

Sabahagi' Kitab Tawrat: Panagnaan ni Awwal Jaman maka Kitab Injil

Mapun New Testament

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Panagnaan.....	4
Matiyu	55
Malkus.....	96
Lukas	122
Yahiya	166
Salsila siga Rasul	197
Rom	239
1 Korin.....	258
2 Korin.....	276
Galatiya	288
Epesus	296
Pilipi	303
Kolossa	308
1 Tesaloneka.....	313
2 Tesaloneka.....	318
1 Timuti	321
2 Timuti	327
Taytus	331
Pilimun	334
Hibrani.....	336
Ya'kub.....	351
1 Pitel.....	356
2 Pitel.....	362
1 Yahiya	366
2 Yahiya	371
3 Yahiya	372
Jūd.....	373
Pinalahil.....	375

Panagnaan

Junya' pinapayak

1 Ni panagnaan, lay pinapayak me' Tuhan junya' ka langit. ² Sibuwá junya' pinapayak, ya' lagi mantuk maka ya' gi isihan. Lindom ja' labbasakayi maka limun me' bohe'. Suga' luu na pin Rū Tuhan usik pajata' man kuwit bohe'.

³ Pag-anu si', magpalman na Tuhan, yuk na, "Pō' ko danta'." Dari ilooy ma luu du danta'. ⁴ Pag nda' Tuhan, kamahapan na ya.

Pag-anu, lay na baw sakkat Tuhan danta' maka lindom. ⁵ Bo' lay awnan na danta' yana "llaw," kuwan lindom, yana "sangom." Pag bay pingka' sangom, pag taabut sayu, ilooy na llaw sibuwá.

⁶ Pag-anu, magpalman na baw Tuhan, yuk na, "Subay situ luu sallangan man nakkat bohe' ndiyo' ka njata'." ⁷ Dari si' lay du Tuhan mapayak sallangan man nakkat bohe'. ⁸ Bo' lay awnan na sallangan looy "langit." Pag bay pingka' sangom, pag taabut sayu, ilooy na ni kaduwa ngallow na.

⁹ Pag-anu, magpalman na baw Tuhan, yuk na, "Subay situ bohe' ta' babaw junya' pahiyu pa disu lugar mari pō' na tana' laggu'." Dari si', lai du magjatu. ¹⁰ Bo' lay awnan Tuhan tana' laggu' looy "gumi." Kuwan bohe' looy ma bay pasiha', lay awnan na "dilawut." Pag nda' Tuhan me' looy, kamahapan na ya.

¹¹ Pag-anu, magpalman na baw Tuhan, yuk na, "Subay situ luu katumbu-tumbuhan tomo' ta' gumi. Subay luu jinisan tinanom ka kakayu-kayuhan ma bigihan buwa' da mari paeka." Dari si', lai du magjatu ¹² batan lai na tomo' ta' gumi jinisan tinanom ka kakayu-kayuhan kaniya-kaniya ka buwa' na dda' ka bigi na. Pag nda' Tuhan me' looy, kamahapan na ya. ¹³ Pag bay pingka' sangom, pag taabut sayu, ilooy na ni katallu ngallow na.

¹⁴ Pag-anu, magpalman na baw Tuhan, yuk na, "Subay situ luu siga sū' pō' ta' langit man nilang llaw ka sangom. Subay sila pinakoy man mindogahan musim, man ngitung haliyan buwan sampay itungan buwan ni taun. ¹⁵ Maka subay sila ninag man marantaan junya'." Dari si', lai du magjatu ¹⁶ batan lay na Tuhan mapayak duwa sū' mehe. Ilooy ma basag danta' na, yana mataallow muwan danta' llaw-llaw. Kuwan ilooy disu ma kulang basag danta' na, yana buwan ma muwan danta' sangom. Maka lay gi ya mapayak siga potean.

¹⁷ Ilooy si' labbasakayi, lay inanna' me' Tuhan ta' langit binuwat sū' ni junya' ¹⁸ sangom-llaw, maka man magsiganti'-ganti' danta' ka lindom. Pag nda' Tuhan me' looy, kamahapan na ya. ¹⁹ Pag bay pingka' sangom, pag taabut sayu, ilooy na ni ka-mpat ngallow na.

²⁰ Pag-anu, magpalman na baw Tuhan, yuk na, "Subay situ meka jinisan balnyawa mehe-diki' ni dilawut sampay ni jawom bohe' langngin. Maka subay meka jinisan manuk-manuk maglomengan ni antalaan."

²¹ Dari si', lay na Tuhan mapayak mimon jinisan daying ka balnyawa njawom bohe' sampay na siga sattuwa mehe banahan ni dilawut. Maka lay na du ya mapayak mimon jinisan manuk-manuk. Pag nda' Tuhan me' looy, kamahapan na ya. ²² Pag-anu si', lay gi sinupaatan me' Tuhan siga balnyawa looy mari sila paeka, yuk na, "Hanak-balanak na kam supaya panno' na dilawut me' bi. Damikiyan, kaam pun siga manuk-manuk, hanak-balanak na du kam supaya maglipat lagi eka bi ta' babaw junya'." ²³ Pag bay pingka' sangom, pag taabut sayu, ilooy na ni kalima ngallow na.

²⁴ Pag-anu, magpalman na baw Tuhan, yuk na, "Subay situ luu jinisan balnyawa ta' gumi, yana kahayop-hayopan ma inipat ka ga sattuwa tawun sampay siga balnyawa ma palele ta' gumi." Dari si', lai du magjatu. ²⁵ Pag nda' Tuhan mimon balnyawa ma bay papayak na, kamahapan na ya.

²⁶ Pag-anu, magpalman na baw Tuhan, yuk na, "Subay situ kitabi mapayak manusiya' me' limbagan aratabiat tabi. Sila na magbayaan mimon hayop ka sattuwa ta' junya' sampay ga daying, ga manuk-manuk ka mimon balnyawa ma palele ta' gumi." ²⁷ Dari ilooy ma lay na Tuhan mapayak manusiya' me' limbagan na du. Bay pinapayak me' na lalla ka danda. ²⁸ Pag-anu si', lay na baw sila supaatan Tuhan, yuk na, "Hanak-balanak na kam supaya lata' na junya' me' panubu' bi. Kaam na magbayaan mimon ta' babaw junya' sampay ga daying ni dilawut ka ga manuk-manuk sampay mimon balnyawa mehe-diki' ta' junya'."

²⁹ Maka lay gi magpalman Tuhan ninsila, yuk na, "Luu na situ jinisan tinanom-tinanom ka buwa'-buwa' kayu dean ku kaam man bi magbalanja'. ³⁰ Damikiyan, dean ku na du mimon katumbu-tumbuhan ni siga hayop ka ga sattuwa tawun ka ga manuk-manuk sampay mimon balnyawa ma palele mari luu balanja' da."

³¹ Pag nda' Tuhan mimon ma bay pinapayak me' na,

tud kamahapan na ya. Dari pag bay pingka' sangom, pag taabut sayu, ilooy na ni ka-nnom ngallow na.

2 Dari me' looy na silay si' me' Tuhan bay mapayak junya' ka langit sampay mimon-mimon isi da.

² Lay na lupus papayak na mimon-mimon njawom nnom ngallow. Pag taabut ni kapitu' ngallow, lay na ya pahali. ³ Bo' lay gi pinamulliya me' na llaw looy si' ma ni kapitu' sabap ilooy na llaw man na bay pahali pad-dus na bay mapayak labbasakayi.

Tuhan matomo' jinisan tinanom-tinanom ndooy ni Eden

⁴ Na balik ta pa salsila Tuhan bay mapayak junya' ka langit, me' tuu karuha na: Sibuya na mapayak, ⁵ ya' gi luu bay tomo' katumbu-tumbuhan atawa tinanom sabap ya' gi bay pingka' pinauwan junya' me' Tuhan. Maka ya' gi du luu manusiya' buwat pa tana'. ⁶ Suga' san ya' gi luu uwan ta' junya', ndang luu na baw bohe' pō' man jawom gumi mase' kuwit tana'.

⁷ Na me' Tuhan bay mapayak manusiya' me' tuu: Lay ya ngaddo' tana', bo' pinuta me' na binuwat baran lalla. Pag lupus, bo' pinahuwa me' Tuhan napas na pa jawom sammo lalla looy binuwanan nyawa. Dari ilooy ma llum du lalla looy.

⁸ Na halloman ya' lagi si' bay pinapayak lalla looy, ndang lay na Tuhan matomo' jinisan tinanom-tinanom ndooy ni Eden huwin pa mataallaw. Dari ndooy na silay si' man Tuhan bay nganna' lalla looy ma bay papayak na. ⁹ Na ndooy ni tinanom-tinanom looy si', luu na du jinisan kakayu-kayuhan bay pinatomo' me' Tuhan. Kagak-gāk ja' inanda' bo' mahap gi lassa buwa' da labbasakayi. Ndooy si' ni tangngaan tinanom looy, luu duwa poon kayu sarī jinisan da man ilooy kaso-hean. Disu, bong jama bay kakakan buwa' na, llum ya saumu-umu. Kuwan ilooy disu, bong jama bay kakakan buwa' na, pandoy na ya nilang mahap-maat.

¹⁰ Na ndooy ilay ni Eden, luu sōng yana poonan bohe' ni mimon tinanom ndooy. Pag pō' sōng looy man Eden, lay na baw dari mpat senga. ¹¹ Disu senga na yana Sōng Pisyon magkulingkongon ngaliyud ni sikaliput Habila, lahat ma mmasan. ¹² Bo' mmas ndooy ilay tud ayad. Maka luu gi ndooy kakayu-kayuhan poonan insallan hamut ka bbūg. Maka luu gi siga batu itom yana poonan palmata hagaan. ¹³ Senga ni kaduwa na yana Sōng Gihon magkulingkongon ngaliyud ni sikaliput Kūs. ¹⁴ Senga ni katallu na yana Sōng Tigris ngaliyud huwin pa mataallaw man Asyul. Kuwan ilooy ma ni ka-mpat, Sōng Yupretes.

¹⁵ Dari ndooy na si' ni Eden man Tuhan bay nganna' lalla looy ma bay papayak na noho' ngayaran ga tinanom-tinanom ndooy. ¹⁶ Lay gi halling Tuhan niiya, "Dari ko mangan buwa' kakayu-kayuhan naa sikamimon ni tinanom-tinanom tuu. ¹⁷ Suga' luu baw silay

disu poon kayu ya' dari kinakan buwa' na. Buwa' na kabuwan pangahati nilang mahap-maat, suga' tinanga baw sina ningkau. Bong ina ko bay kakakan, basta matoy ja' sina ko."

¹⁸ Pus me' looy si', yuk Tuhan, "Ya' situ mahap bong lalla tuu dangan-dangan na du. Sangkon buwatan ku do' ya limbang ma sikatawop ka iya ma katabang ni-ya."

¹⁹ Suga' halloman Tuhan ya' gi bay mapayak lalla looy ka limbang na si', ndang lay na ya muta tana' binuwat baran mimon jinisan sattuwa sampay kahayop-hayopan ka ga manuk-manuk.

Na pag luu ja' si' lalla looy bay pinapayak, mimon jinisan balnyawa looy si' lay na baw boo Tuhan pa mman na, bo' noho' inawnan jinisan da sali'-sali'. Hona'-hona' Tuhan, "Oy-oy man lalla looy ngawon, ilooy na awon jinisan da." ²⁰ Dari si', lay na awnan lalla looy sikamimon jinisan sattuwa ka kahayop-hayopan sampay ga manuk-manuk. Suga' ninsila si' sikamimon, ya' luu tawop limbang lalla looy.

²¹ Dari bbuwatan Tuhan, lay matuli lalla looy paladok. Sasang na tuli, lay lakkahan Tuhan dalamba kabkab na bo' lay lapat na limpa' na ka isi. ²² Pag-anu si', lay na Tuhan mapayak danda ka kabkab looy. Pag lupus, lay na boo na pa mman lalla looy.

²³ Pag takita me' lalla looy, yuk na, "Uy, luu gi bitu hati disu sibu' du hantang na ka aku! Towang na yana towang ku, isi na yana isi ku. Awnan ku na situ ya 'danda' sabap iya bay kinaddo' man baran lalla."

²⁴ Sangkon na ina, bila lalla ndahan na, pasakkat na ya man indu'-mma' na, bo' na nibuuk dī na na ka nda na. Dari bay duwa gi sila, lay na dari disu baran sa.

²⁵ Na lalla looy si' ka danda looy ma bay duhu'-duhu' ni awwal jaman, nantang ja' sikaduwa, bo' ya' luu njawom pamiki da iya'.

Katiksaan manusiya' sabapan dusa Bo' Adam ka Sitti Hawa

3 Na ni mimon sattuwa tawun ma bay pinapayak me' Tuhan, ya' luu bay akkahan labi man sō. Dari disu llaw, lai sō looy pa mman danda looy, yuk na, "Bana kilay lay kam binandaan le' Tuhan ya' noho' mangan buwa' oy-oy ja' kayu ni tinanom tuu?"

² Yuk danda looy, "Kakakan baw bilay kami buwa' siga kayu ni tinanom tuu. ³ Suga' bay baw kami binandaan me' Tuhan ya' noho' mangan buwa' kayu looy disu ma ni tangngaan tinanom tuu. San murut, ya' du dari. Bong kami kono' bay kakakan atawa murut, masti' matoy ja' kami."

⁴ Suga' yuk sō looy, "Ē, ya' baw kam bilay matoy.

⁵ Arapun ngkon kam ilay bay binandaan me' looy batan katoonan Tuhan bong kam bay na kakakan,

masti' buka' na pamiki bi. Maka sumibu' na du kam ni-
iya kasayu mahap-maat."

⁶ Na ni lilingan danda looy, kagak-gāk inanda' poon
kayu looy maka buwa' na bantuk mahap lassa na
bong kinakan. Sarī gi, doman ya kole' pangahati la-
wom bong ya bay kakakan. Dari si' ilooy ma lay du ya
ngattu' bo' na mangan. Pag-anu, lay gi buwanan na lla
na sampay lay du mangan. ⁷ Dari si', buka' du pamiki
da nilang mahap-maat sampay tasayu da na ga nan-
tang sila. Dari si', lay sila nahi' dawun kayu man da
napsan baran da.

⁸ Pag taabut de' kohap maka kulang na pasu' llaw,
luu na takale da bahunus Tuhan lumān ni tinanom
looy. Dari ilooy ma lay sila palimbu ni siga poon kayu
ndooy. ⁹ Pag-anu si', lay llinganan lalla looy me' Tuhan,
yuk na, "Ninggai do' tu man nu?"

¹⁰ Pag tampung lalla looy, "Pag bay takale ku si'
bahunus nu lumān, lay ko tapukan ku. Tawu ku takita
nu nantang."

¹¹ Yuk Tuhan, "Pooy baw tu me' nu kasayu ga nan-
tang ko? Lay na kina ko kakakan buwa' kayu looy ma
bay bandaan ku ya' noho' kinakan?"

¹² Iya tampung lalla looy si', "Taksi danda tee baw ba
si' ma bay pabuwat nu limbang ku bay muwanan aku.
Ilooy silay kon ku bay kakakan."

¹³ Pag-anu, tinilaw na baw me' Tuhan danda looy si',
yuk na, "Ongoy ko bay buwat me' looy?"

Tampung danda looy baw si', "Lay ku ba la takole' in-
akkahan le' sō looy. Ngkon ku bay kakakan."

Sumpa' Tuhan njata' Bo' Adam ka Sitti Hawa sampay na njata' sō looy

¹⁴ Dari yuk Tuhan ni sō looy, "Kau ina, sabapan
pabuwatan nu, tuwa' sumpa' na sina ko. Ni mimon ka-
hayop-hayopan ka sattuwa tawun, kau du sina
sumpaan ku. Labba man batnaa, halloman nu lllum,
maglelehan na ja' sina ko ka battong nu maka
kakakan ja' sina ko momok tana'. ¹⁵ Lagi' na, pagsik-
agigit ta na sina kam ka danda tuu sampay na siga
panubu' bi sikaduwa. Suga' luu du sina mintu disu
panubu' danda tuu maā kau. Bbuwatan nu ina mintu
ninduk tikod na, suga' pinipis du sina me' na kōk nu."

¹⁶ Yuk Tuhan na baw ni danda looy, "Kuwan kau,
sabapan dusa nu, sumpa' njata' nu, kabisahan ja' sina
ko tuktuk nu maddi. Suga' masi du ko sina mintu do-
man ubay ka lla nu. Maka pinagbayaan ko me' lla nu."

¹⁷ Pag-anu, yuk Tuhan na baw ni lalla looy, "Pagka lay
ja' ko kuhi tagayu me' nda nu noho' mangan buwa'
kayu looy ma bay tinagga me' ku, sumpaan ku na sina
tana' sabapan nu. Labba man batnaa, halloman nu
llum, malasahi sina ko miha balanja'. ¹⁸ Labba man
batnaa, luu na sina sumpot-lanting mimon panno' me'
iting tomo' ni tinanom nu. ¹⁹ Basta ya' na sina ko kole'

balanja' bong ya' do' bay pingka' tumpa songot nu
paeka ngabut sampay ko llabbong. Bay ko pinapayak
ka tana'. Bbos-bbos padari tana' du sina ko pabalik."

²⁰ Na awon lalla looy si' yana si Adam. Kuwan nda na,
lay awnan na si Hawa. Hatiyan awon na ilay, "llum,"
batan iya na silay bbo' sikamimon manusiya'.

²¹ Pag-anu si', lay na baw sila binuwatan me' Tuhan
pamakoy ka kuwit hayop, bo' da lay pinapatukan.

Bo' Adam ka Sitti Hawa pinō' man Eden

²² Pag-anu yuk Tuhan, "Batnaa, kadarihan ga
manusiya' naa me' kitabi na du batan tasayu da na
mahap-maat. Ya' sila tapabiya ku ngattu' sampay
mangan buwa' kayu looy ma kabuwan kaallum
saumu, taggaha' bong sila bay kakakan, ya' na baw
mintu sila matoy saumu-umu." ²³ Dari lay na sila pinō'
me' Tuhan man tinanom-tinanom looy ni Eden. Maka
lai na si Adam sinoho' buwat pa tana' ma bay man ma-
payak iya.

²⁴ Lay ja' si' sila pinō', lay na baw Tuhan nganna' siga
tukang nganjaga lakka man sulga' inawnan Serabim
ndooy ni Eden huwin pa mataallaw. Maka luu gi bay
inanna' ndooy me' Tuhan katali' apihan noleyab
maglabaran pa dambila' pa dambila'. Kon me' looy su-
paya ya' na luu kapilay pa poon kayu looy ma
kabuwan kaallum saumu-umu buwa' na.

Si Kayin ka si Habil

4 Na song hallom, lay na battong si Hawa le' si
Adam. Pag maddi si Hawa, lalla. Dari yuk na, "Man
tabang Tuhan anakan na ku la lalla." Pag-anu, lay aw-
nan na si Kayin. ² Ya' gi hallom, lay na baw ya hanak
balik disu lalla, yana si Habil. Pag mehe na sila, kuwan
si Habil, lay dari tukang ipat bili-bili. Kuwan siyaka na
si Kayin, tukang huma.

³ Hallom maka hallom na, pag kattom si Kayin
tinanom na, lay ya nong kasohean buwa' na pa Tuhan.
⁴ Kuwan ari' na si Habil, lay numbali' disu anak sibuwā
ni baanan bili-bili na, bo' songan na isi na ma numbul
satu pa Tuhan. Dari Tuhan si' tu kasulutan ni si Habil
sampay ni ilooy ma bay sinongan niiya. ⁵ Bo' si Kayin,
ya' kasulutan Tuhan niiya sampay ni ilooy ma bay
songan na. Pag tabista si Kayin me' looy, mandung
imukka na sampay tud dugahan na ya.

Si Kayin mapatoy ari' na

⁶ Dari tilaw Tuhan ni si Kayin, "Ongoy subay na pin
mandung imukka nu sampay lasu na ga ko? ⁷ Bong si'
ilay ko bay katuwa', malaingan kasulutan ja' sina ku
ningkau. Suga' bong ina ko ya' kuhi paintong, pahap-
hap ko taggaha' inoyo-oyohan na pin ko me' dangki'
nu buwat dusa. Dusa ina me' sapantun sattuwa nga-
gad-ngagad nabbat kau. Sangkon subay talloban nu."

⁸ Na disu llaw, yuk si Kayin ni si Habil, "Hongan te' ku Di' pilay pa huma." Takka da ndooy, lay pinapatoy me' si Kayin ari' na.

⁹ Dari tilaw Tuhan ni si Kayin, "Ninggai na ari' nu?" Iya tampung si Kayin, "Tau ta la. Sa' du baw bilay suku' ku nganjagahan ari' ku."

¹⁰ Yuk Tuhan, "Ongoy bay taaku nu buwat me' looy? Baan ta ko, laha' ari' nu ilay bay tumpa ta' tana', takale-kale ku na nginganan aku noho' binawsan.

¹¹ Sangkon batnaa sibuh' du ko ka bay sinumpaan me' tana'. Batan poonan na bay katumpahan laha' ari' nu,

¹² san du pooy me' nu magtuyuh'-tuyuh' huma, ya' na ko kadarihan. Maka labba man batnaa, ya' na luu luma' katattogan nu. Maglunsiuhan na ja' ko padisu-padisu lahat halloman nu lllum."

¹³ Yuk si Kayin si' tu pa Tuhan, "Landu' na baw bina bohat pidjala' naa. Ya' bina la takaya ku. ¹⁴ Palahi nu na bitu hati ku llaw tuu man tana' tuu sampay man diyo' dakan nu! Bong me' naa, pabiya nu na ku maglunsiuhan na ja' padisu-padisu lahat. Bong ku itu mintu tatammu me' jama ma toon gula'-gari' ku, masti' pinapatoy ja' ku."

¹⁵ Suga' yuk Tuhan, "Niya' du baw bina. Tandaan ta sa ko supaya luu sipat njata' nu man jama toon bong sila bay mapatoy kau, masti' bawsan ta ja' ko. Pag bawos ku ina mintu, subay luu pitu' jama lakkahan ku nyawa da yana hisab ni kapatoy nu." Pag-anu si', lay du si Kayin tinandaan me' Tuhan. ¹⁶ Dari si', tud lay na du lakka si Kayin man okoman Tuhan, sampay lay na ya maglayin pa lahat inawnan Nod pa mataallow man Eden.

Ga panubu' si Kayin

¹⁷ Na hallom maka hallom na, ndahan na si Kayin sampay anakan na sila lalla, awon na si Idris. Song hal-lom, lay na baw si Kayin matangge दौरa. Na दौरa looy si', lay awnan na Idris, me' awon anak na du. ¹⁸ Si Idris pun lay na du ndahan sampay anakan na sila lalla, yana si Irad. Si Irad ilay yana mma' si Mehujael maka si Mehujael yana mma' si Lamek. ¹⁹ Kuwan si Lamek baw si' tu, ndahan duwa, yana ga si Ada ka si Silla. ²⁰ Pag hanak si Ada si' tu, lalla, yana si Jabal. Iya ilay jama ma bay duhu'-duhu' parampong-parampong patanna' ni luma' luna batan bbuwatan na ngipat siga baanan hayop. ²¹ Danganakan na yana si Jubal, jama ma bay duhu' nammu-nammu suling ka gital. ²² Kuwan nda si Lamek ilooy disu, yana si Silla, anakan du disu lalla. Awon na si Tubal-Kayin. Iya ilay jama duhu'-duhu' bay maba bassi ka tumbaga' man buwat jinisan kalangka-pan. Maka luu gi disu danganakan na danda, yana si Naama.

²³ Na disu llaw, yuk si Lamek ni ga nda na si Ada ka si Silla, "Pakale do' kam niyaku. Luu la lalla, ya' gi du

umuhan, bay papatoy ku. Kon ku bay mono', batan iya bay nganduhu' nigad aku. ²⁴ Na pamā' Tuhan bong luu bay mapatoy Bo' Kayin, pag bawos na, subay luu pitu' jama lakkahan na nyawa da. Sangkon kumpas ku, bong mintu luu bay mapatoy aku, sapatut na subay luu pitumpu'-pitu' jama kinaddoan nyawa da."

Bo' Adam ka Sitti Hawa hanak pabalik

²⁵ Beleng ta pa si Adam ka nda na, lay na baw sila anakan balik lalla. Yuk si Hawa, "Kahapan la, lay gi baw ku binuwanan me' Tuhan anak lalla ganti' si Habil bay pinapatoy me' si Kayin." Dari lay inawnan me' na si Set. ²⁶ Pag anakan si Set baw si' tu, lalla du, bo' lay inawnan me' na si Inos. Na labba man jaman si Inos, luu na manusiya' nagna' ngisbat sampay numba Tuhan.

Siga panubu' Bo' Adam ka Sitti Hawa

5 ¹² Na balik ta pa jaman Tuhan bay mapayak manusiya', yana si Adam ka si Hawa, lay pinabuwat me' na ni limbagan arat-tabiāt na. Pag-anu, bo' da sinupaatan me' na sampay inawnan "manusiya'".

Na ituu batnaa yana listahan ga panubu' si Adam.

³ Pag taabut dahatus tallumpū' taun umu si Adam, lay na baw ya anakan disu lalla inawnan si Set. Si Set ilay nutu arat-tabiāt mma' na sampay dagbos na.

⁴ Paddus si Set bay pinamaddihan, lay gi pasampun umu si Adam wawu' hatu taun, sampay luu gi anak na sarī, danda-lalla. ⁵ Na bong tinibuuk umu si Adam labbasakayi, luu siyam hatu tallumpū' taun bo' na lay matoy.

⁶ Pag taabut dahatus liman taun umu si Set, luu na anak na lalla inawnan si Inos. ⁷ Paddus si Inos bay pinamaddihan, lay gi pasampun umu si Set wawu' hatu pitun taun, sampay luu gi anak na sarī, danda-lalla. ⁸ Na bong tinibuuk umu si Set labbasakayi, luu siyam hatu sapu-duwan taun bo' na lay matoy.

⁹ Pag taabut siyampū' taun umu si Inos, luu na anak na lalla inawnan si Kenan. ¹⁰ Paddus si Kenan bay pinamaddihan, lay gi pasampun umu si Inos wawu' hatu sapu-liman taun, sampay luu gi anak na sarī, danda-lalla. ¹¹ Na bong tinibuuk umu si Inos labbasakayi, luu siyam hatu liman taun bo' na lay matoy.

¹² Pag taabut pitumpū' taun umu si Kenan, luu na anak na lalla inawnan si Mahalalel. ¹³ Paddus si Mahalalel bay pinamaddihan, lay gi pasampun umu si Kenan wawu' hatu mpatpū' taun, sampay luu gi anak na sarī, danda-lalla. ¹⁴ Na bong tinibuuk umu si Kenan labbasakayi, luu siyam hatu sapun taun bo' na lay matoy.

¹⁵ Pag taabut nnompu'-liman taun umu si Mahalalel, luu na anak na lalla inawnan si Jared. ¹⁶ Paddus si Jared bay pinamaddihan, lay gi pasampun umu si Mahalalel

wawu' hatu tallumpū' taun, sampay luu gi anak na sarī, danda-lalla. ¹⁷ Na bong tinibuuk umu si Mahalalel labbasakayi, luu wawu' hatu siyampu'-liman taun bo' na lay matoy.

¹⁸ Pag taabut dahatus nnompu'-duwan taun umu si Jared, luu na anak na lalla inawnan si Idris. ¹⁹ Paddus si Idris bay pinamaddihan, lay gi pasampun umu si Jared wawu' hatu taun, sampay luu gi anak na sarī, danda-lalla. ²⁰ Na bong tinibuuk umu si Jared labbasakayi, luu siyam hatu nnompu'-duwan taun bo' na lay matoy.

²¹ Pag taabut nnompu'-liman taun umu si Idris, luu na anak na lalla inawnan si Metusela. ²² Paddus si Metusela bay pinamaddihan, lay gi pasampun umu si Idris tallu hatu taun sampay luu gi anak na sarī, danda-lalla. Na si Idris si' tu, ya' na bakkat me' na lungbid ka Tuhan njawom tallu hatu taun looy. ²³⁻²⁴ Dari hangat ya dambuwa' atay ka Tuhan, pag taabut tallu hatu nnompu'-liman taun umu na, lay ja' ya kinaddo' me' Tuhan man ta' babaw junya'. Dari ya' na ya bay pingka' matoy.

²⁵ Pag taabut dahatus umpu'-pitun taun umu si Metusela, luu na anak na lalla inawnan si Lamek. ²⁶ Paddus si Lamek bay pinamaddihan, lay gi pasampun umu si Metusela pitu' hatu umpu'-duwan taun, sampay luu gi anak na sarī, danda-lalla. ²⁷ Na bong tinibuuk umu si Metusela labbasakayi, luu siyam hatu nnompu'-siyam taun bo' na lay matoy.

²⁸ Pag taabut dahatus umpu'-duwan taun umu si Lamek, luu na anak na lalla. ²⁹ Pag-anu, lay inawnan me' na si Nū, hatiyan na "tukang magamgam," batan yuk si Lamek, "Anak ku itu mintu, iya na magamgam kitabi njawom katiksan tabi buwat pa tana' ma bay sinumpa le' Tuhan."

³⁰ Paddus si Nū bay pinamaddihan, lay gi pasampun umu si Lamek lima hatu siyampu'-liman taun, sampay luu gi anak na sarī, danda-lalla. ³¹ Na bong tinibuuk umu si Lamek labbasakayi, luu pitu' hatu pitumpu'-pitun taun bo' na lay matoy.

³² Na si Nū si' tu, pag taabut lima hatu taun umu na, boho' na nagna' hanak. Song hallom tallu na anak na lalla, yana ga si Sem, si Ham, ka si Japet.

Kalaatan manusiya'

6 Na manusiya' si' tu, paeka bo' paeka na pin pinamaddihan ta' junya', danda-lalla, bo' tud lingkatan anak da ma danda. ² Dari pag nda' siga anak Tuhan † bidda' na lingkat karandahan, ilooy ma lay na sila handa ni sagannap ma karomanan da. ³⁻⁶ Ga anak da ilay mehe-langkaw ja' mimon maka tanyag paglalahan. Me' jama ngawnan bangsa da, Nepilim.

† Ya' tasiguru bong soy inawnan ntuu "siga anak Tuhan." Me' kasohean guru mista "siga anak Tuhan" ni ayat tuu tuwa' pa kasohean malaikat ma bay ngambanan sulga' bo' da handa ni manusiya' (ndaun Job 1.6; Jūd 6).

Na hallom maka hallom na, ni lilingan Tuhan, bidda' na jahallis manusiya' batan isu-isu kalaatan tulun njawom pikilan da llaw-llaw. Dari sasso na ga Tuhan bay mapayak manusiya' ta' junya' sampay lassa hansu na ga atay na nganda' kadarihan da. Sangkon yuk na, "Ya' na situ pabiya ku manusiya' humallom ta' junya' me' bay hallang-hallangan tuu. Subay ya' na pinalabi man dahatus duwampū' taun umu da."

⁷ Maka yuk Tuhan lagi, "Gam na katisan ku manusiya' man ta' babaw junya' sampay ga kahayop-hayopan, ga manuk-manuk ka mimon balnyawa ma palele ta' gumi. Sasso na ku bay mapayak sila." ⁸ Suga' luu gi baw disu lalla kasulut ni Tuhan, yana si Nū.

Nabi Nū

⁹⁻¹⁰ Na ituu batnaa yana salsila si Nū ka paglūng na. Iya ilay anakan tallu lalla, yana ga si Sem, si Ham, ka si Japet. Si Nū ilay jama intong, bo' lungbid lagi ka Tuhan. Ni mimon manusiya' ta' junya' jaman looy, isu-isu iya ya' luu sutsutan njata' na. ¹¹⁻¹² Bo' manusiya' kasohean, bidda' na jahallis da ni lilingan Tuhan. Ni sikaliput junya', wā sila buwat kalaatan sampay mono'. ¹³ Dari yuk Tuhan ni si Nū, "Subay situ katisan ku na manusiya' labbasakayi batan sabapan da panno' na junya' me' gigit ka bono'. Basta katisan ku na sina mintu sila sikamimon sampay man junya' na binasa. ¹⁴ Suga' ya' baw sina ko lapay ku. Sangkon, buwat ko bahitla'. Makoy ko kayu tohas bo' lapatun ka tagok pa jawom pa poan. Maka paekahun bilik na. ¹⁵ Bong ko napi', mpat hatu limampū' kaki taha' kasku na. Lam-bu na subay pitumpu'-lima kaki, maka langkaw na, mpatpu'-lima kaki. ¹⁶ Pag sapaw nu, ganta' ga lawak sapu-wawu' insi' owangan na man panambohan na. Njawom na, buwatun tallu pangkat bo' buwatan nu lawang ni saddi na.

¹⁷ "Dunukan ku na sina mintu junya' man ku ngatisan mimon balnyawa. Mimon ma llum batnaa ta' babaw junya' matoy na sina labbasakayi bbos-bbos. ¹⁸ Suga' janji' ku sabana-bana ningkau, basta ya' du sina ko kongoy-kongoy. Selamat ta sa ko ka ga anak-nda nu sampay ga iwan nu ta' bahitla'. ¹⁹ Pag ko mintu lupus na buwat bahitla', moo ko dampasangan mimon jinisan balnyawa, danda ka lalla, mari ya' lungay jinisan da. ²⁰ Pō' du sina mintu pa mman nu dampasangan jawom danjinis mimon kahayop-hayopan ka sattuwa sampay ga manuk-manuk ka mimon balnyawa ma palele ta' gumi mari ya' lungay jinisan da. ²¹ Subay kam ngumpo jinisan makanan halli' lutu' bi sampay ninsila."

²² Na si Nū si' tu, mimon ma bay sinoho' me' Tuhan niiya, lay na ja' inasip me' na.

Tuhan ngandunukan junya'

7 Lupus ja' si' si Nū bay buwat bahitla', magpalman na baw Tuhan niiya, yuk na, "Dutai na ko ta' bahitla' ka ga jama luma' nu. Bong ni angkat-angkatan batnaa, kau du bay taindan ku intong. ² Madutai na ko mimon jinisan hayop ma halal, pitu'-pitu' pasangan jawom danjinis, danda ka lalla. Kuwan ni sagannap hayop ma ya' halal, dampasang-dampasangan ja' jawom danjinis, danda ka lalla. ³ Damikiyan, moo du ko mimon jinisan manuk-manuk, pitu'-pitu' pasangan jawom danjinis, danda ka lalla. Me' looy ilay, ya' na pin kuhi katis jinisan sattuwa ka manuk-manuk ta' babaw junya'. ⁴ Labba man batnaa, pitu' ngallaw sa situ pauwan ku na junya' mpatpū' ngallaw-mpatpū' bahangi man ku ngatisan sikamimon balnyawa ma bay papayak ku ta' babaw junya'." ⁵ Dari si' sagannap ma bay soho' Tuhan ni si Nū, lay na ja' pabuwat na.

⁶⁻⁷ Na jaman si Nū bay mag-umu nnom hatas taun, lay na ya dutai ta' bahitla' looy ka ga anak-nda na sampay ga iwan na batan song takka na dunuk looy.

⁸⁻⁹ Maka mimon jinisan kahayop-hayopan looy si', halal sa' halal, ga manuk-manuk, sampay sagannap balnyawa ma palele ta' gumi, luu na du pō' pa mman si Nū pasang-pasang, danda ka lalla. Pag-anu si', lay na sila binoo dutai me' si Nū me' ndang bay soho' Tuhan niiya.

¹⁰⁻¹⁶ Na pag lay ja' si' dutai ga si Nū ka nda na sampay ga anak da si Sem, si Ham, ka si Japet ka ga nda da ddas ka mimon jinisan balnyawa looy si', lay na tambo Tuhan lawang bahitla' looy.

Pag taabut ja' si' sakayi pitu', ni sapu-pitu' hali ni buwan duwa, sasang nnom hatas taun umu si Nū, buka' na gumi sampay lata' na junya' man bohe' numpit. Maka nagna' na uwan landos hudhud man ta' langit. Bo' ya' na bay luu hanti' na njawom mpatpū' ngallaw-mpatpū' bahangi. Dari lay na ndunukan junya'.

¹⁷ Na halloman si' bohe' nulig njawom mpatpū' ngallaw, lay na paangkat bahitla' looy pa jata' man gumi. ¹⁸ Bohe' si' tu pasulig bo' pasulig na pin sampay mag-atungan na ga bahitla' looy. ¹⁹ Song hallom, limun na ga kapunu-punuhan labbasakayi ni kalawom bohe'. ²⁰ Bohe' si' tu, lay gi umangkat duwampū' kaki palabi man ta' punsak kapunu-punuhan. ²¹⁻²² Dari si', mimon ma magnapas ta' junya', ga manuk-manuk, kahayop-hayopan, siga sattuwa tawun ka ga balnyawa ma palele ta' gumi sampay na manusiya', lay na katis matoy. ²³ Mimon ma llum ta' babaw junya' me' bay pinuusan. Ilooy sa bay tamban yana ga si Nū ka ga ilooy ma bay boo na pa ta' bahitla'. ²⁴ Halloman junya' si' dunuk, luu na dahatus limampū' ngallaw.

Katapusan dunuk

8 Suga' bong ga si Nū sampay mimon sattuwa tawun ka kahayop-hayopan ta' bahitla' looy, basta ya' baw takupan me' Tuhan. Dari si', lay na baw Tuhan mō' baliyu niyup ta' kuwit bohe' mari pakulang na pin bohe'. ² Mimon si' mata bohe' man jawom tana', ya' na numpit maka patagong na uwan. ³ Dari pakulang na pin bohe'. Pag lay ja' pingka' dahatus limampū' ngallaw man panagnaan dunuk looy si', ⁴ ni kasapupitu' hali ni buwan pitu', lay na kasallaran bahitla' looy. Man na bay sumallad, ta' disu punu ni kapunu-punuhan Ararat. ⁵ Hangat sigi-sigi bohe' pakulang, pag taabut sahali ni buwan sapū, takita na siga punsak kapunu-punuhan.

⁶ Pag luu gi mpatpū' ngallaw, lay si Nū mukisan panandawan bahitla' looy, ⁷ bo' na ngalappahan disu uwak-uwak. Uwak-uwak looy baw si' tu magbelengan ja' halloman bohe' ya' lagi kumatta'. ⁸ Pag-anu si', lay na baw si Nū ngalappahan disu atsang man na mindoga bong luu na tana' man na nampi. ⁹ Suga' lay ja' du pabeleng atsang looy sabap masi gi limun tana' le' bohe'. Pag-anu si', lay si Nū ma-nnat tangan na pa poan man atsang looy nampi sampay lay na boo na balik pa jawom.

¹⁰ Paddus ja' si' sakayi pitu', ilooy ma lay na baw lap-pahan si Nū balik atsang looy. ¹¹ Pag kohap, luu na pabeleng balik pa bahitla' looy ddas ka tanggungan na pusuk jaytun bahau ja' bay kinattu'. Dari bistahan si Nū magkakatta'-katta' na bohe'.

¹² Pag-anu, inagad-agad na pin me' si Nū njawom sakayi pitu' bo' na lay na baw balik ngalappahan at-sang looy, suga' ya' na luu bay pabeleng me' sibuwat.

¹³ Na ni sahali buwan disu ni taun bahau, lay na si Nū ngalakkahan kasohean sapaw bahitla' looy man na nganda' bong pooy. Pag nda' na, song palaggu' na pin lahat. Na jaman looy si', mag-umu na si Nū nnom hatas dambuwa' taun. ¹⁴ Pag taabut duwampu'-pitu' hali ni buwan duwa, ilooy ma laggu' labbasakayi na lahat.

¹⁵ Pag-anu si', magpalman na baw Tuhan ni si Nū, yuk na, ¹⁶ "Boonun na duwai ga anak-nda nu sampay ga iwan nu. ¹⁷ Maka boonun na mimon ipatan nu, ga manuk-manuk, ga kahayop-hayopan sampay siga balnyawa ma palele ta' gumi mari sila sumunsaya' na sampay hanak-balanak paeka ni sikaliput junya'."

¹⁸ Dari lay na si Nū duwai man ta' bahitla' looy ka ga anak-nda na sampay ga iwan na. ¹⁹ Maka lay na du pō' mimon jinisan ga kahayop-hayopan ka siga balnyawa ma palele ta' gumi sampay ga manuk-manuk. Sila si' bay pō' kaniya-kaniya ka jinisan pasangan da.

Si Nū ngulban

²⁰ Pag-anu, lay na baw si Nū nambak batu binuwat pangulbanan bo' na numbali' disu njawom danjinis mimon manuk-manuk ka kahayop-hayopan ma halal, bo' da tinunu sinongan pa Tuhan. ²¹ Pag taūk le' Tuhan, kasulutan ya ni bangngi na. Dari njawom atay na, "Ya' na situ balikan ku numpaan tana' sabapan kalaatan manusiya'. Manusiya' ina ndang baldusa sikamimon maka maat pamiki da labba man kadiki' da. Suga' ya' na baw situ balikan ku ngatisan sagan- nap balnyawa me' bay hallang-hallangan tuu. ²² Hallo- man luu gi junya', masi gi du taun pa taun luu na pin timpu tanom ka timpu ngattom. Maka masi gi du luu timpu tanne ka timpu pasu'. Maka luu gi du timpu pangallaw ka timpu panguwan. Maka masi du mags- ing-sing llaw ka sangom."

Janji' Tuhan ni si Nū

9 Pag-anu, lay na baw Tuhan nupaatan si Nū ka ga anak na, yuk na, "Hanak-balanak na kam supaya lata' na junya' me' panubu' bi. ² Mimon kahayop-hay- opan, ga manuk-manuk ka ga daying sampay sagan- nap balnyawa ma palele ta' gumi tawu na sina mintu ningkaam. Kaam na sina magbayaan sila sikamimon. ³ Maka labba man batnaa, dari na sila labbasakayi pabuwat bi lawuk bi. Dean ku na sila ningkaam man bi magbalanja' sibu' du ka tinanom bay pamuwan ku ningkaam noho' kinakan. ⁴ Suga' daa ja' kam mangan sumbalian ma ya' bay pingka' pinatiis laha' na. Batan laha' ina muwan kaallum ni balnyawa."

⁵⁻⁶ Maka yuk Tuhan, "Mimon manusiya' hagaan niyaku batan kaam bay pinapayak ni limbagan arat- tabiat ku. Sangkon, bong luu bay mapatoy manusiya', jama na ka, hayop na ka, hukuman ku njata' na subay du ya pinapatoy.

⁷ "Hanak-balanak na kam supaya paeka bo' paeka na pin panubu' bi ni sikaliput junya'."

⁸ Maka yuk Tuhan ni si Nū ka ga anak na, ⁹ "Batnaa janji' ku ningkaam ka ga panubu' bi pangkat ma- mangkat ¹⁰ sampay na ni mimon balnyawa ma bay tabe' ningkaam ta' bahitla' looy me' tuu: ¹¹ Basta ya' na ku ngatisan mimon balnyawa pabalik ka dunuk atawa pun makaat junya' ka bohe'. ¹² Labba man kaam sampay na mimon balnyawa pangkat-mamangkat, buwanan ta na kam sipat man bi ngindan ya' kuhi baluba janji' ku saumu. ¹³ Sipat na me' tuu: Luu sina bangaw nna' ku jawom tayi' baliyu yana pangindanan ni bay janji' ku ningkaam. ¹⁴ Dari bila mintu mō' na ku andom man ku mauwan lahat, bo' luu tulun bangaw, ¹⁵ masti' tapanambung ku du bay janji' ku ningkaam sampay ni mimon balnyawa. Dari ya' na sina mintu pabiya ku bohe' ngatisan mimon balnyawa ta' junya'

pabalik. ¹⁶⁻¹⁷ Batan tuktuk ku ina mintu ngita bangaw njawom tayi' baliyu, masti' taintom ku du inaa sipat ni bay janji' ku ni mimon balnyawa ta' junya'. Bo' janji' ku itu, me' bay halling ku na si', basta ya' na tabaluba saumu."

Siga anak si Nū

¹⁸⁻¹⁹ Na siga awon ga anak si Nū ma bay mme' niya ta' bahitla' yana ga si Sem, si Ham ka si Japet. Ga lalla looy ilay si' sikatallu yana poonan mimon manusiya' ni sikaliput junya'. Na song hallom, anakan na si Ham lal- la, yana si Kanan.

²⁰ Na si Nū ilay si' pahuhuma. Dari paddus dunuk looy, lay ya ngabbun anggul. ²¹ Pag taabut kakattuan, lay ya buwat tuba' anggul bo' na bay nginum paeka sampay lango na ga ya. Pag bāk na, lay ja' nantang ni tangnga' luma' luna na. ²² Sasang na tuli, lay kapaasok anak na si Ham, yana mma' si Kanan, bo' lay takita na mma' na tuli nantang ja'. Pag pō' na, lay ya nuntutan siga danganakan na bay kadarihan mma' da. ²³ Suga' kuwan si Sem ka si Japet lay ngaddo' juba binoo pilay man nambunan mma' da. Pag takka da, lay sabloyan da langngon juba looy ni baha da sali'-sali' bo' da pa- suhut bong pin ya' ja' takita da mma' da nantang. Pag- anu, lay na patambun da ni baran mma' da sasang da patikut.

²⁴ Na pag bati' si Nū, ya' hallom, lay na tasayu na bay kadarihan anak na ma siyali, yana si Ham. ²⁵ Dari lay sumpa na anak si Ham yana si Kanan, yuk na, "Tuwa' sumpa' na sina si Kanan. Kadari na ina mintu subay ga ata siga danganakan na."

²⁶⁻²⁷ Maka yuk si Nū, "Kuwan si Sem, kamura-mura- han sinupaatan du me' Papu' ku Tuhan. Kamura-mu- rahan kuwan si Japet, pinaluhān na pin me' Tuhan paglahat na sampay tumabe' du ya ni siga supaat njata' si Sem. Maka kamura-murahan kuwan si Kanan, dari ata da na sikaduwa."

²⁸ Na si Nū ilay, lay gi pasampun umu na tallu hatas limampū' taun paddus dunuk looy. ²⁹ Bong tinibuuk umu na labbasakayi, luu na siyam hatas limampū' taun bo' na lay matoy.

Siga panubu' ga anak si Nū

10 Na ituu tu yana usuwan siga pangkatan panubu' lakka man ga anak si Nū, yana si Sem, si Ham, ka si Japet. Paddus dunuk looy, lay na sila hanak-balanak.

Siga panubu' si Japet

² Kuwan si Japet, anakan pitu' lalla, yana ga si Gomel, si Magog, si Madai, si Jaban, si Tubal, si Mesek maka si Tiras.

³ Kuwan si Gomel, anakan tallu lalla, yana si Askenas, si Ripat ka si Togalma.

⁴ Kuwan si Jaban, anakan mpat lalla, yana si Elisa, si Talsis, si Kit ka si Rodan. ⁵ Na siga anak-mpu si Japet ilooy si', lay na maglayin pa bihing dilawut ka ni kanusa-nusahan. Bo' lay na sila dari jinisan bangsa kaniya-kaniya ka pallun da ka paglahat da.

Siga panubu' si Ham

⁶ Kuwan si Ham, anakan mpat lalla, yana si Kūs, si Misraim, si Put ka si Kanan.

⁷ Kuwan si Kūs, anakan lima lalla, yana ga si Seba, si Habila, si Sabta, si Raama ka si Sabtika. Kuwan si Raama, anakan duwa lalla, yana si Siba ka si Deran.

⁸ Balik ta pa si Kūs, luu gi disu anak na yana si Nimrod. Iya ilay bay dari disu pa-mmean basag kawasa na. ⁹ Tanyag awon na sabap ya' luu kaatu niiya ni kaalistu na mana' hayop. Dari labba mandooy, luu-luu jama takita alistu mana', sambat jama, "Ilu na Tuhan pakalekale, lalla naa subay ga si Nimrod ni kaalistu na mana'."

¹⁰ Na si Nimrod ilay, lay na ga dari sultan. Duhu'-duhu' siga दौरa bay patangge na yana Babilon, Ereka, Akkad ka Kalne ndooy ni Saynal. ¹¹ Song hallom, lay na baw ya pilay pa Asiriya bo' na lay matangge दौरa mpat lagi ndooy, yana Nineba, Rehobot-Ir, Kala ¹² ka Resen ni sallangan ga Nineba ka Kala, yana disu दौरa mehe.

¹³ Na kuwan anak si Ham yana si Misraim, iya na silay poonan bangsa Lud, bangsa Anam, bangsa Lehab, maka bangsa Naptu, ¹⁴ sampay bangsa Patrus, bangsa Kaslu, ka bangsa Kaptol yana poonan bangsa Pilistin.

Siga panubu' si Kanan

¹⁵ Na kuwan anak si Ham yana si Kanan, meka du anak na lalla. Anak na ma siyaka yana si Saydon, bo' pasunu' si Hīt. Sila ilay si' yana poonan duwa bangsa ma bay kinaddo' man awon da. ¹⁶ Maka si Kanan ilay poonan bangsa Jebus, bangsa Amol, bangsa Gilgas, ¹⁷ bangsa Hīb, bangsa Alka, bangsa Sini, ¹⁸ bangsa Albad, bangsa Semal ka bangsa Hamat.

Na siga bangsa panubu' si Kanan ilay si' song hallom paluha na pin paglahat da. ¹⁹ Dari paglahat da ngabut sampay Saydon huwin pa utara' bo' lay gi ngabut pa Geral ka Gasa huwin pa sātan. Huwin pa mataallaw, lay ngabut pa siga दौरa inawnan Sodom, Gomora, Adma, Seboyim sampay song pilay pa Lasiya.

²⁰ Dari me' looy na silay si' panubu' si Ham, kaniya-kaniya na ka paglūng da ka siga pallun da, ka ga paglahat da, ddas ka parinta da.

Siga panubu' si Sem

²¹ Na kuwan danganakan si Japet, yana si Sem, iya poonan bangsa Hibrani. Anak na lima lalla, ²² yana ga si Elam, si Asyul, si Alpaksad, si Lud ka si Aram. Sila ilay si' yana poonan ga bangsa ma bay kinaddo' man awon da. ²³ Kuwan ga anak si Aram yana si Us, si Hul, si Getel ka si Mesiyek.

²⁴ Na kuwan si Alpaksad si' tu, yana mma' si Sela. Si Sela yana mma' si Ebel. ²⁵ Si Ebel si' tu anakan duwa lalla. Disu bay inawnan si Peleg. Hatian Peleg, "sakkat." Ngkon na bay inawnan me' looy sabap iya bay pinamaddihan magsabtan ka jaman siga baanan manusiya' bay sakkat-sakkat kaniya-kaniya ka pallun da. Kuwan anak si Ebel ilooy disu, yana si Joktan.

²⁶ Kuwan anak si Joktan, luu sapu-tallu lalla, yana ga si Almodad, si Siyelep, si Hasalmabet, si Jera, ²⁷ si Hadoram, si Usal, si Dikla, ²⁸ si Obal, si Abimael, si Siba, ²⁹ si Opil, si Habila ka si Jobab. ³⁰ Man da maglahat, ndooy ni kapunu-punuhan huwin pa mataallaw labba man Mesiya ngabut sampay pa Sepal. ³¹ Dari me' looy na silay si' panubu' si Sem, kaniya-kaniya na ka paglūng da ka siga pallun da, ka ga paglahat da, ddas ka parinta da.

³² Na ga manusiya' looy ilay si' labbasakayi yana ga panubu' si Nū. Maka ilooy na silay si' usuwan da kaniya-kaniya ka paglūng da. Dari mimon bangsa ta' babaw junya' pō' man paglūng da paddus dunuk looy.

Pallun manusiya' lay pinaekahan me' Tuhan

11 Na ni bay awwal jaman, disu du pallun manusiya'. ² Hangat da enseg song pa mataallaw, lay na sila nakka kapantayan luha inawnan Saynal, sampay ndooy na sila bay maglahat. ³⁴ Song hallom, lay na baw sila isun, yuk da, "Buwat te' la tabi दौरa mehe ddas ka disu luma' langkaw banahan ganta' ngabut sampay pa ta' langit. Me' looy ilay, tanyag na awon tabi ni sikaliput junya'. Bo' ya' na kitabi magkanatan ni sikaliput junya'. Anu kam, ngaddo' tabi pesak bo' pinasu' man buwat halo-blak paeka. Lahat tuu tu, kulang eka batu man tabi buwat." Dari si', ya' na taambat halo-blak bay pabuwat da. Me' da bay nangon, lay kinanji' ka kitlan palikot.

⁵ Na sasang da si' buwat दौरa looy ddas ka luma' langkaw na, pinaimanan na pin sila me' Tuhan. ⁶ Pag nda' Tuhan me' looy na akka da, ya' ya kamahapan. † Dari yuk na, "Me' sila itu disu bangsa du sampay dambuwa' pallun, ituu tu boho' panagnaan ni mimon pabuwatan takaya da. San gi ina mintu oy gara' da, ya' na sina luu sa' tapabuwat da. ⁷ Anu kam, duwai do'

† Ya' tatantu ta oy sabap Tuhan ya' kasulutan ni pabuwatan da. Me' kasohean ngahati ya' sila bay ngasip ni panohoan Tuhan noho' manusiya' ngalataan junya'. Ndaun juran 1.28 ka 9.1.

kitabî ngahalin pallun da mari meka na jinisan pallun da. Me' looy ilay, ya' na sila sikahati-kahati."

⁸⁻⁹ Na lay ja' si' halin Tuhan pallun da, lay na tagongan da buwat दौरa looy, sampay lay na sila magkanatan ni sikaliput junya' man kahandak Tuhan. Kuwan दौरa looy, lay na inawnan Babel. Hatiyan Babel, "sikalingu" batan ndooy na man Tuhan bay maekahan pallun da.

Siga panubu' si Sem

¹⁰ Na balik ta pa bay jaman si Sem, salsila panubu' na me' tuu: Luu ja' si' duwan taun paddus dunuk looy, sasang si Sem mag-umu dahatus taun, anakan na ya lalla, yana si Alpaksad. ¹¹ Paddus si Alpaksad bay pinamaddihan, lay gi pasampun umu si Sem lima hatas taun, maka luu gi ga anak na sarī, danda-lalla.

¹² Kuwan si Alpaksad, pag taabut tallumpu'-liman taun umu na, anakan na ya lalla, yana si Sela. ¹³ Paddus si Sela bay pinamaddihan, lay gi pasampun umu si Alpaksad mpat hatas tallun taun, maka luu gi anak na sarī, danda-lalla.

¹⁴ Kuwan si Sela, pag taabut tallumpū' taun umu na, anakan na ya lalla, yana si Ebel. ¹⁵ Paddus si Ebel bay pinamaddihan, lay gi pasampun umu si Sela mpat hatas tallun taun, maka luu gi anak na sarī, danda-lalla.

¹⁶ Kuwan si Ebel, pag taabut tallumpu'-mpat taun umu na, anakan na ya lalla, yana si Peleg. ¹⁷ Paddus si Peleg bay pinamaddihan, lay gi pasampun umu si Ebel mpat hatas tallumpū' taun, maka luu gi anak na sarī, danda-lalla.

¹⁸ Kuwan si Peleg, pag taabut tallumpū' taun umu na, anakan na ya lalla, yana si Reyu. ¹⁹ Paddus si Reyu bay pinamaddihan, lay gi pasampun umu si Peleg duwa hatas siyam taun, maka luu gi anak na sarī, danda-lalla.

²⁰ Kuwan si Reyu, pag taabut tallumpu'-duwan taun umu na, anakan na ya lalla, yana si Serug. ²¹ Paddus si Serug bay pinamaddihan, lay gi pasampun umu si Reyu duwa hatas pitun taun, maka luu gi anak na sarī, danda-lalla.

²² Kuwan si Serug, pag taabut tallumpū' taun umu na, anakan na ya lalla, yana si Nahol. ²³ Paddus si Nahol bay pinamaddihan, lay gi pasampun umu si Serug duwa hatas taun, maka luu gi anak na sarī, danda-lalla.

²⁴ Kuwan si Nahol, pag taabut duwampu'-siyam taun umu na, anakan na ya lalla, yana si Tera. ²⁵ Paddus si Tera bay pinamaddihan, lay gi pasampun umu si Nahol dahatus sapu-siyam taun, maka luu gi anak na sarī, danda-lalla.

Salsila ga si Tera

²⁶⁻²⁷ Kuwan si Tera, nagna' man pitumpū' taun umu na, lay na ya anakan tallu lalla, yana ga si Ibram, si Nahol ka si Haran. Kuwan si Haran, anakan na lalla, yana si Lut. ²⁸ Suga' si Haran si' tu, masi gi mma' na llum, lay na matoy ni दौरa man na bay pinamaddihan, yana Ul ndooy ni lahat bangsa Kaldiya.

²⁹⁻³⁰ Na kuwan anak si Tera, yana si Ibram, lay kapa-handa ni disu danda inawnan si Saray. Suga' si Ibram si' tu ya' gi bay anakan batan man si Saray ya' hanak. Kuwan anak si Tera, yana si Nahol, lay sitampu ka kamanakan na si Milka. Kuwan si Milka ilay ka danganakan na si Iska, yana ga anak si Haran.

³¹ Hallom maka hallom na, lay na baw palakka ga si Tera man Ul ndooy ni lahat bangsa Kaldiya. Lakka mandooy, maksud da maglayin pa Kanan. Ilooy si' bay boo si Tera yana anak na si Ibram ka iwan na si Saray, sampay mpu na si Lut, yana anak si Haran. Suga' pag taabut ga si Tera दौरa inawnan Haran, lay na sila pasangkod ndooy. ³² Maka ndooy na man si Tera bay matoy pag taabut duwa hatas liman taun umu na.

Tuhan noho' si Ibram lakka man paglahat na

12 Pag-anu, lay na baw magpalman Tuhan ni si Ibram, yuk na, "Mbanan nu na lahat nu ka ga kampung nu ka mimon jama luma' imuwa mma' nu. Pilay na ko pa lahat ma song pakitahan ku kau.

² Buwanan ta sa ko panubu' paeka. Siga panubu' nu ina mintu dari bangsa balkanan. Supaatan ta sa ko maka patanyag ku du awon nu. Kau na sina mintu poonan supaat ni jama. ³ Sagannap ma mitsala kau pa kaayaran, supaatan ku du sina. Suga' soysoy baw ina numpaan kau, sumpaan ku du. Bbos-bbos kau ina poonan man mimon kabangsa-bangsahan ta' babaw junya' kole' supaat."

⁴⁵ Dari si', lay na ja' si Ibram ngasip ni panohoan Tuhan sampay lay na ya palakka man Haran. Jaman looy si', pitumpu'-liman taun na umu si Ibram. Pag lakka na, lay boo na nda na si Saray ka kamanakan na si Lut sampay mimon tindog na ka alta' na ma bay tausaha na halloman da ndooy ni Haran. Pag-anu si', lay na sila takka pa Kanan. ⁶ Ndooy si', lay sila patilu' pa दौरa inawnan Sekem. Takka ndooy, lay sila patagong ni bihing kayu mehe ma tanyag njawom tana' disu lalla inawnan si More. Sampay ndooy na man da bay matangge siga luma' luna da. Jaman looy si', lahat looy bay pinaglahatan me' siga bangsa panubu' si Kanan.

⁷ Pag-anu si', tinammuhan na baw si Ibram me' Tuhan, yuk na, "Ituu na situ lahat ma pamuwan ku ga panubu' nu bbos-bbos." Pag-anu, lay nambak si Ibram

batu binuwat pangulbanan man na ngulban pa Tuhan batan ndooy man na bay tinammuhan me' Tuhan.

⁸ Paddus mandooy, lay na baw ga si Ibram pilay pa kabuntu'-bantuan huwin pa mataallaw ni sallangan duwa kawum inawnan Betel ka Eyay. Ndooy si', lay du si Ibram nambak batu binuwat pangulbanan, bo' na numba Tuhan.

Si Ibram halin pa Ejiip

⁹ Na hallom maka hallom na, lay na baw ga si Ibram halin pabalik song pilay pa Negeb huwin pa sātan.

¹⁰ Sasang da ndooy ni Negeb, tuwa' gotom na baw ni sikaliput Kanan sampay malasahi na jama. Dari lay na ga si Ibram pawus song pilay pa Ejiip huwin pa sātan lagi. Maksud da pahanti' na do' ndooy halloman ya' gi paddus gotom. ¹¹ Tapit ja' si' sila pa Ejiip, yuk si Ibram ni nda na, "Kau ina Saray, tud mahap ko danda. ¹² Pag ina ko mintu takita me' bangsa Ejiip, masti' inagaw ja' ko sampay man ku pinapatoy bong mintu katoonan da na aku lla nu. ¹³ Dari pin ku ya' ja' pinapatoy me' da, baan nu sila magdanganakan kita. Me' looy ilay mintu, gam pin pinag-aratan gi ku kalna' kau."

¹⁴ Na takka ja' si' sila ni Ejiip, pag nda' jama ndooy, tud lingkatan banahan si Saray. ¹⁵ Pag takita le' baanan kunsihal sultan bangsa Ejiip, lay du baan da sultan luu danda bahau ja' takka tud lingkatan. Pag-anu si', ilooy ma lay du si Saray binoo pilay pa astana' na.

¹⁶ Dari si', tud bay pinahāp si Ibram me' sultan kalna' si Saray. Bo' lay gi ya binuwanan ga baanan bili-bili, kambing, sapi', kura', unta' sampay ata, danda-lalla.

¹⁷ Suga' labba man sultan sampay na mimon jama astana' na, lay bay pinatakkahan me' Tuhan saki basag man sabapan si Saray.

¹⁸ Na tabista ja' si' me' sultan man sabapan si Saray kon da saki, ilooy ma lay tawag na si Ibram. Luu ja' si', tilaw na, "Ongoy ku bay bbuwat nu me' looy? Ongoy ndang ya' ku bay baan nu nda nu hati ya? ¹⁹ Ba'-bā' nu danganakan nu ya. Bong si' ndang bay katoonan ku nda nu hati ya, ya' du ku bay noho' iya binoo pa luma' adak na ga kinawinan! Alu, kaddoun na nda nu bo' bi lakka na." ²⁰ Dari si', lay na sultan magpanoho' ni siga sundalu na noho' malakka ga si Ibram ka nda na man paglahat da ddas ka mimon alta' da.

Sakkat si Ibram ka si Lut

13 Pag-anu, lay na si Ibram ka si Saray lakka man Ejiip sampay lay na sila nakka Negeb pabalik ddas ka mimon alta' da. Kamanakan da pun, yana si Lut, lay na du boo da. ² Na si Ibram ilay si' tud dayahan na. Meka na baanan bili-bili na, kambing na, ka ga sapi' na. Maka meka na du mmas na ka dublun pilak porol.

³ Pag-anu, lay na baw sila lakka man Negeb maglentehan padisu-padisu lahat. Song hallom lay na sila nakka bay limpa' da ni sallangan Betel ka Eyay. ⁴ Bo' ndooy na silay man si Ibram bay nambak batu binuwat pangulbanan maruhu'. Dari ndooy si' lay du si Ibram numba Tuhan pabalik.

⁵ Kuwan si Lut si' tu ma bay mme' ni si Ibram padisu-padisu lahat, meka du baanan ga bili-bili na, ga kambing na, sampay ga sapi' na. Maka meka na du luma' lu-na na para anak-nda na sampay mimon tindog na.

⁶ Na hangat lipat man lipat na pin kahayop-hayopan si Ibram ka si Lut, song hallom ya' na haluhaya man da makan ga hayop da. Dari ya' na sila kapagdambuwa' ni lahat looy. ⁷ Bo' na, sasa'-manasa' na ga tukang ngipat ga hayop si Ibram ka ni si Lut. Sarī gi, ndang luu gi ndooy kahayop-hayopan bangsa Kanan ka bangsa Peris ma ndang maglahat ndooy.

⁸ Dari yuk si Ibram ni si Lut, "To', kita itu anak-sipahanak. Daa subay na pin kita sasa'. Ya' sina sikatuwa' wā sasa'-manasa' siga tindog ta me' tuu. ⁹ Ndang-ndang luha du paglahat tuu. Gam na kita sakkat. Mene' na ko. Bong ko pa saddopan, aku pa mataallaw. Bong ko pa mataallaw, aku pa saddopan."

¹⁰ Pag-anu, ilooy ma ngaliling na si Lut pa dambila' pa dambila'. Pag awop na pa kaluhān Labbak Juldan huwin pa दौरा inawnan Soal, nda' na mahap sambuhan katumbu-tumbuhan ndooy. Maka takita na na sukup bohe' lahat looy. Ni lilingan na subay ga tinanom-tinanom Tuhan atawa tana' ayad ni bihing Sōng Nayil ndooy ni Ejiip. (Jaman looy ilay si', ya' gi bay hinansu me' Tuhan Sodom ka Gomora, yana siga दौरा ni labbak lahat looy.) ¹¹ Dari si' ilooy na bay pene' si Lut, yana Labbak Juldan labbasakayi huwin pa mataallaw. Sangkon ilooy na poonan man na bay pasakkat man Pa' na Ibram. ¹² Ga si Ibram si' tu masi tamban ndooy ni Kanan. Kuwan ga si Lut, lay na maglayin pa Labbak Juldan sampay ndooy na sila bay matangge siga luma' luna da ni bihing दौरा Sodom.

¹³ Salla na, kuwan jama Sodom baw si' tu, bidda' na ja-hallis da. Dusa da pa Tuhan tud ya' na taambat.

¹⁴ Na lay ja' si' palakka si Lut, lay na baw Tuhan magpalman ni si Ibram, yuk na, "Lilingun na sikaliput lahat tuu sa tapus-tapus mata. ¹⁵ Dean ku na sina mintu ningkau sampay na ga panubu' nu mimon lahat tuu. Sagannap tana' ma takita nu satapus-tapus mata, kapakaam na sina mintu saumu. ¹⁶ Maka panubu' ma dean ku ina mintu ningkau, mas mura gi initung momok tana' man sila tanda' ni kaeka da. ¹⁷ Dawnun sa kaluhān lahat tuu sampay taha' na batan dean ku na sina mintu ningkau labbasakayi."

¹⁸ Na ya' gi si' hallom, lay na baw maglayin ga si Ibram pa Hebron ni bihing siga poon kayu mehe njawom tana' si Mamre. Takka ndooy, lay du si Ibram

nambak batu binuwat pangulbanan man na ngulban pa Tuhan.

Si Lut tinabang me' si Ibram

14 ¹⁴Jaman looy ilay, luu bono' mehe ndooy ni Labbak Siddim ma limun na ni batnaa me' bohe' danaw inawnan Danaw Tinimus. Me' tuu silay salsila bono' looy si': Luu lima sultan bay takawum me' Sultan Kerolamel, panghulu' ni Elam. Ga sultan looy si' sikalima yana ga Sultan Bera ni Sodom, Sultan Bilsiya ni Gomora, Sultan Sinab ni Adma, Sultan Semebel ni Seboyim ka disu sultan ni Bela, yana दौरa ma pinagawnan du Soal. Sila si' tu ndang lay na takawum me' Sultan Kerolamel, luu na sapu-duwan taun. Suga' pag taabut ni kasapu-tallun taun, ya' na sila kuhi pinagbayaan, sampay doman na sila nulang. Dari si', kuwan Sultan Kerolamel lay maru madalla' sila. Dari lay ya ngisun siga gapi' na yana ga Sultan Amrapel man Babilon, Sultan Ariyok man Ellasal, ka Sultan Tiral man Goyim.

⁵Dari pag taun balik, kuwan Sultan Kerolamel ka ga gapi' na ga sultan looy si', ddas ka mimon sundalu da, lay na sakap ngalān ga sultan looy si' sikalima ma doman na nulang. Suga' lān da pilay, lay do' sila duhu' pahās ngalān siga bangsa sarī, yana bangsa Repa ndooy ni Asterot-Kalnaim ka bangsa Sūs ndooy ni Ham ka bangsa Em ni Shabe-Kiryatayim. Bo' lai ja' du sila ā me' ga Sultan Kerolamel. ⁶Bangsa Hōl pun ndooy ni Punu Seyil ngabut sampay pa El-Paran ni bihing-bihing lahat luha ma ya' magjama, lai du ā me' siga sundalu ga Sultan Kerolamel.

⁷Pus me' looy, lay na baw sila pilay pa En-Mispat, yana दौरa ma inawnan du Kades. Ndooy si', lay na baw sila maā bangsa Amalek. Lakka mandooy, lay na baw sila ngalān pilay pa Hasason-Tamal sampay maā ga bangsa Amol ndooy.

⁸Pus me' looy, lay na ga Sultan Kerolamel ka ga gapi' na pawus ngalān ga sultan looy si' sikalima ma doman na nulang. Ga sultan looy si' sikalima, yana ga sultan man Sodom ka sultan man Gomora ka gapi' da tallu sultan ndang luu na kumpo-kumpo ni Labbak Siddim ddas ka ga sundalu da. ⁹Dari lay na sila sibono' ka ga Sultan Kerolamel suga' lay ja' sila ā.

¹⁰Na ni Labbak Siddim ilay si', meka lowang panno' le' kitlan. Dari pag magsonsehan ga siga sundalu ga sultan man Sodom ka Gomora song pa kapunu-punuhan, kasohean lay labu' pa jawom siga lowang kitlan ndooy. Suga' kuwan kasohean, lay baw bay kapassut pa kapunu-punuhan. ¹¹Kuwan kalaban da, yana ga sultan Kerolamel ka ga gapi' na, lay gi pawus pa Sodom ka Gomora. Takka ndooy, lay kaddo' da mimon alta' sampay balanja' ni siga दौरa looy. Sampay siga raayat ndooy pun, lay na du boo da mole'. ¹²Si Lut

pun, kamanakan si Ibram, lay du talapay binoo sabap luu du ya maglahat ndooy ni Sodom. Alta' na pun, lay du kaddo' da.

¹³Lipara luu disu jama man Sodom bay kapatangkaw. Dari lay ya pilay pa mman si Ibram mahati lay tasungkub si Lut.

Na si Ibram ilay, me' jama ngawnan iya, "bangsa Hibrani looy." Jaman looy si', maglahat ya ndooy ni tagan siga poon kayu mehe ni tana' si Mamre. Na si Mamre ilay bangsa Amol, magdanganakan ka si Eskol ka si Anel. Bo' sila ilay si' ndang gapi' ka si Ibram.

¹⁴Pag taaka si Ibram lay tabe' tasungkub kamanakan na, ilooy ma lay ya magti patuhut kawukawu tatabang na ga si Lut. Iya si' tu bay pilay, lay ya moo kalallahan ma bay sulig njawman na ma ndang alistu sibono'. Eka da si', tallu hatas sapu-wawu'. Dari lay onse da ga Sultan Kerolamel ka ga gapi' na sampay lay na taabut da ndooy ni Dan. ¹⁵Bbuwatan si Ibram si' tu, lay mahagi'-mahagi' siga jama na, bo' da nganggappung mono' sila sangom. Dari lay na ā ga Sultan Kerolamel ka ga gapi' na. Kuwan ilooy ma takapin, lay gi inonse ngabut sampay pa Hoba huwin pa utara' man Damaskus. ¹⁶Dari si' lay na salamat si Lut me' ga si Ibram sampay mimon danda-lalla ma bay tasungkub me' ga Sultan Kerolamel. Maka mimon alta' bay kinaddo' me' siga sultan looy, lay na du binawi' me' si Ibram.

Si Melkisedek nupaatan si Ibram

¹⁷Na pag beleng ga si Ibram pus da bay maā ga Sultan Kerolamel ka ga pagkahi na sultan, luu na baw pō' Sultan Bera man Sodom nampang iya ni Labbak Siyabe ma pinagawnan du Labbak Sultan. ¹⁸Maka luu du bay pō' pilay disu lalla inawnan si Melkisedek, sultan man Salam. Iya ilay si' imam lagi man wakil Tuhan Mahatinggi. Iya si' tu nampang, lay gi ya moo tinapay ka tuba' anggul pilay man ngahulmat sila. ¹⁹Lay gi supaatan na si Ibram, yuk na, "Ibram, kamura-murahan binuwanan na pin ko barakat me' Tuhan Mahatinggi ma bay mapayak gumi ka langit. ²⁰Pudji mehe pa Tuhan Mahatinggi ma bay nabangan kau maā siga banta nu."

Pag-anu, ilooy ma lay buwanan si Ibram Imam Melkisedek sabahagi' sapū ni mimon alta' ma bay takole' na man siga sultan looy.

²¹Yuk sultan looy baw si' man Sodom ni si Ibram, "Tuwan, mimon pangalta' ku ma bay takole' nu, ningkau na. Suga' bong si' la kadarihan ja' ningkau, papoleun ja' siga raayat ku."

²²Iya tampung si Ibram, "Sapahan ku baw pa Papu' ku, yana Tuhan Mahatinggi ma bay mapayak gumi ka langit, ²³basta ya' baw situ ku ngaddo' pangalta' nu san dainsi' salban atawa pun disu ingkot tumpa'. Me'

naa ina, ya' na sina mintu luu dapat nu mā' danan ku magkadayaan sabapan nu. ²⁴ Ya' baw sina ku ngaddo' oy maka oy na sarī man balanja' ma lay na kalandu' takakan me' siga jama ku. Suga' luu gi baw tu gapi' ku yana ga si Anel, si Eskol ka si Mamre. Sila na ja' sohoun ngaddo' bahagi' da."

Janji' Tuhan ni si Ibram

15 Na paddus me' looy, ya' gi hallom, lay na baw si Ibram tinammuhan me' Tuhan. Njawom pandapat na, yuk Tuhan niya, "Ū Ibram, daa ko tawu ni oy maka oy na. Luu na pin situ ku ngagpangan kau. Maka buwanan ta du sina ko ladjiki' mehe."

²³ Pag tampung si Ibram, "Papu' ku, oy lay la paluntungan takole' ku ni ladjiki' ma dean nu bong ga me' tuu ya' san luu anak ku? Bong itu amu-amu me' tuu karuha ku ngabut sampay ku matoy, ilooy du mintu kapusakahan mimon alta' ku yana tindog ku si Eliyesel. Bo' bangsa sarī lagi ya, jama man Damaskus."

⁴ Pag tampung Tuhan, "Sa' du bilay iya kapusakahan alta' nu bbos-bbos, batan anakan na du sina mintu ko lalla. Bo' iya na du sina mintu kole' pusaka nu."

⁵ Pus me' looy, lay na baw si Ibram binoo me' Tuhan pa poan maka yuk na, "Pahangad ko pilay pa ta' langit. Ndaun te' bong taitung nu ga potean naa. Me' naa du sina eka panubu' nu bbos-bbos."

⁶ Na si Ibram si' tu, lay na ja' pitsaya' ni palman Tuhan. Pag nda' Tuhan me' looy, lay si Ibram initung me' na intong.

⁷ Maka yuk Tuhan niya, "Aku na situ Papu', yana ilooy ma bay noho' kau pitu lakka man Ul ni lahat bangsa Kaldiya supaya tadean ku kau lahat tuu."

⁸ Suga' yuk si Ibram, "Papu' ku, kau ma magbaya', bong si' kadarihan ningkau, pakitahan do' ku sipat mari tatantu ku lahat tuu kapaaku bbos-bbos."

⁹ Pag tampung Tuhan niya, "Bong ko doman ngita sipat, kaddoan nu ku disu sapi' danda ka disu kambing danda sampay disu bili-bili lalla, sali'-sali' umu tallun taun. Maka kaddoan nu du ku disu takukkul ka disu anak atsang."

¹⁰ Na luu ja' si' mimon ma bay sinoho' me' Tuhan, lay na sinumbali' mimon me' si Ibram. Pag-anu, lay na baw sinebak duwa me' na ga hayop looy si' bo' binanja pinagsiatag sebakan da. Suga' kuwan ga manuk-manuk looy, ya' baw bay sebak na pus da bay sinumbali'. ¹¹ Pag-anu si', luu na baw takka siga manuk-manuk mehe ma magpamangan sumpatoy nampi ta' ga sumbalian looy. Suga' lay hinuka me' si Ibram.

¹² Tapit ja' si' sumaddop llaw, lay kapatuli si Ibram paladdok. Na njawom na si' tuli, lay ya ngupi. Njawom pandapat na lay ya kalindoman sampay sinawan na ga ya.

¹³⁻¹⁵ Pag-anu si', magpalman na baw Tuhan niya, yuk na, "Ibram, daa ko ba tawu. Pataha' ku du sina umu nu ngabut sampay nu toa laslas. Pag patoy nu ina mintu, njawom sannang atay ja' ko. Suga' baan ta ko banahan, bbos-bbos lumangga ja' sina siga panubu' nu ni kasusahan mehe sasang da sampi ni lahat disu. Pinahata sina mintu sila ndooy, bo' bininsana' lagi me' jama lahat looy njawom mpat hatas taun. Suga' pidjala' ku du sina mintu jama lahat looy ma bay mahata sila. Maka pag taabut ja' ilay mintu palakka siga panubu' nu mandooy, kaboo du sila pangalta' mehe. ¹⁶ Na ga panubu' nu ina mintu, sakayi da pabeleng pitu pa Kanan, noy paddus na mpat hatas taun looy si' hallo-man da bay pinahata ni lahat looy si'. Taabut masa looy ilay mintu, siga panubu' nu paganti' na ni bangsa Amol ma maglahat ntuu ni Kanan. Ni masa looy ilay mintu, bidda' na kalaatan bangsa Amol. Sangkon pidjala' ku na sina mintu sila. Soho' ku na sila pinalakka ni siga panubu' nu. Suga' batnaa, layam-layam ku na do' batan ya' gi taabut timpu looy mintu man ku ya' na katatas nganda' kalaatan da."

¹⁷ Pag sangom ja' si' sampay lindom banahan na lahat, luu na tulun poga-poga isihan bā api ngahumbu na ka luu du paliyatut noleyab na. Ilooy si' sikaduwa lay pingka' man sallangan ga sebakan hayop looy si'.

¹⁸ Maka ni waktu looy du si', lay na baw Tuhan bay nganjanji' ni si Ibram, yuk na, "Dean ku na sina mintu siga panubu' nu mimon lahat tuu, labba man sōng ni bihing panggaan Ejipt ngabut sampay pa Sōng Yupretes. ¹⁹ Ni batnaa, tana' tuu tu pinaglahatan gi me' ga bangsa Kēn, bangsa Kenis, bangsa Kadmon, ²⁰ bangsa Hīt, bangsa Peris, bangsa Repa, ²¹ bangsa Amol, bangsa Kanan, bangsa Gilgas maka bangsa Jebus."

Si Hajal ka anak na si Ismail

16 Na jaman looy si', si Saray, yana nda si Ibram, masi ya' hanak. Pagka luu disu ata si Saray, danda bangsa Ejipt, lay talangga piki na makoy danda looy bong pin ya kole' ja' anak. Awon ata looy si' yana si Hajal. ² Dari yuk si Saray ni lla na, "Ya' san bitu ku la kaladjikian anak me' Papu'. Bong anu, ubay te' ko ka ata ku. Kawu-kawu ya hanak para niyaku." Dari si' lay du kuhi si Ibram. ³ Sampay lai na pa-ntan si Saray ata na ni lla na noho' binuwat nda. Ilooy si' bay magkadarihan me' looy luu na sapun taun bay pingka' halloman ga si Ibram bay maglahat ndooy ni Kanan.

⁴ Pag-anu si', lay na si Ibram paubay ni si Hajal sampay lai na ya battong. Pag tabista si Hajal me' looy, takka na abbu na sampay diyo' na ga me' na nganda' papu' na si Saray. ⁵ Pag nda' si Saray me' looy, tud bay dugahan ya. Dari yuk na ni si Ibram, "Mampunan ku itu magka me' tuu, man kau. Padahal aku gi bay noho'

kaam sitampu ka ata ku. Pag batnaa, sukat katoonan na na battong na ya, diyo' na ga me' na nganda' aku. Suga' biyahun na luu, Papu' sa manding bong soy kita sā'."

⁶ Pag tampung si Ibram, "Uy, iya bilay ndang ata nu. Baya'-baya' nu pooy-pooy me' nu buwat iya." Dari labba man llaw looy, ilooy ma pinasuan na si Hajal me' si Saray sampay lay na ga lahi.

⁷ Pag lakka na, lay ya tumilu' pa lahat lau-lau ya' magluma' lān pa Siyul. Sasang na pahali ni bihing poon bohe', lay ya tinammuhan me' malaikat Tuhan. ⁸ Yuk malaikat looy si', "Ū Hajal, lakka man ninggai ko, maka song paninggai ko?"

Pag tampung si Hajal, "Aku tu lay lahi man luma' papu' ku si Saray."

⁹ Yuk malaikat looy baw si' tu niya, "Pabeleng na ko ba pa mman na, maka lilla' ja' ko oy-oy soho' na ningkau." ¹⁰ Pag-anu, yuk malaikat looy lagi, "Buwanan ta sa ko panubu' paeka sampay ya' na taitung. ¹¹ Anak-anak naa ina njawom battong nu lalla. Pag pō' na, awnan nu si Ismail, hatiyan na, Tuhan kale, batan bay ko takale Tuhan nangis njawom kasusahan. ¹² Anak nu ina mintu me' kadari kura' leya ya' kuhi pinagbayaan. Tabiat na wā nasaan jama sikamimon. Damikiyan iya pun sinasaan du. San lūng-kampung na, sasaan na du."

¹³ Na si Hajal si' tu, tabista na ilooy na si' Tuhan, sa' ga malaikat. Dari njawom atay na, "Uy la, lay na bilay si' takita ku Tuhan, ilooy ma ndang tattap ngita aku." Dari si', bbuwatan si Hajal lay nganggalla Tuhan, "El Roy," hatiyan na, "Tuhan, ilooy ma ngita aku." ¹⁴ Kuwan poon bohe' looy si' man si Hajal bay pahali, song hal-lom, lay na ginalla me' jama "Beel-Lahay-Roy," hatiyan na, "poon bohe' lakka man ilooy ma tattap ngita aku." Poon bohe' looy si' tu masi luu ndooy ni sallangan Kades ka Bered.

¹⁵ Pus me' looy, lay na si Hajal pabeleng pa mman ga si Ibram sampay lay na ya maddi ndooy. Pag pō' anak na, lalla du. Dari lay du inawnan me' si Ibram si Ismail. ¹⁶ Jaman looy si', mag-umu na si Ibram umpu'-nnom taun.

Pagsulutan Tuhan ka si Ibram

17 ¹⁻² Pag taabut siyampu'-siyam taun umu si Ibram, lay na baw ya tinammuhan me' Papu' pa-balik. Yuk Papu' niya, "Aku na situ Tuhan Sangat Kawasa. Batnaa mō' do' ku pagsulutan ni antara' kau ka aku. Mme' ja' ko ni kahandak ku maka buwat ja' ko kaintongan, bo' nu buwanan ku panubu' paeka banahan."

³ Pag takale si Ibram palman looy, lay ya sujud. Pag-anu yuk Tuhan niya, ⁴ "Ni pagsulutan ta ma pō' ku batnaa, kau na sina mintu poonan jinisan kabangsa-

bangsahan. ⁵ Sangkon awon nu si Ibram halin ku na pa si Ibrahim, hati na, 'mma' jama sakiyan,' batan bbos-bbos ina pabuwat ta na ko poonan jinisan kabangsa-bangsahan. ⁶ Kau ina mintu me' karuha poon anggul kalap buwa' na, batan tud meka sina mintu panubu' dean ku kau. Ga panubu' nu ina mintu dari siga bangsa balkanan. Maka luu du sina mintu siga sultan pō' man panubu' nu. ⁷ Pagsulutan ku itu ka kau sampay na ga panubu' nu pangkat-mamangkat ya' na situ baluba ku saumu. Aku na Tuhan nu saumu sampay na ga panubu' nu. ⁸ Batnaa tu, masi gi ko jama sampi ntuu ni Kanan, suga' bbos-bbos lahat tuu labbasakayi dean ku na kau sampay na ga panubu' nu. Kaam na sina mintu dapu saumu. Maka aku du sina mintu Tuhan ma mangatas ningkaam."

⁹⁻¹⁰ Maka yuk Tuhan ni si Ibrahim, "Ni pagsulutan ta, labba man kau sampay na ga panubu' nu pangkat mamangkat, subay bean bi mimon njawom pagsulutan ta. Disu suku' bi, labba man kau sampay na mimon panubu' nu subay inislam sagannap kalallahan. ¹¹ Dari inaa na sina sipat mme' na kam ni pagsulutan tabi. ¹²⁻¹³ Labba man batnaa, pangkat mamangkat, saganap lalla ma bahau pinamaddihan njawman bi subay islamun bi taabut wawu' ngallaw umu da. Sampay ga ata bi ma bay pinamaddihan ni luma' bi ka ga ata ma bay binalli ni poan subay du inislam. Me' looy ilay, luu na sipat ni baran bi tanda' lay na kam tabe' ni pagsulutan tuu ma ya' tabaluba saumu. ¹⁴ Bong luu lalla ni baanan bi ya' bay inislam, subay ya pinō' man jawman bi sabap ya' ya kuhi mogbogan pagsulutan ta."

Tuhan ngahalin awon si Saray pa si Sara, hati na, Putli'

¹⁵ Maka yuk Tuhan lagi man si Ibrahim, "Kuwan nda nu, daa na awnan nu si Saray. Labba man batnaa, awon na si Sara na. ¹⁶ Supaatan ku sa ya supaya kam anakan na lalla. Maka pabuwat ku si Sara bbo' jinisan bangsa. Bo' luu gi sina mintu siga sultan pō' man siga panubu' na."

¹⁷ Pag takale me' si Ibrahim me' looy, magti ya sujud pabalik. Suga' lay gi du baw ya kapatatto batan njawom atay na, "Pooy gi do' tu me' ku hanak? Dahatus taun na bitu umu ku! Damikiyan, si Sara pun, siyampū' taun na umu na."

¹⁸ Pag-anu si', yuk si Ibrahim pa Tuhan, "Papu', san ko ba ya' na muwanan kami ka si Sara anak. Ndangndang luu na du anak ku si Ismail. Pooy bong iya na supaatan nu?"

¹⁹ "Oho' ba," yuk Tuhan, "suga' me' halling ku na si', luu du sina mintu anak bi ka si Sara. Pag pō' na, awnan nu si Isahak. Iya na sina mintu sampay na ga panubu' na ma pasunu' ngantanan pagsulutan ta ma ya' tabaluba saumu. ²⁰ Suga' daa na ko susa pasal si Ismail. Lay du silay si' takale ku bay paku nu pasal iya.

Masti' supaan ku du sina ya. Buwanan ku sa ya panubu' paeka. Anak na ina mintu, luu sapu-duwa lalla dari datu' labbasakayi. Maka sila ina mintu yana poonan disu bangsa tanyag. ²¹ Suga' bong baw ni bay pag-sulitan ta si', basta subay labu' pa anak nu si Isahak. Ya' na du sina hallom, pinamaddihan na du ya me' si Sara, magkulang-labi ni buwan tuu ni taun tuu ma sinōng." ²² Lupus ja' si' Tuhan bay magpalman ni si Ibrahim, lay na pabeleng pa jata'.

²³⁻²⁷ Na ni llaw looy du si', lay du asip si Ibrahim bay palman Tuhan niiya. Lay na islam na si Ismail ka ga mimon kalallahan ni luma' na. Maka lay na du patabe' na ga ata na ma ndang bay pinamaddihan ndooy sampay na sagannap ma bay binalli ni poan. Si Ibrahim pun lay na du inislam.

Na jaman si Ibrahim bay inislam, mag-umu na ya siyampu'-siyam taun. Kuwan anak na si Ismail, sapu-tallun taun na umu na.

Tallu bisita nammuhan si Ibrahim

18 Na disu llaw, jaman si Ibrahim maglahat ndooy ni bihing siga poon kayu mehe ni tana' si Mamre, lay na baw ya tinammuhan me' Tuhan pabalik. Me' tuu silay salsila na: Sasang si Ibrahim pahali-hali ni behe lawang luma' luna na ga tangnga' llaw, ² pag nda' na, luu na tallu lalla nangge lawak-lawak gi dangkiti'. Pag-anu, magti ya sonse pa mman da, bo' na sujud ni awpan da. ³ Yuk na ni ilooy disu, "Papu', bong si' ku la kaasean nu me' aku disu ata nu, pahās do' kam man luma' kami. ⁴ Pahali-hali na do' kam ni poon kayu naa. Soho' ta do' kam binoonan bohe' man ngosoan battis bi. ⁵ Me' aku disu ata bi, tud gāk ku luu kam ntuu. Bong anu, pakan ta do' kam mari tohas anggawta' bi ni palanan bi."

Pag tampung da si' tu, "Sigi ba."

⁶ Pag-anu, ilooy ma magde'-dē' du si Ibrahim paasok pa jawom luma' maka yuk na ni si Sara, "De'-dē' ko Yo'. Ngaddo' ko taligu looy ma mahap banahan bo' nu buwat tinapay."

⁷ Pag-anu si', lay na baw sonse si Ibrahim pilay pa baanan sapi' da mene' disu sapi' baddung gi ma lammok. Pag-anu, bo' lay soho' na sinumbali' ni tindog na noho' pinatahak de'-dē'. ⁸ Tahak ja' si' mimon, lay na binotangan ga lalla looy si' me' si Ibrahim. Maka bay gi sila binotangan cheese ka gatas. Sasang ga bisita na mangan, luu na pin si Ibrahim nangge ni diyo' poon kayu looy nunuan sila.

⁹ Pag-anu si', tilaw bisita na, "Ninggai tu la man nda nu si Sara?"

Pag tampung si Ibrahim, "Lay ni jawom."

¹⁰⁻¹¹ Na disu ni siga bisita looy si' yana Tuhan. Pag-anu, yuk na ni si Ibrahim, "Ni taun tuu ma sinōng magkulang-labi ni buwan tuu, pabeleng du ku pitu.

Pag pitu ku ina mintu pabalik, ndang anakan na sina si Sara lalla."

Na si Ibrahim si' tu ka si Sara ndang tud toa na sampay tupa na ga si Sara. Na si Sara si' tu, ndang luu ni bukutan da pakale-kale ni bihing behe lawang. Dari pag takale na halling bisita da me' looy, ¹² ilooy ma lay ya nattohan dī na batan njawom atay na, "Uy, tupa na bitu ku. Lla ku pun toa laslas na du. Pooy gi me' ku hanak sampay ngissa ehe kagakan jama anakan?"

¹³ Pag-anu, yuk Tuhan ni si Ibrahim, "Ongoy lay tatto si Sara saula-ula ya' na ya hanak sukat me' naa na ka-toahan na? ¹⁴ Ongoy kanna bi, luu kina tunmanūn pa Tuhan? Baan ta kam banahan, pag beleng ku ina pitu ni taun tuu ma sinōng, ni buwan tuu du, ndang anakan na sina si Sara lalla."

¹⁵ Suga' si Sara baw si' tu, ni katawu na, lay gi mak-iluba', yuk na, "Ya' bilay ku si' bay tatto."

Suga' yuk Tuhan, "Ā, lai bilay si'."

Si Ibrahim makuhan jama intong ni Sodom timbang

¹⁶ Pag lupus da mangan, ilooy ma lay na ga bisita looy sikatallu palanja song pa Sodom. Kuwan si Ibrahim si' tu, lay gi ngahaboyan sila ngabut sampay takita da na Sodom ni katāhan.

¹⁷ Pag-anu si', hona'-hona' Tuhan, "Subay situ ya' na limbuan ku si Ibrahim ilooy ma song pabuwat ku.

¹⁸ Nandang-nandang iya du sina mintu poonan disu bangsa mehe kawasa na ma tanyag bbos-bbos. Maka iya na sina mintu poonan man mimon kabangsa-bangsahan sinupaatan. ¹⁹ Iya itu jama bay pene' ku supaya iya na noan ga anak-mpu na mme' ni kahandak ku ka buwat mahap sampay nanggehan kaintongan. Na bong ina mintu ngasip du siga anak-mpu na ni kahandak ku, masti' tinuman ja' sina mimon ma bay janji' ku niiya."

²⁰ Dari si', lay na si Ibrahim binaan le' Tuhan gara' na ngahansu Sodom ka Gomora, yuk na, "Ya' na taambat sumbung pasal kajahatan ga jama ndooy ni Sodom ka Gomora. Bidda' na jahallis da ni siga दौर looy.

²¹ Song pilay na situ ku masā bong mawjud du jinisan sumbung ma bay takale ku."

²² Pus Tuhan mitsala, lay na lakka ga sohe' na ilooy si' ma duwa pilay pa Sodom. Kuwan iya, lay na do' patambahan man si Ibrahim.

²³ Dari si', lay pasōng si Ibrahim pa mman na nilaw, yuk na, "Papu', bong ko mintu ngahansu siga दौर looy, lapay nu du kilay ga jama intong pag taabut nu mapatoy ga jama maat ndooy? ²⁴ Pooy bong luu ni siga दौर looy limampū' jama intong? Masi du kilay hansu nu labbasakayi? Ya' kina luu timbang nu ni siga jama ndooy kalna' limampū' jama ma intong? ²⁵ Satātā bihing langit, tā lagi ko man naa. Masti' ya' ko mapatoy jama intong pinatabe' ni jama jahallis, sa' ba? Me'

kau hukum intong ni labbasakayi ta' babaw junya', masti' tuwa' ja' mimon hukuman nu."

²⁶ Yuk Tuhan, "Bong si' bay luu limampū' eka jama intong ndooy ni Sodom, malaingkan ya' du hansu ku दौर looy kalna' sila."

²⁷ Pag-anu, yuk si Ibrahim na baw, "Papu', ampunun sa ku. Tawakkahan ku na pin mitsala ningkau. Pasensiya na do' ko niyaku san ku me' sapantun momok tana' ja' atawa abu ma ya' san pata' pinaruli me' nu.

²⁸ Pooy bong mintu luu mpatpu'-lima jama intong ndooy? Masi du kilay hansu nu bong sat lima lisu du bay kulang man limampū'?"

Pag tampung Tuhan, "Bong si' bay luu mpatpu'-lima eka jama intong ndooy, malaingkan ya' du hansu ku दौर looy."

²⁹ Pag-anu, yuk si Ibrahim na baw, "Pooy bong mintu mpatpū'?"

Pag tampung na, "Ya' du ba ku ngahansu bong si' bay luu mpatpū' jama intong."

³⁰ Yuk si Ibrahim, "Papu', daa do' ku kalasuhan nu san ku amu-amu mitsala balik. Pooy bong si' bay luu tallumpū'?"

Yuk Tuhan, "Niya' du ba bong si' bay luu ja' tallumpū' jama intong."

³¹ Yuk si Ibrahim, "Papu', ampunun do' ku minsan ku amu-amu nawakka mitsala ningkau. Pooy bong bay luu duwampū' eka jama intong ndooy?"

Yuk Tuhan, "San duwampū' du, ya' du ku ngahansu दौर looy."

³² Yuk si Ibrahim na baw, "Papu', daa do' ko la lasu. Sakayi sa ku mitsala. Pooy bong mintu bay luu sapū' jama intong ndooy?"

Pag tampung na, "Ya' du ku ba ngahansu bong si' luu ja' san lasa sapū'."

³³ Na paddus Tuhan bay magbitsala ka si Ibrahim, lay na ya lakka mandooy. Kuwan si Ibrahim, lay na mole'.

Kalaatan ni Sodom

19 Na pag taabut de' kohap, takka na siga lalla looy ma duwa sasang si Lut ningkō' ni behe lawang kuta' ma ngaliput Sodom. Ni sabana na, sila ilay si' sikaduwa tud malaikat bay manyalupa me' dagbos manusiya'. Takita ja' si' sila me' si Lut, magti ya pasōng nampang sila, bo' na sujud ni awpan da. ² Pag-anu, yuk si Lut ninsila, "Ga Tuwan, me' aku disu ata bi, pahās do' kam ni luma' kami. Luu du bohe' ndooy man ngosoan battis bi maka ndooy na do' kam tuli. Sumawung sayu sa, bo' bi palanja ni palanan bi."

Iya tampung da baw si' tu, "Daa na do' ba. Ndē ja' kami tuli ni plasa." ³ Suga' hangat si Lut amu-amu ngalogos sila noho' mme' niiya pa luma' na, song hallom lay du sila kuhi. Pag takka ja' sila pilay, lay si Lut buwat

jinisan makanan mahap-mahap ja' sampay tinapay ma ya' luu pasulig na. Pag-anu si', lay na sila mangan.

⁴ Lupus ja' si', ya' gi san bay pabāk ga bisita looy tuli, liput na luma' si Lut le' mimon kalallahan ni Sodom, labba man anak-anak bahau sampay na ga matatoa.

⁵ Bbuwatan da ngingan, yuk da, "Lut, ninggai na si' ga lalla looy, ilooy si' ma bay boo nu pitu pa luma' nu? Boonun sila pitu. Doman kami meekan sila."

⁶ Pag-anu, ilooy ma lay pō' si Lut ngawpan sila sambayan na nambo lawang ni bukut na, ⁷ bo' na halling, "Ga Langa', junjung ku na ningkaam, daa kam buwat kalalamaan me' naa. ⁸ Bong anu, luu du duwa anak ku budjang. Gam na sila boo ku pa mman bi, pooy-pooy na me' bi buwat sila. Suga' daa ja' usik-usikun bi ga lalla looy, batan sila ilay bisita ni luma' ku, bo' talpaksa' niyaku ngagpangan sila man bahaya."

⁹ Suga' yuk da, "Ā, pingkaan nu ba kami. Kalalaan nu! Kau gi jama sampi, kau gi magpandoy-pandoyan kami! Bong ko ya' kuhi, malasahi gi ko sina man ga lalla looy!" Pag-anu, ilooy ma sinugan me' da si Lut bo' da pasōng dak nipa' lawang looy.

¹⁰ Suga' magti binuka' me' ga malaikat looy lawang sambayan da ngahela' si Lut pa jawom, bo' lay na tambo da pabalik. ¹¹ Pag-anu, ilooy ma lay pinabuta me' da kalallahan looy si' ni poan. Dari ya' na san ga tatammu da lawang luma' looy.

Kalakka si Lut man Sodom

¹² Pag-anu, yuk ga malaikat looy ni si Lut, "Luu gi kina paglūng nu ni दौर tuu? Bong luu, boonun na lakka mantuu. Boonun na ga anak-nda nu, ga iwan nu atawa soysoy na pin paglūng nu ¹³ sabap hansu kami na situ paglahat tuu. Meka na situ sumbung takale Tuhan pasal kajahatan jama lahat tuu. Ituu na situ kon kami lay na soho' na pitu ngahansu Sodom."

¹⁴ Dari si', lai na si Lut pa mman siga lalla tunang ga anak na, yuk na ninsila, "Sigla' na kam! Lakka na kitabi mantuu! Hinansu na situ me' Tuhan दौर tuu!" Suga' ya' san sila maruli. Kanna da maglata ja' ya.

¹⁵ Pag de' sayu, lay na sinoho' si Lut me' ga malaikat looy, yuk da, "Sigla' na ko! Boonun na lakka mantuu ga anak-nda nu. Bong ina kam maglawun-lawun lagi, talapay na sina kam pag taabut hinansu दौर tuu."

¹⁶ Suga' kuwan si Lut baw si' tu, alang-kapalang lagi. Lipara, man timbang Tuhan, magti sinintak me' ga malaikat looy ga tangan si Lut ka ga anak-nda na bo' da binoo pa poan दौर looy.

¹⁷ Luu ja' si' sila ni poan दौर, yuk malaikat looy disu ninsila, "Sonse kam patangkas mari kam llum! Daa na san kam patele! Maka daa na kam patagong ni kapan-tayan tuu. Sonse kam pilay pa kapunu-punuhan looy."

¹⁸ Suga' yuk si Lut, "Uy la Tuwan, junjung ku na ningkau, daa na ba kami sohoun pilay. ¹⁹ Katoonan ku

du bina bidda' na ehe timbang bi niyaku disu ata bi, sampay kaam na bay ngagak umu kami. Suga' ya' na la takaya kami pilay pa kapunu-punuhan looy. Kalandu' na bilay tā. Banti mintu, duhu' gi kami taabut me' bala' looy sampay man kami matoy. ²⁰ Pooy bong pilay na ja' kami pa दौरा diki' looy ma tapit? Paku ku na ningkaam, daa na patabeun bi दौरा looy hinansu sat me' looy du ehe-ehe na. Bong si' kadarihan ningkaam, pilay na ja' kami ndooy mari kami salamati."

²¹ Pag tampung malaikat looy, "Sigi ba, duwan ta na ko. Ya' sa patabe' ku hinansu दौरा diki' looy. ²² Suga' de'-dē' na kam sonse sabap ya' gi situ ku kapabuwat oy maka oy na ngkod-ngkoran bi ya' gi bay takka pilay." (Na दौरा looy si', song hallom lay na inawnan Soal, hatiyan na, "Diki'," poonan bay ja' inawnan me' si Lut diki'.)

Sodom ka Gomora hinansu me' Tuhan

²³ Ya' gi si' langkaw llaw, lay na takka ga si Lut pa Soal. ²⁴ Pag-anu, lay na Tuhan ngalabu' manilang noleyab, subay ga uwan landos ta' Sodom ka Gomora, ²⁵ sampay lay na katis ampud ga दौरा looy. Mimon kalumaan ni ga दौरा looy ka ni kakawum-kawman lahat looy sampay manusiya' labbasakayi ndooy lay na du ampud. Katumbu-tumbuhan pun ndooy, lay na du katis tutung. ²⁶ Sampay nda si Lut, lay na du bay talapay me' bala' looy sabap ya' ya bay ngasip san lay na ya binandaan ya' noho' patele'. Dari pagka ya bay patele', lay na ya dari timus batu me' bantuk jama-jama.

²⁷ Pag me' sumawung, sayu alab lagi, lay du si Ibrahim magde'-dē' pabeleng pa bay limpa' man da bay magbitsala ka Tuhan. ²⁸ Pag nda' na pilay pa Sodom ka Gomora ndooy ni labbak, ngita na ya humbu kapa banahan subay ga humbu api bay llambunan paeka.

²⁹ Dari me' looy na si', tud lay na du hinansu me' Tuhan ga दौरा looy ndooy ni labbak man si Lut bay maglahat. San me' looy, ya' du bay takupan Tuhan bay paku si Ibrahim, batan lay du bay lakkahan na si Lut man jawom bala' looy mari salamati.

Si Lut ka ga anak na

³⁰ Na si Lut si' tu, pagka hanggaw ya maglahat ni Soal, lay na boo na anak na, ga budjang looy, pilay pa kapunu-punuhan. Maka ndooy na sila bay patanna' ni jawom lowang pampang. ³¹ Pag-anu, hallom maka hallom na, yuk anak na ma siyaka man ari' na, "Simma' itu toa na, ya' hallom matoy na. Bo' ya' na san luu lalla takapin llum ni lahat tuu. Dari ya' na luu dapat ta halla ka hanak me' karuha ndang bay ginanta' ni manusiya'." ³² Sangkon bong anu, palango ta na Simma' ka tuba' anggul. Pag-anu, kawu-kawu kita kapag-ubay ka iya

mari tabangunan awon mma' ta. Ya' na sina lungay awon na bong ta bay hanak le' na."

³³ Dari sangom looy du, lay du palango da mma' da. Maka lay na paubay anak na ma siyaka niya. Kuwan mma' na, ya' na san bay tasayu na bong sumilan anak na bay takka pa mman na atawa pun sumilan ya bay lakka. ³⁴ Pag sayu, yuk ilooy ma siyaka ni ari' na, "Hna Di', lay na kami la ubay ka Simma' dabuhi'. Bong-anu, palango ta na baw ya pabalik sangom tuu, bo' kau na baw ubay ka iya. Me' looy ilay tabangunan ta na awon Simma'. Ya' na sina lungay awon na bong ta bay hanak le' na."

³⁵ Dari pag sangom, lay du palango da mma' da sampay lay na du paubay anak na ma siyali niya. Si Lut si' tu, ya' na du san bay tasayu na sumilan anak na bay takka pa mman na atawa sumilan bay palakka. ³⁶ Dari si', lay na battong ga danda looy si' sikaduwa me' mma' da. ³⁷ Kuwan ilooy ma siyaka, pag hanak na, lalla. Pag-anu, lay awnan na si Moab. Dari iya na poonan bangsa Moab. ³⁸ Pag hanak ma siyali, lalla du. Pag-anu, lay awnan na si Ben-ami. Dari iya na poonan bangsa Amon.

Si Ibrahim ka Sultan Abimalik

20 Na ga si Ibrahim si' tu, lay na baw lakka man tana' si Mamre maglayin pilay pa Negeb ndooy ni sallangan Kades ka Siyul. Ya' gi si' sila bay hallom ndooy, lay na baw halin pa Geral. ² Na sibuwu da takka pa Geral, ba'-bā' si Ibrahim si Sara yana danganakan na. Dari pag taaka Sultan Abimalik me' looy, ilooy ma lay noho' binoo si Sara pa mman na. Maksud na pinabuwat nda. ³ Na ya' lagi si' bay tabawus bay maksud sultan looy, pag disu sangom, lay ya pinaupihan me' Tuhan. Njawom pandapat na yuk Tuhan, "Kau ina batnaa, tapit na katobtoban umu nu batan danda looy ma bay kaddo' nu llahan na."

⁴ Na Sultan Abimalik si' tu ya' gi bay pingka' napitan si Sara. Dari yuk na, "Uy la Papu', masi gi kilay ku papatoy nu ka ga raayat ku san ya ya' gi bay batōy-batōy ku?" ⁵ Ilooy baw bilay man ku ya' bay hawal-hawalan ngaddo' iya sabap si Ibrahim na mismu bay mā' ari' na ya. Maka danda looy pun, me' looy du bay bā' na. Sangkon aku bay ngaddo' iya ni kaawam ku ja'. Ya' bay tasayu ku ga llahan na ya. Sarī gi, ya' du luu bay pabuwat ku oy maka oy na maat."

⁶ Tampung Tuhan, "Oho', ndang katoonan ku du awam ko. Sangkon itu na ku mandaan kau supaya ya' na tausik-usik nu danda looy, bo' nu ya' dapat dusa. ⁷ Batnaa, papoleun na danda looy pa mman lla na. Lla na ilay nabi. Pakuhan na sa ko duwaa supaya ko ya' matoy. Suga' bong ina ya' papole' nu danda looy, masiti' papatoy ta ja' sina ko sampay na mimon raayat nu."

⁸ Pag llaw, sayu alab lagi, lay na tinawag me' Sultan Abimalik mimon kunsihal na, bo' da tinuntutan bay upihan na. Dari si' tud bay tawu sila. ⁹ Pag-anu si', lay na baw tawag na si Ibrahim. Luu ja' si', tilaw na, "On-goy kami bay buwat nu me' looy? Oy bay dusa ku ningkau? Ilu na ga ko buwat sangdanan man ku dak na tuwa' mulka' ka ga raayat ku? Ya' bilay luu katuwa'-tuwaan na me' looy na me' nu bay buwat kami. ¹⁰ On-goy do' ilay bay tapiki nu buwat me' looy?"

¹¹ Pag tampung si Ibrahim, "Kanna ku ba la ga ya' luu jama ni lahat tuu tawu pa Tuhan. Taggaha' lay na baw ku pinapatoy supaya takole' da nda ku. ¹² Sarī gi, san ya nda ku, bana du baw danganakan ku ya, batan anak mma' ku du ya, suga' ya' kami dambuwa' nne'. ¹³ Sangkon na ilay, pag bay taabut masa man ku sino-ho' me' Tuhan ngambanan lahat indu'-mma' ku, yuk ku ni nda ku, 'Bong ko bana-bana maase' niyaku, nnoy-nnoy ja' lahat mman ta, yuk nu aku kaka' nu mari ku ya' binatōy-batōy.'"

¹⁴ Dari si', lay na pinapole' si Sara pa mman si Ibrahim me' Sultan Abimalik. Bo' lay gi binuwanan si Ibrahim baanan bili-bili, ga sapi' sampay ga ata, danda-lalla. ¹⁵ Pag lupus, yuk Sultan Abimalik man si Ibrahim, "Mamooy-mamooy katanaman nu man nu maglahat ni lahat tuu, mene' ja' ko, batan labbasakayi tana' lahat tuu, aku du dapu." ¹⁶ Maka yuk na ni si Sara, "Buwanan ku na kaka' nu dalibu dublun pilak porol ni pag-awpan sohe' bi sikamimon. Maksud ku nambunan oy-oy bay kasaan ku ningkau sampay man ku makitahan jama ya' luu kasaan nu samasakali."

¹⁷⁻¹⁸ Na sabap bay kadarihan Sultan Abimalik bay ngaddo' si Sara, ndang lay na ga ya ka nda na tuwa' saki me' Tuhan ya' hanak. Sampay mimon ata na ma danda ni astana' na lay na du kalaminan me' saki looy. Kahapan lay na baw sila pakuhan si Ibrahim duwaa sampay lay na du sila kaulian.

Si Isahak pinamaddihan

21 Na song hallom, lay na tinuman me' Tuhan bay janji' na ni si Sara ² sampay lay na ya battong. Dari san ndang toa na sila ka lla na, lay na du ya mad-di ni waktu looy du si' ma bay pinamā' me' Tuhan. Anak da si' tu, lalla du bana yana me' ndang bay njan-ji' me' Tuhan. ³ Maka lay na du inawnan si Isahak me' si Ibrahim.

⁴ Na pag taabut wawu' ngallaw umu si Isahak, lay du ya bay inislam me' si Ibrahim man na mean bay soho' Tuhan niiya. ⁵ Jaman si Isahak bay pinamaddihan, kuwan si Ibrahim mag-umu na dahatus taun.

⁶ Yuk si Sara, "Ya' la tasagga' ku lannu atay ku me' tuu na gantaan Tuhan njata' ku. Kira ku, soysoy ja' kaaka kadarihan ku me' tuu, masti' kapatatto ja' du."

⁷ Maka yuk si Sara lagi, "Bong tud binista, soy gi bay

kalangga piki mā' ni si Ibrahim luu gi masa ku maddi sampay maduru' anak-anak? Suga' san me' looy, lay gi baw lla ku tabuwanan ku anak lalla san kami toa laslas na sikaduwa."

Si Hajal ka si Ismail pinalahi

⁸ Na mehe-mehe ja' si' si Isahak sampay pag nda' nne' na ya' na ya duru', ni llaw looy du, lay si Ibrahim ballang mehe. ⁹ Sasang da maglami-lami mangan, lay na baw takita si Sara anak si Hajal, yana si Ismail, numbi' si Isahak. ¹⁰ Dari yuk si Sara ni si Ibrahim, "Palahiyun na ata looy ka anak na. Ya' ku doman anak na kabahagian pusaka. Karomanan ku labbasakayi pusaka para ni anak ta sadja'."

¹¹ Pag takale me' si Ibrahim halling si Sara, tud sobot pamiki na batan si Ismail pun anak na du. ¹² Suga' yuk Tuhan niiya, "Daa na ko ba susahan si Ismail ka ata bi si Hajal. Duwanun na ja' oy-oy soho' si Sara ningkau. Ndang-ndang si Isahak du bay pene' ku binuwat poonan panubu' ma bay janji' ku ningkau. ¹³ Suga' ya' du baw lay pabiya ku anak ata nu. Buwanan ku sa ya panubu' paeka mari sila dari disu bangsa tanyag batan iya pun anak nu du."

¹⁴ Dari pag sayu, awwal lagi, lay na bangun si Ibrahim manyap lutu' ka bāg kuwit kambing panno' le' bohe', bo' pasandang na ni baha si Hajal. Dari si', lay na ga si Hajal ka si Ismail lakka. Song hallom, lay sila lingu sampay maglunsihan na ja' sila ni lahat ya' magluma' ndooy ni Beel-Siba.

¹⁵ Na katis ja' si' bohe' da, lay do' sindungan si Hajal anak na ni poon kayu-kayu ndooy. ¹⁶ Pag-anu, bo' na palawak-lawak ningkō' ganta' ya' takita na anak na batan hona'-hona' na, ya' na tasogsog na nganda' anak na magkamatoy-matoy na. Sasang na si' ndooy ningkō', bbuwatan na nangis ja'.

¹⁷ Damikiyan anak-anak looy pun nangis na ja' du. Suga' lay du takale le' Tuhan anak-anak looy. Dari luu na suwara malaikat Tuhan pō' man sulga' nginganan si Hajal, yuk na, "Oy tu kasusahan nu Hajal? Daa na ko ba hanggaw. Lay na du silay si' takale Tuhan anak nu nangis ndooy. ¹⁸ Pilay na ko pa mman anak nu. Ugu-ugan nu na ya. Pabuwat ku sa ya poonan bangsa tanyag." ¹⁹ Pag-anu si', man Tuhan na du, ngita na si Hajal taga' bohean. Dari si' magti du ya pilay ngisihan pangannaan na sampay lay na painum na anak na.

²⁰⁻²¹ Na song hallom, lay na baw sila maglahat ni lahat lau-lau ndooy ni Paran. Si Ismail si' tu alistu mana' hayop. Njawom na sulig, luu na pin Tuhan ngunung ngagpangan iya man bahaya. Pag taabut sangkad umu na, lay ya pinahandān me' nne' na ni bangsa Ejip.

Si Ibrahim maka Sultan Abimalik magsapa

²² Balik ta pa Sultan Abimalik, song hallom, lay ya pi-lay ka komandel sundalu na, yana Komandel Pikol, pa mman si Ibrahim. Takka ndooy, yuk na, "Ni lilingan kami, tud inunungan ko me' Tuhan batan nda' kami, oy-oy pabuwat nu, ya' luu sa' ya' sampulna'." ²³ Bong si' kadarihan ningkau, sapahan nu na pa Tuhan basta ya' ku taaku nu mag-anak-mpu. Yana me' kami bay maasean kau san ko jama sampi ni paglahat kami, sapatut na kaasean nu du kami."

²⁴ Dari yuk si Ibrahim, "Oho' Ampun Sultan, sapahan ku pa Tuhan basta ya' baw sina ko taaku ku mag-anak-mpu." ²⁵ Suga' lay gi baw si Ibrahim masamba ni Sultan. Yuk na, "Ampun Sultan, ga tindog nu la lay ngagaw taga' bay kinali me' tindog ku. Pooy lay la ningkau?"

²⁶ Pag tampung Sultan, "Uy la, boho' sina tasayu ku! Dapat si', man masa hallom tuu lagi, ndang bay na ku baan nu. Ya' san silay bay tasayu ku bong mamoooy tindog ku bay ngagaw."

²⁷ Dari si', lay na sinalassay me' da palkala' looy. Tanda' magsulut na sila, lay na baw si Ibrahim muwanan Sultan Abimalik ga bili-bili na ka ga sapi'. ²⁸ Pag lupus me' looy, lay na baw si Ibrahim masari' pitu' anak bili-bili na danda. ²⁹ Pag nda' Sultan Abimalik me' looy, yuk na ni si Ibrahim, "Batōy nu ina?"

³⁰ Pag tampung si Ibrahim, "Ampun Sultan, dean ku sina kau. Kaddoun na bong pin mangaku ja' ko kami bay ngali taga' looy." ³¹ Dari si' lay du kuhi sultan. Maka labba man llaw looy, lay na inawnan lahat looy Beel-Siba, hati na, "taga' mman bay napa," batan ndooy na man da bay napa sali'-sali'.

³² Lupus ja' si' sila bay magsapa ndooy ni Beel-Siba, lay na mole' ga Sultan Abimalik ka komandel sundalu na, yana Komandel Pikol, pa jawom baanan raayat da bangsa Pilistin. ³³ Kuwan si Ibrahim, lay gi nanom tamaris dampoon ndooy ni Beel-Siba. Maka lay gi ya numba Papu' ndooy, yana Tuhan sabanna ma luu na pin saumu-umu. ³⁴ Dari ndooy na du ga si Ibrahim bay maglahat pahallom ni lahat bangsa Pilistin.

Tuhan noho' si Ibrahim numbali' si Isahak

22 Na luu ja' si' daka dangon taun bay pingka', lay na baw sinuwayan me' Tuhan pangando si Ibrahim niya. Me' tuu silay salsila na: Luu disu llaw, lay ya lingan Tuhan, yuk na, "Ū Ibrahim." Tampung si Ibrahim, "Oy lay si' Papu'?"

² Yuk Tuhan, "Boonun kakasi nu, yana si Isahak, anak tungga bi ka si Sara, pilay pa Moraya. Pakitahan ta sa ko punu ndooy man bi soho' ku pilay. Takka ndooy, sumbaliun na ya bilang kulban sinongan niyaku, bo' tunuhun ta' pangulbanan."

³ Na pag me' sumawung, sayu alab lagi, lay na si Ibrahim mong-mōng kayu halli' man nunu kulban bo' inuwan ta' kura'. Dari lay na sila lakka ka anak na si Isahak song pilay pa lahat ma bay soho' Tuhan niya. Maka luu gi duwa tindog na bay boo na. ⁴ Pag ni katalu ngallaw na, takita na me' si Ibrahim man katāhan punu man da bay soho' Tuhan pilay. ⁵ Dari yuk si Ibrahim ni ga tindog na, "Ntuu ja' do' kam tamban ka kura' tabi. Kami ja' ka anak ku palanja pilay numba Tuhan. Pag lupus, bo' sa kami pabeleng."

⁶ Pag-anu, kinaddo' na me' si Ibrahim kayu looy halli' man nunu kulban, bo' lay soho' na pinanangkit ni si Isahak. Kuwan iya, lay moo koray ka kalangkapan man malakkot api. Pag-anu si', lay na sila pawus. ⁷ Sasang da ni tangnga' lān, yuk si Isahak, "Ma'?"

Tampung mma' na, "Oy si' To'?"

Yuk si Isahak, "Nda' ku, luu la kayu ta ka kalangkapan man malakkot api, suga' ninggai baw tu bili-bili ta kinulban?"

⁸ Tampung si Ibrahim, "Tuhan sa ba To' mangatas muwan." Dari ilooy ma lumān na pin si' sila.

⁹ Pag takka da pa lugar man na bay soho' Tuhan, lay na si Ibrahim nambak batu binuwat pangulbanan, bo' lay na susun-susun na ga kayu looy njata' na. Pag-anu si', lay na ingkotan na si Isahak bo' na pinatanna' ta' ga kayu looy. ¹⁰ Pag lupus, lay na ya ngaddo' koray na man na numbali' anak na. ¹¹ Suga' sarunduun du luu pō' man sulga' suwara malaikat Tuhan ngalingan, yuk na, "Ibrahim! Ū Ibrahim!"

Yuk si Ibrahim, "Oy lay si'?"

¹² Yuk malaikat looy, "Daa na papatoyun anak-anak naa. Batnaa tumatanda' na niyaku tawu du ko pa Tuhan, batan sampay anak tungga nu atas bay pinaglilla' me' nu bong pin taasip nu ja' panohoan Tuhan."

¹³ Mindangoy ko, pag tele' si Ibrahim, ngita na ya bili-bili lalla lay sumiit tanduk na ni siga engas kayu-kayu. Dari lay du kaddo' na bo' na sinumbali' ganti' anak na man ngulban sinongan pa Tuhan, bo' tinunu. ¹⁴ Pus me' looy, lay na awnan si Ibrahim lahat looy "Tuhan Sa Mangatas Muwan." Maka labba mandooy na du luu na sambatan, ilooy ma yuk jama, "Ta' punu Papu', oy-oy kulang, masti' pinaluu ja'."

¹⁵ Pag-anu si', lay na baw balik si Ibrahim llinganan me' malaikat Tuhan man sulga', ¹⁶ yuk na, "Ituu tu palman Tuhan pasampay ku ningkau, yuk na, 'Pagka lay na bean nu panohoan ku sampay lay na atas nu nongan umu anak tungga nu niyaku, sapahan ku na ¹⁷ basta supataan ta na ko. Buwanan ta lagi sina ko panubu' lipat man lipat. Eka da ina mintu subay ga eka potean ta' langit atawa pun me' eka ungu ni tapiyan. Siga panubu' nu ina mintu, ā ja' me' da mimon banta da sampay agaw da lagi siga दौरa da. ¹⁸ Maka bbos-bbos ina mimon kabangsa-bangsahan sinupaatan

man sabapan panubu' nu † sabap me' nu bay ngasip niyaku.'"

¹⁹ Pus me' looy, lay na ga si Ibrahim ka si Isahak pa-beleng pa mman ga tindog na bo' da lay na mole' sikamimon pa Beel-Siba. Dari si', masi na pin sila ndooy maglahat.

Siga panubu' si Nahol

²⁰ Song hallom, luu na baw takka habal man bay paglahat si Ibrahim maruhu' pasal danganakan na si Nahol. Iya si' tu anakan na kono' ka nda na si Milka wawu' lalla. ²¹ Ma siyaka, yana si Us, bo' pasunu' si Bus, bo' si Kemuwel, yana mma' si Aram, ²² bo' si Kesed, bo' si Haso, bo' si Pildas, bo' si Jidlap, bo' si Betuwel na kabungsuhan. ²³ Kuwan si Betuwel yana mma' si Ribeka. ²⁴ Na si Nahol si' tu, luu gi nda na disu, yana si Riyuma. Sila si' tu anakan mpat lalla, yana ga si Teba, si Gaham, si Tahas ka si Maaka.

Kapatoy Sitti Sara

23 Na pag taabut dahatus duwampu'-pitun taun umu si Sara, ² lay na ya matoy. Iya si' bay makkat, ndooy ni Kiriya-Alba yana दौरa ma pinag-awan batnaa Hebron ndooy ni Kanan. Si Ibrahim baw si' tu, nangis na ja' maglinduhan iya.

³ Pag-anu si', lay do' mbanan na mayat nda na samantala' batan lay do' ya pilay pa mman baanan siga pa-mmean bangsa Hīt ndooy. ⁴ Takka ja' si' ya, yuk na ninsila, "Me' aku jama sampi ni lahat bi, maku do' ku paltimbangan. Bong si' kadarihan ningkaam, ballihan bi do' ku tana' bi man ku ja' ngubu nda ku."

⁵ Pag tampung da, ⁶ "Me' tee ba Tuwan, kau ina ni bandingan kami jama pata' pinagmaltabatan. Mene' na ja' ko mamooy-mamooy katanaman nu man nu ngubu nda nu. Ya' luu ntuu sa' kabuwan ningkau bong ya du sat tana' man ngubu."

⁷ Pag-anu, ilooy ma lay do' pakoko' si Ibrahim magpadiyo' ni awpan ga bangsa Hīt looy ⁸ sambayan na halling, "Pagka kam kuhi aku ngubu nda ku ntuu, junjung ku na ningkaam, bitsalahan bi do' niyaku si Epron, anak si Zohal. ⁹ Balangkali bballihan na niyaku lowang pampang looy ni tong-tōng tana' na ndooy ni Makpela pin luu ja' man ku ngubu nda ku. Baan bi ya dangoy-dangoy me' na ngahaga', basta bayaran ku du pin luu ja' man ku buwat pangubuhan ntuu ni lahat bi."

¹⁰ Na si Epron si' tu, ndang luu na du ndooy ningkō' ni baanan ga pa-mmean bangsa Hīt looy ni bihing behe lawang kuta' दौरa looy. Dari iya na mismu bay nampung sampay lay na takale me' mimon ndooy, yuk na ni si Ibrahim, ¹¹ "Bong niyaku, me' tee ba Tuwan. Dean ku na ja' lowang pampang looy sampay tana' na

† Ndaun Galatiya 3.16-17.

labbasakayi ma tabe' pilay. Itu na du sila sikamimon ntuu kasaksi' ni hāl tana' looy, dean ku na kau. Sigi na, kubuhun na pilay nda nu."

¹² Suga' kuwan si Ibrahim baw si' tu, lay do' pakoko' pabalik magpadiyo' ni awpan ga jama ndooy. ¹³ Maka yuk na ni si Epron ni pag-awpan mimon jama ma ndang pakale ndooy, "Me' tee ba Tuwan, bong si' kadarihan ningkau, basta bayaran ku na ja' tana' looy ddas ka lowang pampang na. Bong-anu, hagaan nu na, bo' nu bayaran ku mari takubu ku na pilay nda ku."

¹⁴ Pag tampung si Epron ni si Ibrahim, ¹⁵ "Tuwan, tana' looy ilay bong si' pinaamu, maghaga' mpat hatust dublun pilak porol. Suga' bong bina kita, san daa na ko mayad. Sigi na, kubuhun na pilay nda nu."

¹⁶ Suga' ya' na san bay paruli si Ibrahim, gam pin lay na ja' bayaran na si Epron mpat hatust dublun pilak porol ni pag-awpan sikamimon bangsa Hīt ndooy.

¹⁷ Dari labba mandooy, si Ibrahim na dapu bay tana' si Epron ndooy ni Makpela pa mataallow man Mamre. Bo' ndang luu na ndooy tabe' tinanom na ka lowang pampang na sampay ga kakayu-kayuhan ma ngaliput panggaan na. ¹⁸ Bo' lay na tasaksi' me' baanan ga bangsa Hīt ndooy si Ibrahim na dapu tana' looy.

¹⁹ Magsulut ja' si' sila, lay na si Ibrahim pilay ngubu si Sara njawom lowang pampang ni Makpela ndooy ni Kanan. (Makpela ilay tapit pa Mamre ndooy ni दौरa Hebron.) ²⁰ Dari si' me' looy na silay jalan me' si Ibrahim bay kole' tana' looy man bangsa Hīt sampay na lowang pampang na man na buwat pangubuhan.

Si Isahak pinahandān

24 Na si Ibrahim si' tu, tud toa laslas na maka ni mimon kahalan na, sinupaatan ja' ya me' Tuhan.

² Disu llaw, lay tawag na panghulu' tindog na ma ngantanan kapatut ni mimon alta' na. Luu ja' si', yuk si Ibrahim niiya, "Bong anu, pahandān nu na anak ku. Tu ko. Ningkō' do' ko ni bihing ku. Nnaun tangan nu dambila' ndiyo' paa ku sambayan nu napa. ^{†3} Sapahan nu na pa Papu' ku Tuhan, ilooy ma magbaya' ni sulga' sampay ni junya', basta daa pihān nu anak ku si Isahak nda bong kinawnan ntuu ni bangsa Kanan. ⁴ Ara-pun pilay ko pa mman baanan kakampungan ku ni bay paglahat ku, bo' ndooy na pahandān nu anak ku."

⁵ Suga' tilaw tindog na baw si' tu, "Pooy baw lay la bong ku mintu bay nammu danda, bo' ya' baw kuhi mme' pitu? Subay na pin kilay mintu boo ku si Isahak pilay pa bay lahat nu?"

⁶ Tampung si Ibrahim, "Amay-amay daa na ya boonun pilay ⁷ batan tana' tuu itu ya' taambanan. Lay na situ sapahan Tuhan ma magbaya' ni sulga' ndean aku sampay ga panubu' ku. Bo' iya silay mismu bay noho'

†† Bay jaman looy, tanda' jama magbuli-bulihan sapa na binog-bogan, subay ya nganna' tangan na dambila' ni diyo' paa jama looy ma man na napa.

aku pitu lakka man lahat lūng-kampung ku. Pag pilay nu ina mintu, Tuhan sa nampulna' palanan nu. Luu du sina mintu malaikat soho' Tuhan paruhu' man kau. Iya sa nabangan kau mari tatammu nu danda man ma-handān anak ku. ⁸ Suga' bong baw danda looy mintu ya' kuhi mme' ningkau, malaingkan ya' na sina man nu karapatan san ko bay napa. Suga' daa ja' baw boonun anak ku pilay." ⁹ Dari si', lay na tindog na napa pa Tuhan basta asip na na mimon panohoan tuwan na.

¹⁰ Pag-anu, lay na ngaddo' tindog looy si' unta' si Ibrahim sapū, bo' inuwanan me' na alta' ma haga'-hagaan ja' man na nong buwan. Dari lay na ya lakka ka ga sohe' na song pilay pa bay paglahat si Ibrahim. Pag takka da pa Aram-Naharaim, lay sila patilu' pa दौरा man si Nahol, yana danganakan si Ibrahim. ¹¹ Pag takka da, lay na soho' da paluku' ga unta' da ni bihing taga' ni poan दौरा looy. Kataka da si' tu kohap na. Bo' ilooy na waktu man karandahan nganduk bohe'.

¹² Pag-anu si', kuwan panghulu' tindog looy lay maku duwaa, yuk na, "Ū Papu', me' kau Tuhan ma sinumba me' tuwan ku si Ibrahim, llaw tuu bong si' numan ni kahandak nu, tabangan do' ku mari sampulna' maksud ku pitu. Junjung ku na ningkau, poun na timbang nu ni tuwan ku. ¹³ Itu na ku nangge ni bihing taga' tuu ngagad karandahan दौरा tuu pō' nganduk bohe'.

¹⁴ Bong mintu ku bay muhun ni dangan mme' nginum, bo' lay du ku pinainuman sampay lay gi mintu painum na ga unta' kami, ilooy na sipat iya na danda pene' nu man ma-handān ata nu si Isahak. Bong mintu bay na magkadarihan me' looy, tumatanda' na niyaku tud maase' ko ni tuwan ku."

¹⁵ Na ya' gi san si' lupus lalla looy maku duwaa, luu na pō' disu budjang manangkit kibus. Awon na si Ribeka. Mma' na yana si Betuwel, anak si Nahol ka nda na si Milka. Kuwan si Nahol, yana danganakan si Ibrahim. ¹⁶ Na si Ribeka ilay si', tud mahap danda maka ya' gi bay lingkān lalla. Ya' gi si' hallom, luu na ya palūd song pa taga', bo' na ngisihan kibus na. Dak ja' si' ya mole', ¹⁷ magti pasōng tindog si Ibrahim pa mman na sambayan na halling, "Ū Nang, mme' do' ku la nginum."

¹⁸ Yuk danda looy, "Sigi ba Pa'. Nginum ja' ko." Dari si', magti lay labbahan na kibus na man na mainuman lalla looy.

¹⁹ Lupus ja' si' lalla looy nginum, yuk danda looy, "Do' ko ha Pa'. Painum ku do' ga unta' bi." ²⁰ Dari ilooy ma lay na de'-dē' tumpahan na bohe' kibus na pa jawom panginuman hayop ndooy, bo' na magbelengan nganggayungan ga unta' looy. ²¹ Lalla looy si' tu, ya' na halling-halling, isu-isu maimanan danda looy man na mindoga bong tud lay du sinampulna' me' Tuhan palanan na.

²² Sso ja' si' ga unta' looy, lay na tindog si Ibrahim mō' disu simsim sammo ka duwa galang baga, mmas

labbasakayi, bo' ndean danda looy. ²³ Maka yuk na, "Nang, soy si' tu la mma' nu? Luu kilay bilik man kami ka ga sohe' ku mme' tuli ni luma' bi mintu sangom?"

²⁴ Pag tampung danda looy, "Mma' ku si Betuwel, yana anak Bo' Nahol ka Bo' Milka." ²⁵ Maka yuk na, "Daa ko susa, luu du bilik man bi tuli maka meka du kinakan unta' ndooy."

²⁶ Pag-anu si', sujud du lalla looy numba Tuhan.

²⁷ Yuk na, "Tuhan, me' kau Papu' tuwan ku si Ibrahim, pudji mehe ningkau. Bana-bana du kanaalla ko numan janji' nu ni tuwan ku ni kaase' nu niya. Lay na du ku bana patilu' nu pa mman paglūng na."

²⁸ Pag-anu si', lay na de'-dē' danda looy mole', bo' na nuntutan indu'-mma' na mimon ma bay magkadarihan niya.

²⁹⁻³⁰ Na sasang si Ribeka si' nuntut bay halling tindog si Ibrahim niya, luu du ndooy danganakan na lalla pakale, yana si Laban. Pag takita na simsim danganakan na ka siga galang looy ni langngon na, magti ya sonse pa taga'. Pag takka na, takita na na tindog si Ibrahim ka ga sohe' na masi nangge-nangge ndooy ka ga unta' da. ³¹ Dari yuk na ni tindog si Ibrahim, "Ū Langa', kau bina sinupaatan me' Tuhan. Ongoy taggaha' ntuu ja' kam nangge-nangge ni poan? Tu kam. Ya' na du lawak luma' kami maka luu du bilik ndooy ndang lay na patimmos ku tahan bi sa tuli. Maka luu du lugar man nganna' unta' bi."

³² Dari lay na mme' lalla looy si' ka ga sohe' na. Takka ja' si' sila, lay na hawasan ga si Laban ninsila uwanan da bo' lay na pinakan unta' da. Bo' lay gi pinatanam me' da lugar man da nganna' unta' da. Pag-anu si', lay na boonan da ga lalla looy bohe' man da ngosoan batis da. ³³ Pag dutai da, lay na sila binotangan kinakan. Suga' yuk tindog si Ibrahim, "Ya' gi ku la kakakan bong ya' gi bay tapamā' ku maksud ku bay pitu."

Yuk si Laban baw si' tu, "Na oy lay si' la tuud bi?"

³⁴ Pag tampung na, "Aku tu tindog bbo' nu si Ibrahim. ³⁵ Iya ilay sukup supaat man Tuhan sampay dayahan na ga ya. Lay ya kaladjikian me' Tuhan ga baanan bili-bili, ga sapi', ga unta' ka ga kura'. Maka meka du dublun pilak porol na ka mmas na sampay ga ata danda-lalla. ³⁶ Iya ilay, san toa na nda na si Sara, lay gi kaladjikian anakan lalla. Dari mimon alta' da, pinusaka na ni anak da. ³⁷⁻³⁸ Aku itu, lay na ku soho' tuwan ku mihān anak na nda. Lay gi ku sinoho' napa pa Tuhan, basta ya' ku dari mihān anak na nda bong kinawnan ndooy ni bangsa Kanan. Arapun yuk na subay ku pitu pa bay paglahat na maruhu', pa mman siga kakampungan mma' na, bo' ku noho' mihān anak na nda ntuu. ³⁹ Dari tilaw ku ni tuwan ku, 'Pooy lay la mintu bong ya' kuhi danda looy mme' niyaku ngambanan lahat na?"

⁴⁰ "Pag tampung tuwan ku, 'Daa ko susa. Luu du sina Tuhan ma inisbat me' ku nabangan kau. Noho' du sina

ya malaikat na duhu' man kau nampulna' maksud nu.' Maka yuk tuwan ku, 'Nammu du sina ko danda ni kakampungan mma' ku man nu mahandān anak ku.

⁴¹ Suga' bong sawpama lay puhunan nu danda ma tatammu nu, bo' ya' matugut indu'-mma' na, malaingkan ya' na du man nu karapatan san ko bay napa.'

⁴² "Dari nsini', pag takka ku pa taga' looy, lay ku maku duwaa, yuk ku, 'Ū Papu', me' kau Tuhan ma sinumba me' tuwan ku si Ibrahim, bong si' numan ni kahandak nu, sampulnaun na palanan ku batnaa.

⁴³ Itu na ku nangge ni bihing taga' tuu. Pag mintu pō' karandahan nganduk bohe', bong yuk ku mintu ni dangan, "Mme' do' ku nginum," ⁴⁴ bo' kuhi du ya sampay ga unta' ku painum na lagi, inaa na sipat iya na danda pene' nu man mahandān anak tuwan ku.'

⁴⁵ "Dari si', ya' gi san ku bay lupus maku duwaa, luu na takka si Ribeka manangkit kibut nganduk bohe'. Na adak ja' si' ya mole', yuk ku niiya, 'Ū Nang, mme' do' ku la nginum.' ⁴⁶ Pag-anu si', lay du magti labbahan na kibut na bo' na halling, 'Sigi, nginum ja' ko.' Maka yuk na, 'Do' ko ha Pa'. Painum ku do' unta' nu.' Dari si', lay na ku nginum. Kuwan iya, lay na mainum siga unta' kami.

⁴⁷ "Pag-anu si', lay na baw ya tilaw ku bong anak soy ya. Pag bā' na mma' na si Betuwel, anak bbo' na si Nahol ka bbo' na si Milka. Dari si', lay na dean ku simsim naa ni sammo na ka galang naa duwa ni langngon na. ⁴⁸ Pus me' looy, lay na ku sujud muwan pagsukuhan ni Papu' tuwan ku si Ibrahim. Batan lay na ku bana patilu' Tuhan pa kakampungan tuwan ku. Maka man tabang Tuhan, mpu danganakan tuwan ku mismu lay tatammu ku."

⁴⁹ Maka yuk tindog si Ibrahim ninsila, "Na bong gantaan kanaalla du kam maasean tuwan ku salta' na tima' bi du anak na, pahandān ku na ya ni si Ribeka. Na bong baw ganta' ya' tima' bi, baan bi ja' ku mari ku kapagpamiki bong oy subay pabuwat ku."

⁵⁰ Pag tampung si Laban ka mma' na si Betuwel, "Pagka tumatanda' na mimon pakaradjaan looy si' man kahandak Tuhan, san daa na kitabi magtaha' bit-sala. ⁵¹ Dari na bina san boo nu na si Ribeka pilay. So-houn na kinawin ka anak tuwan nu batan inaa bay ginanta' me' Tuhan ninsila."

⁵² Pag takale me' tindog si Ibrahim me' looy, ilooy ma sujud du ya numba Tuhan. ⁵³ Pag lupus, lay na ungrad na bay boonan da sampay lay na pō' na jinisan babahan mmas ka pilak bana sampay jinisan pakayan ha-gaan, bo' lay ndean si Ribeka. Sampay danganakan na, si Laban, ka nne' da lay du kaladjikian binuwanan alta' hagaan. ⁵⁴ Pag-anu si', boho' lay na kuhi tindog si Ibrahim ka ga sohe' na nginum-mangan sampay lay na sila ndooy tuli sangom looy.

Pag bati' da sayu, yuk tindog si Ibrahim, "Bong si' kadarihan, muhun na kami la mole' pa mman tuwan ku."

⁵⁵ Suga' yuk danganakan si Ribeka ka nne' da, "Bong anu ba, ntuu na do' Sinnang ga sapū ngallaw bo' bi pilay."

⁵⁶ Suga' iya tampung lalla looy, "Bong si' kadarihan ningkaam, daa na kami lantanun bi ntuu. Ndang-ndang, Tuhan na du bay nampulna' maksud ku pitu. Tugutan bi na kami mole' pa mman tuwan ku."

⁵⁷ Pag tampung da baw si', "Bong me' naa, linganan tabi do' Sinnang. Nda' tabi te' bong oy halling na."

⁵⁸ Dari lay na linganan da si Ribeka. Luu ja' si', tilaw da, "Pooy si' Nang, mme' du ko ni lalla tuu?" Yuk na si', "Oho' ba, mme' ku."

⁵⁹ Dari lay na si Ribeka tinugutan me' ga indu'-mma' na mme' ni tindog si Ibrahim ka ga sohe' na. Maka luu gi disu danda ma tukang ngipat si Ribeka man kadiki' na, lay du mme'. ⁶⁰ Pag-anu, lay gi si Ribeka pinakuhan supaat me' mimon jama luma' na, yuk da, "Kamura-murahan Nang binuwanan du ko me' Tuhan laksa'-laksaan panubu'. Maka kamura-murahan man tabang Tuhan, ā ja' mimon banta da me' da."

⁶¹ Pag-anu si', lay na panyap ga si Ribeka ka ga karandahan tindog na bo' da bakura' ta' siga unta' mme' ni tindog si Ibrahim ka ga sohe' na.

⁶² Na jaman looy si', kuwan si Isahak, lay maglahat ni Negeb huwin pa sātan ndooy ni Kanan. Iya si' tu bahau ja' takka man Beel-Lahay-Roy.

⁶³ Na pag takka ga si Ribeka pa lahat si Isahak, song lindom na lahat. Kuwan si Isahak baw si' tu, luu na pin luman-lumān ngalangan-langan lassa na ni kahayangan. Sasang na ndooy, ngita na ya baanan unta' song pa mman na. Dari lay ya pilay nampang sila. ⁶⁴ Takita ja' si' si Isahak me' si Ribeka, lay ya duwai man ta' unta', ⁶⁵ bo' na nilaw tindog si Ibrahim, yuk na, "Soy lay la lalla looy pasōng pa mman tabi?"

Pag tampung na, "Ilooy na silay anak tuwan ku." Dari magti si Ribeka nambunan luwa na ka turung na.

⁶⁶ Pag sitammu sila, lay na tinuntutan si Isahak me' tindog na mimon kahalan ni bay palanan da. ⁶⁷ Dari si', lay na si Ribeka boo si Isahak pa luma' imuwa nne' na si Sara sampay lay na sila kinawin. Bo' tud maase' ya banahan ni si Ribeka. Dari labba mandooy, lay na pakulang karukkaan na ni bay kapatoy nne' na.

Panubu' si Ibrahim ka nda na si Ketura

25 Na kuwan si Ibrahim si' tu, lay na baw handa pabalik. Awon nda na yana si Ketura. ² Sila si' tu anakan nnom lalla, yana ga si Simran, si Joksan, si Medan, si Midiyan, si Isbak ka si Suwa. ³ Kuwan si Joksan yana mma' ga si Siba ka si Deran. Kuwan si Deran, yana poonan bangsa Asyul ka bangsa Letusya ka

bangsa Leyuma. ⁴ Kuwan anak si Midiyan yana ga si Epa, si Epel, si Hanok, si Abira ka si Eldaa. Dari ilooy si' labbasakayi yana ga anak-mpu si Ibrahim ka nda na si Ketura.

⁵ Na ya' gi si' bay matoy si Ibrahim, ndang bay ya nu-gun, pag patoy na, mimon alta' na subay labu' pa si Isahak. ⁶ Kuwan siga anak na ka siga nda na ilooy kasohean, ya' du baw bay pinabiya me' si Ibrahim. Batan ndang lay na du sila bay buwanan na alta'. Pag-anu, bo' da bay soho' na maglayin palawak huwin pa mataallaw man lahat si Isahak.

Kapatoy si Ibrahim

⁷⁻⁸ Na pag taabut dahatus pitumpū' taun umu si Ibrahim, lay na ya patuhut ni kabbo'-bboan na ndooy ni ahirat. Sangkad na toa na, maka iya ilay bay matoy njawom kasannangan atay. ⁹ Pag-anu si', lay na ya kinubu me' siga anak na si Isahak ka si Ismail njawom lowang pampang ndooy ni Makpela tapit pa Mamre. Pampang looy ilay si' sampay na tana' na, yana bay tana' si Epron, anak si Zohal, bangsa Hīt, ¹⁰ suga' ndang lay na taballi si Ibrahim man na ngubu nda na si Sara. Dari si', lay na du kinubu si Ibrahim ni bihing nda na ndooy.

¹¹ Na pus si Ibrahim bay kinubu, lay na baw ga si Isahak pabeleng pa Beel-Lahay-Roy. Kuwan supaat Tuhan njata' si Ibrahim, lay na labu' pa jata' si Isahak.

Siga panubu' si Ismail

¹² Na ituu batnaa listahan siga panubu' si Ismail, yana anak si Ibrahim ka si Hajal, danda Ejip looy, yana ata si Sara.

¹³ Si Ismail ilay anakan sapu-duwa lalla. Bong tinalitib awon da labba man siyaka lūd pa siyali, yana ga si Nebayot, si Keral, si Adbeel, si Mibsam, ¹⁴ si Misma, si Duma, si Massa, ¹⁵ si Hadad, si Tema, si Jetul, si Napis maka si Kerema. ¹⁶ Ga lalla looy ilay si' labbasakayi, lay bay dari siga datu'. Maka lay du dari poonan sapu-duwa bangsa. Awon siga paglahat da lay kinaddo' lakka man awon da.

¹⁷ Na pag taabut dahatus tallumpu'-pitun taun umu si Ismail, lay na ya patuhut ni kabbo'-bboan na ndooy ni ahirat. ¹⁸ Kuwan ga panubu' na, lay na maglahat ni sallangan Habila ka Siyul, tapit ni panggaan Ejip lān song pa Asyul. Arat-tabiāt da wā sasa'-manasa' pagkahi maglūng-kampung pangkat-mamangkat. †

Si Esaw ka si Ya'kub pinamaddihan

¹⁹ Na ituu batnaa yana salsila paglūng si Isahak, anak si Ibrahim. ²⁰ Taabut ja' si' mpatpū' taun umu si Isahak, lay na ya handa man si Ribeka, yana danganakan si La-

ban. Sila ilay anak si Betuwel, bangsa Aram man Pad-dan-Aram.

²¹ Na sabap ya' hanak si Ribeka, lay ya pakuhan si Isahak duwaa pa Tuhan. Bo' lay du ya bay nduwan batan ya' hallom, lay na battong si Ribeka bo' kamba lagi anak da. ²² Ga anak da baw si' tu, njawom battong lagi, ndang me' lassa sibogod na. Dari hona'-hona' si Ribeka, "Oy na tu la katuwa' aku me' tuu?" Dari ilooy ma lay ya maku duwaa pa Tuhan noho' pinahatiyan.

²³ Pag-anu si', lay na magpalman Tuhan niya, yuk na, "Anak bi ina kamba. Sila ina yana poonan duwa bangsa ma magsagga'. Kuwan disu, mas basag gi kawasa na man ilooy disu. Ilooy ilay mintu ma siyaka pinagbayaan me' ilooy ma siyali."

²⁴ Na pag taabut si Ribeka maddi, kamba du bana anak na bo' lalla du sikaduwa. ²⁵ Pag pō' anak na ma siyaka, akket kuwit na maka būhan baran na. Dari lay inawnan si Esaw, hatiyan na "būhan." ²⁶ Pag pō' siyali na, nguwangkut na pin ni tikod si Esaw. Dari lay inawnan si Ya'kub, hatiyan na "paganti'". Na sila si' tu bay pinamaddihan, mag-umu na si Isahak nnompū' taun.

Kapatut si Esaw bilang anak siyaka ya' hagaan niya

²⁷ Mehe ja' si' ga anak-anak looy sikaduwa, kuwan si Esaw alistu mana' hayop. Iya ilay tigi' njawom tawun. Bo' si Ya'kub hatu maka tanam ya ni luma' ja'. ²⁸ Na si Isahak si' tu, tud kaasean na si Esaw sabap tigi' ya mangan sumbalian hayop bay pinana' me' si Esaw. Bo' si Ribeka, ilooy ya kaasean na banahan, yana si Ya'kub.

²⁹ Na disu llaw sasang si Ya'kub ngalohoan bigi batung, takka na baw si Esaw man jawom tawun, bo' tud lingantu na ya. ³⁰ Dari yuk na ni si Ya'kub, "Sigla' ko. Sandukan do' ku batung akket naa. Tud lingantu ku la!" Dari ilooy na poonan man si Esaw bay ndē si Edom, hatiyan na "akket."

³¹ Iya tampung si Ya'kub, "Buwanan ta du ko bong dean nu na aku kapatut nu bilang anak siyaka mari aku na kole' supaat pagkasiyaka nu."

³² Yuk si Esaw si' tu, "Sigi ba. Bong baw man ku na matoy kabobowan, batōy ku gi kapatut pagkasiyaka ku?"

³³ Pag tampung si Ya'kub, "Sigi ba, suga' napa do' ko duhu'." Dari ilooy ma lay na si Esaw napa ngandean kapatut na bilang anak siyaka ni si Ya'kub. ³⁴ Pag lupus, lay na ya binuwanan le' si Ya'kub tinapay ka mbuwa' pinggan batung looy. Pus na bay nginum-mangan, lay na ya palakka. Dari si', tumatanda' na tud ya' luu haga' na ni si Esaw kapatut pagkasiyaka na.

Gotom lahat

26 Na song hallom, gotom na baw lahat me' karuha gotom ma bay lumingka' jaman llum gi si Ibrahim. Dari lay ga si Isahak pilay pa Geral, lahat

† Ndaun juran 16 ayat 12.

Sultan Abimalik, yana sultan bangsa Pilistin. ² Ndooy si', lay si Isahak tinammuhan me' Tuhan, yuk na, "Daa na ko pawus pa Eji. Nnoy-nnoy man nu soho' ku, nnaa na ja' ko maglahat. ³ Batnaa, ntuu na ja' do' ko maglahat. Unungan ta du sina ko maka supaatan ta sa ko. Dean ku sa kau sampay ga panubu' nu lahat tuu labbasakayi. Batan bay janji' ku ma bay sapahan ku ni mma' nu labu' pa kau na sina. ⁴ Buwanan ta sa ko panubu' me' eka potean ta' langit. Maka dean ku sa sila mimon paglahat tuu. Bbos-bbos ina mimon kabangsa-bangsahan sinupaatan man sabapan panubu' nu. ⁵ Supaatan ta ko me' looy sabap mma' nu lay ja' mme' ni kahandak ku sampay ngasip ni mimon panohoan ku ka sara' ku." ⁶ Dari lay na ga si Isahak maglahat ndooy ni Geral.

⁷ Na nda si Isahak ilay, yana si Ribeka, tud mahap danda. Sangkon pag bay tinilaw si Isahak me' jama Geral bong soy danda looy sohe' na, ba'-bā' na, danganakan na. Tawu ya mā' si Ribeka yana nda na, taggaha' lay na baw ya pinapatoy sampay kinaddo' nda na.

⁸ Hallom-hallom ja' si' ndooy ga si Isahak, luu disu llaw pag tandaw Sultan Abimalik, lay tasundung na si Isahak muus-muus nda na si Ribeka. ⁹ Dari ilooy ma tinawag me' na si Isahak. Luu ja' si', yuk Sultan Abimalik niya, "Nda nu bilay hati danda looy! Ongoy taggaha' yuk nu danganakan nu ya?"

Pag tampung si Isahak, "Ilooy baw ba la kahang-gawan ku taggaha' pinapatoy ku le' jama pin takole' da ja' nda ku sabap mahap ya danda."

¹⁰ Pag-anu yuk Sultan Abimalik, "Tud ya' mahap bay pabuwat nu ningkami. Bong ilay si' bay luu lalla ntuu ngubay nda nu, dusa mehe silay ningkami man sabapan nu."

¹¹ Pag-anu, ilooy ma lay binandaan me' Sultan Abimalik siga raayat na, yuk na, "Soysoy mintu bay sarī me' na ka lalla tuu atawa pun nda na, masti' kalabuan hukuman kapatoy."

¹² Na si Isahak si' tu, bbuwatan na ni lahat looy, lay bay huma. Bo' ni taun looy du, lipat min dahatus lagi bay takattom na man bani ma bay saburan na batan mehe supaat Tuhan njata' na. ¹³ Dari halloman na ndooy, lay na ya magkadayahan sampay tamba-man-amba na pin alta' na. ¹⁴ Salla na, song hallom, sabap meka na baanan hayop na, bo' meka lagi tindog na, kinadangkian na ga ya me' bangsa Pilistin. ¹⁵ Dari lay lllapat me' da mimon taga' si Isahak, yana taga' ma bay kinalihan me' siga tindog mma' na si Ibrahim jaman na lagi llum. ¹⁶ Pag-anu, yuk Sultan Abimalik ni si Isahak, "Lakka na kam man paglahat kami sabap ni lilin-gan ku umangkat na kam labi man kami." ¹⁷ Dari ilooy ma lay na lakka ga si Isahak mandooy bo' da lay ja' paenseg pa Labbak Geral. Dari ndooy na sila bay matangge luma' luna da.

¹⁸ Na ndooy si', luu na du siga taga' bay soho' mma' na si Ibrahim kinalihan bay jaman na masi llum. Suga' pag patoy si Ibrahim, bay na lllapat siga taga' looy me' ga bangsa Pilistin. Dari lay na baw soho' si Isahak pinakalluman ga taga' looy pabalik. Bo' lay du awnan na balik ka ndang siga awon man mma' na bay ngawon. ¹⁹ Maka lay gi ngali siga tindog si Isahak taga' bahau ni labbak looy, bo' landos mata na. ²⁰ Suga' ya' hallom, takka na baw siga tukang ngipat hayop man Geral sampay sasa' na baw sila ka siga tukang ngipat hayop si Isahak, yuk da, "Bohe' tuu bitu, kami dapu." Dari sabap wā sila sasa' ka ga tindog si Isahak, lay na awnan si Isahak taga' looy Esek, hatiyan na, "sasa'."

²¹ Pag-anu, lay na baw balik siga tindog si Isahak ngali taga', suga' damikiyan, luu du ga jama looy man Geral bay patuhut mō' pagsaggaan. Dari lay na awnan si Isahak taga' looy, Sitna, hatiyan na, "pagsaggaan."

²² Pag-anu si', lay na baw ga si Isahak pasiha'-siha' mandooy bo' da ngali na baw sarī. Ndooy si', boho' ya' na luu nasaan sila. Dari lay na awnan si Isahak taga' looy Rehobot, hatiyan na, "lugar haluhaya," maka yuk na, "Batnaa, boho' tabi lay na kabuwanan lugar haluhaya le' Tuhan. Luu na situ dapat man tabi magkamadjuwan ni lahat tuu."

²³ Na hallom maka hallom na, lay na baw ga si Isahak maglayin pa bay limpa' da maruhu' ndooy ni Beel-Siba. ²⁴ Pag takka da ndooy, sangom na. Maka sangom looy du, lay na baw si Isahak tinammuhan me' Papu', yuk na, "Aku na situ Tuhan mma' nu si Ibrahim. Daa na ko tawu ni oy maka oy na. Itu du ku ngunungan kau. Supaatan ta sa ko maka buwanan ta ko panubu' paeka sabapan bay janji' ku ni ata ku si Ibrahim." ²⁵ Dari ilooy ma lay si Isahak nambak batu binuwat pangulbanan ndooy, bo' na numba Tuhan. Maka ndooy na du man ga si Isahak bay matangge siga luma' luna da. Sampay ndooy na du man siga tindog na bay ngali taga' bahau.

Sultan Abimalik ka si Isahak buwat pagsulutan

²⁶ Ya' gi si' sila bay hallom ndooy, luu na baw takka pilay Sultan Abimalik man Geral ka kunsihal na si Ahusat. Maka luu du bay boo na panghulu' sundalu na, yana Komandel Pikol. ²⁷ Dari tilaw si Isahak ninsila, "Ampun Sultan, oy si' tu la maksud bi pitu pa mman ku? Aga' ku masi kam la gigitan niyaku batan llaw looy lay gi ku palahi bi man lahat bi."

²⁸ Pag tampung da baw si' tu, "Tahati nu Tuwan, tu-matanda' na ningkami tattap inunungan ko me' Tuhan. Dari talangga piki kami, gam na kitabi miha kasalassayan. Bong anu, napa kita sali'-sali', ²⁹ basta ya' kitabi dari sikaaku-kaaku. San baw jaman bi ndooy ni lahat kami, ya' du kam bay pingka' lingog kami. Mahap ja' du me' kami ka kaam. Labba man kalakka bi

ngabut sampay batnaa, ya' du kam bay binatōy-batōy me' kami. Pag batnaa, tumatanda' na ningkami basta sinupaatan ko me' Tuhan."

³⁰ Dari si', lay du kuhi si Isahak sampay lay na soho' na ga tindog na manyap man da ballang. Tahak ja' si' mimon makanan, lay na sila siharung-harung nginum-mangan.

³¹ Pag sayu, awwal lagi, sali'-sali' na sila napa basta ya' sila sikaaku sipakaat-pakaat. Pag pole' ga Sultan Abimalik, sannang na atay da sali'-sali'.

³² Pus me' looy, ni llaw looy du, luu na baw takka ga tindog si Isahak maan iya, yuk da, "Bohean na la taga' looy ma bahau ja' bay kalihan kami!" ³³ Dari ilooy ma lay awnan si Isahak taga' looy Siba, hatiyana, "sapa." Maka ilooy na poonan दौरa ni tagan lahat looy inawnan Beel-Siba. Sampay batnaa, masi luu.

Anak si Isahak ma siyaka ndahan na

³⁴ Na kuwan si Esaw si' tu, pag taabut mpatpū' taun umu na, lay na ya handa ni bangsa Hīt duwa. Nda na ma duhu' yana si Jurit, anak si Beri. Kuwan ilooy ni kaduwa na yana si Basemat, anak si Elon. ³⁵ Na ga dan-da looy ilay si' sikaduwa sarī arāt-tabiāt da. Sangkon tud kapaddi kōk sila ni si Isahak ka si Ribeka.

Supaat para si Esaw lay takole' si Ya'kub

27 Na kuwan si Isahak si' tu, toa na sampay agon ya' na ga ya ngita. Luu disu llaw, lay soho' na kinaddo' anak na ma siyaka, yana si Esaw. Luu ja' si' si Esaw, yuk si Isahak, "Tu do' ko To'."

Yuk si Esaw, "Oy lay si' Ma?"

² Yuk mma' na, "Aku itu toa na To'. Bati' nu, matoy na ku sumawung sumilan. ³ Bong anu, kaddoun na pana' nu bo' nu pa jawom tawun manaan aku usa. ⁴ Pag lupus, patahakun paayad me' ndang ilooy ma kaharipan ku, bo' boonun pitu. Paddus ku mangan, pasayin ku na supaat Tuhan ma luu njata' ku pa mman nu pad-pad ku ya' gi bay matoy."

⁵ Sasang si Isahak si' tu mitsala ni si Esaw, kuwan si Ribeka, luu na pin dooy nundung sila. Dari likutan si Esaw njawom tawun, ⁶ yuk si Ribeka ni si Ya'kub, "Lay si' la To' tasundung ku mma' nu mitsala ni si Esaw.

⁷ Lay si' ya soho' mma' nu pa jawom tawun manaan iya usa. Pag-anu, bo' noho' pinatahak niiya me' karuha ilooy ma ndang kaharipan na. Yuk mma' nu si', pus na mangan, padpad ya' gi ya bay matoy, pasayin na na supaat ma luu njata' na pa mman kaka' nu ni awpan Tuhan. ⁸ Sangkon batnaa To', pakale do' ko niyaku, bo' bean nu ja' soho' ku ningkau. ⁹ Ngaddo' ko kambing baddung ma lammok duwa. Boonun pitu, bo' patahakan ku mma' nu lawuk ayad ma ndang kaharipan na banahan. ¹⁰ Pag tahak ja' mintu, kau na ngangkatana iya mari ya manganna kau na si Esaw.

Dari kau ya sina kole' supaat Tuhan njata' mma' nu padpad ya' gi ya bay matoy."

¹¹ Suga' yuk si Ya'kub baw, "Uy Ne', awod bina la! Si Esaw bilay lalla būhan, bo' aku tu, nganno' ja' kuwit ku. ¹² Taggaha' pag purut Simma', me' na mista aku ja' ma pangandupang. Bong me' looy, sa' ga supaat takole' ku, gam pin sumpa!"

¹³ Iya tampung nne' na baw si' tu, "Ē, pilayun ja' ba To'. Bean nu ja' ku. Kaddoan nu na ku pilay. Bong hati ko bay sinumpa, uwan ku sa ni jata' ku."

¹⁴ Dari ilooy ma lay na pilay si Ya'kub ngaddo' ga kambing looy binoo pa mman nne' na. Sampay lay na patahak na paayad me' ilooy ma ndang kaharipan si Isahak. ¹⁵ Pag-anu, lay ngaddo' nne' na badju' si Esaw ma mahap banahan ma bay inanna'-nna', bo' bay pinapatukan si Ya'kub. ¹⁶ Pag lupus, lay ya ngaddo' kuwit kambing bo' pinalakkop ni bukut tangan si Ya'kub ka langngon na sampay ni kallong na. ¹⁷ Pag-anu, lay na songan si Ribeka ni si Ya'kub lawuk looy si' ma tabaan ka ga tinapay ma bahau ja' bay patahak na.

¹⁸ Dari lay na pilay si Ya'kub ngangkatana mma' na sambayan na ngingan, yuk na, "Ma'."

Pag tampung mma' na, "Oy To'? Anak ku mamoooy ko ina?"

¹⁹ Yuk si Ya'kub, "Aku na si Esaw. Atu na lawuk ma bay soho' nu si'. Bong anu Ma', bangun na ko mangan, bo' ku supaatan nu na."

²⁰ Yuk si Isahak, "Uy To', pooy me' nu bay kole' de'-dē'?"

Pag tampung si Ya'kub, "Papu' nu Tuhan Ma', bay nabangan aku."

²¹ Yuk si Isahak, "Tu te' ko To'. Purut ta te' ko bong tud kau na si Esaw."

²² Pag-anu, lay na patapit si Ya'kub pa mman mma' na. Lay ja' si' ya pinurut, yuk si Isahak, "Uy la, tangan nu baw bitu, tud tangan si Esaw na, suga' halling nu si', subay ga si Ya'kub." ²³ Dari ya' san bay tasilang na ga ilooy na si Ya'kub sabap tangan na me' ni si Esaw du, būhan.

Na ya' gi si' si Isahak bay nupaatan iya, ²⁴ nilaw na baw ya pabalik, yuk na, "Tud bana kina kau na si Esaw?"

Pag tampung na baw si' tu, "Oho' Ma', aku na bitu."

²⁵ Dari yuk si Isahak, "Bōn pitu na lawuk naa. Pus ku mangan, bo' nu supaatan ku na." Dari ilooy ma lay na songan si Ya'kub lawuk looy ni mma' na sampay lay gi ya tinunggangan tuba' anggul. Pus si Isahak nginum-mangan, ²⁶ yuk na, "Tu na ko To'. Ukun na ku."

²⁷ Pag ūk si Ya'kub mma' na, ilooy ma taūk na me' mma' na pamakoy na me' bawu si Esaw. Dari lay na si Ya'kub sinupaatan me' mma' na, yuk na, "Tud mahap la bawu anak ku, subay ga bawu huma ma bay na sinupaatan me' Tuhan. ²⁸ Na To', kamura-murahan wā pinaambunan me' Tuhan huma nu supaya meka bana-

han takattom nu, maka supaya kalap na balanja' nu ka tuba' anggul nu. ²⁹ Kamura-murahan meka du bangsa dari raayat nu sampay pakoko' ningkau. Maka kamura-murahan binuwat du ko panghulu' lūng-kampung nu sampay pakoko' na du sila ningkau. Kamura-murahan sagannap ma numpaan kau, pinapole' du me' Tuhan sumpa' da pa jata' da. Kuwan sagannap ma makuhan kau supaat, kamura-murahan sinupaatan du sila me' Tuhan."

Si Esaw maku supaat

³⁰ Na lupus na pin si' si Ya'kub sinupaatan me' si Isahak sampay bahau ja' ya bay palakka, takka na si Esaw bay mana' usa. ³¹ Pus na buwat lawuk tabaan, lay du boo na pa mman mma' na. Yuk na, "Ma', bong anu, bangun na ko. Atu na lawuk tabaan bay boonan ku kau. Mangan na ko. Pag lupus, bong dari ningkau, supaatan nu na ku."

³² Yuk si Isahak, "Soy do' ko ina?" Yuk si Esaw, "Aku na bitu si Esaw, anak nu ma siyaka."

³³ Si Isahak si' tu, mipig na sa' alang-alang sambayan na nilaw, yuk na, "Bong me' naa, soy baw lay si' ilooy ma bay moonan aku lawuk nsini'? Boho' ku bitu lupus mangan! Bo' lai na kalandu' supaat ku ni jata' na. Ya' na silay tabawi' ta, masti' kinabbul na ja' silay lab-basakayi!"

³⁴ Pag takale si Esaw me' looy, ilooy ma killahap na ya pahaddo sambayan na halling ni mma' na, "Alane! Ya' na kina luu takapin supaat para niyaku?"

³⁵ Pag halling si Isahak, "San na ko To'; karuhung lai na kalandu'. Tud lay ja' bilay hati ku inakkahan me' ari' nu! Bo' lai na silay takole' na supaat para ningkau."

³⁶ Yuk si Esaw, "Uy la, tud pata' na du ya inawnan si Ya'kub † batan min duwa na ya bay ngulihal me' na paganti' niyaku. Sibuwat, lay na takole' na kapatut ku bilang anak siyaka. Pag batnaa, lay na baw takole' na supaat ma subay si' niyaku." Pag-anu si', lay na baw ya nilaw pabalik, yuk na, "Ma', tud ya' na kina luu samasakali supaat para niyaku?"

³⁷ Pag tampung si Isahak, "San na ko To'. Lai na silay si' pupusan ku mimon supaat ku njata' ari' nu. Lay na ya sinuku' me' ku magtakōk ningkau. Maka lay na du ya supaatan ku supaya mimon lūng-kampung na magpadiyo' niya buwat dī da tindog na bbos-bbos. Bo' lay gi ya supaatan ku supaya kalap balanja' na ka tuba' anggul na. Mimon kaayaran lay na nna' ku njata' na. Ya' na luu tapabuwat ku ningkau To'."

³⁸ Kuwan si Esaw si' tu, amu-amu nganjung ni mma' na, yuk na, "Ya' na kina Ma' luu san lasa disu supaat para niyaku? Bong si' luu gi, nnaun na pa jata' ku Ma'." Pus na si' mitsala, ilooy ma ya' na ya paagak nangis pahaddo.

† Ni pallun Hibrani hatiyan Ya'kub, "paganti'."

³⁹ Pag-anu yuk si Isahak niya, "San na ko To'. Tana' man nu ina mintu maglahat, ya' na luu masa na kadharian, bo' jalangan gi tuwa' uwan. ⁴⁰ Inaa sa asahan nu man nu llum yana katali' nu. Lagi' na, sinuku' ningkau pinagbayaan me' siyali nu. Suga' bbos-bbos nagga' du sina ko sampay kapaddus du ko man jawom kawasa-kapatut na."

⁴¹ Dari labba man llaw looy na si', lammis na si Esaw ni si Ya'kub sabap supaat man mma' na para niya, lay na takole' me' si Ya'kub. Dari si' jawom atay si Esaw, "Biyahun na, ya' na du situ hallom, matoy na du Simma'. Pag mintu lay na ya limbu, papatoy ku sa si Ya'kub." ⁴² Suga' pag lay ja' si' katuntutan si Ribeka bay sanggup si Esaw ni si Ya'kub, lay du soho' na kinaddo' si Ya'kub. Luu ja' si', yuk nne' na, "Si Esaw ilay, kahuwasan du paddi inansong na ningkau bong ko lay na tapapatoy na. ⁴³ Sangkon batnaa To', amay-amay asipun ja' ku. De'-dē' na ko lahi pilay pa paglahat danganakan ku, yana Pa' nu Laban ndooy ni Haran. ⁴⁴ Maka ndooy na do' ko ni lahat looy halloman ya' gi bay kaulian lasu kaka' nu. ⁴⁵ Pag mintu tanne na kōk na maka lungay na duga na ningkau, bo' nu sa tugun ku. Batan ya' ku doman lungay kam sikaduwa man diyo' dakan ku njawom dangallow du."

⁴⁶ Pag-anu, yuk si Ribeka ni si Isahak, "Paddi la kōk ku me' siga nda si Esaw, ga bangsa Hīt looy! Bong mintu bay lagi kapahanda si Ya'kub ni bangsa Hīt du, basta gam na ku matoy."

Si Ya'kub sinoho' pilay pa mman si Laban

28 Pag lay ja' si' kabaan si Isahak me' looy, lay du soho' na kinaddo' si Ya'kub. Luu ja' si', lay ya pinakuhan me' mma' na supaat pa Tuhan, bo' lay gi ya tinugunan me' mma' na, yuk na, "To', amay-amay daa ko handa ntuu ni bangsa Kanan. ² Gam na ko pilay pa Paddan-Aram, pa paglahat Bo' nu Betuwel, bo' nu handa ni disu anak Pa' nu Laban. ³ Kamura-murahan sinupaatan du ko me' Tuhan Sangat Kawasa supaya meka panubu' nu. Maka kamura-murahan siga panubu' nu dari poonan jinisan kabangsa-bangsahan. ⁴ Kamura-murahan labu' pa kau na sampay ga panubu' nu bay supaat njata' Bo' nu Ibrahim mari kapakaam na paglahat tuu man tabi sampi. Ndangndang lay du situ njanji' le' Tuhan tana' tuu ndean Bo' nu Ibrahim."

⁵ Pus me' looy, lai na si Ya'kub soho' si Isahak pilay pa Paddan-Aram, pa luma' Pa' na Laban, yana danganakan nne' na si Ribeka. Sila ilay si' sikaduwa anak si Betuwel, jama Aram.

Si Esaw handa pabalik

⁶⁻⁷ Na si Esaw si' tu, lay na baw taaka na si Ya'kub bay sinupaatan me' mma' da sampay lay gi inamay-

amayan ya' noho' handa ni bangsa Kanan. Maka lay gi taaka na lay na du si Ya'kub ngasip ni bay soho' indu' mma' da handa pilay pa Paddan-Aram. ⁸ Dari tabista si Esaw na ya' suka mma' na ni karandahan bangsa Kanan. ⁹ Sangkon lay ya pilay miha nda pa jawom paglūng Pa' na Ismail, yana anak si Ibrahim ka si Hajal. Dari lay na ya handa ni disu anak Pa' na Ismail yana si Mahalat, siyali si Nebayot. Dari tallu na nda si Esaw.

Si Ya'kub ngupi ni Betel

¹⁰ Kuwan si Ya'kub si' tu, pag lakka na man paglahat indu'-mma' na ndooy ni Beel-Siba, lay na ya patilu' pa Haran. ¹¹ Lān na pilay, lay ya kasangoman ni lahat lau-lau ya' magluma'. Dari lay ya ngaddo' batu man na tangū sampay lay ja' ya tuli ta' tana'. ¹² Sasang na tuli, lay ya ngupi. Njawom pandapat na, ngita ya haron nakka pa sulga' kōk na. Kuwan battis na nappak ta' gumi. Maka ngita ya siga malaikat Tuhan magduwai-dutai ta' haron looy. ¹³ Maka takita na na Papu' nangge ni jata' ni bihing kōk haron looy magpalman, yuk na, "Aku na situ Papu', yana Tuhan Bo' nu Ibrahim ka Tuhan mma' nu si Isahak. Tana' tuu man nu pabāk pamuwan ku na situ kau sampay na ga panubu' nu bbos-bbos. ¹⁴ Ga panubu' nu ina mintu, mas mura gi initung momok tana' man sila tanda' ni kaeka da. Maka ngalelet na pin sina mintu sila pa sikaliput pidju alam. Bbos-bbos ina mimon kabangsa-bangsahan sinupaatan na man sabapan nu ka panubu' nu. ¹⁵ Paning-gai-paninggai ko, basta unungan ta ja' sina ko maka aku sa ngagpangan kau ni oy-oy piligru. Maka boo ta sa ko bbeleng pa lahat tuu. Ya' du ko pabiya ku. Mimon ma bay janji' ku ningkau, masti' tuman ku ja' sina."

¹⁶ Pag bati' si Ya'kub, hona'-hona' na, "Uy la, luu bitu hati Papu' ni lahat tuu, ya' san bay taingat ku." ¹⁷ Dari si' ngassing na ga bū na sambayan na halling, "Tud katawu-tawu la lahat tuu, subay ga bitu luma' Tuhan. Uy la, ituu na bitu behe lawang pa sulga'!"

¹⁸ Pag de' sayu, bangun na si Ya'kub bo' lay patangge na batu looy si' man na bay tangū binuwat pangindanan limpa' man na bay tinammuhan me' Tuhan. Pag-anu, bo' na tinumpahan insallan. ¹⁹ Pag lupus, lay na baw awnan na lahat looy Betel, hatiyan na "Luma' Tuhan." Sibuwā ilay si' awon na Luz.

²⁰⁻²¹ Pag-anu, jawom atay si Ya'kub, "Bong mintu Tuhan ngunungan aku sampay ngayaran aku ni palanan ku, bo' buwanan na lagi ku balanja' ka pakayan halloman ku ya' gi takka balik pa luma' mma' ku, sapahan ku na, isu-isu iya sumba ku." ²² Pag-anu si', yuk si Ya'kub pa Tuhan, "Papu', batu tuu si' ma bay patangge ku, ituu na pangindanan ni lugar man jama numba kau. Maka ni mimon ma dean nu aku mintu, basta songan ku du ningkau sabahagi' sapū."

Katakka si Ya'kub pa luma' si Laban

²⁹ Na lakka mandooy si', lay na pawus si Ya'kub pa lahat man na bay sinoho' pilay song pa mataallaw man Kanan. ² Ndooy si', lay na baw ya ngita disu taga' ni kahayangan liput le' tallu baanan bili-bili ngagad-ngagad pinainum. Ni behe taga' looy si', luu batu pepan mehe man bay nangkop. ³ Na tabiat ga tukang ngipat ga bili-bili ndooy, subay luu na kumpo sikamimon baanan bili-bili da, bo' da sama-sama nganggiling batu looy. Pus da mainum, bo' patangkop da batu looy pabalik.

⁴ Pag takka ja' si Ya'kub pa taga' looy, yuk na ni siga tukang ngipat bili-bili ndooy, "Ū siga danganakan, jama maninggai kam ina?"

Pag tampung da si', "Kami itu jama man Haran."

⁵ Tilaw si Ya'kub na baw, "Takila bi Pa' Laban, mpu Bo' Nahol?" Yuk da, "Oho', takila kami."

⁶ Yuk si Ya'kub, "Mag-inoy na ya?"

Yuk da, "Masi du baw bilay mahap. Alu na anak na si Raket ka baanan bili-bili mma' na."

⁷ Yuk si Ya'kub ninsila, "Siga Langa', masi gi bina la langkaw llaw. Subay si' noy kohap na bo' bi ngumpo bili-bili bi lliyun pitu pinainum. Gam na painumun bi na de'-dē', bo' pakanun bi na balik pa jawom tawun."

⁸ Iya tampung da baw si' tu, "Ya' gi baw ba la kami dari mainum batnaa. Noy luu na bay kumpo mimon baanan bili-bili bo' kami nganggiling batu naa. Pag-anu, bo' kami sama-sama na mainum."

⁹ Na sasang si Ya'kub masi magbitsala ka sila, takka na si Raket ka baanan bili-bili mma' na. ¹⁰ Pag takita me' si Ya'kub kaki na si Raket ka ga bili-bili Pa' na Laban, lay na giling na batu ni behe taga' looy, bo' na nganggayungan ga bili-bili looy. ¹¹ Lupus ja' si', lay na ya jara ni si Raket sambayan na nangis ni kagāk na.

¹² Yuk si Ya'kub, "Aku itu kaki nu. Nne' ku si Ribeka, yana danganakan mma' nu." Dari ilooy ma sonse du si Raket mole' maan mma' na.

¹³ Pag katoonan ja' me' si Laban luu takka kamanakan na si Ya'kub, magti du ya sonse nampang. Sitammu ja' si' sila, magti kinakkopan me' na si Ya'kub sampay inūk, maka lay na boo na pa luma'. Takka luma', lay na si Laban tuntutan si Ya'kub mimon ma bay magkadarihan niiya. ¹⁴ Pag lupus, yuk si Laban, "Bana-bana du la To' rahasiya' ta ko."

Na luu ja' si' ga dambuwan halloman si Ya'kub ndooy man Pa' na Laban, ¹⁵ yuk si Laban niiya, "San ina me' kau kamanakan, ya' baw sina sikatuwa' buwat na ja' ko ya' luu ka hasil na. Bong anu, baan nu na ku bong dangoy paku nu."

¹⁶ Na si Laban ilay si', anakan duwa danda budjang lagi. Ma siyaka yana si Liya, kuwan ma siyali yana si Raket. ¹⁷ Si Liya si' tu, dorogan baw mata na, bo' si

Rakel, tud lingkatan batan magbē' hāp danda na ka ayad baran na.

¹⁸ Na si Ya'kub ilay si', tud doman banahan ni si Rakel. Dari yuk na ni si Laban, "Bong anu ba, buwat na ku ningkau njawom pitun taun san ya' na luu gadji ku, bong pin kawinun ja' kami ka si Rakel."

¹⁹ Yuk si Laban baw si' tu, "Bilang mahap sina. Gam na kau lla na man na kapajama sarī. Ntuu na ko tamban buwat niyaku." ²⁰ Dari lay na si Ya'kub buwat njawom pitun taun bong pin takole' na ja' si Rakel. Ni kaehe dawom na baw si' tu ni si Rakel, me' looy na si' halloman na bay buwat, pangissahan na daka dangoy ngallaw du.

²¹ Na paddus ja' si' pitun taun, yuk si Ya'kub ni si Laban, "Taabut na la bay pagjanjian ta. Bong anu, kawinun na kami ka anak nu."

²² Dari ilooy ma lay du si Laban manggi jama mimon ni paglahat looy bo' na ballang mehe. ²³ Suga' pag sangom, iya bay pinaubay me' si Laban pa mman si Ya'kub yana si Liya, sa' ga si Rakel. Maka sabap lindom lahat, ya' na san bay tasayu si Ya'kub, kanna na tud si Rakel na bay sohe' na ubay. ²⁴ (Na si Liya si' tu, lay binuwanan me' si Laban disu ata danda. Awon na si Silpa.)

²⁵ Pag kallat llaw, oy do' ba, pag nda' si Ya'kub, si Liya ya bay sohe' na ubay. Dari lay du ya magti pilay pa mman matoa na, yuk na, "Ongoy ku bay bbuwat nu me' looy? Sa' ba, kon ku bay buwat ningkau supaya takole' ku si Rakel? Ongoy baw taggaha' lay ja' ku akkahan nu?"

²⁶ Iya tampung si Laban, "Sa' sina me' naa arat jama lahat tuu duhu' gi ma siyali pinahallān man ma siyaka. ²⁷ Suga' bong ko tud doman, paddusan tabi na do' paballangan tuu njawom sakayi pitu', bo' sa dean ku kau si Rakel, basta ko buwat lagi pabalik man ku njawom pitun taun."

²⁸ Dari si', lay na du kuhi si Ya'kub. Pag paddus sakayi pitu' looy si', lay na du pa-ntan si Laban si Rakel pa mman si Ya'kub noho' binuwat nda. ²⁹ Maka lay na du si Rakel binuwanan me' si Laban disu ata danda. Awon na si Bilha. ³⁰ Dari si', lay na du si Ya'kub sitampu ka si Rakel. Na si Rakel si' tu, tud kinaasean me' si Ya'kub labi man si Liya. Sampay lay na atas si Ya'kub buwat ni si Laban pitun taun lagi.

Siga anak si Ya'kub

³¹ Na pag nda' Tuhan kulang kinaasean si Liya, ilooy ma lay buwanan na si Liya timbang sampay lay na battong. Bo' si Rakel ya' hanak.

³² Na pag maddi si Liya, lalla anak na. Me' si Liya bay ngawnan iya, si Ruben, hatiyan na "takita na kasusahan ku," batan yuk si Liya, "Lay du la takita Papu' ka-

susahan ku. Batnaa tu masti' kinaasean na ku me' lla ku."

³³ Pag-anu, battong na baw si Liya balik. Pag maddi na, lalla du. Yuk si Liya, "Ituu pun anak bay du dean Tuhan aku, batan lay du pakale na bay halling ku ya' ku kinaasean me' lla ku." Dari lay inawnan me' na si Simiyun, hatiyan na, "luu pakale."

³⁴ Pag-anu, battong na baw ya balik. Pag maddi na, lalla du. Dari yuk na, "Na batnaa, mura na situ ngagot banahan na ase' lla ku niyaku batan kamintallu tuu na kami anakan lalla." Dari, lay awnan na anak na si Libay, hatiyan na, "ngagot."

³⁵ Pag-anu, battong na baw si Liya balik. Pag maddi na, lalla du balik. Dari yuk na, "Batnaa tu, mudji na ja' ku Papu'." Pag-anu, lay awnan na anak na si Juda, hatiyan na, "pudji." Pus me' looy, lay na ya banti hanak.

30 Na si Rakel si' tu, pagka ya niya' hanak, tud bay dangki' ya ni kaka' na. Dari yuk na ni si Ya'kub, "Bong ku itu ya' pahanak nu, matoy na situ ku!"

² Dari ilooy ma lasu si Ya'kub niya, yuk na, "Sa' bitu ku la Tuhan. Iya du silay dapu gantaan bong ko hanak atawa niya'."

³ Yuk si Rakel, "Bong bina me' naa, atu ata ku si Bilha. Ubayun na bong pin ku tahanakan ja' me' bi. Dari man sabapan na, luu na jalan man ku dari nne'."

⁴ Dari si', lai na pa-ntan na si Bilha ni lla na noho' binuwat nda, sampay lay na sila sitampu. ⁵ Pag-anu, ilooy ma battong na si Bilha. Pag maddi na, lalla.

⁶ Yuk si Rakel baw si' tu, "Gamgām la, ndapitan du baw hati ku le' Tuhan. Tud lay du kinabbul me' na duwaa ku batan lay na ku buwanan na disu anak lalla." Dari lay awnan na anak-anak looy si Dan, hatiyan na, "ngandapit."

⁷ Pag-anu, lay na baw battong si Bilha pabalik. Pag maddi na, lalla du. ⁸ Yuk si Rakel, "Tud bay mehe me' ku magtuyu' mari ku sumibu' ni kaka' ku hanak. Noy batnaa na bo' ku bay tumunga." Dari lay awnan na anak-anak looy si Naptali, hatiyan na, "magtuyu'."

⁹ Pag tabista me' si Liya ya' na ya hanak, ilooy ma lay du pa-ntan na ata na si Silpa ni si Ya'kub noho' binuwat nda. ¹⁰ Pag-anu, ilooy ma lay du hanak si Silpa lalla. ¹¹ Dari yuk si Liya, "Mahap la sukud ku." Dari lay awnan si Liya anak-anak looy si Ged, hatiyan na, "sukud mahap."

¹² Pag-anu si', anakan na baw balik si Silpa lalla.

¹³ Dari yuk si Liya, "Tud gāk ku la. Inawnan na situ ku sukuran me' siga karandahan ni lahat tuu." Dari ni kagāk na, lay awnan na anak-anak looy si Asel, hatiyan na, "gāk."

¹⁴ Na sasang timpu ngattom, kuwan si Ruben, yana anak si Liya, lay nammu poon mandrik. Na buwa' mandrik looy ilay kono' uli' pahanak. Dari lay ya ngattu' buwa' na bo' binoo pa mman nne' na. Pag takita le' dara' na si Rakel, lay na baw ya maku man si Liya, yuk

na, "Buwanan te' ku mandrik naa." ¹⁵ Suga' gam pin yuk si Liya, "Uy, hati, ya' gi ko sarang-suku lay na kad-do' nu lla ku, pag batnaa, dak na baw kaddo' nu mandrik anak ku!"

Dari yuk si Raket, "Bong si' ku tabuwanan nu ja' buwa' mandrik naa, san kau na do' ubay ka si Ya'kub mintu sangom."

¹⁶ Na pag sangom, takka ja' si' si Ya'kub bay man hu-ma, lay na ya sinampang me' si Liya, yuk na, "Sangom tuu aku na do' sohe' nu ubay. Lay du dugangan ku si Raket ka buwa' mandrik bay tatammu anak ta bong pin taliyuhan nu ja' ku." Dari si', lai na si Liya ubay ka si Ya'kub sangom looy. ¹⁷ Dari lai na kinabbul me' Tuhan duwaa si Liya sampay lay na baw ya battong balik. Pag maddi na, lalla, yana anak na ka si Ya'kub ni kalima na. ¹⁸ Dari yuk si Liya, "Ituu tu tungbas ayad bay dean Tuhan ni kaluuy na niyaku sabap atas ku na ga bay ma-ntan ata ku ni lla ku pin pasampun ja' anak ku." Dari lay awnan na anak-anak looy si Isakal, hatiyan na, "tungbas ayad."

¹⁹ Pag-anu si', battong na baw balik si Liya. Pag maddi na, lalla na baw balik maka ilooy na ni ka-nnom na anak na ka si Ya'kub. ²⁰ Yuk si Liya, "Nnā la, lay na baw ku buwanan Tuhan ladjiki' balik. Mura ku binantug na me' lla ku pagka nnom na anak na lalla pō' man aku." Dari ilooy ma lay awnan na anak-anak looy si Zebulun, hatiyan na, "kabantugan."

²¹ Song hallom, lay na baw battong balik si Liya. Pag maddi na, danda, bo' lay awnan na si Dayna.

²² Na si Raket baw si' tu, ndang hallom na wā maku duwaa mari ya hanak. Bo' ya' du ya bay takupan me' Tuhan, sampay lay na du ya nduwan. ²³ Dari lay na ya battong. Pag maddi na, lalla. Pagka me' looy, yuk si Raket, "Nnā la, boho' lay tinambunan me' Tuhan kaiyaan ku batan anakan na ku." ²⁴ Dari lay awnan na anak na si Yusup, hatiyan na, "kamura-murahan sampunan na lagi anak lalla."

Si Ya'kub muhun mole' pa lahat indu'-mma' na

²⁵ Na luu ja' si' si Yusup bay pinamaddihan, yuk si Ya'kub ni matoa na si Laban, "Bong si' la Pa' kadarihan ningkau, mole' na ku la pa lahat kami. ²⁶ Bong si' tugutan nu, boo ku na ga anak-nda ku, yana tungbas ni bay hulas-sangsā' ku nabangan kau. Ya' na du situ ku kahakan. Nandang katoonan nu na du bong pooy me' ku bay magtuyu' buwat ningkau."

²⁷ Yuk si Laban baw si' tu, "Bong si' ba To' luu gi ase' nu niyaku, daa na do' ko os-os lakka. Ba'-bā' jama tukang nganda', danan ku sinupaatan me' Tuhan man sabapan nu. ²⁸ Bong anu, baan nu na ku bong dangoy gadji paku nu bong pin luu ja' ko ntuu buwat niyaku. Dangoy-dangoy ja' paku nu, basta bayaran ta ja' sina ko."

²⁹ Tampung si Ya'kub, "Aku tu, ndang katoonan nu du bong pooy tuyu' ku maghulas-sangsā' ningkau. Danan baanan hayop nu bay magkamadjuwan man sabapan aku bay ngipat. ³⁰ Jaman ku ya' luu ntuu, dangkiti' du alta' nu. Pag batnaa, lipat man lipat na. Danan nu sinupaatan me' Papu' man sabapan ku. Suga' batnaa, bong si' kadarihan ningkau, pabiyahun na ku ngusahān di-dī ku ka ga anak-nda ku."

³¹ Yuk si Laban baw si' tu, "Ē, ntuu na ja' ko ba ngusa-ha. Mā' ja' ko bong dangoy paku nu."

Pag halling si Ya'kub, "Sigi ba, suga' ya' ku kuhi ginadjihan ka pilak. Bong si' ko kuhi, luu disu paku ku. Pag-anu, bo' ipat ku na pin siga baanan hayop nu.

³² Bong si' kadarihan ningkau, paliksa' ku do' mimon baanan hayop nu. Kuwan sagannap anak bili-bili nu ma itom maka sagannap bili-bili ka kambing nu ma kabang atawa tuktukan, inaa na ja' kaddo' ku bilang gadji ku. ³³ Bong mintu luu takita nu hayop ku ya' kabang atawa tuktukan atawa anak bili-bili ma sa' itom, tumatanda' na lay na silay tangkaw ku. Me' looy ilay mintu, mura me' nu toon bong ku bonto atawa niya'."

³⁴ Tampung si Laban, "Bilang mahap sina. Magsulut kita bong me' naa." ³⁵ Suga' bbuwatan si Laban, lay duhu' pilay pa ga baanan hayop na, bo' pinenean me' na sagannap siga kambing na ma kabang ka ma tuktukan danda-lalla, sampay sagannap anak bili-bili na ma itom. Pag-anu, bo' lay paipatan na ni siga anak na ma lalla ³⁶ noho' binoo pa katāhan ganta' pupus tallu ngallaw halloman da lumān. Kuwan ilooy kasohean, yana ma ya' luu itom da samasakali, lay na pinaipatan man si Ya'kub.

³⁷ Na pag nda' si Ya'kub me' looy akka si Laban, lay ya nammu jalan bong pooy me' ga kahayop-hayopan looy anakan kabang atawa tuktukan. Duhu', lay ya ngaddo' siga engas kayu itom kuwit da ma pote' isi da. Ga kayu looy ilay si' yana poon poplar, poon almon maka poon plen. Luu ja' si' ga engas kayu looy, lay lanitan na kasohean kuwit da mari kabang pote' ka itom dagbos da. ³⁸ Pag-anu, bo' inanna' me' na njawom panginuman ga hayop supaya takita da sasang da sikameek bila sila pilay nginum. ³⁹ Dari pag taabut da maddi, bong sa' kabang anak da, tuktukan. ⁴⁰ Pag-anu, bbuwatan si Ya'kub, luu-luu anak kambing atawa anak bili-bili itom, kabang atawa tuktukan, lay na pasarī na para bahagi' na. Kuwan siga baanan hayop ma pote', tuktuk da sikameek, pinaawop me' na pa baanan hayop na ma itom, tuktukan atawa kabang. Dari me' looy na silay si' me' si Ya'kub bay maeka bahagi' na.

⁴¹ Sarī gi, tuktuk sikameek siga hayop ma mahap banaan sambuhan da, inanna' me' si Ya'kub ga engas kayu looy si' njawom panginuman da. ⁴² Suga' bong ilooy ma kulang ayad sambuhan da sikameek, kinad-doan me' si Ya'kub ga engas kayu looy. Dari song hallom, ilooy sa takapin ni si Laban, sagannap ma kulang

ayad sambuhan da. Bo' ni si Ya'kub, mahap ja' sambuhan da labbasakayi. ⁴³ Dari pag toklas na, lay na si Ya'kub magkadayahan. Bo' meka na baanan bili-bili na, ga kambing na, ga unta' na, ga kura' na sampay meka na du ata na, danda-lalla.

Si Ya'kub patangkaw man matoa na

31 Song hallom, taaka na baw me' si Ya'kub siga anak si Laban mitsala iya. Yuk da kono', lay na kapa si Ya'kub mimon alta' mma' da sampay ilooy na ga poonan man na magkadayahan. ² Maka si Laban pun, tabistu na du me' si Ya'kub kulang na hōp na ni-iya.

³ Ya' gi si' hallom, magpalman na baw Tuhan ni si Ya'kub, yuk na, "Pabeleng na ko pa lahat indu'-mma' nu ka lūng-kampung nu. Unungan ta sa ko."

⁴ Dari lay si Ya'kub nugun pa luma' noho' si Liya ka si Raket pilay pa kahayangan man na biyasa ngipat baanan hayop na. ⁵ Takka da ndooy, yuk na ninsila, "Ni lilingan ku, mma' bi ina ya' na me' maruhu' hōpan aku. Lipara, luu na pin Tuhan ma sinumba me' mma' ku ngunungan aku. ⁶ Katoonan bi du, tud bay pupus hulas-sangsā' ku buwat ni mma' bi, ⁷ suga' lay gi ku taaku na lililu. Bistahun bi do', min sapū na bay baluba na me' na nganggadjihan aku. Lipara, ya' du ya bay nduwan me' Tuhan makaat aku. ⁸ Tanda' luu tulung Tuhan njata' ku, bong yuk mma' bi bahagi' ku hayop ma tuktukan, pag taabut da hanak, tuktukan ja' anak da. Maka bong yuk na na baw bahagi' ku sagannap ma kabang, pag taabut da hanak, kabang ja' du anak da. ⁹ Sabap me' looy, dari ko ngawon, siga hayop mma' bi lay na pasayin Tuhan pa mman ku."

¹⁰ Maka yuk si Ya'kub lagi, "Tuntutan ta do' kam: Luu disu waktu sasang timpu ga hayop sikameek, lay ku ngupi. Njawom pandapat ku, kuwan ga kambing lalla ma meekan kambing danda, mimon sila kabang, bong sa' tuktukan. ¹¹ Maka njawom pandapat ku, luu malaikat Tuhan mitsala niyaku, yuk na, 'Ya'kub.' Yuk ku, 'Oy lay si'?"

¹² "Yuk malaikat looy niyaku, 'Ndaun do' ba mimon kambing lalla ma meekan ga kambing danda nnaa. Sa' ba, mimon sila kabang ja', bong sa' tuktukan? Aku silay bay nakdil me' looy sabap takita ku na du bong pooy me' si Laban buwat kau. ¹³ Aku na situ Tuhan ma bay patammu ningkau ndooy ni Betel ni tagan man nu bay matangge batu looy, bo' bay tinumpahan insallan man nu maehe aku. Maka aku na situ man nu bay napa. Batnaa, panyap na ko, bo' nu pabeleng na pa lahat man nu bay pinamaddihan.'" "

¹⁴ Dari yuk si Raket ka si Liya, "Mme' na kami ningkau. Ndang-ndang ina, ya' na du kami kabahagian pusaka lakka man Simma'. ¹⁵ Lay ja' kami pabuwat na subay ga jama sampi. Maka subay ga kami dagangan

ja'. Lay na ja' katisan na bay buwan kami. Ya' san kami bay pinahampitan. ¹⁶ Sangkon na ina mimon alta' ma bay dean Tuhan kau lakka man Simma', tabilang na du pamusaka Simma' ningkami sampay ni anak tabi. Sangkon pilayun na, asipun na ja' oy-oy bay soho' Tuhan ningkau."

¹⁷⁻¹⁸ Dari si', magti du ga si Ya'kub matimmos mari tahan da pilay pa lahat mma' na si Isahak ndooy ni Kanan. Lay na soho' si Ya'kub kinumpo mimon siga baanan hayop na ka alta' ma bay takole' na halloman na ni Paddan-Aram. Pus me' looy, lay na pabakura' na ga anak-nda na ta' unta', ¹⁹⁻²⁰ bo' da patangkaw lakka sikamimon. Sila si' tu bay palakka likutan si Laban bay ngukuhan siga bili-bili na ni katāhan. Bo' lay gi tinangkaw le' si Raket ga tuhan-tuhan mma' na. ²¹ Ni bay kalakka ga si Ya'kub, lay na boo da mimon bbuwatan da sampay lay na sila pagattas pa dambila' Sōng Yupretes, bo' da pasōng pa kapunu-punuhan ndooy ni Giliyad.

Si Laban nuhut si Ya'kub

²² Luu ja' si' tallu ngallow, lay na kabaan si Laban lay na lahi ga si Ya'kub. ²³ Dari ilooy ma lay du ya magti moo baanan kakampungan na nuhut. Paddus pitu' ngallow, lay na taabut da ga si Ya'kub ni kapunu-punuhan ndooy ni Giliyad.

²⁴⁻²⁵ Na ga si Ya'kub si' tu lay na matangge luma' luna da ni kapunu-punuhan ndooy. Ga si Laban pun lay na du matangge luma' luna da tapit ndooy. Pag-anu, sangom looy du si', lay si Laban tinammuhan me' Tuhan njawom upihan. Yuk Tuhan niya, "Paayad-ayad ko. Daa usik-usikun si Ya'kub."

²⁶⁻²⁷ Pag taabut sayu, lay si Laban pilay pa mman si Ya'kub, maka yuk na niya, "Ongoy do' ina subay na pin ko patangkaw? Sa' ga bina oy, lay ja' ku tipu nu. Me' nu buwat siga anak ku, subay ga pilisu bay ja' tasungkub nu ni bono'. Bong si' ko bay do' muhun niyaku, lay do' ku ballang mehe man ku ngalak kaam dda ka tagunggu' ka gital, bo' bi palakka ku njawom kasalassayan. ²⁸ Bo' inaa, ya' san ku bay paūkan nu ga anak-mpu ku. Bo' na, ya' na san sila bay kapuhun niyaku. Karupangan bilay bay pabuwat nu. ²⁹ Bong si' ko taaku ku pinidjala', ya' sina luu dapat nu. Para na pin, dabuhi' lay ku binandaan me' Tuhan ma inisbat me' mma' nu, ya' ko noho' inusik-usik. ³⁰ Katoonan ku du bina hallom na pinagdautan me' nu mole' pa luma' mma' nu. Suga' ongoy baw taggaha' lay gi tangkaw nu siga tuhan ku?"

³¹⁻³² Na si Ya'kub si' tu, ya' bay tasayu na bay tangkaw si Raket siga tuhan-tuhan si Laban. Dari yuk na ni si Laban, "Ilooy baw ba la man kami bay patangkaw sabap tawu ku taggaha' ya' na baw mintu patugutan nu ga anak-mpu nu. Bo' ni hāl siga tuhan nu, soysoy ja' bat-

naa bay katammuhan me' nu subay sina pinapatoy. Itu na du siga baanan ta sali'-sali', sila sa saksi'. Sigi, ngadkad na ko. Bong mintu bay luu tatammu nu pabuwatan nu, kaddoun na."

³³ Pag-anu, ilooy ma lay du piniha me' si Laban njawom luma' luna si Ya'kub, bo' na pa jawom luma' luna si Liya. Pag-anu, bo' na pa jawom ga luma' luna ga nda si Ya'kub, ilooy ma ata sikaduwa, suga' ya' san bay tatammu na. Katapusan, lay na ya paasok pa jawom luma' luna si Rakel.

³⁴ Na bbuwatan si Rakel baw si' tu, lay nna' na ga tuhan-tuhan looy ni diyo' pako unta' na, bo' lay tingkoan na. Dari lata' na man si Laban bay miha njawom luma' luna na, suga' ya' du luu bay tatammu na.

³⁵ Pag-anu yuk si Rakel ni mma' na, "Bong anu, daa do' ku kalasuhan nu, Ma'. Ya' ku la katangge ni pagawpan nu batan lahaan ku." Dari san du pooy me' si Laban bay miha ga tuhan-tuhan na, ya' du bay tatammu na.

³⁶ Kuwan si Ya'kub si' tu, ya' na tasagga' na lasu na, sampay lay na ga ya kapanilaw, yuk na, "Me' noy na do' tu ehe dusa ku subay ga ku sugaru lay gi ku onse nu? ³⁷ Batnaa pagka lay na kadkad nu pangalta' ku, haplagun na sagannap ma bay tatammu nu ni awpan paglūng ta mari tabanding da soy kita sā'. ³⁸ Ongoy ko os-os nanggap aku? Njawom duwampū' taun hallo-man ku bay buwat mman nu, ya' bay pingka' maglum-ba me' siga bili-bili nu ka ga kambing nu hanak. Maka ya' ku bay pingka' ngulang san disu binuwat lawuk.

³⁹ Bong luu bay sinabbat me' halimaw, ya' na san ku bay pingka' makitahan kau lagi. Atas ku ja' bay magkalugian ngangganti'. Luu-luu bay tinangkaw, sangom na ka llaw na ka, bay ja' du soho' nu bina-yaran niyaku. ⁴⁰ Halloman ku bay ngipat ga hayop nu, tud bay tiksa' ku. Tuwa' pa llaw, wā ku naggaan pasu'. Pag sangom, katannehan na baw ku, bo' ya' na bay laddok me' ku tuli. ⁴¹ Njawom duwampū' taun, me' looy na ja' bay kaadaan ku halloman ku bay njawman nu. Sibuwā ku buwat man nu, sapu-mpat taun banahan bong pin bay ja' takole' anak nu sikaduwa. Pag-anu, pasunu' lagi nnom taun halloman ku bay buwat bong pin lay ja' ku kole' bahagi' ni baanan hayop nu. Ulihan mandooy, min sapū lagi bay baluba nu me' nu bay nganggadjihan aku. ⁴² Me' nu ilay bay buwat aku, bong sa' bay man tabang Tuhan ma inisbat me' mma' ku si Isahak ka Bo' ku Ibrahim, lay ja' ku mole' limboy-limboy tangan. Lipara, lay du kinanna me' Tuhan katik-saan ku ka hulas-sangsā' ku bay buwat ningkau. Ilooy silay kon nu bay sinaggong me' na dabuhi'."

Pagsulutan si Ya'kub ka si Laban

⁴³ Yuk si Laban baw, "Si Liya ka si Rakel anak ku, maka siga anak da pun isi ku du. Siga baanan hayop naa

pun lakka man aku du. Sampay mimon alta' ma luntuu, lakka man aku du. Suga' ya' na situ luu dapat ku mawi'. ⁴⁴ Sangkon buwat do' kita pagsulutan mari kita salassay na. Tu kam, nappuk kitabi batu mari luu pangindanan ni pagsulutan ta."

⁴⁵ Dari si' lay na ngaddo' si Ya'kub disu batu taha' bo' pinatangge me' na. ⁴⁶ Pag-anu, bo' na noho' tinabangan ni siga lūng-kampung na nappuk batu man ngaliput ilooy si' ma bay pinatangge. Pag lupus, lay na ga si Ya'kub ka ga si Laban mangan-mangan ndooy ni bihing tappukan batu looy.

⁴⁷ Pag-anu, lay awnan si Laban tappukan batu looy Jegal Sahaduta, hatiyan na, "tappukan pangindanan" ni pallun Arameya. Si Ya'kub baw, me' na bay ngawon, Galeed, hatiyan na, "tappukan pangindanan" ni pallun Hibrani.

⁴⁸ Dari yuk si Laban ni si Ya'kub, "Tappukan batu tuu, ituu na pangindanan ni pagsulutan ta llaw tuu.

⁴⁹ Tuhan sa nganjagahan kita. Na soysoy mintu kita bay maluba pagsulutan ta, hinisab du sina me' Tuhan." Dari ilooy na man lahat looy bay du ginalla Mispa, hatiyan na, "luma' langkaw man nganjaga." ⁵⁰ Bay gi halling si Laban, "Na bong mintu bay sarī me' nu ka ga anak ku atawa bay gi ko handa danda sarī, indanan nu, san ina ya' takita ku, takita du sina me' Tuhan."

⁵¹ Maka yuk si Laban lagi ni si Ya'kub, "Ndaun na batu taha' naa ma bay pinatangge ka tappukan batu ma ngaliput iya. ⁵² Ituu na sikaduwa pangindanan ni pagsulutan ta. Pagsulutan ta me' tuu: Basta ya' ku dari palingka' man pangindanan tuu bong luu maksud ku ngalān kau. Damikiyan, ya' du ko dari palingka' pa dambila' pangindanan tuu bong luu maksud nu ngalān aku. ⁵³ Na soysoy mintu kita bay maluba pagsulutan ta si', kalabuan ja' du sina hukuman me' Tuhan ma inisbat me' Bo' nu Ibrahim ka Bo' ku Nahol, ka mma' da Bo' Tera."

Dari lay na si Ya'kub napa pa Tuhan Sangat Kawasa ma inisbat me' mma' na si Isahak, basta ya' na baluba na pagsulutan na ka si Laban. ⁵⁴ Maka lay gi ya num-bali' hayop man na ngulban pa Tuhan ndooy ni kapunu-punuhan lahat looy. Pag-anu, bo' lay na boo na sikamimon ndooy mangan-mangan. Pag lupus, lay na do' sila tuli ndooy dambahangi.

⁵⁵ Pag taabut sayu, awwal lagi, lay na inūk me' si Laban ga anak-mpu na bo' da pinakuhan supaat. Pag lupus, lay na ya muhun mole'.

Hanggaw si Ya'kub sitammu ka si Esaw

32 Na ga si Ya'kub pun, lay na du pawus mole'. Lān na pilay, lay ya sinampang me' siga malaikat Tuhan. ² Pag takita na sila, yuk na, "Uy la, lahat tuu bitu subay ga kampu Tuhan!" Dari lay awnan na lahat looy Mahanayim. †

³ Pag palanja ga si Ya'kub mandooy, lay do' pamikihan na bong oy pabuwat na pag mintu sila sitammu ka kaka' na si Esaw. Dari si' katappakan pamiki na, lay do' ya maduhu' ga sosohoan na pilay pa mman si Esaw ndooy ni Seyil, yana lahat ma inawnan du Edom. ⁴ Tugun si Ya'kub ninsila, "Baan bi Ka' Esaw, masa hal-lom tuu, lay ku ndooy man Pa' Laban subay ga jama sampi. Pag batnaa, boho' ku kapole'. ⁵ Maka baan bi ya, batnaa luu na du ku dambuli ka ga baanan sapi' ku, ga kura' ku, ga bili-bili ka ga kambing sampay ga ata ku, danda-lalla. Baan bi ya tugun ku, kamura-murahan kinahopan du ku me' na."

⁶ Na pag beleng ga sosohoan looy si', yuk da, "Lay na kami la sitammu ka si Esaw, bo' luu na ya dambuli ka jama na, mpat hatas."

⁷ Si Ya'kub si' tu, tud bay tawu sampay susa na ya bahanan. Dari siga anak-nda na ka ga tindog na sampay ga bili-bili na, kambing na, sapi' na ka unta' na lay pabuwat na duwam baanan. ⁸ Hona'-hona' na, bong mintu binono' me' si Esaw baanan looy ma duhu', balangkali kapatangkaw gi ilooy ma dambuli.

⁹ Pus me' looy, lay na baw maku duwaa si Ya'kub, yuk na, "Papu', me' kau Tuhan Bo' Ibrahim ka Simma', masi taintom ku kau bay noho' aku pabeleng pa lahat ku pa jawom lūng-kampung ku. Maka lay gi ko ngan-janji' ngunungan aku. ¹⁰ Kamasa' me' aku disu ata nu, ya' san ku tawop kaasean nu sampay sigi-sigi tinabang me' nu. Lān ku bay lakka man lahat ku sampay bay ngalintas Sōng Juldan, ya' san luu bay boo ku oy maka oy na sarī man tungkud. Pag pole' ku, itu na ku bay dari duwam baanan mehe. ¹¹ Batnaa, itu na baw ku nganjung ningkau, tabangun do' ku mari ku ya' binatōy-batōy me' Ka' Esaw. Ilooy kagawahan ku tagga-ha' binono' na baw kami mintu sampay ga anak-nda ku. ¹² Bong anu, intomun do' bay janji' nu niyaku nampulna' aku sampay muwanan aku panubu' paeka ganta' ya' taitung, me' kadari ungu ni tapiyan."

¹³ Na paddus ja' si' dambahangi halloman da bay ndooy, lay si Ya'kub mene' kahayop-hayopan man na masampang kaka' na. ¹⁴ Lay ya masarī duwa hatas kambing danda, duwampū' kambing lalla, duwa hatas bili-bili danda, duwampū' bili-bili lalla, ¹⁵ tallumpū' unta' danda dda ka anak da, mpatpū' sapi' danda, sapū sapi' lalla, duwampū' kura' danda ka sapū kura' lalla. ¹⁶ Pag-anu, lay na pina-ntan ni siga tindog na, bo' na halling, "Duhu' na kam, suga' subay sikalawak-kalawak jinisan baanan hayop naa." ¹⁷ Tugun na ni tindog na ma duhu', "Bong ko mintu sitammu ka Ka' Esaw, bo' nu tinilaw bong soy tuwan nu ka song paninggai ko, atawa soy dapu baanan hayop naa ni duhuan nu, ¹⁸ pag tampung nu, 'Ituu tu ni siyali nu si Ya'kub. Lay

† *Hatiyan Mahanayim yana "duwa kampu." Marean ta kon na in-awnan duwa kampu batan luu ndooy kampu si Ya'kub maka me' ga luu sa ndooy kampu siga malaikat Tuhan.*

soho' na binoo duhu' man masampang kau. Luu na du sina ya dambuli.' "

¹⁹ Maka yuk si Ya'kub ni siga tindog na ni kaduwa ka ni katallu sampay mimon ma bay sinoho' malān ga baanan hayop looy si', "Kaam pun, pag taabut bi sitammu ka Ka' Esaw, subay me' naa du tampung bi.

²⁰ Maka daa takupan bi mā' luu na du ku dambuli."

Ngkon si Ya'kub buwat me' looy, batan hona'-hona' na, pagka lay na paruhuan na kaka' na tasampang na balangkali kaulian na lasu kaka' na niiya. Maka balangkali buwanan na na ya kaampunan pag taabut da sitammu. ²¹ Dari me' looy na si', lay na do' paruhu' na tasampang kaka' na. Kuwan iya, lay na do' tamban sangom looy ndooy ni kampu da.

Si Ya'kub sibogod ka malaikat Tuhan

²² Na lawom gi si' bahangi, lay na si Ya'kub bangun bo' na nuhiyan ga nda na sikaduwa ka ga nda na ma ata sikaduwa sampay ga anak na sikasapu-dambuwa' palintas pa dambila' Sōng Jabbok. ²³ Pag-anu, lay na baw ya pabeleng balik, bo' lay na soho' na pinatuhut mimon pangalta' na. ²⁴ Kuwan iya, lay na do' patamban ndooy ni bay kampu da. Sasang na ndooy dangan-dangan na, luu na takka disu lalla. Ndooy si', lay sila sibogod ngabut sampay de' sayu. ²⁵ Pag tabista me' lalla looy katohasan ya me' si Ya'kub, ilooy ma lay purut na sambungan paa si Ya'kub sampay lay na ga magsalisi. ²⁶ Pag-anu yuk na ni si Ya'kub, "Labbahan nu na ku ba. Llaw na lahat."

Iya tampung si Ya'kub baw si' tu, "Ya' ko labbahan ku bong ku ya' bay do' duhu' supaatan nu."

²⁷ Tilaw lalla looy, "Soy awon nu?" Tampung na, "Si Ya'kub."

²⁸ Yuk lalla looy, "Labba man batnaa sa' na si Ya'kub me' ngawnan kau, si Israil na. Hatiyan na, 'magbasag-basagan ka Tuhan.' Batan ya' ko bay kuhi banti magbasag-basagan ka manusiya' sampay na Tuhan ngkod-ngkoran ya' bay takole' nu ma puhung nu, bo' lay ja' du ko tumanjata'."

²⁹ Yuk si Ya'kub baw si' tu, "Bong anu, aku do' baw baan nu bong soy awon nu."

Iya tampung na, "Ongoy ko nilaw bong soy awon ku?" Pus me' looy, lay na ya nupaatan si Ya'kub bo' na lakka.

³⁰ Yuk si Ya'kub, "Uy la, bay ku sitammu ka Tuhan balharapan, bo' masi gi ku bitu llum!" Dari lay awnan na lahat looy Peniyel, hatiyan na, "luwa Tuhan."

³¹ Pag danta' ja' llaw, lay na si Ya'kub palakka man Peniyel. Iya si' tu tongka' na sabap sambungan paa na lay na magsalisi. ³² Dari ngabut sampay batnaa, sagan-panubu' si Israil ya' mangan isi sumbalian ni tagan sambungan paa da. Kon me' looy sabapan sambungan paa si Ya'kub bay pinurut me' Tuhan.

Sitammu si Esaw ka si Ya'kub

33 Na ya' gi si' hallom, pag nda' si Ya'kub, luu na pasōng pa mman na si Esaw ka baanan jama na mpat hatas. Dari bbuwatan si Ya'kub, lay soho' na siga anak na sali'-sali' pa mman ga nne' da. ² Bay pinaduhu' me' na yana ga nda na ma ata sikaduwa, yana ga si Bilha ka si Silpa ka ga anak da, bo' pasunu' si Liya ka ga anak na. Kuwan si Rakel ka anak na si Yusup, lay ni dambulihan. ³ Kuwan si Ya'kub, lay paruhu' man sila sikamimon sampay lay gi ya sujud min pitu' lān na pasōng pa mman danganakan na.

⁴ Kuwan si Esaw baw si' tu, magti sonse pa mman si Ya'kub ngakkop sambayan na ngūk sampay sikatangis na sila. ⁵ Pag takita si Esaw ga karandahan looy kaniya-kaniya ka ga anak da, tilaw na, "Soy ilay ga jama looy ni dambulihan nu?"

Tampung si Ya'kub, "Ilooy ilay Ka', ga anak-nda ku, ladjiki' man Tuhan ni kaase' na niyaku."

⁶ Pag-anu, ilooy ma pasōng na si Bilha ka si Silpa ka ga anak da sambayan da pakoko' ni awpan si Esaw. ⁷ Pasunu' si Liya ka ga anak na pakoko'. Katapusan, yana si Rakel ka si Yusup lay du pakoko'.

⁸ Tilaw si Esaw, "Batōy nu lay la ga baanan hayop looy si' ma bay paruhu' nu?"

Tampung si Ya'kub, "Ningkau silay Ka', tanda' ase' ku ningkau."

⁹ Suga' yuk si Esaw, "Meka na du bilay Di' niyaku. Ningkau na ilooy."

¹⁰ Yuk si Ya'kub, "Sa' ba Ka' me' naa, arapun bong ko bana-bana maasean aku, kaddoun na. Ilooy ilay man ku masampang kau. Me' naa batnaa kahōpan nu na ku, sibu' du parasahan ku ka bay ngita luwa Tuhan kiyum-kiyum niyaku. ¹¹ Kaddoun na ba. Ilooy ilay man ku masampang kau. Ndang-ndang lay na du ku sinupaatan me' Tuhan maka luu gi du maglabi." Dari pagka sigi-sigi ngalogos si Ya'kub, lay na kuhi ngaddo' si Esaw, ¹² sampay yuk na, "Sūng tabi na."

¹³ Suga' yuk si Ya'kub, "Daa do' ko ha Ka'. Ndaun do' ba ga anak kami. Lamma na sina. Maka subay ayad me' ku mamikihan ga bili-bili naa sampay kasohean kahayop-hayopan naa ma masi maduru' ga anak da. Bong ina mintu pasu-pasu ku na baw, banti lay na baw mintu matoy kasohean, batan ya' gi tatatas da bong magti kami mme' ningkaam ni llaw tuu du. ¹⁴ Suga' bong anu Ka', duhu' na do' ko, bo' kami sa patuhut pooy-pooy na tangkas-tangkas kami ka ga anak ku sampay ga kahayop-hayopan naa. Ndang-ndang ina, song hallom, takka du sina kami pilay pa mman nu ndooy ni Seyil."

¹⁵ Yuk si Esaw, "Bong me' naa, mbanan ku na do' kasohean tindog ku ngahongan kau."

Iya tampung si Ya'kub, "San daa na ba Ka'. Ilooy du lay si' bay puhung ku, bong pin ku kahōpan nu ja'."

¹⁶ Dari si', lay na kuhi si Esaw sampay lay na ya pabe-leng pa Seyil ni llaw looy du. ¹⁷ Suga' bbuwatan ga si Ya'kub, lay nigpang pa lahat disu. Sampay ndooy na ya bay buwat luma' maka lay gi ya matangge siga pasindungan kahayop-hayopan na. Labba mandooy, lahat looy lay na inawnan Sukkot, hatiyan na, "siga pasindungan."

¹⁸ Na hallom maka hallom na, lay na baw ga si Ya'kub palakka man Sukkot maglayin pilay pa दौरा inawnan Sekem ndooy ni Kanan. Ni bay kalakka da man Pad-dan-Aram ngabut sampay katakka da pa Sekem, ya' du sila bay kongoy-kongoy. Ndooy si', lay na sila matangge ga luma' luna da ni poan दौरा looy. ¹⁹ Tana' mman da bay patanna' yana tana' paglūng si Hamol, mma' disu lalla inawnan du si Sekem. Ya' gi hallom, lay na taballi me' si Ya'kub. Haga' na dahatus dublun pilak porol. ²⁰ Ndooy si', lay na baw si Ya'kub nambak batu binuwat pangulbanan, bo' lay inawnan me' na El Elohe Israil, hatiyan na, "Tuhan yana Tuhan ma sinumba me' si Israil."

Si Dayna njamaan

34 Na disu llaw, kuwan si Dayna, anak si Ya'kub ka si Liya, lay lumān nganda'-nganda' siga pagkahi na budjang ni kawum na. ² Ndooy si' luu du si Sekem. Iya ilay si' disu subul bangsa Hīb, maka mma' na yana si Hamol, panghulu' ni lahat looy. Pag lay takita si Sekem si Dayna, lay longkop na sampay lay na ga jamaan na. ³ Na sabap tud kamahapan si Sekem ni si Dayna sampay tud doman na ga ya, lay na bitsalahan na paayad balangkali kinaromanan na ya. ⁴ Sampay lay na ga ya noho' pinahandān ni mma' na.

⁵ Pag taaka si Ya'kub anak na bay njamaan, ya' na do' bay hinibuk me' na. Njawom atay na, agad na do' katakka siga anak na ma lalla man jawom tawun bay ngahalin ga kahayop-hayopan da.

⁶ Pag-anu si', lay na pilay si Hamol ka anak na si Sekem pa mman si Ya'kub handa. ⁷ Pag takka da, magsabtan du ka katakka siga anak si Ya'kub man jawom tawun. Pag lay ja' ga anak si Ya'kub kabaan ni hāl danganakan da bay njamaan, bidda' na susa da sampay sinalaputan na ga tabbuk da. Para ninsila, si Sekem bay buwat kadiyusan mehe ni mimon kakampungungan mma' da si Israil. Bo' tud tagga pabuwatan me' looy, ya' dari pinabiya.

⁸ Suga' yuk si Hamol ni si Ya'kub, "Anak ku itu si Sekem, tud kamahapan ni anak nu. Bong si' kadarihan ningkau, pahandān ku na ya. ⁹ Maka bong dari ningkau, padari ta na sitampu-tampu siga anak-mpu nu ka ga anak-mpu ku, ¹⁰ supaya njawom kasannangan ja' kam maglahat ka kami ntuu ni lahat kami.

Mene' ja' kam nnoy-nnoy katanaman bi maglahat. Pag-anu, bo' bi ngusaha na ntuu sampay malli tana'."

¹¹ Lay gi halling si Sekem ni si Ya'kub ka ga danganakan si Dayna, "Bong si' ku tima' bi ja', atas ku ja' dangoy-dangoy paku bi. ¹² Pooy-pooy ja' langkaw buwan anak nu, masti' gaos ku ja' du. Maka oy-oy ja' tinaat me' bi niyaku, gaos ku ja' du labbasakayi bong pin takawin ja' kami ka si Dayna."

¹³ Na ga anak si Ya'kub si' tu, lay ja' magbawu'-bawu' kuhi, batan ya' na pin kuhi lakka njawom atay da kadiyusan bay pabuwat si Sekem ni danganakan da. Dari pag tampung da ni si Sekem ka mma' na si Hamol, ¹⁴ "Ya' kami la kapahallān danganakan kami bong jama ya' bay pingka' inislam, batan inaa kadiyusan mehe ningkami. ¹⁵ Kuhi du kami bong kam ngikut arat kami ngislam kalallahan bi labbasakayi. ¹⁶ Bong me' looy, kuhi na kami sitampu-tampu ka bangsa bi. Maka maglahat na kami ntuu mman bi mari disu bangsa sa kitabi. ¹⁷ Suga' bong baw kam ya' kuhi inislam, malaingkan kaddo' kami na balik danganakan kami, bo' kami lakka na mantuu."

¹⁸ Na ga si Hamol si' tu ka si Sekem, gāk na batan bistahan da takaya da bong sat me' looy. ¹⁹ Dari ya' na bay llantan me' si Sekem ngulihal ma bay tinaat ninsila batan tud kamahapan ya ni anak si Ya'kub. Bo' si Sekem ilay si', pinagmaltabatan labi man mimon jama ni paglūng na.

²⁰ Dari lay du si Hamol ka si Sekem pilay pa behe lawang kuta' दौरa da mman man siga pa-mmean lahat looy kumpo-kumpo. ²¹ Takka ndooy, bbuwatan da mantug ga si Ya'kub, yuk da, "Ga jama looy ilay, tud mahap me' da ka kitabi. Bong anu, padari tabi na sila maglahat ntuu maka pabiya tabi na sila ngusaha ntuu. Ndang-ndang luha du lahat tabi. Sarī gi, kapahanda na kitabi ninsila. Sila pun dari na du handa ni bangsa tabi. ²² Suga' kuhi du kono' sila maglahat ntuu bilang disu bangsa ka kitabi bong kitabi kuhi me' sila du inislam sagannap kalallahan. ²³ Bong itu bean tabi na ilooy ma bay taat da si' ningkitab, dari na kitabi sitampu-tampu ka sila. Dari alta' da ka kahayop-hayopan da, song hal-lom kapakitabi na."

²⁴ Dari mimon pa-mmean ndooy lay na du nganduwan paku si Hamol ka si Sekem, sampay lay na sila inislam sikamimon sagannap kalallahan ni दौरa looy.

²⁵ Na luu ja' si' tallu ngallaw halloman da bay inislam, masi gi paddi bakat da. Dari kuwan anak si Ya'kub ma duwa, yana si Simiyun ka si Libay, ga danganakan si Dayna langgung, lay pilay moo katali' da pa jawom दौरa looy. Bo' ya' san bay taingat jama ga luu maksud da maat. Pag-anu, lay na pinapatoy me' da labbasakayi kalallahan ni दौरa looy. ²⁶ Sampay si Hamol ka si Sekem, lay na du papatoy da. Maka lay na kaddo' da si Dayna man luma' si Sekem, bo' da palakka.

²⁷ Paddus da bay mapatoy, kuwan anak si Ya'kub baw

si' tu ilooy kasohean, lay na baw pasing ngaddo' oy-oy karomanan da ni दौरa looy. Kon da buwat me' looy sabap danganakan da bay pinaglama'-lamaan. ²⁸ Lay kaddo' da mimon baanan bili-bili ndooy, ga sapi', ga kura' sampay mimon alta' ni दौरa looy pariyo'-pajata'. ²⁹ Dari lay na katis boo da alta' ni kalumaan दौरa looy sampay lay gi sungkuban da karandahan sampay ga anak-anak.

³⁰ Pag tasayu ja' me' si Ya'kub, tud lingog kōk na, maka yuk na man si Simiyun ka si Libay, "Binasa na situ ku me' bi. Sabapan bi, labba man batnaa, dugahan na niyaku bangsa Kanan ka bangsa Peris sampay soysoy na pin maglahat ni lahat tuu. Bo' ya' san ga meka jama ku. Bong mintu kitabi bay pinagtabang-tabangan binono' me' da, hansu na situ kitabi dampalūng."

³¹ Suga' tampung ga anak na baw si' tu, "Ya' baw bilay sikatuwa' pabiya kami danganakan kami bay pabuwat na subay ga puta."

Pabeleng si Ya'kub pa Betel

35 Na sasang ga si Ya'kub masi gi ndooy ni Sekem, lay na baw magpalman Tuhan niiya, yuk na, "Aku na situ Tuhan ma bay nammuhan kau ndooy ni Betel jaman nu bay malahiyan kaka' nu si Esaw. Batnaa, pabeleng na ko pa Betel, maka ndooy na ko maglahat, bo' nu buwat pangulbanan man bi numba aku."

² Ya' gi si' sila bay palakka man Sekem, yuk si Ya'kub ni paglūng na sampay na mimon jama na, "Bong luu tuhan-tuhan bi, labbahan bi na. Maka mandi na kam, bo' sayin na kam ka pamakoy ma ya' lama' man bi muwan sipat doman kam sutsi' pa Tuhan. ³ Batnaa, lakka na tabi mantuu song pilay pa Betel. Takka ndooy, buwat na ku pangulbanan man tabi numba Tuhan. Iya ilay bay nabang aku jaman ku njawom bahaya mehe. Maka luu na pin ya ngunungan aku paninggai-paninggai ja' ku."

⁴ Pag-anu si', lay na pa-ntan da mimon tuhan-tuhan da sampay ga anting-anting man da magjimat pa mman si Ya'kub. Luu ja' si' mman na, lay na labbong na ni diyo' poon kayu mehe ndooy ni Sekem. ⁵ Pag lakka da man Sekem, ya' na luu jama mandooy bay ngonse sila mawos, batan mimon jama ni siga दौरa lahat looy lay na bay pinatakkahan tawu me' Tuhan.

⁶ Pag-anu si', lay na takka ga si Ya'kub pilay pa Betel, yana kawman bay pinag-awnan Luz maruhu' ndooy ni Kanan. ⁷ Ndooy si', lay na du ya nambak batu binuwat pangulbanan. Sampay lay na baw awnan na lugar looy El Betel, batan ndooy na man Tuhan bay nammuhan iya jaman na bay malahiyan kaka' na.

⁸ Na sasang ga si Ya'kub maglahat ndooy ni Betel, lay na matoy si Debora, yana danda looy ma bay tukang ngipat si Ribeka man kadiki' na. Dari lay na ya kinubu

ndooy ni labbak Betel ndiyo' poon kayu mehe. Kuwan poon kayu looy, lay na awnan da Allon-Bakut, hatiyan na, "poon kayu mman magtangisan."

⁹ Na balik ta pa bay kalakka si Ya'kub man lahat ma-toa na ndooy ni Paddan-Aram, song hallom, lay na baw ya takka pa Kanan. Ndooy si', lay na baw ya tinammuhan me' Tuhan pabalik. Maka lay gi ya sinupaatan. ¹⁰ Yuk Tuhan niya, "Labba man batnaa, awon nu sa' na si Ya'kub, si Israil na." Dari ndooy na poonan Tuhan bay ngawnan iya si Israil. ¹¹ Maka yuk Tuhan niya, "Aku na situ Tuhan Sangat Kawasa. Buwanan ta sina ko panubu' lipat man lipat. Batan kau na sina mintu poonan disu bangsa balkanan sampay tabe' na jinisn bangsa ningkaam. Maka luu du sina mintu siga sultan pō' man siga panubu' nu." ¹² Maka yuk Tuhan, "Lahat tuu ma bay janji' ku ni Bo' nu Ibrahim ka mma' nu si Isahak, dean ku sina mintu ningkau sampay ga panubu' nu." ¹³ Pus Tuhan bay magpalman, lay na ya pabeleng pa jata'.

¹⁴ Na balik ta pa sibuwā si Ya'kub bay tinammuhan me' Tuhan jaman na bay malahiyān Ka' na Esaw, lay ya matangge batu taha' ndooy. Maka lay gi tumpahan na ka insallan maka tuba' anggul man na maehe Tuhan. ¹⁵ Bo' ilooy na silay waktu man si Ya'kub bay ngawnan lahat looy Betel. Hatiyan na, "Luma' Tuhan," sabap ndooy na man Tuhan bay magpalman niya.

Kapatoy si Rakel

¹⁶ Na song hallom, lay na baw halin ga si Ya'kub man Betel song pilay pa disu दौरā inawnan Eprat. Jaman looy si', ndang battong si Rakel. Lawak-lawak gi si' sila man Eprat, taabut na man si Rakel maddi, bo' tud bay kaawran ya. ¹⁷ Suga' san ya kabisahan maddi, lay gi du baw kaluwa anak na. Dari yuk baliyan na, "Pagamgamun na atay nu, batan luu na baw balik anak nu lalla." ¹⁸ Salla na, magkamatoy-matoy na baw si Rakel bay kabisahan. Tapit ja' si' ya makkat, lay do' awnan na anak na si Ben-oni. Suga' me' Ya'kub na baw bay ngawnan iya, yana si Benjamin.

¹⁹⁻²⁰ Pus me' looy, lay na du matoy si Rakel sampay lay na ya kinubu. Ni kokan kubu na, luu batu taha' bay patangge si Ya'kub. Ngabut sampay batnaa masi luu batu looy yana pangindanan ni kubu si Rakel.

Na pus me' looy, lay na sila pawus pa Eprat, yana Betlehem na ni batnaa. ²¹ Lakka mandooy, lay na baw ga si Israil halin pa dambila' kawum inawnan Migdal-Edel. Luu ja' si' sila ndooy, lay na baw sila matangge siga luma' luna da.

²² Sasang ga si Ya'kub ni lahat looy, lay na baw magkamuklahan anak na ma siyaka, yana si Ruben, ka si Bilha, yana disu nda si Ya'kub ma bay ata da. Pag tasayu si Ya'kub, tud bay lasu ya.

Siga anak si Ya'kub ma lalla

²³ Na eka anak si Ya'kub ma lalla, sapu-duwa.

Kuwan ga anak na ka si Liya, ilooy ma siyaka yana si Ruben. Pasunu' si Simiyun, bo' si Libay, bo' si Juda, bo' si Isakal, bo' si Zebulun.

²⁴ Anak na ka si Rakel yana ga si Yusup ka si Benjamin.

²⁵ Anak na ka ata si Rakel, yana si Bilha, yana ga si Dan ka si Naptali.

²⁶ Anak na ka ata si Liya, yana si Silpa, yana ga si Ged ka si Asel.

Dari ilooy na silay si' ga anak si Ya'kub. Sila bay pinamaddihan ndooy ni Paddan-Aram sarī man si Benjamin.

Kapatoy si Isahak

²⁷ Pag-anu si', lay na palanja ga si Ya'kub pa luma' mma' na si Isahak ndooy ni Mamre, tapit pa Kiriyat-Alba, yana दौरā ma pinag-awnan Hebron ni batnaa. Maka ndooy na du silay man Bo' na Ibrahim bay maglahat. ²⁸ Na pag taabut dahatus umpū' taun umu si Isahak, ²⁹ lay na ya patuhut ni kabbo'-bboan na ndooy ni ahirat ni kasangkad toa na na. Dari si', lay na ya kinubu me' ga anak na si Esaw ka si Ya'kub.

Siga panubu' si Esaw

³⁶ Na si Esaw ilay, pinag-awnan du ya si Edom.

Maka ilooy na poonan siga panubu' na bay inawnan bangsa Edom. Dari ituu batnaa yana usuwan siga panubu' na. ² Si Esaw ilay bay ndahan tallu. Disu yana si Ada, anak si Elon, bangsa Hit. Ni kaduwa na yana si Oholibama, anak si Ana. Awon mma' si Ana baw, si Zibiyon, disu bangsa Hit. ³ Nda si Esaw ni katalu na, yana si Basemat, anak si Ismail. Si Basemat ilay yana danganakan si Nebayot.

⁴ Anak si Esaw ka nda na si Ada yana si Elipas. Anak na ka nda na si Basemat yana si Ruwel. ⁵ Ga anak na ka nda na si Oholibama yana ga si Jeyus, si Jalam ka si Kora. Mimon anak si Esaw ma sinabbut ntuu si' bay pinamaddihan ndooy ni Kanan, bo' lalla ja' sila labbasakayi.

⁶⁻⁸ Na si Esaw ilay ka si Ya'kub sali'-sali' meka baanan hayop da. Salla na, ya' sukup kuhun ni lahat da man makan hayop da mimon. Dari song hallom, buwatan si Esaw, lay ngumpo ga anak-nda na ka mimon jama luma' na, bo' da bay maglayin pa kapunu-punuhan ndooy ni Seyil, tā-tā na man ga si Ya'kub. Sila si' bay pilay ddas ka mimon baanan hayop da ka mimon pangalta' da ma bay tausaha da ni Kanan.

⁹ Na ndooy si' ni Seyil, paeka na pin panubu' si Esaw. Dari iya na bay poonan bangsa Edom ndooy.

Batnaa ituu na listahan siga awon ga nda si Esaw ka ga anak-mpu da. ¹⁰⁻¹³ Siga nda si Esaw yana si Ada, si Basemat ka si Oholibama. Anak na ka si Ada, disu du lalla, yana si Elipas.

Kuwan si Elipas si' tu, anakan lima lalla, yana ga si Teman, si Omal, si Jepo, si Gatam ka si Kenas. Maka luu gi si Amalek, anak si Elipas ka nda na ni kaduwa, yana si Timna. Ilooy ilay si' labbasakayi yana siga anak-mpu si Esaw ka si Ada.

Na kuwan anak si Esaw ka si Basemat, disu du lalla, yana si Ruwel. Kuwan si Ruwel si' tu, anakan mpat lalla, yana ga si Nahat, si Jera, si Sama ka si Missa.

¹⁴ Na kuwan anak si Esaw ka si Oholibama, tallu lalla, yana ga si Jeyus, si Jalam ka si Kora. Mma' si Oholibama si' tu yana si Ana. Maka mma' si Ana yana si Zibiyon.

¹⁵⁻¹⁶ Na panubu' si Esaw si' tu ka nda na si Ada, meka bay dari datu' ni bangsa Edom ndooy ni Seyil. Kuwan siga kadatuan pō' man anak si Esaw ma siyaka, yana si Elipas, yana ga Datu' Teman, Datu' Omal, Datu' Jepo, Datu' Kenas, Datu' Kora, Datu' Gatam ka Datu' Amalek. Na awon lahat da ilay si', song hallom Edom na, sa' na Seyil.

¹⁷ Na kuwan anak si Esaw ka si Basemat, yana si Ruwel, luu du anak na bay dari datu' ndooy ni Edom, yana Datu' Nahat, Datu' Jera, Datu' Sama ka Datu' Misa.

¹⁸ Na siga anak si Esaw ka si Oholibama ma bay dari datu', yana Datu' Jeyus, Datu' Jalam ka Datu' Kora.

¹⁹ Dari ilooy na silay si' siga kadatuan panubu' si Esaw, yana si Edom.

Siga panubu' si Seyil

²⁰⁻²¹ Na ya' gi si' ga si Esaw bay maglayin pilay pa Edom, ndang luu na ndooy bangsa Hōl maglahat. Sila ilay si' bay ngawnan paglahat da Seyil, lakka man awon pa-mmean da yana si Seyil. Iya si' tu luu du panubu' na bay dari datu' ndooy yana ga Datu' Lotan, Datu' Sobal, Datu' Zibiyon, Datu' Ana, Datu' Disyon, Datu' Esel ka Datu' Disyan.

²² Kuwan siga anak Datu' Lotan ma lalla, yana ga si Hori ka si Homan. Danganakan Datu' Lotan ma danda yana si Timna.

²³ Kuwan siga anak Datu' Sobal ma lalla, yana ga si Alban, si Manahat, si Ibal, si Siyepo ka si Onam.

²⁴ Kuwan siga anak Datu' Zibiyon ma lalla, yana ga si Aya ka si Ana. Ana looy ilay, iya na bay nammu bohe' pasu' numpit man jawom tana' ndooy ni lahat lau-lau sasang na bay ngahalin ga kura' mma' na.

²⁵ Kuwan siga anak Datu' Ana, disu lalla, yana si Disyon, ka disu danda, yana si Oholibama.

²⁶ Kuwan siga anak Datu' Disyon ma lalla, yana ga si Hemdan, si Hesban, si Itran ka si Keran.

²⁷ Kuwan siga anak Datu' Esel ma lalla, yana ga si Bilhan, si Saaban ka si Akan.

²⁸ Kuwan siga anak Datu' Disyan ma lalla, yana ga si Uz ka si Aran.

²⁹⁻³⁰ Dari ilooy na silay si' siga datu' bangsa Hōl ndooy ni Seyil. Na ga kadatuan looy ilay si', yana Datu' Lotan, Datu' Sobal, Datu' Zibiyon, Datu' Ana, Datu' Disyon, Datu' Esel ka Datu' Disyan, kaniya-kaniya ka lūng-kampung da ndooy ni Seyil.

Siga sultan ndooy ni Edom

³¹ Na halloman si' ya' lagi luu panubu' si Israil bay dari sultan, ndang meka na bangsa sarī bay pingka' magsultan ndooy ni Edom.

³² Duhu'-duhu', Sultan Bela, anak si Beol, magsultan ndooy ni Edom. Daira Sultan Bela yana Dinhaba.

³³ Pag patoy Sultan Bela, lay na baw paganti' magsultan si Jobab, anak si Sera, lalla man Bosra.

³⁴ Pag patoy Sultan Jobab, lay na baw paganti' magsultan si Husyam, lalla man Teman.

³⁵ Pag patoy Sultan Husyam, lay na baw paganti' magsultan si Hadad, anak si Bedad. Sultan Hadad si' tu bay maā bangsa Midiyan ndooy ni Moab jaman da bay sibono'. Daira na yana Abit.

³⁶ Pag patoy Sultan Hadad, lay na baw paganti' magsultan si Samla, lalla man daira inawnan Masreka.

³⁷ Pag patoy Sultan Samla, lay na baw paganti' magsultan si Sol, lalla man disu daira inawnan Rehobot tapit pa Sōng Yupretes.

³⁸ Pag patoy Sultan Sol, paganti' na baw magsultan si Baal-Hanan, anak si Akbol.

³⁹ Pag patoy Sultan Baal-Hanan, lay na baw paganti' magsultan si Hadal. Daira na yana Pau. Nda na si Mehetabel. Si Mehetabel ilay, mma' na si Matred. Si Matred yana anak si Mezahab.

⁴⁰ Na siga lūng-kampung ma lakka man panubu' si Esaw sampay na ga kakawum-kawman da bay kinaddo' awon da lakka man awon ga pa-mmean da. Awon ga pa-mmean da yana ga si Timna, si Alba, si Jetet, ⁴¹ si Oholibama, si Ela, si Pinon, ⁴² si Kenas, si Teman, si Mibsal, ⁴³ si Magdiel ka si Iram. Na siga pa-mmean looy ilay si' labbasakayi yana panubu' si Esaw, poonan bangsa Edom kaniya-kaniya ka paglahat da.

Salsila si Yusup ka ga danganakan na

37 Na kuwan si Ya'kub si' tu, lay na ja' tamban ndooy ni Kanan, lahat man mma' na bay magsampihan.

² Ituu batnaa yana salsila ga anak si Ya'kub, yana si Yusup ka ga danganakan na.

Na jaman si Yusup mag-umu sapu-pitun taun, daran ya mme' ngipat ga baanan hayop ni siga danganakan na ma ya' dambuwa' nne'. Sila ilay yana anak mma' na

ka ga nda na si Bilha ka si Silpa. Na siga danganakan si Yusup si' tu daran buwat maat. Dari kuwan si Yusup, tamūd numbung ni mma' da.

³ Na kuwan si Ya'kub si' tu, pabidda' ase' na ni si Yusup man ga anak na kasohean batan si Yusup bay pinamaddihan ni katoa na na. Ni kaase' na ni si Yusup, lay gi soho' na tinahian juba alatan. ⁴ Pag liling ga siyaka na pabidda' ase' mma' da ni siyali da, ilooy ma kinagigitan na ya. Dari pagpō'-pagpō' bitsala da ni si Yusup, kasla na ja'.

⁵ Pag-anu si', luu disu sangom, lay na baw si Yusup ngupi. Pag tuntut na upihan na ni siga danganakan na, lay gi magdaruhun duga da niiya. ⁶ Batan yuk si Yusup ninsila, "Pakale do' kam ni upihan ku. ⁷ Njawom pandapat ku, lay kitabi kono' makkos umpungan pawoy ni huma. Pag-anu si', bbuwatan umpungan ku kono' lay nangge paintong. Kuwan umpungan bi, bbuwatan da lay ngaliput umpungan ku, bo' da sujud labbasakayi ni umpungan ku."

⁸ Dari iya halling siga danganakan na baw si' tu, "Ā, bahasa dari sultan na baw ko mintu marintahan kami, hā'?" Dari ilooy ma magdaruhun na duga da man sabapan upihan ma bay tuntut na.

⁹ Pag-anu si', lay na baw balik ngupi si Yusup, bo' na nuntut balik ni ga siyaka na, yuk na, "Lay na baw ku la ngupi pabalik. Njawom pandapat ku, mataallaw, kono', ka buwan sampay na potean sapu-dambuwa' lay sujud ni awpan ku."

¹⁰ Pag-anu, mma' da pun lay du tuntutan na upihan na. Suga' gam pin lay gi ya kinalasuhan me' mma' na, yuk na, "Upihan oy do' ina me' naa? Saula-ula labba man aku ka nne' nu sampay ga danganakan nu mintu pasōng sujud ni awpan nu!" ¹¹ Dari si', ya' na kuhi banti dangki' siga danganakan na niiya. Suga' kuwan mma' da baw si' tu, papiha-piha na pin bong oy kamaatunan bay upihan si Yusup.

Si Yusup binoo pa Ejiip

¹² Pag-anu, luu disu llaw, likutan ga siyaka na ndooy ni Sekem ngipat ga baanan hayop mma' da, ¹³ yuk si Ya'kub man si Yusup, "To', patuhut do' ko man ga danganakan nu pilay pa Sekem. Lay na silay sila ndooy ngipat ga baanan hayop tabi."

Tampung si Yusup, "Oho' Ma', pilay sa ku."

¹⁴ Tugun mma' na si', "Ndaun do' bong mahap du kahalalan ga siyaka nu ka ga baanan hayop tabi. Pag-anu, bo' nu mole' maan aku." Dari lay na ya lumān lakka man luma' da ni Labbak Hebron song pa Sekem.

¹⁵ Takka ja' si' ya pa Sekem, lata' na man na miha sila. Pag lay ya takita me' disu lalla ndooy, tilaw na ni si Yusup, "Oy si' tu Nges piha nu?"

¹⁶ Yuk si Yusup, "Ga siyaka ku ka ga baanan hayop kami. Katoonan nu bong nnoy man da?"

¹⁷ Halling lalla looy, "Lay na silay si' palakka. Takale ku si' yuk da, song pilay sila pa Dotan." Dari lay du patuhut si Yusup ni ga siyaka na sampay lay na du sila taabut na tapit pa Dotan.

¹⁸ Tā lagi si', takita da na si Yusup pasōng pa mman da. Dari halloman na si' ya' gi takka, bbuwatan da isun mapatoy iya. ¹⁹ Yuk da padangan-pandangan, "Alu na lalla pangupi. ²⁰ Anu kam, papatoy tabi na, bo' labu' tabi pa jawom taga' naa ma ya' bohean. Yuk tabi mintu, 'Lay na sinabbat le' halimaw.' Nda' tabi te' bong oy toklas bay upihan na."

²¹ Lipara, pag takale me' si Ruben, lay ya miha jalan man na nabang si Yusup. Dari yuk na, "Daa ba papatoyun bi. ²² Daa na kitabi numpahan laha' na. Gam na labuun bi na ja' pa jawom taga' naa. Biyahun bi na ja' ya matoyan dī na ntuu ni lahat ya' magjama. Suga' daa ja' bonoun bi." Ngkon si Ruben bay halling me' looy, luu niat na nabang si Yusup, bo' pinabeleng pa mman mma' da.

²³ Luu ja' si' takka si Yusup pa mman ga siyaka na, ilooy ma lay magti hinagtu'-hagtu' me' da inurusan juba na, ilooy si' ma alatan. ²⁴ Pus me' looy, lay na ya llabu' pa jawom taga' looy ma ya' bohean.

²⁵ Pag-anu si', lay na sila ningkō' ndooy mangan. Ya' gi si' hallom, sasang si Ruben ya' luu ndooy, ngita na sila baanan padadagang, bangsa Ismail, moo barang da ta' unta' lakka man Giliyad song pilay pa Ejiip. Ga unta' da si' llop le' lampa-lampahan, jinisan uli' ka insallan hamut. ²⁶ Dari yuk si Juda ni ga danganakan na, "Ya' du bitu tabi kole' paluntungan mapatoy siyali tabi. Bo' na, husa' lagi tabi napuk mayat na. ²⁷ Gam na ya paballihan tabi ni baanan bangsa Ismail looy. Daa ja' ya papatoy tabi. Nandang-dandang danganakan tabi du ya, isi tabi." Dari si' lay na du kuhi ga danganakan na.

²⁸ Pag tapit ja' ga padadagang looy si', yana bangsa Ismail looy man Midiyan, lay na hinela' si Yusup me' siga danganakan na man jawom taga' looy. Pag-anu, bo' lay paballihan da pa mman ga padadagang looy, duwampū' dublun pilak porol. Pag lupus, lay na ya binoo pa Ejiip.

²⁹ Pag beleng si Ruben, lay du ya pa taga' looy. Pag nda' na, ya' na luu si Yusup. Ni kasusa na baw si' tu, lay na ga geret na badju' na, ³⁰ bo' na sonse pa mman ga danganakan na, yuk na, "Uy la, ya' na luu ari' tabi ndooy! Pooy na tu la?"

³¹ Dari bbuwatan da, lay numbali' kambing bo' lay talloban da juba si Yusup jawom laha' na. ³² Pag-anu, bo' binoo me' da juba na pa mman mma' da sam-bayan da halling, "Ma', ndaun do' ba ituu bay tatammu kami. Sa' gi kitu ituu juba si Yusup?"

³³ Dari takila na si' me' mma' da, sampay yuk na, "In-aa na bina juba na! Uy la, lay na bilay si Yusup sinabbat me' halimaw! Lay na bilay sinalik-salik!" ³⁴ Dari ni kaehe dukka si Ya'kub, lay magti nganggeret badju' na, bo'

na matuk pamakoy kasap. Bo' tud bay hallom ya maglindu. ³⁵ Ga anak na si' tu mimon, danda-lalla, luu na pin pasōng pa mman na ngug-ngugan iya, suga' ya' na du bay takole' da. Gam pin yuk na, "Ā, ya' na bitu takole' lindu ku ngkod-ngkoran ku ya' gi bay kap-atuhut ni anak ku pa ahirat." Dari mag-ulawi na pin mma' da.

³⁶ Na kuwan si Yusup si' tu, tud lay na du binoo me' baanan padadagang looy man Midiyan pilay pa Ejip. Takka ndooy, lay na ya paballihan da pa mman si Potipal. Iya ilay kapitan siga sundalu ma nganjagahan astana' sultan bangsa Ejip.

Si Juda ka si Tamal

38 Na jaman looy du si', kuwan disu siyaka si Yusup, yana si Juda, lay pasakkat man ga danganakan na sampay lay na ya pilay pa Adullam. Ndooy si', lay ya tamban ni luma' disu lalla inawnan si Hira. ² Sasang si Juda ndooy, lay ya sitammu ka disu danda man na kasulutan. Danda looy ilay si' anak si Siyuwa, bangsa Kanan. Song hallom lay na sila sitampu ³ sampay anakan na sila tallu lalla. Ilooy ma siyaka bay awnan si Juda si Er. ⁴ Kuwan ilooy ma ni kaduwa, lay inawnan si Onan. ⁵ Ni katallu na yana si Sela. Pag taabut si Sela pinamaddihan, ndang lay na sila maglayin pa Kesib.

⁶ Na mehe ja' si' si Er, lay na baw pinahandān me' si Juda ni disu danda inawnan si Tamal. ⁷ Suga' si Er si' tu, bidda' na jahallis na sampay lay na ga pinapatoy le' Tuhan.

⁸ Pag-anu, yuk si Juda ni anak na ni kaduwa, yana si Onan, "Na To', tabiat bangsa tabi itu, subay kau mūt si Tamal supaya pag mintu kam lay na hanak, ilooy na binilang anak imuwa kaka' nu." ⁹ Dari si' lay na kawinan si Onan bawu siyaka na. Suga' katoonan si Onan du bong sila bay hanak, sa' du para niiya. Dari bbuwatan na, tuktuk na napitan si Tamal, pinasapput me' na manni' na pa poan mari ya' dari anak. ¹⁰ Na pagka si' ya ya' kuhi moan imuwa siyaka na anak, tud ya' bay kasulutan Tuhan niiya. Dari lay du ya pinapatoy me' Tuhan.

¹¹ Pag-anu, yuk si Juda man iwan na si Tamal, "Gam na ko pabeleng na do' pa mman ga indu' mma' nu. Tatasan nu na do' bawu ndooy. Noy mintu mehe na si Sela, anak ku ma kabungsuhan, bo' soho' ku na baw sitampu ka kau." Dari si' lay na mole' si Tamal. Suga' ni sabana na, si Juda ya' doman si Sela sitampu ka si Tamal. Gawa ya taggaha' lay du mintu matoy si Sela me' bay kadari ga siyaka na.

¹² Na luu ja' si' daka dangon taun bay pingka', lay na matoy nda si Juda. Kaulian ja' si' bay lindu na, lay ya pilay pa Timna nabangan ga tindog na ngukuhan siga

bili-bili na ndooy. Maka luu du bay mme' niiya bagay na si Hira, jama Adullam.

¹³ Na si Tamal si' tu, lay kaakahan luu kono' ga matoa na song pilay pa Timna ngukuhan siga bili-bili na.

¹⁴ Maka tasayu na na du mehe na si Sela. Salla na, kuwan si Juda, ya' bay numan janji' na magsitampu sila ka si Sela. Pagka me' looy, lay si Tamal miha jalan bong pooy me' na kole' anak. Dari lay saynan na badju' bawu na pa pamakoy puta, bo' na lay nambunan luwa na ka turung mari ya ya' takila. Pag-anu, bo' na pilay pa Nayim, disu दौर tapit ni lān pa Timna. Ndooy si', lay ya ningkō' ni bihing lān ngagad matoa na pingka'.

¹⁵ Takita ja' si' si Tamal me' si Juda, sangka na puta ya. Ya' ya bay takila sabap bay tinambunan me' na luwa na. ¹⁶ Ya' bay taingat na ga ilooy na iwan na. Dari lay ya pasōng pa mman na mitsalahan iya, yuk na, "Nang, dari kita ubay?"

Yuk si Tamal baw si' tu, "Na oy baw dean nu aku?"

¹⁷ Tampung si Juda, "Penean ta sa ko kambing ni baanan hayop ku, bo' sa soho' ku tinuhiyan pitu."

Yuk si Tamal baw si' tu, "Mahap sina, suga' mbanan do' baw ku katakkoan halloman ya' gi luu kambing looy."

¹⁸⁻¹⁹ Yuk si Juda, "Katakkoan oy baw la mbanan ku kau?"

Tampung si Tamal, "Mbanan nu na do' simsim ma bay inindanan ka awon nu ddas ka lantay na sampay tungkud nu." Dari lay na mbanan na sampay lay na sila ubay.

Pag-anu si', lay na mole' si Tamal. Takka luma', lay na urusan na tambun luwa na, bo' na sayin pabalik ka badju' bawu na. Dari si', poonan mandooy na, lay na ya battong.

²⁰ Na kuwan si Juda baw si' tu, lay na noho' bagay na si Hira moo kambing looy man ngalakkat ga katakkoan looy si' ma bay mbanan na. Suga' ya' na baw bay tatammu si Hira si Tamal. ²¹ Lay na ya nilaw ni jama lahat looy bong lay paninggai puta ma magpan-ingkō' ni bihing lān lahat da.

Pag tampung da, "Ya' baw bitu luu puta ntuu."

²² Na luu ja' si' si Hira bay pabeleng pa mman si Juda, yuk na, "Ya' la bay tatammu ku puta looy. Ba'-bā' jama lahat looy, ya' luu ndooy puta labba man sibuwā."

²³ Pag halling si Juda, "Biyahun na ba luu. Maha kita patattohan jama. Sa' na du lay man aku, batan lay na du soho' ku tinuhiyan kambing tuu. Sat na ja', ya' na ya bay tatammu nu."

²⁴ Na luu ja' si' kulang-labi ga tallum buwan, luu na bay mahati si Juda iwan na lay buwat dī na puta, sampay lay na ga battong.

Yuk si Juda baw si' tu, "Boonun bi na ba pō' pa ja-wom mayran bo' tunuhun bi!"

²⁵ Adak ja' si Tamal binoo pa poan, lay do' ya duhu' magpanoho' pa mman matoa na moo ga katakkoan na. Tugun na, "Baan bi matoa ku, lalla ma bay kabat-tong aku yana ilooy ma dapu siga pabuwatan tuu. Sōn bi do' kinila bong soy dapu tungkud tuu ka simsim tuu ddas ka lantay na."

²⁶ Takila ja' si' me' si Juda, yuk na, "Mas mehe gi bilay dusa ku man niiya batan ya' san bay tuman ku bay janji' ku magsitampu sila ka si Sela." Na si Juda si' tu, san iya mma' anak si Tamal, ya' du sila bay sitampu, maka ya' na ya bay napitan si Tamal pabalik.

²⁷ Na taabut ja' si' waktu si Tamal maddi, kamba anak na, bo' lalla sikaduwa. ²⁸ Sasang na si' tu maddi, kuwan disu lay mō' tangan na, bo' lay de'-dē' in-ingkotan me' baliyan ka salban akket sambayan na halling, "Ituu siyaka." ²⁹ Suga' lay na baw helaan anak-anak looy tangan na, bo' danganakan na ya bay duhu' pō'. Yuk baliyan looy, "Uy To', magtuyu' bitu ko pō'!" Dari lay ya inawnan si Peres, hatiyan na, "magtuyu' pō'." ³⁰ Pag-anu, pasunu' na pō' danganakan na, ilooy si' ma luu salban akket ni tangan na. Dari lay inawnan si Zera, hatiyan na, "akketan kallat llaw."

Si Yusup ka nda si Potipal

39 Na balik ta pa jaman si Yusup bay binoo pa Ejjip me' siga padadagang bangsa Ismail, lay pina-ballihan pa mman si Potipal. Si Potipal ilay kapitan siga sundalu ma tukang nganjagahan astana' sultan. ² Dari lay na si' si Yusup binuwat ata ni luma' si Potipal, bangsa Ejjip looy. San me' looy, luu na pin baw Tuhan ngunungan iya, nampulna' mimon pabuwatan na.

³ Na si Potipal si' tu, tabista na na du luu na pin Tuhan magmundaan si Yusup sabap oy-oy ja' sinuku' me' si Potipal niiya, ya' luu sa' ya' sampulna'. ⁴ Dari tud bay kasulutan si Potipal ni si Yusup sampay lay na ga ya pinabuwat panghulu' ata ni luma' na. Maka lay na pina-ntan niiya mimon alta' na pa jawom pa poan.

⁵ Labba mandooy na si', sabapan si Yusup, lay na sinupaatan me' Tuhan mimon jama luma' si Potipal, sampay mimon alta' na paeka na pin pa diyo' pa jata'.

⁶ Dari song hallom, sannang ja' pamiki si Potipal sabap lay na halap na mimon-mimon ni si Yusup. Ilooy sa pamikihan na, ni hāl lawuk bong mamooy pene' na kakan na.

Na si Yusup ilay si', magbē' hāp lalla na ka hāp baran na. ⁷ Dari lay na ga ya kinaromanan me' nda si Potipal sampay yuk na ni si Yusup, "Tu ko, ubay do' kita."

⁸ Suga' ya' bay kuhi si Yusup, sampay yuk na ni nda papu' na, "Uy, pakale do' ko ba. Lla nu bilay ya' na gampang ni oy maka oy na njawom luma' tuu batan mimon pabuwatan na lay na hinalap me' na niyaku.

⁹ Aku na bay buwat lla nu limbang na. Inaa ko ngawon sibu' na kapatut kami ni luma' tuu. Oy-oy karomanan

ku, ya' luu sa' ya' pinadari me' na, suga' daa ja' bong kau sabap nda na ko. Ya' ku la kasogsog buwat kalaatan me' naa. Ya' ku doman ndusa pa Tuhan."

¹⁰ Suga' danda looy baw si' tu ya' du bay paruli, gam pin llaw pa dangallaw ngulihal na pin ya bong pin takole' na ja' si Yusup. Suga' tud ya' du ya bay kuhi. Bila pin danda looy paasok, buwatan si Yusup, magti pō'.

¹¹ Na disu llaw, pag taabut si Yusup paasok pa jawom luma' looy buwat, ya' bay luu ata soy maka soy na nja-wom sarī man iya. ¹² Dari lay ya sinungkuban man badju' na me' danda looy hinela' sambayan na halling, "Ubay do' kita ba." Suga' gam pin lay si Yusup pakowepas, bo' na sonse pa poan. Sampay lay na ga tamban badju' na ni tangan danda looy.

¹³ Pag nda' danda looy lay ya pinasonsehan bo' lay gi tamban badju' na, ¹⁴ lay linganan na ga jama luma' na. Luu ja' si' sila, yuk na, "Ndaun bi do' ba! Bangsa Hibrani looy ma bay boo lla ku pitu, bay ja' muwan tipu-akka njata' tabi. Bbuwatan na, lay si' pitu adak bay nganjamaan aku. Lipara, lay ku killahap pahaddo.

¹⁵ Pag nda' na killahap na ku, ilooy ma lay du ya sonse pa poan sampay atu gi badju' na bay tamban ni bihing ku."

¹⁶ Na badju' looy si' tu luu na pin bay nna' danda looy ni bihing na ngabut sampay takka na lla na pa luma'.

¹⁷ Luu ja' si' takka si Potipal, nuntut na nda na, yuk na, "Ata nu bilay, yana Hibrani looy ma bay boo nu pitu, adak bay nganjamaan aku. ¹⁸ Lipara, pag killahap ku, lay ya sonse sampay atu gi badju' na bay tamban ni bihing ku."

¹⁹ Dari pag takale si Potipal bitsala nda na, tud bay sinalaputan tabbuk na. ²⁰ Sampay lay na ga jil na si Yusup ni jawom jil halli' ni jama ma bay kapagdusa ni sultan bangsa Ejjip. Suga' san me' looy me' da bay buwat si Yusup, ²¹ luu na pin Tuhan ngunungan iya. Dari man tabang Tuhan, kasulutan na baw pa-mmean siga tukang jaga ni jil looy ni si Yusup. ²² Song hallom, lay na si Yusup sinoho' me' na magtakōk ni mimon pagkahi na pilisu. Dari oy-oy pinabuwat njawom jil looy, si Yusup na bay asahan na magpandoy.

²³ Dari pa-mmean looy si', ya' na san gampang ni oy maka oy na ni jawom jil looy sabap luu na si Yusup mangatas magpandoy ni mimon-mimon. Mimon pabuwatan njawom jil looy, ya' luu sa' ya' sampulna' me' si Yusup batan luu na pin Tuhan ngunungan iya.

Si Yusup naabil upihan duwa pilisu

40 Na sasang si' si Yusup njawom jil, luu duwa lalla buwat ni sultan bay kapagdusa niiya. Disu yana tukang nunggang sultan inuman, kuwan ilooy disu tukang buwat tinapay na. ² Dari tud bay lasu sultan ninsila sikaduwa, ³ sampay lay na sila soho' na njil. Jil mman da, ndooy na du man bay nganjil si Yusup

ndooy ni bihing luma' kapitan siga tukang jaga.

⁴ Ndooy si', lay na sila soho' kapitan looy inintu ni si Yusup.

Hallom ja' si' sila njawom jil looy, ⁵ luu disu sangom, kuwan tukang nunggang inuman looy ka tukang buwat tinapay looy lay ngupi sikaduwa. Bo' siga upihan da ilay si' kaniya-kaniya ka kamaatunan da.

⁶ Pag pilay si Yusup pa mman da sayu, nda' na bantuk susa sila. ⁷ Dari tilaw si Yusup ninsila, "Ongoy tu me' bay na latak sahaya' luwa bi?"

⁸ Pag halling da, "Lay ba la kami ngupi dabuhi' sikaduwa, bo' ya' san luu ntuu pandoy naabil."

Yuk si Yusup, "E, luu du ba Tuhan muwanan manusiya' kapandoyan man naabil upihan. Oy si' lay bay upihan bi?"

⁹ Dari lay na duhu' tukang nunggang inuman looy nuntut, yuk na, "Njawom pandapat ku, luu kono' poon anggul ni awpan ku ¹⁰ tallu engas na. Pag nda' ku, pag sapput dawun na, ilooy ma pasapput du bungku, sampay tahak du magti buwa' na. ¹¹ Aku kono' ngantanan sawan sultan. Dari lay pagga' ku buwa' ga anggul looy jawom sawan na bo' dean ku iya."

¹² Pag halling si Yusup, "Na njawom upihan nu ilay si', engas looy tallu, tuwa' pa tallu ngallaw. Kamaatunan upihan nu ilay si' me' tuu: ¹³ Njawom tallu ngallaw, pinō' na sina ko me' sultan. Pinabalik na ko me' na pa bay ntan nu tukang nunggang iya inuman na me' bay sibuwa du. ¹⁴ Suga' paku ku baw ningkau, intomun sa ku la bong ko mintu jawom haluhaya na. Panimbangan nu sa ku maka sabbutun na pin awon ku ni sultan, balangkali ku tapō' man jawom jil tuu. ¹⁵ Batan aku itu bay binoo man lahat kami, yana lahat bangsa Hibrani, bay ja' ku pinaggos. Pag ntuu ni Ejip, san ku bay tajil, ya' du bay luu dusa ku."

¹⁶ Na pag nda' tukang buwat tinapay looy si' mahap kamaatunan upihan sohe' na, ilooy ma yuk na ni si Yusup, "Aku pun, bay du ku la ngupi. Njawom pandapat ku, lay ku kono' ngandurung tallu pangkat baka' tinapay. ¹⁷ Kuwan baka' man jata' banahan, isihan jinisan tinapay para ni sultan, suga' luu na pin siga manuk-manuk mangan isi baka' looy."

¹⁸ Pag halling si Yusup, "Na njawom upihan nu ilay, tallu baka' looy tuwa' pa tallu ngallaw. Kamaatunan upihan nu ilay si' me' tuu: ¹⁹ Njawom tallu ngallaw, pinō' na du ko me' sultan man jawom jil, suga' noho' na baw pinoggolan kallong nu. Pag-anu, bo' siniitan baran nu ta' tehing sampay kinakan na isi baran nu le' ga manuk-manuk."

²⁰ Na taabut ja' tallu ngallaw looy si', ndooy na du lllaw man sultan bay pinamaddihan. Dari lay ya ballang mehe man na maglami-lami ka ga kunsihal na. Maka lay soho' na binoo pa awpan da bay tukang nunggang inuman na ka bay tukang buwat tinapay na. ²¹ Kuwan tukang nunggang inuman looy si', lay na pinabalik pa

bay ntan na maruhu' sampay lay na ya balik nunggang sultan. ²² Suga' kuwan tukang buwat tinapay looy si', lay na sinoho' pinapatoy bo' noho' siniitan ta' tehing. Dari ilooy si' ma bay katuwa' ni ga lalla looy sikaduwa, sikatuwa' bana ka bay halling si Yusup.

²³ Salla na, kuwan tukang nunggang inuman looy baw si' tu, lay ja' takupan na bay tugun si Yusup.

Si Yusup naabil upihan sultan

41 Na pag bay pingka' duwan taun, sultan na baw lay ngupi. Njawom pandapat na, lay ya kono' nangge ni bihing Sōng Nayil. ² Sasang na ndooy, ngita ya kono' pitu' sapi' pō' man jawom sōng looy, bo' tud lammok maka mahap sambuhan da. Bbuwatan da si' mangan kuhun ni bihing sōng. ³ Ya' hallom, luu na baw kono' pasunu' pō' man sōng looy pitu' sapi' maat dagbos da sabap nangkeg na sila ni kausuk da. Pag-anu kono', lay na baw sila nangge ni bihing ga sapi' looy ma lammok. ⁴ Mindangoy ko, lay na baw kakan da ga sapi' looy si' ma lammok. Pag lupus, lay na kabati' sultan.

⁵ Pag-anu si', lay na baw sultan kapatuli pabalik sampay lay na baw ya balik ngupi. Njawom pandapat na, luu dampoon pawoy, pitu' tundun eka buwa' na. Bo' mahap ja' sambuhan buwa' na, katting ja' labbasakayi. ⁶ Pag-anu, luu na baw kono' pasunu' dampoon pawoy pitu' tundun du eka buwa' na. Suga' kappis ja' buwa' na labbasakayi bay lūs me' mataallaw. ⁷ Mindangoy ko, lay na baw kono' tallon da siga tundunan looy si' pitu' ma katting buwa' da. Pag-anu si', lay na kabati' sultan pabalik maka tabista na na lay ja' ya ngupi.

⁸ Pag sayu, tud bay lingog pamiki na le' upihan na. Dari lay tawag na mimon jama ilmuan sampay siga tukang nganda' ni sikaliput Ejip. Luu ja' si' sila, lay na sila tuntutan na bay upihan na, suga' ya' luu san disu bay kabā' bong oy kamaatunan da.

⁹ Pag nda' tukang nunggang inuman looy ya' luu bay kabā', yuk na, "Ampun Sultan, boho' la tabista ku mehe kasaan ku. Subay si' ndang lay na ko baan ku.

¹⁰ Na bay hallang-hallangan looy, bong si' masi taintom nu, bay ko lasu ningkami ka imuwa lalla looy ma bay tukang buwat tinapay nu. Sampay lay na ga kami jil nu ni bihing luma' kapitan siga tukang jaga. ¹¹ Na disu sangom, lay kami ngupi sikaduwa, suga' ya' sibu' bay upihan kami. ¹² Kahapan luu ndooy disu subul bangsa Hibrani, pagkahi kami njawom jil. Iya ilay tindog pa-mmean tukang jaga ndooy. Dari pag lay ja' ya tuntutan kami bay upihan kami, lay du tinaabil me' na. ¹³ Bo' lay bana binakbul kamaatunan ma bay bā' na ningkami. Batan kuwan aku, lay na du ku bana pinabalik me' nu pa bay ntan ku. Kuwan ilooy ma bay tukang buwat tinapay nu, lay du bana soho' nu pinapatoy sampay siniitan ta' tehing."

¹⁴ Pagka me' looy, lay du soho' sultan kinaddo' si Yusup pa jawom jil. Na pus si Yusup bay ngukuhan janggut na, lay na ya sayin, bo' lay na ya mme' pilay pa awpan sultan. ¹⁵ Luu ja' si', yuk sultan niya, "Aku tu, lay ku ngupi suga' ya' san luu bay kabā' bong oy kamaatunan na. Bay taaka ku kau kono' pandoy naabil upihan."

¹⁶ Iya tampung si Yusup baw si' tu, "Ya' ba ku pandoy, Ampun Sultan, suga' luu du Tuhan kabuwan kamaatunan ni upihan nu mari sannang na pamiki nu."

¹⁷ Pag-anu si', lay na tuntutan sultan si Yusup bay upihan na, yuk na, "Njawom pandapat ku, lay ku kono' nangge ni bihing Sōng Nayil. ¹⁸ Maka luu kono' pitu' sapi' pō' man jawom sōng looy, bo' tud lammok maka mahap sambuhan da. Bbuwatan da mangan kuhun ni bihing sōng. ¹⁹ Ya' hallom, luu na baw kono' pasunu' pō' man jawom sōng looy du pitu' sapi' maat dagbos da sabap nangkeg na sila ni kausuk da. Ntuu ni sikaliput Ejip, ya' gi ku bay pingka' ngita me' looy na dagbos da. ²⁰ Pag-anu si', sagannap ma lammok lay katis kinakan me' ga ilooy ma usuk. ²¹ Suga' pus da bay mangan, masi du ya' tahlali' bong sila bay mangan atawa niya' batan masi gi du me' sibuwā kappis battong da. Pus me' looy, lay na ku kabati'.

²² "Pag-anu si', lay na baw ku kapatuli pabalik sampay lay na baw ku ngupi balik. Njawom pandapat ku, luu kono' dampoon pawoy, pitu' tundun eka buwa' na. Bo' mahap sambuhan buwa' na, katting ja' labbasakayi. ²³ Pag-anu si', luu na baw kono' pasunu' dampoon pawoy pitu' tundun du eka buwa' na. Suga' kappis ja' buwa' na labbasakayi bay lūs me' mataallaw. ²⁴ Mindangoy ko, lay kono' tinallon siga tundunan looy si' ma katting me' siga tundunan looy ma kappis. Na ga upihan looy ilay si', lay na silay tuntut ku ni siga tukang nganda', suga' ya' luu san disu bay kabā' kamaatunan da niyaku."

²⁵ Pag halling si Yusup ni sultan, "Upihan nu ilay si' sikaduwa, sibuwā du kamaatunan da. Lay ja' ko pinakitahan me' Tuhan bong oy pabuwat na ni sinōng. ²⁶ Sapi' looy ilay pitu' ma lammok yana pitun taun halloman kalap balanja'. Damikiyan, siga tundunan pawoy looy pitu' ma katting buwa' da yana pitun taun looy du si'. ²⁷ Kuwan sapi' usuk looy pitu' ma maat dagbos da, yana pitun taun ma pasunu' haboyan gotom lahat. Damikiyan, tundunan pawoy looy si' pitu' ma kappis buwa' da yana pitu' taun looy du si'.

²⁸ "Na me' bay halling sambat ku na si' Ampun Sultan, lay ja' silay ko pinakitahan le' Tuhan bong oy pabuwat na ni sinōng. ²⁹ Njawom pitun taun ina mintu, kinalap balanja' ni sikaliput Ejip. ³⁰⁻³¹ Suga' paddus me' ilooy, luu na baw pasunu' pitun taun gotom mehe. Sampay takupan na ga sina mintu bay waktu kinalap balanja' ni Ejip. Bidda' na sina mintu tiksa' manusiya' ni kabasag gotom looy mintu. Binasa na sina mintu la-

hat tabi. ³² Na Ampun Sultan, kon na ilay min duwa na ko bay pinaupihan supaya tabista nu ilooy si' labbasakayi ndang man gantaan Tuhan. Bo' ya' na sina hallom, masti' binakbul na.

³³ "Sangkōn Ampun Sultan, subay sina ko mene' disu jama ma sukup pamiki maka halul-akka, bo' sohoun magpandoy ni mimon-mimon ntuu ni Ejip. ³⁴ Maka subay du ko nguwakilan siga jama magtakōk ni mimon pahuhuma ni Ejip. Sohoun sila ngaddo' sabahagi' lima tuktuk jama ngattom njawom pitun taun tuu mintu sasang kinalap balanja'. ³⁵ Pag-anu, bo' sohoun binoo pa jawom siga दौरa nu inanna' njawom siga buriga, bo' sohoun njagahan. ³⁶ Ilooy ilay mintu halli' man malanjaan manusiya' pag taabut pitun taun looy ma pasunu'. Me' looy ilay, ya' na luu jama matoy kabobowan me' gotom looy mintu."

Si Yusup pinabuwat panghulu' ni Ejip

³⁷ Pus si Yusup bay mitsala, tabista na me' sultan sampay ga kunsihal na tud bay mahap palbiation na. ³⁸ Dari yuk sultan ni ga kunsihal na, "Lalla tuu bitu inunungan me' Rū Tuhan. Ya' na sina kitabi nammu jama labi mahap man iya wakilan ku noho' magpandoy ni mimon-mimon ni lahat tuu."

³⁹ Sangkon yuk sultan ni si Yusup, "Pagka kau bay pakitahan Tuhan me' looy si' labbasakayi, tumatanda' na niyaku, ya' luu sukup pamiki maka halul-akka labi man kau. ⁴⁰ Batnaa, kau na pabuwat ku panghulu' magpandoy ni astana' ku. Mimon raayat ku soho' ku ja' maglilla' ni oy-oy soho' nu ninsila. Sarī man aku, ya' luu ngantanan kapatut langkaw man ningkau. ⁴¹ Batnaa, wakilan ta na ko noho' maggubnul ni sikaliput Ejip."

⁴² Pag-anu si', lay na urusan sultan simsim na ma bay inindanan ka awon na bo' pinapatuk ni si Yusup. Maka lay gi papatukan na juba ayad banahan sampay lantay mmas бага. ⁴³ Bo' lay gi ya soho' sultan dutai ta' kalesa dda' ka ga kura' na ma pinagpakoy me' jama ma numbul disu ndiyoan sultan. Maka paninggai-paninggai ya, luu na pin jama sinoho' paruhu' man iya tukang ngahowap noho' jama pakoko' ngahulmat sasang gubnul pingka'. Dari ilooy na silay si' poonan si Yusup bay inuwakilan maggubnul ni sikaliput Ejip.

⁴⁴ Lay gi halling sultan ni si Yusup, "Batnaa aku gi baw situ sultan, suga' bong sa' bitsala pō' man behe nu, ya' padari ku jama buwat oy maka oy na ntuu ni Ejip."

⁴⁵⁻⁴⁶ Pus me' looy, lay na hinalin me' sultan awon si Yusup pa si Japenat-Paniya, bo' lay gi pahandān na ni si Asenat. Mma' si Asenat ilay yana si Potipera, disu imam ndooy ni दौरa inawnan On.

Na jaman si Yusup si' bay inuwakilan me' sultan maggubnul, mag-umu na ya tallumpū' taun. Dari si',

lay na ya maliksa' mimon kakawum-kawman ni sikaliput Ejip.

⁴⁷ Na me' ndang bay tinaabil me' si Yusup, lay ja' du bay kinalap balanja' njawom pitun taun. ⁴⁸ Dari nja-wom pitun taun looy du si', lay na si Yusup magpanoho' ni siga jama na ngaddo' sabahagi' lima ni kat-toman jama. Pag-anu, bo' lay soho' na inanna' pa jawom siga दौरa ma tapit pa siga huma jama. Dari si' mimon दौरa ndooy ni Ejip lay na inannaan balanja' halli' ni gotom ma song takka. ⁴⁹ Na eka balanja' bay ta-nna' me' si Yusup, ya' na taambat, me' eka unguis ni tapiyan na. Song hallom, lay na tagongan na me' na ngalista sukatan na sabap kalandu' na eka itungan na.

⁵⁰ Na ya' lagi si' bay takka gotom looy, ndang anakan na si Yusup ka si Asenat duwa lalla. ⁵¹ Ilooy ma siyaka lay awnan si Yusup si Manasse, hatiyan na, "lupa," batan yuk si Yusup, "Man tabang Tuhan me' bay na ku pinalupahan ni bay jinisan katiksaan ku sampay logto' ku sitammu ka ga rahasiya' ku." ⁵² Kuwan anak na ma ni kaduwa, lay awnan na si Epraim, hatiyan na "binuwanan ga anak," batan yuk na, "Lay na ku kaladjikian me' Tuhan binuwanan siga anak ni lahat man ku bay pingka' tiksa'."

⁵³ Na paddus ja' si' pitun taun looy sasang kalap balanja' ni Ejip, ⁵⁴ ilooy ma nagna' na gotom ni pitun taun looy si' ma bay binā' me' si Yusup. Mimon kalahat-lahatan gotom na, suga' bong ni sikaliput Ejip masi meka bay inanna'. ⁵⁵ Song hallom si', ngalelet na du gotom looy ngabut sampay ni sikaliput Ejip. Dari ilooy ma lay na pasahid siga raayat sultan pa mman na. Yuk sultan ninsila, "Patilu' na ja' kam pilay pa mman si Yusup, bo' lilla' na ja' kam pooy-pooy me' na buwat kaam."

⁵⁶ Na pagka magmasak na pin gotom looy ni sikaliput Ejip, ilooy ma lay na binuka' me' si Yusup ga buriga ni siga दौरa man na bay nganna' balanja'. Maka lay na ya dagang ni siga raayat ndooy ni Ejip. ⁵⁷ Maka sabap tud kalandu' na basag gotom looy ni sikaliput junya', meka na manusiya' man mimon kalahat-lahatan lay bahuklud pilay pa Ejip malli balanja' man si Yusup.

Siga danganakan si Yusup pilay pa Ejip malli balanja'

42 Na balik ta pa si Ya'kub ndooy ni Kanan, pag taaka na luu balanja' ndooy ni Ejip pinaballihan, yuk na ni siga anak na, "Balanja' tabi itu ya' na kuhi pasampun saumu bong kam sat si-nda'-nda' ja' lunnaa. ² Habal jama, luu kono' balanja' pinaballihan ndooy ni Ejip. Bong anu, pilay te' kam malli bong pin ya' ja' kitabi matoy kabobowan."

³ Dari si' lay na soho' si Ya'kub siga siyaka si Yusup sikasapū pilay pa Ejip malli balanja'. ⁴ Suga' bong si Benjamin, yana siyali si Yusup, ya' na bay patabe' si

Ya'kub ninsila. Tawu na baw ya taggaha' luu na baw mintu maat katuwa' niya.

⁵ Dari lān siga anak si Ya'kub si' pilay pa Ejip malli balanja', meka du jama pahaboy ninsila batan gotom looy si' lata' na du ni sikaliput Kanan.

⁶ Na si Yusup si' tu, pagka iya panghulu' gubnul ni sikaliput Ejip ngantanan kapatut maballi balanja' ni jama, talpaksa' iya du man ga danganakan na patilu'. Dari si', pag takka da pilay, lay na sila pasōng pa mman na bo' da sujud labbasakayi ni awpan na. ⁷ Si Yusup si' tu, takila na na ga siyaka na, suga' sila ya' kakila. Dari lay do' ya magbawu'-bawu' ya' sila takila na, bo' kasla lagi bitsala na ninsila, yuk na, "Jama man-inggai kam tu?"

⁸ Pag tampung da si', "Kami tu la jama man Kanan lu' pitu malli balanja'."

⁹ Pag-anu si', tapanambung na me' si Yusup bay upihan na pasal sila maruhu'. Pag-anu yuk na, "Tukang mayu-mayu bitu kam! Banti mintu, lay na baw tatammu bi kalammaan paglahat tuu."

¹⁰ Pag tampung da, "Uy, niya' baw bilay Tuwan Gubnul. Kami tu pitu malli balanja' ja'. ¹¹ Kami itu danganakan sikamimon, dambuwa' mma'. Sa' ga kami tukang mayu-mayu. Jama bonto kami."

¹² Yuk si Yusup ninsila, "Ā, ya' ba ku pitsaya'. Kaam itu bay pitu, basta miha kam kalammaan paglahat kami."

¹³ Yuk da baw si' tu, "Kami itu Tuwan sapu-duwa magdanganakan dambuwa' mma' ndooy ni Kanan. Suga' kuwan ilooy ma duwa, ya' luu bay mme' batan ma kabungsuhan lay tamban ndooy mman mma' kami. Kuwan ilooy disu, lay na duhu'-duhu'."

¹⁴ Yuk si Yusup baw si' tu, "Ndaun bi na ba me' halling sambat ku na si', basta tud mattan du bina kam tukang mayu-mayu. ¹⁵ Suga' me' tee na, nda' ku te' bong mawjud bitsala bi. Subali ku baw ningkaam ngkod-ngkoran masi gi llum sultan, basta ya' kam papole' ku bong ya' do' bay duhu' nakka pitu ari' bi ma kabungsuhan. ¹⁶ Sangkon, pilay na do' kam disu ngad-do' ari' bi. Kuwan kaam kasohean, jil ku na do' hallo-man ya' gi tumatanda' bana bitsala bi. Bong mintu ya' bay bana, ndang-ndang llum gi du sultan, basta subali ku baw ningkaam, ya' kam papole' ku sabap tud mattan du kam tukang mayu-mayu." ¹⁷ Pag-anu si', lay na do' sila sikamimon njil njawom tallu ngallaw.

¹⁸ Paddus ja' si' tallu ngallaw, yuk si Yusup ninsila, "Aku itu tawu pa Tuhan. Sangkon, buwanan ta lagi kam dapat llum basta asip bi ja' panohoan ku. ¹⁹ Nda' ta sa bong sabana-bana kaam jama bonto. Disu kam subay tamban na do' njawom jil tuu. Kuwan kaam kasohean, tuhiyanan bi na do' pa luma' bi balanja' ma bay balli bi pa mman anak-nda bi taggaha' malasahi sila kalingantuhan. ²⁰ Suga' pag beleng bi pitu, ya' dari bong ya' bay luu taboo bi siyali bi mari katoonan ku mawjud bitsala bi, bo' bi ya' soho' ku pinapatoy."

Dari sila si' tu lilla' na ja' ²¹ sampay yuk dangan pa dangan, "Sa' ga bina oy, hinisab na kitabi me' Tuhan sabap kalaatan bay pabuwat tabi ni siyali tabi maruhu'. Bay na ya maku luuy ningkitabi, suga' ya' san bay paruli tabi. Sangkon pag batnaa, kinisas na kitabi."

²² Yuk si Ruben baw si' tu, "Ndang bay na kam ba baan ku bay llaw looy, 'Daa ya pakaatun bi,' suga' ya' san kam bay paruli. Pag batnaa, tuwa' hisab na situ kitabi ni bay kapatoy na."

²³ Si Yusup baw si' tu, tahati na mimon bitsala da, suga' kanna da niya', batan tuktuk si Yusup mitsala ninsila bay gi makoy julbahasa.

²⁴ Lay ja' si' takale si Yusup bitsala da, ilooy ma lay do' ya palakka sampay nangis. Pag lupus, lay na ya pabeleng mitsala ninsila sampay lay gi pene' na si Simiyun noho' iningkotan ni awpan da.

Ga siyaka si Yusup pabeleng pa Kanan

²⁵ Pus me' looy, lay na si Yusup magpanoho' ngisihan siga karut da ka balanja' bay balli da. Maka lay du soho' na inanna' sīn bay bayad da sali'-sali' huwin pa behe karut da, bo' lay gi sila soho' na binuwatan lutu'.

²⁶ Lay ja' si' ga siyaka na nguwanan ga kura' da, ilooy ma lay na sila palakka.

²⁷ Taabut man da pahanti' sangom, kuwan disu lay pilay pa karut na ngaddo' isi na dangkiti' man na makan kura' na. Pag ungrad na, luu na ndooy pilak man na bay mayaran balanja' na. ²⁸ Dari lay linganan na ga danganakan na, yuk na, "Tu do' kam ba. Atu sīn ku lay pinapole' balik njawom karut ku!" Dari si', magkabba-kabba na atay da. Maka mipig na ga sila ni katawu da sambayan da sitilaw-tilaw, yuk da, "Ongoy tu la me' tuu bay tinakdil me' Tuhan ningkitabi?"

²⁹ Na pag takka da pa Kanan, lay na sila nuntutan mma' da bong oy bay katuwa' sila ni bay palanan da.

³⁰ Yuk da, "Lalla looy la ma maggubnul ndooy ni Ejip, kasla ja' bitsala na ningkami. Sampay lay gi kami tanggap na mayu-mayuhan kalammaan paglahat da.

³¹ Suga' lay ya baan kami jama bonto kami, sa' ga kami tukang mayu-mayu. ³² Bay gi ya baan kami, bay sapuduwa kami danganakan dambuwa' mma'. Disu lay na duhu'-duhu'. Kuwan ma kabungsuhan, batnaa lay tamban man mma' kami ndooy ni Kanan. ³³ Salla na, ya' san bay pitsaya' gubnul looy ningkami. Sambat na, subay luu bukti' bong bana-bana du kami bonto. Dari lay na do' kami soho' na tamban disu. Kuwan kami kasohean, lay na soho' na mole' nuhiyanan balanja' anak-nda kami taggaha' malasahi kono' sila kalingan-tuhan. ³⁴ Suga' bay tugun na, subay kono' boo kami lu' pilay siyali kami, bo' na kuhi pitsaya' kami jama bonto maka sa' tukang mayu-mayu. Na bong mintu lay na ya taduwan kami, papole' na du kono' balik danganakan

kami maka sumunsaya' na kami kono' magpō'-paasok ni lahat looy maglitu."

³⁵ Na pag taabut da ngahudhuran karut da, sali'-sali' na sila bay nammu putusan pilak man da bay malli balanja' da. Pag nda' da luu gi sīn da, tud bay tawu sila sampay mma' da.

³⁶ Dari yuk mma' da ninsila, "Uy, sadda du bitu kam noy katis na lungay mimon anak ku man diyo' dakan ku. Duhu'-duhu' si Yusup, bo' pasunu' si Simiyun. Pag batnaa, kahandak bi si Benjamin na baw pasunu' lakkahan bi man diyo' dakan ku. Uy la, ya' na bitu taambat kasusahan njata' ku!"

³⁷ Pag halling si Ruben ni mma' da, "Biyahun na ba Ma', aku sa bahala' ni si Benjamin. Bong mintu ya ya' bay taboo ku balik pa mman nu, dari san gi papatoy nu anak ku ma lalla sikaduwa. Basta pabeleng ku sa ya pitu pa mman nu."

³⁸ Iya tampung si Ya'kub, "Basta ya' baw situ tapatugutan ku anak ku ma kabungsuhan mme' ningkaam. Anak ku ka si Rakel duwa lisu du. Bo' disu lay na matoy. Pag batnaa disu sa takapin. Bong mintu, sipais, lay na baw ya kongoy-kongoy ni palanan bi, me' tuu na katoahan ku, matoy njawom susa na situ ku me' bi!"

Ga danganakan si Yusup pabeleng pa Ejip ka si Benjamin

43 Na gotom looy si' magsasōng na pin. ² Pag katis ja' mimon balanja' ma bay binalli me' siga anak si Ya'kub ni Ejip, yuk si Ya'kub ninsila, "Pabeleng na kam pilay balik malli balanja' san lasa dangkiti'."

³ Yuk si Juda niya, "Gubnul looy baw ba la manag-gahi na mandaan kami ya' noho' magpakita bong ya' luu siyali kami bay taboo pa mman na. ⁴ Bong si' ko kuhi, boo kami na do' si Benjamin pilay malli balanja'. ⁵ Suga' bong baw ko ya' matugut, malaingkan ya' na kami la kuhi pabeleng pilay. Halling lalla looy ya' na kami dari magpakita niya bong ya' du luu bay taboo kami siyali kami."

⁶ Pag-anu, yuk si Ya'kub, "Pasoyahan bi ja' bitu pami-ki ku. Subay si' ya' na kam bay mā' ga luu gi danganakan bi sarī."

⁷ Yuk da, "Ma', dak ya' na du baw bilay kami bay mā'. Suga' lay baw kami pinipitan me' lalla looy bong llum gi mma' kami atawa bong luu gi danganakan kami sarī. Dari lay kami kapamā' sabap ya' san taingat kami subay ga soho' na lagi binoo ningkami siyali kami pilay."

⁸ Pag-anu, yuk si Juda ni mma' na, "Sōn na ba Sitto' mme' ningkami mari kami kapilay na de'-dē' malli balanja'. Bong ina lantan nu lagi, masti' matoy kabobowan na situ kitabi sampay ga mpu nu sikamimon. ⁹ Aku sa Ma' bahala' niya. Janji' ku baw ningkau bong ya ya' bay salamat pinabalik me' ku pitu pa

mman nu, atas ku na labu' pa jata' ku mimon susun halloman ku llum. ¹⁰ Bong si' kami ya' na bay lantan nu, batnaa ga min duwa na kami bay kapagbeleng."

¹¹ Dari yuk mma' da ninsila, "Bong tud talpaksa' subay ya mme', boonun bi na, suga' subay kam moo pilay barang ma mahap banahan mantuu. Isihan bi ga karut bi ka insallan hamut ka gowa' buwani sampay lampa-lampahan, batung pistasiyu ka batung almon, bo' deanun bi gubnul looy. ¹² Maka sīn ma bay tatammu bi njawom karut bi, lipatun bi lagi min duwa taggaha' lay sila magsā' ngisi. ¹³ Sigi, boonun bi na ari' bi pilay pa mman gubnul looy. ¹⁴ Kamura-murahan pinaluuy du lalla looy ningkaam me' Tuhan Sangat Kawasa supaya pinapole' du si Simiyun sampay si Benjamin. Pasal aku, bong sipais bay kongoy-kongoy anak ku, san bidda' na kasusahan ku, pooy-pooy na."

¹⁵ Dari lay na sila manyap boonan da man da masampang gubnul looy haboyan pilak ma bay lipat da min duwa. Pag-anu si', lay na sila pilay pa Ejiip sampay na si Benjamin. Takka ja' si' sila, lay na sila patilu' pa mman si Yusup. ¹⁶ Pag nda' si Yusup luu na bay mme' si Benjamin, yuk na ni tindog na ma magpandoy ni luma' na, "Boonun na ga lalla naa pilay pa luma'. Numbali' ko hayop bo' patahakun de'-dē' mari tahan kami mangan tangnga' llaw." ¹⁷ Dari si', lay na ja' du inasip me' tindog looy sampay lay na boo na ga lalla looy pa luma'.

¹⁸ Lān da si' binoo pa luma' na, tud bay tawu sila sampay yuk da padangan-padangan, "Marean ta la kon tabi binoo pilay sabapan pilak looy na ma bay tumabe' ni jawom karut balanja' tabi. Bati' ta, sinungkuban na kitabi, bo' kaddo' da lagi siga kura' tabi sampay pinahata na kitabi."

¹⁹ Dari luu ja' si' sila ni lawang luma' si Yusup, yuk da ni tindog looy ma magpandoy, ²⁰ "Tuwan, bong dari, luu situ si' bitsala kami ningkau. Jaman kami bay pitu malli balanja', ²¹ lān kami mole', lay do' kami patagong sabap sangom na lahat. Sasang kami ndooy, lay ungrad kami karut kami. Bo' tud bay takurat kami pag nda' kami masi luu njawom karut kami pilak man kami bay mayad. Suga' batnaa, luu na du sīn looy bay boo kami pitu pabalik. ²² Sarī man ilooy, lay gi kami moo halli' man kami malli balanja' balik. Dari papiha-piha na pin kami bong soy bay nganna' sīn looy balik pa jawom karut kami."

²³ Yuk tindog looy baw si' tu, "Daa kam ba susa. Maka daa na kam tawu. Bay bayad bi ilay llaw looy lay na kaddo' ku. Tuhan ma sinumba me' bi ka mma' bi, iya na silay bay nganna' njawom karut bi yana ladjiki' ningkaam." Na pus me' looy, lay na du boo tindog looy si Simiyun pa mman da.

²⁴ Pag-anu si', lay na sila binuwanan bohe' man da ngosoan battis da sampay lay na pinakan kura' da. Pag lupus, lay na sila binoo me' tindog looy paasok.

²⁵ Maka yuk tindog looy ninsila, "Ngkon itu si' kam bay binoo pitu, batan ntuu na kam soho' gubnul mangan tangnga' llaw." Dari si', lay na kaddo' da barang man da masampang gubnul mari tahan da nong pag takka na.

²⁶ Takka ja' si' si Yusup, lay na songan da ga barang looy niiya, bo' da sujud ni awpan na. ²⁷ Pag-anu si', tilaw si Yusup, "Mag-inoy na kam? Maka pooy na kaha-lan mma' bi me' looy na toa na? Masi gi kilay llum?"

²⁸ Pag tampung da, "Mma' kami Tuwan Gubnul, ya' luu oy-oy na. Masi mahap parasahan na." Pag-anu, lay na baw sila pakoko' ni awpan na.

²⁹ Sasang si Yusup maimanan sila, takita na na si Benjamin, danganakan na langgung. Dari tilaw na, "Ituu na kitu danganakan bi, ilooy ma yuk bi llaw looy kabungsuhan?"

Tampung da, "Oho', Tuwan."

Pag-anu yuk na ni si Benjamin, "Kamura-murahan luu na pin barakat man Tuhan ni jata' nu To'." ³⁰ Pus me' looy, lay do' lakka si Yusup de'-dē' sabap ya' tasagga' na luuy na ni ari' na. Sampay lay na do' ya paasok pa jawom bilik ngahuwasan tangis na. ³¹ Pag lupus, lay na ya kuwaup, bo' na pō' sambayan na naggangan tangis na. Pag-anu, lay na ya noho' ga tindog na motang kinakan.

³² Na si Yusup si' tu, lay binotangan ni disu lamisahan dangan-dangan na du. Kuwan ga danganakan na, lay binotangan ni disu lamisahan. Kuwan siga bangsa Ejiip ma mme' mangan ndooy si' tu, sarī du lamisahan da sabap nipin sila paharung mangan ni siga bangsa Hibrani.

³³ Na ga danganakan si Yusup si' tu tud bay jayip pag taabut da pinatingkō' ni lamisahan. Batan pag nda' da, lay sila bay tinalitib lakka man siyaka lūd pa siyali.

³⁴ Pag-anu si', lay na sila binotangan makanan lakka man lamisahan si Yusup. Suga' makanan ma bay binotang ni si Benjamin, lipat min lima man ni ga siyaka na. Pag-anu, lay na sila magpakaruwan nginum-mangan sampay sso na sila.

Sawan ma lungay

44 Na sakap ja' si' ga danganakan si Yusup mole', lay na baw soho' si Yusup tindog looy ma magpandoy ni luma' na, yuk na, "Pannoan nu banahan karut ga lalla naa. Pag-anu, bo' nnaun balik pilak da sali'-sali' huwin pa behe karut da. ² Kuwan ni ilooy ma siyali, kaddoun sawan ku, yana sawan pilak porol looy, bo' nnaun huwin pa behe karut na ddas ka pilak man na bay malli balanja' na." Dari si', lay na pabuwat na ma bay sinoho' niiya.

³ Pag taabut sayu, awwal lagi, lay na pinapole' ga danganakan si Yusup ka ga kura' da llop me' balanja'. ⁴ Ya' gi san si' sila lawak man दौरa looy, yuk si Yusup ni

tindog na si', "Sigla' ko, onsehun ga lalla looy. Pag taabut nu, pasparan nu sila, yuk nu, 'Uy, tud bay mahap bilay me' kami bay buwat kaam. Ongoy taggaha' pag tungbas bi, maat? ⁵ Ongoy bay kaddo' bi sawan man tuwan ku nginum sampay man na nuna'? Tud maat baw arat bi.'"

⁶ Lay ja' si' taabut tindog looy siga danganakan si Yusup, lay du sila baan na bay tugun si Yusup.

⁷ Suga' yuk da baw si' tu, "Do' ko la Tuwan, oy do' ina maksud bitsala nu me' naa? Me' kami itu siga tindog bi, tud ya' bina takaya kami buwat me' naa. ⁸ San pilak looy maruhu' ma bay tatammu kami njawom karut kami, lay na du bay boo kami balik man Kanan pa lahat bi. Ongoy taggaha' nawakka na baw kami nangkaw pilak porol atawa mmas tuwan nu? ⁹ Suga' me' tuu na Tuwan: Soysoy kami bay katammuhan me' nu, san papatoyun na. Kuwan kasohean kami, dari san pahata bi na."

¹⁰ Yuk tindog looy si', "Sigi ba, pagka kaam na du bay halling. Suga' ilooy ja' mintu pahata ku ma bay karapatan nangkaw sawan tuwan ku. Kuwan kaam kasohean, pabiya ku na."

¹¹ Pag-anu, ilooy ma lay du paduwai da karut da maka sali'-sali' na sila ngungkad. ¹² Tindog si Yusup si' tu, lay na miha paayad njawom karut da nagna' man ilooy ma siyaka banahan lūd pa ilooy ma kabungsuhan. Dari si', sakayi na nammu sawan looy, noy ndooy na njawom karut si Benjamin. ¹³ Dari pag takita ga siyaka na me' looy, bbuwatan da nganggeret pamakoy da ni kasusa da. Sampay lay na uwanan da kura' da bo' da pabeleng balik pa दौरا.

¹⁴ Takka ga si Juda ka ga danganakan na pa luma' si Yusup, masi gi ya ndooy. Dari bbuwatan da, lay nimbagan dī da sali'-sali' ta' tana' ni awpan na.

¹⁵ Yuk si Yusup ninsila, "Ongoy kam bay buwat me' looy? Ya' kina tasayu bi jama me' aku pandoy nuna' bong oy pabuwat jama?"

¹⁶ Yuk si Juda si' tu, "Tuwan Gubnul, ya' na kami la pandoy ngandaawa sabap ya' na luu tapahalling kami. San kami mattan ya' bay buwat dusa, ya' baw luu tapō' me' kami bukti' ga sa' kami bay ngaddo'. Suga' bistahan ku ituu na hisab Tuhan ni jata' kami ni bay dusa kami maruhu'. Biyahun na, pahatawun na kami labbasakayi. Daa na sat ilooy ja' ma bay katammuhan sawan looy."

¹⁷ Yuk si Yusup baw si' tu, "Ya' baw bina sikatuwa'. Ya' ku nawakka buwat me' naa. Arapun ilooy na ja' pahata ku ma bay ngaddo' sawan ku. Kuwan kaam kasohean, pasannangun bi na atay bi bo' bi pabeleng pa mman mma' bi."

Si Juda makuhan si Benjamin timbang

¹⁸ Pag-anu, lay na baw si Juda pasōng pa mman si Yusup sambayan na maku junjung, yuk na, "Tuwan, me' aku disu tindog nu, bong si' kadarihan ningkau, luu situ si' bitsala ku ningkau. Bong anu, daa do' ku kalasuhan nu me' kau sibu' du ka sultan. ¹⁹ Tuwan, jaman kami bay tilaw nu bong luu gi mma' kami atawa bong luu gi danganakan kami sarī, ²⁰ lay ja' du kami paintong mā' masi lllum mma' kami, suga' toa na. Damikiyan, lay du kami mā' ari' kami luu gi du bay tamban ndooy mman mma' kami. Iya ilay kabungsuhan bay pinamaddihan ni katoa mma' kami na. Maka bay du kami paintong mā' danganakan na langgung lay na matoy. Pag batnaa, iya sa takapin anak imuwa nne' na. Bo' pabidda' situ banahan ase' mma' kami njata' na.

²¹ "Na kami tu Tuwan, sabana-bana lay ja' du asip kami bay soho' nu ningkami moo ari' kami pa mman nu supaya takita nu na ka mata nu ma duwa. ²² Kamasa' ndang bay ko baan kami bay llaw looy, anak-anak tuu ya' taambanan na mma' kami taggaha' ilooy na baw mintu poonan man mma' kami matoy maglindu.

²³ Suga' yuk nu na baw ningkami, ya' kami dari magpakita bong ya' bay taboo kami siyali kami ma kabungsuhan. ²⁴ Dari pag kami lay na pabeleng pa mman mma' kami, lay na ya tuntutan kami bong oy bay tugun nu.

²⁵ "Na kabus ja' si' kami, lay na baw kami soho' na pabeleng balik malli balanja'. ²⁶ Suga' yuk kami niiya, 'Ya' kami la kapilay bong ya' luu ari' kami bay taboo kami. Tugun gubnul ya' kami dari magpakita niiya bong ya' bay mme' ari' kami.'

²⁷ "Pag tampung mma' kami, 'Tud paya bitu ku bong boo bi na baw Sitto'. Katoonan bi na du, anak ku ka si Raket duwa lisu du. ²⁸ Bo' ilooy disu, lay na lungay man diyo' dakan ku. Marean ta, lay na ya sinalik-salik me' halimaw. Ya' na san ya bay talaman ngabut sampay batnaa.' ²⁹ Maka yuk Simma', 'Na bong mintu lay na baw kongoy-kongoy siyali bi sampay man na lungay man diyo' dakan ku, me' tuu na katoahan ku, basta matoy njawom karukkaan na situ ku me' bi.'

³⁰ "Sangkon Tuwan Gubnul, kaallum mma' kami ilay, inaa ko ngawon, tikmod na njata' ari' kami lasa. Bong ina mintu ya' na ya luu bay tabeleng pag pole' kami, ³¹ pagka ndang toa na Simma', masti' matoy njawom kasusahan na silay ya sabapan kami. ³² Sarī gi, Tuwan, lay gi ku nubali niiya bong ya' bay taboo ku pabeleng anak-anak tuu pa mman na, atas ku mimon susun labu' pa aku halloman ku lllum.

³³ "Batnaa Tuwan, me' aku disu tindog nu, gam na aku pahatawun ganti' anak-anak tuu. Kuwan iya, bong si' kadarihan, pabeleng na ka ga danganakan ku ka-

sohean. ³⁴ Ndang-ndang ya' na du situ ku kapabeleng pa mman Simma' bong ya' luu bay taboo ku anak-anak tuu. Bo' na, ya' na du ku kasogsog nganda' Simma' njawom kasusahan mehe."

Si Yusup magpakila ni ga danganakan na

45 ¹⁻² Na si Yusup si' tu, ya' na tasagga' na parasaan na. Dari lay na soho' na ga tindog na pō' labbasakayi. Pag sila-sila sa ndooy magdanganakan, ilooy ma lay na ya killahap pahaddo ni pag-awpan da. Ni kahaddo na killahap, takale na ga me' jama Ejiptan poan sampay lay na ga nakka habal na pa astana' sultan. Pag lay ja' ya kahuwasan killahap, ilooy ma lay na ya magpakila ni siga danganakan na.

³ Yuk na ninsila, "Aku na situ si Yusup." Maka tilaw na, "Tud bana kilay masi gi lllum Simma'?" Na ga danganakan na baw si' tu, tud bay kahimattaan sampay ya' na san ga bay katampung.

⁴ Pag-anu si', lay na sila soho' si Yusup pasōng pa mman na, maka yuk na, "Tud aku na situ si Yusup, yana danganakan bi ma bay paballihan bi ni jama ma bay moo aku pitu pa Ejiptan. ⁵ Na batnaa, daa na kam gundala'. Ma bay na pingka', papingka' tabi na. Maka daa na kam magsusun. Ilooy ilay man gantaan Tuhan na du. Tuhan na du silay bay mapitu aku duhu' man kaam mari ya' matoy manusiya'. ⁶ Gotom tuu itu boho' duwan taun. Pus ituu, luu gi pasunu' liman taun ya' na luu me' jama kadarihan huma sampay ya' na luu kinattom. ⁷ Lipara, lay na ku pinapitu me' Tuhan duhu' man kaam nalamat kaam mari ya' katis bangsa tabi ni junya'. ⁸ Sangkon, sa' du silay kaam bay mapitu aku, arapun iya bay mapitu aku yana Tuhan. Lay na ga ku pinabuwat me' Tuhan subay ga mma' sultan ka pammean ni astana' na sampay panghulu' ni sikaliput tana' Ejiptan.

⁹ "Batnaa, bbeleng na kam de'-dē' pa mman Simma'. Baan bi ya anak na si Yusup lay na pinabuwat me' Tuhan panghulu' ngantanan sikaliput Ejiptan. Maka baan bi ya, tugun ku niya, bong anu, daa na ya kono' maglawun-lawun. Doman kami sikita ka iya de'-dē'.

¹⁰ Baan bi ya, dari ya maglahat ni Gosen, tapit pa mman ku. Boonun na kono' ga anak-mpu nu ka ga hayop nu labbasakayi, sampay na mimon alta' nu.

¹¹ Pag takka nu pa Gosen, balanjaan na sa ko kono'. Gotom tuu tu kono', luu gi liman taun pasunu', bo' ya' baw ya kono' doman kau kabobowan ka ga anak-mpu nu sampay na ga kahayop-hayopan nu."

¹² Maka yuk si Yusup lagi ni siga danganakan na, "Itu na du kam ka ga si Benjamin mismu ngita tud aku na situ si Yusup mitsala ni pag-awpan bi. ¹³ Tuntutan bi na Simma' bong pooy ehe kawasa-kapatut ku ntuu ni Ejiptan. Maka baan bi na ya mimon ma bay tasakup bi, bo' boonun bi na patuhut pitu pa mman ku de'-dē'."

¹⁴ Na pus si Yusup si' bay mitsala, lay na ya patapit pa mman si Benjamin, bo' da sikakkop sambayan da sikatangis. ¹⁵ Pag-anu, bo' na lay na ngūk ga siyaka na sikamimon sambayan na masi na pinangis. Dari si', boho' na sila nawakka moo si Yusup magbitsala.

¹⁶ Na takka ja' si' habal pilay pa astana' sultan luu bay takka ga danganakan si Yusup, ilooy ma tud gāk ya sampay na siga kunsihal na mimon. ¹⁷ Dari yuk sultan ni si Yusup, "Sohoun na inuwanan kura' ga danganakan nu balanja' mari sila kapole' na pa Kanan. ¹⁸ Takka ga danganakan nu lu' pilay, sohoun na binoo lu' pitu mma' bi sampay na ga anak-nda da. Takka ntuu, buwanan ku sa sila tana' pinakaayad ni sikaliput Ejiptan mari sila sannang. ¹⁹ Maka sohoun gi ga danganakan nu moo kalesa mantuu man da moo anak-nda da ka mma' bi pitu. ²⁰ Daa na sila sohoun gampang bong luu gi pabuwatan da ma ya' na taboo da. Takka da ina mintu pitu, alta' ma numbul satu sadja' ni sikaliput Ejiptan dean ku sila."

²¹ Dari si', bay tugun sultan lay na inasip me' siga anak si Ya'kub. Maka lay na sila buwanan si Yusup siga kalesa man panohoan sultan. Bo' lay gi sila pinalutuan ²² sampay binuwanan badju' bahau. Kuwan si Benjamin, lay gi buwanan si Yusup tallu hatas dublun pilak porol ka lima pangampuan pamakoy bahau. ²³ Maka lay gi pokonan na mma' na sapū kura' lalla llop me' barang numbul satu ni Ejiptan, ka sapū kura' danda llop me' jinis balanja' ka lutu' da. ²⁴ Pag-anu si', lay na palakka si Yusup siga danganakan na sambayan na nugun sila ya' noho' sasa'-manasa' ni tangnga' lān.

²⁵ Dari lay na lanjahan da palanan da palakka man Ejiptan. Pag takka da pa mman mma' da ni Kanan, ²⁶ yuk da, "Ma', masi gi la lllum si Yusup! Bo' iya lagi marintahan sikaliput Ejiptan." Kuwan si Ya'kub si' tu, dallag-dallag, sampay ya' na ga nammu halling. Bo' na, tud kaawran ya pitsaya'. ²⁷ Suga' lay ja' si' ya kabaan mimon ma bay tugun si Yusup ninsila, sampay takita na na kalesa ma bay pinokonan me' si Yusup man moo iya pa Ejiptan, boho' na bay nammu halling. ²⁸ Yuk na si' tu, "Oho', pitsaya' na ku. Llum gi bitu hati si Yusup! Subay situ ku pilay na de'-dē' nammuhan iya padpad ku ya' gi bay matoy."

Si Ya'kub ka paglūng na maglayin pa Ejiptan

46 Pag-anu si', lay na du ga si Ya'kub ka ga paglūng na ddas ka mimon alta' da lakka man Hebron song pilay pa Ejiptan. Lān da pilay, lay gi sila pahanti' ni Beel-Siba. Ndooy si', lay gi si Ya'kub numbali' siga hayop, bo' lay songan na pa Tuhan ma ndang bay inisbat me' mma' na si Isahak.

² Pag sangom, lay na baw si Ya'kub tinammuhan me' Tuhan. Njawom pandapat na, lay ya linganan Tuhan, yuk na, "Ya'kub! Ū Ya'kub!"

Pag tampung na, "Atu ku. Oy lay si'?"

³Yuk Tuhan, "Aku na situ Tuhan, ilooy ma bay sinumba me' mma' nu. Daa na ko hanggaw pilay pa Ejip. Buwanan ta sa kam panubu' paeka ngabut sampay man bi dari bangsa mehe ndooy. ⁴Unungan ta sa kam pilay pa Ejip. Maka bbos-bbos boo ku sa siga panubu' nu pabeleng pa Kanan. Pag taabut nu ina mintu matoy, luu du si Yusup nondokan kau."

⁵Na lakka man Beel-Siba, lai na si Ya'kub binoo pawus me' siga anak na song pilay pa Ejip. Maka luu na du ga iwan na ka ga mpu na lay du boo da ta' ga kalesa looy ma bay pokonan sultan ninsila. ⁶Luu na du bay boo da ga kahayop-hayopan da sampay na mimon alta' da ma bay tausaha da halloman da ni Kanan. Dari si' luu na takka ndooy ni Ejip ga si Ya'kub ⁷ka ga paglūng na labbasakayi.

Ga anak-mpu si Ya'kub

⁸Na ituu tu batnaa yana listahan siga awon anak-mpu si Ya'kub ma bay pilay pa Ejip. Sila ilay yana poonan bangsa Israil.

Si Ruben yana anak si Ya'kub ma siyaka banahan.

⁹Siga anak si Ruben mpat lalla, yana ga si Hanok, si Pallu, si Hezron ka si Kalmi.

¹⁰Pasunu' man si Ruben, yana si Simiyun. Iya ilay anakan nnom lalla, yana ga si Jemuwel, si Jamin, si Ohad, si Jakin, si Zohal ka si Sol. Kuwan nne' si Sol si' tu bangsa Kanan.

¹¹Pasunu' man si Simiyun, yana si Libay. Anak na talu lalla, yana ga si Gelson, si Kohat ka si Merari.

¹²Pasunu' man si Libay, yana si Juda. Anak na lima lalla, yana ga si Er, si Onan, si Sela, si Peres ka si Zera. Suga' kuwan si Er ka si Onan, lay na matoy ndooy ni Kanan. Kuwan si Peres, anakan duwa lalla, yana si Hezron ka si Hamul.

¹³Pasunu' man si Juda, yana si Isakal. Iya ilay anakan mpat lalla, yana ga si Tola, si Pua, si Jasub ka si Simron.

¹⁴Pasunu' man si Isakal, yana si Zebulun. Iya ilay anakan tallu lalla, yana ga si Sered, si Elon ka si Jalil.

¹⁵Na ilooy ilay si' yana siga anak-mpu si Ya'kub ka nda na si Liya. Maka luu gi disu anak da danda yana si Dayna. Mimon ga anak da ilay si' bay pinamaddihan ni Paddan-Aram. Dari eka anak-mpu si Ya'kub ka si Liya ma bay mme' pa Ejip tallumpu'-tallu.

¹⁶Sarī man ilooy si', luu du bay tabe' pilay pa Ejip siga anak-mpu si Ya'kub ka si Silpa. Anak da ma siyaka yana si Ged. Iya ilay anakan pitu' lalla, yana ga si Jephon, si Haggi, si Suni, si Esbon, si Eri, si Arodi ka si Areli.

¹⁷Pasunu' man si Ged, yana si Asel. Anak na mpat lalla, yana ga si Imna, si Isba, si Isbi ka si Beriya. Maka luu gi disu danda yana si Sera. Na si Beriya si' tu,

anakan na baw duwa lalla, yana ga si Hebel ka si Malkiel.

¹⁸Mimon ilooy si' sikasapu-nnom, yana ga anak-mpu si Ya'kub ka si Silpa yana ata looy ma bay dean si Laban ni anak na si Liya.

¹⁹Kuwan siga anak si Ya'kub ka nda na si Raket, yana ga si Yusup ka si Benjamin.

²⁰Si Yusup si' tu, anakan duwa lalla ka nda na si Ase-nat, yana si Manasse ka si Epraim. Si Asenat ilay anak si Potipera, yana imam ni दौर inawnan On ndooy ni Ejip.

²¹Kuwan si Benjamin si' tu anakan sapū lalla, yana ga si Bela, si Bekel, si Asbel, si Gera, si Naaman, si Ehi, si Ros, si Mupim, si Hupim ka si Ald.

²²Dari siga anak-mpu si Ya'kub ka si Raket, sapu-mpat.

²³Sarī man sila, luu gi du bay tabe' pilay pa Ejip ga anak-mpu si Ya'kub ka si Bilha. Ilooy ma siyaka yana si Dan. Iya ilay anakan disu lalla, yana si Husim.

²⁴Pasunu' man si Dan, yana si Naptali. Anak na mpat lalla, yana ga si Jasiel, si Guni, si Jesel ka si Sillem.

²⁵Ga kalallahana ilooy si' sikapitu' yana ga anak-mpu si Ya'kub ka si Bilha, yana ata looy ma bay dean si Laban ni anak na si Raket.

²⁶Dari eka panubu' si Ya'kub ma bay mme' niiya pa Ejip, nnompu'-nnom, sarī gi siga iwan na. ²⁷Pag pinatabe' si Yusup ka ga anak na sikaduwa ma bay pinamaddihan ni Ejip sampay si Ya'kub, luu pitumpū' eka da dambuwa' laha' ni paglūng si Ya'kub ndooy ni Ejip.

Katakka si Ya'kub ka ga paglūng na ni Ejip

²⁸Na ni bay palanan ga si Ya'kub, tapit ja' si' sila pa Ejip, lay do' paruhu' na si Juda pilay pa mman si Yusup noho' nilaw bong ninggai lān song pilay pa Gosen. Pag beleng si Juda, lay na sila patilu' pilay. ²⁹Kuwan si Yusup si' tu, magti du ya nanganon kura' na kalesa sampay lay na ya pilay pa Gosen nampang ga mma' na. Sitammu ja' si' sila, magti du si Yusup ngakkopan mma' na bo' tud bay hallom ya nangis.

³⁰Yuk mma' na niiya, "Uy la, tud bana du hati ko To' llum! Batnaa san ku matoy na, pagka lay na ko bay takita ku ka mata ku ma duwa."

³¹Pag-anu si', yuk si Yusup ni siga danganakan na sampay na mimon paglūng na ilooy kasohean, "Subay situ ku pilay pa mman sultan maan iya luu na takka mma' ku ka ga mimon danganakan ku lakka man Kanan. ³²Maka baan ku gi ya, kaam tukang ngipat hayop maka luu na kam ka siga baanan hayop bi ka ga alta' bi labbasakayi. ³³Bong kam mintu tinawag me' sultan bo' tinilaw bong oy usaha bi, ³⁴baan bi ya, tukang ngipat hayop kam labba man kadiki' bi, me' ndang bay usaha kabbo'-bboan tabi. Pag ilay mintu

katoonan na me' looy, masti' ntuu na man bi soho' na maglahat ni Gosen. Batan siga bangsa Ejiip ina, ya' du doman maglamud ka sagannap ma tukang ngipat hayop batan nipin sila."

47 ¹⁻² Pus me' looy, lay na baw si Yusup moo danganakan na lima pilay pa mman sultan. Takka ndooy, yuk na, "Ampun Sultan, luu na la ga danganakan ku ka mma' ku takka man Kanan. Maka luu na du bay boo da kahayop-hayopan da sampay mimon alta' da. Batnaa luu na sila ndooy ni Gosen."

Pag-anu si', lay na pakila na ga danganakan na ni sultan.

³ Tilaw sultan ni siga danganakan si Yusup, ilooy si' sikalima, "Oy tu usaha kabiyasahan bi?"

Pag tampung da si' tu, "Kami itu Ampun Sultan, me' bay jaman kabbo'-bboan kami du tukang ngipat ga baanan hayop. ⁴ Kon kami doman maglahat ntuu samantala' sabap ndooy ni Kanan magmasak na gotom sampay ya' na ga luu man kami makan ga bili-bili kami. Bong si' kadarihan ningkau, ndooy na do' kami maglahat ni Gosen."

⁵ Yuk sultan ni si Yusup, "Batnaa, pagka luu na takka mma' nu ka ga danganakan nu, ⁶ subay sila ngingat, tana' Ejiip lahat da na du. Biyahun na sila maglahat ndooy ni Gosen. Ilooy na silay tana' ma ayad banahan ni lahat tuu. Na soysoy sila ndooy alistu ngipat, sila na sohoun ngipat ga baanan hayop ku."

⁷ Pag-anu si', lay na baw kaddo' si Yusup mma' na pinakila ni sultan. Pus me' looy, bbuwatan si Ya'kub lay makuhan sultan supaat pa Tuhan.

⁸ Tilaw sultan niya, "Dangon taun na tu Pa' umu nu?"

⁹ Tampung si Ya'kub, "Ampun Sultan, umu ku tu luu na dahatus tallumpū taun. Aku tu, halloman ku bay magsampihan ni junya' tuu, meka na kasusahan bay talingka' ku. Bong ni hāl umu ku, bong binista ka umu bay jaman kabbo'-bboan ku, ya' du me' noy taha' na."

¹⁰ Pag-anu si', lay na baw balik si Ya'kub makuhan sultan supaat, bo' na lay na muhun palakka man astana'.

¹¹ Dari si', man panohoan sultan, lay na du soho' si Yusup ga mma' na ka ga danganakan na maglahat ndooy ni Gosen ma pinag-awnan du Rameses. Bo' ndooy na silay tana' pinakaayad ni sikaliput Ejiip. ¹² Maka lay gi sila binuwanan balanja' me' si Yusup pinagsipata'-pata' ka eka anak da.

Meka manusiya' bahuklud pilay pa mman si Yusup malli balanja'

¹³ Na gotom looy si' tu, song magmasak na pin dooy ni Ejiip ka Kanan. Ninggai-ninggai ja', ya' na luu huma kinattom sampay lamma na ga manusiya' ni kalingantu da. ¹⁴⁻¹⁵ Dari manusiya' si' tu labba man Kanan sampay ni sikaliput Ejiip luu na bahuklud pilay pa mman si Yusup malli balanja'. Kuwan ballihan na,

lay kinumpo me' si Yusup bo' binoo pa astana' sultan.

Na manusiya' si' tu, san lay na katis sīn da, amu-amu lu' pilay pa mman si Yusup, yuk da, "Tuan, junjung kami na ningkau, buwanan do' kami balanja'. Ya' na la luu sīn kami. Bong itu kami niya' buwanan nu, basta matoy kabobowan na situ kami."

¹⁶ Tampung si Yusup, "Pagka katis na sīn bi, boonun bi na pitu siga hayop bi man bi nambi' balanja'." ¹⁷ Dari lay na si' boo da ga kura' da, bili-bili da, kambing da ka sapi' da pa mman si Yusup man da nambi' balanja'. Dari taun looy si', ilooy na man da bay magbalanja', yana sambian kahayop-hayopan da.

¹⁸ Pag taun balik, lay na baw sila pilay pa mman si Yusup, yuk da, "Kami tu la Tuan, pō' kami na kabanahan kami. Sīn kami ya' na luu. Kahayop-hayopan kami pun, luu na du mman nu. Ya' na situ luu tadean kami kau, isu-isu baran kami sa ka tana' kami. ¹⁹ Junjung kami na ningkau, daa ja' kami pabiyahun matoy. Ballihun na kami sampay na tana' kami bong pin luu ja' balanja' kami. San kami pinahata na me' sultan, buwanan nu sa kami bani man kami huma bong pin kami llum ja' maka supaya luu kapansahaliyan tana'."

²⁰ Pag-anu si', mimon bangsa Ejiip lay na paballihan da tana' da ni si Yusup sabap bidda' na bay basag gotom looy. Dari si' lay na takole' sultan mimon tana' ndooy ni Ejiip. ²¹ Kuwan siga raayat sultan si', sikamimon sila ni sikaliput Ejiip lay na ngandagangan dī da ni si Yusup noho' binuwat ata. ²² Tana' ndooy ni Ejiip, ilooy du ya' bay taballi si Yusup, yana tana' siga imam. Sila ilay san ya' na ngandagangan tana' da batan luu na pin hasil da ndean me' sultan man da magbalanja'.

²³ Pag-anu si', yuk si Yusup ni ga jama ma bay maku bani niya, "Batnaa, pagka tana' bi sampay na baran bi lay na balli ku para ni sultan, buwanan ta na kam bani. Atu, tanomun bi na." ²⁴ Maka yuk na, "Pag taabut bi mintu ngattom, buwanan bi sa sultan sabahagi' lima ni kattoman bi. Pus mandooy, ningkaam na man bi malanjaan ga anak-nda bi maka man bi ngahalli' bani bi."

²⁵ Pag tampung da si', "Tuan Gubnul, danan kami itu bay salam man sabapan nu. Sangkon lilla' na kami san soho' nu pinahata ni sultan. Kamura-murahan kinahopan du kami me' nu."

²⁶ Dari ilooy na silay si' sara' bay binotang me' si Yusup pasal tana' ni Ejiip. Hati na, dangoy-dangoy bay takattom jama, subay sila muwanan sultan sabahagi' lima. Bo' masi gi silay sara' looy pinalān ngabut sampay batnaa. Ilooy du ya' bay talapay ni sara' looy yana siga imam, batan masi luu tana' da dī da.

²⁷ Na kuwan ga si Ya'kub baw si' tu ka ga anak-mpu na, sannang na maglahat ni Gosen ndooy ni Ejiip. Maka meka na du alta' bay tausaha da ndooy. Kuwan siga panubu' si Ya'kub, paeka bo' paeka na pin.

²⁸ Na luu ja' si' sapu-pitun taun halloman si Ya'kub maglahat ndooy ni Ejip, mag-umu na ya dahatus mpatpu'-pitun taun. ²⁹ Tapit ja' si' kapatoy na, lay na soho' na kinaddo' anak na si Yusup. Luu ja' si', yuk si Ya'kub niya, "Ningkō' ko To' ni bihing ku. Nnaun tanggan nu dambila' ndiyo' paa ku sambayan nu napa. Bong ko bana-bana maase' niyaku, sapahan nu na, basta daa ku kubuhun ntuu ni Ejip. ³⁰ Pag patoy ku, boonun mayat ku palakka man Ejip, bo' ku kubuhun bi ndooy ni Kanan ni tana' man kabbo'-bboan tabi bay kinubu."

Pag tampung si Yusup, "Oho' Ma', bean ku sa bay halling nu."

³¹ Yuk si Ya'kub si' tu, "Bong me' naa, sapahan nu na." Dari lay na napa si Yusup. Kuwan si Ya'kub si' tu, lay sujud pa Tuhan ta' patulihan na.

Si Ya'kub makuhan siga anak si Yusup supaat

48 Pag-anu si', luu disu llaw lay na baw kabaan si Yusup saki mma' na. Dari lay du ya pilay pa mman mma' na. Maka luu du bay boo na anak na sikaduwa, yana si Epraim ka si Manasse. ² Na lay ja' si' kabaan si Ya'kub luu na si Yusup, ilooy ma lay du ya magtuyu' bangun, bo' na ningkō' ta' patulihan na. ³ Pag-anu si', yuk si Ya'kub ni si Yusup, "To', jaman ku ni Luz ndooy ni Kanan, lay ku tinammuhan me' Tuhan Sangat Kawasa, bo' lay gi ku supaatan na. ⁴ Yuk na niyaku, 'Buwanan ta ko panubu' paeka, maka bbuwat ta kam disu bangsa balkanan sampay tabe' na jinisan bangsa ningkaam.' Maka yuk Tuhan niyaku, 'Dean ku na sina mintu tana' Kanan ni siga panubu' nu, bo' sila na dapu pangkat-mamangkat saumu.' "

⁵ Pag-anu, yuk si Ya'kub lagi ni si Yusup, "Ga anak nu ina si Epraim ka si Manasse, aku ku na anak ku. San sila bay pinamaddihan ntuu ni Ejip jaman ku masi ni Kanan, itung ku na du sila anak ku rahasiya' sibu' ka si Ruben, si Simiyun sampay na kaam sikamimon ga anak ku. ⁶ Bong hati ko mintu bay gi hanak balik, boho' na tud ningkau na. Dari bbos-bbos, pag taabut binahagi' tana' ni Kanan, pusaka ninsila subay lakka man bahagi' si Epraim ka si Manasse. ⁷ Ngkon itu ku buwat me' tuu ni si Epraim ka si Manasse sabapan ase' ku ni imuwa nne' nu. Iya ilay bay matoy lān tabi bay mole' pa Kanan lakka man Paddan-Aram. Ya' gi kitabi bay ngabut Eprat ma ginalla du Betlehem, lay na ya kubu ku ni bihing lān pagka tā gi lihat tilu' tabi."

⁸⁻¹⁰ Na ni katoa si Ya'kub na, ya' na tampak mata na. Dari pag takita na ga anak si Yusup, tilaw na, "Soy na ga jama naa?"

Tampung si Yusup, "Ga anak ku bina Ma', ladjiki' ma bay dean Tuhan niyaku ntuu ni Ejip."

Yuk si Ya'kub, yana si Israil, "Bōn na pitu. Pakuhan ku na sila supaat pa Tuhan." Dari si' lay na sila sinongan

me' si Yusup pa mman mma' na sampay lay na sila kakkopan si Israil sambayan da inūk. ¹¹ Yuk si Israil ni si Yusup, "Ya' na ku la bay ngaholat ga ngita luwa nu lagi pabalik, bo' ko, sampay ga anak nu lay gi du ku pakitahan Tuhan."

¹² Pag-anu si', lay do' siyahan si Yusup ga anak na man bihing tuut bbo' da, bo' na sujud ni awpan mma' na. ¹³ Pag-anu si', lay na pinabalik me' si Yusup siga anak na pa awpan mma' na supaya tahan da sinupaatan na. Kuwan si Epraim, lay nna' si Yusup huwin pa kayli mma' na sabap iya siyali. Kuwan si Manasse ma siyaka, lay nna' na huwin pa kawnan. ¹⁴ Suga' pag tappak si Israil bumbunan da, lay bay sinamban me' na langngon na. Dari kuwan tangan na huwin pa kawnan, lay nappak pa ta' bumbunan si Epraim san iya siyali. Kuwan kayli na, lay nappak pa ta' bumbunan si Manasse.

¹⁵ Pag-anu si', lay na si Israil makuhan ga anak si Yusup supaat, yuk na, "Ū Tuhan ku, kau ma bay inisbat me' Bo' ku Ibrahim ka mma' ku si Isahak, kamura-murahan sinupaatan du ga anak-anak tuu me' nu. Yana me' nu bay nabang aku sampay bay ngunungan aku man kadiki' ku sampay batnaa, kamura-murahan me' looy du mintu me' nu buwat sila. ¹⁶ Maka kamura-murahan sinupaatan du ga anak-anak tuu me' malaikat ma bay maddusan aku man mimon bahaya njata' ku. Kamura-murahan man sabapan ga anak-anak tuu, pinaehe du awon ku ka awon mma' ku si Isahak sampay na awon Bo' ku Ibrahim. Kamura-murahan paeka bo' paeka na pin panubu' da ta' babaw junya' ngabut sampay ya' na sila taambat."

¹⁷ Kuwan si Yusup si' tu, pag nda' na buwatan mma' na bay matappak kawnan na ta' bumbunan si Epraim ma siyali, ya' ya kasaddongan. Dari lay sakkop na kawnan mma' na man bumbunan si Epraim lān hinalin pa bumbunan si Manasse ¹⁸ sambayan na halling, "Magsā' bina ko Ma'. Daa busung, ntē ba man nu matappak kawnan nu ta' bumbunan ma siyaka."

¹⁹ Suga' tud ya' baw kuhi mma' na ngahalin tangan na, sampay yuk na, "Katoonan ku du sina To'. Balkanan du sina mintu siga panubu' si Manasse, suga' labi gi ni ari' na. Batan siga panubu' si Epraim ina mintu poonan jinisan kabangsa-bangsahan." ²⁰ Maka yuk si Israil ni siga mpu na, "Awon bi ina mintu pinakoy na me' bangsa Hibrani man makuhan ga anak-mpu da supaat, batan yuk da ina mintu, 'Kamura-murahan sibu' du kadari bi ka bay jaman si Epraim ka si Manasse.'" Na ngkon na ilay bay pinaduhu' sinabbut me' si Israil awon si Epraim batan bbos-bbos patingkat ya labi man si Manasse.

²¹ Pag-anu yuk si Israil ni si Yusup, "Ya' na hallom matoy na situ ku, suga' ya' du sina kam pinabiya me' Tuhan. Masi gi kam inunungan me' na. Bbos-bbos tuhiyanan na du sina kam pabalik pa tana' looy ma

bay njanji' ni siga kabbo'-bboan tabi." ²² Maka yuk si Israil lagi ni si Yusup, "Luu silay pusaka dean ku kau ma ya' luu kabigi'-bigian ga danganakan nu. Dean ku na kau tana' looy ma bay takole' ku man siga bangsa Amol ka katali' ku sampay pana' ku."

Si Ya'kub ngambanan bitsala ni siga anak na

49 Pus me' looy, lay na tawag si Ya'kub ga anak na. Luu ja' si' sikamimon, yuk na, "Kumpo kam ni bihing ku, bo' bi baan ku bong oy kaadaan bi ni sinōng. ² Tu na kam siga anak ku. Pakalehun bi na bitsala mma' bi.

³ "Kau ina Ruben, pagka kau anak siyaka, kau na anak ku duhu' tanda' ni pagkalalla ku. Bay na silay sinuku' ningkau patingkat ni kabantugan ka kawasa, labi man mimon danganakan nu, ⁴ suga' lay na timanan nu ladjiki' nu. Sibu' du ko ka dunuk ya' takole' sinapad, batan ya' bay luu og-og nu magkamuklahan ka nda ku bay llaw looy.

⁵ "Kaam ina, Simiyun ka si Libay, dambuwa' mukalna' kam. Bong kam lasu na, ya' luu og-og bi ngaddo' pakakas mono' ni kapasu' atay bi. ⁶ Bong kinawnan pag-isunan bi, tud ya' ku doman palamud. Bila kam kumpo-kumpo na magmiting, ya' ku doman tabe' batan kadiyo' ni awon ku. Bong kam lasu na, ya' luu og-og bi numpahan laha' jama. Ni kadahulaka' bi, tigi' kam mintohan sapi' jama. ⁷ Sabap bidda' na pasu' atay bi, sumpaana ta na sina kam sampay na ga panubu' bi. Bbos-bbos ina magpilulān na ja' siga panubu' bi ni sikaliput lahat tabi Israil.

⁸ "Kau ina Juda, pinudji ko ni sinōng me' siga danganakan nu sampay pakoko' gi sila magpadiyo' ni awpan nu. Maka soysoy ina mintu manta kau, masti' ā ja' sila me' nu. ⁹ Kau ina Juda tadaliil pa halimaw boho' lupus bay mangan sabbatan na bo' na pabeleng pa pahaliyan na pahangkop-hangkop. Bo' ya' san luu katawakka ngusik-ngusik iya. ¹⁰ Maka Juda, luu sina mintu siga panubu' nu magsunu'-sunu' magsultan ni lahat tabi. Bo' luu gi sina mintu lahil panubu' nu ilooy ma ya' na kuhi labbos pagkasultan na saumu. Iya ina mintu yana sultan ma inasip me' mimon kabangsa-bangsahan. ¹¹ Maka sultan looy ilay mintu, man na ngingkotan kura' na, ni poon anggul ma numbul satu. Pamakoy na me' bantuk lay popoan na njawom tuba' anggul akket. ¹² Mata na ina mintu akket me' karuha

† Panubu' si Juda ilay si' ma ya' kuhi labbos pagkasultan na saumu, yana si Isa Almasi. †† Me' kasohean mista, poon anggul ma numbul satu tuwa' pa bangsa Israil. Ndaun Kitab Nabi Jeremaya 2.21, Kitab Nabi Isaya 5.7 ka Kitab Jabul 80.8. Ni hāl me' sultan looy ngingkotan kura' na ni poon anggul ma numbul satu, me' kasohean mista, hatiyan na, sultan looy turunan bangsa Israil. Me' kasohean mista, pamakoy sultan looy me' bantuk lay popoan na njawom tuba' anggul akket tuwa' pa laha' na bay tumpa pa ta' juba na taabut na llagpi'. Ndaun Yahiya 19.1 ka Siga Pakaradjaan Pinalahil 19.13.

mata jama ma bahau ja' bay nginum tuba' anggul paeka. Maka impon na pote' gi man gatas. ‡

¹³ "Kau ina Zebulun, siga panubu' nu ina mintu maglahat ni bihing tapiyan. Ni kaayad tapiyan da, meka adjung labu. Ni kaluha tana' ga panubu' nu, panggaan da ngabut sampay pa Saydon.

¹⁴ "Kau ina Isakal, tadaliil pa disu kura' timbasok lay pabāk sasang masi luu uwanan na duwa baka' bay sinalay. ¹⁵ Pag takita ja' me' na lahat ma tilu' na ayad man pahali, ngamasag na ya sampay kuhi na ja' ya moo san du pooy bohat barang inuwan njata' na. ¹⁶ "Kau ina Dan yana disu pa-mmean mawsan bangsa nu. Sabapan nu, magtaayun na sikasapu-duwa lūng-kampung bangsa Israil. ¹⁷ Me' nu ina mawos, sibu' du sina mintu karuha nu ka sō ni bihing lān ninduk battis kura' sampay man jama na na humaya'."

¹⁸ Pag-anu si', lay do' si Ya'kub patagong mitsala ni anak na sakāng. Pag-anu, bo' na halling na baw pa Tuhan, "Papu', itu na pin ku ngagad katakka kasalamatan ma papitu nu bbos-bbos."

¹⁹ Pag-anu yuk na, "Kau ina Ged, llān sina ko mintu me' baanan mundu, suga' gam pin ina mintu, sila gi inonse me' nu sampay binono'."

²⁰ "Kau ina Asel, makanan nu ina mintu mahap-mahap ja', bo' ilooy na silay mintu man motangan siga sultan.

²¹ "Kau ina Naptali, bbuwatan nu ina mintu masampay umanat mahap. Sibu' du karuha nu ka usa pinalappa, sumunsaya' na ngalataan lahat."

²² Pag-anu yuk si Ya'kub ni si Yusup, "Kau ina Yusup, tadaliil pa poon anggul labung buwa' na ni bihing poon bohe'. Minsan luu na kuta' ni bihing na, amumu palele ga engas na pa dambila'. ²³ Kau ina Yusup, bay ko pingka' me' sapantun pinana' me' sagannap ma ginigit ningkau. ²⁴ Suga' san pooy me' da bay buwat kau, ya' du bay kuhi tungkas iman nu. Batan luu na pin Tuhan Sangat Kawasa ma sinumba me' ku bay ngunungan kau sampay nganggaosan kau. Iya na sina ndang tukang ngayaran aku. Maka iya na du sina tadaliil pa batu mehe man si Israil, yana aku, palimbu man bahaya. ²⁵ Kamura-murahan luu na pin Tuhan ku Sangat Kawasa nabangan kau sampay muwanan kau uwan man jata' ka bohe' man jawom tana'. Maka kamura-murahan llipat du me' Tuhan eka panubu' bi ka hayop bi." ²⁶ Maka yuk si Ya'kub lagi, "Yusup, siga supaat ma bay nna' Tuhan ni jata' ku, mas hagaan gi man mimon ladjiki' tatammu ni kapunu-punuhan ma ndang luu na man awwal jaman lagi. Kamura-murahan mimon supaat njata' ku labu' pa jata' nu du. Kau ina panghulu' ni siga danganakan nu.

‡ Me' kasohean mista, kon mata sultan looy akket sabap luu jinisan kabinsanaan lay talingka' na. Maka me' kasohean mista, "impon na pote' gi man gatas" tuwa' pa kabanahan ma pō' man behe na.

²⁷ “Kau ina Benjamin, tadali pa disu halimaw pō' sayu-sayu miha sabbatan na. Luu-luu takole' na, magti ya mangan ni kabongtas na. Pag de' kohap, pahampitan na na siga sohe' na ma takapin.”

²⁸ Dari ilooy na silay si' bitsala bay mbanan si Ya'kub ni siga anak na kaniya-kaniya ka bitsala ma pata' ninsila. Siga anak na ilay si' sikasapu-duwa yana poonan ga lūng-kampung sikasapu-duwa ma bay dari bangsa Israil.

Kapatoy si Ya'kub

²⁹ Pag-anu si', yuk si Ya'kub ni ga anak na, “Ya' na hallom, patuhut na situ ku ni kabbo'-bboan ku pilay pa ahirat. Pag kam mintu ngubu aku, subay ni bihing indu'-mma' ku du ndooy ni lowang pampang ni bay tana' si Epron, bangsa Hīt looy. ³⁰⁻³² Lowang pampang looy ilay luu ndooy ni Makpela tapit pa Mamre ndooy ni Kanan. Tana' looy ilay ddas ka lowang pampang na bay binalli me' Bo' Ibrahim man si Epron halli' man ngubu. Bo' ndooy na du silay man Bo' Ibrahim ka Bo' Sara bay kinubu. Sinne' pun ka Simma', ndooy na du man da bay kubu ku sampay na si Liya.”

³³ Paddus ja' si Ya'kub bay ngamban-ngamban ni ga anak na, ilooy ma lay na ya pabāk ta' patulihan na sampay lay na makkat.

50 Pag nda' si Yusup lai na makkat mma' na, bbuwatan na nangis sambayan na ngūk luwana.

² Pag-anu, lay na soho' si Yusup kinapul mayat mma' na ni siga tukang ngintu mayat. ³ Halloman mayat na kinapul luu mpatpū' ngallaw batan ndang ilooy aratabiat bangsa Ejip. Maka luu pitumpū' ngallaw hallo-man si Ya'kub bay pinaglinduhan me' bangsa Ejip.

⁴ Paddus pitumpū' ngallaw looy si', yuk si Yusup ni ga kunsihal sultan, “Bong si' kadarihan ningkaam, puhunan bi do' ku ni sultan. ⁵ Baan bi ya bong si' ku tugutan na, boo ku do' mma' ku kinubu pilay pa Kanan. Batan bay soho' mma' ku sinapahan niyaku, basta subay ya kubu ku ni pangubuhan ma ndang bay panyap na ndooy ni Kanan. Sangkon bong si' ku tugutan sultan, pilay na do' ku, bo' ku sa pabeleng.”

⁶ Lay ja' si' sultan kabaan, yuk na, “Sōn bi na binoo pilay mma' na kinubu pagka ndang inaa bay sapahan na ni mma' na.”

⁷⁻⁸ Dari si', lay na si Yusup pilay pa Kanan ngubu mma' na. Maka luu du bay mme' niiya ga jama luma' na ka ga danganakan na sampay jama luma' mma' na. Ilooy du ya' bay boo da, ga anak da ma diki' ka ga baanan hayop da. Lay ja' sila sinoho' inipat ndooy ni Gosen. Maka meka du jama Ejip bay mme' ni ga si Yusup, ga jama astana' sultan ka ga mimon kunsihal na sampay mimon ma langkaw ntan da ni parinta Ejip. ⁹ Siga sundalu sultan pun, luu du bay mme' ni ga si

Yusup, kasohean ta' kalesa, kasohean ta' kura' ja'. Dari si', bidda' na eka manusiya' bay mme' pilay.

¹⁰ Takka ja' si' sila pa dambila' Sōng Juldan, lay do' ga si Yusup pahanti' ni Atad ni bihing panganggiokan pawoy ndooy. Ndooy si', lay na baw sila magkarukkaan ni mma' si Yusup njawom pitu' ngallaw. ¹¹ Pag takita ja' si' sila maglindu me' bangsa Kanan ma maglahat ndooy ni Atad, yuk da, “Tud mehe la paglinduhan siga bangsa Ejip looy.” Dari labba mandooy, lahat looy ni bihing Sōng Juldan lay na inawnan Abel Misraim, hatiyan na, “paglinduhan jama Ejip.”

¹² Dari me' looy na si', lay na du bean ga anak si Ya'kub bay tugun mma' da ninsila, ¹³ batan lay na du boo da mayat na pa Kanan. Sampay lay na du kubu da ni lowang pampang ndooy ni Makpela tapit pa Mamre. Ilooy ilay si' yana tana' ma bay balli si Ibrahim man si Epron, bangsa Hīt looy.

¹⁴ Paddus ja' ga si Yusup ka ga danganakan na bay ngubu mma' da, lay na sila pabeleng pa Ejip ka ga mimon jama ma bay mme' nuhi.

Si Yusup magamgaman atay ga danganakan na

¹⁵ Na sabap mma' da lay na matoy, hanggaw na baw siga danganakan si Yusup, yuk da, “Pooy tu la mintu bong ya' bay lungay ni si Yusup bay dusa tabi niiya? Bati' ta mintu, mawos na baw ya.”

¹⁶ Dari bbuwatan da, lay noho' jama masampay umanat da ni si Yusup. Tugun da me' tuu: “Jaman Simma' ya' gi bay matoy, ndang lay na ya nugun ningkami. ¹⁷ Bay tugun na, 'Baan bi si Yusup, junjung ku na niiya noho' na kam binuwanan kaampunan ni bay kalaatan bi bay makaat iya jaman looy.’

“Dari tugun kami pa mman si Yusup, paku kami na junjung niiya, buwanan na na kami kaampunan. Nandang-ndang sibu' du Tuhan isbat kami ka Tuhan ma bay inisbat me' Simma'.”

Na lay ja' si' si Yusup kabaan me' looy, ilooy ma lay ya kapanangis. ¹⁸ Ya' hallom, takka na siga danganakan na sampay lay na baw sila nimbagan dī da ni awpan na sambayan da halling, “Lilla' ja' kami san gi man kami pabuwat nu na siga ata nu.”

¹⁹ Suga' yuk si Yusup ninsila, “Ddong na kam ba tawu. Ya' luu kapatut ku ngalabu' hisab njata' bi. Tuhan sa bahala'. ²⁰ Bana na, me' bi ilay bay buwat aku bidda' na bay laat na, suga' bay kalaatan bi ilay, ilooy na bay pakoy Tuhan pa kaayaran ni manusiya'. Batan pagka lay na ku lliyun pitu me' Tuhan, ya' na taambat manusiya' bay sinalamat supaya ya' matoy kabobowan. ²¹ Sangkon na, ya' na dari man bi tawu niyaku. Gam pin, balanjaan ta lagi kam sina sampay ga anak-nda bi.” Sarī man ilooy, meka gi bitsala man na bay ngug-ngugan sila.

Kapatoy si Yusup

²² Na si Yusup si' tu ka ga danganakan na ka ga lūng-kampung da masi na pin maglahat ndooy ni Ejip. Ma-ka ndooy na man si Yusup bay matoy pag taabut dahatus sapun taun umu na. ²³ Suga' halloman na ya' gi bay matoy, lay gi baw taabut na mpu anak na si Epraim. Sampay lay gi ta-mpit na siga mpu tuut na, yana ga anak si Makil. Si Makil ilay yana anak si Manasse.

²⁴ Na tapit ja' si' kapatoy si Yusup, tugun na ni ga danganakan na, "Aku tu, ya' na hallom matoy, suga'

ya' du sina kam pinabiya me' Tuhan. Bbos-bbos binoo du sina ga panubu' bi me' Tuhan pa Kanan, lahat looy ma bay janji' Tuhan ni Bo' Ibrahim, Bo' Isahak, sampay ni Simma'." ²⁵ Pag-anu si', lay na baw si Yusup noho' ga danganakan na napa, yuk na, "Sapahan bi, basta boonun bi ga towang ku pa Kanan pag taabut masa bangsa tabi tinammuhan me' Tuhan bbos-bbos sampay binoo pilay."

²⁶ Na si Yusup ilay si' bay matoy, mag-umu na dahatus sapun taun. Pag-anu si', lay na kinapul mayat na bo' inanna' ni jawom tuung ndooy ni Ejip.

Matiyu

Pahati

Si Matiyu ilay yana disu mulit bay tabe' ni ilooy ma sikasapu-duwa bay pene' si Isa Almasi binuwat siga rasul na. Ya' gi si Matiyu bay mme' ni si Isa, tukang ninga sukay parinta ya.

Na njawom Kitab Injil luu mpat jama bay nuwat salsila pasal kaallum-kapatoy si Isa Almasi. Ga jama looy si' si-ka-mpat yana si Matiyu, si Malkus, si Lukas ka si Yahiya.

Ga si Matiyu ilay ka ga si Malkus ka si Yahiya bangsa Yahudi, bo' si Lukas sarī bangsa na. Maksud si Matiyu bay nuwat salsila tuu mari pitsaya' na bangsa na si Isa yana Almasi. Hatiyan Almasi, ilooy ma bay inuwakilan me' Tuhan magsultan. Katakka Almasi ilay ndang bay tinuna' me' kanabi-nabihan njawom kitab. Yuk da Almasi pō' man panubu' Sultan Daud. Maka yuk da, iya nalamat pagkahi na bangsa Yahudi mari sila paddus man jawom komkoman siga banta da. Bo' matangge lagi ya pamarinta ma ya' luu katapusan na.

Jaman si Isa Almasi ilay ntuu ni junya', lay ya maglahat ni Israil, yana paglahat pagkahi na bangsa Yahudi. Jaman looy ilay, Israil pinarintahan me' panghulu' sultan bangsa Rom. Sangkon meka sundalu Rom tamban ni Israil maggos bangsa Yahudi mme' ni sara' da sampay mayaran sukay tana' da ni sultan Rom.

Dari kainagon siga bangsa Yahudi luu na lahil Almasi mari tapalahi na na siga banta da, bo' na kapatangge pamarinta na. Salla na, pag takka si Isa pa junya', kaekahan Yahudi ya' pitsaya' iya Almasi. Dari maksud si Matiyu bay nuwat salsila tuu man na mō' bukti' si Isa tud mattan Almasi. Sangkon lay si Matiyu nabbut jinisan tuna' kanabi-nabihan ma tarang-tarang lay binakbul njata' si Isa.

Kitab tuu itu, ya' tatantu ta bong sumilan bay sinuwatan me' si Matiyu. Me' kaekahan mista ga ni sallangan tal-lumpū' ka mpatpū' taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

MATIYU

Usuwan si Isa Almasi

(Lukas 3.23-38)

¹ Ituu tu usuwan siga pangkatan kabbo'-bboan si Isa Almasi, panubu' Sultan Daud, † yana disu panubu' Nabi Ibrahim.

² Labba man jaman Nabi Ibrahim ngabut sampay Sultan Daud, ituu na siga pangkatan kabbo'-bboan si Isa:

Nabi Ibrahim mma' si Isahak,
si Isahak mma' si Ya'kub,
si Ya'kub mma' si Juda ka siga danganakan na.

³ Si Juda mma' si Peres maka si Zera, nne' da si Tamal.

Si Peres mma' si Hesdon,
si Hesdon mma' si Aram,

⁴ si Aram mma' si Aminadab,
si Aminadab mma' si Nasson,

si Nasson mma' si Salmon,

⁵ si Salmon mma' si Bowas, nne' na si Rehab.

Si Bowas mma' si Obed, nne' na si Rut.

Si Obed mma' si Jesse,

⁶ si Jesse mma' Sultan Daud.

Na labba man jaman Sultan Daud ngabut sampay pa jaman bangsa Israil bay tasungkub ni bono' sampay binoo pa Babilon, ituu na siga pangkatan kabbo'-bboan si Isa:

Sultan Daud mma' si Sulayman. Nne' si Sulayman bay nda si Uriyas.

⁷ Si Sulayman mma' si Robowam,
si Robowam mma' si Abiya,
si Abiya mma' si Asa,

⁸ si Asa mma' si Josapat,
si Josapat mma' si Joram,
si Joram mma' si Usiyas,

⁹ si Usiyas mma' si Jutam,
si Jutam mma' si Ahaz,

si Ahaz mma' si Hesakaya,
¹⁰ si Hesakaya mma' si Manasse,

si Manasse mma' si Amon,

† Sultan Daud ilay yana Nabi Daud. Suga' njawom kitab daran ya inawnan Sultan Daud batan tanyag ya sultan bangsa Israil matto'.

si Amon mma' si Josaya,
¹¹ si Josaya mma' si Jekoneya ka siga danganakan na.

Jaman looy ilay, bangsa Israil bay tasungkub ni bono' sampay binoo pa Babilon.

¹² Na labba man jaman bangsa Israil bay tasungkub sampay binoo pa Babilon ngabut sampay si Isa bay pinamaddihan, ituu na siga pangkatan kabbo'-bboan si Isa:

si Jekoneya mma' si Salati,
 si Salati mma' si Sirubabel,
¹³ si Sirubabel mma' si Abiyud,
 si Abiyud mma' si Eleyakim,
 si Eleyakim mma' si Asol,
¹⁴ si Asol mma' si Sadok,
 si Sadok mma' si Akim,
 si Akim mma' si Eliyud,
¹⁵ si Eliyud mma' si Eleyasal,
 si Eleyasal mma' si Matan,
 si Matan mma' si Ya'kub,
¹⁶ si Ya'kub mma' si Yusup.

Si Yusup Ila si Mariyam ma bay mamaddihan si Isa, ma ginalla Almasi.

¹⁷ Dari si', luu sapu-mpat pangkatan labba man jaman Nabi Ibrahim ngkod jaman Sultan Daud. Damikiyan, luu du baw sapu-mpat pangkatan labba man jaman Sultan Daud ngabut sampay pa jaman bangsa Israil bay tasungkub sampay binoo pa Babilon. Maka luu gi du baw sapu-mpat pangkatan labba man jaman bangsa Israil bay binoo pa Babilon ngabut sampay pa jaman man Almasi bay pinamaddihan.

Si Isa Almasi pinamaddihan

(Lukas 2.1-7)

¹⁸ Na si Isa Almasi ilay bay pinamaddihan, me' tuu karuha na. Nne' na, yana si Mariyam, lay sipagtunang ka si Yusup. Suga' niya' gi san sila bay takawin, ndang lay na ya battong man kawasa Rū Sutsi'. ¹⁹ Kuwan si Yusup ilay si', jama intong maka ya' doman makiya' si Mariyam. Dari lay tapiki na magpabakkat na ja', san ya' na ya hiluhala'. ²⁰ Hangat na mamiki, lay ya kapatuli. Pag-anu, lay na ga ya tinammuhan me' malaikat Tuhan njawom upihan. Yuk malaikat looy niya, "Yusup, panubu' Sultan Daud, daa ko alang-kapalang ngawinan si Mariyam sabap iya ina bay battong man kawasa Rū Sutsi'. ²¹ Pag maddi na ina mintu, lalla anak na. Awnan nu ya si Isa, hati na tukang nalamat, sabap iya na sina mintu nalamat siga suku' na mari sila ya' minulkaan sabapan bay dusa da."

²² Na pagka si Mariyam bay battong man kawasa Rū Sutsi', lay na binakbul palman Tuhan ni Nabi Isaya maruhu'-ruhu', ilooy ma yuk Tuhan,

²³ "Bbos-bbos luu sina budjang battong ya' san bay pingka' sitapit ka lalla. Pag pō' anak na, lalla. Bbos-

bbos inawnan ya si Emmanuwel." † (Hatiyan na, Tuhan luu na ntuu mman tabi.)

²⁴ Dari pag bati' si Yusup, lay du bean na bay halling malaikat looy niya sampay lay na kawinan na si Mariyam. ²⁵ Suga' ya' gi sila bay pingka' ubay ngkod-ngkoran ya' gi bay pinamaddihan anak na. Pag maddi si Mariyam, lalla du bana anak na. Sampay lay na du bay inawnan si Isa me' si Yusup.

Katakka siga lalla halul-akka man mataallaw

2 Na si Isa ilay bay pinamaddihan ni Betlehem ndooy ni Yahudiya jaman Sultan Herod marinta. Ni waktu looy du si', luu na baw takka pa Jerusalem siga lalla halul-akka lakka man lahat huwin pa mataallaw. Sila ilay tukang ngadjian potean. ² Ni katakka da, tilaw da ni siga jama ndooy, "Ninggai lay la anak-anak looy ma bay pinamaddihan sultan bangsa Yahudi? Sasang kami ni lahat kami ndooy huwin pa mataallaw, lay na takita kami potean na pō'. Ilooy na silay sipat man kami bay mindoga lay na ya pinamaddihan. Dari ituu na situ kon kami bay pitu supaya ya tasumba kami."

³ Pag taaka me' Sultan Herod luu na sultan bahau pinamaddihan, tud bay gundala' pamiki na sampay na mimon raayat ndooy ni Jerusalem. ⁴ Dari lay tawag Sultan Herod siga imam langkaw ka ga guru sara' agama. Luu ja' si' sila, tilaw Sultan Herod ninsila, "Me' kaam jama lahal ni kitab, njawom tuna' kanabi-nabihan, ninggai ilay kono' man Almasi †† pinamaddihan, yana sultan ma inagad me' bangsa bi?"

⁵ Pag tampung da, "Ni kawum Betlehem ntuu du ni Yahudiya, batan ndang luu bay sinuwatan njawom kitab me' Nabi Mayka, ilooy ma yuk Tuhan, ⁶ 'Kaam, siga jama Betlehem nnaa ni Yahudiya, minsan diki' kawum bi, pabantug du bbos-bbos sabap luu disu panghulu' pō' man naa, tukang ngayaran suku' ku bangsa Israil.' " ‡

⁷ Pag takale Sultan Herod bay tampung da, lay tawag na siga lalla looy si' ma bay takka man lahat huwin pa mataallaw. Bo' subay sila-sila ja' magbitsala. Luu ja' si', tinilaw na sila me' Sultan Herod bong sumilan sila bay ngita potean looy tulun. ⁸ Lay ja' si' binaan Sultan Herod, ilooy ma lay soho' na ga lalla halul-akka looy pilay pa Betlehem. Yuk na ninsila, "Pagbuli-bulihan bi miha anak-anak looy. Bong mintu bay tatammu bi, pahatinyun bi sa ku mari ku kapilay du numba iya."

⁹⁻¹⁰ Pus Sultan Herod bay mitsala, lay na ga lalla looy pawus pilay pa Betlehem. Lān da pilay, takita da na

† Kitab Nabi Isaya 7.14. †† Hatiyan Almasi, ilooy ma bay inuwakilan me' Tuhan magsultan. Katakka na ndang bay tinuna' me' kanabi-nabihan njawom kitab. Njawom tuna' da, Almasi yana disu panubu' Sultan Daud maka pinamaddihan ni Betlehem. Pag takka na, labbos na kawasa mimon banta suku' na. Maka pamarinta na ya' luu katapusan na. Sangkon lay ya bay inagad me' mimon bangsa Yahudi. ‡ Kitab Nabi Mayka 5.2.

baw ni duhuan da potean looy si' ma bay pō' ni lahat da ndooy ni mataallaw. Sasang potean looy tinuhut me' da, lay na patagong ni tagan luma' man anak-anak looy. Dari tud bay gāk sila banahan. ¹¹ Pag-anu, lay na sila paasok pa jawom luma' looy. Pag takita da ja' si' anak-anak looy maka nne' na si Mariyam, lay na sila sujud sampay numba anak-anak looy. Pag lupus, inungkad na me' da bay boonan da barang hagaan, bo' lay pinamuwan anak-anak looy. Ga barang looy si' yana mmas, bbūg ka insallan hamut inawnan mira. ¹² Tapit ja' si' sila lakka, lay na baw sila bandaan Tuhan njawom upihan ya' noho' pabeleng pilay pa mman Sultan Herod. Sangkon pag pole' da, lay na sila nūs lān sarī.

Lahi ga si Yusup pa lahat Ejiip

¹³ Lay ja' lakka ga lalla looy si' ma halul-akka, lay na baw tinammuhan si Yusup me' malaikat Tuhan njawom upihan, yuk na, "Sinoho' na sina mintu me' Sultan Herod siga sundalu na miha anak-anak naa supaya tapapatoy da. Bangun na ko! Boonun na anak-anak naa maka nne' na lahi pa Ejiip. Maglahat na do' kam ndooy ngkod-ngkoran bi ya' gi bay soho' ku pabeleng."

¹⁴ Dari lay du bangun si Yusup sampay sangom looy du lay na boo na anak-anak looy maka nne' na lahi pa Ejiip. ¹⁵ Dari si', lay na do' sila maglahat ndooy ni Ejiip ngabut sampay lay na matoy Sultan Herod. Na pag taabut da lay na pabeleng pa bay lahat da, lay na binakbul palman ma bay sinuwatan me' Nabi Hoseya, ilooy ma yuk Tuhan, "Lay na linganan ku Anak ku noho' lakka man Ejiip." †

Siga anak-anak lalla pinapatoy ndooy ni Betlehem

¹⁶ Balik ta pa Sultan Herod jaman na masi llum, pag nda' na ya' na luu bay kaluwa ga lalla looy si' ma tukang ngadjian potean, tabista na na lay ja' ya inakkahan. Dari bidda' na bay lasu na sampay lay soho' na pinapatoy ni siga sundalu na mimon anak-anak lalla ndooy ni Betlehem sampay ni sikamimon kawman ni bihing na. Labba man anak-anak ma bahau bay pinamaddihan ngabut sampay ilooy ma ganta' umu duwan taun, lay soho' na pinapatoy. Maksud na bay ngalapay mimon sila mari siguru lay na tapapatoy anak-anak looy. Batan bay bā' ga lalla looy si' ni Sultan Herod aga' ga duwan taun na bay pingka' labba man sibuwa da bay ngita potean looy tulun. ¹⁷ Dari sabap me' looy, lay na binakbul ilooy ma bay tinuna' me' Nabi Jeremaya njawom kitab, ilooy ma yuk na, ¹⁸ "Luu sina mintu takale jama magtangisan sampay mag-ulawi ndooy ni Rama. Nangis na pin Sitti Raketel

maglinduhan ga anak na. Ya' na takole' pinagamgaman sabap lay kinatitan siga anak na." ††

Kalakka ga si Yusup man Ejiip

¹⁹ Na taabut Sultan Herod matoy, masi gi ga si Yusup ndooy ni Ejiip. Pag-anu si', lay na baw balik si Yusup tinammuhan me' malaikat Tuhan njawom upihan.

²⁰ Yuk malaikat looy, "Bangun na ko! Boonun na anak-anak naa maka nne' na pabeleng pa Israil, batan lay na matoy jama looy ma bay doman mapatoy anak-anak naa."

²¹ Dari lay du bangun si Yusup maka lay na boo na anak-anak looy ka nne' na mole' pa Israil. ²² Suga' pag takka da ndooy, lay na baw taaka si Yusup anak Sultan Herod du, yana si Alkilas, bay nganggantian mma' na magsultan ni Yahudiya. Dari tawu ya pawus pa bay kawum da. Bo' na, lay gi ya pinaupihan balik noho' pawus pilay pa Jalil. ²³ Pag takka da ndooy, lay sila maglahat ni disu kawum inawnan Nasaret. Na sabap me' looy, lay na binakbul bay tuna' kanabi-nabihan pasal Almasi, ilooy ma yuk da, "Iya inawnan jama man Nasaret."

Umanat si Yahiya ma Tukang Mandi

(Malkus 1.1-8; Lukas 3.1-18; Yahiya 1.19-28)

3 Luu ja' daka dangon taun, takka na baw si Yahiya ma Tukang Mandi masaplag ni lahat lau-lau ya' magluma' ndooy ni Yahudiya. ²⁴ Pamakoy na bay pinabuwat ka bū unta' maka kambot na kuwit sapi'. ‡ Makanan na tompang ka gowa' buwani. Ndooy si', wā ya masaplag ni siga jama ma bay pilay pa mman na, yuk na, "Nawbat na kam sabap tapit na katakka pamarinta Tuhan."

Na sabapan pabuwatan si Yahiya ilay si', lay na binakbul bay tuna' Nabi Isaya, ilooy ma yuk na, "Luu sina mintu jama takale ngahowap ni lahat lau-lau, yuk na, 'Saddiyahun bi na lān ni katakka Papu'. Paintongun bi na mari tahan na patilu' pa mman bi.'" ††

⁵ Na manusiya' si' tu, sakiyan bahuklud pilay pa mman si Yahiya lakka man Jerusalem sampay na man sikaliput Yahudiya ka siga kawum ni tagan Sōng Juldan. ⁶ Ndooy si', lay na sila magsabanna ni baanan jama bay dusa da sampay nawbat. Pag-anu, bo' da pinandi me' si Yahiya ndooy ni Sōng Juldan.

⁷ Maka meka du kapakihan bay pilay man ga palhimpunan Parisi ka Saddusi maimanan si Yahiya mandi ja-

†† *Kitab Nabi Jeremaya 31.15. Rama ilay yana kawum tapit pa Betlehem. Maka ndooy na man bay ngubu Sitti Raketel, nda Nabi Ya'kub. Sangkon karandahan ni lahat looy tamūd pinag-awnan Sitti Raketel. ‡ Pamakoy si Yahiya sibu' du karuha na ka pamakoy Nabi Eliyas matto'. Ndaun Salsila ni Kaduwa pasal siga Sultan 1.8.*

†† *Hati na, subay sila nawbat ka mō' kawul-piil ayad supaya sila saddiya na mme' ni Almasi pag takka na. Ndaun Kitab Nabi Isaya 40.3.*

† *Kitab Nabi Hoseya 11.1.*

ma. Pag takita sila me' si Yahiya, yuk na ninsila, "Kaam bina, subay ga kam baanan sō latsunan! Ongoy subay na pin kam mahusaan dī bi pitu? Bong ya' du tawbatan bi dusa bi, daa kam mista tailagan bi mulka' Tuhan ma takka bbos-bbos. ⁸ Bong bana tawbatan bi na dusa bi, subay kam mō' bukti' ni kawul-piil bi. ⁹ Daa kam mista sukat kam panubu' Nabi Ibrahim ya' na kam tuwa' mulka' Tuhan. Bong si' ina tud panubu' Nabi Ibrahim pagpiha Tuhan, san ga buran batu naa, tapadari du me' Tuhan ga panubu' na. ¹⁰ Bong ya' tasayu bi, saddiya na sina hisab Tuhan me' karuha ka pa tahan man nabbongan poon kayu. Batan mimon ina poon kayu ma ya' mahap buwa' da, masti' tinabongongan ja' bo' hiniyakan pa jawom api."

¹¹ Maka yuk si Yahiya lagi, "Luu gi sina pasunu' niyaku tā bidda' na langkaw kawasa-kapatut na man niyaku. Ya' san ku tawop makkasan ingkot tumpa' na. Aku tu mandi kaam ka bohe' ja' tanda' lay na kam nawbat. Bo' iya ina mintu, man na mandi kaam, Rū Sutsi' ka api. ¹² Iya me' sapantun jama ka tapan na ngahampaan bohas. Isi na inanna' ni jawom buriga na. Kuwan hampa' na, tinunu me' na njawom api ma ya' kuhi pawom saumu-umu."

Si Isa pinandi me' si Yahiya

(Malkus 1.9-11; Lukas 3.21-22)

¹³ Na sasang si Yahiya masi gi ndooy ni Sōng Juldan mandi jama, luu na baw takka si Isa man Jalil noho' pinandi. ¹⁴ Suga' ya' kuhi si Yahiya. Yuk na ni si Isa, "Ongoy ko subay na pin pandi ku? Sapatut na bina, subay kau ya mandi aku."

¹⁵ Suga' tampung si Isa, "Pilayun na ba. Dari du sina ko mandi aku, batan subay bean ta mimon kahandak Tuhan ningkita." Dari lay na kuhi si Yahiya mandi si Isa. ¹⁶ Pag tunga si Isa man jawom bohe', sarunduun takita na langit pabuka' maka luu na Rū Sutsi' duwai me' dagbos atsang, bo' na nampi ta' baran na. ¹⁷ Maka luu suwara man sulga', yuk na, "Ituu tu Anak ku, kakasi ku. Kasulutan ku banahan niya."

Si Isa sinasat me' Ibilis

(Malkus 1.12-13; Lukas 4.1-13)

4 Na paddus me' looy si', lay na baw si Isa binoo me' Rū Sutsi' pa lahat lau-lau ya' magluma' supaya ya tasuwayan bong ya takole' sinasat me' Ibilis atawa niya'. ² Ndooy si', lay si Isa puwasa mpatpū' ngallaw-mpatpū' bahangi, bo' tud kalingantuhan na ya. ³ Pag-anu si', takka na baw Ibilis, yana tukang nasat. Yuk na ni si Isa, "Bong ko bana-bana Anak

† Sagannap ma pitsaya' ni Papu' Isa, pinatannaan Rū Tuhan, yana Rū Sutsi'. Inaa na sina hatian "pinandi ka Rū Sutsi'." Me' kasohean ngahati "pinandi ka api" tuwa' pa pabuwatan Rū Sutsi' nutsi' pangatayan tabi me' karuha api ngalakkahan sakot ni mmas. Kuwan kasohean baw, me' da ngahati "pinandi ka api" tuwa' pa mulka' Tuhan ni jata' sagannap ma ya' pitsaya' ni Papu' Isa.

Tuhan, sōn te' padari tinapay ga batu naa mari luu na kakan nu."

⁴ Iya tampung si Isa, "Yuk njawom kitab baw ba, 'Sa' sat makanan man manusiya' llum, arapun sampay mimon ma pinalman me' Tuhan kaallum du.'" †

⁵ Pag-anu si', lay na baw si Isa binoo me' Ibilis pa Jerusalem. Ndooy si', lay ya pinatangge me' Ibilis ta' buhungan langga mehe. ⁶ Yuk Ibilis niya, "Bong ko bana-bana Anak Tuhan, kupa te' ko pa diyo'. Ndangndang ya' du sina ko kongoy-kongoy, batan sa' ba, luu du bay sinuwatan njawom kitab, 'Soho' Tuhan sa siga malaikat na nayak kau supaya ya' san sumantuk battis nu ni batu.'" ‡

⁷ Iya tampung si Isa, "Suga' yuk njawom kitab baw ba, 'Daa suway-suwayan bi kawasa Papu' bi Tuhan.'" †

⁸ Pag-anu si', lay na baw ya binoo me' Ibilis pa ta' punsak punu langkaw banahan. Ndooy si', lay na baw ya pinakitahan mimon kalahat-lahatan ni sikaliput junya' ddas ka pangalta' da ka kawasa pa-mmean da.

⁹ Pag-anu, yuk Ibilis niya, "Mimon inaa dean ku na kau bong ko sujud numba aku."

¹⁰ Iya tampung si Isa, "Lakka na ko Ibilis. Yuk njawom kitab, 'Isu-isu Papu' bi Tuhan sumbahun bi maka iya ja' isbatun bi.'" †

¹¹ Dari lay na lakka Ibilis. Pus me' looy, luu na baw takka siga malaikat ngintu si Isa.

Si Isa pabeleng pa Jalil

(Malkus 1.14-15; Lukas 4.14-15)

¹² Song hallom, lay na baw taaka si Isa lay tasungkub si Yahiya ma Tukang Mandi sampay lay na tajil. Dari lay na baw ya pabeleng pa Nasaret ndooy ni Jalil.

¹³ Ndooy si', ya' du ya bay humallom. Lay na baw ya maglayin pa Kapelnyum ndooy ni bihing Danaw Jalil ni lahat siga panubu' ga si Zebulun ka si Naptali. ††¹⁴ Dari sabap me' looy, lay na binakbul tuna' ma bay sinuwatan me' Nabi Isaya, ilooy ma yuk na,

¹⁵ "Ndooy ni lahat panubu' ga si Zebulun ka si Naptali, ndooy ni Jalil ni bihing danaw pa dambila' man Sōng Juldan, luu jinisan bangsa sa' Yahudi. ¹⁶ Sila ilay awam ni kabanahan pasal Tuhan. Sibub' karuha da ka jama maglahat njawom lindom. Ya' luu sōng da sarī man ngagad kapatoy da. Suga' luu du sina mintu takka pa lahat da me' karuha sū' danta' banahan. Iya na silay mintu marantaan pamiki da mari katoonan da na kabanahan." †††

¹⁷ Dari pag takka si Isa pa Kapelnyum, labba mandoooy lay na ya nagna' masaplakan jama, yuk na, "Nawbat na kam sabap tapit na katakka pamarinta Tuhan."

†† Kitab Tawrat, Duteronomi 8.3. ‡ Kitab Jabul 91.11-12.

††† Kitab Tawrat, Duteronomi 6.16. †††† Kitab Tawrat, Duteronomi 16.13. ††††† Si Zebulun maka si Naptali ilay, yana duwa njawom sapu-duwa anak Nabi Ya' kub matto'. †††††† Kitab Nabi Isaya 9.1-2.

Si Isa mene' mpat lalla noho' mme' niya

(Malkus 1.16-20)

¹⁸ Na disu llaw sasang si Isa lumān ni bihing Danaw Jalil, luu takita na duwa lalla padidilawut ngalambat, yana si Saymon ma pinag-awnan si Pitel ka dan-ganakan na si Andru. ¹⁹ Yuk si Isa ninsila, "Tu kam. Mme' na kam niyaku bo' bi toan ku bong pooy me' ngalambat manusiya'." ²⁰ Pag-anu, lay du magti mbanan da lambat da sampay lay na sila mme' niya.

²¹ Pag lanja ga si Isa, luu na baw takita na duwa lalla magdanganakan du inawnan si Ya'kub maka si Yahiya, ga anak si Sibidi. Bbuwatan da munaan pukut da ta' kumpit da ka mma' da. Pag-anu si', lay du sila lin-ganan si Isa noho' mme' niya. ²² Dari magti du lay mbanan da mma' da ta' kumpit da sampay lay na sila mme' ni si Isa.

Si Isa magnasihah sampay ngulian jama

(Lukas 6.17-19)

²³ Lakka mandooy si', lay na baw ga si Isa ngalataan Jalil magnasihah ni kalangga-langgahan ndooy sampay masaplag umanat mahap pasal pamarinta Tuhan. Ma-ka san gi oy jinis saki jama, lay du inulian me' na.

²⁴ Dari si' habal pasal si Isa lay na magkanatan ni sikaliput lahat ngabut sampay pa Siriya. Sangkon, me-ka na jama bay moo sohe' da ma sakihan pa mman na. San gi oy saki da, minsan jama sineytan, jama bini-law-bawi, jama matoy baran da, lay ja' du kaulian me' na sikamimon. ²⁵ Dari ya' hallom, luu na patuhut niya sakiyan jama lakka man Jalil, man Dekapolis, man Jerusalem ka sikaliput Yahudiya, sampay man siga la-hat ndooy ni dambila' Sōng Juldan.

Nasihah si Isa ta' buntu'

(Lukas 6.20-23)

5 Pag takita me' si Isa ehe baanan ga jama patuhut niya, ilooy ma lay ya pa ta' buntu' bo' na ningkō'.

Kuwan ga mulit na, lay na kumpo-kumpo ni bihing na.

² Pag-anu, lay na ya nagna' noan baanan ga jama ndooy, yuk na,

³ "Njawom supaat sina sagannap ma kabista tiksa' nyawa da batan kapasila pamarinta Tuhan.

⁴ Njawom supaat sina sagannap ma magkasusahan ni bay dusa da batan pinagamgaman du sina sila me' Tuhan.

⁵ Njawom supaat sina sagannap ma diyo' pangatayan da, batan kapasila na sina junya' bbos-bbos.

⁶ Njawom supaat sina sagannap ma basag kainagon da intong pa Tuhan, batan nduwan ja' sina sila.

⁷ Njawom supaat sina sagannap ma manimbang ni pagkahi da manusiya', batan pinanimbangan du sina sila me' Tuhan.

⁸ Njawom supaat sina sagannap ma sutsi' niyat atay da batan takita da du sina mintu Tuhan.

⁹ Njawom supaat sina sagannap ma tiggo ngulihal kasalassayan, batan inawnan sila anak Tuhan.

¹⁰ Njawom supaat sina sagannap ma nilaugan sabap me' da mean kahandak Tuhan, batan kapasila na pa-marinta Tuhan.

¹¹ "Njawom supaat sina kaam ma pinadiyo', nilaugan sampay pinitnahan sabap me' bi mme' niyaku. ¹² Bila ina mintu kam lumangga na me' naa, pagakun bi atay bi batan luu sina mintu tungbas bi mehe ni sulga'. In-tomun bi, ngkon ilay siga kanabi-nabihan pinaehe ba-nahan sabap me' da bay kanaalla natasan jinis kabinsanaan kalna' Tuhan."

Si Isa ngandalil siga mulit na pa timus ka sū'

(Malkus 9.50; Lukas 14.34-35)

¹³ Yuk si Isa lagi, "Kaam ina ma mme' niyaku me' sapantun timus ma muwan hāp lassa ni lawuk, batan kaam moo kaayaran ni manusiya'. Suga' bong kam ina me' sapantun timus ma lay lungay maasin na, ya' du luu pūs bi. Timus me' looy ilay, gam na tinimanan sad-ja' pa poan pinabiya giniok-giok me' jama.

¹⁴ "Damikiyan, kaam ina me' sapantun sū' marantaan pamiki jama supaya tatammu da Tuhan. Kaayaran bi takita le' sikamimon me' karuha दौर bay pinatangge ni punsak buntu'. ¹⁵ Kaam ina, katoonan bi na kabana-han. Sangkon daa na tapukun bi. Bong dalil ta pa pali-taan, ya' sina luu jama pus na nantikan palitaan, tinangkopan na baw ka undam. Masti' gowet na ja' sina pa jata' supaya karantaan mimon njawom luma'. ¹⁶ Kaam pun ina, subay du kam ya' napuk danta' bi ni manusiya'. Hati na, subay kam makitahan jama kawul-piil ayad supaya mudji na sila Mma' bi Tuhan ni sulga' sabapan bi.

Tō' si Isa pasal sara' Nabi Musa

¹⁷ "Na aku itu bay pitu, daa kam mista ga luu maksud ku matoyan sara' Nabi Musa atawa siga suwat kanabi-nabihan. Arapun kon itu ku bay pitu majatu ilooy ma bay tinuna' me' da. ¹⁸ Baan ta kam banahan, halloman itu luu gi gumi ka langit, bong inawnan sara' Tuhan, ya' sina luu tabaluba. San disu tumbuk atawa pun disu batang suwat siga sara', ya' sina lungay ngkod-ngko-ran ya' gi bay magjatu gara' Tuhan labbasakayi.

¹⁹ Sangkon san gi panohoan bantuk ya' puntukan, soysoy bay ngalangga sampay moo-moo lagi ya siga pagkahi na ngalangga, inawnan ya pinakadiyo' ni ja-wom pamarinta Tuhan. Suga' soysoy ina ngasip sam-pay noan siga pagkahi na mari sila ngasip du, malaingkan initung ya langkaw njawom pamarinta Tuhan. ²⁰ Baan ta kam banahan, ya' sina kam tumabe'

ni pamarinta Tuhan bong ya' lumabi kaintongan bi man ni siga Parisi ka ga guru sara' agama."

Tō' si Isa pasal jama lasu

²¹ Maka yuk si Isa lagi, "Kaam ina, sa' ba, lay na du takale bi panohoan ni kabbo'-bboan tabi, ilooy ma yuk na, 'Daa kam mapatoy jama, batan soysoy ina mapatoy masti' kalabuan hukuman.' ²² Suga' batnaa, ituu ja' me' ku maka kaam: Minsan ina lasu ja' kam ni pagkahi bi, masti' piligru du kam kalabuan hukuman. Maka soysoy mahallingan pagkahi na, 'Ya' luu guna nu,' masti' piligru du ya binoo pa baanan Sanhidrin † hinukum. Maka soysoy ngawnan pagkahi na manusiya' dupang, masti' piligru du ya pinidjala' ni api nalka'.

²³ "Sangkon, bong kam pilay pa langga nongan kulban bi pa Tuhan, bo' taintom bi luu laat atay pagkahi bi ningkaam, ²⁴ mbanan bi na do' kulban bi ni langga. Pag-anu, pilay na do' kam duhu' pa mman pagkahi bi maku ampun bo' bi pabeleng pa langga nongan kulban bi.

²⁵ "Bong luu malkala' kaam ni huwis, pagbuli-bulihan bi na do' miha kasalassayan ka jama looy padpad ya' gi kam bay nakka sara'. Batan bong ina kam lay na nakka huwis, taggaha' lay na baw kam pina-ntan ni pulis noho' njil. ²⁶ Baan ta kam banahan, ya' sina kam umō' ngkod-ngkoran ya' gi bay tapuwasan bi multa bi labbasakayi.

Hāl magjina

²⁷ "Maka lay na du takale bi panohoan ilooy ma yuk na, 'Daa kam magjina.' ²⁸ Suga' batnaa ituu ja' me' ku maka kaam: Soysoy ina ngita danda bo' luu njawom pamiki na magkainagon ubay ka iya, bong pa Tuhan, sali' du ya ka bay magjina ka iya. ²⁹ Sangkon pin kam ya' ja' kapagdusa me' looy, lakkahan bi na oy-oy ma moo-moo kaam buwat dusa. Bong bistahan bi mata bi kaboo-boo ningkaam, kuwirian bi na bo' timanan bi. Gam na lakkahan bi disu kalangkapan baran bi man na nnaa pabiya bi taggaha' inaa na baw mintu poonan man baran bi labbasakayi hiniyakan pa jawom nalka'. ³⁰ Damikiyan, bong bistahan bi dambila' tangan bi kaboo-boo ningkaam, kurungan bi na bo' timanan bi. Gam na baw kulang dambila' tangan bi man baran bi labbasakayi hiniyakan pa jawom nalka'."

Hāl jama sape'

(Matiyu 19.9; Malkus 10.11-12; Lukas 16.18)

³¹ Maka yuk si Isa, "Lay na du takale bi tō' ilooy ma yuk na, 'Soysoy napean nda na subay ya muwanan

† *Sanhidrin yana baanan paki langkaw ni bangsa Yahudi. Suku' da ngahukum mimon palkala' mehe ni hāl agama da. Ni baanan da luu pitumpu'-dambuwa' eka da. Takōk da yana panghulu' imam.*

nda na suwat pasa.' ³² Suga' batnaa, ituu ja' me' ku maka kaam: Bong nda bi ya' bay magjina, soysoy napean nda na, dari dusa niya bong nda na bay halla pa-balik, batan sali' du ya ka bay noho' nda na magjina. Damikiyan, soysoy ngawinan bay nda bi, jina du ya."

Hāl napa

³³ Maka yuk si Isa lagi, "Lay na du takale bi tō' ni kabbo'-bboan tabi, ilooy ma yuk na, 'Bong kam napa, amay-amay bogbogan bi sapa bi, labi na bong sapa bi pa Tuhan.' ³⁴⁻³⁵ Suga' batnaa, ituu ja' me' ku maka kaam: Daa na kam napa samasakali. Bong kam ngan-janji', daa subay na pin kam napa nabbut oy-oy ja' ni sulga' atawa ni junya'. Batan sulga' ina yana pan-ingkoan Tuhan. Kuwan junya', yana panukoran battis na. Intong na, sa' kaam dapu junya' ka sulga' saula-ula luu kapatut bi napa makoy awon da. Damikiyan, daa du kam napa nabbut Jerusalem, batan inaa ina दौरا Sultan ninggi ta' mimon sultan, sa' kaam dapu. ³⁶ Minsan bū takōk bi, daa na du subay na pin sinabbut man napa. Batan minsan ina dalamba bū takōk bi, ya' du luu kawasa bi noho' papote' atawa paitom.

³⁷ Sangkon, ddong na kam napa. Bong kam bay halling, 'Oho',' saddong oho' ja'. Atawa bong kam bay halling, 'Niya',' saddong niya' ja'. Batan bong sambungan bi lagi ka sapa, malaingkan tumatanda' lay ja' kam takole' ndupang me' Ibilis.

Daa kita mawos

(Lukas 6.29-30)

³⁸ "Na ndang lay na du takale bi panohoan njawom sara', ilooy ma yuk na, 'Bong luu jama bay mutahan pagkahi na, subay du ya binutahan. Maka bong luu jama ngalompongan impon pagkahi na, subay du ya llompongan.' ³⁹ Suga' batnaa, ituu ja' me' ku ka kaam: Daa na kam mawos bong jama buwat maat ningkaam. Gam pin bong ya nampa kaam man kawnan, patampahun bi lagi pa kayli. ⁴⁰ Atawa pun, bong luu malkala' kaam, bo' karomanan na badju' bi ndean iya bilang multa bi, duwanun bi ja', bo' deanun bi lagi iya sampay jaket bi. ⁴¹ Damikiyan, bong luu ngalogos kaam noho' moo boonan da ngkod disu batu, boonun bi lagi sampay pa duwa batu. ⁴² Bong luu makuhan kaam, buwanan bi. Damikiyan, bong luu ngindam man bi, paidaman bi."

Subay kaasean tabi sagannap ma manta kitabi

(Lukas 6.27-28; 6.32-36)

⁴³ Yuk si Isa lagi, "Lay na takale bi tō' jama, ilooy ma yuk da, 'Subay kaasean bi ga bagay bi, suga' bong banta bi, subay kalammisian bi.' ⁴⁴ Suga' ituu ja' me' ku ka kaam: Kaasean bi sagannap ma manta kaam maka pakuhan bi duwaa sagannap ma ngalaugan kaam.

⁴⁵ Bong si' ina kam maase' ja' me' naa, tumatanda' na nutu kam Mma' bi Tuhan ni sulga'. Batan tabiat Tuhan ina buwat mahap ni mimon manusiya'. Mindoga ja' kam ni mataallaw. Sa' ba, bila pinasilak na me' Tuhan, sibu' du jama karantaan ma mahap ka jama maat? Damikiyan, hāl uwan, sa' sat jama mahap buwanan na uwan, arapun sampay jama maat, buwanan na du.

⁴⁶ Daa kam mista luu tungbas ayad man Tuhan ngagad kaam bong ilooy du kaasean bi isu-isu sagannap ma maasean kaam. Minsan ina siga tukang ninga sukay ma tanyag baldusa maase' du ni sagannap ma maase' ninsila. ⁴⁷ Bong ina isu-isu bagay bi du hasi bi, malaingkan ya' du luu pagbidnaan bi ka kasohean. Minsan ina siga kapil, biyasa du buwat me' looy.

⁴⁸ Sangkon, subay mahap gi man mahap arat-tabiat bi me' karuha arat-tabiat Mma' bi Tuhan."

Tō si Isa pasal naraka

6 Yuk si Isa lagi, "Paayad-ayad kam. Bila kam magtaat, daa sabtanan bi subay na pin sasang meka jama ngita. Bong ina me' naa maksud bi, ya' sina luu tungbas takole' bi man Mma' bi Tuhan ni sulga'.

² "Sangkon bila kam naraka ni jama miskin, daa na kam ngakig jama ma magbawu'-bawu' ja' sutsi'. Jama me' looy ilay naraka du bong meka jama kumpo ni langga atawa ni mayran bong pin sila sinanglitan ja' me' manusiya'. Suga' baan ta kam banahan, pag taabut da sinanglitan me' jama, ngkod looy du silay tungbas takole' da. ³ Sangkon bila kam naraka ni jama miskin, daa kam maan jama minsan gi bagay bi banahan ⁴ supaya ya' tasayu jama. Nandang-nandang takita du le' Mma' bi Tuhan ni sulga', maka iya sa nungbasan kaam.

Tō si Isa pasal maku duwaa

(Lukas 11.2-4)

⁵ "Maka bila kam maku duwaa pa Tuhan, daa na du kam ngakig jama ma magbawu'-bawu' ja' sutsi'. Sila ina tigi' maku duwaa bila meka na jama kumpo ni langga atawa ni mayran bong pin sila takita le' manusiya'. Suga' baan ta kam banahan, pag taabut da takita me' jama, ngkod looy du silay tungbas takole' da. ⁶ Arapun bila kam maku duwaa, pilay kam pa jawom bilik bi maka tambohun bi lawang ganta' ya' takita me' jama. Batan minsan ina ya' tasayu jama, takita du sina me' Mma' bi ma ya' takita. Maka iya sa nungbasan kaam.

⁷ "Maka bila kam maku duwaa, daa kam mitsala manunsāp subay na pin pinagsibalik-balik duwaa bi me' karuha jama ma numba tuhan-tuhan. Sila ina, kanna da subay na pin taha' banahan duwaa da bo' da pinaruli me' tuhan-tuhan da. ⁸ Daa na kam ngakig sila batan ndang tasayu du sina me' Mma' bi bong oy gu-

nahan ningkaam minsan kam ya' gi bay maku niya.

⁹ Bila kam maku duwaa pa Tuhan, me' tuu hantang na, yuk bi,

'Tuhan, Mma' kami ni sulga', kamura-murahan pinae-he na pin awon nu me' jama sikamimon.

¹⁰ Kamura-murahan lilla' na mimon manusiya' ni pamarinta nu supaya kahandak nu ja' pinabuwat ni junya' me' ndooy du ni sulga'.

¹¹ Kamura-murahan buwanan nu na pin kami balanja' llaw pa dangallaw.

¹² Maka ampunun do' kami ni dusa kami batan lay na du kami ngampun sagannap ma dusahan ningkami.

¹³ Maku kami tabang ningkau mari kami ya' takole' me' siga sasat seytan. Batan kau du magbaya' ni mimon-mimon, Sangat Kawasa ma pinudji saumu-umu. Amin.' "

¹⁴ Pag-anu, yuk si Isa lagi, "Bong ina kam ngampun jama ma dusahan ningkaam, inampun du sina kam me' Mma' bi ni sulga'. ¹⁵ Suga' bong ina kam ya' ngampun jama, ya' du kam inampun me' Mma' bi.

Lanan me' puwasa

¹⁶ "Maka bila kam puwasa, daa na du kam ngakig jama ma magbawu'-bawu' ja' sutsi'. Jama me' sila ilay, sigi-sigi ngalura' pilay-pitu man da magpasipat sila jama puwasa. Suga' baan ta kam banahan, pag taabut da takita me' jama, ngkod looy du silay tungbas takole' da. ¹⁷ Arapun bila kam puwasa, daa subay na pin kam magpasipat. ¹⁸ Batan minsan ina ya' tasayu jama, takita du le' Mma' bi ma ya' takita. Bo' iya sa nungbasan kaam."

Ngumpo alta' ni sulga'

(Lukas 12.33-34)

¹⁹ Pag-anu, yuk si Isa lagi, "Daa kam ngumpohan dī bi alta' ntuu ni junya', batan alta' ni junya' ina tapakaat lagi me' mananap maka ginaha', bo' tatangkaw lagi.

²⁰ Arapun buwat kam kaayaran ma nulut ni kahandak Tuhan. Me' looy ilay sibu' du kam ka ngumpo alta' ni sulga'. Bo' alta' ni sulga' ina, masti' ya' tapakaat me' mananap maka ya' kuhi ginaha'. Bo' na, ya' lagi tatangkaw me' sugaru. ²¹ Indanan bi, nnoy-nnoy ina man alta' bi, ndooy du atay bi."

Jama ma mahap sambuhan mata na

(Lukas 11.34-36)

²² Maka yuk si Isa, "Bong si' ina kam mandang ja' me' bi nulut kahandak Tuhan, sibu' du kam ka jama mahap sambuhan mata na. Ya' kam magsi' sabap pamiki bi lay na pinadantaan. ²³ Suga' bong ina kam mandang ja' me' bi nulut dī bi, sibu' du kam ka jama sakihan mata da. Ya' tumampak me' bi nganda'. Sibu' du karuha bi ka jama bagagap ja' njawom lindom. Bo' na,

bong kam mista na pin mahap me' bi nganda', mangkin na kam njawom lindom na sa' alang-alang.”
²⁴ Yuk si Isa lagi, “Ya' sina luu ata kaintu duwa papu', batan disu kaasean na, kuwan ilooy disu, niya'. Atawa disu pinaruli me' na, kuwan ilooy disu, pabiya na ja'. Damikiyan, ya' du sina kam kaisbat Tuhan haboy ka al-ta'.

Daa kam hanggaw ni hāl me' bi llum

(Lukas 12.22-31; 16.13)

²⁵ “Sangkon, daa na kam hanggaw ni hāl me' bi llum, me' sapantun hāl kinakan ka inuman sampay pamakoy bi. Pagka ina Tuhan bay muwanan kaam napas ka baran, labi na baw bong sat kinakan ka pamakoy sa' tapamuwan na. ²⁶ Pamintangan bi na ga manuk-manuk. Ya' sila pandoy tanom ka ngattom sampay nganna' balanja' njawom buriga, malaingkan binalanjaan du sila me' Mma' bi ni sulga'. Na bong sila binalanjaan, labi na baw kaam sa' binalanjaan salawak-lawak ehe haga' bi man ga manuk-manuk. ²⁷ Sarī gi, ya' du sina tasambungan bi umu bi san lasa danjām san gi pooy me' bi hanggaw.

²⁸ “Maka ongoy subay na pin kam hanggaw pasal pamakoy? Pamintangan bi na katumbu-tumbuhan njawom tawun. Ya' sila maghulas-sangsā' nahi' badju' batan luu du Tuhan muwanan sila sumping-sumping bilang pamakoy da. ²⁹ Baan ta kam banahan, minsan Sultan Sulayman matto' me' looy na eka alta' na ya' na taambat, lingkak pamakoy na ya' du kaatu ni sumping-sumping. ³⁰ Na bong katumbu-tumbuhan ma dari ja' llabas sumawung sampay tinunu tapamakoyan me' Tuhan ka sumping-sumping, kaam palagi sa' binuwanan pamakoy me' na. Pagka me' looy, ongoy subay na pin kulang pangando bi niiya ngayaran kaam?
³¹ Sangkon, daa na kam hanggaw ni kapasal pooy me' bi kole' kinakan ka inuman atawa pamakoy. ³² Na siga jama ma ya' toon Tuhan ina, ndang kinahanggawan me' da bong pooy me' da kole' pakaradjaan me' looy si'. Bo' kaam ina, san kam ya' na hanggaw. Nandang-ndang kinatoonan du sina me' Mma' bi ni sulga' gunahan ningkaam mimon inaa si'. ³³ Sangkon pakutuun bi na me' bi mme' ni pamarinta Tuhan maka akigun bi kaintongan Tuhan. Basta ina inaa numbul satu ningkaam, malaingkan Tuhan sa muwanan kaam mimon ma kagunahan ningkaam. ³⁴ Sangkon, daa na kam hanggaw ni hāl ma inabut me' bi sumawung. Saddong na siga problema ma luu ni llaw tuu, san daa na sampunan bi.”

Daa os-os manding jama pa kalaatan

(Lukas 6.37-42)

7 Maka yuk si Isa, “Daa kam os-os manding jama pa kalaatan taggaha' kaam na baw pasing bi-

nauding pa kalaatan. ² Batan pooy-pooy ja' ina me' bi manding jama, me' naa du sina me' Tuhan ka pagkahi bi manding kaam. Bong nna' ta pa sukatan bohas, pooy-pooy sukatan pakoy bi ni pagkahi bi, me' naa du sina sukatan pinakoy ningkaam. ³ Ongoy taggaha' takita bi bobo'-bobo' jawom mata sohe' bi, pagka batang ni mata bi ya' san paruli bi? ⁴ Ya' sina sikatuwa' magtuyu' kam ngalakkahan bobo'-bobo' ni mata sohe' bi, bong masi luu batang ni mata bi. ⁵ Magbawu'-bawu' ja' bina kam sutsi'. Subay si' kaddoan bi do' duhu' batang ni mata bi mari tampak pangandaan bi ngaddoan bobo'-bobo' man mata sohe' bi.”

⁶ Yuk si Isa lagi, “Daa pasensengan bi waktu bi masaplag umanat Tuhan ni jama ma amu-amu madiyo' ka-banahan. Batan bong ina kam amu-amu mitsala lagi, sibu' du karuha bi ka nongan bbuwatan sutsi' ni siga ido'. Atawa sibu' du kam ka nongan siga mutsa' bi ni siga bawi. Ya' du sina kaddo' da, gam pin giniok-giok gi. Bo' na, kineket gi kam.

Maku pa Tuhan

(Lukas 11.9-13)

⁷ “Oy-oy kulang bi, maku ja' kam pa Tuhan. Binuwanan ja' sina kam. Oy-oy gunahan ningkaam, miha kam pa Tuhan. Nammu ja' sina kam. Tuktuk gunahan ningkaam tulung, tugtugun bi ja' lawang Tuhan, bo' bi binukisan. ⁸ Batan sagannap ina ma maku pa Tuhan, masti' binuwanan ja'. Sagannap ma miha, masti' nammu ja'. Maka sagannap ma nugtug, masti' binukisan ja' sina lawang ninsila.

⁹ “Bong nna' ta pa kaam siga indu'-mma', bong ina anak bi maku tinapay, ya' sina kam muwanan sila batu. ¹⁰ Damikiyan, bong anak bi maku daying, ya' du sina kam muwanan sila sō. ¹¹ Na bong kaam manusiya' ma ndang dusahan pandoy muwan pabuwatan ayad ni anak bi, labi na Mma' bi Tuhan ni sulga' sa' pandoy muwan ga pakaradjaan ayad ni sagannap ma maku niiya.

¹² “Pooy-pooy karomanan bi me' jama buwat kaam, subay me' naa du me' bi buwat sila. Bong si' ina inaa na bean bi, malaingkan sibu' du ka lay na bogbogan bi mimon sara' Nabi Musa sampay siga tō' kanabi-nabihan.”

Kiput lawang pa jawom pamarinta Tuhan

(Lukas 13.24)

¹³ Yuk si Isa lagi, “Bong kam doman tabe' pa jawom pamarinta Tuhan, talpaksa' subay kam pingka' man lawang kiput. Batan lawang mehe ina, san luha lān na ka meka jama nūs, tumilu' baw sila pa jawom kabinasahan. ¹⁴ Bo' lawang kiput ina, san diki' lān na maka dangkiti' du jama nūs, tumilu' baw sila pa jawom kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na.

Ni buwa' na takila ta na bong poon kayu mahap atawa maat

(Lukas 6.43-44)

¹⁵ "Iyakin kam ni siga jama ma magbawu'-bawu' tukang masampay ga umanat man Tuhan. Nda' mata ina dambuwa' mukalna' sila ka kaam. Bo' ko, sarī nja-wom atay da. Bong ina kam ya' jaga, sibu' du sina mintu karuha bi ka baanan bili-bili ma bay katis sinalik me' ido' tawun. ¹⁶ Takila bi ja' sina kadari da ni kawul-piil da me' karuha poon kayu takila ni buwa' na. Ya' sina kam kole' buwa' anggul atawa buwa' igira ni poon kayu itingan. ¹⁷ Tiyap-tiyap poon kayu mahap, masti' mahap du buwa' na. Suga' bong poon kayu maat, masti' maat du buwa' na. ¹⁸ Bong poon kayu mahap, ya' luu buwa' na maat. Damikiyan, bong poon kayu maat, ya' du luu buwa' na mahap. ¹⁹ Bo' mimon ina poon kayu ma ya' luu buwa' da mahap, masti' tin-abbongan ja' bo' tinunu. ²⁰ Damikiyan, me' looy du silay mintu kasongan siga jama ma masampay siga tō' palsu. Sila ina, ndang tumatanda' maat batan takila sila ni kawul-piil da."

Sagannap ma pinatabe' ni pamarinta Tuhan

(Lukas 13.25-27)

²¹ Maka yuk si Isa, "San ina meka jama ngawnan aku 'Papu', sa' du baw sina mintu mimon sila tabe' ni pamarinta Tuhan. Ilooy du ilay mintu tabe' yana sagan-nap ma mean kahandak Mma' ku ni sulga'. ²² Pag ina mintu taabut llaw hukuman Tuhan, meka na sina mintu pasōng pa mman ku sambayan da halling, 'Papu', sa' ba, lay na kami masampay siga umanat man Tuhan ni awon nu? Maka sa' ba, ni kawasa awon nu, lay na kami mapō' siga seytan man jawom baran jama sampay mō' siga pabuwatan kahaylan-haylan? Sangkon sapatut na, tawop du kami tabe' njawom pamarinta Tuhan.' ²³ Suga' pagka wā sila ngalangga kahandak Tuhan, pag halling ku ina mintu ninsila, 'Ya' bi-na kam takila ku. Lakka na kam man awpan ku. Kaam ina amu-amu buwat kalaatan.'

Duwan jinis tukang buwat luma'

(Lukas 6.47-49)

²⁴ "Na sagannap ma pakale ni siga tō' ku, bo' tud bean da du, malaingkan halul-akka sila. Sibu' du karuha da ka jama bay buwat luma' pagon makoy tehng mehe bo' kinalihan palawom sampay sinok-sokan lagi batu mehe-mehe. ²⁵ Dari minsan luma' na tuwa' uwan ka baliyu landos haboyan dunuk, ya' du kuhi habba' sabap siga tehng na bay kinalihan pala-wom, bo' sinoksokan lagi batu. ²⁶ Suga' sagannap ma pakale ni siga tō' ku, bo' ya' du bean da, malaingkan kulang pamiki da. Sibu' du karuha da ka jama

matangge luma' na ta' ungu sadja'. ²⁷ Pag taabut uwan ka baliyu landos haboyan dunuk, masti' habba' ja' luma' na sampay pulak-palik na."

²⁸ Paddus si Isa magnasih, tud bay haylan mimon ndooy ma bay kale ni tō' na. ²⁹ Batan iya si' nō', tu-matanda' luu kapatut na man Tuhan. Mehe pagbid-daan tō' na ka tō' siga guru sara' agama.

Si Isa ngulian disu lalla inipu

(Malkus 1.40-45; Lukas 5.12-16)

8 Pag lūd si Isa man ta' buntu' looy, sakiyan jama patuhut niya. ² Pag-anu, luu na baw disu lalla inipu pasōng pa mman na, bo' na sujud ni awpan na sambayan na halling, "Tuwan, bong si' ko la kuhi, masti' kaulian ja' ku me' nu." ³ Pag-anu si', lay tappak si Isa bumbunan na sambayan na halling, "Kuhi ku ba. Kaulian na sina ko." Dari si', sarunduun du lanyap ipu na. ⁴ Pag-anu, yuk si Isa niya, "Amay-amay daa ko ma'-mā' ni jama ga aku bay ngulian kau. Arapun pilay na ko pa mman imam noho' maliksa' kuwit nu mari tasaksi' na na ya' na ko inipu. Pag-anu, bo' nu nong kulban me' ndang bay tinaat ni sara' Nabi Musa supaya kinatoo-nan na me' mimon lay na ko kaulian."

Si Isa ngulian tindog kapitan sundalu

(Lukas 7.1-10)

⁵ Pag-anu, lay na baw si Isa pilay pa Kapelnium. Ndooy si', luu na baw disu kapitan sundalu, bangsa Rom, pasampang niya maku ase', ⁶ yuk na, "Tuwan, tulungun do' ku. Luu la ndooy ni luma' kami tindog ku matoy baran na. Tud malasahi ya."

⁷ Tampung si Isa, "Oho' ba, pilay sa ku ngulian iya."

⁸ Suga' pag halling kapitan looy, "Tuwan, san ko ba ya' na pilay. Ya' bitu ku la tawop noho' kau pilay pa luma' ku me' naa na langkaw kawasa-kapatut nu. Suga' bong si' ko lay ja' ngabtang mantuu, masti' kaulian ja' silay tindog ku. ⁹ Aku tu, tahati ku hāl kapatut, batan aku disu ndiyoan kapatut panghulu' kami; damikiyan, luu du siga sundalu ndiyoan kapatut ku. Dari bong soho' ku dangan pilay, pilay du. Bong soho' ku disu pitu, pitu du. Maka bong soho' ku tindog ku buwat, buwat du. Labi na sa' subay inasip bong kau na bay noho'. Sangkon, tatantu ku bong ko bay ja' ngabtang mantuu, masti' kaulian ja' tindog ku."

¹⁰ Pag takale si Isa halling na, kapajayip ya sampay yuk na ni siga jama ma ngahaboyan iya, "Baan ta kam banahan, minsan ni bangsa Israil, ya' gi ku bay ngita san disu me' ehe pangando kapitan tuu."

¹¹ Maka yuk si Isa, "Bbos-bbos, meka sina jama pō' man sika-mpat pidju alam siharung-harung mangan ka ga Nabi Ibrahim, Nabi Isahak ka Nabi Ya'kub ni pamarinta Tuhan. ¹² Suga' meka sina mintu bangsa Yahu-di ma subay si' tabe' ni jawom pamarinta Tuhan

hiniyakan pa jawom lindom tangob-tangoban. Ndooy ilay, mag-ulawi na sila sampay magkattop naggaan paddi."

¹³ Pag-anu, yuk si Isa ni kapitan looy, "Sigi ba, mole' na ko. Sabapan pangando nu, lay na ko nduwan." Pag lupus si Isa mitsala, magti du kole' tindog kapitan looy.

Si Isa ngulian matoa si Pitel

(Malkus 1.29-34; Lukas 4.38-41)

¹⁴ Pag-anu si', lay na baw palanja si Isa pa luma' si Pitel. Pag asok na, lay takita na matoa si Pitel ma danda pabāk sabap lammunan. ¹⁵ Dari si', lay ntanan na tanggan danda looy, bo' magti lay na lakka lammun na. Pag-lupus, lay na ya bangun, bo' na motangan ga si Isa.

¹⁶ Pag sangom, meka na jama sineytan bay binoo pa mman si Isa. Dari si', ni bitsala si Isa sadja' noho' siga seytan ni baran da lakka, lay du magti sila pō'. Maka mimon jama ndooy ma sakihan lay na du inulian me' na. ¹⁷ Sabap me' looy, lay na binakbul ilooy ma bay tinuna' me' Nabi Isaya maruhu'-ruhu', ilooy ma yuk na, "Lay tinanggung me' na kasusahan tabi sampay lay ulian na siga saki tabi." †

Bitsala si Isa ni sagannap ma doman mme' niia

(Lukas 9.57-62)

¹⁸ Na pag nda' si Isa ya' na taambat manusiya' ngaliput iya, yuk na ni ga mulit na, "Palintas do' kitabi pa dambila' danaw." ¹⁹ Saddong da adak palakka, luu na baw disu guru sara' agama pasōng pa mman si Isa, yuk na, "Tuwan, mme' ku la ningkau paninggai-paninggai ja' ko."

²⁰ Tampung si Isa, "Mamiki do' ko ba paayad. Gam gi ina ga sattuwa tawun, luu gi katattogan man da patanna' sangom-sangom. Minsan ga manuk-manuk, luu du ka sāng da. Bo' aku, Anak Manusiya', †† ya' san luu patulihan ku."

²¹ Pag-anu, luu na baw disu lalla ma mme' ni si Isa bay muhun, yuk na, "Tuwan, bong-anu, mole' do' ku. Kubu ku na do' mma' ku, bo' ku sa pabeleng mme' ningkau."

²² Suga' yuk si Isa niia, "Mme' na ja' ko ba niyaku. Bbiyahun na ba sagannap ma matoy ngubu jama matoy." ‡

† Kitab Nabi Isaya 53.4. †† Papu' Isa nganggalla dī na Anak Manusiya' sabap minsan ya Anak Tuhan lakka man sulga', lay baw ya dari manusiya'. Pamā' kitab Nabi Danyel ni juran 7 ayat 13-14, Anak Manusiya' yana disu lalla lakka man Tuhan ma bay binuwanan kapatut magsultan ni mimon manusiya'. Pamarinta na natas saumu-umu maka manusiya' ni mimon bangsa, luu ja' numba iya. ‡ Sila ma inawan me' si Isa "sagannap ma matoy" yana siga jama ma ya' pitsaya' niia.

Si Isa mataddo' libut

(Malkus 4.35-41; Lukas 8.22-25)

²³ Pag-anu si', lay na dutai si Isa ka ga mulit na ta' kumpit. ²⁴ Lān da palintas pa dambila' danaw, lay kapatuli si Isa. Ya' hallom, libut na baw lahat. Ni kabasag lamba nimpok, meka na ga bohe' paisi sampay adak na ga tumallob kumpit da. Bo' si Isa si' tu ya' san kabati'. ²⁵ Dari lay binati' me' siga mulit na, yuk da, "Tuwan, tabangun kami! Matoy limbo na situ kitabi!"

²⁶ Yuk si Isa, "Ongoy subay na pin kam tawu? Tud ku lang bitu pangando bi pa Tuhan." Dari si', lay na ya bangun sambayan na noho' baliyu looy ka siga lamba na patagong. Pag nda' da, taddo' na lahat sa' alang-alang. ²⁷ Dari si', tud bay haylan siga mulit na sampay yuk da, "Uy la! Jama oy do' tu me' tuu? Sampay baliyu ka lamba ngasip ja' niia!"

Si Isa malakka siga seytan man jawom baran lalla duwa

(Malkus 5.1-20; Lukas 8.26-39)

²⁸ Pag takka da pa dambila' danaw, lay sila parunggu' ni lahat jama Gadara. Ndooy si', luu na baw pasōng pa mman si Isa duwa lalla sineytan. Man da tamban, ndooy ni tagan kakubuhan sadja'. Tud kamu la sila sampay ya' na ga luu jama nawakka pingka' mandooy. ²⁹ Pag takita da si Isa, lay hinowapan me' da, yuk da, "Ū Anak Tuhan, manggoy ina ko lu' pitu? Batōy nu kami? Pidjala' nu na kina kami san ya' gi ngabut waktu bay ginanta' me' Tuhan ningkami?"

³⁰ Na ndooy si' ni katāhan, meka bawi takita magkakanan. ³¹ Dari si', bbuwatan siga seytan njawom ga baran lalla looy si' nganjunjung ni si Isa, yuk da, "Bong kami palakka nu, pasaynun na ja' kami pa jawom baanan bawi looy."

³² Pag halling si Isa, "Pilay na kam!" Dari lay du pō' siga seytan man jawom ga baran lalla looy bo' da pasayin pa jawom baran ga bawi looy. Pag-anu si', ilooy ma magti magsonsehan baanan ga bawi looy palūd pa jawom danaw sampay lay na katis limbo.

³³ Pag takita me' siga tukang ngipat bawi looy me' looy, magti sila sonse pa दौरa. Pag takka da, lay sila nuntut mimon ma bay tasakup da sampay na pasal siga lalla looy ma bay sineytan. ³⁴ Dari si', adak na mimon jama दौरa looy lay pilay nammuhan si Isa. Takka ndooy, lay sila nganjunjung niia bong pin ya lakka ja' man lahat da.

Si Isa ngulian lalla matoy baran na

(Malkus 2.1-12; Lukas 5.17-26)

9 Pag-anu si', dutai na ga si Isa ta' kumpit, bo' da pabeleng pa kawum na ni dambila' danaw. ² Pag-anu, luu na baw lalla matoy baran na lay llanggung ka

patulihan na pa mman si Isa. Pag nda' si Isa me' looy na basag pangando da niya, yuk na ni lalla looy ma matoy baran na, "Daa ko susa Nges, puwas na sina dusa nu labbasakayi."

³ Pag takale siga guru sara' agama ndooy, hona'-hona' da, "Uy, pangka bina la bitsala na pa Tuhan! Isu-isu Tuhan bina luu kapatut na muwasan dusa!"

⁴ Na si Isa si' tu, ndang katoonan na njawom pamiki da. Dari yuk na ninsila, "Marean ta kanna bi ya' luu kawasa-kapatut ku muwasan dusa. ⁵ Suga' subay si' tabista bi pagka luu kawasa-kapatut ku ngulian jama, masti' luu du kawasa-kapatut ku muwasan dusa. ⁶ Na supaya katoonan bi luu kapatut Anak Manusiya' muwasan dusa, pakitahan ta do' kam bukti." Dari yuk na ni lalla looy ma matoy baran na, "Nges, nangge na ko, bo' boonun na patulihan nu mole'." ⁷ Dari magti du nangge lalla looy bo' na mole'. ⁸ Pag takita le' baanan jama lundooy, takkahan tawu na sila sampay mudji na ga sila Tuhan sabap me' na bay muwanan manusiya' kapatut me' looy si'.

Si Isa noho' si Matiyu mme' niya

(Malkus 2.13-17; Lukas 5.27-32)

⁹ Pag lakka si Isa mandooy, lay ya ngita disu tukang ninga sukay ningkō' ni upis na, awon na si Matiyu. † Yuk si Isa niya, "Tu ko. Mme' na ko niyaku." Dari si', nangge na ya sampay lay na mme' ni si Isa.

¹⁰ Pag-anu si', lay na baw boo si Matiyu si Isa ka ga mulit na pa luma' na mangan. Ndooy si', meka du bay paharung mangan siga tukang ninga sukay ka ga pagkahi da baldusa. ¹¹ Ndooy si', lay na baw si Isa takita me' siga Parisi. Dari yuk da ni siga mulit si Isa, "On-goy do' ilay guru bi kuhi paharung mangan ni siga tukang ninga sukay ka ga pagkahi da baldusa?"

¹² Pag lay ja' takale le' si Isa tilaw da, iya na ya bay nampung, yuk na, "Siga baldusa ilay me' karuha jama saki. Bo' jama saki ina subay inulian me' duktul. Bo' sagannap ma ya' saki, san daa na. ¹³ Intong na, aku itu bay pitu, sa' ga maksud ku ngaliyun jama ma mista dī da intong. Arapun aku itu bay pitu ngaliyun sagannap ma mangaku baldusa. Pahamun bi do' paayad palman njawom kitab, ilooy ma yuk Tuhan, 'Kainagon ku maase' kam ni pagkahi bi manusiya'. Sa' ga kulban bi karomanan ku.'" ††

Si Isa tinilaw pasal puwasa

(Malkus 2.18-20; Lukas 5.33-35)

¹⁴ Ya' hallom, luu na baw siga mulit si Yahiya ma Tukang Mandi pilay pa mman si Isa, yuk da, "Kami itu ka ga Parisi daran puwasa, bo' siga mulit nu, niya' san. Ongoy lay la me' looy?"

† Si Matiyu ilay yana lalla ma bay nuwat kitab tuu pasal si Isa Al-masi. Inawnan du ya si Libay ni siga kitab ma bay sinuwatan me' si Lukas ka si Malkus. †† Kitab Nabi Hoseya 6.6.

¹⁵ Pag tampung si Isa, lay ya ngandalil siga mulit na pa jama ngaluruk ni pangawinan, yuk na, "Ya' bilay sikatuwa' bong siga luruk ni pangawinan puwasa hal-loman pangantin ma lalla masi dambuwa' ka sila. Suga' luu du sina mintu masa man pangantin ma lalla llakkahan na mman da. Ni masa looy ilay mintu, boho' da pata' ya' na nginum atawa mangan ni kabasag lindu da."

Tō' si Isa ka tō' agama Yahudi ya' tapagsilamud

(Malkus 2.21-22; Lukas 5.36-39)

¹⁶ Pag-anu, lay na baw si Isa ngandalil pasal tō' na ya' dari llamuran ka tō' inantan me' agama Yahudi, yuk na, "Ya' sina luu jama nupakan badju' daan ka kakana' bahau, batan pag ina mintu pakallos tupak na, paehe ja' gese' na. ¹⁷ Damikiyan, ya' du dari inisi tuba' anggul bahau ni jawom pangannaan daan ma bay pinabuwat ka kuwit kambing pasal ya' pahenet. Pag lappu' na, passa' pangannaan looy sampay lopas ja' isi na. Sangkon, subay pangannaan bahau du man ngisi tuba' anggul bahau supaya ya' senseng sikaduwa."

Si Isa makallum disu anak-anak ka ngulian disu danda ma katumpahan laha'

(Malkus 5.21-43; Lukas 8.40-56)

¹⁸ Sasang si Isa mitsala, luu na baw takka pa mman na disu pa-mmean bangsa Yahudi. Bbuwatan na si' sujud ni awpan si Isa, bo' na halling, "Tuwan, luu la anak ku batnaa ja' si' lay matoy, bo' isu-isu anak ku danda. Suga' bong si' ilay mintu bay tappak nu baran na, masti' llum ja' ya pabalik. Junjung ku na ningkau, mme' do' ko la pa luma' kami." ¹⁹ Dari si', lai na si Isa mme' niya. Siga mulit na pun lai du mme'.

²⁰⁻²¹ Lān da si' pilay, luu bay patuhut ninsila disu danda sapu-duwan taun na halloman na daran katumpahan laha'. Iya si' tu, hona'-hona' na, basta bay ja' tapurur na juba si Isa, tattap kaulian ja' saki na. Dari lay ya pasōng ni bukut si Isa bo' na murut bihing-bihing juba na. ²² Pag-anu, patele' na si Isa. Pag lay ja' takita na danda looy, yuk na, "Daa na ko ba Nang susa. Kaulian na sina ko sabapan pangando nu." Dari magti du lay kole' danda looy.

²³ Pag-anu si', lay na ga si Isa pawus pa luma' pa-mmean looy. Pag asok na, ngita na ya siga jama nuling maka meka mag-ulawi. ²⁴ Pag-anu, yuk si Isa ninsila, "Anak-anak looy bilay ya' du matoy, arapun tuli ja' silay." Pag takale da me' looy, lay ja' ya pinatattohan me' da. Pag-anu, yuk na ninsila, "Pō' do' kam." ²⁵ Lay ja' si' pinō' baanan ga jama looy, lay na si Isa paasok pa jawom bilik anak-anak looy. Pag lay ja' ntanan na tangan na, magti du bangun anak-anak looy. ²⁶ Dari aka pasal bay pabuwatan si Isa magti lay na magkanatan ni sikaliput lahat looy.

Duwa jama buta inulian me' si Isa

²⁷ Pag lakka ga si Isa mandooy, luu na baw duwa lalla buta patuhut ngahowapan iya, yuk da, "Ü panubu' Sultan Daud, panimbangan do' kami." ²⁸ Dari pag asok si Isa pa disu luma', kuwan siga lalla looy si' ma buta, lay du mme' paasok. Dari tilaw si Isa ninsila, "Pitsaya' kam kina kaulian me' ku?" Pag tampung da, "Oho', Tuhan." ²⁹ Dari si', lay na pinurut me' si Isa mata da maka yuk na, "Bong ina tud bana-bana du kam pitsaya' niyaku, masti' kaulian ja' kam." ³⁰ Dari si', sarunduun du sila ngita. Suga' yuk si Isa, "Amay-amay daa kam ma'-mā' ni soysoy pasal ituu ma bay pabuwat ku ningkaam." ³¹ Suga' pag pō' da mandooy, lay du sila mā' ni sikaliput lahat looy bong oy bay pabuwat si Isa ninsila.

Lalla umaw kaulian me' si Isa

³² Paddus ja' bukut ga lalla looy si' ma duwa, luu na baw disu lalla umaw binoo pa mman si Isa. Kon na umaw sabap lay ya inasok me' seytan. ³³ Dari si' lay na pō' si Isa seytan na sampay kabitsala na ga ya pabalik. Pag nda' siga baanan jama ndooy me' looy, tud bay inu-inu sila sampay yuk da, "Uy la, halloman tabi llum, ya' gi kitabi bay pingka' ngita me' naa ntuu ni Israil." ³⁴ Suga' yuk siga Parisi baw, "Panghulu' seytan † bilay bay muwanan iya kawasa man na mapō' siga seytan."

Luuy si Isa ni manusiya'

³⁵ Pag-anu, lay na baw si Isa ngalataan siga दौरा ka kakawum-kawman ni dile magnasihāt ni siga kalang-ga-langgahan ndooy. Lata' na man na masaplag umanāt mahap pasal pamarinta Tuhan. Maka san gi oy jinis saki jama, lay du inulian me' na.

³⁶ Pag nda' na siga baanan manusiya' ndooy, kapaluuy ya ninsila sabap ya' luu pag-asa da, bo' meka gi kasusahan da. Subay ga sila baanan bili-bili ma ya' san luu tukang ngipāt sila. ³⁷ Dari yuk si Isa ni ga mulit na, "Meka na sina jama ni batnaa sakap na pitsaya' niyaku. Sila ilay me' sapantun pawoy tahan sa kinattom. Salla na, ya' meka tukang ngattom. ³⁸ Sangkon subay kam maku duwaa pa Tuhan ma dapu huma. Kamura-murahan luu na jama soho' na nabang ngattom ni huma na."

Siga mulit si Isa sikasapu-duwa

(Malkus 3.13-19; Lukas 6.12-16)

10 Pag-anu, lay soho' si Isa ga mulit na sikasapu-duwa pa bihing na. Luu ja' si', lay sila buwanan na kawasa-kapatut malakka siga seytan sampay ngulian jama san gi oy saki da. ² Awon siga rasul looy si' sikasapu-duwa yana ituu: Duhu' si Saymon ma pinagawnan si Pitel maka danganakan na si Andru. Pasunu',

† Panghulu' seytan yana Ibilis.

si Ya'kub maka danganakan na si Yahiya, siga anak si Sibidi. ³ Luu gi si Pilip maka si Baltolome, si Tomas maka si Matiyu ma bay tukang ninga sukay. Pasunu', si Ya'kub, anak si Alpiyus, bo' luu gi si Tadiyus ⁴ ka si Saymon ma bay pingka' ngatuhan parinta Rom. Maka luu gi si Judas Iskariyut ma bay muwan tipu-akka njata' si Isa song hallom.

Siga mulit si Isa sikasapu-duwa sinoho' masaplag

(Malkus 6.7-13; Lukas 9.1-6)

⁵ Pag-anu si', lay na soho' si Isa siga lalla looy si' sikasapu-duwa ngalataan lahat masaplag. Suga' ya' gi sila bay lakka, tugun si Isa ninsila, "Daa na do' kam pilay pa siga kawum jama sa' Yahudi atawa pun pa siga दौरा pinaglahatan me' bangsa Samariya. ⁶ Arapun pilay ja' kam pa mman siga pagkahi tabi bangsa Israil. Sila ina me' karuha siga bili-bili lay magsi' sampay lingu. ⁷ Nnoy-nnoy mman bi masaplag, baan bi sila, 'Tapit na katakka pamarinta Tuhan.' ⁸ Kuwan sagannap ma saki, ulian bi, ma lay na matoy, pakallumun bi, ma inipu, pangannoun bi na kuwit da, ma sineytan, papoun bi na seytan da. Maka intomun bi, kawasa bay dean ku kaam libre ja'. Sangkon subay du libre tabang bi ni jama. ⁹ Daa na kam moo sīn minsan pasita. ¹⁰ San bāg, badju' atawa tumpa' halli' pasaynan bi atawa tungkud, daa na du kam moo. Nandang-ndang soysoy ina maghulas-sangsā', tawop du binuwanan oy-oy kulang niiya me' sagannap ma bay tabangan na.

¹¹ "Pag takka bi ni disu kawum atawa दौरा, miha kam jama mahap kasurahan na ma doman ngahasi kaam. Bo' ndooy na do' kam pahanti' halloman bi ya' gi palakka man दौरा da. ¹² Pag dutai bi pa ta' luma' jama, yuk bi, 'Kasannangan man Tuhan ningkaam sikamimon.' ¹³ Na bong ina mintu jama luma' looy ngahasi kaam, malaingkan kole' du sila kasannangan. Suga' bong niya', malaingkan ya' du luu takole' da.

¹⁴ "Bong kam pa disu kawum atawa luma', bo' bi ya' hinasi atawa ya' pinaruli umanāt bi, lakka kam mandooy. Suga' papasan bi do' duhu' momok tana' lahat da man sinilas bi tanda' ya' na luu lamud bi ninsila.

¹⁵ Baan ta kam banahan, pag ina mintu taabut llaw hukuman Tuhan, bohat gi sina mintu mulka' njata' da man ilooy ma bay katuwa' ni siga jama Sodom ka Gomora." ††

Siga mulit si Isa song nilaugan

(Malkus 13.9-13; Lukas 21.12-17)

¹⁶ "Paayad-ayad kam batan soho' ta na kam patabba' pa jawom jama jahat. Sibub du sina mintu karuha bi ka siga bili-bili njawom baanan ido' tawun ma doman ja' nokob. Sangkon pakoyun bi hona'-hona' bi me' ndang tabiat jama halul-akka maka subay lamma' ja' pan-

†† Ndaun Panagnaan ni Awwal Jaman 19.24-28.

gatayan bi ni jama. ¹⁷ Iyakin kam batan luu sina mintu masa bi sinungkuban sampay binoo gi pa mman baanan kapakihan noho' hinukum. Bo' llagpi' gi sina kam ni pag-awpan siga jamaa ni siga langga da. ¹⁸ Kasohean ina kam binoo gi pa awpan siga gubnul ka ga sultan noho' hinukum sabap me' bi mme' niyaku. Suga' ingatun bi inaa na sina lawang man bi masaplag umanat mahap ninsila sampay ni siga jinisan bangsa kapil. ¹⁹ Bila kam mintu sinumariya na, daa na kam hanggaw bong oy tampung bi. Ndang-ndang luu du sina Rū Tuhan ngunungan kaam sampay muwanan kaam bitsala pata' man nampung. ²⁰ Dari bitsala bi ina mintu sa' na lakka man pamiki bi dī bi, arapun lakka man Rū Mma' bi Tuhan.

²¹ "Ni sinōng, luu sina jama ma ya' pitsaya' niyaku taaku da minsan danganakan da langgung noho' pinapatoy sabap me' da mme' niyaku. Damikiyan, luu du sina mintu siga indu'-mma' ma ya' pitsaya' niyaku taaku da minsan anak da mismu noho' pinapatoy. Damikiyan, luu du sina mintu siga anak manta indu'-mma' da sampay taaku da du noho' pinapatoy. ²² Kaam ina mintu kinalammisan me' jama ni mimon kalahat-lahatan sabap mme' kam niyaku. Suga' soysoy ina natas pangando na ngabut sampay pa katapusan, salamat ja' ya. ²³ Bila basag laug njata' bi ni disu दौरा, lakka na kam, bo' bi pawus pa disu दौरा masaplag. Baan ta kam banahan, ya' gi ina mintu bay katis mimon दौरा ni Israil taabut bi, luu na du Anak Manusiya' takka pa mman bi."

²⁴ Maka yuk si Isa, "Indanan bi, ya' sina luu mulit langkaw man guru na. Damikiyan, ya' du luu ata langkaw man papu' na. ²⁵ Sangkon na mulit subay ya' jayip bong ya lumangga me' ilooy ma bay talingka' me' guru na. Ata pun subay ya' du ya jayip bong ya lumangga me' ilooy ma bay talingka' me' papu' na. Dari me' aku pa-mmean bi, bong itu ku tinawakkahan inawnan Ibilis, labi na kaam siga mulit ku sa' pinitnahan."

²⁶ Yuk si Isa lagi, "Daa kam tawuhan siga jama ma lammis ningkaam. Batan mimon pabuwatan da ma sinipuk, luu ja' sina masa bungka kalaatan da. Batan oy-oy ina bay llimbuan, bbos-bbos tinayang du. Maka oy-oy bay sinipuk, pinalahil du ni sinōng.

²⁷ "Kuan kaam, oy-oy bay rahasiyaan ku ningkaam, pamaun bi na ni sikamimon. Siga tō' ku ma isu-isu kaam bay kale, pasaplagun bi na ni mayran. ²⁸ Daa na kam tawu ni jama ma takaya da mapatoy baran bi. Ndang-ndang ya' du sina takaya da mapatoy nyawa bi. Arapun ilooy ya subay katawuhan bi yana Tuhan sabap labba man baran bi sampay nyawa bi ina tapabinasa du me' na njawom nalka'.

²⁹ "Ya' du sina kam pinabiya me' Tuhan. Mindoga ja' kam ni siga maya ma ndagangan ni tabu'. San ya' me' noy haga' da, njagahan du me' Mma' tabi Tuhan. Bong

luu san lasa disu bay labu' pa ta' tana', masti' katoonan na ja'. ³⁰ Minsan bū takōk bi, katoonan na du sina itungan na. ³¹ Sangkon daa kam hanggaw. Lawak gi baw sina banahan haga' bi pa Tuhan man siga maya."

Sagannap ma mangaku mme' ni si Isa

(Lukas 12.8-9)

³² Maka yuk si Isa, "Soysoy mā' ni awpan manusiya' mme' ya niyaku, malaingkan mā' du sina ku mintu ni awpan Mma' ku ni sulga', suku' ku ya. ³³ Suga' soysoy mā' ni awpan manusiya' niya' ya mme' niyaku, malaingkan mā' du sina ku mintu ni awpan Mma' ku ni sulga', sa' ya suku' ku.

Jama magsagga' sabap kasohean pitsaya' ni si Isa, kasohean niya'

(Lukas 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ "Daa kam mista wā luu kasalassayan sukat ku bay lu' pitu pa junya'. Gam pin sabapan katakka ku, luu sina mintu pagsaggaan. ³⁵⁻³⁶ Sabapan ku, jama dambuwa' luma' ina mintu banta na, batan luu mme' niyaku, luu niya'. Sabapan ku, luu sina mintu ga anak lalla nguntra mma' da. Damikiyan, luu du anak danda nguntra nne' da. Siga iwan pun nguntra matoa da na du.

³⁷ "Soysoy maase' ni indu' mma' na labi man aku, ya' ya tawop inawnan suku' ku. Damikiyan, soysoy maase' ni ga anak na labi man aku, ya' du ya tawop inawnan suku' ku. ³⁸ Maka soysoy doman mme' niyaku subay atas na manangkit tehang halli' man na nilansang, bo' na patuhut niyaku. Hati na, subay atas na lumingka' njawom jinisan katiksaan ka kabinsanaan san man na matoy kalna' aku. Bong niya', ya' ya tawop inawnan mulit ku. ³⁹ Soysoy ina numbul satu niiya me' na nulut dī na halloman na ntuu ni junya', masti' tiksa' ja' nyawa na saumu. Suga' soysoy ina ya' mean kahandak na bong pin tabean na kahandak ku, sampulna' nyawa na labba man junya' sampay pa ahirat."

Tungbas Tuhan

(Malkus 9.41)

⁴⁰ Maka yuk si Isa lagi ninsila, "Sagannap ma ngahasi kaam, sali' du sila ka bay ngahasi aku. Damikiyan, sagannap ma ngahasi aku, sali' du sila ka bay ngahasi ilooy ma bay mapitu aku. ⁴¹ Soysoy ngahasi disu sosohan Tuhan, kole' ja' sina ya tungbas me' ilooy ma pamuwan Tuhan ni siga sosohan na. Damikiyan, soysoy ina ngahasi jama intong, kole' du sina ya tungbas me' ilooy ma pamuwan Tuhan ni jama intong. ⁴² Maka soysoy ina muwan san lasa disu sawan bohe' ni mulit ku, san du pooy diyo' mulit ku ni bandingan manusiya', basta tinungbasan ja' sina ya le' Tuhan."

Si Yahiya ma Tukang Mandi noho' siga mulit na paman si Isa
(Lukas 7.18-35)

11 Pag lupus ja' si Isa bay noan siga mulit na ma sikasapu-duwa, lay na ya lakka mandooy bo' na pawus padisu-padisu दौरा नो' ka masaplag.

² Ni waktu looy si', kuwan si Yahiya ma Tukang Mandi, lay tajil. Ndooy si', lay ya kaakahan pasal pabuwatan si Isa Almasi. Dari lay ya noho' mulit na kasohean pilay pa mman si Isa noho' nilaw. ³ Pag takka da pilay, yuk da ni si Isa, "Tuwan, lay ko la soho' Tuwan Yahiya tinilaw. Kau na kina tukang nalamat ma bay tinuna' pinatakka me' Tuhan, atawa luu gi kilay subay agad kami sar?"

⁴ Tampung si Isa, "Pabeleng na kam bo' baan bi ja' si Yahiya bong oy bitsala bay takale bi niyaku sampay ma bay takita bi pabuwat ku. ⁵ Baan bi ya jama buta ngita na, jama tongka' kapalān na paayad, jama inipu kaulian na, ma bisu kale na, sampay jama bay matoy llum na. Maka jama miskin boho' da kagamgaman sabap luu na umanat mahap pinasaplag ninsila. ⁶ Maka baan bi ya, njawom supaat sina soysoy ya' paalang pitsaya' niyaku."

⁷ Lay ja' si' lakka ga mulit si Yahiya, lay na mitsala si Isa ni siga baanan jama ndooy pasal si Yahiya, yuk na, "Jaman bi ilay bay pilay pa mman si Yahiya ndooy ni lahat lau-lau, masti' sa' ga maksud bi pilay nganda' parang maghapoy-hapoy me' baliyu. ⁸ Damikiyan, sa' du silay maksud bi pilay nganda' jama ma hagaan pamakoy na. Bong si' ilay kam tud doman ngita jama mamakoy me' looy, gam na kam bay pilay pa astana', sa' ga pa lahat lau-lau. ⁹ Suga' sa' ba, maksud bi pilay supaya kam ngita nabi? Na si Yahiya ilay, bana du baw nabi, suga' baan ta na kam banahan, patingkat gi ya man nabi. ¹⁰ Batan luu silay suwat njawom kitab lay na binakbul njata' si Yahiya, ilooy ma yuk Tuhan ni Almasi, 'Bbos-bbos luu sina soho' ku duhu' man kau disu soso-hoan ku masaplag mari saddiya na jama ni katakka nu.'"

¹¹⁻¹⁴ Maka yuk si Isa, "Bong kam pitsaya' ni bitsala ku, tahati bi ja' silay si Yahiya ma Tukang Mandi yana Nabi Eliyas ma bay tinuna' pabeleng pitu duhu' man katakka Almasi. † Baan ta kam banahan, bong inawnan manusiya', ya' luu bay pinamaddihan patingkat labi man si Yahiya. Suga' ni batnaa, soysoy ina tumabe' na ni pamarinta Tuhan, san du pooy diyo' na ni bandingan manusiya', malainkan patingkat gi ya man si Yahiya.

"Na katakka pamarinta Tuhan ina, ndang bay na tinuna' me' mimon kanabi-nabihan sampay bay gi sinabut ni sara' Nabi Musa. Dari labba man waktu si Yahiya

bay nagna' masaplag ngabut sampay batnaa, boho' binakbul na katakka pamarinta Tuhan. Salla na, luu na pin baw jama jahat nagga' sagannap ma doman tabe' ni pamarinta Tuhan. ¹⁵ Na kaam ma pakale ni bitsala ku, pahamun bi paayad.

¹⁶ "Jama ni angkat-angkatan batnaa, ya' ku pandoy nguwalna' batan awod sila takole' sinulut. Sila ina me' karuha siga anak-anak ni tabu' ma ya' doman mme' kuli-kuli san gi oy kuli-kulihan pinō' me' siga sohe' da. Batan yuk kasohean sohe' da, ¹⁷ 'Kaam bitu ya' takole' sinulut. San kami maglami-lami niyup suling, ya' du kam kuhi mme' magsayaw. San kami bahasa ngalangan-langan mayat, ya' du kam kuhi mme' magbawu'-bawu' maglindu.' ¹⁸ Na kon ku ilay si' bay halling me' looy batan kuwan si Yahiya, bbuwatan na kansang puwasa maka ya' ngingum oy maka oy na makalango. Salla na, ba'-bā' jama, sineytan lagi ya. ¹⁹ Pag sunu' ku, Anak Manusiya', sukat ku palamud ngingum-mangan ni siga tukang ninga sukay ka siga pagkahi da baldusa, ba'-bā' jama, lagak na baw ku, bo' na, palalango lagi ku. Suga' biyahun na luu. San du ina pooy me' jama nuwak tō' kami ka si Yahiya, tumatanda' du sina mintu bong soy ngantanan pamiki tuwa'."

Siya-siya jama ma ya' nawbat
(Lukas 10.13-15)

²⁰ Na si Isa ilay si', meka sipat kahaylan-haylan bay pabuwat na ni Korasin ka Betsayda sampay ni Kapelnium. Salla na, kuwan kaekahan jama ndooy, ya' bay pitsaya' niya. Maka ya' du sila kuhi nawbat. Dari lay na baw si Isa nusunan sila, ²¹ yuk na, "Kaam, jama man Korasin ka Betsayda, tud siya-siya kam. San meka na sipat kawasa Tuhan bay pakitahan ku kaam, ya' du kam bay kuhi nawbat. Bong si' ilay ndang bay na pinakitahan ni jama Tayil ka Saydon matto', hallom na sila bay nawbat. Nandang lay na silay sila matuk karut kasap sampay ngannaan kōk da abu tanda' da sasso ni bay dusa da. ²² Sangkon, baan ta kam banahan, pag ina mintu taabut llaw hukuman Tuhan, bohat gi sina mulka' njata' bi man mulka' Tuhan njata' siga jama man Tayil ka Saydon.

²³ "Maka kaam, jama man Kapelnium, kanna bi mare' inangkat kam pa sulga', bo' ko, gam pin hiniyakan kam pa jawom nalka'. Bong si' ilay bay takita me' jama ndooy ni Sodom siga pabuwatan kahaylan-haylan ma bay pabuwat ku ningkaam, masti' bay ja' tawbatan da dusa da maka दौरा da masi luu ngabut sampay batnaa. ²⁴ Sangkon, baan ta kam banahan, pag ina taabut llaw hukuman Tuhan, bohat gi sina mintu mulka' njata' bi man bay mulka' njata' siga jama Sodom."

²⁵ Pus si Isa halling me' looy, yuk na na baw pa Tuhan, "Ma', me' kau Papu' mimon-mimon ta' gumi sampay ta' langit, magsuku ku ningkau. Batan ka-

† Ndaun Kitab Nabi Malakay 4.5.

banahan ma bay limbuan nu ni siga jama ma milang dī da halul-akka ka lawom pangahati, palahil nu na ni jama ma kuhi tinoan me' karuha anak-anak. ²⁶ Kon nu ngangganta' me' naa sabap tud numan ni pamiki nu me' looy."

²⁷ Pag-anu, yuk si Isa na baw ni baanan jama ndooy, "Mimon-mimon lay na hinalap me' Mma' ku niyaku. Ya' luu toon njawom atay ku sarī man Mma' ku. Damikiyan, ya' du luu toon njawom atay Mma' ku sarī man aku ka sagannap ma karomanan ku baan ku.

Si Isa muwanan jama pahaliyan

²⁸ "Kaam ma tud lamma sampay kabohatan le' kasusahan, pitu kam pa mman ku, bo' bi buwanan ku kasannangan njawom atay bi. ²⁹⁻³⁰ Lilla' kam ka baguru ja' kam niyaku, batan pangatayan ku itu diyoy' ja' maka lamma' du. Siga panohoan ku itu ya' du awod inasip maka ma sinuku' me' ku ningkaam maggaan du. Bo' na, pag toklas na, nammu gi kam kasannangan njawom atay bi."

Pasal buwat ni Llaw Pahali

(Malkus 2.23-28; Lukas 6.1-5)

12 Na ni disu Llaw Pahali, lay si Isa ka ga mulit na palintas man tinanom poonan taligu. † Dari pagka lingantu na ga mulit na, lay sila ngattu' buwa' na dangkiti' bo' lay kakan da isi na. ² Pag takita me' siga Parisi ndooy, yuk da ni si Isa, "Ndaun do' ba ga mulit nu. Llaw Pahali bitu batnaa. Ya' dari ngattu' ni llaw tuu."

³ Tampung si Isa, "Uy, hantak bitsala bi, maat pabuwatan siga mulit ku me' naa. Bong si' ina bay ba-na ningkaam, labi na sa' maat bay pabuwatan Sultan Daud matto'. Ya' gi kilay bay tabatsa bi njawom kitab bong oy bay pabuwat na bay jaman da kalingantuhan ka ga sohe' na? ⁴ Sa' ba, lay ya bay paasok pa jawom langga bo' lay paku na tinapay ma bay sinongan pa Tuhan sampay lay du kakan da ka ga sohe' na? Mingkan ilay si', tinapay me' looy tagga ni sara' kikanan le' soysoy sarī man siga imam. Ulihan mandooy, ya' du ga Sultan Daud bay taawnan magsā'. ⁵ Bong ina bean ta pamiki bi, tuktuk siga imam buwat ni langga mehe sasang Llaw Pahali, masti' maat du. Suga' ya' du luu kabā' magsā' sila, batan sa' ba, bay du tabatsa bi njawom kitab talpaksa' ninsila buwat taat ni langga mehe sampay ni Llaw Pahali?

⁶ "Na kaam ina, ilooy me' punu njawom atay bi yana langga mehe. Suga' baan ta kam banahan, luu na situ ntuu batnaa du ma patingkat labi man langga mehe. ⁷ Kaam tu, tatammu bi ga nahawi jama ma ya' luu sā' da. Bong ilay si' ndang bay tahati bi palman Tuhan, ya'

† Poonan taligu inawnan "wheat" ni pallun Englis. Buwa' wheat ilay me' dagbos pawoy du.

kam bay os-os manding jama pa kalaatan. Palman ma bay awnan ku ilay si' yana ilooy ma yuk Tuhan, 'Kainagon ku maase' kam ni pagkahi bi manusiya'. Sa' ga kulban bi karomanan ku.' ††

⁸ Bo' na, ni hāl Llaw Pahali ina, me' aku itu Anak Manusiya', luu kapatut ku magbaya' bong oy pata' pinabuwat atawa niya' ni Llaw Pahali."

Si Isa ngulian lalla kimoy tangan na

(Malkus 3.1-6; Lukas 6.6-11)

⁹ Pag lakka ga si Isa mandooy, lay sila pilay pa disu langga. ¹⁰ Ndooy si', luu disu lalla kimoy tangan na. Dari bbuwatan siga Parisi ndooy maimanan si Isa. Do-man sila kasakup bong ya nguli' ni Llaw Pahali mari luu sangdanan man da malkala' iya. Sangkon tilaw da ni si Isa, "Tuwan, bong kau, dari kitu kitabi ngulian jama sasang Llaw Pahali?"

¹¹ Pag tampung si Isa, "Bong kaam, oy pabuwat bi bong luu bili-bili bi bay labu' pa jawom lowang sasang Llaw Pahali? Sa' ba, magti angkat bi pa jata'? ¹² Na baan ta kam banahan, pooy-pooy ja' ina haga' bili-bili, mas hagaan gi manusiya'. Sangkon, masti' pinadari ja' kitabi buwat mahap ni pagkahi tabi manusiya' minsan ni Llaw Pahali." ¹³ Dari yuk si Isa man lalla looy ma kimoy tangan na, "Pa-nnatun na tangan nu." Pag nnat na, sarunduun du ya kasay sampay sibu' na tangan na sikaduwambila'. ¹⁴ Pag nda' siga Parisi me' looy, lay sila lakka man langga, bo' da isun bong pooy me' da mapatoy si Isa.

Si Isa sosohoan Tuhan

¹⁵ Pagka katoonan si Isa niat siga Parisi looy, lay ya lakka man lahat looy. Jama si' tu sakiyan patuhut niya. Bo' lay gi ya ngulian mimon ma sakihan. ¹⁶ Suga' lay sila sinupali me' na ya' noho' mā' bong oy bay pabuwat na ninsila. ¹⁷ Dari sabap me' looy, lay na binakbul njata' na palman ma ndang bay sinuwatan me' Nabi Isaya pasal Almasi, ilooy ma yuk Tuhan, ¹⁸ "Ituu itu sosohoan ku ma bay pene' ku. Iya ina kakasi ku ma kasulut banahan niyaku. Patanna' ku sina Rū ku niya. Maka iya ina mintu masaplag bong pooy me' mimon kabangsa-bangsahan taitung me' ku intong.

¹⁹ Ya' ya magjawab ka jama. Pag pasampay na umanat na, ya' ya ngahowap atawa mitsala pahaddo ni mayran me' kasohean.

²⁰ Manimbang ya ni jama ma kaluuy-luuy. Nabang ya jama ma ya' luu pag-asa da. Ya' ya patagong ngkod-ngkoran ya' gi tumanjata' kaintongan ni sikaliput jun-ya'.

²¹ Iya na sina mintu inasahan me' jama ni mimon bangsa." †

†† Kitab Nabi Hoseya 6.6. ‡ Kitab Nabi Isaya 42.1-4.

Si Isa maka Belsibul

(Malkus 3.20-30; Lukas 11.14-23)

²² Pag-anu si', luu na baw disu lalla buta ka umaw le' seytan binoo pa mman si Isa. Iya si' tu lay du kaulian me' si Isa sampay ngita na ya maka kabitsala na.

²³ Pag nda' siga baanan jama ndooy pabuwatan si Isa, ilooy ma tud inu-inu sila labbasakayi sampay yuk danggan-pandangan, "Bati' ta iya na panubu' Sultan Daud ilooy ma bay njanji' me' Tuhan pinapitu."

²⁴ Pag takale siga Parisi bitsala ga jama looy, yuk da, "Ē, kon na bina kapō' seytan man jawom baran jama batan bay ya binuwanan kawasa me' Belsibul, † panghulu' siga seytan."

²⁵ Suga' tasayu si Isa du bong oy njawom pamiki da taggaha' lay sila kapahalling me' looy. Dari man na makitahan sila bitsala da ya' luu katuwa'-tuwaan na, yuk na ninsila, "Bong sawpama luu disu sultan, bo' raayat na wā sibono', sa' ba, song hallom ya' na luu takapin raayat na? Atawa pun, bong nna' ta pa दौर, bong mayul na wā magsagga' ka siga kunsihal na, sa' ba, ya' du natas pagkamayul na? Damikiyan, minsan dampalūng, bong buwatan da wā sasa'-manasa', malaingkan ya' du luu kasongan da. ²⁶ Belsibul pun ina, bong ya mapō' pagkahi na seytan, sibu' du ya ka nagga' dī na. Dari ya' du sina natas parinta na.

²⁷ "Bong bana bitsala bi Belsibul bay muwanan aku kawasa man ku mapō' siga seytan, soy baw lay muwanan siga mulit bi kawasa man da mapō' seytan? Bong ina me' naa akka bi, san sina siga mulit bi, ta-banding da du ya' tuwa' pamiki bi. ²⁸ Na sabap Rū Tuhan bay muwanan aku kawasa-kapatut man ku mapō' siga seytan, tumatanda' luu na takka pamarinta Tuhan pa mman bi.

²⁹ "Belsibul ilay me' sapantun lalla basag kawasa na wā nganjagahan luma' na paayad. Ya' luu kaasok luma' na ngahawasan alta' na bong ya' du bay kalabihan kawasa na. Suga' bong luu ngantanan kawasa mas mehe man lalla looy, taingkot na lalla looy sampay tahawasan na alta' na. ††

³⁰ "Soysoy ya' mme' niyaku, masti' nguntra aku. Maka soysoy ya' nabangan aku ngaliyun jama pa jawom okoman Tuhan, malaingkan malawak sila jama mman na.

³¹ "Baan ta kam banahan, san gi sina oy dusa manusiya' sampay bitsala da pangka pa Tuhan, dari gi pinuwasan. Suga' soysoy ina mā' pabuwatan Rū Sutsi' yana pabuwatan seytan, masti' ya' na ya kole' kaampunan. ³² Damikiyan, soysoy ina mitsala pangka ni kaspas Anak Manusiya', taampun gi du me' Tuhan. Suga' soysoy ina mā' pabuwatan Rū Sutsi' yana

† Belsibul itu yana Ibilis. †† Hantak bitsala si Isa, basag gi kawasa na man ni Belsibul. Sangkon tapō' na siga seytan man jawom baran jama.

pabuwatan seytan, masti' ya' na ya kole' kaampunan saumu-umu."

Ni buwa' na takila ta na bong poon kayu mahap atawa maat

(Lukas 6.43-45)

³³ Yuk si Isa lagi ninsila, "Manusiya' ina me' karuha poon kayu. Tiyap-tiyap poon kayu mahap, masti' buwa' na ina mahap du. Suga' bong ina poon kayu maat, masti' buwa' na maat du. Sangkon ni buwa' na takila bi ja' sina bong poon kayu mahap atawa maat.

³⁴ "Kaam tu siga Parisi, subay ga baanan sō latsunan. Ya' kam kabitsala mahap sabap maat ja' pangatayan bi. Batan oy-oy ina njawom atay manusiya', inaa du sina pō' man jawom behe da. ³⁵ Jama mahap ina, mahap du kawul-piil da sabap kahapan ja' kinanna njawom atay da. Bo' jama maat ina, maat du kawul-piil da sabap panno' atay da le' kalaatan. ³⁶ Baan ta kam banahan, pag taabut llaw hukuman, mimon ina mintu manusiya' paawop na pa Tuhan magsabanna ni mimon bitsala da ma ya' bay pata' pinō'. ³⁷ Ni llaw looy ilay mintu, bay bitsala bi yana pindoga man bi initung me' Tuhan intong atawa kalabuan hukuman." ‡

Si Isa sinoho' mō' sipat kawasa Tuhan

(Malkus 8.11-12; Lukas 11.29-32)

³⁸ Pag-anu, kuwan siga guru sara' agama ka ga Parisi, yuk da ni si Isa, "Tuan Guru, pakitahan te' kami sipat kawasa mari luu bukti' kau bay pinapitu me' Tuhan."

³⁹ Suga' tampung si Isa, "Tud maat jama angkat-angkatan batnaa. Ya' sila kanaalla pa Tuhan. Ya' sila kuhi pitsaya' bong sila ya' bay pinakitahan sipat kawasa. Suga' ya' du sila pinakitahan sipat sarī man me' ilooy ma bay katuwa' ni Nabi Yunus matto'.

⁴⁰ Batan yana me' iya tallum bahangi tallu ngallaw bay njawom battong daying mehe, bo' na pō', damikiyan Anak Manusiya' pun itu mintu, tallum bahangi tallu ngallaw du njawom kubu, bo' na pō' du.

⁴¹ "Na jama angkat-angkatan batnaa itu, pag taabut llaw hukuman Tuhan, luu na sina mintu siga jama man Niniba naksi sila. Kon da naksi batan pag bay ja' takale da umanat Nabi Yunus matto', tud bay paruli da sampay lay na tawbatan da dusa da. Bo' jama angkat-angkatan batnaa itu, luu na ntuu ni awpan da pat-ingkat gi man Nabi Yunus, suga' ya' san paruli da bitsala na. ⁴² Maka ni llaw hukuman ina, luu gi sina mintu danda matto', yana bay panghulu' ni lahat Seba naksi angkat-angkatan batnaa du. Kon na ilay mintu naksi sila batan iya, atas na bay palintas lu' pitu pa Israil lakka man dambila' junya' bong pin ya kale ja' tō' Sultan Sulayman. Bo' angkat-angkatan batnaa itu, luu na bat-

‡ Ndaun Rom 10.9-10.

naa ni awpan da patingkat labi man Sultan Sulayman, suga' ya' san paruli da bitsala na."

Tabiat siga seytan pag lay pinō'

(Lukas 11.24-26)

⁴³ Maka yuk si Isa lagi, "Bong luu seytan bay pinō' man jawom baran jama, magti sina ya pa lahat ya' magluma' ma ya' bohean miha pahaliyan na. Suga' bong ina ya ya' nammu, ⁴⁴ hona'-hona' na, gam na ya pabeleng pa bay limpa' na njawom baran jama looy. Dari pag takka na, takita na na jama looy me' sapan-tun luma' lassa, bay na pinatimmos bo' ya' lagi magjama. ⁴⁵ Dari magti seytan looy ngaddo' siga pagkahi na pitu' seytan maat gi man iya, bo' boo na balik pa bay limpa' na magluma'. Pag toklas na, jama looy ma bay sineytan, malasahi gi man sibuwa. Bong nna' ta pa jama ni angkat-angkatan batnaa, tud malasahi sina mintu sila sabap ya' sila bay kuhi pitsaya' ni kabanahan."

Sagannap ma inawnan paglūng si Isa

(Malkus 3.31-35; Lukas 8.19-21)

⁴⁶ Sasang si Isa masi na pin mitsala ni jama njawom disu luma', takka na baw nne' na ka ga danganakan na. Ngagad na pin sila ni poan batan doman sila magbitsala ka iya. ⁴⁷ Dari luu bay maan si Isa, yuk na, "Tuan, alay la nne' nu ka ga danganakan nu nangge ni poan. Doman kono' sila magbitsala ka kau."

⁴⁸ Pag tampung si Isa, "Oho', suga' me' ku ngingat, sa' sat sila nne' ku ka ga danganakan ku." ⁴⁹ Pag-anu si', lay tinō' me' na ga mulit na maka yuk na, "Siga jama tuu pun itu bilang ku du nne' ku ka ga danganakan ku. ⁵⁰ Batan sagannap ma mean kahandak Mma' ku ni sulga', sila pun ina bilang ku du ga danganakan ku ka nne' ku."

Dalil pasal jama naburan bani

(Malkus 4.1-9; Lukas 8.4-8)

13 Ni llaw looy du si', lay na baw si Isa duwai man ta' luma', bo' na pilay pa bihing Danaw Jalil. ² Na ndooy si', pagka sakiyan na jama kumpo ni bihing na, lay ya dutai sampay ningkō' ta' bagung ma tapit ni bihing. Kuwan baanan ga jama looy si' tu, lay na ja' ndooy ni tapiyan pakale niya. ³ Iya si' bay nō', meka dalil bay pakoy na. Disu me' tuu, yuk na,

"Pakale do' kam. Luu disu jama lay naburan bani ni huma na. ⁴ Pag sabud na, kasohean lay tumilu' pa tangnga' lān sampay lay katis kinakan me' siga manuk-manuk. ⁵ Kuwan kasohean bani, lay tumilu' pa jawom kabatuhan, dangkiti' du tana' na. Dari lay pas-

† *Jama looy ilay si' ma bay pinō' seytan na kaulian na. Suga' bong ya ya' pitsaya' ni si Isa, ya' luu Rū Sutsi' njawom baran na. Dari baran na me' sapantun luma' ya' magjama. Sangkon luu gi dapat seytan pabeleng pa jawom baran na.*

apput de'-dē' tomo' bani looy sabap ya' bay lawom man da njawom tana'. ⁶ Suga' pag pasu' ja' llaw, ya' hallom lay du lūs tinanom looy sampay lay na ngalayu sabap ya' bay nganggamut pa lawom. ⁷ Kuwan kasohean bani lay tumilu' pa jawom lumput itingan. Pag tomo' na, pasulig du lumput looy sampay lay ja' limbo me' lumput. ⁸ Kuwan kasohean bani lay tuwa' ni tana' mahap. Dari si', mahap me' da sulig sampay lay na buwa'. Kasohean, eka buwa' na njawom dampoon lipat min tallumpū', kasohean lipat min nnompū', kuwan kasohean, sampay lipat min dahatus." ⁹ Pag-anu, yuk si Isa lagi, "Kaam ma pakale ni bitsala ku, pahamun bi paayad."

Maksud si Isa ngandalil

(Malkus 4.10-12; Lukas 8.9-10)

¹⁰ Pag-anu si', pasōng na baw pa mman si Isa siga mulit na nilaw, yuk da, "Tuan, ongoy ko lay la ngandalil man nu noan sila?"

¹¹ Tampung si Isa, "Kon me' looy sabap pangahati pasal pamarinta Tuhan ma ya' gi bay lahil maruhu', ndean na ningkaam, sa' ninsila. ¹² Batan soysoy ina pitsaya' niyaku sampay nganna bitsala ku, masti' sinampunan na pin pangahati na paeka. Suga' soysoy ina ya' doman pitsaya' niyaku, san luu pangahati na dangkiti', song hallom llakkahan du. ¹³ Sangkon ngandalil ja' ku man ku noan sila, batan san luu mata da, ya' du sila nganda'. San luu tinga da, ya' du sila pakale maka ya' du sila ngahati. ¹⁴ Dari njata' da lay na binakbul palman ma bay sinuwatan me' Nabi Isaya maruhu'-ruhu', iloo ma yuk Tuhan, 'Sigi-sigi sila pakale suga' ya' du sila kuhi kahati. Wā sila nganda' suga' ya' du sila kakila.

¹⁵ Batan ni katohas kōk da, lay na sompong da tinga da maka lay na pakaddom da mata da. Bong si' sa' me' looy, masti' ngita na sila, kale sila sampay kahati sila. Bo' na, masti' nawbat ja' sila, bo' taulian ku pangatayan da.' " ††

¹⁶ Pag-anu, yuk si Isa lagi ni ga mulit na, "Bo' kaam ina, njawom supaat kam sabap tahati bi inaa ma takale bi maka takita bi. ¹⁷ Baan ta kam banahan, meka silay nabi ka ga jama intong matto' tud bay doman ngita ituu ma takita bi batnaa, suga' ya' gi bay luu dapat da. Tud bay sila doman kale ituu ma takale bi batnaa suga' ya' gi du bay luu dapat da."

Si Isa makkasan kamaatunan dalil looy pasal jama naburan bani

(Malkus 4.13-20; Lukas 8.11-15)

¹⁸ Pag-anu yuk na, "Pakale kam paayad mari tahati bi kamaatunan bay dalil looy si' pasal jama naburan bani. ¹⁹ Bani looy ilay si' yana umanat Tuhan pinas-

†† *Kitab Nabi Isaya 6.9-10.*

aplag. Kuwan tana' ni tangnga' lān man bani looy bay tumilu', tuwa' pa sagannap ma bay kale umanat Tuhan suga' ya' tahati da. Dari takka du Ibilis bo' na ngandagmit umanat looy man jawom atay da.

²⁰ "Kuwan tana' looy ma njawom kabatuhan man bani looy bay tumilu', tuwa' pa sagannap ma bay kale umanat Tuhan sampay magti pitsaya' ni kagāk da.

²¹ Suga' pagka ya' bay nganggamut pa lawom umanat looy njawom atay da, ya' du hallom tatasan da pitsaya'. Pag luu ja' kabinsanaan atawa laug tuwa' njata' da sabap me' da pitsaya' ni umanat Tuhan, sigla' du sila patatak.

²² "Kuwan tana' looy ma meka lumput itingan na man bani looy bay tumilu', tuwa' pa sagannap ma bay kale umanat Tuhan sampay pitsaya', suga' wā sila hanggaw ni hāl me' da llum ni junya'. Taboo-boo sila magsi' me' napsu da ni sīn. Dari song hallom, umanat Tuhan njawom atay da, bong dalil ta pa tinanom, lay na limbo le' lumput sampay ya' du buwa'.

²³ "Bo' tana' looy ma mahap man bani looy bay sinaburan, tuwa' pa sagannap ma bay kale umanat Tuhan, bo' tahati da sampay kinanna me' da. Pag toklas na, jinisan kaayaran takita ni kaallum da. Kaayaran da ina, bong dalil ta pa tinanom, kasohean buwa' lipat min tallumpū', kasohean lipat min nnompū', kuwan kasohean sampay lipat min dahatus."

Lumput ka bani mahap

²⁴ Pag-anu si', lay na baw si Isa ngandalil pabalik, yuk na, "Luu disu lalla lay naburan bani mahap ni jawom huma na. ²⁵ Pag disu sangom njawom na tuli, luu na baw banta na lay naburan bigi lumput ni jawom huma na. ²⁶ Pag tomo' ja' si' tinanom na, meka na du lumput bay tomo'. ²⁷ Dari yuk ga tindog jama looy ma dapu huma, 'Tuwan, sa' ba, bani mahap ja' bay saburan tabi ni huma nu? Ongoy lay la meka na lumput na?"

²⁸ "Tampung jama looy ma dapu huma, 'Inaa bina man kapandoyan banta ku.'

"Yuk ga tindog na, 'Tuwan, pooy karomanan nu, lumputan kami na?"

²⁹ "Pag tampung jama dapu huma looy, 'Daa na ba lumputan bi taggaha' tabe' ja' ga tinanom ku.

³⁰ Bbiyahun bi na do' paehe sali'-sali'. Dari pag mintu taabut ngattom, soho' ku sa pinaduhu' llumputan ni siga tukang ngattom, bo' soho' ku kinumpo lumput na tinunu. Pag-anu, bo' soho' ku na kinattom buwa' na bo' inanna' ni jawom buriga ku.' "

Pamarinta Tuhan ndalil pa bigi mustard tinanom

(Malkus 4.30-32; Lukas 13.18-19)

³¹ Pag-anu, lay na baw si Isa ngandalil pabalik, yuk na, "Pamarinta Tuhan ina me' karuha bigi mustard bay tinanom njawom huma. ³² Minsan lannik bigi looy man

sikamimon, pag sulig na, iya gi pinakamehe man mimon jambangan ndooy sampay lay na dari kayu. Maka pinagsangan na me' siga manuk-manuk engas na."

Pamarinta Tuhan ndalil pa pasulig

(Malkus 4.33-34; Lukas 13.20-21)

³³ "Damikiyan," yuk si Isa, "pamarinta Tuhan ina me' karuha pasulig pinalamud me' danda njawom disu undam taligu. Minsan dangkiti' du bay inanna', pag ngassob na, pasulig du mimon addunan na."

³⁴ Na siga dalil me' looy ilay si', meka bay pinō' me' si Isa man noan baanan jama ndooy. Tuktuk na noan sila, wā ya ngandalil. ³⁵ Sabap me' looy, lay na binakbul palman Tuhan ma bay sinuwatan me' disu nabi njawom kitab, ilooy ma yuk na, "Bbos-bbos ngandalil ja' ku man ku noan sila siga pakaradjaan ma ndang bay llimbuan labba man jaman junya' bay pinapayak." †

Kamaatunan dalil looy pasal lumput ka bani mahap

³⁶ Pag lupus si Isa magnasihati, lai na mbanan na siga baanan jama ndooy bo' na paasok pa jawom disu luma'. Kuwan siga mulit na, lay du mme' niiya bo' da noho' binaan, yuk da, "Tuwan, bong dari, pahatyan do' kami kamaatunan dalil looy si' pasal lumput ni huma."

³⁷ Tampung si Isa, "Jama looy ilay si' ma naburan bani mahap yana aku, Anak Manusiya'. ³⁸ Huma looy yana junya' tuu. Siga bani ma mahap, yana suku' Tuhan njawom pamarinta na. Kuwan lumput looy, yana jama ma suku' Ibilis. ³⁹ Banta ma naburan lumput yana Ibilis. Timpu ngattom, yana llaw dambuli. Maka sagannap ma tukang ngattom yana siga malaikat. ⁴⁰ Yana me' siga lumput kinumpo bo' tinunu, me' naa du sina mintu katuwa' ni mimon jama ma bay takawum me' Ibilis pag taabut llaw dambuli. ⁴¹ Bbuwatan Anak Manusiya' itu mintu noho' siga malaikat na pitu pa junya' ngumpo sikamimon ma bay moo-moo pagkahi da buwat dusa sampay mimon ma ya' mean siga panohoan na. ⁴² Pag-anu, hiniyakan na sila pa jawom api nalka'. Bo' ndooy na sila mag-ulawi sampay magkattop naggaan paddi. ⁴³ Bo' sagannap ma intong, nahaya' na sina mintu me' karuha mataallaw njawom pamarinta Mma' da Tuhan. Na kaam ma pakale ni bitsala ku, pahamun bi paayad."

Pamarinta Tuhan ndalil pa alta' hagaan

⁴⁴ Pag-anu, ngandalil na baw si Isa pabalik, yuk na, "Pamarinta Tuhan ina me' sapantun alta' hagaan bay llabbong ni jawom tana'. Pag lay tatammu jama, lay na baw llabbong me' na pabalik. Dari ni kaehe gāk na, lay

† *Kitab Jabul 78.2.*

na paballihan na alta' na sikamimon bo' lay balli na tana' looy.

Pamarinta Tuhan ndalil pa mutsa'

⁴⁵ "Damikiyan, pamarinta Tuhan ina me' tuu karuha na: Luu disu tukang malli mutsa', bbuwatan na ngalataan lahat miha siga mutsa' mahap. ⁴⁶ Pag lay ja' ya nammu disu ma bidda' na ayad na, lay na bballihan na alta' na sikamimon, bo' lay du balli na mutsa' looy.

⁴⁷ "Maka Pamarinta Tuhan ina me' tuu karuha na: Luu siga jama mukut njawom danaw, bo' meka jinisan daying lay takole' da. ⁴⁸ Lapat ja' si' pukut da me' daying, lay na ja' guyud da pa tapiyan. Pag-anu, bo' lay na penean da daying da. Sagannap ma mahap, lay inisi njawom siga baka', kuwan ma maat, lay ja' tinimanan me' da. ⁴⁹ Na me' naa du sina mintu pag taabut llaw dambuli. Pag takka siga malaikat, sinakkat na me' da manusiya' ma maat ka ma intong. ⁵⁰ Kuwan ma maat, hiniyakan na me' malaikat pa jawom api nalka'. Maka ndooy na sila mag-ulawi sampay magkattop naggaan paddi."

⁵¹ Pag-anu si', tinilaw na baw me' si Isa ga mulit na, yuk na, "Tahati bi kilay si' sikamimon bay halling ku?" Tampung da, "Oho', Tuwan."

⁵² Pag-anu, yuk si Isa, "Soysoy ina guru lahal ni kitab kanabi-nabihan, bo' isbat na lagi tō' ku pasal pamarinta Tuhan, sibu' du ya ka jama dayahan. Bila ya mag-nasihat, dansusun du ya ka jama makitahan siga pagkahi na alta' na ma bahau ka alta' na man maruhu'-ruhu' lagi."

Jama Nasaret ya' pitsaya' ni si Isa

(Malkus 6.1-6; Lukas 4.16-30)

⁵³ Pag lupus si Isa bay ngandalil, lay na ya lakka ⁵⁴ bo' na pilay pa दौरा man na bay sulig. Ndooy si', lay ya magnasihat njawom langga da. Pag lay ja' takale ga jamaa ndooy, tud bay inu-inu sila. Yuk da padisu-padisu, "Ninggai na la man na bay kole' pangahati lawom me' naa ka kawasa na mō' pabuwatan kahaylan-haylan? ⁵⁵ Iya bina anak tukang kayu looy sadja' maka katoonan tabi du nne' na si Mariyam maka siga danganakan na si Ya'kub, si Yusup, si Saymon maka si Judas. ⁵⁶ Sampay ga danganakan na ma danda dambuwa' du tabi lahat. Pooy lay la me' na bay kapabuwat me' looy si' labbasakayi?" ⁵⁷ Dari labba man waktu looy na si', sarī na ja' parasahan da niya.

Pag-anu, ilooy ma yuk si Isa ninsila, "Bong inawnan nabi, masti' binantug ja' sina paninggai-paninggai ja' ya. Suga' bong kinawnan jama ni दौरा man na bay sulig, minsan paglūng na mismu, ya' du mag-arat niya." ⁵⁸ Dari ya' na meka pakaradjaan kahaylan-haylan bay pabuwat na ndooy sabap ya' sila pitsaya' niya.

Kapatoy si Yahiya ma Tukang Mandi

(Malkus 6.14-29; Lukas 9.7-9)

14 Na jaman looy du si', kuwan si Herod, † yana gubnul ndooy ni Jalil, lay du kaakahan pasal siga pakaradjaan bay pabuwat si Isa. ² Dari yuk na ni siga tindog na, "Kumpas ku si Isa ilay, ilooy na si Yahiya ma Tukang Mandi llum na baw pabalik. Ilooy na silay man na ngantanan kawasa mō' ga pabuwatan kahaylan-haylan."

³ Ngkon ilay Gubnul Herod bay mitsala me' looy sabap hanggaw na ya pagka iya bay noho' si Yahiya sinungkuban sampay iningkotan bo' njil. Kon na ilay bay nungkub sabap daran ya bay sinahawi me' si Yahiya pasal kalaatan na bay ngagaw nda ari' na si Pilip binuwat nda na. Awon danda looy si' si Herodiyas. ⁴ Dari bay halling si Yahiya ni Gubnul Herod, "Tagga bina ni sara' bong ko sitampu ka nda danganakan nu." ⁵ Dari labba mandooy, doman na ja' Gubnul Herod mapatoy si Yahiya. Suga' hanggaw ya taggaha' hiluhala' na baw siga raayat na batan pitsaya' sila si Yahiya disu nabi.

⁶ Suga' me' tuu silay bay kadari na. Pag taabut haliyan buwan man Gubnul Herod bay pinamaddihan, lay ya ballang mehe. Ni paballangan looy si', kuwan anak si Herodiyas ma budjang, lay ngiluk ni awpan Gubnul Herod ka ga bisita na. Dari si', ni kagāk Gubnul Herod ni ilukan na, ⁷ lay na ga ya nganjanji' muwanan budjang looy oy-oy paku na, bo' lay lagi sinapahan. ⁸ Dari si', ilooy bay soho' si Herodiyas pinaku ni anak na yana takōk si Yahiya. Dari yuk budjang looy ni Gubnul Herod, "Tuwan, deanun na aku takōk si Yahiya ma Tukang Mandi binoo pitu ta' tām."

⁹ Pag takale ja' me' Gubnul Herod paku na, tud bay sasso ya. Suga' pagka bay ya napa ni awpan siga bisita na, lay du soho' na nduwan budjang looy. ¹⁰ Dari lay du soho' na pinonggolan kallong si Yahiya ndooy njawom jil. ¹¹ Pag-anu si', lay na inanna' kōk na njata' tām bo' binoo pa mman budjang looy. Luu ja' si' mman na, lay na dean na pa mman nne' na. ¹² Taaka ja' si' me' ga mulit si Yahiya, ilooy ma lay na kaddo' da mayat na sampay lay na kinubu. Pag lupus, lay na sila pilay maan si Isa.

Si Isa makan jama labi lima libu

(Malkus 6.30-44; Lukas 9.10-17)

¹³ Na pag taaka si Isa lay na pinapatoy si Yahiya, lay ya song pilay ta' kumpit ka ga mulit na pa lahat lau-lau ya' magluma' supaya sila-sila ja' ndooy. Suga' pag taaka ja' si' me' siga baanan jama lay na ga si Isa lakka, lay du sila patuhut lumān nusu bihing danaw ja'.

¹⁴ Pag dunggu' ga si Isa, ngita na ya sakiyan jama nga-

† Gubnul Herod ilay pinag-awnan Gubnul Herod Antipas. Iya anak Sultan Herod ma bay marinta ni bay waktu si Isa bay pinamad-dihan.

gad iya. Dari si', kapaluuy ya ninsila sampay lay na ulian na sagannap ma sakihan.

¹⁵ Pag taabut kohap, pasōng na siga mulit si Isa pa mman na, yuk da, "Tuwan, kohap na bitu la lahat. Bo' lahat tuu bitu lau-lau. Daa busung, sohoun na ga jama looy pilay pa kakawum-kawman lahat tuu mallihan di da kinakan."

¹⁶ Suga' yuk si Isa, "San bina sila ya' na lakka. Kaam sa makan sila."

¹⁷ Yuk siga mulit na, "Uy la, limam batang du bitu tinapay tabi ka duwa lisu du daying!"

¹⁸ Yuk si Isa ninsila, "Boonun bi pitu tinapay looy maka daying na." ¹⁹ Pag-anu si', lay soho' na ga baanan jama looy ningkō' ni jata' kuhun. Lay ja' si' sila ningkō', lay kaddo' na tinapay looy sikalimam batang ka daying looy sikaduwa, bo' na pahangad pa ta' langit sambayan na muwan pagsukuhan pa Tuhan. Pag lupus, pinong-pōng na me' na ga tinapay looy ka ga daying na, bo' lay songan na pa mman siga mulit na noho' ndean ga baanan jama looy. ²⁰ Dari si', lay na sila sikamimon mangan sampay sso na ga sila. Pag lupus, luu gi bay pumpung da sapu-duwa baka' panno' le' pisan tinapay ka daying bay takapin. ²¹ Bo' eka ga jama looy si' bay mangan, luu ga lima libu kalallahan, sarī gi karandahan ka ga anak-anak.

Si Isa lumān ta' kuwit bohe'

(Malkus 6.45-52; Yahiya 6.15-21)

²² Paddus na pin sila mangan, lay na baw soho' si Isa ga mulit na dutai ta' kumpit noho' duhu' man iya palintas pa dambila' danaw. Kuwan iya, lay do' tamban mapole' ga baanan jama looy. ²³ Lay ja' si' mole' siga jama looy, lay na baw si Isa patukad pa ta' punu dangan-dangan na maku duwaa pa Tuhan. Pag taabut sangom, masi du ya lundooy dangan-dangan na.

²⁴ Kuwan ga mulit na ma ta' kumpit, lawak na man bihing. Kaawran na sila sabap landos na baliyu ndooy maka mehe na lamba nimpok kumpit da.

²⁵ Pag de' subu, lay na si Isa patuhut ninsila lumān ja' ta' kuwit bohe'. ²⁶ Pag takita da si Isa lumān ta' kuwit bohe', tud bay kaumagaran sila sabap panganna da tubangkit ya sampay killahap na ga sila.

²⁷ Suga' magti ya mitsala, yuk na, "Daa na kam ba tawu. Aku bitu. Njawom iman kam."

²⁸ Dari ilooy ma ngalingan na si Pitel, yuk na, "Tuwan, bong tud bana du kau na, sohoun do' ku lumān ta' kuwit bohe' pa mman nu."

²⁹ Tampung si Isa, "Tu na ko." Pag-anu, duwai na si Pitel bo' na lumān ta' kuwit bohe' tilu' pa mman si Isa.

³⁰ Suga' pag nda' na landos baliyu, takkahan tawu du ya sampay tumallob na ya sambayan na killahap, yuk na, "Tuwan, tabangun ku!" ³¹ Dari magti du si Isa ngahela' iya, bo' na halling, "Kulang bitu pangando nu. Ongoy ko lay si' hawal-hawalan?"

³² Pag dutai da pa ta' kumpit, sarunduun du lay patagong baliyu looy. ³³ Pag-anu, ilooy ma lay si Isa sinumba me' siga mulit na, yuk da, "Tud bana-bana du kau Anak Tuhan."

Si Isa ngulian jama ndooy ni Genesaret

(Malkus 6.53-56)

³⁴ Takka ja' si' sila pa dambila' danaw, lay sila parunggu' ndooy ni Genesaret. ³⁵ Pag duwai si Isa man ta' kumpit, takila ya me' siga jama ndooy. Dari lay sila ngalataan lahat mahati luu na takka si Isa. Dari mimon jama ma sakihan ndooy lay na binoo pa mman na.

³⁶ Bo' lay gi sila muhun niiya bong ya dari pinurut san lasa ni bihing-bihing juba na. Dari si', soysoy bay kapurut juba na, magti du kaulian.

Si Isa nahawi siga Parisi

(Malkus 7.1-13)

15 Na disu llaw, luu na baw bay pilay pa mman si Isa baanan ga Parisi ka ga guru sara' agama lakka man Jerusalem. Tilaw da niiya, ² "Ga mulit nu mangan, ongoy do' ina lanan me' da ngosoan tangan da, ya' san ikut da aturan kabbo'-bboan tabi?"

³ Tampung si Isa, "Kaam tu, basag baw kam mean siga aturan ma bay ja' tinulun-tulun me' manusiya', suga' bong baw panohoan Tuhan, ba'-bā' bi, dari san langga tabi. ⁴ Sa' ba, luu panohoan Tuhan, ilooy ma yuk na, 'Pag-aratan bi indu'-mma' bi?' Maka, 'Soysoy bay mitsala pangka ni mma' na atawa nne' na subay pinapatoy.' ⁵ Bo' ningkaam, sarī na baw me' bi nō'. Ba'-bā' bi, bong indu'-mma' maku tulung man anak da, dari san anak da maan sila, 'Ya' luu sīn ku man nabangan kaam batan ilooy ma luu, lay na pinasarī me' ku para ni Tuhan.' ⁶ Dari sabapan tō' bi ina, luu na sina jama ya' na mag-arat ni indu'-mma' da. Pagka me' naa, sa' ga bina oy, talloban bi palman Tuhan bong pin tapaantup bi ja' aturan bi. ⁷ Magbawu'-bawu' ja' bina kam sutsi'. Tud lay bana tuwa' pa kaam palman ma bay sinuwatan me' Nabi Isaya, ilooy ma yuk Tuhan, ⁸ 'Ga jama tuu maehe aku ni behe da sadja'. Suga' nja-wom atay da, ya' luu ase' da niyaku. ⁹ Ya' du luu pūs sumba da niyaku. Ba'-bā' da tō' da lakka man aku, bo' ko, lay ja' pinabuwat-buwat me' manusiya'." †

Oy mattan makatamak ni jama?

(Malkus 7.14-23)

¹⁰ Pag-anu, lay na baw soho' si Isa baanan ga jama ndooy patapit. Luu ja' si', yuk na ninsila, "Pakale do' kam ka hatiyun bi banahan bitsala ku. ¹¹ Sa' ba, luu halling jama, 'Daa ko mangan inaa batan katamak sina ningkau?' Suga' me' tuu baw me' ku ka kaam: Sa' sina

† Kitab Nabi Isaya 29.13.

ilooy ma inisi njawom behe makatamak ni jama. Ara-pun ilooy ya makatamak yana siga pakaradjaan ma pō' man behe da."

¹² Pag lupus si Isa mitsala, pasōng na baw siga mulit na pa mman na, yuk da, "Tuwan, tabista nu kilay si' dugahan siga Parisi looy ni bay bitsala nu nsini?"

¹³ Pag tampung si Isa, "Sila ina me' sapantun tinanom ma sa' Mma' ku bay nanom. Dari bbos-bbos ina llugutan du me' na. ¹⁴ Sila ina guru awam noan jama awam. Sibū' du sina karuha da ka jama buta non-da' jama buta. Bo' jama buta ina, bong nondā' pagkahi na buta, masti' labu' pa jawom lowang ja' sikaduwa."

¹⁵ Dari yuk si Pitel ni si Isa, "Tuwan, pahatiyan do' kami la bitsala nu ni kapasal pakaradjaan ma katamak ni jama."

¹⁶ Yuk si Isa, "Hati, sampay kaam, ya' gi du kahati? ¹⁷ Ya' kina tahati bi oy-oy inisi pa jawom behe jama ya' katamak niiya? Batan inaa du katiluan na battong, bo' na pō' du man jawom baran. ¹⁸ Suga' inaa ma pō' man behe jama me' sapantun bitsala maat, inaa ya makatamak niiya, batan poonan na yana atay na. ¹⁹ Batan luu du lakka man jawom atay jama pamiki maat ma moo jama mapatoy maka magjina, buwat kasabuhan danda-lalla, nangkaw, ngandusta' maka mitna. ²⁰ Siga pabuwatan me' looy ilay, ilooy ya katamak ni jama. Suga' bong jama mangan ya' bay ngosoan tangan na ni lanan kabbo'-bboan, ya' du makatamak niiya."

Pangando danda sa' bangsa Yahudi ni si Isa

(Malkus 7.24-30)

²¹ Pag-anu, lay na baw ga si Isa lakka mandooy, bo' da pilay pa bihing siga दौर inawnan Tayil maka Saydon. ²² Ndooy si', luu disu danda bangsa Kanan lay pilay pa mman si Isa nganjung, yuk na, "Ū Tuwan, panubu' Sultan Daud, panimbangan do' ku sabap tud malasahi la anak ku bay inasok me' seytan." ²³ Suga' ya' san nampung si Isa. Dari pagka amu-amu danda looy patuhut bo' hibuk lagi ngalingan, yuk siga mulit si Isa, "Tuwan, danda naa la nasat ja'. Daa busung, sohoun na ba ya lakka."

²⁴ Pag-anu yuk si Isa ni danda looy, "Aku itu bay pinapitu me' Tuhan nabang bangsa Israil ja'. Sila ina sibū' du ka baanan bili-bili lay lingu."

²⁵ Suga' gam pin lay gi pasōng danda looy pa mman si Isa, bo' na sujud ni awpan na sambayan na halling, "Ndū' Tuwan, tulungun do' ku ba!"

²⁶ Dari pagka doman si Isa nongkad bong pooy basag pangando danda looy niiya, yuk na, "Subay bangsa Yahudi do' paruhu' ku tinabang. Bong ina kau ya paruhu' ku, sibū' du ka bay kaddo' ku kinakan sinuku' ni siga anak ku, bo' ndean na baw siga ido'.

²⁷ "Bana sina Tuwan," yuk danda looy, "suga' minsan siga ido' ndiyo' luma', luu du bahagi' da san lasa mimis labu' man ta' lamisahan papu' da."

²⁸ Yuk si Isa ni danda looy, "Nang, bidda' na baw bitu basag pangando nu. Duwan ta na ko." Dari paddus na pin halling na, magti du kaulian anak na.

Meka jama kaulian me' si Isa

²⁹ Na pag lakka ga si Isa man lahat looy, lay na baw sila lumān nusu bihing Danaw Jalil, bo' da patukad ta' disu punu. Takka ndooy, lay si Isa ningkō'. ³⁰ Sasang da ndooy, sakiyan na baw jama patilu' pa mman na moo ga jama tongka', ka jama buta, jama pengkol ka jama umaw, sampay jama saki le' kajinisan. Pag takka da pa mman si Isa, lay nna' da sagannap ma saki ni awpan na. Dari si' lay du ulian si Isa sikamimon. ³¹ Pag takita le' baanan jama ndooy ga jama bay umaw kabitsala na, ma pengkol ka tongka' kapalān na paayad, maka jama buta ngita na, tud bay haylan sila. Dari lay na ga sila mudji Tuhan. Yuk da, "Pudji tabi Tuhan bangsa Israil."

Si Isa makan jama mpat libu

(Malkus 8.1-10)

³² Pag-anu si', lay na baw linganan si Isa ga mulit na pa mman na. Luu ja' si', yuk na, "Luuy ku la ni siga jama naa. Tallu ngallaw na sila ntuu mman ku, bo' lay na katis lutu' da. Gampang ku mapole' sila, taggaha' lay na baw mintu sila kappisan ni tangnga' lān ni kalintangū' da."

³³ Yuk siga mulit na niiya, "Noy baw tu la man tabi ngaddo' sukup man makan sila, me' naa na eka da, bo' ni lahat ya' magluma' lagi?"

³⁴ Tilaw si Isa ninsila, "Dangom batang gi tinapay bi?" Pag tampung da, "Pitu' sa, ka luu gi baw daying dangkiti'."

³⁵ Pag-anu, lay soho' na ga baanan jama looy ningkō' ta' tana'. ³⁶ Pag-anu, kinaddo' na me' na ga tinapay looy sikapitum batang maka daying na, bo' pinagsukuhan me' na pa Tuhan. Pag lupus, pinong-pōng na me' na, bo' sinongan pa mman ga mulit na noho' man makan ga baanan jama looy. ³⁷ Dari si', lay na sila sikamimon mangan sampay sso na ga sila. Pag lupus, luu gi bay pumpung ga mulit na pitu' baka' panno' le' pisan tinapay ka daying bay takapin. ³⁸ Bo' eka ga jama looy si' bay mangan, luu ga mpat libu kalallahan sarī gi karandahan ka anak-anak.

³⁹ Pag-anu, lay na pinapole' me' si Isa baanan jama looy mimon, bo' na dutai ta' kumpit ka ga mulit na palintas pa Magadan.

Siga Parisi ka ga Saddusi noho' pinakitahan sipat kawasa Tuhan

(Malkus 8.11-13; Lukas 12.54-56)

16 Na disu llaw, luu na baw siga Parisi ka Saddusi pilay pa mman si Isa nuway-nuwayan iya. Yuk da niiya, "Pakitahan te' kami sipat kawasa mari luu bukti' kau bay pinapitu me' Tuhan."

²⁻³ Iya tampung si Isa, "Kaam tu, bong hāl me' mindogahan bū lahat, kamurahan ja' kam. Suga' bong baw hāl me' mindoga bong oy pabuwat Tuhan ni batnaa, kaawran kam. Bong takita bi na akket na langit pag sumaddop llaw, yuk bi, 'Tallak lahat sumawung.' Atawa pag sayu, bong kam ngita andom, yuk bi, 'Uwan na sina mintu.' Suga' ni hāl me' mindoga bong oy pabuwat Tuhan ni batnaa, masi ya' tabistu bi san meka na sipat kahaylan-haylan bay pinō' ningkaam. ⁴ Tud maat jama angkat-angkatan batnaa. Ya' sila kanaalla pa Tuhan. Ya' sila kuhi pitsaya' bong sila ya' bay pinakitahan sipat kawasa. Suga' ya' du sila pinakitahan sipat sarī man me' ilooy ma bay katuwa' ni Nabi Yunus matto.'" Pag-anu si', lay na si Isa palakka mandooy.

Subay jama iyakin ni tō' siga Parisi ka ga Saddusi

(Malkus 8.14-21)

⁵ Na ya' hallom, lay si Isa ka ga mulit na dutai ta' kumpit palintas pa dambila' danaw. Lān da pilay, boho' tasayu ga mulit na lay takupan da moo tinapay lutu' da. ⁶ Pag-anu, yuk si Isa ninsila, "Paayad-ayad kam. Iyakinan bi pasulig siga Parisi ka ga Saddusi."

⁷ Na siga mulit na si' tu, ya' tabista da iya ngandalil. Dari yuk da padisu-padisu, "Mahapsa' la ngkon na halling me' naa sabap ya' tabi bay kaboo tinapay."

⁸ Na si Isa si' tu, tasayu na du bong oy binitsala me' da. Dari yuk na ninsila, "Ongoy na inaa na pagbitsalahan bi sat ga hāl tinapay ya' luu? Kulang bitu pangan-do bi niyaku. ⁹ Amu-amu kam kitu ya' kahati? Marean ta lay na takupan bi limam batang du tinapay looy man ku bay makan ga jama looy lima libu. Intomun bi do' bong dangoy baka' gi takapin bay pumpung bi. ¹⁰ Maka intomun bi do' tinapay looy pitum batang du man ku bay makan ga jama looy mpat libu. Dangoy baka' gi takapin bay pumpung bi? ¹¹ Tud jayip ku ya' san bay tahati bi sa' tinapay bay awnan ku ni bay halling ku nsini', 'Iyakin kam ni pasulig siga Parisi ka ga Saddusi.'" ¹² Dari si', boho' tahati me' da tud sa' du pasulig tinapay inawnan. Ilooy ya inawnan me' na noho' sila iyakin ni tō' siga Parisi ka ga Saddusi.

Si Pitel mā' bong soy si Isa

(Malkus 8.27-30; Lukas 9.18-21)

¹³ Pag-anu, lay na baw pawus ga si Isa pa bihing दौरा inawnan Sesariya Pilipi. Sasang da ndooy, tilaw si Isa ni ga mulit na, "Na kuwan aku, Anak Manusiya', bong ni bitsala jama, soy tu ku?"

¹⁴ Tampung da, "Pamā' kasohean, kau na kono' si Yahiya ma Tukang Mandi lay na lllum pabalik. Yuk kasohean baw, kau na kono' Nabi Eliyas. Bo' yuk kasohean baw, kau na kono' Nabi Jeremaya atawa disu nabi sarī man maruhu'-ruhu' bay pinakallum pabalik."

¹⁵ "Na bong kaam," yuk si Isa, "soy baw itu ku?"

¹⁶ Tampung si Saymon Pitel, "Kau na bina Almasi, tukang nalamat ma bay njanji' me' Tuhan sabanna ma lllum saumu-umu. Kau na Anak Tuhan."

¹⁷ Yuk si Isa niiya, "Saymon, anak si Yahiya, sinupaatan ko batan pangahati nu pasal aku lay na pinalahil ningkau me' Mma' ku ni sulga', sa' man kapandoyan manusiya'. ¹⁸ Batnaa, awnan ta na ko si Pitel, hatiyān na batu. Batan bitsala nu ilay si' pasal aku me' sapantun batu man ku matangge luma' ku. Luma' ma awnan ku itu yana mimon manusiya' ma pitsaya' niyaku. Bo' ya' na sina sila ā me' Ibilis ka ga pagkahi na seytan. ¹⁹ Maka Pitel, buwanan ta na ko kapatut me' sapantun kungsi' man mukisan lawang pa jawom pamarinta Tuhan. Dari oy-oy tinagga me' nu ntuu ni junya', tinagga du sina me' Tuhan. Oy-oy padari nu ntuu ni junya', pinadari du sina me' Tuhan." ²⁰ Pag-anu si', lay supali si Isa siga mulit na ya' noho' mā' ni soysoy ga iya na Almasi.

Si Isa nuna' kapatoy na

(Malkus 8.31; 9.1; Lukas 9.22-27)

²¹ Na pus me' looy, nagna' na baw si Isa mahati siga mulit na bong oy katuwa' niiya ni sinōng. Yuk na, "Aku itu, talpaksa' niyaku pilay na pa Jerusalem. Ndooy ilay mintu, subay ku natasan jinisan kabinsanaan me' siga matatoa ni agama ka ga imam langkaw sampay ga guru sara' agama, bo' pinapatoy lagi ku. Suga' pag ina mintu taabut ni katallu ngallaw, lllum na du sina ku pabalik."

²² Pag takale si Pitel bitsala si Isa, ilooy ma lay do' boo na si Isa palawak-lawak, bo' na naggong, yuk na, "Uy, Tuwan, daa ko ba halling me' naa. Sipais du pin ko! Niya' bina dari me' naa katuwa' ningkau."

²³ Pag-anu, ilooy ma paawop si Isa ni si Pitel sambayan na halling, "Lakka na ko man bihing ku Ibilis! Pamiki nu ina kahandak manusiya', sa' ga kahandak Tuhan."

²⁴ Pag-anu, yuk si Isa ni ga mulit na, "Soysoy doman mme' niyaku subay tikutan na kahandak na bong pin taduwan na ja' kahandak ku. Subay atas na manangkit

tehang halli' man na nilansang, bo' na patuhut niyaku. Hati na, subay atas na lumingka' njawom jinisan katiksaan ka kabinsanaan kalna' aku san man na matoy, bo' na kapa-mme' niyaku. ²⁵ Soysoy ina ya' mean kahandak na bong pin tabean na kahandak ku, masti' sampulna' ja' nyawa na labba man junya' sampay pa ahirat. Suga' soysoy ina numbul satu niiya me' na nulut dī na halloman na ntuu ni junya', tiksa' nyawa na saumu. ²⁶ San du sina lay katis mimon alta' njawom junya' lay takole' bi, oy pūs na bong tiksa' du nyawa bi njawom nalka'? San ina pooy eka alta' bi, ya' du dari man ngalakkat nyawa bi man jawom katiksaan. ²⁷ Ni sinōng, pabeleng du situ Anak Manusiya' ka ga malaikat na pa junya' liput me' sahaya' Mma' na. Pag-anu, bo' na nungbasan mimon manusiya' ni oy-oy bay pabuwat da, mahap-maat. ²⁸ Maka baan ta kam banahan, kasohean kam ma luu nangge ntuu, ya' gi situ kam mintu bay matoy, ndang takita bi na katakka Anak Manusiya' ddas ka pamarinta na."

Halin bantuk si Isa ta' punu

(Malkus 9.2-13; Lukas 9.28-36)

17 Na luu ja' si' bay pingka' nnom ngallow, lay na baw boo si Isa ga si Pitel ka ilooy duwa magdanganakan, yana ga si Ya'kub ka si Yahiya, pa ta' punu langkaw, sila-sila ja'. ² Lay ja' si' sila ndooy, ilooy ma halin na bantuk si Isa ni awpan da. Sahaya' luwa na me' mataallow na sampay pakayan na lay na ga papote' malaas na maka nahaya' na. ³ Maka pag nda' ga mulit na, luu na tulun duwa nabi matto' magbitsala ka si Isa, yana Nabi Musa ka Nabi Eliyas. ⁴ Dari halling si Pitel ni si Isa, "Tuwan, tud kahapan la luu kami ntuu. Bong ko doman, buwatan ta na kam bawung-bawung tallu ntuu, disu ningkau, disu ni Nabi Musa, ka disu ni Nabi Eliyas."

⁵ Pag-anu, sasang si Pitel si' mitsala, liput na sila me' tayi' baliyu pote' malaas, ninag na. Maka luu gi suwara pō' man jawom tayi' baliyu looy, yuk na, "Inaa ina Anak ku, kakasi ku. Kasulitan ku banahan niiya. Indanan bi bitsala na."

⁶ Pag takale me' siga mulit si Isa suwara looy, magti sila pahangkop ta' tana' ni katawu da. ⁷ Pag-anu, pasōng si Isa pa mman da, bo' na murut sila sambayan na halling, "Bangun na kam. Daa na kam tawu." ⁸ Pag donga' da, niya' na luu takita da sarī man si Isa.

⁹ Na sasang da palūd man ta' punu looy, ilooy ma lay sila sinupali me' si Isa, yuk na, "Daa kam mā' ni soysoy bong oy bay tasakup bi ngkod-ngkoran ya' gi ku, yana Anak Manusiya', bay pinakallum pabalik."

¹⁰ Pag-anu si', pakiyaka na baw siga mulit na niiya, yuk da, "Tuwan, ba'-bā' siga guru sara' agama masti' duhu' do' Nabi Eliyas pō' noho' jama saddiya ni katakka Almasi. Bana kilay bitsala da? Na pasal kau, katooan kami baw luu na ko, suga' ya' gi baw bay tu-

matanda' ga luu na Nabi Eliyas bay duhu' pitu man kau." †

¹¹ Tampung si Isa, "Oho', bana silay yuk njawom kitab masti' duhu' do' pō' Nabi Eliyas noan jama mari sila saddiya ni katakka Almasi. ¹² Suga' baan ta kam banahan, luu na silay bay pitu Nabi Eliyas suga' ya' ya bay takila. Sarī gi, lay ja' du manusiya' nganduwan dī da pooy-pooy karomanan da me' buwat iya. Damikiyan, me' naa du sina mintu me' da buwat aku, yana Anak Manusiya'." ¹³ Dari boho' tahati me' siga mulit na si Yahiya ma Tukang Mandi hati bay awnan na Nabi Eliyas.

Si Isa ngulian disu anak-anak sineytan

(Malkus 9.14-29; Lukas 9.37-43)

¹⁴ Na pag beleng ga si Isa pa jawom baanan jama ndooy, luu na baw disu lalla pasōng pa mman na, bo' na pakoko' ¹⁵ sambayan na halling, "Tuwan, panimbangan do' anak ku. Tud malasahi ya me' bilaw-bawina. Kansang na ga ya habba' ni jawom api atawa labu' pa jawom bohe'. ¹⁶ Bay na silay ya boo ku pa mman ga mulit nu suga' ya' du bay takole' da."

¹⁷ Tampung si Isa, "Uy la! Angkat-angkatan batnaa tud kulang bitu pangando da pa Tuhan maka tud bingkok pamiki da. Subay me' noy gi do' tu hallom ku dambuwa' ka kaam bo' bi pitsaya' niyaku? Agon ya' na bitu tatatas ku arat bi." Pag-anu, yuk na ni mma' anak-anak looy, "Bōn na pitu anak nu." ¹⁸ Luu ja' si', lay na soho' si Isa seytan njawom baran anak-anak looy pō'. Dari lay du pō' sampay magti kaulian na anak-anak looy.

¹⁹ Na ya' ja' si' luu jama, lay na baw pasōng ga mulit si Isa pa mman na. Tilaw da, "Tuwan, ongoy lay la ya' bay tapō' kami seytan looy man baran anak-anak looy?"

²⁰ Tampung si Isa, "Sabap kulang pangando bi niyaku. Baan ta kam banahan, bong ina luu pangando bi san lasa batehe' bigi mustard, minsan punu naa tahalin bi du bong soho' bi halin. Ya' sina luu sa' tapabuwat bi bong tud luu du pangando bi niyaku. ²¹ Suga' jinis seytan me' looy ilay, ya' tapō' me' bi bong kam ya' do' duhu' maku duwaa maka puwasa."

Kaminduwa si Isa nuna' kapatoy na

(Malkus 9.30-32; Lukas 9.43-45)

²² Na disu llaw, sasang si Isa ka ga mulit na kumpo ndooy ni Jalil, yuk si Isa ninsila, "Ya' na hallom, tinipu na situ ku, yana Anak Manusiya', bo' pina-ntan ni sara' ²³ sampay pinapatoy. Suga' pag ina mintu taabut ni katallu ngallow, llum du ku pabalik." Pag takale siga mulit na bitsala na, tud bay susa sila.

† Kitab Nabi Malakay 4.5.

Si Isa maka si Pitel mayad sukay langga mehe

²⁴ Pag-anu, lay na baw takka si Isa ka ga mulit na pa Kapelnyum. Sasang da ndooy, luu pasōng pa mman si Pitel siga tukang maku sukay man ngayaran langga mehe. Tilaw da niya, “Mayad du kina guru bi sukay ni langga mehe?”

²⁵ Tampung si Pitel, “Oho', mayad bilay.”

Na pag asok si Pitel pa jawom luma' man da pahan-ti', ya' gi ya bay kabitsala, magti si Isa nilaw, yuk na, “Saymon, kumpasan nu? Ni hāl sukay pa parinta, soy sininga me' siga sultan, anak da atawa jama sarī?”

²⁶ Yuk si Pitel, “Jama sarī bilay.”

“Bong me' looy,” yuk si Isa, “sagannap anak Tuhan san ya' na mayaran sukay ni luma' Mma' da. ²⁷ Suga' supaya ya' maat atay da ningkita, mahambu ko pilay pa jawom danaw. Daying ma duhu' takole' nu, bangaun behe na. Pag-anu, ngita sina ko njawom behe na pilak sukup man mayaran sukay ta sikaduwa. Kad-doun pilak looy, bo' deanun siga tukang maku sukay ni langga mehe.”

Jama ma patingkat ni pamarinta Tuhan

(Malkus 9.33-37; Lukas 9.46-48)

18 Ni waktu looy du si', lay pilay siga mulit si Isa pa mman na, yuk da, “Tuan, ni mimon manusiya' njawman pamarinta Tuhan, soy lay la patingkat?”

² Pag lupus da nilaw, lay si Isa ngalinganan disu anak-anak pa mman na, bo' lay boo na pa tangngaan da. ³ Pag-anu, yuk na, “Ddong na kam ba ngulihal me' bi patingkat. Baan ta kam banahan, bong ina ya' halin bi pamiki bi supaya diyo' pangatayan bi me' karuha anak-anak tuu, malaingkan ya' kam kapatabe' ni pamarinta Tuhan. ⁴ Suga' soysoy ina magpadiyo' sampay ngakig diyo' pangatayan anak-anak tuu, iya na patingkat ni pamarinta Tuhan.

⁵ “Lagi' na,” yuk si Isa, “soysoy ina ngahasi disu anak-anak me' tuu kalna' aku, sali' du ka aku bay hasi na.

⁶ Suga' soysoy ina buwat oy maka oy na ma kalangkat ni pangando anak-anak me' tuu ma pitsaya' niyaku, gam na bay ginantungan kallong na ka batu mehe, bo' na llabuhan ni tangnga' sallang. ⁷ Baan ta kam banahan, siya-siya sina manusiya' ma mandang hāl junya' sabap wā sila takole' sinasat. Ni junya' tuu itu ndang ya' taambat sasat ma moo jama buwat dusa. Suga' tud siya-siya sina mintu sagannap ma bay moo sasat me' looy. ⁸ Sangkon ilagan bi dī bi. Bong sawpama dambila' tangan bi atawa dambila' battis bi kaboo-boo ningkaam buwat dusa, kurungan bi na bo' tini-manan. San ina langkap battis-tangan bi sikaduwambila', bong man bi taisi pa jawom api nalka' ma ya' tapawman, gam na baw dambila' sa tangan bi atawa battis bi bong pin kam kole' ja' kasampulnaan nyawa

saumu-umu. ⁹ Minsan mata bi, bong luu dambila' ma kaboo ningkaam buwat dusa, kuwirian bi na bo' tini-manan. Gam na kam kole' kasampulnaan nyawa saumu ka mata bi dambila' sa, man bi nnaa hiniyakan pa jawom api nalka' dda' ka mata bi sikaduwambila'.

¹⁰ “Paayad-ayad kam taggaha' me' bi mista ya' punitukan disu anak-anak me' tuu. Batan baan ta kam banahan, luu sina siga malaikat para ninsila wā ni awpan Mma' ku ni sulga'.”

Bili-bili lungay

(Lukas 15.3-7)

¹¹ Pag-anu, yuk si Isa, “Anak Manusiya' itu bay pitu pa junya' miha jama ma lawak man Tuhan maka nalamat sila. ¹² Bong sawpama luu jama magbili-bili dahatus, bo' lay lungay disu, sa' ba, mbanan na do' ilooy ma siyampu'-siyam mangan ta' buntu', bo' na miha ilooy disu ma bay lungay? ¹³ Bong mintu lay na tatammu na, baan ta kam, tud gāk silay ya banahan. Gāk gi ya ni ilooy disu man ni ilooy ma siyampu'-siyam ma ya' bay lungay. ¹⁴ Damikiyan, me' naa du sina parasahan Mma' bi ni sulga'. Ya' du ya doman minsan disu jama me' anak-anak tuu lungay man jawom okoman na sampay man na binasa.”

Bong pagkahi bi suku' si Isa buwat dusa ningkaam

¹⁵ Pag-anu, yuk si Isa lagi, “Bong luu disu jama ma pitsaya' niyaku bay buwat maat ningkau, pilay ko pa mman na. Baan nu ya bong oy kasaan na. Suga' subay duwang-duwangan ja' kam. Bong ina ya pakale sampay mangaku sā' na, malaingkan sikaḥap na sina kam pabalik. ¹⁶ Suga' bong ina tuwak na bitsala nu, subay ko moo disu duwa pagkahi nu ma pitsaya' niyaku pa mman na. Batan talpaksa' subay luu duwa tallu saksi' ni bay pagsagaan bi. ¹⁷ Bong ya' hasi na palbiatan saksi' nu, pasahid ko ni baanan pagkahi bi ni langga. Na bong masi gi ya ya' mme' ni palbiatan siga pagkahi bi, bilangun bi na ya jama ya' pitsaya' ni Tuhan ka bal-dusa me' karuha siga tukang ninga sukay.

Kapatut siga suku' si Isa

¹⁸ “Baan ta kam banahan, oy-oy ina tinagga me' bi ntuu ni junya', tinagga du sina me' Tuhan. Oy-oy padari bi ntuu ni junya', pinadari du sina me' Tuhan. ¹⁹ Maka luu gi bā' ku ningkaam. Bong luu san lasa duwa ja' kam ma mme' niyaku magbē' pikilan pasal oy-oy paku bi man Mma' ku ni sulga', nduwan ja' sina kam. ²⁰ Batan bila ina luu duwa tallu jama kumpo ma pitsaya' niyaku, masti' luu du ku ni bihing da.”

Tindog ya' ngampun

²¹ Pag-anu si', lay na baw pasōng si Pitel pa mman si Isa nilaw, yuk na, “Tuan, subay ilay min dangoy am-

pun ku pagkahi ku bong ya amu-amu buwat dusa niyaku? Sukup na kilay min pitu?"

²² Pag tampung si Isa, "Sa' sina sat min pitu', arapun subay min pitumpū' llipat pitu', ²³ batan pamarinta Tuhan ina, me' tuu karuha na: Luu disu sultan ninga siga tindog na ma utangan niiya. ²⁴ Sasang na maliksa' utang da, luu disu tindog na binoo pa awpan na utangan niiya salaksa' pilak. ²⁵ Bo' ya' luu sīn na man na mayaran sultan looy. Dari lay ya soho' sultan looy pinaballihan ka alta' na mimon sampay anak-nda na man mayaran utang na. ²⁶ Suga' bbuwatan tindog looy, lay nangge ka tuut na maku ase' niiya, yuk na, 'Ampun Sultan, panimbangan do' ku maka tangguhan do' ku, bo' sa bayaran ku utang ku sikamimon.' ²⁷ Dari si' kapaluy sultan looy niiya sampay lay na pawman na utang na labbasakayi, bo' na lay na sinoho' mole'.

²⁸ "Pag pole' na, sitammu na baw ya ka disu pagkahi na tindog utangan dangkiti' du niiya. Pag-anu, magti sungkuban na bo' na sinakko-sakko sambayan na halling, 'Bayaran nu na utang nu niyaku!' ²⁹ Dari kuwan ilooy si' ma utangan, lay nangge ka tuut na ni awpan na maku ase', yuk na, 'Panimbangan do' ku maka tangguhan do' ku, bo' sa bayaran ku utang ku ningkau.' ³⁰ Suga' ya' ya bay kuhi, gam pin lay gi soho' na nijil ngkod-ngkoran ya' gi bay kabayad utang na.

³¹ "Pag takita le' siga pagkahi na tindog me' na bay buwat lalla looy, tud bay susa atay da sampay lay na sila pa mman sultan mā' mimon ma bay takita da. ³² Lay ja' si' kabaan sultan, lay tawag na tindog na ilooy si' ma bay utangan mehe niiya. Luu ja' si', yuk sultan niiya, 'Kau na bina tindog bidda' na dahulaka' nu. San kau me' looy na ehe utang nu, pagka ko lay maku ase' niyaku, lay gi du ko ampun ku. ³³ Dapat si' lay du panimbangan nu pagkahi nu tindog me' kadari bay pabuwat ku ningkau.' ³⁴ Dari ni kaehe lasu sultan looy, lay soho' na lalla looy njil bo' bininsana' ngkod-ngkoran ya' gi puwas utang na sikamimon.

³⁵ Damikiyan," yuk si Isa, "me' naa du sina me' Mma' ku ni sulga' buwat kaam bong kam ya' ngampun siga pagkahi bi ni kahilas atay bi."

Hāl jama sitampu ka sape'

(Malkus 10.1-12)

19 Pag lupus si Isa nō', lay na baw ya palakka man Jalil, bo' na pilay pa Yahudiya ni dambila' Sōng Juldān. ² Manusiya' si' tu, sakiyan patuhut niiya maka mimon ma sakihan lay du kaulian me' na.

³ Ndooy si', luu na baw takka siga Parisi pa mman na nual man da niit iya. Tilaw da niiya, "Bong ni sara' agama tabi, dari kilay lalla napean nda na san gi oy saba-pan na?"

⁴ Tampung si Isa ninsila, "Ongoy, ya' kam kina bay matsa jawom kitab jaman Tuhan bay mapayak manusiya'? Lay silay ya buwat disu lalla ka disu danda.

⁵ Pag lupus, lay na baw Tuhan magpalman, yuk na, 'Subay lalla pasakkat man indu'-mma' na, bo' na nibuuk dī na na ka nda na. Dari bay duwa gi sila, lay na dari disu baran sa.' ⁶ Dari ni mata Tuhan, bong jama sitampu, sa' na duwa baran da, arapun disu sa sabap tibuuk na sila. Sangkon, ma lay na tinibuuk me' Tuhan, daa na sinalay me' manusiya'."

⁷ Pag-anu, nilaw na baw ga Parisi ni si Isa, yuk da, "Bong me' naa, ongoy lay bay pinadari me' Nabi Musa lalla napean nda na bong luu suwat pasa?"

⁸ Sambung si Isa, "Bana bilay bay tinugutan le' Nabi Musa kabbo'-bboan tabi napean nda da. Suga' kon me' looy sabap tohas atay da, sali' du ka kaam batnaa. Bo' Tuhan ina, sa' me' naa karomanan na labba man tagna' na bay mapayak lalla maka danda. ⁹ Suga' ituu ja' me' ku maka kaam: Soysoy ina napean nda na, bo' nda na ya' bay magjina, bong ya handa na pa sarī, sali' du ya ka magjina."

¹⁰ Yuk siga mulit na niiya, "Uy la, bong bilay me' looy kahalan jama ka nda na, gam na daa na jama sitampu."

¹¹ Tampung si Isa, "Ya' baw bina sikamimon jama katatas ya' sitampu. Kamasā' luu du baw ina jama ma bay binuwanan me' Tuhan gaos man da gāk san ya' luu sohe' da sitampu. ¹² Meka sina danan man kasohean lalla ya' handa. Disu, ndang luu na salla ni baran da labba man kūn indu' da lagi. Kuwan kasohean, kon da ya' handa sabap bay pinakaat me' jama baran da. Kuwan kasohean, ndang ya' doman handa sabap ya' sila doman luu gi kasanggalang ninsila malān pamarinta Tuhan. Na soysoy ina doman nūs limpa' da, pi-layun bi."

Si Isa makuhan ga anak-anak duwaa

(Malkus 10.13-16; Lukas 18.15-17)

¹³ Pag-anu si', luu na baw ndooy kasohean moo siga anak da pa mman si Isa noho' tinappak niiya bum-bunan da sampay makuhan sila duwaa. Suga' kuwan ga mulit na baw si' tu, bbuwatan da naggong ga jama looy. ¹⁴ Pag nda' si Isa me' looy, yuk na ni ga mulit na, "Pabiyahun bi na ba pitu siga anak-anak naa pa mman ku. Daa na saggongun bi, batan pamarinta Tuhan ina ndang para ni jama diyoy' pangatayan me' karuha ga anak-anak naa." ¹⁵ Pag-anu si', lay na tinappak me' si Isa bumbunan ga anak-anak looy pinakuhan duwaa. Pag lupus, lay na si Isa lakka ka ga mulit na.

Awod jama dayahan kole' kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na

(Malkus 10.17-31; Lukas 18.18-30)

¹⁶ Ya' gi hallom, luu na baw disu lalla pa mman si Isa, yuk na, "Tuwan Guru, oy tu la pabuwatan mahap sub-

ay pabuwat ku mari sampulna' nyawa ku saumu-umu?"

¹⁷ Yuk si Isa, "Ongoy ko nilaw aku bong oy mahap? Isu-isu Tuhan bina mahap. Sangkon bong ko doman kole' kasampulnaan nyawa saumu-umu, subay bogbogan nu siga panohoan na."

¹⁸ Tilaw lalla looy, "Siga panohoan mamoo?"

Yuk si Isa, "Daa ko mapatoy jama, daa ko magjina, daa ko nangkaw, bong ko naksi', subay bana, ¹⁹ maka pag-aratan nu indu'-mma' nu sampay kaasean nu pagkahi nu manusiya' sibu' du ka ase' nu ni dī nu."

²⁰ Pag halling lalla looy, "Lay na bilay bogbogan ku panohoan looy si' sikamimon. Oy na pin subay pabuwat ku?"

²¹ Yuk si Isa niya, "Bong ko doman ya' luu kulang nu pa Tuhan, mole' na ko, paballihan nu na alta' nu sikamimon bo' pagdeanun na jama miskin ballihan na. Bong si' ina ko buwat me' naa, luu na ladjiki' nu mehe ni sulga'. Pag lupus, bo' nu pabeleng pitu mme' niyaku."

²² Pag takale me' lalla looy panohoan si Isa, lay halin parasahan na sabap sēng ya ni alta' na ya' taambat. Dari lay na ja' ya lakka ni kasusa na.

²³ Pag-anu, yuk si Isa ni ga mulit na, "Baan ta kam banahan, awod sina jama dayahan tumabe' ni pamarinta Tuhan. ²⁴ Kamurahan gi unta' papassūt ni lowang panahi' man jama dayahan patabe' ni pamarinta Tuhan."

²⁵ Pag takale me' siga mulit na bay bitsala na si', tud bay jayip sila sabap kanna da poonan jama altaan sabap kinahopan sila me' Tuhan. Sangkon yuk da, "Bong me' naa, soy baw ilay tasalamat?"

²⁶ Pag-anu si', ilooy ma lay si Isa nganda' ninsila sambayan na halling, "Ndang tunmanūn sina me' manusiya' nalamat dī da, suga' bong Tuhan, ya' luu tunmanūn niya."

²⁷ Pag-anu, yuk si Pitel, "Pooy baw tu la me' kami lay na ngambanan mimon-mimon supaya kami kapa-mme' ningkau? Oy baw tungbas ningkami?"

²⁸ Yuk si Isa, "Baan ta kam banahan, pag ina mintu pinabahauwan na junya', Anak Manusiya' itu mintu ningkō' na ni tingkoan man na magsultan ni kaehe kawasa na. Kaam pun, siga mulit ku, pinatingkō' na du kam mintu ni sapu-duwa tingkoan marintahan mimon panubu' lakka man siga anak si Israil sikasapu-duwa.

²⁹ Maka soysoy ina bay ngambanan luma' na, siga danganakan na, indu'-mma' na, siga anak na, atawa tana' na supaya ya kapa-mme' niyaku, lipat min dahatus gi tungbas Tuhan niya. Bo' na, kole' gi ya kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na. ³⁰ Indanan bi. Meka sina jama ma ni duhuan batnaa, pag taabut mintu ni ahirat, lay na sila ni dambulihan. Damikiyan, meka du sina jama ma ni dambulihan batnaa, pag ndooy mintu, lay ni duhuan."

Pamintangan pasal me' Tuhan nungbasan jama njawman pamarinta na

20 Pag-anu, yuk si Isa, "Buwanan ta do' kam pamintangan pasal pamarinta Tuhan. Luu disu lalla dapu kabbun anggul luha. Sayu alab lagi, lay ya lumān miha jama buwat ni jawom kabbun na. ² Pag nammu ja' ya, lay sila magsulut ni gadji pata' ka pabuwatan dangallaw. Dari lay na sila sinoho' buwat ni kabbun na.

³ "Pag ga lisag siyam sayu, lumān na baw pabalik dapu kabbun looy pa tabu'. Ndooy si', lay ya ngita siga jama nangge-nangge ja'. ⁴ Dari yuk na, 'Bong ya' luu buwatan bi, bo' kam doman buwat, pilay kam pa kabbun ku. Pagsipata' ku sa gadji bi ka halloman man bi bay buwat.' ⁵ Dari lay na sila pilay.

"Pag taabut tangnga' llaw, lay na baw ya nammu jama ni tabu' bo' sinoho' buwat ni kabbun na.

Damikiyan, pag lisag tallu kohap, me' looy du. ⁶ Tapit ja' si' lisag lima, pag beleng na balik pa tabu', ngita na baw ya balik jama nangge-nangge sadja' ndooy. Dari yuk na, 'Ongoy kam nangge-nangge sadja' ntuu dangallaw na?'

⁷ "Pag halling da, 'Ya' ba la kami nammu buwatan.'

"Dari yuk na ninsila, 'Bong me' looy, pilay na kam buwat ni kabbun ku.'

⁸ "Pag sangom, yuk lalla looy ma dapu kabbun ni pamean siga tindog na, 'Sōn na pitu sila ma bay buwat. Gadjihan nu na. Suga' ilooy do' ma dambuli paruhuun ginadjihan.'

⁹ "Pag takka sagannap ma bay nagna' lisag lima kohap, lay sila binuwanan gadji halli' dangallaw. ¹⁰ Dari pag luu ja' sagannap ma bay duhu' buwat, holat da langkaw gadji da man ilooy ma dambuli, suga' pag nda' da, sali' du eka gadji da. ¹¹ Pag tima' da gadji da, bbuwatan da magdubdub ni jama dapu kabbun. ¹² Yuk da, 'Uy la, timpus banahan dangallaw kami bay buwat njawom pasu' llaw, taggaha' sali' du gadji kami ka sila ma danjām du bay buwat.'

¹³ "Pag tampung ilooy ma dapu ni disu ninsila, 'Pakale do' ko ba Nges. Ya' ko bilay bay lilu ku. Sa' ba, bay pagsulitan ta gadji nu ni pabuwatan dangallaw, halli' gadji dangallaw du? ¹⁴ Sangkon, kaddoun na gadji nu bo' nu mole' na. Bong ku doman magsisibu' gadji nu ka ga jama looy ma dambuli bay buwat, ¹⁵ ya' kitu ku kapagbaya' ka sīn ku? Marean ta dangki' ko sukat ku ya' tingot muwanan jama sīn ku.' "

¹⁶ Yuk si Isa lagi, "Dari me' halling sambat ku na si', meka sina jama ma ni dambulihan batnaa, pag taabut mintu ni ahirat, lay na sila ni duhuan. Damikiyan, meka du sina jama ma ni duhuan batnaa, pag ndooy mintu, lay na ni dambulihan."

Kamintallu na si Isa nuna' kapatoy na

(Malkus 10.32-34; Lukas 18.31-34)

¹⁷ Pag-anu, sasang ga si Isa patukad lān song pilay pa Jerusalem, lay soho' na mulit na sikasapu-duwa pa bihing na supaya sila ja' kale bitsala na. ¹⁸ Yuk na ninsila, "Pakale kam. Batnaa pilay na kitabi pa Jerusalem. Ndooy ilay mintu, sinungkuban na ku, Anak Manusiya', bo' ku pina-ntan ni siga imam langkaw ka ga guru sara' agama. Pus me' looy, bo' ku binotangan hukuman kapatoy. ¹⁹ Pag-anu, bo' ku pina-ntan na baw ni bangsa Rom binuwat kalabbiyan, bo' llagpi' ka llansang gi ta' tehang sampay matoy. Suga' pag ina mintu taabut ni katallu ngallaw, pinakallum du ku."

Paku nne' ga si Ya'kub ka si Yahiya

(Malkus 10.35-45)

²⁰ Pag-anu si', pasōng na baw nda si Sibidi ka ga anak na si Ya'kub ka si Yahiya pa mman si Isa. Luu ja' si' sila ni awpan na, kuwan danda looy lay pakoko' maka yuk na, "Tuwan, bong si' kadarihan ningkau, luu la paku ku ningkau."

²¹ Yuk si Isa niiya, "Oy si' tu paku nu?"

Tampung danda looy, "Tuwan, pag taabut nu mintu magsultan ni mimon-mimon, bong si' kadarihan ningkau, patingkoun na ga anak ku ni bihing nu, disu ni kawnan nu, disu ni kayli nu."

²² Tampung si Isa, "Ya' san bitu tasayu bi bong oy paku bi. Tatatas bi kina kabinsanaan me' ilooy ma song lingkaan ku?"

Pag tampung da, "Oho' Tuwan, takaya kami."

²³ Yuk si Isa, "Bana sina, takissa bi du mintu kabin-sanaan me' karuha ilooy mintu ma sinōng me' ku. Suga' bong baw hāl me' mene' bong soy ningkō' ni kawnan ku ka kayli ku marinta, sa' inaa suku' ku. Siga paningkoan looy ilay ndang lay na hinalli' me' Mma' ku para ni jama ma karomanan na pinatingkō' ndooy."

²⁴ Pag takale ja' si' tu me' siga mulit si Isa ilooy ma sapū bay puhung si Ya'kub ka si Yahiya, tud bay dugahan sila. ²⁵ Dari lay linganan si Isa ga mulit na sikasapu-duwa pa bihing na maka yuk na, "Sā' bina pamiki bi. Kainagon bi patingkat na kam man pagkahi bi. Daa kam ba ngakig tabiat siga pa-mmean ni junya' ma ya' ngisbat Tuhan. Sila ina ka ga pagkahi da ma langkaw ntan da, me' da buwat raayat da subay ga ata da.

²⁶ Suga' kaam, amay-amay daa kam ngakig me' looy. Soysoy kam doman patingkat subay buwat dī na tindog siga pagkahi na. ²⁷ Atawa soysoy kam doman pinaehe banahan subay buwat dī na ata sikamimon.

²⁸ Minsan aku, Anak Manusiya', ya' du ga kon ku bay pitu muhung inintu. Arapun kon ku itu bay pitu mari ku kaintu manusiya' sampay nongan umu ku mari meka na jama pinaddusan man hukuman ni dusa da."

Si Isa ngulian duwa jama buta

(Malkus 10.46-52; Lukas 18.35-43)

²⁹ Pag lakka si Isa ka ga mulit na man Jeriko, sakiyan na baw jama patuhut niiya. ³⁰ Na ni bihing lān tinūs me' da, luu duwa lalla buta ningkō'. Pag tasayu da si Isa pingka', ilooy ma hinowapan me' da, yuk da, "Ū Tuwan, panubu' Sultan Daud, panimbangan do' kami la!" ³¹ Suga' bbuwatan baanan ga jama ndooy baw si' tu naggong sila ya' noho' hibuk. Suga' gam pin pinahaddo gi me' da ngahowap, yuk da, "Ndū' Tuwan, panubu' Sultan Daud, panimbangan do' kami!"

³² Dari lay na patagong si Isa bo' soho' na binoo ga lalla looy ma buta pa mman na. Pag-anu, yuk na ninsila, "Oy si' tu karomanan bi pabuwat ku ningkaam?"

³³ Pag halling da si' tu, "Tuwan, doman na kami la ngita."

³⁴ Dari ni kaluuy si Isa ninsila, lay na purut na mata da sampay sarunduun du sila ngita. Maka lay na sila mme' niiya.

Si Isa pinudji pag takka na pa Jerusalem

(Malkus 11.1-11; Lukas 19.28-40; Yahiya 12.12-19)

21 Na tapit ja' si' ga si Isa pa Jerusalem, takita da na kawum Betpaji ni bihing Punu Jaytun. Pag-anu si', lay do' si Isa maduhu' mulit na duwa, ² yuk na, "Pilay kam pa kawum looy ni duhuan. Ndooy ngita sina kam kura' iningkotan. Maka anak na luu du ndooy ni bihing na. Lakkahan bi ingkot na bo' boonun bi sikaduwa pitu. ³ Bong luu nilaw kaam bong ongoy kam buwat me' naa, baan bi ya, gunahan ni Papu'. Magti du sina noho' binoo ningkaam."

⁴⁻⁷ Dari lay ja' si' lumān ga mulit si Isa ilooy ma duwa, takita da na kura' looy ka anak na. Luu ja' si' bay taboo da pa mman si Isa, lay na inampihan me' da anak kura' looy ka sammek bo' lay na bakura' si Isa. Dari lay na binakbul palman ma ndang bay sinuwatan me' disu nabi, ilooy ma yuk na, "Baan nu siga jama ni Zayon, 'Ndaun bi ba, alu na Sultan bi takka pa mman bi. Diyo' sina pangatayan na. Iya ina takka bakura' ta' anak kura' ja'." "

⁸ Na sasang si Isa pasōng ta' kura' looy, meka na jama ni duhuan natag pakayan da ni lān man ngalak iya. Kuwan kasohean lay nappē' engas katumbu-tumbuhan ndooy bo' lay du tinatag ni lān. ⁹ Kuwan baanan ga jama ma lumān ni duhuan si Isa sampay ilooy ma ni dambulihan na, maghowapan na pin, yuk da, "Pudji tabi panubu' Sultan Daud! Sinupaatan jama naa ma pitu ni kawasa-kapatut Papu' tabi Tuhan! Pudji tabi Tuhan ni sulga!"

¹⁰ Ni katakka ga si Isa pa Jerusalem, maghiposan na jama ndooy sitilaw-tilaw, yuk da, "Soy do' ina jama naa?"

¹¹ Pag tampung baanan jama ma ngahaboyan si Isa, "Iya na sina si Isa, nabi looy man Nasaret ndooy ni Jalil."

Si Isa malakka siga padadagang man langga mehe
(Malkus 11.15-19; Lukas 19.45-48; Yahiya 2.13-22)

¹² Pag-anu si', lay na baw si Isa paasok pa haman langga mehe. Ndooy si', ngita na ya siga tukang dangang ka jama malli. Ni kalasu na, lay sila palakka na. Bo' lay gi bulikad na ga lamisahan siga tukang nambian sin sampay ga paningkoan siga jama dagang at-sang man ngulban. ¹³ Maka yuk na ninsila, "Luu bilay palman njawom kitab, ilooy ma yuk Tuhan, 'Luma' ku ina lugar halli' man maku duwaa.' † Suga' kaam tu, lay na pabuwat bi subay ga luma' baanan sugaru."

¹⁴ Sasang si Isa masi ni haman langga mehe, luu na baw pa mman na ga jama buta ka ga jama tongka'. Pag-anu si', lay na sila inulian me' na. ¹⁵ Suga' pag takita siga imam langkaw ka ga guru sara' agama ndooy siga pakaradjaan kahaylan-haylan bay pabuwat si Isa, tud bay dugahan sila. Bo' lay gi magdaruhun duga da pag takale da siga anak-anak ni langga mehe howap lagi noho' pinudji panubu' Sultan Daud. ¹⁶ Dari yuk siga imam ka ga guru looy ni si Isa, "Ya' kina takale nu bong oy bitsala ga anak-anak naa?"

Yuk si Isa, "Takale ku bina. Ongoy, ya' kilay bay batsa bi suwat jawom kitab? Yuk na, 'Minsan siga anak-anak, mehe-diki', pinabadja me' Tuhan mudji iya.' " ††¹⁷ Lupus si Isa mitsala, lay na sila mbanan na bo' na pilay pa Betani. Maka ni kawum looy na ya bay tuli sangom looy.

Si Isa numpaan poon kayu igira
(Malkus 11.12-14; 11.20-24)

¹⁸ Na sayu alab lagi, lān ga si Isa pabeleng pa Jerusalem, lingantu na ya. ¹⁹ Pag ngita ya disu poon kayu igira ya' du tā man bihing lān, lay ya pilay miha buwa' na suga' ya' ya bay nammu, isu-isu dawun. Pag-anu, yuk na ni kayu looy, "Labba man batnaa, ya' na sina ko buwa' pabalik." Paddus na pin halling na, magti du ngalayu kayu looy. ²⁰ Pag takita ja' si' tu me' ga mulit na, kapajayip sila. Dari yuk da, "Pooy do' ina me' kayu naa magti du ngalayu?"

²¹ Yuk si Isa, "Baan ta kam banahan, bong ina luu pangando bi pa Tuhan maka ya' kam hawal-hawalan, tapabuwat bi du sina me' ilooy ma bay pabuwat ku si' ni poon igira looy. Maka san labi gi man ilooy si'. Nduwan ja' sina kam san gi soho' bi punu naa pungkad bo' na noho' ngahiyakan dī na pa dilawut.

²² Oy-oy paku bi njawom duwaa bi pa Tuhan, nduwan ja' sina kam basta kam pitsaya' ja'."

Tinilaw si Isa bong lakka man ninggai kapatut na
(Malkus 11.27-33; Lukas 20.1-8)

²³ Pag-anu, lay na baw si Isa pabeleng pa langga mehe bo' na nagna' noan jama ndooy. Sasang na ndooy, luu siga imam langkaw ka ga matatoa ni agama pasōng pa mman na, yuk da, "Soy do' ina bay muwanan kau kapatut, taggaha' ilu na ko pabasa-basa buwat kajinisan ni langga tuu?"

²⁴ Iya tampung si Isa, "Do' kam bi. Tilaw ta do' kam duhu'. Bong tatampungan bi tilaw ku, malaingan baan ta kam bong soy bay muwanan aku kapatut buwat mimon me' looy si'. ²⁵ Ituu tilaw ku: Soy ilay bay muwanan si Yahiya kapatut na mandi jama? Tuhan kilay, atawa manusiya' sadja?"

Sila baw si' tu, lay do' duhu' isun bong oy pata' tampung da. Yuk da padisu-padisu, "Ya' bitu la luu dapat tabi tumanjata'. Bong itu tabi mā' lakka man Tuhan, yuk na na baw, 'Bong me' looy, ongoy baw kam ya' bay pitsaya' ni umanat na?' ²⁶ Bong baw itu yuk tabi, 'Kapatut na lakka man manusiya' sadja', piligru ningkitabi sabap mimon jama ntuu pitsaya' si Yahiya bay disu nabi.'" ²⁷ Dari si', tampung da niya, "Ya' la katoonan kami."

Pag halling si Isa, "Bong me' naa, ya' du kam baan ku bong soy bay muwanan aku kapatut."

Daa sat ni kuwit tōng ta sadja' me' ta mean kahandak Tuhan

²⁸ Pag-anu, yuk si Isa ni siga pa-mmean agama ndooy, "Baan ta do' kam pasal disu jama anakan duwa lalla. Pag-lupus, bo' ku baan bi bong oy bistahan bi. Na luu disu llaw, yuk jama looy ni anak na ma siyaka, 'Pilay ko To', intuhun do' kabbun tabi.'

²⁹ "Suga' yuk anak na si' tu, 'Ya' ku la kuhi.' Suga' ya' hallom, lay du halin na pikilan na sampay lay na ya pilay pa kabbun da.

³⁰ "Pag-anu si', lay na baw ya noho' anak na ilooy ma siyali patuhut buwat ni kabbun da. Pag tampung anak na si' tu, 'Oho' Ma', pilay sa ku.' Suga' ya' san ya bay pilay."

³¹ Pag-anu, tilaw si Isa ni siga pa-mmean looy, "Bong kaam, mamooy ilay bay ngasip mma' da?"

Pag tampung da, "Ilooy bilay ma siyaka."

Yuk si Isa, "Dari ongoy baw ilay ilooy ya disu akig bi? Baan ta kam banahan, siga tukang ninga sukay sampay siga puta, luu na paasok pa jawom pamarinta Tuhan duhu' gi man kaam. ³² Batan kaam ina, jaman si Yahiya ma Tukang Mandi bay pitu makitahan kaam lān intong tinūs pa Tuhan, ya' kam bay kuhi pitsaya' niya. Gam gi siga tukang ninga sukay ka ga puta pitsaya' lagi. Bo' ilooy gi laot na, san lay na takita bi lay na

† Kitab Nabi Isaya 56.7. †† Kitab Jabul 8.2.

paayad kawul-piil da, masi du kam ya' pitsaya' ni umanat si Yahiya sampay nawbat."

Dalil pasal siga panunggu' ma ya' tapangandohan
(Malkus 12.1-12; Lukas 20.9-19)

³³ Yuk si Isa lagi, "Pakale do' kam. Luu lagi disu dalil dean ku kaam. Luu disu jama bay ngabbun poon anggul. Pag-lupus, lay pinaga, bo' na lay buwat tapag-ga' buwa' anggul man maggaan bohe' na. Maka bay gi ya buwat luma'-luma' langkaw man nganjaga. Pag-anu, lay soho' na tinungguan ni jama bo' na lay lome pa lahat disu.

³⁴ "Pag taabut kakattuan buwa' anggul looy, lay na soho' dapu kabbun looy ga ata na kasohean pilay ngaddo' bahagi' na. ³⁵ Suga' pag takka ga ata na, gam pin lay sila sinungkuban me' siga panunggu' kabbun looy. Kuwan disu lay llagpi', disu lay hiniyak ka batu, maka disu lay pinapatoy.

³⁶ "Pag-anu, lay na baw dapu kabbun looy noho' ga ata na sarī pilay, meka gi man maruhu'. Suga' damikiyan, me' looy du balik me' siga panunggu' kabbun looy buwat sila.

³⁷ "Katapusan, anak dapu kabbun looy na mismu bay soho' na pilay. Hona'-hona' dapu kabbun looy, 'Bong itu anak ku na mismu soho' ku, masti' magmaltabat na sila niiya.' ³⁸ Suga' pag takita le' ga panunggu' kabbun looy, gam pin lay sila isun, yuk da, 'Inaa na sina lalla kapusakahan kabbun tuu. Tu kam, papatoy tabi na mari kapakitabi na kabbun tuu.' ³⁹ Dari lay du ya bay sinungkuban sampay binoo pa poan kabbun looy bo' na lay pinapatoy."

⁴⁰ Pag-anu, yuk si Isa ni siga pa-mmean agama, "Na pag mintu takka jama looy ma dapu kabbun, bong kaam, batōy ilay mintu me' na ga panunggu' kabbun looy?"

⁴¹ Tampung da, "Masti' pinapatoy ja' silay me' na ga jama jahat looy si', bo' pina-ntan na me' na kabbun na ni jama sarī ma kuhi ngandean bahagi' na."

⁴² Pus me' looy si', yuk si Isa ninsila, "Ya' kilay kam bay kabatsa suwat njawom kitab, ilooy ma yuk na, 'Batu ma bay tinimanan me' siga tukang buwat luma' batu, ilooy ya bay dari patingkat kapansahaliyan na man sikamimon. Ilooy ilay si' man gantaan Tuhan na du, bo' tud kainu-inu ningkitabi.' †

⁴³ "Hantak bitsala looy ilay si', pagka ya' kam kuhi pitsaya' ni kabanahan, kinaddoan na sina mintu suku' bi ni pamarinta Tuhan, bo' ndean jama sarī ma taasahan mme' ni kahandak Tuhan. ⁴⁴ Indanan bi ituu. Batu looy ilay si' tuwa' pa aku. Sagannap ma nuwak aku, bbos-bbos sibu' du sina karuha da ka labu' ta' batu looy si'. Maka soysoy ina labu' ta' batu looy, masti' pong-

mamōng ja' sina. Maka sagannap ma kalabuan me' batu looy, masti' pipis ja' sina."

⁴⁵ Na pag tabista me' siga imam langkaw ka ga Parisi sila na si' bay awnan si Isa ni dalil looy si', ⁴⁶ kainagon da sungkuban da na ya. Suga' hanggaw baw sila batan baanan ga jama ndooy manganna iya nabi man Tuhan.

Meka jama kinaddo' tumabe' ni pamarinta Tuhan, suga' dangkiti' du paasok
(Lukas 14.15-24)

22 Pag-anu si', lay na baw si Isa ngandalil, yuk na, ² "Pamarinta Tuhan ina me' tuu karuha na: Luu disu sultan bay noho' nakap pangawinan para ni anak na pangantin ma lalla. ³ Sakap ja' si' mimon, ilooy ma lay na soho' sultan looy siga tindog na ngaddo' sagan-nap ma bay pahati na. Suga' ya' sila kuhi mme'. ⁴ Pag ya' ja' sila kuhi, sarī na baw ga tindog na bay soho' na ngaddo' sila. Tugun na, 'Baan bi siga jama looy, lai na sinumbali' siga sapi' ku ma lammok, sakap na mimon. Amay-amay subay sila pitu.' ⁵ Suga' ya' du sila bay paruli. Gam pin disu lay buwat pa huma na, kuwan disu lay dagang ni kadday na. ⁶ Kuwan kasohean, lay gi sungkuban da siga tindog sultan looy bo' pinawu-pawu lagi sampay pinapatoy. ⁷ Dari tud bay lasu sultan looy. Maka lay na ga soho' na sundalu na mapatoy siga jama looy ma bay mono' siga tindog na, bo' lay soho' na tinunu दौरा da.

⁸ "Pag-anu, lay na baw sultan looy nawag siga tindog na, yuk na, 'Pangawinan ku itu sakap na, suga' ga jama looy ma bay kinaddo' ya' na tawop mme' ni pangawinan tuu. ⁹ Sangkon, lataan bi na lahat bo' bi ngaddo' soysoy takita bi.' ¹⁰ Dari lai na si' tu ga tindog na ngalataan lahat bo' da ngaddo' mimon ma takita da mahap-maat. Sampay panno' na pangawinan looy me' jama.

¹¹ "Pag paasok sultan nganda' siga jama bay ngaluru, ngita ya disu jama bay matuk badju' ya' tawop man mme' ngawin. ¹² Dari yuk sultan niiya, 'Uy Nges, ongoy taggaha' ko bay paasok pitu ya' san bay matuk badju' man mme' ngawin?' Suga' ya' san ya nammu halling. ¹³ Pag me' looy ja', yuk sultan ni siga tindog na, 'Ingkotan bi battis-tangan lalla tuu bo' hiyakan bi pa poan ni jawom kalindoman. Bo' ndooy na ya mag-ulawi sampay magkattop naggaan paddi.'"

¹⁴ Pus me' looy, yuk si Isa, "Meka sina jama kinaddo' tumabe' ni jawom pamarinta Tuhan, suga' dangkiti' du pinene'."

† Kitab Jabul 118.22-23.

Pata' kina binayaran sukay parinta bangsa Rom atawa niya'?

(Malkus 12.13-17; Lukas 20.20-26)

¹⁵ Pag lupus me' looy, lay lakka siga Parisi bo' da isun bong pooy me' da niit si Isa ni bitsala na. ¹⁶ Dari si', lay soho' da kasohean mulit da ka kasohean raayat Gub-nul Herod pilay noho' nual si Isa. Pag takka da, yuk da, "Tuwan Guru, katoonan kami bonto ko maka wā ko noan jama kabanahan pasal kahandak Tuhan. Ya' ko minig jama maka ya' ko loman ni jama san gi pooy langkaw ntan da. ¹⁷ Sangkon, Tuwan Guru, luu situ si' la tilaw kami ningkau. Bong ningkau, sikatuwa' kilay ni sara' bangsa tabi mayaran sukay pa mman panghulu' sultan bangsa Rom, atawa niya'?"

¹⁸ Na si Isa baw si' tu tasayu na du maksud da niit bitsala na. Dari yuk na, "Kaam tu, magbawu'-bawu' ja' bina kam hilas nilaw. Ongoy kam nallok-nallok aku?"

¹⁹ Boonan bi te' ku pitu disu pasita pilak porol ma pinakoy man mayaran sukay parinta Rom." Luu ja' si', ²⁰ yuk na, "Limbagan soy tu ni pasita tuu ddas ka awon na?"

²¹ Tampung da, "Sultan Sisal, panghulu' sultan bangsa Rom."

Dari yuk si Isa, "Pagka me' naa, oy-oy suku' Sultan Sisal, deanun bi iya. Damikiyan, oy-oy suku' Tuhan, deanun bi du Tuhan." †

²² Pag takale da bitsala na, tud bay haylan sila ni tampung na sampay lay na ja' sila lakka mandooy.

Sinual si Isa pasal jama pinakallum

(Malkus 12.18-27; Lukas 20.27-40)

²³ Ni llaw looy du si', luu na baw pasōng pa mman si Isa baanan siga Saddusi. Maksud da pilay nual si Isa. Njawom tō' da, bong jama matoy, ya' na luu masa da pinakallum. ²⁴ Dari yuk da, "Tuwan Guru, njawom sara' Nabi Musa bong luu lalla ndahan bo' lay na matoy ya' gi bay anakan, talpaksa' kono' pinūt bawu na me' danganakan na supaya tabangunan na awon danganakan na bong sila bay hanak. ²⁵ Na ntuu kono' bay luu pitu' lalla magdanganakan. Pag-anu si', kuwan ma siyaka, lay na ndahan suga' ya' gi san sila anakan, lay na ya matoy. Dari lay na baw pinūt bay nda na me' danganakan na ma pasunu' niiya. ²⁶ Suga' ya' gi san sila bay anakan, lai na du matoy lla na. Damikiyan, pag ni katallu na ngabut sampay ilooy ni kapitu' na sibu' du karuha da. Ya' gi du san bay hanak sampay lay na ja' matoy sikamimon. ²⁷ Song hallom, sampay danda looy, lay na du bay matoy. ²⁸ Na bong mattan luu gi llaw jama matoy pinakallum pabalik, pagka sila sikapitu' bay pingka' sitampu ka danda looy, mamooy na lay la mintu lla na?"

† Suku' Sultan Sisal yana sukay parinta. Suku' Tuhan yana ase' tabi niiya.

²⁹ Dari yuk si Isa ninsila, "Tud magsā' kam sabap ya' san tahati bi suwat njawom kitab maka ya' du katoo-nan bi ehe kawasa Tuhan. ³⁰ Batan pag taabut ina mintu jama matoy pinakallum, ya' na sila halla atawa handa. Sibuh' na du karuha da ka siga malaikat ni sul-ga'. ³¹ Na ni kapasal jama pinakallum, masti' lay na du bay tabatsa bi njawom kitab ilooy ma yuk Tuhan, ³² 'Aku na situ Tuhan ma sinumba me' Nabi Ibrahim, Nabi Isahak ka Nabi Ya'kub.'

"Na san ilay hallom na ga Nabi Ibrahim bay matoy, lllum na sila pabalik. Batan ya' sina luu jama matoy kasumba Tuhan. Ilooy du kasumba, sagannap ma lllum."

³³ Pag takale me' baanan manusiya' ndooy bay tampung si Isa ni siga Saddusi, tud bay jayip sila.

Panohoan numbul satu

(Malkus 12.28-34; Lukas 10.25-28)

³⁴ Pag takale me' siga Parisi ya' na bay nammu halling baanan Saddusi, sila na baw bay isun-isun pasōng nual si Isa. ³⁵ Dari si', ilooy ma bay nual iya yana disu guru lahal ni sara' agama da. Maksud na niit bitsala si Isa. ³⁶ Dari yuk na, "Tuwan Guru, ni sara' agama tabi, bong ningkau, mamooy lay la panohoan pat-ingkat man sikamimon?"

³⁷ Tampung si Isa, " 'Subay kaasean bi Papu' bi Tuhan ni pupus hilas atay bi sampay pa bigi-bigi jantung bi. Maka mimon pamiki bi subay magbē' ka ase' bi niiya.'

³⁸ Inaa sina panohoan patingkat man sikamimon. Inaa numbul satu ni sara'. ³⁹ Ni kaduwa panohoan ma puntukan banahan dak sibuh' du, ilooy ma yuk na, 'Subay kaasean bi pagkahi bi manusiya' sibuh' ka ase' bi ni dī bi.' ⁴⁰ Na mimon ilay sara' Nabi Musa ka ga tō' kanabinabihan bay ndean me' Tuhan man mabadja manusiya' mme' ni panohoan looy si' sikaduwa."

Papu' Sultan Daud yana panubu' na

(Malkus 12.35-37; Lukas 20.41-44)

⁴¹ Sasang ga Parisi ndooy kumpo-kumpo, tinilaw na baw sila me' si Isa, yuk na, ⁴² "Oy ina la bistahan bi pasal Almasi? Njawom kitab, panubu' soy ya?"

Tampung da, "Panubu' Sultan Daud."

⁴³ Yuk si Isa, "Bana ningkaam. Suga' ongoy baw lay awnan Sultan Daud panubu' na yana Papu' na? Batan sa' ba, sasang Sultan Daud ssob me' Rū Sutsi', yuk na njawom kitab,

⁴⁴ 'Yuk Tuhan ni Papu' ku: Ningkō' ko ni bihing ku huwin pa kawnan, bo' nna' ku mimon banta nu ni diy-o' pāt battis nu.' ††

⁴⁵ "Na bong lay awnan Sultan Daud Almasi yana Papu' na, baan bi te' ku bong pooy me' Almasi dari Papu' Sultan Daud magsabtan ka iya panubu' na?"

†† Kitab Jabul 110.1.

⁴⁶ Pag me' looy ja' bay halling si Isa, minsan disu ya' luu bay nammu halling. Maka labba man llaw looy, ya' na luu bay nawakka nual si Isa pabalik.

Bandingan si Isa pasal siga Parisi ka ga guru sara' agama

(Malkus 12.38-39; Lukas 11.43-46; 20.45-46)

23 Pus me' looy si', binaan na baw me' si Isa ga mulit na sampay ga baanan jama ndooy, ² yuk na, "Siga guru sara' agama ina ka ga Parisi bay inuwakilan noan jama sara' Nabi Musa. ³ Sangkon subay bean bi tō' da. Suga' daa ja' kam ngakig tangge-tingkō' da sabap ya' sila mme' ni tō' da. ⁴ Bbuwatan da ina ngalogos jama mogbogan jinisan aturan awod. Bong dalil ta pa boonan bohat, jama ja' soho' da manangkit. Kuwan sila, ya' san nabang moo san lasa dangkiti'.

⁵ "Sikamimon tangge-tingkō' da man magpakita-kita sadja' mari sila sinanglitan. Ndaun bi do' ba pangan-naan suwat man jawom kitab bay kinabit ni tundun da ka langngon da. Maka ndaun bi do' ba taha' jambu ni battis juba da man da magpakita-kita. ⁶ Bong ni pabalangan atawa ni langga, kainagon da pinatingkō' ni paningkoan balbangsa. ⁷ Kainagon da subay sila inalak ni mayran sampay ginalla 'Tuwan Guru.'

⁸⁻¹⁰ "Suga' kaam, daa kam magsitingka pagkahi bi ma pitsaya' niyaku. Daa subay na pin kam nganggalla pagkahi bi 'Tuwan Guru,' atawa 'Ma,' atawa 'Papu,' batan sali'-sali' du kam magdanganakan, bo' disu du guru bi ka Papu' bi, yana aku, Almasi. Damikiyan, disu du Mma' bi sikamimon, yana Tuhan ni sulga'.

¹¹ "Na soysoy kam doman patingkat, subay ya buwat dī na tindog sikamimon. ¹² Batan soysoy ina magpadiyo', pinalangkaw du sina. Suga' soysoy ina malangkaw dī na, pinadiyo' du sina."

Si Isa mahallingan siga Parisi ka ga guru sara' agama

(Malkus 12.40; Lukas 11.39-44; 20.47)

¹³ Maka yuk si Isa, "Siya-siya kam la, siga guru sara' agama ka ga Parisi! Magbawu'-bawu' ja' kam sutsi'. Bong luu na jama doman paasok pa jawom pamarinta Tuhan, bbuwatan bi pagapa ninsila ka tō' bi bingkok. Ya' gi kam kuhi nūs lān pa jawom pamarinta Tuhan, gam pin sinagga' gi me' bi jama ma doman.

¹⁴ "Siya-siya kam la, siga guru sara' agama ka ga Parisi! Ngandupang ja' kam ga bawu danda supaya takole' bi alta' da sampay luma' da. Magbawu'-bawu' ja' kam sutsi'. Bbuwatan bi nganduwa pa taha' ni mayran mari kam binista me' jama tud basag ngisbat Tuhan. Baan ta kam banahan, tud bohat sina mintu hukuman Tuhan ningkaam!

¹⁵ "Siya-siya kam, siga guru sara' agama ka ga Parisi! Magbawu'-bawu' ja' kam sutsi'. Padile padilawut na

kam maglanan bong pin kam nammu ja' san lasa disu jama binuwat mulit bi. Pag lay ja' kam nammu, saba-pan tō' bi, magdaruhun gi kalaatan na. Pag toklas na, mangkin na ya pata' pinidjala' ni nalka' labi gi man kaam.

¹⁶ "Siya-siya kam, siga pa-mmean agama! Ni kaawam bi, subay ga kam jama buta nonda' jama buta. Ba'-bā' bi bong jama napa makoy awon langga mehe binuwat saksi' na, ya' dari oy na san ya ya' mogbogan bay sapa na. Suga' bong ya napa makoy awon mmas ni jawom langga looy binuwat saksi' na, ba'-bā' bi talpaksa' subay ya mogbogan bay sapa na. ¹⁷ Kulang pamiki bitu kam, subay ga kam jama buta. Mamooy lay sila ha-gaan, mmas ni langga mehe atawa langga mehe ma kaboo mmas looy pinamulliya? ¹⁸ Ba'-bā' bi, bong jama napa makoy awon pangulbanan binuwat saksi' na, ya' dari oy na san ya ya' kanaalla ni bay sapa na. Suga' bong ya napa makoy awon kulban ta' pangulbanan binuwat saksi' na, ba'-bā' bi, talpaksa' subay ya mogbogan bay sapa na. ¹⁹ Buta kam! Ya' san tasayu bi mas puntukan gi pangulbanan man kulban. Subay si' ka-toonan bi danan kulban sutsi' pa Tuhan sabap lay na inanna' ta' pangulbanan. ²⁰ Sangkon bong luu jama napa makoy awon pangulbanan binuwat saksi' na, tabe' na du silay siga kulban ta' pangulbanan looy. ²¹ Damikiyan, bong jama napa makoy awon langga mehe binuwat saksi' na, tabe' na du Tuhan sabap inaa luma' na. ²² Damikiyan, bong jama napa makoy awon sulga' binuwat saksi' na, tabe' na du Tuhan batan sulga' ina yana paningkoan na.

²³ "Siya-siya kam la, siga guru sara' agama ka ga Parisi! Magbawu'-bawu' ja' kam sutsi'. Pandoy baw kam nong sabahagi' sapū ni sikamimon alta' bi pa Tuhan sampay na ni mimon lampa-lampahan bi. Suga' ya' san baw paruli bi ilooy ma hagaan banahan ni sara', yana buwat kaintongan, manimbang ni manusiya', maka magkanaalla mme' ni lapa bi. Subay si' inaa do' duhu' pakutuun bi, bo' bi mogbogan siga sara' diki' me' sapantun muwan sabahagi' sapū.

²⁴ Kaam ina subay ga pa-mmean buta nonda' jama buta. Magtuyu' baw kam mean siga aturan ma ya' puntukan. Suga' bong panohoan ma hagaan, ya' san paruli bi. Kaam ina, tigi' baw kam ngalakkahan taliyaw man jawom inuman bi, suga' nallon baw kam unta' katibuukan na.

²⁵ "Siya-siya kam, siga guru sara' agama ka ga Parisi! Magbawu'-bawu' ja' kam sutsi'. Inaa du jagahan bi kausutsian ni poan. Bong si' ibaratan sawan atawa pinggan, ni poan du kosoan bi. Suga' njawom, pabiya bi ja' panno' me' jinisan kalalamaan. Me' naa du sina karuha njawom atay bi, masi du panno' me' napsu mulakab batan isu-isu parasahan bi du pinaruli me' bi. ²⁶ Kaam siga Parisi subay ga kam jama buta. Sutsiun bi

do' ba duhu' njawom atay bi supaya sutsi' na du kam ni poan.

²⁷ "Siya-siya kam, siga guru sara' agama ka ga Parisi! Magbawu'-bawu' ja' kam sutsi'. Kaam ina me' sapan-tun kubu bay inari-arian, lingkatan inanda', suga' ni jawom na panno' me' towang jama matoy maka kajin-isan kalalamaan. ²⁸ Bong nda' mata, kaam jama intong, suga' njawom atay bi panno' le' dusta' ka dusa.

²⁹ "Siya-siya kam, siga guru sara' agama ka ga Parisi! Magbawu'-bawu' ja' kam sutsi'. Tigi' baw kam buwat luma'-luma' ta' kubu kanabi-nabihan matto' sampay ngari-ngarihan kubu jama tanyag intong. ³⁰ Ba'-bā' bi, bong si' kam bay siabut ka bay timpu kabbo'-bboan bi, ya' kam bay mme'-mme' me' bay uwahan da mapatoy kanabi-nabihan. ³¹ Suga' bong pinindogahan ni bay bitsala bi nsini' ni hāl me' bi nulang aku, tumatanda' na sibu' du akka bi ka bay jaman kabbo'-bboan bi bay mapatoy kanabi-nabihan. ³² Pagka inaa du taabut-abut pamiki bi, pilayun bi na, pupusun bi na kalaatan bay tinagnaan me' kabbo'-bboan bi!

³³ "Kaam ina, sibu' du kam ka bay jaman kabbo'-bboan bi, subay ga baanan sō latsunan. Daa na kam ngaholat ga tailagan bi lagi hukuman nalka'. ³⁴ Batan luu-luu ina mintu soho' ku pitu pa mman bi siga nabi ka ga jama halul-akka ka ga guru, kasohean llansang ja' du me' bi ta' tehing. Kuwan kasohean, pinawu-pawu me' bi ni siga langga bi sampay inonse me' bi padisu-padisu lahat. ³⁵ Sangkon, kalabuan ja' sina kam mulka' Tuhan. Batan me' Tuhan mista, kaam na ina bay mapatoy mimon jama intong ma bay mean kahandak na, labba man anak Bo' Adam, yana si Habil, ngabut sampay anak si Baraki, yana Nabi Zekaraya ma bay papatoy bi ni sallangan langga ka pangulbanan. ³⁶ Baan ta kam banahan, mulka' ma bay sabbut ku ilay si', masti' labu' du sina mintu pa jata' bi siga Yahudi ni angkat-angkatan batnaa."

Si Isa susahan jama Jerusalem

(Lukas 13.34-35)

³⁷ Pag-anu, sabap susa atay si Isa ni siga Yahudi ndooy, yuk na, "Ag-agan kam la jama Jerusalem. Bbuwatan bi mapatoy kanabi-nabihan. Maka bila pin luu na pō' siga sosohoan Tuhan, hiyak bi ka batu ngabut sampay matoy. Daran na ku bay doman ngaliyun kaam pa jawom okoman ku me' sapantun indu' manuk ngokoman anak na, suga' ya' du kam kuhi. ³⁸ Sangkon tinikutan na paglahat bi me' Tuhan. ³⁹ Maka ya' na sina ku takita bi pabalik ngkod-ngkoran bi ya' gi kapahalling, 'Bana-bana du sinupaatan ilooy ma bay pitu ni kapatut Tuhan!' " †

† Me' kaekahan ngahati ayat tuu, bong siga Yahudi, awla na siga Parisi ka ga guru sara' agama ya' nawbatan bay dusa da ka man-gaku si Isa Anak Tuhan, saumu ya' sila pinatabe' njawom okoman si Isa.

Langga mehe ni Jerusalem tinuna' lluntu

(Malkus 13.1-2; Lukas 21.5-6)

24 Pag pō' si Isa man langga mehe, pasōng na baw siga mulit na pa mman na, yuk da, "Tuwan, ndaun do' ba lingkak langga naa." ² Yuk si Isa si' tu, "Oho', pakaruwan na kam nganda' batan baan ta kam banahan, luu sina waktu ni sinōng lluntu na lab-basakayi. Ya' na sina mintu luu takapin nangge san lasa duwa batu magpangkat."

Si Isa nuna' kahalan ni sinōng

(Malkus 13.3-13; Lukas 21.7-19)

³ Pag-anu si', lay na baw patukad ga si Isa pa ta' Punu Jaytun. Sasang na ndooy ningkō', luu na baw pasōng siga mulit na pa mman na sila-sila ja', maka yuk da, "Bong si' dari, baan do' kami bong sumilan binakbul ilooy ma bay bitsala nu si'. Maka oy lay la mintu siga sipat man jama mindoga tapit na ko pabeleng maka tapit na katapusan junya'?"

⁴ Tampung si Isa, "Iyakin kam mari kam ya' takole' binoo magsi'. ⁵ Batan bbos-bbos, meka sina mintu pasunu' mā' bahasa sila na Almasi ma bay sinoho' me' Tuhan nalamat manusiya'. Bo' meka jama taboo da magsi'. ⁶ Pag taabut bi ina mintu kaakahan meka na bono' mehe ni kalahat-lahatan, matā-matapit, daa do' gundala' pamiki bi batan ndang bay silay ginanta' subay do' magkadarihan me' looy. Suga' sa' gi baw lay katapusan junya'. ⁷ Bbos-bbos ina, meka na kabangsa-bangsahan ka ga sultan sibono'-bono'. Maka meka na sina mintu kalahat-lahatan tuwa' gotom maka linug. ⁸ Suga' mimon bala' me' looy ilay mintu boho' panagnaan kamalasaheyan ma magkadarihan ni manusiya' bbos-bbos. Bong si' dalil ta pa danda maddi, boho' nagna' paddi battong na.

⁹ "Masa looy ilay mintu, kuwan kaam, kinagigitan me' sikamimon bangsa sabapan ku. Sinungkuban du sina kam bo' bi pina-ntan ni jama supaya kam bininsana' sampay pinapatoy. ¹⁰ Pag ina mintu taabut me' looy, meka na sina jama patatak mme' niyaku. Atas da na sina mintu nipu pagkahi da ma masi pitsaya' niyaku sampay lammis ninsila. ¹¹ Meka sina mintu nabi palsu pō', bo' meka du takole' da binoo magsi'. ¹² Dari sabap pasōng eka jama ngalangga sara' ni junya' bbos-bbos, maglumba na ase' kaekahan. ¹³ Suga' soysoy ina natas pangando na niyaku ngabut sampay pa katapusan, malaingkan salamat ja' sina ya. ¹⁴ Na inawnan umanat mahap pasal pamarinta Tuhan, pinasaplag na pin sina mintu ni sikaliput junya' supaya luu na dapat mimon kabangsa-bangsahan ngahasi. Pag-anu, bo' takka na katapusan junya'."

Ilooy ma tud sinukang me' Tuhan

(Malkus 13.14-23)

¹⁵ Maka yuk si Isa, "Ni sinōng, luu sina takita bi ilooy ma kabinasa ma tud sinukang me' Tuhan pinatangge ni langga sutsi'. Ilooy ilay si' ndang bay tinuna' me' Nabi Danyel njawom kitab matto'. † (Soysoy matsa tuna' looy, pahamun bi paayad.) ¹⁶ Pag mintu kam ngita me' looy, kuwan sagannap ma maglahat ni Yahudiya, subay magti lahi de'-dē' pa kapunu-punuhan. ¹⁷ Ma luu na ta' pantān luma' da, daa na san sila paasok pa jawom ngaddo' oy maka oy na. Subay sila lahi magti. ¹⁸ Damikiyan, sagannap ma njawom huma, san daa na sila pabeleng pa luma' ngaddo' pamakoy da. ¹⁹ Pag ina mintu magkadarihan na me' looy, tud kaluuy-luuy jama, awla na sagannap karandahan ma battong atawa ma anakan diki' masi gi duru'. ²⁰ Suga' pakuhan bi na pin duwaa pa Tuhan, kamura-murahan pag taabut bi maglahiyan, ya' du sumapa' ni timpu tanne atawa ni Llaw Pahali. ²¹ Ni masa looy ilay mintu, kamalalahiyan njata' manusiya' mas maat gi man mimon ma bay takissa da labba man junya' bay pinapayak sampay batnaa. Kahapan ya' na du baw lay mintu kabalikan saumu. ²² Bong si' ilay mintu ya' bay kulangan Tuhan halloman kamalalahiyan me' looy, masti' katis ja' manusiya' man ta' babaw junya'. Lipara, kalna' saganap ma bay pene' Tuhan suku' na, kulangan na du sina mintu halloman kamalalahiyan me' looy."

²³ Maka yuk si Isa, "Ni waktu looy ilay mintu, bong luu maan kaam, 'Ndaun ba, atu na Almasi,' atawa 'Alay na ndooy,' amay-amay daa kam pitsaya' ²⁴ batan luu sina mintu pō' siga pangandusta' mā' bahasa sila na Almasi atawa nabi. Bo' pandoy gi sina mintu mō' siga pabuwatan kahaylan-haylan bong pin meka ja' jama takole' da binoo magsi'. Bong si' ilay mintu takaya da, kainagon da sampay sagannap ma bay pene' Tuhan suku' na taboo da du magsi'. ²⁵ Indanan bi bay bitsala ku si'. Nandang kawalan ta na kam padpad ya' gi taabut masa me' looy.

²⁶ "Sangkon, me' bay halling ku na si', bong luu jama mā' luu na Almasi ndooy ni lahat lau-lau ya' magluma', daa kam pilay. Atawa bong yuk jama luu na ya njawom luma', daa kam hidjab. ²⁷ Batan pag ina mintu pabeleng na ku, yana Anak Manusiya', tumatanda' na ni sikamimon katakka ku, me' karuha mangirat ninag ta' langit man mataallow pa saddopan." ²⁸ Pag-anu si', lay na baw si Isa makoy sambatan, yuk na, "Nandang bong ina luu sumpatoy, masti' luu du sina pumpung siga manuk-manuk ma mangan sumpatoy." ††

† Kitab Nabi Danyel 9.27, 11.31, 12.11. †† Me' kasohean ngahati sambatan si Isa me' tuu: Yana me' siga manuk-manuk ma mangan sumpatoy siguru kumpo ni sumpatoy, siguru du binakbul mimon ma bay tinuna' me' si Isa.

Katakka Anak Manusiya' pa junya' pabalik

(Malkus 13.24-27; Lukas 21.25-28)

²⁹ Pag-anu, yuk si Isa lagi, "Paddus ja' ilay mintu kamalahiyan ma bay sabbut ku si', pinapandom na baw mataallow maka buwan pun ya' na du danta'. Sikamimon ta' langit njogjog na sampay maglatakan na ga siga potean. ³⁰ Pag-anu, luu na pō' man ta' langit sipat ni katakka Anak Manusiya'. Maka takita na sina ya duwai ta' tayi' baliyu nahaya' na ni kaehe kawasa na. Dari sikamimon manusiya' ma ya' mme' niiya magkarukkaan na sina. ³¹ Ni waktu ilooy du ilay mintu, luu pō' halling tabuli' tiniyup pahaddo. Ilooy ilay mintu sinyal para siga malaikat Anak Manusiya' pō' na ngumpo mimon manusiya' ma suku' na. Pag-anu, bo' da ngalataan sika-mpat pidju alam ngumpo sila."

Pamintangan ni poon igira

(Malkus 13.28-31; Lukas 21.29-33)

³² Yuk si Isa lagi, "Na ni kapasal katakka ku ina mintu, ngaddo' ja' kam pamintangan man poon igira. Pag takita bi pasapput na dawun na, inaa na sipat man bi toon tapit na timpu pangallow. ³³ Damikiyan, pag takita bi mintu luu na magkadarihan siga bala' ma bay sabbut ku si', malaingan katoonan bi na du sina tapit na banahan katakka ku.

³⁴ "Baan ta kam banahan, ya' gi sina mintu katis matoy jama angkat-angkatan batnaa, ndang nagna' na binakbul ilooy ma bay sabbut ku si'. ³⁵ Indanan bi. Lanyap ja' sina mintu gumi ka langit, suga' bong bitsala ku, ya' baw situ kuhi baluba saumu-umu.

Ya' kinatoonan bong sumilan takka Papu' Isa

(Malkus 13.32-37; Lukas 17.26-36)

³⁶ "Katakka ku ina mintu, ya' kinatoonan me' manusiya' bong llaw oy atawa lisag dangoy. San ga malaikat ndooy ni sulga' sampay aku, Anak Tuhan, ya' du toon. Ilooy du toon yana Mma' ku. ³⁷ Kahalan manusiya' ina mintu pag taabut Anak Manusiya' pabeleng pa junya' sibu' du ka kahalan jama maruhu'-ruhu' ni bay jaman Nabi Nū. ³⁸ Batan ni jaman looy, hallo-man junya' ya' gi ndunukan, ya' san bay taingat manusiya' njawom bahaya mehe sila. Bbuwatan da llaw pa dangallow masi na pin maglami-lami nginum-mangan, maghanda-halla, me' naa, me' naa ngabut sampay llaw ga Nabi Nū bay dutai ta' bahitla'. ³⁹ Ya' san bay tasayu manusiya' bong oy song katuwa' ninsila ngkod-ngkoran ya' gi bay takka dunuk mehe looy sampay lai na ga sila limbo sikamimon. Damikiyan, pag ina mintu pabeleng na Anak Manusiya', me' looy du ilay mintu kadari manusiya', ya' du taingat da.

‡ Ndaun Panagnaan ni Awwal Jaman 6.5-8.

⁴⁰ Ni katakka ku ina mintu, sasang jama duwa buwat ni huma, sakayi da mati', disu lay na binoo, kuwan disu inambanan. ⁴¹ Atawa sasang danda magginduwa nap-pa, disu lay na binoo, kuwan disu lay inambanan.

⁴² Sangkon, iyakin kam mari kam sakap batan ya' tatu-na' bi llaw mamooy man Papu' bi takka.

⁴³ "Indanan bi ituu: Bong ina katoonan jama ma da-pu luma' bong lisag dangoy jama panangkaw takka, ya' sina ya tuli, gam pin jaga ya paayad mari ya' katangkawan luma' na. ⁴⁴ Damikiyan kaam pun, subay du kam saddiya batan ya' katoonan bi bong sumilan ku, yana Anak Manusiya', pabeleng.

Ata ma kanaalla

(Lukas 12.41-48)

⁴⁵ "Indanan bi. Bong ina luu ata magkanaalla sampay makoy hona'-hona' na, malaingkan iya na sina pinene' me' papu' na magtakōk ni siga pagkahi na ata. Iya na mangatas makan sila tiyap-tiyap waktu. ⁴⁶ Ata me' looy ilay, pag takka papu' na, kaayaran mehe niiya bong ya bay taabut buwat ilooy ma bay hinalap niiya. ⁴⁷ Baan ta kam banahan, ata ma tapangandohan me' looy ilay, iya na silay sinoho' magmalim ni alta' papu' na lab-basakayi. ⁴⁸⁻⁴⁹ Suga' bong ilay ya ata maat, bbuwatan na minsana' pagkahi na ata maka nginum-mangan ja' ya ka jama palalango. Njawom hona'-hona' na, hallom gi du takka papu' na. ⁵⁰ Suga' sasang na buwat me' looy, sarunduun du takka na papu' na ni llaw ya' bay taingat na. ⁵¹ Dari pinidjala' ya pabasag sa' alang-alang sampay inanna' gi ni lugar sagannap ma mag-bawu'-bawu' ja' sutsi'. Bo' ndooy na sila mag-ulawi sampay magkattop naggaan paddi."

Dalil pasal budjang sapū

25 Yuk si Isa lagi, "Pag beleng Anak Manusiya' pa junya' magsultan, me' tuu karuha na: Luu bud-jang sapū kaniya-kaniya ka palitaan da lay pō' sangom nampang pangantin ma lalla. ² Kuwan lima, kulang pamiki da, bo' ilooy ma lima makoy hona'-hona' da. ³ Ilooy si' ma kulang pamiki ya' bay moo halli' insallan bong kumatta' palitaan da. ⁴ Bo' ilooy lima ma makoy hona'-hona' da lay moo halli' man da mohean palitaan da. ⁵ Dari sabap lay lantan katakka pangantin ma lalla, song hallom tintō' na sila mimon sampay lay na ga kapatuli.

⁶ "Pag taabut tangnga' bahangi, luu na ngingan, yuk na, 'Alu na pangantin ma lalla. Pō' na kam nampang.'

⁷ Pag-anu si' tu, bangun du ga kabudjangan looy sikas-apū bo' da ngintu palitaan da. ⁸ Yuk ilooy sikalima ma kulang pamiki ni siga sohe' da, 'Buwanan bi do' kami insallan. Adak na la kumatta' palitaan kami.'

⁹ "Suga' iya tampung da, 'Ya' kami la kabuwan tagga-ha' ya' na baw mintu sukup ningkami. Pa kadday na do' kam malli.'

¹⁰ "Na likutan da si' bay malli insallan, ilooy ma takka na pangantin ma lalla. Kuwan ilooy sikalima ma ndang sakap na, lay na pahaboy ni pangantin ma lalla paasok pa luma' pangawinan. Lay ja' si' sila njawom, lay na tinambo lawang.

¹¹ "Pag takka ja' si' kabudjangan looy kasohean, yuk da, 'Ū Tuwan, bukisan do' kami!'

¹² "Suga' tampung pangantin ma lalla, 'Ya' dari batan ya' kam takila ku.'

¹³ "Sangkon," yuk si Isa, "subay ndang saddiya na kam, batan ya' tatuna' bi bong llaw oy atawa lisag dangoy katakka ku ni sinōng."

Siga tindog ma kanaalla ka niya'

(Lukas 19.11-27)

¹⁴ Pag-anu, lay na baw si Isa ngandalil pasal siga suku' na ma nulut ni kahandak na maka niya', yuk na, "Luu disu jama song lome pa lahat disu. Ya' gi ya bay lome, lay ya nawag ga tindog na, bo' da pina-ntanan sīn na noho' pinalān likut na. ¹⁵ Ilooy disu bay inambanan limampū' libu, kuwan disu, duwampū' libu maka ilooy disu, sapū libu. Bōs da si' tu bay ma-ntan sīn, lay ja' pinagsitawop me' na ka kapandoyan da. Pag-anu, bo' na lome. ¹⁶ Likutan bōs da, kuwan ilooy ma bay inambanan limampū' libu, magti du pinalān me' na sampay lay ya nguntung limampū' libu.

¹⁷ Damikiyan, ilooy ma bay inambanan duwampū' libu, me' looy du me' na bay buwat sampay lay ya nguntung duwampū' libu. ¹⁸ Suga' kuwan ilooy ma bay inambanan sapū libu, lay ja' ngali lowang, bo' tinapuk me' na sīn bōs na njawom tana'.

¹⁹ "Sōng hallom, luu na takka bōs looy. Pag-anu, lay na tawag na siga tindog na bo' da noho' mā' bong pooy me' da bay buwat sīn na. ²⁰ Yuk ilooy ma bay inambanan limampū' libu, 'Tuwan, atu na sīn nu bay mbanan nu, limampū' libu maka luu gi untung na limampū' libu.'

²¹ "Tampung bōs na, 'Tud bay mahap me' nu buwat. Kau na tindog mahap maka kanaalla. Pagka ko bay kanaalla ni pabuwatan dangkiti', batnaa paeka ku na alta' ku hinalap ningkau. Tu ko. Patabe' ta na ko ni kagakan ku.'

²² "Pag-anu, pasunu' na baw ilooy ma bay inambanan duwampū' libu, yuk na, 'Tuwan, atu na sīn nu bay mbanan nu, duwampū' libu maka luu gi untung na duwampū' libu.'

²³ "Dari me' looy du si' baw sambatan bōs looy, yuk na, 'Tud bay mahap me' nu buwat. Kau na tindog mahap ka kanaalla. Pagka ko bay kanaalla ni pabuwatan dangkiti', batnaa paeka ku na alta' ku hinalap ningkau. Tu ko. Patabe' ta na ko ni kagakan ku.'

²⁴ “Pag taabut liu ilooy ma bay inambanan sapū libu, yuk na, ‘Tuwan, katoonan ku kau jama tohas. Tigi’ ko ngattom tinanom jama san sa’ kau bay tanom.

²⁵ Sangkon bay ja’ tapuk ku sīn nu njawom tana’ sabap tawu ku tapalkala’ me’ nu bong bay lugi’. Atu na sīn bay halap nu niyaku.’

²⁶ “Tampung bōs na, ‘Kau na bitu tindog maat maka hūk ko. Ba’-bā’ nu aku tigi’ ngattom tinanom jama san sa’ aku bay tanom. ²⁷ Bong me’ naa pamiki nu, subay si’ bay nna’ nu sīn ku ni bangku supaya pag beleng ku luu gi ka anak na.’

²⁸ “Pag-anu, yuk bōs looy ni ga tindog na kasohean, ‘Kaddoun bi na sīn ku man lalla tuu bo’ deanun bi pa mman ilooy ma ngantanan limampū’ libu. ²⁹ Batan soysoy ina kanaalla makoy ilooy ma bay hinalap niiya, masti’ sinampunan gi sina. Pag toklas na, tamba-man-amba na ilooy ma luu niiya. Suga’ soysoy ina ya’ kanaalla makoy ilooy ma bay hinalap niiya, san sawpa-ma dangkiti’ du bay pina-ntan niiya, masti’ llakkahan du sina. ³⁰ Na kaddoan bi na tindog tuu ma ya’ luu kapansahaliyan na. Hiyakan bi na ya pa poan njawom kalindoman man jama mag-ulawi sampay magkattop naggaan paddi.’ ”

Hukuman ni llaw dambuli

³¹ Yuk si Isa lagi, “Pag ina mintu takka Anak Manusiya’ ni kaehe sahaya’ na haboyan mimon malaikat, ningkō’ na ya ni paningkoan kawasa-kapatut magsultan. ³² Maka luu na ni awpan na bay kinumpo sikamimon manusiya’ lakka man mimon kabangsa-bangsahan. Pag-anu, bo’ na nakkat sila binuwat duwa baanan me’ karuha tukang ngipat hayop nakkat siga bili-bili na ka ga kambing na. ³³ Kuwan sagannap ma me’ sapantun bili-bili, nna’ na huwin pa kawnan na. Kuwan sagannap ma me’ sapantun kambing, nna’ na huwin pa kayli na.

³⁴ “Pag-anu, yuk Sultan ninsila ni kawnan na, ‘Kaam ina sikamimon sinupaatan me’ Mma’ ku. Pitu kam. Timaun bi na mimon kaayaran ni pamarinta ma bay hinalli’ ningkaam man awwal tagna’ lagi junya’ bay pinapayak. ³⁵ Tawop kam sinupaatan me’ tuu batan pag taaka bi lingantu ku, lay ku pakan bi. Pag tabista bi bay toho’ kallong ku, lay du ku painum bi. Maka jaman ku bay sampi ni lahat bi, lay du ku bay hulmat bi. ³⁶ Pag taaka bi ya’ luu pakayan ku, lay du ku buwanan bi. Pag taaka bi bay ku saki, lay du ku nda’-nda’ bi, maka waktu ku bay njawom jil, me’ naa du.’

³⁷ “Dari pag halling sagannap ma intong, yana jama huwin pa kawnan na, ‘Papu’, sumilan ko lay la bay takita kami lingantu bo’ nu bay pakan kami, atawa toho’ kallong nu bo’ nu bay painum kami? ³⁸ Maka sumilan ko bay sampi ni lahat kami bo’ nu bay hulmat kami? Maka sumilan ya’ bay luu pakayan nu bo’ nu bay

buwanan kami? ³⁹ Maka sumilan ko bay saki atawa njawom jil bo’ nu bay nda’-nda’ kami?’

⁴⁰ “Pag tampung Sultan ilay mintu, ‘Baan ta kam banaan, waktu bi ilay bay buwat me’ looy ni soysoy danganakan ku san du pooy diyo’ na ni bandingan manusiya’, sali’ du ka aku bay pabuwat bi me’ looy.’

⁴¹ “Pag-lupus, halling na baw Sultan ni sagannap ma huwin pa kayli na, ‘Kaam ina, basta pinagmulkaan sina kam. Lakka na kam man bihing ku. Pilay na kam pa jawom api ma ya’ kuhi pawom saumu-umu, ma hinallian Ibilis ka ga sosohoan na. ⁴² Batan pag ku bay takita bi lingantu, ya’ ku bay pakan bi. Maka pag ku bay tabista bi toho’ kallong ku, ya’ ku bay painum bi. ⁴³ Jaman ku sampi ni lahat bi, ya’ ku bay hulmat bi. Ni waktu ya’ luu pakayan ku, ya’ ku bay buwanan bi. Waktu ku bay saki atawa njawom jil, ya’ ku bay nda’-nda’ bi.’

⁴⁴ “Pag-anu, sila pun ina mintu nilaw du, yuk da, ‘Uy la Papu’, sumilan ko bay takita kami lingantu atawa toho’ kallong nu? Maka sumilan ko bay sampi ni lahat kami, atawa ya’ luu pakayan nu, atawa saki, atawa njawom jil, bo’ nu ya’ bay tabangan kami?’

⁴⁵ “Pag tampung ku ina mintu, ‘Baan ta kam banaan, waktu bi ilay ya’ bay nulung ni soysoy danganakan ku san du pooy diyo’ na ni bandingan manusiya’, sibu’ du ka aku ya’ bay tulung bi.’ ”

⁴⁶ Pag-anu, yuk si Isa, “Na siga jama me’ looy ilay ma bay sabbut ku si’ dambuli, llakkahan na silay mintu sampay minulkaan saumu-umu. Bo’ siga jama looy ma intong, binuwanan na kasampilnaan nyawa njawom okoman Tuhan saumu-umu.”

Siga Yahudi bagara’ mapatoy si Isa

(Malkus 14.1-2; Lukas 22.1-2; Yahiya 11.45-53)

26 Pag lupus ja’ si’ si Isa bay nabbut pakaradjaan me’ looy si’, yuk na ni siga mulit na, ² “Ndang katoonan bi na du, njawom duwa ngallow taabut na paballangan Ngalingka’. † Ni waktu looy ilay mintu sinungkuban na Anak Manusiya’ bo’ llansang ta’ tehng sampay matoy.”

³ Na sasang si Isa mitsala ni siga mulit na, kuwan ga imam langkaw ka ga matatoa ni agama lay kumpo ni luma’ Imam Kayapas, yana panghulu’ imam. ⁴ Maksud da isun bong pooy me’ da nungkuban si Isa ganta’ ya’ tasayu jama, bo’ na noho’ pinapatoy. ⁵ Suga’ pag-isunan da, bong sila nungkub, subay ya’ sinabuhan ni

† *Paballangan Ngalingka’ yana pangintoman ni waktu siga Yahu-di bay tinabang me’ Tuhan pō’ man Ejiip ni bay jaman Nabi Musa. Jaman looy ilay si’, bangsa Yahudi bay pinahata me’ bangsa Ejiip. Dari disu sangom, luu disu malaikat lakka man Tuhan bay mapatoy mimon anak lalla ma siyaka ni sikaliput Ejiip. Ilooy du ya’ bay kapatoy-an, siga Yahudi ma bay ngasip soho’ Nabi Musa nganna’ laha’ bili-bili ni siga papagan lawang da. Dari pag takita malaikat looy laha’ looy, lay ja’ lingkaan na siga luma’ da. Sangkon luu inawnan paballangan Ngalingka’ (ndaun Kalakka 12:1-39).*

timpu paballangan looy taggaha' hiluhala' na baw jama.

Disu danda numpahan kōk si Isa insallan hamut

(Malkus 14.3-9; Lukas 7.36-50; Yahiya 12.1-8)

⁶ Na sasang ga si Isa ndooy ni Betani, lay sila pa luma' disu lalla bay pingka' inipu inawnan si Saymon. ⁷ Pag-anu si', sasang si Isa ningkō' ni lamisahan, luu disu danda pasōng pa mman na moo katsa'-katsa' isihan insallan hamut hagaan banahan. Pag-anu, bo' tinumpahan me' na ta' kōk si Isa man maehe iya.

⁸ Pag takita le' siga mulit na, tud ya' sila kasulutan sampay yuk da padangan-pandangan, "Ongoy do' ilay pasensengan danda looy ja' insallan hamut looy?" ⁹ Hagaan bilay la! Gam na bay pinaballihan bo' ndean jama miskin ballihan na."

¹⁰ Na si Isa si' tu, katoonan na du bong oy binitsala me' da. Dari yuk na ninsila, "Ongoy do' ina kam ngalingog danda tuu? Tud mahap bitu bay pabuwat na niyaku. ¹¹ Jama miskin ina, masti' luu ja' ninggai-ninggai mman bi. Bo' aku tu, ya' na humallom ntuu mman bi. ¹² Tuwa' na du situ si' danda tuu bay numpahan baran ku insallan hamut batan sibu' na du ya ka bay manyapan baran ku duhu' para ni llaw ku kinubu.

¹³ Baan ta kam banahan, nnoy-nnoy ja' ina mintu man amanat mahap pinasaplag ni sikaliput junya', tasabbut ja' sina danda tuu pangintoman ni bay pabuwat na niyaku."

Si Judas nipu si Isa

(Malkus 14.10-11; Lukas 22.3-6)

¹⁴ Pus me' looy si', kuwan si Judas Iskariyut, san ya tabe' ni mulit si Isa sikasapu-duwa, lay pilay pa mman siga imam langkaw ¹⁵ nilaw bong dangoy dean da iya bong ya nabangan sila nungkuban si Isa. Dari pagsulutan da, bay ya binuwanan tallumpū' dublun pilak porol. ¹⁶ Dari si', mandooy na si Judas lay miha lawang man na ma-ntan si Isa ninsila.

Siga mulit si Isa manyap ni paballangan Ngalingka'

(Malkus 14.12-21; Lukas 22.7-23; Yahiya 13.21-30)

¹⁷ Pag taabut llaw sibuwa ni paballangan Tinapay Ya' Magpasulig, pasōng na baw mulit si Isa pa mman na, yuk da, "Tuwan, nnoy tu la karomanan nu man kami manyap le' tabi mangan para ni paballangan Ngalingka'?"

¹⁸ Tampung si Isa, "Pilay kam pa mman jama looy bay sabbut ku nsini' ndooy ni Jerusalem bo' baan bi ya, 'Tugun Tuwan Guru noho' ko binaan tapit na waktu bay ginanta' niya. Maka doman kono' ya mangan para paballangan Ngalingka' ka ga mulit na ni luma' nu.'"

¹⁹ Dari lay na pilay ga mulit na mean bay soho' na sam-

pay lay na sila buwat le' mangan halli' paballangan looy.

²⁰ Na pag sangom ja' si' tu, siharung-harung na si Isa ka ga mulit na sikasapu-duwa mangan. ²¹ Sasang da mangan, yuk si Isa, "Baan ta kam banahan, luu situ kam mintu disu nipu aku."

²² Lay ja' takale me' mulit na, tud susa sila sampay magsing-sing na sila nilaw, "Sa' bilay aku awnan nu Tuwan, sa' ba?"

²³ Tampung si Isa, "Ilooy ma sohe' ku sawu mangan, iya na sina nipu aku. ²⁴ Anak Manusiya' itu ndang bay tinuna' njawom kitab, masti' pinapatoy ja'. Suga' tud siya-siya silay mintu ilooy ma nipu iya. Gam na ya ya' bay pinamaddihan."

²⁵ Pag-anu si', nilaw na baw si Judas, ilooy ma nipu iya, yuk na, "Sa' kina aku awnan nu Tuwan?"

Tampung si Isa, "Kau na bina."

Katapusan waktu si Isa siharung-harung mangan ka ga mulit na

(Malkus 14.22-26; Lukas 22.14-20; 1 Korin 11.23-25)

²⁶ Na sasang da si' mangan, lay si Isa ngaddo' dambatang tinapay bo' pinagsukuhan pa Tuhan. Pag lupus, pinong-pōng me' na bo' sinongan ni siga mulit na sambayan na halling, "Atu, ngaddo' kam bo' kakanun bi. Ingatun bi ituu baran ku."

²⁷ Pag-anu, lay na baw si Isa ngaddo' sawan tuba' anggul bo' pinagsukuhan pa Tuhan. Pag lupus, lay du sinongan ni ga mulit na sambayan na halling, "Nginum kam sikamimon. ²⁸ Ingatun bi inaa laha' ku song tinumpahan supaya meka na jama taampun sampay puwas na dusa da labbasakayi. Batan laha' ku ina, inaa na muwan kasāhan ni pagsulutan bahau ni antara' Tuhan ka manusiya'. ²⁹ Baan ta kam, ituu sa situ katapusan waktu ku nginum tuba' anggul ka kaam. Sakayi ku itu nginum ka kaam pabalik, noy bahau na kahalan tabi njawom pamarinta Mma' ku."

³⁰ Pag-anu, lay sila ngalang kalangan pudji pa Tuhan bo' da pō' song pilay pa Punu Jaytun.

Si Isa nuna' si Pitel song maylu

(Malkus 14.27-31; Lukas 22.31-34; Yahiya 13.36-38)

³¹ Lān da pilay, yuk si Isa ninsila, "Sangom tuu du pinasonsehan na sina ku me' bi sikamimon. Song binakbul na suwat njawom kitab, ilooy ma yuk Tuhan, 'Ndang bay na silay ganta' ku ilooy ma tukang ngipat baanan bili-bili pinapatoy. Kuwan siga bili-bili na magkanatan na sonse.' †

³² "Suga'," yuk si Isa, "pag mintu lay na ku pinakallum pabalik, duhu' na ku man kaam pilay pa Jalil. Ndooy sa kitabi sitammu."

† Kitab Nabi Zekarya 13.7.

³³ Pag-anu, yuk si Pitel niiya, “Minsan sikamimon ngambanan kau Tuwan, bong aku, basta ya' baw ku kuhi ngamban.”

³⁴ Suga' yuk si Isa, “Baan ta ko banahan Pitel, sangom tuu du situ, ya' gi bay tingkauk manuk, ndang min tallu na ko bay maylu bahasa ya' ku takila nu.”

³⁵ Suga' si Pitel si' tu, gam pin amu-amu magsambat-an, yuk na, “San gi man ku matoy, basta ya' du ku maylu!” Damikiyan, ga mulit si Isa si' tu ilooy kasohean, me' looy du halling da.

Si Isa maku duwaa ndooy ni Getsemani

(Malkus 14.32-42; Lukas 22.39-46)

³⁶ Pag-anu, lay na ga si Isa palanja pa Getsemani. Takka ndooy, yuk na ni ga mulit na, “Ningkō' do' kam ntuu. Pilay do' ku ndē maku duwaa.” ³⁷ Suga' lay gi baw boo na si Pitel ka ga anak si Sibidi sikaduwa. Pag-anu, takkahan susa na si Isa maka ya' na katoon-toonan na parasahan na. ³⁸ Dari yuk na ninsila sikatallu, “Bidda' na baw tu susa jawom atay ku. Agon dak kapatoy na niyaku. Ntuu ja' do' kam maka unungan bi na do' ku mati'.”

³⁹ Pag-anu si', lay na ya palawak-lawak dangkiti' man bihing da bo' na pahangkop ta' tana' maku duwaa, yuk na, “Ma', bong si' luu dapat, hawasan nu na kabin-sanaan ma bay ganta' nu njata' ku. Suga' subay kahandak nu binean, sa' ga niyaku.”

⁴⁰ Pag-anu si', lay na ya pabeleng pa mman ga mulit na, ilooy ma tallu. Pag nda' na, tuli ja' sila. Dari yuk na ni si Pitel, “Ongoy do' ina ya' san kam katatas ngunungan aku magpajaga san lasa danjām? ⁴¹ Daa kam ba tuli, arapun maku na pin kam duwaa pa Tuhan mari ya' tungkas iman bi. Batan san ina njawom atay bi do-man kam buwat kahandak Tuhan, ya' baw takaya bi ni dī bi.”

⁴² Pag-anu si', lakka na baw si Isa pabalik, bo' na maku duwaa ni kaminduwa na, yuk na, “Ma', bong ya' na luu dapat man ngalakkahan kamalasaheyan mehe ma song tuwa' njata' ku, masti' subay kahandak nu binean.”

⁴³ Pag luu ja' ya bay pabeleng pa mman siga mulit na, pag nda' na, tuli na baw sila pabalik batan tud kajagahan sila. ⁴⁴ Pag-anu, lakka na baw ya pabalik, bo' na maku duwaa kamintallu na me' bay bitsala na du sibuwa.

⁴⁵ Pag beleng na pabalik pa mman siga mulit na, yuk na ninsila, “Uy! Ongoy do' kam ina amu-amu tuli? Sa' bitu ituu waktu man pahali-hali. Taabut na situ waktu Anak Manusiya' tinipu, bo' pina-ntan pa mman siga baldusa. ⁴⁶ Bangun na kam. Alu na lalla ma nipu aku.”

Si Isa sinungkuban

(Malkus 14.43-50; Lukas 22.47-53; Yahiya 18.3-12)

⁴⁷ Ya' gi si' lupus si Isa mitsala, ilooy ma takka du si Judas, yana disu mulit ni ilooy ma sikasapu-duwa. Maka meka du jama bay boo na ddas ka katali' da maka takaka da. Sila si' tu bay pilay nungkuban si Isa man panohoan siga imam langkaw ka ga matatoa ni agama. ⁴⁸ Na si Judas si' tu, ndang bay isun ka ga sohe' na muwanan sila sinyal, yuk na, “Lalla ma ūk ku, ilooy na mintu sungkuban bi.” ⁴⁹ Dari magti pasōng si Judas pa mman si Isa sambayan na halling, “Tuwan Guru,” bo' inūk me' na si Isa.

⁵⁰ Yuk si Isa niiya, “Gay, pilayun na. Darahan nu na maksud nu.” Pag-anu si', ilooy ma sinungkuban na ya me' baanan sohe' si Judas. ⁵¹ Suga' kuwan disu sohe' si Isa, lay magti ngurus bari' na sampay lay tigad na tindog panghulu' imam, bo' lay na ga latak tinga na.

⁵² Pag-anu, yuk si Isa niiya, “Asokun ba bari' nu. Soysoy ina mono' ka bari', malaingkan matoy du ya me' bari'. ⁵³ Ya' kina tabista nu bong ku maku tabang man Mma' ku, masti' sarunduun du soho' na pūan libu malaikat pa mman ku? ⁵⁴ Suga' bong itu ku noho' na baw tinabang, pooy gi baw me' na binakbul tuna' njawom kitab ma bay ginanta' niyaku?”

⁵⁵ Maka yuk si Isa ni siga jama looy, “Ongoy do' kam ina pitu na ka ga katali' sampay ga takaka? Ongoy kan-na bi, mundu kitu ku? Aku bitu, llaw pa dangallaw na ku bay magpanoan kaam ni langga mehe. Ongoy tag-gaha' ya' gi ku bay sungkuban bi ndooy? ⁵⁶ Suga' biyahun na, nduwan ja' sina kam supaya binakbul na siga tuna' ma bay sinuwatan me' kanabi-nabihan.” Pag-anu si', ilooy ma lay na ya pinasonsehan me' siga mulit na sikamimon.

Si Isa binoo pa mman baanan Sanhidrin sinumariya

(Malkus 14.53-65; Lukas 22.54-55; 22.63-71; Yahiya 18.13-24)

⁵⁷ Pag-anu si', lay na si Isa binoo me' siga jama looy si' ma bay nungkuban iya pa luma' Imam Kayapas, yana panghulu' imam. Ndooy si', ndang luu na siga guru sara' ka ga matatoa ni agama lay kumpo. ⁵⁸ Kuwan si Pitel si' tu, luu na pin patuhut man katāhan sampay lay na du ya nakka bihing haman luma' Imam Kayapas. Pag-anu, lay ya paasok pa jawom haman ningkō' ni bihing ga tukang jaga supaya katoonan na bong oy katuwa' si Isa.

⁵⁹ Na kuwan siga imam langkaw ka mimon pagkahi da paki njawom baanan Sanhidrin, miha na pin saksi' noho' mitnahan si Isa supaya tasoho' da na pinapatoy. ⁶⁰ Suga' san meka na bay pasōng mitnahan si Isa, ya' du sila bay nammu bukti' pata' man na pinapatoy. Pag-anu si', luu na baw duwa bay pasōng, ⁶¹ yuk da, “Lalla tuu tu, lay takale kami bitsala na. Ba'-bā' na, luu

kawasa na ngahansu langga mehe, suga' njawom talu ngallaw, patangge na du kono' pabalik."

⁶² Pag me' looy ja', magti nangge panghulu' imam sambayan na nilaw si Isa, yuk na, "Oy tapahalling nu pasal sumbung ma bay takale kami si' sikamimon?"

⁶³ Pag ya' ja' si' nampung si Isa, mitsala na baw bbalik panghulu' imam, yuk na, "Sapahan nu te' ba batnaa ni awpan Tuhan sabanna ma llum saumu-umu bong bana kau na Almasi, yana Anak Tuhan."

⁶⁴ Iya tampung si Isa niiya, "Me' halling sambat nu na du bilay si'. Maka baan ta kam banahan, luu du sina masa ni sinōng, takita bi Anak Manusiya' ningkō' huwin pa kawnan man Tuhan Sangat Kawasa. Maka bbos-bbos takita bi du sina ya takka man sulga' ta' tay-i' baliyu."

⁶⁵ Pag takale ja' me' panghulu' imam bitsala si Isa, magti ya nganggeret juba na mismu ni kalasu na sambayan na halling, "Uy, hantak bitsala na bilay si', sali' du ya ka Tuhan. San bitu ya' na tabi miha jama bay kasakup ni bitsala na pangka pa Tuhan. Ndang-ndang lai na du takale tabi pō' man jawom behe na mismu."

⁶⁶ Bong ningkaam, pooy bandingan bi?"

Iya tampung da, "Subay bina ya pinapatoy."

⁶⁷ Pag lupus me' looy, bbuwatan da ngalura' ni luwa na. Pag-anu, lay gi pakkos da mata na bo' na tinampa sampay sinuntuk ⁶⁸ sambayan da halling, "Bong matan kau Almasi, tunaun te' bong soy bay nuntuk kau!"

Si Pitel maylu bahasa sa' iya sohe' si Isa

(Malkus 14.66-72; Lukas 22.56-62; Yahiya 18.15-27)

⁶⁹ Sasang si Isa sinumariya, luu disu tindog danda pasōng pa mman si Pitel sasang na ningkō' ni haman luma' looy, yuk na, "Kau pun bitu dansohe' du kam ka si Isa, lalla looy man Jalil."

⁷⁰ Suga' bbuwatan si Pitel maylu ni awpan da sikamimon, yuk na, "Ya' bilay katoonan ku bong soy awnan nu."

⁷¹ Pag beleng na pa lawang haman looy, takita na baw ya me' disu tindog danda sarī sambayan na mā' ni ga kasohean, "Lalla naa ina dansohe' du ka si Isa, lalla looy man Nasaret."

⁷² Suga' lay du bay maylu si Pitel pabalik, yuk na, "Sapahan ku baw basta ya' takila ku jama looy."

⁷³ Ya' hallom, pasōng na baw kasohean ma nangge-nangge ndooy pa mman si Pitel, halling da, "Mattan du bitu ko haboyan si Isa batan hangpas bitsala nu sibu' du ka jama Jalil."

⁷⁴ "Ā ssa' ba," yuk si Pitel. "Ya' san katoonan ku bong soy jama looy. Minulkaan na ku me' Tuhan bong ya' bay bana bitsala ku!"

Pag-anu, magti tingkauk na manuk, ⁷⁵ sampay taintom si Pitel na bay tuna' si Isa, ilooy ma yuk na, "Ya' gi san ina mintu bay tingkauk manuk, ndang min tallu na ko bay maylu bahasa ya' ku takila nu." Pag-anu, lay

magti pō' si Pitel man jawom haman looy sampay tud bay ya nangis banahan ni kasasso na.

Si Isa binoo pa mman Gubnul Pilatu

(Malkus 15.1; Lukas 23.1-2; Yahiya 18.28-32)

27 Pag kallat subu, lay na isun siga imam langkaw ka ga matatoa ni agama bong pooy me' si Isa kalabuan hukuman kapatoy. ² Dari lay na ya iningkotan bo' na binoo pa mman Gubnul Pilatu.

Kapatoy si Judas

³ Pag tasayu me' si Judas si Isa song pinapatoy na, tud bay sasso ya bay nipu. Dari lay na ya pilay pa mman siga imam langkaw ka ga matatoa ni agama mapole' tallumpū' dublun pilak porol looy ninsila.

⁴ Luu ja' si', yuk na ninsila, "Ndusa ku batan bay ku nipu jama ya' dusahan."

Suga' yuk ga imam ka ga matatoa looy, "Bahala' nu. Batōy kami inaa?"

⁵ Dari bbuwatan si Judas, lay ngahiyakan ga dublun pilak porol looy pa jawom langga mehe bo' na lakka. Pag-anu, lay na ga ya nganggantung dī na.

⁶ Kuwan ga pilak looy si', lay na pinūt me' siga imam langkaw sambayan da halling, "Pooy na tu la? Haram situ sīn tuu. Ya' dari pinatabe' ni sīn para langga mehe pagka ituu ballihan laha' jama." ⁷ Pag-anu si', ni bay pag-isunan da, mahap bong sīn looy pinakoy man malli tana' halli' man ngubu jama sampi. Dari lay sila kaballi tana' man disu tukang buwat kibut. ⁸ Kuwan tana' looy si', pinag-awnan na Tana' Laha' ngabut sampay batnaa. ⁹⁻¹⁰ Dari lay na binakbul tuna' Nabi Jeremaya, ilooy ma yuk na, "Ituu bay bā' Tuhan niyaku: 'Bay kinaddo' me' da tallumpū' dublun pilak porol, yana haga' bay ginanta' me' bangsa Israil niiya, bo' pinakoy man malli tana' disu tukang buwat kibut.'"

Si Isa sinumariya me' Gubnul Pilatu

(Malkus 15.2-5; Lukas 23.3-5; Yahiya 18.33-38)

¹¹ Pag luu ja' si' tu si Isa ni awpan Gubnul Pilatu, sinumariya na ya. Tilaw gubnul, "Kau na kina sultan bangsa Yahudi?"

Tampung si Isa, "Me' bay halling sambat nu na si'."

¹² Na pag lay pinō' mimon sumbung njata' na me' siga imam langkaw ka ga matatoa ni agama, ya' san ya bay halling-halling. ¹³ Dari halling Gubnul Pilatu ni-ya, "Ongoy, ya' kilay bay takale nu mimon sumbung bay uwan da njata' nu?" ¹⁴ Suga' masi du si Isa ya' bay nampung san dakabtang. Dari tud bay jayip gubnul ni-ya.

Si Isa binotangan hukuman kapatoy

(Malkus 15.6-15; Lukas 23.13-25; Yahiya 19.16)

¹⁵ Na taun-taun taabut paballangan Ngalingka', ndang luu tabiat gubnul mapene' baanan jama ndooy disu pilisu pinō'. ¹⁶ Ni jaman looy, luu disu pilisu tanyag baldusa inawnan si Barabas. ¹⁷ Pagka meka jama kumpo-kumpo ni awpan Gubnul Pilatu, tilaw na, "Pilisu mamoooy karomanan bi pinō', si Barabas ka atawa si Isa ma inawnan me' kasohean Almasi?" ¹⁸ Kon Gubnul Pilatu nilaw batan kainagon na maddusan si Isa. Batan katoonan na danan siga pa-mmean agama bay mantan si Isa niiya sabap dangki' sila.

¹⁹ Na sasang Gubnul Pilatu ningkō' numariya, takka na baw umanat man nda na, yuk na, "Daa ko buwat oy maka oy na ni jama looy ma intong batan tud bay malasahi ku ni upihan ku pasal iya dabuhi'."

²⁰ Suga' meka jama ndooy inoyo-oyohan na pin me' siga imam langkaw ka ga matatoa ni agama noho' mogos si Barabas pinō'. Kuwan si Isa noho' na pinapatoy.

²¹ Pag-anu si', nilaw na pin Gubnul Pilatu pabalik ni ga jama ndooy, yuk na, "Ni ga lalla tuu ma duwa, mamoooy karomanan bi pinō'?"

Pag tampung da, "Si Barabas na!"

²² Dari tilaw Gubnul Pilatu, "Hati, batōy ku na baw si Isa, ilooy ma inawnan Almasi?"

Tampung da sikamimon, "Lansangun na ta' tehang mari ya matoy."

²³ Tilaw gubnul, "Ongoy, oy tu dusa na?"

Suga' amu-amu hinowapan me' da pa haddo, yuk da, "Lansangun na ta' tehang!"

²⁴ Pag tabista Gubnul Pilatu ya' na du tapaling manusiya' ndooy, gam pin song hiluhala' na, magti ya ngaddo' bohe', bo' na ngosoan tangan na ni awpan ga jama looy. Yuk na, "Bahala' bi na. Lay na kosoan ku tangan ku mari ya' na ku talapay ndusa ni kapatoy jama tuu."

²⁵ Pag tampung ga jama sikamimon ndooy, "Kami sa bahala' ni kapatoy na sampay ga anak-mpu kami."

²⁶ Dari si', lay na pinō' si Barabas ninsila me' gubnul. Kuwan si Isa, lay na sinoho' llagpi' ni sundalu na, bo' noho' llansang ta' tehang.

Si Isa binuwat kalabbian me' siga sundalu

(Malkus 15.16-20; Yahiya 19.2-3)

²⁷ Pag binoo si Isa le' siga sundalu gubnul pa jawom kampu da, lay tawag da mimon pagkahi da sundalu sampay liput na si Isa me' da. ²⁸ Pag-anu, lay na baw urusan da pamakoy na bo' na pinapatukan juba tawuk bahasa juba sultan. ²⁹ Maka lay gi sinangonan ta' kōk na bahasa karuna bay pabuwat da ka bahan itingan. Pag-anu, bo' na pina-ntanan pongan buway ni kawnan

na bahasa bastun sultan. Maka lay gi sila nangge ka tuut da bahasa maehe iya man da buwat iya kalabbian sambayan da halling, "Kasannangan ningkau Ampun Sultan bangsa Yahudi." ³⁰ Pag-anu, lay na baw ya lluraan, bo' lay kinaddo' pongan buway looy ni tanggan na man mangkung kōk na. ³¹ Paddus ja' si' sila bay buwat si Isa kalabbian, lay na urusan da juba tawuk looy bo' lay pinapatuk me' da balik bay ndang pakayan na. Pag lupus, lay na ya boo da pō' lān llansang na ta' tehang.

Si Isa llansang ta' tehang

(Malkus 15.21-32; Lukas 23.26-43; Yahiya 19.17-27)

³² Sasang da pō' man दौरa, sitammu na baw sila ka disu lalla man Sayrin inawnan si Saymon. Pag-anu, lay na baw ya pinaggos me' siga sundalu looy noho' ningan si Isa manangkit tehang na. ³³ Pag takka da ta' buntu' inawnan Golgota, hatiyan na Lugar Baung Kōk, ³⁴ lay na baw si Isa sinongan tuba' anggul bay sinakotan uli' pait. Suga' pag lay ja' takissa na, ya' na ya kuhi nginum. ³⁵ Pag-anu, lay na ya llansang ta' tehang. Kuwan pakayan na, lay na pinagsarī-sarī me' siga sundalu bo' pinagkimbuan me' da bong mamoooy suku' ni dangan. ³⁶ Pag lupus, bo' da ningkō' nganjaga sasang si Isa ta' tehang. ³⁷ Pa jata' man takōk si Isa, luu gi papan bay llansang. Ni papan looy luu suwat man mahati bong oy palkala' njata' na. Batsahan na, "Ituu itu si Isa, Sultan bangsa Yahudi." ³⁸ Maka luu gi duwa mundu bay du llansang ta' tehang ndooy, disu huwin pa kawnan man si Isa, kuwan disu, huwin pa kayli. ³⁹ Jama baw si' tu, luu-luu pingka', bbuwatan da eleng-eleng sambayan da ngaludjum iya. ⁴⁰ Yuk da, "Ba'-bā' nu, talangkat nu langga mehe bo' pinatangge bbalik njawom tallu ngallaw du. Bong mattan takaya nu me' looy, tabangun te' dī nu! Bong bana kau Anak Tuhan, duwai na ko ba man ta' tehang naa!"

⁴¹ Damikiyan, siga imam langkaw ka ga guru sara' sampay ga matatoa ni agama lay du buwat iya kalabbian. ⁴² Sambat da, "Bay baw ya katabang jama, pagka dī na, niya' san tatabang na. Bong si' ina mattan iya sultan bangsa Israil, subay ya duwai man ta' tehang naa bo' kami pitsaya' niiya. ⁴³ Ba'-bā' na, mangando ya pa Tuhan maka mangaku ya Anak Tuhan. Bong ina ya kinaasean me' Tuhan, masti' tinabang ja' ya batnaa."

⁴⁴ Sarī man sila, sampay ga mundu looy ma bay llansang haboy ka si Isa, lay du mme'-mme' ngaludjum iya.

Kapatoy si Isa

(Malkus 15.33-41; Lukas 23.44-49; Yahiya 19.28-30)

⁴⁵ Na pag taabut tangnga' llaw, ngalindom na ni sikaliput lahat ngabut sampay lisag tallu kohap.

⁴⁶ Tapit ja' si' lisag tallu kohap, ilooy ma ngingan na si

Isa pahaddo, yuk na, “Eli, Eli, lama sabaktani?” Hatiyan na, “Tuhan ku, Tuhan ku, ongoy ku lay mbanan nu?” †

⁴⁷ Kuwan kasohean jama ma nangge-nangge ndooy, magsā' me' da kale. Kanna da ngalinganan Nabi Eliyas ya.

⁴⁸ Pag-anu, magti lay sonse disu ninsila ngaddo' sammek bo' iningkotan ni tōng kayu-kayu. Pag-anu, bo' tinalloban ni jawom tuba' anggul bahal bo' inangkat pa behe si Isa pinasassop. ⁴⁹ Suga' yuk kasohean, “Bbiyahun bi na do'. Nda' tabi te' bong tulun du Nabi Eliyas nabang iya.”

⁵⁰ Pag-anu, lay na baw si Isa ngingan pahaddo balik sampay bakkat na napas na. ⁵¹ Maka ni sasangan waktu looy du si', sarunduun du salik duwa man jata' pa diyo' kultina kapa ma nallang Bilik Pinakasutsi' ka Bilik Sutsi' ni langga mehe. Maka linug na ga lahat sampay sobak na siga batu mehe. ⁵² Maka meka na kubu pungkad bo' na meka na du suku' Tuhan Ilum na pabalik. ⁵³ Sampay lay na sila pō' man jawom kubu da. Pag-anu, paddus si Isa bay pinakallum pabalik, lay na baw sila pilay pa Jerusalem, bo' meka du jama bay ngita sila ndooy.

⁵⁴ Na kuwan kapitan sundalu ka ga sohe' na si' ma nganjagahan si Isa, pag nda' da linug na lahat sampay mimon ma bay tasakup da ndooy, tud bay tawu sila. Dari yuk da, “Tud bana du la lalla tuu Anak Tuhan.”

⁵⁵ Ndooy si', luu gi baanan karandahan maimanan si Isa na pin man katāhan. Sila ilay ndang bay haboy ka si Isa lakka man Jalil batan ndang sila nabangan iya. ⁵⁶ Ni baanan ga karandahan looy, luu si Mariyam man Magdala ka nne' si Ya'kub ka Yusup inawnan du si Mariyam sampay nda si Sibidi.

Si Isa kinubu

(Malkus 15.42-47; Lukas 23.50-56; Yahiya 19.38-42)

⁵⁷ Pag kohap, luu na takka disu mulit si Isa ma dayahan inawnan si Yusup, lalla man Aramatiya. ⁵⁸ Iya si' tu lay pilay pa mman Gubnul Pilatu maku mayat si Isa mari takubu na. Sampay lay du soho' Gubnul ndean iya. ⁵⁹ Dari lay na kaddo' si Yusup mayat si Isa bo' na tinungkus ka kuku pote'. ⁶⁰ Si Yusup ilay ndang luu na kubu na bahau bay soho' na pinabuwat ni battisan pampang halli' ni dī na. Dari ndooy na man na bay nampat si Isa. Pag lupus, lay na baw soho' na lligiran batu mehe man nambo behe kubu looy, bo' na lay lakka. ⁶¹ Kuwan si Mariyam man Magdala ka si Mariyam looy disu, bbuwatan da ningkō' ja' ndooy paatag man kubu na maiman.

Tukang jaga ni kubu si Isa

⁶² Na llaw looy si' yana llaw bangsa Yahudi manyap ni llaw Pahali. Pag taabut llaw disu, yana llaw Pahali, lay

† *Kitab Jabul 22.1.*

na baw pilay siga imam langkaw ka ga Parisi pa mman Gubnul Pilatu, ⁶³ yuk da, “Tuwan, ba'-bā' lalla looy ma pangandusta' jaman na lllum, paddus tallu ngallaw, llum du ya kono' pabalik. ⁶⁴ Sangkon, bong si' kadarihan ningkau, sōn do' njagahan kubu na ngkod tallu ngallaw taggaha' lay na baw mintu tinangkaw mayat na me' siga mulit na. Bati' ta mintu, mā' na baw sila ga lay na ya pinakallum pabalik. Bong ilay mintu bay magkadarihan me' looy, pag toklas na, magdaruhun na me' da ngandupang jama.”

⁶⁵ Pag tampung Gubnul Pilatu, “Sigi ba, moo na kam siga sundalu noho' nganjagahan kubu looy paayad.”

⁶⁶ Pag takka da ni kubu looy, lay gi tinandaan me' da batu mehe man bay nambo behe kubu looy supaya kinatoonan bong lay inusik atawa niya'. Pag-anu, lay na mbanan da ga sundalu looy ndooy noho' nganjaga.

Si Isa pinakallum

(Malkus 16.1-10; Lukas 24.1-12; Yahiya 20.1-10)

28 Na paddus ja' si' llaw Pahali, sayu alab lagi ni llaw Ahad, kuwan si Mariyam man Magdala ka Mariyam looy disu lay pilay nganda' kubu si Isa.

² Sarunduun du luu linug basag batan luu na takka malaikat Tuhan duwai man ta' langit. Pag-anu si', lay lligiran na batu mehe man bay nambo behe kubu si Isa, bo' na ningkō' njata' na. ³ Dagbos malaikat looy me' hantang danta' mangirat maka pakayan na pote' malaas. ⁴ Kuwan ga sundalu looy ma nganjaga, mipig na ga ni katawu da ni malaikat looy sampay lay na ga kappisan.

⁵ Yuk malaikat looy ni ga danda looy, “Daa kam ba tawu. Katoonan ku du miha kam si Isa ma bay llansang ta' tehang. ⁶ Suga' ya' na ya luntuu, batan lay na ya pinakallum pabalik me' bay halling sambat na du. Tu kam. Ndaun bi na limpa' man na bay pinabāk, ⁷ bo' bi pilay na de'-dē' mahati siga mulit na. Baan bi sila lay na ya pinakallum maka duhu' gi silay ya mintu takka man kaam pilay pa Jalil. Ndooy sa kam sitammu. Indanan bi bay bitsala ku si'.”

⁸ Dari si', lay na sila lakka de'-dē' man kubu looy. Sila si' tu maglamud na tawu ka gāk da sasang da sonse mahati siga mulit si Isa. ⁹ Sasang ga danda looy si' ni tangnga' lān, luu na baw si Isa patammu sambayan na nagina sila. Dari ilooy ma pasōng sila pa mman na, bo' da nguwangkutan battis na sampay numba iya.

¹⁰ Yuk si Isa ninsila, “Daa kam ba tawu. Pilay na kam. Sōn bi na siga danganakan ku pilay pa Jalil. Sitammu sa kami ndooy.”

Tuntut tukang jaga

¹¹ Sasang ga danda looy pilay pa mman mulit si Isa, kuwan kasohean sundalu ma bay nganjagahan kubu si Isa lay pabeleng pa jawom दौरa, bo' da nuntut ni

sigam imam langkaw mimon bay tasakup da ni kubu looy. ¹² Dari lay kumpo sigam imam langkaw ka ga mata-toa ni agama isun. Katappakan pag-isunan da, subay suap da ga sundalu looy ka sīn paeka mari ya' paintong nuntut ilooy ma bay tasakup da. ¹³ Dari yuk da ni sigam sundalu looy, "Baan bi jama pag sangom sasang bi tuli, lay tinangkaw mayat looy me' kulit na. ¹⁴ Bong sawpama taaka me' gubnūl lay ja' kam tuli, daa kam susa. Kami sa mitsalahan iya mari kam ya' tapalkala'."

¹⁵ Dari si' lay na kaddo' ga sundalu looy sīn looy sampay lay na du bay bean da ilooy ma bay sinoho' ninsila. Dari labba man waktu looy sampay batnaa, bay tuntutan ga sundalu looy tinanyagan na pin me' bangsa Yahudi.

Si Isa nammuhan sigam kulit na

(Malkus 16.14-18; Lukas 24.36-49; Yahiya 20.19-23)

¹⁶ Na kuwan kulit si Isa si' ma sapu-dambuwa', lay na pilay pa Jalil, bo' da pa ta' punu man da bay sinoho' me' Isa pilay. ¹⁷ Luu ja' si' si Isa takita me' sigam kulit na, magti du ya sinumba me' da. Suga' kasohean sila hawal-hawalan lagi taggaha' sa' iya si Isa.

¹⁸ Pag-anu, yuk si Isa ninsila, "Sikamimon kapatut ni sulga' sampay ni junya' lay na ndean aku. ¹⁹ Sangkon, lataan bi na junya' bo' toan bi na sikamimon bangsa pasal aku supaya sila mme' niyaku. Maka pandihun bi na sila ni awon Mma' ku, Anak na, ka Rū Sutsi'.

²⁰ Pabadjahun bi na sila mme' ni mimon bay panohoan ku ningkaam. Intomun bi, luu na pin sina ku ngunungan kaam ngabut sampay llaw dambuli."

Malkus

Pahati

Ni Kitab Injil luu mpat salsila pasal kaallum si Isa Almasi jaman na ni junya'. Disu bay sinuwatan me' si Malkus, yana kitab tuu na situ. Kuwan ilooy ma tallu, bay sinuwatan me' ga si Matiyu, si Lukas ka si Yahiya.

Njawom kitab tuu, si Malkus mahati ningkitabi si Isa yana Almasi, tukang nalamat bay njanji' me' Tuhan. Maka njawom kitab tuu binaan kitabi bong oy maksud si Isa bay pitu pa junya' sampay bay dari manusiya'. Batan ni juran sapū ka ayat mpatpu'-lima ni kitab tuu, yuk si Isa, "Minsan aku, yana Anak Manusiya', ya' du tu kon ku bay pitu muhung inintu. Arapun aku tu bay pitu ngintu manusiya' sampay nongan umu ku lagi supaya meka na jama pinaddusan man hukuman ni dusa da."

Kaekahan jama mista si Malkus ilay yana si Yahiya Malkus ma bay mme' ni si Pol ka si Balnabas masaplag umanat mahap pasal si Isa Almasi (ndaun Salsila siga Rasul si Isa Almasi 12.25). Maka si Malkus ilay yana bay sohe' si Pitel, disu rasul si Isa (ndaun 1 Pitel 5.13). Me' kaekahan mista, si Pitel ilay, iya na man si Malkus bay kole' salsila tuu pasal Papu' Isa.

Ya' tatantu ta bong sumilan kitab tuu bay sinuwatan me' si Malkus. Me' kaekahan mista, luu na ga duwampu'-lima pa tallumpu'-pitun taun bay pingka' paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

MALKUS

Umanat si Yahiya ma Tukang Mandi

(Matiyu 3.1-12; Lukas 3.1-18; Yahiya 1.19-28)

1 Ituu tu umanat mahap pasal si Isa Almasi, yana Anak Tuhan. Duhu'-duhu', ² luu bay sinuwatan me' Nabi Isaya njawom kitab, ilooy ma yuk Tuhan ni Almasi,

"Bbos-bbos luu sina soho' ku duhu' man kau disu sosohoan ku masaplag mari saddiya na jama ni katakka nu.

³ Takale du sina mintu suwara na ngahowap ni lahat lau-lau, yuk na, 'Saddiyahun bi na lān ni katakka Papu'. Paintongun bi na mari tahan na patilu' pa mman bi.' "†

⁴ Na tuna' looy ilay si', lay na binakbul batan tud luu du bana bay pō' sosohoan looy, yana si Yahiya ma Tukang Mandi masaplag ni lahat lau-lau ya' magluma'. Yuk na, "Tawbatan bi na dusa bi, bo' bi pinandi mari kam inampun na me' Tuhan." ⁵ Dari si', ya' na taambat jama bahuklud pilay pa mman na lakka man Jerusalem sampay man sikaliput Yahudiya. Pag takale da umanat si Yahiya, lay na tawbatan da dusa da ni pag-awpan

† *Hati na, subay tawbatan da mimon dusa da mari sila saddiya ni katakka Papu' Isa. Ndaun Kitab Nabi Isaya 40.3 ka Kitab Nabi Malakay 3.1.*

mimon ndooy. Sampay lay na sila pinandi me' si Yahiya ni Sōng Juldan.

⁶ Pamakoy si Yahiya ilay si' bay pinabuwat ka bū unta' maka kambot na kuwit sapi'. †† Makanan na tom-pang ka gowa' buwani. ⁷ Halling na ni siga jama ndooy, "Luu gi sina pasunu' niyaku tā bidda' na langkaw kawasa-kapatut na man niyaku. Ya' san ku tawop makkasan ingkot tumpa' na. ⁸ Aku tu mandi kaam ka bohe' ja'. Bo' iya ina mintu, man na mandi kaam, Rū Sutsi'." ‡

Si Isa pinandi me' si Yahiya

(Matiyu 3.13-17; Lukas 3.21-22)

⁹ Na luu disu llaw, sasang si Yahiya masi mandi jama, luu na baw takka si Isa pa Sōng Juldan lakka man Nasaret ndooy ni Jalil. Pag-anu si', lay ya noho' pinandi ni si Yahiya. ¹⁰ Pag tunga si Isa man jawom bohe', sarunduun takita na langit pabuka' maka luu na Rū Sutsi' duwai me' dagbos atsang nampi ta' baran na. ¹¹ Maka luu suwara man sulga', yuk na, "Kau ina Anak ku, kakasi ku. Kasulitan ku banahan ningkau."

†† *Pamakoy si Yahiya ilay sibu' du ka pamakoy Nabi Eliyas mat-to'. ‡ Hati na, pinatannaan sila me' Papu' Isa Rū Sutsi', yana Rū Tuhan.*

Si Isa sinasat me' Ibilis

(Matiyu 4.1-11; Lukas 4.1-13)

¹² Na paddus me' looy, magti si Isa binoo me' Rū Sut-si' pa lahat lau-lau ya' magluma'. ¹³ Ndooy si', lay na baw ya sinasat me' Ibilis njawom mpatpū' ngallaw-mpatpū' bahangi. Bo' luu gi siga sattuwa katawu-tawu ndooy. Suga' luu na pin siga malaikat ngayaran iya.

¹⁴ Na song hallom, kuwan si Yahiya, lay na baw sin-ungkuban sampay lay na tajil sabap me' na bay na-hawi Gubnul Herod pasal dusa na. Kuwan si Isa, lay na pabeleng pa Jalil masaplag umanat mahap man Tuhan, ¹⁵ yuk na, "Taabut na situ waktu binakbul ilooy ma bay tinuna' matto'. Batan tapit na katakka pamar-inta Tuhan. Sangkon nawbat na kam maka pitsaya' na kam ni umanat mahap ma pinamahalayak na."

Si Isa mene' mpat lalla noho' mme' niia

(Matiyu 4.18-22)

¹⁶ Na disu llaw, sasang si Isa lumān ni bihing Danaw Jalil, lay ya ngita duwa lalla padidilawut ngalambat, yana si Saymon ka danganakan na si Andru. ¹⁷ Yuk si Isa ninsila, "Tu kam. Mme' na kam niyaku bo' bi toan ku bong pooy me' ngalambat manusiya'." ¹⁸ Pag-anu, lay du magti mbanan da lambat da sampay lay na sila mme' niia.

¹⁹ Pag lanja ga si Isa, ngita na baw ya duwa lalla magdanganakan du munaan pukut da ta' kumpit da. Awon da si Ya'kub ka si Yahiya, siga anak si Sibidi.

²⁰ Pag-anu si', lay du sila linganan si Isa noho' mme' ni-ia. Dari lay ja' mbanan da mma' da ka ga tindog da njata' kumpit da, bo' da lay na du mme' niia.

Si Isa malakka seytan man jawom baran jama

(Lukas 4.31-37)

²¹ Pag-anu si', lay na baw sila pawus pa Kapelnium. Pag taabut Llaw Pahali, † lay si Isa pa langga maka lay gi ya magnasihah ndooy. ²² Jama si' tu ndooy, tud bay haylan ni tō' na, batan tumatanda' luu kapatut na man Tuhan, sa' me' tō' siga guru sara' agama.

²³ Ya' gi hallom, luu na baw paasok pa jawom langga looy disu lalla sineytan, bo' magti ngahowapan si Isa, yuk na, ²⁴ "Aha! Kau na hati si Isa, lalla looy man Nasaret, hā'? Manggoy ko pitu? Pakaat nu na baw ka-mi? Katoonan ku du bina bong soy ko. Kau na sina ilooy ma Mahasutsi' lakka man Tuhan."

²⁵ Pag-anu, ilooy ma sinaggong na seytan looy me' si Isa, yuk na "Daa ko hibuk. Pō' na ko man lalla naa."

²⁶ Pag-anu si', sabapan seytan na, pakuwereg na lalla looy. Maka killahap na seytan na lān na pō' lahi.

²⁷ Ni kahaylan ga jama ndooy, yuk da padangan-pandangan, "Kapatut oy do' ina me' naa? Ilmu' bahau

† *Tuktuk llaw Sabtu' yana llaw man siga Yahudi pahali ka pilay pa langga numba Tuhan.*

na baw bitu pinō' me' na. Sampay siga seytan ngasip ja' bong iya noho!" ²⁸ Dari aka si' pasal iya magti bay magkanatan ni sikaliput Jalil.

Si Isa ngulian matoa si Saymon

(Matiyu 8.14-17; Lukas 4.38-41)

²⁹ Pag pō' ga si Isa man langga looy, lay sila pa luma' ga si Saymon ka si Andru. Ga si Ya'kub pun ka si Yahiya luu na du bay mme' ninsila. ³⁰ Na ndooy si' ni luma' da, kuwan matoa si Saymon ma danda pabāk na ja' ni kabasag lammun na. Dari magti si Isa binaan saki ya.

³¹ Pag-anu si', pasōng na si Isa pa mman danda looy maka lay na hela' na tangan na binangun. Dari si', sarunduun du lakka lammun na sampay iya na ga bay motangan sila.

³² Pag taabut sumaddop llaw, meka na jama sakihan sampay sagannap ma sineytan bay binoo pa mman si Isa. ³³ Song hallom, ya' na taambat jama दौरa looy luu na kumpo ni awpan luma' si Saymon. ³⁴ Dari si', meka na jama kaniya-kaniya ka jinisan saki da bay kaulian me' si Isa. Maka meka na seytan lay du pinalakka me' na man jawom baran jama. Na siga seytan looy ilay ka-toonan da bong soy si Isa. Dari bila sila pinō' na, ya' na sila pinadari me' si Isa mā' bong soy ya.

Magnasihah si Isa ni sikaliput Jalil

(Lukas 4.42-44)

³⁵ Na sayu alab lagi, lay bangun si Isa bo' na pō' man दौरa pa lugar ma ya' magjama maku duwaa. ³⁶ Ya' gi si' hallom, lay na si Saymon ka ga sohe' na duwai miha iya. ³⁷ Tatammu da ja' si', yuk da, "Uy Tuwan, mimon na si' la jama miha kau!"

³⁸ Tampung si Isa, "Pawus na do' ba tabi pa siga दौरa ma tapit supaya tapasaplakan ku na du ga jama ndooy. Batan ndang ituu situ ngkon ku bay pitu pa junya'." ³⁹ Dari lay na ga si Isa palakka sampay lata' na Jalil man na magnasihah ni siga langga ndooy. Bo' lay gi ya malakka siga seytan man jawom baran jama.

Si Isa ngulian disu lalla inipu

(Matiyu 8.1-4; Lukas 5.12-16)

⁴⁰ Na disu llaw, luu na baw disu jama inipu pasōng pa mman si Isa bo' na sujud ni awpan na maku junjung, yuk na, "Tuwan, bong si' ko la kuhi, katoonan ku masti' takaya nu ja' ngulian aku."

⁴¹ Dari si', kapaluuy na si Isa ni lalla looy sampay pu-rut na na lalla looy sambayan na halling, "Kuhi ku ba. Kaulian na sina ko." ⁴² Dari si' sarunduun du lanyap ipu lalla looy sampay lay na kaulian.

⁴³ Pag-anu, lay na ya sinoho' mole', suga' lay do' ya inamay-amayan me' si Isa, yuk na, ⁴⁴ "Daa ko ma'-mā' ni jama aku bay ngulian kau. Arapun pilay na ja' ko pa mman imam noho' maliksa' kuwit nu mari tasaksi' na

na ya' na ko inipu. Pag-anu, bo' nu nong kulban me' ndang tinaat ni sara' Nabi Musa supaya kinatoonan na me' mimon lay na ko kaulian." ^{†45} Suga' pag lakka lalla looy baw si' tu, gam pin nuntut na ya ni jama mimon bong pooy me' na bay kaulian. Pag toklas na, ya' na si Isa sumunsaya' paasok pa jawom siga दौरा sabap liput na ya me' siga baanan manusiya' magdogsog-dogsog na. Dari lay na ya kataddasan ndooy ni poan siga दौरा lawak man kalumaan. Suga' san me' looy, song paeka na pin manusiya' lakka man sikaliput lahat looy pilay pa mman na.

Si Isa ngulian lalla matoy baran na

(Matiyu 9.1-8; Lukas 5.17-26)

2 Luu ja' si' daka dangoy ngallow bay pingka', lay na baw si Isa pabeleng pa Kapelniyum. Pag taaka ja' si' me' jama luu na ya ni luma', ² ya' na baw taambat jama lay bahuklud pilay pa mman na. Ya' hallom, panno' na luma' looy sampay ya' na ga luu kapassut man behe lawang. Sasang si Isa njawom masaplag umanat Tuhan ninsila, ³ luu na baw takka mpat jama ngalanggung disu lalla matoy baran na ddas ka patulihan na. ⁴ Ni kaeka manusiya' baw si' tu ndooy, ya' na san kapassut siga lalla looy sika-mpat pa mman si Isa. Dari bbuwatan da, lay dutai pa ta' sapaw ngalakkahan kasohean lambahan sapaw man da mapassut lalla looy. Pag-lupus, lay na tonton da lalla looy ddas ka patulihan na. ⁵ Pag nda' si Isa me' looy na basag pangando da niya, yuk na ni lalla looy ma matoy baran na, "Nges, puwas na sina dusa nu labbasakayi."

⁶ Pag lay ja' takale bitsala na me' siga guru sara' agama ma ningkō' ndooy, hona'-hona' da, ⁷ "Uy, pangka bina bitsala na! Buwat ya dī na subay ga Tuhan! Isu-isu Tuhan bina luu kapatut na muwasan dusa!"

⁸ Na si Isa si' tu, ndang katoonan na du njawom pamiki da. Dari yuk na ninsila, "Marean ta kanna bi ya' luu kawasa-kapatut ku muwasan dusa. ⁹ Suga' subay si' tabista bi pagka luu kawasa-kapatut ku ngulian jama, masti' luu du kawasa-kapatut ku muwasan dusa. ¹⁰ Na supaya katoonan bi luu kapatut Anak Manusiya' ^{††} muwasan dusa, pakitahan ta do' kam bukti'." Dari yuk si Isa ni lalla looy ma matoy baran na, ¹¹ "Nges, nangge na ko, bo' boonun na patulihan nu mole'."

¹² Dari magti du nangge lalla looy bo' na mūt patulihan na sampay lay na pō' ni pag-awpan da labbasakayi. Mimon si' ndooy tud bay haylan sampay mudji na ga sila Tuhan, maka yuk da, "Ya' gi kitabi la bay pingka' ngita me' tuu!"

† Ndaun Kitab Tawrat, Libitikus 14.1-31. †† Papu' Isa nganggal-la dī na Anak Manusiya' sabap minsan ya Anak Tuhan lakka man sulga', lay baw ya dari manusiya'. Pamā' Kitab Nabi Danyel 7.13-14, Anak Manusiya' yana disu lalla lakka man Tuhan ma bay binuwanan kapatut magsultan ni mimon manusiya'. Pamarinta na natas saumu-umu maka sinumba ya me' mimon bangsa.

Si Isa noho' si Libay mme' niya

(Matiyu 9.9-13; Lukas 5.27-32)

¹³ Pus me' looy, lay na baw pabeleng si Isa pa bihing Danaw Jalil sampay ya' na taambat manusiya' bahuklud pa mman na. Dari lay du sila toan na.

¹⁴ Pag lakka si Isa mandooy, sasang na lumān, lay ya ngita disu tukang ninga sukay ningkō' ni upis na. Awon na si Libay, anak si Alpiyus. Yuk si Isa niya, "Tu ko. Mme' na ko niyaku." Dari si', nangge na ya sampay lay na mme' ni si Isa.

¹⁵ Pag-anu si', lay na baw boo si Libay si Isa ka ga mulit na pa luma' na mangan. Ndooy si', meka du tukang ninga sukay maka ga pagkahi da baldusa bay binoo mme' paharung mangan. Batan ndang meka na sila mme' ni si Isa paninggai-paninggai ja' ya.

¹⁶ Pag tasayu siga guru sara' agama ma tabe' ni palhimpunan siga Parisi [‡] lay si Isa mangan ndooy, tilaw da ni siga mulit na, "Ongoy do' ilay guru bi kuhi paharung mangan ni siga tukang ninga sukay ka ga pagkahi da baldusa?"

¹⁷ Pag lay ja' takale si Isa tilaw da, iya na ya bay nam-pung, yuk na, "Siga baldusa ilay me' karuha jama saki. Bo' jama saki ina subay inulian me' duktul. Bo' sagan-nap ma ya' saki, san daa na. Intong na, aku itu bay pitu, sa' ga maksud ku ngaliyun jama ma mista dī da intong. Arapun aku itu bay pitu ngaliyun sagannap ma mangaku baldusa."

Si Isa tinilaw pasal puwasa

(Matiyu 9.14-15; Lukas 5.33-35)

¹⁸ Na luu disu waktu, siga mulit si Yahiya ma Tukang Mandi ka ga mulit siga Parisi sali'-sali' puwasa. Dari buwatan kasohean jama, lay bay pa mman si Isa nilaw, yuk da, "Ongoy ilay siga mulit si Yahiya ka ga mulit siga Parisi puwasa, bo' ningkau, niya' san?"

¹⁹ Pag tampung si Isa, lay ya ngandalil siga mulit na pa jama ngaluruk ni pangawinan, yuk na, "Ya' bilay sikatuwa' bong siga luruk ni pangawinan puwasa hal-loman pangantin ma lalla masi dambuwa' ka sila.

²⁰ Suga' luu du sina mintu masa man pangantin ma lalla llakkahan na mman da. Ni masa looy ilay mintu, boho' da pata' ya' na nginum atawa mangan ni kabasag lindu da."

Tō' si Isa ka tō' agama Yahudi ya' tapagsilamud

(Matiyu 9.16-17; Lukas 5.36-39)

²¹ Pag-anu, lay na baw si Isa ngandalil pasal tō' na ya' dari llamuran ka tō' agama Yahudi, yuk na, "Ya' sina luu jama nupakan badju' daan ka kakana' bahau, batan pag ina mintu pakallos tupak na, paehe ja' gese' na.

‡ Siga Parisi yana baanan guru langkaw ma basag mogbogan sara' Nabi Musa.

²² “Damikiyan, ya' du sina dari inisi tuba' anggul bahau ni jawom pangannaan kuwit kambing ma daan na pasal ya' pahenet. Pag lappu' na, passa' ja' pangannaan looy sampay lopas ja' isi na. Sangkon, bong inawnan tuba' anggul bahau, subay bahau ja' du siga pangannaan man ngisi.”

Pasal buwat ni Llaw Pahali

(Matiyu 12.1-8; Lukas 6.1-5)

²³ Na ni disu Llaw Pahali, lay si Isa ka ga mulit na palintas ni tinanom poonan taligu. Sasang da si' lumān, bbuwatan ga mulit na lay ngattu' dangkiti' buwa' tinanom looy, bo' lay kakan da isi na. ²⁴ Pag takita me' siga Parisi ndooy, yuk da ni si Isa, “Uy, Llaw Pahali bitu batnaa! Ya' dari ngattu' ni llaw tuu!”

²⁵⁻²⁶ Tampung si Isa, “Uy, hantak bitsala bi, maat pabuwatan siga mulit ku me' naa. Bong si' ina bay banna ningkaam, labi na sa' maat bay pabuwatan Sultan Daud matto'. Ya' gi kilay bay tabatsa bi njawom kitab bong oy bay pabuwat na ni bay jaman si Abiyatal panghulu' imam? Sa' ba, pag kalingantuhan Sultan Daud ka ga sohe' na, lay ya bay paasok pa jawom langga bo' na mangan tinapay ma bay sinongan pa Tuhan? Sampay lay gi buwanan na siga sohe' na. Mingkan ilay si', tinapay me' looy tagga ni sara' kinakan le' soysoy sarī man siga imam. Suga' san me' looy, ya' du bay dari man ga Sultan Daud ndusa.” †

²⁷ Maka yuk si Isa lagi ninsila, “Inawnan Llaw Pahali bina, bay sinuku' me' Tuhan para kaayaran ni manusiya', sa' ga manusiya' bay pinapayak para kaayaran ni Llaw Pahali. ²⁸ Bo' na, aku itu, yana Anak Manusiya', luu kapatut ku magbaya' bong oy pata' pinabuwat atawa niya' ni Llaw Pahali.”

Si Isa ngulian lalla kimoy tangan na

(Matiyu 12.9-14; Lukas 6.6-11)

3 Na ni disu Llaw Pahali, lay na baw si Isa pa langga balik. Ndooy si', luu disu lalla kimoy tangan na. ² Maka luu du ndooy siga Parisi maimanan si Isa. Kainagon da malkala' iya bong ya bay nguli' ni Llaw Pahali.

³ Pag-anu, yuk si Isa ni lalla looy ma kimoy tangan na, “Tu ko, Nges. Nangge do' ko ntuu ni duhuan.” Lai ja' si', ⁴ yuk si Isa ninsila sikamimon ndooy, “Mamooy lay la numan ni sara' pasal Llaw Pahali, buwat mahap, atawa buwat maat? Nalamat jama atawa mapatoy sila?” Suga' lay ja' sila diyam-diyam.

⁵ Si Isa si' tu, sasang na nganda' ninsila, maglamud na lasu na ka susa na ninsila sabap tumatanda' ya' san luu luuy da ni jama. Pag-anu, yuk si Isa ni lalla looy, “Pa-nnatun na tangan nu.” Pag nnat na, sarunduun du ya kasay.

† *Tabatsa tabi salsila pasal bay pabuwatan Sultan Daud si' ni Kitab Sibuwā Lakka man Nabi Samwel 21.1-6.*

⁶ Pag nda' siga Parisi me' looy, magti sila lakka man langga. Pag-anu, bo' da isun ka baanan raayat Gubnul Herod bong pooy me' da mapatoy si Isa.

Meka patuhut ni si Isa pa Danaw Jalil

⁷ Na pag lakka si Isa ka ga mulit na mandooy, lay na baw sila pilay pa bihing Danaw Jalil. Jama si' tu sakiyan bay patuhut niiya. Luu na ga jama man Jalil, man Yahudiya, ⁸ man Jerusalem, man Idumeya, sampay man dambila' Sōng Juldān. Minsan jama man tagan siga दौर Tayil ka Saydon, luu na du bay bahuklud pilay. Kon da bay pilay pa mman na sabap lay taaka da siga pakaradjaan kahaylan-haylan bay pabuwat na.

⁹ Pag nda' si Isa paeka na pin jama ndooy, lay ya noho' pinatapitan bagung ni mulit na man na dutai, taggaha' tadogsog na baw ya me' baanan jama. ¹⁰ Batan sagannap ma sakihan ndooy, pag nda' da ndang meka na bay kaulian me' si Isa, palogos na pin sila papassūt bong pin ya tapurut da ja'. ¹¹ Maka tuktuk na takita me' siga jama sineytan, magti sila pahantak ni awpan na sambayan da ngahowap, yuk da, “Kau ina Anak Tuhan!” ¹² Suga' luu-luu ngahowap me' looy, magti sila sinaggong me' si Isa ya' noho' makitau bong soy ya.

Sapu-duwa jama pinene' me' si Isa binuwat rasul na

(Matiyu 10.1-4; Lukas 6.12-16)

¹³ Na paddus mandooy, lay na baw si Isa nukad punu maka luu du bay boo na sagannap ma karomanan na mme' niiya. ¹⁴ Takka njata', lay ya mene' sapu-duwa ninsila binuwat rasul na. Sila si' tu bay pinene' mme' niiya supaya sila tasoho' na ngalataan lahat masaplag umanat Tuhan song hallom. ¹⁵ Maka lay gi sila buwanan na kawasa-kapatut malakka siga seytan.

¹⁶ Na ga ilooy si' sikasapu-duwa bay pene' na, yana ga si Saymon ma bay awnan na si Pitel. ¹⁷ Pasunu' si Ya'kub ka si Yahiya, siga anak si Sibidi. (Me' si Isa ngandē sila, Bowaneljes. Hatian na, siga anak guntu.) ¹⁸ Luu gi si Andru, si Pilip, si Baltolome, si Matiyu, si Tomas maka si Ya'kub, yana anak si Alpiyus. Pasunu' si Tadiyus, si Saymon ma bay pingka' ngatuhan parinta Rom, ¹⁹ ka si Judas Iskariyut ma bay muwan tipu-akka njata' si Isa song hallom.

Si Isa maka Belsibul

(Matiyu 12.22-32; Lukas 11.14-23; 12.10)

²⁰ Pag-anu, lay na baw si Isa ka ga rasul na pilay pa disu luma' man da pahanti'. Ndooy si', meka na baw jama kumpo-kumpo pabalik sampay ya' na san luu masa man ga si Isa kasakap mangan.

²¹ Pag taaka ga lūng-kampung si Isa bay kahalan na ndooy, ilooy ma lay sila pilay ngaddo' iya, batan yuk da, “Ya' na ya njawom sayu.”

²² Na ndooy si', luu siga guru sara' agama ma bay takka man Jerusalem bay mitsala si Isa, yuk da, "Lay na bilay ya inasok me' Belsibul, † panghulu' siga seytan. Ilooy na silay poonan kawasa na malakka siga seytan."

²³ Dari ilooy ma lay sila linganan si Isa pa bihing na bo' na muwanan sila pamintangan, yuk na, "Pooy lay la me' na sikatuwa' Belsibul malakka pagkahi na sey-tan? ²⁴ Bong nna' ta pa siga pa-mmean parinta, bong sila wā magsagga', basta ya' baw silay hallom tatasan pamarinta da. ²⁵ Damikiyan, bong bay luu dampalūng wā sasa'-manasa', ya' hallom langkat du paglūng da. ²⁶ Belsibul pun ina, bong ya magsagga' ka siga pagkahi na seytan, ya' du natas pamarinta na, masti' langkat du.

²⁷ "Belsibul ilay me' sapantun lalla basag kawasa na wā nganjagahan luma' na paayad. Ya' luu kaasok luma' na ngahawasan alta' na bong ya' du bay kalabi-han kawasa na. Suga' bong luu ngantanan kawasa mas mehe man lalla looy, taingkot na lalla looy sam-pay tahawasan na alta' na."

²⁸⁻³⁰ Na sabap sila bay mā' luu seytan na muwanan iya kawasa, yuk na ninsila, "Baan ta kam banahan, san gi sina oy dusa manusiya' sampay bitsala da pangka pa Tuhan, dari gi pinuwasan. Suga' soysoy ina mā' pabuwatan Rū Sutsi' yana pabuwatan seytan, masti' ya' na ya kole' kaampunan labba man junya' sampay pa ahirat. Inaa na sina dusa ma ya' tapuwasan saumu."

Sagannap ma inawnan paglūng si Isa

(Matiyu 12.46-50; Lukas 8.19-21)

³¹ Ya' hallom, luu na baw takka nne' si Isa ka ga danganakan na pa luma' man na nō'. Sasang da ngagad ni poan, lay sila noho' jama nginganan iya. ³² Dari sasang si Isa liput me' baanan jama ndooy ningkō', ilooy ma luu na pahati niiya, yuk na, "Tuwan, luu la ga nne' nu ka ga danganakan nu ndooy ni poan. Doman kono' sila magbitsala ka kau."

³³ Pag tampung si Isa, "Oho', suga' me' ku ngingat, sa' sat sila ja' nne' ku ka ga danganakan ku." ³⁴ Pag-anu, nganda' na baw ya ni sagannap ma lundooy ningkō' ngaliput iya, bo' na halling, "Siga jama tuu pun itu bilang ku du nne' ku ka ga danganakan ku. ³⁵ Batan sagannap ma mean kahandak Tuhan, sila pun ina bilang ku du ga danganakan ku ka nne' ku."

Dalil pasal jama naburan bani

(Matiyu 13.1-9; Lukas 8.4-8)

4 Pag-anu, lay na baw balik si Isa nō' ndooy ni bihing Danaw Jalil. Suga' pagka sakiyan na jama ngandogsog iya, lay ya dutai ningkō' ta' bagung ma tapit pa bihing. Kuwan baanan ga jama looy si' tu, lay

† Belsibul itu yana disu gallahan Ibilis.

na ja' ndooy ni tapiyan pakale niiya. ² Iya si' bay nō', meka dalil bay pakoy na. Disu me' tuu, yuk na,

³ "Pakale do' kam. Luu disu jama lay naburan bani ni huma na. ⁴ Pag sabud na, kasohean lay tumilu' pa tangnga' lān sampay lay katis kinakan me' siga manuk-manuk. ⁵ Kuwan kasohean bani, lay tumilu' pa jawom kabatuhan dangkiti' du tana' na. Dari lay pas-pput de'-dē' tomo' bani looy sabap ya' bay lawom man da njawom tana'. ⁶ Suga' pag pasu' ja' llaw, ya' hallom, lay du lūs tinanom looy sampay lay na ngalayu sabap ya' bay nganggamut pa lawom. ⁷ Kuwan kasohean bani, lay tumilu' pa jawom lumput itingan. Pag tomo' na, ya' kuhi buwa' batan lay limbo me' lumput. ⁸ Kuwan kasohean bani, lay tuwa' ni tana' mahap. Dari si', mahap me' da sulig sampay lay na buwa'. Kasohean, eka buwa' na njawom dampoon lipat min tal-lumpū'; kasohean lipat min nnompū'; kuwan kasohean, sampay lipat min dahatus."

⁹ Pag-anu, yuk si Isa lagi, "Kaam ma pakale ni bitsala ku, pahamun bi paayad."

¹⁰ Pag lay ja' mole' ga baanan jama looy si', ilooy sa tamban ni si Isa yana ga rasul na sikasapu-duwa ka siga mulit na kasohean. Pag-anu si', tinilaw na baw ya me' da bong oy kamaatunan dalil looy si'.

¹¹ Yuk si Isa ninsila, "Oho', baan ta sa kam, batan ndang bay sina sinuku' ningkaam pinahatiyan hāl pamarinta Tuhan ma ya' gi bay lahil maruhu'. Suga' bong ni siga jama sarī ma ya' pitsaya' niyaku, ngandalil ja' ku man ku noan sila. ¹² Jama me' sila ina, tuwa' pa sila na bay halling njawom kitab, ilooy ma yuk na, 'San ina sila nganda', ya' du sila kakila. San sila pakale, ya' du sila kuhi kahati. Bong si' ilay sa' me' looy, masti' lay na bay tawbatan da dusa da bo' da inampun na me' Tuhan.' " ††

Si Isa makkasan kamaatunan dalil pasal jama naburan bani

(Matiyu 13.18-23; Lukas 8.11-15)

¹³ Pag-anu, yuk si Isa ninsila, "Bong ya' san bay tahati bi dalil looy si' samura-mura na, pooy na baw mintu me' bi kahati bong ku makoy ga dalil sarī?"

¹⁴ "Na kamaatunan dalil looy ilay si' me' tuu: Bani looy ilay si' ma bay sinaburan yana umanat Tuhan pinasaplag. ¹⁵ Kuwan tana' ni tangnga' lān man bani looy bay tumilu', tuwa' pa sagannap ma bay kale umanat Tuhan, suga' magti ndagmit me' Ibilis man jawom atay da.

¹⁶ "Kuwan tana' looy ma njawom kabatuhan man bani looy bay tumilu', tuwa' pa sagannap ma bay kale umanat Tuhan sampay magti pitsaya' ni kagāk da.

¹⁷ Suga' pagka ya' bay nganggamut pa lawom umanat looy njawom atay da, ya' du hallom tatasan da pit-

†† Kitab Nabi Isaya 6.9-10.

saya'. Pag luu ja' kabinsanaan atawa laug tuwa' njata' da sabap me' da pitsaya' ni umanat Tuhan, sigla' du sila patatak.

¹⁸ "Kuwana tana' looy ma meka lumput itingan na man bani looy bay tumilu', tuwa' pa sagannap ma bay kale umanat Tuhan sampay pitsaya', ¹⁹ suga' wā sila hanggaw ni hāl me' da lllum ni junya'. Taboo-boo sila magsi' me' napsu da ni sīn sampay ni kajinisan. Dari song hallom, umanat Tuhan njawom atay da, bong dalil ta pa tinanom, lay na limbo le' lumput sampay ya' du buwa'.

²⁰ "Bo' tana' looy ma mahap man bani looy bay sinaburan, tuwa' pa sagannap ma bay kale umanat Tuhan sampay kinanna me' da banahan. Pag toklas na, jinisan kaayaran takita ni kaallum da. Kaayaran da ina, bong dalil ta pa tinanom, kasohean buwa' lipat min tallumpū', kasohean lipat min nnompū', kuwan kasohean sampay lipat min dahatus."

Kabanahan ya' dari tinapuk

(Lukas 8.16-18)

²¹ Pag-anu, yuk si Isa, "Kaam ina, katoonan bi na kabanahan. Sangkon daa na tapukun bi. Bong dalil ta pa palitaan, ya' sina luu jama pus na nantikan palitaan tinangkopan na baw ka undam atawa inanna' ndiyo' kantil. Masti' gowet na ja' sina pa jata' supaya karan-taan mimon njawom luma'. ²² Intong na, pag pō' kabanahan, mimon ma bay llimbuan, pinalahil na. Damikiyan, mimon ina ma bay sinipuk, kinatoonan na. ²³ Na kaam ma pakale ni bitsala ku, pahamun bi paayad."

²⁴⁻²⁵ Yuk si Isa lagi, "Isbatun bi paayad tō' ku. Batan mangkin ina kam magtuyu' ngahati, mangkin pasōng gi pangahati bi. Bo' na, sinampunan gi sina me' Tuhan. Suga' soysoy ina ya' ngisbat bitsala ku, san luu pangahati na dangkiti', kinaddoan du."

Pamarinta Tuhan ndalil pa bani sinaburan

²⁶ Yuk si Isa lagi, "Me' tuu situ karuha pamarinta Tuhan: Luu jama bay naburan bani njawom huma na. ²⁷ Llaw pa dangallow, sasang na tuli-mati', bani looy masti' tomo' ja' maka suligan didihan da na sadja'. Bo' jama looy ilay si' ma bay nabud, ya' du tahati na bong pooy me' da sulig. ²⁸ Tana' looy na mismu kasulig ni bani looy. Duhu' takita yana tomo'. Song hallom, pasapput na buwa' da sampay katting na isi da. ²⁹ Pag tahak na banahan, ilooy ma kinattom na me' jama looy sabap taabut na timpu na."

Pamarinta Tuhan ndalil pa bigi mustard tinanom

(Matiyu 13.31-34; Lukas 13.18-19)

³⁰ Maka yuk si Isa, "Ngandalil gi ku pamarinta Tuhan ³¹ pa bigi mustard bay tinanom njawom huma. Minsan

lannik bigi looy man sikamimon, ³² pag sulig na, iya gi pinakamehe man mimon jambangan sampay lay na dari kayu. Ngangkang na engas na sampay pinagsangan na me' manuk-manuk."

³³ Sarī man ga ilooy si', meka gi dalil man si Isa bay masaplag umanat Tuhan ni baanan jama ndooy, ganta' ma takaya pangahati da. ³⁴ Tuktuk na noan sila, wā ya ngandalil. Suga' pag taabut sila-sila sa ka ga mulit na, lay du passa' na kamaatunan siga dalil looy labbasakayi.

Si Isa mataddo' libut

(Matiyu 8.23-27; Lukas 8.22-25)

³⁵ Pag taabut de' kohap, yuk si Isa ni ga mulit na, "Palintas do' kitabi pa dambila' danaw." ³⁶ Dari lay du mbanan ga mulit na baanan jama ndooy sampay lay na sila mme' dutai pa ta' kumpit ma ndang man si Isa bay pauwan. Pag tuwak da, luu gi kasohean kumpit bay pahaboy ninsila. ³⁷ Sasang da si' ngalē pa dambila', takka na libut. Ni kabasag baliyu, sinakat na ga kumpit da me' lamba sampay adak na ga tumallob. ³⁸ Libut looy si' takka sasang si Isa tuli ni buli' kumpit. Dari lay ya binati' me' mulit na, yuk da, "Tuwan, ya' san bitu ko maruli! Matoy limbo na situ kitabi!"

³⁹ Dari ilooy ma bangun du si Isa, bo' na noho' baliyu looy patagong. Maka yuk na ni lamba looy, "Ddong na! Banti na ko!" Dari lay du patagong baliyu looy sampay tud taddo' na lahat sa' alang-alang.

⁴⁰ Pag-anu, yuk na ni ga mulit na, "Ongoy tu bidda' na baw tawu bi? Ya' gi kitu luu pangando bi niyaku?"

⁴¹ Ga mulit na si' tu, tud bay kahimattaan. Dari sitilaw-tilaw na ga sila, yuk da, "Jama oy do' tu me' tuu? Sampay baliyu ka lamba ngasip ja' du niiya!"

Si Isa malakka siga seytan man jawom baran disu lalla

(Lukas 8.26-29)

5 Takka ja' si' sila pa dambila' danaw, lay sila parunggu' ndooy ni Gerasa. ² Pag duwai si Isa man ta' kumpit, luu na baw pasōng pa mman na disu lalla sineytan bay lakka man kakubuhan ³ man na patanna'. Ya' na luu dapat jama ngingkotan iya ⁴ batan san ya daran na bay pinusas ka karina battis-tangan na, bakkat ja' du le' na, bo' ya' luu jama kasapad iya. ⁵ Sangom-llaw bbuwatan na maglanan ni tagan kakubuhan sampay ni kapunu-punuhan magkillahapan sampay makatan dī na na ga ka batu tawom.

⁶ Pag takita na ja' si' si Isa ni katāhan, ilooy ma lay ya sonse pa mman na bo' na sujud ni awpan na. ⁷⁻⁸ Dari lay soho' si Isa seytan na pō' man jawom baran na. Pag-anu, magti ngahowap seytan looy, yuk na, "Batōy nu itu ku, Isa? Katoonan ku du bina kau Anak Tuhan Mahatinggi! Junjung ku na ningkau ni awon Tuhan, baan nu na ku ya' ko midjala' aku."

⁹ Tilaw si Isa niiya, "Soy ina awon nu?"

Pag tampung seytan looy, "Aku tu si Libuhan, batan bidda' na situ eka kami njawom lalla tuu." ¹⁰ Pag-anu si', tinuyuan na pin me' seytan looy nganjunjung si Isa pin ya' ja' sila noho' lahi man lahat looy.

¹¹ Na ndooy si', luu baanan bawi inipat magkakanan ni tabbis punu. ¹² Dari si', bbuwatan siga seytan njawom baran lalla looy si' nganjunjung ni si Isa, yuk da, "Bong dari ningkau, pasayin na ja' kami pa jawom baran baanan bawi looy." ¹³ Dari lay na sila nduwan sampay lay na du sila pō', bo' da paasok pa jawom baanan bawi looy. Pag-anu si', ilooy ma magti magsonsehan baanan ga bawi looy palūd pa jawom danaw sampay lay na katis limbo. Eka bawi looy si', luu ga duwa libu.

¹⁴ Pag takita me' siga tukang ngipat bawi looy me' looy, magti sila sonse pa दौर sampay pa siga kawum ni bihing na nuntutan jama mimon ma bay tasakup da. Dari meka na jama bay bahuklud pilay nganda'.

¹⁵ Takka ja' si' sila pa mman si Isa, takita da na lalla looy ma bay inasok me' libuhan seytan ningkō' sampay lay na ga mamakoy maka basanayan na pamiki na. Dari takkahan tawu na ga sila. ¹⁶ Pag-anu si', lay na sila tinuntutan me' sagannap ma bay kasakup bong oy bay katuwa' ni lalla looy si' sampay na ga bawi looy. ¹⁷ Suga' pag lay ja' si' kabaan ga jama looy, ilooy ma lay sila nganjunjung si Isa noho' na lakka man lahat da.

¹⁸ Pag dutai ga si Isa pa ta' kumpit lān da na si' lakka, kuwan lalla looy si' ma bay sineytan, lay na muhun mme'. ¹⁹ Suga' ya' bay kuhi si Isa, gam pin yuk na, "Gam na ko ba mole' pa mman ga lūng-kampung nu bo' da baan nu mimon bay pabuwat Tuhan ningkau sampay ehe timbang na ni jata' nu."

²⁰ Dari lay na lakka lalla looy sampay lay na ya ngalataan lahat ndooy ni Dekapolis nuntut mimon bay pabuwat si Isa niiya. Dari sagannap ma bay kabaan, tud bay mehe me' da inu-inu.

Anak si Jayrus maka disu danda ma katumpahan laha'
(Matiyu 9.18-26; Lukas 8.40-56)

²¹ Pag-anu, lay na baw balik ga si Isa palintas pa dambila' danaw. Pag duwai da ni tapiyan, ya' na baw taambat manusiya' nampang iya. ²² Ya' hallom, takka na baw disu pa-mmean langga inawnan si Jayrus. Taki-ta na ja' si Isa, ilooy ma lay ya magti sujud ni awpan na ²³ sambayan na maku junjung niiya, yuk na, "Tuwan, luu la anak ku magkamatoy-matoy na, bo' isu-isu du silay anak ku danda. Bong si' kadarihan ningkau, mme' do' ko niyaku bo' tappakun do' bumbunan na mari kaulian." ²⁴ Dari lay du mme' si Isa. Kuwan ga jama ndooy si' tu, tud meka patuhut sampay magdog-sog-dogsog na ga.

²⁵ Njawom baanan ga jama looy si', luu disu danda sapu-duwan taun na halloman na daran katumpahan laha'. ²⁶ Minsan meka na duktul man na bay nguli', ya' du ya bay kaulian, gam pin magdaruhun lagi. Sampay lay na ga katis alta' na man na bay nguli'. ²⁷⁻²⁸ Dari pagka ndang bay taaka na habal pasal si Isa, hona'-hona' na, "Bong tu lay ja' tapurut ku san lasa juba na, kaulian na situ ku." Dari lay ya magtuyuy' papassūt pa dambulihan si Isa bo' na murut juba na. ²⁹ Pag-anu si', sarunduun du lay banti laha' na tumpa, sampay takissa na na parasahan na kaulian.

³⁰ Kuwan si Isa baw si' tu, takissa na na luu kawasa bay pō' man jawom baran na. Dari lay ya patele' pa dambulihan nganda' ni baanan looy si' sambayan na nilaw, yuk na, "Soy lay si' bay murut juba ku?"

³¹ Yuk ga mulit na baw si' tu, "Uy Tuwan, me' tuu na eka manusiya' magdogsogan na, nilaw gi ko bong soy bay murut kau!"

³² Suga' si Isa baw si' tu amu-amu maglinga-linga miha bong soy bay murut iya. ³³ Kuwan danda looy si' tu, pagka katoonan na lay na ya kaulian, ilooy ma pasōng na ya sujud ni awpan si Isa mipig na ni katawu na. Maka lay na ya magsabanna iya bay murut. ³⁴ Dari yuk si Isa ni danda looy, "Nang, ilooy ilay si' man nu lay na kasay sabapan pangando nu. San ko mole' na. Pasan-nangun na atay nu. Lay na du lakka saki nu."

³⁵ Sasang si Isa masi mitsala ni danda looy, luu na takka siga jama man luma' si Jayrus. Yuk da ni si Jayrus, "Daa na ba pahusaan tabi Tuwan Guru naa. Lay na la taabut anak nu."

³⁶ Suga' pag takale si Isa bay halling da, yuk na ni si Jayrus, "Daa ko ba hanggaw. Mangando ja' ko niyaku."

³⁷ Pag-anu, ilooy ma lay ja' soho' si Isa baanan ga jama looy tamban ndooy. Kuwan sila ka si Jayrus lay na palanja. Ilooy du bay boo da si Pitel maka ilooy ma duwa magdanganakan yana si Ya'kub ka si Yahiya.

³⁸ Takka ja' si' sila pa luma' si Jayrus, takita da na jama maghiposan nangis sampay killahap mag-ulawi. ³⁹ Lay ja' si' ga si Isa paasok, yuk na ni ga jama looy, "Ongoy do' tu kam hipos sampay nangis? Ya' du bilay matoy anak-anak looy, arapun tuli ja' silay."

⁴⁰ Pag takale da me' looy, lay ja' ya pinatattohan me' da. Dari lay do' sila soho' si Isa pō' sikamimon, bo' na moo ga indu'-mma' anak-anak looy ka ga mulit na ilooy si' ma tallu pa jawom bilik man anak-anak looy.

⁴¹ Pag-anu, inantanan na me' si Isa tangan anak-anak looy sambayan na halling niiya ni pallun Yahudi, "Tali-ta, kum." Hatiyan na, "Nang, bangun na ko." ⁴² Bo' magti du bangun anak-anak looy sampay lay na ga magliputan lumān. Umu na ilay si', sapu-duwan taun. Dari si' tud bay kahimattaan siga indu'-mma' na.

⁴³ Suga' lay sila inamay-amayan me' si Isa ya' noho' mā' ni jama bong oy bay pabuwat na. Maka lay na soho' na anak-anak looy pinakan ninsila.

Jama Nasaret ya' pitsaya' ni si Isa

(Matiyu 13.53-58; Lukas 4.16-30)

6 Pag-anu, lay na ga si Isa bbeleng ka ga mulit na pa Nasaret, yana kawum man na bay sulig. ² Pag taabut Llaw Pahali, lay na baw ya pa langga magnasi-hat. Pag lay ja' takale ga jamaa ndooy, meka sila bay inu-inu. Yuk dangan pa dangan, "Ninggai na la man lalla naa bay kole' pangahati lawom me' naa ka kawasa na buwat pakaradjaan kahaylan-haylan?" ³ Tukang kayu ja' bina ya. Sa' ba, anak si Mariyam ya? Maka sa' ba, danganakan na yana ga si Ya'kub, si Jos-es, si Judas ka si Saymon? Sampay ga danganakan na ma danda, dambuwa' du tabi lahat." Dari ya' sila kuhi pitsaya' niya.

⁴ Dari yuk si Isa ninsila, "Bong inawnan nabi, masti' binantug ja' sina paninggai-paninggai ja' ya. Suga' bong kinawnan jama ni दौरा man na bay sulig, min-san lūng-kampung na ya' du magmaltabat niya."

⁵ Dari eleng-eleng na si Isa pagka ya' kuhi pitsaya' siga jama ndooy. Sangkon ya' na meka pakaradjaan kahaylan-haylan bay tapō' na ndooy. Kamasa' luu gi du baw disu-disu jama saki bay kaulian poonan na bay nappak bumbunan da. Pus me' looy, lay na ya ngalataan kakawum-kawman sarī masaplag umanat Tuhan.

Siga mulit si Isa sikasapu-duwa sinoho' masaplag

(Matiyu 10.5-15; Lukas 9.1-6)

⁷ Na disu llaw, lay linganan si Isa ga mulit na sikasapu-duwa pa bihing na. Luu ja' si', lay sila soho' na ngalataan lahat masaplag duwa-duwa maglimbang paninggai-paninggai ja' tilu' da. Maka lay gi sila buwanan na kawasa-kapatut malakka siga seytan.

⁸ Tugun na ninsila, "Pag lumān bi, daa na kam moo oy maka oy na. San lutu', bāg, atawa sīn, daa na du. Dari baw kam moo tungkud ⁹ suga' bong sinilas, ngkod ilooy ja' ma ndang lay na patuk bi. Badju' pasaynan pun, daa na du kam moo.

¹⁰ "Na bong mintu kam bay hinasi le' jama noho' pahanti' ni luma' da, ndooy na ja' mman bi halloman bi ya' gi palakka man दौरा da. ¹¹ Suga' bong baw kam bay takka ni disu दौरा bo' bi ya' hinasi atawa ya' pinaruli umanat bi, lakka na kam mandooy. Suga' papasan bi do' duhu' momok tana' lahat da ma ngakkot ni sinilas bi tanda' ya' na luu lamud bi ninsila."

¹² Dari si', lay na sila ngalataan lahat masaplag ni jama noho' nawbatan dusa da. ¹³ Lay gi sila malakka jinisan seytan man jawom baran jama. Maka meka gi jama sakihan lay na du kaulian me' da pag lay ja' puusan da bumbunan da ka insallan.

Kapatoy si Yahiya ma Tukang Mandi

(Matiyu 14.1-12)

¹⁴ Na ya' gi si' hallom, lay na baw kaakahan Gubnul Herod pasal si Isa batan song patanyag na pin awon na. Habal takka pa mman na, ba'-bā' kasohean, "Iya na wapat si Yahiya ma Tukang Mandi Ilum na baw pabalik. Ilooy na silay kon na luu kawasa na mō' pabuwatan kahaylan-haylan." ¹⁵ Tanggap kasohean baw, Nabi Eliyas kono' ya luu na kaluwa pabalik. Kuwan kasohean mā' iya disu nabi sarī me' karuha kanabi-nabihan kasohean matto'.

¹⁶ Dari pag tahabal Gubnul Herod halling ga jama me' looy, yuk na, "Ilooy na silay Yahiya ma bay soho' ku pinonggolan kallong na! Luu na hati Ilum pabalik!"

¹⁷ Ngkon ilay Gubnul Herod bay mitsala me' looy sabapan ilooy ma bay pabuwat na ni si Yahiya. Batan iya bay noho' si Yahiya sinungkuban sampay in-ingkotan bo' njīl. Kon na ilay bay nungkub sabap bay ya sinahawi me' si Yahiya pasal kalaatan na bay ngagaw nda si Pilip, yana si Herodiyas. Bo' si Pilip ilay yana ari' Gubnul Herod mismu. ¹⁸ Daran yuk si Yahiya ni Gubnul Herod, "Tagga bina ni sara' bong ko sitampu ka nda danganakan nu."

¹⁹ Dari sabap si Yahiya bay halling me' looy, tud maat atay si Herodiyas niya sampay kainagon na noho' na ya pinapatoy. Suga' ya' gi bay luu dapat na ²⁰ sabap lay soho' Gubnul Herod si Yahiya njagahan mari ya' kongoy-kongoy. Mehe maltabat Gubnul Herod ni si Yahiya batan katoonan na si Yahiya jama intong sampay sut-si' pa Tuhan. Sarī gi, tigi' ya pakale ni tō' si Yahiya. Sat na ja', daran na baw ya takkahan hanggaw bila ya pakale.

²¹ Suga' song hallom, luu na dapat si Herodiyas ngahawasan paddi inansong na. Dari me' tuu silay: Pag taabut haliyan buwan man Gubnul Herod bay pinamaddihan, lay ya ballang mehe. Lay kaddo' na ga kunsihal na, siga komandel sundalu na sampay ilooy kasohean ma balkanan ndooy ni Jalil.

²² Pag-anu si', paasok na baw anak si Herodiyas budjang mayla ni awpan Gubnul Herod ka ga sohe' na ma bay ngaluruk. Bo' tud bay kasulutan sila sikamimon. Dari yuk Gubnul Herod ni budjang looy, "Maku ja' ko oy-oy karomanan nu, basta dean ku ja' sina kau."

²³ Pag-anu si', lay gi duhunan na bay bitsala na si', yuk na, "Oy-oy paku nu Nang, sapahan ku baw basta dean ku ja' sina kau san gi ganta' tonga' sakup ni pamarinta ku!"

²⁴ Bbuwatan budjang looy baw si' tu, lay do' pō' ni-law nne' na, yuk na, "Oy tu la Ne' paku ku?"

Pag tampung nne' na, "Pakuhun kōk si Yahiya ma Tukang Mandi."

²⁵ Dari magti du budjang looy pabeleng pa mman ga Gubnul Herod bo' na mā', "Tuan Gubnul, paku ku

ningkau, deanun na aku de'-dē' takōk si Yahiya ma Tukang Mandi inanna' ta' tām."

²⁶ Pag takale ja' me' Gubnul Herod paku na, tud bay sasso ya. Suga' ya' na bay luu dapat na mawi' bay bit-sala na batan lay gi sapahan na ni pag-awpan mimon jama ma bay ngaluruk. ²⁷ Dari lay du magti Gubnul noho' disu sundalu monggolan kallong si Yahiya, bo' noho' binoo kōk na pa mman budjang looy. Takka ja' si' sundalu looy pa jawom jil, lai na ponggolan na kallong si Yahiya. ²⁸ Pag-anu, lay na boo na kōk na pilay ta' tām sampay lay na songan na pa mman budjang looy. Luu ja' si' mman na, lay na dean na pa mman nne' na.

²⁹ Taaka ja' si' me' siga mulit si Yahiya, ilooy ma lay na kaddo' da mayat na sampay lay na kinubu.

Si Isa makan jama labi lima libu

(Matiyu 14.13-21; Lukas 9.10-17; Yahiya 6.1-14)

³⁰ Na balik ta pa siga rasul si Isa, pag beleng da bay ngalataan lahat, nuntut na sila ni si Isa mimon bay pabuwat da sampay ilooy ma bay tō' da. ³¹ Pag lupus, yuk si Isa ninsila, "Sūng tabi. Pilay do' tabi pa lahat ya' magjama pahali-hali, kita-kitabi ja'." Ngkon na ilay bay halling me' looy sabap meka jama salin-sunu' na pa mman na ngabut sampay ya' na san ga luu masa man da mangan ka ga rasul na.

³² Dari si', sila-sila du bay dutai ta' kumpit pilay pa luga' ya' magjama. ³³ Suga' meka du bay ngita sila lakka sampay taatag da du bong song paninggai tilu' da. Dari sakiyan du jama man siga kawum lahat looy bay sonse nusu bihing sampay duhu' gi bay takka pilay man sila. ³⁴ Pag duwai ga si Isa man ta' kumpit, pag nda' na, ndang sakiyan na jama ngagad iya. Iya si' tu kapaluuy na ninsila sabap subay ga sila baanan bili-bili ma ya' luu tukang ngipat sila. Dari ilooy ma nagna' na baw ya noan sila kajinisan.

³⁵ Pag taabut kohap, pasōng na ga mulit si Isa pa mman na, yuk da, "Tuwan, kohap na bitu la lahat. Bo' lahat tuu bitu lau-lau. ³⁶ Daa busung, sohoun na ga jama looy pilay pa kakawum-kawman lahat tuu mallihan dī da kinakan."

³⁷ Suga' yuk si Isa, "Kaam sa ba makan sila."

Pag halling da, "Noy baw tu la Tuwan man tabi kole' sīn man mallihan baanan ga jama naa me' naa na eka da? Daa busung, san bitu kitabi bay kaballi tinapay ha-ga' gadji wawum buwan, masi du ya' sukup man makan sila."

³⁸ Pag tampung si Isa, "Ndaun bi te' bong dangom batang tinapay tabi."

Pag nda' da, yuk da, "Limam batang du bitu ka duwa lisu du daying."

³⁹ Pag-anu si', lay na si Isa noho' ga mulit na nappuk-nappuk baanan ga jama ndooy, bo' noho' ningkō' ta' kuhun. ⁴⁰ Pag tingkō' da, kasohean baanan dahatus-dahatus, kuwan kasohean lima-limampū'.

⁴¹ Pag-anu, lay na kaddo' si Isa tinapay looy sikalimam batang ka daying looy sikaduwa, bo' na pa-hangad pa ta' langit sambayan na muwan pag-sukuhan pa Tuhan. Pag lupus, pinong-pōng na me' na ga tinapay looy ka ga daying looy bo' sinongan na pa mman siga mulit na noho' man makan ga baanan jama looy. ⁴² Dari si', lay na sila sikamimon mangan sampay sso na ga sila. ⁴³ Pag lupus, luu gi bay pumpung da sapu-duwa baka' panno' le' pisan tinapay ka daying bay takapin. ⁴⁴ Bo' eka ga jama looy si' bay mangan, luu ga lima libu kalallahan, sarī gi karandahan ka ga anak-anak.

Si Isa lumān ta' kuwit bohe'

(Matiyu 14.22-33; Yahiya 6.15-21)

⁴⁵ Paddus na pin sila mangan, lay na baw soho' si Isa ga mulit na dutai ta' kumpit noho' duhu' man iya pal-intas pa Betsayda. Kuwan iya, lay do' tamban mapole' ga baanan jama looy. ⁴⁶ Lay ja' si' mole' siga jama looy, lay na baw si Isa patukad pa ta' punu maku duwaa pa Tuhan. ⁴⁷ Iya si' tu, ngabut sampay lawom na bahangi, masi na pin ya ndooy dangan-dangan na. Kuwan ga mulit na ta' kumpit looy si', lay na nakka pa tangnga' danaw.

⁴⁸ Pag de' subu, takita na me' si Isa ga mulit na man katāhan kaawran pasōng sabap nuggu' sila baliyu landos. Dari lay na ya patuhut ninsila lumān ja' ta' kuwit bohe'. Na adak ja' si' ya paruhu' man sila, ⁴⁹ takita da na ya lumān ta' kuwit bohe', suga' kanna da ga tubangkit. Dari kakillahapan na sila ⁵⁰ sinawan niiya.

Suga' magti mitsala si Isa ninsila, yuk na, "Daa kam ba tawu. Aku bitu la. Njawom iman te' kam ba." ⁵¹ Pag-anu, lay na ya dutai pa ta' kumpit da sampay sarundun du lay patagong baliyu looy. Dari tud bay kahimat-taan sila. ⁵² Batan ni kabilod da, masi ya' tabistu da bong soy ya san bay na tasakup da ga tinapay looy bay pinaekahan me' na.

Si Isa ngulian jama ndooy ni Genesaret

(Matiyu 14.34-36)

⁵³ Takka ja' si' sila pa dambila' danaw, lay sila parung-gu' ndooy ni Genesaret. ⁵⁴ Pag duwai si Isa man ta' kumpit, magti ya takila me' siga jama ndooy. ⁵⁵ Dari lay sila sonse ngalataan lahat mahati luu na takka si Isa. Dari jama si' tu, lay du bahuklud pilay pa mman na ngalanggung jama sakihan ta' patulihan da. ⁵⁶ Maka paninggai-paninggai ja' ya, ni kakawum-kawman, ni siga दौरा atawa ni siga tabu', luu ja' jama nganna' siga sohe' da sakihan ni bihing lān mehe. Dari pag pingka' si Isa, bbuwatan da maku junjung niiya noho' mapurutan ga sohe' da ma sakihan san lasa ni bihing-bihing juba na. Bo' lay ja' du kaulian soysoy bay kapurut.

Si Isa nahawi siga Parisi

(Matiyu 15.1-9)

7 Na disu llaw, luu na baw bay pilay pa mman si Isa baanan ga Parisi ka ga guru sara' agama lakka man Jerusalem. ² Ndooy si', takita da na baw kasohean mulit si Isa ya' san bay ngikut aturan agama me' ngosoan tangan bong sila mangan. Dari ni bandingan da, ya' sutsi' tangan da ni mata Tuhan. ³ Batan aturan siga Yahudi awla na siga Parisi, ya' dari mangan bong ya' bay duhu' ikut da lanan kabbo'-bboan da bay ngosoan tangan da. ⁴ Damikiyan, bong sila bay man tabu', ya' du sila kakakan bong sila ya' do' bay duhu' ngoso' man da ngikut aturan kabbo'-bboan da. Maka meka gi silay jinisan aturan kabbo'-bboan da ikut da ni hāl me' ngosoan ga sawan, karilu sampay ga sili'.

⁵ Dari tilaw ga Parisi ka ga guru sara' agama ni si Isa, "Ongoy lay ga mulit nu ya' san ngikut aturan kabbo'-bboan tabi? Nda' kami, mangan ja' sila san ya' gi sutsi' tangan da ni mata Tuhan."

⁶ Pag tampung si Isa, "Kaam tu, magbawu'-bawu' ja' kam sutsi'. Tud lay du bana tuwa' pa kaam palman ma bay sinuwatan me' Nabi Isaya matto', ilooy ma yuk Tuhan,

'Ga jama tuu, bong ni bitsala pō' man jawom behe da, maehe sila aku. Suga' njawom atay da, ya' san hagaan ninsila kahandak ku. ⁷ Sumba da niyaku ya' du luu pūs na, batan siga panohoan ma tinō' me' da, lay ja' pinabuwat-buwat me' manusiya', sa' ga lakka man aku.' " †

⁸ Dari yuk si Isa ninsila, "Kaam pun ilay me' looy du. Batan bbuwatan bi mogbogan siga aturan manusiya', bo' siga panohoan Tuhan tikutan bi na. ⁹ Tud alistu kam buwat daawa man bi nunggud ga panohoan Tuhan bong pin tabogbogan bi ja' siga aturan kabbo'-bboan bi. ¹⁰ Sa' ba, luu panohoan Tuhan bay sinuwatan me' Nabi Musa, ilooy ma yuk na, 'Pag-aratan bi indu'-mma' bi?' Maka yuk na, 'Soysoy bay mitsala pangka ni mma' na atawa nne' na subay pinapatoy.'

¹¹ "Bo' ningkaam, tō' bi sarī. Pamā' bi, bong indu'-mma' maku tulung man anak da, dari san anak da maan sila, 'Ya' luu sīn ku man nabangan kaam batan ituu ma luu niyaku, lay na pasarī ku para ni Tuhan.'

¹² Dari sabapan tō' bi, sat bi sa' mā', san tabi ya' na nung lung indu'-mma' tabi. ¹³ Sangkon, sa' ga bina oy, talloban bi na panohoan Tuhan bong pin tapaantup bi ja' aturan kabbo'-bboan bi. Bo' meka gi sarī man naa pabuwat bi ma nulang ni kahandak Tuhan."

Oy mattan makatamak ni jama?

(Matiyu 15.10-20)

¹⁴ Pag-anu si', lay na baw soho' si Isa baanan ga jama ndooy patapit. Luu ja' si', yuk na ninsila, "Pakale do' kam ka hatiyun bi banahan bitsala ku. ¹⁵ Oy-oy ina makanan ma isi jama pa jawom behe da, ya' sina makatamak ninsila ni mata Tuhan. Arapun ilooy ya makatamak yana kalaatan ma pō' man jawom atay da. ¹⁶ Kaam ma pakale ni bitsala ku, pahamun bi paayad."

¹⁷ Lay ja' si' lakka si Isa ka ga mulit na man baanan ga jama looy, lay sila paasok pa jawom luma'. Pag-anu si', ilooy ma tinilaw du ya me' siga mulit na pasal bay tō' na si'.

¹⁸ Yuk si Isa ninsila, "Hati, sampay kaam, ya' gi du kina kam kahati? Subay si' tahati bi na, oy-oy kakan jama, ya' du luu katamak ninsila pa Tuhan ¹⁹ batan ya' du sina tuwa' pa jawom atay da. Oy-oy ina paasok pa jawom behe tuwa' pa jawom battong ta sadja', bo' na pinō' du." Na hantak bitsala si Isa ilay si', oy-oy ja' makanan, ya' luu haram.

²⁰ Yuk si Isa lagi, "Inaa ya ina katamak ni manusiya' yana jinisan kalaatan ma pō' man jawom atay da.

²¹ Batan man jawom atay, luu pō' jinisan pamiki maat me' sapantun buwat kasabuhan danda-lalla, nangkaw, mapatoy, ²² magjina ka magnapsu mulakab.

Damikiyan, luu du pō' man jawom atay jama ngandahulaka', nipu, magkamuklahan, ngandangki', mitna, ngabbu sampay buwat jinisan karupangan. ²³ Mimon kalaatan me' looy ilay si', poonan da masti' lakka man jawom atay manusiya'. Siga pabuwatan me' looy ilay, ilooy na silay bana katamak ni jama ni mata Tuhan."

Pangando disu danda bangsa Sayropinisya ni si Isa

(Matiyu 15.21-28)

²⁴ Pag-anu, lay na baw ga si Isa lakka man Jalil song pilay pa disu lahat tapit pa दौरा Tayil. Takka ndooy si', lay do' sila pahanti' ni disu luma'. Na si Isa si' tu, kainagon na, ya' ya tasayu ga luu na ya ndooy. Suga' san me' looy, masi du bay taaka jama. ²⁵ Ndooy si', luu disu danda anakan danda sineytan. Pag lay ja' taaka na luu na si Isa ni lahat da, magti ya pilay pa mman na, bo' na sujud ni awpan na. ²⁶ Pag-anu, bo' na maku junjung niiya noho' llakkahan seytan anak na. Danda looy si' tu bangsa Sayropinisya, sa' ya Yahudi. ²⁷ Dari pagka doman si Isa nongkad bong pooy basag pangando danda looy niiya, yuk na, "Subay bangsa Yahudi do' paruhu' ku tinabang. Bong ina kau ya paruhu' ku, sibu' du ka bay kaddo' ku kinakan sinuku' ni siga anak ku, bo' ndean na baw siga ido'."

²⁸ Pag tampung danda looy, "Bana sina Tuwan, suga' minsan ina ga ido', masi gi du dari mangan san lasa

† Kitab Nabi Isaya 29.13.

mimis ma bay talabu' me' siga anak-anak man lamisahan."

²⁹ Yuk si Isa niya, "Pagka me' naa tampung nu, tu-matanda' luu pangando nu niyaku. San ko mole' na. Lay na du silay pō' seytan man jawom baran anak nu."

³⁰ Pag pole' danda looy, tud mattan du lay na lakka seytan man baran anak na, batan nda' na sannang na anak na pabāk ta' bangku'.

Lalla bisu ka ya' tattas bitsala na kaulian me' si Isa

³¹ Na pag lakka ga si Isa man tagan Tayil, lay sila pingka' man jawom दौर Saydon sampay lay na sila nakka Danaw Jalil ndooy ni Dekapolis. ³² Ndooy si', luu lalla bisu maka ya' tattas bitsala na bay binoo pa mman si Isa. Dari lay sila maku junjung ni si Isa noho' nappak bumbunan lalla looy mari kaulian.

³³ Dari lay binoo me' si Isa lalla looy palawak dangkiti' man baanan ga jama ndooy. Pag-anu, bo' lay sal-lokan na siga timbō' na pa jawom lowang tinga lalla looy sikaduwambila'. Pag lupus, lay na baw luraan na timbō' na, bo' na murut dalla' lalla looy. ³⁴ Pus me' looy, lay na baw pahangad si Isa ta' langit sambayan na ngahela' inansong na, bo' na halling, "Eppata." (Hatiyan na, "Buka' na kam!") ³⁵ Dari ilooy ma magti kale du lalla looy sampay tattas na ga bitsala na.

³⁶ Pus me' looy, lay gi si Isa ngamay-ngamayan baanan jama ndooy ya' noho' mā' pasal ilooy ma bay tasakup da. Suga' minsan sila bay sinupali, mangkin lay gi tinanyagan me' da. ³⁷ Dari si', sagannap ma bay kaaka, bidda' na haylan da sampay yuk da, "Mimon ma pabuwat na, ya' luu sa' ya' mahap. Minsan jama ma ya' kale atawa ya' kabitsala, kaulian na du me' na."

Si Isa makan jama mpat libu

(Matiyu 15.32-39)

8 Na ya' hallom, sakiyan na baw balik manusiya' pi-lay pa mman si Isa. Pag lay ja' katis lutu' da, lay linganan si Isa ga mulit na, bo' na halling, ² "Luu ku la ni ga jama naa. Luu na tallu ngallaw halloman da ntuu mman ku, bo' ya' na san luu takakan-kakan da. ³ Gampang ku la mapole' sila ni kalingantu da, taggaha' lay na baw sila mintu kappisan ni tangnga' lān. Kasohean tu, tā paglahat da llān."

⁴ Pag tampung siga mulit na, "Noy baw tu la man tabi ngaddo' sukup man makan sila me' naa na eka da, bo' ni lahat ya' magluma' lagi?"

⁵ Tilaw si Isa, "Dangom batang gi tinapay tabi?"

Pag tampung da, "Pitu' sa."

⁶ Pag-anu, lay soho' na baanan ga jama looy ningkō'. Pag-anu, kinaddo' na me' na ga tinapay looy sikapitum batang bo' pinagsukuhan pa Tuhan. Pag lupus, pinong-pōng na me' na, bo' sinongan pa mman ga mulit na noho' man makan baanan ga jama looy. ⁷ Ma-

ka luu gi du baw daying da dangkiti' lay du pinagsukuhan me' si Isa pa Tuhan, bo' soho' na man makan ga jama looy.

⁸ Dari si', lay na sila sikamimon mangan sampay sso na ga sila. Pag lupus, luu gi bay pumpung ga mulit na pitu' baka' mehe panno' le' pisan tinapay ka daying bay takapin. ⁹ Bo' eka ga jama looy si' bay mangan, luu ga mpat libu. Pag sso ja' sila, lay na sila papole' si Isa, ¹⁰ bo' na dutai ta' kumpit ka ga mulit na pilay pa Dalmanuta.

Si Isa sinoho' mō' sipat kawasa Tuhan

(Matiyu 16.1-4)

¹¹ Takka da ndooy, luu na baw pasōng siga Parisi nual si Isa. Maksud da nuway-nuwayan iya. Dari lay sila noho' pinakitahan sipat kawasa bong bana-bana du ya bay lakka man Tuhan.

¹² Pag takale si Isa bitsala da, ilooy ma ngahela' ya inansong na, maka yuk na, "Kaam tu angkat-angkatan batnaa, ongoy tu subay na pin kam noho' pinakitahan sipat kawasa bo' bi pitsaya' niyaku? Baan ta kam banaan, basta ya' baw sina kam pakitahan ku."

¹³ Pag-anu si', lay na ga si Isa ka ga mulit na palakka man ga Parisi looy. Maka lay na sila dutai balik ta' kumpit da palintas pa dambila' danaw.

Arat-tabiāt siga Parisi ka Gubnul Herod ndalil pa pasulig

(Matiyu 16.5-12)

¹⁴ Na sila si' tu palintas, lay takupan ga mulit na moo tinapay lutu' da. Bo' tinapay ta' kumpit dambatang du.

¹⁵ Na sasang da masi ngalē, lay sila binandaan me' si Isa, yuk na, "Paayad-ayad kam. Iyakinan bi pasulig siga Parisi ka Gubnul Herod." †

¹⁶ Na siga mulit na si' tu ya' tabista da iya ngandalil. Dari yuk da padisu-padisu, "Marean ta la ngkon na halling me' naa sabap ya' tabi bay kaboo tinapay."

¹⁷ Na si Isa si' tu, tasayu na du bong oy binitisala me' da. Dari yuk na ninsila, "Ongoy subay na pin kam hanggaw pasal tinapay ya' luu? Ya' gi bitu hati kam ka-hati pasal aku! Tud awod kam la tinoan. ¹⁸ Nda' ku, luu baw mata bi, suga' ya' du kam ngita. Luu baw tinga bi, suga' ya' du kam kale. Ya' na kilay taintom bi ¹⁹ waktu ku bay mong-mōng tinapay looy limam batang du man bay makan baanan ga jama looy lima libu? Dangoy baka' gi bay kumpo bi, ilooy ma bay takapin?"

Pag tampung da si', "Sapu-duwa gi."

²⁰ Maka yuk si Isa lagi, "Waktu ku bay mong-mōng tinapay looy pitum batang du man bay makan ga jama looy mpat libu, dangoy baka' gi bay kumpo bi, ilooy ma bay takapin?"

Yuk da, "Pitu' gi."

† *Hatiyan na, subay sila iyakin taggaha' kalakkotan na baw sila me' arat-tabiāt siga Parisi ka Gubnul Herod.*

²¹ Dari yuk si Isa ninsila, “Bong me' looy, ongoy baw taggaha' masi gi kam ya' kaindan?”

Si Isa ngulian jama buta

²² Na pag takka ga si Isa pa Betsayda ni dambila' danaw, luu na baw baanan jama moo disu lalla buta pa mman na. Pag-anu, lay sila maku junjung niya noho' murut lalla looy si' mari ya ngita na. ²³ Suga' lay do' tonda' si Isa lalla looy man tangan binoo palawak-lawak man kalumaan ndooy. Tā-tā ja' si' sila, ilooy ma lay luraan si Isa mata lalla looy. Pag-anu, bo' tinappak me' na. Tilaw na ni lalla looy, “Ngita na ko?”

²⁴ Pag-anu, ilooy ma maglinga-linga na lalla looy bo' na halling, “Ngita na ku la ga jama lumān, suga' me' bantuk poon kayu sila!”

²⁵ Dari ilooy ma tinappak na baw balik mata na me' si Isa. Pag kallat lalla looy mata na, ilooy ma kaulian na ya sampay tallak na pangandaan na. ²⁶ Pag lupus, lay na ya soho' si Isa mole'. Maka yuk na ni lalla looy, “Daa na ko pahās pa jawom दौर nuntutan jama ga lay na ko kaulian.”

Si Pitel mā' bong soy si Isa

(Matiyu 16.13-20; Lukas 9.18-21)

²⁷ Pag-anu, lay na baw pawus si Isa ka ga mulit na pa siga kawum ndooy ni Sesariya Pilipi. Sasang da lumān, tilaw na ni ga mulit na, “Bong ni bitsala jama, soy itu ku?”

²⁸ Tampung da, “Pamā' kasohean, kau kono' yana si Yahiya ma Tukang Mandi; yuk kasohean baw, kau kono' Nabi Eliyas atawa disu nabi sarī man maruhu'-ruhu' luu na bay pinakallum.”

²⁹ “Na bong kaam,” yuk si Isa, “soy baw itu ku?”

Tampung si Pitel, “Kau na bina Almasi, tukang nalamat ma bay njanji' me' Tuhan.”

³⁰ Pag-anu si', lay na sila supali si Isa ya' noho' mā' ni soysoy bong soy ya.

Si Isa nuna' kapatoy na

(Matiyu 16.21-28; Lukas 9.22-27)

³¹ Na puwas mandooy, lay na baw si Isa mahati siga mulit na bong oy katuwa' niya ni sinōng, yuk na, “Ndang lay na situ ginanta' niyaku, yana Anak Manusiya', natasan jinisan kabinsanaan. Bo' tinuwak lagi ku me' siga matatoa ni agama ka ga imam langkaw sampay ga guru sara' agama. Maka pinapatoy lagi ku. Suga' pag ina mintu taabut ni katallu ngallaw, llum na du sina ku pabalik.” ³² Na bay bitsala si Isa ilay si', tud lay na tinumlang me' na. Dari pag takale si Pitel, ilooy ma lay do' boo na si Isa palawak-lawak bo' na naggong, yuk na, “Uy Tuwan, daa ko ba halling me' naal!”

³³ Suga' lay do' patele' si Isa nganda' ni siga mulit na, bo' na mahallingan si Pitel, yuk na, “Lakka na ko man biling ku Ibilis! Pamiki nu ina kahandak manusiya', sa' ga kahandak Tuhan.”

³⁴ Pag-anu, lay na baw linganan si Isa baanan ga jama ndooy ka ga mulit na pa mman na bo' na halling, “Soysoy doman mme' niyaku subay tikutan na kahandak na bong pin taduwan na ja' kahandak ku. Subay atas na manangkit tehang halli' man na nilansang, bo' na patuhut niyaku. Hati na, subay atas na lumingka' njawom jinisan katiksaan ka kabinsanaan kalna' aku san man na matoy, bo' na kapa-mme' niyaku.

³⁵ Soysoy ina ya' mean kahandak na kalna' aku ka umanat mahap, masti' sampulna' ja' nyawa na labba man junya' sampay pa ahirat. Suga' soysoy ina numbul satu niya me' na nulut dī na halloman na ntuu ni junya', tiksa' nyawa na saumu. ³⁶ Jama me' naa ina, san gi sina lay na takole' na mimon alta' njawom junya' tuu, ya' du luu pūs na bong tiksa' du nyawa na. ³⁷ San du ina dangoy pilak bay tapumpung na, ya' du sina sukup man na ngalakkat nyawa na man jawom katiksaan.

³⁸ “Jama ni angkat-angkatan batnaa ina tinagi buwat dusa. Ya' sila kanaalla pa Tuhan. Suga' indanan bi. Soysoy ina iya' mangaku mme' niyaku atawa pun iya' mō' tō' ku, malaingkan iya' du ku mangaku iya suku' ku pag beleng ku, yana Anak Manusiya', ddas ka kabantugan Mma' ku ka siga malaikat man sulga'.”

9 Yuk si Isa lagi, “Baan ta kam banahan, kasohean kam ma nangge ntuu, ya' gi situ kam mintu bay matoy, ndang takita bi na katakka pamarinta Tuhan ddas ka kawasa na.”

Halin bantuk si Isa ta' punu

(Matiyu 17.1-13; Lukas 9.28-36)

² Na luu ja' si' nnom ngallaw bay pingka', lay na baw boo si Isa ga si Pitel, si Ya'kub ka si Yahiya pa ta' punu langkaw, sila-sila ja'. Lay ja' si' sila ndooy, halin na bantuk si Isa ni pag-awpan da. ³ Pakayan na lay na ga papote' malaas na maka nahaya' na. San gi pooy pote' kakana' junya' tuu, basta lay gi kalabihan me' pote' pakayan na. ⁴ Maka pag nda' ga mulit na, luu na tulun duwa jama matto' magbitsala ka si Isa, yana Nabi Eliyas maka Nabi Musa.

⁵ Pag-anu, yuk si Pitel ni si Isa, “Tuwan Guru, kaha-pan la luu kami ntuu. Bong anu, buwatan kami do' kam bawung-bawung tallu, disu ningkau, disu ni Nabi Musa, maka disu ni Nabi Eliyas.” ⁶ Na ngkon si Pitel bay mitsala me' looy sabap ni kaehe tawu na, ya' na ka-toon-toonan na bong oy pata' halling na ninsila.

⁷ Mindangoy ko, luu na baw duwai tayi' baliyu ngaliput sila. Maka luu gi suwara pō' man jawom tayi' baliyu looy, yuk na, “Inaa ina Anak ku, kakasi ku. Indanan bi bitsala na.”

⁸ Pus me' looy, sasang ga si Pitel magliling-liling, sarunduun du dangan-dangan si Isa sa takita da ndooy.

⁹ Na pag lūd da man ta' punu looy, lay do' sila inamay-amayan me' si Isa, yuk na, "Daa kam mā' ni soy maka soy na pasal ilooy ma bay tasakup bi si'. Noy mintu ku, yana Anak Manusiya', bay na matoy sampay pinakallum pabalik bo' bi mā'." ¹⁰ Dari lay na du asip da bay tugun na. Suga' papiha-piha na pin baw sila bong oy hiyak bitsala na pinakallum ya pabalik.

¹¹ Pag-anu, tilaw da ni si Isa, "Ongoy lay la ba'-bā' ga guru sara' agama talpaksa' do' duhu' Nabi Eliyas pō' bo' takka Almasi?"

¹²⁻¹³ Tampung si Isa ninsila, "Bana du baw bilay ninsila masti' duhu' do' Nabi Eliyas pō' manyap labbasakayi bo' takka Almasi. Suga' baan ta kam banahan, luu na silay Nabi Eliyas † bay pō'. Suga' me' jama bay buwat iya, lay ja' sila madara kahandak da makaat iya me' ndang bay tinuna' njawom kitab. Damikiyan Anak Manusiya' pun, yuk njawom kitab, subay du lumingka' njawom jinisan kabinsanaan sampay tinuwak."

Si Isa ngulian anak-anak sineytan

(Matiyu 17.14-21; Lukas 9.37-43)

¹⁴ Luu ja' si' takka ga si Isa pa diyoan, pag nda' da, sinual na siga mulit na ilooy si' ma bay tamban me' siga guru sara' agama. Bo' meka na jama ngaliput sila.

¹⁵ Luu ja' si' si Isa takita me' baanan jama looy, takurat sila sampay magti du sila sonse nampang iya.

¹⁶ Tilaw si Isa ninsila, "Oy tu la pagjawapan bi?"

¹⁷ Na ya' gi si' bay tatampungan da si Isa, yuk disu lalla ni baanan looy, "Tuwan Guru, luu situ si' la anak ku umaw me' seytan bay boo ku pitu. Bong si' dari, junjung ku na ningkau, ulian do' ya. ¹⁸ Bila patakka na seytan na, sarunduun ya humantak sambayan na magkuweregana. Maka ngalappu' na ga behe na sambayan na magkattop sampay ngatto na ga baran na. Dari lay na situ ku si' maku tulung ni siga mulit nu noho' malakka seytan na, suga' ya' du bay takole' da."

¹⁹ Yuk si Isa, "Uy la, angkat-angkatan batnaa tud kulang bitu pangando da pa Tuhan! Me' noy na pin do' tu hallom ku dambuwa' ka kaam natasan arat bi bo' bi pitsaya'?" Pag-anu, yuk na ni lalla looy si', "Bōn na pitu anak nu."

²⁰ Pag-anu si', lay na boo da anak-anak looy pa mman si Isa. Pag takita si Isa me' seytan njawom baran anak-anak looy, sarunduun du anak-anak looy magkuweregana sampay humantak, bo' na magligiran sampay ngalappu' na ga behe na.

²¹ Tilaw si Isa ni mma' na, "Me' noy na tu hallom anak nu me' tuu?"

† Si Yahiya ma Tukang Mandi inawnan me' si Isa Nabi Eliyas. Ndaun Matiyu 11.13-14; 17.10-13.

Tampung na, "Man kadiki' na gi sina Tuwan. ²² Bo' daran gi ya pinatimbag me' seytan na pa jawom api atawa pa jawom bohe' tanda' seytan na doman mapatoy iya. Suga' bong si' luu tarapat nu, panimbangan do' kami. Tulungun do' kami."

²³ Yuk si Isa niya, "Ongoy lay yuk nu, 'bong si' lagi? Ya' bina luu tunmanūn basta ko pitsaya' ja' niyaku."

²⁴ Pag tampung mma' anak-anak looy, "Pitsaya' ku Tuwan! Suga' tabangun do' ku supaya ya' na ku duwaduwa pitsaya'."

²⁵ Pag takita si Isa magsasōng na pin eka jama bahuklud pasōng pa mman na, padpad masi haluhaya, yuk na ni seytan looy njawom baran anak-anak looy, "Seytan, kau ma tukang maumawan jama, pō' na ko! Maka daa na ko paasok pa jawom anak-anak naa bbalik!"

²⁶ Pag-anu, magti du killahap seytan looy sampay magkuweregana na anak-anak looy me' na, bo' na pō'. Dari si' me' hantang mayat na anak-anak looy sampay meka na ga bay kapahalling, "Lay na bitu matoy anak-anak naa." ²⁷ Suga' lay na pin hinela' me' si Isa tangan na sampay lay na du ya nangge.

²⁸ Paddus me' looy, lay na ga si Isa mole'. Pag taabut sila-sila sa njawom luma', tilaw ga mulit na niya, "Ongoy lay la ya' si' bay tapō' kami seytan anak-anak looy?"

²⁹ Tampung si Isa, "Siga seytan me' looy ilay ya' takole' pinō' bong kam ya' makutu' me' bi maku duwaa."

Kaminduwa si Isa nuna' kapatoy na

(Matiyu 17.22-23; Lukas 9.43-45)

³⁰ Lakka mandooy si', lay na baw ga si Isa pingka' man jawom Jalil. Suga' ya' ya doman tasayu me' jama bong noy man da ³¹ batan doman gi ya noan ga mulit na sila-sila ja'. Yuk na ninsila, "Ya' na hallom, tinipu na situ ku, Anak Manusiya', bo' pina-ntan ni sara' sampay pinapatoy. Suga' pag taabut ni katallu ngallaw, llum du ku pabalik." ³² Kuwan ga mulit na si' tu, ya' gi bay tahati da maksud bitsala na. Sarī gi, ya' sila nawakka nilaw iya.

Jama ma patingkat man mimon

(Matiyu 18.1-5; Lukas 9.46-48)

³³ Pag-anu si', takka na sila pa Kapelnium. Lay ja' si' sila ta' luma', tilaw si Isa ni ga mulit na, "Oy lay si' la pagjawapan bi ni tangnga' lān?" ³⁴ Suga' diyam-diyam ja' sila, batan iya' sila mā' lay sila magjawab pasal soy sila patingkat ni baanan da.

³⁵ Pag-anu si', ningkō' na si Isa bo' na noho' ga mulit na sikasapu-duwa pa bihing na. Halling na ninsila, "Soysoy kam doman patingkat, subay magpadiyo', buwat dī na tindog sikamimon." ³⁶ Pag-anu si', lay na

baw ya ngaddo' disu anak-anak bo' inanna' ni tangn-gaan da. Pag-anu si', kinakkopan me' na sambayan na mitsala, yuk na, ³⁷ "Soysoy ngahasi jama diyo' pangkat na me' karuha anak-anak tuu kalna' aku, sibu' du ya ka bay ngahasi aku. Bo' na, soysoy ina bay ngahasi aku, sa' sina sat aku bay hasi na. Ilooy pun ma bay mapitu aku, hasi na du."

Soysoy ya' nguntra si Isa tabilang nanggehan iya

(Lukas 9.49-50)

³⁸ Pag-anu si', yuk si Yahiya ni si Isa, "Tuan Guru, lay kami la ngita disu lalla malakka siga seytan makoy awon nu. Suga' lay bay saggong kami sabap ya' ya tabe' ni baanan tabi."

³⁹ Yuk si Isa, "Ongoy subay na pin saggong bi jama me' looy? Tiyap-tiyap ilay jama makoy awon ku man na mō' pabuwatan kahaylan-haylan, malaingkan ya' baw ilay ya malaat aku. ⁴⁰ Maka tiyap-tiyap ina jama ya' nguntra kitabi, tabilang du sina nanggehan kitabi.

⁴¹ Baan ta kam banahan, soysoy ina mainuman kaam san lasa mbuwa' sawan bohe' sabap me' bi kinatoo-nan suku' ku, basta tinungbasan ja' sina ya le' Tuhan."

⁴² Pag-anu si', yuk si Isa lagi, "Soysoy ina moo-moo disu anak-anak me' ituu ma pitsaya' niyaku pagsi', basta bahaya mehe silay mintu niya. Gam na bay ginantungan kallong na ka batu mehe, bo' na llabuhan ni tangnga' sallang.

⁴³⁻⁴⁴ "Sangkon, bong dambila' tangan bi bay kaboo-boo ningkaam buwat dusa, kurungan bi na. Gam na dambila' sa tangan bi bong pin sampulna' ja' nyawa bi saumu, man bi nnaa taisi pa jawom api nalka' ma ya' tapawman dda ka tangan bi sikaduwambila'.

⁴⁵⁻⁴⁶ Damikiyan, bong dambila' battis bi bay kaboo-boo ningkaam buwat dusa, kurungan bi na. Gam na dambila' sa battis bi bong pin sampulna' ja' nyawa bi saumu man bi nnaa tahiyakan pa jawom api nalka' dda ka battis bi sikaduwambila'. ⁴⁷ Atawa pun, bong dambila' mata bi bay kaboo-boo ningkaam buwat dusa, kuwirian bi na. Gam na dambila' sa mata bi bong pin kam tabe' ja' ni pamarinta Tuhan, man bi nnaa tahiyakan pa jawom nalka' dda ka mata bi sikaduwambila'. ⁴⁸ Ndooy ilay ni nalka', ya' luu katapusan kamalahiyayan batan siga uwot ma ngeket ndooy ya' na kuhi matoy. Damikiyan, api ndooy ya' na du kuhi pawom saumu."

⁴⁹ Yuk si Isa lagi, "Mimon ina manusiya' tinimusan ja' ka api. Hatiyan na, mimon manusiya' masti' lumingka' ja' njawom jinisan kamalahiyayan ma nongkad hāp-la' atay da.

⁵⁰ "Bong inawnan timus, ndang mahap. Suga' bong me' sapantun lay na lungay maasin na, niya' na sina tapabalik. Ya' na luu kapansahaliyan na samasakali. Sangkon kuwan kaam, daa palungayun bi kapansa-

haliyan bi ni pagkahi bi manusiya'. Maka ngulihal na pin kam me' bi njawom kasalassayan ka sila."

Hāl jama sape'

(Matiyu 19.1-12; Lukas 16.18)

10 Na lakka mandooy, lay na baw ga si Isa pilay pa Yahudiya sampay pa dambila' Sōng Juldān.

Ndooy si', me' sibuwa du, sakiyan manusiya' lay bahuklud pilay pa mman na. Sampay lay du sila toan na me' ndang tabiat na du.

² Kuwan siga Parisi, luu du bay pilay nual si Isa man da niit iya. Dari tilaw da, "Tuan, bong ni sara' agama tabi, dari kilay lalla napean nda na?"

³ Yuk si Isa ninsila, "Na oy baw ilay bay panohoan Nabi Musa ni kabbo'-bboan tabi sampay na ningkaam?"

⁴ Tampung da, "Bā' Nabi Musa dari lalla napean nda na basta bay ja' ya buwat suwat pasa."

⁵ Yuk si Isa ninsila, "Nabi Musa bilay bay nuwat panohoan looy sabap landu' tohas kōk kabbo'-bboan tabi sampay na kaam. Sali'-sali' du kam ya' doman mme' ni kahandak Tuhan. ⁶ Suga' bong si' bay intom bi, jaman Tuhan mapayak mimon-mimon, me' na bay mapayak manusiya' disu lalla ka disu danda supaya sila sitampu. ⁷ Sangkon me' halling sambat njawom kitab, 'Subay lalla pasakkat man indu'-mma' na, bo' na nibuuk dī na ka nda na. ⁸ Dari bay duwa gi sila, lay na dari disu baran sa. ⁹ Sangkon, ma lay na tinibuuk me' Tuhan, daa na sinalay me' manusiya'."

¹⁰ Na pag takka ga si Isa pa luma', lay na baw ya tini-law balik me' ga mulit na hāl me' sape'. ¹¹ Dari yuk na ninsila, "Soysoy napean nda na bo' na handa na baw pa sarī, sali' du ya ka magjina. ¹² Damikiyan, bong luu danda napean lla na bo' na halla na baw pa sarī, jina du ya."

Si Isa nupaatan ga anak-anak

(Matiyu 19.13-15; Lukas 18.15-17)

¹³ Pag-anu si', luu na baw ndooy kasohean moo siga anak da pa mman si Isa noho' tinappak niya bum-bunan da sinupaatan. Suga' kuwan ga mulit na baw si' tu, bbuwatan da naggong ga jama looy.

¹⁴ Pag nda' si Isa me' looy, lasu ya ni siga mulit na. Dari yuk na ninsila, "Pabiyahun bi na ba pitu siga anak-anak naa pa mman ku. Daa na saggongun bi, batan pamarinta Tuhan ina ndang para ni jama diyo' pangatayan me' karuha ga anak-anak naa. ¹⁵ Baan ta kam banahan, bong ina pangando jama pa Tuhan sa' me' karuha pangando anak-anak ni indu'-mma' na, malaingkan ya' ya kapatabe' ni pamarinta Tuhan."

¹⁶ Pag-anu si', lay na kinakkopan me' si Isa ga anak-anak looy bo' tinappak bumbunan da sinupaatan.

**Awod jama dayahan kole' kasampulnaan nyawa ma
ya' luu katapusan na**

(Matiyu 19.16-30; Lukas 18.18-30)

¹⁷ Na saddong ga si Isa si' dak lumān, luu na baw disu lalla sonse pa mman na bo' na nangge ka tuut na ni awpan na. Yuk na, "Tuwan Guru, me' kau jama mahap, oy tu la subay pabuwat ku mari sampulna' nyawa ku saumu-umu?"

¹⁸ Yuk si Isa, "Oy na maksud nu ngawnan aku mahap? Ya' luu mahap sarī man Tuhan. ¹⁹ Bo' pasal tilaw nu ilay si', katoonan nu du bina siga panohoan Tuhan, ilooy ma yuk na, 'Daa ko mapatoy jama, daa ko magjina, daa ko nangkaw, daa ko naksi' bong ya' bana, daa ko ngalupig, maka pag-aratan nu nne' nu ka mma' nu.'"

²⁰ Pag halling lalla looy, "Tuwan Guru, man kaanak-anak ku gi bilay, ndang lay na bogbogan ku panohoan looy si' sikamimon."

²¹ Na hangat si Isa nganda' lalla looy, ni kaehe ase' na niiya, yuk na, "Suga' luu gi sina disu subay pabuwat nu mari ya' na luu kulang nu. Mole' na ko. Paballihan nu na alta' nu bo' pagdeanun na jama miskin ballihan na. Bong si' ina ko buwat me' naa, luu na ladjiki' nu mehe ni sulga'. Pag-lupus, bo' nu pabeleng pitu mme' niyaku."

²² Pag takale me' lalla looy panohoan si Isa, lay halin parasahan na batan sēng ya ni alta' na ya' taambat. Dari lay na ja' ya lakka ni kasusa na.

²³ Pag-anu si', ilooy ma tinele' me' si Isa siga mulit na sambayan na halling ninsila, "Awod la jama dayahan tumabe' ni pamarinta Tuhan."

²⁴ Kuwan ga mulit na baw si' tu, tud bay jayip † ni bay bitsala na. Dari si' nduhunan lagi me' si Isa bitsala na ninsila, yuk na, "Siga anak ku, kaawran sina manusiya' lilla' ni pamarinta Tuhan, ²⁵ labi na bong sila dayahan. Kamurahan gi sina unta' papassūt ni lowang panahi' man jama dayahan paasok pa jawom pamarinta Tuhan."

²⁶ Siga mulit na si' tu magdaruhun na me' da jayip sampay kapanilaw na ga, yuk da, "Bong me' naa, soy sa baw ilay kapaasok mari ya salamat?"

²⁷ Pag-anu si', ilooy ma lay si Isa nganda' ninsila sambayan na halling, "Ndang tunmanūn sina me' manusiya' nalamat dī da, suga' tasalamat sila me' Tuhan, batan ya' luu tunmanūn niiya."

²⁸ Pag-anu, yuk si Pitel, "Na me' kami tu lay na ngambanan mimon-mimon supaya kami kapa-mme' ningkau, pooy baw tu la?"

²⁹ Yuk si Isa na baw, "Baan ta kam banahan, soysoy ina bay ngambanan luma' na, ga danganakan na, ga indu'-mma' na, ga anak na atawa tana' na sabap me' "

† *Kanna ga mulit si Isa kon jama dayahan altaan sabap kasulutan Tuhan ninsila.*

na mme' niyaku ka masampay umanat mahap, ³⁰ malaingkan lipat min dahatus gi sina tungbas Tuhan ni jata' na. Sasang na masi gi ntuu ni junya', ndang binuwanan na sina ya siga luma', siga danganakan, siga indu'-mma', ga anak sampay ga tana'. Bo' na, pag mintu takka pa ahirat, kole' gi sina ya kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na. Suga' halloman na ntuu ni junya', masti' lumangga do' sina ya njawom laug sabapan pangando na niyaku. ³¹ Indanan bi. Meka sina jama ma ni duhuan batnaa, pag taabut mintu ni ahirat, lay na sila ni dambulihan. Damikiyan, meka du sina jama ma ni dambulihan batnaa, pag ndooy mintu, lay na ni duhuan."

Kamintallu na si Isa nuna' kapatoy na

(Matiyu 20.17-19; Lukas 18.31-34)

³² Na luu ja' si' daka dangoy ngallaw, palanja na ga si Isa ka ga mulit na song pilay pa Jerusalem. Sila si' tu lumān, si Isa lay ni duhuan. Kuwan siga mulit na baw si' tu, maglamud na hanggaw maka jayip ni kabahani si Isa patilu' pa Jerusalem. Katoonan da du, ni katakka da, meka jama nulang iya ndooy. Jama pun, ilooy ma patuhut ninsila, hanggaw na du.

Pag-anu si', lay na baw llinganan me' si Isa ga mulit na sikasapu-duwa pa bihing na, bo' na mahati sila pabalik bong oy katuwa' niiya ni sinōng, ³³ yuk na, "Pakale kam. Kitabi itu patukad na pa Jerusalem. Ndooy ilay mintu, pina-ntan na ku, Anak Manusiya', ni siga imam langkaw ka ga guru sara' agama, bo' ku binotangan hukuman kapatoy. Pag-anu, bo' ku pina-ntan na baw ni bangsa Rom ³⁴ binuwat kalabbayan, lluraan, llagpi', sampay pinapatoy. Suga' pag ina mintu taabut ni katallu ngallaw, pinakallum du sina ku pabalik."

Paku si Ya'kub ka si Yahiya

(Matiyu 20.20-28)

³⁵ Pag-anu si', pasōng na baw si Ya'kub ka si Yahiya, ga anak si Sibidi, pa mman si Isa, bo' da halling, "Tuwan Guru, luu bitu si' paku kami ningkau. Bong si' ko kuhi, duwanun do' kami."

³⁶ Yuk si Isa ninsila, "Oy si' tu paku bi?"

³⁷ Yuk da, "Kainagon kami Tuwan, pag taabut nu mintu magsultan ni mimon-mimon, bong si' kadarihan ningkau, patingkoun na kami ni bihing nu, disu ni kawnan nu, disu ni kayli nu."

³⁸ Pag halling si Isa, "Ya' san bitu tasayu bi bong oy paku bi. Tatatas bi kina kabinsanaan maka kapatoy me' ilooy mintu ma song lingkaan ku?"

³⁹ Yuk ga si Ya'kub ka si Yahiya, "Takaya, Tuwan."

Yuk si Isa, "Bana sina, takissa bi du mintu katiksaan ka kabinsanaan me' karuha ilooy ma sinōng me' ku.

⁴⁰ Suga' bong baw hāl me' mene' bong soy ningkō' ni

kawnan ku ka kayli ku marinta, sa' inaa suku' ku. Nandang lay na silay ginanta' me' Mma' ku bong soy pinatingkō' ndooy."

⁴¹ Pag takale ja' si' tu me' siga pagkahi da mulit, ilooy si' ma sapū, bay puhung si Ya'kub ka si Yahiya, tud bay lasu sila. ⁴² Dari lay sila llinganan me' si Isa pa bihing na sikamimon, bo' da binaan, yuk na, "Daa kam ba ngakig tabiat siga pa-mmean ni junya' ma ya' ngisbat Tuhan. Sila ina, me' da buwat raayat da subay ga ata da. Bo' na, labi na sagannap ma pinakalangkaw ntan da, mangkin na maat me' da buwat raayat da. ⁴³ Suga' ningkaam, ya' dari me' looy. Arapun soysoy kam doman patingkat, subay buwat dī na tindog pagkahi na. ⁴⁴ Dan jinis me' halling, soysoy kam doman pinaehe banahan, subay buwat dī na ata sikamimon. ⁴⁵ Minsan aku, yana Anak Manusiya', ya' du ga kon ku bay pitu muhung inintu. Arapun aku tu bay pitu ngintu manusiya' sampay nongan umu ku mari meka na jama pinaddusan man hukuman ni dusa da."

Si Isa ngulian jama buta

(Matiyu 20.29-34; Lukas 18.35-43)

⁴⁶ Pag-anu si', takka na baw si Isa ka ga mulit na pa Jeriko. Lān da si' pō' man दौरa looy, meka na baw jama patuhut. Maka luu gi disu lalla buta ningkō' ni bihing lān maku saraka. Awon na si' si Baltimeyus, anak si Timeyus. ⁴⁷ Tasayu na ja' si' luu na pingka' si Isa, lalla looy man Nasaret, magti hinowapan me' na, yuk na, "Ū Isa, panubu' Sultan Daud, † panimbangan do' ku!"

⁴⁸ Suga' meka ni baanan looy bay naggong iya, ya' noho' hibuk. Suga' gam pin pinabasag gi me' na ngahowap, yuk na, "Ndū' ba, panubu' Sultan Daud, panimbangan do' ku!"

⁴⁹ Pag-anu si', ilooy ma lay na patagong si Isa bo' na halling, "Sōn bi na ba ya pitu."

Dari lay na binaan me' da lalla looy si' ma buta, yuk da, "Daa na ko susa. Nangge na ko. Alay na ko soho' na pilay pa mman na."

⁵⁰ Pag-anu, magti urusan na siob na sambayan na nangge de'-dē' bo' na pilay pa mman si Isa.

⁵¹ Yuk si Isa si' tu niiya, "Luu kina karomanan nu pabuwat ku ningkau?"

Pag halling lalla looy, "Tuan Guru, doman na ku la ngita."

⁵² Yuk si Isa niiya, "San ko ba mole' na. Kaulian na ko sina sabapan pangando nu." Dari si', sarunduun du ya ngita sampay lay na ya patuhut ni si Isa.

† Sultan Daud itu yana Nabi Daud. Tuktuk jama nganggalla si Isa panubu' Sultan Daud, sat da sā' mā' pitsaya' sila iya Almasi ma bay tinuna' me' kanabi-nabihan. Njawom tuna' da, luu kono' mintu disu panubu' Sultan Daud sinoho' me' Tuhan nalamat suku' na sampay magbaya' ni mimon-mimon saumu.

Si Isa pinudji pag takka na pa Jerusalem

(Matiyu 21.1-11; Lukas 19.28-40; Yahiya 12.12-19)

11 Na tapit ja' si' ga si Isa pa Jerusalem, takita da na ga kawum Betpaji ka Betani ni bihing Punu Jaytun. Pag-anu, lay si Isa maduhu' mulit na duwa, ² yuk na, "Pilay do' kam pa kawum looy ni duhuan. Ndooy mintu ngita sina kam kura' baddung in-inkotan, ya' gi bay pingka' binakuraan. Lakkahan bi ingkot na bo' boonun bi pitu. ³ Bong luu nilaw kaam bong ongoy kam buwat me' naa, yuk bi, 'Gunahan bitu ni Papu'. Ya' du kono' hallom tinuhiyan sa.'"

⁴ Dari lai na sila lumān. Takka ni kawum looy, takita da na luu banahan ndooy kura' baddung bay in-inkotan tapit pa lawang luma' ni bihing lān. Maka sasang da ngalakkahan ingkot na, ⁵ luu du ndooy siga jama nangge-nangge. Pag tilaw da, "Batōy bi na llakkahan ingkot kura' naa?"

⁶ Pag tampung da, lay ja' asip da me' bay tugun si Isa ninsila, sampay lay na sila pinadari moo kura' looy. ⁷ Takka ja' si' sila pa mman si Isa, lay na ampihan da kura' looy ka sammek da, bo' lay na bakura' si Isa.

⁸ Na sasang si Isa pasōng ta' kura' looy pa Jerusalem, meka na jama ni duhuan natag pakayan da ni lān man maehe iya. Kuwan kasohean, lay nappe' engas katumbu-tumbuhan ndooy bo' lay du tinatag ni lān.

⁹ Manusiya' si' tu ni duhuan na sampay ilooy ni dambulihan na, labbasakayi maghowapan, gakan iya, yuk da,

"Pudji tabi Tuhan! †† Sinupaatan jama naa ma pitu ni kawasa-kapatut Papu' tabi Tuhan!"

¹⁰ Sinupaatan pamarinta jama naa ma paganti' ni pagkasultan bbo' tabi Sultan Daud! Pudji tabi Tuhan ni sulga'!"

¹¹ Takka ja' si' si Isa ni Jerusalem, lay ya patilu' pa langga mehe. Pus na nganda'-nganda' mimon ndooy, lay na ya lakka sabap kohap na lahat. Pag-anu, lay ya pabeleng pa Betani ka ga mulit na sikasapu-duwa.

Si Isa numpaan poon kayu igira

(Matiyu 21.18-19)

¹² Pag me' sumawung, lān ga si Isa pabeleng pa Jerusalem lakka man Betani, lingantu na ya. ¹³ Pag-anu, ngita ya man katāhan poon igira labung dawun na. Dari lay ya pilay miha buwa' na. Takka pilay, ya' luu bay tatammu na sarī man dawun batan ndang sa' ilooy timpu igira buwa'. ¹⁴ Pag-anu, yuk na ni kayu looy, "Labba man batnaa ya' na situ ko buwa' pabalik." Bo' lay gi takale ga mulit na bay halling na me' looy.

†† Ni pallun Yahudi me' da ngahowap, "Hosanna!" Hatian na, "Pudji tabi Tuhan!"

Si Isa malakka siga padadagang man langga mehe

(Matiyu 21.12-17; Lukas 19.45-48; Yahiya 2.13-22)

¹⁵ Takka ja' si' ga si Isa pa Jerusalem, lay na ya paasok pa hamam langga mehe. Ndooy si', ngita na ya siga tukang dagang ka jama malli. Dari tud bay lasu ya, sampay lay na ga bulikad na ga lamisahan siga tukang nambian sīn. Maka lay gi bulikad na ga paningkoan siga jama dagang atsang man ngulban sambayan na malakka sila. ¹⁶ Damikiyan, lay du pinara me' na saganap ma moo barang mari ya' na patabba' pa jawom hamam langga looy.

¹⁷ Maka yuk na ninsila, "Luu bilay palman njawom kitab, ilooy ma yuk Tuhan, 'Luma' ku ina yana lugar halli' man mimon kabangsa-bangsahan maku duwaa.' Suga' kaam baw tu, lay na pabuwat bi subay ga luma' baanan sugaru!" †

¹⁸ Lay ja' takale me' siga imam langkaw ka ga guru sara' agama bay bitsala si Isa si', tud bay dugahan sila. Dari miha na ga sila jalan man da mapatoy iya. Suga' hanggaw sila taggaha' sinagga' na baw sila me' baanan jama ndooy ma hanga' na ni tō' na.

Pamintangan takole' njata' poon kayu igira

(Matiyu 21.20-22)

¹⁹ Na pag taabut sangom, lay na ga si Isa palakka man दौरa. ²⁰ Pag me' sumawung subu, lān ga si Isa bbeleng pabalik pa Jerusalem, lay sila pingka' man poon igira looy balik. Pag nda' da, matoy na kayu looy sampay layu na ga dawun na labbasakayi. ²¹ Pag-anu, taintom na me' si Pitel bay halling si Isa numpa'. Dari yuk na, "Tuwan Guru, ndaun do' ba poon igira ma bay sumpaun nu! Layu na ga!"

²² Yuk si Isa ninsila, "N dang sina. Pitsaya' ja' kam pa Tuhan. ²³ Baan ta kam banahan, minsan gi ina punu naa, bong yuk bi, 'Pungkad ko, bo' nu ngahiyakan dī nu pa dilawut,' masti' ngasip ja' sina bong kam ya' duwa-duwa pitsaya' nduwan me' Tuhan paku bi. ²⁴ Sangkon ituu ja' me' ku ka kaam: Bila kam maku duwaa pa Tuhan, oy-oy paku bi, subay kam manganna lai na takole' bi. Bong si' ilay me' looy ja' pangando bi, masti' nduwan ja' sina kam. ²⁵ Suga' bila kam maku duwaa, subay kam duhu' ngampun soysoy dusahan ningkaam supaya inampun na du kam me' Mma' bi ni sulga'. ²⁶ Batan bong kam ina ya' ngampun jama, malaingan ya' du kam inampun me' Mma' bi ni sulga'."

Tinilaw si Isa bong lakka man ninggai kapatut na

(Matiyu 21.23-27; Lukas 20.1-8)

²⁷ Na takka ja' si' sila ni Jerusalem, lay si Isa pilay pa langga mehe pabalik. Sasang na maglan-lān ni hamam langga, luu pasōng pa mman na siga imam langkaw ka ga guru sara' sampay ga matatoa ni agama. ²⁸ Tilaw da niiya, "Soy do' ina bay muwanan kau kapatut, taggaha' lay na ga ko pabasa-basa dilaw buwat kajinisan ni langga tuu?"

²⁹ Iya tampung si Isa, "Do' kam bi. Tilaw ta do' kam duhu'. Bong tatampung bi tilaw ku, bo' bi baan ku bong soy bay muwanan aku kapatut buwat mimon me' looy si'. ³⁰ Ituu tilaw ku. Soy ilay bay muwanan si Yahiya kapatut na mandi jama? Tuhan kilay atawa manusiya' sadja?"

³¹ Sila baw si' tu, lay do' duhu' isun bong oy pata' tampung da. Yuk da padisu-padisu, "Ya' bitu la luu jalan man tabi tumanjata'. Bong itu tabi mā' lakka man Tuhan, yuk na na baw, 'Bong me' looy, ongoy baw kam ya' bay pitsaya' ni umanat na?' ³² Bong baw itu yuk tabi kapatut na bay lakka man manusiya', piligru ningkitabi." Na ngkon da mista me' looy sabap tawu sila pinaglung-lunungan me' baanan manusiya' ndooy. Batan labbasakayi manganna si Yahiya disu nabi. ³³ Dari si', tampung da niiya, "Ya' la katoonan kami."

Pag halling si Isa ninsila, "Bong me' naa, ya' du kam baan ku bong soy bay muwanan aku kapatut."

Dalil pasal siga panunggu' ma ya' tapangandohan

(Matiyu 21.33-46; Lukas 20.9-19)

12 Pag-anu, lay na baw si Isa ngandalil, yuk na, "Luu disu jama bay ngabbun anggul. Pag lupus, lay pinaga, bo' na lay buwat tapagga' buwa' anggul man maggaan bohe' na. Maka lay gi ya buwat luma'-luma' langkaw man nganjaga. Pag-anu, bo' lay soho' na tinungguan ni jama bo' na lay lome pa lahat disu. ² Pag taabut kakattuan buwa' anggul looy, lay ya noho' disu ata na pilay pa mman ga panunggu' kabbun na ngaddo' bahagi' na. ³ Suga' bbuwatan siga panunggu' looy, lay ngahela'-hela' ata na bo' na llagpi'. Pag lupus, bo' na sinoho' mole' limboy-limboy tangan ja'.

⁴ "Pag-anu, lay na baw dapu kabbun looy noho' balik disu ata na sarī pilay. Suga' damikiyan, ya' du bay luu takole' na. Gam pin lay gi kinaka me' da man kōk bo' lay gi pinakiya'-kiya'.

⁵ "Pag-anu si', lay gi ya noho' disu ata sarī, suga' lay na baw papatoy da. Sarī man ga ilooy si', meka gi du bay soho' na. Damikiyan, me' looy du si', kasohean pinawu-pawu me' da, kuwan kasohean, lay papatoy da.

† Kitab Nabi Isaya 56.7 ka Kitab Nabi Jeremaya 7.11.

⁶“Katapusan, disu sa takapin tasoho' na, yana anak na na mismu, kakasi na. Hona'-hona' na, 'Bong itu anak ku na mismu soho' ku, masti' magmaltabat na sila niiya.’⁷ Suga' pag takita le' ga panunggu' kabbun looy, yuk da padisu-padisu, 'Inaa na sina lalla kapusakaan kabbun tuu. Tu kam, papatoy tabi na mari kapakitabi na kabbun tuu.’⁸ Dari lay du ya bay sinungkuban, bo' na papatoy da. Sampay lay gi hiyakan da mayat na pa poan kabbun looy.

⁹“Na,” tilaw si Isa, “bong kaam, binatang ilay mintu sila me' ilooy ma dapu kabbun? Sa' ba, masti' pilay ja' ya pa mman siga panunggu' looy, bo' na mapatoy sila? Pag-lupus, bo' pina-ntan me' na kabbun na man siga panunggu' sarī.”

¹⁰Yuk si Isa lagi, “Kahalan anak dapu kabbun looy ilay si' magtuntun du ka suwat njawom kitab ma pinagbatsa me' bi, ilooy ma yuk na, 'Batu ma bay tinimanan me' siga tukang buwat luma' batu, ilooy ya bay dari patingkat kapansahaliyan na man sikamimon.

¹¹Ilooy ilay si' man gantaan Tuhan, bo' tud kainu-inu ningkitabi.’ ” †

¹²Na kuwan ga pa-mmean Yahudi baw si' tu ndooy, agon dak na nungkuban si Isa batan tabista da na sila na bay awnan na panunggu' ni bay dalil looy si'. Suga' ya' gi bay luu dapat da ngusik iya sabap hanggaw baw sila taggaha' hiluhala' na baw baanan ga jama ndooy. Dari lay ja' sila lakka.

Pata' kina binayaran sukay parinta bangsa Rom atawa niya'?

(Matiyu 22.15-22; Lukas 20.20-26)

¹³Pag-anu si', lay na baw ga pa-mmean Yahudi looy noho' kasohean Parisi ka ga raayat Gubnul Herod pa mman si Isa noho' nallok-nallok iya ni bitsala na. ¹⁴Pag takka da, yuk da niiya, “Tuwan Guru, katoonan kami du situ kau jama bonto. Ya' ko minig jama maka ya' ko loman ni jama san gi pooy langkaw ntan da. Maka ilooy puntukan ningkau noan jama kabanahan pasal kahandak Tuhan. Pagka me' naa Tuwan Guru, luu situ si' la tilaw kami. Bong ningkau, sikatuwa' kilay ni sara' bangsa tabi mayaran sukay pa mman panghulu' sultan bangsa Rom, atawa niya'?” ††

¹⁵Na si Isa baw si' tu, tasayu na du maksud da. Dari yuk na, “Kaam tu, magbawu'-bawu' ja' bina kam hilas nilaw. Ongoy kam nallok-nallok aku? Boonan bi te' ku pitu disu pilak mari ta-nda' ku.” ¹⁶Luu ja' si', yuk na, “Limbagan soy tu ni sīn tuu ddas ka awon na?”

† Kitab Jabul 118.22-23. †† Maksud da nilaw, man da niit bitsala si Isa, batan bong yuk na, “San niya' na,” mura ya sinumbang pa sara' sampay sinungkuban sabap me' na bay nagga' parinta Rom. Na bong hati yuk na subay sila mayad, kinagigitan na baw ya me' mimon Yahudi ndooy pagka ndang dugahan sila ni bangsa Rom bay ngagaw lahat da.

Tampung da si', “Sultan Sisal, panghulu' sultan bangsa Rom.”

¹⁷Dari yuk si Isa ninsila, “Pagka me' naa, oy-oy suku' Sultan Sisal, deanun bi iya. Damikiyan, oy-oy suku' Tuhan, deanun bi du Tuhan.” ‡

Pag takale da bitsala na, tud bay haylan sila ni tampung na.

Sinual si Isa pasal jama pinakallum

(Matiyu 22.23-33; Lukas 20.27-40)

¹⁸Pag-anu, luu na baw pasōng pa mman si Isa baanan paki ni palhimpunan inawnan Saddusi. Na mimon Saddusi manganna bong jama lay na matoy, ya' na luu masa da pinakallum bbos-bbos. Dari yuk da, ¹⁹“Tuwan Guru, njawom suwat Nabi Musa, bong luu lalla ndahan, bo' lay na matoy ya' gi bay anakan, talpaksa' kono' pinūt bawu na me' danganakan na. Kon me' looy supaya tabangunan na awon danganakan na bong sila bay hanak. ²⁰Na ntuu kono', bay luu pitu' lalla magdanganakan. Pag-anu si', kuwan ma siyaka, lay duhu' ndahan, suga' ya' gi san sila anakan, lay na ya matoy. ²¹Dari lay na baw pinūt bay nda na me' danganakan na ma pasunu' niiya. Suga' ya' gi si' sila bay anakan, lai na du matoy lla na. Damikiyan, ni katallu na ²²ngabut sampay ilooy ni kapitu' na sibu' du karuha da. Ya' gi du san bay hanak sampay lay na ja' matoy sikamimon. Song hallom, sampay danda looy lay na du bay matoy. ²³Na bong mattan luu gi masa jama matoy pinakallum bbos-bbos, pagka sila sikapitu' bay pingka' sitampu ka danda looy, mamoooy na lay mintu lla na?”

²⁴Dari yuk si Isa ninsila, “Tud magsā' kam la. Ya' san bina tahati bi suwat jawom kitab hāl me' looy si'. Maka ya' du katoonan bi kawasa Tuhan. ²⁵Pag ilay mintu taabut masa jama matoy pinakallum, ya' na sila halla atawa handa. Sibu' na du karuha da ka siga malaikat ni sulga'. ²⁶Na bukti' man tabi mindoga jama matoy pinakallum lagi, mamintang ja' kam ni ilooy ma bay tabatsa bi njawom suwat Nabi Musa. Sa' ba, lay ya kale suwara Tuhan pō' man poon kayu-kayu noleyab na me' api? Yuk Tuhan niiya, 'Aku na situ Tuhan ma sinumba me' ga Nabi Ibrahim, Nabi Isahak ka Nabi Ya'kub.' ‡†

²⁷“Na mandooy si' tumatanda' na luu gi masa jama matoy pinakallum. Batan jaman Tuhan ilay bay magpalman ni Nabi Musa, ndang hallom na banahan ga Nabi Ibrahim bay matoy. Suga' hantak bitsala njawom palman Tuhan, san sila bay matoy, llum na du batnaa. Batan ya' sina luu jama matoy kasumba Tuhan. Ilooy du kasumba, sagannap ma llum. Inaa na tanda' tud mattan du kam magsā'.”

‡ Inawnan suku' Sultan Sisal ina, yana sīn sabap inaa puhung na njata' siga raayat na. Bo' inawnan suku' Tuhan, yana ase' sabap inaa puhung na njata' manusiya'. ‡† Kitab Tawrat, Kalakka 3.6.

Panohoan numbul satu
(Matiyu 22.34-40; Lukas 10.25-28)

²⁸ Pag-anu si', luu na baw pasōng disu guru sara' agama ma bay kale pagbitsalahan da. Pag nda' na tud hantap bay tampung si Isa ninsila, tilaw na ni si Isa, "Tuwan, bong kau, mamooy lay la panohoan patingkat man sikamimon?"

²⁹ Tampung si Isa niiya, "Panohoan patingkat man sikamimon, yuk na me' tuu: 'Kaam bangsa Israil, pakale kam. Tuhan ina, yana Papu' tabi, disu du.

³⁰ Subay ya kaasean bi ni pupus hilas atay bi sampay pa bigi-bigi jantung bi. Maka mimon pamiki bi ka mimon hulas-sangsā' bi subay magbē' ka ase' bi niiya.'

³¹ Panohoan puntukan ni kaduwa na me' tuu: 'Kaasean bi pagkahi bi manusiya' sibu' du ka ase' bi ni dī bi.' Ya' na sina luu panohoan Tuhan mas hagaan man ituu si' sikaduwa."

³² Pag halling guru sara' agama looy si', "Katuwa' ko Tuwan Guru. Bana sina bitsala nu, disu du Tuhan, ya' luu sarī. ³³ Maka bana du subay ya kaasean ta ni pupus hilas atay ta sampay pa bigi-bigi jantung ta. Maka mimon pamiki ta ka mimon hulas-sangsā' ta subay magbē' ka ase' ta niiya. Maka subay kaasean ta pagkahi ta manusiya' sibu' du ka ase' ta ni dī ta. Siga panohoan tuu itu si' mas hagaan pa Tuhan man mimon kulban ka jakat sinongan pa mman na."

³⁴ Na pag nda' si Isa mahap tampung guru looy, yuk na niiya, "Tapit na sina ko tumabe' ni pamarinta Tuhan." Pus me' looy, ya' na luu bay nawakka nual si Isa pabalik.

Papu' Sultan Daud yana panubu' na
(Matiyu 22.41-46; Lukas 20.41-44)

³⁵ Na sasang si Isa masi ndooy nō' ni langga mehe, yuk na, "Pamā' siga guru sara' agama Almasi yana disu panubu' Sultan Daud. Bo' bana du. ³⁶ Suga' sasang Sultan Daud ssob me' Rū Sutsi' matto', bay ya ngawnan panubu' na Papu' na. Batan sa' ba, yuk Sultan Daud njawom kitab, 'Yuk Tuhan ni Papu' ku: Ningkō' ko ni bihing ku huwin pa kawnan, bo' nna' ku mimon banta nu ni diyo' pāt battis nu.' †

³⁷ "Na bong lay awnan Sultan Daud Almasi yana Papu' na, baan bi te' ku bong pooy me' Almasi dari Papu' Sultan Daud magsabtan ka iya panubu' na? Pamikahan bi te'."

Na kuwan baanan manusiya' baw si' tu ndooy, tud bay tinagi pakale ni tō' si Isa.

Bandingan si Isa pasal siga guru sara' agama
(Matiyu 23.1-36; Lukas 20.45-47)

³⁸ Pag sunu' tō' si Isa, yuk na, "Tyakin kam taggaha' lay na baw kam mintu kalakkotan me' tabiat siga guru sara' agama. Sila ina bong lumān, tigi' sila magparorog ka juba ayad. Kainagon da subay sila inalak ni mayran. ³⁹ Bong ni jawom langga, kainagon da subay sila ni lugar patingkat ni duhuan. Luu-luu paballangan, kainagon da subay sila pinaehe noho' ningkō' ni paningkoan numbul satu. ⁴⁰ Ni kabasag napsu da, nawakka sila ngalupig siga bawu danda supaya takole' da mimon alta' da. Bo' pataha' da lagi duwaa da ni mayran mari jama manganna tud basag sila ngisbat Tuhan. Ga jama me' sila ilay, tud bohat sina mintu hukuman Tuhan njata' da."

Saraka bawu danda
(Lukas 21.1-4)

⁴¹ Pag-anu si', lay na baw si Isa ningkō' ni tagan pangannaan santili' ndooy ni langga mehe. Na sasang na si' maimanan baanan manusiya' ngalabu' santili' da, takita na na meka jama dayahan, mehe-mehe ja' pilak bay labu' da. ⁴² Ya' hallom, luu bay pasōng disu bawu danda miskin ngalabu' duwa sīn du.

⁴³ Pag-anu, lay linganan si Isa ga mulit na pa bihing na, bo' na halling, "Baan ta kam banahan, san ilay si' ga jama looy bay ngalabu' sīn paeka, bong baw pa Tuhan, kalabihan gi sila me' bawu danda naa ma miskin. ⁴⁴ Batan sila ilay ma bay muwan paeka, ya' san takissa da batan boho' silay labi-labi sīn da. Bo' ni bawu naa ina, san ya miskin, lay na katis pamuwan na mimon sīn na halli' man na magbalanja'."

Langga mehe ni Jerusalem tinuna' lluntu
(Matiyu 24.1-2; Lukas 21.5-6)

13 Na pag pō' ga si Isa man langga mehe, yuk disu mulit na, "Tuwan Guru, ndaun do' ba ehe siga batu man bay buwat langga naa ka ga luma' ni bihing na! Tud kainu-inu na lingkat da!"

² Pag halling si Isa, "Oho', pakaruwana na kam nganda' batan luu sina waktu ni sinōng lluntu na labbasakayi. Ya' na sina mintu luu takapin nangge san lasa duwa batu magpangkat."

Si Isa nuna' kahalan ni sinōng
(Matiyu 24.3-14; Lukas 21.7-19)

³ Pag-anu si', lay na baw patukad ga si Isa pa ta' Punu Jaytun bo' da ningkō' paawop pa langga mehe ni dambila' labbak. Pag-anu si', lay pasōng ga si Pitel ka si Ya'kub, si Yahiya ka si Andru, sila-sila ja', pa mman si Isa, yuk da, ⁴ "Tuwan, bong si' dari, baan do' kami bong sumilan binakbul ilooy ma bay bitsala nu si'. Ma-

† *Kitab Jabul 110.1.*

ka oy lay la mintu sipat na man jama mindoga tapit na binakbul?"

⁵ Tampung si Isa, "Iyakin kam mari kam ya' takole' bi-noo magsi'. ⁶ Batan bbos-bbos, meka sina mintu pasunu' bahasa sila na Almasi ma bay sinoho' me' Tuhan nalamat manusiya'. Bo' meka jama taboo da magsi'.

⁷ "Pag taabut bi ina mintu kaakahan meka na bono' mehe ni kalahat-lahatan matā-matapit, daa do' gundala' pamiki bi. Ndang bay silay ginanta' me' looy, suga' sa' gi baw lay katapusan junya'. ⁸ Bbos-bbos ina meka na kabangsa-bangsahan ka ga sultan sibono'-bono'. Maka meka na sina mintu kalahat-lahatan tuwa' linug maka gotom. Suga' mimon bala' me' looy ilay mintu boho' panagnaan kamalasaheyan ma magkadarahan ni manusiya' bbos-bbos. Bong si' dalil ta pa danda maddi, boho' nagna' paddi battong na.

⁹ "Na kuwan kaam ina, iyakin kam batan luu sina mintu masa bi sinungkuban sampay binoo gi sina kam pa mman baanan kapakihan noho' hinukum. Bo' Ilagpi' gi kam ni pag-awpan siga jamaa ni siga langga da. Kasohean ina kam binoo gi pa awpan siga gubnul ka ga sultan noho' hinukum ninsila sabap me' bi mme' niyaku. Suga' sabap me' looy, luu na dapat bi masaplag umanat mahap ninsila. ¹⁰ Umanat mahap tuu itu ndang bay na ginanta' subay duhu' pinasampay ni mimon kabangsa-bangsahan, bo' taabut llaw kiyamat.

¹¹ "Na bila kam mintu tasungkub sampay pina-ntan pa huwis sinumariya, daa na kam hanggaw bong oy subay halling bi man ngandaawa. Luu du Rū Sutsi' ngunungan kaam sampay muwanan kaam bitsala pata' man nampung. Dari bitsala bi ina mintu lakka man Rū Sutsi', sa' na lakka man pamiki bi dī bi.

¹² "Ni sinōng, luu sina jama ma ya' pitsaya' niyaku taaku da minsan danganakan da langgung noho' pinapatoy sabap me' da mme' niyaku. Damikiyan, luu du sina mintu siga indu'-mma' ma ya' pitsaya' niyaku taaku da minsan anak da mismu noho' pinapatoy. Kasohean anak pun, bong tasayu da indu'-mma' da mme' niyaku, masti' binanta du me' da sampay taaku da lagi noho' pinapatoy. ¹³ Kaam ina kinalammisan ja' sina mintu me' jama sikamimon sabap mme' kam niyaku. Suga' soysoy ina natas pangando na ngabut sampay pa katapusan, salamat ja' ya."

Ilooy ma tud sinukang me' Tuhan

(Matiyu 24.15-28)

¹⁴ Yuk si Isa lagi, "Ni sinōng, luu sina takita bi ilooy ma kabinasa ma tud sinukang me' Tuhan pinatangge ni lugar ma tinagga niiya. Maruhu'-ruhu' ilooy si' ndang bay tinuna' njawom kitab. † (Soysoy matsa tuna' looy, pahamun bi paayad.) Pag mintu kam ngita me' looy, kuwan sagannap ma maglahat ni Yahudiya, sub-

† *Ndaun Kitab Nabi Danyel 9.27, 11.31, 12.11.*

ay magti lahi de'-dē' pa kapunu-punuhan. ¹⁵ Maka soysoy lay ni ta' pantān luma', daa na san paasok pa jawom ngaddo' oy maka oy na. ¹⁶ Damikiyan, sagan- nap ma buwat ni huma, daa na sila san mole' ngaddo' badju' da. ¹⁷ Pag ina mintu tinakdil na me' looy, tud kaluuy-luuy sina jama awla na sagannap karandahan ma battong atawa ma anakan diki' masi gi duru'.

¹⁸ "Sangkon, maku kam duwaa pa Tuhan, kamura- murahan ya' du magsabtan ka timpu tanne. ¹⁹ Batan bidda' na silay mintu kamalasaheyan ma labu' ta' manusiya' pag taabut me' looy. Kamalasaheyan me' looy ilay mintu, ya' gi luu manusiya' bay ngissa labba man jaman Tuhan bay mapayak junya' tuu sampay batnaa. Kahapan ya' na du baw lay kabalikan saumu. ²⁰ Bong si' ilay mintu ya' bay kulangan Tuhan halloman bala' looy, masti' katis ja' manusiya' man ta' babaw junya'. Suga' kalna' sagannap ma bay pene' na suku' na, kulangan na du sina mintu halloman kamalasaheyan looy."

²¹ Maka yuk si Isa, "Ni waktu looy ilay mintu, bong luu maan kaam, 'Ndaun ba, atu na Almasi,' atawa 'Alay na ndooy,' amay-amay daa kam pitsaya'. ²² Luu sina mintu pō' mangaku bahasa sila na Almasi atawa disu nabi. Bo' mō' gi sina mintu sila siga pabuwatan kahaylan-haylan mari luu jama takole' da binoo mme' ni tō' da ma ya' tuwa'. Bong si' ina mintu takaya da, sampay sagannap ma bay pinene' me' Tuhan suku' na boo da du magsi'. ²³ Ngkon ku itu ndang maan kaam na mimon pakaradjaan looy ma magkadarahan ni sinōng mari taiyakin bi.

Katakka Anak Manusiya' pa junya' pabalik

(Matiyu 24.29-31; Lukas 21.25-28)

²⁴ "Pasunu' man kamalasaheyan me' looy, ngalindom gi sina mataallow maka buwan pun, ya' na du ninag. ²⁵ Kuwan ga potean, maglatakan na sina mintu sampay mimon-mimon ta' langit njogjog na du.

²⁶ "Pus me' looy, takita na sina Anak Manusiya' duwai njawom tayi' baliyu ni kaehe kawasa na ddas ka sahaya' na. ²⁷ Pag-anu, bo' na magpanoho' ni siga malaikat na mumpung sagannap ma bay pene' na suku' na man sika-mpat pidju alam."

Pamintangan ni poon kayu igira

(Matiyu 24.32-35; Lukas 21.29-33)

²⁸ Yuk si Isa lagi, "Na ni kapasal katakka ku ina mintu, ngaddo' ja' kam pamintangan man poon igira. Pag takita bi pasapput na dawun na, inaa na sipat man bi toon tapit na timpu pangallow. ²⁹ Damikiyan, pag takita bi mintu taabut na siga pakaradjaan ma bay sabbut ku si', malaingkan katoonan bi na du tapit na banahan katakka ku.

³⁰ “Baan ta kam banahan, ya' gi sina mintu katis ma-toy jama angkat-angkatan batnaa, ndang nagna' na binakbul ilooy ma bay sabbut ku si'. ³¹ Indanan bi. Lanyap ja' sina mintu gumi ka langit, suga' bong bit-sala ku, ya' baw situ kuhi baluba saumu-umu.

Ya' kinatoonan bong sumilan takka Papu' Isa

(Matiyu 24.36-44; Lukas 17.26-36)

³² “Katakka ku ina mintu, ya' kinatoonan me' manusiya' bong llaw oy atawa lisag dangoy. San ga malaikat ndooy ni sulga' sampay aku, Anak Tuhan, ya' du toon. Ilooy du toon yana Mma' ku. ³³ Sangkon iyakin kam. Subay ndang saddiya na kam, batan ya' tatuna' bi bong sumilan katakka ku ni sinōng. ³⁴ Subay kam me' karuha siga ata wā saddiya ni katakka papu' da ma bay lome. Ya' gi bay patuwak papu' da, lay do' ya ngahalap luma' na ninsila, bo' lay gi sila sinukuan sali'-sali' ka pabuwatan da. Kuwan ilooy ma tukang ja-ga lawang, lay tugun na noho' iyakin.

³⁵ “Damikiyan, kaam pun, subay du kam iyakin mari kam saddiya sabap ya' katoonan bi bong sumilan Papu' bi, yana aku, pabeleng. Ya' tatuna' bi bong de' kohap ka, tangnga' bahangi ka, de' subu ka sasang manuk tingkauk, atawa noy kallat subu na ka. ³⁶ Bo' katakka ku ina mintu talkadjud. Ilooy ilagan bi, taggaha' lay na baw kam me' karuha jama tuli takosa-kosa ni katakka ku. ³⁷ Sangkon batnaa ndang baan ta na kam sampay na sikamimon, basta subay kam iyakin.”

Siga Yahudi bagara' mapatoy si Isa

14 Na paddus me' looy, duwa ngallaw sa taabut na paballangan Ngalingka' ka paballangan Tinapay Ya' Magpasulig. Kuwan siga imam langkaw ka ga guru sara' agama, ndang miha na pin lawang man da nungkuban si Isa ganta' ya' tasayu jama supaya tapatoy da na. ² Suga' yuk da, “Bong ya sinungkuban, ya' dari sinabuhan ni paballangan taggaha' hiluhala' na baw manusiya'.”

Disu danda numpahan battis si Isa insallan hamut

(Matiyu 26.6-13; Lukas 7.36-50; Yahiya 12.1-8)

³ Na waktu looy si', lay ga si Isa ndooy ni Betani ni luma' disu lalla inawnan si Saymon ma bay pingka' inipu. Pag-anu si', sasang ga si Isa mangan ndooy, luu na baw pasōng pa mman na disu danda moo katsa'-katsa' dorogan panno' me' insallan hamut landu' hagaan inawnan nalda. Pag-anu, lay pongan na kallong katsa'-katsa' looy bo' tumpahan na insallan hamut looy ta' kōk si Isa.

⁴ Pag takita le' jama ndooy, kasohean tud ya' bay kasulitan sampay yuk da padangan-padangan, “Uy, on-goy do' ilay subay na pin pinasensengan ja' insallan hamut looy? ⁵ Bong si' bay pinaballihan, subay ga ha-

ga' gadji labi dantaun. Gam na bilay bay pinaballihan bo' ndean ga jama miskin ballihan na.” Pag-anu, ilooy ma lay sinahawi me' da danda looy.

⁶ Suga' yuk si Isa si' tu, “Bbiyahun bi na ba. Ongoy do' ina kam ngalingog danda tuu? Tud mahap bitu bay pabuwat na niyaku. ⁷ Jama miskin ina, masti' luu ja' ninggai-ninggai mman bi. Sumilan-sumilan kam do-man nulung sila, dari ja'. Bo' aku tu, ya' na ku humal-lom ntuu mman bi. ⁸ Tuwa' na du situ si' danda tuu bay numpahan baran ku insallan hamut batan sibu' na du ya ka bay manyapan baran ku duhu' para ni llaw ku kinubu. ⁹ Baan ta kam banahan, nnoy-nnoy ja' ina mintu man umanat mahap pinasaplag ni sikaliput jun-ya', tasabbut ja' du sina bay pabuwatan danda tuu niyaku. Tud ya' sina ya takupan me' manusiya' pangkat-mamangkat.”

Si Judas nipu si Isa

(Matiyu 26.14-16; Lukas 22.3-6)

¹⁰ Na ni waktu looy du si', kuwan si Judas Iskariyut, san ya tabe' ni mulit si Isa sikasapu-duwa, lay pilay pa mman siga imam langkaw muwan tipu-akka bong pooy me' na katabang ninsila nungkuban si Isa. ¹¹ Pag bay takale da halling si Judas me' looy, tud bay gāk sila. Sampay lay na ga ya njanjian binuwanan sīn. Dari labba mandooy, bbuwatan si Judas, miha na ja' lawang man na ma-ntan si Isa ninsila ganta' ya' tasayu jama.

Siga mulit si Isa manyap ni paballangan Ngalingka'

(Matiyu 26.17-19; Lukas 22.7-13)

¹² Pag-anu si', taabut na llaw sibuwa ni paballangan Tinapay Ya' Magpasulig. Maka ndooy na du llaw man bangsa Yahudi magsumbali' siga anak bili-bili para paballangan Ngalingka'. Dari lay na ga mulit si Isa pa mman na nilaw, yuk da, “Tuwan, nnoy tu la karomanan nu man kami manyap le' tabi mangan para ni paballangan Ngalingka'?”

¹³ Dari si', lay na ya noho' mulit na duwa, yuk na ninsila, “Pilay kam pa jawom दौरa. Takka ja' kam ndooy, sitammu kam sina ka lalla manangkit kibut bohean. Patuhut ja' kam niya pa luma' man na paasok. ¹⁴ Yuk bi ni jama ma dapu luma' looy, ‘Tugun Tuwan Guru noho' ko tinilaw bong ninggai man bilik halli' man na mangan ka ga mulit na para ni paballangan Ngalingka'?’ ¹⁵ Pag-anu, pinakitahan du sina kam bilik mehe ni jata' ndang langkap na maka tahan buwat sa. Dari ndooy na man bi buwatan kitabi le' mangan.”

¹⁶ Pag-anu si', lay na pilay mulit na ilooy si' ma duwa pa jawom दौरa. Pag nda' da, tuwa' bana labbasakayi bay bā' si Isa. Dari si', lay na sila buwat kohap halli' paballangan Ngalingka'.

¹⁷⁻¹⁸ Pag taabut sangom, sasang ga si Isa ka ga mulit na sikasapu-duwa mangan, yuk si Isa, “Baan ta kam

banahan, kaam ntuu ma sohe' ku mangan, luu situ kam mintu disu nipu aku."

¹⁹ Lay ja' takale me' mulit na, tud susa sila sampay magsing-sing na sila nilaw, yuk da, "Uy Tuwan, sa' bi-lay aku awnan nu, sa' ba?"

²⁰ Pag tampung si Isa, "Awnan ku ilay si' disu ningkaam sikasapu-duwa ma sohe' ku sawu mangan.

²¹ Anak Manusiya' itu ndang bay tinuna' njawom kitab, masti' pinapatoy ja'. Suga' tud siya-siya silay mintu ilooy ma nipu iya. Gam na ya ya' bay pinamaddihan."

Katapusan waktu si Isa siharung-harung mangan ka ga mulit na

(Matiyu 26.26-30; Lukas 22.14-20; 1 Korin 11.23-25)

²² Na sasang da si' mangan, lay si Isa ngaddo' dambatang tinapay bo' pinagsukuhan pa Tuhan. Pag lupus, pinong-pōng me' na bo' sinongan ni siga mulit na sambayan na halling, "Atu, ngaddo' kam bo' kakanun bi. Ingatun bi ituu baran ku."

²³ Pag-anu, lay na baw ya ngaddo' mbuwa' sawan tuba' anggul, bo' lay du pinagsukuhan pa Tuhan. Pag-anu, lay du sinongan ni ga mulit na sampay lay na sila nginum sikamimon. ²⁴ Yuk si Isa ninsila, "Ingatun bi inaa laha' ku song tinumpahan supaya meka na jama kole' kaampunan. Batan laha' ku ina, inaa na muwan kasāhan ni pagsulutun bahau antara' Tuhan ka manusiya'."

²⁵ Yuk si Isa lagi, "Baan ta kam banahan, ituu na situ katapusan ku nginum tuba' anggul me' tuu ka kaam. Sakayi ku nginum me' tuu balik, noy bahau na kahalan tabi njawom pamarinta Tuhan."

²⁶ Pag-anu, lay sila ngalang kalangan pudji pa Tuhan, bo' da pō' song pilay pa Punu Jaytun.

Si Isa nuna' si Pitel song maylu

(Matiyu 26.31-35; Lukas 22.31-34; Yahiya 13.36-38)

²⁷ Lān da pilay, yuk si Isa ninsila, "Ya' hallom, sikamimon kam ngambanan aku na sina. Song binakbul na situ suwat njawom kitab, ilooy ma yuk Tuhan, 'Ndang bay na silay ganta' ku ilooy ma tukang ngipat baanan bili-bili pinapatoy. Kuwan siga bili-bili na, magkanatan na sonse.' †

²⁸ "Suga'," yuk si Isa, "pag mintu lay na ku pinakallum pabalik, pilay sa ku pa Jalil duhu' man kaam. Ndooy sa kitabi sitammu."

²⁹ Suga' kuwan si Pitel baw si' tu, yuk na, "San sila sikamimon ngambanan kau Tuwan, bong aku, basta niya' baw la."

³⁰ Suga' yuk si Isa, "Baan ta ko banahan Pitel, sangom tuu du situ, ya' gi sina mintu bay taabut tingkauk kaminduwa na manuk, ndang min tallu na ko sina mintu bay maylu bahasa ya' ku takila nu."

³¹ Suga' si Pitel si' tu, gam pin amu-amu magsambat-an, yuk na, "San gi man ku matoy, basta ya' du ku maylu!" Damikiyan, ga mulit si Isa si' tu ilooy kaso-hean, me' looy du halling da.

Si Isa maku duwaa ndooy ni Getsemani

(Matiyu 26.36-46; Lukas 22.39-46)

³² Pag-anu, lay na ga si Isa palanja pa disu lugar in-awnan Getsemani ndooy du ta' Punu Jaytun. Takka ndooy, yuk na ni ga mulit na, "Ningko' do' kam ntuu. Pilay do' ku ndē maku duwaa." ³³ Suga' lay gi baw boo na ga si Pitel, si Ya'kub, ka si Yahiya. Pag-anu, takka-han susa na si Isa maka ya' na katoon-toonan na parasahan na. ³⁴ Dari yuk na ninsila ma tallu, "Bidda' na baw tu susa jawom atay ku. Agon dak kapatoy na niyaku. Ntuu ja' do' kam maka iyakin kam. Daa kam tuli."

³⁵ Pag-anu si', lay na ya palawak-lawak dangkiti' mman da bo' na pahangkop ta' tana'. Pag-anu si', bo' na maku duwaa pa Tuhan supaya bong si' luu dapat, hinawasan na man jata' na kabinsanaan ma bay ginanta' niiya. ³⁶ Yuk na, "Ma', katoonan ku du ya' luu tunmanūn ningkau. Bong si' luu dapat, hawasan nu na kabinsanaan ma bay ganta' nu njata' ku. Suga' subay kahandak nu binean, sa' ga niyaku."

³⁷ Pag-anu si', lay na ya pabeleng pa mman ga mulit na ilooy ma tallu. Pag nda' na, tuli ja' sila. Dari yuk na ni si Pitel, "Saymon, ongoy kam tuli? Ya' san kam kina katatas magpajaga san lasa danjām? ³⁸ Daa kam ba tuli, arapun maku na pin kam duwaa pa Tuhan mari ya' tungkas iman bi. Batan san ina njawom atay bi do-man kam buwat kahandak Tuhan, ya' baw takaya bi ni dī bi."

³⁹ Pag-anu si', lay na baw si Isa bbeleng balik maku duwaa me' kadari ilooy du si' ma sibuwā. ⁴⁰ Pag beleng na pa mman mulit na, nda' na, lay gi du sila tuli pabalik batan tud tintō' na sila. Pag binati', ya' na ga luu tapahalling da ni kaiya' da niiya.

⁴¹ Pag-anu, lakka na baw si Isa pabalik maku duwaa. Pag beleng na ni kamintallu na, yuk na ninsila, "Uy, amu-amu bitu hati kam tuli! Ddong na kam ba pahali. Taabut na situ waktu man Anak Manusiya' tinipu bo' pina-ntan pa mman siga baldusa. ⁴² Bangun na kam! Alu na lalla ma nipu aku! Sūng bi, sampang tabi na sila!"

Si Isa sinungkuban

(Matiyu 26.47-56; Lukas 22.47-53; Yahiya 18.3-12)

⁴³ Ya' gi si' lupus si Isa mitsala, ilooy ma takka du si Judas, yana disu mulit ni ilooy ma sikasapu-duwa. Maka luu na du bay boo na baanan jama ddas ka katali' da maka takaka da. Sila si' tu bay pilay nungkuban si

† Kitab Nabi Zekaraya 13.7

Isa man panohoan siga imam langkaw, ga guru sara' ka ga matatoa ni agama.

⁴⁴ Na si Judas si' tu, ndang bay isun ka ga sohe' na muwanan sila sinyal, yuk na, "Lalla ma ūk ku, ilooy na mintu sungkuban bi, bo' jagahan bi sa paayad."

⁴⁵ Dari magti pasōng si Judas pa mman si Isa sambayan na halling, "Tuwan Guru." Pag-anu, bo' na ngūk si Isa.

⁴⁶ Pag-anu si', lay na du sungkuban da si Isa. ⁴⁷ Suga' kuwan disu sohe' si Isa, lay magti ngurus bari' na sampay lay tigad na tindog panghulu' imam, bo' lay na ga latak tinga na.

⁴⁸ Pag-anu, halling si Isa ni baanan jama looy, "Ongoy do' kam ina, itu na pitu ka ga katali' sampay ga takaka nungkuban aku? Ongoy kanna bi, mundu kitu ku?"

⁴⁹ Aku bitu, llaw pa dangallaw na ku magpanoan kaam ni langga mehe. Ongoy taggaha' ya' gi ku bay sungkuban bi ndooy? Suga' biyahun na, nduwan ja' du sina kam mari binakbul na siga tuna' ma bay sinuwatan njawom kitab."

⁵⁰ Na ga mulit na baw si' tu sikamimon, magsaw-simpāk na sonse ngambanan iya.

⁵¹ Suga' luu baw disu subul † ndooy patuhut na pin ni si Isa, lay ja' tadjung. Pag-anu, lay du ya sinungkuban.

⁵² Suga' pag lay ja' ya ta-ntan man dikat na, lay ja' ya paurus, bo' na sonse nantang ja'.

Si Isa binoo pa mman baanan Sanhidrin sinumariya

(Matiyu 26.57-68; Lukas 22.54-55; 22.63-71; Yahiya 18.13-14; 18.19-24)

⁵³ Na si Isa si' tu, lay na binoo pa luma' panghulu' imam. Ndooy si', ndang luu na siga imam langkaw ka ga guru sara' sampay ga matatoa ni agama lay kumpo. ⁵⁴ Kuwan si Pitel baw si' tu, luu na pin bay patuhut man katāhan sampay lay gi paasok pa jawom haman panghulu' imam looy. Pag-anu, lay gi ya mme' ningkō' ni bihing api mapasu'-pasu' baran na ka ga tukang jaga ndooy.

⁵⁵ Na kuwan siga imam langkaw baw si' tu sampay na mimon pagkahi da paki ni baanan Sanhidrin, miha na pin daran man da malkala' si Isa mari tasoho' da na pinapatoy. Suga' ya' luu tatammu da sangdanan pata' man na kalabuan hukuman kapatoy. ⁵⁶ Maka meka du baw ndooy bay buwat-buwat palkala' njata' si Isa, suga' ya' san bay mag-uyun bitsala da.

⁵⁷ Kasohean mitnahan iya me' tuu, yuk da, ⁵⁸ "Bay situ takale kami lalla tuu magsambatan, bbos-bbos langkat na kono' langga mehe ma bay pinaghulas-sangsaan me' manusiya'. Pag-anu, bo' na kono' matangge sarī njawom tallu ngallaw du ma sa' man pabuwatan manusiya'." ⁵⁹ Suga' san me' looy halling

da, ya' baw bay mag-uyun bitsala da ka ilooy kasohean.

⁶⁰ Pag-anu si', ilooy ma lay na nangge panghulu' imam ni awpan sikamimon nilaw si Isa, yuk na, "Oy tapahalling nu ni sumbung da njata' nu? Ya' kina luu daawa nu?" ⁶¹ Suga' ya' san ya bay nampung.

Dari lay tinilaw balik me' panghulu' imam, yuk na, "Bana kina kau Almasi, Anak Tuhan Mahatinggi?"

⁶² Pag tampung si Isa, "Bana, aku na situ. Maka luu gi sina masa ni sinōng takita bi aku, Anak Manusiya', ningkō' huwin pa kawnan ni bihing Tuhan Sangat Kawasa. Maka takita bi du sina ku duwai man sulga' njawom tayi' baliyu."

⁶³ Dari bbuwatan panghulu' imam, lay nganggeret juba na mismu ni kalasu na sambayan na halling, "Uy, san bitu ya' na tabi miha jama bay kasakup ni bitsala na pangka pa Tuhan! ⁶⁴ Ndang-ndang lai na du takale tabi pō' man behe na mismu! Hantak bitsala na, sali' du ya ka Tuhan! Bong ningkaam, pooy bandingan bi?"

Dari ilooy na si' bay pinagtaayunan me' da sikamimon subay du ya pinapatoy. ⁶⁵ Dari labba mandooy, bbuwatan kasohean, ngaluraan iya, bo' da makkos mata na maka nuntut iya sambayan da halling, "Tu-naun te' bong soy na pin bay nuntut kau." Pag-anu, si-gi-sigi gi ya bay tinampa me' siga tukang jaga ndooy.

Si Pitel maylu bahasa sa' iya sohe' si Isa

(Matiyu 26.69-75; Lukas 22.56-62; Yahiya 18.15-27)

⁶⁶ Na beleng ta pa si Pitel ni haman looy, luu na baw disu danda tindog panghulu' imam bay pingka' man bihing na. ⁶⁷ Pag takita na si Pitel mapasu'-pasu' baran na ni api, ilooy ma lay ya pasōng ngaliling sambayan na halling, "Kau bitu si' bay du haboy ka si Isa, lalla looy man Nasaret."

⁶⁸ Suga' bbuwatan si Pitel baw, magti maylu, yuk na, "Tau ta la kau. Ya' bina tahati ku bong oy binitsala me' nu!" Paddus me' looy, lay ya pilay pa behe lawang haman looy. Maka ilooy ma tingkauk na manuk.

⁶⁹ Pag takita na baw si' ya balik me' danda looy, lay na baw ya mā' ni ga jama ma nangge-nangge ndooy, yuk na, "Lalla looy ilay, lay du si' bay tabe' ninsila."

⁷⁰ Suga' lay du si Pitel maylu balik.

Ya' gi hallom, kuwan kasohean ma nangge-nangge ndooy, yuk da ni si Pitel, "Mattan du bitu hati ko lamud ni baanan ga lalla looy, batan jama Jalil du ko."

⁷¹ Dari si', ilooy ma yuk si Pitel, "Ilu na Tuhan pakale-kale, ya' san katoonan ku bong soy jama looy. Min-ulkaan na ku me' Tuhan bong ya' bay bana bitsala ku."

⁷² Pag-anu si', ilooy ma tingkauk ni kaminduwa na na manuk. Sampay taintom na me' si Pitel bay tuna' si Isa, ilooy ma yuk na, "Ya' gi san ina mintu bay tingkauk kaminduwa na manuk, ndang min tallu na ko bay maylu bahasa ya' ku takila nu." Dari si', lassa hansu na atay na sampay lay na ga kapanangis.

† Ba'-bā' kasohean, lalla looy yana si Malkus ma bay nuwat kitab tuu.

Si Isa binoo pa mman Gubnul Pilatu

(Matiyu 27.1-2,11-14; Lukas 23.1-5; Yahiya 18.28-38)

15 Pag kallat llaw, kuwan ga imam langkaw ka ga guru sara' agama ka ga matatoa ni agama, sam-pay na mimon pagkahi da njawom baanan Sanhidrin, lay na isun bong pooy me' da buwat si Isa. Pag lupus, lay na ya iningkotan me' da, bo' na binoo pa mman Gubnul Pilatu.

² Takka ndooy, tilaw Gubnul Pilatu ni si Isa, "Bana kina kau sultan bangsa Yahudi?"

Tampung si Isa, "Me' bay halling sambat nu na si'."

³ Kuwan kaimaman langkaw baw si' tu ndooy, kajinisan na sumbung ni jata' si Isa bay pinō' me' da. ⁴ Dari lay tinilaw si Isa me' Gubnul Pilatu, yuk na, "Ongoy ya' na luu tapahalling nu? Ya' kina tasayu nu bong me' noy eka sumbung njata' nu?"

⁵ Suga' ya' na san bay nampung si Isa. Dari tud bay jayip gubnul niiya.

Si Isa binotangan hukuman kapatoy

(Matiyu 27.15-26; Lukas 23.13-25; Yahiya 19.16)

⁶ Na jaman looy si', taun-taun, tuktuk luu paballangan Ngalingka', ndang luu tabiat gubnul mapene' siga raayat na disu pilisu pinō' me' na. ⁷⁻¹¹ Na pag taabut si Isa hinukum, lay du bay mag-atag ka paballangan Ngalingka'. Maka ni waktu looy du, luu na baw baanan Yahudi bay pilay mogos gubnul noho' mō' disu pilisu me' ndang tabiat na.

Pag tilaw Gubnul Pilatu, "Pooy bong sultan bangsa Yahudi looy na pō' ku?" Ilooy man na doman mō' si Isa sabap tabistu na ngkon siga imam langkaw bay mantan si Isa niiya, ni kadangki' da sadja'. Suga' bbuwatan siga imam langkaw baw si' tu, amu-amu ngoyo-ngoyohan baanan jama ndooy noho' mene' si Barabas pinō' ni gubnul. Mingkan si', si Barabas ilay bay mapatoy jama sasang na nagga' parinta Rom.

¹² Tilaw Gubnul na baw si' tu, "Hati, batōy ku na baw ilooy ma awnan bi sultan bangsa Yahudi?"

¹³ Pag tampung da, lay ngahowap, yuk da, "Lansangun na ta' tehang!"

¹⁴ Tilaw Gubnul baw, "Ongoy, oy tu dusa na?"

Suga' amu-amu hinowapan me' da pa haddo, yuk da, "Lansangun na ta' tehang!"

¹⁵ Dari pagka Gubnul Pilatu doman nulut baanan jama ndooy mari ya' hiluhala', lay na pō' na man jawom jil si Barabas. Kuwan si Isa, lay na soho' na llagpi', bo' lay na pa-ntan na pa mman siga sundalu na noho' llansang ta' tehang.

Si Isa binuwat kalabbiyan me' siga sundalu

(Matiyu 27.27-31; Yahiya 19.2-3)

¹⁶ Pag-anu si', lay na si Isa binoo me' siga sundalu looy pa jawom haman astana' gubnul. Takka ndooy, lay tinawag me' da mimon pagkahi da sundalu noho' kumpo ndooy. ¹⁷ Luu ja' si' sila kumpo, bbuwatan da lay mapatukan si Isa juba tawuk bahasa juba sultan. Maka lay gi sinangonan ta' kōk na bahasa karuna bay pabuwat da ka bahan itingan. ¹⁸ Pag-anu, bo' da maghowapan bahasa ngalak iya, yuk da, "Kamura-murahan lanjut du umu nu Ampun Sultan bangsa Yahudi." ¹⁹ Pag-anu, lay lubak da kōk na ka pongan buway, bo' lay gi lluraan. Pag-anu, bo' da nangge ka tuut da bahasa numba iya. ²⁰ Paddus da bay buwat iya kalabbiyan, lay na urusan da juba tawuk looy, bo' lay pinapatuk me' da balik bay ndang pamakoy na. Pag lupus, lay na ya boo da pō' lān llansang na ta' tehang.

Si Isa llansang ta' tehang

(Matiyu 27.32-44; Lukas 23.26-43; Yahiya 19.17-27)

²¹ Na lān si Isa si' binoo me' siga sundalu pō' man दौरa, sitammu na baw sila ka disu lalla man Sayrin inawnan si Saymon lakka man kabuntu'-bantuan Yahudiya. Pag-anu si', lay ya pinaggos me' siga sundalu noho' ningan si Isa manangkit tehang na. (Saymon looy ilay yana mma' ga si Aleksandel ka si Rupus.) ²² Man da bay moo si Isa, pa ta' buntu' inawnan Golgota, hatiyan na, Lugar Baung Kōk. ²³ Takka ndooy, lay na baw si Isa sinongan tuba' anggul bay llamuran uli' inawnan mira man ngulangan paddi. Suga' ya' ya bay ngaddo'. ²⁴ Pag-anu, ilooy ma lay na ya llansang ta' tehang. Kuwan pakayan na, lay na pinagsarī-sarī me' siga sundalu, bo' pinagkimbuan me' da bong mamoooy suku' ni dangan.

²⁵ Na si Isa si' bay llansang ta' tehang ga lisag siyam subu. ²⁶ Pa jata' man takōk na luu papan bay llansang. Ni papan looy luu suwat man mahati bong oy palkala' njata' na. Batsahan na, "Ituu itu Sultan bangsa Yahudi."

²⁷ Na sarī man si Isa, luu gi duwa mundu bay du llansang ta' tehang ndooy, disu huwin pa kawnan man si Isa, kuwan ilooy disu, huwin pa kayli. ²⁸ Dari sabap me' looy, lay na binakbul bay tuna' njawom kitab pasal Almasi, ilooy ma yuk na, "Initung ya tabe' ni sagannap ma ngalangga sara'." †

²⁹ Jama baw si' tu, luu-luu pingka', bbuwatan da eleng-eleng sambayan da ngaludjum iya, yuk da, "Ba' bā' nu, talangkat nu langga mehe, bo' patangge nu du bbalik njawom tallu ngallaw du! ³⁰ Bong mattan takaya nu me' looy, tabangun te' dī nu. Duwai na ko man ta' tehang naa."

† Kitab Nabi Isaya 53.12

³¹ Damikiyan, ga imam langkaw pun sampay ga guru sara' agama, lay du bay buwat si Isa kalabbiyan, yuk da padisu-padisu, "Bay baw ya katabang jama, pagka dī na, niya' san tatabang na. ³² Bong si' ina mattan iya Almasi, Sultan bangsa Israil, subay si' duwai na ya man ta' tehang naa mari takita tabi kawasa na, bo' tabi pitsaya' niya." Kuwan ga mundu looy baw si' tu ma bay du llansang haboy ka si Isa, lay du mme'-mme' ngaludjum iya.

Kapatoy si Isa

(Matiyu 27.45-56; Lukas 23.44-49; Yahiya 19.28-30)

³³ Na pag tangnga' llaw, ngalindom na ni sikaliput lahat ngabut sampay lisag tallu kohap. ³⁴ Taabut lisag tallu, ilooy ma ngingan na si Isa pahaddo, yuk na, "Eli, Eli, lama sabaktani?" Hatiyan na si', "Tuhan ku, Tuhan ku, ongoy ku lay mbanan nu?"

³⁵ Kuwan kasohean jama ma nangge-nangge ndooy, magsā' me' da kale. Sangkon yuk da, "Pakale do' kam ba. Ngalinganan Nabi Eliyas na bilay ya!"

³⁶ Pag-anu, magti lay sonse disu ninsila ngaddo' sammek bo' iningotan ni tōng kayu-kayu. Pag-anu, bo' tinalloban ni jawom tuba' anggul bahal bo' inangkat pa behe si Isa pinasassop. Yuk jama looy, "Agad tabi do'. Nda' tabi te' bong tulun du Nabi Eliyas maduwai iya."

³⁷ Pag-anu si', ilooy ma killahap na baw si Isa pahaddo sampay lay na makkat. ³⁸ Waktu looy du si', kuwan kultina kapa ndooy ni langga mehe, sarunduun du salik duwa man jata' pa diyo'. †

³⁹ Na kuwan kapitan sundalu, luu na pin ndooy nangge ni awpan si Isa. Pag takita na hantang si Isa bay makkat, yuk na, "Tud bana du la lalla tuu Anak Tuhan."

⁴⁰ Ndooy si', luu gi baanan karandahan maiman man katāhan. Tabe' ninsila yana ga si Mariyam man Magdala, si Salome, ka si Mariyam, yana nne' si Joses ka si Ya'kub ma inawnan Siyali. ⁴¹ Siga karandahan looy ilay si', ndang biyasa magpa-mme' ni si Isa sampay daran gi nulung iya bay jaman na ndooy ni Jalil. Sarī man sila, meka gi ndooy karandahan ma bay du magpa-mme' ni si Isa pa Jerusalem.

Si Isa kinubu

(Matiyu 27.57-61; Lukas 23.50-56; Yahiya 19.38-40)

⁴² Na llaw man si Isa si' bay llansang, magsabtan ka llaw man bangsa Yahudi manyap para Llaw Pahali. Pag sumaddop llaw, ya' na sila dari buwat njawom damba-

† *Kultina looy ilay man ngagpangan bilik ni kaduwa ni langga mehe ma ginalla Bilik Pinakasutsi', yana bilik man Tuhan patanna'. Na isu-isu panghulu' imam dari paasok pilay, bo' sakayi du njawom dantaun. Dari pag lay ja' salik duwa kultina looy man kawasa Tuhan, ilooy na sipat buka' na lawang man manusiya' patapit pa Tuhan sumilan-sumilan karomanan da. Kon me' looy sabapan laha' si Isa bay tumpa man muwasan dusa da.*

hang-dangallow. ⁴³ Dari padpad luu gi waktu, luu disu lalla man Aramatiya inawnan si Yusup lay nawakkahan dī na pilay pa mman Gubnul Pilatu muhunan mayat si Isa kinubu. Si Yusup ilay si', iya disu paki ni baanan Sanhidrin. Pinagmaltabatan ya banahan me' pagkahi na bangsa Yahudi. Maka ndang ngagad ya ni pamarinta Tuhan pinatangge.

⁴⁴ Na kuwan Gubnul Pilatu si' tu, tud bay jayip ni puhung si Yusup batan kanna na ya' gi bay matoy si Isa. Dari lay linganan na kapitan sundalu na man na pakiyaka bong mawjud du lay na matoy si Isa. ⁴⁵ Pag lay ja' ya kabaan me' kapitan looy tud mawjud du, ilooy ma lay na tugutan na si Yusup ngaddo' mayat si Isa.

⁴⁶ Dari si', bbuwatan si Yusup, lay malli kuku pote' sampay lay na paduwai na mayat si Isa bo' tinungkus. Pag-anu, bo' na tinampat ni kubu ma bay pinabuwat ni battisan pampang. Pag-lupus, lay na baw soho' na lligiran batu mehe man bay nambo behe kubu looy.

⁴⁷ Kuwan si Mariyam man Magdala ka si Mariyam yana nne' si Joses, lay du mme' pilay ngindanan tampat man na bay kinubu.

Si Isa pinakallum

(Matiyu 28.1-8; Lukas 24.1-12; Yahiya 20.1-10)

16 Na paddus ja' Llaw Pahali, kuwan si Mariyam man Magdala ka si Salome ka si Mariyam, yana nne' si Ya'kub, lay malli uli' hamut man da ngintu mayat si Isa. ² Dari si', pag taabut llaw Ahad, subu alab lagi, lay na sila pilay pa kubu. Lān da si' pilay, ³ bbuwatan da sitilaw-tilaw bong soy tasoho' da ngaligiran batu mehe looy man bay nambo behe kubu looy. ⁴ Takka ndooy, pag nda' da, batu mehe looy ndang lay na bay lligiran. ⁵ Pag asok da pa jawom kubu looy, ngita na sila disu lalla anak-anak bahau jubahan pote' ningkō' huwin pa kawnan. Dari tud bay kinobla' sila.

⁶ Suga' yuk lalla looy, "Daa kam ba kinobla'. Si Isa ilay, jama Nasaret looy ma piha bi, ma bay llansang ta' tehang, ya' na luu ntuu. Lay na ya pinakallum. Ndaun bi na limpa' man na bay pinabāk. ⁷ Batnaa pilay na kam mahati ga mulit na awla na si Pitel. Baan bi sila pilay sa si Isa pa Jalil duhu' man kaam. Ndooy sa kam sitammu me' ndang bay halling na du ningkaam."

⁸ Dari si', magti ga danda looy pō' sampay lay na sila sonse palakka man kubu looy. Mipig na ga sila maka tud haylan sila. Lān da si' pilay, ya' na san sila bay mā' ni soy maka soy na tanda' ni katawu da.

Si Isa nammuhan si Mariyam man Magdala

(Matiyu 28.9-10; Yahiya 20.11-18)

⁹ Na si Isa si' tu bay lllum balik, tuwa' ni llaw Ahad subu alab lagi. Pag-anu, duhu' bay tammuhan na yana si Mariyam man Magdala. Iya na silay bay pingka' luu

seytan na pitu' bay llakkahan me' si Isa. ¹⁰ Pus si Mariyam si' bay tinammuhan, lay na ya pilay pa mman siga mulit si Isa. Takka ndooy, nda' na, masi gi sila magkarukkaan sampay magtangisan na pin. Pag-anu si', lay na sila baan na lay ya tinammuhan me' si Isa. ¹¹ Suga' san si' sila lay na binaan llum na si Isa pabalik sampay lay na ga kono' takita na, amu-amu sila ya' kuhi pitsaya'.

Si Isa nammuhan mulit na duwa

(Lukas 24.13-35)

¹² Pag-anu, llaw looy du si', lay na baw si Isa patammu ni mulit na duwa lān da song pa dile, suga' sarī bantu na. ¹³ San me' looy, song hallom, lay du ya takila me' da sampay lay na sila bbeleng nuntut ni siga pagkahi da mulit. Suga' masi du sila ya' kuhi pitsaya'.

Si Isa nammuhan ga mulit na

(Matiyu 28.16-20; Lukas 24.36-49; Yahiya 20.19-23)

¹⁴ Ya' hallom, si Isa na mismu bay patammu ni ga mulit na sikasapu-dambuwa' sasang da mangan. Sampay lay gi sila sinahawi me' na sabap ni katohas kōk da ya' sila kuhi pitsaya' ni siga pagkahi da ma bay ngita iya pus na bay pinakallum.

¹⁵ Pag-anu, lay gi sila sinoho' me' si Isa, yuk na, "Lataan bi na junya' maka pasaplagun bi na umanat mahap pasal aku ni sikamimon manusiya'. ¹⁶ Soysoy ina pitsaya' niyaku sampay bay pinandi, malaingkan salamat na ya. Suga' soysoy ina ya' pitsaya', kalabuan du sina hukuman Tuhan.

¹⁷ "Na sagannap ma pitsaya' niyaku, meka sina mintu sipat kawasa tapō' da. Kapalakka na sina sila siga sey-tan man jawom baran jama makoy awon ku. Maka kabitsala gi sina sila ni jinisan pallun ma ya' san bay pingka' kapandoyan da. ¹⁸ Maka san ina mintu sila bay kapūt sō atawa pun lay kainum latsun, ya' du sina sila kongoy-kongoy. Maka bong sila bay nappak ga baran jama sakihan, kaulian ja' sina me' da."

Si Isa inangkat pa sulga'

(Lukas 24.50-53; Salsila siga Rasul 1.9-11)

¹⁹ Paddus Papu' Isa bay mitsala ninsila, ilooy ma lay na ya inangkat pa sulga'. Pag-anu, bo' na ningkō' ni bihing Tuhan huwin pa kawnan. ²⁰ Dari kuwan siga mulit na si', lay na ngalataan kalahat-lahatan masaplag umanat mahap pasal Papu' Isa. Man kawasa na njata' da, meka na sipat kahaylan-haylan bay tapō' da bilang bukti' ni sikamimon tud bana du umanat da.

Lukas

Pahati

Si Lukas ilay ma bay nuwat kitab tuu yana disu duktul, bangsa Greek, ma pitsaya' ni si Isa Almasi. Kitab tuu yana suwat si Lukas pa mman bagay na si Tiyopilus. Kon na nuwat niiya supaya katoonan na kabanahan pasal si Isa.

Njawom kitab tuu, tinalitib me' si Lukas salsila si Isa labba man jaman na bay pinamaddihan ngabut sampay man na bay pinapatoy bo' pinakallum sampay inangkat pa sulga'.

Njawom kitab tuu, si Lukas mā' bong oy maksud si Isa bay pitu pa junya'. Iya bay pitu miha sagannap ma bay magsi' man Tuhan bong pin sila tasalamat na. (Ndaun juran 19 ayat 10).

Numbul satu njawom kitab tuu yana pasal ase' Tuhan ni manusiya'. Sangkon luu du tabatsa tabi njawom kitab tuu pasal si Isa binuwanan me' Tuhan kawasa ngulian jama saki, buta, sineytan, sampay makallum jama matoy. Maka tabatsa tabi du ntuu lay gi pinaglilla' me' Tuhan umu Anak na, yana si Isa, kalna' manusiya'. Ngkon na ilay talpaksa' si Isa nongan umu na mari tatanggung na pidjala' ni mimon dusa tabi. Dari si' salamat na kitabi basta tabi pitsaya' ja' niiya.

Bong itu tabatsa tabi tō' si Isa ni kitab tuu, tabista tabi na soho' na na mimon manusiya' nawbat ka pitsaya' ni- iya mari sila kapatabe' na njawom okoman pamarinta Tuhan.

Kitab tuu itu, ya' tatantu ta bong sumilan bay sinuwatan. Me' kaekahan mista, luu na ga tallumpū' pa tallumpu'-tallun taun bay pingka' paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

LUKAS

1 ¹⁻³ Tuwan Tiyopilus, bagay ku ma tawop pinag-maltabatan, itu suwat ku pa mman nu. Kon ku nuwat mari katoonan nu salsila pasal si Isa Almasi.

Meka na sina jama bay kasakup kadarihan si Isa labba man jaman na bay nagna' nō' ngabut sampay na lakka man junya'. Bo' lay gi sila masaplag umanat mahap pasal iya ningkami. Maka meka na jama ma bay kale umanat da, bay na du nuwat pasal iya. Dari pagka bay pinaliksa' me' ku paayad salsila pasal si Isa labba man panagnaan, me' ku mista mahap bong tinalitib na baw me' ku mimon njawom suwat tuu ningkau.

⁴ Me' looy ilay, tatantu nu na bong mattan du ilooy ma bay tinō' ningkau.

Si Yahiya ma Tukang Mandi song pinamaddihan

⁵ Dari me' tuu silay: Jaman si Herod magsultan ntuu ni Yahudiya, luu disu imam Yahudi inawnan si Jakariya. Iya ilay bay tabe' ni baanan imam inawnan Baanan Imam Abidja. Nda si Jakariya yana si Elisabet.

Sikaduwa sila panubu' Imam Harun. ¹⁶ Ga si Jakariya si' tu ka nda na intong ni mata Tuhan. Mme' ja' sila ni

sigasara' ka panohoan Tuhan labbasakayi maka ya' luu sutsutan njata' da. ⁷ Sila si' tu ya' anakan batan man si Elisabet ya' hanak. Bo' toa na sila sikaduwa.

⁸ Na disu llaw, taabut na baw liu ga si Jakariya ka baanan pagkahi na imam magtaat pa Tuhan ni langga mehe. ⁹ Ni arat kaimaman, subay luu dangan pinene' paasok pa jawom Bilik Pinakasutsi' ni langga mehe nunu bbūg. Dari awon si Jakariya lay takoot.

¹⁰ Na sasang na si' masi gi njawom langga nunu bbūg, meka du jamaa ni haman langga looy maku duwaa. ¹¹ Mindangoy ko, luu na tulun malaikat man Tuhan pa mman si Jakariya nangge huwin pa kawnan man lamisahan panunuhan bbūg. ¹² Dari si Jakariya si' tu, magkabba-kabba na atay na pag takita na malaikat looy sampay sinawan na ga ya.

¹³ Suga' yuk malaikat looy niiya, "Daa ko ba tawu Jakariya. Aku itu bay sinoho' mahati kau kinabbul na me' Tuhan bay duwaa nu maku anak. Battong na sina mintu nda nu. Pag maddi na, lalla anak na. Awnan bi sa ya si Yahiya. ¹⁴ Gāk na sina kam mintu sabapan na. Jama pun, meka na du sina mintu gāk man sabapan na bay pinamaddihan. ¹⁵ Iya ina mintu mehe haga' na

† Imam Harun ilay yana imam bay duhu'-duhu' ni bangsa Israil. Siyali na yana Nabi Musa.

ni bandingan Tuhan. Ndang ssob na ya me' Rū Sutsi' labba man kūn indu' na lagi. Subay ya ya' nginum tuba' anggul atawa oy-oy na pin inuman makalango. ¹⁶ Pag mehe na ina, bbuwatan na mitsalahan siga pagkahi na bangsa Israil supaya tawbatan da na dusa da bo' da pabeleng na pa Tuhan ngisbat iya. ¹⁷ Luu na pin sina mintu kawasa Rū Sutsi' njata' na me' bay karuha kawasa njata' Nabi Eliyas. Maka anak nu ina mintu paruhu' man Papu' manyap ni katakka na. Man sabapan tō' anak nu, pinagsidambuwa' atay na sina mintu siga mma' ka ga anak da. Maka sabapan tō' anak nu ina mintu, meka na jama ma ya' kuhi ngasip ni kahandak Tuhan, taboo na na ngikut pamiki jama intong tawhid da. Dari meka na jama sadiya ni katakka Papu'."

¹⁸ Yuk si Jakariya ni malaikat looy, "Pooy tu la me' ku katantu mawjud bitsala nu si'? Aku bitu toa na. Nda ku pun, iya du."

¹⁹ Tampung malaikat looy, "Aku itu Jibrail. Wā ku ni awpan Tuhan ngagad-ngagad soho' na. Iya silay si' bay noho' aku pitu masampay umanat mahap tuu si' pa mman nu. ²⁰ Mimon ilay si' ma bay bā' ku ningkau, ya' luu sa' ya' binakbul. Suga' pagka ko ya' pitsaya', ndaun sa. Niya' na sina ko kabitsala ngkod-ngkoran ya' gi bay binakbul bay bitsala ku si'."

²¹ Na siga jamaa ni poan langga mehe baw si' tu, tud gampang sila ni si Jakariya sabap kalandu' na hallom na njawom. ²² Pag pō' na, ya' na ya kabitsala. Ngisalat na ja' ya ka tangan na. Dari ilooy ma tabista da na luu bay takita na tulun ndooy ni jawom.

²³ Na pag paddus siga llaw man si Jakariya buwat taat ni langga mehe, lay na ya mole'. ²⁴ Dari ya' gi si' hallom, lay na battong nda na si Elisabet. Njawom limam buwan ya' na san ya bay usik man luma' da. ²⁵ Yuk na, "Tud mehe la timbang Papu' niyaku batan lay na tambunan na kaiyaan ku pa manusiya' ya' hanak."

Si Mariyam tinammuhan me' malaikat

²⁶ Na pag taabut nnom buwan battong si Elisabet, lay na baw soho' Tuhan malaikat looy si', yana Jibrail, pilay pa disu kawum inawnan Nasaret ndooy ni Jalil. ²⁷ Ndooy si', lay ya nammuhan disu budjang inawnan si Mariyam. Iya ilay magtunang ka disu lalla inawnan si Yusup, disu panubu' Sultan Daud. ²⁸ Yuk Jibrail ni si Mariyam, "Ū Nang, sinupaatan sina ko me' Tuhan. Maka luu na pin ya ngunungan kau."

²⁹ Si Mariyam baw si' tu, ya' na katoon-toonan na pamiki na sampay papiha-piha na ga ya bong ongoy ya bay binaan me' looy.

³⁰ Pag-anu yuk Jibrail, "Daa ko ba tawu Mariyam. Kau ina lay pinene' me' Tuhan sinupaatan. ³¹ Pakale ko. Song battong na sina ko. Pag maddi nu ina mintu, lalla

anak nu. Awnan nu sa ya si Isa. ³² Anak nu ina mintu jama langkaw banahan ntan na sampay ginalla lagi Anak Tuhan Mahatinggi. Maka ndean iya na sina mintu me' Tuhan pagkasultan bbo' na matto' yana Sultan Daud. ³³ Maka anak nu ina mintu magbaya' ni siga pagkahi nu panubu' si Ya'kub saumu. Bo' na, pamarinta na ina ya' na luu katapusan na."

³⁴ Pag halling si Mariyam niiya, "Pooy do' lay la me' looy? Aku bitu budjang gi. Ya' san ku bay pingka' sitapit ka lalla!"

³⁵ Pag tampung malaikat looy, "Luu du sina mintu Rū Sutsi' takka pitu pa mman nu. Maka liput du sina ko me' kawasa Tuhan Mahatinggi nganggaosan kau mari ko battong na. Sangkon anak nu ina mintu sutsi' maka ginalla Anak Tuhan. ³⁶ Maka luu gi situ bā' ku ningkau ni kapasal kampung nu si Elisabet. Minsan ya toa na, batnaa nnom buwan na battong na. Maka anak na ilay mintu, me' ningkau du lalla. Bong ni bay bistahan jama, ya' na kono' luu masa na hanak, ³⁷ suga' bong Tuhan, ya' luu tunmanūn niiya."

³⁸ Pag tampung si Mariyam, "Aku itu ata Tuhan sadja'. Kamura-murahan binakbul du bay bitsala nu si'." Pus me' looy, lay na lakka malaikat looy.

Si Mariyam nganda'-nganda' si Elisabet

³⁹ Na luu ja' si' daka dangoy ngallaw, lay na baw sakap si Mariyam, bo' na pilay de'-dē' pa luma' ga si Jakariya ndooy ni kabuntu'-bantuan Yahudiya. ⁴⁰ Takka ja' si' ni luma' da, lay na ya nginganan si Elisabet sambayan na muwan salam duwaa.

⁴¹ Na pag takale si Elisabet halling si Mariyam, magti usik pabasag anak-anak njawom battong na. Maka inassob na ga si Elisabet me' Rū Sutsi'. ⁴² Sangkon, lay na ya mitsala pahaddo, yuk na, "Uy Mariyam, lay na bitu ko sinupaatan me' Tuhan labi man mimon karan-dahan! Damikiyan, anak-anak naa pun njawom battong nu sinupaatan du. ⁴³ Jama oy do' tu me' aku tag-gaha' luu na ga nne' Papu' ku takka pitu pa mman ku? ⁴⁴ Kon ku tau kau nne' na batan pag bay ja' si' takē ku halling nu nsini', sarunduun du usik pabasag anak njawom battong ku ni kagāk na. ⁴⁵ Sar' gi," yuk si Elisabet, "inaa ina man nu njawom supaat mehe sabap me' nu pitsaya' masti' binakbul ja' umanat man Tuhan ma bay pinasampay ningkau."

Si Mariyam mudji Tuhan

⁴⁶ Yuk si Mariyam baw si' tu, "Pupus hilas njawom atay ku muwan pudji pa Tuhan. ⁴⁷ Tud gāk ku ni Tuhan, yana tukang nalamat aku. ⁴⁸ Me' aku disu ata na, san ku jama pilay-pitu ja', lay gi du ku paruli na. Labba man batnaa, pangkat-mamangkat na jama ngawnan aku na situ danda sinupaatan. ⁴⁹ Batan kahaylan-haylan baw bitu ituu ma bay tinakdil me' Tuhan Sangat

Kawasa niyaku. Bana-bana du iya Mahasutsi'.⁵⁰ Manimbang ya ni sagannap ma ngisbat iya pangkat-mamangkat.⁵¹ Wā ya makitahan manusiya' ehe kawasa na ni jinisan pabuwatan na kahaylan-haylan. Pinalahi me' na man bihing na sagannap ma abbuhan, ma mista dī da pandoy.⁵² Maka llabbos me' na sagannap sultan ma karomanan na llabbos. Suga' soysoy diyo' pangatayan na, masti' inangkat ja' me' na.⁵³ Sagannap ma lingantu, pinaasso le' na ka jinisan kaayaran. Bo' jama dayahan ina, palakka na na limboy-limboy tangan sadja'.⁵⁴⁻⁵⁵ Batnaa, luu na takka tabang Tuhan ningkitabi siga ata na bangsa Israil. Tud ya' du bay takupan Tuhan janji' na ni kabbo'-bboan tabi Nabi Ibrahim ka ga panubu' na manimbang ningkitabi saumu."

⁵⁶ Na si Mariyam si' tu, lay na do' ndooy man si Elisabet ga tallum buwan bo' na bay mole'.

Si Yahiya ma Tukang Mandi pinamaddihan

⁵⁷ Na pag taabut waktu man si Elisabet maddi, pag pō' anak na, lalla du bana.⁵⁸ Pag taaka me' siga jama ni bihing luma' da ka siga lūng-kampung da pasal ehe timbang Tuhan njata' si Elisabet, tabe' na du sila gāk niya.

⁵⁹ Pag taabut wawu' ngallaw umu anak-anak looy, lay na baw sila kumpo-kumpo ballang ngislam iya man da mean sara' agama Yahudi. Na ga jama ndooy baw si' tu doman na ngawnan anak-anak looy me' awon mma' na du, si Jakariya.⁶⁰ Suga' yuk nne' na, "Daa ba. Si Yahiya sina awon na."

⁶¹ Yuk da baw si' tu sikamimon, "Uy, ya' gi baw bina la luu bay pingka' awon me' naa ni lūng-kampung bi."

⁶² Dari lay na pin sila ngisalat ni mma' na nilaw bong soy awon karomanan na.

⁶³ Bbuwatan si Jakariya baw si' tu, lay ngisalat maku man na nuwat. Pag suwat na, "Si Yahiya sina awon na." Pag batsa da, tud bay jayip sila.⁶⁴ Bo' ilooy gi man magdaruhun jayip da batan sarunduun du kabitsala si Jakariya sampay lay na ya mudji Tuhan.⁶⁵ Dari si', sampay mimon jama ni kawum da, pag taaka da kahalan anak-anak looy bay inislam, tud bay haylan sila. Bo' habal na ilay si', lay na lata' ni sikaliput kakawum-kawman ndooy ni kabuntu'-bantuan Yahudiya.⁶⁶ Dari sagannap ma bay kaakahan me' looy si', papiha-piha na pin bong oy na ilay mintu kadarahan anak-anak looy pag mehe na. Batan tumatanda' na ninsila, masti' luu ja' Tuhan ngunungan iya.

Si Jakariya nuna'

⁶⁷ Na balik ta pa llaw anak si Jakariya bay inislam, lay inassob si Jakariya me' Rū Sutsi' sampay lay na ya masampay umanat Tuhan, yuk na,

⁶⁸ "Pudji tabi Papu' tabi Tuhan, ilooy ma sinumba me' bangsa tabi Israil. Ituu na situ masa man na pitu maddusan kitabi suku' na man jawom komkoman siga banta tabi.

⁶⁹⁻⁷⁰ Tinuman na situ me' Tuhan bay janji' na ni awwal jaman, ilooy ma bay soho' na sinuwatan ni kanabinabihan. Batan luu na du sina papitu na pa mman tabi disu tukang nalamat. Iya ilay sukup kawasa maka panubu' Sultan Daud.

⁷¹ Iya na sina mintu maddusan kitabi man siga banta tabi sampay na mimon ma lammis ningkitabi.

⁷² Batan ya' takupan Tuhan bay pagsulutan na ka kabbo'-bboan tabi manimbang ningkitabi siga panubu' da.

⁷³ Janji' ma bay sinapahan me' na ni bbo' tabi Nabi Ibrahim, masti' tinuman na sina me' na.

⁷⁴ Batan pinaddusan na situ kitabi me' na man komkoman siga banta tabi supaya sumunsaya' na kitabi numba iya, ya' na luu kahanggawan tabi,

⁷⁵ maka supaya kitabi sutsi' ka intong ni awpan na haloman tabi llum."

⁷⁶ Pag-anu si', yuk si Jakariya ni anak na, "Kau ina To', bbos-bbos inawnan sina ko nabi Tuhan Mahatinggi. Duhu' gi sina ko man Papu' naddiya pangatayan manusiya' supaya pitsaya' na sila niya pag takka na.

⁷⁷ Kau na sina mintu mahati jama bong pooy me' da kole' kaampunan man Tuhan ni mimon dusa da supaya sila paddus man hukuman na.

⁷⁸ Kon ina Tuhan bay ngangganta' me' naa sabap mehe timbang na ka ase' na ni manusiya'. Sangkon luu na sina mintu papitu na Almasi, yana tukang nalamat man sulga'. Katakka na ina mintu me' karuha mataallaw pakallat muwan danta' ni manusiya'.

⁷⁹ Batan iya ina yana sū' para ni manusiya' ma njawom lindom, yana sagannap ma awam ni kabanahan sampay tawu ni kapatoy. Maka iya na sina magmundaan kitabi supaya mahap na kitabi pa Tuhan maka supaya tatammu tabi na lān kasalassayan ka pagkahi tabi manusiya'."

⁸⁰ Na anak si Jakariya si' tu, song paehe song pataggu na pin iman na. Pag mehe na, ndooy na ja' ya maglahat ni lahat lau-lau ya' magluma' ngkod-ngkoran ya' gi bay taabut masa man na nagna' masaplag ni bangsa Israil.

Si Isa Almasi pinamaddihan

(Matiyu 1.18-25)

2 Na jaman looy ilay, luu aturan bay pinō' me' panghulu' parinta Rom, yana Sultan Agustus. Njawom aturan looy, mimon raayat ni kalahat-lahatan njawom ntanan na subay magrejistel pa parinta supaya kinatoonan bong dangoy eka raayat ni sakup na.
² Na ilooy ilay si' yana sinsus sibuwana ni kalahat-lahatan

looy. Maka ilooy na du silay masa man Gubnul Kiriniyus marinta ndooy ni Siriya.

³ Dari mimon si' tu raayat sali'-sali' na patilu' pa lahat kabbo'-bboan da magrejistel. ⁴⁵ Si Yusup pun ka tunang na si Mariyam, lai na du lakka man Nasaret ndooy ni Jalil magrejistel pilay pa Betlehem ndooy ni Yahudiya. Waktu looy ilay si' ndang battong na si Mariyam. Ngkon da bay magrejistel pilay batan si Yusup disu panubu' Sultan Daud. Bo' ndooy na silay man Sultan Daud bay pinamaddihan.

⁶⁻⁷ Na sasang da ndooy ni Betlehem, magkamaddi-maddi na si Mariyam. Salla na, ya' na luu luma' sinukayan batan panno' na mimon. Dari lay sila pahanti' ni pasindungan hayop sadja'. Pag maddi si Mariyam, anak na lalla du bana. Pus na bay binarung, lay pinabāk ni jawom tuung man makan hayop.

Siga tukang ngipat bili-bili ka siga malaikat

⁸ Na ni sangom looy du si', luu siga tukang ngipat bili-bili nganjagahan baanan ipatan da njawom kahayangan tapit pa Betlehem. ⁹ Sasang da ndooy, luu na tulun ni awpan da disu malaikat maka liput na sila me' sinag sahaya' Tuhan. Pag nda' da me' looy, takkahan tawu na ga sila. ¹⁰ Suga' yuk malaikat looy ninsila, "Daa kam ba tawu. Aku itu bay pitu masampay umanat mahap ningkaam ma kagak-gāk sa' alang-alang ni bangsa sikamimon. ¹¹ Sangom tuu du si', luu na tukang nalamat bahau ja' bay pinamaddihan ndooy ni bay दौर Sultan Daud. Anak-anak looy ilay yana Almasi, Papu' ma bay njanji' me' Tuhan. ¹² Ndaun bi te' pilay. Me' tuu me' bi ngila iya: Pag mintu kam nammu anak-anak akket gi bay binarung, lay pinabāk jawom tuung man makan hayop, iya na silay."

¹³ Mindangoy ko, sarunduun du luu na baw tulun sakiyan malaikat man sulga' pa bihing malaikat looy ma duhu' sambayan da mudji Tuhan, yuk da, ¹⁴ "Pudji mehe pa Tuhan ni sulga'! Luu na kasalassayan bay papitu na pa junya' ni kaehe timbang na pa manusiya'."

¹⁵ Pus me' looy, lai na pabeleng ga malaikat looy si' pa sulga'. Pag-anu, yuk siga tukang ngipat bili-bili looy baw si' tu padisu-padisu, "Anu kam, pilay kitabi pa Betlehem. Nda' tabi te' ilooy si' ma bay palahil Tuhan ningkitabi." ¹⁶ Dari si', lay na sila pilay de'-dē' sampay tatammu da na si Mariyam ka si Yusup. Maka me' bay halling sambat malaikat looy du si', takita da na anak-anak looy lay bay pinabāk njawom tuung man makan hayop.

¹⁷ Pag-anu si', lay na sila nuntutan ga jama ndooy bay halling malaikat looy si' ninsila pasal anak-anak looy. ¹⁸ Dari si', sagannap ma bay kale aka ni bay tuntut siga tukang ngipat bili-bili looy, tud bay haylan.

¹⁹ Kuwan si Mariyam baw si' tu, kinanna na pin me' na mimon pakaradjaan looy si'. Tud ya' na lakka-lakka man jawom pamiki na.

²⁰ Pag-anu, lay na pabeleng ga tukang ngipat bili-bili looy si' pa baanan ipatan da. Lān da si' pilay, bbuwatan da maehe Tuhan ka mudji iya sabapan mimon ma bay tasakup da. Mimon ilay si' ma bay takita da, sikatuwa' ja' banahan ka bay umanat malaikat looy si'.

Si Isa sinongan pa Tuhan

²¹ Na ngabut ja' si' wawu' ngallow umu anak-anak looy, lay na inislam. Maka lai na du inawnan si Isa, yana awon ma bay ndean le' malaikat looy waktuhan na ya' gi bay pinabattongan me' nne' na.

²²⁻²⁴ Na njawom sara' Nabi Musa ilay, pus danda maddi, pag taabut ni ka-mpatpū' ngallow, subay ya nutsi'. Taat niiya nutsi', subay ya muwan duwa atsang atawa duwa takukkul ni imam noho' kinulban. Dari lay na du pilay si Yusup ka si Mariyam pa langga mehe ni Jerusalem noho' sinutsi'. Anak da pun, luu na du bay boo da pilay batan luu du baw taat njawom sara' me' tuu: Sagannap anak lalla ma siyaka subay binoo pa mman imam. Maka subay indu'-mma' na mangaku ni awpan imam anak da yana bahagi' Tuhan. Batan bay sinuwatan njawom sara' Tuhan, sagannap anak lalla ma siyaka yana bahagi' Tuhan. †

²⁵ Na ndooy ni Jerusalem, luu disu lalla inawnan si Simiyun. Iya ilay intong maka tud ngisbat Tuhan. Nandang hallom na ya magdautan katakka tukang nalamat bangsa Israil. Maka luu na pin Rū Sutsi' ngunungan iya. ²⁶ Lay gi pinalahil me' Rū Sutsi' niiya, ya' gi ya matoy ngkod-ngkoran ya' gi bay takita na tukang nalamat, yana Almasi ma bay njanji' me' Tuhan.

²⁷ Na disu llaw, lay si Simiyun pinagmundaan me' Rū Sutsi' noho' pilay pa langga mehe. Luu ja' si' ya ndooy, luu du takka si Yusup ka si Mariyam moo anak da lān da majatu ilooy ma tinaat ni sara' agama pasal anak siyaka. ²⁸ Pag takita sila me' si Simiyun, lay kaddo' na anak-anak looy, bo' tinayak me' na sambayan na muwan pagsukuhan pa Tuhan, yuk na, ²⁹ "Tuhan, Papu' ku, me' aku disu ata nu, san situ ku matoy na, sannang na pikilan ku sabap itu na tuman nu bay janji' nu niyaku.

³⁰ Itu na manyatakan ni mata ku ma duwa tukang nalamat

³¹ ma bay ginanta' me' nu ni sikamimon bangsa.

³² Iya na situ sū' man kabangsa-bangsahan ngita kabanahan pasal kau. Maka man sabapan na, binantug na sina mintu siga suku' nu bangsa Israil."

³³ Pag takale me' siga indu'-mma' si Isa bay bitsala si Simiyun pasal anak da, tud bay inu-inu sila. ³⁴ Pus me'

† Kalakka 13.2,12.

looy, lay do' sila pakuhan si Simiyun supaat. Maka yuk na ni si Mariyam, "Gantaan man Tuhan, sabapan anak-anak tuu, meka sina mintu bangsa Israil binasa sabap me' da ya' pitsaya' niiya. Suga' meka du baw sina salamat man sabapan na du. Iya ina mintu yana paddu-man ma magmundaan manusiya' pa Tuhan. Salla na, meka jama nuwak iya. ³⁵ Pag toklas na, bungka na kalaatan njawom atay da. Kuwan kau Mariyam, ni kae-he susa atay nu ina mintu ni anak nu, me' lassa katali' pinantokan na sina njawom jantung nu."

³⁶ Na ndooy si' ni langga mehe, luu du disu bawu danda tud toa na. Awon na si Anna. Iya ilay tukang masampay siga umanat man Tuhan. Mma' na si Panuwel, disu panubu' si Asel. Jaman si Anna masi baddung, lay na matoy lla na boho' pitun taun hallo-man da bay kinawin. ³⁷ Bo' ya' na san ya bay llahan pa-balik. Iya si' tu mag-umu na umpu'-mpat taun. Sangom-llaw luu na pin ya ndooy ni langga mehe numba Tuhan. Bo' daran gi ya puwasa sampay maku duwaa pa Tuhan.

³⁸ Na sasang si Simiyun mitsala ni si Mariyam ka si Yusup, lay pasōng si Anna pa mman da sambayan na mudji Tuhan sabapan anak da. Pus me' looy, lata' na man na nuntut pasal anak-anak looy ni mimon na ndang ngagad Tuhan maddusan jama Jerusalem man ga banta da.

³⁹ Pag lupus si Yusup ka si Mariyam bay magtaat mean sara' Tuhan, lay na sila mole' pa Nasaret ndooy ni Jalil. ⁴⁰ Kuwan anak-anak looy si', song paehe song pataggu na pin iman na, bo' song palawom na pin pangahati na. Maka luu na pin supaat Tuhan ni jata' na.

Si Isa tamban ni langga mehe

⁴¹ Na taun-taun, bbuwatan ga indu'-mma' si Isa si' tu, pilay pa Jerusalem mme' ni paballangan mehe in-awnan paballangan Ngalingka'. ⁴² Dari si', jaman si Isa mag-umu na sapu-duwan taun, lay na indu'-mma' na pilay pa Jerusalem ngikut ndang bay tabiat da mme' ni paballangan looy si'. Maka lay du boo da si Isa.

⁴³ Na paddus ja' si' paballangan looy, mole' na sila. Suga' ya' san bay tasayu ga indu'-mma' si Isa lay ya tamban ni Jerusalem. ⁴⁴ Kanna da, luu na pin ya patuhut ni baanan lūng-kampung da. Pag-anu si', dangallaw na sila bay lumān, boho' tasayu da ya' luu si Isa. Dari lay na piha da ni baanan kakampungan da ka kabagayan da. ⁴⁵ Pag ya' ja' ya tatammu, lay na baw sila pabeleng pa Jerusalem miha iya. ⁴⁶ Pag taabut ni katallu ngallaw na, boho' na luu tatammu da ndooy ni langga mehe ningkō' ni baanan siga guru sara' agama. Bbuwatan na pakale ni tō' da sampay nilaw hāl agama. ⁴⁷ Na sagannap ma bay kale bitsala na ndooy

tud bay kapajayip sila ni kalawom pangahati na ka ni kaalistu na nampung.

⁴⁸ Pag takita ja' si' ya me' ga indu'-mma' na, tud bay jayip sila ngita iya lay pasakot ni baanan guru. Pag tilaw nne' na, "Ongoy do' tu To' me' tuu me' nu bay buwat indu'-mma' nu? Lata' na man kami bay miha kau ni kagawa kami!"

⁴⁹ Tampung na, "Ongoy lay Ne' lata' gi lahat man bi miha aku? Subay si' ndang lay na tasayu bi masti' luu ku ntuu ni luma' Mma' ku." ⁵⁰ Suga' sila baw si' tu, ya' bay takole' da hantak bitsala na.

⁵¹ Pag-anu si', lay na ya mme' ni indu'-mma' na mole' pa Nasaret. Halloman na njawman da, mme' ja' ya ni kahandak da. Na mimon bay kadarihan na si' ya' na lakka-lakka man jawom atay nne' na. ⁵² Si Isa si' tu, song paehe song palawom na pin pangahati na. Maka labba man Tuhan sampay na manusiya', tud kasulutan niiya.

Umanat si Yahiya ma Tukang Mandi

(Matiyu 3.1-12; Malkus 1.1-8; Yahiya 1.19-28)

3 ¹⁻² Na luu ja' daka dangon taun bay pingka', kuwan si Yahiya, yana anak si Jakariya, lay binuwanan me' Tuhan umanat waktu na maglahat ndooy ni lahat lau-lau ya' magluma'. Ilooy si' bay magkadarihan me' looy sasang si Tiberius panghulu' sultan ni bangsa Rom luu na sapu-liman taun. Bo' ilooy na du silay masa man si Puntus Pilatu maggubnul ni Yahudiya. Si Herod Antipas pun, maggubnul du ndooy ni Jalil. Maka danganakan na si Pilip maggubnul du ndooy ni Ituriya ka Tarakuniti. Maka luu gi gubnul ni Abilin inawnan si Lisani. Lay du magsabtan ka jaman si Kayapas ganti' si Annas binuwat panghulu' imam.

³ Dari poonan bay umanat Tuhan si' ni si Yahiya, lay na ya ngalataan lahat ni sikaduwambila' Sōng Juldan masaplag. Halling na ni jama, "Tawbatan bi na mimon dusa bi, bo' bi pinandi mari kam inampun na me' Tuhan."

⁴ Na sabapan pabuwatan si Yahiya, lay na binakbul bay tuna' Nabi Isaya matto' njawom kitab, ilooy ma yuk na, "Luu sina mintu jama takale ngahowap ni lahat lau-lau, yuk na, 'Saddiyahun bi na lān ni katakka Papu'. Paintongun bi na mari tahan na patilu' pa mman bi. ⁵ Mimon labbak na lapatun bi na. Mimon punu na ka buntu' na pantayun bi na. Ma libod, paintongun bi na. Ma batuhan, lassahan bi na.

⁶ Pag lupus, takita na sina me' mimon manusiya' kasalamatan lakka man Tuhan.' " †

⁷ Na ndooy si', sakiyan na jama lay bahuklud pilay pa mman si Yahiya noho' pinandi. Suga' tabistu si Yahiya du meka sila ya' hilas. Dari yuk na ninsila, "Tud maat

† Kitab Nabi Isaya 40.3-5.

kam. Sibu' du kam ka sō latsunan. Kanna bi mare' bong kam bay na tapandi, ya' na kam tuwa' mulka' Tuhan ma takka bbos-bbos. ⁸ Bong bana-bana hilas me' bi nawbat, subay paayarun bi kawul-piil bi. Daa kam mista sukat kam panubu' Nabi Ibrahim selamat na kam pa Tuhan. Sa' sina inaa katabang ningkaam. Baan ta kam, minsan ina ga buran batu naa tapadari du me' Tuhan panubu' Nabi Ibrahim bong si' tud inaa puntukan niiya. ⁹ Bong ya' tasayu bi, tapit na sina hisab Tuhan njata' bi bong kam ya' kuhi nawbat ka mō' kawul-piil mahap. Tuhan ina sibu' du karuha na ka jama saddiya ka kapa na nabbongan ga poon kayu ma ya' kuhi buwaan, bo' hiniyakan pa jawom api."

¹⁰ Dari pag takale baanan ga jama looy bitsala na, yuk da, "Tuan, oy tu la pata' subay pabuwat kami mari tumatanda' lay na tawbatan kami dusa kami?"

¹¹ Pag tampung si Yahiya ninsila, "Soysoy kam duwa badju' bi, deanun bi na disu ni jama ma ya' luu niiya. Damikiyan, soysoy kam maglabi makanan bi, subay kam mahagian sagannap ma kabus balanja'."

¹² Na ndooy si', luu du siga tukang ninga sukay parinta noho' du pinandi, yuk da, "Kami baw Tuhan Guru, oy baw tu pata' subay pabuwat kami?"

¹³ Pag tampung si Yahiya, "Daa kam ngalabi bong kam bay soho' parinta ninga sukay jama."

¹⁴ Maka luu gi du ndooy siga sundalu noho' binaan bong pooy ninsila. Tilaw da, "Hati, kuwan kami baw, pooy lay la Tuhan?"

Pag tampung si Yahiya, "Daa kam mitna atawa makitawu jama bong pin kam sinuap ka pilak. Magsuku ja' kam ni gadji bi."

¹⁵ Pag takale le' siga jama ndooy tō' si Yahiya, nja-wom atay da, "Marean ta la si Yahiya na tukang nalamat, yana Almasi ma ndang inagad me' tabi."

¹⁶ Suga' yuk si Yahiya, "Luu gi sina mintu pasunu' niyaku tā bidda' na langkaw kawasa-kapatut na man niyaku. Ya' san ku tawop makkasan ingkot tumpa' na. Aku tu mandi kaam ka bohe' ja'. Bo' iya ina mintu, man na mandi kaam, Rū Sutsi' ka api. ¹⁷ Iya ina mintu me' sapantun jama ka tapan na ngahampaan bohas. Isi na inanna' ni jawom buriga na. Kuwan hampa' na, tinunu me' na njawom api ma ya' kuhi pawom saumu-umu."

¹⁸ Dari me' looy na silay si' me' si Yahiya bay masaplag umanat mahap pasal Almasi ni siga jama ndooy. Bo' meka gi bitsala na bay pinō' me' na man mitsalahan ga jama ndooy noho' mme' ni kahandak Tuhan.

¹⁹ Pus mandooy, lay gi si Yahiya nahawi Gubnul Herod Antipas pasal dusa na bay ngagaw ipa na si

† *Sagannap ma pitsaya' ni Papu' Isa pinatannaan Rū Tuhan, yana Rū Sutsi'. Inaa na sina hatiyan "pinandi ka Rū Sutsi'." Me' kaso-hean ngahati "pinandi ka api" tuwa' pa pabuwatan Rū Sutsi' nutsi' atay tabi me' karuha api ngalakkahan sakot ni mmas. Kuwan kaso-hean baw, me' da ngahati "pinandi ka api" tuwa' pa mulka' Tuhan ni jata' sagannap ma ya' pitsaya' ni Papu' Isa.*

Herodiyas binuwat nda na. Bo' meka gi jinisan kalaatan na bay binungka me' si Yahiya. ²⁰ Suga' Gubnul Herod baw si tu ya' gi bay patagong. Gam pin lay gi duhunan na dusa na batan lay gi njil le' na si Yahiya.

Si Isa pinandi me' si Yahiya

(Matiyu 3.13-17; Malkus 1.9-11)

²¹ Na halloman si Yahiya ya' gi bay tajil, masi meka jama noho' pinandi niiya. Sampay si Isa lay du pa mman na noho' pinandi. Na lupus ja' si' si Isa bay pinandi, sasang na maku duwaa, buka' na langit, ²² maka luu na Rū Sutsi' duwai me' dagbos atsang bo' na nampi ta' baran na. Bo' luu gi suwara man sulga', yuk na, "Kau ina Anak ku, kakasi ku. Kasulutan ku banahan ningkau."

Siga kabbo'-bboan si Isa Almasi

(Matiyu 1.1-17)

²³ Na pag taabut ja' si' ga tallumpū' taun umu si Isa, lay na ya bay nagna' magnasihati. Kanna jama anak si Yusup ya rahasiya'.

Na si Yusup ilay yana anak si Heli.

²⁴ Si Heli yana anak si Mattat.

Si Mattat yana anak si Libay.

Si Libay yana anak si Malki.

Si Malki yana anak si Janni.

Si Janni yana anak si Yusup.

²⁵ Si Yusup yana anak si Mattati.

Si Mattati yana anak si Amos.

Si Amos yana anak si Nahum.

Si Nahum yana anak si Esli.

Si Esli yana anak si Nagge.

²⁶ Si Nagge yana anak si Mahat.

Si Mahat yana anak si Matatiyas.

Si Matatiyas yana anak si Semain.

Si Semain yana anak si Yusek.

Si Yusek yana anak si Joda.

²⁷ Si Joda yana anak si Jowanen.

Si Jowanen yana anak si Resa.

Si Resa yana anak si Sirubabel.

Si Sirubabel yana anak si Salati.

Si Salati yana anak si Neri.

²⁸ Si Neri yana anak si Malki.

Si Malki yana anak si Addi.

Si Addi yana anak si Kosam.

Si Kosam yana anak si Elmadam.

Si Elmadam yana anak si El.

²⁹ Si El yana anak si Jasuwa.

Si Jasuwa yana anak si Elisel.

Si Elisel yana anak si Jurim.

Si Jurim yana anak si Mattat.

Si Mattat yana anak si Libay.

³⁰ Si Libay yana anak si Simiyun.

Si Simiyun yana anak si Juda.
 Si Juda yana anak si Yusup.
 Si Yusup yana anak si Jonam.
 Si Jonam yana anak si Elikim.
³¹ Si Elikim yana anak si Melea.
 Si Melea yana anak si Menna.
 Si Menna yana anak si Mattata.
 Si Mattata yana anak si Natan.
 Si Natan yana anak Sultan Daud.
³² Sultan Daud yana anak si Jesse.
 Si Jesse yana anak si Obed.
 Si Obed yana anak si Bowas.
 Si Bowas yana anak si Salmon.
 Si Salmon yana anak si Nasson.
³³ Si Nasson yana anak si Aminadab.
 Si Aminadab yana anak si Admin.
 Si Admin yana anak si Hesdon.
 Si Hesdon yana anak si Peres.
 Si Peres yana anak si Juda.
³⁴ Si Juda yana anak si Ya'kub.
 Si Ya'kub yana anak si Isahak.
 Si Isahak yana anak Nabi Ibrahim.
 Nabi Ibrahim yana anak si Tera. Si Tera yana anak si Nahol.
³⁵ Si Nahol yana anak si Serug.
 Si Serug yana anak si Reyu.
 Si Reyu yana anak si Peleg.
 Si Peleg yana anak si Ebel.
 Si Ebel yana anak si Sela.
³⁶ Si Sela yana anak si Kenan.
 Si Kenan yana anak si Alpaksad.
 Si Alpaksad yana anak si Sem.
 Si Sem yana anak Nabi Nū.
 Nabi Nū yana anak si Lamek.
³⁷ Si Lamek yana anak si Metusela.
 Si Metusela yana anak si Idris.
 Si Idris yana anak si Jared.
 Si Jared yana anak si Mahalalel.
 Si Mahalalel yana anak si Kenan.
³⁸ Si Kenan yana anak si Enos.
 Si Enos yana anak si Set.
 Si Set yana anak Bo' Adam.
 Kuwan Bo' Adam, binilang anak Tuhan.

Si Isa sinasat me' Ibilis
 (Matiyu 4.1-11; Malkus 1.12-13)

4 Na pus si Isa bay pinandi, lay na ya lakka man Sōng Juldan. Maka inassob ya me' Rū Sutsi'. Pag-anu si', lay na baw ya pinagmundaan me' Rū Sutsi' pa lahat lau-lau ya' magluma'. ² Sasang na ndooy njawom mpatpū' ngallow, luu na pin Ibilis nasat iya. Na hallo-man si Isa si' ndooy, ya' na san ya bay mangan oy ma-ka oy na sampay kalingantuhan na ga.

³ Dari yuk Ibilis niiya, "Bong ko bana-bana Anak Tuhan, sōn te' padari tinapay ga batu naa mari luu na kakan nu."

⁴ Iya tampung si Isa, "Yuk njawom kitab baw ba, 'Sa' sat makanan man manusiya' llum.'" †

⁵ Pag-anu si', lay na baw binoo si Isa me' Ibilis pa ta' punsak punu langkaw banahan, bo' na pinakitahan mimon paglahat njawom junya' sakayi mata pakiraw du. ⁶ Yuk Ibilis niiya, "Mimon pamarinta ka mimon pangalta' njawom junya' lay na sina pina-ntan niyaku sampay aku na magbaya' ninsila. Ilooy ilay si' labbasakayi dari dean ku ni soysoy pinene' me' ku. ⁷ Na bong ko sujud numba aku, malaingan dean ku na kau labbasakayi."

⁸ Iya tampung si Isa, "Yuk njawom kitab baw ba, 'Tsu-isu Papu' bi Tuhan sumbahun bi maka iya ja' isbatun bi.'" ††

⁹ Pag-anu si', lay na baw si Isa binoo me' Ibilis pa Jerusalem. Ndooy si', lay ya pinatangge me' Ibilis ta' buhungan langga mehe. Yuk Ibilis niiya, "Bong ko bana-bana Anak Tuhan, kupa te' ko pa diyo'. ¹⁰ Ndangndang luu du bay sinuwatan njawom kitab, 'Tuhan noho' siga malaikat na nganjaga mari ko ya' kongoy-kongoy. ¹¹ Sila sa nayak kau supaya ya' san sumantuk batis nu ni batu.'" ‡

¹² Iya tampung si Isa, "Suga' yuk njawom kitab baw ba, 'Daa suway-suwayan bi kawasa Papu' bi Tuhan.'" ††

¹³ Na pag nda' Ibilis ya' na takole' na si Isa sinasat, lay na do' ya palakka halloman na ya' gi bay kasipi nasat pabalik.

Si Isa pabeleng pa Jalil
 (Matiyu 4.12-17; Malkus 1.14-15)

¹⁴ Na paddus me' looy, lay na pabeleng si Isa pa Jalil. Bo' luu na pin kawasa Rū Sutsi' njata' na. Dari song hallom, habal pasal iya lata' na ni sikaliput Jalil sampay ni mimon lahat ma ngaliput ndooy. ¹⁵ Bbuwatan na magnasihat ni kalangga-langgahan ndooy sampay sinanglitan na ya me' sikamimon.

Jama Nasaret ya' pitsaya' ni si Isa
 (Matiyu 13.53-58; Malkus 6.1-6)

¹⁶ Song hallom, lay na si Isa takka pa Nasaret, yana kawum man na bay sulig. Pag taabut Llaw Pahali, lay ya pa langga me' ndang tabiat na man sibuwu. Taabut magbatsa kitab, iya bay nangge matsahan sila. ¹⁷ Ilooy si' bay sinongan niiya yana logoran kitab bay sinuwatan le' Nabi Isaya matto'. Pag unkad na, lay ja' tangngad na suwat ma karomanan na binatsa. Batsahan na yana me' tuu:

¹⁸ "Inassob na ku me' Rū Sutsi' batan lay ku pinene' me' na masaplag umanat mahap pa mman siga jama

† Kitab Tawrat, Duteronomi 8.3. †† Kitab Tawrat, Duteronomi 6.13. ‡ Kitab Jabul 91.11-12. †† Kitab Tawrat, Duteronomi 6.16.

miskin. Sinoho' ku me' na mahati sagannap ma tapal-isu njawom komkoman Ibilis, inaa, buka' na lawang man da pō'. Maka sinoho' ku pitu masaplag ni sagan-nap ma buta supaya sila ngita na maka ni sagannap ma tinakkon mari sila kapaddus na.

¹⁹ Maka aku itu bay pinapitu noho' masaplag, inaa, taabut na masa man Tuhan nalamat siga suku' na." †

²⁰ Pag lupus si Isa matsa, lay na logoran na balik kitab looy, bo' lay na papole' na pa mman jama ma tukang ngintu ni langga, bo' na ningkō'. Na mimon si' tu jamaa ndooy, bbuwatan da maimanan iya na sadja'.

²¹ Dari yuk si Isa ninsila, "Suwat njawom kitab looy ilay si' ma bahau ja' bay takale bi binatsa, binakbul na ntuu ni llaw tuu du."

²² Pag-anu, siga jamaa ndooy baw si' tu, bbuwatan da nanglitan iya. Tud bay inu-inu sila ni kaayad bitsala na. Suga' kasohean baw sila kaawran pitsaya' niiya sampay yuk da, "Sa' ba, anak si Yusup ja' ya?"

²³ Pag-anu, yuk si Isa ninsila, "Tatantu ku yuk bi ina mintu niyaku, 'Bong ko bana-bana panganguli', subay du ulian nu jama ntuu ni kawum nu mismu me' karuha taaka kami bay pabuwat nu ndooy ni Kapel-niyum.'

²⁴ "Suga' baan ta kam banahan, san gi ina oy pabuwat ku ningkaam, ya' du kam pitsaya' niyaku. Batan tabiat manusiya', bong ina inawnan nabi, ya' hinas ni दौरा man da bay sulig. Sangkon tamūd soho' Tuhan sila pa siga bangsa sarī. ²⁵ Pamintangan bi na bay jaman Nabi Eliyas. Jaman looy, gotom lahat sabap ya' bay uwan tallun taun ka tonga'. Bo' meka na bawu danda ntuu ni Israil ya' na luu kinakan da. ²⁶ Suga' sa' du sila bay soho' Tuhan tinabang ni Nabi Eliyas. Iya bay soho' Tuhan tinabang niiya, yana disu bawu danda ni Saripat ndooy ni Saydon, lahat bangsa kapil lagi. ††²⁷ Damikiyan, bay jaman Nabi Elisa, san meka pagkahi na bangsa Israil inipu, sa' du sila bay inulian me' na. Ilooy ya bay ulian na disu lalla bangsa Siriya, yana si Nayman." ‡

²⁸ Dari pag takale ja' me' siga jamaa ni langga looy bay bitsala si Isa, tud bay sinalaputan tabbuk da lab-basakayi niiya. ²⁹ Dari magti hela'-hela' da si Isa pa poan दौरा da. Pag-anu, bo' na binoo pa ta' pampang langkaw. Angan-angan da ngahiyakan iya pa diyo'.

³⁰ Suga' takka ndooy, lay ja' si Isa palakka pingka' man tangngaan da.

Si Isa malakka seytan man jawom baran jama

(Malkus 1.21-28)

³¹ Pus me' looy, lay na baw palūd si Isa pa Kapel-niyum ndooy ni Jalil. Pag taabut Llaw Pahali, lay ya magnasihat ni langga ndooy. ³² Takale ja' si' me' jama

† Kitab Nabi Isaya 61.1-2. †† Ndaun Salsila Sibuwa pasal siga Sultan 17.7-16. ‡ Ndaun Salsila ni Kaduwa pasal siga Sultan 5.1-14.

ndooy tō' na, tud jayip sila batan tumatanda' luu kap-atut na man Tuhan.

³³ Pag-anu, ndooy ni langga looy si', luu na baw disu lalla sineytan, bo' magti ngahowapan si Isa, yuk na, ³⁴ "Aha! Kau na hati si Isa, lalla looy man Nasaret, hā'? Manggoy ko pitu? Pakaat nu na baw kami? Katoonan ku du bina bong soy ko. Kau na sina ilooy ma Mahasutsi' lakka man Tuhan."

³⁵ Pag-anu si', ilooy ma sinaggong na seytan looy me' si Isa, yuk na, "Daa ko hibuk! Pō' na ko man jawom baran lalla naa!" Dari ilooy ma magti lalla looy human-tak me' seytan na ni awpan da sambayan seytan na lay na pō' lahi. Suga' ya' du baw bay kongoy-kongoy lalla looy.

³⁶ Ni kahaylan ga jama ndooy, yuk dangan pa dangan, "Jama oy do' tu me' tuu? Tud basag la kawasa-kapatut na. Sampay siga seytan, ngasip ja' ni bitsala na. Bong karuhung soho' na pō', sarunduun du pō'!"

³⁷ Dari aka si' pasal kadarihan si Isa lata' na ni sikaliput lahat looy.

Si Isa ngulian matoa si Saymon

(Matiyu 8.14-17; Malkus 1.29-34)

³⁸ Na pag lakka ga si Isa man langga looy, lay sila pi-lay pa luma' si Saymon. Pag asok da, luu ndooy matoa si Saymon ma danda bidda' na basag lammun na. Dari lay sila maku tulung ni si Isa noho' ngulian iya. ³⁹ Dari si', lay na si Isa pasōng pa bihing danda looy, bo' na noho' lammun na lakka, sampay kole' du ya magti. Dari si', lay na ya bangun sampay iya na bay motangan ga si Isa.

⁴⁰ Na tapit ja' si' sumaddop llaw, meka na jama lay moo pagkahi da ma sakihan pilay pa mman si Isa. Dari san gi oy saki da, pag lay ja' tinappak me' si Isa bum-bunan da sali'-sali', lay du sila kaulian labbasakayi.

⁴¹ Kasohean jama ndooy sineytan. Suga' paddus na pin si Isa noho' siga seytan da pō', magti du sila lakka man jawom baran ga jama looy. Pag pō' da, kakillaha-pan howap, yuk da, "Kau ina Anak Tuhan!" Suga' lay sila sinaggong me' si Isa ya' noho' mitsala. San katoonan da iya na Almasi ma bay njanji' me' Tuhan, ya' baw ya doman pinamā' me' da bong soy ya.

Magnasihat si Isa ni kalangga-langgahan

(Malkus 1.35-39)

⁴² Pag de' subu, lay lakka si Isa mandooy dangan-dangan na bo' na pilay pa lugar ya' magjama. Dari jama si' tu lay na miha iya. Tatammu ja' si' ya me' da, lay ya njunjung ya' noho' palakka man lahat da. ⁴³ Suga' yuk si Isa ninsila, "Daa na do' kam ha tarawom. Masti' subay du situ ku pawus pa siga दौरा kasohean mas-aplag umanat mahap pasal pamarinta Tuhan, batan ituu na situ ngkon ku bay pinapitu." ⁴⁴ Dari si', lay na

ya ngalataan Yahudiya magnasihah ni kalangga-lang-gahan.

Siga mulit si Isa ma bay duhu' mme' niiya

5 Na luu disu llaw, lay si Isa magnasihah ni bihing Danaw Genesaret. Manusiya' si' tu, magdogsog-dogsog na bong pin kapatapit ja' niiya mari mahap me' da kale umanat Tuhan. ² Pag-anu si', luu takita si Isa ndooy duwa bagung ni bihing tapiyan. Kuwan jama ma dapu, lay duwai ngosoan pukut da. ³ Disu bagung, si Saymon dapu. Dari lay dutai si Isa ta' bagung looy bo' soho' na sinugan ni si Saymon dangkiti' man bihing. Pag-anu, lay na ya ningkō' ndooy magnasihah ni baanan jama ni tapiyan.

⁴ Pag lupus na magnasihah, yuk na man si Saymon, "Pilay do' kitabi ndē njawom kalawman mukut."

⁵ Iya tampung si Saymon, "Uy la Tuwan, dabuhi' dambahangi banahan kami bay mukut. San sisik ya' san kami bay kole'. Suga' pagka kau bay noho', suwayan ku na pin."

⁶ Lai ja' si' sila ngalabu' pukut da, oy do' ba, landu' na eka daying da, ya' na taambat sampay adak gese' na ga pukut da pag hela' da. ⁷ Dari si', lay na kambay da siga sohe' da ma ni ta' bagung looy disu noho' nabang ngahela' pukut. Pag takka da, lay na pannoan da bagung da sikaduwa ka daying sampay agon-agon tumallob na ga.

⁸⁻¹⁰ Pag nda' si Saymon Pitel ka ga sohe' na bidida' na eka daying bay takole' da, tud bay haylan sila. Sampay siga sohe' si Saymon ni bagung looy disu, yana si Ya'kub ka si Yahiya, ga anak si Sibidi, tud bay du haylan. Pag tabista si Saymon me' looy na kawasa-kapatut si Isa, ilooy ma lay ya nangge ka tuut na ni awpan na sambayan na halling, "Papu', san bitu ku mbanan nu na. Ya' san ku pata' dambuwa' ka kau batan aku itu baldusa."

Pag-anu, yuk si Isa ni si Saymon, "Daa ko ba tawu. Labba man batnaa, manusiya' na sina pinukut me' nu."

¹¹ Pag lay ja' sinallaran me' da ga bagung da, lay ja' mbanan da ga kalangkapan da labbasakayi ni tapiyan, sampay lay na sila mme' ni si Isa.

Si Isa ngulian disu lalla inipu

(Matiyu 8.1-4; Malkus 1.40-45)

¹² Na disu llaw, sasang si Isa lay ni दौरa disu, luu pasōng pa mman na disu lalla lapat baran na me' ipu. Pag-anu, bo' na sujud ni awpan si Isa nganjung, yuk na, "Tuwan, bong si' ko la kuhi, masti' kaulian ja' situ ku me' nu."

¹³ Dari si', lay na tappak si Isa bumbunan na sambayan na halling, "Kuhi ku ba. Kaulian na sina ko." Dari si', sarunduun du lanyap ipu na. ¹⁴ Pag-anu, yuk si Isa

niiya, "Amay-amay daa ko ma'-mā' ni jama aku bay ngulian kau. Arapun pilay na ko pa mman imam noho' maliksa' kuwit nu mari tarang na niiya ya' na ko inipu. Pag-anu, bo' nu nong kulban me' ndang bay tinaat ni sara' Nabi Musa supaya kinatoonan na me' mimon lay na ko kaulian."

¹⁵ Suga' san lalla looy bay sinupali ya' noho' ma'-mā', masi du lata' na lahat habal pasal kawasa si Isa. Dari ya' na taambat baanan manusiya' bahuklud pa mman na pakale ni umanat na sampay noho' inulian. ¹⁶ Suga' daran ya palakka dangan-dangan na pa lugar ya' mag-jama maku duwaa pa Tuhan.

Si Isa ngulian lalla matoy baran na

(Matiyu 9.1-8; Malkus 2.1-12)

¹⁷ Na disu llaw sasang si Isa nō' njawom luma', luu du siga paki man palhimpunan Parisi ka ga guru sara' agama ningkō' ndooy pakale. Sila si' tu lakka man kakawum-kawman ni Jalil ka Yahudiya, sampay man Jerusalem.

Na si Isa si' tu, luu na pin kawasa na man Tuhan nguli'. ¹⁸ Dari luu na baw jama takka ngalanggung disu lalla matoy baran na ddas ka patulihan na. Kainagon da ta-nna' da na ni awpan si Isa noho' inulian, ¹⁹ suga' ya' san sila kapassut ni kaeka jama ni luma' looy. Dari bbuwatan da, lay dutai pa ta' sapaw ngalakkahan kasohean lambahan sapaw buwat lowang. Pag-lupus, lay na tonton da lalla looy ddas ka patulihan na pa tangnga' baanan jama ni awpan si Isa. ²⁰ Pag nda' si Isa me' looy na basag pangando da niiya, yuk na ni lalla looy ma matoy baran na, "Nges, puwas na sina dusa nu labbasakayi."

²¹ Pag lay ja' takale bitsala na me' siga guru sara' agama ka ga Parisi, tud bay dugahan sila. Hona'-hona' da, "Uy, lalla naa la, tatammu na ga mitsala pangka pa Tuhan! Isu-isu Tuhan bina luu kapatut na muwasan dusa!"

²² Na si Isa si' tu, ndang katoonan na du njawom pamiki da. Dari yuk na ninsila, "Marean ta kanna bi ya' luu kawasa-kapatut ku muwasan dusa. ²³ Suga' subay si' tabista bi pagka luu kawasa-kapatut ku ngulian jama, masti' luu du kawasa-kapatut ku muwasan dusa. ²⁴ Na supaya katoonan bi luu kapatut ku, yana Anak Manusiya', muwasan dusa, pakitahan ta do' kam bukti'." Dari yuk na ni lalla looy ma matoy baran na, "Nges, nangge na ko, bo' boonun na patulihan nu mole'."

²⁵ Dari magti du nangge lalla looy ni awpan da sikamimon. Maka lay na ya mūt patulihan na bo' na mole' sambayan na mudji Tuhan. ²⁶ Dari sikamimon si' ndooy tud bay haylan sampay lay na ga sila mudji Tuhan. Maka yuk da, "Tud kainu-inu la siga pakaradjaan bay takita tabi llaw tuu."

Si Isa noho' si Libay † mme' niya

(Matiyu 9.9-13; Malkus 2.13-17)

²⁷ Pag lakka si Isa mandooy, lay ya ngita disu tukang ninga sukay ningkō' ni upis na, awon na si Libay. Yuk si Isa niya, "Tu ko. Mme' na ko niyaku." ²⁸ Dari si', lay na ya nangge sampay lay ja' mbanan na pabuwatan na labbasakayi, bo' na mme' ni si Isa.

²⁹ Na song hallom, lay na baw si Libay ballang mehe ni luma' na man na ngalak si Isa. Ndooy si', meka du tukang ninga sukay ka ga jama sarī bay mme' paharung mangan. ³⁰ Pag tasayu siga Parisi ka ga guru sara' agama, lay sila nahawi siga mulit si Isa, yuk da, "Ongoy do' ilay kam kuhi paharung nginum-mangan ni siga tukang ninga sukay ka ga pagkahi da baldusa?"

³¹ Pag lay ja' takale le' si Isa tilaw da, iya na ya bay nampung, yuk na, "Siga baldusa ilay me' karuha jama saki. Bo' jama saki ina subay inulian me' duktul. Bo' sagannap ma ya' saki, san daa na. ³² Intong na, aku itu bay pitu, sa' ga maksud ku ngaliyun jama ma mista dī da intong. Arapun aku itu bay pitu ngaliyun sagannap ma mangaku baldusa supaya nawbat na sila."

Si Isa tinilaw pasal puwasa

(Matiyu 9.14-15; Malkus 2.18-20)

³³ Ya' hallom, yuk kasohean ni si Isa, "Tuan, siga mulit si Yahiya la ka ga mulit siga Parisi daran puwasa ka maku duwaa. Suga' ni lilingan kami, bong siga mulit nu, nginum-mangan na pin. Ongoy do' lay me' looy?"

³⁴ Pag tampung si Isa, lay ya ngandalil siga mulit na pa jama ngaluruk ni pangawinan, yuk na, "Ya' bilay sikatuwa' bong siga luruk ni pangawinan puwasa haloman pangantin ma lalla masi dambuwa' ka sila.

³⁵ Suga' luu du sina mintu masa man pangantin ma lalla llakkahan na mman da. Ni masa looy ilay mintu, boho' da pata' ya' na nginum atawa mangan ni kabasag lindu da."

Tō' si Isa ka tō' agama Yahudi ya' tapagsilamud

(Matiyu 9.16-17; Malkus 2.21-22)

³⁶ Pag-anu, lay na baw si Isa ngandalil pasal tō' na ya' dari llamuran ka tō' inantanan me' agama Yahudi, yuk na, "Ya' sina sikatuwa' gineret badju' bahau man nupakan badju' daan sabap sengeng ilooy ma bahau. Sarī gi, ya' magbē' walna' tupak looy ka badju' looy ma daan.

³⁷ "Damikiyan, ya' du dari inisi tuba' anggul bahau ni jawom pangannaan daan ma bay pinabuwat ka kuwit kambing pasal ya' pahenet. Batan pag lappu' na, mas-ti' passa' ja' pangannaan looy sampay lopus ja' isi na.

³⁸ Sangkon, subay du sina pangannaan bahau man

† Si Libay pinag-awnan si Matiyu.

ngisi tuba' anggul bahau. ³⁹ Suga' ilooy salla na, bong karuhung kabiyasahan jama tuba' anggul ma hallom na, pag sila sinongan ilooy ma bahau, yuk da, 'Mas kamahapan kami ni ilooy ma hallom na.' "

Pasal buwat ni Llaw Pahali

(Matiyu 12.1-8; Malkus 2.23-28)

6 Na ni disu Llaw Pahali, lay si Isa ka ga mulit na palintas man tinanom poonan taligu. Sasang da si' lumān, kuwan ga mulit na, lay ngattu' buwa' na dangkiti' bo' lay kakan da isi na. ² Pag takita me' siga Parisi ndooy, yuk da ni si Isa, "Uy, Llaw Pahali bitu bat-naa! Ya' dari ngattu' ni llaw tuu."

³ Tampung si Isa, "Uy, hantak bitsala bi, maat pabuwatan siga mulit ku me' naa. Bong si' ina bay banna ningkaam, labi na sa' maat bay pabuwatan Sultan Daud matto'. Ya' gi kilay bay tabatsa bi njawom kitab bong oy bay pabuwat na bay jaman da kalingantuhan ka ga sohe' na? ⁴ Sa' ba, lay ya bay paasok pa jawom langga bo' na mangan tinapay ma bay sinongan pa Tuhan? Sampay lay gi buwanan na siga sohe' na. Mingkan ilay si', tinapay me' looy tagga ni sara' kinakan le' soysoy sarī man siga imam. Suga' san me' looy, ya' du bay dari man na ndusa." ⁵ Yuk si Isa lagi, "Bo' na, me' aku itu Anak Manusiya', luu situ kapatut ku magbaya' bong oy pata' pinabuwat atawa niya' ni Llaw Pahali."

Si Isa ngulian lalla kimoy tangan na

(Matiyu 12.9-14; Malkus 3.1-6)

⁶ Pag luu na baw disu Llaw Pahali, lay na baw si Isa magnasihat ni disu langga. Ndooy si', luu disu lalla kimoy tangan na huwin pa kawnan. ⁷ Bbuwatan siga guru sara' agama ka ga Parisi baw si' tu, maimanan si Isa bong ya ngulian lalla looy. Batan bong bay takita da si Isa nguli', luu na sangdanan man da malkala' iya sabap me' na buwat ni Llaw Pahali.

⁸ Kuwan si Isa baw si' tu, tasayu na du bong oy njawom pamiki da. Dari yuk na ni lalla looy ma kimoy tangan na, "Tu ko, Nges. Nangge do' ko ntuu ni duhuan."

Lai ja' si', ⁹ yuk si Isa ninsila sikamimon ndooy, "Tilaw ta te' kam. Mamooy lay la numan ni sara' pasal Llaw Pahali, buwat mahap atawa buwat maat? Nalamat pagkahi tabi manusiya' atawa makaat?" ¹⁰ Pus na nilaw, lay ya nganda' ninsila sikamimon. Pag-anu, yuk na ni lalla looy, "Pa-nnatun na tangan nu." Pag nnat na, sarunduun du ya kasay.

¹¹ Pag nda' siga Parisi ka ga guru sara' agama me' looy, tud bay sinalaputan tabbuk da. Dari lay na ga sila isun bong pooy me' da makaat si Isa.

Sapu-duwa jama pinene' me' si Isa binuwat rasul na
(Matiyu 10.1-4; Malkus 3.13-19)

¹² Na luu ja' daka dangoy ngallow, lay si Isa nukad punu bo' na maku duwaa pa Tuhan pupus dambangan-gi. ¹³ Pag kallat llaw, lay linganan na sagannap ma mme' niiya bo' na mene' sapu-duwa binuwat rasul na.

¹⁴ Siga rasul na ilay si' yana ga:

si Saymon ma inawnan du me' si Isa si Pitel,
si Andru, yana danganakan si Saymon,
si Ya'kub,
si Yahiya,
si Pilip,
si Baltolome,
¹⁵ si Matiyu,
si Tomas,
si Ya'kub, yana anak si Alpiyus,
si Saymon ma bay pingka' ngatuhan parinta Rom,
¹⁶ si Judas, † yana anak si Ya'kub, maka
si Judas Iskariyut ma bay muwan tipu-akka njata' si
Isa song hallom.

Si Isa magnasihahat sampay ngulian jama
(Matiyu 4.23-25)

¹⁷ Pag lupus, lay na ga si Isa ka ga rasul na palūd. Pag takka da ni kapantayan, meka na mulit na bay nampang iya ndooy. Maka luu na du ndooy sakiyan jama lakka man sikaliput Yahudiya ka Jerusalem. Maka luu du jama man Tayil ka Saydon, yana duwa दौरa ndooy ni bihing tapiyan. ¹⁸ Kon da ilay bay pilay, do-man sila pakale ni tō' si Isa sampay noho' inulian jin-isan saki da. Maka sila ma malasahi me' siga seytan, lay du inulian me' na. ¹⁹ Dari sikamimon si' ndooy magtuyu' na pin papassūt murut iya sabap luu kawasa pō' man baran na ngulian sila sikamimon.

Si Isa mahati bong soy sinupaatan maka soy siya-siya
(Matiyu 5.1-12)

²⁰ Pag-anu si', lay na baw si Isa paawop pa mman sagannap ndooy ma mme' niiya, bo' na halling, "Njawom supaat kaam ma miskin †† batan kapakaam pamarinta Tuhan.
²¹ Njawom supaat kaam ma lingantu, ‡ batan pinaasso du sina kam bbos-bbos.
Njawom supaat kaam ma nangis †† ni batnaa, batan gāk du sina kam bbos-bbos.

† Si Judas itu inawnan si Tadiyus ni Matiyu 10.3 maka ni Malkus 3.18. †† Me' kaekahan ngahati sagannap ma inawnan miskin ntuu, yana soysoy ma mangaku tiksa' nyawa da maka gunahan ninsila tukang nalamat. ‡ Me' kaekahan ngahati sagannap ma inawnan lingantu ntuu, yana mimon jama ma doman paintong ka doman lungbid ka Tuhan. †† Sagannap ma inawnan nangis ntuu, yana sagannap ma sasso ni bay dusa da atawa susahan jama ma ya' pit-saya' ni si Isa.

²² "Bong ina kam kinalammisan, tinuwak, pinadiyo' sampay pinitnahan sabap me' bi mme' niyaku, yana Anak Manusiya', njawom supaat du sina kam. ²³ Bila ina kam mintu lumangga na ni kabinsanaan me' looy si', gam pin pupusan bi na kagakan njawom atay bi, batan luu du sina tungbas ayad para ningkaam ni sul-ga'. Sibub' du sina kadari bi ka bay jaman kanabi-nabihan nilaugan me' kabbo'-bboan tabi.

²⁴ "Bo' kaam ina ma dayahan, ma masannang dī bi sadja' ka alta' bi, tud siya-siya sina kam. Lay na takole' bi kasannangan bi ntuu ni junya', pag ni sinōng, ya' na luu. ²⁵ Damikiyan, kaam ma maabak me' bi maasso dī bi sadja', siya-siya du sina kam. Batan bbos-bbos kalin-gantuhan du sina kam. Maka siya-siya du sina kam ma tatto-tatto ngisbat ja' kagakan ni hāl junya', batan bbos-bbos ina, magkarukkaan du kam sampay nangis.

²⁶ "Kaam ma sinanglitan me' sikamimon manusiya', siya-siya du sina kam batan ya' kam kuhi nanggehan kabanahan. Sibub' du kam ka siga nabi palsu matto' ma bay pinagsanglitan me' kabbo'-bboan tabi.

Subay kaasean tabi sagannap ma manta kitabi
(Matiyu 5.43-48)

²⁷ "Na kaam ma pakale batnaa, ituu ja' me' ku ka kaam: Kaasean bi sagannap ma manta kaam. Maka buwat kam mahap ni jama ma lammis ningkaam.
²⁸ Sagannap ma numpaan kaam, pakuhan bi sila supaat pa Tuhan. Sagannap ma minsana' kaam, pakuhan bi sila duwaa. ²⁹ Bong luu nampa luwa bi ni dambila', patampahun bi lagi pa dambila'. Maka bong luu ngaddo' jaket bi, deanun bi lagi sampay badju' bi.
³⁰ Bong luu maku mman bi, buwanan bi. Bong luu ngaddo' pabuwatan bi, daa na sohoun bi pinapole'.
³¹ Pooy-pooy karomanan bi me' jama buwat kaam, subay me' naa du me' bi buwat sila.
³² "Bong ya du sat kaasean bi sagannap ma maase' ningkaam, ya' du ina man bi sinanglitan. Minsan ina siga baldusa, maase' du ni sagannap ma maase' ninsila. ³³ Damikiyan, bong ya du sat inaa ja' pahāp bi sagannap ma buwat mahap ningkaam, ya' du ina man bi sinanglitan. Minsan ina siga baldusa buwat du me' naa. ³⁴ Bong ya du sat inaa ja' painedaman bi sagannap ma katoonan bi kabayaran utang da, ya' du ina man bi sinanglitan. Minsan ina siga baldusa maindam du ni pagkahi da baldusa bong katoonan da luu du dapat da mayad.

³⁵ "Sangkon, bong kam bana-bana mulit ku, subay kaasean bi sagannap ma manta kaam. Maka buwat ja' kam mahap ninsila. Mautang kam ni jama san kam ya' ngaholat binayaran. Bong bean bi inaa, luu du sina mintu tungbas mehe takole' bi. Bo' na, tumatanda' na sina anak Tuhan Mahatinggi na kam sabap me' bi nutu arat-tabi na. Intomun bi, Tuhan ina buwat mahap san ni jama maat sampay ni sagannap ma ya' kaintom

buddi. ³⁶ Sangkon, subay du kam manimbang ni jama me' karuha Mma' bi Tuhan."

Daa os-os manding jama pa kalaatan

(Matiyu 7.1-5)

³⁷ Maka yuk si Isa, "Daa kam os-os manding jama pa kalaatan, taggaha' kaam na baw binanding pa kalaatan. Damikiyan, daa kam os-os nusunan jama, taggaha' sinusunan du kam. Ampunun bi sagannap ma buwat maat ningkaam, bo' bi binuwanan du kaampunan.

³⁸ "Muwan kam ni pagkahi bi manusiya', bo' bi sa binuwanan. Ya' du sina kam lugi' batan taabut bi binuwanan, bong nna' ta pa bohas inisi njawom baka', ndasokan gi, binubungan gi, sampay ngalilip na. Intomun bi, pooy-pooy ina me' bi muwan ni jama, me' looy du sina me' bi binuwanan."

³⁹ Pag-anu, lay na baw si Isa ngandalil mari sila ya' mme' ni soysoy guru awam ni kabanahan, yuk na, "Bong ina jama buta nonda' pagkahi na buta, pag toklas na, labu' sila pa jawom lowang sikaduwa. ⁴⁰ Sarī gi, bong luu mulit baguru ni guru awam, masti' kapidoyan na ya' du lumabi man guru na. San ina lay na takole' na mimon kapandoyan guru na, sibū du kaawaman da.

⁴¹ "Na kaam ma tigi' nahawi, ongoy taggaha' takita bi bobo'-bobo' jawom mata sohe' bi, pagka batang ni mata bi ya' san paruli bi. ⁴² Ya' sina sikatuwa' bong kam magtuyu' ngalakkahan bobo'-bobo' ni mata sohe' bi, bong masi luu batang ni mata bi. Magbawu'-bawu' ja' sina kam sutsi' bong kam buwat me' looy. Subay si' kaddoan bi do' duhu' batang ni mata bi mari tampak pangandaan bi ngaddoan bobo'-bobo' man mata sohe' bi."

Ni buwa' na takila ta bong poon kayu mahap atawa maat

(Matiyu 7.15-20; 12.33-35)

⁴³ Pag-anu, lay na baw si Isa ngandalil manusiya' pa poon kayu, yuk na, "Bong luu poon kayu mahap, masti' buwa' na ina mahap du. Suga' bong ina poon kayu maat, masti' buwa' na maat du. ⁴⁴ Sangkon ni buwa' na, tasilang bi ja' sina bong kayu mahap atawa niya'. Ya' luu takattu' bi buwa' ayad me' sapantun buwa' anggul atawa buwa' igira ni poon kayu-kayu sumpot itingan atawa poon puhung. ⁴⁵ Manusiya' pun ina me' naa du. Bong jama mahap, mahap du kawul-piil na sabap kaayaran ja' kinanna njawom atay na. Suga' bong jama maat, maat du kawul-piil na sabap kalaatan ja' kinanna njawom atay na. Oy-oy ina kinanna njawom atay manusiya', inaa du sina pō' man jawom behe da."

Duwan jinis tukang buwat luma'

(Matiyu 7.24-27)

⁴⁶ Pag-anu, yuk si Isa lagi, "Kannahun bi bitsala ku. Ya' sina sikatuwa' bong kam ngawnan aku 'Papu', bo' ya' baw kam mme' ni tō' ku. ⁴⁷ Jama ina ma mme' niyaku, ma pakale ni tō' ku sampay bean na na du, me' tuu kadari na: ⁴⁸ Iya me' sapantun jama bay buwat luma' pagon makoy tehng mehe bo' kinalihan pala-wom sampay sinoksokan lagi batu mehe-mehe. Pag luu dunuk, san tuwa' liyud basag luma' na, ya' san kuhi jadu' sabap takko' me' na bay buwat. ⁴⁹ Suga' bong ina luu bay pakale ni tō' ku, bo' ya' du bean na, tadalil ya pa jama bay buwat luma' ta' tana' sadja'. Pag taabut dunuk, magti langkat me' liyud bohe' sampay magkanatan na kalangkapan na labbasakayi."

Si Isa ngulian tindog kapitan sundalu

(Matiyu 8.5-13)

7 Paddus ja' si' si Isa bay mitsala ni ga jama ndooy, lay na baw ya pilay pa Kapelnium. ² Ndooy si', luu disu kapitan sundalu, bangsa Rom, bo' luu disu tindog na saki ma kasengan na banahan, agon magkamatoy-matoy na. ³ Pag taaka kapitan looy si' luu na si Isa ni दौरा na, lay ya noho' kasohean matatoa bangsa Yahudi maku tulung ni si Isa noho' pa luma' na ngulian tindog na.

⁴ Pag takka ga matatoa looy si' pa mman si Isa, lay na sila maku junjung, yuk da, "Tuwan, luu la kapitan bay noho' kami pitu. Bong si' kadarihan ningkau, tulungun do' ya. San ilay ya sa' bangsa tabi, pata' du ya tinulung batan jama mahap du ya. ⁵ Iya ilay maase' du ningkitabi bangsa Yahudi sampay lay gi ya matanggahan kami langga."

⁶ Dari si', lay na si Isa mme' ninsila. Suga' tapit ja' si' sila pa luma' kapitan, luu na baw kabagayan kapitan looy nampang si Isa, yuk da, "Tuwan, tugun kapitan, san ko kono' daa na mahusaan dī nu pawus sabap ya' san kono' ya tawop noho' kau pilay pa luma' na. ⁷ Yuk na si', ni kaehe kawasa-kapatut nu, ya' san ya kono' tawop sitammu ka kau balharapan. Suga' yuk na si', basta lay ja' ko kono' ngabtang mantuu, kaulian ja' du silay tindog na. ⁸ Ndang tahati na du kono' hāl kapatut, batan iya disu ndiyoan kapatut panghulu' na; damikiyan, luu du siga sundalu ndiyoan kapatut na. Dari bong soho' na kono' dangan pilay, pilay du. Bong soho' na disu pitu, pitu du. Maka bong soho' na tindog na buwat, buwat du. Dari yuk na si', labi na sa' subay inasip bong kau na bay noho'. Sangkon tatantu na kono' bong ko bay ja' ngabtang mantuu, masti' kaulian ja' tindog na."

⁹ Pag takale si Isa bitsala da si', kapajayip ya sampay lay ya paawop pa baanan jama ma ngahaboyan iya,

bo' na halling, "Baan ta kam banahan, ni sikaliput Israil, ya' gi ku bay ngita san disu Yahudi me' basag pangando kapitan looy."

¹⁰ Na pag beleng ga sosohoan kapitan looy si' pa luma' na, pag nda' da, kole' na tindog na.

Si Isa makallum disu anak bawu danda

¹¹ Ya' hallom, lakka na baw si Isa ka ga mulit na mandooy song pa disu दौरा inawnan Nain. Bo' tud meka gi jama mme' ninsila. ¹² Tapit ja' si' sila pa behe lawang kuta' ma ngaliput दौरा looy, lay sila sitammu ka baanan jama pō' man दौरा looy nuhiyan mayat pa kubu. Mayat looy ilay yana disu lalla anak tungga, bo' bawu lagi nne' na. Maka meka du jama दौरा looy bay mme' ni bawu looy nuhi sasang na patuhut ni pangka' anak na.

¹³ Pag takita ja' bawu looy me' Papu' Isa, kapaluuy ya. Dari yuk na, "Daa na ko Da' nangis." ¹⁴ Pag-anu si', pasōng na si Isa pa pangka' looy, bo' pinurut me' na. Sampay lay na patagong ga jama ma ngalanggung. Pag-anu, yuk si Isa ni mayat looy, "To', bangun na ko." ¹⁵ Pag-anu, ilooy ma bangun du lalla looy sampay mitsala na ga. Dari si', yuk si Isa ni nne' na, "Atu na Da' anak nu."

¹⁶ Pag takita le' baanan jama ndooy, takkahan tawu na sila labbasakayi sampay mudji na ga sila Tuhan, yuk da, "Luu na bitu Tuhan pitu nabang kitabi suku' na. Batan luu na bay papitu na disu nabi bidida' na ehe kawasa na pa mman tabi." ¹⁷ Dari habal pasal bay kadarihan si Isa si' lata' na ni sikaliput Yahudiya sampay ni siga lahat ma ni bihing-bihing na.

Si Yahiya ma Tukang Mandi noho' siga mulit na pa mman si Isa (Matiyu 11.2-19)

¹⁸ Na siga mulit si Yahiya ma Tukang Mandi si' tu, lay du taaka da bay kadarihan si Isa. Dari lay sila pilay pa mman si Yahiya njawom jil nuntutan iya. Pag lupus, lay si Yahiya noho' mulit na duwa, ¹⁹ yuk na, "Pilay do' kam pa mman si Isa. Tilawun bi te' bong tud iya na tukang nalamat ma bay njanji' me' Tuhan pinapitu, atawa luu gi ka sarī subay agad tabi."

²⁰⁻²¹ Dari si', lay na sila pilay. Pag takka da pa mman si Isa, magsabtan baw ka sasang na ngulian jinisan saki jama ka ga jama sineytan sampay jama buta. Pag-anu, yuk mulit si Yahiya ilooy si' sikaduwa, "Tuwan, lay si' kami la soho' Tuwan Yahiya nilaw kau bong tud kau na tukang nalamat ma bay njanji' me' Tuhan pinapitu atawa luu gi ka sarī subay agad kami."

²² Tampung si Isa, "Pabeleng na kam, bo' baan bi ja' si Yahiya bong oy bitsala bay takale bi niyaku sampay ma bay takita bi pabuwat ku. Baan bi ya jama buta ngita na, jama tongka' kapalān na paayad, jama inipu

kaulian na, ma bisu kale na, sampay jama matoy pinakallum na. Maka luu na umanat mahap pinasaplag ni jama miskin. ²³ Baan bi ya, njawom supaat soysoy ya' hawal-hawalan niyaku."

²⁴ Lay ja' si' lakka ga mulit si Yahiya, lay na mitsala si Isa ni siga baanan jama ndooy pasal si Yahiya, yuk na, "Jaman bi ilay bay pilay pa mman si Yahiya ndooy ni lahat lau-lau, kumpas ku sa' ga maksud bi pilay nganda' parang maghapoy-hapoy me' baliyu. ²⁵ Maka kumpas ku sa' du maksud bi pilay nganda' jama hagaan pamakoy na. Batan bong ina kita doman nganda' jama ma mamakoy me' looy sampay ma lakkop me' alta', subay kita pilay pa astana', sa' ga ni lahat ya' magluma'. ²⁶ Sa' ba, maksud bi pilay sabap doman kam ngita nabi? Tud bana du baw silay si Yahiya nabi. Suga' ni sabana na, patingkat gi ya man nabi. ²⁷ Batan iya na silay sosohoan looy ma bay awnan Tuhan njawom kitab ma pō' duhu' man Almasi. Yuk Tuhan ni Almasi, 'Bbos-bbos luu sina soho' ku duhu' man kau disu sosohoan ku masaplag mari saddiya na jama ni katakka nu.'" †

²⁸ Yuk si Isa lagi, "Baan ta kam banahan, bong inawnan manusiya', ya' luu bay pinamaddihan patingkat labi man si Yahiya. Suga' ni batnaa, soysoy ina tumabe' na ni pamarinta Tuhan, san du pooy diyo' na ni bandingan manusiya', malaingkan patingkat gi ya man si Yahiya."

²⁹ Na pag takale ga jama ndooy sampay ga tukang ninga sukay bitsala si Isa, hona'-hona' da, "Tud ya' la luu sibu' sabanding ayad kahandak Tuhan!" Ga jama looy ilay si' ma bay mantug Tuhan me' looy, ndang lay na du tabe' ni sagannap ma mean kahandak Tuhan jaman da bay noho' pinandi ni si Yahiya. ³⁰ Bo' siga Parisi ka ga guru sara' agama lay ja' nuwak kahandak Tuhan batan ya' sila bay kuhi pinandi me' si Yahiya.

³¹ Pag-anu, yuk si Isa, "Jama ni angkat-angkatan batnaa, ya' ku pandoy nguwalna' batan awod sila takole' sinulut. ³² Sila ina me' karuha siga anak-anak ni tabu' ma ya' doman mme' kuli-kuli san gi oy kuli-kulihan pinō' me' siga sohe' da. Bong sawpama siga sohe' da maglami-lami niyup suling, ya' du sila kuhi mme' magsayaw. Bong siga sohe' da bahasa ngalangan-langan mayat, ya' du sila kuhi mme' magbawu'-bawu' maglindu.

³³ "Na kaam ina, sibu' karuha bi ka ga anak-anak me' looy si'. Luu na si Yahiya bay pinapitu me' Tuhan pa mman bi, suga' ya' du kam bay kuhi mme' niiya. Gam pin sukat makanan na sa' me' ningkaam, bo' ya' lagi ya nginum oy maka oy na makalango, ba'-bā' bi sineytan na baw ya. ³⁴ Pag sunu' Anak Manusiya', yana aku, san ku mangan kinakan biyasa sampay nginum tuba'

† Kitab Nabi Malakay 3.1.

anggul me' karuha kaekahan manusiya', ba'-bā' bi lagak na baw ku maka palalango lagi. Maka sukat ku palamud ni siga tukang ninga sukay ka ga pagkahi da baldusa, pinalaat na baw ku me' bi. ³⁵ Suga' biyahun na luu. Bong ina jama tud katuwa' du mamiki, tasayu da du kami ka si Yahiya sali'-sali' bay pinapitu me' Tuhan."

Disu danda numpahan battis si Isa insallan hamut

³⁶ Na luu disu llaw, lay na baw si Isa kinaddo' mme' mangan me' disu Parisi inawnan si Saymon. Dari si', lay na du ya mme' pilay pa luma' na mangan. ³⁷ Na ni दौरा man Parisi looy si', luu disu danda tanyag baldusa. Pag taaka na luu si Isa ni luma' Parisi looy, lay ya pilay moo katsa'-katsa' insallan hamut. ³⁸ Takka ndooy, lay ya nangge ka tuut na ni bihing battis si Isa sam-bayan na nangis. Sampay lay na ga base' battis si Isa kakattapan me' bohe' mata na. Pag-anu si', lay puusan na battis si Isa ka dūn kōk na. Pus me' looy, lay ūk na battis na, bo' lay gi nnaan na insallan hamut.

³⁹ Pag takita ja' me' Parisi looy ma bay ngaddo' si Isa me' looy, njawom atay na, "Bong si' bina mawjud lalla naa disu nabi, ya' ya kuhi sinagid le' danda naa, batan masti' tasayu na ja' danda naa baldusa."

⁴⁰ Na si Isa si' tu, ndang tasayu na bong oy njawom pamiki Parisi looy. Dari yuk na niya, "Saymon, luu situ si' bā' ku ningkau."

Tampung si Saymon, "Oy lay si' Tuwan?"

⁴¹ Yuk si Isa, "Luu duwa jama utangan ni disu tukang mautang. Ilooy si' disu, utang na lima hatas dublun pilak porol, kuwan ilooy disu, limampū'. ⁴² Na ga jama looy si', sali'-sali' ya' bay kabayad. Dari sabap luuy lalla looy ma bay mautang ninsila, lay puwasan na utang da sikaduwa. Na Saymon, tilaw ta te' ko, bong kau mista, mamooy lay sila mas mehe ase' na ni lalla looy ma bay mautang?"

⁴³ Yuk si Saymon, "Bong aku mista, ilooy ma mehe utang na."

Yuk si Isa, "Tuwa' bana bandingan nu."

⁴⁴ Pag-anu, tinele' na me' si Isa danda looy si' sam-bayan na maan si Saymon, yuk na, "Saymon, ndaun do' ba danda tuu. Aku si' dutai ta' luma' bi, ya' ku bay buwanan nu bohe' man ku ngosoan battis ku. Bo' danda tuu, bay gi mase' battis ku ka bohe' mata na, bo' pinuusan ka dūn kōk na. ⁴⁵ Pag takka ku ntuu, ya' ku bay hulmat nu ka ūk. Bo' danda tuu, labba man katakka ku, ya' bay patagong ngūk battis ku. ⁴⁶ Ni katakka ku si', ya' san bay kattapan nu kōk ku ka insallan man nu ngahulmat aku. Bo' iya, lay gi nnaan na battis ku insallan hamut salangkaw-langkaw haga' na. ⁴⁷ Baan ta ko Saymon, bana na meka situ bay dusa danda tuu, suga' lay na situ bay puwasan ku. Ituu situ kon mehe ase' na niyaku. Suga' bong ina jama mista dangkiti' du

dusa na, pag pinuwasan, malaingkan dangkiti' du ase' na."

⁴⁸ Pag-anu si', yuk si Isa ni danda looy, "Nang, lay na silay puwas dusa nu labbasakayi."

⁴⁹ Sila si' tu ma siharung-harung mangan ka si Isa, njawom atay da, "Uy, soy do' tu lalla tuu saula-ula tapuwasan na dusa jama?"

⁵⁰ Suga' gam pin ndarahan gi me' si Isa halling na ni danda looy, yuk na, "Salamat na sina ko sabapan pangando nu niyaku. San ko mole' na. Maka pasannangun na atay nu."

Karandahan ma mme' ni si Isa

8 Ya' hallom, lay na baw si Isa ngalataan siga दौरा ka kakawum-kawman masaplag umanat mahap pasal pamarinta Tuhan. Maka luu na du bay mme' siga mulit na sikasapu-duwa. ² Maka luu gi karandahan mme' ninsila ma lay na kaulian me' si Isa jinisan saki da. Maka luu gi kasohean ninsila bay sineytan lay na du kaulian. Disu ninsila yana si Mariyam, danda man Magdala. Iya ilay bay pingka' luu pitu' seytan njawom baran na lay na pinalakka. ³ Maka luu gi bay mme' si Jowanna, yana nda si Kusa ma tukang magmalim ni astana' Gubnul Herod. Maka luu gi si Susana sampay meka gi karandahan bay du mme'. Sila ilay bay ngang-gastusan si Isa ka ga mulit na ka sīn da dī da.

Dalil pasal jama naburan bani

(Matiyu 13.1-9; Malkus 4.1-9)

⁴ Ni waktu looy, meka na jama pilay pa mman si Isa lakka man jinisan दौरा ka kakawum-kawman. Luu ja' si' sila kumpo, lay na si Isa ngandalil man na noan sila, yuk na, ⁵ "Luu disu jama lay naburan bani ni huma na. Pag sabud na, kasohean lay tumilu' pa tangnga' lān. Dari si', lay ja' tagiok me' jama sampay lay katis kinakan me' siga manuk-manuk. ⁶ Kuwan kasohean bani, lay tumilu' pa jawom kabatuhan dangkiti' du tana' na. Lay du baw tomo', suga' song hallom lay du ngalayu, batan ya' na ngambang tana' na pag pasu' ja' llaw. ⁷ Kuwan kasohean bani lay tumilu' pa jawom lumput itingan. Pag tomo' na, pasulig du lumput looy sampay lay ja' limbo me' lumput. ⁸ Kuwan kasohean bani lay tuwa' ni tana' mahap. Dari si', mahap me' da sulig sampay pag buwa' na, lay gi lipat min dahatus." Pag-anu, yuk si Isa lagi, "Kaam ma pakale ni bitsala ku, pahamun bi paayad."

Maksud si Isa ngandalil

(Matiyu 13.10-17; Malkus 4.10-12)

⁹ Pag-anu si', tinilaw na si Isa me' siga mulit na bong oy kamaatunan dalil looy si'.

¹⁰ Pag tampung si Isa, "Kaam, siga mulit ku, ndang sinuku' sina ningkaam pinahatiyan hāl pamarinta

Tuhan ma ya' gi bay lahil maruhu'. Suga' bong ni siga jama sarī ma ya' pitsaya' niyaku, ngkod ngandalil ja' ku man ku noan sila. Kon ku buwat me' looy supaya san sila ngita, sibu' du sila ka ya' ngita. Maka san sila kale, ya' du sila kahati.

Si Isa makkasan kamaatunan dalil looy pasal jama naburan bani

(Matiyu 13.18-23; Malkus 4.13-20)

¹¹ “Batnaa, passa' ku na ningkaam kamaatunan dalil looy si'. Kuwan ilooy ma inawnan me' ku si' bani, yana umanat Tuhan pinasaplag. ¹² Kuwan tana' ni tangnga' lān man bani looy bay tumilu', tuwa' pa sagannap ma bay kale umanat Tuhan, suga' magti ndagmit me' Ibilis man jawom atay da mari ya' na luu dapat da pitsaya' sampay sinalamat. ¹³ Kuwan tana' looy ma njawom kabatuhan man bani looy bay tumilu', tuwa' pa sagannap ma bay kale umanat Tuhan sampay magti pitsaya' ni kagāk da. Suga' pagka ya' bay nganggamut pa lawom umanat looy njawom atay da, ya' du hallom tatasan da pitsaya'. Pag luu ja' kabinsanaan atawa laug tuwa' pa jata' da, sigla' du sila patatak. ¹⁴ Kuwan tana' looy ma meka lumput itingan na man bani looy bay tumilu', tuwa' pa sagannap ma bay kale umanat Tuhan sampay pitsaya' suga' wā sila hanggaw ni hāl me' da lllum ni junya'. Alta' tud hagaan ninsila. Maka me' da nganduwan napsu da ni kajinisan me' punu njawom atay da. Dari song hallom, umanat Tuhan njawom atay da, bong dalil ta pa tinanom, lay na limbo le' lumput sampay ya' du buwa'. ¹⁵ Bo' tana' looy ma mahap man bani looy bay sinaburan, tuwa' pa sagannap ma bay kale umanat Tuhan, bo' kinanna me' da ni kahilas atay da. Wā sila mean umanat looy san gi oy katuwa' ninsila. Sangkon jinisan kaayaran na takita ni kaallum da. Kaayaran da ina, bong dalil ta pa tinanom, ya' luu hanti' da buwa', bo' ayad ja' buwa' da.”

Kabanahan ya' dari tinapuk

(Malkus 4.21-25)

¹⁶ Pag-anu, yuk si Isa, “Kaam ina, katoonan bi na kabanahan. Sangkon daa na tapukun bi. Bong dalil ta pa palitaan, ya' sina luu jama pus na nantikan palitaan tinangkopan na baw ka undam atawa inanna' ndiyo' kantil. Masti' gowet na ja' sina pa jata' supaya ngita soysoy paasok. ¹⁷ Batan basta ina lay na ginowet palitaan, ya' luu sa' karantaan me' na. Intong na, pag pō' kabanahan, mimon ma bay llimbuan, pinalahil na. Damikiyan, mimon ma bay sinipuk, kinatoonan na. ¹⁸ Sangkon pakale kam paayad, batan soysoy ina nganna bitsala ku, masti' sinampunan gi sina pangahati na. Suga' soysoy ina ya' nganna, malaingan lugi' ja' ya. Sakayi na ina mintu kasayu, san luu pangahati na dangkiti', lay na kinaddoan.”

Sagannap ma inawnan paglūng si Isa

(Matiyu 12.46-50; Malkus 3.31-35)

¹⁹ Na sasang si Isa nō', luu na baw takka nne' na ka ga danganakan na. Suga' ya' san sila bay kapassut pa mman na sabap meka na manusiya'. ²⁰ Dari si' luu bay maan si Isa, yuk na, “Tuwan, alay la nne' nu ka ga danganakan nu nangge ni poan. Doman kono' sila magbitsala ka kau.”

²¹ Pag tampung si Isa, “Oho', suga' me' ku ngingat, sa' sat sila nne' ku ka ga danganakan ku. Batan sagannap ma pakale sampay ngasip ni umanat Tuhan, sila pun ina bilang ku du nne' ku ka ga danganakan ku.”

Si Isa mataddo' libut

(Matiyu 8.23-27; Malkus 4.35-41)

²² Na disu llaw, yuk si Isa ni ga mulit na, “Palintas do' kitabi pa dambila' danaw.” Dari lay na sila dutai ta' kumpit, bo' da lakka. ²³ Lān da si' pilay, lay na baw kapatuli si Isa. Sasang na tuli, takka na libut. Ni kabasag lamba nimpok, meka na ga bohe' paisi sampay piligru na ga tumallob kumpit da. ²⁴ Dari lay binati' me' da si Isa, yuk da, “Tuwan! Ū Tuwan! Limbo na kitabi!” Dari si', ilooy ma bangun du ya, bo' sinoho' me' na baliyu looy sampay lamba na patagong. Dari si', sarunduun du banti baliyu looy ka lamba na sampay taddo' na lahat.

²⁵ Pag-anu, yuk si Isa ni siga mulit na, “Ongoy do' ina ya' luu pangando bi pa Tuhan?”

Kuwan ga mulit na si' tu, tud bay tawu. Inu-inu sila sampay sitilaw-tilaw na sila, yuk da, “Jama oy do' tu me' tuu? Sampay baliyu ka lamba ngasip ja' du bong iya noho!”

Si Isa malakka siga seytan man jawom baran disu lalla

(Matiyu 8.28-34; Malkus 5.1-20)

²⁶ Pag pawus da, lay na sila parunggu' ni Gerasa ndooy ni dambila' danaw man lahat Jalil. ²⁷ Pag lay ja' duwai si Isa ndooy, luu na baw pasōng pa mman na disu lalla sineytan. Hallom na ya nantang na sadja'. Ya' na luu me' na ta' luma'. Ndooy na ja' ya ni kakubuhan. ²⁸⁻²⁹ Bo' daran patakka seytan na. Maka san daran pinusas battis-tangan na ka karina sampay njagahan lagi, masi du tabakkasan na. Pag-anu, bo' na pinaggos me' seytan na noho' pilay pa tangnga' dile ya' magluma'.

Na llaw looy si', pag takita na si Isa, ilooy ma killahap ya sampay pahangkop ni awpan na. Pag-anu si', lay na soho' si Isa seytan looy palakka man jawom baran na. Dari magti ngahowap lalla looy si', yuk na, “Batōy nu itu ku Isa? Katoonan ku du bina kau Anak Tuhan Mahatinggi. Junjung ku na ningkau, daa ja' ku pidjalaun.”

³⁰ Pag-anu, tinilaw na ya me' si Isa, yuk na, "Soy ina awon nu?" Pag tampung na, "Si Libuhan." Ngkon na ngawnan dī na me' looy sabap meka seytan bay paa-sok pa jawom baran na. ³¹ Kuwan siga seytan looy baw si' tu, lay nganjujung ni si Isa ya' noho' hiniyakan pa jawom lowang tangob ma ya' luu ngkoran lawom na.

³² Na ndooy si', luu baanan bawi inipat magkakanan ni tabbis punu. Dari si', bbuwatan siga seytan njawom baran lalla looy si' nganjujung ni si Isa, yuk da, "Bong dari ningkau, pasayin na ja' kami pa jawom baran baanan bawi looy." Dari lay na sila nduwan. ³³ Pag pō' ga seytan looy man lalla looy, lay na du sila pasayin pa jawom baran baanan ga bawi looy. Pag-anu si', ilooy ma magti magsonsehan baanan ga bawi looy palūd pa jawom danaw sampay lay na katis limbo.

³⁴ Pag takita me' siga tukang ngipat bawi looy me' looy, magti sila sonse pa jawom दौर sampay pa siga kawum ni bihing na nuntutan jama mimon ma bay tasakup da. ³⁵ Dari ilooy ma bahuklud du jama pilay pa mman si Isa masā bong mawjud du habal ma bay tinuntut ninsila. Pag takka da, takita da na lalla looy ma bay sineytan ningkō' ni bihing battis si Isa. Bo' lay na ya mamakoy maka basanayan na pamiki na. Dari si' takkahan tawu na ga sila ni kaehe kawasa si Isa.

³⁶ Pag-anu, lay na sila tinuntutan me' sagannap ma bay kasakup bong pooy me' lalla looy si' bay kaulian.

³⁷ Suga' bbuwatan jama sikamimon ni sikaliput Gerasa, lay maku luuy noho' si Isa lakka man lahat da sabap tawu sila. Dari si' lay na ga si Isa dutai ta' kumpit da song palakka. ³⁸ Kuwan lalla looy baw si' ma bay sineytan, lay maku junjung mme' ni si Isa. Suga' ya' bay kuhi si Isa, gam pin yuk na, ³⁹ "Gam na ko baw mole' bo' nu nuntut mimon bay pabuwat Tuhan ningkau." Dari lay na mole' lalla looy, bo' na ngalataan दौर nuntut pasal mimon bay pabuwat si Isa niiya.

Anak si Jayrus ka disu danda ma katumpahan laha'
(Matiyu 9.18-26; Malkus 5.21-43)

⁴⁰ Pag beleng ga si Isa pa dambila' danaw, ndang meka na jama ngagad nampang iya. ⁴¹ Pag duwai si Isa, luu pasōng pa mman na disu pa-mmean langga inawnan si Jayrus. Luu ja' si' ya ni awpan si Isa, lay ya sujud sambayan na maku junjung moo iya pa luma' da ⁴² batan luu anak na magkamatoy-matoy na. Boho' ga sapu-duwan taun umu na, bo' isu-isu du anak na danda.

Na lān si Isa si' song pilay pa luma' si Jayrus, mag-dogsog-dogsog na jama mme' niiya. ⁴³ Njawom baanan ga jama looy si', luu disu danda sapu-duwan taun na halloman na daran katumpahan laha'. Minsan meka na duktul man na bay nguli', ya' du ya bay kaulian. Sampay lay na ga katis alta' na hangat man na nguli' padisu-padisu. ⁴⁴ Dari bbuwatan danda looy si', lay papassūt pa bukutan si Isa bo' na murut bihing-bi-

hing juba na. Dari si', sarunduun du lay banti laha' na tumpa.

⁴⁵ Pag-anu yuk si Isa, "Soy do' lay si' bay murut aku?" Pag ya' ja' mangaku labbasakayi, yuk si Pitel, "Uy Tuwan, ya' bitu la taambat manusiya' ntuu! Masti' tasagid ja' ko me' tuu magdogsog-dogsog na sila."

⁴⁶ Suga' yuk si Isa, "Ya' ba sali'. Luu bitu bay takissa ku kawasa pō' man baran ku nguli'."

⁴⁷ Pag nda' danda looy tasayu ya me' si Isa, mipig na ga ya sampay lay na ya sujud ni awpan na. Pag-anu si', nuntut na ya ni pag-awpan sikamimon bong ongoy ya bay murut iya maka bong pooy me' na bay kaulian de'-dē'. ⁴⁸ Dari yuk si Isa niiya, "Inaa ina si' Nang man nu bay kaulian sabap pitsaya' ko niyaku. Batnaa san ko mole' na. Maka pasannangun na atay nu."

⁴⁹ Sasang si Isa masi mitsala ni danda looy, luu na baw jama takka man luma' si Jayrus. Yuk na ni si Jayrus, "San daa na ba pahusaan ta Tuwan Guru. Lay na la taabut anak nu."

⁵⁰ Suga' pag takale si Isa, yuk na ni si Jayrus, "Daa ko ba hanggaw. Mangando ja' ko niyaku, bo' na kaulian."

⁵¹ Pag takka da pa luma' si Jayrus, ilooy du bay padari si Isa mme' paasok yana ga si Pitel, si Yahiya, si Ya'kub ka ga indu'-mma' anak-anak looy si'. ⁵² Kuwan sagan-nap ma ndang luu na ndooy njawom luma', mag-tangisan na pin magkarukkaan ni anak-anak looy. Suga' a' yuk si Isa ninsila, "Daa na kam ba nangis. Ya' du sina matoy anak-anak naa, arapun tuli ja' sina."

⁵³ Pag takale da bitsala na, lay ja' ya pinatattohan batan katoonan da tud lai na matoy anak-anak looy.

⁵⁴ Suga' ya' du bay paruli si Isa, gam pin kinaddo' me' na tangan anak-anak looy sambayan na halling, "Nang, bangun na ko." ⁵⁵ Pag-anu, ilooy ma pabalik na galak na, bo' magti du ya bangun. Maka lay na soho' si Isa anak-anak looy pinakan ninsila. ⁵⁶ Dari kuwan siga indu'-mma' na si' tu, tud bay kahimattaan nganda' anak da llum na pabalik. Suga' lay sila sinupali me' si Isa ya' noho' mā' ni soysoy ja' bong oy bay pabuwat na.

Siga mulit si Isa sikasapu-duwa sinoho' masaplag
(Matiyu 10.5-15; Malkus 6.7-13)

9 Na luu disu llaw, lay linganan si Isa ga rasul na sikasapu-duwa noho' kumpo pa bihing na. Luu ja' si', lay sila buwanan na kawasa-kapatut malakka siga seytan sampay ngulian jama sakihan. ² Pus me' looy, lay na sila sinoho' ngalataan lahat masaplag umanat mahap pasal pamarinta Tuhan sampay noho' ngulian jama ma sakihan. ³ Ya' gi si' sila bay lakka, yuk si Isa ninsila, "Daa na kam moo oy-oy halli' ni palanan bi. San tungkud, bāg, lutu' atawa sīn, sampay pasaynan, daa na du kam moo. ⁴ Bong kam bay kinaddo' me' jama noho' pahanti' ni luma' da, ndooy na ja' mman bi halloman bi ya' gi palakka man दौर da. ⁵ Suga' bong

baw kam bay takka ni disu दौरा man bi ya' hinasi, lakka na ja' kam. Suga' pag pō' bi man दौरा looy, papasan bi momok tana' lahat da man sinilas bi tanda' ya' na luu lamud bi ninsila."

⁶ Dari si', lay na lumān ga rasul na ngalataan kakawum-kawman masaplag umanat mahap pasal pamarinta Tuhan. Maka lay na du sila ngulian sagannap ma sakihan.

Lingog pikilan Gubnul Herod Antipas

⁷ Na pag taaka Gubnul Herod pasal mimon bay kadarihan ga si Isa, ya' na katoon-toonan na pamiki na sabap ba'-bā' kasohean si Isa yana si Yahiya ma Tukang Mandi Ilum na pabalik. ⁸ Tanggap kasohean baw, Nabi Eliyas kono' ya luu na kaluwa pabalik. Kuwan kasohean mā' iya disu nabi sarī man maruhu'-ruhu' Ilum na pabalik. ⁹ Dari lingog pamiki Gubnul Herod, yuk na, "Si Yahiya bilay, lay na soho' ku pinonggolan kallong na. Dari soy na baw ilay si' jama looy ma daran bay taaka ku." Dari labba mandooy, tud doman na ya sitammu ka si Isa.

Si Isa makan jama labi lima libu

(Matiyu 14.13-21; Malkus 6.30-44; Yahiya 6.1-14)

¹⁰ Na balik ta pa siga rasul si Isa si', pag beleng da bay ngalataan lahat, lay na tuntutan da si Isa mimon bay pabuwat da. Pag lupus, lay na baw sila binoo me' si Isa song pilay pa tagan दौरा inawnan Betsayda, sila-sila ja'. ¹¹ Suga' pag taaka ga baanan jama lay na lakka ga si Isa, lay na sila patuhut. Pag taabut da si Isa, lay du sila hinasi me' na sampay lay gi sila tinoan pasal pamarinta Tuhan. Maka soysoy ndooy sakihan, lay du ulian na.

¹² Pag taabut kohap, pasōng na siga rasul na sikasapu-duwa pa mman na, yuk da, "Tuan, daa busung, sōn na baanan ga jama looy pilay pa kakawum-kawman miha kalumaan man da tuli sampay mangan batan lahat tuu bitu ya' magluma'."

¹³ Suga' yuk si Isa, "Kaam sa ba makan sila."

Yuk da baw si' tu, "Uy, lutu' tabi bitu limam batang du tinapay ka duwa lisu du daying! Bong baw sila ballihan kami balanja' me' naa na eka da, ya' du takaya kami." ¹⁴ Kon da ilay si' bay halling me' looy batan eka ga lalla ndooy si', luu ga lima libu, sarī gi karandahan ka ga anak-anak.

Suga' yuk si Isa ninsila, "Kumpohun bi ja' sila ga lima-limampū' njawom disu baanan noho' ningkō'."

¹⁵ Pag lay ja' sila pinatingkō', ¹⁶ lay kaddo' si Isa tinapay looy sikalimam batang ka daying looy sikaduwa, bo' na pahangad pa ta' langit sambayan na muwan pagsukuhan pa Tuhan. Pag lupus, lay pinong-pōng me' na mimon bo' lay songan na pa mman siga mulit na noho' ndean ga baanan jama ndooy. ¹⁷ Dari lay na

mangan mimon jama ndooy sampay sso na ga sila sikamimon. Pag lupus, luu gi bay pinumpung sapuduwa baka' panno' le' pisan tinapay ka daying bay takapin.

Si Pitel mā' bong soy si Isa

(Matiyu 16.13-19; Malkus 8.27-29)

¹⁸ Na luu disu llaw, lay si Isa maku duwaa dangan-dangan na. Pag lupus, lay ya pasōng pa mman ga mulit na ma luu ndooy. Tilaw na ninsila, "Bong ni bit-sala jama, soy itu ku kono'?"

¹⁹ Tampung da, "Pamā' kasohean, kau na kono' si Yahiya ma Tukang Mandi lay na llum pabalik. Yuk kasohean baw, kau na kono' Nabi Eliyas atawa disu nabi sarī man maruhu'-ruhu' bay pinakallum pabalik."

²⁰ "Na bong kaam," yuk si Isa, "soy baw itu ku?"

Tampung si Pitel, "Kau na bina Almasi, tukang nalamat ma bay njanji' me' Tuhan."

²¹ Pag-anu si', lay sila sinupali me' si Isa ya' noho' mā' ni soysoy bong soy ya. ²² Maka yuk na lagi, "Ndang lay na situ ginanta' talpaksa' niyaku, yana Anak Manusiya', natasan jinisan kabinsanaan. Bo' tinuwak lagi ku me' siga matatoa ka ga imam langkaw sampay ga guru sara' agama. Maka pinapatoy lagi ku. Suga' pag ina mintu taabut ni katallu ngallaw, llum na du sina ku pabalik."

²³ Pag-anu, yuk si Isa ni sikamimon jama ndooy, "Soysoy doman mme' niyaku subay tikutan na kahandak na bong pin taduwan na ja' kahandak ku. Subay atas na manangkit tehang halli' man na nilansang, bo' na patuhut niyaku. Hati na, llaw-llaw subay atas na lumingka' njawom jinisan katiksaan ka kabinsanaan kalna' aku san man na matoy, bo' na kapa-mme' niyaku. ²⁴ Batan soysoy ina numbul satu niiya me' na nulut dī na halloman na ntuu ni junya', masti' tiksa' ja' nyawa na saumu. Suga' soysoy ina ya' mean kahandak na bong pin tabean na kahandak ku, sampulna' nyawa na labba man junya' sampay pa ahirat. ²⁵ San ina sawpama mimon alta' njawom junya' lay takole' bi, oy pus na bong tiksa' du nyawa bi saumu-umu pag taabut bi ni ahirat?

²⁶ "Soysoy ina iya' mangaku mme' niyaku ka tō' ku, malaingkan aku, yana Anak Manusiya', iya' du ku mangaku iya suku' ku pag beleng ku pa junya' ddas ka kawasa lakka man kami ka Mma' ku sampay ga malaikat na. ²⁷ Baan ta kam banahan, kasohean ina ma luu nangge ntuu, ya' gi sila bay matoy, ndang takita da na sina mintu katakka pamarinta Tuhan."

Halin bantuk si Isa ta' punu

(Matiyu 17.1-8; Malkus 9.2-8)

²⁸ Na pag luu ja' si' ga wawu' ngallaw bay pingka', lay na baw si Isa nukad punu maku duwaa pa Tuhan. Ma-

ka luu du bay boo na ga si Pitel, si Yahiya, ka si Ya'kub.
²⁹ Sasang si Isa maku duwaa, halin na bantuk luwa na sampay pamakoy na lay na ga papote' malaas na maka nahaya' na. ³⁰⁻³¹ Maka sarunduun du luu tulun duwa jama matto' nahaya' na du, yana Nabi Musa ka Nabi Eliyas. Bbuwatan da magbitsala ka si Isa ni hāl kapatoy na song binakbul ndooy ni Jerusalem man Tuhan majatu gara' na.

³² Ni waktu looy si', kuwan ga si Pitel, ya' san luu bay tasayu da sabap tuli ja' sila. Pag bati' da, ilooy ma takita da na sahaya' si Isa ka ga nabi looy si' sikaduwa nangge ni bihing na. ³³ Dak ja' si' lakka Nabi Musa ka Nabi Eliyas, yuk si Pitel ni si Isa, "Tuwan, kahapan luu kami la ntuu. Bong anu, buwatan kami do' kam bawung-bawung tallu, disu ningkau, disu ni Nabi Musa ka disu ni Nabi Eliyas." Na ngkon si Pitel bay mitsala me' looy sabap ya' na katoon-toonan na bong oy pata' halling na ninsila.

³⁴ Na sasang si Pitel si' mitsala, luu na baw duwai tayi' baliyu patambun ninsila. Dari takkahan tawu na ga si Pitel. ³⁵ Bo' lay gi sila kale suwara pō' man jawom tayi' baliyu looy, yuk na, "Inaa ina Anak ku bay pene' ku majatu gara' ku. Indanan bi bitsala na."

³⁶ Paddus suwara looy si', pag nda' ga si Pitel, si Yahiya ka si Ya'kub, dangan-dangan si Isa sa nangge ndooy. Na ilooy si' sikamimon ma bay tasakup ga si Pitel, ya' gi bay pamā' da ni soysoy ja' jaman looy.

Si Isa ngulian disu anak-anak sineytan

(Matiyu 17.14-21; Malkus 9.14-29)

³⁷ Na pag me' sumawung, pag lay ja' palūd ga si Isa man punu looy, sakiyan na jama pasampang niiya.

³⁸ Maka luu du disu lalla ni baanan ga jama ndooy nginganan si Isa, yuk na, "Ū Tuwan Guru, junjung ku na ningkau, tabangun do' ba anak ku. Isu-isu iya du situ anak ku. ³⁹ Tud malasahi na ya me' seytan. Bila patakka na seytan na, killahap na ga ya, bo' magkuw-eregan lagi sampay ngalappu' na ga behe na. Adak ya' na situ luu hanti' na pinakaat me' seytan na. ⁴⁰ Bay na situ ku maku tulung ni siga mulit nu noho' malakka seytan na, suga' ya' du bay takole' da."

⁴¹ Tampung si Isa, "Uy la, angkat-angkatan batnaa, tud kulang pangando da pa Tuhan maka tud bingkok pamiki da. Me' noy na pin do' tu hallom ku dambuwa' ka kaam natasan arat bi?"

Pus me' looy, yuk si Isa ni lalla looy si', "Bōn na pitu anak nu."

⁴² Na sasang anak-anak looy binoo pa mman si Isa, patakka na baw seytan na. Dari lay ya humantak me' seytan na sampay lay na baw ya magkuw-eregan. Suga' pag saggong si Isa seytan na, ilooy ma lay na palakka sampay kaulian na anak-anak looy. Pag-anu si', lay na ya pinabalik me' si Isa pa mman mma' na. ⁴³ Na ga

jama si' tu ndooy sikamimon, tud bay haylan ni kaehe kawasa Tuhan.

Kaminduwa si Isa nuna' kapatoy na

(Matiyu 17.22-23; Malkus 9.30-32)

Na sasang ga jama ndooy masi haylan ni bay pabuwatan si Isa si', yuk na ni ga mulit na, ⁴⁴ "Indanan bi bitsala ku. Ya' na hallom, pina-ntan na situ ku, yana Anak Manusiya', pa jawom komkoman siga jama ma manta aku."

⁴⁵ Na ga mulit na baw si' tu, ya' gi bay tahati da bitsala na. Me' ga bay sa tinambunan pamiki da. Bo' ya' baw sila nawakka nilaw iya.

Jama ma patingkat man sikamimon

(Matiyu 18.1-5; Malkus 9.33-37)

⁴⁶ Na ya' gi si' bay hallom, magjawab na baw ga mulit si Isa bong soy sila patingkat ni baanan da. ⁴⁷ Na si Isa si' tu, katoonan na bong oy njawom atay da. Dari lay ya ngaddo' disu anak-anak, bo' binoo pa bihing na. ⁴⁸ Pag-anu, yuk na ninsila, "Ngaddo' kam matakaddam ni anak-anak tuu. Soysoy ina ngahasi jama diyo' pangkat na me' karuha anak-anak tuu kalna' aku, sibu' du sina ya ka ngahasi aku. Damikiyan, sagannap ma ngahasi aku, sali' du sila ka bay ngahasi ilooy ma bay mapitu aku. Indanan bi, soysoy ina pinakadiyo' pangatayan na ni baanan bi, iya na sina patingkat man sikamimon."

⁴⁹ Pag-anu si', yuk si Yahiya ni si Isa, "Tuwan, lay kami la ngita disu lalla malakka siga seytan makoy awon nu. Suga' lay bay saggong kami sabap ya' ya tabe' ni baanan tabi."

⁵⁰ Yuk si Isa, "Daa na ba saggongun bi. Tiyap-tiyap ilay jama ya' nguntra kaam, malaingkan tabilang nanggehan kaam."

Bangsa Samariya ya' doman ngahasi si Isa

⁵¹ Na tapit ja' si' waktu man si Isa pabeleng pa sulga', katobtoban pamiki na, subay ya pilay na pa Jerusalem.

⁵² Dari lān ga si Isa si' pilay, luu ni duhuan da disu kawum bangsa Samariya. Dari lay do' si Isa maruhu' siga jama pa kawum looy noho' miha man da pahanti'.

⁵³ Suga' jama lahat looy baw si' tu, ya' luu kuhi sabap katoonan da ga si Isa bangsa Yahudi song pilay pa Jerusalem. †

⁵⁴ Pag taaka si Ya'kub ka si Yahiya tinuwak sila me' jama kawum looy, yuk da ni si Isa, "Bong ko doman Tuwan, maku do' kami tabang pa Tuhan mari ya ngalabuan sila api man ta' langit bo' da tutung sampay hansu." ⁵⁵ Suga' lay do' si Isa paawop ninsila sam-

† *Gigitan bangsa Samariya ni bangsa Yahudi batan bistahan bangsa Samariya Tuhan subay sinumba ndooy ni Punu Gerizim. Sangkon ya' sila doman ngahasi bangsa Yahudi ma song pilay pa Jerusalem numba Tuhan ndooy.*

bayan na naggong sila ya' noho' mamiki me' looy.

⁵⁶ Dari lay na ja' sila papagsi' pa kawum sarī.

Bitsala si Isa ni sagannap ma doman mme' niiya

(Matiyu 8.19-22)

⁵⁷ Lān da si' palanja, luu disu lalla pa mman si Isa, yuk na, "Tuwan, mme' ku la ningkau paninggai-paninggai ja' ko."

⁵⁸ Tampung si Isa, "Mamiki do' ko ba paayad. Gam gi ina ga sattuwa tawun, luu gi katattogan man da patanna' sangom-sangom. Minsan ga manuk-manuk, luu du ka sāng da. Bo' aku itu, yana Anak Manusiya', ya' san luu luma' man ku tuli."

⁵⁹ Pag-anu si', yuk si Isa na baw ni disu, "Tu ko. Mme' na ko niyaku."

Suga' yuk jama looy, "Oho', Tuwan, suga' mole' do' ku duhu'. Ya' na du ilay hallom matoy na du mma' ku. Pus na mintu bay kinubu, bo' ku sa patuhut pa mman nu."

⁶⁰ Pag tampung si Isa, lay ya ngandalil, yuk na, "Bbiyahun na ba sagannap ma matoy ngubu jama matoy. Bo' kau, suku' nu ngalataan lahat masaplag umanat mahap pasal pamarinta Tuhan."

⁶¹ Yuk disu na baw, "Mme' ku la ningkau Tuwan, suga' bong si' kadarihan ningkau, mole' do' ku duhu' muhun ni ga jama luma' kami."

⁶² Iya tampung si Isa niiya, "Soysoy mme' niyaku subay kahandak ku pandang na. Bong nna' ta pa jama madja', subay ya nganda' paruhuan sadja'. Bong ina ya magtelean lagi, ya' sampulna' pabuwatan na. Damikiyan, jama ma mme' niyaku ina, bong ya' disu du pandang na, malaingkan ya' ya tawop pinakoy masōng pamarinta Tuhan."

Si Isa mene' pitumpu'-duwa mulit na masaplag

10 Pus me' looy, lay na baw Papu' Isa mene' pitumpu'-duwa jama ni baanan ma mme' niiya. Pag-anu, bo' da soho' na lumān masaplag pa siga दौरा ka ga kakawum-kawman ma song tinilu' me' na. Me' na bay noho' sila lumān, duwa-duwa maglimbang paninggai-paninggai ja' tilu' da. ² Yuk na ninsila, "Meka na sina jama ni batnaa buka' na puad da pitsaya' niyaku. Sila ilay me' sapantun pawoy njawom huma tahan sa kinattom. Salla na, dangkiti' du tukang ngattom. Sangkon maku na pin kam duwaa pa mman ilooy ma dapu huma, yana Tuhan. Kamura-murahan noho' du ya jama paeka ngattom ni huma na. ³ Batnaa pilay na kam, suga' paayad-ayad kam batan soho' ta na sina kam patabba' pa jawom jama jahat. Sibū' du sina mintu karuha bi ka siga bili-bili njawom baanan ido' tawun ma doman ja' nokob. ⁴ Pag mintu kam lumān, daa na kam moo sīn, bāg atawa sinilas sarī man ilooy ma patuk bi. Maka daa na kam mme' magmiting-mit-

ing ka jama pa hallom ni tangnga' lān taggaha' lantan na baw mintu palanan bi.

⁵ "Na pag dutai bi pa luma' jama, duhu'-duhu' halling bi, "Kamura-murahan binuwanan du kam me' Tuhan kasannangan." ⁶ Na bong ina sabana-bana luu du dawom da ni kasannangan ma bay paku bi, malaingkan takole' da ja' sina. Bong ina niya', malaingkan ya' du luu takole' da oy maka oy na. ⁷ Nnoy-nnoy luma' mman bi pahanti', patattog na ja' kam ndooy. Daa na kam maghalin-halin. Maka oy-oy binotang ningkaam, daa na kam alang-kapalang mme' nginum mangan, batan ilooy ilay mintu tabilang na hasil bi. Ndangndang soysoy ina maghulas-sangsā', tawop du binuwanan oy-oy kulang niiya me' sagannap ma bay tabangan na. ⁸ Sangkon, nnoy-nnoy ja' दौरा, bong kam hinulmat, oy-oy pinaawop me' da ningkaam, kakanun bi ja'. ⁹ Maka bong luu ndooy sakihan, ulian bi, bo' baan bi, 'Luu na pamarinta Tuhan tapit mman bi.' ¹⁰ Suga' mamooy-mamooy दौरा tilu' bi, bo' ya' kam hinasi, subay kam lakka. Suga' lān bi palakka, yuk bi ni mayran, ¹¹ 'Indanan bi. Luu na silay si' pamarinta Tuhan bay patapit pa mman bi, suga' lay ja' tuwak bi. Sangkon sampay momok tana' दौरा bi ma ngakkot ni sinilas kami, papasan kami na tanda' ya' na luu lamud kami ningkaam.'"

¹² Maka yuk si Isa lagi, "Baan ta kam banahan, bong luu jama दौरा me' looy ya' ngahasi kaam, pag ina mintu taabut llaw hukuman Tuhan, bohat gi sina mulka' njata' da man ni siga jama दौरा Sodom matto.'" †

Siya-siya jama ma ya' nawbat

(Matiyu 11.20-24)

¹³ Pus me' looy, yuk si Isa lagi, "Kaam, jama man Korasīn ka Betsayda, tud siya-siya kam. San meka na sipat kawasa Tuhan bay pakitahan ku kaam, ya' du kam bay kuhi nawbat. Bong si' ilay ndang bay na pinakitahan ni jama Tayil ka Saydon matto', masti' lay na silay sila matuk karut kasap sampay ngannaan kōk da abu tanda' da sasso ni bay dusa da. ¹⁴ Sangkon, pag ina mintu taabut llaw hukuman Tuhan, bohat gi sina mintu mulka' njata' bi man mulka' njata' siga jama Tayil ka Saydon.

¹⁵ "Kaam pun, jama man Kapelnium, kanna bi mare' inangkat kam pa sulga' sampay pinaehe, bo' ko, gam pin ina mintu, hiniyakan gi kam pa jawom nalka'.

¹⁶ "Na kuwan kaam siga mulit ku, soysoy ina mintu ngahasi bitsala bi, sali' du sila ka bay ngahasi bitsala ku. Soysoy nuwak kaam, sali' du ka aku bay tuwak da. Maka soysoy nuwak aku, sali' du sila ka nuwak ilooy ma bay mapitu aku."

† *Ndaun Panagnaan ni Awwal Jaman 19.1-29.*

Luu na bay pabeleng ga mulit si Isa sikapitumpu'-duwa

¹⁷ Na hallom maka hallom na, luu na bay pabeleng ga mulit si Isa ilooy si' ma sikapitumpu'-duwa. Tud bay gāk sila maka yuk da ni si Isa, "Tuan, sampay siga seytan ngasip ja' la ningkami bong awon nu sabbut kami!"

¹⁸ Yuk si Isa ninsila, "Ndang lay na silay takita ku Ibilis labu' man ta' langit me' hantangan mangirat tanda' lay na ya ā. ¹⁹ Ibilis ina ka ga pagkahi na seytan yana banta tabi. Suga' lay na sina kam buwanan ku kawasa-kapatut man bi tumanjata' ninsila. Sibuh' du sina karuha da ka ga sō atawa patikā' giniok me' bi, bo' ya' du kam kongoy-kongoy. ²⁰ Suga' sa' du sina inaa puntukan banahan man bi gāk sukat kam inasip me' siga seytan. Arapun ilooy ya subay kagakan bi banahan, sabap lay na sinuwatan awon bi ni listahan jama suku' sulga'."

²¹ Na ni waktu looy si', katakkahan na si Isa kagakan mehe me' Rū Sutsi' sampay yuk na pa Tuhan, "Ma', me' kau Papu' mimon-mimon ta' gumi sampay ta' langit, pudji ta ko. Magsuku ku ningkau sabap kabanahan ma bay limbuan nu ni siga jama ma milang dī da halul-akka ka lawom pangahati, palahil nu na ni jama ma kuhi tinoan me' karuha anak-anak. Lay na ganta' nu me' looy batan ilooy kasulut ningkau."

²² Pag-anu, yuk si Isa na baw ni baanan ga jama ndooy, "Mimon-mimon lay na hinalap me' Mma' ku niyaku. Ya' luu toon njawom atay ku sarī man Mma' ku. Damikiyan, ya' du luu toon njawom atay Mma' ku sarī man aku ka sagannap ma pene' ku pinakitau."

²³ Pag-anu, ilooy ma paawop na baw si Isa pa mman ga mulit na, bo' na mā' ninsila sadja', yuk na, "Njawom supaat kam sabapan siga pakaradjaan ma takita bi ni masa batnaa. ²⁴ Baan ta kam banahan, meka silay nabi ka ga sultan matto' tud bay doman ngita siga pakaradjaan ma takita bi batnaa. Maka tud mehe kainagon da kale ituu ma takale bi batnaa, suga' ya' du bay luu dapat da."

Ase' disu lalla bangsa Samariya

²⁵ Pag-anu si', luu na baw disu guru lahal ni sara' agama pasōng nuway-nuwayan si Isa, yuk na, "Tuan Guru, oy tu la subay pabuwat ku mari sampulna' nyawa ku saumu-umu?"

²⁶ Yuk si Isa niya, "Ni jawom sara' Nabi Musa ma bay batsa nu, pooy baw lay la?"

²⁷ Tampung lalla looy, "Njawom sara', yuk na, 'Kaasean bi Papu' bi Tuhan ni pupus hilas atay bi sampay pa bigi-bigi jantung bi. Maka mimon pamiki bi ka hulas-sangsā' bi subay magbē' ka ase' bi niya.' † Maka

† Kitab Tawrat, Duteronomi 6.5.

luu du njawom sara', ilooy ma yuk na, 'Subay kaasean bi siga pagkahi bi sibuh' du ka ase' bi ni dī bi.' ††

²⁸ Yuk si Isa niya, "Katuwa' ko. Basta inaa na bogbogan nu, sampulna' nyawa nu saumu-umu."

²⁹ Suga' pagka doman lalla looy muwasan dī na mari ya ya' taawnan ya' maase', tilaw na ni si Isa, "Mamooy lay la jama subay binilang pagkahi ku ma subay kaasean ku?"

³⁰ Tampung si Isa niya, "Luu disu lalla bangsa Yahudi lay lumān lakka man Jerusalem song pa Jeriko. Iya si' tu lay ginapahan me' baanan mundu. Pag-anu, binono' na ya sampay dak na ga matoy. Bo' lay gi kinad-do' mimon sīn na sampay ga pamakoy na, bo' na llab-bahan. ³¹ Ya' hallom, luu na baw imam pingka' mandooy. Suga' san takita na lalla looy, lay ja' ya pasihin pa dambila' lān. ³² Pag-anu, pasunu' na baw disu tata-bang ni langga mehe, panubu' si Libay. Pag takita na lalla looy, lay ja' du lingkaan na.

³³ "Ya' hallom, pasunu' na baw disu lalla bangsa Samariya. Pag takita na lalla looy, kapaluuy ya san iya bangsa kinagigitan me' bangsa Yahudi. ³⁴ Dari lay ya pasōng pa mman lalla looy, bo' na ngulian siga bakat na ka insallan magsakot ka tuba' anggul, bo' pinutus. Pag-anu, bo' na pinabakura' ta' kura' na binoo pa luma' man jama nukay bilik. Ndooy si', lay gi ya inintu me' na. ³⁵ Pag me' sumawung, lay gi ya ngambanan sīn man jama dapu luma' looy bo' na halling, 'Bong anu, intuhun do' lalla naa. Bong hati ya' sukup sīn naa, gastusan nu na do'. Pag beleng ku, bo' sa gantian ku.' "

³⁶ Pag-anu, yuk si Isa ni guru looy si', "Ni bistahan nu, ni ga jama looy si' sikatallu, soy ilay sila bay maase' ka buwat dī na pagkahi jama looy ma bay binono' me' mundu?"

³⁷ Pag tampung na, "Ilooy ma bay kapaluuy nabang iya."

Yuk si Isa, "Katuwa' ko. Bong me' looy, ilooy ja' aki-gun."

Si Isa binoo me' si Malta pa luma' na

³⁸ Na sasang ga si Isa palanja, lay sila nakka pa disu kawum tapit ni Jerusalem. Ndooy si', lay sila binoo le' disu danda inawnan si Malta pa luma' da. ³⁹ Si Malta si' tu, luu danganakan na inawnan si Mariyam. Bbuwatan si Mariyam si' tu, lay ningkō' ni bihing battis Papu' Isa pakale ni bitsala na. ⁴⁰ Kuwan si Malta, ilooy kagam-pangan na hāl me' buwat le' mangan man ngahulmat ga si Isa. Dari pag nda' na ya' san ya tinabangan me' si Mariyam, lay ya masamba ni si Isa, yuk na, "Tuan, pinabiya na ja' bitu ku me' danganakan ku ngintuhan kaam dangan-dangan ku du. Bong anu, sōn do' ku tinabangan niya."

†† Kitab Tawrat, Libitikus 19.18.

⁴¹ Iya tampung si Isa, "Uy Malta, meka la kinagam-pangan me' nu. ⁴² Suga' disu du patingkat gunahan ni jama, yana ituu na situ ma bay pene' si Mariyam. Bo' ya' na sina talakkahan mman na."

To' si Isa pasal me' maku duwaa

(Matiyu 6.9-13; 7.7-11)

11 Na luu disu llaw, pus si Isa maku duwaa, yuk disu mulit na niiya, "Tuwan, si Yahiya ma Tukang Mandi lay na la noan siga mulit na bong pooy me' maku duwaa pa Tuhan. Bong si' kadarihan ningkau, toan nu na du kami."

² Yuk si Isa ninsila, "Bila kam maku duwaa pa Tuhan, me' tuu hantang na, yuk bi, 'Ma', kamura-murahan pinaehe na pin awon nu me' ja ma sikamimon. Kamura-murahan lilla' na ja' mimon manusiya' ni pamarinta nu.

³ Maka kamura-murahan buwanan nu na pin kami bal-anja' llaw pa dangallaw.

⁴ Maka Ma', maku kami kaampunan ni bay dusa kami. Ndang-ndang lay na du kami ngampun sikamimon ma dusahan ningkami. Maka maku kami tabang ningkau mari ya' kami takole' me' jinisan sasat."

⁵ Na pus me' looy, lay gi si Isa noan sila pasal maku duwaa, yuk na, "Sawpama luu takka pa luma' nu bisita tangnga' bahangi na, bo' ya' luu man nu makan iya. Sa' ba, pasahid ko pa luma' bagay nu, yuk nu, 'Ü Nges, sambian do' ku la tallu susu ja' bohas nu. ⁶ Luu la takka pa luma' kami disu bisita man katāhan, bo' ya' san luu man kami makan iya."

⁷ "Na sabap iya bagay nu, masti' tinabang ja' sina ko. Ya' sina ya nawakka halling ningkau, 'Uy, kasasat bitu ko! Ya' ku kabuwan batan lawang lay na kinunsi', bo' luu na kami ta' patulihan ka ga anak kami."

⁸ "Suga' baan ta kam, san ilay sawpama jama looy ya' doman bangun muwan, bong kam amu-amu maku, masti' bangun ja' sina ya sampay muwanan kaam oy-oy paku bi sabap bagay kam.

⁹ "Dari, baan ta kam banahan, labi na sina bong Tuhan sa' muwan. Sangkon luu-luu kulang bi, maku ja' kam niiya, bo' bi kabuwanan. Oy-oy piha bi, patilu' kam niiya, bo' tatammu bi. Tuktuk gunahan ningkaam tulung, tugtugun bi ja' lawang Tuhan, bo' bi binukisan.

¹⁰ Batan sagannap ina ma maku, masti' binuwanan ja'. Sagannap ma miha, masti' nammu ja'. Maka sagan-nap ma nugtug, masti' binukisan ja' sina lawang ninsila.

¹¹ "Na kaam siga indu'-mma', bong ina anak bi bay maku daying, ya' sina kam muwanan sila sō.

¹² Damikiyan, bong anak bi maku intallo, ya' du sina kam muwanan sila patikā'. ¹³ Na bong kaam manusiya' pandoy muwan pakaradjaan ayad ni anak bi san meka kalaatan bi, labi na Mma' bi Tuhan ni sulga' sa' pandoy

muwanan kaam pakaradjaan ayad. Sampay Rū Sutsi', dean na du sina soysoy maku."

Si Isa ka Belsibul

(Matiyu 12.22-30; Malkus 3.20-27)

¹⁴ Na luu disu llaw, lay si Isa sitammu ka disu lalla ma ya' na kabitsala sabap sineytan ya. Dari lay na papō' si Isa seytan man jawom baran lalla looy sampay kabitsala na ya pabalik. Pag nda' ga baanan jama ndooy me' looy, tud bay haylan sila. ¹⁵ Suga' yuk kasohean baw, "Ē, kon na bina kapalakka siga seytan man jawom baran jama batan bay ya binuwanan kawasa me' Belsibul, † yana panghulu' siga seytan."

¹⁶ Na ndooy si', luu du kasohean ma doman nuway-nuwayan si Isa. Dari lay sila noho' pinakitahan sipat kawasa sarī bong bana-bana du ya bay lakka man Tuhan.

¹⁷⁻¹⁸ Na si Isa si' tu, ndang katoonan na bong oy nja-wom pamiki da. Dari yuk na ninsila, "Bong bina bistanhan bi kawasa ku mapō' siga seytan lakka man Belsibul, magsā' sina kam. Batan sat bi sa' mā' magsagga' na panghulu' seytan ka ga pagkahi na seytan. Bong nna' ta pa disu sultan ka ga raayat na, bong sila wā sibono', masti' langkat ja' pamarinta na. Damikiyan, bong bay luu dampalūng wā sasa'-manasa', ya' hal-lom, langkat du paglūng da. Na Belsibul pun ina, bong ya magsagga' ka siga pagkahi na seytan, masti' ya' du natas pamarinta na.

¹⁹ "Bo' na, bong si' ina bana bitsala bi Belsibul bay muwanan aku kawasa man ku mapō' siga seytan, soy baw lay bay muwanan siga mulit bi kawasa man da mapō' seytan? Bong bina me' naa akka bi, san sina siga mulit bi mismu, tabanding da du tud magsā' kam. ²⁰ Padahal, ilooy ilay si' kon ku kapalakka siga seytan man sabapan kawasa-kapatut Tuhan ni jata' ku. Maka ilooy na silay si' bukti' mehe luu na pamarinta Tuhan takka pitu pa mman bi."

²¹ Pag-anu si', yuk si Isa, "Siga seytan ina, sibu' du karuha da ka lalla basag kawasa na nganjagahan luma' na paayad, bo' togob pakakas lagi. Ya' sina luu kaasok luma' na ngaddo' alta' na. ²² Suga' bong ina ya bay llān me' disu ma lumabi kawasa na man iya, masti' ā ja' sina ya. Maka siga pakakas na mimon ma inasahan me' na masti' kinaddo' na. Sampay mimon alta' na kinaddo' na du me' kalaban na, bo' binahagi'-bahagi' me' na ka ga sohe' na."

²³ Pus me' looy, yuk si Isa ninsila, "Na soysoy ina ya nanggehan aku, malaingan nguntra aku. Maka soysoy ya' nabangan aku ngaliyun jama pa jawom okoman ku, sibu' du ya ka malawak jama mman ku."

† Belsibul itu yana Ibilis.

Tabiat siga seytan pag lay pinō'

(Matiyu 12.43-45)

²⁴ Maka yuk si Isa lagi, "Bong luu seytan bay pinō' man jawom baran jama, bbuwatan na ina ngalataan kadilehan ya' bohean miha pahaliyan na. Suga' bong ina ya ya' nammu, hona'-hona' na, gam na ya pabe-leng pa bay limpa' na njawom baran jama looy. ²⁵ Dari pag takka na, takita na na jama looy me' karuha luma' lassa na sampay lay na pinatimmos. Suga' masi du ya' magjama. ^{†26} Dari magti sina seytan looy ngaddo' siga pagkahi na pitu' seytan maat gi man iya, bo' boo na pa bay limpa' na magluma'. Pag toklas na ina, jama looy ma bay sineytan, malasahi gi man sibuwā."

Kagakan sabanna

²⁷ Na pus si Isa mitsala me' looy, luu na baw disu danda njawom baanan ga jama ndooy lay mitsala pahaddo, yuk na, "Tuwan, njawom supaat la danda looy ma bay maddi sampay maduru' kau."

²⁸ Suga' yuk si Isa, "Labi na baw bilay Da' sa' sinupaatan sagannap ma pakale sampay ngasip ni palman Tuhan."

Jama doman ngita sipat kawasa Tuhan

(Matiyu 12.38-42; Malkus 8.11-12)

²⁹ Na sasang pasampun bo' pasampun na pin eka manusiya' kumpo ndooy, yuk si Isa ninsila, "Maat la angkat-angkatan batnaa! Ya' sila kuhi pitsaya' aku bay pinapitu me' Tuhan bong sila ya' bay pinakitahan sipat kawasa. Suga' ya' du situ sila pinakitahan sipat sarī man me' ilooy ma bay katuwa' ni Nabi Yunus matto'. ^{††30} Ilooy ilay ma bay katuwa' ni Nabi Yunus matto', yana sipat ni siga jama Niniba iya bay pinapilay me' Tuhan pa mman da. Damikiyan, ilooy ilay mintu ma katuwa' niyaku, yana Anak Manusiya', yana sipat du ni angkat-angkatan batnaa aku bay pinapitu me' Tuhan.

³¹ "Baan ta kam banahan, pag taabut ina mintu llaw Tuhan ngahukum manusiya', kaam jama angkat-angkatan batnaa sinusunan na sina kam me' danda looy ma panghulu' ni lahat Seba maruhu'-ruhu'. Bistahun bi do', san ya lay ni dambila' junya', lay du ya pi-lay pa mman Sultan Sulayman bong pin takale na ja' lawom kapandoyan na. Bo' kaam ina, luu na batnaa ntuu ni awpan bi patingkat labi man Sultan Sulayman, suga' ya' san paruli bi bitsala na. ³² Sampay siga jama man Niniba matto', pag taabut llaw hukuman Tuhan, pō' du sina mintu sila nusunan kaam. Man da pata' nusunan kaam batan pag bay ja' takale da umanat Nabi Yunus, tud bay paruli da sampay lay na tawbatan

† Ndaun futnot ni Matiyu 12.44. †† Sipat kawasa ma awnan si Isa me' tuu: Yana me' Nabi Yunus ilay bay pingka' njawom battong daying mehe tallu ngallaw bo' na pō', damikiyan, si Isa pun, paddus tallu ngallaw halloman na njawom kubu, pō' du ya.

da dusa da. Bo' kaam ina angkat-angkatan batnaa, luu na ntuu ni awpan bi patingkat gi man Nabi Yunus, suga' ya' san paruli bi bitsala na."

³³ Pus me' looy, lay na baw si Isa ngandalil tō' na pa palitaan, yuk na, "Ya' sina luu jama pus na nantikan palitaan, tinangkopan na baw ka undam. Masti' gowet na ja' sina pa jata' supaya ngita soysoy paasok."

Jama ma mahap sambuhan mata na

(Matiyu 6.22-23)

³⁴ Yuk si Isa lagi, "Bong ina kam mandang ja' me' bi nulut kahandak Tuhan, sibu' du kam ka jama mahap sambuhan mata na. Ya' kam magsi' sabap pamiki bi lay na pinadantaan. Suga' bong ina kam mandang ja' me' bi nulut dī bi, sibu' du kam ka jama sakihan mata na. Ya' tumampak me' bi nganda'. Sibu' du karuha bi ka jama bagagap ja' njawom lindom. ³⁵ Sangkon paayad-ayad kam taggaha' kanna bi lay na pinadantaan pamiki bi, bo' ko, masi kam njawom lindom. ³⁶ Suga' bong ina kam mandang ja' me' bi nulut kahandak Tuhan, malaingkan tud pinadantaan pamiki bi. Dari ko ngawon, mimon baran bi me' sapantun pan-no' me' danta'. Ya' na kam njawom lindom samasakali batan me' karuha luu na sū' ninag njata' bi paninggai-paninggai ja' kam."

Bandingan si Isa pasal siga Parisi ka ga guru sara' agama

(Matiyu 23.1-36; Malkus 12.38-40)

³⁷ Pag lupus si Isa mitsala, lay na baw ya binoo mangan me' disu Parisi pa luma' da. Dari si' lay na ya mme'. Maka lay na ya paharung mangan. ³⁸ Suga' tud bay jayip Parisi looy pag nda' na ya' san si Isa bay ngikut lanan ni agama da bong pooy me' siga Yahudi ngosoan tangan da bo' mangan.

³⁹ Dari yuk si Isa niya, "Kaam ina siga Parisi, inaa du jagahan bi kasutsian ni poan. Bong si' ibaratan sawan atawa pinggan, ni poan du kosoan bi. Suga' njawom, pabiya bi ja' panno' me' jinisan kalalamaan. Me' naa du sina karuha njawom atay bi, masi du panno' me' napsu mulakab ka jinisan kalaatan. ⁴⁰ Kulang pamiki bitu kam. Sa' ba, Tuhan bay mapayak baran bi ni poan sampay atay bi njawom? Sangkon daa sat baran bi sadja' sutsiun bi. Sampay njawom atay bi, subay du sinutsi'. ⁴¹ Naraka kam ni jama miskin ni kahilas atay bi. Me' looy ilay, luu na sipat sutsi' na atay bi.

⁴² "Siya-siya kam la siga Parisi! Pandoy baw kam nong sabahagi' sapū ni sikamimon alta' bi pa Tuhan sampay na ni mimon lampa-lampahan bi. Suga' ya' san baw paruli bi ilooy ma puntukan banahan, yana buwat kaintongan ni pagkahi bi maka maase' pa Tuhan. Subay si' inaa na do' paruhun bi, bo' bi mog-

bogan siga sara' iloooy kasohean me' sapantun muwan sabahagi' sapū.

⁴³ "Siya-siya kam la siga Parisi! Bong kam njawom langga, kainagon bi subay na pin kaam ni lugar pat-ingkat ni duhuan. Maka tuktuk bi ni mayran, kainagon bi subay na pin kam inalak.

⁴⁴ "Siya-siya kam la siga Parisi! Nda' mata, sutsi' kam ni poan, suga' ya' san tasayu jama tud lama' njawom atay bi. Sibuh' du kam ka kubu ya' magsunduk tagiok le' jama. Ya' san tasayu da ga luu njawom na halu' ma katamak ninsila."

⁴⁵ Pag-anu si', luu na baw disu guru sara' agama pasambung, yuk na, "Uy, Tuwan Guru, bong bina me' naa, sampay kami patabe'-tabe' nu na du pinahina'."

⁴⁶ Pag tampung si Isa, "Ndang bina. Kaam pun ina iyadu, siya-siya du kam! Bbuwatan bi ngalogos jama mogbogan jinisan aturan awod. Bong dalil ta pa boonan bohat, jama ja' soho' bi manangkit. Kuwan kaam, ya' san nabang moo san lasa dangkiti'. ⁴⁷⁻⁴⁸ Tigi' baw kam buwat luma'-luma' lingkatan ta' kubu kanabinabihan ma bay pinapatoy me' kabbo'-bboan bi. Sat bi sa' mā' bong si' kam ndang bay na luu ni bay jaman kabbo'-bboan bi, ya' kam bay mme' me' uwahan da.

Suga' siya-siya sina kam batan ni sabana na, dambuwa' mukalna' du kam ka ga kabbo'-bboan bi, ya' doman ngasip ni kahandak Tuhan. ⁴⁹ Sangkon, ni kalawom akka Tuhan, ndang luu na bay gara' na mungka kalaatan bi. Yuk Tuhan maruhu', 'Soho' ku du sina mintu kanabinabihan ka ga rasul pa mman bangsa Yahudi. Pag pō' da ina mintu, kasohean bininsana', kuwan kasohean sampay pinapatoy!"

⁵⁰ Yuk si Isa lagi, "Sabapan kadarihan bi angkat-angkatan batnaa, bbos-bbos talapay du sina kam ni hisab Tuhan ni bay kapatoy mimon kanabinabihan labba man jaman junya' bay pinapayak ngabut sampay batnaa. ^{†51} Labba man kapatoy si Habil matto' ngabut sampay kapatoy Nabi Zekaraya ma bay pinapatoy ni sallangan pangulbanan ka langga mehe, me' halling sambat ku na si', tabe' du angkat-angkatan bi batnaa ni hisab Tuhan ni kapatoy da.

⁵² "Siya-siya sina kam siga guru sara' agama! Batan wā kam kasanggalang ni jama ma doman toon ka-banahan pasal Tuhan. Ya' gi kam kuhi nūs lān man bi tabe' ni pamarinta Tuhan, gam pin sinagga' gi me' bi jama ma doman tabe'."

⁵³ Pag lupus si Isa halling me' looy, lay na ya palakka mandooy. Kuwan siga guru sara' agama ka ga Parisi baw si' tu, tud bay dugahan niya. Dari labba mandooy, daran na ya sinual ⁵⁴ balangkali tasiit da na ya ni bitsala na, bo' luu na danan man da malkala' iya.

† Kon angkat-angkatan da tabe' ni hisab Tuhan ni bay kapatoy mimon kanabinabihan sabap inuru na pin me' da kajahatan kabbo'-bboan da. Bo' nduhunan lagi me' da batan sila, lay gi taaku da mapatoy si Isa Almasi, yana Anak Tuhan.

Arat siga Parisi ndalil pa pasulig

12 Na jaman looy si', libu-libuhan na manusiya' lay kumpo ni awpan si Isa. Magdogsog-dogsog na sila sampay sikagiok-kagiok battis na ga.

Na pag nagna' si Isa mitsala, duhu'-duhu' yuk na ni ga mulit na, "Iyakin kam mari kam ya' kalakkotan me' arat siga Parisi. Sila ina magbawu'-bawu' ja' sutsi'. Kalaatan da ina me' karuha pasulig njawom addunan taligu. Batan tabiat pasulig ina, san dangkiti' du inanna', pag ngassob na, kalakkotan mimon addunan na. ² Indanan bi. Bong kinawnan kalaatan ina, san du pooy me' manusiya' ngalimbu, tinayang du sikamimon song hallom. Damikiyan, mimon ma bay sinipuk, masti' pinalahlil du ni sinōng. ³ Sangkon iyakin kam, batan oy-oy ina bitsala bi ma bay sinipuk, masti' luu du sina masa na tanyag ni manusiya' sikamimon. Maka oy-oy ina bay tinibu'-tibu' me' bi njawom bilik san bay gi kinunsi', masti' luu du sina masa na pinamahalayak ni mayran mari takale me' sikamimon.

Soy pata' kinatawuhan?

(Matiyu 10.28-31)

⁴ "Siga kabagayan ku, daa na kam tawu ni manusiya'. Bana na, tapapatoy da baran bi, suga' paddus man naa ya' na luu tapabuwat da. ⁵ Arapun iloooy ya subay katawuhan bi yana Tuhan, batan sarī man ngalakka-han umu bi, luu gi kawasa na ngahiyakan kaam pa jawom nalka'. Sangkon, subay iya kinatawuhan.

⁶ "Suga' daa kam ngingat ga ya' kam hagaan pa Tuhan. Mindoga ja' kam ni siga maya. Lima na eka da, ga duwa pilak du haga' da. Suga' san me' looy, ya' du luu san disu takupan me' Tuhan. ⁷ Kaam palagi sa' inintom me' Tuhan. Lawak baw sina bidda' haga' bi man siga maya san gi pooy eka da. Tanda' bi ya' takupan me' Tuhan, san bū takōk bi, katoonan na du sina itungan na. Sangkon, daa na kam hanggaw ni oy maka oy na."

Sagannap ma mangaku mme' ni si Isa

(Matiyu 10.32-33)

⁸ Yuk si Isa lagi, "Baan ta kam banahan, soysoy ina mangaku ni awpan manusiya' mme' ya niyaku, yana Anak Manusiya', malaingan mangaku du sina ku mintu suku' ku ya ni awpan siga malaikat Tuhan.

⁹ Suga' soysoy ina ya' mangaku ni awpan jama mme' ya niyaku, malaingan ya' du sina ku mintu mangaku ga suku' ku ya ni awpan ga malaikat Tuhan.

¹⁰ "Soysoy ina malaat aku, yana Anak Manusiya', taampun gi du. Suga' soysoy ina malaat pabuwatan Rū Sutsi', ya' na sina ya inampun.

¹¹ "Na luu du sina mintu masa bi sinungkuban sabap mme' na kam niyaku, bo' bi binoo pa langga atawa pa

luma' sara' hinukum. Pag ina mintu luu na katuwa' ningkaam me' looy, daa na kam hanggaw bong pooy me' bi nampung atawa oy subay halling bi. ¹² Luu du sina Rū Sutsi' maan kaam bong oy pata' subay bitsala bi."

¹³ Pag-anu, luu na baw disu lalla ni baanan looy ngingan, yuk na, "Tuwan Guru, sōn do' ku ba binahagian ni siyaka ku pusaka bay mbanan imuwa mma' kami."

¹⁴ Suga' yuk si Isa niiya, "Ya' bitu ku bay pinapitu noho' nalassay palkala' me' naa. Sa' inaa suku' ku mahagi' alta' jama."

Disu sawraga ma basag mandang hāl junya'

¹⁵ Pag-anu si', yuk si Isa ninsila sikamimon ndooy, "Iyakin kam. Ilagan bi napsu mulakab ni alta'. San du ina dangoy eka alta' manusiya', ya' du kasampulna' ni nyawa da."

¹⁶ Pag-anu si', lay na baw si Isa ngandalil, yuk na, "Luu disu jama dayahan bay kadarihan huma. Pag katom na, ya' na taambat na sampay ya' na tabuwat ni siga buriga na. ¹⁷ Hona'-hona' na, 'Oy tu la man ku nganna' kattoman ku? Ya' na bitu tabuwat.' ¹⁸ Pag-anu, talangga piki na na baw ngalangkat siga buriga na bo' buwat siga buriga mehe banahan man na nganna' kattoman na ka ga alta' na. ¹⁹ Hona'-hona' na, 'Pag lupus ja' mintu ga buriga ku, tud sannang na ku. Oy-oy gunahan niyaku, tahan ku ngaddo', taun pa taun. Maglami-lami na ja' ku sampay nginum-mangan ja', bo' tuli.' ²⁰ Suga' yuk Tuhan niiya, 'Bidda' na baw tu dupang nu. Sangom tuu du matoy na sina ko. Dari mimon alta' ma bay kumpo nu para dī nu, kapa jama na sina.'"

²¹ Dari yuk si Isa, "Ilooy na silay palas jama ma ngumpohan dī na alta', bo' ilooy ma hagaan pa Tuhan, ya' san paruli na. Bong nda' mata, dayahan lalla looy si', suga' ni bandingan Tuhan, tud miskin ya."

Daa kam hanggaw ni hāl me' bi llum

(Matiyu 6.25-34)

²² Pag-anu, yuk si Isa ni siga mulit na, "Daa na kam hanggaw ni hāl me' bi llum, me' sapantun hāl kinakan ka pamakoy bi. ²³ Batan sa' sina sat inaa maksud Tuhan bay muwanan kaam baran ddas ka nyawa na supaya tapakan bi atawa tapasammekan bi sadja'. Luu gi sina maksud na mas mehe gi man inaa kon na bay mapayak kaam pa junya'. ²⁴ Bong sat hāl balanja' bi, ya' du sina kam pabiya Tuhan. Nnaa na kam mamintang ni siga uwak-uwak. Ya' sila pandoy tanom ka ngattom sampay nganna' balanja' njawom buriga, malaingkan llum du sila batan luu na pin Tuhan malanjaan sila. Na bong sila binalanjaan me' Tuhan, labi na baw kaam sa' binalanjaan salawak-lawak ehe haga' bi man ga manuk-manuk. ²⁵ Sarī gi, ya' du sina

tasambungan bi umu bi san lasa danjām san gi pooy me' bi hanggaw. ²⁶ Na bong hanggaw ya' san kasambung ni umu bi san lasa danjām, ongoy subay na pin kam hanggaw ni oy maka oy na?

²⁷ "Bong sat hāl pamakoy bi, nnaa na kam mamintang ni katumbu-tumbuhan njawom tawun. Ya' sila maghulas-sangsā' nahi' badju' batan luu du Tuhan muwanan sila sumping-sumping bilang pamakoy da. Baan ta kam banahan, minsan Sultan Sulayman matto' me' looy na eka alta' na ya' na taambat, lingkat pamakoy na ya' du kaatu ni sumping-sumping. ²⁸ Na bong katumbu-tumbuhan ma dari ja' llabas sumawung sampay tinunu tapamakoyan me' Tuhan ka sumping-sumping, kaam palagi sa' binuwanan pamakoy me' na. Pagka me' looy, ongoy subay na pin kulang pangando bi niiya ngayaran kaam?

²⁹ "Sangkon daa na kam hanggaw ni kapasal pooy me' bi kole' kinakan atawa inuman. ³⁰ Na siga jama ma ya' toon Tuhan ina, ndang kinahanggawan me' da bong pooy me' da kole' pakaradjaan me' looy si'. Bo' kaam ina, san kam ya' na hanggaw. Ndang-ndang kinatoonan du sina me' Mma' bi Tuhan gunahan ningkaam mimon inaa si'. ³¹ Sangkon pakutuun bi na me' bi mme' ni pamarinta Tuhan. Basta ina inaa numbul satu ningkaam, malaingkan Tuhan sa muwanan kaam mimon ma kagunahan ningkaam.

Ngumpo alta' ni sulga'

(Matiyu 6.19-21)

³² "Na me' kaam siga ipatan ku, san kam ya' meka, daa kam hanggaw ni oy maka oy na. Ndang-ndang gāk du sina Mma' bi Tuhan muwanan kaam mimon supaat njawom pamarinta na. ³³ Bong ina kam ngumpo alta' ntuu ni junya', adakala tatangkaw lagi me' sugaru atawa tapakaat me' boke'. Sangkon gam na kam maballihan alta' bi bo' pagsarakahun bi ni siga jama miskin. Me' looy ilay, sibu' du kam ka ngumpo alta' ni sulga' ma ya' na kuhi lungay atawa katis saumu. ³⁴ Indanan bi, nnoy-nnoy ina man alta' bi, ndooy du atay bi."

Subay kitabi saddiya ni katakka si Isa

³⁵⁻³⁶ Maka yuk si Isa lagi, "Subay kam saddiya ni katakka ku ni sinōng me' sapantun siga ata ngagad katakka papu' da ma lay mme' ngawin. Bong ina siga ata mahap, ndang akket na sū' da supaya pag takka papu' da nugtug lawang, tahan da mukis. ³⁷ Bong ina siga ata ndang saddiya na ni katakka papu' da, masti' sinupaatan ja' sila. Tanda' papu' da kasulitan ninsila, saynan na na sina badju' na, bo' na matingkō' ga ata na ni lamisahan na. Pag-anu, bo' iya na ya motangan sila. ³⁸ Adakala takka na papu' da ni tangnga' bahangi atawa de' subu. Suga' sumilan-sumilan katakka na,

masti' sinupaatan ja' ga ata na bong sila masi ngagad ka saddiya.

³⁹ "Indanan bi. Jama ina bong tasayu na sumilan takka panangkaw pa luma' na, masti' saddiya ja' ya maka jaga mari ya niya' katangkawan. ⁴⁰ Damikiyan kaam pun, subay du kam saddiya batan ya' katoonan bi bong sumilan ku, yana Anak Manusiya', pabeleng."

Ata ma kanaalla

(Matiyu 24.45-51)

⁴¹ Pag-anu, yuk si Pitel, "Tuan, tuwa' pa soy bitsala nu si'? Ningkami, siga mulit nu sadja' kilay, atawa sampay ni jama sikamimon?"

⁴² Suga' bbuwatan Papu' Isa baw, lay ja' darahan na bitsala na, yuk na, "Soysoy ina ata patong mamiki sampay magkanaalla ni papu' na, iya na sina pinene' me' papu' na magtakōk ni siga pagkahi na ata. Maka iya na inasahan makan sila tuktuk waktu man mangan.

⁴³ Dari ni katakka papu' ina, bong ata na taabut masi buwat ilooy ma bay hinalap niiya, masti' njawom parasahan ayad ja' ya. ⁴⁴ Baan ta kam banahan, iya na silay man papu' na ngahalap alta' na labbasakayi.

⁴⁵ Suga' bong ina ata ya' kanaalla, njawom atay na, 'Hallom gi du bo' papu' ku pabeleng.' Dari bbuwatan na minsana' pagkahi na ata, danda-lalla, bo' na magpakaruwan na ja' nginum-mangan sampay maglangohan. ⁴⁶ Suga' hangat na buwat me' looy, sakayi na kasayu, takka na papu' na. Pag toklas na, pinidjala' ya sa' na ganta' na me' papu' na, bo' na hiniyakan pa poan pinatabe' ni mimon ma ya' kanaalla ni papu' da.

⁴⁷ "Siga ata ina, bong katoonan da kahandak papu' da, bo' ya' bean da, malaingkan bohat sina mintu pidjala' njata' da. Sibudu karuha da ka jama llagpi' pabasag. ⁴⁸ Suga' soysoy baw ina ata awam ni kahandak papu' na, san ya bay magsā' ganta' man na pata' llagpi', malaingkan ya' du kalandu' bohat pidjala' ni jata' na. Sangkon indanan bi. Soysoy ina bay kabuwanan paeka, masti' meka du tinaat me' Tuhan niiya. Damikiyan, soysoy meka bay hinalap niiya, meka du hinolat niiya."

⁴⁹ Pag-anu si', lay na baw si Isa makoy sumping bitsala, yuk na, "Aku itu bay pitu malakkot api ni sikaliput junya'. Bo' kainagon ku tu noleyab na. ⁵⁰ Suga' lumingka' do' situ ku duhu' njawom kabinsanaan mehe. Sangkon ya' na pin situ sannang pamiki ku ngkodngkoran ya' gi bay paddus.

Jama magsagga' sabapan si Isa

(Matiyu 10.34-36)

⁵¹ "Kasohean ina kannada aku bay pitu ga moo kasalassayan. Bo' ko, gam pin ina magsulema' na pamiki manusiya' sabapan ku. ⁵² Ndaun bi sa. Labba

† Me' kasohean ngahati, api looy tuwa' pa Rū Sutsi' ma nutsi' atay manusiya' me' karuha api ngalakkahan sakot mmas mari porol.

man batnaa, sabapan ku, luu na sina masa njawom lima eka jama dampalūng, magsagga' na labbasakayi. Kon me' looy sabap tallu mme' niyaku, kuwan ilooy duwa niya', bong sa' magsongsang. ⁵³ Sabapan ku, siga indu'-mma' magsagga' na ka ga anak da. Kuwan siga matoa, magsagga' na du ka ga iwan da."

Meka Yahudi ya' kabistu bong oy gara' Tuhan njata' si

Isa

(Matiyu 16.2-3)

⁵⁴ Pag-anu, yuk si Isa ni baanan ga jama ndooy, "Ntuu ni lahat tabi, bila kam ngita andom pō' man sadopan, tatuna' bi na sina song uwan na lahat. Bo' uwan du bana. ⁵⁵ Maka tiyap-tiyap niyup na baliyu man sātan, tatuna' bi na song pasu' na lahat. Bo' pasu' du bana lahat. ⁵⁶ Pandoy baw kam mindogahan kaadaan lahat, suga' ongoy baw taggaha' ya' san tabistu bi bong oy pabuwat Tuhan ni batnaa? Mag-awam-awaman ja' bitu kam.

⁵⁷ "Pamikihan bi na bong oy pata' pabuwat bi padpad ya' gi kam kalabuan hukuman Tuhan. ⁵⁸ Kaadaan bi ina batnaa sibudu karuha na ka jama pinalkala'. Na tiyap-tiyap ina jama pinalkala', sapatut na subay pagbuli-bulihan na miha kasalassayan ka jama ma malkala' iya, taggaha' pinaggos na baw ya binoo pa luma' huwis. Maka adakala takka ndooy, pina-ntan na baw ya me' huwis pa mman pulis noho' njil. ⁵⁹ Baan ta kam banahan, bong ina ya lay na njil, niya' sina ya umō' ngkod-ngkoran ya' gi bay tapuwasan na multa na labbasakayi. Aku ilay bay maan kaam me' looy si' supaya tūs bi na lān man bi mahap na pa Tuhan padpad ya' gi kam bay kalabuan hukuman na."

Soysoy ya' nawbat ya' luu katimbuhan nyawa na

13 Na ni waktu looy du si', luu na baw siga jama bay nuntutan si Isa pasal kasohean jama man Jalil bay sinoho' pinapatoy me' Gubnul Pilatu. Sila bay pinapatoy sasang da nongan kulban pa Tuhan.

² Yuk si Isa ninsila, "Na adakala, ni bistahan bi kon sila bay matoy me' looy batan dusahan sila labi man mimon jama Jalil ilooy kasohean. ³ Pamiki me' looy ilay magsā'. Suga' baan ta kam banahan, bong baw ina ya' tawbatan bi mimon dusa bi, binasa du kam bbos-bbos.

⁴ "Damikiyan, intomun bi do' ga jama looy sikasapuwawu' ma bay matoy kalutlutan me' luma' langkaw ni Silowam ndooy ni Jerusalem. Marean ta ni bistahan bi dusa da labi gi man mimon jama ndooy ni Jerusalem.

⁵ Suga' me' halling sambat ku na du si', magsā' du jama bong sila mista me' looy. Suga' baan ta kam banahan, bong baw ina ya' tawbatan bi dusa bi, binasa du sina kam me' karuha sila."

Poon kayu ma ya' buwa'

⁶ Pag-anu si', lay na baw si Isa ngandalil bangsa Yahudi pa poon igira, yuk na, "Luu jama bay nanom poon igira ni huma na. Suga' tuktuk na pilay ngan-dawun, ya' luu buwa' na. ⁷ Dari yuk jama looy ni tindog na, 'Uy, luu na la tallun taun halloman ku bay ngagad buwa' igira tuu, suga' tud ya' luu inagad. Gam na tab-bongan nu na. Kalāt ja' ya ni tana!'

⁸ "Suga' tindog na baw si' tu sēng lagi nabbong. Dari yuk na, 'Tuwan, bong anu ba, pabiya ta na do' lllum taun tuu. Intu ku sa paayad. Liput ku na do' poon na kinali, bo' inannaan abunu, balangkali buwa' na.

⁹ Bong mintu lay na buwa' pag taun balik, saribu sala-mat. Bong hati niya', bo' na sa tabbongan ta.' "

Si Isa ngulian disu danda koko'

¹⁰ Na pag taabut disu Llaw Pahali, sasang si Isa ni disu langga magnasihati, ¹¹ luu ndooy danda koko' na man sabapan disu seytan. Luu na sapu-wawun taun halloman na ya' na san kapa-nnat. ¹²⁻¹³ Pag takita me' si Isa, lay linganan na danda looy noho' pa mman na. Luu ja' si', lay na tappak si Isa baran na sambayan na halling, "Da', kaulian na sina ko." Dari sarunduun du ya katangge intong sampay lay na ya mudji Tuhan.

¹⁴ Suga' kuwan pa-mmean langga looy baw si' tu, la-su sabap si Isa bay nguli' ni Llaw Pahali. Dari yuk pa-mmean looy ni siga jamaa ndooy, "Njawom sakayi pitu' luu nnom ngallaw halli' man buwat. Maka nja-wom nnom ngallaw looy dari na san jama pitu noho' inulian. Daa ja' sasang Llaw Pahali!"

¹⁵ Tampung Papu' Isa niya, "Uy la, kaam bitu mag-bawu'-bawu' ja' intong pa Tuhan. Kira ku san gi Llaw Pahali, ya' san kam luu san disu ya' bay ngalakkahan ingkot sapi' bi atawa kura' bi, bo' tinonda' pa bohe' pinainum. ¹⁶ Na bong sapi' atawa kura' dari pinaddusan ni Llaw Pahali, labi na baw danda tuu sa' pata' pinaddusan man kamalasahtian. Bo' pagkahi tabi lagi ya panubu' Nabi Ibrahim. Bistahun bi do', luu na sapu-wawun taun halloman na bay taingkot me' Ibilis. Sangkon subay ya pinaddusan san gi magsabtan ka Llaw Pahali."

¹⁷ Pus si Isa si' bay mitsala me' looy, sagannap ma nguntra niya tud bay hina'. Suga' kuwan kaekahan jama baw ndooy, tud bay gāk ni mimon pabuwatan ka-haylan-haylan pinō' me' si Isa.

Pamarinta Tuhan ndalil pa bigi mustard tinanom

(Matiyu 13.31-32; Malkus 4.30-32)

¹⁸ Pag-anu, yuk si Isa, "Buwanan ta do' kam dalil pasal pamarinta Tuhan. ¹⁹ Sibu' du sina karuha na ka bigi mustard bay tinanom njawom huma. Pag sulig na,

lay na dari kayu mehe sampay pinagsangan na me' siga manuk-manuk engas na."

Pamarinta Tuhan ndalil pa pasulig

(Matiyu 13.33)

²⁰ Maka yuk si Isa, "Ngandalil gi ku pasal pamarinta Tuhan. ²¹ Sibu' du sina karuha na ka pasulig inaddun me' danda jawom tallu tasa taligu. Minsan dangkiti' du, pag ngassob na, sulig du mimon addunan na."

Kiput lawang pa jawom pamarinta Tuhan

(Matiyu 7.13-14; 7.21-23)

²² Pag-anu si', lān si Isa palanja pa Jerusalem, lay gi ya maghāsan ni siga दौरा ka ga kawum ma bay lingkān na noan jama.

²³ Na disu llaw, luu na baw jama bay nilaw si Isa, yuk na, "Tuwan, dangkiti' du kilay jama sinalamat bbos-bbos?"

Pag tampung si Isa, ²⁴ "Pamarinta Tuhan ina tadalil pa disu luma' ma kiput lawang na. Subay pagbuli-bulihan bi na paasok man lawang looy. Meka na sina mintu jama miha lawang sarī, suga' ya' luu dapat da paasok. ²⁵ Pag mintu taabut waktu jama ma dapu luma' ngunsi' lawang, bong kam masi ni poan, ya' na luu dapat bi paasok. Tarasaw na kam. Bbuwatan bi ina mintu ngingan, yuk bi, 'Papu', junjung kami na ningkau, bukisan nu na kami lawang.'

"Iya tampung na ina mintu, 'Ya' bina kam takila ku. Ya' katoonan ku bong jama man ninggai kam.'

²⁶ "Pag-anu, yuk bi ina mintu, 'Hati, bay gi kami haboy nginum-mangan ka kau sampay lay gi kami tinoan me' nu ni दौरा kami.'

²⁷ "Suga' tampung na ina mintu, 'Me' halling sambat ku na si', basta ya' baw sina kam takila ku. Lakka na kam mantuu. Kaam ina ndang nabiat buwat kalaatan.'

²⁸ "Dari magtangisan sina kam mintu sampay magkattop na ni kaehe sasso bi pag takita bi Nabi Ibrahim, Nabi Isahak, Nabi Ya'kub sampay mimon kanabi-nabihan njawom okoman pamarinta Tuhan. Bo' kaam ina mintu, ni poan sadja' kam. ²⁹ Bo' meka gi sina mintu jama sa' Yahudi takita bi pō' man sika-mpat pidju alam mme' siharung-harung mangan ni pabal-langan jawom okoman pamarinta Tuhan.

³⁰ "Indanan bi. Meka sina jama ma ni dambulihan batnaa, pag taabut mintu ni ahirat, lay na sila ni duhuan. Damikiyan, meka du sina jama ma ni duhuan batnaa, pag ndooy mintu, lay na ni dambulihan."

³¹ Pus si Isa mitsala me' looy, luu na baw pasōng pa mman na siga Parisi, yuk da, "Lakka na ko mantuu batan Gubnul Herod ilay doman mapatoy kau."

³² Suga' iya tampung si Isa, "Pilay na kam pa mman Gubnul Herod. Baan bi do' pangakka looy, llaw tuu ka sumawung masi na pin ku malakka siga seytan man

siga baran jama sampay ngulian jinisan saki. Pag ni katallu ngallaw na, lupus na ku. ³³ Maka njawom tallu ngallaw tuu du, subay du lanjahan ku lu' pilay pa Jerusalem. Nandang-ndang inaa du दौरा tanyag man kanabi-nabihan pinapatoy. Ya' sina pata' bong ku matoy ni दौरा sarī.”

Si Isa susahan ga jama Jerusalem

(Matiyu 23.37-39)

³⁴ Na sabap susa atay si Isa ni siga Yahudi ndooy ni Jerusalem, njawom atay na, “Kaam, siga jama Jerusalem, bbuwatan bi mapatoy kanabi-nabihan. Bo' hiyak bi lagi ka batu jama kasohean ma lay du soho' Tuhan pa mman bi. Daran na ku bay magkainagon ngaliyun kaam pa jawom okoman ku me' hantang indu' manuk ngokoman anak na, suga' ya' du kam kuhi. ³⁵ Sangkon tikutan Tuhan na sina kam sampay paglahat bi. Batnaa, ituu sa tapahalling ku ningkaam, ya' na sina ku takita bi pabalik ngkod-ngkoran bi ya' gi bay kapahalling, 'Pudji mehe ni ilooy ma bay pinapitu me' Tuhan!' ”

Si Isa ngulian jama ni Llaw Pahali

14 Na ni disu Llaw Pahali, lay si Isa binoo mangan ni luma' disu pa-mmean siga Parisi. Sasang na ndooy, pinaimanan na pin ya me' siga jama ndooy. ² Ndooy si', luu disu lalla baha' battis-tangan na ni awpan na. ³ Dari tilaw si Isa ni siga guru sara' agama ndooy ka ga Parisi, “Njawom sara' agama tabi, dari kitu tabi ngulian jama sasang Llaw Pahali, atawa niya?” ⁴ Suga' sila si' tu diyam-diyam sadja'. Dari si', lay na tappak si Isa lalla looy sampay sarunduun du ya kauilian. Pag-anu, lay na ya sinoho' me' si Isa mole'. ⁵ Pag-anu, yuk si Isa ni ga jama ndooy, “Bong anak bi atawa sapi' bi lay labu' njawom taga' ni Llaw Pahali, soy ntuu ya' magti nabang iya minsan ni Llaw Pahali?” ⁶ Sila si' tu, masi du ya' nammu halling.

Soysoy magpadiyo' pinalangkaw

⁷ Na sasang si Isa masi ndooy, nda' na luu-luu takka jama ma bay kinaddo', bbuwatan da nilu' tingkoan ni duhuan, man siga jama balkanan pinatingkō'. Dari lay sila buwanan si Isa palbiatan, yuk na, ⁸ “Bong sawpama bay kita kinaddo' mme' ngawin, daa subay na pin kita ningkō' ni duhuan ni siga tingkoan patingkat mahap, taggaha' luu gi bay kinaddo' ma mas pata' pinae-he man kita. ⁹ Ilooy ilagan ta, taggaha' pag takka ilooy ma pinae-he, sinoho' na baw kita halin me' ilooy ma bay ngaddo' kita. Dari kaiya'-iyaan na baw kita, maka tahan ta ningkō' ta' tingkoan simpimpi ni bukutan. ¹⁰ Arapun bong kita bay kinaddo' mme' ngawin, gam na kita ndang ningkō' na ni tingkoan simpimpi banaan ni bukutan. Balangkali pag kita takita me' jama

ma bay ngaddo' kita, yuk na, 'Ū Gay, ongoy ko nnaa? Tu ko ba, atu ntuu tingkoan ayad ni duhuan. Ntuu na ko ningkō'.' Dari me' looy ilay, pinae-he kam ni awpan mimon luruk ndooy. ¹¹ Indanan bi. Soysoy ina malangkaw dī na, song hallom, pinadiyo' du sina. Suga' a' soysoy ina magpadiyo', pinalangkaw du sina.”

¹² Pag-anu si', yuk si Isa ni Parisi looy ma bay moo iya mangan, “Bong ko ngaddo' jama mangan-mangan ni luma' nu, daa sat ga bagay nu ja' atawa siga danganakan nu kaddo' nu. Damikiyan, daa sat ga lūng-kampung nu atawa jama bihing luma' nu ma dayahan kaddo' nu. Bong ina me' sila ja' kaddo' nu, ya' du luu tungbas Tuhan ningkau batan ga jama me' looy ilay si', ndang luu na du dapat da nungbasan kau. ¹³ Arapun, bong ko ngaddo' jama, patabeun sagannap ma miskin, ma pengkol, ma tongka' atawa buta. ¹⁴ Bong si' ina ko buwat me' naa, masti' sinupaatan sina ko. Batan minsan gantaan ya' tatungbasan da buddi nu njata' da, Tuhan sa nungbasan kau ni llaw man na makallum sagannap ma intong ni mata na.”

Meka jama kinaddo' tumabe' ni pamarinta Tuhan, suga' dangkiti' du paasok

(Matiyu 22.1-10)

¹⁵ Pag takale me' disu ma paharung mangan ndooy bay bitsala si Isa, yuk na, “Tuan, kira ku, tud sinupaatan la soysoy mintu bay tumabe' ni paballangan njawom okoman pamarinta Tuhan.”

¹⁶ Yuk si Isa baw si' tu, “Bana sina, suga' me' tuu karuha na: Luu jama maru ballang mehe, bo' meka bay kinaddo'. ¹⁷ Pag taabut ja' llaw sakap na mimon, ilooy ma soho' na na pinahati ni tindog na sagannap ma bay kaddo' na. ¹⁸ Salla na, sali'-sali' na sila buwat daawa. Yuk disu, 'Ya' ku la katabe' sabap bahau ja' ku bay kaballi tana', bo' subay ndawun do' me' ku.' ¹⁹ Yuk disu na baw, 'Ya' ku la kapilay sabap bahau ja' ku bay malli sapi' sapū. Masti' subay paliksa' ku do' bong mahap binadjaan atawa niya'.' ²⁰ Yuk disu, 'Ya' ku la katabe' sabap bahau ja' ku bay kinawin.' ”

²¹ “Dari lay na pabeleng tindog looy si' maan bōs na bong oy bay tampung ga jama looy si' ma bay kinaddo'. Pag-anu, tud bay lasu bōs na. Dari yuk na ni tindog na, 'Pilay ko de'-dē'. Lataan nu mimon lān. Ambatun sampay siga look-look दौरा tuu. Boonun pitu pa paballangan tuu sagannap ma miskin, ma pengkol, ma tongka' atawa buta.' ²² Pag pole' tindog na balik, yuk na, 'Tuan, lay na si' ku ngasip panohoan nu, suga' a' masi gi du meka paningkoan ya' magjama.' ”

²³ “Pag-anu yuk bōs na, 'Batnaa pilay na baw ko pa kadilehan. Lataan nu na siga lān mehe-diki' ndooy man nu miha jama. Pagbuli-bulihan nu mogos sila noho' mme' pitu mari panno' na luma' ku. ²⁴ Suga' baan ta ko banahan, kuwan sagannap ma lay na kaddo' ku

duhu', masti' ya' na sila ngissa san dampallok ni makanan ma bay pinanyap me' ku.' "

**Subay si Isa numbul satu njawom atay ta bong kita do-
man mme' niya**
(Matiyu 10.37-38)

²⁵ Na disu llaw, sasang si Isa palanja ni palanan na, sakiyan jama patuhut niya. Dari si', lay ya paawop ninsila, bo' na halling, ²⁶ "Soysoy doman mme' niyaku, subay maasean aku labi man indu'-mma' na, labi man anak-nda na ka ga danganakan na. Maka minsan ase' na ni dī na subay ya' labi man ase' na niyaku. Bong sa' me' looy, ya' ya dari mulit ku. ²⁷ Maka soysoy doman mme' niyaku subay atas na manangkit tehing halli' man na nilansang, bo' na patuhut niyaku. Hati na, subay atas na lumingka' njawom jinisan katiksaan ka kabinsanaan san man na matoy kalna' aku. Bong niya', ya' ya dari mulit ku.

²⁸ "Soysoy doman dari mulit ku subay mamiki na do' duhu' paayad. Ibaratan jama doman buwat luma' mehe, subay bista na do' duhu' mimon gastus na supaya katoonan na bong takaya na mupus luma' na atawa niya'. ²⁹ Batan bong ina ya ya' do' bay mista duhu', adakala boho' dāgan lay tasangon na, katis na sīn na. Bong ilay me' looy, inudju' ja' ya me' mimon ma ngita. ³⁰ Yuk da ina, 'Ē lalla naa, lay ja' os-os nagna' buwat luma' bo' ya' san baw tagaos na pinupus.'

³¹ "Damikiyan, bong sawpama luu sultan ka sundalu na sapū libu adak sibono' ka sultan ka sundalu na duwampū' libu, masti' mamiki do' ya sina duhu' paayad bong takaya na atawa niya'. ³² Bong bistahan na ya' takaya na, padpad tā lagi kuntra na, masti' noho' na sina ya siga utusan na ngulihal pagsulitan.

³³ Me' naa du sina karuha bi bong kam doman mme' niyaku. Masti' subay pamikihan bi do' duhu' paayad bong takaya bi malungay mimon ma kinasengan me' bi kalna' aku. Bong gantaan niya' du takaya bi, ya' du kam dari mulit ku."

Si Isa ngandalil siga mulit na pa timus
(Matiyu 5.13; Malkus 9.50)

³⁴ Yuk si Isa lagi, "Na kaam ina ma mme' niyaku me' sapantun timus ma muwan hāp lassa ni lawuk. Timus ina mahap. Suga' bong ina lay na lungay maasin na, ya' na sina tapabalik ³⁵ maka ya' na luu kapansahaliyan na. Subay tinimanan na. Gam lagi ina tayi' hayop, luu gi kapansahaliyan na man buwat abunu. Na kaam ma pakale ni bitsala ku, pahamun bi paayad."

15 Na jaman looy si', meka ga tukang ninga sukay ka ga jama sarī ma tanyag du baldusa sigi-sigi pa man si Isa pakale ni umanat na. ² Pag nda' siga Parisi ka ga guru sara' agama me' looy, buwatan da magdubdub, yuk da, "Uy, lalla naa, guru oy do' na me'

naa? Buwatan na ngahasi siga baldusa sampay mme' lagi pahaboy mangan ninsila!"

Bili-bili lungay
(Matiyu 18.12-14)

³ Dari lay si Isa ngandalil ninsila, yuk na, ⁴ "Bong sawpama luu kam disu magbili-bili dahatus, bo' lay lungay disu, sa' ba, mbanan bi do' ilooy ma siyampu'-siyam mangan ta' buntu', bo' bi miha ilooy disu ma bay lungay ngkod-ngkoran ya' gi bay tatammu bi? ⁵ Na pag ilay mintu tatammu bi, tud gāk sina kam sampay panangkit bi na binoo mole'. ⁶ Pag takka bi pa luma', sa' ba, bbuwatan bi ngaddo' ga kabagayan bi sampay jama bihing luma' bi binoo nginum-mangan? Yuk bi, 'Maglami-lami do' kitabi sabap luu na tatammu ku bili-bili ku ma bay lungay!' ⁷ Na baan ta kam, me' naa du sina kagakan ni sulga' luu-luu disu baldusa ntuu ni junya' nawbat. Mas mehe kagakan ndooy ni disu jama me' looy man siyampu'-siyam jama intong ma ya' gunahan ninsila nawbat."

Dublun pilak porol bay lungay

⁸ Yuk si Isa lagi, "Damikiyan, bong sawpama luu danda magdublun sapū ma pilak porol, bo' bay lungay disu, sa' ba, magti du ya nantikan palitaan, bo' na ngoheyan luma' na labbasakayi supaya tatammu na? ⁹ Pag lay ja' ilay mintu tatammu na, bbuwatan na ngaddo' ga kabagayan na ka ga jama bihing luma' na binoo nginum-mangan. Yuk na, 'Maglami-lami do' kitabi sabap luu na tatammu ku dublun ku ma bay lungay!' ¹⁰ Na baan ta kam, me' naa du sina kagakan siga malaikat Tuhan pag takita da disu baldusa nawbat."

Subul bay lakka man jawom okoman mma' na

¹¹ Pag-anu si', ngandalil na baw si Isa pabalik, yuk na, "Luu disu jama anakan duwa lalla. ¹² Na disu llaw, yuk ilooy ma siyali, 'Ma', bong si' kadarihan ningkau, deanon na aku mimon bahagi' ku ni alta' nu.' Dari lay na binahagi' me' mma' da alta' na ni ga anak na sikaduwa.

¹³ "Ya' hallom, lay na pinaballihan me' ilooy ma siyali bahagi' na bo' lay na boo na ballihan na lakka pa lahat disu salawak-lawak na. Takka ndooy, lay ja' pakaat na sīn na ni jinisan karupangan. ¹⁴ Katis ja' si' mimon sīn na, luu na baw takka gotom mehe ni lahat looy sampay tiksa' na ga ya. ¹⁵ Dari lay ya buwat ni disu jama lahat looy. Suku' na makan baanan bawi. ¹⁶ Na sabap tud lingantu na ya, ilohan na ga ya minsan ni makanan ga bawi looy, batan ya' luu jama ndooy muwanan iya balanja'.

¹⁷ "Song hallom, boho' tabista na bay karupangan na, maka hona'-hona' na, 'San bilay ga tindog mma' ku labbasakayi, balanja' da maglabi-labi man kakan

da. Bo' aku itu agon-agon kabobowan na ntuu. ¹⁸ Gam na ku pabeleng pa mman mma' ku. Takka ku mintu, yuk ku, "Ma', tud mehe dusa ku pa Tuhan sampay ningkau. ¹⁹ Ya' na san ku pata' inawnan anak nu. Suga' bong anu, buwatun na ja' ku tindog nu."'

²⁰ "Dari lay na ya pabeleng mole' pa mman mma' na. Sasang na ni tangnga' lān, lawak-lawak gi man luma', takita na ya me' mma' na. Dari kapaluuy na mma' na sampay magti sonse pa mman na, bo' na ngakkop sambayan na ngūk iya. ²¹ Yuk anak na niiya, 'Ma', tud mehe la dusa ku pa Tuhan sampay ningkau. Ya' na san ku pata' inawnan anak nu.'

²² "Suga' ni kagāk mma' na, lay linganan na siga tindog na, yuk na, 'Kaddoun bi de'-dē' juba looy ma ayad banahan bo' papatukan bi anak ku. Pasim-siman bi ya maka patumpaan bi. ²³ Maka kaddoun bi sapi' bad-dung looy ma bay pinalammok, bo' sumbaliun bi man tabi maglami-lami. ²⁴ Batan anak ku itu subay ga lay na matoy, pag batnaa llum na pabalik. Bay na ya lungay, pag batnaa luu na ya tatammu.' Dari si', lay na sila balang maglami-lami.

²⁵ "Na kuwan anak na si' ma siyaka, lay masi buwat njawom huma. Pag tapit ja' si' ya pa luma' lān na mole', ilooy ma kale na ya halling kulintangan ka jama maglami-lami. ²⁶ Pag-anu, lay linganan na disu tindog da, bo' na nilaw bong ongoy na lay me' looy na. ²⁷ Yuk tindog looy, 'Luu na la takka ari' nu. Dari lay soho' mma' nu sinumbali' sapi' looy ma bay pinalammok, batan luu na pabeleng ari' nu, bo' ya' du bay kongoy-kongoy.'

²⁸ "Suga' pag takale ilooy ma siyaka me' looy, tud bay lasu ya sampay ya' na ga ya kuhi paasok. Dari lay pō' mma' na ngug-ngugan iya noho' paasok. ²⁹⁻³⁰ Suga' ya' ya kuhi. Yuk na ni mma' na, 'Uy, ya' bina Ma' sikatuwa!' Anak nu bilay, bay ja' makaat alta' nu man na magdanda. Me' looy na bay karupangan na, pag takka na, lay gi sumbali' nu niiya sapi' looy ma bay pinalammok! Bo' niyaku, san lasa disu kambing, ya' bay luu dean nu aku man kami maglami-lami ka ga kabagayan ku. Ya' sina sikatuwa', batan daka dangon taun na ku bay ngintu kau sampay ngasip ni oy-oy ja' panohoan nu!

³¹ "Pag-anu, yuk mma' na, 'Kau bina To', ndang ndiy-o' dakan ku du man sibuwa lagi. Oy-oy sadja' ma luu niyaku, masti' ningkau du. ³² Pasal ari' nu ina, pata' subay paglami-lamihan ta ka ballang mehe sabap iya ina, sibu' du kadari na ka jama bay na matoy llum na pabalik. Bay na ya lungay, pag batnaa luu na tatammu.'"

Disu manijel ya' kanaalla

16 Na pus me' looy, yuk si Isa lagi ni siga mulit na, "Luu disu sawraga lay ngahalap alta' na ni disu manijel. Suga' hallom maka hallom na, lay na baw

sinumbung manijel looy wā makaat sīn bōs na. ² Dari si' lay na ya tinawag me' bōs na. Luu ja' si', yuk bōs na niiya, 'Sumbung njata' nu, bbuwatan nu kono' makaat sīn ku. Pagka me' naa, listahun na mimon alta' ku. Maka boonun na pitu listahan sīn pō'-paasok. Labba man batnaa, sa' na kau manijel ku.'

³ "Na hona'-hona' manijel looy baw, 'Pooy na tu, la? Oy sa mintu man ku llum taabut ku lliksad? Ya' takaya baran ku bong inawnan ngusaha pa tana'. Maka iya' ku magpamaku saraka ni jama.' ⁴ Dari yuk na ni dī na, 'Ā, boho' tabista ku bong oy tapabuwat ku supaya ku hinasi me' jama sampay binoo gi magdambuwa' luma' ka sila pus ku lliksad.'

⁵ "Dari buwatan na, lay tawag na magsunu'-sunu' sagannap ma utangan ni bōs na. Yuk na ni dangan, 'Dangoy si' utang nu ni bōs ku?' ⁶ Pag tampung na, 'Dahatus mita insallan.' Pag-anu, yuk manijel looy, 'Atu na suwat utang nu. De'-dē' na ko. Halinun ja' pa limampū' mita.'

⁷ "Paddus jama looy si', yuk manijel ni ilooy disu, 'Ningkau baw, dangoy?' Yuk na, 'Dahatus karut bohas.' Yuk manijel, 'Pitu ko. Atu na suwat utang nu. Nnaun ja' pa umpū' karut sadja'.'

⁸ "Dari pag tasayu bōs looy bong oy bay pabuwat manijel looy, yuk na, 'Tud akkahan la lalla looy. Tud alistu ya ngulihal bintaha na.'"

Dari yuk si Isa lagi, "Ndang mas akkahan sina jama ma mandang ja' hāl junya' ngulihal bintaha para dī da man sagannap ma ngisbat Tuhan.

⁹ "Sangkon ituu ja' me' ku maka kaam: Pakoyun bi na alta' bi ni junya' tuu man bi nulung pagkahi bi manusiya'. Ndang-ndang ina ya' du taboo bi pa ahirat. Dari pag patoy bi, hinasi ja' sina kam paayad ndooy ni sulga'. ¹⁰ Indanan bi. Soysoy ina tapangandohan ni pabuwatan diki', malaingan tapangandohan du ya ni pabuwatan mehe. Suga' soysoy ina ya' bonto ni pabuwatan diki', masti' ya' du ya bonto ni pabuwatan mehe. ¹¹ Bong ina kam ya' magkanaalla ngantan alta' junya' tuu, masti' ya' du hinalap me' Tuhan ningkaam alta' sabanna man sulga'. ¹² Damikiyan, bong ina kam ya' tapangandohan ngantanan alta' jama, ya' du kam tapangandohan ngantanan alta' para ni dī bi."

¹³ Yuk si Isa lagi, "Ya' sina luu ata kaintu duwa papu', batan disu kaasean na, kuwan ilooy disu, niya'. Atawa disu pinaduhu' me' na, kuwan ilooy disu, pabiya na ja'. Damikiyan, ya' du sina kam kaisbat Tuhan haboy ka alta'."

¹⁴ Pag takale me' siga Parisi bitsala si Isa me' looy, gam pin lay ya inudju' me' da batan me' punu njawom atay da sīn. ¹⁵ Suga' yuk si Isa ninsila, "Kaam itu, tud alistu baw kam magpakita-kita intong ni mata manusiya'. Suga' ya' san tabista bi katoonan Tuhan du kalaatan njawom atay bi. Indanan bi. Meka sina

pakaradjaan ma me' punu njawom atay manusiya' sinukang me' Tuhan."

¹⁶ Yuk si Isa lagi, "Na halloman ya' gi bay pō' si Yahiya ma Tukang Mandi, boho' sara' Nabi Musa sampay na mimon suwat kanabi-nabihan bay pinasaplag. Suga' labba man jaman si Yahiya ngabut sampay batnaa, luu na umanat mahap pasal pamarinta Tuhan pinasaplag. Maka manusiya' sikamimon, pinagbuli-bulihan na binoo paasok pa jawom okoman pamarinta na. ¹⁷ Suga' ya' baw tu sukat ku bay halling me' tuu ga pinalungay na haga' sara' Nabi Musa. Mas mura gi lungay gumi ka langit man disu batang suwat sara' binaluba. ¹⁸ Na njawom sara' Nabi Musa, yuk na, 'Daa kam magjina,' bo' subay binogbogan. Suga' njawom pamarinta Tuhan adil gi man ilooy. Batan bong pa Tuhan, soysoy ina bay napean nda na bo' na handa na baw pa sarī, sali' du ya ka magjina. Atawa soysoy handa ni danda ma bay sinapean me' Ila na, jina du ya."

Jama sawraga ka si Lasarus

¹⁹ Pag-anu, lay na baw si Isa muwanan sila pamintangan, yuk na, "Luu disu sawraga ma tigi' matuk pa-makoy ayad ka hagaan. Bbuwatan na llaw-llaw maglami-lami ja' sampay nginum-mangan jinis an makanan ma numbul satu. ²⁰ Ndooy si', luu disu lalla miskin in-awnan si Lasarus. Lapat na baran na me' kato. Iya si' tu lay ja' pinabāk ni bihing lawang luma' sawraga looy. ²¹ Kainagon na binuwanan na ya san lasa hamo-hamo kinakan ma bay labu' man ta' lamisahan sawraga looy. Kaluuy-luuy ya bo' pinagdelat lagi me' siga ido' kato na.

²² "Na song hallom, lay na matoy si Lasarus sampay lay na ya binoo me' siga malaikat magdambuwa' ka Nabi Ibrahim ndooy ni ahirat. Ya' hallom, lay na du matoy sawraga looy sampay lay na kinubu. ²³ Suga' iya si' tu lay tanalka'. Dari tud njawom tiksa' mehe ya. Pag-anu si', takita na na si Lasarus ni bihing Nabi Ibrahim man katāhan. ²⁴ Dari magti ya ngingan, yuk na, 'Ū Bo' Ibrahim, panimbangan do' ku! Sōn do' tinalloban ni bohe' san lasa tōng timbō' si Lasarus, bo' sōn do' kinattapan dalla' ku pin patanne ja' dangkiti'. Tud malasahi na ku la njawom api tuu.'

²⁵ "Suga' tampung Nabi Ibrahim, 'Nges, intomun do' jaman nu llum ni junya'. Lay ja' ko masannang dī nu ngissahan jinis an pakaradjaan ayad halloman nu ni junya'. Bo' si Lasarus itu, ilooy du bay takissa na katikasaan. Pag batnaa, iya do' baw magparasahan ayad. Kuwan kau, nnaa na ja' ko njawom tiksa'. ²⁶ Sarī gi, yuk Nabi Ibrahim, 'ya' situ luu dapat si Lasarus palintas pilu batan luu lowang lawom banahan bo' lambu gi, taha' lagi sa' alang-alang ni sallangan kami ka kau. Sangkon ya' situ luu kapalintas lakka mantuu song

pilu pa mman nu. Damikiyan, ya' du sina luu kapalintas lakka man naa lu' pitu.'

²⁷ "Yuk sawraga looy, 'Bong me' naa, biyahun na. Suga' junjung ku na ningkau Bo', sōn ja' pilay si Lasarus pa luma' mma' ku. ²⁸ Luu gi silay ndooy danganakan ku lima. Sōn do' sila binandaan ni si Lasarus, taggaha' sila pun lay du mintu tumilu' pitu pa jawom kamalalahian me' tuu.'

²⁹ "Tampung Nabi Ibrahim, 'Luu du bilay ndooy mman da sara' Nabi Musa sampay mimon suwat kanabi-nabihan. Ilooy na ja' subay bean da.'

³⁰ "Yuk sawraga looy, 'Suga' ya' du bilay paruli da. Suga' kira ku, bong luu jama lay na matoy bbeleng na baw pilay mandaan sila, masti' tawbatan da na silay mimon dusa da.'

³¹ "Yuk Nabi Ibrahim, 'Bong sila ya' maruli sara' Nabi Musa ka tō' kanabi-nabihan, san silay bay luu jama matoy ma llum pabalik pilay maintoman sila, masi du silay sila ya' takole' binitalahan.'

Siya-siya jama ma moo pagkahi na buwat dusa

(Matiyu 18.6-7; 18.21-22; Malkus 9.42)

17 Pag-anu, yuk si Isa ni siga mulit na, "Ni junya' tuu meka sina sasat kaboo-boo manusiya' buwat dusa, tud ya' sina tatangkalan. Suga' tud siya-siya sina mintu soysoy bay moo sasat me' looy. ² Jama me' looy ilay, gam na bay ginantungan kallong na ka batu mehe, bo' na llabuhan ni tangnga' sallang. Daa ja' ya moo-moo siga suku' ku ma ya' gi taggu iman da buwat dusa. ³ Sangkon, jagahan bi dī bi.

"Na bong luu disu pagkahi bi mulit ku buwat dusa ningkaam, saggongun bi. Maka bong ya nawbat, ampunun bi ya. ⁴ Minsan du ya min pitu' njawom dangallaw buwat dusa ningkaam, bong ya magbeleng-beleng maku ampun tuktuk na bay buwat dusa, ampunun bi sadja'."

Ya' luu tunmanūn bong luu pangando tabi pa Tuhan

⁵ Pag-anu, yuk siga rasul si Isa, "Tuwan, bong anu, toan do' kami mari pabasag na pin pangando kami pa Tuhan."

⁶ Yuk si Isa ninsila, "Bong si' ina luu ja' dangkiti' pangando bi pa Tuhan, san lasa batehe'-tehe' bigi mustard, takaya bi ja' sina minsan pabuwatan tunmanūn pa manusiya'. San gi ina soho' bi poon kayu naa pungkad bo' noho' nanom dī na ni dilawut, masti' inasip ja' du kam."

Subay ingat tabi dī tabi ata Papu'

⁷ Pag-anu, yuk si Isa lagi, "Bong sabagay luu ata bi boho' takka mole' bay madja' ni huma atawa bay makan bili-bili, ya' sina ya soho' bi duhu' mangan.

⁸ Gam pin yuk bi, 'Saynan nu na badju' nu. Busahan nu

do' ku, bo' nu motang. Noy ku lupus na mangan, bo' nu pasing.⁹ Maka ya' sina talpaksa' ningkaam magsuku ni ata bi sukat ya bay ngasip panohoan bi. Nandang inaa suku' na.¹⁰ Subay si' me' naa du kam. Pus bi bay buwat mimon ma bay sinoho' me' Tuhan ningkaam, daa kam ngingat ga subay na pin ya magsuku ningkaam. Arapun ingatun bi ata Tuhan sadja' kam buwat sagannap ma bay sinuku' ningkaam."

Si Isa ngulian jama inipu sapū

¹¹ Na pag palanja ga si Isa pa Jerusalem, lay sila pingka' ni panggaan Samariya ka Jalil. ¹² Saddong da adak paasok pa disu kawum, luu na baw sapū jama inipu pasōng pa mman si Isa. Suga' sabap inipu sila, lay do' sila patagong lawak-lawak gi man si Isa ¹³ sampay ngahowap, yuk da, "Ū Tuwan Isa, panimbangan do' kami!"

¹⁴ Pag nda' si Isa me' looy, yuk na, "Pilay na kam ba pa mman siga imam bo' sōn bi na pinaliksa' ninsila kuwit bi." Dari si', lay na ja' sila ngasip pilay pa mman siga imam. Lān da si' pilay, lay na lanyap ipu da.

¹⁵ Kuwan disu ninsila, pag nda' na kaulian na ya, lay do' magti pabeleng sambayan na sigi-sigi ngahowap muwan pudji pa Tuhan. ¹⁶ Pag takka na pa mman si Isa, lay ya sujud ni awpan na sambayan na magsuku. Iya ilay si' bangsa Samariya.

¹⁷ Yuk si Isa, "Uy la, sa' ba, sapū si' kam bay kaulian? Ninggai na lay si' ilooy ma siyam? ¹⁸ Ongoy itu lalla tuu sa bay pabeleng pitu muwan pudji pa Tuhan? Bo' sa' gi ga ya bangsa Yahudi!" ¹⁹ Pag-anu, yuk si Isa ni lalla looy, "Nangge na ko ba bo' nu mole'. Lay na sina ko kaulian sabapan pangando nu niyaku."

Katakka pamarinta Tuhan

(Matiyu 24.23-28; 24.37-41)

²⁰ Pag-anu, disu llaw, lay na baw si Isa tinilaw me' siga Parisi bong sumilan pamarinta Tuhan pinatangge ta' junya'.

Pag tampung na, "Katakka pamarinta Tuhan ina ya' takita ka mata. ²¹ Pag takka na ina, ya' luu jama halling, 'Atu na ntuu!' atawa 'Alay na ndooy!' Batan pamarinta Tuhan ina, man na patanna', njawom atay jama."

²² Pag-anu, yuk si Isa ni siga mulit na, "Luu du sina mintu masa maglogto' na kam doman ngita Anak Manusiya', yana aku, san lasa dangallaw, suga' ya' gi luu dapat bi. ²³ Sangkon, san sabagay mintu luu mā' ningkaam, 'Luu na Almasi takka ndooy,' atawa 'Luu na ntuu,' daa kam hidjab maka daa kam mme' miha aku.

²⁴ Batan aku, yana Anak Manusiya', pag beleng ku bbos-bbos, tumatanda' na sina ni sikamimon me' karuha mangirat sonse man dambila' langit pa dambila'. ²⁵ Suga' talpaksa' do' sina mintu niyaku duhu' lum-

ingka' njawom jinisan kabinsanaan sampay tinuwak me' jama angkat-angkatan batnaa.

²⁶ "Pag beleng ku ina mintu, tud takurat sina manusiya' me' kadari jama ni bay jaman Nabi Nū matto'. ²⁷ Jaman looy ilay, ya' bay taingat da ga luu bala' takka pa mman da ni sinōng. Dari bbuwatan da llaw pa dangallaw me' ndang kabiyasahan da du, nginum ka mangan sampay sitampu-tampu. Suga' pag taabut llaw man ga Nabi Nū bay dutai ta' bahitla', sakayi ga jama lahat looy kasayu, takka na dunuk sampay lay na sila matoy limbo sikamimon.

²⁸ "Damikiyan, me' looy du silay bay kadari jama ni bay jaman si Lut maglahat ndooy ni Sodom. Ya' du bay taingat da ga luu bala' song takka pa mman da. Dari bbuwatan da me' ndang kabiyasahan da du, nginum ka mangan sampay maglitu ka tanom-tanom ka buwat luma', me' naa, me' naa. ²⁹ Suga' pag taabut llaw ga si Lut bay lakka man Sodom, sakayi ga jama ndooy kasayu, kalabuan na sila manilang noleyab pō' man ta' langit me' kadari uwan, sampay lay na sila am-pud labbasakayi. ³⁰ Damikiyan, pag beleng Anak Manusiya' itu bbos-bbos, ya' du taingat jama.

³¹ "Sangkon ndang subay kam saddiya ni llaw katakka ku. Hati na, daa na kam mandang hāl junya'. Maka daa na subay na pin alta' inisbat me' bi. Pag takka ku ina mintu, ya' na luu waktu man jama paasok pa luma' da ngaddo' alta' da. Atawa bong jama buwat ni huma na, ya' na du luu waktu man na mole' ngaddo' buwatan na. ³² Intomun bi na ilooy ma bay katuwa' ni nda si Lut matto'. ³³ Hantak bitsala ku ilay si', soysoy ina numbul satu niiya me' na nulut dī na halloman na ntuu ni junya', masti' tiksa' ja' nyawa na saumu. Suga' soysoy ina ya' mean kahandak na bong pin tabean na kahandak ku, sampulna' nyawa na labba man junya' sampay pa ahirat.

³⁴ "Baan ta kam, pag taabut katakka ku ina mintu, kasohean jama selamat, kasohean niya'. Sawpama bong ku takka ni sangom sasang duwa jama ni bangku', bong luu disu pitsaya' niyaku, ilooy taboo, kuwan ilooy disu, inambanan. ³⁵ Atawa bong sawpama luu mintu danda magginduwa nappa, bong luu disu pitsaya', ilooy taboo, kuwan ilooy disu inambanan. ³⁶ Atawa pun sasang duwa lalla buwat ni huma, disu binoo, kuwan ilooy disu inambanan."

³⁷ Pag-anu yuk ga mulit si Isa niiya, "Papu', binoo paninggai lay la?"

Pag tampung si Isa, lay makoy sambatan, yuk na, "Nandang bong ina luu sumpatoy, masti' luu du sina pumpung siga manuk-manuk ma mangan sumpatoy."

††

† Man sabapan nda si Lut bay mandang hāl junya', ya' bay asip na malaikat Tuhan bay mandaan iya. Dari lay du ya tumabe' matoy ni siga jama Sodom. Ndaun Panagnaan ni Awwal Jaman 19.26.

†† Ndaun futnot ni Matiyu 24.28.

Disu bawu danda ka huwis

18 Pag-anu, lay na baw si Isa muwan pamintangan ni siga mulit na supaya tahati da subay sila wā maku duwaa pa Tuhan. Maka subay sila ya' jamu nga-holat duwaa da kinabbul. ²Yuk na, "Ni disu दौरा, luu huwis ma ya' luu tawu na pa Tuhan maka ya' san mag-aratan jama. ³Maka ni दौरा looy, luu du disu bawu danda sigi-sigi pilay pa mman huwis looy maku tabang. Kainagon na subay huwis looy motang hukuman intong ni jata' jama ma bay buwat maat niiya. ⁴Suga' hallom na ya pinabiya ja' me' huwis looy. San me' looy, pagka bawu looy sigi-sigi pilay na pin maku tabang, hona'-hona' huwis looy, 'San itu ku ya' tawu pa Tuhan maka ya' maruli parasahan jama, ⁵gam na ya tabangan ku. Botangan ku na hukuman kuntra na batan ya' na tatatas ku bong danda looy sigi-sigi kasasat niyaku maku tabang.' "

⁶Pag-anu, yuk Papu' Isa ninsila, "Mamintang ja' kam ni huwis looy. San ya ya' intong, lay gi ya nabangan bawu looy. ⁷Labi na bong Tuhan sa' nabangan siga suku' na ma maku duwaa pa mman na sangom-llaw. Masti' tanggehan na ja' sina kaintongan da. Ya' sina ya mabiya sila. ⁸Gam pin, baan ta kam banahan, tabangan na gi sina sila pasigla'. Suga' san ina me' naa na timbang Tuhan ninsila, pag beleng ku, yana Anak Manusiya', luu gi kilay mintu jama pitsaya' niyaku?"

Disu Parisi ka disu tukang ninga sukay

⁹Na ndooy si', luu kasohean mista mas intong sila man kaekahan. Ni kaabbu da, diyo' na ga me' da nganda' jama. Dari lay na baw si Isa muwan dalil ninsila, ¹⁰yuk na, "Luu duwa jama lay pilay pa langga mehe maku duwaa pa Tuhan. Disu, yana Parisi, kuwan ilooy disu, tukang ninga sukay. ¹¹Parisi looy si', njawom duwaa na, yuk na, 'Tuhan, mehe me' ku magsuku ningkau ya' ku baldusa me' jama kasohean. Ya' ku nangkaw. Ya' ku buwat kalaatan. Ya' ku magjina. Maka ya' ku pangalupig me' karuha lalla looy ma tukang ninga sukay. ¹²Aku itu puwasa min duwa njawom sakayi pitu', maka nganjakat ku sabahagi' sapū ni mimon ma bay tausaha ku.'

¹³"Na kuwan tukang ninga sukay looy baw si', lay ja' nangge didihan na palawak-lawak man ga jama ndooy. Patondok ja' ya. Ya' san ya tawakka nganda' pa jata' tanda' ni kaiya' na pa Tuhan. Bbuwatan na nug-tug dakan na ni kasasso na ni bay kadarihan na sambayan na halling, 'Tuhan, mangaku ku baldusa ja' ku. Junjung ku na ningkau, panimbangan do' ku.' "

¹⁴Pag-anu yuk si Isa lagi, "Na pag pole' da ilay, baan ta kam banahan, ni antara' sila sikaduwa, iya ilay initung intong me' Tuhan yana tukang ninga sukay looy. Bo' Parisi looy ilay, niya'. Batan soysoy ina malangkaw

dī na, song hallom, pinadiyo' du sina. Suga' soysoy ina magpadiyo', pinalangkaw du sina."

Si Isa nupaatan siga anak-anak

(Matiyu 19.13-15; Malkus 10.13-16)

¹⁵Pag-anu si', luu na baw kasohean moo ga anak da ma masi gi diki' pa mman si Isa noho' tinappak bum-bunan da binuwanan supaat. Suga' kuwan siga mulit na baw si' tu, lay naggong ga jama looy. ¹⁶Pag nda' si Isa me' looy, yuk na ni ga mulit na, "Pabiyahun bi na ba pitu siga anak-anak naa pa mman ku. Daa na sag-gongun bi, batan pamarinta Tuhan ina para ni jama diyo' pangatayan me' karuha ga anak-anak naa.

¹⁷Baan ta kam banahan, bong ina jama ya' mangando pa Tuhan me' karuha pangando anak-anak ni indu'-mma' na, malaingkan ya' ya kapatabe' ni pamarinta Tuhan."

Awod jama dayahan kole' kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na

(Matiyu 19.16-30; Malkus 10.17-31)

¹⁸Pag-anu si', luu na baw disu pa-mmean Yahudi pa mman si Isa nilaw, yuk na, "Tuwan Guru, me' kau jama mahap, oy tu la subay pabuwat ku mari sampulna' nyawa ku saumu-umu?"

¹⁹Yuk si Isa, "Oy na maksud nu ngawnan aku mahap? Ya' luu mahap sarī man Tuhan. ²⁰Bo' pasal tilaw nu ilay si', katoonan nu du bina ga panohoan Tuhan: 'Daa ko mapatoy jama. Daa ko magjina. Daa ko nangkaw. Daa ko naksi' bong ya' bana. Maka pag-aratan nu nne' nu ka mma' nu.' " †

²¹Pag halling lalla looy, "Tuwan, man kaanak-anak ku gi bilay, ndang lay na bogbogan ku panohoan looy si' sikamimon."

²²Yuk si Isa niiya, "Suga' luu gi sina disu subay pabuwat nu mari ya' na luu kulang nu. Paballihan nu na alta' nu sikamimon, bo' pagdeanun jama miskin ballihan na. Bong si' ina ko buwat me' naa, luu na lad-jiki' nu mehe ni sulga'. Pag lupus, bo' nu pabeleng pitu mme' niyaku."

²³Pag takale me' lalla looy panohoan si Isa, takkahan susa na ya batan tud dayahan ya.

²⁴Pag nda' si Isa tud susa lalla looy, yuk na, "Awod la jama dayahan tumabe' ni pamarinta Tuhan. ²⁵Kamurahan gi unta' papassūt ni lowang panahi' man jama dayahan tumabe' ni pamarinta Tuhan."

²⁶Pag takale me' siga jama ndooy bay bitsala si Isa si', yuk da, "Uy, la, bong me' naa, soy baw ilay tasalamat?"

²⁷Yuk si Isa ninsila, "Ndang tunmanūn sina me' manusiya' nalamat dī da, suga' bong Tuhan, ya' luu tunmanūn niiya."

† Kitab Tawrat, Kalakka 20.12-16; Duteronomi 5.16-20.

²⁸ Pag-anu, yuk si Pitel, “Na me' kami itu lay na ngambanan mimon-mimon supaya kami kapa-mme' ningkau, pooy baw tu la?”

²⁹ Yuk si Isa, “Baan ta kam banahan, soysoy ina bay ngambanan luma' na atawa ga anak-nda na atawa ga danganakan na atawa indu'-mma' na kalna' pamarinta Tuhan, ³⁰ masti' mas meka labi man naa kaayaran takole' na halloman na ni junya' tuu. Bo' na, kole' gi ya kasampulnaan nyawa saumu-umu labba man junya' sampay pa ahirat.”

Kamintallu na si Isa nuna' kapatoy na

(Matiyu 20.17-19; Malkus 10.32-34)

³¹ Pag-anu, lay binoo me' si Isa ga mulit na sikasapuduwa palawak-lawak dangkiti' man ga baanan jama ndooy, bo' da binaan, yuk na, “Pakale do' kam. Batnaa pilay na tabi pa Jerusalem. Pag takka tabi ndooy ilay mintu, binakbul na mimon tuna' njawom kitab kanabinabihan pasal aku, yana Anak Manusiya'. ³² Duhu'-duhu', sinungkuban na ku bo' pina-ntan ni bangsa Rom. Pag-anu, bo' ku binuwat kalabbiyan ka bininsana' sampay lluraan gi. ³³ Maka llagpi' gi ku sampay pinapatoy. Suga' pag ina mintu taabut ni katallu ngallaw, llum du sina ku pabalik.”

³⁴ Na kuwan siga mulit na baw si' tu, ya' san bay tahati da bitsala na batan me' ga bay na llimbuan ninsila hatiyan na.

Si Isa ngulian jama buta

(Matiyu 20.29-34; Malkus 10.46-52)

³⁵ Na tapit ja' si' ga si Isa pa Jeriko, luu disu lalla buta ningkō' ni bihing lān magpamaku sīn. ³⁶ Pag takale na sakiyan jama pingka', lay ya nilaw bong oy lay. ³⁷ Pag bā' jama, “Si Isa bilay pingka', lalla looy man Nasaret.”

³⁸ Pag-anu, ilooy ma hinowapan du me' na, yuk na, “Ū Isa, panubu' Sultan Daud, panimbangan do' ku!”

³⁹ Suga' bbuwatan kasohean ma mme' ni si Isa, lay naggong lalla looy ya' noho' hibuk. Suga' gam pin pinahaddo gi me' na ngahowap, yuk na, “Ndū' ba Tuwan, panubu' Sultan Daud, panimbangan do' ku!”

⁴⁰ Dari si', lay na patagong si Isa, bo' soho' na binoo lalla looy pa mman na. Luu ja' si', tilaw si Isa niya, ⁴¹ “Oy si' tu karomanan nu pabuwat ku ningkau?”

Yuk na, “Tuwan, doman na ku la ngita.”

⁴² Pag-anu, yuk si Isa niya, “Sigi, ba, ngita na ko sina. Sabapan pangando nu niyaku, kaulian na sina ko.”

⁴³ Dari si', sarunduun du ya ngita sampay lay na ya mme' ni ga si Isa sambayan na mudji Tuhan. Pag nda' baanan jama ndooy me' looy, lay na du sila mme' mudji Tuhan.

Si Isa maka si Zakiyus

¹⁹ Na pag takka ja' ga si Isa pa Jeriko, lay sila pingka' man jawom दौरa looy. ² Ndooy si', luu disu lalla dayahan inawnan si Zakiyus. Iya si' tu disu pa-mmean siga tukang ninga sukay. ³ Tud doman ya ngita si Isa, suga' ya' luu dapat na batan bidda' na eka manusiya' magdogsog-dogsog. Bo' na, diyo'-diyo' gi ya. ⁴ Dari lay ya sonse pa duhuan baanan ga jama looy, bo' na ngandāg ta' kayu sikamol ni bihing lān bong pin takita na ja' si' Isa pag pingka' na.

⁵ Pag taabut si Isa umatag mman na, lay ya pahangad bo' na halling, “Zakiyus, duwai na ko de'-dē' batan subay situ ku pahanti' ni luma' bi llaw tuu.”

⁶ Dari magti du si Zakiyus duwai. Bo' bidda' na ehe kagakan na moo si Isa pa luma' da. ⁷ Suga' pag nda' baanan ga jama ndooy me' looy, buwatan da magdub-dub, yuk da, “Uy la, iya lluruk me' na indu'-indu' bal-dusa!”

⁸ Na sasang da si' ningkō' njawom luma', lay nangge si Zakiyus bo' na halling, “Tuwan, dean ku na jama miskin tonga' alta' ku, maka sagannap ma bay lilu ku, papole' ku na sīn da maka lipat ku gi min mpat.”

⁹ Yuk si Isa ni si Zakiyus, “Batnaa tu, salamat na ko sampay ga jama luma' bi sabap lay na ko mō' bukti' sabana-bana kau panubu' Bo' Ibrahim. ¹⁰ Aku tu, yana Anak Manusiya', kon ku tu bay pitu pa junya' miha sagannap ma bay magsi' man Tuhan bong pin sila tasalamat ku.”

Siga tindog ma kanaalla ka niya'

(Matiyu 25.14-30)

¹¹ Na pag tapit ja' si' si Isa pa Jerusalem, kuwan ga jama ma mme' niya, holat da pag takka da pilay, matangge na si Isa pamarinta Tuhan, bo' iya na magsultan ninsila. Pag tabistu si Isa me' looy pamiki da, lay ya ngandalil, ¹² yuk na, “Luu disu lalla balbanga manyap man na pilay pa disu lahat lawak ngaddo' kapatut man na magsultan. Gara' na, pag pole' na, iya na marinta ni paglahat na. ¹³ Na tapit ja' si' masa man na pilay, lay do' ya nawag tindog na sapū, bo' da pinantanalan sali'-sali' sapū libu pilak. Yuk na ninsila, ‘Palanun bi sīn tuu likutan ku ndooy.’ Pag-anu, ilooy ma lay na ya patuwak.

¹⁴ “Na ni paglahat lalla looy si' tu, meka jama lammis niya. Ya' sila doman iya magsultan ninsila. Dari lay na ga sila nguwakilan siga jama patuhut ni lalla looy. Takka ndooy, yuk da, ‘Ya kami la doman lalla naa marintahan kami.’ ¹⁵ Suga' san baw me' looy, masi du ya bay binuwanan kapatut magsultan ni paglahat na.

“Pag beleng na si', lay na tawag na ga tindog na mangantanan sīn na supaya katoonan na bong dangoy na paluntungan bay takole' da. ¹⁶ Luu ja' si' tindog na

ma duhu', yuk na, 'Ampun Sultan, atu na sīn nu. Lay gi situ lipat min sapū.'

¹⁷ "Yuk sultan looy niiya, 'Mahap sina. Kau na tindog mahap. Pagka ko bay kanaalla ni pabuwatan diki', buwanan ta na ko kapatut marintahan दौरa sapū.'

¹⁸ "Pag-anu, pasōng na baw ilooy ni kaduwa sam-bayan na halling, 'Ampun Sultan, atu na sīn nu. Lay gi situ lipat min lima.'

¹⁹ "Yuk sultan looy, 'Mahap sina. Kuwan kau, buwanan ta na ko kapatut marintahan दौरa lima.'

²⁰ "Pag takka disu, yuk na, 'Ampun Sultan, atu na sīn nu bay mbanan nu man ku. Bay ja' situ nna' ku paayad pinutus njawom saputangan. ²¹ Ya' bay pinalān me' ku batan tawu ku kinalasuhan me' nu bong bay lugi'.

Nda' ku, kau jama adil banahan. Biyasa ko ngaddo' untung lakka man hulas-sangsā' jama. Sibū' du ko ka jama ngaddo' kattoman san sa' kau bay tanom.'

²² "Dari yuk sultan niiya, 'Behe nu na bina mismu bay mō' bukti' kau tindog maat. Tatammu nu ga mā', aku jama adil banahan. Maka ba'-bā' nu, biyasa ku ngaddo' untung lakka man hulas-sangsā' jama. Maka yuk nu, ngaddo' ja' ku kattoman san sa' aku bay tanom.

²³ Bong bana bandingan nu niyaku, ongoy baw tagga-ha' ya' bay nna' nu sīn ku ni bangku supaya pag beleng ku, luu gi ka anak na?'

²⁴ "Dari yuk sultan looy ni kasohean ma nangge ndooy, 'Kaddoun bi na sīn ku man lalla tuu bo' deanun bi pa mman ilooy si' ma bay nguntung lipat min sapū.'

²⁵ "Yuk da, 'Uy la Ampun Sultan, daa busung, ndang meka na bilay niiya.'

²⁶ "Yuk sultan, 'Pilayun bi na ba. Baan ta kam banahan, sagannap ina ma magkanaalla makoy ilooy ma bay ndean sila, sinampunan gi paeka ninsila. Bo' sagannap ma ya' kanaalla, san luu dangkiti' du bay ndean sila, masti' kinaddoan du sina mman da.'

²⁷ "Pus me' looy, yuk sultan, 'Na kuwan ga jama looy si' ma bay nguntra aku, ma ya' doman aku magsultan ninsila, boonun bi na pitu, bo' papatoyun bi na ni awpan ku.' "

Si Isa pinudji pag takka na pa Jerusalem

(Matiyu 21.1-11; Malkus 11.1-11; Yahiya 12.12-19)

²⁸ Paddus si Isa mitsala me' looy, lay na sila palanja pa Jerusalem. ²⁹ Tapit ja' si' sila pa Betpaji ka Betani ni bihing Punu Jaytun, lay si Isa maduhu' mulit na duwa.

³⁰ Tugun na ninsila, "Pilay kam pa kawum looy ni duhuan. Ndooy ilay ngita kam sina kura' baddung ingkotan, ya' gi bay pingka' binakuraan. Lakkahan bi ingkot na bo' boonun bi pitu. ³¹ Bong luu nilaw kaam bong ongoy lakkahan bi, baan bi ya gunahan la ni Papu'."

³² Dari si', lai na sila lumān. Takka ndooy, lay na du tatammu da kura' looy me' ndang bay binā' me' si Isa ninsila. ³³ Maka sasang da ngalakkahan ingkot na, tini-

law na sila me' jama ma dapu, yuk na, "Batōy bi na llakkahan ingkot kura' ku?"

³⁴ Yuk da, "Gunahan bitu la ni Papu'."

³⁵ Dari lay na sila pinadari ngaddo' kura' looy. Takka ja' si' sila pa mman si Isa, lay na inampihan me' da kura' looy ka sammek da, bo' da mabakura' si Isa.

³⁶ Sasang si Isa pasōng ta' kura' looy, meka na jama ni duhuan natag pakayan da ni lān na man maehe iya.

³⁷ Pag lūd si Isa man Punu Jaytun, mimon na jama ma mme' niiya ya' na tasagga' da kagakan da. Sampay lay na sila mudji Tuhan pahaddo sabapan mimon pabuwatan kahaylan-haylan ma bay tasakup da man si Isa. ³⁸ Yuk da, "Sinupaatan la sultan naa ma pitu ni kawasa-kapatut Papu' tabi Tuhan. Itu na ya moo kasalassayan mari tabi mahap na pa Tuhan. Pudji tabi Tuhan ni sulga'."

³⁹ Na njawom baanan ga manusiya' ndooy si', luu du kasohean Parisi. Pag takale da jama mudji si Isa, yuk da niiya, "Guru, saggongun te' ba siga mulit nu mudji kau me' naa."

⁴⁰ Tampung si Isa baw, "Baan ta kam banahan, bong ina sila diyam-diyam ja', kabatuhan naa na baw sina howap mudji aku."

Si Isa kapanangis mamikihan ga jama Jerusalem

⁴¹ Tapit banahan ja' si' sila pa Jerusalem sampay takita si Isa na दौरa looy, lay na ga ya kapanangis susahan siga jama ndooy. ⁴² Yuk na, "Uy la, kaam jama Jerusalem, kainagon ku tabista bi na bong pooy me' bi nammu kasalassayan ka lān man bi mahap na pa Tuhan. Suga' ya' na sina luu dapat bi batan me' ga lay na llimbuan man mata bi. ⁴³ Luu du sina mintu masa bi llān me' siga banta bi. Llikung na sina mintu दौरa bi me' siga baanan sundalu da. Tud ya' na luu dapat bi patangkaw. ⁴⁴ Bbuwatan da ina mintu mapatoy kaam sikamimon sampay ga anak bi. Hansu da na दौरa bi ka kalumaan bi. Ya' na sina mintu luu takapin nangge san lasa duwa batu magpangkat. Ilooy ilay si' sikamimon tuwa' ja' sina mintu njata' bi sabap ya' bay hasi bi kasalamatan ma bay boo Tuhan pa mman bi."

Si Isa malakka siga padadagang man langga mehe

(Matiyu 21.12-17; Malkus 11.15-19; Yahiya 2.13-22)

⁴⁵ Na pag takka si Isa pa Jerusalem, lay ya paasok pa haman langga mehe bo' na malakka sagannap ma dagang ndooy. ⁴⁶ Yuk na ninsila, "Luu bilay palman njawom kitab, ilooy ma yuk Tuhan, 'Luma' ku ina yana lugar halli' man maku duwaa.' † Suga' kaam baw tu, lay na pabuwat bi subay ga luma' baanan sugaru."

⁴⁷ Labba mandooy, llaw-llaw si Isa nō' ni langga mehe. Suga' kuwan siga imam ka ga guru sara' agama sampay ga pa-mmean Yahudi ndooy, miha na pin jalan

† Kitab Nabi Isaya 56.7.

man da mapatoy iya. ⁴⁸ Suga' ya' baw luu dapat da batan luu na pin jama kumpo-kumpo ni bihing na ni kaehe dawom da pakale ni bitsala na.

Tinilaw si Isa bong lakka man ninggai kapatut na
(Matiyu 21.23-27; Malkus 11.27-33)

20 Pag-anu si', disu llaw sasang si Isa noan jama ni langga mehe sampay masaplag umanat mahap, luu siga imam langkaw ka ga guru sara' agama sampay ga matatoa bay pasōng pa mman na. ² Tilaw da ni iya, "Oy karapatan nu buwat kajinisan ni langga tuu? Baan te' kami bong soy bay muwanan kau kapatut?"

³ Iya tampung si Isa, "Do' kam bi la. Tilaw ta do' kam duhu'. Bong tatampung bi tilaw ku, bo' bi baan ku bong soy bay muwanan aku kapatut buwat mimon me' looy si'. ⁴ Itu tilaw ku: Soy ilay bay muwanan si Yahiya kapatut na mandi jama? Tuhan kilay, atawa manusiya' sadja?"

⁵ Sila baw si' tu, lay do' duhu' isun bong oy pata' tampung da. Yuk da padisu-padisu, "Ya' bitu la luu jalan man tabi tumanjata'. Bong itu tabi mā' lakka man Tuhan, yuk na na baw, 'Bong me' looy, ongoy baw kam ya' bay pitsaya' ni umanat na?' ⁶ Bong baw itu yuk tabi, 'Kapatut na lakka man manusiya' sadja', piligru ningkitabi. Bati' ta mintu, mimon jama ntuu ngahiyak kitabi na baw ka batu sabap pitsaya' sila si Yahiya yana disu nabi." ⁷ Dari si', tampung da ni si Isa, "Ya' la katoo-nan kami."

⁸ Pag halling si Isa, "Bong me' naa, ya' du baw kam baan ku bong soy bay muwanan aku kapatut."

Dalil pasal siga panunggu' ma ya' tapangandohan
(Matiyu 21.33-46; Malkus 12.1-12)

⁹ Pag-anu si', lay na baw si Isa ngandalil ni baanan jama ndooy, yuk na, "Luu disu jama bay ngabbun poon anggul, bo' lay noho' tinungguan ni jama. Pag-anu, lay ya lome pa lahat disu, bo' hallom na ya ndooy. ¹⁰ Dari pag taabut kakattuan anggul looy, lay na soho' dapu kabbun looy disu ata na pilay ngaddo' bahagi' na. Suga' ya' bay ndean me' ga panunggu' looy. Gam pin, lay gi llagpi' ata na bo' sinoho' mole' limboy-limboy tangan ja'.

¹¹ "Pag-anu, lay na baw dapu kabbun looy noho' ata na sarī pilay. Suga' me' looy du si', lay du llagpi' me' da, bo' lay gi pinakiya'-kiya'. Pag-lupus, bo' na sinoho' mole' limboy-limboy tangan ja' du. ¹² Pus me' looy, lay na baw dapu kabbun looy noho' ata sarī ni katallu na pilay. Suga' lay du ya llagpi' sampay lay na ga ya bakat me' da. Bo' lay gi hiniyakan pa poan kabbun looy.

¹³ "Pag-anu yuk dapu kabbun looy si', 'Pooy tu la me' ku buwat? Subay situ anak ku na mismu, yana kakasi ku, soho' ku pilay. Masti' mag-arat na sina mintu sila niya.'

¹⁴ "Suga' pag takita me' ga panunggu' looy anak na na mismu takka, gam pin lay sila isun, yuk da, 'Ilooy na silay lalla ma kapusakahan kabbun tuu. Tu kam, papatoy tabi na ya mari kapakitabi na kabbun tuu.' ¹⁵ Dari lay na ya ginuyud-guyud pa poan kabbun looy, bo' na lay pinapatoy.

"Na," tilaw si Isa, "pagka me' looy kadarihan siga panunggu' looy si', batōy ilay la sila me' dapu kabbun looy? ¹⁶ Baan ta kam, masti' pilay ja' silay ya pa mman siga panunggu' looy, bo' na mapatoy sila labbasakayi. Pag lupus, bo' pina-ntan me' na kabbun na man siga panunggu' sarī."

Pag lay ja' si' takale bay bitsala si Isa me' ga jama ndooy, yuk da, "Sipais! Kamura-murahan ya' du luu jama buwat me' looy ni lahat tabi."

¹⁷ Pag-anu, ilooy ma nganda' si Isa pa mman da sam-bayan na halling, "Pooy me' na niya'? Pahamun bi te' bong oy kamaatunan suwat looy njawom kitab, ilooy ma yuk na,

'Batu ma bay tinimanan me' siga tukang buwat luma' batu, ilooy ya bay dari patingkat kapansahaliyan na man sikamimon.' †

¹⁸ "Indanan bi ituu. Batu looy ilay si' tuwa' pa aku. Sagannap ma nuwak aku, bbos-bbos sibu' du sina karuha da ka labu' ta' batu looy si'. Maka soysoy ina labu' ta' batu looy, masti' pong-mamōng ja' sina. Maka sagannap ma kalabuan me' batu looy, masti' pipis ja' sina."

Pata' kina binayaran sukay parinta bangsa Rom atawa niya'?

(Matiyu 22.15-22; Malkus 12.13-17)

¹⁹ Na pag tabista me' siga guru sara' agama ka ga imam langkaw sila na si' bay awnan si Isa panunggu' ni dalil looy si', kainagon da nungkuban iya. Suga' ya' gi bay luu dapat da ngusik iya sabap hanggaw baw sila taggaha' hiluhala' na baw baanan ga jama ndooy.

²⁰ Dari buwatan da, labba mandooy, wā maimanan si Isa balangkali luu na dapat da malkala' iya. Kainagon da, pa-ntan da na si Isa pa mman gubnul noho' hinukum. Maka lay gi sila noho' jama palamud ni ga si Isa magbawu'-bawu' dambuwa' atay sila ka iya. Maksud da mayu-mayuhan si Isa balangkali tasiit da ya ni bitsala na. ²¹ Dari yuk disu ninsila ni si Isa, "Tuwan Guru, tud tumatanda' na ningkami tuwa' ja' bitsala nu sampay tō' nu. Ya' ko minig jama. Wā ko magkanaalla noan jama kabanahan pasal kahandak Tuhan. ²² Pagka me' naa Tuwan Guru, luu situ si' la tilaw ku. Bong ningkau, sikatuwa' kilay ni sara' bangsa tabi mayaran sukay pa mman panghulu' sultan bangsa Rom, atawa niya'?"

† Kitab Jabul 118.22.

²³ Na si Isa baw si' tu, tasayu na du maksud da niit bitsala na. Dari yuk na ninsila, ²⁴ "Boonan bi te' ku pitu disu pilak." Luu ja' si', yuk na, "Limbagan soy tu ni sīn tuu ddas ka awon na?"

Tampung da, "Sultan Sisal, panghulu' sultan bangsa Rom."

²⁵ Dari yuk na ninsila, "Pagka me' naa, oy-oy suku' Sultan Sisal, deanun bi iya. Damikiyan, oy-oy suku' Tuhan, deanun bi du Tuhan." †

²⁶ Dari si' tumatanda' na ni sikamimon ndooy tud ya' luu dapat da niit si Isa ni bitsala na. Bo' tud bay haylan sila ni tampung na. Dari lay na ja' sila diyam-diyam.

Sinual si Isa pasal jama pinakallum

(Matiyu 22.23-33; Malkus 12.18-27)

²⁷ Na ndooy si', luu baanan paki ni palhimpunan in-awnan Saddusi. Na mimon Saddusi pitsaya' bong jama lay na matoy, ya' na luu masa da pinakallum bbos-bbos. Dari luu ninsila pasōng pa mman si Isa, ²⁸ yuk da, "Tuan Guru, njawom suwat Nabi Musa, bong luu lalla ndahan, bo' lay na matoy ya' gi bay anakan, tal-paksa' kono' pinūt bawu na me' danganakan na. Dari tabangunan na awon danganakan na bong danda looy bay hanak. ††

²⁹ "Na ntuu kono', bay luu pitu' lalla magdanganakan. Pag-anu si', kuwan ma siyaka, lay na ndahan, suga' ya' gi san sila anakan, lay na ya matoy.

³⁰ Dari lay na baw pinūt bay nda na me' danganakan na ma pasunu'. Suga' ya' gi sila bay anakan, lai na du matoy lla na. ³¹ Damikiyan, pag ni katallu ngabut sampay ni kapitu' na sibu' du karuha da. Ya' gi du san bay hanak sampay lay ja' matoy sikamimon lla na. ³² Song hallom, sampay danda looy, lay na du matoy. ³³ Na Tuan Guru, bong mattan luu gi mintu masa jama matoy pinakallum, pagka sila sikapitu' bay pingka' sitampu ka danda looy, mamoooy na lay la mintu lla na?"

³⁴ Pag tampung si Isa, "Halloman manusiya' ina masi llum ni junya' tuu, ndang nabiat sila handa atawa halla. ³⁵ Suga' pag taabut ahirat, sarī na. Sagannap ma ini-tung me' Tuhan tawop pinatabe' ni okoman na, pag taabut da pinakallum, niya' na sina handa atawa halla. ³⁶ Maka ya' na sila kuhi matoy saumu batan sibu' na du karuha da ka malaikat. Bo' tumatanda' na anak Tuhan sila batan lay na sila pinakallum pabalik.

³⁷ "Na bukti' man tabi mindoga jama matoy pinakallum lagi, mamintang ja' kam ni bay suwat Nabi Musa pasal suwara Tuhan bay pō' man poon kayu-kayu looy noleyab na me' api. Yuk Tuhan ni Nabi Musa, 'Aku na situ Tuhan ma sinumba me' Nabi Ibrahim, Nabi Isahak, ka Nabi Ya'kub.' ‡

† Suku' Sultan Sisal yana sukay parinta. Suku' Tuhan yana ase' tabi niya. †† Kitab Tawrat, Duteronomi 25.5. ‡ Kitab Tawrat, Kalakka 3.6.

³⁸ "Na ilooy ilay si' yana disu pamintangan man tabi mindoga jama matoy pinakallum pabalik. Batan jaman Tuhan ilay bay magpalman ni Nabi Musa, hallom na banahan ga Nabi Ibrahim bay matoy. Suga' hantak bitsala Tuhan jaman na magpalman, san sila bay na matoy, lay na sila llum pabalik. Batan ya' sina luu jama matoy kasumba Tuhan. Ilooy du kasumba, yana sagannap ma llum."

³⁹ Dari yuk siga guru sara' agama baw si' tu kaso-hean, "Inaa ya tampung ayad Guru." ⁴⁰ Pus me' looy, ya' na luu bay nawakka nual si Isa pabalik.

Papu' Sultan Daud yana panubu' na

(Matiyu 22.41-46; Malkus 12.35-37)

⁴¹ Pag-anu si', yuk si Isa ni baanan jama ndooy, "Pamā' siga guru bi Almasi yana disu panubu' Sultan Daud. Bo' bana du. ⁴² Suga' ongoy baw Sultan Daud bay ngawnan panubu' na Papu' na. Sa' ba, luu njawom Kitab Jabul ilooy ma yuk Sultan Daud matto', 'Yuk Tuhan ni Papu' ku: Ningkō' ko ni bihing ku huwin pa kawnan, ⁴³ bo' nna' ku mimon banta nu ni diyo' pāt battis nu.' ††

⁴⁴ "Na bong lay awnan Sultan Daud Almasi yana Papu' na, baan bi te' ku pooy me' Almasi dari Papu' Sultan Daud magsabtan ka iya panubu' na? Pamikihan bi te'."

Iyakin kam ni siga guru palsu

(Matiyu 23.1-36; Malkus 12.38-40)

⁴⁵ Pag-anu si', sasang mimon jama masi pakale, yuk si Isa ni ga mulit na, ⁴⁶ "Iyakin kam taggaha' lay na baw kam mintu kalakkotan me' tabiat siga guru sara' agama. Sila ina bong lumān, tigi' sila magparorog ka juba ayad. Kainagon da subay sila inalak ni mayran. Bong ni jawom langga, kainagon da subay na pin sila ni lugar patingkat ni duhuan. Luu-luu paballangan, kainagon da subay sila pinaehe noho' ningkō' ni pan-ingkoan numbul satu. ⁴⁷ Ni kamulakab napsu da, ngandupang ja' sila siga bawu danda supaya takole' da mimon alta' da. Bo' pataha' da lagi duwaa da ni mayran bahasa basag sila ngisbat Tuhan. Baan ta kam banahan, tud bohat sina mintu hukuman Tuhan njata' da."

Saraka bawu danda

(Malkus 12.41-44)

21 Sasang si Isa masi ni langga mehe, ngita na ya ga jama dayahan ngalabu' sīn da njawom panggannaan santili'. ² Maka luu du takita na pasunu' disu bawu danda ngalabu' duwa sīn du ni kamiskin na.

³ Pag-anu, yuk si Isa ni siga mulit na, "Baan ta kam banahan, san ilay si' meka pilak bay labu' ga jama looy

†† Kitab Jabul 110.1.

si', bong baw pa Tuhan, kalabihan lagi sila sikamimon me' bawu naa ma miskin. ⁴ Batan sila ilay si' ma dayahan, ilooy ma bay pamuwan da, ya' dari oy na ninsila, batan boho' silay labi-labi sīn da. Bo' ni bawu naa ina, san ya miskin, lay na katis pamuwan na mimon sīn na halli' man na magbalanja'."

Langga mehe ni Jerusalem tinuna' lluntu

(Matiyu 24.1-2; Malkus 13.1-2)

⁵ Na pag pō' ga si Isa man langga mehe, kasohean mulit na mitsala lingkat langga looy batan tud dorogan ga batu man bay nambo. Bo' meka gi ari-ari ni langga looy bay pinagdean le' jama man maehe Tuhan.

⁶ Yuk si Isa, "Oho', pakaruwan na kam nganda' batan luu sina waktu ni sinōng lluntu na labbasakayi. Ya' na sina mintu luu takapin nangge san lasa duwa batu magpangkat."

Si Isa nuna' kahalan ni sinōng

(Matiyu 24.3-14; Malkus 13.3-13)

⁷ Pag-anu si', nilaw na baw siga mulit na, yuk da, "Tuwan Guru, sumilan lay la mintu binakbul ilooy ma bay bitsala nu si'? Maka oy lay la mintu ga sipat man jama mindoga tapit na?"

⁸ Tampung si Isa, "Iyakin kam mari kam ya' takole' binoo magsi'. Batan bbos-bbos, meka sina mintu pasunu' bahasa sila na Almasi ma bay sinoho' me' Tuhan nalamat manusiya'. Maka yuk da ina, 'Taabut na waktu.' Suga' daa kam hidjab. Daa kam mme' ninsila.

⁹ Pag taabut bi mintu kaakahan luu na siga bono' ka ga jama hiluhala', daa kam tawu. Nandang bay silay ginanta' masti' subay magkadarihan do' duhu' me' looy. Suga' ya' gi baw lay ngabut katapusan." ††

¹⁰ Yuk si Isa lagi, "Bbos-bbos ina, meka na kabangsa-bangsahan ka ga sultan sibono'-bono'. ¹¹ Maka luu na sina mintu ni jinisan lahat ga linug basag ka gotom sampay ga saki ma kapatoy ni manusiya' ya' taambat. Bo' luu gi sina mintu takita pakaradjaan katawu-tawu ka kahaylan-haylan ta' langit.

¹² "Suga' halloman ilay mintu ya' gi bay binakbul mimon me' looy si', ndang nilaugan na kam. Sinungkuban lagi kam sampay binoo pa langga noho' hinukum bo' njil. Kasohean ina kam binoo gi pa awpan siga sultan ka siga gubnul noho' hinukum ninsila

† Me' kasohean mista hatiyān "taabut na waktu" tuwa' pa waktu pamarinta Tuhan pinatangge me' Almasi. Suga' kasohean mista "taabut na waktu" tuwa' pa kiyamat. Kon si Isa halling daa kam pit-saya' ninsila ma pasunu' niya, batan iya na Almasi sabanna, maka ndang iya na bay matangge pamarinta Tuhan. †† Me' kasohean mista "katapusan" tuwa' pa katapusan langga mehe ka Jerusalem. Kon me' looy batan lay du bay hinansu langga mehe ka Jerusalem pag lay ja' pingka' ga tallumpu'-pitun taun labba man waktu si Isa bay inangkat pa sulga'. Suga' me' kasohean mista "katapusan" tuwa' pa katapusan junya' atawa kiyamat.

sabap me' bi mme' niyaku. ¹³ Suga' sabap me' looy, luu na dapat bi masaplag umanat mahap ninsila. ¹⁴ Na bila mintu kam sinumariya na, san kam daa na hang-gaw bong pooy me' nampungān sila. ¹⁵ Aku sa muwanan kaam kapandoyan ka bitsala ayad man bi nampung. Dari sagannap ma nulang kaam, ya' na luu dapat da tumanjata' atawa mā' magsā' kam.

¹⁶ "Baan ta kam banahan, sampay sina mintu ga in-du'-mma' bi, ga danganakan bi, kampung bi maka kabagayan bi, taaku da du sina kam noho' sinungkuban bo' pina-ntan ni sara'. Kuwan kasohean kam, sampay pinapatoy lagi. ¹⁷ Kinalammisan sina kam mintu me' jama sikamimon sabap me' bi mme' niyaku. ¹⁸ Suga' san sawpama lay kam pinapatoy, ya' du sina kongoy-kongoy nyawa bi batan salamat du sina kam ni okoman Tuhan. ¹⁹ Basta ina natas ja' pangando bi niyaku san gi oy katiksaan tuwa' ningkaam, masti' sampulna' ja' sina nyawa bi saumu-umu.

Si Isa nuna' pasal Jerusalem hinansu

(Matiyu 24.15-21; Malkus 13.14-19)

²⁰ "Na pag ina mintu takita bi liput na Jerusalem me' siga baanan sundalu, katoonan bi na sina song hinansu na. ²¹ Pag mintu taabut me' looy, bong kam lay ni Yahudiya, daa na kam paagak sonse pa kapunupunuhan. Bong hati kam masi njawom Jerusalem, lahi na kam de'-dē'. Maka bong kam ndang bay na ni humma, amay-amay daa na kam pabeleng pa Jerusalem. ²² Batan ilooy na silay mintu masa man jama Jerusalem llabuan me' Tuhan mulka'. Ilooy ilay si' ndang bay sinuwat me' kanabi-nabihan njawom kitab. ²³ Pag ilay mintu magkadarihan na me' looy, tud kaluuy-luuy jama, awla na sagannap karandahan ma battong atawa ma anakan diki' masi gi duru'. Mehe sina mintu kamalasa-hiyān ni sikaliput lahat tuu pag taabut na masa man bangsa tabi minulkaan. ²⁴ Meka sina mintu Yahu-di pinapatoy me' sundalu. Kuwan kasohean, sinungkuban bo' binoo gi pa kalahat-lahatan. Labba mandooy ilay mintu, tinabba'-tabba' na Jerusalem me' siga bangsa kapil. Sampay sila na marinta ntuu ngkodngkoran ya' gi ngabut waktu bay ginanta' me' Tuhan katapusan pamarinta da."

Katakka Anak Manusiya' pa junya' pabalik

(Matiyu 24.29-31; Malkus 13.24-27)

²⁵ Maka yuk si Isa, "Bbos-bbos luu du sina pakaradjaan kahaylan-haylan tuwa' ni mataallow, ni buwan sampay ni siga potean. Mimon ina mintu kabangsa-bangsahan ya' na katoon-toonan da parasahan da. Sinawan na sila sabapan ga lamba ag-agan na mag-saw-simpāk na ngallub ni dilawut. ²⁶ Kuwan kasohean manusiya', kappisan na ga ni katawu da sabapan

kadarihan junya' bbos-bbos. Labi na pag mintu takita da jogjog na mimon-mimon ta' langit.

²⁷ "Na pus me' looy, takita na le' sikamimon manusiya' aku, yana Anak Manusiya', liput me' tayi' baliyu duwai pa junya' ddas ka kawasa mehe ka kabantugan sa' alang-alang. ²⁸ Na pag mintu nagna' na binakbul ilooy ma bay sabbut ku si', pagakun bi na atay bi, batan tapit na sina kasalamatan bi."

Pamintangan ni poon igira

(Matiyu 24.32-35; Malkus 13.28-31)

²⁹ Pag-anu, lay gi si Isa muwan pamintangan, yuk na, "Mamintang ja' kam ni poon igira sampay kakayukayuhan kasohean ni lahat tabi. ³⁰ Pag ina takita bi pasapput na dawun na, katoonan bi tapit na timpu pangallaw. ³¹ Damikiyan, pag ina mintu takita bi binakbul na mimon ma bay sabbut ku si', malaingkan katoonan bi na du tapit na katakka ku ddas ka pamarinta Tuhan.

³² "Baan ta kam banahan, ya' gi sina mintu katis matoy jama angkat-angkatan batnaa, ndang nagna' na binakbul ilooy ma bay sabbut ku si'. ³³ Lanyap ja' sina mintu gumi ka langit. Suga' bong inawnan bitsala ku, basta ya' baw sina baluba saumu, masti' binakbul ja' sikamimon.

Manusiya' subay saddiya ni katakka Papu' Isa

³⁴ "Iyakin kam taggaha' lay na baw kam mintu mme' me' uwahan sagannap ma maabak ja' me' da maglami-lami sampay maglangohan. Maka ilagan bi man pamiki bi panno' le' hanggaw ni hāl me' bi llum. Bong ina kam ya' saddiya, takurat na baw sina kam mintu ni llaw katakka ku ³⁵ me' karuha manuk-manuk tuwa' lappas. Batan talkadjut ja' sina mintu katakka ku pa mman mimon manusiya' ta' babaw junya'. ³⁶ Sangkon, subay kam wā saddiya. Maka maku na pin kam duwaa mari taggu iman bi natasan mimon katiksaan ma bay sabbut ku si'. Maka maku na pin kam duwaa, kamuramurahan ya' du luu me' bi hina' pag taabut bi ngawpan aku, yana Anak Manusiya', bbos-bbos."

³⁷ Na si Isa si' tu, llaw-llaw pilay pa langga mehe magnasihāt. Pag sangom-pag sangom, pilay ya pa Punu Jaytun batan ndooy man mman na tuli. ³⁸ Dari si', llaw-llaw, sayu alab lagi, meka jama pilay pa langga mehe pakale niya.

Siga Yahudi bagara' mapatoy si Isa

(Matiyu 26.1-5; Malkus 14.1-2; Yahiya 11.45-53)

22 Na ni waktu looy si', tapit na masa paballangan Tinapay Ya' Magpasulig ma pinag-awnan du paballangan Ngalingka'. ² Kuwan siga imam langkaw ka ga guru sara' agama baw, buwatan da isun miha jalan

man da mapatoy si Isa sipuk-sipuk mari ya' luu hiluhala'. Batan tawu sila ni ga baanan jama ndooy.

Si Judas nipu si Isa

(Matiyu 26.14-16; Malkus 14.10-11)

³ Na ni waktu looy du si', kuwan si Judas Iskariyut, yana disu njawom sikasapu-duwa mulit si Isa, lay na baw inasok me' Ibilis. ⁴ Dari si', lay ya pilay pa mman siga imam langkaw ka ga pa-mmean tukang jaga langga mehe. Maksud na muwan tipu-akka bong pooy me' na katabang ninsila nungkuban si Isa. ⁵ Dari si' tud bay gāk sila sampay lay gi sila magtaayun ngandugangan si Judas. ⁶ Si Judas si' tu kasulutan du sampay lay na ya lakka miha lawang man na ma-ntan si Isa ninsila ganta' ya' tasayu jama.

Siga mulit si Isa manyap ni paballangan Ngalingka'

(Matiyu 26.17-25; Malkus 14.12-21)

⁷ Pag-anu, taabut na llaw sibuwā ni paballangan Tinapay Ya' Magpasulig. Dari ni llaw looy du si', mimon paglūng ni bangsa Yahudi sali'-sali' na numbali' disu anak bili-bili para paballangan Ngalingka'.

⁸ Dari yuk si Isa ni ga si Pitel ka si Yahiya, "Duhu' na do' kam pilay manyap ni paballangan tabi supaya tahan tabi mangan kohap."

⁹ Yuk da, "Oho', Tuwan. Suga' nnoy lay la man kami manyap?"

¹⁰ Yuk si Isa, "Pag asok bi pa jawom दौरā, sitammu sina kam ka lalla manangkit bohe' mbuwā' kibut. Pag-anu, patuhut ja' kam niya pa luma' man na paasok.

¹¹ Takka ndooy, yuk bi ni jama ma dapu luma', 'Tugun Tuwan Guru noho' ko tinilaw bong ninggai man bilik halli' man na mangan ka ga mulit na para ni paballangan Ngalingka'. ¹² Pag-anu, pinakitahan du sina kam bilik mehe ni jata' ddas ka ga tingkoan ka lamisahan na. Bo' ndooy na man bi manyap."

¹³ Dari lai na pilay ga mulit looy si' pa jawom दौरā. Ndooy si', takita da na mimon pakaradjaan me' ilooy ma bay pinamā' me' si Isa ninsila. Dari lay na sila buwat kohap halli' paballangan Ngalingka'.

Katapusan waktu si Isa siharung-harung mangan ka ga mulit na

(Matiyu 26.26-30; Malkus 14.22-26; 1 Korin 11.23-25)

¹⁴ Na pag taabut ja' si' waktu, siharung-harung na si Isa ka ga rasul na mangan. ¹⁵ Pag-anu yuk si Isa ninsila, "Ndang ituu na situ karomanan ku banahan siharung-harung mangan ka kaam ni paballangan Ngalingka' padpad ku ya' gi bay tumabba' njawom kabin-sanaan. ¹⁶ Baan ta kam banahan, ituu na situ katapusan ku mangan me' tuu ni paballangan Ngalingka' ngkod-ngkoran ya' gi binakbul kamaatunan na. Sakayi

ku itu mangan ka kaam me' tuu balik, noy mintu sarī na kahalan tabi njawom pamarinta Tuhan."

¹⁷ Pag-anu si', lay si Isa ngaddo' mbuwa' sawan tuba' anggul bo' pinagsukuhan pa Tuhan. Yuk na ni siga mulit na, "Atu, magsing-sīng kam nginum. ¹⁸ Baan ta kam, ituu na situ katapusan ku nginum tuba' anggul. Sakayi ku itu nginum me' tuu balik, noy bahau na kahalan tabi njawom pamarinta Tuhan."

¹⁹ Pag-anu, lay na baw ya ngaddo' dambatang tina-pay bo' pinagsukuhan pa Tuhan. Pag lupus, pinong-pōng me' na bo' sinongan ni siga mulit na sambayan na halling, "Atu, ngaddo' kam bo' kakanun bi. Ingatun bi ituu baran ku ma song pinaglilla' kalna' kaam. Buwat kam tabiat me' tuu bilang pangintoman bi niyaku."

²⁰ Pag lupus da mangan, lay na baw ya ngaddo' pa-balik mbuwa' sawan tuba' anggul, bo' sinongan ni ga mulit na sambayan na halling, "Ingatun bi tuba' anggul njawom sawan tuu yana laha' ku song tinumpahan kalna' kaam. Laha' ku ina, inaa na muwan kasāhan ni pagsulutan bahau antara' Tuhan ka manusiya'. ²¹ Suga' pakale kam. Luu situ ntuu batnaa disu sohe' tabi siharung-harung mangan song nipu aku. ²² Sabana na, aku itu, yana Anak Manusiya', ndang bay ginanta' me' Tuhan masti' pinapatoy ja'. Suga' tud siya-siya silay mintu ilooy ma nipu aku."

²³ Dari si', sitilaw-tilaw na ga mulit na bong soy sila kaaku nipu iya.

²⁴ Pag-anu, ya' hallom, lay na ga sila magjawab bong soy sila patingkat. ²⁵ Dari yuk si Isa ninsila, "Daa kam ngakig tabiat siga sultan ka sagannap ma ngantanan kawasa-kapatut ni junya' tuu. Sila ina, me' da buwat raayat da subay ga ata da. Suga' san me' looy, ngawan gi sila dī da tukang nulung jama njawom sakup da. ²⁶ Suga' kaam, daa kam ngakig sila. Arapun bong kam doman patingkat ni baanan bi, subay kam mag-padiyo' buwat dī bi siyali man sikamimon. Maka soysoy kam pa-mmean, subay ya buwat dī na tukang ngintu siga pagkahi na. ²⁷ Ni bandingan manusiya', mas patingkat jama ma binotangan ni lamisahan man ilooy ma motangan iya. Suga' ningkitabi, sa' me' looy. Akigun bi ja' suntuan ku batan halloman ku bay dambuwa' ka kaam, bbuwatan ku ngintu jama.

²⁸ "Kaam ina, labba man sibuwa, magkanaalla ngunungan aku njawom mimon katiksaan ku. ²⁹ Dari yana me' Mma' ku bay muwanan aku kapatut magsultan, buwanan ta du sina kam kapatut hampit ni pagkasultan ku. ³⁰ Dari kaam ina mintu siharung-harung na du nginum-mangan ka aku njawom pamarinta ku. Maka pinatingkō' na du sina kam mintu ni siga tingkoan sultan marintahan siga panubu' lakka man siga anak si Israil sikasapu-duwa."

Si Isa nuna' si Pitel song maylu

(Matiyu 26.31-35; Malkus 14.27-31; Yahiyu 13.36-38)

³¹ Pag-anu yuk si Isa ni si Pitel, "Saymon, pakale ko. Lay na silay muhun Ibilis pa Tuhan nuway-nuwayan kaam sikamimon. Kainagon na ngalangkat pangando bi niyaku. ³² Bo' kau na sina Saymon tinilu' banahan me' na. Kamasa' lay na du silay si' ko pakuhan ku duwaa supaya ya' lungay pangando nu niyaku. Suga' san me' looy, masi du sina ku tikutan nu samantala'. Suga' pag lay ja' ko ina mintu nawbat sampay pabeleng pa mman ku, paintoman nu sa siga danganakan nu mari pataggu iman da."

³³ Suga' yuk si Saymon Pitel, "Uy Tuwan, ya' bina ko la tatikut ku! Aku bitu, atas ku paunung ningkau san gi man ku tajil sampay pinapatoy!"

³⁴ Yuk si Isa, "Baan ta ko Pitel, sangom tuu du, ya' gi sina mintu bay tingkauk manuk, ndang min tallu na ko bay maylu bahasa ya' ku takila nu." ³⁵ Pag-anu, yuk Isa ninsila, "Jaman bi ilay bay soho' ku lumān masaplag, bay kam baan ku ya' na noho' moo sīn, bāg atawa sini-las sarī man ilooy ma patuk bi. Na halloman bi bay ngalataan lahat, bay kilay kam pingka' kakulangan oy maka oy na?"

Tampung da si', "Niya' la Tuwan."

³⁶ Yuk si Isa lagi, "Suga' labba man batnaa, meka sina ya' na ngahasi kaam. Sangkon bong luu sīn bi atawa bāg, boonun bi na. Maka bong ya' luu bari' bi, dangan-gan bi na pamakoy bi kasohean mari kam kaballi.

³⁷ Bo' aku, ya' na hallom tasungkub na situ ku. Song binakbul na situ njata' ku tuna' looy njawom kitab, ilooy ma yuk na, 'Binilang ya jama tabe' ni sagannap ma ngalangga sara'.' " †

³⁸ Pag-anu, yuk siga mulit na, "Tuwan, luu na bitu bari' kami duwa."

Yuk si Isa, "Saddong na sina."

Si Isa maku duwaa ndooy ni Punu Jaytun

(Matiyu 26.36-46; Malkus 14.32-42)

³⁹ Pag-anu, lay na si Isa pō' man Jerusalem sampay lumān pa Punu Jaytun me' ndang tabiat na du. Kuwan ga mulit na, lay du mme'. ⁴⁰ Takka ndooy, yuk si Isa ninsila, "Maku na pin kam duwaa pa Tuhan mari ya' tungkas iman bi pag mintu sinuwayan pangando bi niyaku."

⁴¹ Pag-anu si', lay do' ya palawak-lawak dangkiti' bo' na nangge ka tuut na maku duwaa pa Tuhan. ⁴² Yuk na, "Ma', bong si' ko kuhi, hawasan nu na ka-malasahtayan ma bay ganta' nu njata' ku. Suga' subay baw kahandak nu binean, sa' ga niyaku."

† Kitab Nabi Isaya 53.12.

⁴³ Pag-anu, luu na baw tulun malaikat man sulga' mabasagan iman na. ⁴⁴ San baw me' looy, amu-amu ya maku na pin duwaa sabap me' lassa hansu na atay na. Ni kaehe susa atay na, nongot na ga ya sampay ngat-tap na ga ta' tana' subay ga kattap laha' pinaduwai.

⁴⁵ Pag lupus na maku duwaa, lay na ya nange bo' na pabeleng pa mman ga mulit na. Pag nda' na, tuli ja' sila batan lungay na ga anggawta' da ni kasusa da.

⁴⁶ Dari yuk si Isa, "Uy la, tuli bitu kam! Mati' kam ba. Maku na pin kam duwaa pa Tuhan mari ya' tungkas iman bi."

Si Isa sinungkuban

(Matiyu 26.47-56; Malkus 14.43-50; Yahiya 18.3-11)

⁴⁷ Na sasang na halling me' looy, pag nda' na, luu na baanan jama pasōng pa mman da. Bo' luu du ni duhuan da si Judas, yana disu ni mulit si Isa sikasapuduwa, moo sila. Takka ja' si' sila, lay gi pasōng si Judas ngūk si Isa. ⁴⁸ Suga' yuk si Isa baw si' tu, "Uy Judas, ūk bitu hati man nu nipu Anak Manusiya'."

⁴⁹ Pag takita siga mulit si Isa song sinungkuban na ya, ilooy ma nilaw na sila, "Tuan, pooy na tu, tigad kami na sila?"

⁵⁰ Na ya' gi san si' bay katampung si Isa, magti lay tinigad me' disu mulit si Isa tindog panghulu' imam sampay lay na ga latak tinga na huwin pa kawnan.

⁵¹ Suga' yuk si Isa, "Uy, daa ba!" Pag-anu si', pinurut na me' na bay limpa' tinga lalla looy sampay lay na du magti kaulian.

⁵² Na baanan ga jama looy si' ma song nungkuban si Isa yana siga imam langkaw ka ga pa-mmean siga tukang jaga langga mehe sampay siga matatoa ni agama.

Pag-anu, yuk si Isa ninsila, "Ongoy do' kam ina pitu subay na pin moo ga katali' ka ga takaka? Ongoy kan-na bi, mundu kitu ku? ⁵³ Aku bitu, llaw pa dangallow na ku bay maglamud ka kaam ni langga mehe. Ongoy taggaha' ya' gi ku bay sungkuban bi ndooy? Kamasa', ndang ituu na baw situ waktu bay ginanta' me' Tuhan man bi buwat kahandak bi njawom lindom. Maka ituu na du situ masa man Ibilis, yana panghulu' kalindoman, pinabiya madara kahandak na."

Si Pitel maylu bahasa sa' iya sohe' si Isa

(Matiyu 26.69-75; Malkus 14.66-72; Yahiya 18.15-27)

⁵⁴ Pag-anu, lay na sungkuban da si Isa bo' na binoo pa luma' panghulu' imam. Kuwan si Saymon Pitel, luu na pin patuhut man katāhan. ⁵⁵ Pag takka da pa luma' panghulu' iman, luu na jama ningkō' ni bihing api ni tangnga' haman mapasu'-pasu' baran da. Si Pitel si' tu, lay na du mme' ningkō' ni bihing da. ⁵⁶ Na sasang na ningkō' ndooy, ninag na danta' api niiya sampay takita na baw ya me' disu tindog danda. Hangat na

matong luwa si Pitel, yuk na, "Lalla tuu bitu dansohe' du si' ka lalla looy ma bay tasungkub."

⁵⁷ Suga' lay ja' maylu si Pitel, yuk na, "Uy, ya' san bilay ya takila ku!"

⁵⁸ Pag-anu, ya' gi hallom, luu na baw sarī ngita iya, bo' na halling, "Kau pun bitu dansohe' du ka lalla looy." Suga' yuk si Pitel, "Uy, niya' bilay!"

⁵⁹ Pag-anu, magkulang-labi ga danjām, luu na baw disu mā', yuk na, "Mattan du la lalla tuu bay sohe' na batan jama man Jalil du ya."

⁶⁰ Suga' yuk si Pitel baw si' tu, "Kau tu, ya' bina tahati ku bong oy bitsala nu!"

Na ya' gi san si' ya bay lupus mitsala, ilooy ma tingkauk na du manuk. ⁶¹ Maka ni waktu looy du, tinele' na ya me' Papu' Isa sampay taintom na na bay tuna' si Isa, ilooy ma yuk na, "Sangom tuu du ya' lagi bay tingkauk manuk, ndang min tallu na ko bay maylu bahasa ya' ku takila nu." ⁶² Pag-anu, lay magti pō' si Pitel man jawom haman looy sampay tud bay ya nangis banahan ni kasasso na.

Si Isa sinuntut sampay binuwat kalabbian

(Matiyu 26.67-68; Malkus 14.65)

⁶³⁻⁶⁴ Na kuwan sila ma nganjagahan si Isa, buwatan da buwat iya kalabbian. Maka lay gi pakkos da mata na bo' da magsing-sīng nuntut iya. Maka yuk da, "Tunaun te' bong soy si' bay nuntut kau." ⁶⁵ Bo' meka gi bitsala da maat man da bay madiyo' iya.

Sinumariya na si Isa

(Matiyu 26.59-66; Malkus 14.53-64; Yahiya 18.19-24)

⁶⁶ Pag sayu, luu na kumpo-kumpo baanan ga pa-mmean agama ma ngantanan kapatut ngahukum in-awnan Sanhidrin. Njawom baanan da, luu siga imam langkaw ka ga guru sara' agama. Dari lay na si Isa binoo pa awpan da sinumariya. ⁶⁷ Yuk da niiya, "Baan te' kami bong kau na Almasi, tukang nalamat ma bay njanji' me' Tuhan."

Yuk si Isa, "San kam ina binaan, ya' du kam pitsaya'. ⁶⁸ Maka bong luu tilaw ku ningkaam, ya' du sina kam kuhi nampung. ⁶⁹ Suga' ya' na situ hallom, ndooy na ja' ku, yana Anak Manusiya', ningkō' ni bihing Tuhan Sangat Kawasa huwin pa kawnan na."

⁷⁰ Pag-anu, yuk da sikamimon, "Ongoy, Anak Tuhan ko kina?"

Yuk si Isa, "Me' halling sambat bi na si'."

⁷¹ Dari yuk da, "Uy, san bitu ya' na tabi miha jama bay kasakup ni bitsala na pangka pa Tuhan. Nandang ndang lai na du takale tabi pō' man jawom behe na mismu."

Si Isa binoo pa mman Gubnul Pilatu

(Matiyu 27.1-2; 27.11-14; Malkus 15.1-5; Yahiya 18.28-38)

23 Pus me' looy, lay na baw si Isa binoo me' baanan ga jama looy si' labbasakayi pa mman Gubnul Pilatu noho' hinukum. ² Takka ndooy si', pinalkala' na si Isa me' da, yuk da, "Lalla tuu tu, kon na bay boo kami pitu sabap lay taabut kami moo-moo pagkahi kami Yahudi migta man sara' parinta Rom. Bbuwatan na moo-moo kami ya' mayaran sukay parinta pa mman Sultan Sisal. Maka ba'-bā' na, iya na Al-masi, sultan ma bay njanji' me' Tuhan nalamat bangsa kami."

³ Dari tilaw Gubnul Pilatu ni si Isa, "Bana kina sultan bangsa Yahudi ko?"

Tampung si Isa, "Me' bay halling sambat nu na si'."

⁴ Pag-anu, yuk Gubnul Pilatu ni siga imam langkaw ka ni baanan jama ndooy, "Ya' bitu ku nammu dusa pata' man jama tuu pinalkala'."

⁵ Suga' amu-amu baw sila halling, "Kalingog baw bi-na ya ni sikaliput Yahudiya. Sabapan tō' na, hiluhala' na manusiya' labba man Jalil ngabut sampay pitu pa Jerusalem."

⁶ Pag takale me' Gubnul Pilatu bay bitsala da, tilaw na, "Jama Jalil kitu ya?"

⁷ Tampung da, "Oho', Tuwan Gubnul."

Tasayu ja' si' me' Gubnul Pilatu si Isa jama Jalil, lay na soho' na binoo pa mman Gubnul Herod hinukum batan Jalil ilay njawom sakup na. Sarī gi, luu gi du Gubnul Herod ni Jerusalem waktu looy.

⁸ Pag takita me' Gubnul Herod si Isa, tud bay gāk ya batan ndang hallom na ya bay doman sitammu ka si Isa. Nandang bay na ya kale habal pasal iya. Bo' doman ya ngita si Isa mō' pabuwatan kahaylan-haylan. ⁹ Pag taabut na numariya si Isa, tud bay meka tilaw na, suga' ya' san bay nampung si Isa. ¹⁰ Bo' luu na pin ndooy ga imam langkaw ka ga guru sara' agama ngahowapan jinisan palkala' da njata' si Isa. ¹¹ Pag-anu si', inudju' na baw si Isa me' Gubnul Herod ka ga sundalu na sampay lay gi ya binuwat kalabbian. Bbuwatan da lay mapatukan iya juba alatan bahasa inalak ya subay ga sultan. Pus me' looy, lay na baw ya sinoho' binoo pabeleng pa mman Gubnul Pilatu. ¹² Dari si', labba man llaw looy, san bay kuntra si Herod ka si Pilatu, batnaa bagay na sila.

Si Isa binotangan hukuman kapatoy

(Matiyu 27.15-26; Malkus 15.6-15; Yahiya 19.16)

¹³ Luu ja' si' si Isa man Gubnul Pilatu balik, lay na baw tawag na siga imam langkaw, siga matatoa ni agama sampay mimon jama lundooy. ¹⁴ Luu ja' si', yuk Gubnul Pilatu ninsila, "Ba'-bā' bi, ngkon lalla tuu binoo pitu pa mman ku sabap moo-moo ya jama migta man

sara' parinta Rom. Suga' bay na si' ya sumariya ku ni pag-awpan bi, masi du ya' luu tatammu ku dusa na ma sikatuwa' ka siga palkala' bi njata' na. ¹⁵ San pun Gubnul Herod, ya' du luu dusa bay tatammu na njata' lalla tuu. Sangkon lay ja' ya pabeleng na pitu pa mman ku. Basta ya' baw tu luu bay pabuwat na pata' man na kalabuan hukuman kapatoy. ¹⁶ Sangkon saddong na situ soho' ku na ja' ya llagpi' bo' na pinō'."

¹⁷ Ngkon Gubnul Pilatu halling me' looy sabap ndang luu tabiat na maddusan disu pilisu taun-taun sasang paballangan Ngalingka'. ¹⁸ Suga' pag takale baanan jama ndooy bitsala gubnul, ilooy ma maghowapan na sila, yuk da, "Papatoyun na ya! Bong ko moan kami pilisu, gam na si Barabas." ¹⁹ Na si Barabas si' tu, kon na bay tajil sabap bay ya pingka' moo hiluhala' ni Jerusalem sampay mapatoy jama sasang na nagga' parinta Rom.

²⁰ Na sabap doman Gubnul Pilatu maddusan si Isa, lay na pin sila bitsalahan na. ²¹ Suga' amu-amu sila maghowapan, yuk da, "Papatoyun na! Lansangun na ta' tehang!"

²² Pag-anu, halling Gubnul Pilatu kamintallu na, "Oy do' tu dusa na? Bong ni bandingan ku, ya' luu pata' man na kalabuan hukuman kapatoy. Sangkon, soho' ku na ja' llagpi' bo' na pinō'."

²³ Suga' amu-amu sila ngahowap mogos noho' si Isa llansang ta' tehang mari matoy. Dari sabap kalandu' sila mogos, song hallom, jamu na Gubnul Pilatu nagga'. ²⁴ Dari lay na duwan na kahandak baanan ga jama ndooy. ²⁵ Pag-anu, lay na pa-ntan na si Isa ni siga sundalu na noho' pinapatoy man na mean kahandak baanan Yahudi ndooy. Dari si', san si Barabas bay tajil sabap me' na bay moo hiluhala' sampay bay gi mapatoy jama, iya ya bay pinō' me' Gubnul Pilatu.

Si Isa llansang ta' tehang

(Matiyu 27.32-44; Malkus 15.21-32; Yahiya 19.17-27)

²⁶ Kuwan si Isa, lay na binoo me' siga sundalu song nilansang ta' tehang. Lān da si' pō' man दौरa magsabatan du baw ka luu disu lalla man Sayrin inawnan si Saymon song paasok pa दौरa. Pag-anu si', lay na baw ya pinaggos me' siga sundalu noho' manangkit tehang si Isa, bo' na noho' patuhut ni si Isa.

²⁷ Jama si' tu, sakiyan patuhut ni si Isa, bo' meka du karandahan ni baanan looy magkarukkaan nangisan iya. ²⁸ Suga' lay sila tinele' me' si Isa sambayan na halling, "Kaam, karandahan Jerusalem, daa kam nangis susahan aku, arapun iya tangisan bi dī bi sampay siga anak bi. ²⁹ Batan luu sina mintu masa bi lumangga ni kasusahan mehe ntuu ni Jerusalem. Sampay meka na sina mintu kapahalling mahap sukud karandahan ma ya' anakan. ³⁰ Pag taabut waktu looy ilay mintu, ni kaehe kasusahan jama ntuu, doman na ga sila matoy de'-dē'. Kainagon da kaluntuhan na sila

me' punu mari sila katambunan. ³¹ Batan baan ta kam banahan, bong batnaa me' tuu me' siga Yahudi buwat aku ya' san luu dusa ku, labi gi sina mintu ka-malasaahian da me' siga banta da buwat sila."

³² Na sarī man si Isa, luu gi duwa mundu bay pinagsi-haboy ka iya lān pinapatoy du. ³³ Pag takka da ta' buntu' inawnan Lugar Baung Kōk, ndooy na man si Isa bay llansang ta' tehang. Maka ga mundu looy si' lay na du llansang ta' tehang, disu huwin pa kawnan man si Isa, kuwan ilooy disu, huwin pa kayli.

³⁴ Pag-anu, lay si Isa maku duwaa, yuk na, "Ma', am-punun do' sila batan ya' tasayu da bong oy pabuwat da."

Kuwan ga sundalu ndooy, lay pinagsarī-sarī me' da pakayan si Isa, bo' pinagkimbuan me' da bong mamoooy suku' ni dangan.

³⁵ Na baanan jama si' tu, luu na pin ndooy nangge-nangge maimanan si Isa. Bo' luu du ndooy siga pa-mmean Yahudi ngaludjum iya, yuk da, "Bay baw ya katabang jama, subay si' tabang na du dī na bong tud mawjud iya na Almasi ma bay pinene' me' Tuhan mag-sultan."

³⁶ Kuwan siga sundalu pun, buwat iya du kalabbian. Bbuwatan da nongan iya tuba' anggul bahal noho' in-inum, ³⁷ maka yuk da, "Bong mawjud kau sultan bangsa Yahudi, tabangun te' dī nu."

³⁸ Na pajata' man takōk si Isa luu papan bay llansang, maka luu ka suwat na. Batsahan na, "Ituu itu Sultan bangsa Yahudi."

³⁹ Na disu mundu looy si' ma bay nilansang haboyan si Isa, lay du bay mme'-mme' ngaludjum iya. Yuk na, "Ba'-bā' nu, kau na Almasi. Bong mawjud, paddusan te' dī nu sampay na kami!"

⁴⁰ Suga' ilooy baw disu, lay naggong sohe' na, yuk na, "Uy, subay ko tawu pa Tuhan. Sali'-sali' du bina kitabi bay kalabuan hukuman kapatoy. ⁴¹ Kita itu pata' pinapatoy sabap tawop ka dusa ta. Bo' iya ina ya' dusahan." ⁴² Pag-anu si' yuk na, "Tuwan Isa, intomun sa ku la pag taabut nu mintu magsultan."

⁴³ Pag tampung si Isa niiya, "Baan ta ko banahan, llaw tuu du basta dambuwa' du sina ko ka aku njawom patannaan ayad ma ya' luu sibu' sabanding na."

Kapatoy si Isa

(Matiyu 27.45-56; Malkus 15.33-41; Yahiya 19.28-30)

⁴⁴ Na pag taabut tangnga' llaw, ngalindom na sikaliput lahat ngabut sampay lisag tallu kohap. ⁴⁵ Tud ya' na pō' sinag mataallaw. Maka ndooy ni langga mehe sarunduun du salik duwa kultina kapa ma nal-lang Bilik Pinakasutsi' ka Bilik Sutsi'. ⁴⁶ Pag-anu, lay na baw si Isa ngingan pahaddo, yuk na, "Ma', pa-ntan ku na ningkau nyawa ku." Na paddus na pin si Isa halling me' looy si', ilooy ma makkat du ya.

⁴⁷ Na pag takita kapitan sundalu bangsa Rom me' looy bay kadari si Isa, kapamudji na ga ya Tuhan, maka yuk na, "Tud bana du la lalla tuu ya' magdusa."

⁴⁸ Sampay ga baanan jama ma bay kumpo-kumpo ndooy, pag takita da mimon ma bay katuwa' ni si Isa, tud bay sarī parasahan da. Dari lān da mole', bbuwatan da nugtug dakan da tanda' ehe dukka da.

⁴⁹ Kuwan siga bagay si Isa sampay karandahan ma ndang bay pahaboy niiya lakka man Jalil, maiman na pin man katāhan.

Si Isa kinubu

(Matiyu 27.57-61; Malkus 15.42-47; Yahiya 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Na ndooy si', luu disu lalla inawnan si Yusup man daira inawnan Aramatiya ndooy ni Yahudiya. Iya ilay jama mahap maka intong. Maka ndang ngagad ya ni pamarinta Tuhan pinatangge. Iya ilay disu pa-mmean ni baanan kapakihan ma bay ngahukum si Isa. Suga' ndang ya' ya dambuwa' pamiki ka siga sohe' na ma bay noho' si Isa pinapatoy.

⁵² Na lay ja' si' matoy si Isa, lay pilay si Yusup pa mman Gubnul Pilatu muhunan mayat si Isa kinubu. ⁵³ Pagka lay kuhi gubnul, lay na paduwai si Yusup may-at si Isa bo' tinungkus ka kuku pote'. Pag-anu, bo' na tinampat ni kubu ma bahau ja' bay pinabuwat ni battisan pampang. ⁵⁴ Na llaw looy ilay si' Jumaat, yana llaw man bangsa Yahudi manyap sabap pag sumaddop llaw yana panagnaan Llaw Pahali.

⁵⁵ Na kuwan karandahan looy si' ma bay ngahaboyan si Isa lakka man Jalil, lay patuhut ni ga si Yusup. Dari lay takita da kubu looy man mayat si Isa tinampat.

⁵⁶ Pag-anu, lay na pabeleng ga karandahan looy si' pa daira bo' da manyap insallan hamut ka uli' halli' man ngintu mayat si Isa. Suga' ya' na luu dapat da pabeleng pa kubu de'-dē' batan taabut na sila me' Llaw Pahali. Dari lay na du sila pahali man da ngikut sara' agama da.

Si Isa pinakallum

(Matiyu 28.1-10; Malkus 16.1-8; Yahiya 20.1-10)

24 Na paddus ja' si' Llaw Pahali, sayu alab lagi ni llaw Ahad, lay na ga karandahan looy si' pilay pa kubu si Isa. Maka luu na du bay boo da uli' looy ka insallan hamut ma ndang lay na panyap da halli' man ngintu mayat na. ² Tapit ja' si' sila, nda' da, ndang lay na lligiran batu mehe man bay nambo behe kubu looy. ³ Dari lay sila paasok, suga' pag nda' da, ya' na luu mayat Papu' Isa.

⁴ Sasang da papiha-piha bong ongoy me' looy, sarunduun du tulun duwa lalla nangge ni bihing da nahaya' na pamakoy da. ⁵ Ni katawu ga danda looy baw si' tu, lay na ga sila magti sujud. Pag-anu, yuk siga lalla looy, "Ongoy do' kam ina miha jama llum ni tam-

pat jama matoy? ⁶ Ya' na sina ya luu ntuu. Lay na pinakallum. Ongoy, ya' na kina taintom bi bay halling na ningkaam jaman bi lagi ni Jalil? ⁷ Sa' ba, ndang bay ya halling, talpaksa' Anak Manusiya' pina-ntan pa jawom komkoman ga jama maat, bo' na pinapatoy llansang ta' tehang? Suga' pag taabut ni katallu ngallaw, llum du ya pabalik."

⁸ Pag-anu, ilooy ma taintom da na bay bitsala si Isa. ⁹ Dari si', magti du sila pabeleng pa दौर bo' da nuntutan siga rasul si Isa sikasapu-dambuwa' ka siga sohe' da mimon bay tasakup da. ¹⁰ Ilooy si' ma bay nuntut yana ga si Mariyam man Magdala, si Jowanna, si Mariyam, yana nne' si Ya'kub, maka luu gi kasohean karandahan bay sohe' da pilay pa kubu. ¹¹ Suga' siga rasul si Isa baw si' tu ya' pitsaya' ni bitsala da. Kanna da mitsala ja' sila manunsāp. ¹² Suga' kuwan si Pitel baw, pag takale na bitsala da, magti nangge bo' na sonse pilay pa kubu. Takka ndooy, magti ya pakoko' nganda' pa jawom, suga' isu-isu tungkus sa takita na tamban ndooy. Dari lay na ya lakka maka papiha-piha na pin ya bong ongoy bay me' looy.

Si Isa nammuhan mulit na duwa lān da pa Emeyas
(Malkus 16.12-13)

¹³ Na ni llaw looy du si', luu duwa mulit si Isa lay lumān song pilay pa disu kawum inawnan Emeyas, kira ga sapū batu lawak na man Jerusalem. ¹⁴ Sasang da si' lumān, binitsala na pin me' da mimon bay kahalan si Isa. ¹⁵ Mindangoy ko, luu na patuhut ninsila disu lalla sampay lay na pahaboy ninsila. Na ilooy ilay si' yana si Isa na mismu ¹⁶ suga' ya' gi sila pinadari me' Tuhan ngila iya.

¹⁷ Yuk si Isa ninsila, "Oy si' tu la pagbitsalahan bi sataha'-taha' lān?" Dari lay sila patagong lumān, bo' tumatanda' na ni bantuk luwa da tud susa sila. ¹⁸ Yuk disu ninsila ma inawnan si Kelopas, "Kira ku njawom mimon manusiya' ma lay na bahuklud pa Jerusalem sasang paballangan Ngalingka', marean ta isu-isu kau du masi awam ni hāl ma bahau ja' bay magkadarihan ni lahat tuu."

¹⁹ Yuk si Isa, "Na oy baw lay si'?"

Yuk da, "Pasal si Isa bilay, lalla man Nasaret. Iya ilay nabi mehe ni mata Tuhan sampay na ni manusiya', tumatanda' ni tō' na ka ni kawasa na mō' jinisan pabuwatan kahaylan-haylan. ²⁰ Suga' lay gi ya pinantan me' siga imam langkaw ka ga pa-mmean tabi kasohean pa mman gubnul noho' binotangan hukuman kapatoy. Dari lay na ga ya llansang ta' tehang sampay lay na matoy. ²¹ Na kami ilay si', holat kami, iya na Almasi ma bay njanji' me' Tuhan maddusan bangsa tabi Israil man komkoman siga banta tabi. Suga' lay na ya matoy, bo' ituu na situ ni katallu ngallaw na. ²² Suga' nsini' luu habal kahaylan-haylan. Luu kasohean karandahan ni baanan kami bay pilay pa kubu si Isa sayu al-

ab lagi. ²³ Suga' takka ndooy, pag nda' da, ya' na luu mayat na. Pamā' da, lay gi sila tinammuhan me' siga malaikat mahati sila lay na kono' llum si Isa pabalik.

²⁴ Dari si', luu gi kasohean ni baanan kami bay du pilay pa kubu looy. Takka ja' si' sila, nda' da, mawjud du ba-na bay tuntut ga danda looy si'. Tud ya' na du luu mayat na ndooy."

²⁵ Dari yuk si Isa ninsila, "Uy kaam tu, ongoy kam ya' kahati? Ongoy kam kaawran pitsaya' ni siga tuna' kanabi-nabihan pasal Almasi? ²⁶ Sa' ba, njawom kitab da, Almasi subay do' duhu' lumingka' njawom jinisan kamalasahean bo' na kole' kabantugan sa' alang-alang?" ²⁷ Pag-anu, lay gi pinassa' me' si Isa ninsila hatiyān siga suwat njawom kitab ma tuwa' pa iya, labba man suwat Nabi Musa sampay mimon suwat kanabi-nabihan kasohean.

²⁸ Na tapit ja' si' sila pa kawum ma tinilu' me' da, kuwan si Isa baw, me' bantuk luu gi palanan lanjahan na. ²⁹ Suga' lay do' ya bitsalahan da noho' pahanti' mman da dambahangi sabap song sangom na lahat. Dari si', lay na ya mme' pa luma' mman da.

³⁰ Na pag tingkō' da mangan, lay si Isa ngaddo' tinapay bo' pinagsukuhan me' na pa Tuhan. Pag lupus, pinong-pōng na baw me' na bo' sinongan pa mman da. ³¹ Pag-anu, ilooy ma pinabalik na pangandaan da sampay takila da na si Isa. Suga' ya' gi san luu bay tapahalling da oy maka oy na, sarunduun du lay ya lanyap. ³² Dari yuk da, "Uy la, Papu' Isa bilay si' hati! Sangkon du bilay lān tabi si' pitu, lay baleyang atay ta sasang na mitsala ningkita sampay massa' hatiyān siga suwat njawom kitab."

³³ Dari si', magti sila pabeleng pa Jerusalem. Takka ndooy, lay na tatammu da siga mulit si Isa sikasapu-dambuwa' ka ga sohe' da kumpo-kumpo. ³⁴ Yuk siga ilooy si' ma bay kumpo-kumpo ni lalla looy ma duwa, "Tud mawjud du la Papu' llum na pabalik, bo' lay gi si' ya nammuhan si Saymon!"

³⁵ Pag-anu, lay na baw ga lalla looy si' ma duwa nuntutan sila ni hāl me' da bay tinammuhan me' si Isa lān da pa Emeyas. Maka yuk da sakayi tasayu da ilooy na si Isa, noy bay na ya takita da mong-mōng tinapay.

Si Isa nammuhan siga mulit na

(Matiyu 28.16-20; Malkus 16.14-18; Yahiya 20.19-23)

³⁶ Sasang da masi mitsala, sarunduun du luu na si Isa nangge ni tangngaan da sambayan na halling, "Kasannangan ningkaam sikamimon." ³⁷ Kuwan sila baw si' tu labbasakayi, tud bay kahimattaan sampay sinawan na ga batan kanna da ngita sila tubangkit.

³⁸ Suga' yuk si Isa ninsila, "Ongoy na pin do' tu gundala' pamiki bi? Ongoy taggaha' hawal-hawalan na pin kam itu na ku llum pabalik? ³⁹ Ndaun bi te' limpa' lansang ni battis-tangan ku. Tud aku na situ. Purutun bi te' ku mari tatantu bi na sa' ku tubangkit. Tubangkit

bina ya' luu towang na atawa isi na. Bo' niyaku itu, luu. Itu na du takita bi."

⁴⁰ Pag lupus na halling me' looy, lay na sila pakitahan na ga battis-tangan na. ⁴¹ Suga' minsan sila gāk banahan, masi sila kaawran pitsaya' batan landu' ehe jayip da. Dari supaya pitsaya' na sila banahan, ilooy ma nilaw na si Isa, yuk na, "Luu takakan-kakan tabi ntuu?"

⁴² Dari si', lay na ya sinongan daying bay tinunu. ⁴³ Luu ja' si', lay na kakan na ni pag-awpan da sikamimon.

⁴⁴ Pag lupus, yuk na, "Bay waktu tabi dambuwa', ndang bay kam baan ku me' tuu: Sa' ba, yuk ku, mimon ma bay sinuwatan me' Nabi Musa ka ga kanabinabihan ilooy kasohean sampay na njawom Kitab Jabul pasal aku talpaksa' binakbul ja'?" ⁴⁵ Dari si', supaya tahati da na banahan, meka na suwat pasal iya njawom kitab lay passa' na hatiyān na ninsila. ⁴⁶ Maka lay gi ya maintoman sila tuna' njawom kitab, ilooy ma yuk na, "Almasi ina talpaksa' lumingka' njawom kabin-sanaan sampay pinapatoy, suga' pinakallum du ya ni katallu ngallaw." ⁴⁷ Maka yuk si Isa, "Luu gi bay sinuwatan subay pinasaplag umanat mahap pasal Almasi

ni mimon kabangsa-bangsahan nagna' mantuu ni Jerusalem. Subay jama binaan bong tawbatan da dusa da maka pitsaya' ni Almasi, malaingkan inampun na sila me' Tuhan.

⁴⁸ "Na kaam ina, lay na bay tasakup bi mimon bay kadarihan ku. Sangkon pasaplagun bi na ni manusiya'. ⁴⁹ Ya' na du sina hallom, papitu ku sa Rū Sutsi' ma bay njanji' me' Mma' ku pa mman bi. Ngagad ja' kam ni दौरa tuu ngkod-ngkoran ya' gi kam bay pinatannaan kawasa man sulga' me' Rū Sutsi'."

Si Isa inangkat pa sulga'

(Malkus 16.19-20; Salsila siga Rasul 1.9-11)

⁵⁰ Pus me' looy, lay na sila binoo me' si Isa lumān pa Betani. Takka ndooy, lay angkat na tangan na nupaatan sila. ⁵¹ Sasang na masi nupaatan sila, lay na ya inangkat pa sulga'.

⁵² Pag-anu, ilooy ma lay sila numba iya, bo' da pabeleng pa Jerusalem njawom kagakan mehe. ⁵³ Maka llaw pa dangallaw luu sila ni langga mehe mudji Tuhan.

Yahiya

Pahati

Si Yahiya ilay yana disu mulit bay tabe' ni ilooy ma sikasapu-duwa bay pene' si Isa binuwat siga rasul na. Jaman si Yahiya ya' gi bay mme' ni si Isa, padidilawut ya. Iya ka danganakan na si Ya'kub bay mme' ni si Isa ngalataan lahat masaplag pasal pamarinta Tuhan. Dari lay tasakup na mimon bay pabuwat si Isa sampay mimon tō' na. Lagi' na, bay du ya ngita si Isa lllum pabalik pus na bay pinapatoy.

Bā' si Yahiya ngkon na bay nuwat kitab tuu supaya pitsaya' na manusiya' si Isa yana Anak Tuhan, maka supaya sila kole' kaallum bahau (ndaun Yahiya 20.31).

Ni juran duwa pa juran sapu-duwa luu salsila pasal pitu' pabuwatan kahaylan-haylan bay pabuwat si Isa man tabi toon tud mattan iya lakka man Tuhan.

Ni jawom kitab tuu si Yahiya mā' si Isa yana Almasi, hati na, ilooy ma bay tinuna' me' kanabi-nabihan magsultan saumu.

Luu du ni kitab tuu si Isa maan siga mulit na pasal ganti' na song pinatakka me' Tuhan pa mman da, yana Rū Sutsi' ma ginalla Tukang Nabang. Iya na pasing magpandoyan sila pasal mimon ma subay katoonan da sampay maintoman sila mimon ma bay bitsala si Isa ninsila (ndaun Yahiya 14.26).

Ni jawom kitab tuu, luu gi ayat tanyag ni sikaliput junya', yana ayat sapu-nnom ni juran tallu, ilooy ma yuk si Yahiya, "Bidda' na sina ehe ase' Tuhan ni manusiya'. Sangkon lay na pinaglilla' me' na Anak tungga na pinapatoy supaya soysoy pitsaya' niiya ya' na tanalka', gam pin kole' gi kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na."

Ya' tatantu ta bong sumilan kitab tuu bay sinuwatan me' si Yahiya. Me' kaekahan mista ga ni sallangan talumpu'-mpat taun ka nnompu'-siyam taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

YAHIIYA

Si Isa yana Palman Tuhan bay dari manusiya'

¹ Ni panagnaan, ndang luu na Palman. Maka Palman ilay ndang wā dambuwa' ka Tuhan. Bo' na, Palman yana Tuhan. ² Niya' gi luu junya', ndang tibuuk Palman ka Tuhan. ³ Bo' Palman ilay, iya na man bay mapayak mimon-mimon. Niya' gi silay luu oy maka oy na bong sa' Palman man bay mapayak. ⁴ Iya ilay yana poonan kaallum, bo' kaallum na ina yana sū' man manusiya' ngita arat-tabiat Tuhan. ⁵ Sū' looy ilay ninag na pin njawom lindom, bo' ya' luu lindom tumanjata' niiya.

⁶ Na song hallom, luu disu lalla bay inuwakilan me' Tuhan inawnan si Yahiya ^{†7} noho' masaplagan jama pasal sū' looy supaya luu na dapat mimon manusiya' pitsaya' niiya. ⁸ Me' kasohean bay mista, si Yahiya na

[†] Yahiya inawnan ntuu yana Yahiya ma Tukang Mandi, sa' ga ilooy ma bay nuwat kitab tuu.

mismu sū' looy, bo' ko ssa'. Arapun iya ilay bay ja' sinoho' makila sū' looy, ⁹ yana sū' sabanna ma pitu pa junya' marantaan pamiki manusiya'. ¹⁰ Sū' looy ilay yana Palman man Tuhan bay mapayak junya'. Salla na, san ya bay pitu pa junya', ya' san tasayu jama bong soy ya. ¹¹ Iya ilay bay lahil ni lahat bangsa ma bay pene' na lagi suku' na, suga' ya' du ya bay hinasi me' da. ¹² Suga' sagannap ma bay ngahasi iya maka pitsaya' niiya, lay buwanan na kapatut dari anak Tuhan. ¹³ Suga' sila ilay bay dari anak Tuhan, sa' me' karuha anak manusiya' bay pinamaddihan, batan sa' man pabuwatan manusiya', arapun sila ilay bay dari anak Tuhan man sabapan pabuwatan Tuhan.

¹⁴ Na Palman ilay bay dari manusiya' sampay lay gi pingka' magdambuwa' ka kami. Bidda' na ehe ase' na maka bana sadja' mimon bitsala na. Kami mismu bay kasakup ehe kaayaran na, yana kaayaran Anak tungga ma bay pitu lakka man Mma' na Tuhan.

¹⁵ Iya na silay ilooy ma bay binitsala me' si Yahiya jaman na bay mandi jama. Jaman looy si', lay si Yahiya ngahowap masaplag pasal iya, yuk na, "Ituu na situ

ilooy ma bay bā' ku pasunu' man aku. Suga' ni sabana na, duhu' gi silay ya man aku sabap ya' gi ku bay pina-maddihan, ndang luu na ya."

¹⁶ Na sabap bidda' na ehe ase' Anak Tuhan, tinggi-maninggi na supaat bay takole' tabi sikamimon ma pitsaya' niya. ¹⁷ Maruhu', bay pamuwan Tuhan yana sara' ma bay pinasampay me' Nabi Musa. Pag batnaa, ilooy na baw pamuwan na yana ase' ka kabanahan pinasampay me' si Isa Almasi. ¹⁸ Na inawnan Tuhan, ya' bay pingka' takita le' manusiya'. Suga' lay na baw ya pinalahil ningkitab me' Anak tungga na, yana Tuhan du ma tattap njawom atay Mma' na.

Si Yahiya ma Tukang Mandi mitsala pasal Almasi

(Matiyu 3.1-12; Malkus 1.1-8; Lukas 3.1-18)

¹⁹ Na hallom maka hallom na, lay taaka me' siga pamean Yahudi ndooy ni Jerusalem pasal pabuwatan si Yahiya mandi jama. Dari lay sila nawag siga imam ka ga panubu' si Libay kasohean, † bo' da sinoho' pilay nilaw bong iya na Almasi †† atawa ssa' gi. ²⁰ Dari pag tilaw da, ya' na ya bay paalang, magti yuk na, "Sa' situ aku Almasi."

²¹ Yuk da na baw, "Bong ko sa' Almasi, soy baw ina ko? Kau na kina Nabi Eliyas?" ‡

Iya tampung na, "Ssa' du ba."

Tilaw da, "Bong me' naa, soy tu ko la? Kau na kina nabi looy ma pinag-agad me' bangsa tabi?" ††

Iya tampung si Yahiya, "Ssa' du ba."

²² "Hati," yuk da, "soy baw ko la? Baan nu na ba kami bong soy ko mari luu tapamā' kami ni ga jama ma bay noho' kami. Oy tapamā' nu pasal dī nu?"

²³ Pag tampung si Yahiya, "Aku na situ jama ma bay inawnan me' Nabi Isaya bay jaman na nuna' njawom kitab, yuk na, 'Luu sina mintu lalla ngahowap masaplagan jama ni lahat lau-lau. Yuk na ina mintu, Paintongun bi na lān ni katakka Papu'.'" ††

²⁴ Na ni baanan looy si' ma bay sinoho', luu du bay lamud siga guru ni palhimpunan Parisi. †††²⁵ Dari yuk

† Si Libay ilay anak Nabi Ya' kub. Panohoan Tuhan ni Nabi Musa isu-isu siga panubu' si Libay dari tukang ngantanan langga bangsa Yahudi. †† Hatiyan Almasi, ilooy ma bay inuwakilan me' Tuhan magsultan. Katakka na ndang bay tinuna' me' kanabi-nabihan njawom kitab. Njawom tuna' da, Almasi yana disu panubu' Sultan Daud maka pinamaddihan ni Betlehem. Pag takka na, labbos na kawasa mimon banta suku' na. Maka pamarinta na ya' luu katapusan na. Sangkon lay ya bay inagad me' mimon bangsa Yahudi. ‡ Jaman si Yahiya magpamandi jama, kuwan bangsa Yahudi, masi ngagad katakka Almasi. Njawom kitab Yahudi ndang luu bay tinuna' duhu' Nabi Eliyas pō' manyap ni katakka Almasi (ndaun Kitab Nabi Malakay 4.5-6). Dari sabapan tuna' looy njawom kitab, hona'-hona' kasohean Yahudi, bong si Yahiya sa' gi Almasi, mare' iya na Nabi Eliyas. †† Ni awwal jaman, Nabi Musa bay nuna' luu gi disu nabi me' iya du pinatakka me' Tuhan ni sinōng, me' iya du turunan bangsa Yahudi. Pag takka na, subay ya inasip me' da (ndaun Kitab Tawrat, Duteronomi 18.15). †† Hati na, noho' sila nawbatan dusa da mari sila saddiya na mme' ni Papu' pag takka na (ndaun Kitab Nabi Isaya 40.3). ††† Siga Parisi yana disu palhimpunan guru langkaw ma basag mogbogan sara' Nabi Musa.

da, "Bong ko sa' Almasi atawa Nabi Eliyas atawa nabi looy ma pinag-agad, ongoy baw ko taggaha' mandi jama?"

²⁶⁻²⁷ Iya tampung si Yahiya, "Ngkon ku itu mandi jama ka bohe' supaya sila saddiya ni katakka ilooy ma pasunu' niyaku. Bo' sabana na, luu na situ ya ntuu lamud ka kaam, suga' ya' tasayu bi bong soy ya. Iya ilay, ya' luu pangabut-ngabut ku niya. Ya' san ku tawop makkasan ingkot tumpa' na."

²⁸ Na si Yahiya ilay si' bay mitsala me' looy ndooy ni Betani ni dambila' Sōng Juldān mman na mandi jama.

Bili-bili Tuhan

²⁹ Pag me' sumawung, takita si Yahiya na si Isa pasōng pa mman na. Dari yuk na ni baanan jama ndooy, "Alu na lalla ma ginalla Bili-bili Tuhan ††† ma muwasan dusa manusiya'. ³⁰ Iya na sina bay awnan ku ma pasunu' niyaku. Suga' patingkat ya man aku batan ya' gi ku bay pinamaddihan, ndang luu na ya. ³¹ Aku tu maruhu', ya' gi bay katoonan ku bong soy lalla ma pasunu' niyaku. Suga' lay ku sinoho' pitu mandi siga pagkahi ku bangsa Israil supaya sila saddiya ni lalla looy pinakila ninsila. ³²⁻³³ Sibuwā ilay, ya' gi katoonan ku bong soy mintu Almasi. Suga' jaman ku bay soho' Tuhan mandi jama ka bohe', ndang bay na palahil na niyaku bong pooy me' ku ngila Almasi. Yuk Tuhan, 'Bong ko mintu ngita lalla tinampihan me' Rū Sutsi', bo' ya' na lakka man baran na, ilooy na silay Almasi ma mandi jama ka Rū Sutsi'.' Dari pag taabut ku bay mandi iya, lay du bana takita ku Rū Sutsi' duwai man ta' langit me' dagbos atasang, bo' na nampi ta' baran na sampay ya' na bay palakka. ³⁴ Bo' na, pagka tud lay na du bay takita ku me' looy, ituu situ man ku kabā' na basta tud mawjud du lalla looy Anak Tuhan."

Siga mulit ma bay duhu'-duhu' mme' ni si Isa

³⁵ Pag me' sumawung, luu na baw balik si Yahiya ndooy ni bihing Sōng Juldān. Maka luu du ndooy duwa mulit na. ³⁶ Pag-anu si', takita si Yahiya na baw si Isa pingka'. Dari yuk na ni ga mulit na, "Ndaun bi ba, alay na lalla ma ginalla Bili-bili Tuhan." ³⁷ Pag takale ja' me' siga mulit na halling na, ilooy ma lay na baw sila patuhut ni si Isa. ³⁸ Pag tele' si Isa, takita na na sila patuhut niya. Dari yuk na, "Marean ta luu maksud bi niyaku."

Pag tampung da, "Niya' ba Tuwan Guru, arapun tilaw kami ja' bong ninggai mman nu tamban."

³⁹ Iya halling si Isa, "Tu kam bi na do' ba, bo' bi sa pakitahan ku." Dari lay du sila mme' niya sampay lay

††† Njawom sara' Nabi Musa, subay bangsa Yahudi numbali' disu bili-bili taun pa taun man nambunan bay dusa da. Suga' ilooy ilay yana sipat sadja' ni pabuwatan Almasi bbos-bbos bay nongan umu na man muwasan dusa manusiya'. Dari ilooy silay ngkon si Yahiya bay nganggalla si Isa "Bili-bili Tuhan."

na du takita da luma' man na pahanti'. Maka lay na do' sila ndooy mman na labba man ga lisag mpat kohap sampay kasangoman na ga sila.

⁴⁰ Na awon disu ninsila ma bay patuhut ni si Isa yana si Andru, danganakan si Saymon Pitel. ⁴¹ Dari pag pole si Andru, lay do' piha na danganakan na si Saymon. Pag tatammu na, yuk na, "Luu na la takka Almasi! Bo' lay gi kami sitammu ka iya!" (Hatiyan Almasi, ilooy ma bay inuwakilan me' Tuhan magsultan saumu-umu.)

⁴² Pag-anu, lay na boo na si Saymon pa mman si Isa. Pag takita ya me' si Isa, yuk na, "Kau na bitu hati si Saymon, anak si Yahiya. † Suga' batnaa, awnan ta na ko si Sipas." (Ni pallun Yahudi hatiyan Sipas sibu' du ka hatiyan Pitel ni pallun Greek. Hatiyan da sikaduwa yana "batu.")

Si Pilip ka si Natanyel mme' ni si Isa

⁴³⁻⁴⁴ Pag me' sumawung, doman na baw si Isa pilay pa Jalil. Takka ndooy si', lay ya sitammu ka disu lalla inawnan si Pilip, jama Betsayda, yana kawum mman ga si Andru ka si Pitel. Dari yuk si Isa niya, "Tu ko, mme' na ko niyaku." Dari lay du ya mme'.

⁴⁵ Na ya' gi si' sila bay lakka mandooy, lay do' si Pilip miha bagay na si Natanyel. Pag tatammu na, yuk na, "Lay kami la sitammu ka lalla looy ma bay tinuna' me' Nabi Musa ka ga kanabi-nabihan njawom kitab. Awon na hati si Isa, lalla man Nasaret, anak si Yusup."

⁴⁶ Yuk si Natanyel baw si' tu, "Hidjab na ko ba. Ya' baw bilay la luu oy maka oy na mahap pō' man Nasaret!"

Yuk si Pilip si' tu, "Ē, sūng ta na do' ba. Pakitahan ta na do' ko."

⁴⁷ Pag nda' si Isa luu na si Natanyel pasōng pa mman na, yuk na, "Atu na disu lalla tud pulna' bangsa Israil, ya' pandoy ngandusta'."

⁴⁸ Yuk si Natanyel, "Uy la, pooy me' nu kakila aku?"

Pag tampung si Isa, "Niya' gi ko si' bay linganan si Pilip, ndang bay na si' ko takita ku pasindung ni poon igira."

⁴⁹ Pag tabista si Natanyel talus si Isa, ilooy ma yuk na, "Tuan Guru, tud bana-bana du bitu la kau na Anak Tuhan, sultan bangsa kami Israil!"

⁵⁰⁻⁵¹ Yuk si Isa baw si' tu, "Hati, ilooy na man nu pit-saya' sat ku si' bay mā' lay ko takita ku pasindung ni poon igira? Baan ta ko banahan, ngita gi sina ko mintu siga pakaradjaan kahaylan-haylan labi man inaa. Batan takita bi du sina mintu langit buka' sampay siga

malaikat magduwai-dutai †† njata' ku, yana Anak Manusiya'." ‡

Si Isa madari bohe' pa tuba' anggul

2 Pag lay ja' pingka' duwa ngallaw, luu na baw ngawin ni kawum inawnan Kana ndooy ni Jalil. Nne' si Isa pun luu du ndooy. ² Ga si Isa pun ka ga mulit na, lay du bay kinaddo'. ³ Dari ya' gi lupus pabalangan looy, lay na katis tuba' anggul da. Pag nda' nne' si Isa me' looy, yuk na ni si Isa, "Ya' na bitu luu tuba' anggul da."

⁴ Suga' yuk si Isa niya, "Sinne' baw tu, oy do' ina lamud ta nnaa? Sa' gi bitu ituu waktu ku."

⁵ Pag-anu si', yuk nne' na ni siga tukang motang ndooy, "Bong ya noho' kaam, asipun bi ja', ha?"

⁶ Na ndooy si', luu nnom poga mehe man nganna' bohe' halli' man siga Yahudi ngikut arat agama da nut-si' tangan da. Njawom disu poga kira-kira ngisi ga dahatus liter.

⁷ Pag-anu, yuk si Isa ni siga tukang motang ndooy, "Pannoan bi do' siga poga naa ka bohe'." Na panno' ja' si' banahan sikamimon, ⁸ yuk si Isa na baw ninsila, "Nganggayung do' kam bo' boonun bi pa mman tukang magpandoy ni pangawinan tuu mari takindahan na." Lai ja' si' boo da, ⁹ lay na kindahan lalla looy ma tukang magpandoy. Na kuwan bohe' looy si', lay na hati dari tuba' anggul, suga' ya' gi bay tasayu le' tukang magpandoy bong pooy hāl-hiwal na. Ilooy du bay kasayu, siga tukang motang ma bay nganggayung. Dari pagka tud mahap lassa tuba' anggul looy, kuwan tukang magpandoy, lay magti ngalinganan pangantin ma lalla pa bihing na, ¹⁰ bo' na halling niya, "Pooy tu la, Nges? Jama mimon, bong mainum, pinaduhu' do' tuba' anggul ma mahap banahan. Noy jama ya' na kasilang lassa na sabap meka na bay inum da, bo' pinō' ilooy ma kulang ayad na. Bo' kau baw tu, sarī. Noy batnaa na boho' nu mō' ilooy ma mahap banahan."

¹¹ Na ilooy si' ma bay pabuwat si Isa ndooy ni kawum Kana ni Jalil, yana pabuwatan sibuwah kahaylan-haylan man na bay makita ehe kawasa Tuhan njata' na. Dari sabap me' looy, magsasōng na me' siga mulit na pit-saya' niya.

†† Marean ta maksud si Isa bay mitsala me' looy man na main-toman sila pasal bay upihan Nabi Ya'kub ni awwal jaman. Njawom upihan na, bay ya ngita haron pa sulga' man siga malaikat Tuhan magduwai-dutai. Na haron looy ilay yana sipat ni si Isa sabap iya lān pa Tuhan. Kuwan siga malaikat, yana sipat ni jinisan supaat ma takka ni manusiya' basta sila tibuuk ka si Isa. Ndaun Panagnaan ni Awwal Jaman 28.12. ‡ Papu' Isa nganggalla dī na Anak Manusiya' sabap minsan ya Anak Tuhan lakka man sulga', lay baw ya dari manusiya'. Pamā' kitab Nabi Danyel ni juran 7 ayat 13-14, Anak Manusiya' yana disu lalla lakka man Tuhan ma bay binuwanan kapatut magsultan ni mimon manusiya'. Pamarinta na natas saumu-umu maka sinumba ya me' mimon bangsa.

† Yahiya tuu sa' situ Yahiya ma Tukang Mandi. Damikiyan sa' du Yahiya ma bay nuwat kitab tuu.

¹² Paddus me' looy si', lay na baw ga si Isa palūd pa Kapelnyum ka ga nne' na, ga danganakan na ma lalla sampay ga kulit na. Pag-anu si', lay do' sila pahanti' ndooy daka dangoy ngallaw du.

Si Isa malakka siga padadagang man langga mehe

(Matiyu 21.12-13; Malkus 11.15-17; Lukas 19.45-46)

¹³ Na pagka tapit na paballangan bangsa Yahudi awnan Ngalingka' † lay na ga si Isa patukad pa Jerusalem mme' ballang. ¹⁴ Takka ndooy, lay sila pa langga mehe. Ndooy ni hamana, luu ga jama dangan-gan ga sapi', bili-bili ka atsang para man ngulban. Bo' luu gi ga tukang nambian sīn ningkō' ni siga lamisahan da. ¹⁵ Pag nda' si Isa me' looy, lay ya buwat talag-pi' ingkot, bo' na ngahuka siga sapi' ka ga bili-bili looy man jawom hamana langga looy. Bo' lay gi bulikad na ga lamisahan siga tukang nambian sīn ndooy sampay lay na ga magkanatan sīn da. ¹⁶ Maka yuk na ni sagan-nap ma dagangan atsang ndooy, "Lakkahan bi na da-gangan bi labbasakayi mantuu! Daa pabuwatun bi luma' Mma' ku subay ga tabu!"

¹⁷ Na sasang ga kulit si Isa si' maiman, taintom da na suwat njawom kitab, ilooy ma yuk na, "Ni kaehe sēng ku ni luma' nu, me' lassa api noleyab njawom atay ku." ††

¹⁸ Pus me' looy, yuk kasohean Yahudi, "Ntan oy do' tu me' kau taggaha' ilu na ga ko buwat me' naa? Bong bana-bana luu kapatut nu man Tuhan, pakitahan te' kami sipat kawasa na."

¹⁹ Iya tampung si Isa, "Bong itu langkat bi langga tuu, pabalik ku du situ njawom tallu ngallaw."

²⁰ Pag tampung siga Yahudi looy, "Uy, pooy me' na sikatuwa'? Langga tuu bitu, mpatpu'-nnom taun hallo-man na bay pinabuwat. Bo' kau baw tu, tatammu nu ga tapabalik nu njawom tallu ngallaw du!"

²¹ Na sila si' tu, ya' bay tabista da ilooy ma bay awnan si Isa langga, yana baran na mismu. ²² Siga kulit na pun, ya' du bay kahati. Suga' pag lay ja' si Isa pinakallum pabalik, taintom da na bay sambatan na. Sampay boho' da pitsaya' ni tuna' njawom kitab pasal Almasi pinakallum. Maka tabista da na ya' du bay karapatan si Isa bay magsambatan.

²³ Na sasang ga si Isa ndooy ni Jerusalem mme' ni paballangan Ngalingka', luu siga pabuwatan kahay-lan-haylan bay pabuwat na. Dari meka na bay pitsaya' iya na Almasi. ²⁴ Suga' san me' looy, ya' du baw si Isa

† Paballangan tuu yana pangintoman ni waktu siga Yahudi bay tinabang me' Tuhan pō' man Ejiptu ni bay jaman Nabi Musa. Jaman looy ilay si', bangsa Yahudi bay pinahata me' bangsa Ejiptu. Dari disu sangom, luu disu malaikat lakka man Tuhan bay mapatoy mimon anak lalla ma siyaka ni sikaliput Ejiptu. Ilooy du ya' bay kapatoyan, siga Yahudi ma bay ngasip ni soho' Nabi Musa nganna' laha' bili-bili ni siga papagan lawang da. Dari pag takita malaikat looy laha' bili-bili ni lawang luma' da, lay ja' lingkaran na. Sangkon luu inawnan pabal-langan Ngalingka' (ndaun Kalakka 12:1-39). †† Kitab Jabul 69.9.

bay mangando ninsila sabap katoonan na du tabiat manusiya'. ²⁵ San ya' na ya binaan pasal tabiat da batan ndang tasayu na du bong oy njawom atay manusiya'.

Si Isa ka si Nikodimus

3 Na ndooy si', luu disu pa-mmean siga Yahudi in-awnan si Nikodimus tabe' ni palhimpunan Parisi.

² Disu sangom, lay ya pilay pa mman si Isa. Takka ndooy yuk na, "Tuwan, katoonan kami kau guru lakka man Tuhan. Ya' sina ko kapō' siga pakaradjaan kahay-lan-haylan me' ilooy ma bay pabuwat nu bong ya' luu kawasa Tuhan njata' nu."

³ Pag halling si Isa, "Baan ta ko banahan, ya' sina luu kapatabe' ni pamarinta Tuhan bong ya' do' bay duhu' pinamaddihan pabalik."

⁴ Yuk si Nikodimus baw si' tu, "Uy, pooy gi do' lay la me' jama pinamaddihan pabalik katoa-toa na na? Hati, bahasa subay do' ya paasok balik pa jawom kūn indu' na bo' na pō' pabalik?"

⁵ Pag tampung si Isa, "Baan ta ko banahan, ya' sina jama kapatabe' ni pamarinta Tuhan bong ya' do' duhu' bay pinamaddihan me' bohe' ‡ ka Rū Sutsi'.

‡⁶ Batan sagannap ma pinamaddihan le' manusiya', malaingkan anak manusiya' ja' sila. Bo' ilooy ma pinamaddihan me' Rū Sutsi', malaingkan anak Tuhan sila.

⁷ Daa ko jayip ni bay halling ku si' subay ko pinamaddihan pabalik. ⁸ Me' tuu karuha na. Baliyu ina niyup pan-inggai-paninggai karomanan na. Takale ta bahunus na maka luu takita ta usik oy-oy ma tiniyup me' na, suga' ya' takita ta. Ya' katoonan ta bong lakka maninggai atawa pun tilu' paninggai. Me' naa du sina karuha Rū Sutsi' maddihan manusiya'. Ya' du ya takita ta, suga' takita ta ni kawul-piil bay hinalin me' na ni jama ma bay pinamaddihan pabalik."

⁹ Tilaw si Nikodimus baw si' tu, "Pooy do' ina me' na dari me' naa?"

¹⁰ Pag tampung si Isa, "Hati, kau disu guru langkaw ni bangsa Israil, ya' lagi kina katoonan nu hāl me' naa?"

¹¹ Baan ta ko banahan, kami ‡ itu, ya' kami mitsala hāl ma ya' katoonan kami atawa pun ma ya' bay tasakup kami. Salla na, ya' kam pitsaya' ni bitsala kami. ¹² Bong ina kam ya' pitsaya' ni bitsala ku ni hāl ma takita bi ntuu ni junya', labi na kam ya' pitsaya' bong ku maan kaam hāl sulga' ma ya' takita bi. ¹³ Bo' ni hāl sulga' ilay, ya' luu toon sabap ya' luu bay dutai pilay. Ilooy du toon aku, yana Anak Manusiya', batan aku bay duwai lakka mandooy."

‡ Me' kaekahan mista, hatiyan pinamaddihan me' bohe' yana waktu jama pinandi ka bohe' tanda' da mme' ni si Isa. †† Hatiyan pinamaddihan me' Rū Sutsi', yana waktu Rū Sutsi' pinaasok pa jawom atay jama taabut da pitsaya' ni si Isa Almasi. ‡‡ Me' kasohean mista, "kami" tuu tuwa' pa si Isa ka si Yahiya ma Tukang Mandi. Kuwan kasohean, me' da mista tuwa' pa si Isa ka ga kanabi-nabi-han, bo' kasohean mista tuwa' pa si Isa ka ga kulit na.

¹⁴ Maka yuk si Isa, “Bay jaman Nabi Musa ka bangsa tabi ndooy ni lahat lau-lau ya' magluma', meka sila bay pinagtinduk me' siga sō latsunan. Maka katoonan nu du, bbuwatan Nabi Musa, lay buwat sō tumbaga', bo' siniitan ni tōng tigablok. Pag-anu, bo' inangkat me' na pa jata'. Dari soysoy bay tininduk, bong sila nga-hangad sō tumbaga' looy, masti' kaulian ja' sila. † Damikiyan Anak Manusiya' pun, talpaksa' du sina mintu inangkat ta' tehang ni mayran ¹⁵ supaya soysoy pitsaya' niiya kole' kasampulnaan nyawa saumu-umu.”

Maase' Tuhan ni manusiya'

¹⁶ Bidda' na sina ehe ase' Tuhan ni manusiya'. Sangkon lay na pinaglilla' me' na Anak tungga na pinapatoy supaya soysoy pitsaya' niiya ya' na tanalka', gam pin kole' gi kasampulnaan nyawa ma ya' luu kata-pusan na. ¹⁷ Tuhan ilay bay mapitu Anak na pa junya', maksud na nalamat manusiya', sa' ga ngalabuan sila hukuman. ¹⁸ Dari sagannap ma pitsaya' ni Anak na, puwas na man hukuman Tuhan. Bo' sagannap ma ya' pitsaya', ndang kinamulkaan na sila sabap ya' sila kuhi pitsaya' ni Anak tungga Tuhan. ¹⁹ Anak Tuhan ilay bay pitu pa junya' bilang sū' ni manusiya', suga' lay ja' ya' tikutan da. Ilooy ya katigian da njawom lindom sabap maat pabuwatan da. Sangkon kinamulkaan na sina sila. ²⁰ Manusiya' ina, sagannap ma buwat maat, ndang sinukang me' da danta'. Ya' sila doman pa ja-wom danta' taggaha' tumampak kalaatan da. ²¹ Bo' sagannap ma nabi buwat kaintongan ina, ilooy karo-manan da njawom danta' batan ya' luu subay na pin tinapuk me' da. Katoonan da sumilan-sumilan nililing siga pabuwatan da, tarang-tarang magbē' ja' ni ka-handak Tuhan.

Bitsala si Yahiya ma Tukang Mandi pasal si Isa

²² Na song hallom, lay na baw si Isa pilay ka ga mulit na pa kadilehan Yahudiya. Ndooy si', lay ja' sila pahanti' daka dangoy ngallaw. Maka lay gi sila mandi jama. ²³ Kuwan si Yahiya, lay du mandi jama ndooy ni Aynon, tapit pa Salim, sabap meka bohe' ndooy. Manusiya' si' tu ndooy, ya' na luu hanti' na pilay noho' pinandi. ²⁴ (Waktu looy si', ya' gi si Yahiya bay tajil.)

²⁵ Na sasang ga si Yahiya ndooy, kasohean mulit na lay magjawab ka disu pagkahi da Yahudi pasal aturan agama da hāl me' nutsi'. ²⁶ Dari ilooy ma lay sila pa mman si Yahiya mangaruha. Suga' duhu' yuk da niiya, “Tuwan Guru, lalla looy ma bay sohe' nu sitammu ndooy ni dambila' Sōng Juldan, ilooy ma bay awnan nu lakka man Tuhan, me' kau na du la batnaa mandi jama. Bo' bahuklud na ga jama mimon pilay pa mman na noho' pinandi.”

† *Ndaun Kitab Tawrat, Siga Numbul 21.4-9.*

²⁷ Tampung si Yahiya ninsila, “Ya' bilay luu jama ngantanan kawasa-kapatut buwat me' looy bong ya' bay kabuwanan le' Tuhan. ²⁸ Bo' aku tu, minsan kaam mismu, lay du tasaksi' bi bay halling ku, sa' aku Al-masi. Lay ja' ku sinoho' duhu' man iya mahati pasal katakka na. ²⁹⁻³⁰ Nandang katoonan ku du pag luu ja' Al-masi, talpaksa' pasōng kabantugan na, bo' niyaku tu, talpaksa' pakulang. Iya ilay me' sapantun disu pangantun ma lalla, bo' sagannap ma mme' niiya me' sapantun pangantun ma danda. Sangkon bong sikamimon bahuklud pa mman na, malaingkan bidda' na ehe kagakan ku, batan inawnan pangantun ma danda, ndang suku' na. Bo' aku tu me' sapantun bagay pangantun ma lalla sadja' nangge ni bihing na. Maka gāk ku pakale ni bitsala na.

³¹ “Na Almasi ilay lakka man sulga'. Sangkon pat-ingkat ya man sikamimon. Bo' kitabi itu manusiya' ma ndang ni junya' sadja', ngkod pakaradjaan ni junya' ja' du katoonan tabi. Sangkon me' iya lakka man sulga', masti' patingkat ja' ya man sikamimon. ³² Maka ni kapa-sal umanat na, binitsala me' na hāl ma bay takita na maka bay takale na ndooy ni sulga'. Salla na, agon ya' luu pitsaya' niiya. ³³ Suga' soysoy baw ina pitsaya' ni umanat na, malaingkan sibu' du ya ka bay mangaku bana palman Tuhan. ³⁴ Batan pagka Almasi bay pinapitu me' Tuhan, masti' masampay ja' ya palman Tuhan. Bo' tumatanda' du batan njata' na man Tuhan bay matanna' mimon kawasa Rū Sutsi'. ³⁵ Bidda' na sina ase' Tuhan ni Anak na sampay lay na pa-ntan na mimon-mimon niiya. ³⁶ Dari soysoy ina pitsaya' ni Anak na, luu na kasampulnaan nyawa na saumu-umu. Suga' soysoy ina ya' pitsaya' ni Anak Tuhan, malaingkan ya' sina kole' kasampulnaan nyawa sabap ya' kuhi lakka mulka' Tuhan njata' na.”

Si Isa ka danda man Samariya

4 Na song hallom, lay na baw kaakahan siga Parisi meka na jama mme' ni si Isa sampay lay na du pinandi me' na. Bo' labi gi kono' eka da man ni si Yahiya. ² (Ni sabana na, sa' si Isa bay mandi ga jama looy, arapun siga mulit na.) ³ Pag katoonan si Isa bay kaakahan siga Parisi me' looy, lay na ya palakka ka ga mulit na man Yahudiya, bo' da pabeleng pa Jalil. ⁴ Lān da pilay, talpaksa' sila pingka' man Samariya.

⁵ Ndooy si' ni Samariya, lay na sila nakka pa bihing disu दौरा inawnan Saykal, tapit pa tana' ma bay ndean me' Nabi Ya'kub ni anak na si Yusup maruhu'-ruhu'. ⁶ Ndooy si', luu taga' ndang bay kinali me' Nabi Ya'kub. Pag taabut tangnga' llaw, lay do' si Isa pahali-hali ndooy sabap lamma na ya bay lumān tā. ⁷⁻⁸ Kuwan ga mulit na, lay do' pilay pa jawom दौरा malli balanja'.

Ya' hallom, luu pō' disu danda bangsa Samariya nganduk bohe'. Dari yuk si Isa niiya, “Mme' ku la ng-

inum.”⁹ Yuk danda looy baw si' tu, “Hati, kau bangsa Yahudi, ongoy baw taggaha' ko noho' pinainuman niyaku? Aku bitu bangsa Samariya.” Ngkon na bay halling me' looy sabap bangsa Yahudi tanyag ya' kuhi maglamud ka bangsa Samariya.

¹⁰ Pag tampung si Isa baw si' tu niya, “Bong si' ina bay tasayu nu ladjiki' ma pamuwan Tuhan, maka bong si' tasayu nu bong soy tu ituu ma noho' pinainuman ningkau, gam pin kau gi si' bay duhu' maku inuman mman ku, bo' nu buwanan ku bohe' ma llum.”[†]

¹¹ Yuk danda looy baw si' tu, “Tuan, nda' ku bina ya' san luu gayung nu, bo' lawom lagi taga' tuu. Bong si' pinaamu, ninggai na baw man nu kole' bohe' looy ma llum? ¹² Taga' tuu bitu bay pinusaka me' Nabi Ya'kub ningkami. Iya mismu mag-anak-mpu sampay siga baanan hayop da lagi lay bay pingka' nginum bohe' taga' tuu. Ongoy, patingkat lagi ko kina man iya taggaha' tabuwanan nu kami bohe' mas ayad lagi man bohe' tuu?”

¹³ Pag tampung si Isa, “Bohe' taga' tuu bitu, san jama bay nginum, toho' gi du balik kallong da. ¹⁴ Bo' bohe' ma pamuwan ku, bong jama bay kainum, ya' na toho' kallong na pabalik. Batan bohe' ma pamuwan ku padari me' karuha poon bohe' njawom atay jama. Niya' sina kuhi kumatta', bo' muwanan manusiya' lagi kasampulnaan nyawa saumu-umu.”

¹⁵ Yuk danda looy, “Tuan, buwanan te' baw ba ku bohe' looy supaya ku ya' na katohoan kallong pabalik. Dari ya' na ku husa' magbalik-balik pitu nganduk bohe'.”

¹⁶ Yuk si Isa, “Pilay na ko. Kaddoun na do' duhu' lla nu, bo' bi pabeleng pitu.”

¹⁷ Pag halling danda looy, “Ya' bitu la luu lla ku.”

Yuk si Isa, “Bana du baw bilay si' bay halling nu ya' ko llahan. ¹⁸ Batan san min lima na ko bay pingka' llahan, kuwan lalla ma sohe' nu dambuwa' batnaa, sa' du lla nu. Sangkon, tud bana du bay bitsala nu.”

¹⁹ Yuk danda looy, “Tuan, boho' la tabista ku kau disu nabi. ²⁰ Pagka me' naa, bong dari, luu tilaw ku ningkau. Ga kabbo'-bboan kami bangsa Samariya, bay man da numba Tuhan, ta' punu naa. Bo' kaam baw bangsa Yahudi, ba'-bā' bi, subay ni Jerusalem man jama numba Tuhan. Bong kau, mamoooy lay la tuwa'?”

²¹ Yuk si Isa, “Pitsaya' ko Da' ni bitsala ku. Ya' na hal-lom, takka na sina mintu waktu bong jama numba Mma' tabi Tuhan, ya' na puntukan bong ta' punu naa atawa ndooy ni Jerusalem. ²² Kaam, bangsa Samariya, san ina kam numba, ya' du katoonan bi Tuhan ma sumba bi. Bo' kami tu bangsa Yahudi, katoonan kami batan ni bangsa kami du man Tuhan bay malahil gara' na nalamat manusiya'. ²³ Sibuwā' bong jama numba, talpaksa' subay sila pa tempat bay tinaat. Suga' bat-

[†] *Hatiyan bohe' ma llum, yana Rū Sutsi' ma pamuwan si Isa ni soysoy pitsaya' niya (ndaun Yahiya 7.38-39).*

naa tapit banahan na situ waktu sa' na me' looy. Ilooy ya puntukan, basta hilas atay jama numba maka sumba da subay magbē' ka kabanahan pasal Tuhan. Siga jama me' looy ilay, sila na pinagpiha me' Mma' tabi Tuhan numba iya. ²⁴ Tuhan ina yana rū. Luu ja' sina ya nnoy-nnoy mman tabi. Sangkon me' halling ku si', sagannap ma numba iya subay hilas atay da maka sumba da subay magbē' ka kabanahan pasal iya.”

²⁵ Yuk danda looy baw si' tu, “Katoonan ku luu du pō' ni sinōng lalla ma bay inuwakilan me' Tuhan magsulttan saumu, yana Almasi. Pag luu ja' ina ya mintu, iya sa mahatiyan kitabi mimon-mimon.”

²⁶ Suga' pag halling si Isa, “Ilooy bilay ma awnan nu Da', luu na mitsala ni awpan nu. Aku na situ.”

²⁷ Pag-anu si', ilooy ma takka na siga mulit na pabeleng. Pag nda' da luu danda sohe' na magbitsala, jayip sila. Suga' ya' baw luu bay nawakka nilaw danda looy bong oy maksud na atawa nilaw si Isa bong oy sabap da magbitsala.

²⁸ Dari kuwan danda looy si' tu, bbuwatan na lay ja' mbanan na pangannaan bohe' na bo' na pabeleng pa दौरा. Pag takka na, yuk na ni siga jama ndooy, ²⁹ “Tu kam bi. Nda' tabi do' pilay. Luu la ndooy lalla bay nuna' mimon bay kadarihan ku. Bati' ta iya na Almasi.”

³⁰ Dari jama man दौरा looy si' lay na bahuklud pilay pa mman si Isa.

³¹ Ya' gi si' sila takka, kuwan siga mulit si Isa, sigi-sigi ngalagos iya mangan.

³² Suga' yuk na ninsila, “Luu du bitu makanan ku ma ya' katoonan bi.”

³³ Yuk ga mulit na baw si' tu padisu-padisu, “Uy la, luu kilay si' bay moonan iya kinakan?”

³⁴ Suga' yuk si Isa ninsila, “Kinakan ku bitu yana mean kahandak ilooy ma bay noho' aku pitu maka mupus pabuwatan ma bay sinuku' me' na niyaku.

³⁵ Sarī sambung, sa' ba, bong kam bay na tanom, yuk bi, ‘Pag taabut mpat buwan, ngattom na kitabi?’ Suga' baan ta kam, batnaa na situ timpu man ngattom. Ndaun bi, alu na baanan ga jama naa lu' pitu. Ibaratan buwa' pawoy, tahak na maka tahan sa kinattom.

^{††36} Dari batnaa tu, taabut na waktu siga tukang ngattom kole' hasil da. Hasil da ina, yana sagannap ma taboo da kole' kasampulnaan nyawa saumu-umu. Dari labba man ilooy ma bay tanom † sampay ilooy ma ngattom, †† gāk na sila sali'-sali'. ³⁷⁻³⁸ Batnaa, soho' ta na kam ngattom san sa' kaam bay maghulas-sangsā' tanom. Intong na, san sa' kaam bay duhu' masaplagan jama, kaam na moo sila pa jawom okoman Tuhan.

^{††} *Hatiyan “tahan sa kinattom,” buka' na puad ga jama looy pitsaya' ni si Isa. † Hatiyan “ilooy ma bay tanom,” yana soysoy ma duhu' bay masaplagan jama pasal kasalamatan njata' Almasi.*

^{††} *Hatiyan “ilooy ma ngattom,” yana soysoy kaboo jama mme' ni si Isa Almasi. Kuwan buwa' ma bay kinattom, yana jama ma bay taboo mme' ni si Isa.*

Dari tuwa' pa kaam na sina sambatan ilooy ma yuk na, 'Disu bay tanom, sarī baw ngattom.' "

³⁹ Na balik ta pa bangsa Samariya ni दौरा looy, meka na bay pitsaya' ni si Isa sabapan tuntutan danda looy ni kapasal si Isa bay nuna' mimon bay kadarihan na maruhu'. ⁴⁰ Dari pag takka da pilay pa mman si Isa, lay do' ya saggaan da noho' pahanti' mman da. Dari lay na do' ya ndooy mman da duwa ngallaw. ⁴¹ Pag lay ja' takale da umanat na, meka gi bay pasampun pitsaya' niya. ⁴² Dari halling da si' man danda looy, "Sa' na situ sat ni bay tuntutan nu man kami pitsaya' niya, batan kami na mismu lay na du kale bitsala na. Maka tabista kami na basta tud iya na tukang nalamat manusiya'."

Si Isa ngulian anak disu pa-mmean ndiyoan sultan

⁴³ Na paddus ja' si' duwa ngallaw looy, lay na ga si Isa palakka lān da pawus pa Jalil, lahat man si Isa bay sulig. ⁴⁴ Njawom da si' lumān, yuk si Isa ni siga mulit na, "Tabiat manusiya' ina bong inawnan nabi, ya' hinasi ni lahat man na bay sulig." ⁴⁵ Suga' pag takka da ndooy ni Jalil, lay gi du baw ya hinasi me' siga jama lahat looy. Batan luu du sila bay ngita pabuwatan kahaylan-haylan bay pabuwat na ni paballangan ndooy ni Jerusalem.

⁴⁶ Pag-anu si', sasang si Isa masi ndooy ni Jalil, lay na baw ya pilay pa Kana, yana kawum man na bay pingka' madari bohe' pa tuba' anggul. Na ndooy si', luu du disu kawum ya' du lawak man Kana inawnan Kapelnyum. Bo' luu ndooy disu pa-mmean ndiyoan sultan. Luu anak na lalla tud basag saki na. ⁴⁷ Pag taa-ka pa-mmean looy si' luu na si Isa bay mole' pa Jalil lakka man Yahudiya, lay du ya pa mman si Isa nganjung noho' mme' niya pa Kapelnyum ngulian anak na magkamatoy-matoy na.

⁴⁸ Yuk si Isa niya, "Ya' bitu kam kuhi pitsaya' niyaku ngkod-ngkoran bi ya' bay ngita aku mō' siga sipat kawasa Tuhan."

⁴⁹ Suga' amu-amu lalla looy nganjung, yuk na, "Ndū' Tuhan, mme' na ko ba palūd pilay padpad ya' gi matoy anak ku."

⁵⁰ Tampung si Isa, "San ko ba mole' na. Ya' du silay matoy anak nu."

Dari pagka pitsaya' na lalla looy ni bitsala si Isa, ilooy ma lay na ya mole'. ⁵¹ Lān na si' mole', lay na ya sinampang me' siga tindog na. Yuk da niya, "Kasay na la Tuhan anak nu." ⁵² Pag tilaw na bong sumilan bay kole' anak na, yuk ga tindog na, "Lammun na bay lakka dilaw ga lisag disu tangnga' llaw." ⁵³ Pag-anu, ilooy ma taintom na na ilooy na bana waktu man si Isa bay mā' ya' du matoy anak na. Dari labba man iya sampay na mimon jama luma' da, pitsaya' na si Isa yana Al-masi.

⁵⁴ Dari ilooy si' yana pabuwatan kahaylan-haylan ni kaduwa na bay pō' si Isa ndooy ni Jalil pag takka na man Yahudiya.

Si Isa ngulian jama ya' kapalān

5 Pag-anu, luu na baw disu waktu lay patukad ga si Isa pa Jerusalem ngaluruk ni paballangan bangsa Yahudi. ² Ndooy si', luu poon bohe' inawnan Betsata ni pallun Hibrani. Poon bohe' looy si' tapit pa disu lawang kuta' दौरा looy pinag-awnan Lawang Bili-bili. Ni bihing bohe' looy si', luu lima bawung-bawung man jama pasindung. ³ Ndooy si', meka jama saki pabāk. Luu na buta, luu na tongka' maka luu du matoy baran da. ⁴ Bbuwatan da ngagad bohe' looy usik batan tamūd luu malaikat Tuhan duwai mungka bohe' looy. Bo' soysoy bay kaparuhu' pilay paaggom taabut bohe' looy binungka, masti' kaulian ja' san lagi oy saki na.

⁵ Na luu disu lalla ndooy, luu na tallumpu'-wawun taun halloman na ya' kapalān. ⁶ Pag takita me' si Isa pabāk ndooy, maka pagka ndang katoonan na hallom na ya saki me' looy, tilaw si Isa niya, "Pa', doman na ko kina kasay?"

⁷ Pag tampung lalla looy, "Oho' la Tuhan, suga' ya' baw luu jama ngangkat aku pa jawom bohe' looy bong mintu bay binungka. Ni kalawun ku, tuktuk ku pasōng pilay, wā ja' ku kaduhuan me' jama."

⁸ Yuk si Isa niya, "Bangun na ko Pa'. Pūtun na tipo nu, bo' nu lumān na." ⁹ Pag-anu, magti du kaulian lalla looy sampay lay na pūt na tipo na bo' na lumān pilay-pitu.

Na llaw man lalla looy si' bay inulian, yana Llaw Pahali. ¹⁰ Dari yuk siga pa-mmean Yahudi ni lalla looy ma bay kaulian, "Uy, ongoy do' ko ina moo tipo nu? Tagga bina ni sara' bong sasang me' tuu ni Llaw Pahali."

¹¹ Pag tampung na, "Bana bina ningkaam, siga Tuhan, suga' luu baw bay noho' aku, yana lalla ma bay ngulian aku. Halling na si' niyaku, 'Pūtun na tipo nu bo' nu lumān na.' "

¹² Tilaw da, "Soy baw lay si' bay noho' kau?" ¹³ Suga' lalla looy si' tu, ya' na bay katampung batan ya' katoonan na awon jama ma bay ngulian iya. Lagi' na, magti si Isa bay lakka bo' limun na ya me' baanan jama ndooy.

¹⁴ Ya' gi san bay hallom, lay na baw takita si Isa lalla looy si' ni langga mehe. Dari yuk si Isa niya, "Ū Pa', kasay na ko la! Suga' ilagan nu na dusa taggaha' luu na baw mintu katuwa' kau kamalasahtayan maat gi man maruhu'." ¹⁵ Pag-anu, pag lakka lalla looy mandooy, lay na baan na siga pa-mmean Yahudi looy si' si Isa bay ngulian iya. ¹⁶ Dari sabap si Isa daran buwat me' looy sasang Llaw Pahali, kinuntra na ya me' siga pa-mmean Yahudi. ¹⁷ Suga' yuk si Isa ninsila, "Mma' ku

ina buwat na pin llaw-llaw ngabut sampay batnaa. Aku pun masti' buwat ja' du."

¹⁸ Dari sabap me' looy halling si Isa, magdaruhun na me' siga pa-mmean Yahudi miha jalan man da mapatoy iya. Batan sarī man ngalangga sara' pasal Llaw Pahali, lay gi ya ngawnan Tuhan Mma' na, magsisibu' dī na ka Tuhan.

Kapatut Anak Tuhan

¹⁹ Dari yuk si Isa lagi ninsila, "Baan ta kam banahan, bong itu dangan-dangan ku sadja', ya' situ luu tapabuwat ku, batan ilooy du pabuwat ku ma takita ku pinabuwat me' Mma' ku. Dari oy-oy pinabuwat me' Mma' ku, damikiyan me' aku Anak na, inaa du pabuwat ku. ²⁰ Mimon-mimon ma pabuwat Mma' ku, pinakitahan ja' sina me' na niyaku batan kinaasean ku me' na. Bo' na, soho' na gi sina mintu pinabuwat niyaku siga pakaradjaan labi gi kahaylan-haylan man ga ilooy ma bay na pingka' pabuwat ku. Pag mintu luu me' looy, haylan ja' kam sina. ²¹ Batan yana me' Mma' ku makallum jama lay na matoy, damikiyan me' aku pun Anak na, kapakallum du soysoy karomanan ku. ²² Bo' na, ni hāl me' ngahukum jama, Mma' ku ina ya' palamud batan mimon kapatut ngahukum jama lay na pa-ntan na niyaku. ²³ Batan kahandak Mma' ku subay Anak na inisbat me' mimon manusiya' me' kadari iya du. Me' aku Anak na, soysoy ya' ngisbat aku, sibu' du ya ka ya' ngisbat Mma' ku ma bay mapitu aku.

²⁴ "Baan ta kam banahan, soysoy ina nganna bitsala ku salta' na pitsaya' ni ilooy ma bay mapitu aku, malaingkan luu na kasampulnaan nyawa na saumu-umu. Ya' na ya kalabuan hukuman. Dari ko ngawon, sibu' na karuha na ka jama bay matoy lay na pinakallum pabalik. Batan luu na kaallum na bahau.

²⁵ "Baan ta kam banahan, tapit banahan na situ waktu sagannap ma tiksa' nyawa da kale suwara Anak Tuhan nginganan sila. Sagannap ma ngahasi iya, masti' kole' kaallum bahau. ²⁶ Batan yana me' Mma' ku poonan kaallum, damikiyan man gantaan na, aku pun poonan kaallum du. ²⁷ Maka sabap aku Anak Manusiya', lay na du ku buwanan Mma' ku kapatut ngahukum manusiya'.

²⁸ "San kam ya' na jayip ni bay bitsala ku si'. Luu du sina masa ni sinōng basta mimon njawom kakubuhan kale suwara ku noho' sila bangun. ²⁹ Pag-anu, pō' du sila. Kuwan sagannap ma bay buwat kaintongan, binuwanan na kaallum ma ya' luu katapusan na njawom

okoman Tuhan. † Kuwan sagannap ma bay buwat kalaatan, kalabuan ja' sina hukuman."

³⁰ Maka yuk si Isa, "Bong dangan-dangan ku sadja', ya' situ luu tapabuwat ku ni kapatut ku dī ku. Sangkon mimon bandingan ku lakka man bitsala Mma' ku niyaku. Dari masti' tuwa' ja' situ bandingan ku, batan sa' du kahandak ku bean ku, arapun iya bean ku yana kahandak Mma' ku ma bay mapitu aku.

Saksi' ma mō' kabanahan bong soy si Isa

³¹ "Na bong si' itu isu-isu aku mā' bong soy ku, ya' tatantu bi bong bana bitsala ku atawa niya'. ³² Suga' luu gi baw tu disu mō' kabanahan bong soy ku. Bo' katoonan ku bana bitsala na. ³³ Sa' ba, bay kam noho' jama pa mman si Yahiya, maka lay du ya maan sila bong soy ku? Bo' bana ja' du silay mimon bay halling na pasal aku. ³⁴ Suga' sa' ga gunahan gi niyaku saksi' manusiya' mō' kabanahan bong soy ku. Sat na ja', kon bi bay paintoman ku bitsala si Yahiya pasal aku supaya kinanna me' bi bo' bi salamet.

³⁵ "Si Yahiya ilay, sibu' karuha na ka disu sū' danta' banahan ninag ni jawom lindom. Sampay bay du kam pingka' gāk samantala' me' danta' na. ³⁶ Suga' luu gi silay man jama mindoga bong soy ku labi gi man bay bitsala si Yahiya, yana siga pabuwatan kahaylan-haylan bay pō' ku man panohoan Mma' ku. Siga pabuwatan looy ilay, ilooy na bukti' Mma' ku bay noho' aku pitu. Bo' tud subay pupus ku mimon ma bay soho' Mma' ku. ³⁷ Lagi' na, Mma' ku ina ma bay mapitu aku, iya mismu bay mā' bong soy ku. Sat na ja', ya' kam bay pingka' kale suwara na atawa pun ngita iya balharapan. ³⁸ Palman na pun, ya' du bay kinanna me' bi sabap ya' kam kuhi pitsaya' ni ilooy ma bay papitu na. ³⁹ Magtuyuu' baw kam maliksa' njawom kitab sabap manganna kam ndooy na man bi kole' kasampulnaan nyawa saumu. Bo' ko, poonan kasampulnaan nyawa ma sinabbut ndooy yana aku na mismu. ⁴⁰ Suga' kaam tu, amu-amu kam ya' kuhi mme' niyaku. Bong si' ina kam bay kuhi, masti' lay na kam kole' kasampulnaan nyawa me' looy.

⁴¹ "Na aku tu mitsala me' tuu, ya' du tu ku muhung sanglit manusiya'. ⁴² Suga' san sawpama miha ku sanglit, ya' du ku ngaholat lakka mman bi, batan katoonan ku ya' luu njawom atay bi ase' pa Tuhan. ⁴³ San ku bay pitu ni kapatut Mma' ku, ya' du ku bay hinasi me' bi. Suga' bong baw luu jama pitu noan kaam ni kapatut na dī na, iya ya hinasi me' bi.

† Ni sabana na, ya' kitabi kole' kaallum ma ya' luu katapusan na sabap me' tabi buwat kaintongan. Tarang-tarang njawom kitab jalan man jama kole' kaallum bahau atawa kasampulnaan nyawa sabap me' da pitsaya' ni Papu' Isa (ndaun Yahiya 3.36, Epesus 2.8-10). Suga' bong kitabi pitsaya' ni si Isa, subay baw luu bukti' ni kawul-piil tabi. Hati na, subay kitabi buwat ja' kaintongan. Bong kitabi ya' buwat kaintongan, ya' du luu pūs me' tabi pitsaya' (ndaun Ya' kub 2.17, 26).

⁴⁴ “Kaam ina, inaa katigian bi me' bi sibuwān-buwān sanglit. Suga' bong sanglit man Tuhan, ya' luu haga' na ningkaam. Sangkon tunmanūn sina me' bi pitsaya' niyaku. ⁴⁵ Suga' daa kam mista ga aku nusunan kaam ni awpan Mma' ku bbos-bbos. Arapun iya ilay mintu nusunan kaam yana Nabi Musa ma asahan bi nanggehan kaam. ⁴⁶ Bong si' ina kam bana-bana pitsaya' ni bitsala Nabi Musa, masti' pitsaya' ja' kam niyaku sabap meka bay sinuwatan me' na pasal aku. ⁴⁷ Suga' pagka kam ya' bay pitsaya' ni suwat na pasal aku, masti' ya' du kam pitsaya' ni bitsala ku.”

Si Isa makan jama labi lima libu

(Matiyu 14.13-21; Malkus 6.30-44; Lukas 9.10-17)

6 Luu ja' daka dangoy ngallow, lay na baw ga si Isa dutai ta' kumpit bo' da palintas pa dambila' Danaw Jalil ma pinag-awnan du Danaw Tiberias. ² Pag-anu si', ya' na taambat manusiya' nusu bihing patuhut niya. Kon me' looy sabap bay na sila pingka' ngita iya mō' pabuwatan kahaylan-haylan waktu na bay ngulian siga jama saki. ³ Takka ja' si' si Isa ka ga mulit na pa dambila' danaw, lay na baw sila nukad punu bo' da ningkō' ndooy. ⁴ Jaman looy si', tapit na baw balik paballangan bangsa Yahudi, yana paballangan Ngalingka'. ⁵ Pag nda' si Isa sakiyan na jama bahuklud pa mman na, yuk na ni si Pilip, “Nnoy tu la man tabi malli balanja' man makan ga jama naa?” ⁶ Iya si' bay nilaw, ndang luu na njawom pamiki na bong oy song pabuwat na. Suga' kon na nilaw man na ja' nongkad pamiki si Pilip bong oy tampung na.

⁷ Pag tampung si Pilip, “Daa busung Tuwan, san bilay kitabi bay kaballi tinapay haga' gadji wawum buwan, masi du ya' sukup dangkeket padadangan me' naa na eka manusiya'.”

⁸ Pag-anu, yuk mulit si Isa disu, yana si Andru, danganakan si Saymon Pitel, ⁹ “Luu baw bitu ntuu disu anak-anak bay moo limam batang tinapay ka duwa lisu du daying. Suga' me' noy du taabut-abut na me' naa na eka manusiya'?”

¹⁰ Na ta' punu looy si', labung kuhun na. Dari yuk si Isa ni siga mulit na, “Sohoun bi ga baanan jama naa ningkō'.” Na eka kalallahan si' ndooy, luu ga lima libu, sarī gi karandahan ka ga anak-anak. ¹¹ Pag-anu, lay paku si Isa tinapay looy si', bo' pinagsukuhan pa Tuhan. Pag lupus, bo' lay soho' na ndean ga baanan jama looy ma ningkō'. Ga daying looy pun, me' looy du me' na bay buwat. Sampay lay na sila labbasakayi kakakan sa-sso-sso da na. ¹² Sso ja' si' sila labbasakayi, yuk si Isa ni siga mulit na, “Kumpohun bi na inaa ma bay takapin. Daa pasensengan bi.” ¹³ Pag kumpo da, poonan limam batang du, luu gi sapu-duwa baka' pan-no' le' pisan tinapay.

¹⁴ Lay ja' si' takita ga baanan jama ndooy pabuwatan kahaylan-haylan bay pabuwat si Isa, ilooy ma lay sila

kapahalling, “Mattan du la lalla tuu nabi looy ma bay tinuna' maruhu'-ruhu' pitu pa junya'.”

¹⁵ Pag tabista si Isa luu niat ga baanan looy ngalogs iya binuwat sultan da, lay ya magti lakka, bo' na lay pa dambila' punu looy dangan-dangan na.

Si Isa lumān ta' kuwit bohe'

(Matiyu 14.22-33; Malkus 6.45-52)

¹⁶ Pag taabut mangalib, lay palūd siga mulit na pa danaw. ¹⁷ Takka ndooy, lay sila ngagad iya sampay kasangoman na ga sila, suga' ya' du luu si Isa bay patuhut. Dari lay na sila dutai ta' kumpit bo' da patuwak pa Kapelnyum ndooy ni dambila' danaw. ¹⁸ Mindangoy ko, libut na baw lahat sampay paehe na ga lamba. ¹⁹ Luu ja' si' ga lima batu lawak da man bihing, luu na takita da si Isa pasōng pa kumpit da lumān ja' ta' kuwit bohe', sampay tud sinawan na ga sila. ²⁰ Suga' yuk si Isa, “Aku bitu. Daa na kam tawu.” ²¹ Dari lay ja' si' takale da me' looy, ilooy ma lay na soho' da dutai si Isa. Lay ja' si' ya njata', sarunduun du sila lay takka pa lahat ma tilu' da.

²² Na kuwan siga baanan jama ma bay tamban ni dambila' danaw, ngabut sampay llaw disu, luu na pin ngagad si Isa. Sangka da masi ya lundooy sabap disu du kumpit bay takita da patuwak, bo' ya' bay takita da si Isa bay dutai. Ilooy du bay takita da siga mulit na.

²³ Pag-anu si', luu na baw siga kumpit takka man Tiberias lay parunggu' tapit pa lahat looy man da bay mangan tinapay ma bay pinagsukuhan me' Papu' Isa. ²⁴ Pag nda' ga baanan jama looy tud ya' na luu si Isa ka ga mulit na, ilooy ma lay na sila mme' ta' ga kumpit ndooy song pa Kapelnyum miha iya.

²⁵ Tatammu da ja' si' si Isa ni dambila' danaw, tilaw da niya, “Tuwan, sumilan tu ko la bay takka pitu?”

²⁶ Pag tampung si Isa, “Sabana na, sa' na maksud bi miha aku sabap me' bi bay ngita siga pabuwatan kahaylan-haylan. Ilooy du maksud bi pitu sabap me' bi bay paasso ku ka tinapay looy. ²⁷ Suga' tinapay me' looy ilay ya' natas. Gam na balanja' ma natas saumu pagtuyuan bi, ma kasampulna' ni nyawa bi labba man junya' sampay pa ahirat. Balanja' looy ilay dari ndean me' ku, yana Anak Manusiya', ningkaam batan aku bay binuwatan kapatut me' Mma' ku Tuhan.”

²⁸ Tilaw da niya, “Bong kau, subay oy tu la pabuwat kami ma numan ni kahandak Tuhan?”

²⁹ Pag tampung si Isa, “Pabuwatan ma numan ni kahandak Tuhan yana pitsaya' ni ilooy ma bay papitu na, yana aku.”

³⁰ Dari tilaw da, “Bong me' naa, oy baw tu sipat kawasa Tuhan tapō' nu? Noy mintu kami lay na ngita, bo' kami pitsaya' kau bay pinapitu me' Tuhan. Luu kina tapō' nu sipat kawasa ³¹ ma kaatu ni sipat bay pō' Nabi Musa? Sa' ba, jaman kabbo'-bboan tabi ni lahat lau-lau ya' magluma', bay sila pingka' pinakan me' na

manna? † Me' halling sambat njawom kitab, 'Bay ya makan sila ka makanan man sulga'.' "

³² Yuk si Isa ninsila, "Baan ta kam banahan, sa' du silay Nabi Musa bay muwanan sila makanan looy man sulga'. Iya bay muwan yana Mma' ku. Bo' na pag batnaa, makanan sabanna na man sulga' dean na kaam, ³³ yana ituu na batnaa ma bay duwai mandooy, yana poonan kasampulnaan nyawa ni mimon manusiya'. Ituu ya situ makanan sabanna man Tuhan."

³⁴ Pag halling da baw si' tu, "Tuwan, bong anu, buwanan te' kami makanan looy llaw-llaw."

³⁵ Yuk si Isa, "Aku na situ makanan looy ma muwan kasampulnaan nyawa. Soysoy pa mman ku maka pitsaya' niyaku, malaingkan ya' na ya lingantu pabalik maka ya' na du kuhi toho' kallong na saumu. ^{†36} Suga' me' halling sambat ku na si', san tu kam bay na ngita siga pabuwatan kahaylan-haylan, masi du kam ya' pitsaya' niyaku. ³⁷ Suga' sagannap ma bay sinuku' le' Mma' ku niyaku, masti' mme' ja' sina niyaku. Bo' na, sagannap ma mme' niyaku, ya' sina luu tuwak ku.

³⁸ Aku itu bay duwai man sulga' lu' pitu, sa' du man ku nulut kahandak ku, arapun bong pin taduwan ku ja' kahandak Mma' ku ma bay mapitu aku. ³⁹⁻⁴⁰ Kahandak na ina, subay ayaran ku sagannap ma bay sinuku' me' na niyaku mari ya' hilang san disu man jawom okoman ku. Batan kahandak Mma' ku subay mimon ma pitsaya' sampay mangando ni Anak na binuwanan kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na. Dari san sila matoy, pag taabut llaw dambuli, pakallum ku du sila pabalik."

⁴¹ Na sabapan bay sambatan si Isa pasal iya makanan ma bay duwai man sulga', ilooy ma magdubdub na sadja' siga Yahudi, ⁴² yuk dangan pa dangan, "Sa' kina inaa si Isa, anak si Yusup? Nne'-mma' na bilay la takila tabi. Pooy baw lay la me' na sikatuwa' halling na si', lay ya duwai man sulga'?"

⁴³ Yuk si Isa ninsila, "Ddong na te' kam ba hangat magdubdub. ⁴⁴ Ndong ya' du sina luu kapa-mme' niyaku bong sila ya' bay lliyun me' Mma' ku ma bay mapitu aku. Bo' sagannap ma mme' niyaku, me' bay halling sambat ku na si', pakallum ku du pabalik pag taabut llaw dambuli. ⁴⁵ Ndong luu bay sinuwatan njawom kitab kanabi-nabihan, ilooy ma yuk na, 'Mimon sila tinoan me' Tuhan bbos-bbos.' ‡ Intong na, saganap ma pakale ni Mma' ku maka nganna tō' na, masti' mme' niyaku. ⁴⁶ Suga' sa' baw lay si' hantak bitsala ku ga luu jama bay pingka' ngita Mma' ku, batan ya' luu

manusiya' bay ngita Tuhan sarī man ilooy ma bay lakka mman na.

⁴⁷ "Baan ta kam banahan, soysoy pitsaya' niyaku, luu na kasampulnaan nyawa na saumu-umu. ⁴⁸ Batan aku na situ makanan ma poonan kasampulnaan nyawa. ⁴⁹ San ilay kabbo'-bboan bi bay kakakan makanan man sulga', yana manna ndooy ni lahat lau-lau, lay gi du sila matoy. ⁵⁰ Suga' batnaa luu na du balik makanan lay du pinaduwai man sulga'. Soysoy bay kakakan, ya' na sina matoy. ^{†51} Bo' aku na situ makanan looy ma luu na bay duwai man sulga'. Aku itu makanan llum. Bong jama bay kakakan, malaingkan llum sila saumu-umu ni okoman Tuhan. Makanan ma awnan ku tu yana isi baran ku ma pinaglilla' me' ku kalna' mimon manusiya' supaya sila kole' kasampulnaan nyawa saumu-umu."

⁵² Pag takale me' siga Yahudi halling si Isa me' looy, mangkin magsasōng na me' da hipos sampay magjaw-jawap na ga, yuk da, "Uy la, pooy do' na me' lalla naa kabuwan isi na ningkitabi noho' kinakan?"

⁵³ Mangkin yuk si Isa ninsila, "Baan ta kam banahan, ya' sina kam kole' kasampulnaan nyawa bong kam ya' bay mangan isi Anak Manusiya' ka nginum laha' na. ^{‡54} Batan sagannap ma mangan isi ku sampay nginum laha' ku, luu na kasampulnaan nyawa da ma ya' luu katapusan na. Maka pag taabut llaw dambuli, pakallum ku du sila pabalik. ⁵⁵ Isi ku yana makanan sabanna, damikiyan laha' ku yana inuman sabanna du. ⁵⁶ Soysoy mangan isi ku sampay nginum laha' ku, malaingkan tibuuk ka aku. ⁵⁷ Aku tu, luu kaallum ku sabapan Mma' ku ma bay mapitu aku, batan iya poonan kaallum. Damikiyan, soysoy mangan aku, kole' du kaallum bahau sabapan ku. ⁵⁸ Batan aku na situ makanan sabanna man sulga'. Makanan tuu tu ya' sibu' ka ilooy ma bay kakan kabbo'-bboan tabi. Makanan looy ilay, san sila bay mangan, masi du sila bay matoy. Suga' soysoy mangan makanan tuu, llum saumu-umu." ⁵⁹ Na si Isa si' bay magnasihat me' looy sasang na ni disu langga ndooy ni Kapelnium.

⁶⁰ Pag takale ja' me' siga sohe' si Isa bitsala na, meka sila bay halling, "Awod bitu la sambatan na. Soy do' tu kasogsog pakale bitsala me' naa?"

⁶¹ Pag tabista si Isa magdubdub siga sohe' na pasal bay bitsala na si', yuk na ninsila, "Ongoy, sarī kina parasahan bi ni bay bitsala ku si?" ⁶² Marean ta pitsaya' du kam ni bitsala ku bong mintu takita bi na Anak Manusiya', yana aku, nuwi-nuwi pa jata' pa bay limpa' man ku maruhu'. ⁶³ Baan ta kam banahan, bong itu tud isi baran ku, masti' ya' kabuwan kasampulnaan

† Manna ilay yana makanan ma ingbas ka bastila' kayu ginigi bay llabu' me' Tuhan man sulga' man makan bangsa Yahudi jawom mpatpū' taun llaw-llaw (ndaun Kitab Tawrat, Kalakka 16.4-36).

†† Sagannap manusiya' ma mangaku tiksa' nyawa da sampay do-man mahap na pa Tuhan, pinag-awnan me' si Isa jama lingantu ka toho' kallong da. Bong sila pitsaya' na ni si Isa, ya' na sila me' karuha jama lingantu ka toho' kallong da sabap luu na kasampulnaan nyawa da. ‡ Kitab Nabi Isaya 54.13.

‡† Hatiyan "ya' na sina matoy" ni ayat tuu, ya' na tiksa' nyawa da saumu labba man junya' sampay pa ahirat. ‡‡ Hatiyan mangan isi na ka nginum laha' na ntuu, yana pitsaya' niya. Intong na, bong ina mintu sila ya' pitsaya' baran na bay binasa kalna' sila maka laha' na bay tumpa man muwasan dusa da, ya' sila kole' kasampulnaan nyawa.

nyawa. Ilooy ya muwan kasampulnaan nyawa, yana Rū Sutsi'. Bo' bay bitsala ku ilay si' ningkaam, lakka man iya. Sangkon soysoy pitsaya' ni bitsala ku kole' kasampulnaan nyawa. ⁶⁴ Suga' masi kam luu ya' kuhi pitsaya'."

Na si Isa ilay, labba man sibuwā, ndang katoonan na sagannap ma niya' kuhi pitsaya' niya sampay ilooy disu ma song nipu iya bbos-bbos. ⁶⁵ Ilooy silay si' man na bay mā' ya' luu kapa-mme' niya bong sila ya' bay lliyun me' Mma' na.

⁶⁶ Dari sabapan bitsala si Isa llaw looy, meka na sohe' na lay nikutan iya sampay patatak. ⁶⁷ Pag nda' si Isa me' looy, yuk na ni siga mulit na sikasapu-duwa, "Pooy tu la kaam? Doman du kam patatak?"

⁶⁸ Pag tampung si Saymon Pitel, "Uy Papu', soy lagi tilu' kami? Isu-isu kau du bina poonan bitsala ma kasampulna' ni nyawa saumu-umu. ⁶⁹ Kami itu pitsaya' ja' ningkau maka katoonan kami kau na ilooy ma bay tinuna' Mahasutsi' lakka man Tuhan."

⁷⁰ Pag-anu yuk si Isa, "Sa' ba, luu kam sapu-duwa bay pene' ku? Suga' luu situ disu ningkaam sineytan."

⁷¹ Ilooy bay awnan si Isa yana si Judas, anak si Saymon Iskariyut, batan katoonan si Isa san si Judas tabe' ni mulit na sikasapu-duwa, song hallom luu du masa na nipu iya.

Ga danganakan si Isa ya' pitsaya' niya

7 Paddus me' looy si', ndooy sa ni kakawum-kawman Jalil bay palanan si Isa. Ya' na ya bay pilay pa Yahudiya sabap siga pa-mmean Yahudi ndooy doman na ja' mapatoy iya.

² Na song hallom, meka na jama bahuklud pilay pa Yahudiya sabap tapit na paballangan siga Yahudi in-awnan Paballangan Bawung-Bawung. ¹³ Dari kuwan siga danganakan si Isa, buwatan da noho' iya mme', yuk da, "Daa do' ko ba hangat ni lahat tuu na ja'. Gam na ko pa Yahudiya supaya takita na du pabuwatan nu me' siga mulit nu kasohean ndooy. ⁴ Bong ko bana-bana pandoy mō' pabuwatan kahaylan-haylan, pakitahan nu na mimon manusiya'. Ya' sina pō' kabantugan nu bong tapuk nu kapandoyan nu." ⁵ Na sila ilay si' bay mitsala me' looy man da bay madiyo' iya batan ya' sila pitsaya' niya san sila danganakan na.

⁶ Dari yuk si Isa ninsila, "Ya' gi bitu taabut waktu bay ginanta' man ku magpakita ndooy. Gam kaam ina, sumunsaya' ja' kam pilay sumilan-sumilan ⁷ sabap ya' kam kinalammisan. Bo' aku tu, kinalammisan me' mimon ma mandang hāl junya' sabap mungka ku

† Arat siga Yahudi subay sila pilay pa Jerusalem ndooy ni Yahudiya taun-taun mme' ni paballangan tuu. Ndooy si', buwat sila siga bawung-bawung man da pahanti'. Ilooy ilay para pangintoman ni bay jaman kabbo'-bboan da parampong-parampong mpatpū' taun ni lahat lau-lau ya' magluma'. Halloman paballangan looy wawu' ngallaw. Ndaun Kitab Tawrat, Libitikus 23.33-34.

kalaatan da. ⁸ Bong anu, kaam na ja' pilay ngaluruk. Bo' aku tu, niya' na do' sabap ya' gi taabut waktu man ku pilay." ⁹ Dari lay na ja' si Isa tamban ni Jalil. ¹⁰ Suga' pus ga danganakan na bay palakka, lay du ya bay patuhut dangan-dangan na pa paballangan looy mari ya' tasayu jama.

¹¹ Na ni paballangan looy si', kuwan siga pa-mmean Yahudi ndooy, miha si Isa na pin sampay tilaw da, "Ya' si' kam bay ngita si Isa ntuu?"

¹² Na kuwan siga baanan jama ndooy baw si' tu, meka na maghigug-higungan si Isa. Yuk kasohean, "Jama mahap silay ya." Suga' kasohean baw si' tu halling, "Daa kam ba hidjab. Magsian jama ja' bilay ya."

¹³ Na ndooy si', ya' luu bay nawakka nanggehan si Isa njawom jama batan tawu na baw sila ni siga pa-mmean Yahudi.

¹⁴ Na ganta' ga tonga' ja' si' paballangan looy, yana ni ka-mpat ngallaw na, lay du si Isa pa langga mehe, bo' na nō' ndooy. ¹⁵ Kuwan kasohean pa-mmean Yahudi si' tu, tud bay inu-inu ni bitsala na sampay kapanilaw na ga, yuk da, "Pooy do' ina la me' lalla naa alistu nō' niya' san bay pingka' baguru?"

¹⁶ Pag takale me' si Isa halling da, yuk na, "Tō' ku bitu lakka man Tuhan ma bay mapitu aku, sa' ga man dī ku. ¹⁷ Soysoy ina doman mean kahandak Tuhan, malaingkan tasilang na ja' bong tō' ku tud lakka man Tuhan atawa lakka man dī ku sadja'. ¹⁸ Bong ina luu jama nō' makoy akka ma lakka man dī na sadja', ilooy du puhung na, sanglit ni dī na. Bo' aku tu sa' me' naa. Bila ku nō' na, ilooy ya puhung ku sanglit ni jata' ilooy ma bay mapitu aku. Kamura-murahan tabista bi du bonto ku maka intong ja' niat ku. ¹⁹ Bo' kaam ina sarī. Mangaku baw kam mulit Nabi Musa ma bay ngandean sara' ni kabbo'-bboan tabi, bo' ko, ya' du kam luu san disu ngikut sara' na. Bong si' ilay bana-bana me' bi ngikut, ongoy baw taggaha' ngulihal gi kam me' bi mapatoy aku?"

²⁰ Pag tampung siga jama ndooy, "Sineytan bina ko! Soy do' itu doman mapatoy kau?"

²¹ Yuk si Isa ninsila, "Do' kam bi. Bay llaw looy, pus ku bay ngulian lalla looy, tud bay haylan sikamimon.

²²⁻²³ Bo' kaam, sa' ba, sukat ku bay buwat me' looy ni Llaw Pahali, ilooy na man bi lasu? Mingkan san pun kaam, buwat du ni Llaw Pahali. Batan tuktuk taabut llaw tinaat me' sara' Nabi Musa man ngislam anak bi, masti' ngislam du kam minsan magsabtan ka Llaw Pahali. (Ni sabana na, arat me' ngislam bay tinaat ni kabbo'-bboan tabi ya' gi bay taabut jaman Nabi Musa.) †† Na bong kaam dari ngislam sasang Llaw Pahali bong pin ya' ja' talangga sara' Nabi Musa, ongoy baw subay na pin kam lasu sukat ku ngulian jama ni Llaw Pahali?

†† Ni agama bangsa Yahudi, sagannap anak-anak lalla talpaksa' islam pag taabut wawu' ngallaw umu da. Ndaun Kitab Tawrat, Panagnaan ni Awwal Jaman 17.9-14 ka Libitikus 12.3.

²⁴ Daa kam os-os manding jama pa kalaatan, arapun mamiki do' kam paayad mari tuwa' bandingan bi."

Magsulang pamiki jama bong soy si Isa

²⁵ Pag-anu, yuk kasohean jama Jerusalem ndooy, "Sa' gi kina inaa lalla ma pinagpiha me' pa-mmean tabi pinapatoy? ²⁶ Ndaun bi do' ba. Alay na baw ya mitsala njawom jama, bo' ya' san luu halling siga pa-mmean tabi. Bati' ta la, pitsaya' na sila si Isa yana Almasi.

²⁷ Suga' pooy me' na sikatuwa'? Almasi baw bilay kono' la, pag takka na, ya' kinatoonan bong pō' man ning-gai. Bo' lalla naa, basta katoonan tabi baw bong lakka man ninggai ya."

²⁸ Na si Isa si' tu, masi gi lundooy nō' ni langga mehe. Pag takale na bitsala da, mangkin lay gi had-dowan na halling na, yuk na, "Katoonan bi hati ku sampay lakka man ninggai ku, hā'? Suga' baan ta kam, aku bilay bay pitu, sa' man gara' ku dī ku. Arapun luu bay mapitu aku ma ya' san katoonan bi, yana ilooy ma bonto gi man bonto. ²⁹ Bo' aku itu, katoonan ku ya sabap lakka man iya ku. Iya bay mapitu aku."

³⁰ Pus si Isa halling me' looy, magdaruhun na dawom siga pa-mmean ndooy nungkuban iya, suga' ya' luu tapabuwat da sabap ya' gi bay ngabut waktu bay ginanta' niiya. ³¹ Suga' meka ndooy pitsaya' niiya sampay yuk da, "Lalla looy baw bilay, pooy me' na sa' Almasi? Ya' bilay luu jama kapō' siga pabuwatan kahaylan-haylan labi gi man niiya!"

³² Pag lay tasayu me' siga Parisi ga jama ndooy maghigung-higungan si Isa me' looy, bbuwatan da ka ga imam langkaw ndooy lay noho' siga tukang jaga langga nungkuban si Isa.

³³ Pag-anu, yuk si Isa ni baanan jama ndooy, "Aku tu, ya' na ku humallom ntuu mman bi. Song pabeleng na situ ku pa mman ilooy ma bay mapitu aku. ³⁴ Taabut waktu looy ilay mintu, piha bi du sina ku, suga' ya' na ku tatammu bi. Bo' na, ya' kam kapilay pa lahat ma tilu' ku."

³⁵ Dari si', sitilaw-tilaw na ga siga pa-mmean Yahudi, yuk da, "Panninggai do' ilay tilu' lalla looy ya' san kono' ya tatammu tabi? Marean ta pilay ya pa lahat sarī man kasohean pagkahi tabi Yahudi maglahat, bo' na noan bangsa Greek ndooy. ³⁶ Oy lay la hantak bitsala na? Halling na si' piha tabi du ya kono' bbos-bbos, suga' ya' na ya tatammu tabi. Bo' ya' san kono' kitabi kapilay pa lahat ma tilu' na."

Bohe' ma kabuwan kaallum bahau

³⁷ Taabut ja' si' llaw mulliya ni paballangan looy, yana llaw katapusan na, lay na baw nangge si Isa, bo' na mitsala pahaddo, yuk na, "Soysoy kam toho' kallong bi, pitu ja' kam pa mman ku bo' bi painum ku.

³⁸ Soysoy pitsaya' niyaku, malaingkan me' halling sam-

bat njawom kitab, luu pō' man jawom atay na bohe' llum me' karuha sōng paliyud." ^{†39} Na bohe' llum ilay ma bay inawnan me' si Isa, yana Rū Sutsi' ma song pinaasok ni soysoy pitsaya' niiya. Suga' hallang-hallangan looy, ya' gi bay pinaasok Rū Sutsi' pa jawom atay jama sabap ya' gi si Isa bay pabeleng pa sulga'.

⁴⁰ Pag lay ja' si' takale bay bitsala na me' ga jama ndooy, yuk kasohean, "Basta ituu na bitu nabi looy ma bay tinuna' me' Nabi Musa." ⁴¹ Kuwan kasohean baw halling, "Iya na bitu Almasi."

Suga' tilaw kasohean baw, "Hati, lakka man Jalil kilay Almasi? ⁴² Sa' ba, yuk njawom kitab, Almasi kono' panubu' Sultan Daud maka lahil du ya ni Betlehem, kawum man Sultan Daud bay pinamaddihan?" ⁴³ Dari magsulema' na ja' pamiki da pasal si Isa. ⁴⁴ Kasohean doman na nungkuban iya, suga' ya' baw luu bay nawakka ngusik iya.

Siga pa-mmean Yahudi ya' kuhi pitsaya' ni si Isa

⁴⁵ Na kuwan ga tukang jaga looy si' ma bay sinoho' nungkuban si Isa, luu na bay pabeleng. Tilaw ga Parisi si' tu ka siga imam langkaw ndooy, "Ongoy ya' bay taboo bi lalla looy?"

⁴⁶ Tampung ga tukang jaga looy, "Ya' baw ba la kami bay lumingka' kale bitsala me' bitsala lalla looy."

⁴⁷ Pag halling ga Parisi looy, "Hati, sampay kina kaam, lay na du bay tadupang na? ⁴⁸ Ongoy do' ina, lay kam kina ngita siga pa-mmean bi atawa pun me' kami siga Parisi san lasa disu pitsaya' niiya? ⁴⁹ Ilooy du ilay pitsaya' niiya baanan ga jama ma awam pasal sara'. Sila ilay ndang busung."

⁵⁰ Na disu njawom baanan Parisi looy yana si Nikodimus. Iya ilay yana lalla looy sibuwat ma bay patammu ni si Isa mangaruha niiya. Dari yuk na ni siga pagkahi na Parisi, ⁵¹ "Ba'-bā' sara' tabi baw ba, ya' kita dari os-os ngalabuan jama hukuman bong ya ya' do' bay duhu' binuwanan masa ngandaawa. Sa' ba, subay do' kinatoonan hāl-hiwal na duhu'?"

⁵² Yuk da baw si' tu, "Uy, bati' ta bitu jama Jalil du ko. Maliksa' te' ko njawom kitab. Ya' silay luu tatammu nu nabi bay tinuna' pō' man Jalil." ⁵³ Paddus me' looy si', lay na sila mole' sikamimon.

Danda bay taabut magjina

8 Na kuwan si Isa si' tu, lay pilay pa ta' Punu Jaytun. ² Pag de' sayu, lay na baw ya pabeleng pa langga mehe. Ya' hallom, liput na baw ya me' jama ndooy sampay lay na ya ningkō' nganasihatan sila. ³ Ya' hal-lom, takka na baw baanan Parisi ka ga guru sara' aga-

† Yana me' sōng kaboo kaayaran ni siga lahat nnoy-nnoy ja' man na ngaliyud, me' naa du karuha jama ma pitsaya' ni si Isa. Batan pagka pinagmundaan na sila me' Rū Sutsi', malaingkan kaboo sila kaallum bahau salta' na kasalamatan pa mman manusiya' nnoy-nnoy ja' mman da.

ma moo disu danda bay taabut magjina. Ndooy si', lay ya pinatangge ni awpan sikamimon. ⁴Yuk da ni si Isa, "Tuwan, danda tuu tu lay bay taabut magjina. ⁵Na nja-wom sara' bay dean Nabi Musa ningkitab, bong danda me' tuu, subay situ hiniyak ka batu mari matoy. Bong kau, subay pooy?"

⁶Ngkon da ilay si' bay nilaw me' looy man da ja' nallok-nalok iya kawu-kawu luu na danan man da malkala' iya. Suga' si Isa si' tu, ya' bay nampung, gam pin lay ja' ya pakoko' bo' na nuwat ka timbō' na ta' tana'.

⁷Suga' siga Parisi baw si' tu, amu-amu nilaw iya. Dari ilooy ma lay ya nangge bo' na maan sila, yuk na, "Soysoy kam ba ya' dusahan, iya na duhu' ngahiyak danda tuu." ⁸Pag-anu si', lay na baw balik si Isa pakoko' bo' na nuwat ta' tana'.

⁹Pag takale siga Parisi ka ga guru looy si' bay tampung si Isa, lay na sila magsunu'-sunu' palakka. Duhu', siga matatoa, bo' pauru ilooy kasohean ngabut sampay si Isa sa tamban ka danda looy ni tanggaan ga jama ndooy. ¹⁰Pag-anu si', nangge na si Isa bo' na nilaw danda looy, yuk na, "Ninggai na Nang ga jama looy si' ma bay moo kau pitu? Ya' na la luu san disu bay tamban malkala' kau, sa' ba?"

¹¹Pag tampung danda looy si', "Ya' na la luu, Tuwan." Dari yuk si Isa, "Aku pun, ya' du ku malkala' kau. San ko mole' na. Daa ja' ko balik buwat dusa."

Si Isa yana sū' manusiya'

¹²Pag-anu, luu na baw disu waktu si Isa noan jama, yuk na, "Aku tu yana sū' marantaan pamiki manusiya'. Soysoy mme' niyaku, ya' na sila bagagap njawom lindom batan luu na sū' da man da ngita lān pa kasampulnaan nyawa."

¹³Pag-anu si', halling siga Parisi na baw, "Kau du bina mā'. Bong sat kau du, ya' tatantu bong bana bitsala nu."

¹⁴Pag tampung si Isa, "San bitu dangan-dangan ku ja' mahati pasal dī ku, basta bana ja' mimon bitsala ku. Batan luu katoonan ku pasal dī ku ma ya' katoonan bi. Katoonan ku bong lakka maninggai ku maka paninggai tilu' ku. ¹⁵Bo' kaam ina manding aku, mindoga ja' kam ka pamiki manusiya' ma mandang hāl junya'. Bo' aku baw tu, ya' situ kon ku bay pitu manding jama.

¹⁶San sabagay ku manding, masti' intong ja' bandingan ku, batan sa' sat aku manding, luu gi limbang ku, yana Mma' ku ma bay mapitu aku. ¹⁷San njawom sara' bi, sa' ba, luu du bay sinuwatan basta magbē' palsaksian duwa jama, malaingkan dari binana? ¹⁸Pagka me' looy, masti' subay binana me' bi bitsala ku pasal dī ku, batan duwa naksian aku; disu, yana aku, kaduwa na, yana Mma' ku ma bay mapitu aku."

¹⁹Tilaw da baw si' tu niiya, "Ninggai man Mma' nu?"

Pag tampung si Isa, "Kaam ina, ya' ku katoonan bi maka ya' du katoonan bi Mma' ku. Batan bong si' ilay ndang bay ku katoonan bi, masti' katoonan bi ja' du Mma' ku." ²⁰Si Isa si' bay mitsala me' looy sasang na ndooy ni langga mehe nō' ni tagan pangannaan man ngalabu' saraka. Kasohean baw si' tu, san sila doman nungkuban iya, ya' gi du bay luu dapat da sabap ya' gi bay taabut waktu bay ginanta' niiya.

Si Isa mā' bong lakka maninggai ya

²¹Pag-anu si', lay na baw si Isa mitsala balik ninsila, yuk na, "Ya' hallom, palakka na ku. Bo' lahat ma tilu' ku, basta ya' kam kapilay. Piha bi du sina ku mintu, suga' matoy ja' sina kam sampay taboo bi ja' sina dusa bi pa ahirat. Basta ya' du ku tatammu bi."

²²Yuk siga pa-mmean Yahudi ndooy padisu-padisu, "Marean ta luu gara' na mapatoy dī na. Ongoy taggaha' yuk na ya' kitabi kapilay pa lahat ma tilu' na?"

²³Yuk si Isa baw si' tu ninsila, "Ndang me' kaam bina lakka man junya', pamiki bi ngkod hāl junya' du. Bo' aku tu lakka man sulga'. Dari pamiki ku hāl sulga' du. Kaam ina suku' junya' sadja'. Bo' aku ssa'. ²⁴Sangkon me' halling sambat ku na si', taboo bi ja' sina dusa bi matoy. Batan bong kam ya' pitsaya' aku na Almasi, basta ya' sina kuhi puwas dusa bi."

²⁵Yuk da baw si' tu, "Kau tu! Bong si' pinaamu soy do' ina ko?"

Yuk si Isa baw si' tu, "Uy, ya' bitu hati si' luu pūs bay bitsala ku ningkaam! ²⁶Baan ta kam banahan, meka situ bitsala tapō' ku man nusunan kaam, suga' daa na. Ituu ja' pamā' ku siga pakaradjaan ma bay takale ku man ilooy ma bay mapitu aku, ma sabana-bana bonito."

²⁷Na siga pa-mmean Yahudi ndooy si' tu, ya' tahati da awnan si Isa yana Mma' na Tuhan. ²⁸Dari yuk si Isa ninsila, "Pag ina mintu taabut na Anak Manusiya' inangkat me' bi ta' tehang, ndooy na sina mintu boho' tasayu bi aku na Almasi. Maka ndooy na du boho' tabista bi ya' ku buwat oy maka oy na lakka man pamiki ku dī ku, arapun bean ku ja' soho' Mma' ku. Damikiyan, iya du maan aku bong oy bitsala subay pō' ku. ²⁹Ilooy ma bay sabbut ku si' bay mapitu aku, luu na pin ya ngunungan aku. Ya' situ ya nakkatan aku batan wā ku buwat ilooy ma nulut ni kahandak na."

³⁰Dari sabapan bay bitsala si Isa, meka na bay pitsaya' niiya.

Jama sumunsaya' ka jama pinahata

³¹Pag-anu, yuk si Isa ni siga Yahudi ndooy ma pitsaya' niiya, "Bong ina kam tattap mme' ni tō' ku, malaingkan kaam na mulit ku sabanna ³²maka katoonan bi na kabanahan. Bo' kabanahan ina, inaa na

maddusan kaam mari kam ya' na pinahata me' oy ma-ka oy na."

³³ Pag-anu, yuk siga pa-mmean Yahudi ndooy si', "Kami bitu la panubu' Nabi Ibrahim. Ya' kami bay pingka' pinahata. Ongoy taggaha' tatammu nu na baw ga mā' pinaddusan kami mari kami ya' na pinahata?"

³⁴ Pag tampung si Isa, "Baan ta kam banahan, soysoy buwat dusa, pinahata me' napsu na noho' buwat dusa. ³⁵ Bo' inawnan ata ina, ya' luu kapatut na ni paglūng papu' na. Suga' anak papu' na, masti' luu ja' kapatut na saumu ni paglūng mma' na. ³⁶ Sangkon, bong anak papu' bay maddusan disu ata, masti' pad-dus ja' ya man pagkaata na. Damikiyan ningkaam, bong Anak Tuhan bay maddusan kaam, malaingkan boho' sabana-bana paddus na kam man pagkaata bi.

³⁷ "Pasal kaam, ndang tasayu ku du sina panubu' Nabi Ibrahim kam. Salla na, ya' kam nutu arat-tabiāt na. Batan kaam, doman kam mapatoy aku sabap me' bi dugahan ni tō' ku. ³⁸ Mingkan ilooy ma tinō' me' ku siga pakaradjaan bay pinakitahan me' Mma' ku niyaku. Kaam pun ina, oy-oy pakaradjaan bay takale bi man mma' bi, masti' pabuwat bi du."

³⁹ Tampung da baw si' tu, "Nabi Ibrahim baw bilay Mma' kami." †

Pag halling si Isa, "Bong si' kam bay mattan anak Nabi Ibrahim, masti' akig bi ja' kawul-piil na. ⁴⁰ Bo' kaam baw itu, amu-amu ngulihal me' mapatoy aku san ya' luu bay pabuwat ku sarī man noan kaam kabanahan ma bay takale ku man Tuhan. Nabi Ibrahim ilay ya' bay pingka' buwat me' kadari bbuwatan bi. ⁴¹ Bo' kaam ina, ilooy ya akig bi pabuwatan mma' bi ilooy disu."

Iya halling da baw si' tu, "Uy, sa' bitu kami anak halambiyara! Disu du bilay mma' kami, yana Tuhan."

⁴² Yuk si Isa baw si' tu, "Bong si' bay mattan Tuhan Mma' bi, masti' maase' ja' kam niyaku batan aku tu bay pitu lakka mman na. Ya' ku bay pitu ni pamiki ku dī ku, arapun iya mismu bay mapitu aku. ⁴³ Tud ya' bitu tahati bi bitsala ku batan ya' tatima' bi tō' ku.

⁴⁴ Kaam ina, Ibilis mma' bi. Dari ilooy karomanan bi pinabuwat, siga pabuwatan ma nulut ni kahandak na. Ibilis ina ndang tukang mapatoy labba man tagna'. Bong inawnan hāl kabanahan, ya' ya doman palamud sabap ya' luu niiya kabanahan. Bong ya mitsala, dusta' ja', batan ndang pangandusta' ya. Lagi' na, ndang iya poonan dusta'. ⁴⁵ Bo' aku tu, pagka kabanahan ja' bitsala ku, ya' kam kuhi pitsaya' niyaku.

⁴⁶ "Do' kam la. Luu kina kam nnaa san lasa disu kapō' bukti' bay ku buwat dusa? Pagka kabanahan ja' bitsala ku, ongoy baw taggaha' ya' kam kuhi pitsaya' niyaku?"

⁴⁷ Bong ina jama sabana-bana suku' Tuhan, masti' gāk

† Mimon bangsa Yahudi pangkat mamangkat ngawnan Nabi Ibrahim mma' da batan iya poonan bangsa da.

ja' ya pakale ni umanat Tuhan. Bo' kaam itu, ya' kam doman pakale sabap sa' kam suku' Tuhan."

⁴⁸ Pag tampung siga Yahudi ndooy, "Tud bana du hati bay halling kami kau bangsa Samariya, bo' sineytan gi ko." ††

⁴⁹ Pag halling si Isa, "Ya' bitu ku sineytan. Itu na ku maehe Mma' ku, tatammu bi na baw madiyo' aku lagi. ⁵⁰ Suga' biyahun na luu, ndang-ndang ya' du ku muhung sinanglitan me' manusiya'. Suga' luu du situ Mma' ku doman aku sinanglitan. Iya sa ngalabu' hukuman njata' sagannap ma madiyo' aku. ⁵¹ Baan ta kam banahan, soysoy ina bay nganna bitsala ku, ya' na sina sitammu ka kapatoy." ‡

⁵² Dari yuk siga Yahudi, "Oy na ko na? Batnaa mangkin boho' na bina tumatanda' ningkami tud sineytan du ko! San baw bay jaman Nabi Ibrahim sampay na ga kanabi-nabihan bay du pingka' matoy. Bo' kau baw tu, magsambatan gi ko basta jama bay nganna bitsala nu, niya' na sitammu ka kapatoy! ⁵³ Uy, saula-ula patingkat gi ko man bbo' kami Nabi Ibrahim! San iya ka ga kanabi-nabihan, lay du matoy. Bong si' pinaamu, soy do' ina ko?"

⁵⁴ Pag tampung si Isa, "Bong aku mantug dī ku, ya' du luu pūs na. Suga' luu muwanan aku kabantugan, yana Mma' ku ma inaku me' bi Tuhan bi. ⁵⁵ Salla na, ya' san ya katoonan bi. Bo' aku tu, katoonan ku ya. Bong baw tu ku halling niya' ya katoonan ku, malaingkan me' kaam du ku pangandusta'. Suga' ndang katoonan ku ya, maka mme' ku ni palman na. ⁵⁶ Balik ta pa Nabi Ibrahim, tud bay gāk silay ya batan holat na ngita katakka ku pitu. Bo' lai du takita na, sampay bidda' na ehe kagakan na."

⁵⁷ Yuk siga Yahudi baw si' tu, "Uy la, kau bina, ya' gi san ngabut limampū' taun umu nu! Pooy me' nu bay ngita Nabi Ibrahim?" ††

⁵⁸ Pag halling si Isa ninsila, "Baan ta kam banahan, ya' gi Nabi Ibrahim bay pinamaddihan, ndang luu na ku."

⁵⁹ Pag me' looy ja' si' halling na, lay sila mūt batu man ngahiyak iya. Maksud da mapatoy iya, suga' ya' bay luu dapat da sabap lay ja' ya llimbuan sampay lay na lakka man langga looy.

Si Isa ngulian jama buta

9 Na disu waktu, sasang ga si Isa lumān, lay na baw sila ngita lalla buta man jawom kūn indu' na

†† Bangsa Samariya ya' pulna' bangsa Yahudi. Sarī gi, agama bangsa Samariya magsian jama. Sangkon bangsa Samariya sinukang me' bangsa Yahudi. Dari san katoonan siga Yahudi si Isa pulna' du bangsa Yahudi, lay gi ya awnan da bangsa Samariya man da madiyo' iya. ‡ Ilooy ma awnan si Isa "kapatoy" ntuu, yana tiksa' nyawa sampay sakkat ka Tuhan. Suga' me' siga Yahudi looy bay ngahati, kapatoy biyasa. †† Nabi Ibrahim bay matoy luu na ga duwa libu taun bay pingka' bo' pinamaddihan si Isa. Sangkon siga Yahudi kaawran ngahati bitsala si Isa.

lagi. ² Dari tilaw ga mulit na si', "Tuwan, ongoy na la lalla naa buta man jawom kün indu' na lagi? Man iya kina dusahan atawa man ga indu'-mma' na?"

³ Pag tampung si Isa, "Sa' bina man dusa na atawa dusa indu'-mma' na, arapun kon na me' naa supaya takita me' jama kawasa Tuhan ngulian iya. ⁴ Batnaa tu, padpad luu gi dapat tabi, subay pabuwat tabi na pabuwatan ma bay soho' ilooy ma bay mapitu aku. Bong nna' ta pa disu llaw, huwas-huwasan tabi na buwat padpad masi ninag mataallaw, batan pag taabut sangom na, ya' na luu tapabuwat tabi. ⁵ Hallo-man ku masi luntuu ni junya', aku na situ sū' ma muwan danta' ni manusiya'."

⁶ Lupus si Isa si' bay mitsala, ilooy ma lay ya ngalura' ta' tana', bo' na ngaddun momok tana' ka bohe' lura' na binuwat pesak. Pag lupus, lay pineesan me' na ta' mata lalla looy si' ma buta, ⁷ bo' na halling, "Kosoan nu na mata nu pilay pa bohe' Silowam." (Hatiyan Silowam, "sinoho".) Dari lay na pilay lalla looy ngosoan mata na. Lupus ja' si', ngita na ya sampay lay na ya mole'.

⁸ Pag lay ja' ya takita me' siga jama ni bihing luma' da sampay ga kasohean ma bay pingka' ngita iya magpamaku sīn, ilooy ma yuk da, "Sa' gi kina inaa lalla looy ma wā ningkō'-ningkō' magpamaku sīn?"

⁹ Tampung kasohean si', "Iya na bina." Suga' yuk kasohean baw, "Ssa' bina, arapun ingbas ja' sila."

Suga' yuk lalla looy, "Aku na bitu la."

¹⁰ Pag tilaw da, "Bong baw me' naa, pooy lay la me' mata nu bay kaulian?"

¹¹ Pag tampung na, "Luu ba si' ndooy lalla looy inawnan si Isa bay ngaddun pesak bo' pineesan ta' mata ku. Pag-anu, bo' ku lay soho' na ngosoan mata ku pilay pa bohe' Silowam. Dari paddus ja' ku bay ngoso' ndooy, ilooy ma ngita na ku."

¹² Tilaw da si' niiya, "Ninggai na lalla looy?"

Yuk na, "Tau ta na la."

¹³ Dari si', lay boo da lalla looy pa mman ga Parisi inaruhan. ¹⁴ Batan llaw man si Isa bay buwat pesak sampay ngulian mata lalla looy yana Llaw Pahali.

¹⁵ Pag takka da, tinilaw na lalla looy me' siga Parisi bong pooy me' mata na bay kaulian. Yuk na ninsila, "Lay ja' pineesan ka pesak me' lalla looy ma inawnan si Isa. Pag lay ja' kosoan ku, ilooy ma ngita na ku."

¹⁶ Yuk kasohean Parisi baw si' tu, "Lalla ma bay buwat me' looy ilay, sa' silay lakka man Tuhan batan llangga me' na sara' pasal Llaw Pahali."

Suga' yuk kasohean baw, "Bong baw bilay ya baldusa, pooy baw me' na nduwan buwat kahaylan-haylan me' tuu?" Dari ilooy ma magsulema' na pamiki da.

¹⁷ Pag-anu, tinilaw na baw me' da lalla looy ma bay buta, yuk da, "Bong kau, oy kumpas nu pasal lalla looy pagka iya sambat nu bay ngulian mata nu?"

Pag tampung lalla looy si', "Bistahan ku, nabi ya."

¹⁸ Suga' siga Yahudi looy si' tu, ya' kuhi pitsaya' lalla looy bay pingka' buta. Dari lay do' tawag da indu'-mma' na. ¹⁹ Takka ja' si' sila, lay sila tinilaw me' siga Parisi, "Ituu na kitu anak bi? Bana kitu buta man jawom battong nu lagi? Pooy me' mata na bay kaulian?"

²⁰ Tampung ga indu'-mma' na si', "Oho', inaa na bina anak kami, maka bana du ya bay buta labba man waktu na bay pinamaddihan. ²¹ Suga' pasal me' na ngita batnaa, ya' baw katoonan kami bong pooy atawa pun bong soy bay ngulian mata na. Tilawun bi na ya. Toa na du bina ya. Pandoy na du sina mitsalahan dī na."

²² Na kon da si' bay mitsala me' looy sabap tawu sila ni siga pa-mmean Yahudi. Batan katoonan da pag-isunan siga pa-mmean ndooy ya' pinadari paasok pa jawom langga soysoy bay mangaku si Isa yana Almasi. ²³ Ilooy silay sangkon yuk ga indu'-mma' na, "Tilawun bi na ya. Toa na du bina ya."

²⁴ Pag-anu si', lay na baw linganan da pabalik lalla looy ma bay buta. Maka yuk da niiya, "Magsabanna na ko ba ni awpan Tuhan. Katoonan kami du sa' lalla looy bay ngulian kau batan baldusa ya."

²⁵ Pag tampung na, "Baldusa ya atawa niya', ya' baw katoonan ku. Ilooy du katoonan ku, sibuwa bay ku buta, pag batnaa ngita na ku."

²⁶ Pag-anu si', tilaw da niiya, "Bay ko batōy na? Pooy me' na bay ngulian mata nu?"

²⁷ Pag tampung na si', "Sa' ba, bay na si' kam baan ku? Ongoy kam ya' bay pakale? Ongoy taggaha' noho' na baw kam binaan pabalik? Doman du kam kina dari mulit na?"

²⁸ Pag me' looy ja' halling na, ilooy ma lay ya pinahallingan, yuk da, "Kau ya sina mulit lalla looy. Bo' kami tu, mulit Nabi Musa kami. ²⁹ Kami tu, katoonan kami Tuhan bay magpalman ni Nabi Musa. Bo' lalla looy, ya' san katoonan kami bong lakka man ninggai ya."

³⁰ Pag tampung lalla looy si' ma bay buta, "Kainu-inu baw bilay la. Lay na takole' na mata ku inulian, masi ya' katoonan bi bong lakka man ninggai ya! ³¹⁻³³ Lalla looy bilay, bong ya sa' lakka man Tuhan, masti' ya' ya kapabuwat me' tuu. Labba man panagnaan junya', ya' gi baw luu bay taaka jama lay kasay buta man jawom kün indu' na lagi. Bo' na, sali'-sali' du tabi toon, tiyap-tiyap baldusa, ya' nduwan me' Tuhan. Ilooy du nduwan, yana sagannap ma ngisbat iya ka buwat kahandak na."

³⁴ Pag tampung ga pa-mmean looy, "Kalalaan nu! Man jawom kün indu' nu lagi, ndang baldusa na ko. Tatammu nu na baw ga magpandoy-pandoyan kami." Dari si', lay na ga ya binandaan ya' na noho' paasok balik pa jawom langga.

Buta siga Parisi ni kabanahan

³⁵ Na si Isa baw si' tu, pag taaka na lay pinō' lalla looy man langga, ilooy ma lay du piniha me' na. Pag tatamu na, tilaw na niiya, "Pitsaya' ko ni Anak Manusiya?"

³⁶ Pag tampung lalla looy, "Baan do' baw ba ku Tuwan bong soy ya, bo' ku pitsaya' niiya."

³⁷ Yuk si Isa, "Takita nu na bina, batan iya na situ mit-sala ningkau."

³⁸ Yuk lalla looy, "Pitsaya' ku ningkau Papu'." Maka lay gi ya sujud numba si Isa.

³⁹ Yuk si Isa, "Kon ku tu bay pitu pa junya' mari luu man mindoga bong soy kalabuan hukuman ka niya'. Sabapan ku, sagannap ma ya' toon Tuhan, ma pinag-awnan buta, ngita na. Suga' sagannap ma mangaku ngita, magdaruhun gi sina buta da."

⁴⁰ Na luu kasohean Parisi ndooy ma bay kale bitsala si Isa. Dari tilaw da, "Uy, patabe'-tabe' nu na baw kina kami ni sagannap ma buta?"

⁴¹ Pag halling si Isa, "Bong si' ina kam bay mangaku buta, luu na dapat man dusa bi puwas. Suga' pagka kam mangaku ngita, ya' sina puwas dusa bi."

Si Isa tukang ipat mahap

10 Pag-anu si', yuk si Isa, "Baan ta kam banahan, bong luu jama ngasok kura baanan bili-bili ya' nūs lawang, bo' ngandāg ja' ni paga, malaingkan panangkaw silay ya atawa mundu. ² Bo' jama ma paa-sok man lawang, iya silay tukang ipat baanan bili-bili looy. ³ Maka tuktuk na paasok, binukisan ja' ya me' tukang jaga lawang. Lagi' na, bila ya mitsala, takila suwara na me' siga bili-bili na. Dari linganan na siga bili-bili na disu-disu dda ka awon da sali'-sali', bo' da boo na pa poan. ⁴ Lay ja' ilay taboo na ga bili-bili na mimon pa poan, lumān ya ni duhuan. Kuwan sila, patuhut ja' niiya sabap takila da suwara na. ⁵ Suga' bong ilay bay jama sarī, ya' silay mme' ga bili-bili looy, gam pin pinasonsehan gi ya batan ya' sila biyasa ni suwara na."

⁶ Na kuwan siga jama ndooy baw si' tu, ya' du bay takole' da kamaatunan bitsala si Isa. ⁷ Sangkon lay na sila bakkasan na, yuk na, "Baan ta kam banahan, ilooy ilay si' ma bay awnan ku lawang kura bili-bili, yana aku na. ⁸ Mimon ma bay duhu' man aku, ma bay mangaku sila na lawang looy, sibu' du sila ka panangkaw atawa mundu. Suga' ya' du sila bay pinaruli me' siga bili-bili ku. ⁹ Me' halling sambat ku si', aku na situ lawang. Sagannap ma paasok man ku, malaingkan sinalamat. Sibu' du karuha da ka bili-bili sannang ja' magpō'-paa-sok, maka nammu ja' sila makanan ayad.

¹⁰ "Na kuwan siga panangkaw ma bay awnan ku ilay si', ya' luu niyat da sarī man nangkaw, mapatoy, sampay makaat. Bo' aku tu, maksud ku bay pitu supaya

luu na dapat manusiya' kole' kaallum bahau, yana kaallum ma ya' luu kulang na samasakali."

¹¹ Yuk si Isa lagi, "Aku itu me' karuha jama ma tiggo ngipat bili-bili na paayad. Tiyap-tiyap ina tukang ipat mahap, atas na nongan umu na kalna' siga bili-bili na.

¹² Bo' jama ma ginadjihan noho' nganjagahan siga bili-bili ina, sarī akka na batan sa' iya dapu bili-bili. Dari bong ya ngita ido' tawun pasōng nokob, magti sina ya sonse ngambanan ipatan na. Kuwan siga bili-bili, pabiya na ja' tinokob sampay magpassahan na baanan da. ¹³ Kon na ilay mabiya batan iya tukang ngipat ginadjihan ja'. Ya' dari oy na niiya oy-oy katuwa' ni siga bili-bili looy.

¹⁴ "Bo' aku tu, aku na tukang ipat mahap. Katoonan ku mimon bili-bili ma suku' ku maka sila pun katoonan da du ku. ¹⁵ Yana me' kami ka Mma' ku lungbid, damikiyan, me' naa du me' kami ka siga bili-bili ku lungbid. Maka songan ku ja' sina mintu umu ku kalna' sila. ¹⁶ Sarī man siga bili-bili ku ni baanan tuu, luu gi sina kasohean ma sa' ni baanan tuu. Sila pun ina sub-ay du liyun ku pa jawom okoman ku. † Sila ina mintu pakale du ni suwara ku. Pag ina mintu sila pinaasok na du me' ku pa jawom okoman ku, mimon suku' ku dari disu baanan sa njawman disu tukang ipat.

¹⁷ "Tud kinaasean ku me' Mma' ku batan atas ku nongan umu ku kalna' siga bili-bili ku. Suga' llum du sina ku pabalik. ¹⁸ Ya' luu kalakkahan umu ku, suga' aku ya sina mintu maggasad baya' nongan umu ku. Luu kapatut ku nongan umu ku maka luu du situ kapatut ku mawi'. Batan ndang ituu bay sinoho' me' Mma' ku niyaku."

¹⁹ Na sabapan bay bitsala si Isa si', magsulema' na baw pamiki ga jama ndooy pasal iya. ²⁰ Meka na sila halling, "Oy do' itu pūs tabi pakale ni lalla naa? Sineytan bina ya, bilawan!"

²¹ Suga' yuk kasohean baw, "Bong bina jama sineytan, ya' kabitsala me' naa. Takaya seytan kina ngulian jama bay buta?"

Si Isa tinuwak me' siga pa-mmean Yahudi

²² Na taabut ja' si' timpu tanne, luu na baw disu paballangan bangsa Yahudi yana pangintoman ni llaw langga mehe bay sinutsi' me' kabbo'-bboan da. ††²³ Ni waktu looy si', luu du ndooy si Isa maglan-lān ni poan langga mehe, ndooy ni sawrung pinag-awnan

† *Hati na, meka du jama man kabangsa-bangsahan sa' Yahudi binoo du pitsaya' ni si Isa ni sinōng.* †† *Ni taun 168 B.C., hati na, dahatus nnompu'-wawun taun halloman ya' lagi si Isa bay lahil pa junya', luu disu sultan inawnan si Antiyakas Epipanis ka ga sundalu na bay ngagaw Jerusalem. Bbuwatan sultan looy, lay bay mata-makan langga mehe ndooy, batan lay ya numbali' siga bawi ndooy. Paddus tallun taun, lay na ngatu bangsa Yahudi sampay lay na tabawi' da Jerusalem. Pag-anu, bo' da nutsi' langga mehe. Dari labba mandooy, taun-taun luu paballangan da inawnan Paballangan Langga Mehe Sinutsi' bilang pangintoman ni waktu kabbo'-bboan da bay nutsi' langga mehe.*

Sawrung Sultan Sulayman. ²⁴ Ya' hallom, liput na baw ya me' siga Yahudi, yuk da niiya, "Me' noy na pin do' itu halloman kami pabiya nu papiha-piha bong soy ko? Bong kau na Almasi, mā' na ko ba banahan."

²⁵ Pag tampung si Isa si', "Bay na kam bilay baan ku, suga' ya' du kam bay pitsaya'. Sarī gi, siga pabuwatan kahaylan-haylan bay pabuwat ku ni awon Mma' ku, lay na du mō' bukti' bong soy ku. ²⁶ Suga' ya' du kam kuhi pitsaya' niyaku sabap sa' kam suku' ku. ²⁷ Batan bong ina siga suku' ku, masti' pakale ja' ni suwara ku. Lung-bid kami ka sila maka mme' na ja' sila niyaku.

²⁸ Buwanan ku sila kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na. Ya' na sila sakkat ka Tuhan saumu maka ya' luu kaagaw sila man jawom komkoman ku. ²⁹ Sila ina lay na hinalap niyaku me' Mma' ku ma patingkat man sikamimon. Ya' du luu kaagaw sila man jawom komkoman na. ³⁰ Kami tu ka Mma' ku tibuuk."

³¹ Pag takale siga Yahudi me' looy, ilooy ma lay na baw sila balik mūt batu man mapatoy iya.

³² Suga' yuk si Isa ninsila, "Meka na bilay pabuwatan mahap bay pinō' me' ku ningkaam. Bo' labbasakayi man panohoan Mma' ku niyaku. Dari mamooy baw lay si' siga pabuwatan mahap looy poonan man bi doman ngahiyak aku?"

³³ Pag tampung siga jama looy si', "Sa' bina ga pabuwatan mahap man kami doman ngahiyak kau, arapun sabapan bitsala nu si' ma bay pangka pa Tuhan. Batan kau bina manusiya' ja' ko, suga' tatamu nu na baw ga buwat dī nu Tuhan!"

³⁴ Pag tampung si Isa, "Minsan njawom kitab bi, Tuhan mismu bay magpalman ni siga pa-mmean kab-bo'-bboan tabi, yuk na, 'Kaam ina siga tuhan.' ^{†35} Bo' kitab ina, ndang katoonan tabi na du ya' tabaluba saumu. Na bong sila man Tuhan bay magpalman bay awnan na siga tuhan, ³⁶ ongoy taggaha' bā' bi pangka pa Tuhan sukat ku bay mangaku Anak na? Padahal, aku na situ ilooy ma bay inuwakilan sampay pinapitu le' Mma' ku Tuhan pa junya' majatu gara' na. ³⁷ Bong si' ku ya' bay mō' siga pabuwatan kahaylan-haylan ma bay soho' Mma' ku niyaku, san kam ya' na pitsaya' niyaku. ³⁸ Suga' pagka lai, minsan kam ya' doman pitsaya' ni bitsala ku, subay si' pitsaya' na kam niyaku sabapan siga pabuwatan me' looy. Bong si' ilay kam bay mindoga ni siga pabuwatan looy, tahati bi ja' sampay tatantu bi na tibuuk kami ka Mma' ku."

³⁹ Pag takale da me' looy, balik na baw sila dak nungkuban iya, suga' lay ja' ya pō' mandooy, bo' ya' san ya bay kongoy-kongoy me' da.

⁴⁰ Pag-anu si', lay na baw ya pabeleng pa dambila' Sōng Juldān, ndooy man si Yahiya bay nagna' mandi jama. Sampay lay na do' ya pahanti' ndooy. ⁴¹ Sasang na ndooy, meka na baw jama bay bahuklud pa mman

na. Yuk da padisu-padisu, "Jaman si Yahiya la, ya' bay pingka' mō' siga sipat kawasa Tuhan. Suga' bong baw bay tuna' na pasal lalla tuu, basta mawjud ja' sikamimon." ⁴² Dari si', meka na pitsaya' ni si Isa ndooy.

Kapatoy si Lasarus

11 Pag-anu si', luu disu lalla inawnan si Lasarus lay tuwa' saki. Iya si' tu ka ga danganakan na si Mariyam ka si Malta maglahat ni disu kawum inawnan Betani ndooy ni Yahudiya. ² Si Mariyam si' tu, ilooy na danda ma bay numpahan insallan hamut ni battis Papu' Isa bo' na muusan battis na maka dūn kōk na. Dari pagka saki si Lasarus, ³ lay ga danganakan na nungun pa mman Papu' Isa noho' binaan saki paya bagay na ma kinaasean me' na. ⁴ Lay ja' si' si Isa kabaan, yuk na ni siga mulit na, "Saki na bilay, sa' gi du kapatoy katobtan na. Arapun pinakoy ja' silay mintu man malahil kawasa Tuhan supaya kole' kabantugan mehe Anak na."

⁵ Na si Isa ilay si', ndang maase' ni ga si Malta ka si Mariyam ka si Lasarus. ⁶ Suga' san ya bay binaan saki si Lasarus, ya' du ya bay magti pilay pa mman na. Lay gi abut na duwa ngallaw pahanti' ni kawum looy mman da. ⁷ Paddus duwa ngallaw looy si', yuk si Isa ni ga mulit na, "Sūng bi na. Pabeleng na tabi pa Yahudiya."

⁸ Yuk siga mulit na baw si' tu, "Uy la, Tuwan Guru, boho' nu bilay paddus man bahaya baanan Yahudi ndooy ma bay doman mapatoy kau ka batu. Hati, pilay na baw ko pabalik?"

⁹ Pag tampung si Isa, lay ya makoy sumping bitsala, yuk na, "Mataallaw ina, bong pasilik na, ya' sumaddop bong ya' gi taabut sapu-duwan jām. ^{††} Basta ina jama lumān sasang llaw, ya' ya sumantuk sabap ngita na pin ya me' danta' mataallaw. ¹⁰ Suga' bong ya lumān sangom, masti' sumantuk ja' ya sabap ya' luu sū' na."

¹¹ Paddus si Isa bay halling me' looy, yuk na, "Bagay tabi si Lasarus lay na tuli, suga' pilay sa ku mati' iya."

¹² Yuk ga mulit na si' tu, "Papu', bong bilay lay na ya kapatuli, malaingkan paayad-ayad na parasahan na." ¹³ Sila si' tu, sangka da tud bana-bana tuli ja' du si Lasarus, bo' ko, hantak bitsala si Isa, tud lay na matoy.

¹⁴ Dari lay na pinatallak me' si Isa maan sila, yuk na, "Si Lasarus bilay lay na matoy. ¹⁵ Suga' kalna' kaam, gāk ku ya' ku bay kasabuhan ndooy supaya magsasōng gi mintu me' bi pitsaya' niyaku. Sūng bi na. Pilay na tabi pa mman na."

¹⁶ Pag-anu si', yuk si Tomas ma pinagdē si Kamba ni siga pagkahi na mulit, "Sūng bi na ba. Bong hati ya pinapatoy, basta paunung na kitabi matoy."

† Kitab Jabul 82.6.

†† Hantak bitsala si Isa, ya' ya matoy ngkod-ngkoran ya' gi ngabut gantaan Tuhan.

Si Isa poonan kaallum

¹⁷ Pag takka ga si Isa pa Betani, taaka da na luu na mpat ngallaw halloman si Lasarus njawom kubu. ¹⁸ Na Betani ilay si' tapit pa Jerusalem, ga tallu batu sa lawak na. ¹⁹ Dari meka Yahudi bay pō' man Jerusalem pilay pa mman si Malta ka si Mariyam ngug-ngugan sila. ²⁰ Taaka ja' si' me' si Malta luu na si Isa bay takka pa kawum da, lay du ya pilay nampang. Kuwan si Mariyam, lay tamban ni luma'. ²¹ Pag takka si Malta pa mman si Isa, yuk na, "Papu', bong si' ko la bay luntuu, ya' na bay matoy danganakan kami. ²² Kamasa' katoo-nan ku du bina san batnaa masi gi du ko nduwan me' Tuhan oy-oy paku nu."

²³ Pag halling si Isa niya, "Llum du bilay pabalik danganakan bi."

²⁴ Tampung si Malta baw si' tu, "Oho' Papu', ndang katoonan ku llum ja' silay ya bbalik ni llaw dambuli pag taabut mimon manusiya' ma bay matoy pinakallum."

²⁵ Pag halling si Isa niya, "Aku na situ makallum jama bay matoy batan aku poonan kaallum. Soysoy pitsaya' niyaku, minsan ya matoy, llum du sina ya pabalik.

²⁶ Maka sagannap ma llum, hati na, sagannap ma pitsaya' niyaku, ni sabana na, ya' na sila matoy saumu." † Pag-anu, yuk na ni si Malta, "Pooy bong kau? Pitsaya' du ko?"

²⁷ Pag tampung si Malta, "Oho' Papu', pitsaya' ku kau na Almasi, yana Anak Tuhan ma bay tinuna' pitu pa junya'."

²⁸ Pus si Malta halling me' looy, lay na ya pabeleng pa luma', bo' na ngambay danganakan na si Mariyam pa bihing na. Pag-anu, yuk na ni si Mariyam, "Luu na la Tuhan Guru nilaw kau gi si'." ²⁹ Lay ja' si' kabaan si Mariyam, ilooy ma lay du magti pō' sampay lay na pilay pa mman si Isa.

³⁰ Na si Isa si' tu, masi gi ndooy ni tagan man na bay sinampang me' si Malta. Ya' gi ya bay nakka kalumaan ni lahat looy. ³¹ Kuwan siga Yahudi ma ngug-ngugan si Mariyam njawom luma', pag takita da si Mariyam nangge de'-dē' pō', lay du sila pauru. Kanna da ga pilay na baw ya pa kubu balik maglinduhan danganakan na.

³² Na pag takka ja' si' si Mariyam ndooy mman si Isa, bbuwatan na sujud ni awpan na sambayan na halling, "Papu', bong si' ko la bay ntuu, ya' na bay matoy danganakan kami."

³³ Pag takita si Isa si Mariyam sampay ga Yahudi looy ma bay mme' niya nangis na pin, ilooy ma lassa hansu na ga atay na. ³⁴ Dari tilaw na ninsila, "Ninggai lay man bi bay nampat iya?"

† *Hatyan "ya' matoy saumu" ni ayat tuu, ya' tiksa' nyawa da saumu maka ya' na sila sakkat ka Tuhan saumu.*

Pag tampung da si', "Mme' na ko Tuhan, bo' takita nu." ³⁵ Kuwan si Isa baw si' tu, lay na kapanangis.

³⁶ Pag-anu, yuk siga Yahudi si' tu, "Ndaun bi do' ba. Bidda' na ase' na ni imuwa si Lasarus!"

³⁷ Suga' yuk kasohean baw si' tu, "Sa' ba, lay taulian na lalla looy ma bay buta? Suga' ongoy baw taggaha' ya' bay pō' na kawasa na supaya ya' bay matoy imuwa si Lasarus?"

Si Lasarus pinakallum me' si Isa

³⁸ Na kubu si Lasarus ilay, yana lowang pampang maka luu disu batu mehe man bay nambo. Pag takka si Isa pilay, lassa hansu na baw pabalik njawom atay na. ³⁹ Pag-anu si', yuk na, "Lakkahan bi na batu naa."

Suga' yuk si Malta, "Uy Papu', luu na mpat ngallaw halloman na bay kinubu. Halu' na bilay mayat na."

⁴⁰ Pag tampung si Isa, "Sa' ba, ndang bay ko baan ku bong ko pitsaya', malaingkan ngita na ko ehe kawasa Tuhan?"

⁴¹ Dari si', lay na du lakkahan da batu looy. Pag-anu, lay si Isa pahangad sambayan na halling, "Ū Ma', mag-suku lay ku duwan nu. ⁴² Nandang katoonan ku du wā ko pakale niyaku. Suga' lay ja' ku halling me' tuu kalna' baanan jama ntuu supaya sila pitsaya' tud bana kau bay mapitu aku."

⁴³ Lupus ja' si' si Isa bay halling me' looy, ilooy ma lay ya ngingan pahaddo, yuk na, "Ū Lasarus, pō' na ko!"

⁴⁴ Dari si', sarunduun du pō' si Lasarus. Bo' masi gi battis-tangan na bay talibod ka kuku pote' sampay luwa na masi gi du luu ka putus na.

Yuk si Isa ninsila, "Lakkahan bi na libod baran na mari sumunsaya' na ya lumān."

Siga Yahudi bagara' mapatoy si Isa

(Matiyu 26.1-5; Malkus 14.1-2; Lukas 22.1-2)

⁴⁵ Na kuwan siga Yahudi ma bay pilay pa luma' ga si Mariyam ngug-ngugan sila, tud bay haylan pag lay takita da pabuwatan si Isa sampay meka na sila pitsaya' niya. ⁴⁶ Suga' kasohean baw si' tu, gam pin lay pilay pa mman ga Parisi bo' da maan sila bay pabuwatan si Isa. ⁴⁷ Dari bbuwatan siga Parisi ka ga imam langkaw, magti bay nawag baanan Sanhidrin †† binoo isun. Kumpo ja' si' sila sikamimon, yuk da, "Pooy tu pamiki tabi? Lalla looy ilay, meka na pabuwatan kahaylan-haylan bay pinō' me' na. ⁴⁸ Bong ilay ya pabiya tabi sigi-sigi buwat me' looy, song hallom, sikamimon na pitsaya' iya na Almasi, bo' na binuwat sultan da. Banti mintu, pag tasayu sultan parinta Rom, lay na

†† *Sanhidrin yana baanan paki langkaw ni bangsa Yahudi. Suku da ngahukum bong luu palkala' mehe ni hāl agama da. Ni baanan da luu pitumpu'-dambuwa' eka da. Takōk da yana panghulu' imam maka luu gi tabe' ni baanan da kasohean imam langkaw, kasohean guru sara' agama, kasohean matatoa ni agama, sampay kasohean Parisi.*

baw tabi nilān, bo' hinansu langga tabi sampay bangsa tabi."

⁴⁹ Suga' yuk Imam Kayapas, yana panghulu' imam ni taun looy, "Awam bitu kam. ⁵⁰ Ya' tabista bi gam na disu jama matoy ganti' sikamimon man labbasakayi bangsa tabi lungay man ta' babaw junya'."

⁵¹ Na bay bitsala Imam Kayapas ilay si', sa' pō' man pamiki na dī na. Arapun pagka iya panghulu' imam ni taun looy, lay ja' Tuhan makoy iya man malahil ninsila ndooy song matoy na si Isa kalna' bangsa Yahudi.

⁵² Bo' kapatoy na ilay, sa' silay sat kalna' bangsa Yahudi, arapun sampay kalna' jama man mimon kabangsa-bangsahan. Batan tabe' du sila dari siga anak Tuhan bbos-bbos. Kahandak Tuhan ina sagannap siga anak na ni sikaliput junya', bangsa Yahudi sampay na siga bangsa sa' Yahudi, tibuuk na na pa disu baanan sa.

⁵³ Dari labba man llaw looy, lay na siga pa-mmean Yahudi miha jalan bong pooy me' da mapatoy si Isa.

⁵⁴ Sangkon ya' na si Isa pō' pa jawom mayran palamud ni siga Yahudi. Gam pin ya' ja' hallom, lay na ya lakka ka ga mulit na pilay pa disu kawum inawnan Epraim tapit pa lahat lau-lau ya' magluma'. Sampay ndooy na do' sila bay pahanti'.

⁵⁵ Na song hallom, tapit na baw pabalik paballangan bangsa Yahudi, yana paballangan Ngalingka'. Dari meka jama man kadilehan lu' pilay pa Jerusalem ya' gi bay nagna' paballangan looy. Bbuwatan da si' ngikut arat agama da mandi do' duhu' supaya sila sutsi' ni paballangan looy. ⁵⁶ Sasang da nangge-nangge ni langga mehe, nganda' na pin sila pa dambila' pa dambila' kawu-kawu takita da si Isa bong ya bay luu pō'. Yuk dangan pa dangan, "Kumpas bi, pasabu kina ya ni paballangan tuu?" ⁵⁷ Ngkon da halling me' looy sabap siga imam langkaw ka ga Parisi bay noho' jama ndooy mā' bong luu bay ngita si Isa supaya tasungkub da na.

Si Mariyam numpahan battis si Isa insallan hamut

(Matiyu 26.6-13; Malkus 14.3-9; Lukas 7.36-50)

12 Na nnom ngallaw gi si' bo' nagna' paballangan Ngalingka', lay na baw ga si Isa pilay balik pa Betani, yana kawum si Lasarus, lalla looy ma bay pinakallum me' na. ² Takka ja' sila, lay ballang jama lahat looy man da ngalak si Isa. Si Malta pun luu du ndooy motangan sila. Si Lasarus pun luu du ndooy tabe' ni baanan jama mme' paharung ni si Isa. ³ Mindangoy ko, luu na baw si Mariyam moo katsa'-katsa' insallan hamut inawnan nalda, ga tonga' liter. Pag-anu si', lay tumpahan na ni battis si Isa bo' pinuusan ka dūn kōk na. Na nalda looy ilay tud hagaan batan porol, bo' muhag-muhag na bawu na ni sikaliput luma' looy.

⁴ Na ndooy si' luu disu mulit si Isa, yana si Judas Iskariyut ma bay muwan tipu-akka njata' si Isa song hallom. Pag takita na me' looy si', yuk na, ⁵ "Uy, gam na bilay la bay pinaballihan insallan hamut looy, bo'

ndean jama miskin ballihan na. Lay ja' bilay pasensengan na haga' gadji dantaun." ⁶ Na sabana na, ya' silay luu luuy si Judas ni jama miskin, arapun kon na bay halling me' looy sabap panangkaw ya. Minsan iya bay hinalap ngantanan pangannaan sīn ni baanan ga si Isa, bbuwatan na daran ngulangan sīn da para ni dī na.

⁷ Dari yuk si Isa ni si Judas, "Pabiyahun na ja'. Danda tuu bitu buwat me' tuu tabilang man na manyapan baran ku duhu' para ni llaw ku kinubu. ⁸ Ni kapasal jama miskin, luu na ja' du sina ninggai-ninggai mman bi. Bo' aku tu, ya' na ku humallom dambuwa' ka kaam."

Siga imam langkaw isun mapatoy si Lasarus

⁹ Na taaka ja' me' siga Yahudi ni Jerusalem luu na si Isa ndooy ni Betani, tud meka bay bahuklud pilay. Suga' sarī man si Isa, doman du sila ngita sampay si Lasarus ma bay pakallum na. ¹⁰ Dari pag tasayu siga imam langkaw me' looy, lay sila isun mapatoy sampay si Lasarus. ¹¹ Batan sabapan na, meka na Yahudi patatak man baanan da sampay pitsaya' na ni si Isa.

Si Isa pinudji pag takka na pa Jerusalem

(Matiyu 21.1-11; Malkus 11.1-11; Lukas 19.28-40)

¹² Na pag llaw disu, lay na baw taaka le' siga baanan jama ma mme' ballang ndooy ni Jerusalem, luu na du ga si Isa pawus pa दौरा da. ¹³ Dari lay sila ngaddo' siga pappa' kalapa'-sawit † bo' binoo pō' man दौरा song pilay nampang iya. Takita da ja' si Isa, bbuwatan da maghowapan mudji iya, yuk da, "Pudji tabi Tuhan! Sinupaatan jama naa ma pitu ni kawasa-kapatut Papu' tabi Tuhan! Sinupaatan ko, sultan bangsa Israil!"

¹⁴ Na sila si' mudji sasang si Isa bakura' ta' kura' baddung ma bay inindam me' na. Dari lay na binakbul tuna' njawom kitab, ilooy ma yuk na,

¹⁵ "Kaam, siga jama ni Jerusalem, †† san kam ya' na tauw. Takka du sina mintu sultan bi bakura' ta' kura' baddung song pilu pa mman bi."

¹⁶ Na kuwan siga mulit si Isa baw, ya' lagi bay tabista da lay na binakbul tuna' looy. Noy bay na si Isa pinakallum pabalik sampay inangkat pa sulga' bo' taintom da na ndang luu tuna' njawom kitab hāl me' looy. Bo' ndooy na boho' tabista da na tuna' looy bay sinuwatan pasal si Isa.

¹⁷⁻¹⁸ Na kon sakiyan jama bay bahuklud pilay nampang si Isa sabap bay sila kaakahan bay bbuwatan na makallum si Lasarus. Batan sagannap ma bay ngita si

† *Kasohean pappa' kalapa'-sawit lay tinatag ni tangnga' lān man si Isa pingka' man maehe iya, kasohean lay llabad-labaran pa jata' man da mudji si Isa ni kagāk da.* †† *Jerusalem inawnan Zayon ni ay-at tuu.*

Isa noho' si Lasarus pō' man jawom kubu, ya' na luu hanti' da nuntutan jama.

¹⁹ Na pag nda' siga Parisi me' looy na, yuk da padisu-padisu, "Tud ya' na bitu luu sōng bay sangsā' tabi noan ga jama looy. Ndaun bi do' ba pilay! Katis na jama junya' mme' niya."

²⁰ Na ni mimon jama ma bay pilay pa Jerusalem mme' numba ni paballangan looy si', luu du tabe' kasohean bangsa Greek. ²¹ Pag-anu, lay sila pa mman si Pilip, yana disu mulit si Isa man Betsayda ndooy ni Jalil. Yuk da niya, "Tuwan, doman kami la sitammu ka si Isa." ²² Dari lay do' si Pilip maan si Andru, bo' da pa mman si Isa mahati.

²³ Yuk si Isa ninsila, "Tapit banahan na situ waktu ehe kabantugan Anak Manusiya' pinalahil. ²⁴ Suga' pingka' do' ya duhu' me' karuha bigi tinanom llabbong. Baan ta kam banahan, tiyap-tiyap bigi, bong ya' bay pingka' llabbong, dalamba na sadja' sina ya saumu. Suga' bong bay na pingka' llabbong, ndooy na bo' na dari tinanom ma labung buwa' na. †

²⁵ "Soysoy ina numbul satu niya nulut dī na halloman na ntuu ni junya', masti' tiksa' nyawa na. Suga' soysoy ina ya' mean kahandak na bong pin tabean na kahandak ku, sampulna' nyawa na saumu labba man junya' sampay pa ahirat. ²⁶ Soysoy doman buwat kahandak ku, subay du nūs lān ku supaya nnoy-nnoy mman ku, ndooy du ya. Maka sagannap ma buwat kahandak ku, masti' pinaehe sina mintu me' Mma' ku."

Si Isa nuna' kapatoy na

²⁷ Pag-anu si' yuk si Isa, "Tud susa atay ku batnaa sabapan kamalahayan ma song inawop me' ku. Tud sobot pamiki ku bong oy subay halling ku ni Mma' ku. Bong ku noho' pinuwasan niya, ya' baw sikatuwa' sabap ituu na situ ndang bay maksud ku pitu." ²⁸ Dari yuk na pa Tuhan, "Ma', ilooy ja' pabuwatun niyaku ma moo kabantugan ni awon nu."

Pag-anu si', ilooy ma pō' suwara man sulga' nampunguan iya, yuk na, "Ndang lay na situ ku kole' kabantugan njata' nu. Bo' kole' gi ku sina mintu kabantugan njata' nu pabalik."

²⁹ Halling ga baanan manusiya' ma nangge-nangge ndooy, ma bay kale suwara looy si', "Uy, guntu bitu lahat!" Suga' yuk kasohean baw, "Malaikat bilay bay mitsala niya."

³⁰ Yuk si Isa baw ninsila, "Suwara looy ilay bay pō', sa' du silay kalna' aku, arapun kalna' kaam. ³¹ Taabut na situ waktu man Tuhan ngalabu' hukuman na ni kapal mimon dusa manusiya'. Maka taabut na du waktu man maā Ibilis ma panghulu' ni manusiya' ma ya' pitsaya' niyaku. ³² Batan pag taabut ku ina mintu

† Hantak bitsala si Isa, subay ya matoy sampay pinakallum bo' na kaboo jama paeka pa jawom pamarinta Tuhan.

inangkat ta' tehang, inaa na lān man ku ngaliyun jama man mimon kabangsa-bangsahan pa mman ku." ³³ Na ngkon ilay si Isa bay halling pasal me' na inangkat ta' tehang, man na mahati sila bong pooy me' na mintu matoy.

³⁴ Pag-anu si', tilaw kasohean ni baanan jama ndooy, yuk da, "Tuwan, pasal bay halling nu si' talpaksa' Anak Manusiya' inangkat ta' tehang, soy lay la Anak Manusiya' looy ma bay awnan nu si'? Bong iya na Almasi, pooy me' nu kabā' pinapatoy ya inangkat ta' tehang? Batan pamā' kitab, inawnan Almasi, Ilum saumu-umu."

³⁵ Pag tampung si Isa, lay ja' ya ngandalil dī na pa sū', yuk na, "Dangkiti' lasa situ waktu sū' ninag. Sangkon, padpad masi ninag, tusun bi na lān ma sinū' me' danta' na, taggaha' lay na baw kam mintu kalin-doman. Batan jama ina ma lumān njawom lindom, ya' katoonan da bong lu' paninggai sila. ³⁶ Sangkon, padpad masi luu mman bi sū' looy, pitsaya' na kam niya supaya kaam pun dari siga sū' me' iya du."

Lupus si Isa si' bay mitsala me' looy, lay na baw ya palakka bo' ya' na ya bay magpakita ni baanan jama ndooy.

Tuna' pasal siga jama ma ya' kuhi pitsaya'

³⁷ Na minsan si' meka na kahaylan-haylan bay pabuwat si Isa ni pag-awpan ga jama ndooy, amu-amu sila ya' kuhi pitsaya' niya. ³⁸ Dari lay na binakbul bay tuna' Nabi Isaya, ilooy ma yuk na, "Ū Papu', ya' bitu luu pitsaya' ni umanat kami. Minsan sila bay na pinakitahan kawasa nu, masi sila ya' pitsaya'." ††

³⁹ Na pagka amu-amu ga jama ndooy ya' kuhi pitsaya' ni si Isa, song hallom lay na tambo lawang man da pitsaya'. Bo' magbē' du ka disu ayat njawom kitab Nabi Isaya, ilooy ma yuk na,

⁴⁰ "Lay na sila pinabuta me' Tuhan supaya sila ya' ngita. Lay na pinalindoman me' na pamiki da supaya sila ya' kahati. Bong si' sa' me' looy, luu gi dapat da nawbat, bo' taulian ku pangatayan da." ‡

⁴¹ Na jaman Nabi Isaya ilay bay nuwat kabtangan "bo' da taulian ku," sa' ga silay dī na awnan na tukang nguli', arapun bay ja' ya nuna' bitsala Almasi ni sinōng. Kon na bay nuna' sabap ndang bay pinalahil ehe kawasa Almasi niya.

⁴² Dari san kaekahan Yahudi ya' pitsaya' ni si Isa, meka gi du baw bay pitsaya' sampay kasohean pammean da. Suga' ni katawu da ni siga Parisi, ya' du sila bay nawakka magpasayu taggaha' ya' na baw sila

†† Kitab Nabi Isaya 53.1. ‡ Hatiyan "lay na sila pinabuta me' Tuhan": Lay sila pinaawam me' Tuhan supaya ya' tahati da kabanaan. Tamūd Tuhan buwat me' looy bong jama amu-amu tud ya' kuhi pitsaya' ni Almasi. Ndaun Kitab Nabi Isaya 6.10.

pinadari nindak langga. ⁴³ Mas mehe gi ninsila sanglit manusiya' man sanglit Tuhan.

⁴⁴ Pag-anu, luu na baw disu waktu sasang si Isa noan jama, pinahaddo me' na suwara na, yuk na, "Soysoy pitsaya' niyaku, malaingkan pitsaya' du sampay ni ilooy ma bay mapitu aku. ⁴⁵ Damikiyan, soysoy ngita aku, takita na du ilooy ma bay mapitu aku. ⁴⁶ Aku tu bay pitu pa junya' bilang sū' marantaan pamiki manusiya' supaya ya' na njawom lindom soysoy pitsaya' niyaku.

⁴⁷ "Na bong luu bay kale umanat ku, bo' ya' kinanna me' da, sa' du sina aku ngalabuan sila hukuman, batan maksud ku pitu pa junya' nalamat manusiya', sa' ga ngalabuan sila hukuman. ⁴⁸ Suga' pag taabut llaw dambuli, masti' kalabuan ja' sina hukuman saganap ma bay nuwak aku ka tō' ku. Bo' pindoga man da kalabuan hukuman, yana tō' ku. ⁴⁹ Batan tō' ku tu, ya' lakka man pamiki ku dī ku, arapun lakka man Mma' ku ma bay mapitu aku. Iya noho' aku bong oy subay tinō' me' ku. ⁵⁰ Bo' katoonan ku, bong inawnan siga tō' ma bay soho' na pinasaplag niyaku, masti' inaa na poonan kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na. Sangkon bila ku mitsala, ilooy du pō' ku ma bay sinoho' me' Mma' ku niyaku."

Si Isa ngosoan battis siga mulit na

13 Na tapit ja' si' paballangan Ngalingka', ndang katoonan si Isa na tapit na waktu man na ngambanan junya' sampay pabeleng pa mman Mma' na. Na iya si' tu, labba man sibuwana ngabut sampay pa katapusan, ndang maase' ya ni siga mulit na ntuu ni junya'. ² Suga' san me' looy na si' ase' si Isa, luu gi disu mulit na bay kabuwanan pamiki me' Ibilis nipu iya. Mulit looy ilay si' yana si Judas, anak si Saymon Iskariyut.

Pag taabut de' kohap, lay na ga si Isa mangan ka ga mulit na. ³⁴ Pus da si' mangan, lay do' si Isa nangge bo' na ngurusan juba na. Pag-anu, bo' na basahan ka tuwala. Na iya si' tu, katoonan na du lay na dean Mma' na niya kawasa-kapatut njata' mimon-mimon. Maka katoonan na du iya lakka man Tuhan, damikiyan, Tuhan du polean na. Suga' san me' looy, lay gi ya magpadiyo' ni siga mulit na. ⁵ Bbuwatan na si', lay do' ya ngisi bohe' njawom undam bo' na ngosoan battis siga mulit na. Luu-luu lupus, pinuusan me' na ka tuwala ni kompanya na. ⁶ Suga' pag taabut liu si Saymon Pitel, yuk na ni si Isa, "Uy Papu', sampay niyaku, kosoan nu du kina battis ku?"

⁷ Pag tampung si Isa, "Batnaa bitu ya' gi tahati nu bong oy sabap ku buwat me' tuu, suga' bbos-bbos ina tahati nu du."

⁸ Suga' yuk si Pitel baw si' tu, "Ya' bina la sikatuwa'! Basta ya' baw ku kuhi kosoan nu battis ku!"

Yuk si Isa baw, "Bong bina ya' bay takosoan ku battis nu, ya' luu suku' nu niyaku."

⁹ Yuk si Pitel baw si' tu, "Bong bina Papu' me' naa, daa na sat battis ku, lapisun na sampay ga tangan ku ka kōk ku."

¹⁰ Pag tampung si Isa si' tu, "Tiyap-tiyap jama lay na mandi, sutsi' na du baran na labbasakayi. Battis na ja' subay kinosoan balik. † Kuwan kaam ina, sutsi' kam, suga' sa' baw tu kam mimon." ¹¹ Na ngkon ilay si' si Isa bay mā' sa' sila mimon sutsi' sabap ndang katoonan na na bong soy song nipu iya.

¹² Lupus ja' si' si Isa bay ngosoan battis da, lay na balik mamakoy bo' na pabeleng pa bay limpa' na ningkō'. Pag-anu, yuk na ninsila, "Tahati bi kilay si' bong ongoy ku bay buwat me' looy ningkaam?" ¹³ Pahatiyan ta do' kam. Sa' ba, me' bi ngawnan aku, "Tuan Guru' maka 'Papu'?" Katuwa' du silay kam sabap bana du. ¹⁴ Na bong me' aku Papu' bi ka guru bi bay magpadiyo' ngosoan battis bi, malaingkan subay du kam magpadiyo' me' karuha jama sikoso'-koso' battis. ¹⁵ Maksud ku ilay si', man ku ja' ngambanan kaam pamintangan supaya kam pun magpadiyo' du siintu-intu me' karuha aku bay magpadiyo' ngintu kaam si'. ¹⁶ Na pagka Papu' bi lay magpadiyo', sapatut na, kaam pun iyadu. Batan baan ta kam banahan, ya' sina luu ata patingkat gi man papu' na. Damikiyan ya' du luu sosohoan patingkat gi man ilooy ma bay noho' iya. ¹⁷ Na pagka tahati bi na pamintangan ma bay pakitahan ku si' ningkaam, njawom supaat sina kam bong si' ikut bi du."

Si Isa nuna' song tinipu ya

(Matiyu 26.20-25; Malkus 14.17-21; Lukas 22.21-23)

¹⁸ Yuk si Isa lagi, "Kaam ina ma bay pene' ku, sali'-sali' katoonan ku arat-tabiati bi. Sangkon ku kabā' luu situ kam disu niya' kole' supaat ma bay awnan ku si'. Batan binakbul na sina mintu njata' na tuna' looy njawom kitab, ilooy ma yuk na,

'Lalla ma sohe' ku sawu mangan song nipu aku.' ††

¹⁹ "Na kon bi itu ndang baan ku na supaya pag taabut mintu binakbul, pitsaya' na kam tud aku na Almasi. ²⁰ Baan ta kam banahan, soysoy ina ngahasi sosohoan ku, sibu' du ya ka ngahasi aku. Damikiyan, soysoy ngahasi aku, sibu' du ya ka ngahasi ilooy ma bay mapitu aku."

²¹ Lupus ja' si' si Isa bay halling me' looy, takka na baw susa atay na. Dari yuk na, "Baan ta kam banahan, luu sina kam mintu disu nipu aku." ²² Kuwan siga mulit na si' tu, bbuwatan da si-nda'-nda' sampay papiha-pi-

† Me' kasohean ngahati bitsala tuu: Kitabi ma pitsaya' ni si Isa sibu' du karuha tabi ka jama lay na mandi batan sutsi' na kitabi pa Tuhan. Suga' luu gi baw siga salla ni kawul-piil tabi ma subay sigi-sigi kinaddoan. Inaa sina kamaatunan ni "battis na ja' subay kinosoan balik." †† Kitab Jabul 41.9.

ha na ga bong soy awnan na. ²³ Disu sila, yana si Yahiya ma tigi' nganggalla dī na ilooy ma kaasean si Isa, ndang luu ningkō' ni bihing si Isa pasande-sande niya. ²⁴ Dari lay ya sinyalan si Saymon Pitel noho' ni-law si Isa bong soy awnan na.

²⁵ Dari si', sasang na masi pasande-sande ni si Isa, lay du ya tibu'-tibu' nilaw, yuk na, "Papu', soy baw lay la mintu nipu kau?"

²⁶ Tampung si Isa, "Jama man ku ngandean tinapay tuu pus na tinalloban njawom loho', inaa na sina bay awnan ku si'." Pag-anu, lay na talloban na tinapay looy bo' ndean si Judas, anak si Saymon Iskariyut. ²⁷ Lay ja' si' sambut si Judas, ilooy ma inasok na ya me' Ibilis.

Pag-anu, yuk si Isa niya, "Darahan nu na maksud nu de'-dē'."

²⁸ Kuwan siga mulit si Isa ilooy kasohean ma ndang lundooy ningkō', ya' bay tahati da bong oy maksud si Isa bay mitsala me' looy ni si Judas. ²⁹ Sangka kasohean pagka si Judas tukang ngantanan sīn da, bay ja' ya soho' si Isa malli barang halli' ni paballangan da atawa noho' muwanan jama miskin sīn. ³⁰ Dari bbuwatan si Judas, lay magti pō'. Na iya si' bay pō', sangom na lahat.

Panohoan bahau

³¹ Paddus ja' bukut si Judas, yuk si Isa, "Ya' na situ hallom takita ehe kawasa-kapatut Anak Manusiya'. Maka takita na du njata' na ehe kawasa-kapatut Mma' na Tuhan. ³² Dari pagka ina mintu Tuhan kole' kabantugan njata' Anak Manusiya', magti du sina Tuhan muwanan iya kabantugan."

³³ Maka yuk si Isa lagi, "Siga anak, dangkiti' sa situ waktu ku kapagdambuwa' ka kaam. Pag ya' ja' ku ina mintu luu, piha bi du sina ku, suga' me' bay halling sambat ku na si' ni siga pagkahi tabi Yahudi, bong in-awnan lahat ma tilu' ku, ya' kam kapilay. ³⁴ Batnaa mbanan ta na kam panohoan bahau: Subay kam sikaase'-kaase'. Yana me' ku maase' ningkaam, subay me' naa du me' bi maase' ni pagkahi bi. ³⁵ Bong ina kam sikaase'-kaase' du, inaa na sina pindoga man mimon jama toon mattan kaam mulit ku."

Si Isa nuna' si Pitel song maylu

(Matiyu 26.31-35; Malkus 14.27-31; Lukas 22.31-34)

³⁶ Tilaw si Saymon Pitel baw, "Papu', paninggai lay la tilu' nu?"

Pag tampung si Isa, "Bong ni batnaa, ya' gi kam kapa-mme' pa lahat ma tilu' ku. Bbos-bbos bo' bi sa patuhut."

³⁷ Tilaw si Pitel baw, "Papu', ongoy baw taggaha' ya' gi ku kapa-mme' ningkau batnaa? Atas ku bitu nongan umu ku kalna' kau."

³⁸ Pag halling si Isa, "Bana kina atas nu nongan umu nu kalna' aku? Baan ta ko banahan, ya' lagi sina mintu bay tingkauk manuk, ndang min tallu na ko bay maylu bahasa ya' san ku takila nu."

Si Isa yana lān pa Tuhan

14 Pag-anu, yuk si Isa ni siga mulit na, "Daa gundala' atay bi. Mangando ja' kam pa Tuhan.

Damikiyan, mangando du kam niyaku. ² Ni okoman Mma' ku ilay, meka patannaan na. Bo' aku tu batnaa song pilay na manyap patannaan para ningkaam. Ya' situ ku mā' me' tuu ningkaam bong ya' bana. ³ Pus ku mintu manyapan kaam, bo' ku sa pabeleng ngokoman kaam supaya nnoy-nnoy mman ku, ndooy du mman bi. ⁴ Kaam ina, katoonan bi na du lān pa lahat ma tilu' ku."

⁵ Yuk si Tomas baw si' tu, "Ya' bilay la Papu' katoonan kami bong paninggai tilu' nu. Pooy baw lay me' kami tau lān na?"

⁶ Tampung si Isa, "Aku na bitu lān na. Damikiyan, aku du kabanahan sampay poonan kaallum. Ya' sina luu takka pa mman Mma' ku bong sa' aku lān tinūs. ⁷ Bong sabana-bana katoonan bi ku, malaingkan katoonan bi du Mma' ku. Ni sabana na, labba man batnaa, katoonan bi na Mma' ku maka ndang lay na ya takita bi."

⁸ Yuk si Pilip baw si' tu, "Bong anu ba Papu', pakitahan do' kami ba Mma' nu, bo' kami sannang hati."

⁹ Pag tampung si Isa, "Uy Pilip, me' looy na bay hallom tabi lungbid, masi gi ku ya' katoonan nu? Bong bi-na jama bay na ngita aku, malaingkan bay du ya ngita Mma' ku. Ongoy taggaha' noho' gi ko pinakitahan Mma' ku? ¹⁰ Marean ta ya' lagi ko pitsaya' kami ka Mma' ku tibuuk. Nandang bay na kam baan ku, mimon bay bitsala ku ningkaam sa' lakka man dī ku, arapun lakka man Mma' ku. Damikiyan, mimon pabuwatan kahaylan-haylan bay pō' ku, lakka man kawasa Mma' ku du ma tibuuk ka aku. ¹¹ Pitsaya' na kam ba ni bitsala ku. Kami bitu ka Mma' ku tibuuk. Bong sawpama masi gi kam kaawran pitsaya' ni bitsala ku, subay si' pitsaya' na kam sabapan siga pabuwatan kahaylan-haylan bay pō' ku.

¹² "Baan ta kam banahan, soysoy ina pitsaya' niyaku, kapabuwat ja' sina ya mintu pakaradjaan me' ilooy ma bay pabuwat ku sampay labi gi. Batan aku tu mole' na pa mman Mma' ku. ¹³ Maka oy-oy paku bi ni awon ku, † duwan ta ja' sina kam supaya Mma' ku kole' kabantugan mehe ni jata' ku. ¹⁴ Me' halling sambat ku na si', bong kam maku oy maka oy na ni awon ku, malaingkan duwan ta ja' sina kam."

† *Bong jama maku duwaa ni awon si Isa, hatiyan na, pitsaya' sila si Isa ngantanan mimon kawasa ka kapatut nganduwan paku da sabap tibuuk ya ka Tuhan.*

Si Isa nganjanji' matakka Rū Sutsi' pa mman siga mulit na

¹⁵ Maka yuk si Isa, “Bong kam maase' du niyaku, masti' bean bi ja' sina siga panohoan ku. ¹⁶ San ku itu palakka, pakuhan ta sa kam man Mma' ku disu Tukang Nabang, ganti' ku, noho' pinapitu. Iya ina mintu tattap dambuwa' ka kaam saumu. ¹⁷ Awnan ku ilay si' yana Rū Sutsi', tukang malahil kabanahan. Suga' a' kuwan sagannap ma ya' pitsaya' niyaku, ya' sina sila ngahasi Rū Sutsi' sabap ya' sila ngita atawa kakila iya. Bo' kaam ina, takila bi ya sabap luu na pin ya ngunungan kaam sampay patattog na sina ya mintu njawom atay bi.

¹⁸ “Na san ku ina lakka, ya' du sina kam mbanan ku me' saparati siga anak ilu'-ilu' iyatin. Basta beleng ta du kam sina. ¹⁹ Ya' na situ hallom, ya' na ku takita le' sagannap ma sa' suku' ku. Suga' bong baw kaam, siki-ta gi du sina mintu kitabi. Maka pagka ku itu mintu pinakallum du pabalik, masti' kole' ja' kam kaallum bahau. ²⁰ Ni waktu looy ilay mintu, boho' tabistu bi na kami ka Mma' ku tibuuk, maka kaam pun ka aku tibuuk du. ²¹ Soysoy ina nganna sampay mean siga panohoan ku, iya na maase' niyaku. Maka sagannap ma maase' niyaku kinaasean du me' Mma' ku. Aku pun maase' du ninsila sampay malahil gi ku ninsila hāl pasal dī ku.”

²² Pag-anu, tilaw si Judas (sa' baw si Judas Iskariyut), yuk na, “Papu', ongoy lay ningkami ja' man nu malahil dī nu, bong ni jama niya?”

²³ Pag tampung si Isa, “Bong jama maase' niyaku, bean na ja' sina bitsala ku. Jama me' looy ilay kinaasean me' Mma' ku. Dari patilu' sina kami ka Mma' ku pa mman na, bo' kami patanna' njawom atay na. ²⁴ Bo' jama ina ma ya' maase' niyaku, masti' ya' du mme' ni bitsala ku. Subay si' sa' me' naa batan umanat ma takale bi man ku lakka man Mma' ku ma bay mapitu aku, sa' lakka man dī ku.

²⁵ “Aku ilay bay maan kaam me' looy si' padpad ku masi dambuwa' ka kaam. ²⁶ Kamasa', pag taabut ku ya' na luntuu, pinapitu du sina me' Mma' ku ganti' ku, yana Tukang Nabang, hati na, Rū Sutsi'. Iya sa mintu noan kaam mimon ma pata' kinatoonan me' bi sampay maintoman kaam mimon ma bay bā' ku ningkaam.

²⁷ “Sangkon daa susa atay bi maka daa kam tawu. Mbanan ta sa kam kasannangan njawom atay bi, yana kasannangan ku ma ya' sibu' ka ilooy ma pinag-awnan kasannangan me' sagannap ma sa' suku' ku.

²⁸ “Na me' halling sambat ku na nsini', palakka na do' ku bo' bi sa beleng ku. Na bong ina kam maase' du niyaku, masti' gāk ja' sina kam song pilay na ku pa mman Mma' ku batan patingkat ya man aku. ²⁹ Ngkon bi ilay ndang lay na baan ku mimon ma bay sabbut ku

si' supaya magdaruhun gi me' bi pitsaya' niyaku pag taabut mintu binakbul. ³⁰ Ya' na pataha' ku bitsala ku sabap song takka na Ibilis ngalān aku. Iya ilay magbayaan manusiya' ma ya' pitsaya' niyaku. Suga' bong baw aku, basta ya' baw tu luu kawasa-kapatut na njata' ku. ³¹ Ilooy ya asip ku, mimon ma soho' Mma' ku pinabuwat niyaku mari katoonan mimon manusiya' bong pooy basag ase' ku ni Mma' ku. Sūng bi na, pilay na kitabi.”

Si Isa ngandalil dī na pa poon anggul

15 Pag-anu si', lay na baw si Isa muwanan ga mulit na pamintangan, yuk na, “Aku itu poon anggul sabanna. Kuwan Mma' ku yana tukang ipat. ² Iya no-toan mimon engas ku ma ya' buwa'. Kuwan sagannap engas ku ma pabuwa', llassahan me' na mari magsasōng gi eka buwa' da. ³ Na kuwan siga engas looy ilay si' ma bay pingka' llassahan, tuwa' pa kaam. Kon me' looy batan sutsi' na kam sabap lay na kam pitsaya' ni umanat ma bay bā' ku ningkaam.

⁴ “Ya' sina luu dapat engas anggul buwa' bong ya' langkit ka poon na. Damikiyan kaam pun, bong kam ya' langkit ka aku, ya' du luu dapat bi buwat kaayaran ma sinuku' me' Tuhan ningkaam. Sangkon subay kam tattog langkit ka aku. Basta me' naa, aku pun tattog du langkit ka kaam.

⁵ “Na me' halling sambat ku na si', aku na situ poon anggul sabanna. Kuwan kaam, yana siga engas ku. Basta kam langkit ka aku, maka aku pun langkit ka kaam, malaingkan sibu' du karuha bi ka engas ma buwa' paeka. Suga' bong ina kam pasakkat mman ku, malaingkan ya' luu tapabuwat bi ma kaboo kabantugan pa Tuhan. ⁶ Bo' na, soysoy ina ma bay pasakkat mman ku, sibu' du karuha da ka siga engas lay sappe' man poon da sampay ngalayu. Pag toklas na, kinumpo na sila bo' hiniyakan pa jawom api mari tungtung. ⁷ Suga' basta kam langkit ka aku bo' kanna bi du bitsala ku, oy-oy paku bi man Mma' ku, basta nduwan ja' du sina kam. ⁸ Bong ina kam buwat kahandak Mma' ku, malaingkan sibu' du karuha bi ka engas buwa' paeka. Bo' na, kaboo gi kam kabantugan mehe niya, maka tumatanda' na kaam siga mulit ku.

⁹ “Yana me' Mma' ku maase' niyaku, me' naa du ase' ku ningkaam. Sangkon, kasengan bi ase' ku. ¹⁰ Bong ina bean bi ja' siga panohoan ku, kasengan bi sina ase' ku. Aku pun, wā du bean ku siga panohoan Mma' ku sabap kasengan ku ase' na. ¹¹ Ngkon kam ilay si' ndang lay na baan ku me' looy supaya kam kapatabe' ni kagakan ku maka supaya ya' na luu kulang kagakan bi.

¹² “Ituu panohoan ku ningkaam: Subay kam sikaase'-kaase' me' kadari ase' ku ningkaam. ¹³ Bong inawnan ase', ya' na sina luu ase' lumabi man ase' jama ma

nongan umu na kalna' kabagayan na. ¹⁴ Bo' kaam na sina kabagayan ku bong bean bi ja' siga panohoan ku. ¹⁵ Na me' kaam ina ngawnan aku Papu' bi, subay ga kam ata ku. Suga' bong inawnan ata ina, ya' katoonan da bong oy gara' papu' da. Sangkon ya' na kam awnan ku ata ku. Arapun awnan ta na kam bagay, batan lay na kam baan ku mimon ma bay takale ku man Mma' ku. ¹⁶ Na kitabi itu bagay, sa' man kaam bay mene' aku. Arapun aku ya bay mene' kaam. Sampay bay gi kam inuwakilan me' ku ngalataan lahat buwat kaayaran ka masaplag pasal aku. Me' looy ilay, sibu' du karuha bi ka kayu mahap ja' buwa' na. Bo' buwa' bi ina natas sampay pa ahirat. Sangkon oy-oy paku bi man Mma' ku ni awon ku, nduwan ja' sina kam. ¹⁷ Pagsibalik-balik ku na bay panohoan ku si' ningkaam: Subay kam sikaase'-kaase'."

Siga mulit si Isa kinalammisan bbos-bbos

¹⁸ Yuk si Isa lagi, "Bong kam mintu kinalammisan me' jama ma ya' pitsaya' niyaku, daa kam jayip. Ingatun bi, duhu' gi ku silay bay kinalammisan me' da. ¹⁹ Bong si' baw kam ina masi dambuwa' mukalna' ka sila, malaingkan kinaasean kam me' da. Suga' pagka lay na kam pasakkat sabap me' bi bay pinene' me' ku binuwat suku' ku, inaa na poonan man da lammis ningkaam. ²⁰ Ingatun bi me' halling sambat ku na si', 'Ya' sina luu ata patingkat labi gi man papu' na.' Sangkon, pagka aku bay nilaugan me' da, kaam pun ina masti' nilaugan du. Bong si' ilay ndang bay kinanna me' da tō' ku, malaingkan ningkaam pun ina, kinanna du. ²¹ Bo' na, ngkon da ilay mintu ngalaugan kaam sabap suku' ta kam maka ya' katoonan da ilooy ma bay mapitu aku.

²² "Sila ina, bong si' ku ilay ya' gi bay pitu mahatiyan sila kabanahan, ya' gi bay tumampak dusa da. Suga' batnaa ya' na luu dapat da maylu. ²³⁻²⁴ Bong si' ku tu ya' bay mō' siga pabuwatan kahaylan-haylan ma ya' bay pingka' tapabuwat me' manusiya', ya' gi sila tасusunan pasal dusa da nuwak aku. Suga' batnaa, tumatanda' na dusa da, batan san lay na takita da siga pabuwatan me' looy, amu-amu sila ya' kuhi pitsaya' niyaku. Bo' na, gam pin kalammissan da lagi ku sampay Mma' ku. Batan soysoy ina lammis niyaku, sibu' du ya ka lammis ni Mma' ku." ²⁵ Dari lay na binakbul tuna' looy njawom kitab, ilooy ma yuk na, "Lammis sila niyaku san ya' luu pata' poon sabap na." †

²⁶ Pag-anu yuk si Isa lagi, "Ya' na situ hallom, papitu ku sa pa mman bi Tukang Nabang, yana Rū Sutsi' lakka man Mma' ku. Iya sa malahil kabanahan ningkaam. Pag takka na, iya sa muwanan jama pangahati pasal aku. ²⁷ Kaam pun, subay du kam mahati kabanahan

pasal aku sabap kaam bay dambuwa' ka aku labba man sibuwa'."

16 Maka yuk si Isa, "Ngkon ku ilay si' bay maan kaam pasal laug ma song takka ningkaam supaya pag taabut bi mintu tuwa' me' looy, ya' kam ngalabbahan pangando bi niyaku. ² Batan luu sina mintu masa bi ya' pinadari nindak langga sabap me' bi mme' niyaku. Bo' kasohean kam ina sampay pinapatoy lagi. Sila ilay ma doman mapatoy kaam, kanna da katabang pa Tuhan bong sila buwat kaam me' looy. ³ Kon da ilay buwat me' looy sabap ya' katoonan da Mma' ku atawa pun aku. ⁴ Na ngkon kam tu ndang baan ku na duhu' supaya pag taabut mintu kam pinabuwat me' looy, ya' na kam jayip. Batan taintom bi na ndang lay na kam baan ku. Sibuwa san kam ya' na bay baan ku batan aku du tilu' jama pinakaat, sa' du kaam. Suga' ya' ja' ina ku mintu luu, kaam na baw sina llān me' da.

Si Isa mahatiyan siga mulit na pasal Rū Sutsi'

⁵ "Ya' hallom, pabeleng na ku pa mman ilooy ma bay mapitu aku. Suga' nda' ku, ya' na kam luu nilaw bong paninggai ku. ⁶ Isu-isu kam sonyo sabapan bitsala ku si'. ⁷ Suga' baan ta kam banahan, aku tu palakka, pa kaayaran du sina ningkaam. Batan pag lakka ku mantuu, soho' ku sa Tukang Nabang pa mman bi. Suga' bong itu ku ya' lakka, ya' du ya pitu. ⁸ Pag takka na, pinalahil na sina mintu me' na ni manusiya' kabanahan pasal dusa, pasal kaintongan maka pasal hukuman Tuhan. ⁹ Ni kapasal dusa, pinalahil me' na kon jama masi dusahan sabap ya' sila pitsaya' niyaku. ¹⁰ Ni kapasal kaintongan, iya na sina ganti' ku malahil lān intong ni manusiya'. Batan aku itu pabeleng na pa mman Mma' ku, bo' ya' na ku takita bi. ¹¹ Ni kapasal hukuman, pinalahil me' na lai na kabotangan hukuman Ibilis, ilooy ma panghulu' ni manusiya' ma ya' pitsaya' niyaku.

¹² "Meka gi situ karomanan ku pinamā' ningkaam, suga' ddong na do' sabap katoonan ku ya' gi tahati bi. ¹³ Pag ina mintu takka na tukang malahil kabanahan, yana Rū Sutsi', binuwanan na du sina kam me' na pangahati ni kabanahan. Bo' kabanahan ma pinasampay me' na ina, sa' du silay mintu lakka man dī na, arapun masampay ja' ya' ilooy ma takale na lakka man aku. Maka malahil gi sina ya' ningkaam siga pakaradjaan ma magkadarihan ni sinōng. ¹⁴ Moo gi sina ya' mintu kabantugan mehe niyaku sabap malahil ya' ningkaam kabanahan lakka man aku. ¹⁵ Mimon ma luu ni Mma' ku, niyaku du. Sangkon mimon ma karomanan na pinalahil ni manusiya', lay na hinalap niyaku. Bo' hinalap na baw me' ku ni Rū Sutsi'. Inaa sina kon ku bay mā' Rū Sutsi' malahil ningkaam ilooy ma lakka man aku."

† Kitab Jabul 35.19 ka 69.4.

Kasusahan mole' pa kagakan

¹⁶ Pag-anu, yuk si Isa, "Ya' na situ hallom, ya' na ku takita bi. Suga' ya' du sina hallom, takita bi du ku pabalik."

¹⁷ Yuk kasohean ga mulit na baw si' tu padisu-padisu, "Oy lay la awnan na, ya' na hallom, ya' na ya takita tabi, suga' ya' du hallom, takita tabi du ya pabalik? Ma-ka yuk na lagi, kon me' looy sabap pilay na ya pa mman Mma' na." ¹⁸ Pag-anu si', lay gi binalikan me' da, yuk da, "Oy lay la awnan na, ya' na hallom? Ya' bilay la tahati tabi bong oy binitsala me' na."

¹⁹ Kuwan si Isa baw si' tu, ndang tasayu na du tud doman sila nilaw iya. Dari yuk na ninsila, "Marean ta papiha-piha kam bong oy hatiyan bitsala ku si', ilooy ma yuk ku, 'Ya' na hallom, ya' na ku takita bi, suga' ya' du hallom, takita bi du ku pabalik.'" ²⁰ Baan ta kam banahan, sagannap ma sa' suku' ku tud gāk sina mintu ni ilooy ma song katuwa' niyaku. Bo' kaam ina, mag-tangisan na sina kam mintu ni kaehe lindu bi. Suga' ya' du sina mintu hallom, dukka bi mole' pa kagakan du. ²¹ Sibū' du sina mintu karuha bi ka danda magka-maddi-maddi. Halloman anak na ya' gi bay pō', bidda' na kasusahan na. Suga' bong lay na kaluwa anak na, masti' takupan na na bay kamalalahiyan na sabap gāk ya luu na anak na bay pinalahil pa junya'. ²² Damikiyan, me' naa du sina mintu kahalan bi. Batnaa susa gi kam bay kabaan sakkat na kitabi, suga' sitammu du sina kitabi pabalik. Taabut mintu ni llaw looy, bidda' na sina ehe kagakan njawom atay bi. Bo' ya' sina takaddoan me' soy maka soy na. ²³ Pag taabut llaw man tabi sitammu pabalik, san ya' na kam nilaw oy maka oy na niyaku batan kahati na kam. Sarī man naa, baan ta kam banahan, oy-oy ina paku bi man Mma' ku ni awon ku, nduwan sina kam. ²⁴ Halloman tabi dambuwa', ya' gi luu bay paku bi niiya ni awon ku. Suga' batnaa, maku ja' kam niiya. Masti' nduwan ja' sina kam supaya panno' na atay bi le' kagakan."

²⁵ Maka yuk si Isa, "Ni bay tō' ku ningkaam, min me-ka ku bay ngandalil. Suga' luu du sina mintu waktu ya' na ku ngandalil. Bitsala biyasa na ja' pakoy ku man ku mahatiyan kaam pasal Mma' ku. ²⁶ Ni waktu looy ilay mintu, kaam na maku ni Mma' ku makoy awon ku. San sa' na aku makuhan kaam. ²⁷ Ndang-ndang, kinaasean du kam me' Mma' ku sabap me' bi maase' niyaku maka sabap me' bi pitsaya' aku bay pitu lakka man iya. ²⁸ Bo' bana du aku bay pitu pa junya' lakka man Mma' ku. Pag batnaa, lakka na baw ku man junya' beleng pa mman na."

²⁹ Pag takale siga mulit si Isa bitsala na, yuk da, "Tuan, tud tallak na la bitsala nu, ya' na ko ngandalil. ³⁰ Batnaa boho' tabista kami katoonan nu mimon-mimon. Maka siga tilaw njawom pamiki jama, tasayu nu

du san ko ya' gi bay tinilaw. Sangkon pitsaya' kami mattan du ko lakka man Tuhan."

³¹ Pag halling si Isa, "Bana kina pitsaya' na kam? ³² Nda' ta te' mintu. Tapit banahan na situ waktu man bi ngambanan aku sampay magsaw-simpāk na kam sonse kaniya-kaniya pa luma' bi. Kamasa', masi du situ luu ngunungan aku, yana Mma' ku. ³³ Ni junya' tuu tu, masti' luminka' ja' sina kam ni jinisan kamalalahiyan. Suga' pagakun bi ja' atay bi batan lay na situ ku tu-manjata' man mimon kasusahan njawom junya'. Aku ilay bay maan kaam ilooy si' labbasakayi supaya san-nang na atay bi man sabapan pagkatibuuk bi ka aku."

Si Isa maku duwaa

17 Lupus si Isa si' bay mitsala me' looy, lay na ya pahangad pa ta' langit sambayan na halling, "Ma', taabut na waktu bay ganta' nu niyaku. Mō' na ko kabantugan ni Anak nu mari ku kaboo kabantugan ningkau. ² Lay na ku buwanan nu kapatut ni jata' mimon manusiya' supaya ku kabuwan kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na ni sagannap ma bay hinalap me' nu niyaku. ³ Katoonan ku du bong sila lungbid ka kau, yana isu-isu Tuhan sabanna, sampay si Isa Almasi, yana aku ma bay papitu nu, inaa na hatiyan kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na. ⁴ Lay na du situ ku moo kabantugan ningkau hallo-man ku ni junya' tuu, batan lay na pupus ku pabuwatan ma bay sinuku' me' nu niyaku. ⁵ Sangkon batnaa Ma', bong anu, pabalikun na niyaku kabantu-gan ma ndang bay luu na mman ku bay jaman ku nnaa mman nu ya' gi luu junya'.

⁶ "Lay na du situ ku bay malahil arat-tabiāt nu ni siga jama ma bay hinalap me' nu niyaku. Me' sila ndang suku' nu ma bay pa-ntan nu niyaku, lay na du kinanna me' da palman nu. ⁷ Dari pag batnaa katoonan da na mimon pabuwatan ku ka tō' ku lakka mman nu. ⁸ Mimon bay soho' nu pinamā' niyaku, lay na pasampay ku ninsila, sampay lay na du bay kinapitsayaan me' da. Katoonan da na bana aku lakka mman nu. Pitsaya' na sila kau bay mapitu aku.

⁹ "Batnaa pakuhan ku na sila duwaa ningkau. Ya' na ku ngalapis jama sarī. Ituu ja' pakuhan ku sagannap ma bay hinalap me' nu niyaku sabap sila suku' nu. ¹⁰ Ndang-ndang, mimon ma niyaku ningkau du. Damikiyan, mimon ma ningkau niyaku du. Sabapan ga jama tuu ma bay halap nu niyaku, lay na ku kole' kabantugan. ¹¹ Batnaa tu, ya' na ku hallom ta' junya' tuu batan song pilu na ku pa mman nu. Suga' siga mulit ku, tamban na ja' ntuu. Sangkon Ma', kau Mahasutsi', tabangan nu sa sila supaya sila kanaalla ni awon nu yana awon ma bay dean nu aku. Me' naa ina, me' kita na du sila dambuwa' atay. ¹² Halloman ku dambuwa' ka sila, bay sila tabangan ku supaya sila kanaalla ni

awon nu, yana awon ma bay dean nu aku. Lay sila jagahan ku paayad supaya ya' luu ninsila hilang man jagawom okoman ku sarī man ilooy disu ma bahagi' nalka'. Kamasa', talpaksa' ja' silay magkadarihan me' looy supaya binakbul bay suwat njawom kitab.

¹³ "Batnaa tu Ma', song mole' na ku pa mman nu. Suga' pakalehan ku do' siga mulit ku bitsala ku me' tuu padpad ku masi ni junya' tuu. Kon me' looy supaya me' aku na du sila panno' na atay da le' kagakan.

¹⁴ Umanat nu lay na pasampay ku ninsila. Dari batnaa, kinalammisan na sila me' sagannap ma ya' pitsaya' niyaku. Kon me' looy batan me' aku na du sila, sa' suku' junya' tuu. ¹⁵ Ya' baw tu ngkon ku makuhan sila duwaa supaya sila boo nu pō' man junya' tuu. Ilooy ya paku ku bong pin agpangan nu ja' sila supaya sila ya' takawum le' Ibilis. ¹⁶ Sila itu me' aku na du, sa' suku' junya' tuu. ¹⁷ Paku ku ningkau, sutsiun na pin sila ka palman nu, pagka palman nu yana kabanahan. ¹⁸ Batnaa soho' ku na sila ngalataan junya' masaplag umanat nu me' karuha aku du bay soho' nu pitu pa junya'. ¹⁹ Kalna' sila, paglilla' ku na umu ku supaya dari suku' nu na sila mme' ni kabanahan.

²⁰ "Batnaa tu, sarī man siga mulit ku ituu, pakuhan ku na du duwaa sampay mimon ni sinōng ma pitsaya' niyaku sabapan tō' da. ²¹ Ma', paku ku batnaa, pagsidambuwaun sa atay da sikamimon. Yana me' kita dambuwa' atay, kamura-murahan sila pun dambuwa' atay du ka kita supaya pitsaya' na manusiya' tud kau bay mapitu aku.

²² "Kawasa-kapatut ma bay dean nu aku, lay na pasayin ku pajata' siga mulit ku supaya me' kita na du sila dambuwa' atay. ²³ Kainagon ku tibuuk na sila me' karuha pagkatibuuk ku ka sila atawa me' karuha pagkatibuuk nu ka aku. Kamura-murahan dambuwa' atay na sila banahan supaya tumatanda' ni manusiya' kau bay mapitu aku. Me' looy ilay, tabista jama na ase' nu ni siga suku' ku sibu' du ka ase' nu niyaku.

²⁴ "Ma', kainagon ku sila ma bay halap nu niyaku wā dambuwa' ka aku. Me' looy ilay, takita da na ehe kabantugan ku, yana kabantugan bay pamuwan nu niyaku sabap ndang kakasi nu ku ya' gi bay pinapayak junya'.

²⁵ "Ma', kau ma intong gi man intong, minsan ko ya' kinatoonan me' sagannap ma ya' pitsaya' niyaku, bong aku, masti' katoonan ta ja' ko. Maka siga mulit ku pun itu, katoonan da na du kau bay mapitu aku.

²⁶ Lay na ku malahil arat-tabiāt nu ninsila. Bo' darahan ku na pin situ supaya ase' da ni pagkahi da me' ase' nu du niyaku, maka supaya luu na pin ku njawom atay da."

Si Isa sinungkuban

(Matiyu 26.47-56; Malkus 14.43-50; Lukas 22.47-53)

18 Lupus ja' si' si Isa bay maku duwaa, lay na sila lakka mandooy ka ga mulit na, bo' da pilay pa kabun jaytun ndooy ni dambila' Labbak Kidron. ² Na kuwan si Judas si' tu, lalla ma bay nipu si Isa, ndang biyasa ni lahat looy sabap daran ga si Isa ka ga mulit na pilay. ³ Dari lay du si Judas lu' pilay moo baanan sundalu ka ga tukang jaga langga ma bay sinoho' me' siga imam langkaw ka ga Parisi. Sila si' bay pilay ddas ka paliyatut da ka siga pakakas da. ⁴ Kuwan si Isa si' tu, ndang tasayu na na du bong oy song katuwa' niya. Suga' takka ja' si' siga sundalu looy, lay gi ya pasōng nilaw, yuk na, "Soy tu piha bi?"

⁵ Pag tampung da, "Si Isa, lalla looy man Nasaret."

Yuk si Isa baw si' tu, "Aku na bitu."

Na kuwan si Judas si' tu ma bay nipu iya, luu na du nangge ni bihing baanan sundalu ndooy. ⁶ Pag bay ja' takale da halling si Isa, ilooy ma yuk na, "Aku na bitu," lay na ga sila pasuhut sampay lay gi humaya' labbasakayi.

⁷ Pag-anu si', lay gi nusi si Isa, yuk na, "Soy lay si' piha bi?"

Pag halling da, "Si Isa ba, lalla looy man Nasaret."

⁸ Yuk si Isa baw si' tu, "Bay na si' kam bilay baan ku, aku na iya. Suga' bong tud aku du piha bi, daa ja' lapisun bi ga sohe' ku." ⁹ Dari pagka lay sila kuhi, lay na binakbul bay bitsala si Isa pa Tuhan, ilooy ma yuk na, "Sagannap ma bay hinalap me' nu niyaku, ya' luu bay hilang."

¹⁰ Pag-anu si', bbuwatan si Saymon Pitel, lay ngurus bari' na sampay lay tigad na tindog panghulu' imam, bo' lay na ga latak tinga na huwin pa kawnan. Awon tindog looy si' si Malkus.

¹¹ Pag-anu si', ilooy ma sinaggong na me' si Isa si Pitel, yuk na, "Uy, asokun ba bari' nu! Ya' bitu sikatuwa' bong ya' inum ku inuman ma ndang lay na tinunggang me' Mma' ku niyaku." †

Si Isa binoo pa mman Imam Annas

¹² Pag-anu si', lay na si Isa sinungkuban me' baanan ga sundalu looy ka kapitan da sampay siga tukang jaga ma lakka man siga pa-mmean Yahudi. Pag-anu, bo' na iningkotan. ¹³ Pag lupus, lay do' ya duhu' binoo pa luma' Imam Annas, yana bay panghulu' imam sibuwa. Imam Annas ilay matoa Imam Kayapas. Kuwan Imam Kayapas, panghulu' imam ni taun looy. ¹⁴ Maka iya na silay ilooy ma bay halling ni siga pa-mmean Yahudi, gam na disu jama ja' matoy ganti' sikamimon.

† *Inuman ma awnan si Isa yana kabinsanaan ka kapatoy ma ndang bay ginanta' me' Tuhan niya kalna' mimon manusiya'.*

Si Pitel maylu bahasa sa' iya sohe' si Isa

(Matiyu 26.69-75; Malkus 14.66-72; Lukas 22.54-57)

¹⁵ Na si Saymon Pitel si' tu ka disu pagkahi na mulit, luu na pin patuhut ni ga si Isa sa lawak-lawak da na. Pag taabut ja' ni hamam Imam Annas, kuwan sohe' si Pitel, lay mme' pawus paasok sabap sikabiyasa ya ka panghulu' imam. ¹⁶ Suga' si Pitel, lay ja' ngagad ni poan lawang paga. Dari sohe' na, ilooy ma sikabiyasa ka panghulu' imam, lay pō' muhun man disu danda ndooy tukang jaga lawang bong dari si Pitel binoo paasok. Dari lay na ya pinaasok. ¹⁷ Suga' halling danda looy si' ni si Pitel, "Ya' ko kina tabe' ni baanan mulit lalla naa ma bay tasungkub?"

Pag tampung si Pitel, "Niya' ba."

¹⁸ Na kuwan siga tindog ndooy ka ga tukang jaga langga, lay bay makallum api bo' da nangge ndooy mapasu'-pasu' baran da sabap tanne lahat. Si Pitel pun lay du palamud ndooy mapasu'-pasu' baran na.

Si Isa sinumariya me' Imam Annas

(Matiyu 26.59-66; Malkus 14.55-64; Lukas 22.66-71)

¹⁹ Kuwan si Isa si' tu, lay na sinumariya me' bay panghulu' imam, yana Imam Annas, pasal ga mulit na ka tō' na.

²⁰ Pag tampung si Isa, "Aku ilay bay noan jama, wā ku mitsala njawom jama ni kalangga-langgahan sampay ni langga mehe, nnoy-nnoy man bangsa tabi kumpo-kumpo. Ya' luu waktu ku bay noan jama sipuk-sipuk.

²¹ Sapatut na, san sa' na aku tilaw nu. Arapun ilooy ja' tilawun ga jama ma bay kale ni tō' ku. Masti' katoonan da ja' bong oy bay tinō' me' ku."

²² Lay ja' si' si Isa mitsala me' looy, ilooy ma lay ya tinampa me' disu tukang jaga ma lundooy ni bihing na. Maka yuk tukang jaga looy, "Pata' kina me' naa me' nampungang panghulu' imam?"

²³ Pag tampung si Isa, "Bong luu bay tampalasa ni bitsala ku si', pamaun te' bong oy. Suga' bong niya', ongoy baw taggaha' lay gi ku tampa nu?"

²⁴ Pag-anu si', masi gi lay pinusas tangan si Isa, lay na baw sinoho' me' Imam Annas binoo pa mman panghulu' imam, yana Imam Kayapas.

²⁵ Balik ta pa si Saymon Pitel, sasang na masi nangge mapasu'-pasu' baran na, luu na baw kasohean nilaw, yuk da, "Ya' kina ko si' bay tabe' ni baanan mulit lalla looy?"

Buwatan si Pitel baw si' tu, maylu balik, yuk na, "Niya' ba."

²⁶ Pag-anu, luu na baw ndooy disu tindog panghulu' imam, kampung ka lalla looy ma bay pingka' latak tinga na me' si Pitel. Yuk na ni si Pitel, "Sa' gi kina kau bay takita ku nsini' ndooy ka ga si Isa ni kabbun jaytun?"

²⁷ Si Pitel si' tu, lay du bay maylu pabalik. Paddus ja' si' halling na, ilooy ma tingkauk du manuk.

Si Isa binoo pa mman Gubnul Pilatu

(Matiyu 27.1-2; 27.11-14; Malkus 15.1-5; Lukas 23.1-5)

²⁸ Pag de' subu, lay na baw si Isa binoo me' siga pa-mmean Yahudi lakka man luma' Imam Kayapas pa astana' Gubnul Pilatu. Suga' ya' sila kuhi paasok sabap njawom sara' agama da, bong sila nabba' ni luma' jama sa' Yahudi, katamak ninsila, sampay ya' na sila kapalamud mme' mangan ni paballangan Ngalingka'.

²⁹ Dari si', lay na pō' Gubnul Pilatu pilay pa mman da. Tilaw na, "Oy na la palkala' lalla naa bay boo bi pitu?"

³⁰ Pag tampung da si', "Lalla tuu bitu, bong si' sa' bay dusa mehe pabuwat na, ya' situ ya bay boo kami pa mman nu."

³¹ Yuk Gubnul Pilatu, "Boonun bi na ba bbeleng. Kaam sa ngahukum iya ni lanan sara' bi."

Suga' tampung siga pa-mmean Yahudi baw si' tu, "Ya' baw bilay kami pinadari me' parinta bi mapatoy jama." ³² Dari sabap me' looy si', song binakbul na bay tuna' si Isa pasal jalan man na matoy. †

³³ Pag-anu, lay na si' pabeleng Gubnul Pilatu pa jawom astana', bo' na noho' si Isa binoo pa mman na. Luu ja' si', yuk Gubnul niya, "Bana kina kau sultan bangsa Yahudi?"

³⁴ Pag tampung si Isa, "Da do' ko la Tuwan. Ni hāl tilaw nu si', tud dī nu ja' kina doman toon atawa kon nu nilaw sabap luu bay maan kau pasal aku?"

³⁵ Yuk Gubnul Pilatu baw si' tu, "Ongoy kanna nu, bangsa Yahudi ku kitu? Pooy me' ku katilaw me' looy bong sa' man tuntut siga pagkahi nu Yahudi ka ga imam langkaw bi ma bay ma-ntan kau pa mman ku? Suga' oy baw tu bay pabuwat nu taggaha' landu' na duga da ningkau?"

³⁶ Pag tampung si Isa, "Pagkasultan ku bitu ya' sibu' ka pagkasultan ni junya' tuu. Bong si' ilay bay sibu', masti' ngatu na siga raayat ku supaya ku ya' na tasungkub me' siga pa-mmean Yahudi. Suga' niya' sibu', batan pagkasultan ku tu sa' lakka man junya' tuu."

³⁷ Yuk Gubnul Pilatu baw si' tu, "Bong me' naa, tud sultan du bina hati ko!"

Pag halling si Isa, "Kau na du baw bina bay mā' aku sultan. Kon ku itu bay pitu pa junya' ka pinamaddihan supaya ku kapasaplag kabanahan ni manusiya'. Soysoy doman toon kabanahan, masti' pakale sina niyaku."

† Ni kitab tuu, ni juran tallu ayat sapu-mpat ka ni juran sapu-duwa ayat tallumpu'-duwa, si Isa bay nuna' jalan man na pinapatoy, yana inangkat ta' teheng. Sangkon ndang bay ginanta' bangsa Rom mapatoy iya, sa' bangsa Yahudi. Batan jalan man bangsa Rom mapatoy, ngalansang jama ta' teheng bo' inangkat pa jata'. Bo' bangsa Yahudi, bong mapatoy jama, pinaglutung-lupungan hiniyak ka batu.

³⁸ Yuk Gubnul Pilatu, "Oy do' itu kabanahan?" Pus na halling me' looy, lay na baw ya pō' balik pa mman siga Yahudi ndooy, yuk na, "Ya' bilay la luu tatammu ku kasaan na." ³⁹ Suga' pagka biyasa na du kam pinoan me' ku disu pilisu taun-taun taabut paballangan Ngalingka', pooy bong sultan bangsa Yahudi tuu na pō' ku ningkaam?"

⁴⁰ Pag-anu si', ilooy ma maghowapan na sila, yuk da, "Si Barabas na ba poun ningkami. Bong iya, daa na." Mingkan ilay si', kuwan si Barabas, tanyag nagga' parinta bangsa Rom.

Si Isa Ilagpi' sampay binuwat kalabbiyan

(Matiyu 27.15-31; Malkus 15.6-20; Lukas 23.13-25)

19 Pag-anu si', lay na soho' Gubnul Pilatu Ilagpi' si Isa ni siga sundalu na. ² Pag lupus, bbuwatan siga sundalu looy si', lay ngalubid bahan itingan pinabuwat me' hantangan karuna, bo' pinapatuk ta' kōk si Isa. Maka lay gi ya papatukan da juba tawuk ba-hasa juba sultan. ³ Pag lupus, salin-sunu' na sila pasōng pa mman si Isa buwat iya kalabbiyan, yuk da, "Kamura-murahan lanjut du umu nu, Ampun Sultan bangsa Yahudi." Pag-anu, lay gi ya sinuntuk me' da.

⁴ Ya' hallom, lay na baw pō' Gubnul Pilatu balik maan siga Yahudi ndooy, yuk na, "Soho' ku na lalla looy bi-noo pitu mari takita bi lay na ya bay soho' ku Ilagpi'. Suga' pahamun bi paayad, basta ya' baw tu luu tatammu ku kasaan na." ⁵ Pag pō' si Isa ddas ka karuna itingan ka juba tawuk na, yuk Gubnul ninsila, "Ndaun bi na lalla tuu."

⁶ Takita ja' si' si Isa me' siga imam langkaw ka ga tukang jaga, ilooy ma maghowapan na baw sila, yuk da, "Lansangun na ba! Lansangun na ta' tehang!"

Suga' yuk Gubnul Pilatu, "Boonun bi na ba bbeleng. Kaam sa ngalansang. Bo' aku itu, basta ya' luu tatammu ku kasaan na."

⁷ Pag tampung baanan ga Yahudi looy, "Bong baw bi-na sara' kami binean, subay ya pinapatoy sabap mangaku ya Anak Tuhan."

⁸ Lay ja' si' takale Gubnul Pilatu me' looy, tud bay takkahan tawu ya. ⁹ Dari lay na baw boo na si Isa pa ja-wom astana' na pabalik. Lay ja' si' ndooy, yuk na ni si Isa, "Lakka maninggai do' ko itu?" Suga' si Isa si' tu, ya' san nampung. ¹⁰ Dari yuk Gubnul Pilatu niya, "Ya' hati ko doman nampung aku, hā'? Ya' mare' tabista nu aku ngantanan kapatut maddusan kau atawa noho' kau llansang ta' tehang."

¹¹ Pag tampung si Isa, "Ya' bina luu tapabuwat nu oy maka oy na niyaku bong si' sa' Tuhan bay muwanan kau kapatut. Ni hāl aku pinakaat batnaa, sa' du kau bay bagara'. Sangkon siga jama ma bay ma-ntan aku pa mman nu, mas mehe gi dusa da man ningkau."

¹² Pag takale me' Gubnul Pilatu me' looy, adak na paddusan na si Isa, suga' maghowapan na pin siga

Yahudi, yuk da, "Bong ina lalla naa paddusan nu, nguntra ko Sultan Sisal. † Ya' sina dari batan soysoy ina matangge dī na sultan, masti' banta Sultan Sisal."

¹³ Lay ja' si' takale Gubnul Pilatu bay halling da me' looy, lay na boo na si Isa pa poan. Ndooy si', lai na gubnul ningkō' ta' tingkoan man ngahukum ni lugar pinag-awnan Haman Batu Pepan; bong ni pallun Hibrani, Gabbata. ¹⁴ Na waktu looy ilay si', aga' tangnga' llaw ni llaw man bangsa Yahudi manyap halli' ni pabalangan Ngalingka'. Pag-anu, yuk Gubnul ni siga Yahudi, "Atu na sultan bi."

¹⁵ Suga' maghowapan na baw sila, yuk da, "Papa-toyun na! Papatoyun na! Lansangun na ta' tehang!"

Tilaw Gubnul Pilatu baw si' tu, "Hati, sultan bi soho' bi na baw kina llansang niyaku ta' tehang?"

Iya tampung siga imam langkaw baw si' tu, "Ya' baw bitu la luu sultan kami sarī man Sultan Sisal."

¹⁶ Dari si', lay na si Isa pa-ntan Gubnul pa mman ga sundalu na noho' llansang ta' tehang.

Si Isa llansang ta' tehang

(Matiyu 27.23-44; Malkus 15.21-32; Lukas 23.26-43)

¹⁷ Lān da lakka, lay gi noho' pinanangkit ni si Isa tehang halli' man na llansang. Pag-anu si', lay na sila pō' man दौर song pa buntu' ma inawnan Lugar Baung Kōk, bong ni pallun Hibrani, Golgota. ¹⁸ Pag takka da pilay, lay na si Isa llansang ta' tehang na me' siga sundalu looy. Magsabtan du baw, luu gi ndooy duwa lalla lay du llansang ta' tehang. Kuwan disu, huwin pa kawnan man si Isa, kuwan ilooy disu, huwin pa kayli. ¹⁹ Maka luu gi suwat Gubnul Pilatu ni papan lay noho' llansang ni tehang si Isa pa jata' man kōk na. Batsahan na, "Si Isa, lalla man Nasaret, Sultan bangsa Yahudi." ²⁰ Bitsala looy si' bay sinuwatan ni pallun Hibrani ka ni pallun Latin, maka ni pallun Greek. Bo' meka Yahudi bay kabatsa suwat looy sabap tempat man si Isa bay llansang ta' tehang tapit pa दौर da. ²¹ Pag takita me' siga imam langkaw me' looy, yuk da ni Gubnul Pilatu, "Subay si' daa ko bay nuwat 'Sultan bangsa Yahudi,' arapun me' nu nuwat subay me' tuu, 'Jama tuu bay mangaku iya sultan bangsa Yahudi.'"

²² Pag tampung Gubnul Pilatu, "Ma lay na suwatan ku, ya' na dari binaluba."

²³ Lay ja' si' llansang si Isa me' siga sundalu, kuwan pamakoy na, lay binahagi' mpat me' da. Dari si', sika-mpat ga sundalu looy lay na ngaddo' sabahagi' mpat padadangan. Pag-anu si', luu gi disu pamakoy na maglabi, yana juba na. Ya' luu limpa' tahi' na man jata' pa diyo'. ²⁴ Dari yuk dangan pa dangan, "Ituu ba, daa

† Sultan Sisal ilay panghulu' bangsa Rom. Iya bay ngagaw jinhisan kalahat-lahatan sampay Israil, lahat bangsa Yahudi. Kuwan Gubnul Pilatu, lay inuwakilan le' Sultan Sisal maggubnul ni bangsa Yahudi. Dari iya ilay tawu Iliksad me' Sultan Sisal bong ya madari sultan sarī ni lahat ma pinarintahan me' na.

na salik tabi. Pagkimbuan tabi na ja'. Soysoy bay katuwa', iya na dapu." Dari sabap me' looy me' da bay buwat, lay na bana binakbul ilooy ma bay tinuna' ja-wom kitab, ilooy ma yuk na, "Lay pagbahagi'-bahagian da pamakoy ku, sampay lay gi pinagkimbuan me' da juba ku." †

²⁵ Na ndooy si' ni bihing tehang man si Isa bay llansang, luu nangge baanan karandahan, yana nne' si Isa ka danganakan nne' na ka si Mariyam yana nda si Klopas maka si Mariyam man Magdala. ²⁶ Maka luu du ndooy nangge ni bihing nne' si Isa mulit na ma kaasean na. Pag nda' si Isa me' looy, yuk na, "Inaa na Ne' anak nu." ²⁷ Maka yuk na ni mulit na, "Kau pun Nges, inaa na du nne' nu." Dari labba mandooy na si', lay na binoo nne' si Isa me' mulit na ilooy si' pa luma' na sampay ndooy na ya tamban.

Kapatoy si Isa

(Matiyu 27.45-56; Malkus 15.33-41; Lukas 23.44-49)

²⁸⁻²⁹ Na si Isa si' tu, katoonan na lupus na mimon pabuwatan ma bay sinuku' niiya. Pag-anu yuk na, "Toho' la kallong ku." Pag takale me' siga sundalu halling na, lay sila ngingkotan sammek ni tōng kayu-kayu bo' tinalloban pa jawom pangannaan panno' le' tuba' anggul bahal. Pag-anu, bo' inangkat pa behe si Isa. Dari sabap me' looy, lay na binakbul tuna' njawom kitab pasal tuba' anggul bahal ndean iya taabut na katohoan kallong. ^{††30} Lay ja' si' ya nassop, yuk na, "Lupus na." Pag-anu, ilooy ma lay na palonyok kōk na sampay lay na ya makkat.

³¹ Na si Isa si' tu bay llansang ta' tehang, magsabtan ka llaw siga Yahudi manyap ni paballangan Ngalingka'. Maka pag me' sumawung yana Llaw Pahali magsabtan na du baw ka paballangan Ngalingka'.

Na kuwan siga pa-mmean Yahudi, ya' sila doman luu gi mayat ta' tehang taabut Llaw Pahali. Dari lay sila pilay pa mman Gubnul Pilatu muhun bong dari soho' na pinōng towang buwa' battis ga lalla looy sikatallu mari sila sigla' matoy. Maka lay du puhunan da siga mayat looy noho' kinaddoan mandooy. ³² Dari lay na du soho' Gubnul siga sundalu na pilay, sampay lay na pōng da towang buwa' battis siga lalla looy ma bay llansang haboy ka si Isa. ³³ Suga' pag song da pa mman si Isa, pag nda' da, ndang lay na matoy. Dari ya' na sila bay mōng towang buwa' battis na. ³⁴ Suga' kuwan disu sundalu ndooy, lay gi nugsuk saddi si Isa ka budjak sampay magti pō' laha' haboyan bohe'.

³⁵ Na mimon pakaradjaan tuu si', makibana ku batan aku mismu bay kasakup. Sampay itu na tuntut ku ningkaam supaya pitsaya' na du kam. ³⁶ Na sabapan bay kahalan si Isa me' looy si', lay na binakbul tuna' njawom kitab, ilooy ma yuk na,

"Ya' luu pōng san disu towang na." ‡

³⁷ Maka luu gi disu tuna' njawom kitab lay na du binakbul, ilooy ma yuk na, "Paimanan da sina mintu jama looy ma bay binudjak me' da." ††

Si Isa kinubu

(Matiyu 27.57-61; Malkus 15.42-47; Lukas 23.50-56)

³⁸ Pag-anu, luu disu lalla man Aramatiya inawnan si Yusup lay pa mman Gubnul Pilatu muhun bong dari kaddo' na mayat si Isa kinubu. Si Yusup ilay si', mulit si Isa du, suga' ya' baw bay magpasayu sabap tawu ya ni siga pa-mmean Yahudi. Dari lay du ya pinadari me' Gubnul Pilatu, sampay lay na ya pilay maduwai mayat si Isa. ³⁹ Maka luu gi sohe' na yana si Nikodimus, lalla looy ma bay pingka' nammuhan si Isa sangom. Ga si Nikodimus ilay si' bay moo duwan jinis baddak hamut bay pinagsakot inawnan mira ka alos. Eka na, ganta' ga tallumpū' kilu man da ngintu mayat si Isa. ⁴⁰ Lay ja' si' paduwai da mayat si Isa, lay na llibod ka kuku pote' sambayan da mudburan baddak looy me' ndang tabiat bangsa Yahudi malihala' mayat.

⁴¹ Na ndooy tagan man si Isa bay nilansang, luu huma. Maka ni huma looy, luu tapit pampang bahau bay llowangan halli' man ngubu. ⁴² Dari pagka pipit na waktu man Llaw Pahali nagna', bo' ndang tapit du lowang pampang looy si', ndooy na man da bay nampat mayat si Isa.

Si Isa pinakallum

(Matiyu 28.1-8; Malkus 16.1-8; Lukas 24.1-12)

20 Na paddus ja' si' Llaw Pahali, sayu alab lagi ni llaw Ahad, lay na baw ga si Mariyam man Magdala pilay pa kubu looy, lindom lagi lahat. Pag takka ndooy, takita na na batu mehe man bay nambo behe kubu looy lay na lligiran pa bihing. ² Dari si', lay ya sonse pa mman si Pitel ka mulit looy ma kaasean si Isa nuntutan sila, yuk na, "Luu la bay ngalakkahan mayat Papu' tabi man jawom kubu na, bo' ya' san katoonan kami bong nnoy man da bay nganna!"

³ Dari si', lay na si Pitel ka pagkahi na mulit looy si' pilay pa kubu. ⁴ Sila si' pilay, sonse ja' sikaduwa, suga' tangkas ilooy disu man si Pitel sampay iya du bay duhu' takka. ⁵ Suga' ya' gi baw ya bay paasok. Pag koko' na nganda' pa jawom kubu looy, ilooy sa takita na kuku pote' man bay nungkus mayat si Isa.

⁶ Pag takka si Saymon Pitel, lay magti paasok pa jawom kubu looy. Ndooy si', takita na du kuku pote' looy ⁷ maka bay putus kōk si Isa. Suga' putus looy si' ndang lay na llappot bo' lay inanna' di-dī na. ⁸ Ya' hallom, lay na du mme' paasok mulit looy si' disu ma bay duhu' takka. Pag nda' na me' looy, boho' tud manganna na

† Kitab Jabul 22.18. †† Ndaun Kitab Jabul 69.21.

‡ Kitab Tawrat, Kalakka 12.46 maka Kitab Jabul 34.20. †† Kitab Nabi Zekaraya 12.10.

ya lay na si Isa llum pabalik.⁹ Ni waktu looy ya' gi tasayu da ndang luu na tuna' bay sinuwatan njawom kitab pasal Almasi pinakallum pabalik.

Si Isa nammuhan si Mariyam man Magdala

(Matiyu 28.9-10; Malkus 16.9-11)

¹⁰ Pag-anu si', lay na mole' ga mulit looy sikaduwa.
¹¹ Suga' kuwan si Mariyam baw, lay na pin patamban ndooy ni poan kubu. Bbuwatan na, nangis ja'. Pag-anu, sasang na si' nangis, lay na ya pakoko' nganda' pa jawom kubu looy.
¹² Pag nda' na, luu na ndooy duwa malaikat mangampu' pote' ningkō' ni bay limpa' mayat si Isa, disu ni kokan na, kuwan disu ni battisan na.
¹³ Tilaw da si' niiya, "Ongoy tu ko Nang nangis?"
 Pag tampung si Mariyam, "Luu la bay ngalakkahan mayat Papu' ku. Bo' ya' san katoonan ku bong bay bi-noo paninggai me' da."
¹⁴ Pus na halling me' looy, lay ya patele' pa bukutan na sampay luu na si Isa takita na nangge ndooy, suga' ya' gi tasayu na ga ilooy na si Isa.
¹⁵ Yuk si Isa niiya, "Ongoy ko Nang nangis? Soy tu pi-ha nu?"

Na kuwan si Mariyam baw si' tu, kanna na si Isa ga tukang huma ni tana' looy. Dari yuk na, "Pa', bong sabagay kau bay moo mayat si Isa pa tempat sarī, baan do' ku la bong ninggai, bo' takaddo' ku."

¹⁶ Yuk si Isa baw si' tu niiya, "Mariyam."

Dari ilooy ma lay ya paawop ni si Isa sambayan na halling ni pallun Hibrani, "Rabbuni!" Hatiyan na, "Guru".

¹⁷ Yuk si Isa niiya, "Daa ku kuwangkutan nu. Pawus gi situ ku pa jata' pa mman Mma' ku. Suga' tugun ku ningkau, pilay na ko pa mman siga danganakan ta. Baan nu sila pilay na ku pa jata' pa mman Mma' ku, yana Mma' bi, pa mman Tuhan ku, yana Tuhan bi."

¹⁸ Dari si', lay na du si Mariyam pilay pa mman siga mulit si Isa. Takka ndooy, yuk na, "Lay na la takita ku Papu' tabi!" Pag-anu, lay na du sila baan na ma bay tinugun niiya.

Si Isa nammuhan ga mulit na

(Matiyu 28.16-20; Malkus 16.14-18; Lukas 24.36-49)

¹⁹ Na pag tapit saddop llaw ni llaw looy du si', bbuwatan siga mulit si Isa, lay tapuk sabap tawu sila ni siga pa-mmean Yahudi. Suga' minsan lay kungsi' da lawang luma' mman da, sakayi da kasayu, luu na si Isa nangge ni tangngaan da. Yuk na ninsila, "Kasannangan ningkaam."
²⁰ Pag-anu si', lay na sila pakitahan na ga limpa' lansang ni tangan na sampay limpa' budjak ni saddi na. Kuwan siga mulit na si' tu, tud bay gāk pag nda' da luu na Papu' da llum pabalik.

²¹ Pag-anu si', lay na baw si Isa halling pabalik, "Kasannangan ningkaam. Yana me' Mma' ku bay mapitu aku noho' masaplag umanat mahap, damikiyan,

soho' ta na du kam ngalataan lahat masaplag."
²² Pus na halling me' looy, lay na ya mahuwa napas na ninsila, bo' na halling, "Timaun bi na Rū Sutsi'.
²³ Me' kaam siga wakil ku, bong ina kam bay ngampun jama ni bay dusa da, malaingkan inampun du sila me' Tuhan. Bong ina ya' ampun bi, malaingkan niya' du sila inampun me' Tuhan."

Si Isa nammuhan si Tomas

²⁴ Na ni waktu looy si' man si Isa bay patammu, luu disu ni mulit na bay kalikutan, yana si Tomas ma pinagdē si Kamba.
²⁵ Dari lay na du ya binaan me' siga pagkahi na mulit, yuk da, "Lay kami la sitammu ka Papu' tabi."

Tampung si Tomas baw, "Oy na kam na! Bong niya' do' bay takita ku limpa' lansang ni tangan na sampay tasallok ku ka timbō' ku, ya' ku kuhi pitsaya'. Maka subay do' bay tapurut ku ka tangan ku limpa' budjak ni saddi na bo' ku pitsaya'."

²⁶ Paddus ja' si' wawu' ngallaw, lay na baw kumpo ga mulit si Isa njawom luma' pabalik sampay luu na du ndooy si Tomas. Kuwan siga lawang da, me' sibuwu du lay kinunsi'. Suga' san me' looy, sakayi da kasayu, luu na baw balik si Isa nangge ni tangngaan da sambayan na halling, "Kasannangan ningkaam."
²⁷ Pag-anu si', yuk na ni si Tomas, "Tu ko Nges. Ndaun na tangan ku, bo' sallokun na ka timbō' nu, maka purutun na ka tangan nu limpa' budjak ni saddi ku. Pitsaya' na ko ba. Daa na ko hawal-hawalan."

²⁸ Yuk si Tomas niiya, "Papu' ta ko! Tuhan ta ko!"

²⁹ Pag tampung si Isa niiya, "Kau ina pitsaya' noy luu na ku takita nu. Suga' labi gi sina mehe supaat njata' sagannap ma pitsaya' niyaku minsan ku ya' bay takita da."

Maksud kitab tuu bay sinuwatan

³⁰ Na ni hāl pabuwatan kahaylan-haylan bay pō' si Isa ni pag-awpan ga mulit na, meka silay ya' na bay sinuwatan ni kitab tuu.
³¹ Suga' kasohean lay patabe' ku ntuu supaya kam pitsaya' si Isa yana Almasi, maka iya Anak Tuhan. Batan bong ina kam pitsaya' na niiya, malaingkan kole' kam kasampulnaan nyawa saumu-umu.

Kamintallu si Isa patammu ni siga mulit na

21 Paddus daka dangoy ngallaw, lay na baw si Isa patammu ni siga mulit na ndooy ni tapiyan Danaw Tiberias. Me' tuu salsila na:
² Ndooy si', luu ga si Saymon Pitel ka ga si Tomas ma pinagdē si Kamba, ka si Natanyel, lalla man Kana ndooy ni Jalil. Maka luu gi siga anak si Sibidi ka luu gi duwa pagkahi da mulit.
³ Dari yuk si Saymon Pitel ninsila, "Padilawut do' ku la."

Yuk siga sohe' na baw si' tu, "Ē, mme' kami ba." Dari lay na si' sila dutai ta' kumpit mukut. Suga' pupus na dambahangi sila bay ndooy, ya' san luu bay takole' da.

⁴ Pag kallat llaw, luu na baw si' Isa nangge ndooy ni tapiyan, suga' ya' bay tabista da ga iya na ndooy.

⁵ Pag-anu si', lay na ya nginganan sila, yuk na, "Ū siga anak, luu du takole' bi?"

Pag tampung da si', "Niya' la luu."

⁶ Yuk si' Isa, "Labuun bi do' ba pukut bi pa kawnan man kumpit bi. Kole' na sina kam." Lai ja' si', oy do' ba, ya' san tauwan da pukut da pa jawom kumpit tanda' landu' na eka daying da.

⁷ Pag-anu si', mulit looy ma nganggalla dī na ilooy ma kaasean si' Isa bay halling ni si' Pitel, "Papu' bilay hati si' ilooy!" Pag lay takale si' Pitel, ilooy ma magti du ya mamakoy pabalik batan bay ya ngurus mari ya sumunsaya' buwat. Pag-anu, bo' na kupa pa jawom bohe' pilay pa mman si' Isa. ⁸ Kuwan ga mulit looy si' kasohean, lay na du patuhut ta' kumpit da song pa bihing sambayan da nganggunut-gunut pukut da lapat me' daying. Lawak-lawak da man bihing, ga dahatus ila du. ⁹ Lay ja' si' sila duwai, ngita na sila daying tinunu ta' bā api. Maka luu gi tinapay.

¹⁰ Yuk si' Isa ninsila, "Moo na kam pitu daying bay takole' bi."

¹¹ Dari lay na pabeleng si' Pitel pa kumpit da nganggunut-gunut pukut da ka daying na pa bihing. Eka daying looy si' dahatus limampu'-tallu, mehe-mehe ja' sikamimon. Suga' san me' looy na si' kalap daying looy, ya' du bay gese' pukut da.

¹² Pag-anu, yuk si' Isa ninsila, "Tu na kam mangan."

Na kuwan siga mulit na baw si' tu, minsan tasayu da na iya na Papu', doman na pin baw sila masā bong tud iya na, suga' ya' du baw luu bay nawakka. ¹³ Pag-anu si', lay na si' Isa ngaddo' tinapay looy ka daying na bo' sinongan ninsila. ¹⁴ Dari si', ilooy na kamintallu si' Isa bay patammu ni ga mulit na paddus na bay pinakallum pabalik.

¹⁵ Lupus ja' si' sila bay mangan, yuk si' Isa ni si' Saymon Pitel, "Saymon, anak si' Yahiya, lumabi du kina ase' nu niyaku man ni siga sohe' nu?"

Yuk si' Pitel baw si' tu, "Oho' Papu', katoonan nu du kaasean ta ko."

Yuk si' Isa, "Bong me' naa, pakanun † sa siga bili-bili ku." ¹⁶ Pag-anu si', lay na baw ya nilaw balik, "Saymon, anak si' Yahiya, kaasean nu du ku kina?"

Pag tampung si' Pitel baw si' tu, "Oho' Papu', katoonan nu du bina kaasean ta ko."

† *Hati na, sinoho' tinoan sampay inayaran ni si' Pitel siga pagkahi na ma mme' ni si' Isa.*

Yuk si' Isa, "Bong me' naa, ipatun sa paayad siga bili-bili ku."

¹⁷ Pag-anu si', lay gi pinamintallu me' si' Isa nilaw, yuk na, "Saymon, anak si' Yahiya, tud kaasean nu du ku kina?"

Si' Pitel si' tu, tud bay susa pagka min tallu na ya bay tinilaw. Dari yuk na, "Papu', katoonan nu du bina mimon-mimon. Maka katoonan nu du bina kaasean ta ko."

Yuk si' Isa, "Bong me' naa, basta pakanun sa siga bili-bili ku. ¹⁸ Baan ta ko banahan Saymon, bay jaman nu umu sumaddong, sumunsaya' ja' ko mamakoyan dī nu maka dari ko lumān paninggai-paninggai ja' karomanan nu. Suga' pag ko ina mintu toa na, pinaggos sina ko ma-nnat siga langngon nu. Maka ni waktu looy ilay mintu, jama na mamakoyan kau maka binoo ko pa lugar ma ya' karomanan nu." ^{††19} Ngkon si' Isa bay mit-sala me' looy man na makitau bong pooy karuha kapatoy si' Pitel ni sinōng, pamaehe bantug pa Tuhan. Paddus me' looy si', yuk na ni si' Pitel, "Mme' ko niyaku."

²⁰ Dari lay du si' Pitel mme'. Mulit looy pun ma kaasean si' Isa lay na du mme' patuhut. Iya na silay mulit looy ma bay pasande-sande ni Papu' Isa sasang da mangan bay sangom looy. Maka iya na du bay gi nilaw bong soy song nipu si' Isa. Na pag tele' si' Pitel, takita na na ya patuhut. ²¹ Dari yuk si' Pitel ni si' Isa, "Papu', pooy baw lay la ni lalla tee? Oy lay mintu katuwa' niya?"

²² Pag tampung si' Isa, "Bong ku doman llum na pin ngabut sampay ku pabeleng, ongoy subay na pin katoonan nu? Mme' ja' ko ba niyaku." ²³ Dari sabapan bay bitsala si' Isa si', magpa'-pā' na aka ni siga suku' na pasal mulit looy ya' na kono' matoy. Mingkan si', sa' ga me' looy bay halling si' Isa. Arapun yuk na, "Bong ku doman llum na pin ya ngabut sampay ku pabeleng, ongoy subay na pin katoonan nu?"

²⁴ Na mulit looy si' ma bay pinagbitsalahan, yana aku na situ ma nuntut mimon salsila tuu ma bay suwatan ku. Na kami itu suku' si' Isa, katoonan kami bana sadja' mimon ituu ma bay tuntutan ku si'. ²⁵ Ni hāl pakaradjaan bay pabuwat si' Isa, meka gi silay ya' bay pinatabe' ni kitab tuu. Bong si' ilay bay sinuwatan labbasakayi, ya' na taambat eka būk. Marean ta ya' na tabuwat njawom junya'.

†† *Hantak bitsala si' Isa, bbos-bbos pinaggos si' Pitel ma-nnat langngon na nilansang ta' tehang. Hatiyan jama mamakoyan si' Pitel, bbuwatan da musas iya.*

Salsila siga Rasul

Pahati

Kitab tuu itu bay sinuwatan me' si Lukas. Iya ilay disu duktul ma daran bay mme' ni ga si Pol ngalataan kalahat-lahatan masaplag pasal si Isa Almasi ka pamarinta Tuhan. Maka si Lukas ilay bay du nuwat kitab looy inawnan "Umanat Mahap pasal si Isa Almasi."

Njawom kitab tuu si Lukas nuwat salsila bong oy bay pabuwat siga rasul paddus si Isa bay inangkat pa sulga'. Hatiyan "rasul" yana jama bay pinene' me' si Isa binuwat tukang masaplag umanat mahap pasal iya. Siga rasul ilay binuwatan me' si Isa kawasa-kapatut ngulian jama ka malakka siga seytan man jawom baran da sampay mō' jinisan sipat kawasa sarī.

Na numbul satu njawom umanat ga rasul si Isa yana hāl me' si Isa bay pitu pa junya' nongan umu na man muwasan dusa manusiya'. Maka njawom umanat da nuntut sila pasal kapatoy si Isa sampay me' na bay llum na pabalik njawom tallu ngallaw.

Na sibuwat siga rasul bay masaplag isu-isu ni Yahudiya, yana lahat bangsa da Yahudi. Suga' pagka kaekahan Yahudi bay nuwak umanat da, lay na sila pilay masaplag pa jinisan bangsa ni kalahat-lahatan sarī. Daran sila ni laugan ka tajīl sampay kasohean lay na ga pinapatoy sabap me' da bay masaplag awon si Isa.

Njawom kitab tuu luu duwa rasul si Isa daran sinabbut yana si Pitel (siga juran 1-12) ka si Pol (siga juran 13-28). Kitab tuu tu, san inawnan "Salsila siga Rasul si Isa Almasi," dari du baw binilang salsila Rū Sutsi'. Batan njawom kitab tuu luu du bay tinuntut pasal katakka Rū Sutsi', yana Rū Tuhan. Maksud na bay pinapitu pa junya' muwanan siga suku' si Isa gaos mehe ka kawasa man da majatu mimon ma bay sinuku' me' si Isa ninsila. Bila jama pitsaya' ni si Isa, pinaasokan sila Rū Sutsi'. Iya ina tukang nabang siga suku' si Isa buwat kahandak Tuhan. Maka luu na pin ya ngunungan sila sampay mataggu iman da.

Ituu bay sinuwatan me' si Lukas luu na ga tallumpu'-dambuwa' taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

SALSILA SIGA RASUL

Si Lukas nuwat pa mman bagay na si Tiyopilus

1 Tuwan Tiyopilus, itu na baw suwat ku ni kaduwa pa mman nu. Ni bay suwat ku sibuwat, bay tuntut ku ningkau salsila si Isa. Njawom suwat looy, lay ko tuntutan ku pasal jinisan pabuwatan na sampay ga tō' na ²⁻³ ngabut sampay na bay inangkat pa sulga'.

Na ya' gi si' ngabut waktu na bay inangkat pa sulga', katoonan nu na du, lay ya pinapatoy llansang ta' tehing. Suga' pag patoy na, lay du baw ya pinakallum me' Tuhan. Llum ja' si' ya pabalik, luu gi mpatpū' ngallaw halloman na daran gi nammuhan siga rasul na ma bay pene' na man tabang Rū Sutsi'. Bo' meka gi bukti' bay pakitahan na sila mari tatantu da tud lay na ya llum pabalik. Maka lay gi sampunan na pangahati da pasal pamarinta Tuhan.

Na tapit ja' si' waktu man na inangkat pa sulga', luu siga panohoan bay soho' na binean ni siga rasul na. ⁴ Disu panohoan na ninsila, yuk na, "Daa do' kam lakka man Jerusalem. Agarun bi do' katakka Rū Sutsi' ma bay njanji' me' Mma' ku pinamuwan ningkaam. Sa' ba, man maruhu' lagi ndang bay kam baan ku pasal iya? ⁵ Ni bay jaman si Yahiya ilay, bohe' ja' man na mandi jama. Suga' ya' na du sina hallom, kuwan kaam, Rū Sutsi' na man mandi kaam." †

Si Isa inangkat pa sulga'

⁶ Pag-anu, luu disu llaw, sasang ga si Isa kumpo-kumpo ka ga mulit na pabalik, tilaw da niya, "Papu', ituu na kitu masa man nu maddusan bangsa tabi Israil man komkoman parinta Rom sampay matangge pagkasultan nu?"

† *Hati na, ya' na hallom, pinatannaan sila Rū Tuhan ma pinag-awnan Rū Sutsi'.*

⁷ Tampung si Isa, "Isu-isu Mma' ku ngangganta' bong llaw oy atawa masa sumilan man na majatu gara' na. San ya' na katoonan bi. ⁸ Suga' subay katoonan bi, binuwanan du sina kam kawasa pag mintu kam pinatannaan na Rū Sutsi'. Dari masaplag na sina kam mintu pasal aku ni Jerusalem sampay ni sikaliput Yahudiya ka Samariya, maka sampay pa sika-mpat pidju alam."

⁹ Paddus si Isa mitsala ninsila, ilooy ma lay na ya inangkat pa ta' langit ni pag-awpan da sasang da maiman. Sampay ya' na ya takita kalimbuan me' tayi' baliyu.

¹⁰ Na sasang da masi ngahangad pa ta' langit, sarunduun du luu duwa lalla pote' pamakoy da nangge ni bihing da. ¹¹ Yuk da, "Kaam, jama Jalil, ongoy tu amuamu kam ngahangad langit? Si Isa ilay si' ma bay takita bi inangkat pa sulga', luu du sina masa na pabeleng. Pag duwai na ina bbos-bbos, sibu' du hantang na ka waktu na si' bay dutai."

Ganti' si Judas pinene'

¹² Pag-anu si', lay na pabeleng ga rasul looy pa Jerusalem lakka man Punu Jaytun. (Punu looy ilay kulang-labi disu batu du lawak na man Jerusalem.) ¹³ Siga rasul looy ilay si' yana ga si Pitel, si Yahiya, si Ya'kub, si Andru, si Pilip, si Tomas, si Baltolome, si Matiyu, si Ya'kub, yana anak si Alpiyus, si Saymon ma bay pingka' ngatuhan parinta Rom, maka si Judas yana anak si Ya'kub.

Takka ja' si' sila pa Jerusalem, lay sila dutai pa jawom bilik luha ni kaduwa pangkat luma' man da tamban.

¹⁴ Sila ilay ndang daran kumpo-kumpo ndooy maku duwaa. Maka luu gi kasohean danda sampay na si Mariyam, yana nne' si Isa, ka siga siyali si Isa ma lalla daran du mme' ninsila maku duwaa.

¹⁵ Na luu ja' si' daka dangoy ngallaw bay pingka', luu na ga dahatus duwampū' jama ma pitsaya' ni si Isa bay kumpo ndooy. Pag-anu, lay do' si Pitel nangge ni tangngaan da mitsala, yuk na, ¹⁶⁻¹⁷ "Siga danganakan, subay situ kitabi isun bong soy pene' tabi ganti' ni si Judas. Nandang katoonan bi na du, si Judas pun lay du pinene' me' si Isa binuwat rasul na sibu' du ka kami. Bo' lay du ya tabe' ni pabuwatan ma bay sinuku' ningkami sali'-sali'. Suga' ndang katoonan bi na du, maruhu'-ruhu' Nabi Daud bay nuna' njawom kitab man kapandoyan Rū Sutsi' pasal disu lalla ma nipu Almasi ni sinōng. Na tiyap-tiyap tuna' nabi ina, masti' binakbul ja'. Bo' lai na du bana binakbul tuna' looy si' njata' si Judas waktu na bay moo jama nungkuban si Isa.

¹⁸⁻¹⁹ "Maka ndang katoonan bi na du, ni kasasso si Judas bay nipu jama ya' dusahan, lay na papole' na hasil na bay nipu, bo' lay gi ya nganggantung dī na. Sakayi

na tatammu, lay na ya labu' sampay mangkak na baran na. Maka lay na bakka' battong na sampay paluwa' na tabbuk na. Dari habal pasal bay kadarihan na lata' na ni sikaliput Jerusalem. Kuwan hasil looy si', lay na pinakoy man malli tana'. Dari tana' looy si' lay na inawnan me' siga jama Jerusalem ni pallun da Yahudi, Akeldama, hatiyan na, Tana' Ballihan Laha'."

²⁰ Dari yuk si Pitel lagi, "Na pagka ya' na luu si Judas, subay situ luu ganti' na. Nandang-ndang yuk njawom Kitab Jabul,

'Subay luu paganti' ni bay ntan na.' †

Maka yuk njawom kitab,

'Subay pinabiya luma' na, ya' na magjama pabalik.' ††

²¹⁻²² "Sangkon," yuk si Pitel, "subay kitabi mene' ganti' si Judas mari sukup na balik sapu-duwa eka kami siga rasul si Isa. Ganti' na subay jama ndang bay samod ka kami ka Papu' Isa labba man bay jaman si Yahiya mandi jama ngabut sampay pa waktu Papu' Isa bay inangkat pa sulga'."

²³ Dari si' luu duwa lalla pamenean da, disu si Yusup Balsabas pinag-awnan si Justus, kuwan ilooy disu, si Matiyas. ²⁴ Pag-anu si', lay na do' si Pitel ka ga sohe' na maku duwaa, yuk da, "Papu', isu-isu kau toon pangatayan manusiya' sikamimon. Bong anu, pakitahan nu do' kami bong mamoooy pene' nu ni antara' ga lalla tuu ma duwa ²⁵ binuwat rasul nu man nganggantian imuwa si Judas. Batan si Judas ilay, lay na ngalabbahan pagkarasul na. Sampay lai na ya tumilu' pa lugar looy ma pata' niya." ²⁶ Na lupus ja' si' sila bay maku duwaa, lay takoot da yana awon si Matiyas. Dari iya na bay pinatabe' ni ga rasul si Isa ma sapu-dambuwa'.

Katakka Rū Sutsi'

2 Na pag taabut llaw paballangan bangsa Yahudi inawnan Pentekos, † mimon suku' si Isa lay kumpo ta' luma'. ² Sasang da ndooy ningkō', sarunduun du luu bahunus ngallub na duwai man ta' langit me' halling baliyu landos sampay panno' na njawom luma' looy me' bahunus looy. ³ Maka luu bay tulun me' dagbos api lansuk nampi njata' da sali'-sali'. ⁴ Pag-anu, ilooy ma inassob na sila sikamimon me' Rū Sutsi'. Maka man kawasa na, mitsala na ga sila ni jinisan pallun ma ya' san bay pingka' kapandoyan da.

⁵ Na ni waktu looy du si', meka Yahudi ma ngisbat Tuhan ndang luu na bay takka pa Jerusalem man kalahat-lahatan ni sikaliput junya' mme' ni paballangan Pentekos. ⁶ Pag takale da haddo halling ga suku' si Isa pō' man luma' looy, lay na sila bahuklud pilay. Takka ndooy, tud inu-inu sila sabap takale da na jinisan pal-

† Kitab Jabul 109.8. †† Kitab Jabul 69.25. ‡ Hatiyan Pentekos yana "ni kalimampū'." Paddus disu paballangan inawnan Ngalingka', pag lay ja' pingka' limampū' ngallaw, pasunu' na paballangan Pentekos. Maksud paballangan Pentekos, man bangsa Yahudi muwan pagsukuhan pa Tuhan ni bay kattoman takole' da ni huma da.

lun ma pinakoy ni kalahat-lahatan man da bay lakka.
⁷ Ni kajayip da, yuk da padisu-padisu, "Pooy lay la me' da kapabuwat me' looy? Siga jama naa bina lab-basakayi jama man Jalil sadja' ntuu ni Israil. ⁸ Ongoy baw taggaha' pandoy na ga sila mitsala ni mimon pal-lun tabi mismu?"

⁹ Na ga jama looy si' ma bay bahuklud pilay, luu na ga kasohean man Paltiya, kasohean man Midiya ka kasohean man Elam. Maka luu gi kasohean man Mesopotamiya ka Yahudiya, man Kapadosiya ka Puntus, maka kasohean man Asiya. ¹⁰ Kasohean sila man Pirijiya ka man Pampilya. Luu gi kasohean man Ejipt ka Libiya ma tapit pa Sayrin. Bo' luu gi siga bisita lakka man Rom. ¹¹ Kasohean sila Yahudi maka kasohean bay mme' paasok ni agama Yahudi. Jama man nusa Krit luu du. Maka bangsa Arab pun, luu du ndooy. Dari yuk dangan pa dangan, "Ongoy tu la labbasakayi na kitabi kale sila mitsala ni siga pallun tabi mismu pasal pakaradjaan kainu-inu bay pabuwat Tuhan?" ¹² Dari tud bay jayip sila sampay papiha-piha na ga sila bong ongoy me' looy. Yuk da padisu-padisu, "Oy do' tu hatiyan na me' tuu?" ¹³ Suga' kasohean baw gam pin ngaludjum siga suku' si' Isa, yuk da, "Ē, lango ja' bina sila!"

Umanat si Pitel

¹⁴ Pag takale ga si Pitel bitsala da, lay ya nangge ka ga pagkahi na rasul sikasapu-dambuwa' bo' da pō' pa baanan ga jama looy. Pag-anu, ilooy ma mitsala si Pitel pahaddo, yuk na, "Kaam, ga pagkahi ku Yahudi sampay na mimon ma luntuu ni Jerusalem, pakale do' kam mari tahati bi bong oy bay katuwa' ningkami. ¹⁵ Bong kam mista lango kami, magsā' kam. Boho' situ lisag siyam sayu batnaa. Soy ntuu lango subu alab lagi?"

¹⁶ Arapun ituu tu ma bay katuwa' ningkami yana bay tuna' Nabi Joel matto' binakbul na batnaa, ilooy ma yuk na,

¹⁷ Yuk Tuhan, 'Ni ahil jaman, patanna' ku Rū ku njata' bangsa sikamimon.

Kuwan siga anak bi, danda-lalla, masampay na siga umanat ma pinalahil me' Rū ku ninsila.

Kuwan kalallahan bi ma anak-anak bahau, pinakitahan na siga pandapat.

Kuwan ga kalallahan bi pun ma toa na, luu du palahil Rū ku ninsila njawom siga upihan da.

¹⁸ Ni masa looy ilay mintu, minsan siga ata ma pitsaya' niyaku, danda-lalla, patanna' ku na du Rū ku ninsila. Pag-anu, bo' da masampay siga umanat ma pinalahil me' Rū ku ninsila.

¹⁹ Bbos-bbos, mō' du sina ku jinisan pakaradjaan kahaylan-haylan ta' langit sampay ta' gumi, yana laha' ka api sampay humbu kapa.

²⁰ Kuwan mataallaw ilay mintu, ngalindom na. Maka buwan pun, me' dagbos laha' na sina. Pus me' looy, ilooy ma takka na llaw ma ya' luu sibuh sabanding na, yana llaw Papuh malahil ehe kabantugan na.

²¹ Pag-anu, soysoy ina mintu nginganan Papuh maku kasalamatan, masti' sinalamat ja' sina sila.' " †

²² Na lupus ja' si' si Pitel bay maintoman sila palman looy si', yuk na, "Kaam, siga pagkahi ku bangsa Israil, pakalehun bi do' bitsala ku. Paintoman ta do' kam pasal si Isa, lalla looy man Nasaret ma bay pinapitu me' Tuhan. Tuhan ilay bay mō' bukti' si Isa lakka man iya batan luu na pin ya nganggaosan iya buwat jinisan pabuwatan kahaylan-haylan ka sipat kawasa. Kaam pun ina, katoonan bi na du bana bitsala ku batan meka sipat kawasa bay pabuwat si Isa ni pag-awpan bi.

²³ Suga' san me' looy, lay gi ya papatoy bi. Lay ya bay pa-ntan bi ni siga jama jahallis noho' nilansang ta' tehng. Kamasa', ilooy ilay si' sikamimon ndang bay ginanta' me' Tuhan man maruhu'-ruhu' lagi man majatu gara' na. ²⁴ Suga' san si Isa bay pinapatoy, lay na du ya pinakallum me' Tuhan. Lay na ya pinaddusan man komkoman kapatoy batan ndang tunmanūn sina niya ā me' kapatoy.

²⁵ "Lagi' na, ndang bay silay sinabbut me' Nabi Daud njawom kitab bitsala Almasi, ilooy ma yuk na, 'Katoonan ku luu na pin Tuhan ngunungan aku. Ya' situ kuhi jadju' iman ku batan tattap ko ni bihing ku.

²⁶ Sangkon panno' atay ku le' kagakan mudji kau. Minsan ku matoy, luu gi holat ku,

²⁷ batan katoonan ku ya' du ku pabiya nu ni tahanan jama matoy. Ya' du pabiya nu baran ku ngahalu' njawom kubu, me' aku sutsi' ningkau.

²⁸ Lay na ku pakitahan nu lān pa jawom kaallum bahau. Dari sukup kagakan ku sabap luu na pin ko ni bihing ku.' " ††

²⁹ Yuk si Pitel lagi, "Na siga danganakan ku, Nabi Daud ilay si' bay mitsala, tarang-tarang na, ya' ya bay ngawnan dī na, batan ndang katoonan tabi na du, pagpatoy na, lay du ya bay kinubu, sampay ya' na ya bay pō' pabalik. Bo' masi gi luu kubu na ni lahat tabi.

³⁰⁻³¹ "Na maruhu' ilay, sasang Nabi Daud masi magsultan ni Israil, lay ya njanjian me' Tuhan binuwanan disu panubu' ma magsultan saumu-umu. Bo' lay gi sinapahan me' Tuhan. Dari, lay na du kinanna me' Nabi Daud. Maka taabut na bay nuwat bitsala looy si', ilooy ma yuk na, 'Ya' du ku pabiya nu ni tahanan jama matoy,' maka 'Ya' du ku pabiya nu ngahalu' njawom kubu,' ndang katoonan Nabi Daud sa' du tuwa' pa dī na. Arapun, me' iya disu nabi, bay ja' ya mō' tuna' pasal kadarihan panubu' na ma bay bā' Tuhan magsultan saumu-umu. Dari, sabapan tuna' looy, tahati tabi na hantak bitsala Nabi Daud pinakallum du Al-

† Kitab Nabi Joel 2.28-32. †† Kitab Jabul 16.8-11.

masi pabalik.³² Na Almasi ilay si' yana si Isa. Kon itu ku kabā' me' tuu batan kami mismu sikamimon ma lun-tuu bay kasakup lay na ya pinakallum me' Tuhan.

³³ Bo' lay gi ya inangkat pa sulga' sampay lay na pinat-inkō' ni bihing Mma' na Tuhan huwin pa kawnan nja-wom kabantugan mehe. Bo' lay gi ya binuwanan kap-atut matannaan siga suku' na Rū Sutsi' me' ndang bay njanji' me' Mma' na. Dari ituu tu si' ma bahau ja' bay takita bi sampay takale bi ni baanan kami poonan man Rū Sutsi' ma bay pinatanna' ningkami.

³⁴⁻³⁵ "Na bukti' ni hāl me' Almasi bay inangkat pa sul-ga', luu du silay bay sinuwatan me' Nabi Daud, ilooy ma yuk na,

'Halling Tuhan ni Papu' ku, "Ningkō' na ko ni bihing ku huwin pa kawnan, bo' nna' ku mimon banta nu ni diy-o' pāt battis nu." ' †

Dari tumatanda' na Nabi Daud ya' bay mitsala dī na batan Papu' na yana si Isa Almasi, bay inangkat pa sul-ga', sa' ga iya.

³⁶ "Sangkon," yuk si Pitel, "subay katoonan bi na sam-pay mimon pagkahi tabi bangsa Israil, inawnan si Isa ma bay lansang bi ta' tehang, iya na silay bay pinene' me' Tuhan binuwat Papu' tabi ka Tukang Nalamat tabi."

³⁷ Pag lay ja' takale siga jama ndooy bay bitsala si Pi-tel, lassa sobak na ga atay da ni kasasso da. Dari yuk da ni si Pitel ka ga pagkahi na rasul, "Siga mbuwa' danganakan, oy tu la pata' subay pabuwat kami su-paya kami inampun me' Tuhan?"

³⁸ Pag tampung si Pitel, "Subay kam nawbat sali'-sali', bo' bi noho' pinandi ni awon si Isa Almasi. Me' looy ilay, puwas na mimon dusa bi pa Tuhan bo' bi buwanan na ladjiki', yana Rū Sutsi'.³⁹ Batan ndang in-aa sina bay janji' Tuhan ningkaam mag-anak-mpu, sampay ni mimon manusiya' matā-matapit. Awnan ku ilay si' yana sikamimon ma bay lliyun me' Papu' tabi Tuhan pa jawom okoman na."

⁴⁰ Na sarī man ilooy si', meka gi bitsala si Pitel man na noan sila kabanahan. Sigi-sigi ya nganjung nin-sila, yuk na, "Bean bi na bay halling ku si' mari kam salamat man mulka' ma labu' bbos-bbos ni siga jama maat ni angkat-angkatan batnaa."

⁴¹ Dari meka na jama bay pitsaya' ni umanat si Pitel sampay lay na du sila noho' pinandi. Eka jama bay pasampun ni baanan suku' si Isa bay llaw looy, kulang-labi tallu libu.⁴² Maka labba man llaw looy, sigi-sigi na sila pō' pakale ni tō' siga rasul si Isa. Dambuwa' atay na sila maka daran na sila kumpo-kumpo mangan sampay maku duwaa.

Sagannap ma mme' ni si Isa sikaase'-kaase'

⁴³ Na ni waktu looy si', meka na pabuwatan kahay-lan-haylan ka sipat kawasa Tuhan bay pinō' me' siga rasul. Dari mimon jama ndooy ni Jerusalem tud inu-inu ninsila.⁴⁴ Kuwan sagannap ma pitsaya' ni si Isa, tud lungbid sila. Bong luu alta' da atawa balanja' da, sali'-sali' na sila mahampitan soysoy sila kabus.⁴⁵ Kaso-hean lay gi maballihan tana' da ka alta' da bong pin tahampitan da ja' pagkahi da ma tiksa'.⁴⁶ Llaw-llaw kumpo sila numba ni langga mehe. Ni kahilas atay da, gāk sila sipahampit-pahampit kinakan da maka tigi' sila siharung-harung mangan ni siga luma' da.⁴⁷ Wā sila mudji Tuhan sampay kamahapan na mimon jama ni Jerusalem ni arat da. Dari llaw pa dangallaw, pasam-pun bo' pasampun na pin eka jama ma sinalamat me' Tuhan.

Lalla ya' kapalān inulian me' si Pitel

3 Pag-anu, luu disu llaw, lay pilay si Pitel ka si Yahiya pa langga mehe ga lisag tallu kohap, yana disu waktu man jama pō' maku duwaa pa Tuhan.² Na ndooy ni behe lawang paga haman langga looy, yana lawang pinag-awnan "Lawang Lingkatan," luu disu lal-la magpamaku sīn. Ya' ya kapalān man jom kūn indu' na lagi. Sangkon llaw-llaw llanggung ya pilay supaya ya kapaku saraka ni jama ma paasok.³ Takita na ja' si' ga si Pitel ka si Yahiya song paasok, lay du sila pakuhan lalla looy.⁴ Pag-anu si', pinatong na ya me' si Pitel ka si Yahiya. Maka yuk si Pitel niiya, "Nges, ngan-da' ko pitu pa mman kami."⁵ Dari si', lai na du lalla looy nganda' pa mman da. Kanna na binuwanan na ya.

⁶ Suga' yuk si Pitel niiya, "Ya' la luu sīn ku suga' buwanan ta na ko ma luu niyaku. Man kawasa-kapatut awon si Isa Almasi, lalla looy man Nasaret, nangge na ko, bo' nu lumān."⁷ Pag-anu si', ilooy ma hinela' na tangan na me' si Pitel pinatangge. Dari sarunduun du takka na anggawta' battis na sampay buku-buku na.⁸ Maka lay na ga ya palambung bo' na magliputan lumān. Sampay lay na ya mme' ni si Pitel ka si Yahiya paasok pa jawom haman langga mehe sambayan na maglambungan lumān mudji Tuhan.⁹ Bo' sikamimon na jama bay ngita iya lumān sambayan na muwan pudji pa Tuhan.¹⁰ Tud bay haylan sila batan takila da na iya na lalla looy ma ya' bay kapalān magpamaku sīn ni behe Lawang Lingkatan.

Umanat si Pitel ni langga mehe

¹¹ Na lalla looy si' masi nguwangkutan si Pitel ka si Yahiya ngabut sampay ni Sawrung Sultan Sulayman ni haman langga mehe. Dari si', bahuklud na jama sonse pilay nganda' iya ni kajayip da.

† Kitab Jabul 110.1.

¹² Pag nda' si Pitel me' looy, yuk na ninsila, "Kaam, pagkahi ku jama Israil, ongoy kam inu-inu? Maka ongoy kam matong kami na pin saula-ula danan lalla tuu kapalān na man kawasa kami atawa sabap basag kami ngisbat Tuhan? ¹³ Sa' situ man kami, arapun man kawasa Tuhan ma bay inisbat me' Nabi Ibrahim, Nabi Isahak, Nabi Ya'kub sampay na kabbo'-bboan tabi kasohean. Tuhan ilay si' bay ngulian lalla tuu man na muwan kabantugan mehe ni si Isa, lalla ma wā ngasip ni kahandak Tuhan. Ilooy na silay Isa ma bay pa-ntan bi pa mman Gubnul Pilatu sinoho' pinapatoy. San ya adak na bay paddusan Gubnul Pilatu, lay gi sinagga' me' bi. ¹⁴ Mingkan si Isa ilay sutsi' maka intong, suga' lay ja' ya tuwak bi. Minsan doman na Gubnul Pilatu maddusan iya, ya' du kam kuhi. Gam pin ilooy ya pogos bi pinaddusan jama pamomono'. ¹⁵ Bo' ilooy ma poonan kaallum ma ya' luu katapusan na, iya ya bay papatoy bi. Lipara luu du Tuhan bay makallum iya. Kami itu, kon kami kabā' mattan lum na ya pabalik batan kami mismu bay kasakup.

¹⁶ "Na lalla tuu itu, tasayu bi na du ndang ya' ya bay kapalān lakka man kūn indu' na lagi. Pag batnaa, itu na ya bay inulian ni pag-awpan bi. Bo' poonan na baw itu si' bay kaulian isu-isu man sabapan pangando kami ni si Isa ka ni kawasa awon na."

¹⁷ Yuk si Pitel lagi, "Siga mbuwa' danganakan, katooan ku du kaam ina ka ga pa-mmean bi bay mapatoy si Isa ni kaawam bi. Ya' san bay taingat bi ga tud iya na Almasi, tukang nalamat bay pinapitu me' Tuhan.

¹⁸ Sabagay, man maruhu'-ruhu' lagi, ndang bay pinalahil me' Tuhan njawom siga tuna' kanabi-nabihan, bong inawnan Almasi, subay ya lumingka' njawom kabinsanaan. Dari sabapan ilooy ma bay pabuwat bi niiya, lay na du binakbul siga tuna' da.

¹⁹ Sangkon, nawbat na kam bo' bi lilla' na pa Tuhan supaya pinuwasan na dusa bi. ²⁰ Me' looy ilay, kole' gi kam kasannangan njawom atay bi sabapan pagkati-buuk bi ka Tuhan. Lagi' na, papitu Tuhan du sina mintu si Isa pa mman bi, yana Almasi ma ndang bay pinene' binuwat tukang nalamat kaam. ²¹ Batnaa ndooy na do' ya ni sulga' ngkod-ngkoran ya' gi taabut masa man Tuhan mabahauwan mimon-mimon me' ndang bay tinuna' me' kanabi-nabihan matto'.

²² "Maka ni kapasal Almasi ina, ndang bay tinuna' me' Nabi Musa ni kabbo'-bboan tabi, yuk na, 'Bbos-bbos ina, pinoan du kam me' Tuhan disu nabi me' aku du, turunan bangsa tabi du. Subay bean bi bitsala na sikamimon. ²³ Pag lahil nabi looy ilay mintu, sagannap ma ya' ngahasi bitsala na, ya' na tabe' ni suku' Tuhan. Bo' na, ilooy na silay mintu poonan man da binasa.' " †

²⁴ Yuk si Pitel lagi, "Sarī man Nabi Musa, mimon kanabi-nabihan nagna' man bay jaman Nabi Samwel, lay

du bay nuna' siga pakaradjaan ma binakbul na ni masa batnaa.

²⁵ "Kitabi itu siga Yahudi yana panubu' siga kanabi-nabihan looy ma bay masampay siga janji' Tuhan ni bangsa tabi. Maka tabe' na du kitabi ni pagsulutan Tuhan ka kabbo'-bboan tabi. Na njawom pagsulutan da, lay nganjanji' Tuhan ni bbo' tabi Nabi Ibrahim, yuk na,

'Bbos-bbos mimon kabangsa-bangsahan sinupaatan man sabapan panubu' nu.' ††

²⁶ Na panubu' looy ilay si' yana Ilooy ma Sutsi', ma wā mme' ni kahandak Tuhan, yana si Isa. Iya bay pinapitu me' Tuhan duhu' pa mman bangsa tabi Yahudi nabanngan kitabi nikutan mimon kalaatan tabi."

Si Pitel ka si Yahiya sinumariya me' siga pa-mmean agama Yahudi

4 Pag-anu, sasang si Pitel ka si Yahiya masaplagaan jama ndooy, takka na baw siga imam ka kapitan siga tukang jaga langga mehe. Maka luu na du siga guru langkaw man disu palhimpunan inawnan Saddusi. ² Tud bay dugahan sila sabap njawom tō' ga si Pitel luu du tabe' pasal si Isa lay na pinakallum. Bo' ilooy na silay sipat ga jama matoy pinakallum du pabalik. Bo' siga Saddusi ya' pitsaya' jama matoy pinakallum. ³ Dari lay sungkuban da si Pitel ka si Yahiya. Suga' pagka song pa sangom na lahat, lay na do' sila njil dambahangi. Noy llaw na bo' da sinumariya. ⁴ Suga' minsan sila lay tajīl, meka na jama ma bay kale umanat da ni poan pitsaya' na ni si Isa. Dari eka kalallahan ma pitsaya' na ni si Isa lay na ngabut ga lima libu, sarī gi karandahan ka ga anak-anak.

⁵ Pag sayu, luu na kumpo siga pa-mmean Yahudi ka ga matatoa ni agama sampay ga guru sara' agama ndooy ni Jerusalem. ⁶ Sampay si Annas, yana bay panghulu' imam, luu na du ndooy ka ga kakampungan na yana si Kayapas, si Yahiya ka si Aleksandel. Maka luu du kampung na sarī ndooy. ⁷ Dari lay na soho' da si Pitel ka si Yahiya binoo pa awpan da sinumariya. Luu ja' si', tilaw da, "Man kawasa soy do' ina atawa man kapatut awon soy bay man bi ngulian lalla tuu ma ya' bay kapalān?"

⁸ Na si Pitel si' tu, ssob na me' Rū Sutsi'. Dari yuk na ninsila, "Kaam, siga pa-mmean bangsa tabi ka ga matatoa ni agama, ⁹ bong kam ngusiat kami pasal timbang kami ngulian lalla tuu ma ya' bay kapalān, me' tuu: ¹⁰ Subay sina tahati bi sampay mimon pagkahi tabi bangsa Israil, lalla tuu ma kapatangge na ni awpan bi batnaa, poonan na bay kaulian, man kawasa-kapatut awon si Isa Almasi, lalla looy man Nasaret. Iya na silay Isa looy ma bay llansang me' bi ta' tehing. Suga' pag patoy na, lay na du ya pinakallum me'

† Kitab Tawrat, Duteronomi 18.15; 18.19.

†† Panagnaan ni Awwal Jaman 22.18.

Tuhan. ¹¹ Bo' iya na silay bay ndalil pa batu looy nja-wom kitab, ilooy ma yuk na, 'Batu ma bay tinimanan me' siga tukang buwat luma' batu, ilooy ya bay dari patingkat kapansahaliyan na man sikamimon.' †

¹² Na iya ilay, isu-isu iya kasalamat ningkitab. Batan ya' luu ta' babaw junya' sarī man iya bay papitu Tuhan nalamat manusiya'."

¹³ Pag nda' baanan siga pa-mmean agama ndooy nawakka ga si Pitel ka si Yahiya mitsala, tud bay jayip sila. Batan katoonan da ya' san sila iskulan maka jama biyasa sadja' sila. Suga' hangat sila ngaliling, takila da na sila sikaduwa ndang bay lungbid ka si Isa. ¹⁴ Ga pa-mmean looy si' tu, ya' na luu dapat da nahawi sabap takita da na lalla looy ma ya' bay kapalān kaulian na, sampay luu na ya nangge ni bihing si Pitel ka si Yahiya.

¹⁵ Dari si', lay na do' sinoho' ga si Pitel pō' man jawom luma' sara' samantala'. Kuwan siga pa-mmean looy, lay na do' isun, ¹⁶ yuk da, "Pooy tu la me' tabi buwat siga lalla looy? Tumatanda' na bilay ni jama sikamimon ntuu ni Jerusalem lay sila bay kapō' sipat kawasa Tuhan. Tud ya' na luu dapat tabi makiluba'.

¹⁷ Suga' mari ya' na song patanyag umanat da, banda-an tabi na sila ya' noho' nabbut awon si Isa pabalik ni soysoy ja'."

¹⁸ Pag lupus da isun, lay na llinganan si Pitel ka si Yahiya, bo' da binandaan ya' na dari mitsala atawa nō' pasal si Isa pabalik.

¹⁹ Suga' iya tampung si Pitel ka si Yahiya, "Pamikihan bi te' ba bong mamoooy numan ni kahandak Tuhan: Subay kaam binean atawa iya? ²⁰ Bo' kami baw tu, tun-manūn me' kami patagong maan jama ilooy ma bay takita kami pinabuwat me' si Isa ka bay takale kami man na."

²¹ Kuwan siga pa-mmean looy baw si' tu, amu-amu lagi nanggupan si Pitel ka si Yahiya. Suga' song hal-lom, lay du sila llabbahan. San sila doman midjala' ga si Pitel, hanggaw du sila, taggaha' hiluhala' na baw baanan ga jama ndooy. Batan mimon jama ndooy muwan na pudji pa Tuhan sabapan pabuwatan kahay-lan-haylan looy si' bay tasakup da. ²² Bistahun do', labi na mpatpū' taun halloman lalla looy ya' bay kapalān, taggaha' lay gi ya kaulian.

Siga suku' si Isa maku duwaa pa Tuhan

²³ Na lay ja' si' kapō' ga si Pitel ka si Yahiya, lay na sila pabeleng pa mman siga pagkahi da suku' si Isa. Takka ndooy, lay na sila nuntut bong oy bay halling siga imam langkaw ka ga matatoa ni agama. ²⁴ Lay ja' si' sila katuntutan, ilooy ma lay sila kumpo maku duwaa pa Tuhan, yuk da, "Papu', Sangat Kawasa, ma bay mapayak gumi ka langit sampay na dilawut ka mimon-mi-

mon njawom da, ²⁵ tud mawjud du hati tuna' Nabi Daud pasal Almasi tinuwak pag pō' na. Tabista kami na, man kapandoyan Rū Sutsi' njata' Nabi Daud, yuk na njawom kitab, 'Tuhan, oy takole'-kole' siga kabangsa-bangsahan gigitan ningkau ya' luu poon sabap na? Ongoy taggaha' manusiya' isun buwat kajinisan ma ya' luu kumpaan na?

²⁶ Siga sultan ka ga pa-mmean ntuu ni junya' mag-taayun nulang kau ka Almasi nu.' ††

²⁷ "Dari batnaa Tuhan, tumatanda' na ningkami, lay na du bana binakbul tuna' looy si'. Batan pag lahil tukang nalamat ma bay pene' nu pa junya', yana si Isa, sosohoan nu ma sutsi', lay du ya bana sinulang me' Sultan Herod ka Gubnul Puntus Pilatu. Maka meka gi Yahudi sampay siga sa' Yahudi ni दौरا tuu lay du magtaayun nulang iya. ²⁸ Suga' sabap kau Tuhan Sangat Kawasa, ilooy du bay tapabuwat da siga pakarad-jaan ma bay ginanta' me' nu man awwal jaman lagi.

²⁹ "Batnaa Tuhan, takita nu na du bong pooy basag sanggup da njata' kami, siga sosohoan nu. Kamuramuran buwanan nu na pin kami tawakka masaplag umanat nu. ³⁰ Maka nnaun na njata' kami kawasa nu supaya taulian kami jama saki sampay man kami mō' siga sipat kawasa nu ni awon ilooy ma sutsi', yana sosohoan nu si Isa."

³¹ Na paddus da si' maku duwaa, sarunduun du jogjog luma' man da kumpo sampay ssob na ga sila sikamimon me' Rū Sutsi'. Dari hallot na tawakka da masaplag umanat Tuhan.

Arat-tabiāt siga suku' si Isa

³² Na mimon ilay si' ma pitsaya' ni si Isa ndooy ni Jerusalem dambuwa' atay ka dambuwa' maksud. Ya' luu ninsila mista alta' da para ni dī da sadja'. Sali'-sali' sila mahampitan soysoy sila kabus.

³³ Kuwan siga rasul sikasapu-duwa, sabap luu na pin kawasa Tuhan njata' da, tud hantap me' da masaplag pasal Papu' Isa bay pinakallum. Maka mehe du ase'-ta-bang Tuhan njata' siga suku' si Isa labbasakayi. ³⁴ Ya' luu ninsila sigpit batan kasohean ma luu ga tana' da atawa ga luma' da lay na ga maballi. Pag luu ballihan alta' da, lay na pa-ntan da ³⁵ pa mman siga rasul man da noho' mahampitan siga suku' si Isa ma sigpit.

³⁶⁻³⁷ Na disu jama ma bay maballihan tana' na yana si Yusup, lalla man nusa Kiprus, disu panubu' si Libay. Me' siga rasul ngawnan iya si Balnabas, hatiyan na, "tukang magamgam." Dari luu ja' si' ballihan tana' na, lay na du pa-ntan na pa mman siga rasul.

† Kitab Jabul 118.22.

†† Kitab Jabul 2.1-2.

Si Ananiyas ka si Sapira

5 Na ni baanan da si', luu du baw disu lalla inawnan si Ananiyas ka nda na si Sapira lay du bay ma-ballihan tana' da kasohean. ² Suga' bay pag-isunan da ka nda na, kasohean ballihan na lay na nna' da para ninsila. Kuwan kasohean, lay na boo si Ananiyas pa mman siga rasul. Suga' pag taabut na ma-ntan, ba'-bā' na ilooy na sikamimon ballihan tana' na.

³ Dari yuk si Pitel niiya, "Ananiyas, ongoy taggaha' kuhi-kuhi ja' ko pinagbayaan me' Ibilis. Tatammu nu na ga ngandustaan Rū Sutsi'. Ba'-bā' nu, luu na ntuu mimon ballihan tana' nu, mingkan luu gi kasohean bay nna' nu para ni dī nu. ⁴ Tana' looy bilay si', kau du dapu. Maka kau du kapagbaya' bong paballihan nu atawa niya'. Maka bong lay na paballihan nu, kau du kapagbaya' pooy-pooy me' nu buwat ballihan na. Dari ongoy baw taggaha' lay gi talangga piki nu ngandusta'? Sīn looy ilay si' lay sinongan pa Tuhan. Sangkon, iya bay dustaan nu, yana Tuhan, sa' ga kami!"

⁵⁶ Pag takale ja' me' si Ananiyas bay halling si Pitel, sarunduun du ya palonyok sampay lay na matoy. Pag-anu si', lay na mayat na kinimbonan me' kasubulan ndooy, bo' na binoo pa poan sampay lay na kinubu. Dari jama si' tu ma bay kaaka bong oy bay katuwa' si Ananiyas, tud bay mehe me' da tawu.

⁷ Luu ja' si' ga tallun jān bay pingka', luu na baw pasunu' paasok nda si Ananiyas, suga' ya' gi bay tasayu na bong oy bay katuwa' Ila na. ⁸ Dari yuk si Pitel niiya, "Baan nu do' ku bong ituu na si' sikamimon ballihan tana' bi ka Ila nu."

Iya tampung na, "Oho', inaa na sina sikamimon."

⁹ Pag tilaw si Pitel, "Ongoy do' ina pagsali'-salian bi na ka Ila nu ngandusta'? Ya' kina tasayu bi bbuwatan bi nuway-nuwayan Rū Papu'? Ndaun ba, alay na ni behe lawang kalallahan ma bay ngubu Ila nu nsini'. Kau gi sina pasunu'." ¹⁰ Dari sarunduun du palonyok si Sapira ni awpan si Pitel sampay lay na du matoy. Pag-anu si', lay paasok ga kalallahan looy si'. Pag nda' da tud matoy na ya, lay na pūt da mayat na bo' na boo da pa poan sampay lay na du kinubu ni bihing Ila na.

¹¹ Dari si', mimon ma pitsaya' ni si Isa sampay ga jama sikamimon ma bay kale aka bong oy bay katuwa' ninsila, tud bay mehe me' da tawu.

Pabuwatan kahaylan-haylan pinō' me' siga rasul si Isa

¹² Ni jaman looy du si', meka pabuwatan kahaylan-haylan ka sipat kawasa Tuhan bay pinō' me' siga rasul ni mayran ndooy ni Jerusalem. Daran sila kumpo-kumpo ka mimon pagkahi da suku' si Isa ndooy ni langga mehe, ni Sawrung Sultan Sulayman. ¹³ Kuwan sagannap jama Jerusalem baw ma ya' pitsaya' ni si Isa, ya' sila nawakka palamud ni baanan suku' si Isa min-

san mehe maltabat da ninsila. ¹⁴ Suga' san me' looy, paeka bo' paeka na pin manusiya', danda-lalla, pit-saya' na ni Papu' Isa. Sampay lay na du sila matabe' dī da ni siga suku' na.

¹⁵ Na sabapan siga pabuwatan kahaylan-haylan ma pinabuwat me' siga rasul, meka na jama bay binoo pinabāk ta' tipo da pa bihing siga lān man si Pitel mag-papingka'. Hona'-hona' da, bong bay tumilu' pa mman da san lasa lingu si Pitel, kawu-kawu kaulian na sila.

¹⁶ Maka meka na du jama man kakawum-kawman ni bihing Jerusalem lay du moo jama sakihan sampay jama malasahi me' siga seytan pa mman siga rasul, bo' lay du kaulian sikamimon.

Siga rasul si Isa tajil

¹⁷ Na pag taaka panghulu' imam ka siga sohe' na man palhimpunan Saddusi pasal pabuwatan siga rasul looy, tud bay dangki' sila. ¹⁸ Dari lay soho' da sin-ungkuban, bo' njil. ¹⁹ Suga' pag sangom, luu disu malaikat Papu' lay mukisan ga lawang jil looy, bo' na moo ga rasul looy pa poan. Pag-anu si', yuk na ninsila, ²⁰ "Pilay na kam pabalik pa langga mehe, bo' bi noan jama ndooy bong pooy me' da kole' kasampulnaan nyawa."

²¹ Dari si', pag kallat llaw, lay na du sila pilay pa langga mehe sampay lay na sila noan jama ndooy.

Kuwan panghulu' imam baw si' tu ka ga sohe' na, kanna da masi na pin luu siga rasul looy njawom jil. Dari bbuwatan da lay nawag baanan kapakihan inawnan Sanhidrin † ka ga matatoa ni agama bangsa Israil. Luu ja' si' kumpo labbasakayi, lay na soho' da kinaddo' siga rasul looy si' man jawom jil binoo pa mman da sinumariya. ²² Suga' pag takka jama ma bay soho' da ngaddo' pa jawom jil, ya' na luu ga rasul looy. Dari lay na sila pabeleng nuntut, yuk da, ²³ "Pag takka kami pa lawang jil looy, nda' kami tud bay hallot me' bay ngunsi'. Damikiyan, kuwan ga ilooy ma tukang jaga, tud masi du nganjaga banahan. Suga' pag buka' da lawang, ya' na luu jama njawom!"

²⁴ Pag lay ja' si' kabaan kapitan ga tukang jaga langga mehe sampay na ga imam langkaw looy si', tud bay gundala' pamiki da. Maka papiha-piha na ga sila bong ongoy bay magkadarihan me' looy si'.

²⁵ Ya' gi si' hallom, luu na takka jama moo aka, yuk na, "Ga kalallahan looy ma bay jil bi, luu na la ndooy ni langga mehe batnaa noan jama." ²⁶ Dari si', lay du pilay kapitan looy ka ga pagkahi na tukang jaga langga nungkuban siga rasul looy pabalik. Suga' ya' sila bay

† Sanhidrin ilay yana baanan paki langkaw ni bangsa Yahudi. Suku' da ngahukum mimon palkala' mehe ni hāl agama da. Eka da si', pitumpu'-dambuwa'. Takōk da yana panghulu' imam maka luu gi tabe' ni baanan da kasohean imam langkaw, kasohean guru sara' agama, kasohean matatoa ni agama, sampay kasohean guru langkaw man palhimpunan Parisi.

mapaddihan ga rasul looy batan hanggaw sila taggaha' hiniyak na baw sila ka batu me' baanan jama ndooy.

²⁷ Luu ja' si' siga rasul looy ni awpan baanan Sanhidrin, kinalasuhan na sila me' panghulu' imam, yuk na, ²⁸ "Kaam baw tu, bay na kam binandaan me' kami ya' noho' noan jama pasal lalla looy, gam pin amu-amu kam masaplag tō' bi ni sikaliput Jerusalem. Bo' ilooy lagi laat na, ya' sannang atay bi ngkod-ngkoran kami ya' bay kalabuan hukuman ni kapatoy lalla looy!"

²⁹ Pag tampung si Pitel ka ga pagkahi na rasul, "Sapatut na baw bina, subay kahandak Tuhan bean kami, sa' ga kahandak manusiya'. ³⁰ Bo' kaam baw tu, gam pin lay gi soho' bi si Isa pinapatoy llansang ta' tehang. Lipara lay du ya pinakallum me' Tuhan kabbo'-bboan tabi. ³¹ Pag batnaa, lay na ya pinatingkō' me' Tuhan pa bihing na huwin pa kawnan njawom kabantugan mehe. Maka lay na ya binuwat panghulu' maka tukang nalamat. Kon me' looy, supaya tabuwanan na na kitabi bangsa Israil lawang man tabi nawbatan mimon dusa tabi, bo' tabi kole' na kaampunan. ³² Kami itu, lay ja' kami pinene' me' si Isa tukang masaplag mimon ma bay tasakup kami ni bay kadarihan na. Subay kam pitsaya' ni umanat kami batan luu na sina Rū Sutsi' mō' bukti' tud mawjud bitsala kami. Bo' Rū Sutsi' ina lay na ndean me' Tuhan ni mimon ma ngasip niiya."

³³ Pag takale me' baanan Sanhidrin bitsala siga rasul looy, tud bay sinalaputan tabbuk da maka doman na ga sila mapatoy sila. ³⁴ Suga' luu gi baw ndooy disu Parisi njawom baanan da inawnan si Gamaliyel bay ngawalan sila. Iya ilay guru lahal ni sara' agama bo' pinagmaltabatan lagi me' sikamimon. Dari lay do' soho' na binoo ga rasul looy pa poan samantala'.

³⁵ Likutan da si' ni poan, yuk na, "Kaam, siga pagkahi ku jama Israil, paayad-ayad kam. Pamikihan bi do' paayad bong pooy me' bi buwat siga lalla looy. ³⁶ Bong ina pagtuyuan da siga pakaradjaan ma bay ja' tinuluntulun me' manusiya', ya' du sina luu sōng na. Pamintangan bi na jaman lalla looy ma bay nagga' parinta Rom, yana si Tiyudas. Sa' ba, bay ya ngangkat dī na saula-ula iya pa-mmean patingkat? Bo' luu na ga mpat hatas jama bay mme' niiya. Suga' song hallom, lay du ya pinapatoy me' siga sundalu. Kuwan ga raayat na, lay na magkanatan sampay ya' du bay lanjut gara' da.

³⁷ "Damikiyan, me' looy du silay bay katuwa' ni lalla looy man Jalil, yana si Judas bay jaman sinsus boho' tinagnaan me' parinta Rom. Meka du jama bay taboo na mme' niiya. Suga' damikiyan, lay du ya pinapatoy sampay lay na du magkanatan raayat na. ³⁸ Sangkon bong si' aku kabean, daa na usik-usik tabi ga lalla looy. Bong ina bay ja' tinuluntulun me' manusiya' gara' da, ya' du sina luu sōng na. ³⁹ Suga' bong ina tud bana-bana du lakka man Tuhan, ya' du sina luu dapat bi nalloban sila batan sibu' du sina kam ka nulang Tuhan."

Dari si', lay na du binean si Gamaliyel me' baanan kapakihan ndooy. ⁴⁰ Suga' lay do' duhu' ga rasul looy noho' binoo pa jawom, bo' noho' llagpi'. Maka lay gi sila binandaan ya' na noho' noan jama pasal si Isa. Pag-anu si', lay na sila pinō'.

⁴¹ Pag lakka ga rasul looy man baanan Sanhidrin, tud bay gāk sila batan kabantugan mehe ninsila bay natas pinakiya' kalna' awon si Isa. ⁴² Dari si' llaw pa dangallaw ya' du sila bay patagong nō' ka masaplag umanat mahap pasal si Isa Almasi ndooy ni langga mehe sampay padisu-padisu luma'.

Pitu' jama pinene' binuwat tukang nabang

6 Ni masa looy si', paeka bo' paeka na pin bangsa Yahudi ma mme' ni si Isa. Kasohean Yahudi looy bay takka man kalahat-lahatan ni poan Israil. Pallun da yana Greek maka pinag-awnan sila Hellenis. Suga' kaekahan Yahudi ma pitsaya' ndang bay pinamaddihan ni Israil maka pallun da yana Hibrani. Song hal-lom, kasohean sila ma pallun Greek ya' kasulutan ni siga pagkahi da Yahudi ma pallun Hibrani. Yuk da, "Bila magbuwan na balanja' llaw-llaw ni siga bawu danda, ongoy taggaha' siga bawu danda kami ya' san hinampitan?"

² Pag taaka me' siga rasul sikasapu-duwa, lay tawag da mimon suku' si Isa, bo' da binaan, yuk da, "Sikamimon bawu danda ni baanan tabi ndang masti' subay binuwanan balanja'. Suga' daa na baw ga subay na pin kami patagong masaplag umanat Tuhan bo' kami na baw ya magtakōk mahagian jama balanja'. ³ Sangkon siga danganakan, mene' kam ni baanan tabi pitu' jama ma ndang taindan me' sikamimon mahap arattabiat da. Maka subay sila halul-akka sampay wā mme' ni kahandak Rū Sutsi'. Bong luu na bay pene' bi, sila na buwanan kami kapatut noho' mahampitan siga bawu balanja'. ⁴ Maksud kami mari ya' na luu kasanggalang ningkami makutu' me' kami maku duwaa maka masampay umanat Tuhan."

⁵ Na ni bay bitsala siga rasul looy si', tud bay kasulutan sikamimon ndooy. Dari lay pene' da si Esteben, disu lalla ma basag pangando na ni si Isa ka ssob me' Rū Sutsi'. Maka lay du pene' da ga si Pilip, si Porokoros, si Nikanul, si Timon, si Palmenas maka si Nikolas, disu lalla man Antiyok. Si Nikolas ilay sa' bangsa Yahudi suga' bay ya pingka' paasok ni agama Yahudi maruhu'. ⁶ Pag lupus, lay na sila binoo pa awpan siga rasul. Ndooy si', lay sila pinakuhan me' siga rasul duwaa sampay lay na tinappak bumbunan da tanda' lay na sila binuwanan kapatut buwat ilooy ma bay sinuku' ninsila.

⁷ Dari si' magsasōng na pin me' umanat Tuhan pinasaplag. Maka lipat man lipat na pin eka manusiya'

ndooy ni Jerusalem mme' ni si Isa. Sampay ga imam, meka na du pitsaya' ni umanat mahap pasal si Isa.

Si Esteben sinual ka pinitnahan

⁸ Na kuwan si Esteben si' tu, basag kawasa ka tabang Tuhan njata' na. Sangkon meka na pabuwatan kahaylan-haylan ka ga sipat kawasa Tuhan bay pinō' me' na ni pag-awpan siga jama ndooy ni Jerusalem. ⁹ Suga' san me' looy, luu gi kasohean nulang iya. Ilooy si' ma nulang yana siga jamaa Yahudi man langga inawnan Langga Pridmen. Kasohean sila lakka man Sayrin maka man Aleksandriya ka kasohean sila man Silisiya ka Asiya. Sila ilay si' labbasakayi, doman ja' nual si Esteben ka nganjawap. ¹⁰ Suga' ya' luu me' da tumunga ni bitsala si Esteben sabap luu na pin Rū Sutsi' magpandoyan iya ngandaawa.

¹¹ Dari bbuwatan da, lay nuap siga jama noho' mitnahan si Esteben. Dari yuk ga jama looy si', "Lalla looy la, lay takale kami malaat Nabi Musa ka Tuhan."

¹² Na sabap me' looy, lasu na ga jama ndooy ni Jerusalem ka ga matatoa ni agama sampay ga guru sara' agama. Dari lay na ga sinungkuban si Esteben sampay binoo pa awpan baanan Sanhidrin noho' hinukum. ¹³ Takka ndooy, luu gi kasohean bay boo da paasok noho' buwat-buwat bitsala man nalloban si Esteben. Yuk da, "Lalla tuu la tud ya' kuhi patagong mitsala pangka pasal langga mehe ka sara' Nabi Musa. ¹⁴ Bay situ takale kami lalla tuu mitsala bahasa si Isa, lalla looy man Nasaret, song ngalangkat langga tabi. Maka ba'-bā' na, siga taat ma bay tinō' me' Nabi Musa ginantian du me' si Isa."

¹⁵ Dari si' pinaimanan na pin si Esteben me' kapakihan Sanhidrin sikamimon sampay takita da na ninag na ga luwa na, subay ga luwa malaikat.

Daawa si Esteben ni baanan Sanhidrin

7 Pag-anu si', tilaw panghulu' imam ni si Esteben, "Bana kilay si' bitsala da pasal kau?"

² Pag tampung si Esteben, "Siga mbuwa' danganakan ka ga indu'-mma' ku, daa busung, pakale do' kam niyaku. Paintoman ta do' kam salsila kabbo'-bboan tabi. Maruhu'-ruhu' bbo' tabi Nabi Ibrahim bay tinammuhan me' Tuhan Sangat Kawasa ndooy ni Mesopotamiya. Jaman looy ilay si', ya' gi bay maglayin Bo' Ibrahim pa Haran. ³ Yuk Tuhan niiya, 'Mbanan nu na lahat nu sampay kakampungan nu. Maglayin na ko pa lahat ma song pakitahan ku kau.'

⁴ "Dari lay na mbanan ga Bo' Ibrahim lahat bangsa Kaldiya sampay lay na sila maglayin pa Haran. Na lay ja' si' matoy mma' Bo' Ibrahim ndooy, lay na Bo' Ibrahim pinapawus me' Tuhan pitu pa lahat man tabi maglahat batnaa. ⁵ Jaman looy ilay, ya' gi bay buwanan Tuhan Bo' Ibrahim san dahakka tana' ni lahat tuu.

Suga' ndang lay baw ya njanjian me' Tuhan sampay na ga panubu' na binuwanan mimon paglahat tuu san ya' gi luu anak na.

⁶ "Na kitabi itu, katoonan tabi na du, ndang lay gi Tuhan maan Bo' Ibrahim, kuwan siga panubu' na, magsampihan do' pahallom ni lahat bangsa sarī. Maka pinahata lagi sila ndooy sampay bininsana' njawom mpat hatas taun. ⁷ Suga' bay du halling Tuhan, mulkan na du bangsa ma bay mahata sila. Maka pus me' looy, kapō' du siga panubu' Bo' Ibrahim man lahat looy, bo' da pabeleng na pitu. Maka bay gi halling Tuhan ituu na lahat man da numba iya pangkat mamangkat."

⁸ Maka yuk si Esteben lagi, "Lay gi Tuhan bay mō' pagsulutan antara' iya ka bbo' tabi Nabi Ibrahim. Suku' Bo' Ibrahim ni pagsulutan da, subay ya inislam sampay na mimon kalallahan njawman na. Sangkon pag taabut wawu' ngallaw halloman anak na si Isahak bay pinamaddihan, lay du bay inislam me' Bo' Ibrahim. Damikiyan si Isahak pun, bay du ngislam anak na si Ya'kub. Pag-anu, si Ya'kub pun, lay du ngislam ga anak na sikasapu-duwa, yana poonan tabi bangsa Yahudi.

⁹ "Pag-anu," yuk si Esteben, "katoonan tabi du, pag ehe ga anak Bo' Ya'kub sikasapu-duwa, kuwan ari' da si Yusup, bay kinadangkian me' da. Sampay lay gi ya pinaballihan me' da ni baanan ga padadagang, bo' na lay binoo pa Ejipt. Takka ndooy, lay ya dari ata. Lipara, luu na pin Tuhan ngunungan iya. ¹⁰ Dari song hallom, lay du ya bay pinaddusan me' Tuhan man mimon katiksaan na. Maka lay gi ya binuwanan me' Tuhan kapandoyan ka pangahati lawom. Sampay ilooy na man na bay kinahopan me' sultan bangsa Ejipt. Dari lay na ga ya binuwanan kapatut me' sultan looy noho' marinta ni sikaliput Ejipt sampay magmalim ni mimon jama ma buwat ni astana' sultan.

¹¹ "Na song hallom, luu na baw gotom mehe bay tuwa' ni sikaliput Ejipt sampay ni Kanan. Bo' meka na jama malasahi. Sampay siga kabbo'-bboan tabi, yana ga Bo' Ya'kub ka ga anak na, lay na du bay kabus balanja'. ¹² Dari pag taaka ja' me' Bo' Ya'kub luu balanja' bay inanna' ni Ejipt, lay na soho' na ga anak na, yana kabbo'-bboan tabi, pilay pa Ejipt malli balanja'. Ilooy ilay yana sibuwu da bay pilay pa Ejipt.

¹³ "Pag ni kaminduwa da bay pilay pa Ejipt, lay na si Yusup magpakila ninsila. Dari ilooy na masa man sultan bay kaaka pasal lūng-kampung si Yusup. ¹⁴ Pag-anu si', lay na tinugun me' si Yusup mma' na, yana Bo' Ya'kub, ka ga paglūng na sikamimon noho' na maglayin pilay pa Ejipt. Eka da si', pitumpu'-lima. ¹⁵ Dari lay na maglayin kabbo'-bboan tabi, yana ga Bo' Ya'kub ka ga anak na pilay pa Ejipt maka ndooy na sila bay maglahat sampay matoy. ¹⁶ Suga' mayat da bay gi du baw binoo pabeleng pa bay paglahat da ndooy ni

Sekem. Pag-anu, bo' da kinubu ni tana' bay binalli me' Bo' Ibrahim man ga anak si Hamol maruhu'-ruhu'.

¹⁷“Na hallom maka hallom na, song patapit na pin masa man Tuhan numan bay janji' na ni Bo' Ibrahim mabeleng siga panubu' na pa Kanan. Jaman looy ilay si', ndang lipat man lipat na eka bangsa tabi ndooy ni Ejip.

¹⁸“Na halloman ya' gi si' sila bay pabeleng pa Kanan, luu na baw sultan bahau ni Ejip ma ya' san tasayu na salsila Bo' Yusup jaman na llum. ¹⁹Bbuwatan sultan looy si', mangan hulas-sangsā' kabbo'-bboan tabi. Bo' bininsana' gi sila sa' alang-alang. Maka bay gi sila pinaggos me' sultan looy noho' nimanan anak da ma bahau pinamaddihan pa poan supaya matoy.

²⁰“Na jaman sultan looy si' marinta, magsabtan du ka jaman Nabi Musa bay pinamaddihan. Iya ilay anak-anak kagak-gāk ni mata Tuhan. Dari supaya ya sala-mat, lay ya inipat me' indu'-mma' na sipuk-sipuk nja-wom luma' tallum buwan. ²¹Suga' pagka ya' na luu dapat da napuk iya, lay na ja' pō' da palawak-palawak man luma'. Lipara, lay du ya tatammu me' dayang-dayang, yana anak sultan looy, bo' na inaku me' na anak. ²²Dari si' sabap me' looy, bidda' na langkaw iskul Bo' Musa. Ya' na taambat kapandoyan bay takole' na man siga mastal ma halul-akka ndooy ni Ejip. Dari labba man bitsala na sampay pabuwatan na, tumatanda' lawom kapandoyan na.

²³“Na disu llaw, jaman Bo' Musa mag-umu na mpatpū' taun, lay talangga piki na nganda'-nganda' ga pagkahi na bangsa Israil. ²⁴Na sasang na lumān, ngita ya disu sila bininsana' me' disu bangsa Ejip. Dari lay bawsan na ilooy ma bininsana' sampay lay na ga papatoy na bangsa Ejip looy.

²⁵“Na Bo' Musa si' tu, kanna na tahati na me' siga pagkahi na bangsa Israil iya na bay sinoho' me' Tuhan maddusan sila man jawom komkoman bangsa Ejip. Bo' ko, niya' san.

²⁶“Pag me' sumawung, ngita na baw Bo' Musa ga pagkahi na bangsa Israil duwa sisuntuk. Pag-anu, lay na baw ya pasōng nalassay, yuk na, 'Uy, ongoy do' ina kam sisuntuk? Kaam bina sibu'-sibu' bangsa Israil. Sali' du kam ka jama danganakan.'

²⁷“Suga' ilooy ma bay nganduhu', gam pin lay gi sū-gan na Bo' Musa sambayan na halling, 'Soy do' ina ko? Tatammu nu ga buwat dī nu panghulu' subay ga ko huwis magpandoy-pandoyan kami. ²⁸Ongoy, aku na baw pasunu' nu ni bangsa Ejip looy bay papatoy nu dilaw?'

²⁹“Pag takale ja' me' Bo' Musa bay halling na, takkahan tawu na ga ya batan tabista na na tasayu na me' jama iya bay mapatoy lalla looy. Dari si' lay du ya lahi man Ejip sampay lay na ya magsampihan ndooy ni Midiyan. Ndooy si', lay na ya kapahanda sampay anakan na sila duwa lalla.

³⁰“Pag bay lumingka' mpatpū' taun, sasang Bo' Musa ni lahat lau-lau ndooy ni bihing Punu Saynay, luu na malaikat nammuhan iya. Lay ya manyalupa me' hantangan poon kayu-kayu noleyab na me' api. ³¹Pag takita ja' me' Bo' Musa, tud bay inu-inu ya. Dari lay do' ya pasōng nganda', suga' lān na si' patapit, takale na na suwara Tuhan, ³²yuk na, 'Aku na situ Tuhan kabbo'-bboan nu, yana Tuhan ga Nabi Ibrahim, Nabi Isahak ka Nabi Ya'kub.' Dari ni katawu Bo' Musa, mipig na ga ya sampay ya' na ga ya nawakka nganda'.

³³“Maka yuk Tuhan, 'Urusan nu tumpa' nu batan luu ko nangge ni lugar sutsi'. ³⁴Kon ku itu duwai pitu supaya tapaddusan ku na siga suku' ku. Takita ku du kabinsanaan njata' da ndooy ni Ejip. Maka takale ku du halling da nangis. Batnaa, sakap na ko. Soho' ta na ko pabeleng pa Ejip.'

³⁵“Na Bo' Musa ilay,” yuk si Esteben lagi, “iya na silay ndang bay pingka' tinuwak me' siga pagkahi na bangsa Israil, ilooy ma yuk da, 'Soy do' ina ko? Tatammu nu ga buwat dī nu panghulu' subay ga ko huwis magpandoy-pandoyan kami! Maka Bo' Musa ilay, iya na du silay bay pinabeleng me' Tuhan pa mman bangsa tabi Israil. Bo' bay gi ya dari panghulu' da sampay tukang nalamat sila man tabang malaikat looy ni poon kayu-kayu looy si'.”

³⁶Yuk si Esteben lagi, “Katoonan tabi na du, Bo' Musa na du silay bay moo ga kabbo'-bboan tabi palakka man Ejip. Ya' gi si' sila bay palakka, lay do' ya mō' jinisan sipat kawasa Tuhan ndooy. Damikiyan, lay du ya mō' siga sipat kahaylan-haylan ndooy ni Dilawut Akket sampay na ni lahat lau-lau ya' magluma' jaman da ndooy mpatpū' taun. ³⁷Maka Bo' Musa na silay bay nuna' ni bangsa tabi Israil, ilooy ma yuk na, 'Ni sinōng, luu sina disu nabi me' aku du pinatakka me' Tuhan pa mman bi. Iya ilay mintu me' aku du turunan bangsa tabi Israil.' ”

³⁸Maka yuk si Esteben lagi, “Ni bay jaman kabbo'-bboan tabi ndooy ni bihing Punu Saynay ni lahat lau-lau, Bo' Musa na silay man malaikat bay masampay palman Tuhan ma kasampulna' ni nyawa manusiya'. Pag-anu, iya na baw bay masampay palman looy pa mman siga kabbo'-bboan tabi. Pag-anu, bo' sila na baw bay masampay pa mman tabi.

³⁹“Suga' kabbo'-bboan tabi baw ilay, ya' du bay kuhi ngasip ni Bo' Musa. Gam pin lay gi ya tuwak da bilang anakkura' da batan kainagon da pabeleng na pin pa Ejip. ⁴⁰Dari likutan Bo' Musa bay hallom ta' Punu Saynay, halling ga kabbo'-bboan tabi ni Bo' Harun, †† 'Babahan do' tabi siga tuhan supaya luu na baw magmundaan kitabi. Batan si Musa ilay, pus na bay moo kitabi pō' man Ejip, pag batnaa, ya' na tasayu tabi bong oy na bay katuwa' niya.' ⁴¹Dari si', lay na sila

† Kon lugar looy inawnan sutsi' batan luu Tuhan ndooy. †† Bo' Harun ilay yana siyaka Nabi Musa.

buwat tuhan-tuhan me' bantuk anak sapi'. Bo' lay gi sila numbali' hayop sampay lay na ga songan da pa tuhan-tuhan looy. Maka lay gi sila ballang mehe ni kagāk da ni tuhan-tuhan ma bay pabuwat da.

⁴² "Na sabapan bay kadarihan da, tinikutan na sila me' Tuhan sampay lay na sila pinabiya magtuhan sampay ni ga potean ta' langit. Maka sabap ya' sila kanaalla pa Tuhan, ilooy silay kon luu na palman bay sinuwatan me' kanabi-nabihan njawom kitab, ilooy ma yuk Tuhan,

'Kaam, bangsa Israil, jaman bi bay ni lahat lau-lau ya' magluma' njawom mpatpū' taun, bana na lay kam nongan siga kulban, suga' sa' para niyaku.

⁴³ Bo' na, paninggai-paninggai ja' kam, luu na pin abit bi langga-langga man bi ngisi limbagan tuhan-tuhan bi si Molek. Maka luu na pin abit bi pote'-potean limbagan tuhan-tuhan bi si Repan. Ilooy ilay bay pabuwat bi sikaduwa pin luu ja' sumba bi sarī man aku. Sangkon pagka ya' kam magkanaalla niyaku, soho' ta na kam sina mintu sinungkuban sampay binoo patā ni disu lahat pa dambila' man Babilon.' " †

⁴⁴ Maka yuk si Esteben, "Na kaam pun ina, katoonan bi na du, jaman kabbo'-bboan tabi ni lahat lau-lau, luu langga da talappot bay pinabuwat ka kuwit hayop. Ndooy njawom na, luu du siga batu pepan looy man bay nuwatan siga panohoan Tuhan. Me' da bay buwat langga looy, lay ja' sila ngakig hātan ma bay pakitahan Tuhan ni Bo' Musa.

⁴⁵ "Na hallom maka hallom na, siga anak kabbo'-bboan tabi na baw pasing ngantanan langga looy. Dari sila na bay moo langga looy si' pa lahat tuu jaman Bo' Jasuwa mag-anakkura' ninsila. Maka ilooy na silay jaman Tuhan bay nabangan sila malahi kabangsa-bangsahan ma ndang bay maglahat ntuu. Dari kuwan langga looy, masi na pin luu ntuu ngabut sampay bay jaman Sultan Daud marinta.

⁴⁶ "Na Sultan Daud ilay, yana lalla man Tuhan kasulitan. Luu disu masa, lay ya muhun pa Tuhan matangge langga kakka. Angan-angan na mari luu na ganti' langga kuwit hayop looy man siga bangsa na numba, yana siga panubu' Bo' Ya'kub. ⁴⁷ Suga' ilooy ya bay tabawus matangge langga looy, yana anak na Sultan Sulayman. ⁴⁸ Mingkan ilay, bong inawnan Tuhan Mahatinggi, masti' ya' du patanna' ni siga langga pinatangge me' manusiya'. Batan sa' ba, luu palman bay sinuwatan me' disu nabi, ilooy ma yuk Tuhan, ⁴⁹⁻⁵⁰ 'Sulga' ina yana paningkoan ku man ku marinta. Kuwan junya', yana panukoran battis ku. Mimon-mimon aku bay mapayak. Sangkon oy-oy luma' tapabuwat bi, ya' saddong niyaku man ku pahali.' " ††

⁵¹ Pus me' looy, nagna' na baw si Esteben nusunan baanan kapakihan ndooy, yuk na, "Kaam ina, tud to-

has kōk bi. Subay ga kam kapil ya' doman mme' ni kahandak Tuhan maka ya' doman pakale ni umanat na. Sibu' du kam ka jaman kabbo'-bboan tabi wā nulang Rū Sutsi'. ⁵² Ni bay jaman da, ya' luu kanabi-nabihan sa' bay llaugan me' da. Bo' na, sagannap nabi ma bay nuna' pasal katakka Ilooy ma Intong, yana Almasi, lay gi ga papatoy da. Na kaam pun ina, ya' du luu pagtingkahan bi ka sila. Batan pag luu ja' Almasi bay lahil pitu pa junya', kaam na baw bay nipu sampay mapatoy iya. ⁵³ Padahal ilay si', kaam gi bay buwanan Tuhan sara' na ma bay pinalahil me' siga malaikat ni kabbo'-bboan tabi. Suga' ya' san binean me' bi."

Si Esteben bay hiniyak maka batu

⁵⁴ Pag lay ja' takale me' baanan kapakihan ndooy bitsala si Esteben, ilooy ma tud sinalaputan na tabbuk da.

⁵⁵ Kuwan si Esteben baw si' tu, ssob na me' Rū Sutsi'. Dari pag hangad na pa ta' langit, takita na na sahaya' Tuhan maka si Isa nangge ni bihing Tuhan huwin pa kawnan. ⁵⁶ Dari yuk si Esteben, "Ndaun bi do' ba! Taki-ta ku na lawang sulga' buka! Alay na Anak Manusiya' nangge ni bihing Tuhan huwin pa kawnan!"

⁵⁷ Ya' gi si' ya lupus mitsala, bbuwatan baanan kapakihan ndooy nompong tinga da sambayan da howap man da ngalimbo bitsala na. Pag-anu, binigla' na ya sinungkuban me' da, ⁵⁸ bo' na ginuyud-guyud pa poan दौरa mari ya tapaglung-lupungan da hiniyak ka batu. Kuwan ga lalla looy si' ma bay mitnahan si Esteben, lay na ngurusan badju' da mari sila tumanam ngahiyak. Badju' da si', lay nna' da ni bihing disu lalla ndooy inawnan si Sol. ⁵⁹ Sasang da ngahiyak si Esteben, ilooy ma lay ya ngingan, yuk na, "Ū Papu' Isa, sambutun na nyawa ku." ⁶⁰ Hangat ya sigi-sigi hiniyak, tuut na sa man na nangge sampay lay na baw ya ngingan pabalik, yuk na, "Papu', ampunun sa sila ni bay dusa da niyaku." Pus na bay halling me' looy, ilooy ma lay na ya makkat.

Si Sol ngalaugan siga suku' si Isa

8 ¹⁻³ Pag-anu si', lay na kinubu si Esteben me' siga jama ma ngisbat Tuhan. Bo' tud bay mag-ulawi sila. Suga' kuwan si Sol si' tu, gam pin nanglitan sagannap ma bay mapatoy si Esteben. Bo' lay gi ya magtuyu'-tuyu' mabinasa baanan suku' si Isa. Bbuwatan na, padisu-padisu luma' ngangguyud-guyud sila pa poan, danda lalla, bo' da inisi njawom jil. Dari si', labba man llaw kapatoy si Esteben, magdaruhun na pin basag laug sampay kabinsanaan njata' mimon ma mme' ni si Isa ndooy ni Jerusalem.

Na hangat sila bininsana', meka na sila bay maglahiyan man Jerusalem, sampay lay na sila mag-saw-simpāk pa kakawum-kawman ni sikaliput

† Kitab Nabi Amos 5.25-27. †† Kitab Nabi Isaya 66.1-2.

Yahudiya ka Samariya. Ilooy sa bay tamban ni Jerusalem yana siga rasul si Isa.

Umanat mahap pasal si Isa pinasaplag ni Samariya

⁴ Na ga ilooy si' ma bay ngalataan kalahat-lahatan maglahiyan, amu-amu masaplag umanat mahap pasal si Isa ninggai-ninggai ja' man da bay tumilu'. ⁵ Disu ninsila, yana si Pilip, lay tumilu' pilay pa disu दौरा ni Samariya. Ndooy si', lay du ya masaplag pasal Almasi. ⁶ Kuwan siga baanan jama ndooy, pag takale da bit-sala si Pilip sampay takita da na siga sipat kawasa Tuhan bay pabuwat na, buka' na puad da pakale ni umanat na. ⁷ Meka na jama ma sineytan lay na kaulian me' si Pilip. Kuwan siga seytan da, kakillahapan na ga sasang da pō'. Maka meka jama matoy baran da ka ga jama tongka' lay na du kaulian le' na. ⁸ Dari tud bay mehe me' ga jama दौरा looy gāk.

Disu lalla tukang mō' majik pinandi

⁹ Na ni दौरा looy si', luu disu lalla inawnan si Saymon. Iya ilay disu tukang mō' jinisan majik. Hallom na ya bay mahaylan jama Samariya ni kapandoy na mō' majik. Bo' tigi' gi ya ngabbu bahasa iya pinakapandoy. ¹⁰⁻¹¹ Dari si' mimon na jama ni दौरा looy, miskin-dayahan, tinagi pakale ni bitsala si Saymon sabap ndang hallom na sila haylan me' jinisan majik na. Sambat da, "Lalla naa la ngantanan kawasa Tuhan. Ya' luu sibu' sa-banding na."

¹² Suga' pag luu ja' si Pilip masaplag umanat mahap pasal pamarinta Tuhan ka si Isa Almasi, meka na du bay pitsaya' ni si Isa sampay lay na pinandi, danda-lalla. ¹³ Sampay si Saymon si', lay na du pitsaya' sampay lay na du ga pinandi. Bo' na, paninggai-paninggai ja' si' si Pilip lumān, luu na pin si Saymon patuhut niya. Bo' tud bay haylan ya pag lay ja' takita na siga sipat kawasa Tuhan ka pakaradjaan kahaylan-haylan bay pabuwat si Pilip.

¹⁴ Na pag kaakahan ja' si' siga rasul ndooy ni Jerusalem hinasi na umanat Tuhan ni Samariya, hona'-hona' da subay du sila luu song pilay nganda'-nganda'. Dari lay pene' da si Pitel ka si Yahiya noho' patuhut pilay pa mman da. ¹⁵ Takka ja' si' sila ndooy, lay na sila makuhan sagannap ma pitsaya' ni si Isa duwaa supaya pinaasokan na sila Rū Sutsi'. ¹⁶ Bana na, lay na sila pingka' pinandi ni awon Papu' Isa, suga' ya' gi sila bay pinatannaan Rū Sutsi'. ¹⁷ Dari pag lay ja' si Pitel ka si Yahiya nappak bumbunan da, lai na du sila inasok me' Rū Sutsi'.

¹⁸ Na pag takita si Saymon siga rasul looy nappak bumbunan jama man da maasokan sila Rū Sutsi', tud bay ilohan ya kawasa me' ninsila. Dari bbuwatan na, lay nongan sīn na pa mman si Pitel ka si Yahiya ¹⁹ sam-bayan na halling, "Ah ningkaam sīn. Bong anu, siga

Tuwan, buwanan bi do' ku kawasa me' ningkaam mari inasok na du me' Rū Sutsi' soysoy tappak ku bumbunan da."

²⁰ Suga' gam pin lay gi ya pinahallingan me' si Pitel, yuk na, "Tanalka' sina ko mintu sampay sīn nu! Kau bitu, kanna nu taballi-balli nu ka sīn ladjiki' ma dean Tuhan. ²¹ Tud ya' sina luu kabigi'-bigian nu ni pabuwatan bay sinuku' ningkami sabap bingkok niat njawom atay nu ni mata Tuhan. ²² Subay sina tawbatan nu na bay kalaatan nu si', bo' nu maku na timbang pa Papu'. Balangkali inampun gi ko me' na. ²³ Kon ku ilay si' bay halling me' looy batan tabistu ku panno' atay nu me' dangki'. Masi ko pinahata me' napsu nu moo-moo kau buwat dusa."

²⁴ Pag-anu, yuk si Saymon ni ga si Pitel ka si Yahiya, "Bong bina la me' naa, pakuhan bi do' ku duwaa pa Papu' mari ya' na tuwa' pa aku ilooy ma bay sabbut bi si'."

²⁵ Na halloman ga si Pitel si' ka si Yahiya ndooy, bbuwatan da nuntut mimon ma bay tasakup da pasal Papu' Isa. Maka lay gi sila masampay umanat na. Pag lupus, lay na sila pabeleng pa Jerusalem. Lān da pilay, meka gi kakawum-kawman ndooy ni Samariya man da bay maghāsan masaplag umanat mahap pasal si Isa.

Si Pilip mandi disu pa-mmean bangsa Etiyopiya

²⁶ Na kuwan si Pilip baw si' tu, lay na baw tinam-muhan me' malaikat Tuhan, yuk na, "Pilay ko song pa sātān. Tusun ja' lān lakka man Jerusalem song pilay pa Gasa ndooy ni lahat ya' magluma'."

²⁷ Dari si', lay na du si Pilip palakka. Sasang na ni tangnga' lān, lay ya llingkaan me' disu lalla ta' kalesa. Lalla looy ilay disu pa-mmean langkaw man Etiyopiya. Iya ilay manijel ni mimon alta' si Kandake, yana danda ma panghulu' ni lahat da. Lalla looy si' tu mole' na lakka man Jerusalem bay mme' numba Tuhan.

²⁸ Bbuwatan na si' tu sataha'-taha' lān, matsa kitab ma bay sinuwatan me' Nabi Isaya. ²⁹ Pag-anu si', yuk Rū Sutsi' ni si Pilip, "Pilay ko. Pahaboy ko ni kalesa looy."

³⁰ Dari si' lay na inonse me' si Pilip kalesa looy. Pag takale na manijel looy matsa kitab, tilaw si Pilip niya, "Tahati nu kina bitsala naa ma batsa nu?"

³¹ Tampung manijel looy si' tu, "Niya' la. Bong si' tu luu noan aku, balangkali tahati ku na." Dari lay na sinoho' me' na si Pilip dutai, bo' noho' ningkō' ni bihing na.

³² Na bitsala njawom kitab ma binatsa me' manijel looy me' tuu, yuk na, "Ya' luu bay halling na oy maka oy na, subay ga ya bili-bili diyam-diyam ja' tinonda' lān na sinumbali'. Sibu' du karuha na ka anak bili-bili ya' hibuk-hibuk bong ginuntingan bū na.

³³ Pinabuwat ya kalabbiyan. Subay si' ya' bay luu hukuman bay labu' pa jata' na. Ya' luu panubu' na tasabbut sabap ya' na bay pinataha' umu na ta' junya' tuu." †

³⁴ Na pus manijel looy matsa kitab looy si', yuk na ni si Pilip, "Tuwan, bong si' kadarihan ningkau, baan te' ku bong soy inawnan me' nabi looy, dihan na kilay atawa luu gi ka sarī?"

³⁵ Pag bā' si Pilip niiya, ilooy ilay si' bay awnan na yana si Isa. Dari nagna' mandooy na si', lay gi si Pilip masampay umanat mahap pasal si Isa niiya.

³⁶ Sasang da palanja, lay na sila nakka disu lugar bohean. Pag-anu, yuk manijel looy ni si Pilip, "Alay la bohe'. Bong si' kadarihan ningkau, pandihun do' ku."

³⁷ Pag tampung si Pilip, "Bong ko tud bana-bana pitsaya' ni si Isa, dari ba."

"Oho'," yuk manijel looy, "pitsaya' na ku si Isa Almasi yana Anak Tuhan."

³⁸ Dari lay na soho' manijel looy pinatagong kalesa na, bo' da duwai pa jawom bohe' looy, sampay lay na ya pinandi me' si Pilip. ³⁹ Pag dutai da man jawom bohe' looy, sarunduun du lanyap si Pilip binoo palakka me' Rū Sutsi'. Ya' na ya bay takita me' manijel looy pabalik. Kuwan manijel looy, lay ja' pawus mole', bo' tud bay gāk ya sa' alang-alang.

⁴⁰ Kuwan si Pilip, sakayi na kasayu, luu na ya ni दौरा Asutus. Lakka mandooy, lay na ya padisu-padisu दौरा masaplag umanat mahap pasal si Isa ngabut sampay pa Sesariya.

Si Sol pitsaya' ni si Isa

9 Na jaman looy, kuwan si Sol baw si' tu, masi na pin nanggup makaat sampay mapatoy soysoy mme' ni si Isa. Dari lay ya pilay pa mman panghulu' imam ² maku katarangan mari luu kapatut na nungkuban soysoy tatammu na, danda ka lalla, ma mme' ni tō' si Isa. Kainagon na moo katarangan looy man na makitahan siga pa-mmean ni kalangga-langgahan bangsa Yahudi ndooy ni Damaskus. Batan do-man ya sumunsaya' nungkuban siga suku' si Isa, bo' binoo pa Jerusalem njil.

³ Lay ja' si' ya kole' katarangan looy, lay na ya lakka man Jerusalem ka ga sohe' na song pilay pa Damaskus. Tapit ja' si' sila pa दौरा looy, sarunduun du si Sol liput me' sinag man ta' langit ⁴ sampay lay na ga ya humantak ta' tana'. Bo' lay gi ya kale suwara, yuk na, "Sol, ū Sol, ongoy ko ngalaugan aku?"

⁵ Tampung si Sol, "Tuwan, soy ina si' ko?"

Yuk suwara looy, "Aku na situ si Isa ma pinaglaugan me' nu. ⁶ Nangge na ko, bo' nu pawus na pa दौरा looy. Ndooy sa mintu, bo' nu binaan bong oy subay pabuwat nu."

⁷ Kuwan ga jama ma bay mme' ni si Sol, ya' na bay nammu halling. Tud haylan sila bay kale suwara looy, bo' ya' baw luu soy maka soy na bay takita da mitsala.

⁸ Pag-anu si', lay na si Sol nangge. Pag kallat na mata na, ya' na ya ngita. Dari lay na ya tinonda' me' siga sohe' na pilay pa Damaskus. ⁹ Takka ndooy, luu na tallu ngallaw halloman na ya' na bay ngita, sampay ya' na ga ya mangan atawa nginum.

¹⁰ Na ndooy si' ni Damaskus, luu disu lalla suku' si Isa inawnan si Ananiyas. Iya si' tu bay pinakitahan pandapat. Njawom pandapat na, yuk Papu' Isa, "Ū Ananiyas!"

Tampung si Ananiyas, "Oy lay si' Papu'?"

¹¹ Halling Papu' niiya, "Pilay ko pa lān looy ma inawnan lān Intong bo' pihawun ndooy luma' si Judas. Luu silay ndooy ni luma' na disu lalla man Tarsus inawnan si Sol. Bbuwatan na ilay batnaa maku duwaa. ¹² Nandang lay na du silay ya pinakitahan pandapat. Njawom pandapat na, lay ko takita na paasok pa luma' mman na, bo' lay gi tappak nu bumbunan na supaya ngita na ya pabalik."

¹³ Iya tampung si Ananiyas baw si' tu, "Uy la Papu', meka na bilay jama bay nuntutan aku ya' na taambat kalaatan bay pabuwat na ni siga suku' nu ndooy ni Jerusalem. ¹⁴ Sarī gi, lay na kono' ya binuwanan me' panghulu' imam kapatut lu' pitu nungkuban saganap ma ngawnan kau Papu' da."

¹⁵ Suga' yuk Papu' Isa ni si Ananiyas, "San na ko, subay sina ko pilay. Lalla looy ilay bay pene' ku tukang masaplag pasal aku ni kabangsa-bangsahan sa' Yahudi sampay ni ga sultan da maka ni siga pagkahi nu bangsa Israil. ¹⁶ Baan ku sa ya, masti' lumingka' ja' sina ya mintu njawom jinisan kabinsanaan sabap me' na masaplag pasal aku."

¹⁷ Pus me' looy, lay na pilay si Ananiyas pa luma' mman si Sol. Pag asok na, tinappak na me' na bumbunan si Sol sambayan na halling, "Sol, mbuwa' danganakan, aku itu pitu man panohoan Papu' Isa ma bay patammu ningkau lān nu bay song pitu. Kon ku itu bay sinoho' pitu supaya ngita na ko pabalik sampay inassob na me' Rū Sutsi'."

¹⁸ Dari si', sarunduun du luu labu' man mata si Sol me' karuha sisik daying sampay ngita na ga ya balik. Pag-anu, lay na ya nangge, bo' na noho' pinandi tanda' na mme' na ni Papu' Isa. ¹⁹ Pus na pinandi, lay na ya mangan sampay bbalik na anggawta' na.

Si Sol masaplag umanat mahap ndooy ni Damaskus

Na si Sol si' tu lay na tamban mman siga suku' si Isa ndooy ni Damaskus daka dangoy ngallaw. ²⁰ Ndooy si', magti du ya ngalataan siga langga bangsa Yahudi ndooy maan sila tud mattan du si Isa yana Anak Tuhan. ²¹ Dari si' mimon ma bay kale bitsala si Sol, tud bay inu-inu sampay kapanilaw na ga sila, yuk da, "Sa'

† Kitab Nabi Isaya 53.7-8.

gi kina inaa jama ma bay basag ngalaugan sagannap ma magpapu' ni si Isa ndooy ni Jerusalem? Maka sa' ba, maksud na lu' pitu nungkuban ga suku' si Isa sampay musas sila, bo' binoo pabeleng pa mman siga imam langkaw ni Jerusalem?"

²² Na man tabang Tuhan, magsasōng na pin kapan-doyan si Sol magnasihatan siga Yahudi ma maglahat ni Damaskus. Sigi-sigi na ya mō' bukti' man jawom kitab, si Isa yana Almasi, tukang nalamat ma bay njanji' me' Tuhan. Bo' ya' na san tatagbangan da bitsalana.

²³ Suga' song hallom, lay na baw isun siga Yahudi mapatoy si Sol. ²⁴ Dari si' llaw-sangom na sila ngang-gapa ni siga behe lawang kuta' ma ngaliput दौरa looy. Angan-angan da mapatoy si Sol pag pō' na. Lipara luu bay masanniban iya pasal sanggup da mapatoy iya. ²⁵ Dari pag disu sangom, lay ya inisi me' siga pagkahi na ma mme' ni si Isa njawom baka' mehe, bo' na tinonton man disu panandawan ni kuta' दौरa looy.

Pabeleng si Sol pa Jerusalem

²⁶ Pag-anu, lay na si Sol pabeleng pa Jerusalem. Takka ja' si', doman na ya palamud ni siga suku' si Isa, suga' masi sila tawu niya. Ya' na pin sila manganna ga mme' na du ya ni si Isa. ²⁷ Lipara, lay na ya binoo me' si Balnabas pa mman siga rasul. Ndooy si', lay na sila binaan me' si Balnabas si Sol lay na tinammuhan me' Papu' Isa ni tangnga' lān. Maka lay sila tuntutan na bong oy bay bitsala Papu' ni si Sol. Maka lay du sila binaan ya' luu hanggaw si Sol masaplag kabanahan pasal si Isa ndooy ni Damaskus. ²⁸ Dari labba mandooy, sumunsaya' na si Sol pahaboy ni mimon suku' si Isa ndooy ni Jerusalem. Bo' tud tawakka ya masaplag umanat mahap pasal Papu' Isa ndooy. ²⁹ Hangat ya magsual ka siga Yahudi ma pallun Greek, song hallom, miha na ga sila jalan man da mapatoy iya. ³⁰ Pag tasannib me' siga suku' si Isa sanggup da, lay tinuhiyan me' da si Sol pa Sesariya lān na noho' na mole' pa Tarsus.

³¹ Na pus me' looy, ya' na baw bay luu laug njata' siga baanan suku' si Isa ni sikaliput Yahudiya ka Jalil sampay Samariya. Bo' na, pabasag na pin pangando da ni Papu' maka ya' maglumba me' da ngisbat iya. Dari man tabang Rū Sutsi' njata' suku' si Isa, pasōng na pin eka jama ma pitsaya' ni si Isa.

Si Pitel pilay pa Lidda sampay pa Joppa

³² Beleng ta pa si Pitel, lata' na lahat man na ngandawun ga pagkahi na suku' si Isa. Disu दौरa bay tilu' na yana Lidda. ³³ Sasang na ndooy, lay ya sitammu ka disu lalla matoy baran na inawnan si Aneyas. Iya si' tu, luu na wawun taun halloman na ya' na bay kapabangun man ta' tipo na. ³⁴ Yuk si Pitel niya, "Aneyas, kau-

lian na sina ko me' si Isa Almasi. Bangun na ko, bo' lo-goran nu na tipo nu." Dari si', lay du magti bangun si Aneyas.

³⁵ Pag takita ya lumān me' siga jama Lidda sampay jama man Saron, ilooy ma lay na sila pitsaya' ni Papu' Isa.

Si Pitel makallum disu danda ndooy ni Joppa

³⁶ Na ni lahat looy si', luu gi disu दौरa inawnan Joppa. Ndooy si', luu disu danda ma mme' ni si Isa inawnan si Tabita. Bong ni pallun Greek, si Dolkas. Iya ilay wā buwat mahap ni jama sampay nulung jama miskin. ³⁷ Na sasang si Pitel ni Lidda, kuwan si Dolkas, lay saki sampay lay na matoy. Dari lupus mayat na bay pinandi, lay na pinabāk njawom bilik njata'.

³⁸ Na Joppa ilay si' ya' du lawak man Lidda. Dari pag taaka me' sagannap ma mme' ni si Isa luu si Pitel ndooy ni Lidda, lay sila noho' duwa jama pilay ngaddo' iya. Takka ndooy, yuk da ni si Pitel, "Tuwan, lay kami la kaudjuwan. Bong si' kadarihan ningkau, de'-dē' na ko, mme' do' ko ningkami pa Joppa." ³⁹ Dari lay na du si Pitel mme' ninsila. Takka ja' si', lay na ya binoo pa jata' pa jawom bilik man mayat looy. Ndooy si', meka bawu danda nangis sambayan da makitahan si Pitel jinisan pakayan ma bay tinahi' me' si Dolkas ninsila jaman na llum lagi.

⁴⁰ Pag-anu si', lay do' sila soho' si Pitel pō' sikamimon man jawom bilik looy, bo' na nangge ka tuut na maku duwaa pa Tuhan. Pag lupus, paawop na ya pa mayat looy sambayan na halling, "Tabita, bangun na ko!" Pus si Pitel bay noho', ilooy ma pinakallat na me' si Tabita mata na. Pag takita na si Pitel, lay du ya bangun.

⁴¹ Pag-anu, ilooy ma inantanan na tangan na me' si Pitel pinatangge. Pag lupus, lay na linganan si Pitel siga bawu looy si' ka ga pagkahi da suku' si Isa. Pag-anu, lay na sila pinakitahan llum na si Tabita pabalik.

⁴² Dari aka pasal ilooy si' lata' na ni sikaliput Joppa sampay meka na jama pitsaya' ni Papu' Isa. ⁴³ Kuwan si Pitel, lay gi pahallom-hallom ndooy ni Joppa ni luma' si Saymon, yana disu tukang ngintu kuwit hayop.

Si Pitel pilay pa luma' si Kolniliyus

10 Na jaman looy du si', luu disu lalla bangsa Rom inawnan si Kolniliyus ndooy ni Sesariya. Iya ilay disu kapitan baanan sundalu inawnan Batalyon Italiyano. ² Iya ilay si' sampay na mimon jama luma' na ngisbat Tuhan maka luu du tawu da niya. Sarī gi, daran ya narakahan jama miskin sampay basag ya maku duwaa pa Tuhan.

³ Na disu kohap ga lisag tallu, lay si Kolniliyus pinakitahan pandapat me' Tuhan. Njawom pandapat na, ngita ya disu malaikat pasōng pa mman na sambayan na ngingan, yuk na, "Ū Kolniliyus."

⁴ Na si Kolniliyus si' tu tud bay tawu njawom na matong malaikat looy. Yuk na, "Oy lay si' Tuwan?"

Pag tampung malaikat looy, "Siga duwaa nu ilay sampay na siga saraka nu ni jama miskin lay na du inindanan me' Tuhan. ⁵ Dari batnaa noho' ko ga jama pilay pa Joppa ngaddo' disu lalla inawnan si Saymon ma pinag-awnan du si Pitel. ⁶ Lay silay ya ndooy ni luma' disu jama inawnan du si Saymon, yana tukang ngintu kuwit hayop. Luma' na ilay ni bihing tapiyan."

⁷ Lay ja' si' lakka malaikat looy, lay na si Kolniliyus nawag tindog na duwa ka disu sundalu ma tukang ngintu iya. Sundalu looy ilay si' basag du ngisbat Tuhan.

⁸ Luu ja' si' sila, lay na sila tuntutan na bay tugun malaikat looy niiya. Pag-anu, lay na sila soho' na pilay pa Joppa ngaddo' si Pitel.

Si Pitel pinakitahan pandapat me' Tuhan

⁹ Pag me' sumawung, tapit ja' si' ga lalla looy pa Joppa, kuwan si Pitel, lay dutai ta' kapantayan sapaw luma' maku duwaa ga tangnga' llaw. ¹⁰ Pag-anu, lingantu na ya. Suga' sasang na ngagad kinakan pinatahak, lay na baw ya pinakitahan pandapat me' Tuhan. ¹¹ Njawom pandapat na, takita na na buka' na langit maka luu me' dagbos siob mehe pinaduwai pa junya' tinonton man pidju na sika-mpat. ¹² Njawom siob looy, luu jinisan sattuwa ka ga balnyawa ma maglelehan ta' gumi sampay jinisan manuk-manuk. ¹³ Pag-anu, luu na baw suwara takale me' si Pitel noho' iya, yuk na, "Pitel, nangge na ko. Numbali' na ko bo' kakanun."

¹⁴ Suga' iya tampung si Pitel, "Uy Papu', tud ya' bina la tasogsog ku! Halloman ku llum, ya' gi ku bay pingka' mangan lama'-lama' atawa haram."

¹⁵ Pag-anu si', pō' na baw suwara looy man ta' langit pabalik, yuk na, "Ma bay hinalal me' Tuhan, daa na haramun." ¹⁶ Na njawom pandapat na si', min tallu sila bay magbitsala me' looy. Pus me' looy, sarunduun du lay inangkat siob looy pabeleng pa ta' langit.

¹⁷ Na sasang si Pitel papiha-piha na pin bong oy kamaatunan bay pandapat na si', tatammu na luma' si Saymon me' siga sosohoan si Kolniliyus. Maka luu na sila nangge ni lawang paga. ¹⁸ Dari lay na sila ngingan bong lundooy jama inawnan si Saymon Pitel.

¹⁹ Na sasang si Pitel masi na pin mamikihan bay pandapat na si', yuk Rū Sutsi' niiya, "Alay ndooy ni diyo' tallu lalla miha kau. ²⁰ Duwai na ko maka daa na ko alang-kapalang mme' ninsila sabap aku na situ bay noho' sila pa mman nu." ²¹ Dari si' lay du duwai si Pitel, maka yuk na ninsila, "Aku na situ jama ma piha bi. Oy lay si' tuud bi?"

²² Pag tampung da, "Tuwan, kami tu la siga sosohoan disu kapitan sundalu inawnan si Kolniliyus. Iya ilay jama intong maka tawu pa Tuhan. Pinagmaltabatan ya me' mimon pagkahi bi Yahudi ni lahat kami. Bahau ja'

silay ya bay tinammuhan me' disu malaikat man Tuhan. Tugun malaikat looy niiya noho' do' ko kinaddo' pa luma' na supaya takale na na umanat nu."

²³ Pag-anu si', lay na do' sila sinoho' me' si Pitel paasok, bo' da hinulmat. Maka lay na do' sila binoo ndooy tuli sangom looy.

Pag me' sumawung, lay na si Pitel mme' ninsila. Maka luu gi pagkahi na suku' si Isa man Joppa lay du mme' ninsila.

²⁴ Pag llaw disu, takka na sila pa Sesariya. Si Kolniliyus si' tu, luu na pin ni luma' ngagad sila. Bo' lay gi tawag na siga kampung na sampay na kabagayan na.

²⁵ Pag takka si Pitel, magti du si Kolniliyus nampang iya, bo' na sujud ni battis na numba iya. ²⁶ Suga' magti ya hinela' me' si Pitel pinatangge sambayan na halling, "Uy, daa ko ba buwat me' naa! Aku bitu manusiya' sadja', sibu' du kita."

²⁷ Sasang si Pitel masi mitsala ni si Kolniliyus, lay na sila paasok pa jawom luma'. Pag nda' si Pitel, tud meka jama ndooy. ²⁸ Dari yuk na ninsila, "Kaam ma luntuu, katoonan bi du, tagga ni sara' agama kami Yahudi maglaw-lamud atawa paasok pa jawom luma' bangsa sarī. Suga' bahau ja' situ bay pinakitau me' Tuhan niyaku subay ku ya' ngitung soy maka soy na manusiya' haram. ²⁹ Sangkon pag lay ja' ku kinaddo' binoo pitu, ya' na ku bay paalang mme'. Batnaa, tilaw ta do' kam bong ongoy ku bay tugun bi?"

³⁰ Pag tampung si Kolniliyus, "Tuwan, boho' tallu ngallaw bay pingka', lay ku maku duwaa njawom luma' kami ga me' tuu du lisag tallu kohap. Mindangoy ko, luu na lalla tulun ni awpan ku nahaya' na pamakoy na. ³¹ Yuk na, 'Ū Kolniliyus, siga duwaa nu ilay ka ga saraka nu ni jama miskin lay na du inindanan me' Tuhan.' Maka yuk na, ³² 'Batnaa noho' ko jama pilay pa Joppa ngaddo' si Saymon ma pinag-awnan du si Pitel. Lay silay ya ndooy ni luma' disu jama inawnan du si Saymon, yana tukang ngintu kuwit hayop. Luma' na ilay ni bihing tapiyan.' ³³ Dari ituu na situ kon ku bay na magti noho' ngaddo' kau pilay. Kahapan lay du baw ko kuhi. Dari itu na kami sikamimon bay kumpo-kumpo ntuu ni awpan Tuhan sabap doman kami pakale ni mimon ma bay soho' na pinasampay ningkau."

Si Pitel masaplag ni ga si Kolniliyus

³⁴ Pag-anu, ilooy ma mitsala na si Pitel, yuk na, "Batnaa boho' tabista ku Tuhan ya' magsitingka manusiya'. ³⁵ Batan san gi oy bangsa manusiya', basta sila tawu ja' pa Tuhan ka buwat kaintongan, hinasi ja' sina me' Tuhan.

³⁶ "Batnaa pasampay ku na ningkaam umanat mahap ma lay na palahil Tuhan duhu' ningkami bangsa Israil. Me' tuu: Luu na situ jalan man manusiya' mahap na pa Tuhan man sabapan pabuwatan si Isa Almasi,

yana Papu' manusiya' sikamimon.³⁷⁻³⁸ Kira ku san kaam, lay na du taaka bi bong oy bay pabuwat si Isa, lalla looy man Nasaret, nagna' man Jalil sampay ni sikaliput Yahudiya. Iya ilay bay nagna' majatu pabuwatan na noy paddus na si Yahiya bay masaplag pasal pandi tawbat. Maka kira ku lay na du taaka bi luu na Rū Sutsi' ddas ka kawasa na bay pinatanna' me' Tuhan njata' si Isa. Dari man sabapan gaos Tuhan njata' na, ninggai-ninggai palanan na, wā ya buwat kaayaran sampay ngulian sagannap ma bay malasahi me' Ibilis.

³⁹ "Mimon bay pabuwat na ni sikaliput Yahudiya sampay ndooy ni Jerusalem, kami mismu bay kasakup. Suga' san me' looy na si' kaayaran na, lay gi ya pinapatoy me' siga pa-mmean Yahudi noho' llansang ta' tehing.⁴⁰ Suga' taabut ja' ni katallu ngallow halloman na bay matoy, lay du ya pinakallum me' Tuhan sampay lay gi ya patammu ningkami.⁴¹ Suga' ya' na ya bay magpakita ni mimon Yahudi, isu-isu ningkami ma ndang bay pinene' me' Tuhan masampay kabanahan pasal iya. Bo' lay gi kami siharung-harung nginum-mangan ka iya pag lay ja' ya pinakallum.⁴² Maka lay gi kami soho' na masaplag umanat mahap pasal iya. Tugun na, noho' kami maan jama iya bay pinene' me' Tuhan ngahukum manusiya' sikamimon bbos-bbos, llum-matoy.⁴³ Iya ilay ndang bay na tasabbut me' mimon kanabi-nabihan njawom kitab. Man sabapan bitsala da, tahati tabi na sagannap ma pitsaya' niya kole' na kaampunan ni mimon dusa da."

Ga si Kolniliyus pinatannaan Rū Sutsi'

⁴⁴ Na sasang si Pitel masi mitsala, sarunduun du luu Rū Sutsi' duwai sampay patanna' ni labbasakayi ndooy ma pakale ni umanat na.⁴⁵ Dari kuwan siga Yahudi suku' si Isa ma bay mme' ni si Pitel, tud bay jayip sila pag nda' da sampay bangsa sa' Yahudi lay na du kaladjikian pinatannaan Rū Sutsi'.⁴⁶ Ilooy man da kasayu me' looy sabap takale da na si Kolniliyus ka ga sohe' na mudji Tuhan ni jinisan pallun ma ya' san bay pingka' kapandoyan da.

Dari yuk si Pitel,⁴⁷ "Uy la, lay na du bitu hati ga jama tuu pinatannaan Rū Sutsi' me' bay kadari kitabi du! Sangkon ya' na sila pata' tinagga pinandi."

⁴⁸ Dari yuk si Pitel ni si Kolniliyus ka ga sohe' na, "Subay situ kam pinandi na ni awon si Isa Almasi."

Na pus da si' bay pinandi, lay gi sila maku junjung ni si Pitel noho' iya tamban ndooy mman da njawom da-ka dangoy ngallow gi.

Umanat si Pitel ni siga pagkahi na Yahudi ndooy ni Jerusalem

11 Na ya' hallom, lay na baw taaka me' siga rasul ilooy kasohean sampay ga pagkahi da suku' si

Isa ni sikaliput Yahudiya luu na hati siga bangsa sa' Yahudi pitsaya' na ni umanat Tuhan.² Dari pag beleng ga si Pitel pa Jerusalem, kasohean pagkahi na Yahudi ma mme' na du ni si Isa bay nahawi iya. Kon da nahawi batan kanna da ya' dari siga Yahudi palamud ni jama ma ya' gi bay inislam. Dari yuk da ni si Pitel,³ "Ongoy taggaha' ko bay paasok pa jawom luma' jama ma ya' san bay inislam? Bo' lay gi ko mme' pa-harung mangan ninsila."

⁴ Dari lay do' sila tuntutan si Pitel man panagnaan ni mimon ma bay kadarihan na, yuk na,⁵ "Luu disu kohap sasang ku maku duwaa ndooy ni Joppa, lay ku pinakitahan pandapat me' Tuhan. Njawom pandapat ku, luu takita ku me' dagbos siob mehe pinaduwai man ta' langit, tinonton man pidju na sika-mpat pa awpan ku.⁶ Pag nda' ku, luu njawom na jinisan sat-tuwa ka ga balnyawa ma maglelehan ta' gumi sampay jinisan manuk-manuk.⁷ Pag-anu, luu na baw suwara takale ku noho' aku, yuk na, 'Pitel, nangge na ko. Numbali' na ko bo' kakanun.'

⁸ "Suga' yuk ku, 'Uy Papu', tud ya' bina la tasogsog ku! Halloman ku llum, ya' gi ku bay pingka' mangan lama'-lama' atawa haram!'

⁹ "Pag-anu si', pō' na baw suwara looy man ta' langit pabalik, yuk na, 'Ma bay hinalal me' Tuhan, daa na haramun.'¹⁰ Na njawom pandapat ku si', min tallu kami bay magbitsala me' looy. Pus me' looy, lay inangkat siob looy ddas ka mimon njawom na pabeleng pa ta' langit.

¹¹ "Ni waktu looy du si', luu na baw takka pa luma' mman ku tallu lalla lakka man Sesariya bay sinoho' ngaddo' aku.¹² Na aku si' tu, ya' na ku bay soho' Rū Sutsi' paalang mme' ninsila san sila sa' bangsa Yahudi. Dari lay na du ku mme'. Maka siga danganakan tabi ituu sika-nnom man Joppa lay du bay mme'. Pag takka ndooy ni Sesariya, lay na kami paasok pa jawom luma' lalla looy ma bay noho' ngaddo' aku.

¹³ "Pag-anu, lay na baw si' kami tuntutan lalla looy luu kono' disu malaikat bay takita na tulun ni luma' na. Bay tugun malaikat looy subay ya noho' jama pilay pa Joppa ngaddo' disu lalla inawnan si Saymon ma pinag-awnan du si Pitel, yana aku.¹⁴ Maka lay gi ya binaan me' malaikat looy aku sa kono' mahatayan iya bong pooy me' na ka mimon jama luma' na nammu kasalamatan.

¹⁵ "Na sasang ku masi mitsala ni ga jama luma' looy, sarunduun du luu Rū Sutsi' duwai sampay patanna' ninsila me' bay karuha ningkitabi du hallang-hallangan looy.¹⁶ Pag takita ku me' looy, taintom ku na bay bitsala Papu' Isa, ilooy ma yuk na, 'Ni bay jaman si Yahiya ilay, bohe' ja' man na mandi jama. Suga' ya' na du sina hallom, kuwan kaam, Rū Sutsi' na man mandi kaam.'¹⁷ Na bong sila bay kaladjikian me' Tuhan Rū Sutsi' me' bay karuha ningkitabi du pag lai na tabi pit-

saya' ni Papu' tabi si Isa Almasi, soy ku pabasa-basa nagga' Tuhan?"

¹⁸ Pag bay takale me' siga Yahudi looy tuntut si Pitel, boho' da lay na patagong nahawi. Pag-anu, bo' da mudji Tuhan. Maka yuk da, "Bong bilay me' looy, lay na du hati buwanan Tuhan ga bangsa sa' Yahudi lawang man da nawbatan dusa da supaya sila kole' na du kasampulnaan nyawa saumu-umu."

Jama ni Antiyok mme' ni si Isa

¹⁹ Na balik ta pa waktu si Esteben bay pinapatoy, meka na suku' si Isa bay maglahiyan man Jerusalem batan bidda' na basag laug njata' da. Kasohean lay pilay pa Pinisiya, kasohean pa nusa Kiprus. Kuwan kasohean lay pilay pa दौर Antiyok. Sila si' tu, nnoy-nnoy ja' man da tumilu', bbuwatan da masaplag umanat mahap pasal si Isa. Suga' ilooy du bay pasaplagnan da yana pagkahi da Yahudi. ²⁰ Sarī man sila, luu du kasohean suku' si Isa man Kiprus maka man दौर Sayrin lay du pilay pa Antiyok. Suga' kuwan ninsila, pag taabut da masaplag umanat mahap pasal Papu' Isa, lay na du lapis da sampay siga bangsa sa' Yahudi.

²¹ Njawom da masaplag, luu na pin Papu' magpandoyan sila. Dari tud bay meka jama Antiyok pitsaya' sampay lay na mme' ni Papu' Isa.

²² Na pag taaka ga suku' si Isa ndooy ni Jerusalem luu na du jama sa' Yahudi pitsaya' ni si Isa ndooy ni Antiyok, lay soho' da si Balnabas pilay. ²³⁻²⁴ Si Balnabas si' tu jama mahap maka sukup pangando. Bo' na, ssob na ya me' Rū Sutsi'. Pag takka na pilay, tud bay gāk ya batan ni lilingan na luu na pin supaat Tuhan ni jata' siga suku' si Isa ndooy. Dari lay ya muwansangan sila noho' magkanaalla ngisbat Papu' ni mimon hilas atay da. Labba mandooy, tud bay meka na jama pasampun mme' ni Papu' Isa ni दौर looy.

²⁵ Song hallom, lay na baw pilay si Balnabas pa Tarsus miha si Sol. ²⁶ Pag tatammu na, lay na boo na pabeleng pa Antiyok nabangan iya. Dari si', timpus dantaun halloman da bay samod ka baanan suku' si Isa ndooy. Bo' tud bay meka na jama bay toan da. Maka ndooy na silay ni Antiyok poonan jama ma pitsaya' ni si Isa bay ginalla suku' Almasi.

²⁷ Na sasang ga si Balnabas ka si Sol masi ni Antiyok, luu na baw siga suku' si Isa man Jerusalem takka lu' pilay. Sila ilay si' tukang masampay siga umanat ma pinalahil me' Rū Sutsi' ninsila. ²⁸ Ilooy disu, yana si Agabus. Man kapandoyan Rū Sutsi', lay ya bay nuna', yuk na, "Ya' na hallom, luu du sina takka gotom mehe ni sikaliput junya.'" Na bay tuna' na ilay si' lay du bana binakbul sasang si Kalawdiyus panghulu' sultan ndooy ni Rom.

²⁹ Dari sabap luu na takka gotom looy si', kuwan sagannap ma mme' ni si Isa ndooy ni Antiyok, lay isun

mokon sīn ngkod ma takaya da pa mman pagkahi da suku' si Isa ndooy ni Yahudiya. ³⁰ Luu ja' si' kumpo tulung da, lay na soho' da tinuhiyan ni ga si Balnabas ka si Sol pa mman ga pa-mmean suku' si Isa ndooy ni Jerusalem.

Si Pitel sinungkuban

12 Na jaman looy si', Sultan Herod Agripa † na baw nagna' ngalaugan kasohean ma mme' ni si Isa.

² Bo' lay gi soho' na pinonggolan kallong si Ya'kub, yana danganakan si Yahiya. ^{†3} Dari pag tasayu Sultan Herod kasulutan du siga Yahudi ni bay pabuwatan na, lay gi soho' na si Pitel sinungkuban. Ilooy si' bay magkadarahan me' looy sasang paballangan bangsa Yahudi inawnan paballangan Tinapay Ya' Magpasulig.

⁴ Pag lay ja' si' tasungkub si Pitel, lay na njīl, bo' na noho' njagahan ni sapu-nnom sundalu. Me' da nganjaga, mpat-mpat magsing-sīng. Niyat Sultan Herod ilay si', pag lupus paballangan looy, hinukum na si Pitel ni mayran.

⁵ Kuwan siga suku' si Isa baw si' tu, pag taaka da si Pitel lay njīl, buwatan da sigi-sigi makuhan iya duwaa pa Tuhan.

Si Pitel pinō' me' malaikat man jawom jīl

⁶ Na pag taabut dangallaw sa timpu man si Pitel binoo na pa jawom mayran hinukum, pag sangom, lay ya pinatuli ni sallangan duwa sundalu. Bo' lay gi pinaglingtan langngon na sikaduwambila' ka karina ni langngon ga sundalu looy. Maka luu gi ga sundalu nganjaga ni bihing lawang jīl. ⁷ Mindangoy ko, sarunduun du tulun disu malaikat man Papu' sampay danta' na ga njawom jīl looy. Pag-anu si', lay tabbok malaikat looy saddi si Pitel mari ya kabati'. Maka yuk na, "Bangun na ko de'-dē!" Pag-anu, magti du lay na bay makkas ga karina looy ni langngon na.

⁸ Yuk malaikat looy, "Badju' na ko bo' nu tumpa!" Pus si Pitel mamakoy, yuk malaikat looy na baw, "Patukun na jaket nu, bo' nu mme' na niyaku!" ⁹ Pag-anu si', lay na mme' si Pitel ni malaikat looy pō' man bilik looy, suga' pangissahan na me' ga ya' sa bana ilooy si' ma bay katuwa' niiya. Kanna na ga ngupi ja' ya. ¹⁰ Lay ja' si' sila kapingka' man sundalu ma nganjagahan lawang sibuya sampay ma nganjagahan lawang ni kaduwa, lay na baw sila pawus pa lawang bassi man jama pō' pa jawom दौर. Takka ja' si' sila ni lawang looy, magti du mukaan dī na sampay lay na sila pō'. Sasang da lumān, sarunduun du lanyap malaikat looy.

† Sultan Herod Agripa itu yana disu mpu Sultan Herod ma bay marinta ni Israil bay jaman si Isa bay pinamaddihan. Maka Sultan Herod Agripa yana disu kamanakan Gubnul Herod Antipas ma bay noho' monggolan kallong si Yahiya ma Tukang Mandi. †† Si Ya'kub ilay ka si Yahiya tabe' du ni siga rasul si Isa sikasapu-duwa.

¹¹ Pag-anu, boho' tabista si Pitel mimon ilooy si' tud sa' du upihan. Dari yuk na ni dī na, "Tud malaikat du bilay hati si' bay papitu Papu' noho' nabang aku. Lay na ku hawasan na man jawom komkoman Sultan Herod sampay man mimon kabinsanaan ma kinahan-dak me' siga Yahudi njata' ku."

¹² Pag tabista si Pitel sumunsaya' na ya, lay ya pilay pa luma' si Mariyam, nne' si Yahiya Malkus. Ndooy si', meka suku' si Isa ndang lay kumpo maku duwaa.

¹³ Pag tugtug si Pitel lawang, luu disu tindog danda inawnan si Roda bay pilay nganda' bong soy. ¹⁴ Suga' pag takila na halling si Pitel, ni kagāk na, niya' gi do' ya bay kabuka' lawang. Gam pin lay do' ya sonse pabeleng maan siga sohe' na luu si Pitel ndooy ni lawang.

¹⁵ Dari yuk da ni danda looy, "Uy, ya' bitu ko kasayu!" Suga' amu-amu ya mā, "Ē, tud iya na bilay si'."

Iya halling da baw si' tu, "Mura sina malaikat na." †

¹⁶ Si Pitel baw si' tu, amu-amu nugtug lawang. Dari si' boho' da lay muka'. Pag nda' da tud ilooy na si Pitel, tud bay jayip sila. ¹⁷ Bbuwatan si Pitel baw si' tu ngisalat ka tangan na ya' noho' sila hibuk. Pag-anu si', lay na sila tuntutan na bong pooy me' Papu' bay mapō' iya man jawom jil. Maka lay gi ya noho' sila nuntutan si Ya'kub †† sampay na mimon suku' si Isa pasal bay kahalana na si'. Pag-anu si', lay na baw ya lakka mandooy song pa disu kawum.

¹⁸ Pag taabut subu, sikahepos na ga tukang jaga njawom jil looy sabap ya' na katoonan da bong ninggai na si Pitel. ¹⁹ Pag tasayu Sultan Herod ya' na luu si Pitel njawom jil, lay du soho' na piniha, suga' ya' du bay tatammu da. Pag-anu si', sinumariya na me' Sultan Herod siga tukang jaga looy sampay lay na noho' pina-patoy. Pag-anu, lay na baw lakka Sultan Herod man Yahudiya sampay lay na do' ya maglahat ndooy ni Sesariya.

Kapatoy Sultan Herod

²⁰ Na ni jaman looy, tud lasu Sultan Herod ni ga jama ma maglahat ndooy ni siga दौर Tayil ka Saydon. Dari lay na ga jama ndooy magtaayun pilay pa mman Sultan Herod kawu-kawu sila kinahopan na pabalik. Kon da miha kasalassayan batan balanja' ma inasahan me' da lakka man lahat pinarintahan me' Sultan Herod. Dari pag takka da ni Sesariya, lay do' duhu' binagay me' da si Balastus, yana panghulu' tindog ni astana' Sultan Herod. Dari iya na bay soho' da muhunan sila bong sila dari sitammu ka Sultan Herod.

²¹ Pag taabut llaw man da magbitsala ka Sultan Herod, lay do' ya matuk juba bal-bangsa, bo' na pō' ningkō' ni tingkoan pagkasultan na. Sasang na mitsala

† Me' siga Yahudi mista ni waktu looy, ndang sali'-sali' sila luu ka malaikat da ngayaran sila. †† Si Ya'kub ilay yana danganakan si Isa dambuwa' nne'. Iya ilay pa-mmean ni baanan suku' si Isa ndooy ni Jerusalem. Sa' iya Ya'kub looy ma bay pinonggolana kallong na.

ninsila, ²² bbuwatan ga jama looy ngahowap, yuk da, "Uy la, sa' na ga bina suwara manusiya', subay ga bit-sala disu tuhan." ²³ Dari sabap Sultan Herod kuhi-kuhi ja' pinudji saula-ula iya disu tuhan, sarunduun du ya llabuan mulka' me' malaikat man Tuhan. Dari inuwot na ga baran na sampay lay na ya matoy.

Meka jama kale umanat mahap pasal si Isa sampay pitsaya'

²⁴ Na jaman looy du si', patanyag na pin umanat Tuhan sampay pasampun bo' pasampun na pin eka jama ma pitsaya' ni si Isa.

²⁵ Balik ta pa ga si Balnabas ka si Sol, lay ja' tapasampay da tulung looy si' ni ga pa-mmean siga suku' si Isa ndooy ni Jerusalem, lay na sila pabeleng pa Antiyok. Sampay lay gi binoo me' da si Yahiya Malkus.

Si Balnabas ka si Sol pinene' me' Rū Sutsi' masaplag

13 Na ni baanan suku' si Isa ndooy ni Antiyok, luu siga tukang masampay siga umanat ma pinalahil me' Rū Sutsi' ninsila, maka luu du siga jama alistu nō'. Sila ilay si' yana si Balnabas, si Simiyun ma pinagdē si Itom, si Lusiyus yana jama Sayrin, si Sol, maka si Manean. Si Manean ilay bay pingka' samod ka Gubnul Herod jaman da anak-anak lagi.

² Na luu disu llaw, sasang da numba Tuhan sampay puwasa, yuk Rū Sutsi' ninsila, "Pasarihun bi niyaku si Balnabas ka si Sol. Luu situ pabuwatan suku' ku ninsila." ³ Dari si' pus da bay puwasa ka maku duwaa pa Tuhan, lay na sila nappak bumbunan ga si Balnabas ka si Sol muwanan sila kapatut. Pag-anu, lay na sila sinoho' ngalataan lahat masaplag.

⁴ Dari si' man panohoan Rū Sutsi', lay na ga si Balnabas ka si Sol pilay pa दौर Selusiya. Takka ndooy, lay na baw sila mme' ta' adjung song pa nusa Kiprus.

⁵ Pag dunggu' da ni दौर Salamis ndooy ni Kiprus, lay sila pilay pa siga kalangga-langgahan pagkahi da bangsa Yahudi masaplag umanat Tuhan ni siga jamaa ndooy. Bo' luu gi sohe' da si Yahiya Malkus nabangan sila.

Si Bal-isa, disu jama ma tukang mō' majik

⁶ Na hangat da ngalataan lahat looy, lay na sila takka pa दौर Papos. Ndooy si', lay sila sitammu ka disu Yahudi inawnan si Bal-isa. Iya ilay tukang mō' majik. Ba'-bā' na iya tukang masampay siga umanat man Tuhan, mingkan ssa'. ⁷ Si Bal-isa ilay disu bagay gub-nul lahat looy yana Gubnul Selgus Paulus, jama halul-akka.

Na disu llaw, lay tawag gubnul ga si Balnabas ka si Sol sabap domain ya kale umanat Tuhan. ⁸ Suga' sasang da masampay umanat Tuhan ni gubnul, bbuwatan tukang mō' majik looy si', ma inawnan du si

Elimas ni pallun Greek, lay nulang sila. Maksud na moo-moo gubnul ya' pitsaya' ni si Isa.

⁹ Na si Sol si' tu ma inawnan du si Pol ssob na me' Rū Sutsi'. Pag nda' na me' looy na kadari si Elimas, lay pinatong me' si Pol sambayan na pinahallingan, yuk na, ¹⁰ "Anak Ibilis bina ko! Mimon kaintongan sagga' nu ja'. Njawom atay nu panno' me' dusta'. Maka nabiat ko moo jama magsi'. Wā tabid nu kabanahan pasal Papu'. ¹¹ Batnaa, kissahan nu na mulka' Tuhan njata' nu. Buta na sina ko. Ya' na sina takita nu sinag mataallaw njawom daka dangoy ngallaw." Dari si', sarunduun du ngalindom pangandaan si Elimas sampay bagagap na ga ya miha jama noho' nonda' iya.

¹² Pag nda' gubnul me' looy na bay katuwa' si Elimas, tud bay haylan ya ni kawasa Papu' Isa ma pinasaplag me' da. Dari magti ya pitsaya' ni si Isa.

Si Pol noan siga Yahudi ni Antiyok ndooy ni Pisidiya

¹³ Paddus mandooy, lay na baw ga si Pol ka ga sohe' na mme' ta' adjung lakka man Papos song pilay pa दौर Pelga ndooy ni Pampilya. Takka ja' sila ndooy, lay na baw si Yahiya Malkus pasakkat sampay lay na ya pabeleng pa Jerusalem. ¹⁴ Kuwan si Pol ka si Balnabas, lay na palakka man Pelga song pilay pa दौर Antiyok † ndooy ni Pisidiya. Pag taabut Llaw Pahali, lay sila pa disu langga siga Yahudi, bo' da ningkō' pakale. ¹⁵ Pag-anu, luu lalla bay matsahan siga jamaa ndooy kasohean man sara' Nabi Musa ka kasohean man kitab kanabi-nabihan. Pag-lupus, kuwan siga pa-mmean ni langga looy, lay noho' disu jama mahati ni ga si Pol, yuk na, "Kaam, pagkahi kami Yahudi, bong luu umanat bi ganta' kapataggu na pin iman ga jamaa ntuu, bong anu, pakalehan bi do' kami."

¹⁶ Dari si' ilooy ma, nangge du si Pol sambayan na ngisalatan sila ka tangan na ya' noho' hibuk. Yuk na, "Kaam, pagkahi ku bangsa Israil, sampay na kaam bangsa sarī ma ngisbat Tuhan, pakale do' kam.

¹⁷ Kaam ina, ndang ya' na du kam awam pasal salsila kabbo'-bboan tabi bangsa Israil. Sila ilay ndang bay pinene' me' Tuhan binuwat suku' na. Bo' min meka gi bay lliapat me' Tuhan eka da halloman da bay ndooy ni Ejipt. Ni kabasag kawasa Tuhan, lay du sila hawasan na man jawom komkoman bangsa Ejipt sampay binoo pō' mandooy.

¹⁸ "Pag lakka da man Ejipt, san sila ya' kanaalla pa Tuhan, lay na pin tatasan Tuhan arat da njawom mpatpū' taun sasang da ndooy ni lahat lau-lau ya' magluma'. ¹⁹ Pag takka da pa Kanan, lay gi sila ginaosan me' Tuhan mabinasa pitu' bangsa ma bay ngantanan lahat looy. Sampay lay na dean Tuhan mimon lahat looy ni kabbo'-bboan tabi bilang pusaka

ninsila. ²⁰ Na labba man jaman kabbo'-bboan tabi bay pilay pa Ejipt ngabut sampay sila maglahat ni Kanan, luu ga mpat hatu limampū' taun halloman na. Ndooy si' ni Kanan, lay na baw sila binuwanan me' Tuhan siga huwis magsunu'-sunu' marintahan sila ngabut sampay jaman Nabi Samwel.

²¹ "Na pag taabut jaman Nabi Samwel, lay na baw sila mogos binuwanan disu sultan marintahan sila. Pag dean Tuhan ninsila, yana si Sol, anak si Kis, disu panubu' si Benjamin. Si Sol si' tu bay magsultan njawom mpatpū' taun. ²² Pag lay llakkahan si Sol man ntan na me' Tuhan, lay na baw pinaganti' si Daud magsultan. Bo' luu gi silay palman tuwa' pa iya, ilooy ma yuk Tuhan, 'Kasulutan ku ni si Daud, anak si Jesse, sabap dambuwa' atay kami. Iya ina mme' ni kahandak ku.' "

²³ Yuk si Pol lagi ninsila, "Na hallom maka hallom na, luu na baw pō' disu panubu' Sultan Daud yana si Isa, tukang nalamat ma bay njanji' me' Tuhan ni bangsa tabi Israil. ²⁴ Na ya' gi si' si Isa bay magpakila, ndang luu na duhu' si Yahiya ma Tukang Mandi masaplag ni pagkahi tabi bangsa Israil noho' sila sikamimon nawbatan dusa da sampay pinandi. ²⁵ Na tapit ja' si' kata-pusan umu si Yahiya, yuk na ni pagkahi tabi bangsa Israil, 'Kanna bi mare' aku na tukang nalamat ma pinag-agad me' bi. Bo' ko, sa' gi situ aku. Suga' tapit na du sina katakka na. Ni kaehe kawasa-kapatut na, ya' san ku tawop makkasan ingkot tumpa' na.' "

²⁶ Yuk si Pol lagi, "Siga danganakan, yana pagkahi ku panubu' Nabi Ibrahim sampay na kaam ma sa' Yahudi ntuu ma mme' na du ngisbat Tuhan, pakale do' kam. Ningkitabi na situ bay pinasampay umanat kasalamatan. ²⁷ Suga' kuwan kaekahan jama ndooy ni Jerusalem ka ga pa-mmean da, ya' bay tasayu da ga si Isa na yana Almasi, tukang nalamat bay pinapitu me' Tuhan. Subay si' katoonan da na batan sila ngantanan kitab man siga tuna' pasal iya bay sinuwatan me' kanabi-nabihan. Bo' ilooy na silay si' pinagbatsa ni siga langga da tuktuk Llaw Pahali. Sangkon sapatut na, subay ya bay hinasi me' da, suga' gam pin lay gi ya soho' da binotangan hukuman kapatoy. Dari sabapan pabuwatan da, lay na binakbul siga tuna' njawom kitab. ²⁸ Minsan ya' luu bay tatammu da poon sabap pata' man na kalabuan hukuman kapatoy, lay gi du logos da Gubnul Pilatu noho' mapatoy iya.

²⁹ "Dari pag lay ja' binakbul mimon ma bay tinuna' njawom kitab pasal me' da buwat iya, lay na pinaduwai mayat na man ta' tehang, bo' na kinubu njawom lowang pampang. ³⁰ Suga' lay du ya pinakallum me' Tuhan. ³¹ Lay ja' si' ya llum pabalik, meka gi llaw man na bay patammu ni siga jama ma bay ngahaboyan iya lakka man Jalil lu' pilay pa Jerusalem. Dari sila na silay masampayan jama ni batnaa umanat mahap pasal iya.

† Antiyok tuu tu si' ya' sibu' ka Antiyok looy ni Siriya man si Pol ka si Balnabas bay pinene' binuwat sosohoan Tuhan masaplag.

³² “Kami pun itu, kon kami bay pitu, masampayan kaam na du umanat mahap me' looy. Me' tuu situ: Bay janji' Tuhan ni kabbo'-bboan tabi matto', ³³ luu na bay tinuman ningkitab, siga panubu' da, ni masa batnaa. Batan tukang nalamat ma bay njanji' me' Tuhan ningkitab, luu na bay takka, yana si Isa na silay, sampay lay gi ya pinakallum pabalik me' Tuhan. Bo' iya na silay bay awnan Tuhan Anak njawom Kitab Jabul, ni juran duwa, ilooy ma yuk na, 'Kau ina Anak ku. Llaw tuu, lay na ku makitau aku yana Mma' nu.' †

³⁴⁻³⁵ “Maka yuk Tuhan lagi pasal si Isa, 'Supaat †† ma bay janji' ku ni si Daud, tuman ku sa njata' nu.'

“Maka luu gi disu tuna' njawom Kitab Jabul, ilooy ma yuk Sultan Daud, 'Ya' du sina mintu pabiya nu ngahalu' njawom kubu baran Ilooy ma Sutsi' ningkau.' ‡

Na tuna' looy ilay si' lay na binakbul njata' si Isa. Batan san ya bay pinapatoy, lay na du ya pinakallum me' Tuhan ddas ka baran ma ya' kuhi ngahalu' saumu.

³⁶ “Na tuna' looy ilay si' tumatanda' na ya' bay binakbul njata' Sultan Daud batan paddus na bay majatu mimon ma bay ginanta' me' Tuhan niiya, lay na ya matoy sampay kinubu ni bihing kabbo'-bboan na. Bo' na, baran na ilay lay du bay ngahalu'. ³⁷ Bo' si Isa ilay, ya' na bay pingka' ngahalu' baran na batan lay na ya pakallum Tuhan.

³⁸⁻³⁹ “Sangkong siga mbuwa' danganakan,” yuk si Pol, “subay tahati bi, luu na situ kaampunan man Tuhan ningkaam sabap lay na tinanggung me' si Isa mimon dusa tabi. Dari soysoy ina pitsaya' niiya initung na me' Tuhan intong maka puwas na dusa na. Maka subay tahati bi san ina pooy me' bi magtuyu' mogbogan sara' Nabi Musa, ya' du kapuwas ni dusa bi. ⁴⁰ Iyakin kam taggaha' tuwa' pa kaam na baw mintu palman looy ma bay sinuwatan me' kanabi-nabihan, ilooy ma yuk Tuhan,

⁴¹ 'Kaam ma tigi' ngaludjum, indanan bi. Luu du sina mintu pabuwat ku ni masa bi man bi haylan. Suga' pag toklas na, binasa ja' sina kam sabap ya' kam bay kuhi pitsaya' san luu na bay mahatiyan kaam.' " ††

⁴² Dari ngkod looy du silay si' bitsala si Pol.

Na lān ga si Pol ka si Balnabas pō' man jawom langga, kuwan siga jamaa ndooy, lay gi maku junjung noho' sila pabeleng pag taabut Llaw Pahali balik. Masi gi sila doman pakale ni umanat da. ⁴³ Maka pag pō' jamaa man jawom langga, meka na Yahudi sampay ga jama ma bay paasok ni agama Yahudi bay patuhut ni si Pol ka si Balnabas. Dari si' binitسالahan na pin sila

me' ga si Pol. Sampay lay gi sila binuwansangan noho' matattog pangando da ni ase'-tabang Tuhan.

⁴⁴ Na pag taabut Llaw Pahali balik, agon sikamimon na jama ni Antiyok bay pilay pa langga looy pakale ni umanat ga si Pol pasal Papu' Isa. ⁴⁵ Suga' pag nda' siga pa-mmean Yahudi bidda' na eka manusiya' bay bahuklud pilay pakale ni si Pol, takkahan dangki' na ga sila. Dari bbuwatan da nulang bitsala si Pol sampay lay gi ya pinitnahan. ⁴⁶ Minsan me' looy, amu-amu si Pol ka si Balnabas nawakka mitsala ninsila, yuk da, “Kaam, siga Yahudi, wajib sina ningkaam pinakalehan duhu' umanat Tuhan. Suga' pagka tuwak bi umanat na, sat bi sā' mā' ya' kam tawop binuwanan kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na. Sangkon labba man batnaa, pilay na kami pa mman kabangsa-bangsahan sa' Yahudi. ⁴⁷ Ndang-ndang lay du kami soho' Tuhan pilay pa mman da, yuk na, 'Kaam ina bay pene' ku binuwat sū' ni siga bangsa sa' Yahudi supaya luu na lawang man manusiya' salamati ni sika-mpat pidju alam.' " ††

⁴⁸ Na pag takale ja' me' sagannap ma sa' Yahudi bitsala si Pol, tud bay gāk sila sampay lay na ga sila mudji Tuhan. Dari sagannap ma ndang bay pinene' me' Tuhan binuwanan kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na, lay na du pitsaya' ni si Isa.

⁴⁹ Dari si', umanat pasal Papu' Isa lata' na ni sikaliput lahat looy. ⁵⁰ Suga' kasohean Yahudi baw ndooy, gam pin bbuwatan da ngoyo-ngoyohan ga pa-mmean ni daira looy ka ga karandahan balkanan ma bay paasok ni agama Yahudi noho' nulang ga si Pol ka si Balnabas. Dari lay du nilaugan me' da ga si Pol sampay lay na ga pinalahi man lahat da.

⁵¹ Suga' tapit ja' si' ga si Pol lakka man lahat looy, lay do' papasan da momok tana' ma ngakkot ni sinilas da tanda' ya' na luu lamud da ni jama daira looy. Pus me' looy, lay na baw sila pilay pa Ikoniyum.

⁵² Na kuwan sagannap ma bahau ja' mme' ni si Isa ndooy ni Antiyok, ssob na sila me' Rū Sutsi' sampay tud gāk na sila.

Ga si Pol magnasihati ni Ikoniyum

14 Na pag takka si Pol ka si Balnabas ndooy ni Ikoniyum, ya' hallom, lay na baw sila paasok pa langga siga Yahudi sampay magnasihati me' ndang bay pabuwatan da du ndooy ni Antiyok. Dari sabap lay na ngotab njawom atay jama ndooy bay bitsala da, meka na banahan bangsa Yahudi sampay siga sa' Yahudi bay pitsaya' ni Papu' Isa. ² Suga' kuwan siga Yahudi ma ya' kuhi pitsaya', bbuwatan da ngoyo-ngoyohan ga jama sa' Yahudi lagi supaya gigitan na du sila ni siga suku' si Isa sampay nulang na ga. ³ Suga' san baw me' looy, masi gi du baw bay humallom ga si Pol

† Kitab Jabul 2.7. †† Tabatsa ta supaat ma bay janji' Tuhan ni Sultan Daud njawom Kitab ni Kaduwa Lakka man Nabi Samwel 7.16 ka ni Kitab Jabul 89.4. ‡ Kitab Jabul 16.10. †† Kitab Nabi Habakuk 1.5.

‡‡ Kitab Nabi Isaya 49.6.

ka si Balnabas ndooy. Bo' amu-amu lagi sila nawakka masaplag pasal Papu' Isa. Bo' na, lay gi sila binuwanan me' Papu' kawasa mō' pabuwatan kahaylan-haylan ka sipat kawasa Tuhan tanda' na mawjud du umanat da pasal timbang Tuhan ni manusiya'.⁴ Suga' ga jama ndooy ni Ikonyum magsulema' pamiki. Kasohean mme' ni siga Yahudi ma ya' pitsaya', kuwan kasohean, mme' ni ga si Pol.

⁵ Dari song hallom, lay na isun kasohean Yahudi ka ga jama sa' Yahudi sampay ga pa-mmean da minsana' ga si Pol sampay ngahiyak sila ka batu mari sila matoy.⁶ Pag taaka ga si Pol bay pag-isunan da, lay sila lahi pa siga दौर Listra ka Delbe ndooy ni Laykawniya. Maka lay gi sila ngalataan kakawum-kawman ma ngaliput ga दौर looy.⁷ Ndooy si', lay na darahan da me' da masaplag umanat mahap pasal Papu' Isa.

Si Pol ka si Balnabas ni Listra

⁸ Na ndooy si' ni Listra, luu disu lalla ya' kapalān lakka man kūn indu' na lagi.⁹ Iya ilay si' luu na pin ndooy pakale ni umanat si Pol. Pag nda' si Pol pa mman na, tabistu na na lalla looy manganna taulian ya me' Papu' Isa.¹⁰ Dari si' mitsala na si Pol pahaddo niiya, yuk na, "Nangge na ko!" Pag-anu, magti du lalla looy palambung bo' na magbeleng-beleng lumān.

¹¹ Pag takita ja' me' baanan jama ndooy bay pabuwatan si Pol, lay sila ngahowap ni pallun da Laykawniya, yuk da, "Luu bitu hati siga tuhan lay duwai lu' pitu pa mman tabi manyalupa me' dagbos manusiya'." ¹² Dari lay na ga awnan da si Balnabas si Zus, † yana disu tuhan-tuhan da. Kuwan si Pol, pagka iya tukang mitsala, lay na awnan da si Helmes, †† disu tuhan-tuhan da du.

¹³ Na ni poan दौर looy, luu langga man ga jama ndooy numba tuhan-tuhan da si Zus. Dari bbuwatan imam langga looy, luu bay boo na pa behe lawang kuta' दौर looy siga sapi' lalla bay nilantayan ka sumping-sumping. Bo' meka gi jama bay mme' niiya. Maksud imam looy numbali' siga sapi' looy man da ngulban sinongan pa mman si Pol ka si Balnabas.

¹⁴ Suga' pag tasayu ga si Balnabas ka si Pol me' looy maksud da, magti du sila nganggeret badju' da mismu tanda' da ya' kasulutan. Pag-anu, bo' da sonse pa jawom baanan jama ndooy sambayan da ngahowap, yuk da,¹⁵ "Kaam sikamimon, ongoy kam magtuhan ningkami? Kami itu manusiya' ja' me' kaam du. Kami itu pitu masaplagan kaam ja' umanat mahap pasal Tuhan sabanna ma lllum saumu-umu. Iya na silay bay mapayak gumi ka langit sampay dilawut ka mimon-mimon isi da. Kahandak na ina, tikutan bi na siga tuhan bi. Ndang-ndang ya' du silay luu kawasa da na-

† Si Zus yana panghulu' tuhan-tuhan da. †† Si Helmes yana anak tuhan-tuhan da si Zus. Si Hermes ilay kono' tukang masampay siga umanat siga tuhan-tuhan da pa mman manusiya'.

bang kaam.¹⁶ Sibuwā, bong inawnan kabangsa-bangsahan ma sa' Yahudi, lay gi kam pinabiya me' Tuhan magmundaan dī bi.¹⁷ Suga' san me' looy, man awwal jaman lagi, ndang luu na siga sipat man bi kabistu ndang luu Tuhan maka iya du buwat kaayaran ni manusiya'. Batan iya na sina muwanan kitabi uwan sampay masulig jinisan tinanom tabi ngabut sampay timpu ngattom. Dari man sabapan na, sukup na balanja' tabi ka kagakan tabi."

¹⁸ Na ga jama looy ilay si', san sila bay binaan me' looy, kanna da masi sila subay ngulban man numba si Pol ka si Balnabas. Suga' hangat sila sigi-sigi binitsalahan noho' patagong, boho' da lay na ngasip.

Si Pol hiniyak ka batu

¹⁹ Na sasang ga si Pol masi ndooy ni Listra, luu na baw takka siga Yahudi lakka man Antiyok ka man Ikonyum. Sasang da ndooy, meka na baw jama bay takole' da binoo-boo mme' ninsila nulang ga si Pol. Dari lay na ga paglupung-lupungan da si Pol hiniyak ka batu. Pag nda' da me' bantuk lay na matoy si Pol, lay na guyud da pa poan दौर looy, bo' lay ja' mbanan da.²⁰ Suga' pag liput ja' si Pol me' sagannap ma mme' ni si Isa ndooy, lay na ya bangun sampay lay na du ya mme' ninsila pabeleng pa jawom दौर looy.

Si Pol ka si Balnabas pabeleng pa Antiyok ndooy ni Siriya

Pag me' sumawung, lay na baw ga si Pol ka si Balnabas song pilay pa Delbe.²¹ Takka ndooy, lay du sila masaplag umanat mahap sampay meka na jama lay taboo da mme' ni si Isa. Lakka mandooy, lay na baw sila pabeleng pa Listra, pa Ikonyum sampay pa Antiyok ndooy ni Pisidiya.²² Ni siga दौर looy si', bbuwatan da mataggu iman siga suku' si Isa sampay muwansangan sila ya' noho' ngalabbahan pangando da ni Papu' Isa. Maka lay gi sila maintoman sila ndooy, yuk da, "Masti' luu ja' sina jinisan katiksaan talingka' tabi bo' tabi nakka pa jawom pamarinta Tuhan ni sulga'."

²³ Na ni siga दौर looy si' man da bay pilay, ninggaininggai luu baanan suku' si Isa, lay sila binoo me' si Pol ka si Balnabas kumpo-kumpo. Bo' lay gi sila puwasa ka maku duwaa pa Tuhan. Pus me' looy, lay na baw ga si Pol nguwakilan kasohean sila binuwat siga pa-mmean. Pag-anu, bo' ga si Pol makuhan siga pa-mmean looy ka sikamimon ndiyoan da duwaa mari sila inayaran me' Papu' Isa ma kinapitsayaan na me' da.

²⁴ Pag-anu, lay na ga si Pol ka si Balnabas lakka man Pisidiya sampay lay na sila pabeleng pa Pampilya.

²⁵ Sasang da ndooy, luu duwa दौर man da bay masaplag umanat mahap, duhu' ndooy ni Pelga, bo' da

palūd pa Attaliya. ²⁶ Lakka man Attaliya, lay na baw sila mme' ta' adjung lān da pabeleng pa Antiyok ndooy ni Siriya. Antiyok looy ilay yana दौरa man da sibuwā bay kawakilan binuwat siga sosohoan Tuhan noho' lumān masaplag. Maka ndooy na du silay man da bay pinakuhan me' siga suku' si Isa duwaa supaya sampulna' palanan da man tabang Tuhan. Bo' lay du bana magjatu maksud ni palanan da.

²⁷ Luu ja' si' sila takka ni Antiyok, lay tawag da saganap suku' si Isa ndooy. Kumpo ja' si' sila, lay na ga si Pol nuntut mimon bay pabuwat da man tabang Tuhan ni jata' da. Maka lay gi sila nuntut bong pooy me' Tuhan bay muka' puad siga bangsa sa' Yahudi pitsaya' na ni si Isa. ²⁸ Pus me' looy, hallom gi ga si Pol bay tamban ndooy mman ga pagkahi da ma mme' ni si Isa.

Siga pa-mmean suku' si Isa magbilmaarup hāl me' ng-islam

15 Na ni waktu looy du si', luu na baw takka pa Antiyok siga Yahudi man Yahudiya. Bbuwatan da lay noan siga suku' si Isa ma sa' Yahudi, yuk da, "Bong ina kam ya' bay inislam me' ndang bay tinaat ni sara' Nabi Musa, masi du kam ya' salamāt."

² Suga' pag takale si Pol ka si Balnabas tō' da, lay sinulang me' da. Bo' tud bay mehe pagjawapan da ka siga Yahudi looy. Dari hona'-hona' baanan suku' si Isa ndooy subay luu soho' da pilay pa Jerusalem mangaruha ni siga rasul ka siga pagkahi da pa-mmean pasal bay pagjawapan da si'. Dari lay pene' da ga si Pol ka si Balnabas sampay kasohean ndooy noho' pilay.

³ Na pag lakka da, lay na sila tinuhiyan me' siga suku' si Isa pa behe lān. Lān da pilay pa Jerusalem, lay gi sila pingka' man jawom Pinisiya ka Samariya. Ndooy si', lay gi sila maghāsan nuntutan siga suku' si Isa pasal siga jama sa' Yahudi, meka na pitsaya' ni Papu' Isa. Dari tud bay gāk sikamimon pag takale da habal looy.

⁴ Pag takka ga si Pol pa Jerusalem, lay du sila hinasi me' siga rasul ka siga pagkahi da pa-mmean sampay mimon ma mme' ni si Isa ndooy. Pag-anu si', nuntut na ga si Pol ilooy ma bay pabuwat da man tabang Tuhan sasang da bay ngalataan kalahat-lahatan masaplag.

⁵ Na ndooy si', luu du kasohean suku' si Isa ni baanan looy ma bay pingka' tabe' ni palhimpunan Parisi. Pag takale da luu na du jama sa' Yahudi pitsaya' na ni si Isa, yuk da, "Wajib du baw bilay ninsila inislam maka subay du sila sinoho' mogbogan sara' Nabi Musa."

⁶ Dari si', bbuwatan siga rasul looy ka siga pagkahi da pa-mmean lay magbilmaarup hāl me' looy si'. ⁷ Hallom ja' si' sila magbilmaarup, nangge na si Pitel, maka

yuk na, "Siga danganakan, ni baanan tabi itu, ndang katoonan bi na du, aku bay duhu' pinene' me' Tuhan noho' masampay umanat mahap ni siga jama ma sa' Yahudi pin sila pitsaya' ja'". ⁸ Na Tuhan ina, katoonan na du mimon njawom atay manusiya'. Dari pagka katoonan na hilas me' siga jama looy si' bay pitsaya', lay na du sila pinatannaan Rū Sutsi' me' bay karuha ningkitabi du. ⁹ Hantak bitsala ku ilay si', labba man kitabi bangsa Yahudi sampay na sila ma sa' Yahudi, ya' pinagsitingka me' Tuhan. Lay na du sinutsi' atay da sabapan pangando da ni si Isa me' bay karuha ningkitabi du. ¹⁰ Dari ongoy baw taggaha' doman gi kam malasū Tuhan? Tatammu bi lagi niksa' ga danganakan tabi ma sa' Yahudi noho' mogbogan sara' bangsa tabi? Ongoy kam manangkitan sila boonan ma ya' san bay pingka' takaya tabi ka ga kabbo'-bboan tabi.

¹¹ Mingkan, man sabapan ase'-tabang Papu' Isa, batnaa ilooy du tinaat ningkitabi siga Yahudi yana pitsaya' niiya. Sangkon sapatut na, subay me' looy ja' du ni siga bangsa sa' Yahudi."

¹² Na pag lupus ja' si' tu si Pitel mitsala, ya' na luu bay nammu halling ndooy. Pag-anu si, lay na baw sila pakale ni ga si Pol ka si Balnabas nuntut pabalik pasal siga pakaradjaan kahaylan-haylan bay pabuwat Tuhan njata' da para ni siga bangsa sa' Yahudi.

¹³ Pus me' looy, pasing na baw si Ya'kub † mitsala, yuk na, "Siga danganakan, pakalehun bi do' ku.

¹⁴ Nandang lay na silay kitabi binaan me' si Saymon Pitel pasal sibuwā Tuhan bay ngahasi siga jama sa' Yahudi. Kon ilay Tuhan bay buwat me' looy supaya tumatanda' doman ya jama man mimon bangsa tabe' ni siga suku' na. ¹⁵ Ilooy ilay si' magbē' du ka palman ma bay sinuwatan me' kanabi-nabihan, ilooy ma yuk Tuhan, ¹⁶ 'Bbos-bbos pabeleng du sina ku pa mman siga panubu' si Daud, bo' patangge ku na pabalik pamarinta na. Pamarinta na ina me' karuha luma' hallom na bay langkat. Suga' paayad ku na du sina mintu mari me' sibuwā na du pagon.

¹⁷ Pag toklas na, jama man mimon kabangsa-bangsaan halin na munda' da pa jawom okoman ku. Sila ina yana sagannap manusiya' ma liyun ku binuwat suku' ku. Aku na situ Tuhan, yana poonan umanat tuu si'.

¹⁸ Mimon ma bay sabbut ku si', ndang bay na ginanta' me' ku man awal jaman lagi. ††

¹⁹ "Sangkon," yuk si Ya'kub, "bong si' aku kabean, daa na patiksaan tabi siga jama sa' Yahudi ma lay na ngahalin munda' da pa jawom okoman Tuhan. ²⁰ Suga' subay du baw sina sila pokonan tabi suwat noho' ngilagan kasohean pabuwatan ma sinipin me' bangsa Yahudi. Intong na, subay sila ngilagan sumbalian ma bay sinongan me' siga kapil ni ga tuhan-tuhan da. Batan para ni bangsa Yahudi, makanan me' looy ilay

† Ndaun futnot ni juran 12 ayat 17. †† Kitab Nabi Amos 9.11-12.

katamak ni manusiya'. Maka subay du sila inamay-amayan ya' noho' ubay ka jama bong sa' lla da atawa nda da. Maka subay du sila ya' ngingum laha' atawa mangan sumbalian ma ya' bay tiis laha' na. ²¹ Bong si' ina mintu bogbogan da ja' siga aturan looy, malaingkan ya' na halin parasahan siga Yahudi nganda' sila. Siga Yahudi ina tud kaawran ngalabbahan sara' Nabi Musa. Man maruhu'-ruhu' lagi, ndang inaa na sara' takale da pinasaplag ni mimon दौरa da ka ni kalangga-langgahan da tuktuk Llaw Pahali."

Suwat siga rasul pa mman siga suku' si Isa ma sa' bangsa Yahudi

²² Na bitsala si Ya'kub ilay si' tud bay numan ni pamiki siga pagkahi na rasul ka ga pagkahi da pa-mmean sampay mimon suku' si Isa ndooy. Dari lay du sila nuwat pa mman siga pagkahi da suku' si Isa ma sa' Yahudi. Bo' lay gi sila mene' duwa jama man baanan da ngahongan ga si Pol pabeleng pa Antiyok moo suwat looy. Ilooy si' bay tapene' da yana ga si Judas ma pinag-awnan si Balsabas maka si Saylas. Sila ilay si' sikaduwa yana pa-mmean ni baanan suku' si Isa ndooy ni Jerusalem. ²³ Isi suwat da me' tuu:

"Salam duwaa ningkaam man kami siga rasul ka ga pa-mmean ni baanan danganakan tabi ntuu ni Jerusalem. Itu suwat kami pa mman bi siga danganakan kami ma sa' Yahudi nnaa ni sikaliput Antiyok ka Siriya sampay ni Silisiya.

²⁴ "Lay silay taaka kami luu kono' siga pagkahi kami lay lu' pilu lakka mantuu. Bbuwatan da kono' ngalingog kaam ka pangadji' da sampay ilooy na man gundala' pamiki bi. Suga' subay katoonan bi, sa' du kami bay noho' sila. ²⁵⁻²⁷ Sangkon lay kami magtaayun mokonan kaam suwat. Dari itu na soho' kami pinasampay ni duwa lalla bay pene' kami yana ga si Judas ka si Saylas. Sila sa mahatayan kaam mimon pasal bay pag-isunan kami. Maka luu na du bay soho' kami pahaboy ninsila siga kakasi tabi yana ga si Balnabas ka si Pol. Ga lalla tuu itu bay na pingka' narapan umu da kalna' Papu' tabi si Isa Almasi.

²⁸ "Dari man pamiki bay dean Rū Sutsi' ningkami, lay kami magtaayun ya' na dari matiksaan kaam noho' mogbogan jinisan sara' bangsa Yahudi. Ilooy sa talpaksa' bean bi me' tuu: ²⁹ Ilagan bi mangan sumbalian ma bay sinongan ni siga tuhan-tuhan. Maka daa kam ngingum laha' atawa mangan sumbalian ya' bay tiis laha' na. Maka daa kam ubay ka jama bong sa' lla bi atawa nda bi. Bong si' ina bean bi ja' ilooy si', katuwa' na sina kam. Ngkod naa ja' bitsala kami. Wassalam."

³⁰ Na pus da si' bay nuwat, lay na soho' da ga lalla looy si' sika-mpat pilay pa Antiyok masampay suwat da. Takka ja' si' sila, lay do' tinawag me' da mimon ma mme' ni si Isa ndooy. Luu ja' si' sila kumpo, lay na

pasampay da suwat looy ninsila. ³¹ Pag lay ja' tabatsa da, tud bay gāk sila batan suwat looy bay magamgaman atay da.

³² Ndooy si', pagka si Judas ka si Saylas ndang tukang masampay siga umanat ma pinalahil me' Rū Sutsi' ninsila, meka du umanat bay pasampay da man da mataggu iman siga suku' si Isa sampay mataikko' pangando da. ³³ Hallom-hallom ja' si' si Judas ka si Saylas ndooy, taabut na masa man da pabeleng pa Jerusalem pa mman ga jama ma bay noho' sila. Lān da si' palakka, yuk siga pagkahi da suku' si Isa ndooy ninsila, "Kasannangan man Tuhan ningkaam." ³⁴ Suga' lay halin pamiki si Saylas sampay lay gi ya tamban ndooy.

³⁵ Na ga si Pol ka si Balnabas pun, lay na du tamban ndooy ni Antiyok. Bbuwatan da ndooy magnasihāt na pin ka masaplag umanat mahap pasal Papu' Isa. Maka meka du sohe' da bay mme' ninsila masaplag.

Sakkat si Pol ka si Balnabas

³⁶ Paddus ja' daka dangoy ngallaw, yuk si Pol ni si Balnabas, "Nges, pooy bong kita pabeleng do' pa sikamimon दौरa man ta bay masaplag umanat Papu' Nda' ta te' bong oy na pin kaadaan siga danganakan ta."

³⁷ Na si Balnabas si' tu, lay du kuhi maka doman gi ya moo si Yahiya ma inawnan du si Malkus. ³⁸ Suga' ya' kuhi si Pol. Hona'-hona' na, ya' pata' si Malkus binoo batan lay ya pasakkat jaman da ni Pampilya. Ya' na ya bay mme' pawus ninsila majatu gara' da.

³⁹ Dari pagka tud bay magjawab banahan si Pol ka si Balnabas, lay na sila sakkat. Pag toklas na, masi du si Malkus lay binoo me' si Balnabas. Sampay lai na sila mme' ta' adjung song pa nusa Kiprus. ⁴⁰ Kuwan si Pol, lay boo na yana si Saylas. Ya' gi si' sila bay lakka man Antiyok, lay do' sila pinakuhan me' siga suku' si Isa duwaa, kamura-murahan luu na pin ase'-tabang Papu' ni jata' da. ⁴¹ Lakka man Antiyok, lay sila ngalataan Siriya ka Silisiya mataggu iman siga baanan suku' si Isa ndooy.

Si Timuti mme' ni ga si Pol ka si Saylas

16 Pag-anu, lay na baw pawus ga si Pol ka si Saylas pa Delbe ka Listra. Ndooy si' ni Listra, luu disu lalla inawnan si Timuti ma ndang pitsaya' na du ni si Isa. Nne' na ilay bangsa Yahudi, bo' ndang pitsaya' na du ya. Suga' mma' si Timuti bangsa Greek. ² Si Timuti ilay ndang binitsala pa kaayaran me' mimon suku' si Isa ni Listra sampay ni Ikoniyum. ³ Dari karomanan si Pol mme' na si Timuti ni palanan da masaplag umanat mahap. Suga' pagka katoonan jama mimon mma' si Timuti bangsa Greek, lay do' si Timuti inislam me' si Pol. Maksud na bay ngislam mari ya' luu sangdanan

man si Timuti ya' hinasi me' siga Yahudi ni siga lahat ma tilu' da.

⁴ Na pag lakka da, lay sila maghāsan padisu-padisu दौरा. Maka lay gi sila masampayan ga suku' si Isa ndooy bay tugun siga rasul ka ga pagkahi da pammean ndooy ni Jerusalem. Pag-anu, lay gi sila inamay-amayan noho' mean ilooy ma bay tinugun ninsila. ⁵ Dari sabapan hulas-sangsā' ga si Pol, patakko' na pin pangando ga baanan suku' si Isa sampay pasampun na pin eka jama pitsaya' ni si Isa llaw pa dangallaw.

⁶ Pag-anu, lay na baw pilay ga si Pol pa Pirigiya ka Galatiya. Sibuwā adak sila pilay masaplag pa Asiya, suga' ya' sila bay tinugutan me' Rū Sutsi'. ⁷ Song halom, lay na sila nakka tapit pa Misiya. Ndooy si', adak sila bay pilay pa Bitiniya, suga' ya' sila bay tinugutan me' Rū si Isa. ⁸ Dari lay na sila pingka' man jawom Misiya sampay lay na ga sila nakka Troas, disu दौरा ni bihing dilawut.

Njawom pandapat si Pol ngita ya jama Masidunya

⁹ Na pag sangom, lay na baw si Pol pinakitahan pandapat me' Tuhan. Njawom pandapat na si', ngita ya disu lalla Masidunya ngalinganan iya, yuk na, "Junjung ku na ningkau, palintas do' ko pitu pa lahat kami ntuu ni Masidunya. Tulungun do' kami."

¹⁰ Pag sayu, magti du kami †† miha adjung man kami mme' pa Masidunya. Tabista kami na man sabapan pandapat si Pol, lay kami soho' Tuhan masaplag umanat mahap ni ga jama ndooy.

¹¹ Dari lay na kami mme' ta' adjung lakka man Troas, sampay lay na kami nakka nusa Samotres. Pag me' sumawung, lay na baw kami patuwak pa दौरा Niyapoles. ¹² Pag parunggu' kami ndooy ni Niyapoles, lay na baw kami lumān pa Pilipi, disu दौरा mehe njawom ntanan bangsa Rom ndooy ni Masidunya. Pag-anu, lay na do' kami pahanti' ndooy daka dangoy ngallaw.

Si Lidiya, danda ni Pilipi, pitsaya' na ni si Isa

¹³ Na taabut Llaw Pahali, lay taaka kami luu disu lugar ni bihing sōng man jama kumpo maku duwaa. Dari lay kami pō' man jawom दौरा lu' pilay. Takka ndooy, pag nda' kami, luu ndooy baanan karandahan. Dari lay du kami ningkō' ndooy moo sila magbitsala. ¹⁴ Ya' gi si' hallom, lay na si Pol masampayan sila umanat mahap pasal si Isa. Kuwan ilooy si' disu ma pakale niiya, yana si Lidiya, danda man दौरा Tatira. Iya ilay tukang dagang kakana' tawuk ma hagaan. Nandang lay na silay ya mme' ni agama Yahudi sampay ngisbat

† Tamūd Rū Sutsi' inawnan du Rū si Isa atawa Rū Almasi atawa Rū Tuhan. †† Tamūd si Lukas ma bay nuwat kitab tuu mme' du ni siga rasul si Isa. Iya si' bay halling "kami" ni ayat tuu batan luu du ya bay pahaboy ni ga si Pol ni palanan looy si'.

Tuhan. Pag-anu, sasang na pakale ni si Pol, lay na buka' Tuhan puad na sampay lay na ya pitsaya' ni si Isa. ¹⁵ Dari lay na ya pinandi sampay na siga jama luma' da. Pag lupus, lay gi kami pogos na binoo pa luma' da, yuk na, "Bong ganta' ni bandingan bi tud hilas du me' ku pitsaya' ni Papu' Isa, mme' do' kam pa luma' kami. Ndooy na do' kam pahanti'." Dari sabap sigi-sigi ya mogos, lay du kami mme'.

Si Pol malakka seytan man baran disu ata danda

¹⁶ Na luu disu llaw, lān kami pilay pabalik pa lugar looy si' man jama kumpo maku duwaa, lay kami sitammu ka disu ata danda sineytan. Iya ilay pandoy nganda' sukud jama man kawasa seytan na. Dari sabapan kapandoyan na, ilooy na poonan siga papu' na kole' pilak mehe. ¹⁷ Na ni llaw looy du si', lay patuhut danda looy ningkami. Bbuwatan na ngahowap, yuk na, "Ga lalla naa ina yana ata Tuhan Mahatinggi! Buwatan da ina masaplag jalan man bi selamat."

¹⁸ Na hangat pinagsibalik-balik me' danda looy halling me' looy llaw pa dangallaw, dugahan na si Pol. Dari lay ya patele' sambayan na halling ni seytan njawom baran danda looy, yuk na, "Ni kawasa awon si Isa Almasi, soho' ta na ko palakka man jawom baran danda naa." Dari si', sarunduun du lay lakka seytan na.

Si Pol ka si Saylas tajil ni Pilipi

¹⁹ Na pag tabista me' siga papu' danda looy lay na lungay usaha da njata' danda looy, lay na sungkuban da ga si Pol ka si Saylas, bo' ginuyud-guyud pa mman siga sara' ndooy ni bihing tabu'. ²⁰ Luu ja' si' sila ni awpan siga huwis langkaw, yuk siga papu' danda looy, "Ga lalla tuu itu bangsa Yahudi. Makalingog sila ni दौरा tabi. ²¹ Bbuwatan da noan jama ngikut arat agama da, bo' ya' san sikatuwa' ka arat tabi. Me' kitabi itu bangsa Rom, njawom sara' tabi tud ya' tahasi tō' da."

²² Pag-anu si', sampay baanan jama ndooy ma bay kale, lay na du bay mme'-mme' malaat ga si Pol ka si Saylas. Dari lai na ga si Pol soho' siga huwis ndooy hinagtu' inurusan pamakoy da, bo' da lay noho' llagpi'. ²³ Min meka ja' si' sila bay llagpi', lay na baw sila noho' njil. Bo' lay gi noho' njagahan banahan ni tukang jaga jil looy. ²⁴ Dari lay na sila inanna' me' tukang jaga looy njawom bilik takko' banahan, bo' lay gi kinarinahan battis-tangan da ni tehang mehe.

²⁵ Na pag taabut ga tangnga' bahangi, bbuwatan ga si Pol ka si Saylas maku duwaa sampay ngalang kalangan pudji pa Tuhan. Kuwan ga pagkahi da pilisu, pakale ja' ninsila. ²⁶ Mindangoy ko, sarunduun du takka linug mehe sampay jogjog na ga banahan pananggehan jil looy. Kuwan ga lawang sikamimon, lay magti pabuka' sampay makkas na ga karina ga pilisu labbasakayi. ²⁷ Pag-anu si', magti du kabati' tukang

jaga looy si'. Pag takita na buka' na mimon lawang jil looy, kanna na lay na patangkaw ga pilisu ndooy sikamimon. Dari lay urusan na katali' na man na mapatoy di na. ²⁸ Kahapan lay ya hinowapan me' si Pol, yuk na, "Daa ko ba mapatoy di nu. Itu gi du kami ntuu sikamimon."

²⁹ Dari tukang jaga looy si' magti bay noho' binoonan siga sū', bo' na de'-dē' paasok ni bilik man ga si Pol ka si Saylas. Mipig na ga baran na sambayan na nangge ka tuut na ni awpan da. ³⁰ Pag-anu si', lay na boo na ga si Pol ka si Saylas pa poan, bo' da tilaw na, yuk na, "Siga Tuwan, oy tu la subay pabuwat ku supaya ku salam?"

³¹ Pag tampung ga si Pol, "Pitsaya' na ko ni Papu' Isa bo' nu salam sampay na siga jama luma' nu."

³²⁻³⁴ Pag-anu si', lay na binoo me' tukang jaga looy ga si Pol ka si Saylas dutai pa ta' luma' na. Ndooy si', lay gi kosoan na bakat da maka lay na sila pinakan. Pus me' looy, lay na ga si Pol masaplag umanat mahap pasal Papu' Isa ni tukang jaga looy sampay na ni mimon jama luma' da. Bo' lay na du sila pitsaya' sikamimon. Dari si', magti du sila pinandi. Bo' panno' na atay da sikamimon le' kagakan sabap me' da pitsaya' na du pa Tuhan.

³⁵ Na pag sayu, kuwan siga huwis langkaw baw si' tu, lay na noho' siga pulis pilay pa jil noho' masampay tugun da ni tukang jaga looy. Tugun da si', noho' na ga si Pol pinō' man jawom jil.

³⁶ Dari yuk tukang jaga looy ni ga si Pol, "Tugun siga huwis noho' na kam pinō' man jawom jil. Sangkon, pasannangun bi na njawom atay bi. Batnaa sumunsaya' na kam pō'."

³⁷ Suga' yuk si Pol, "Uy, ya' bilay sikatuwa! Pus kami bay llagpi' ni mayran sampay njil ya' san bay luu pagsiyasat, pag batnaa, pinō' na baw kami sipuk-sipuk! Bo' kami itu, siga raayat parinta Rom du kami. Ya' kami la kuhi pō' bong sa' du siga huwis looy mismu bay lu' pitu maddusan kami man jawom jil tuu."

³⁸ Dari lay na pabeleng ga pulis looy pa mman ga siga huwis masampay bay tugun si Pol. Dari si', pag bay tasayu le' siga huwis looy ga si Pol pun ka si Saylas raayat parinta Rom du, tud bay tawu sila. ³⁹ Dari lay du sila pilay pa mman ga si Pol bo' da nganjung sila maku kaampunan. Pag-lupus, lay na ga si Pol hinongan me' da pō' man jawom jil sambayan da nganjung sila noho' palakka man दौरa da.

⁴⁰ Pag lakka ga si Pol man jawom jil, lay sila pahās ni luma' si Lidiya. Ndooy si', lay sila sitammu ka baanan danganakan da suku' si Isa. Maka lay gi sila muwansangan sila mari pahallot na pin pangando da ni si Isa. Pag lupus, lay na sila palakka.

Ga si Pol ka si Saylas ndooy ni Tesaloneka

17 Lakka ga si Pol man Pilipi, pingka' sila man jawom siga दौरa Ampipolis ka Apolloniya sampay lay na sila nakka दौरa Tesaloneka. Ndooy si', luu disu langga bangsa Yahudi. ² Pag taabut Llaw Pahali, lay paasok si Pol pa jawom langga looy me' ndang kabiyasahan na ni mimon दौरa. Ndooy si', njawom min tallu pitu', tuktuk Llaw Pahali, buwatan na magbil-maarup ka sila pasal siga suwat njawom kitab pasal Almasi. ³ Lay ya makitahan sila siga tuna' njawom kitab man na mahatihan sila subay Almasi lumingka' do' duhu' njawom kabinsanaan sampay matoy, bo' na pinakallum. Pag-anu, yuk si Pol ninsila, "Na si Isa ilay ma bay awnan ku nsini', yana Almasi na silay."

⁴ Dari meka na bay takole' binitsalahan sampay lay na matabe' di da ni ga si Pol ka si Saylas. Kasohean sila bangsa Yahudi suga' kaekahan bangsa Greek ma luu tawu da pa Tuhan, maka meka du danda balkanan tabe' ninsila.

⁵ Suga' kasohean Yahudi ndooy, pag nda' da meka na jama pitsaya' ni tō' si Pol, takkahan dangki' na baw. Dari bbuwatan da ngumpo siga jama maat binoo hiluhala' ni sikaliput दौरa looy. Maka lay gi sila pa luma' disu lalla inawnan si Jason man da miha si Pol ka si Saylas. Maksud da moo sila pa poan pa jawom baanan jama ndooy. ⁶⁻⁷ Pag ya' ja' tatammu da, si Jason na baw ka ga kasohean pagkahi na suku' si Isa lay guyud-guyud da pa awpan siga sara' ni दौरa da. Bo' maghowapan na pin sila sa taha'-taha' lān song da pilay. Takka ja' si' sila, yuk da, "Si Jason itu bay nganna' duwa jama maat ni luma' na. Bo' ga jama looy ilay sikaduwa, bbuwatan da ngalataan kalahat-lahatan buwat kalingogan paninggai-paninggai ja'. Bo' masi gi silay sila luntuu ni दौरa tabi. Sila ilay ka ga mimon pagkahi da nguntra pamarinta Panghulu' Sultan. Ba'-bā' da, luu gi kono' sultan sarī subay binean pinag-awnan si Isa."

⁸ Pag takale bay bitsala da le' siga sara' ka ga jama ma ndang luu ndooy, tud bay hipos sila. ⁹ Dari si', lay soho' ga sara' looy si Jason ka ga sohe' na mayaran piyansa. Suga' halling sara' looy, bong mintu ga si Pol ya' na mō' kalingogan, papole' da sa sīn da. Na lay ja' si' sila muwan piyansa, lay na du sila pinō'.

Ga si Pol ka si Saylas ndooy ni Bereya

¹⁰ Pag nda' siga suku' si Isa ndooy me' looy, hona'-hona' da gam na soho' da ga si Pol ka si Saylas halin pa दौरa Bereya. Dari sangom looy du, lay na ga si Pol tinuhiyan me' siga suku' si Isa pa behe lān. Pag takka da ni Bereya, lay na baw sila paasok pa jawom langga siga Yahudi.

¹¹ Na siga Yahudi ndooy ni Bereya, mas mahap baw arat-tabiāt da man siga Yahudi ndooy ni Tesaloneka. Tinagi sila pakale ni umanat ga si Pol sampay lay du hinasi me' da. Dari llaw pa dangallaw, wā sila maliksa' njawom kitab man da masā bong tud mawjud du bit-sala ga si Pol. ¹² Song hallom, meka na siga Yahudi sampay na ga bangsa Greek ma balkanan, danda-lalla, pitsaya' na ni si Isa.

¹³ Suga' pag taaka ja' me' siga Yahudi ni Tesaloneka masaplag na baw si Pol umanat Tuhan pasal Almasi ndooy ni Bereya, lay sila patuhut. Takka ja' si' sila, bbuwatan da moo-moo jama hiluhala' ngalasuhan ga si Pol. ¹⁴ Dari magti si Pol sinoho' le' siga pagkahi na suku' si Isa patangkaw pa kalawakan ndooy ni tapiyan mari tahan na mme' patuwak ta' adjung. Suga' kuwan ga si Saylas ka si Timuti, lay na do' tamban ndooy ni Bereya. ¹⁵ Si Pol si' bay palakka, lay gi ya tinuhiyan me' kasohean suku' si Isa ngkod दौर Aten. Pag pole' siga sohe' si Pol pa Bereya, lay gi si Pol nugun ninsila noho' ga si Saylas ka si Timuti patuhut de'-dē' pa mman na.

Si Pol masaplag ndooy ni Aten

¹⁶ Sasang si Pol ngagad sila ndooy ni Aten, tud bay susa atay na pag nda' na meka jama-jama ma sinumba ni sikaliput दौर looy. ¹⁷ Dari si' bbuwatan na, llaw-llaw lay ya pa plasa man jama biyasa kumpo-kumpo. Ndooy si', masaplag na pin ya pasal si Isa ni soysoy sohe' na sitammu ndooy. Maka daran du ya paasok pa jawom langga siga Yahudi moo sila magbilmaarup pasal si Isa. Maka luu du palamud ninsila siga bangsa Greek ma mme' du numba ndooy.

¹⁸ Ndooy si' ni Aten, luu duwa palhimpunan ga guru ma tigi' magbilmaarup pasal jinisan hāl ma kinapit-sayaan me' manusiya'. Disu palhimpunan inawnan Epikuru, kuwan ilooy disu Istoik. Na ga jama looy si' tu, pag lay ja' pinasaplagan me' si Pol pasal si Isa sampay hāl me' na bay pinakallum, yuk kasohean, "Uy, magligaw ja' bina lalla naa! Bitsala oy do' ina me' naa?" Yuk kasohean baw si' tu, "Marean ta bina binitsala me' na siga tuhan ma ya' gi tasayu tabi."

¹⁹ Dari lay si Pol binoo me' da pa lugar inawnan Areyapagas mman siga pa-mmean दौर looy kumpo-kumpo. Pag takka da ndooy, yuk da ni si Pol, "Bong si' kadarihan ningkau, passaun do' ningkami banahan tō' bahau looy si' ma bay pasaplag nu ningkami. ²⁰ Agagan la tō' nu! Tud doman kami toon bong oy ka-maatunan na."

²¹ Na daran da ilay si' bay noho' pinahatiyan ni si Pol batan tud tinagi jama Aten sampay ga jama sampi ndooy magbilmaarup tuktuk luu tō' bahau.

²² Dari si', lay na nangge si Pol ni awpan sikamimon ndooy ni Areyapagas, bo' na halling, "Kaam, siga jama Aten, ni lilingan ku tiggo kam la magtaat ni siga tuhan

bi. ²³ Batan sasang ku bay maglanan ni दौर bi, lay ku ngita jinisan jama-jama ma sinumba me' bi. Maka lay gi ku bay pingka' ngita disu batu mehe, yana pangulbanan. Njata' na, luu kabtangan bay llukisan, yuk na, 'Para Tuhan Ma Ya' Kinatoonan.' Na Tuhan looy ilay si' ma sinumba me' bi san ya' katoonan bi, iya na situ pinasaplag me' ku ningkaam. ²⁴ Iya na sina Tuhan ma bay mapayak junya' sampay mimon isi na pa jawom, pa poan. Iya na Magbaya' ni mimon-mimon ta' babaw junya' sampay ni sulga'. Ya' ya magluma' ni siga langga ma bay ja' pinabuwat me' manusiya'. ²⁵ Ya' gunahan niiya tabang manusiya' batan ndang langkap na ya. Gam pin iya ya muwan nyawa ka napas ni manusiya' sikamimon sampay na mimon kulangkabus da. ²⁶ Labba man disu ja' jama bay papayak na, luu na mimon kabangsa-bangsahan ta' babaw junya'. Maka iya na du silay magbaya' bong pooy halloman siga bangsa ngantanan kawasa marinta sampay ngkoran siga panggaan paglahat da.

²⁷ "Iya ilay si' bay mapayak manusiya' supaya ya piniha me' da. Kawu-kawu sila nammu iya san sila me' sapantun jama bagagap njawom lindom. Bo' ni sabana na, ya' du ya lawak man bihing tabi sali'-sali'.

²⁸ Batan sabapan na, luu na kitabi, maka llum na kitabi sampay kapausik na kitabi. Me' halling sambat kasohean pagkahi bi ma alistu ngandalil, 'Mimon kitabi manusiya' yana anak Tuhan.' ²⁹ Dari pagka kitabi anak Tuhan, daa na kitabi ngingat Tuhan me' karuha siga jama-jama bay ja' pinabuwat me' manusiya' ka mmas atawa pilak porol atawa batu. Siga jama-jama me' looy ilay lay ja' tinulun-tulun me' pamiki manusiya'.

³⁰ "Maruhu', ni kaawam manusiya' pasal Tuhan, lay gi pabiya na karupangan da. Suga' batnaa, soho' na na mimon jama ni sikaliput junya' nawbatan dusa da.

³¹ Batan luu du sina mintu disu llaw bay ginanta' me' Tuhan man mimon manusiya' hinukum me' disu lalla bay pinene' me' na. Hukuman na ilay mintu intong ja'. Lalla looy ilay si' bay na matoy. Suga' lay na du ya pinakallum me' Tuhan mari tumatanda' na ni manusiya' sikamimon iya na bay pinene' ngahukum sila."

³² Na pag takale da bitsala si Pol hāl jama matoy pinakallum, kuwan kasohean, ngaludjum lagi. Bo' kasohean baw, yuk da, "Bong si' luu gi dapat, doman gi kami la pakale ningkau pabalik."

³³ Pus me' looy, lay na lakka si Pol man baanan jama ndooy. ³⁴ Kasohean sila lay mme' niiya sampay pitsaya' na ni Papu' Isa. Disu, yana si Diyonisi, disu pa-mmean ndooy ni Areyapagas. Maka luu gi disu danda lay na du pitsaya' inawnan si Damaris maka luu gi sarī.

Si Pol masaplag ndooy ni Korin

18 Pag-anu, lay na lakka si Pol man Aten, bo' na pi-lay pa Korin. ² Ndooy si' ni Korin, lay ya sitammu ka disu Yahudi inawnan si Akila, jama man Pontus. Iya si' tu bahau ja' takka man Itali ka nda na si Prisila. Kon da bay lakka mandooy batan lay na pinalahi mimon bangsa Yahudi man Rom † me' Sultan Kalawdiyus.

Na ya' gi si' hallom, lay na baw si Pol pilay nganda'-nganda' ga si Akila. ³ Dari pagka sali' du sila tukang buwat luma' luna, lay na si Pol tamban ni luma' da sampay lay na ya mme' buwat ndooy.

⁴ Na tuktuk Llaw Pahali, pilay si Pol pa langga Yahudi. Ndooy si', daran ya magbilmaarup ka siga Yahudi sampay na bangsa Greek kawu-kawu taboo na na sila pitsaya' ni si Isa.

⁵ Na ya' gi si' hallom, takka na ga si Saylas ka si Timuti man Masidunya. Ni katakka da, nda' da si Pol masaplag na pin umanat Tuhan. Bbuwatan na, mahati ni siga Yahudi ndooy pasal si Isa yana Almasi, tukang nalamat bay njanji' me' Tuhan. ⁶ Suga' song hallom, lay si Pol sinulang me' da sampay lay gi ya pinitnahan. Dari lay na pappagan na momok tana' ma ngakkot ni badju' na tanda' ya' na luu lamud na ninsila. Pag-anu, bo' na halling, "Bong ina kam mintu minulkaan me' Tuhan, man kaam na sina, sa' na man aku. Labba man batnaa, pa mman siga bangsa sa' Yahudi na ku masaplag." ⁷ Dari lay na ya lakka man langga looy, bo' na tamban ni luma' si Taytus Justus. Si Taytus ilay sa' bangsa Yahudi suga' numba du ya Tuhan. Luma' na ni bihing langga looy du si'.

⁸ Pag-anu, ya' hallom, kuwan pa-mmean langga looy, yana si Kirispus, lay na du mme' pitsaya' ni si Isa sampay na mimon jama luma' da. Maka meka na jama ni Korin ma bay kale umanat si Pol lay na du pitsaya' ni si Isa sampay lay na pinandi.

⁹⁻¹⁰ Pag-anu, luu disu sangom, lay na baw si Pol pinakitahan pandapat me' Papu' Isa. Njawom pandapat na, halling Papu', "Daa na ko tawu masaplag. Luu du ku ngunungan kau. Ya' du sina luu makaat kau ntuu. Daa ko diyam-diyam, basta masaplag ja' ko batan meka na sina mintu ni दौरा tuu pitsaya' niyaku." ¹¹ Dari lay na tamban si Pol ndooy ni Korin dantaun ka tonga' masaplagan jama umanat Tuhan.

¹² Na kuwan siga Yahudi ndooy ni Korin ma ya' pitsaya' ni si Isa, lay isun nagga' si Pol. Dari lay na baw ya sungkuban da bo' na binoo pa mman si Galliyo pinalkala'. Si Galliyo ilay maggubnul ndooy ni Akaya †† jaman looy. ¹³ Yuk siga Yahudi looy si' tu ni gubnul, "Lalla tuu tu, me' na noan jama numba Tuhan, tud nulang ni lanan sara' agama kami."

† Rom ilay yana दौरा patingkat ndooy ni Itali. Ilooy ilay दौरा panghulu' sultan bangsa Rom, yana Sultan Kalawdiyus. †† Korin yana disu दौरा ndooy ni Akaya.

¹⁴ Saddong adak pabongat behe si Pol ngandaawa, yuk Gubnul Galliyo, "Kaam tu, siga Yahudi, bong ilay si' tud bohat palkala' lalla tuu atawa luu kalaatan bay pabuwat na, pata' du kam pinakale me' ku. ¹⁵ Suga' bong ya du sat palkala' pasal kabtangan ka ga awon jama sampay sara' agama bi, kaam na ja' ba nalassay. Ya' na ku doman palamud ngahukum bong sat hāl me' naa." ¹⁶ Dari si', lay na ja' sila soho' gubnul palakka man luma' hukum.

¹⁷ Na kuwan siga bangsa Greek si' tu ma ndang lundooy maiman, lay na labu' duga da pa jata' si Sostinis, disu pa-mmean langga Yahudi. Dari lay ya hinela'-hela' me' da sampay lay gi sinuntuk njawom luma' hukum. Suga' ya' na du san bay pinaruli me' Gubnul Galliyo.

Ga si Pol pabeleng pa Antiyok

¹⁸ Kuwan si Pol baw si' tu, hallom-hallom ja' si' ya bay ndooy ni Korin, lay na ya muhun man siga pagkahi na suku' si Isa mole' pa Siriya. Dari lay na ya lakka ka ga si Prisila ka si Akila song pa दौरा Kengkereya miha adjung man da patuwak pa Siriya. Na sasang da si' ndooy ni Kengkereya, lay na si Pol kuku man na nu-man bay sasangi' na pa Tuhan. Pag-anu, bo' da mme' ta' adjung pa Siriya.

¹⁹⁻²¹ Na lān da si' song pa Siriya, lay gi sila pahās ni Epesus. Ndooy si', lay si Pol pilay pa langga Yahudi magbilmaarup ka sila pasal si Isa. Pag lay ja' takale da bay bitsala si Pol, kainagon da pahallom na pin si Pol ndooy, suga' ya' na baw ya bay kuhi. Suga' pus na muhun mole', yuk na, "Bbeleng sa ku bong nugut du Tuhan." Pag-anu si', lay na ya patuwak song pa Siriya. Kuwan ga si Akila, lay na ja' tamban ndooy ni Epesus.

²² Pag dunggu' adjung looy pa Sesariya, lay do' si Pol patukad pa Jerusalem nganda'-nganda' baanan pagkahi na suku' si Isa, bo' na pawus pa Antiyok ndooy ni Siriya. ²³ Hallom-hallom ja' si' ya ndooy ni Antiyok, lay na baw ya pilay pabalik pa Galatiya ka Pirigiya. Ndooy si', lay na baw ya ngalataan lahat mataggu iman suku' si Isa sikamimon.

Si Apolos magnasihat ni Epesus

²⁴ Na ni waktu looy du si', luu na baw disu Yahudi ma pitsaya' na du ni si Isa takka pa Epesus. Awon na si Apolos, jama man Aleksandriya. Iya ilay pintal mitsala maka lahal ni kitab kanabi-nabihan. ²⁵ Maka lay gi ya bay pingka' tinoan pasal Papu' Isa yana lān pa Tuhan. Bo' na, tud tinagi ya noan jama pasal iya. Mimon tō' na pasal si Isa ya' luu sā' na. Sat na ja', ya' gi sukup pangahati na, batan luu gi pandihan ya' tasayu na. Ilooy du pandihan ma katoonan na yana pandihan si Yahiya ma Tukang Mandi.

²⁶ Na si Apolos ilay si, ya' luu hanggaw na magnasihat pasal si Isa ni langga siga Yahudi. Suga' pag lay ja'

ya takale mitsala me' si Prisila ka si Akila, tabista da na ya' sukup pangahati na. Dari lay ya boo da pa luma' da, bo' na sinampunan me' da pangahati na pasal gara' Tuhan nalamat manusiya'.

²⁷ Na hallom maka hallom na, doman na baw si Apolos patuwak pa Akaya masaplag. Bo' lay du inaminan gara' na me' siga pagkahi na suku' si Isa ni Epesus. Sampay lay gi sila nuwat pa mman sagannap ma mme' ni si Isa ndooy ni Akaya supaya hinasi me' da paayad si Apolos.

Na pag takka na pa Korin ndooy ni Akaya, man saba-pan gaos Tuhan njata' na, tud bay mehe tabang tō' na ni sagannap ma pitsaya' na ni si Isa. ²⁸ Maka minsan daran siga Yahudi nual iya ni mayran, ya' du luu me' da tumunga. Kon me' looy batan meka na bukti' bay tapō' na man jawom kitab pasal si Isa yana Almasi, tukang nalamat bay njanji' me' Tuhan.

Si Pol masaplag ni Epesus

19 Sasang si Apolos ndooy ni Korin, kuwan si Pol, lay pilay pa Epesus man ta' dile. Takka pa Epesus, lay ya sitammu ka ga kasohean jama ma pitsaya' ni si Isa. ² Tilaw na ninsila, "Waktuhan bi boho' pitsaya' ni si Isa, luu kilay Rū Sutsi' bay pinatanna' njawom atay bi?"

Tampung da, "Ya' san bilay bay taaka kami ga luu inawnan Rū Sutsi'."

³ Dari yuk si Pol, "Na bong kam masi awam pasal Rū Sutsi' minsan kam bay na pingka' pinandi, pandihan oy baw lay man bi bay pinandi?"

Pag tampung da, "Man kami bay pinandi yana pandihan me' ilooy ma bay tinō' me' si Yahiya ma Tukang Mandi."

⁴ Pag halling si Pol, "Pandihan si Yahiya ilay yana sipat sadja' lay na tawbatan jama dusa da. Suga' si Yahiya ilay, lay gi du baw mā' subay jama pitsaya' ni ilooy ma pasunu' niiya. Ilooy ilay si' ma awnan na yana si Isa na. Dari pagka luu na du si Isa bay pitu pa junya', sapatut na, soysoy pitsaya' niiya subay du pinandi ka pandihan na."

⁵ Pag lay ja' takale da me' looy, lay du sila noho' pinandi ni awon Papu' Isa. ⁶ Pus da pinandi, lay na tinappak bumbunan da me' si Pol sampay sarunduun du patanna' Rū Sutsi' ninsila. Dari mitsala na ga sila ni jinisian pallun ma ya' san bay pingka' kapandoyan da. Sampay lay na ga sila mō' siga umanat man Tuhan ma pinalahil me' Rū Sutsi' ninsila. ⁷ Eka da si' bay me' looy luu ga sapu-duwa.

⁸ Na ndooy si' ni Epesus, njawom tallum buwan, bbuwatan si Pol nō' njawom langga siga Yahudi. Bo' tud nawakka ya masaplag sampay mme' magbil-maarup ka sila bong pin pitsaya' ja' sila ni umanat na pasal pamarinta Tuhan. ⁹ Suga' kasohean jama ndooy

tud tohas kōk da, ya' kuhi pitsaya'. Gam pin tuktuk si Pol noan jama lān pa Tuhan, pinalaat lagi me' da tō' na ni pag-awpan sikamimon. Dari lay na pō' si Pol man langga looy ka ga sagannap ma mme' ni si Isa, bo' da bay halin pa iskul si Tirannus. Dari labba mandooy, ndooy na man si Pol nō' llaw-llaw sampay magbil-maarup ka jama. ¹⁰ Njawom duwan taun me' looy na ja' si' bay pabuwatan na. Dari mimon jama ma maglahat ni Asiya, bangsa Yahudi atawa sa' Yahudi, lay na pingka' kale umanat pasal Papu' Isa.

Siga anak si Eskeba

¹¹ Ndooy si' ni Epesus, lay na baw si Pol buwanan Tuhan kawasa mō' jinisian pabuwatan kahaylan-haylan. ¹² Minsan ga saputangan sadja' atawa sammek ma bay purut si Pol, bong pinatappak ni baran jama sakihan, sarunduun du sila kaulian. Bong jama sineytan, magti pō' siga seytan man baran da.

¹³⁻¹⁴ Na jaman looy du si', luu du ndooy baanan Yahudi ma tukang nawa jama sineytan padisu-padisu kawum. Ni baanan da si', luu pitu' lalla yana anak disu imam langkaw inawnan si Eskeba. Pag taaka ga lalla looy si' mehe kawasa awon Papu' Isa, lay suwayan da ngakig si Pol. Dari yuk dangan ni seytan jom baran disu lalla, "Ni kawasa awon si Isa ma pinasaplag me' si Pol, soho' ta na ko pō' man jawom baran lalla tuu."

¹⁵ Suga' ya' kuhi pō' seytan looy, gam pin yuk na ninsila, "Katoonan ku du bina si Isa ka si Pol, suga' bong kaam, soy do' kam ina?" ¹⁶ Dari gam pin, bbuwatan jama looy ma sineytan, lay gi ngalompat ga lalla looy sikapitu' bo' na mono' sila ya' na luu hād ganta' na. Bo' tud ya' du sila bay kaatu. Maka lay gi sinalik-salik pakayan da. Dari lay na sila sonse man luma' nantang ja' sampay bakat na ga baran da.

¹⁷ Pag bay taaka me' mimon Yahudi ka siga jama sa' Yahudi ndooy ni Epesus bong oy bay katuwa' ni ga lalla looy, takkahan tawu na ga sila. Maka pinaehe na ga me' da awon Papu' Isa. ¹⁸ Maka meka na suku' si Isa ma ya' gi bay ngalabbahan dusa da labbasakayi, lay na mā' ni awpan baanan pagkahi da kalaatan ma bay pabuwat da. ¹⁹ Damikiyan, meka na du sila ma bay pingka' nawa atawa mō' majik bay ngumpo bük ilmu' da, bo' tinunu ni mayran. Bong binista haga' siga bük looy, luu ga limampū' libu dublun pilak porol. ²⁰ Dari sabap me' looy, patanyag na pin umanat mahap pasal Papu' Isa. Bo' umanat looy ilay tud kawasahan batan meka na pangatayan jama bay hinalin pag lay ja' sila pitsaya'.

Kalingogan ni Epesus

²¹ Ya' gi si' hallom, maru na baw si Pol pabeleng pa Masidunya ka Akaya bo' na pawus pa Jerusalem. Maka angan-angan na, paddus man Jerusalem, subay du ya

pilay pa Rom. ²² Suga' lay do' ya maduhu' limbang na duwa yana si Timuti ka si Irastus lu' pilay pa Masidunya. Kuwan iya, hallom-hallom gi bay patamban ndooy ni Asiya.

²³ Na sasang si Pol masi ndooy ni Epesus, luu na baw hiluhala' mehe ndooy sabapan tō' na pasal si Isa yana lān pa Tuhan. ²⁴ Na jama ma bay mō' hiluhala' me' looy si' yana disu lalla inawnan si Dimitrius. Iya ilay disu tukang maba magpabuwat siga langga-langga diki' ka pilak porol pinadagangan. Ga langga-langga looy ilay si' yana limbagan disu langga mehe man jama Epesus numba tuhan-tuhan da ma danda pinagawnan si Altemis. Dari ilooy na bay dari paluntungan mehe ni si Dimitrius sampay na ga pagkahi na tukang maba ndooy.

²⁵ Dari bbuwatan si Dimitrius si' tu lay nawag siga pagkahi na tukang maba. Luu ja' si' sila kumpo, yuk na, "Kaam, siga pagkahi ku, tabista bi na du sina pabuwatan tabi yana paluntungan mehe ningkitabi. ²⁶ Suga' song lungay na situ usaha tabi man sabapan tō' lalla looy ma inawnan si Pol. Takita bi na du bong pooy na eka jama ntuu ni Epesus bay takole' na binit-salahan noho' ngalabbahan siga tuhan da. Ba'-bā' na, siga tuhan ma pinabuwat me' manusiya' sa' tuhan bana. Maka lay na du taaka bi sa' na sat jama ntuu bay takole' na binit-salahan, sampay ni sikaliput Asiya, meka na du pitsaya' ni tō' na. ²⁷ Bong itu kala me' jama pakale na pin niya, ya' na hallom diyo' na me' da nganda' pabuwatan tabi. Sarī gi, song hallom, ya' na du luu kapuspusan langga mehe man numba tuhan tabi si Altemis ma ya' luu sibu' sabanding na. Ilooy gi laat na, kabantugan njata' si Altemis ma sinumba me' jama Asiya sampay jama ni sikaliput junya' lungay na du."

²⁸ Pag lay ja' takale da bitsala si Dimitrius, tud bay sinalaputan tabbuk da sampay sigi-sigi na ga sila maghowapan, yuk da, "Ya' luu sibu' sabanding si Altemis, tuhan jama Epesus." ²⁹ Dari me' looy na si', song paeka na pin jama hiluhala' ni sikaliput दौर looy. Dari bbuwatan kasohean lay na ga nungkuban duwa sohe' si Pol yana ga si Gayus ka si Aristalkus, ga jama man Masidunya. Bo' lay gi sila hinela'-hela' pilay pa plasa.

³⁰ Na si Pol si' tu, doman na pin paasok pa jawom baanan ga jama looy moo sila magbitsala, suga' lay ya sinaggaan me' siga pagkahi na suku' si Isa. ³¹ Sampay kasohean kabagayan si Pol ma luu ntan da ni parinta Asiya bay du noho' jama pilay pa mman na nganjung niya ya' noho' magpakita pilay pa plasa.

³² Na ni plasa looy si', ya' na luu hanti' na ga baanan jama ndooy hiluhala'. Kuwan kasohean, howap me' tuu, kasohean me' tuu. Mingkan ilay si', kaekahan ndooy ya' san tasayu da bong oy sabapan man da bay kapalamud ni kahiposan looy.

³³ Pag-anu, luu disu jama inawnan si Aleksandel, lay sinoho' me' siga pagkahi na Yahudi pa awpan baanan jama ndooy. Maksud da subay ya mahati jama ndooy ya' luu lamud bangsa Yahudi ni pabuwatan ga si Pol. Luu ja' si' si Aleksandel ni awpan da, lay do' ya ngisalat noho' jama diyam-diyam mari ya kabitsala. ³⁴ Suga' tasayu da ja' si' iya bangsa Yahudi, gam pin lay ya pinagbaan-baanan hinowapan luu ga duwan jām, yuk da, "Ya' bilay luu sibu' sabanding si Altemis, tuhan jama Epesus."

³⁵ Sakayi da takole' noho' diyam-diyam, noy luu na disu lalla ma luu ntan na ni upis parinta bay pa awpan da mitsala ninsila. Yuk na, "Kaam, siga pagkahi ku jama Epesus, kinatoonan du bina me' manusiya' ni sikaliput junya' kitabi ngantanan langga man numba tuhan tabi si Altemis ma ya' luu sibu' sabanding na. Maka tanyag du kitabi jama Epesus tukang nganjagahan jama-jama limbagan si Altemis ma bay labu' man ta' langit. ³⁶ Na bitsala ku ilay si' tud bana. Ya' na tapakilubaan. Sangkon njawom iman kam. Daa kam os-os madara kahandak bi. ³⁷ Subay si' ya' bay sungkuban bi ga lalla tuu binoo pitu. Ndang-ndang ya' du sila bay nangkaw oy maka oy na njawom luma' tuhan tabi. Maka ya' du sila bay malaat tuhan tabi.

³⁸ "Na bong ga si Dimitrius ka ga pagkahi na tukang maba doman malkala' jama, subay sila pilay pa luma' sara'. Luu du silay ndooy huwis bay inuwakilan me' parinta ngahukum. ³⁹ Na bong hati luu gi diklamu bi sarī, daa ja' subay na pin kam hiluhala'. Subay kam moo diklamu bi pa siga sara' noho' sinalassay. ⁴⁰ Batan piligru situ kitabi kalabuan hukuman bong kitabi bay sinumbung ni hāl kahiluhalaan tuu. Bo' ya' san luu daawa tabi pata' bong ongoy kitabi bay buwat me' tuu."

⁴¹ Na pag lupus ja' si' jama looy ma buwat ni parinta mitsala, lay na soho' na mole' baanan ga jama ndooy.

Si Pol pilay pa Masidunya bo' na pawus pa Greece ma inawnan du Akaya

20 Paddus ja' kahiluhalaan looy si', lay na tinawag me' si Pol sagannap ma mme' ni si Isa ndooy. Luu ja' si' sila, lay gi sila paintoman na man na matakko' pangando da ni si Isa. Pag lupus, lay na ya muhun palakka, lān na song pilay pa Masidunya. ² Takka ja' si' ndooy, lay ya ngalataan lahat looy nganda'-nganda' siga baanan suku' si Isa sampay lay gi ya magnasihāt man na mataggu iman da. Pag-anu, bo' na pawus na pa Greece. ³ Paddus ja' si' tallum buwan halloman na ndooy ni Greece, maru na baw ya pilay pa Siriya. Saddong na adak patuwak, lay na baw tabistu na pinag-isunan ya pinapatoy me' siga Yahudi ta' adjung ni tangnga' dilawut. Dari hona'-hona' na, gam na ya lumān ja' ta' dile pingka' bbalik man jawom

Masidunya lān na pa Siriya. ⁴Iya si' tu lumān, luu du siga sohe' na ga si Sopatel yana anak si Pirus man Bereya, maka luu du si Aristalkus ka si Sigundu, yana ga lalla man Tesaloneka, ka si Gayus man Delbe. Maka luu du bay mme' si Timuti sampay si Tikikus ka si Tropimus ga lalla man Asiya sikaduwa.

⁵Takka ja' si' sila pa Pilipi, aku pun lay na du mme' pabaan ninsila. Na halloman kami si' bay pahanti' ndooy ni Pilipi, kuwan siga sohe' kami ilooy si' sika-pitu', lay na duhu' mme' ta' adjung pilay pa Troas. Maka ndooy na man da ngagad kami. ⁶Kuwan kami ka si Pol, noy paddus na paballangan siga Yahudi inawnan paballangan Tinapay Ya' Magpasulig, bo' kami lay palakka man Pilipi mme' ta' adjung pilay pa Troas. Paddus ja' lima ngallow, lay na du kami nakka Troas. Maka lay na kami sitammu balik ka siga sohe' kami ndooy. Dari ndooy na do' kami sikamimon bay pahanti' njawom pitu' ngallow.

Si Yutikus labu' man ta' panandawan langkaw banaan

⁷Pag sangom Ahad, lay na baw kami kumpo-kumpo ka ga suku' si Isa ndooy ni Troas siharung-harung mangan. Maka luu gi maksud kami mangan tinapay bilang pangintoman ni kapatoy Papu' Isa. Na si Pol si' tu, pagka ya bay maru palakka pag sayu, lay do' ya magnasihat pahallom ngabut sampay tangnga' bahangi.

^{8,9}Na bilik mman kami si' bay kumpo-kumpo, lay ndooy ni katallu pangkat luma' looy. Bo' tud danta' batan meka palitaan na. Ndooy si', luu disu anak-anak bahau inawnan si Yutikus lay ningkō' ta' panandawan pakale. Suga' hangat si Pol mitsala na pin, tintō' na lalla looy. Song hallom, tud laddok na tuli na sampay lay na ga labu' pa diyo'. Pag pinūt, ndang lay na matoy. ¹⁰Suga' si Pol si' tu, magti du si' duwai, bo' na ngakkopan si Yutikus sambayan na halling, "Daa na kam ba susa. Llum na du situ ya."

¹¹Pus me' looy, lay na kami dutai bbalik. Maka lay na pong-pōng si Pol tinapay looy si' yana pangintoman ni kapatoy Papu' Isa, bo' lay na kakan kami. Pus me' looy, lay na baw balik darahan si Pol nō' ngabut sampay kallat subu, bo' na palakka.

¹²Kuwan anak-anak bahau looy si', lay na tinuhiyan me' siga sohe' na pa luma' na. Bo' tud bay mehe me' da gāk pagka lay gi du ya llum pabalik.

¹³Na balik ta pa si Pol, lay na lumān song pilay pa दौर Assos. Kuwan kami, lay na kami mme' ta' adjung song pilay du pa Assos. Pag-isunan kami ka si Pol, pag kami siabut ndooy, bo' na dutai ta' adjung mme' ningkami patuwak. ¹⁴Dari pag lay ja' kami siabut ni Assos, lay na du si Pol mme' ningkami ta' adjung sampay lay na kami nakka दौर Mitilin.

Siga pa-mmean suku' si Isa ni Epesus pilay pa Miletus sitammu ka si Pol

¹⁵Pag me' sumawung, patuwak na kami man Mitilin sampay lay na kami ngabut ni tagan nusa Kiyos. Pag llaw disu, takka na baw kami pa nusa Samos. Maka pag llaw disu na baw, lay kami takka pa दौर Miletus. ¹⁶Ya' na kami bay pahās ni Epesus batan si Pol ya' do-man pahallom ni Asiya. Ilooy pagde'-dean na kawu-kawu taabut na gi paballangan Pentekos ndooy ni Jerusalem.

¹⁷Suga' san baw me' looy, sasang kami ni Miletus, lay gi baw tawag si Pol siga pa-mmean suku' si Isa ndooy ni Epesus noho' pilay pa mman na. ¹⁸Pag takka da pa Miletus, yuk si Pol ninsila, "Siga danganakan ku, katoonan bi du bong pooy me' ku ka kaam labba man waktu ku boho' bay takka pitu pa Asiya ngabut sampay ku bay lakka. ¹⁹Sabuli-buli ku bay magtuyu' maghulas-sangsā' ntuu kalna' Papu' maka ya' ku bay pingka' matingkat dī ku man kasohean. Bo' daran gi ngattap bohe' mata ku ni kabasag gampang ku ningkaam. Maka katoonan bi na du jinisan katiksaan bay lingkān ku sabapan siga sanggup ga Yahudi mapatoy aku. ²⁰Maka katoonan bi na du jaman ku bay magpanoan kaam ni mayran sampay ni siga luma' bi, ya' du luu kabanahan bay limbuhan ku. Oy-oy umanat ma katabang, lay ja' du pasampay ku ningkaam. ²¹Tō' ku ni bangsa ku Yahudi ya' du luu bay pagtingkahan na ka tō' ku ningkaam ma sa' Yahudi. Sali'-sali' du kam bay soho' ku nawbatan dusa bi ka lilla' pa Tuhan sampay noho' pitsaya' ni Papu' tabi si Isa.

²²"Batnaa, pilay do' ku pa Jerusalem pabalik sabap lay ku soho' Rū Sutsi', bo' subay situ bean ku. Kamasa', ya' du itu katoonan ku bong oy mintu katuwa' aku ndooy. ²³Ilooy du katoonan ku, ni mimon दौर ma bay lingkān ku, bay pinalahil me' Rū Sutsi' niyaku, masti' luu ja' katuwa' aku kabinsanaan bong sa' jil. ²⁴Suga' ya' du situ ku paruli bong oy mintu katuwa' niyaku bong pin tapajatu ku ja' pabuwatan bay hinalap me' Papu' Isa niyaku, yana masaplag umanat mahap pasal ase'-tabang Tuhan pa manusiya'.

²⁵"Siga danganakan, kahapan lay na talataan ku lahat bi masaplagan kaam sikamimon pasal pamarinta Tuhan. Suga' batnaa, katoonan ku na ituu sa katapusan bi ngita aku. ²⁶Sangkon ituu ja' me' ku ka kaam: Bong mintu luu ningkaam bay kalabuan hukuman Tuhan, sa' na sina man aku. ²⁷Batan ya' ku bay paalang masampay ningkaam mimon ma katoonan ku pasal kahandak Tuhan."

²⁸Pag-anu, yuk si Pol lagi ni ga pa-mmean looy, "Ilagan bi dī bi. Maka ayaran bi mimon suku' si Isa ma bay hinalap me' Rū Sutsi' ningkaam. Tud kinasengan sina sila me' Tuhan. Sila ilay me' sapantun alta' Tuhan ma

bay binalli me' na ka laha' Anak tungga na. ²⁹ Tasiguru ku, lay ja' ku ina mintu palakka, bbos-bbos luu na baw sina pasunu' siga guru palsu palamud ningkaam. Mehe sina mintu me' bi magkaat me' tō' da. Sila ilay mintu me' karuha siga ido' tawun patabba' pa jawom tangnga baanan bili-bili nabat. ³⁰ Minsan ina kaam, luu na du sina mintu kasohean ni baanan bi nabid umanat kabanahan. Bbuwatan da ina mintu moo-moo siga pagkahi bi magsi'. Kainagon da ina mintu, luu na jama taboo-boo da mme' ni ntan da. ³¹ Sangkon, amay-amay iyakin kam. Daa takupan bi bay tō' ku ningkaam. Njawom tallun taun, llaw-sangom ya' na bay luu hanti' ku noan kaam kabanahan sali'-sali'. Sampay lay na ga latak bohe' mata ku ni kabasag luuy ku ningkaam.

³² "Batnaa tu, paku ku pa Tuhan, iya sa ngayaran kaam. Kannahun bi na pin umanat mahap pasal ase'-tabang na ningkitab. Umanat tuu itu kapahallot pangando bi supaya takole' bi mimon supaat ma bay janji' Tuhan ni sagannap ma bay pabuwat na suku' na.

³³ "Na," yuk si Pol lagi, "me' kaam ina pa-mmean ni siga suku' Tuhan, akigun bi ja' ku. Halloman tabi bay samod, ya' ku bay pingka' magkainagon ni pilak bi, mmas bi atawa pamakoy bi. ³⁴ Tamasa bi na du aku bay ngusaha ka tangan ku mismu bong pin luu ja' man kami magkaalluman ka ga sohe' ku. ³⁵ Kon ku ilay bay makitahan kaam suntuan me' looy supaya tabista bi ndang subay kitabi magtuyu' buwat. Me' looy ilay, luu na dapat bi nabang sagannap ma miskin atawa ya' kagaos buwat. Intomun bi bay halling Papu' Isa mismu, yuk na, 'Mas mehe kagakan jama ma muwan man ilooy ma nambut.' "

³⁶ Pag lupus si Pol mitsala, lay na sila sikamimon nangge ka tuut da maku duwaa pa Tuhan. ³⁷ Pag-anu, magtangisan na baw sila sambayan da ngakkopan si Pol ngūk. ³⁸ Ilooy si' numbul satu man da susa saba-pan bay bitsala si Pol si' ya' na kono' sila sikita pabalik. Pag-anu, lay na ya tuhiyanan da pa ta' adjung.

Si Pol pabeleng pa Jerusalem

21 Na pus kami muhun ni siga pa-mmean suku' si Isa ndooy, lay na kami mme' ta' adjung patuwak pa nusa Kos. Luu ja' si' kami ni Kos, pag me' sumawung, lay na baw kami pa nusa Rodos, bo' kami pawus pa nusa Patara. ² Lay ja' si' kami ni Patara, lay na baw kami mme' ta' adjung sarī patuwak song pilay pa Pinisiya ndooy ni Siriya.

³ Lān kami pa Siriya, lay kami pingka' man nusa Kiprus huwin pa sātan. Pag takka kami pa Siriya, lay na kami parunggu' ndooy ni bihing दौर Tayil batan ndooy na man bay ngahawasan uwanan adjung looy.

⁴ Sasang kami ndooy, lay kami miha sagannap ma mme' ni si Isa. Lay ja' si' kami sitammu, lay gi kami pa-

hanti' ndooy man da pitu' ngallow. Sasang kami ndooy, lay sila nganjung ni si Pol ya' noho' pilay pa Jerusalem batan bay pinalahil me' Rū Sutsi' ninsila luu bahaya katuwa' iya ndooy. Suga' ya' du bay tapaling da gara' si Pol.

⁵ Dari paddus ja' si' pitu' ngallow looy, lay na kami sakap sabap patuwak na adjung looy. Pag lumān kami pō' man दौर looy, lay gi kami tinuhiyan pa tapiyan me' mimon suku' si Isa ndooy sampay na ga anak-nda da. Takka ndooy, lay gi kami nangge ka tuut kami maku duwaa. ⁶ Pag lupus, lay na kami muhun patuwak lān kami dutai ta' adjung looy. Kuwan sila, lay na mole'.

⁷ Na lakka man Tayil, lay do' kami pahās man दौर Potolemas. Ndooy si', lay kami sitammu ka siga danganakan kami suku' si Isa. Maka lay gi kami pahanti' ndooy mman da dambahangi.

⁸ Pag me' sumawung, lay na kami patuwak sampay lay na kami nakka Sesariya. Ndooy si', lay kami pahanti' ni luma' si Pilip. Iya ilay yana disu ni ga lalla looy si' sikapitu' ma bay pinene' maruhu' ni Jerusalem tukang muwanan siga bawu danda balanja' ndooy. Pag batnaa, bbuwatan na ngalataan lahat na baw masaplag umanat mahap pasal si Isa. ⁹ Iya ilay anakan mpat budjang. Ga kabudjangan looy ilay si', sali'-sali' lay kaladjikian tukang masampay siga umanat ma pinalahil me' Rū Sutsi' ninsila.

¹⁰ Na luu ja' si' kami daka dangoy ngallow ndooy, luu na baw takka disu lalla man Yahudiya inawnan si Agabus. Iya pun ilay lay du kaladjikian tukang masampay siga umanat ma pinalahil me' Rū Sutsi' niiya.

¹¹ Sasang na si' ndooy, lay ya pasōng pa mman kami. Maka lay gi ya ngindam kambot si Pol. Pag-anu, bo' na makkos battis-tangan na mismu ka kambot looy sambayan na halling, "Ituu bay bā' Rū Sutsi' noho' pinahati ningkaam: Me' tuu du situ mintu me' siga Yahudi ni Jerusalem ngingkotan jama ma dapu kambot tuu, bo' na pina-ntan pa mman bangsa Rom hinukum."

¹² Na pag takale kami bay bitsala na si', lay na baw kami ka ga suku' si Isa ndooy magtuyu' mitsalahan si Pol ya' na ya noho' pawus pa Jerusalem. ¹³ Suga' iya tampung si Pol, "Ongoy kam nangisan aku? Daa na ba gangguun bi iman ku. Daa palagi sat njil, san kapatoy ndooy ni Jerusalem atas ku du kalna' Papu' Isa."

¹⁴ Na pag ya' ja' si' ya takole' kami binitsalahan, lay na ja' kami diyam-diyam. Ilooy sa bay tapahalling kami, "Kamura-murahan kahandak Papu' ja' binean."

¹⁵ Na luu ja' si' kami daka dangoy ngallow ndooy ni Sesariya, lay na kami sakap sampay lay na kami pawus lumān pa Jerusalem. ¹⁶ Maka luu du kasohean suku' Papu' Isa, jama Sesariya, lay du mme' ningkami. Lān kami pilay, lay gi kami boo da pahās pa luma' disu lalla inawnan si Manasan, jama man Kiprus. Iya ilay disu ni

sagannap ma bay duhu'-duhu' pitsaya' ni si Isa. Dari ndooy na do' kami bay pahanti' ni luma' na.

Si Pol nganda'-nganda' si Ya'kub

¹⁷ Na pag takka kami pa Jerusalem, tud bay gāk siga danganakan kami suku' si Isa ngahasi kami. ¹⁸ Pag me' sumawung, lay na baw kami mme' ni si Pol nganda'-nganda' si Ya'kub. Pag nda' kami, mimon pa-mmean suku' si Isa ndooy ni Jerusalem luu na du bay kumpo ndooy. ¹⁹ Na pus si Pol bay jara ninsila, lay du sila tuntutan na mimon bay pabuwat Tuhan ni siga bangsa sa' Yahudi pag lay ja' sila pasaplagaan na umanat mahap.

²⁰ Pag lay ja' takale ga si Ya'kub tuntut si Pol, lay na sila mudji Tuhan. Suga' yuk da ni si Pol, "Mbuwa' danganakan, katoonan nu na du libuhan na pagkahi tabi Yahudi pitsaya' na ni Papu' Isa. Suga' mimon sila masi basag banahan mogbogan sara' Nabi Musa. ²¹ Habal bay takale da, bong ko kono' ni kalahat-lahatan bangsa sa' Yahudi, me' nu noan siga Yahudi ndooy bahasa subay kono' labbahan da sara' Nabi Musa. Maka ba'-bā' jama, wā ko kono' noan siga Yahudi ya' noho' ngislam anak da batan subay sila kono' ya' na ngikut siga arat bangsa tabi.

²² "Pagka me' looy, pooy tu la me' tabi buwat mari tabista da ya' mawjud habal looy? Sila ilay, masti' taaka da na luu na ko ntuu. ²³ Na bong si' tu kami kabean, gam na ko mme' na do' ni palbiatan kami mari tumatanda' ni pagkahi tabi siga Yahudi ya' ko nagga' sara' da. Batnaa luu situ ntuu mpat lalla pagkahi tabi Yahudi bay magnajal pa Tuhan. ²⁴ Na bong si kadarihan ningkau, mme' na do' ko ninsila pa langga mehe. Maka matabe' na do' ko dī nu ninsila magtaat nutsi' baran da. Maka atasun mimon gastus kulban da supaya takukuhan na kōk da me' imam tanda' lay na tumana da najal da. Me' looy ilay, tumatanda' na ni sikamimon ya' du mawjud habal looy si' pasal kau. Batan takita da na masi gi du ko mogbogan sara' Nabi Musa.

²⁵ "Suga' sa' baw lay si' maksud kami subay na pin binogbogan sara' agama tabi me' siga bangsa sa' Yahudi ma pitsaya' na ni si Isa. Suga' subay du bean da tugun bay pag-isunan tabi ma bay pinokonan ninsila njawom suwat. Njawom suwat looy si', ndang katoonan nu na du, lay sila tinugun subay sila ya' mangan oy-oy sumbalian bay sinongan ni tuhan-tuhan jama. Maka subay sila ya' ngingum laha' atawa mangan sumbalian ya' bay tiis laha' na. Maka ya' sila dari ubay ka jama bong sa' lla da atawa nda da."

²⁶ Dari pag me' sumawung, lay na du si Pol mme' ni ga lalla looy sika-mpat pilay pa langga mehe nutsi' dī da man da numan najal da. Sasang da ndooy, lay si Pol pa mman imam mahati bong llaw oy katapusan pitu'

ngallaw man da nutsi' dī da. Batan pag lupus, talpak-sa' ga si Pol ka ga sohe' na moo hayop man ngulban.

²⁷⁻²⁸ Tapit ja' si' katapusan pitu' ngallaw looy, takita na baw si Pol me' kasohean Yahudi man Asiya ni jawom langga mehe. Bo' tud lasu sila niya. Dari lay sila howap, yuk da, "Kaam, pagkahi kami jama Israil, pitu do' kam. Tabangan bi do' kami nungkuban lalla naa. Iya ina ngalataan kalahat-lahatan madiyo'-diyo' bangsa tabi ka sara' agama tabi sampay na langga tabi. Bo' lay gi situ ya pingka' moo jama sa' Yahudi pa jawom langga tuu. Tud bay katamak silay ni kasutsian langga tuu." Dari lay na ga sungkuban da si Pol.

²⁹ Mingkan ilay si', tud ya' ya bay moo jama sa' Yahudi patabba' pa jawom langga mehe. Suga' ilooy na man da bay nanggap me' looy sukat bay takita da si Pol haboy ka si Tropimus lumān ni Jerusalem. Bo' si Tropimus ilay jama man Epesus. Sa' ya bangsa Yahudi.

³⁰ Na ya' hallom, hiluhala' na ni sikaliput Jerusalem. Maka meka na bahuklud pilay pa haman langga mehe. Pag-anu, bo' da ngangguyud-guyud si Pol pa poan. Lay ja' si' sila ni poan, magti kinunsi' lawang haman langga looy mari ya' na luu kahiposan njawom.

³¹ Na saddong da adak mapatoy si Pol, luu na baw habal takka pa mman komandel sundalu Rom, yuk da, "Hiluhala' na ni sikaliput Jerusalem." ³² Dari magti du ya moo siga kapitan sundalu na ka ga bata' da, bo' da sonse pa baanan jama looy ma bay nungkuban si Pol. Pag takita me' baanan jama looy komandel looy ka ga sundalu na, lay na tagongan da ngalubak si Pol.

³³ Pag-anu si', lay na pasōng komandel looy pa mman si Pol nungkuban iya sampay lay gi soho' na si Pol pinusas ka karina duwa. Pag lupus, tilaw komandel looy ni baanan Yahudi ndooy, "Soy tu jama tuu? Oy tu dusa na?"

³⁴ Na kasohean njawom baanan Yahudi looy ngahowap me' tuu, kasohean me' tuu. Dari sabap tud hibuk ndooy, ya' na tasilang komandel bong oy sabap da hiluhala'. Sangkon lay soho' na binoo si Pol pa kampu sundalu na. ³⁵⁻³⁶ Lān da si' pilay, luu na pin patuhut baanan ga Yahudi looy sambayan da ngahowap na pin, yuk da, "Papatoyun bi na ya! Papatoyun bi na!" Pag taabut ni poon haron kampu looy, lay inangkat si Pol me' siga sundalu pa jata' mari ya ya' taabut me' baanan jama looy ma doman mapatoy iya.

³⁷ Saddong si Pol dak binoo pa jawom kampu sundalu, yuk na ni komandel looy, "Sel, bong si' dari, luu situ si' bitsala ku ningkau."

Tampung komandel looy, "Uy, pandoy bitu hati ko pallun Greek! ³⁸ Panganna ku kau na bangsa Ejipt looy ma bahau ja' bay nulang parinta kami sampay magtakōk ni mpat libu pamomono' ma bay boo na patangkaw pa lahat ya' magluma'."

³⁹ Iya tampung si Pol, "Ssa' ba Sel. Aku itu disu Yahudi man Tarsus, yana दौरa tanyag ni Silisiya. Bong si'

dari, bbiyahun do' ku mitsala ni baanan ga jama naa."

⁴⁰ Lay ja' si' ya pinadari, lay do' ya paawop ni baanan Yahudi looy sasang na nangge ni kōk haron. Pag-anu, lay na ya ngisalat ni ga jama looy noho' diyam-diyam. Ya' ja' si' sila hibuk, lay na ya mitsala ninsila makoy pallun da mismu, yana Hibrani.

22 Yuk na, "Siga mbuwa' danganakan ka ga indu'-mma', pakalehun bi do' daawa ku."

² Pag takale ja' me' da si Pol mitsala ni pallun da, magdaruhun na me' da diyam-diyam. Pag-anu yuk si Pol, ³ "Aku itu pagkahi bi du bangsa Yahudi bay pinamaddihan ni Tarsus ndooy ni Silisiya, suga' ntuu na situ man ku bay paehe ni Jerusalem. Maka aku itu bay baguru man Pa' Tuwan Gamaliyel mismu, ma bay noan kami lān adil banahan me' mogbogan mimon sara' kabbo'-bboan tabi. Maka me' kaam du situ ku kanaalla ngisbat Tuhan. ⁴ Bo' na, bay gi ku minsana' soysoy mme' ni lān kasalamatan ma bay tinō' me' si Isa. Ya' luu pag pene' danda atawa lalla, basta lay ja' sila sungkuban ku sampay inisi njawom jil. Kasohean lay gi ga matoy sabapan laug ku njata' da. ⁵ Minsan panghulu' imam ka mimon matatoa ni agama tabi, tasaksi' da du sina kabanahan bay bitsala ku si'. Bo' sila gi mismu bay muwanan aku suwat katarangan man ku makitahan siga pagkahi tabi Yahudi ni Damaskus. Dari sabapan kapatut bay dean da aku, lay du ku pilay pa Damaskus nungkuban soysoy mme' ni si Isa mari sila taboo pabeleng pa Jerusalem pinidjala'.

⁶ "Suga' ya' na bay lanjut gara' ku. Batan tapit ja' si' kami pa Damaskus ga tangnga' llaw, sarunduun du, luu pō' sinag danta' sa' alang-alang man ta' langit ninag njata' ku. ⁷ Dari si', lay na ga ku humantak ta' tana' maka luu na suwara takale ku mitsala niyaku, yuk na, 'Sol, ū Sol, ongoy ko ngalaugan aku?'

⁸ "Yuk ku, 'Tuwan, soy do' ina ko?'

"Pag tampung na, 'Aku na situ si Isa, lalla looy man Nasaret, yana ilooy ma pinaglaugan me' nu.'

⁹ "Na siga sohe' ku si' tu ndooy, bay baw ngita sinag looy suga' ya' baw bay talapa da suwara looy.

¹⁰ "Pag-anu si', tilaw ku niiya, 'Papu', oy tu la pata' subay pabuwat ku?'

"Yuk Papu' niyaku, 'Nangge na ko, bo' nu pawus na pa Damaskus. Ndooy sa bo' nu binaan mimon ma bay sinuku' ningkau pinabuwat.'

¹¹ "Na sabap bay ku buta me' danta' sinag looy si', lay na ga ku tinonda' me' siga sohe' ku pa Damaskus.

¹² "Na ndooy si' ni Damaskus, luu disu lalla inawnan si Ananiyas. Iya ilay lalla basag mme' ni siga sara' agama tabi maka pinagmaltabatan me' mimon bangsa Yahudi ndooy. ¹³ Lay ya pilay pa mman ku bo' na nangge ni bihing ku sambayan na halling, 'Ū Sol, mbuwa' danganakan, batnaa ngita na sina ko pabalik.' Dari si', sarunduun du pabeleng pangandaan ku sampay takita ku na ya.

¹⁴ "Yuk si Ananiyas niyaku, 'Kau na sina bay pinene' me' Tuhan kabbo'-bboan ta man na makitau bong oy kahandak na. Sangkon lay na silay pinalahil ningkau Ilooy ma Intong, yana si Isa Almasi, sampay lay na takale nu suwara na. ¹⁵ Kau na sina mintu sosohoan Almasi masaplagnan manusiya' nnoy-nnoy ja' pasal ilooy ma bay takita nu sampay takale nu mman na.'

¹⁶ "Maka yuk si Ananiyas lagi niyaku, 'Oy gi agad nu? Subay sina ko maku na kaampunan man Papu' Isa, bo' nu pinandi mari puwas na mimon dusa nu.' Dari si', lay du ya bay asip ku.

¹⁷ "Na hallom maka hallom na, lay ku pabeleng pa Jerusalem. Pag luu disu llaw, sasang ku maku duwaa ni jawom langga mehe, lay na baw ku pinakitahan pandapat. ¹⁸ Njawom pandapat ku, luu Papu' Isa takita ku mitsala niyaku, yuk na, 'Lakka na ko de'-dē' man Jerusalem mari ko ya' kongoy-kongoy sabap siga jama ntuu ya' ngahasi umanat nu pasal aku.'

¹⁹ "Suga' yuk ku, 'Papu', balangkali baw ba sila kuhi pakale ni bitsala ku. Ndang-ndang katoonan da na du daran ku padisu-padisu langga nungkub ka nganjil sampay mawu-pawu sagannap ma pitsaya' ningkau.

²⁰ Maka tamasa da du bay pingka' inaminan me' ku bay kadarihan da maduwai laha' si Esteben sabap me' na bay masaplag pasal kau. Batan aku gi silay bay nganjagahan badju' siga jama ma bay mapatoy iya. Dari balangkali pakale du siga Yahudi niyaku mari tahati da na bong ongoy ku pitsaya' na ningkau.'

²¹ "Suga' yuk Papu' niyaku, 'Daa na ba. Lakka na ko mantuu batan soho' ta na ko pa katāhan masaplag ni kabangsa-bangsahan sa' Yahudi.' "

²² Na kuwan baanan ga Yahudi baw si' tu ma pakale ndooy, pag taabut sinabbut me' si Pol pasal iya sinoho' me' Papu' masaplag ni kabangsa-bangsahan sa' Yahudi, tud bay dugahan sila. Dari bbuwatan da maghowapan, yuk da, "Jama me' tuu bitu subay kinaddoan na man ta' babaw junya!! Ya' na pata' pinakallum!" ²³ Sasang da maghowapan, lay na ga sila ngurusan badju' da bo' da ngahambuwan momok tana' pa jata' ni kakato tabbuk da.

²⁴ Dari si', lay na soho' komandel looy si Pol binoo pa jawom kampu noho' llagpi' ni siga sundalu na kawu-kawu ya mā' na bong oy sabap siga Yahudi ndooy dugahan niiya. ²⁵ Saddong da adak motean si Pol kape ngalagpi', lay ya nilaw ni disu kapitan nangge ni bihing na, yuk na, "Me' aku disu jama porol raayat parinta Rom, numan kilay ni sara' bong kam ngalagpi' aku ya' gi san bay pingka' hinukum?'

²⁶ Pag takale ja' le' kapitan looy bay bitsala si Pol, magti ya pilay pa mman komandel nuntut, yuk na, "Uy, Sel, bidda' na bilay la ehe bahaya njata' tabi bong binean soho' nu. Lalla looy bilay hati raayat parinta Rom!"

²⁷ Pag takale komandel looy me' looy, lay ya magti pi-lay pa mman si Pol nilaw, yuk na, "Tud bana kina kau raayat parinta Rom?"

Pag tampung si Pol, "Bana bitu."

²⁸ Yuk komandel looy, "Minsan aku, daka dangoy pi-lak na bay tabayad ku ni katarangan ku bong pin ku tabilang ja' raayat parinta Rom."

Yuk si Pol, "Bo' aku baw tu, ndang raayat parinta Rom na ku lakka man kün indu' ku lagi."

²⁹ Dari si' kuwan ga sundalu ma adak ngalagpi' si Pol, pag takale da me' looy, ilooy ma de'-dē' du sila pasuhut man bihing na. Komandel looy pun, hanggaw na du pag tasayu na ja' si Pol disu raayat parinta Rom du. Batan iya na silay bay noho' musas si Pol ka karina, bo' lay gi soho' na llagpi' ya' san bay pingka' hinukum.

Si Pol binoo pa awpan baanan paki ma ngahukum

³⁰ Na komandel looy si' tu, masi na pin doman toon bong ongoy si Pol pinalkala' me' siga Yahudi looy. Dari pag me' sumawung, lay tinawag me' na siga imam langkaw ka baanan paki ma ngahukum, yana Sanhidrin. Luu ja' si' sila, lay na soho' na si Pol pinō' man jawom jil bo' noho' binoo pa awpan da.

23 Na luu ja' si' si Pol, lay do' ya nganda' pa mman baanan Sanhidrin looy, bo' na mitsala ninsila, yuk na, "Siga mbuwa' danganakan, labba man sibuwa ngabut sampay batnaa, ya' situ ku bay buwat oy maka oy na bong bistahan ku maat ni mata Tuhan."

² Pag takale ja' si' bay bitsala na me' panghulu' imam, yana si Ananiyas, lay do' soho' na si Pol tinimpopok ni jama ma nangge ndooy ni bihing na. ³ Dari yuk si Pol ni si Ananiyas, "Kau pun ina, tinimpopok du sina ko me' Tuhan. Bbuwatan nu ningkō' nnaa ngahukum aku saula-ula hukuman nu magbē' ka sara' Nabi Musa. Mingkan bbuwatan nu ngalangga sara' na. Magbawu'-bawu' ja' ko intong. Tatammu nu na ga noho' aku tinimpopok ya' gi san ku bay sinumariya."

⁴ Yuk siga jama ma nangge ni bihing si Pol, "Uy, kau bitu, tud tawakka baw ko makiya' panghulu' imam bay pinene' me' Tuhan!"

⁵ Yuk si Pol baw, "Uy la, ga mbuwa' danganakan, panghulu' imam bilay hati ya. Bong si' ndang bay takila ku, ya' ku bay halling me' looy, batan yuk suwat njawom kitab, 'Daa kam malaat ilooy ma magtakōk ningkaam.'"

⁶ Na si Pol ilay si', ndang katoonan na kasohean paki ni baanan Sanhidrin looy lakka man palhimpunan Parisi, kuwan kasohean, lakka man palhimpunan Saddusi. Maka katoonan na du ndang ya' magbē' pangahati da pasal kitab. Dari lay ya mitsala pahaddo ninsila, yuk na, "Siga mbuwa' danganakan, aku itu Parisi, mma' ku pun iyadu. Dari sibu' du situ ku ka mimon

Parisi pitsaya' jama matoy pinakallum du bbos-bbos. Ituu na situ kon ku hinukum."

⁷ Lay ja' si' si Pol mitsala me' looy, magti pō' pagjawapan ni antara' ga Saddusi ka ga Parisi ndooy.

⁸ Bong ni ntan siga Saddusi, ya' na kono' luu masa jama matoy pinakallum bbos-bbos. Maka ya' sila pitsaya' ga luu siga malaikat atawa siga rū. Bo' Parisi ilay, pitsaya' ni ilooy si' labbasakayi.

⁹ Dari magdaruhun na kalingogan ndooy sampay sipaspad na ga sila. Bo' luu na ga kasohean guru sara' agama ma tabe' du ni palhimpunan Parisi ngandapitan si Pol, yuk da, "Ya' bina la luu kasaan lalla naa. Marean ta bana luu malaikat atawa disu rū bay malahil kabanahan niya."

¹⁰ Na pag sikapasu' ja' ga Parisi ka ga Saddusi ndooy, hanggaw na komandel looy taggaha' salik-manalik na baw baran si Pol me' da. Dari lay soho' komandel looy llakkahan si Pol mandooy, bo' noho' binoo pabeleng pa kampu ni siga sundalu na.

¹¹ Na pag sangom, luu na baw Papu' Isa nammuhan si Pol, nangge ni bihing na. Yuk Papu' niya, "Pahallo-tun na pin ba tawakka nu. Yana me' nu bay masaplag kabanahan pasal aku ntuu ni Jerusalem, subay du me' naa me' nu buwat pag mintu ndooy ni Rom."

Siga Yahudi isun mapatoy si Pol

¹² Pag taabut sayu, lay na baw kumpo-kumpo kasohean Yahudi isun mapatoy si Pol. Bo' lay gi subalihan da basta ya' do' sila nginum atawa mangan ngkodngkoran ya' gi bay tapapatoy da si Pol. ¹³ Eka da si' bay isun labi mpatpū'.

¹⁴ Dari lay na sila pilay pa mman siga imam langkaw ka ga matatoa ni agama mahati, yuk da, "Kami itu lay na nubali basta ya' na do' kami nginum atawa mangan ngkodngkoran ya' gi bay tapapatoy kami si Pol.

¹⁵ Dari paku kami ningkaam sampay na ni baanan Sanhidrin, sōn bi do' pinuhunan si Pol pa mman komandel noho' binoo pa mman bi. Baan bi komandel bahasa doman na pin kam numariya si Pol. Kuwan kami, nganggapa na ni tangnga' lān mari ya tapapatoy kami na padpad ya' gi ya bay takka pa mman bi."

¹⁶ Lipara luu disu lalla, anak-anak bahau, yana anak danganakan si Pol ma danda, bay kasundung ni bay pag-isunan baanan ga Yahudi looy. Dari lay ya pa kampu mahati si Pol.

¹⁷ Lay ja' si' si Pol kabaan, ilooy ma lay ya ngalingan disu kapitan sundalu, yuk na, "Kapitan, bong si' dari ningkau, boonun do' lalla tuu pa mman komandel nu. Luu situ bitsala na niya." ¹⁸ Dari lay na binoo me' na kamanakan si Pol pa mman komandel. Takka ndooy, yuk kapitan looy, "Sel, pilisu looy, yana si Pol, bay maku tulung niyaku noho' nuhiyan lalla tuu pa mman nu. Luu kono' bitsala na ningkau."

¹⁹ Pag-anu si', lay do' tinonda' lalla looy man tangan me' komandel palawak dangkiti' mari duwang-duwang ja' sila. Pag-anu si', tinilaw na ya me' komandel, yuk na, "Oy si' tu To' bā' nu niyaku?"

²⁰ Pag tampung na, "Luu la siga pa-mmean Yahudi bay isun noho' muhanan Pa' Pol ningkau noho' binoo pa mman baanan Sanhidrin sumawung. Bahasa do-man na pin sila numariya iya. ²¹ Suga', daa busung, paku ku na junjung ningkau, daa na ko kuhi sabap luu labi mpatpū' eka da bay isun nganggapahan iya. Bo' bay gi sila nubali basta ya' do' sila nginum atawa mang-an ngkod-ngkoran ya' gi ya bay tapapatoy da. Batnaa sakap na silay sila. Ngagad sa sila bong ko matugut du."

²² Dari yuk komandel niiya, "To', daa na ko ma'-mā' ni soy maka soy na ni hāl bay bitsala nu si' niyaku." Pag-anu, bo' na sinoho' me' komandel mole'.

Si Pol tinuhiyan pa mman Gubnul Pilik ndooy ni Sesariya

²³ Pus me' looy, lay na baw komandel looy nawag kapitan na duwa. Luu ja' si', yuk na ninsila, "Ngumpo kam duwa hatas sundalu ka pitumpū' sundalu ta' kura', sampay duwa hatas sundalu ka budjak, bo' tuhiyanan bi na si Pol pa Sesariya. Sakap na kam bo' bi palakka mintu sangom ga lisag siyam. ²⁴ Kaddoan bi si Pol kura'. Maka jagahan bi paayad mari ya ya' kongoy-kongoy ni palanan bi. Pag takka ndooy, pa-ntanun bi na ya pa mman Gubnul Pilik."

²⁵ Na adak ja' sila lu' pilay, luu gi suwat bay pinokonan me' komandel pa mman Gubnul Pilik. Njawom suwat looy, yuk na,

²⁶ "Ituu itu aku, yana Komandel Kalawdiyus Laysiyas. Itu suwat ku pa mman nu Tuwan Gubnul Pilik. Salam duwaa ningkau.

²⁷ "Jama naa ina ma bay papilu ku pa mman nu lay sina sinungkuban me' siga Yahudi sampay adak na ga pinapatoy. Suga' pag tasayu ku iya raayat parinta Rom, lay ya tabang kami ka ga sundalu ku. ²⁸ Dari pagka bay ku doman kahati bong oy bay dusa na ninsila, lay ya boo ku pa mman baanan siga paki da ma tukang ngahukum inawnan Sanhidrin. ²⁹ Ndooy si', jawom ku pakale ni bitsala da, tabista ku na ya' du luu kasaan na pata' man na pinapatoy atawa njil. Ilooy du hati man na kinagigitan sabap me' da ya' magsulut ni hāl sara' agama da sadja'.

³⁰ "Bo' ilooy gi laat na, song hallom, lay na baw ku kabaan luu gara' kasohean Yahudi mapatoy iya. Dari ituu na situ man na lay na magti soho' ku tinuhiyan pa mman nu hinukum. Na sagannap siga Yahudi ma doman malkala' iya, soho' ku sa pilu pa mman nu mahati bong oy sā' na. Dari ngkod naa ja' bitsala ku."

³¹ Na pag taabut sangom, lay du bean siga sundalu looy si' panohoan komandel da. Lay na boo da si Pol ngabut sampay taabut da na दौर Antipataris. ³² Pag me' sumawung, kuwan ga sundalu looy ma ta' kura', lay na pawus ka si Pol pa Sesariya. Kuwan siga pagkahi da sundalu ma lumān ja', lay na pabeleng pa kampu da ndooy ni Jerusalem.

³³ Na pag takka ja' si' baanan ga sundalu looy ta' kura' pa Sesariya, lay na pasampay da suwat komandel da ni gubnul sampay lay na pa-ntan da si Pol pa mman na. ³⁴ Pus gubnul bay matsa suwat looy, tilaw na ni si Pol, "Jama maninggai tu ko?"

Pag tampung si Pol, "Aku itu jama man Silisiya."

³⁵ Yuk gubnul niiya, "Pag mintu takka na siga jama ma ngandiklamu kau, bungka ku na palkala' nu." Pag-anu si', lay na soho' na njagahan si Pol ndooy ni as-tana' bay pabuwat Sultan Herod.

Si Pol pinalkala' me' siga Yahudi ni awpan Gubnul Pilik

24 Na luu ja' si' ga lima ngallow bay pingka', takka na baw panghulu' imam, yana si Ananiyas ka ga kasohean matatoa ni agama. Maka lay gi sila moo disu abugaw inawnan si Teltullus. Maksud da malkala' si Pol ni awpan Gubnul Pilik.

² Na luu ja' si' si Pol bay binoo pa awpan gubnul, ilooy ma nagna' na si Teltullus malkala' si Pol, suga' lay do' ya duhu' mantug gubnul, yuk na, "Tuwan Gubnul Pilik, ni kaayad pamarinta nu, hallom na la paglahat tabi njawom kasalassayan. Maka sabapan kapandoyan nu, meka na kamadjuwan takita kami ni sikaliput lahat. ³ Tuwan Gubnul Pilik, katoonan kami ya' luu sikamimon kaayaran me' looy si' bong sa' man sabapan nu. Dari mehe situ me' kami magsuku ningkau.

⁴ "Halin ta pagbitsalahan, ya' na ku doman masensengan waktu nu. Paku kami junjung ningkau, pakalehun do' bitsala kami sakāng.

⁵ "Na kon kami itu malkala' lalla naa ni awpan nu batan paninggai-paninggai ja' ya, mō' ja' ya kalin-gogan. Bo' iya na sina poonan kahiluhalaan mehe ni bangsa kami Yahudi. Iya na sina disu pa-mmean ni baanan jama ma ngantanan agama bahau, yana baanan ma mme' ni tō' disu lalla man Nasaret. ⁶ Bo' dak gi silay patamakan na langga kami ndooy ni Jerusalem. Kahapan lay na ya sungkuban kami. Iya ina adak na bay binotangan hukuman ni lanan sara' agama kami. ⁷ Suga' lay na baw ya inagaw me' Komandel Laysiyas ka ga sundalu na man kami. ⁸ Sampay itu na kami lay soho' na pitu pa mman nu bong kami doman malkala' iya. Batnaa, Tuwan Gubnul, bong ko ina numariya iya, masti' tabista nu ja' sina mattan diklamu kami njata' na."

⁹ Pus si Teltullus mitsala, kuwan siga sohe' na bangsa Yahudi, lay gi ngaminan bitsala na, yuk da, "Bana sina."

Si Pol ngandaawa ni awpan Gubnul Pilik

¹⁰ Pag-anu si', lay na inisalatan me' gubnul si Pol noho' mitsala. Dari yuk si Pol, "Tuan Gubnul, tud gāk ku kau ngahukum palkala' tuu batan ya' ko awam ni hāl-hiwal bangsa kami Yahudi. Katoonan ku ndang hallom na ko daran ngahukum siga palkala' bangsa kami. Dari batnaa pō' ku na daawa ku ni pag-awpan nu.

¹¹ "Tuan Gubnul, bong si' ko bay do' pakiyaka, basta katoonan nu ja' sina boho' sapu-duwa ngallow hal-loman ku bay takka pa Jerusalem mme' numba ni langga mehe. ¹² Na kuwan siga Yahudi naa ma malkala' aku, ya' sina sila bay pingka' ngita aku magjaw-jawap atawa ngalingog soy maka soy na njawom langga mehe. Ni siga langga sarī pun atawa ninggai-ninggai ja' ndooy ni Jerusalem, ya' du sila bay ngita aku mō' kalingogan. ¹³ Bo' ya' san luu bukti' tapō' da ningkau ni hāl diklamu da njata' ku. ¹⁴ Tuan Gubnul, mangaku baw situ ku mme' ni lān kasalamatan ma ba'-bā' siga pagkahi ku Yahudi ntuu magsā'. Suga' bong baw inawnan Tuhan ma sumba ku, yana Tuhan kabbo'-bboan kami du. Maka pitsaya' du baw situ ku ni mimon sara' agama kami sampay na mimon suwat kanabi-nabihan njawom kitab. ¹⁵ Maka sibu' du ku ka ga pagkahi ku Yahudi ntuu pitsaya' mimon manusiya' ma lay na matoy, intong sa' intong, masti' pinakallum du bbos-bbos. ¹⁶ Sangkon sabuli-buli ku situ buwat mahap supaya tallak njawom hona'-hona' ku ya' luu sutsutan njata' ku pa Tuhan sampay ni pagkahi ku manusiya'.

¹⁷ "Na paddus ku bay ngalataan kalahat-lahatan daka dangon taun na, bahau ja' situ ku bay pabeleng pa Jerusalem. Maksud ku masampay sīn bay pinokonan me' siga bangsa sarī man narakahan siga pagkahi ku Yahudi ma njawom tiksa'. Maka luu du maksud ku ndooy mme' nong kulban pa Tuhan. ¹⁸ Dari si' sasang ku ni langga mehe bay nutsi' dī ku ni lanan arat agama bangsa kami, lay ku takita me' kasohean Yahudi man Asiya. Waktu looy si', ya' du me' noy eka jama ndooy maka ya' du ku bay mō' hiluhala'. ¹⁹ Ilooy ya bay mō' hiluhala' yana kasohean Yahudi looy si' man Asiya. Sampay sila na silay bay mitnahan aku. Subay si' sila ya pitu pa mman nu ngandiklamu bong tud mattan luu kasaan ku tatuntut da. ²⁰ Suga' pagka ya' sila luntuu, bong dari Tuan Gubnul, sōn do' siga Yahudi naa mā' bong oy dusa ku bay tatammu da waktu ku bay sinumariya me' baanan Sanhidrin. ²¹ Sila ina, ilooy du bay tasakup da bay jaman ku ngahowap ni awpan da, ilooy ma yuk ku, 'Ituu du tu man ku hinukum me' bi

batnaa sabap pitsaya' ku mimon manusiya' ma lay na matoy masti' pinakallum ja' me' Tuhan bbos-bbos.' "

²² Na Gubnul Pilik si' tu, ndang meka katoonan na pasal lān kasalamatan ma kinapitsayaan me' si Pol. Dari lay na do' suhutan na palkala' na, yuk na, "Pag mintu takka na Komandel Laysiyas, bo' ku muwan hukuman ni palkala' njata' nu." ²³ Pag-anu, lay na soho' na njagahan si Pol ni kapitan sundalu, suga' noho' ja' baw ya binuwanan kasumunsayaan dangkiti'. Maka lay gi ya nugun noho' ja' pinadari kabagayan si Pol muwanan iya oy-oy ja' kulang-kabus na.

Si Pol masaplagan Gubnul Pilik ka nda na si Drusilla

²⁴ Na paddus me' looy, lay na baw Gubnul Pilik palakka. Suga' luu ja' si' daka dangoy ngallow, luu na du ya bay pabeleng ka nda na si Drusilla. Nda na ilay bangsa Yahudi.

Pag-anu si', lay na baw soho' Gubnul Pilik si Pol binoo pa mman na. Luu ja' si' ya, lay na baw gubnul noho' pinahatiyan ni si Pol hāl ntan ma kinapitsayaan me' na pasal si Isa Almasi. ²⁵ Pag-anu, lay gi si Pol maan iya subay jama paintong ka ngagak dī da sabap song takka na sina hukuman Tuhan. Dari ilooy ma hanggaw na baw Gubnul Pilik pakale niiya. Sangkon yuk na, "Ddong na do' ko mitsala batnaa. San ko lakka na do'. Tawag ta sa ko pabalik bong mintu luu waktu ku."

²⁶ Na song hallom, daran si Pol tinawag me' Gubnul Pilik binoo magbitsala. Kainagon na binuwanan na ya sīn me' si Pol man na maddusan palkala' njata' na.

²⁷ Na paddus duwan taun, lay na ginantian si Pilik maggubnul me' si Polsiyus Pestus. Suga' pagka Gubnul Pilik doman nulut siga Yahudi, masi du ya' bay pō' na si Pol man jawom jīl.

Si Pol binoo pa awpan Gubnul Pestus

25 Na luu ja' si' tallu ngallow halloman Gubnul Pestus marinta ndooy ni Sesariya, lay na baw ya pilay pa Jerusalem. ² Ndooy si', lay na baw siga imam langkaw ka ga pa-mmean Yahudi makalluman palkala' si Pol ni Gubnul Pestus. Bo' lay gi puhunan da si Pol ³ noho' hinalin pa Jerusalem. Angan-angan da ngang-gapahan iya ni tangnga' lān pinapatoy.

⁴ Suga' iya tampung Gubnul Pestus, "Si Pol ilay lay na njawom jīl ni Sesariya. Sangkon subay ndooy du man na hinukum. Ya' na situ hallom pabeleng na du ku pilay. ⁵ Bong hati kam doman, pag ku mintu pilay, sohoun bi ja' mme' kasohean pa-mmean bi niyaku. Ndooy sa bo' bi malkala' iya bong hati tud luu dusa na."

⁶ Luu ja' si' ga wawu' sampay pa sapū ngallow hallo-man Gubnul Pestus ni Jerusalem, lay na ya pabeleng pa Sesariya. Takka ndooy, pag me' sumawung, lay na

ya ningkō' ni tingkoan man gubnul ngahukum, bo' lay na soho' na si Pol binoo pa awpan na. ⁷ Luu ja' si' si Pol, magti liput na ya me' siga pa-mmean Yahudi looy lakka man Jerusalem. Maka lay na sila mō' jinisan palkala' bohat njata' na, suga' ya' du luu bukti' bay tapō' da.

⁸ Pag-anu si', lay na si Pol ngandaawa, yuk na, "Aku bitu, ya' ku bay pingka' ngalangga sara' agama ga pagkahi ku Yahudi. Siga aturan langga mehe pun, ya' du bay langga ku. Damikiyan, ya' du ku bay pingka' ngalangga siga sara' Panghulu' Sultan."

⁹ Na pagka doman Gubnul Pestus nulut siga pa-mmean Yahudi looy, yuk na ni si Pol, "Pooy bong tabi pabeleng na do' pa Jerusalem, bo' ndooy sa salassay ku palkala' nu?"

¹⁰ Iya tampung si Pol, "Tuwan Gubnul, bong si' kadharian ningkau, san daa na kitabi pilay. Katoonan nu na du ndang ya' luu dusa ku ni siga pagkahi ku bangsa Yahudi. Dari pagka aku raayat parinta Rom, sapatut na, ntuu na ja' ku hinukum ni awpan nu. Nandang-dandang kau du bay inuwakilan maghuwis me' Panghulu' Sultan ni Rom. ¹¹ Bong si' baw tu ku bay ngalangga sara', bo' magtūk du dusa ku ka hukuman kapatoy, lilla' na du ku san pinapatoy. Suga' pagka ya' du luu kabanaan palkala' siga Yahudi naa njata' ku, nulang na sina ni sara' parinta Rom bong ku pina-ntan na baw ninsila. Sangkon, bong si' kadharian ningkau, pa-ntanun na ku pa mman Panghulu' Sultan hinukum ndooy ni Rom."

¹² Dari si', lay do' isun Gubnul Pestus ka ga kunsihal na. Pag lupus, yuk na, "Pagka bay na ko muhun noho' hinukum ni Panghulu' Sultan, soho' ta na ko binoo pa mman na."

Gubnul Pestus mangaruha ni Sultan Agripa pasal si Pol

¹³ Luu ja' si' daka dangoy ngallaw bay pingka', takka na baw Sultan Agripa † ka siyali na si Belnisa pa Sesariya nganda'-nganda' Gubnul Pestus. ¹⁴ Hallom-hallom ja' si' sila ndooy, lay na baw tuntutan Gubnul Pestus Sultan Agripa hāl palkala' si Pol, yuk na, "Luu situ ntuu disu pilisu ya' gi san bay sinalassay palkala' na me' si Pilik jaman na bay maggubnul. ¹⁵ Pag ku bay pilay pa Jerusalem, kuwan siga imam langkaw ka ga matatoa ni agama Yahudi ndooy bay ngandiklamu niyaku hāl palkala' na. Bo' lay gi paku da niyaku noho' iya binotangan hukuman kapatoy.

¹⁶ "Suga' yuk ku ninsila, 'Ya' bilay luu ni arat kami bangsa Rom os-os ngalabu' hukuman ni jama ya' gi san bay tapagsiawop ka ga jama ma bay malkala' iya. Arapun subay ya binuwanan na do' dapat ngan-

† Si Agripa ilay yana disu sultan ndiyoan Panghulu' Sultan ma pinag-awnan Sultan Sisal.

daawa.' ¹⁷ Dari ituu na situ kon da lay mme' niyaku pitu pa Sesariya. Sampay ya' na du bay llantan me' ku palkala' looy. Batan ni katakka kami, pag me' sumawung, lay na ku ningkō' ni tingkoan hukum, bo' lay na soho' ku pilisu looy ma inawnan si Pol binoo pa awpan ku.

¹⁸ Suga' pag pō' bitsala ga jama ma malkala' iya, tud bay jayip ku. Kanna ku ilay si' ga luu dusa na mehe kon da malkala' iya, bo' ko, ya' san luu. ¹⁹ Ilooy du pag-jawapan da yana hāl agama da maka pasal disu lalla inawnan si Isa ma bay pinapatoy. Suga' pamā' si Pol, lay na llum lalla looy pabalik.

²⁰ "Na sabap ya' ku pandoy nguwalna' ni hāl palkala' me' looy, lay tilaw ku si Pol bong ya kuhi pinabeleng pa Jerusalem hinukum. ²¹ Suga' gam pin, bay gi ya muhun noho' moo palkala' na pa mman Panghulu' Sultan. Dari lay na do' ya soho' ku njagahan ntuu hal-loman na ya' gi bay tapokonon ku pilay pa mman na."

²² Pag-anu si', yuk Sultan Agripa ni Gubnul Pestus, "Doman ku la pakale ni bitsala pilisu looy."

Pag tampung Gubnul, "Sigi ba, sumawung sa bo' nu pakale."

²³ Pag me' sumawung, lay na pilay ga Sultan Agripa ka si Belnisa pa luma' mehe man ngahukum. Takka ndooy, tud bay basag me' ngalak sila. Bo' luu gi siga komandel sampay siga jama balkanan ni दौर looy ngahaboyan sila. Pag-anu, lay na soho' Gubnul Pestus binoo si Pol pa jawom.

²⁴ Luu ja' si Pol ni awpan da, yuk Gubnul Pestus, "Ampun Sultan Agripa sampay na mimon ma luntuu, inaa na sina lalla ma pinagdiklamu niyaku me' mimon bangsa Yahudi ntuu ka ni Jerusalem. Wā sila nga-howap ya' na ya pata' pinakallum. ²⁵ Suga' bong inawnan dusa pata' man na kalabuan hukuman kapatoy, tud ya' luu bay tatammu ku. Suga' pagka bay ya muhun noho' hinukum ni Panghulu' Sultan, katobtoban pamiki ku, pokonan ku na ya pa mman na. ²⁶ Salla na, ya' ku pandoy mā' bong oy palkala' njata' na njawom suwat pokonan ku pa mman Panghulu' Sultan. Sangkon ituu na situ kon na bay soho' ku binoo pitu pa awpan bi sikamimon, awla na ningkau Sultan Agripa. Dari pag lupus tabi mintu numariya iya, kawu-kawu luu na tatuntut ku jawom suwat ku. ²⁷ Batan bong niyaku, ya' luu katuwa'-tuwaan na os-os noho' moo pilisu pilay pa mman Panghulu' Sultan, ya' san luu sangdanan pata' man na pinalkala'."

Si Pol ngandaawa ni awpan Sultan Agripa

²⁶ Pag-anu si', yuk Sultan Agripa ni si Pol, "Pilayun te'. Mitsala na ko." Dari iloooy ma ngisalat na si Pol ka tangan na bo' na mitsala, yuk na, ² "Ampun Sultan Agripa, kahapan la lay na ku kabuwanan lawang man ku ngandapitan dī ku ni awpan nu. ³ Itu man ku gāk sabap katoonan nu du mimon arat bangsa kami

Yahudi sampay na hāl-hiwal man kami ya' magsudja' pamiki. Sangkon Ampun Sultan, junjung ku na ningkau, buwanan do' ku pasensiya sasang nu pakale niyaku.

⁴ "Sikamimon pagkahi ku Yahudi toon ni hāl kawul-piil ku labba man kadiki' ku ni lahat man ku bay pina-maddihan ngabut sampay jaman ku ndooy ni Jerusalem. ⁵ Katoonan da du ndang hallom na ku bay tabe' ni palhimpunan Parisi ma pinakaadil mogbogan mimon sara' Nabi Musa. Bong si' ina sila bonto, masti mangaku ja' sila bana bitsala ku.

⁶ "Na Ampun Sultan, ituu na baw tu man ku pinalkala' sabapan ilooy ma kinapitsayaan me' ku pasal tukang nalamat ma bay janji' Tuhan ni kabbo'-bboan kami. ⁷ Padahal, aku itu sibu' du ka siga pagkahi ku bangsa Israil pitsaya' ni tukang nalamat looy. Inaa sina ngkon kami sali'-sali' makutu' me' kami numba Tuhan llaw-sangom. Suga' aku baw tu, pitsaya' ku luu na bay takka tukang nalamat looy, yana si Isa. Maka pitsaya' du ku san ya bay pinapatoy, lay du baw ya pinakallum pabalik. Dari ituu na situ kon ku pinalkala' me' siga pagkahi ku Yahudi. ⁸ Suga' ituu baw tilaw ku ningkaam sikamimon, ongoy tu subay na pin kam kaawran pitsaya' Tuhan kapakallum jama matoy?

⁹ "Maruhu' ilay, minsan aku mismu, kanna ku kahan-dak Tuhan subay ku nagga' sagannap ma pitsaya' ni si Isa, lalla looy man Nasaret. ¹⁰ Dari daran ku nagga' sila ndooy ni Jerusalem. Ni kapatut bay dean siga imam langkaw niyaku, meka na sagannap ma mme' ni si Isa bay njil me' ku. Bo' lay gi ku ngaminan sagannap ma motangan sila hukuman kapatoy. ¹¹ Maka kansang gi ku padisu-padisu langga miha sila ma mme' ni si Isa. Luu-luu tatammu ku, lay ja' du pidjala' ku balangkali sila takole' ku na pinaggos nikutan si Isa sampay malaat iya. Ni kagigit tabbuk ku, lay gi ku ngalataan siga दौर ni katāhan bong pin sila tapidjala' ku ja'. ¹² Maka ilooy na silay kon ku bay pilay pa Damaskus maruhu'. Bo' lay gi ku moo suwat katarangan lakka man siga imam langkaw muwanan aku kapatut nungkuban soysoy mme' ni si Isa ndooy.

¹³ "Dari, Ampun Sultan, lān ku si' bay pilay, pag ga tangnga' llaw, sarunduun du luu pō' sinag man ta' langgit danta' gi man mataallaw, bo' lay ninag njata' ku sampay ni siga sohe' ku. ¹⁴ Pag-anu, lay na ga kami humantak sikamimon ta' tana'. Bo' luu gi takale ku suwara ni pallun kami Hibrani, yuk na, 'Sol, ū Sol, ongoy ko ngalaugan aku? Midjala' ja' bina ko dī nu nulang aku.'

¹⁵ "Yuk ku, 'Tuan, soy ina si' ko?'

"Tampung na, 'Aku itu si Isa, ilooy ma pinaglaugan me' nu. ¹⁶ Nangge na ko. Kon ku itu patammu ningkau batan pene' ta na ko binuwat disu sosohoan ku. Subay ko masaplag pasal me' ku si' bay nammuhan kau sampay mimon ma palahil ku ningkau ni sinōng. ¹⁷ Binin-

sana' ja' sina ko mintu me' siga pagkahi nu Yahudi sampay siga bangsa sarī ma ngalaugan kau. Suga' paddusan ta sa ko man komkoman da. Soho' ta sa ko pa mman da ¹⁸ makallat mata da supaya sila kapō' na man jawom lindom pa jawom danta'. Man sabapan pangahati ma pasampay nu ninsila, kapō' na sina mintu sila man jawom sakup Ibilis pa jawom sakup Tuhan. Maka sabapan pangando da ina mintu niyaku, puwas na mimon dusa da, bo' da kapatabe' na ni siga suku' Tuhan.'

¹⁹ "Dari Ampun Sultan Agripa, ilooy ilay si' ma bay soho' Papu' Isa niyaku jaman na mitsala niyaku man ta' langit, lay na du asip ku. ²⁰ Duhu'-duhu' man ku bay masaplag ndooy ni Damaskus. Pasunu', ndooy na baw ni Jerusalem. Paddus mandooy, bo' lay na ku ngalataan kakawum-kawman ni sikaliput Yahudiya. Lakka mandooy, lay na baw ku pilay pa kalahat-lahatan ga bangsa sa' Yahudi masaplag. Tō' ku ninsila, subay sila nawbat ka maglilla' pa Tuhan. Maka subay sila buwat kaayaran mari tumatanda' lai na du labban da mimon dusa da.

²¹ "Na Ampun Sultan, sabapan mimon bay tō' ku si', ilooy na silay man siga pagkahi ku Yahudi bay nungkuban aku ni langga mehe sampay adak na ga ku papatoy da. ²² Lipara, luu na pin tabang Tuhan niyaku labba man sibuwa ngabut sampay batnaa. Sangkon itu na ga ku nangge ni awpan bi masaplag ningkaam, balkanan atawa ssa'. Bo' ituu tu si' sikamimon ma bay tuntut ku ningkaam, ya' luu sa' ya' bay tinuna' njawom kitab me' kanabi-nabihan sampay na Nabi Musa. ²³ Njawom tuna' da, tukang nalamat ma bay njanji' me' Tuhan masti' lumingka' do' njawom kabinsanaan sampay pinapatoy. Maka njawom tuna' da, iya na silay duhu'-duhu' pinakallum ma ya' na kuhi matoy saumu-umu. Maka pag lay na ya lllum pabalik, pinamahalayak na umanat kasalamatan ni siga Yahudi sampay ma sa' Yahudi. Umanat looy ilay si' me' karuha sū' man manusiya' ngita kabanahan."

²⁴ Na sasang si Pol masi ngandapitan dī na, ilooy ma lay ngahowap Gubnul Pestus, yuk na, "Bilawan bina ko Pol! Kalandu' na pangadji' nu, inaa na kabilaw ningkau!"

²⁵ Suga' tampung si Pol, "Tuan Gubnul, ya' bitu ku bilawan. Arapun mimon bitsala ku ilay si' kabanahan ja', ya' luu sā' na. ²⁶ Ampun Sultan Agripa pun ina, tasayu na du kabanahan ni bay bitsala ku si'. Ilooy na silay si' kon ku ya' na bay alang-kapalang mitsala ni awpan na. Kon ku kabā' katoonan na du mimon hāl ma bay sabbut ku si' batan ilooy ma bay katuwa' ni si Isa ya' bay sinipuk."

²⁷ Dari yuk si Pol ni Sultan Agripa, "Ampun Sultan, bistahan ku pitsaya' du ko ni siga suwat kanabi-nabihan, sa' ba?"

²⁸ Yuk Sultan Agripa ni si Pol, "Ongoy kannu nu, tade'-dē' nu ku binitsalahan mme' ni si Isa Almasi?"

²⁹ Tampung si Pol, "De'-dē' atawa niya', paku ku baw duwaa pa Tuhan, kamura-murahan Ampun Sultan, labba man kau sampay na mimon ma pakale ntuu sumibu' na niyaku mme' ni si Isa. Suga' kamura-murahan ya' du kam mintu sumibu' niyaku pinusas ka kari-na me' tuu."

³⁰ Pus me' looy, lay na nangge sultan ka gubnul sampay si Belnisa ka ga sohe' da, ³¹ bo' da lay na pō'. Lān da palakka mandooy, yuk da padangan-pandangan, "Ya' bilay la luu dusa lalla looy si' pata' man na binotangan hukuman kapatoy atawa pun njil."

³² Dari yuk Sultan Agripa ni Gubnul Pestus, "Bong si' bilay lalla looy ya' bay muhun noho' moo palkala' na pa mman Sultan Sisal, lay na ya bay tapō'."

Si Pol binoo pa Rom

27 Dari katobtoban pamiki Gubnul Pestus subay soho' na si Pol binoo ta' adjung pilay pa mman Panghulu' Sultan ndooy ni Itali. Dari lay na pina-ntan si Pol ka ga kasohean pagkahi na pilisu pa mman si Juliyus. Si Juliyus ilay disu kapitan baanan sundalu Rom inawnan Batalyon Panghulu' Sultan. Aku pun lay du ku ngunungan iya. ² Dari si' lay na kami dutai ta' disu adjung bay lakka man Aramitiyum ma song maghāsan padisu-padisu दौरa ndooy ni Asiya. Maka luu du bay mme' si Aristalkus, disu sohe' kami man Tesaloneka ndooy ni Masidunya.

³ Pag me' sumawung, duhu' man kami bay pahās ni दौरa Saydon. Ndooy si', mahap me' Kapitan Juliyus bay buwat si Pol batan lay tugutan na si Pol duwai sitammu ka ga kabagayan na mari ya kabuwanan oyoy kulang niya para ni biyahi na.

⁴ Pag tuwak kami man Saydon, song hallom lay kami taabut baliyu landos. Dari lay kami pasigpang pa dambila' nusa Kiprus mari kami kalimbuhan.

⁵ Pag lanja kami, lay kami pingka' man bihing Silisiya ka Pampilya. Paddus mandooy, lay kami parunggu' ni Mira, disu दौरa ndooy ni Lisiya. ⁶ Ndooy si', lay na baw Kapitan Juliyus nammu disu adjung bay lakka man दौरa Aleksandriya ndooy ni Ejiip patuwak song pa Itali. Dari lay na kami pinasayin pilay. ⁷ Pag tuwak kami, tud bay lawun adjung looy llēhan man sabapan baliyu landos sinunggu' me' kami. Dari luu ga daka dangoy ngallow bo' kami nakka tagan दौरa Kinidus ndooy ni Asiya. Na pagka ya' na tasagga' kami landos baliyu ndooy, lay kami nigpang pa dambila' nusa Krit. Lān kami pilay, lay kami pingka' man दौरa Salmone ni nusa looy du masi. ⁸ Na minsan si' kami nusu bihing nusa looy, masi du kami paya me' landos baliyu. Lipara, song hallom, lay kami tumilu' pa disu labuhan pinagawnan Labuhan Ayad, tapit pa दौरa Laseya.

⁹ Na sabap tud hallom na kami bay llantan me' baliyu landos looy, song piligru na pin bong kami pawus. Lai na paddus waktu man siga Yahudi puwasa. Bo' taabut na timpu landos. Dari yuk si Pol ni siga jama ma buwat ni adjung looy, ¹⁰ "Siga kabagayan, kumpas ku bong itu tabi amu-amu pawus ni biyahi tuu, mehe situ mintu me' tabi malasahi. Sarī man adjung tuu ka uwanan na, adakala sampay man umu tabi lagi hilang."

¹¹ Suga' ya' du ya bay pinaruli me' dapu adjung looy ka tukang mansān. Bo' na, lai gi Kapitan Juliyus bay takole' da binitsalahan ya' noho' mme' ni bitsala si Pol.

¹² Dari pagka ya' du tanam lahat looy man labu bong ni timpu landos, kaekahan jama ta' adjung looy si' do-man na pawus. Katobtoban pamiki da, mas mahap gi kono' bong kami pawus pa Labuhan Pinika. Labuhan looy ilay kono' tanam man maddusan timpu landos batan ya' katampakan me' baliyu.

Ga si Pol taabut libut ni dilawut

¹³ Dari pag niyup baliyu man sātan ya' du me' noy basag na, bistahan da dari na man lome. Dari lay na hinela' bahudji' pa jata', bo' kami lay na patuwak nusu bihing nusa Krit. ¹⁴ Suga' ya' gi si' hallom, magti halin baliyu. Niyup na baliyu landos pō' man utara' subay ga bagju ngalintas Krit. ¹⁵ Pag lay kalandosan adjung looy me' baliyu, lay na ja' pinabiya tinuran batan ya' na takole' sinunggu' baliyu looy. ¹⁶ Hangat kami tinuran, lay na kami nakka pa bihing nusa Kauda. Ndooy si', lay na kami kalimbuhan dangkiti' me' nusa looy. Dari lay na pin padutai kami tondaan kami mari ya' binasa. Suga' sat madutai, kaawran gi kami. ¹⁷ Pag lupus, lay na baw lagot da kasku adjung looy pahallot ka malati mari ya' passa' tapi' na. Pag-anu si', lay na baw llabbos me' da lē sabap tawu sila sumallad ndooy ni bihing Libya. Pag-anu si', lay na ja' kami tinuran me' baliyu.

¹⁸ Na hangat magsasōng na pin landos baliyu looy, sinakat na ga adjung looy me' lamba. Dari pag me' sumawung, lay na ga sila nginut nimanan uwanan da ni dilawut. ¹⁹ Pag taabut ni katallu ngallow, lay na timanan da uwanan da labbasakayi sampay na mimon kalangkapan adjung looy. ²⁰ Ni kabasag libut looy, luu na ga daka dangoy ngallow bay pingka' ya' na san luu bay takita kami siga potean. Sampay mataallow, ya' na du bay takita sabap ngalikob na ja' lahat. Dari song hallom, ya' na san kami bay ngaholat ga salamat gi kami.

²¹ Na kami si' tu sikamimon ta' adjung looy, tud hallom na ya' luu napsu kami mangan. Pag-anu si', yuk si Pol, "Siga kabagayan, bong si' kam la bay ja' pakale niyaku ya' palakka man Krit, ya' na situ kitabi bay tuwa' kamalasa hiyan me' tuu na. Uwanan adjung tuu pun ya' du bay luu hilang. ²² San baw me' naa, patag-

guhun bi na pin iman bi. Ya' du sina kitabi luu san disu matoy. Adjung tuu du situ mintu binasa. ²³ Ngkon ku tu kabā' me' tuu batan dabuhi', luu malaikat bay patammu niyaku. Lay ya sinoho' pa mman ku me' Tuhan, ilooy ma sumba ku salta' na ma dapu baran ku. ²⁴ Bay bā' na niyaku subay ku ya' tawu. Nandang bay na kono' ginanta' masti' luu gi du masa ku nangge ni awpan Panghulu' Sultan sinumariya. Maka man sabapan timbang Tuhan njata' ku, yuk malaikat looy, salamata ja' du sina sikamimon sohe' ku ta' adjung tuu.

²⁵ "Sangkon siga kabagayan, patagguhun bi na iman bi batan pitsaya' ku pa Tuhan masti' binakbul ja' sina mimon ma bay bā' malaikat na niyaku. ²⁶ Suga' bong baw tu adjung tuu, masti' binasa ja' du sumallad ni disu nusa."

²⁷ Na ni kasapu-mpat bahangi halloman kami tinuran me' baliyu palintas ni Dilawut Adriya, pag ga tangnga' bahangi, bistahan ga tindog ta' adjung looy song patapit na pin kami pa bihing. ²⁸ Dari lay do' tinongkad me' da lawom bohe'. Pag nda' da, duwampū' dappa sa lawom na. Ya' lagi hallom, tinongkad na baw bbalik. Pag nda' da, sapu-liman dappa sa.

²⁹ Na sabap tawu sila sumallad ta' pasi, lay sila ngalabu' mpat bahudji' ni buli' adjung looy. Tud kainagon da de'-dē' na pakallat llaw supaya sila ya' magtamla' bong paninggai tilu' kami. ³⁰ Kuwan siga tindog ta' adjung looy baw si' tu, doman gi patangkaw ngambanan kami. Dari bbuwatan da, lay pa munda' bahasa ngalabu' ga bahudji', bo' ko, iya tinonton me' da tondaan adjung looy. ³¹ Suga' katoonan si Pol du gara' da. Dari yuk na ni Kapitan Juliyus ka ga sundalu na, "Bong ina ga tindog ta' adjung tuu duwai na, ya' sina kam salamata." ³² Dari bbuwatan ga sundalu looy, lay tattas da ingkot bay man nonton tondaan looy, bo' lay na ja' pabiya da mag-atungan ni dilawut.

³³ Tapit ja' si' de' subu, lay na si Pol mitsalahan sikamimon ta' adjung looy noho' mangan. Yuk na, "Luu na situ sapu-mpat ngallaw halloman bi ya' na san bay mangan ni kahanggaw bi. ³⁴ Mangan na kam ba mari luu anggawta' bi. Daa na kam susa. Minsan ina dalamba dūn kōk bi ya' du sina hilang."

³⁵ Paddus si Pol mitsala me' looy, lay ya ngaddo' tinapay bo' na pinagsukuhan pa Tuhan ni pag-awpan da sikamimon. Pag-anu, lay na ya nabbe', bo' na mangan. ³⁶ Dari sabapan kadarihan si Pol, lay na sila kagamgaman sampay lay na du sila mangan sikamimon.

³⁷ Na eka kami ta' adjung looy duwa hatu pitumpu'-nnom. ³⁸ Sso ja' si' sikamimon, lay na hiyakan da siga karut taligu ma takapin ni dilawut supaya song pa maggaan na pin adjung looy.

Langkat na adjung man ga si Pol

³⁹ Pag sayu, ngita na kami disu nusa, suga' ya' takila me' siga tindog ta' adjung looy. Pag nda' da, luu na disu look ungusan. Dari pag-isunan da, pasallad da na adjung looy pa bihing tapiyan ndooy bong si' luu dapata da. ⁴⁰ Dari lay na tattas da ingkot siga bahudji' da sampay lay ja' inambanan ni tana' diyo'. Maka lay na bakkasan da ingkot man bay ngalagot bansān mari sila sumunsaya' na maling munda' adjung looy pa bihing. Pag-anu si', lay na baw sila matangge lē diki' ni munda' mari taturan na adjung looy me' baliyu song pa tapiyan. ⁴¹ Suga' ya' gi si' kami bay nakka tapiyan, lay na duhu' lumangga munda' adjung looy pa ta' pasi, sampay lay na kataddasan ndooy. Kuwan buli' na, song langkat na hangat sinimpok me' lamba.

⁴² Na sabap me' looy, bbuwatan siga sundalu lay isun mapatoy ga pilisu sikamimon taggaha' patangkaw na baw sila lumangi. ⁴³ Lipara, ya' sila bay nduwan me' Kapitan Juliyus sabap doman ya nalamat si Pol. Dari si', sagannap ma pandoy lumangi, lay na soho' Kapitan Juliyus kupa noho' lumangi pa tapiyan. ⁴⁴ Kuwan ilooy kasohean, lay soho' na magpilampung ka ga papapan atawa oy-oy ja' kalangkapan adjung looy. Dari si', lay na kami sikamimon nakka tapiyan, bo' ya' du kami bay kongoy-kongoy.

Ga si Pol ndooy ni nusa Malta

28 Salamata ja' si' kami ndooy ni tapiyan, lay na kami kabaan awon nusa looy yana Malta. ² Kahapan jama lahat looy tud bay mahap me' da ka kami. Lay gi kami pakalluman da api man kami noho' mapasu'-pasu' baran kami batan uwan lahat bo' tanne lagi.

³ Na si Pol si' tu, lay ya nappuk engas kayu-kayu man ngalambunan api looy si'. Sasang na ngalambun, ilooy ma pō' na sō man jawom tappukan looy kahawān me' pasu' api. Bo' lay gi tinduk na tangan si Pol sampay lay na ga ngagot. Bo' ilooy na silay sō makapatoy ni kabasag latsun na. ⁴ Pag takita le' jama lahat looy patonton na sō looy ni tangan si Pol, yuk danggan pa danggan, "Bati' ta la, lalla naa pamomono'. San ya bay kapuwas man bahaya ni dilawut, pag batnaa basta ya' na baw tu tatangkis na kisas ni jata' na."

⁵ Suga' si Pol baw si' tu lay ja' pesekan na sō looy pa jawom api. Na ga jama ndooy baw si' tu, kanna da song baha' na tangan na bong sa' matoy du ya sarunduun. Suga' hallom na si' intoy-intoyan da, ya' du san ya bay kongoy-kongoy. Dari si', halin na baw bandingan da sampay yuk da, "Lalla naa bina disu tuhan!"

⁷ Na ni nusa looy si', panghulu' da yana si Publiyus. Tana' na tapit pa tapiyan. Dari lay na kami boo na pa luma' na. Ndooy si', lay kami hinulmat paayad njawom tallu ngallaw. ⁸ Ni waktu looy si', kuwan mma' si Pub-

liyus lammunan bo' sungi'-sungu' lagi. Pabāk na ja' ya ta' patulihan na. Dari lay do' si Pol pa mman na makuhan iya duwaa sambayan na nappak bumbunan na sampay lay du magti kaulian. ⁹ Sabap me' looy, bahuklud na pilay sagannap jama nusa looy ma sakihan noho' inulian ni si Pol. Bo' lai du kaulian sikami-mon.

¹⁰⁻¹¹ Na kami si' tu bay pahanti' ndooy ni nusa Malta luu ga tallum buwan batan noy paddus na timpu landos bo' luu adjung patuwak mandooy. Sasang kami ndooy, kajinisan na me' jama nusa looy bay ngahulmat man da maehe kami. Sampay pag taabut kami patuwak, lay gi kami pinalutuan mimon barang ma gunahan ningkami. Dari si', lay na kami patuwak ta' adjung bay lakka man Aleksandriya ma ndang luu na ndooy ni nusa Malta halloman timpu landos. Ni munda' adjung looy si', lay llukisan limbagan duwa tuhan-tuhan inawnan "Siga Tuhan Kamba."

Palomehan ga si Pol man Malta song pa Rom

¹² Na ni bay katuwak kami si' man Malta, lay gi kami pahās ndooy ni दौरا Sirakus njawom tallu ngallaw.

¹³ Lakka mandooy, lay na baw kami ngalē lu' pilay pa दौरा Regiyum. Pag me' sumawung, niyup na baw baliyu man sātan, bo' ayad man patūd. Dari lay na kami pawus sampay lay na kami nakka दौरा Putole njawom duwa ngallaw. ¹⁴ Ndooy si', lay kami sitammu ka kasohean danganakan kami suku' si Isa, bo' lay gi kami kinaddo' me' da noho' pahanti' ni luma' da. Paddus sakayi pitu' halloman kami bay ndooy, lay na kami pawus pilay pa Rom man ta' dile.

¹⁵ Na taaka ja' si' me' siga danganakan kami suku' si Isa ndooy ni Rom luu na kami song pilay, tā lagi, luu na sila pō' nampang. Kasohean nampang kami ni disu kawum inawnan Tabu' Apiyus, kasohean ni kawum inawnan Tallu Kadday. Takita ja' si' sila me' si Pol, magti ya muwan pagsukuhan pa Tuhan sampay kagamgaman na ya.

Katakka ga si Pol pa Rom

¹⁶ Na takka ja' si' kami pa Rom, lay baw pinadari si Pol magluma' di-dī na. Suga' luu na pin baw disu sundalu noho' nganjagahan iya.

¹⁷ Paddus ja' si' tallu ngallaw halloman si Pol ndooy, lay tawag na ga pa-mmean Yahudi ma maglahat ni Rom. Kumpo ja' si' sila, yuk na ninsila, "Siga mbuwa' danganakan, kon ku itu bay tapilisu me' parinta bangsa Rom batan lay ku pinalkala' me' siga pagkahi tabi Yahudi ndooy ni Jerusalem. Mingkan ilay si', ya' ku bay buwat dusa ninsila. Bo' na, ya' du situ luu arat kabbo'-bboan tabi bay langga ku. ¹⁸ Sasang ku ndooy, lay na ku bay sinumariya me' sara' bangsa Rom. Suga' katobtoban pamiki da, subay ku pinō' batan ya' du luu

dusa ku magtūk ka aku binotangan hukuman kapatoy. ¹⁹ Suga' hangat siga Yahudi ndooy nagga', ya' luu dap-at man ku kapuwas. Dari lay ku muhun noho' binoo palkala' ku pa mman Panghulu' Sultan. Suga' ya' baw tu luu maksud ku malkala' siga pagkahi ku Yahudi.

²⁰ "Na kon ku itu bay nawag kaam mari kam tahapatan ku balharapan bong oy sabap ku pinusas ka karina me' tuu. Kon ku itu me' tuu sabap me' ku pitsaya' luu na bay takka tukang nalamat ma masi inagad me' bangsa tabi Israil."

²¹ Yuk siga Yahudi looy baw si' tu ni si Pol, "Ya' kami la bay kasambut suwat man Yahudiya pasal kau. Maka ya' du luu siga pagkahi tabi Yahudi mandooy bay nuntut pitu ga luu kalaatan nu. ²² Suga' ninggai-ninggai ja' lahat, luu ja' jama malaat ntan bahau ma kinapit-sayaan me' nu ka ga pagkahi nu. Dari doman kami kale bong oy njawom pamiki nu."

²³ Dari lay na baw sila isun bong llaw oy tanam man da pakale ni bitsala si Pol. Na taabut llaw looy, meka na lay pilay pa luma' man si Pol. Pag-anu si', lay na sila pahatayan si Pol kabanahan pasal pamarinta Tuhan. Bo' na, lay gi ya mō' bukti' man jawom sara' Nabi Musa ka kitab kanabi-nabihan inaa si Isa yana tukang nalamat ma bay njanji' me' Tuhan. Bo' tud bay pinagtuyuan bana me' si Pol mitsalahan sila labba man sayu ngabut sampay sangom bong pin sila pitsaya' ja' ni si Isa. ²⁴ Dari kuwan kasohean, lay na du takole' binit-salahan, suga' kuwan kasohean, ya' kuhi pitsaya'.

²⁵ Dari bbuwatan siga Yahudi looy si', lay na ga magjaw-jawap. Tapit ja' si' sila palakka, yuk si Pol ninsila, "Na bong ina kam ya' pitsaya', pahap-hap kam taggha' tuwa' du pa kaam umanat looy ma bay soho' Rū Sutsi' pinasampay ni Nabi Isaya pa mman siga kabbo'-bboan tabi. Yuk Rū Sutsi' ni Nabi Isaya,

²⁶ "Pilay ko pa mman bangsa nu, bo' da baan nu, san ina sila sigi-sigi pakale, ya' du sila kuhi kahati. San ina sila nganda', ya' du sila kakila.

²⁷ Ngkon na ilay me' looy sabap tohas kōk da. Sibū' du karuha da ka jama lay na sompong da tinga da maka lay na pakaddom da mata da. Bong si' sa' me' looy, masti' ngita ja' sila, kale sila sampay kahati sila. Bo' na, masti' nawbat ja' sila, bo' taulian ku pangatayan da." †

²⁸ Yuk si Pol lagi, "Na, mbuwa' danganakan, pagka kaekahan Yahudi ya' kuhi pitsaya' ni umanat Tuhan pasal kasalamatan njata' si Isa, baan ta kam banahan, pinasaplag na du sina ni kabangsa-bangsahan sa' Yahudi. Bo' tatantu ku, masti' hinasi ja' sina me' da."

²⁹ Pag pole' baanan ga Yahudi looy si', ya' magsudja' pamiki da sampay tud bay mehe me' da magjawab.

³⁰ Na si Pol si' tu, luu duwan taun halloman na bay tamban ni luma' looy ma bay sukayan na. Maka luu-luu jama lu' pilay nganda'-nganda' iya, lay ja' du hinasi

† Kitab Nabi Isaya 6.9-10.

me' na. ³¹ Bo' ya' na ya bay paagak masaplag ninsila
pasal pamarinta Tuhan sampay noan sila pasal Papu'

Isa Almasi. Maka halloman na ndooy, ya' na luu bay
nagga' iya.

Rom

Pahati

Rom ilay yana दौरa numbul satu ndooy ni Itali. Maka ndooy na silay man Sultan Sisal maglahat jaman si Pol nuwat ituu. Sultan Sisal ilay pinakalangkaw man mimon sultan jaman looy. Lay ya bay marintahan jinisan kalahat-lahatan bay inagaw me' na. Disu lahat bay inagaw me' Sultan Sisal yana Israil, lahat bangsa Yahudi. Maksud si Pol nuwat kitab tuu man na nampunan pangahati ni siga suku' si Isa ndooy ni Rom pasal kasalamatan da mari sila ya' takole' pinagsian. Ni baanan suku' si Isa ndooy, luu bangsa Yahudi ka siga bangsa sarī. Sila si' tu ya' gi bay sitammu ka si Pol.

Si Pol ilay mahati njawom suwat tuu, inaa, mimon manusiya' dusahan pa Tuhan. Maka mā' du ya bong jama mista initung sila intong me' Tuhan sabap me' da bay mogbogan sara' agama, magsā' sila. Batan ya' luu san disu kabogbog labbasakayi (ndaun Rom 3.27-28; 4.15). Dari bā' na ilooy ya man jama initung intong, bong sila nawbat ka pitsaya' si Isa bay muwasan dusa da. Lagi' na, luu na kaallum da bahau maka sampulna' na nyawa da saumu-umu sabap mahap na sila pa Tuhan (ndaun Rom 3.22,25,30; 4.24-25; 6.4; 8.3).

Ituu bay sinuwatan me' si Pol luu na ga duwampu'-wawun taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

ROM

Si Pol magpakila iya disu rasul si Isa Almasi

1 Suwat tuu itu lakka man aku, yana si Pol, disu ata si Isa Almasi. Aku itu bay lliyun me' Tuhan binuwat rasul noho' masaplag umanat mahap pasal kasalamatan. ² Kasalamatan ina, ndang bay njanji' me' Tuhan man maruhu'-ruhu' lagi. Bo' lay soho' Tuhan sinuwatan ni siga kanabi-nabihan njawom kitab. ^{3,4} Umanat mahap ina yana pasal Anak Tuhan, Papu' tabi si Isa Almasi. Ni kapasal pagkamanusiya' na, panubu' Sultan Daud ya. Ni kapasal pagkaTuhan na, sutsi' gi ya man sutsi', bo' tumatanda' na Anak Tuhan ya Sangat Kawasa sabap me' na bay lliyun pabalik. ⁵ Bo' iya na silay bay nguwakilan kami binuwat siga rasul na. Lay kami buwanan na kapatut masaplagan kabangsa-bangsahan noho' pitsaya' sampay ngasip ni-nya, pamaehe bantug ni awon na. ⁶ Na kaam nnaa ni Rom, tabe' na du sina ni siga jama ma bay lliyun me' Tuhan tinibuuk ka si Isa Almasi.

⁷ Me' kaam siga kakasi Tuhan nnaa ni Rom ma bay lliyun binuwat suku' na, kamura-murahan binuwanan na pin kam kasannangan ka barakat me' Mma' tabi Tuhan ka Papu' tabi si Isa Almasi.

Doman si Pol nganda'-nganda' suku' si Isa ndooy ni Rom

⁸ Duhu'-duhu' bitsala ku, ni awon si Isa Almasi, magsuku ku pa Tuhan sabapan bi sikamimon. Magsuku ku sabap aka pasal pangando bi ni si Isa tanyag na ni sikaliput junya'. ⁹ Wā situ kam pakuhan ku duwaa, ilu na Tuhan pakale-kale, yana Tuhan ma inisbat me' ku ni kahilas atay ku jawom ku masaplag umanat mahap pasal Anak na. ¹⁰ Maka tuktuk ku maku duwaa, wā patabe' ku hāl kainagon ku pilu pa lahat bi. Kamura-murahan tinugutan du ku me' Tuhan. ¹¹ Kainagon ku sitammu na kitabi supaya kam tahampitan ku tō' man Rū Sutsi' mari magsasōng gi basag pangando bi ni si Isa. ¹² Maka kainagon ku sikagāk-kagāk kitabi pag nda' tabi sali'-sali' takko' pangando tabi.

¹³ Siga danganakan, daa kam mista siga noy batnaa na boho' ku bay kapiki pilu pa mman bi. Min meka na ku situ bay maru pilu. Suga' ngabut sampay batnaa, ya' gi ku bay tabawus batan luu na pin jinisan kasanggalang niyaku. Kainagon ku bong ku mintu takka pilu, luu gi nnaa jama taboo ku mme' ni si Isa me' karuha ni kalahat-lahatan kasohean. ¹⁴ Aku itu, pangissahan ku talpaksa' ku ngalataan lahat masaplag umanat mahap pasal si Isa ni sikamimon. Ya' ku minig jama, san gi oy bangsa da, ma iskulan atawa niya', ma halul-akka atawa niya'. ¹⁵ Sangkon na, bong mintu luu dapat ku, tud doman ku pilu masaplag umanat mahap ni siga ja-

ma nnaa ni Rom. ¹⁶ Tud manganna situ ku ni kawasa Tuhan njawom umanat mahap tuktuk na pinasaplag. Sangkon ya' ku loman masaplag. Batan katoonan ku mimon jama ma pitsaya' ni umanat mahap tattap ja' nammu kasalamatan, nagna' man bangsa Yahudi sampay pa kabangsa-bangsahan ma sa' Yahudi. ¹⁷ Ni umanat mahap ina, tatammu jama jalan man da taitung me' Tuhan intong. Jalan ma awnan ku ilay si' yana pangando tabi ni si Isa. Bo' sikatuwa' du ka suwat njawom kitab, ilooy ma yuk na, "Sagannap ma initung me' Tuhan intong sabapan pangando da niya, masti' kole' kasampulnaan nyawa saumu-umu." †

¹⁸ Suga' njawom umanat mahap, luu du sina tabe' hāl mulka' Tuhan llabu' man sulga' pa jata' sagannap ma buwat kalaatan, yana sagannap ma ya' tawu pa Tuhan. Batan sabapan kalaatan da, tumallob na kabanahan pasal Tuhan. ¹⁹ Sila ina, ya' tahasi daawa da san sila mā' ya' tasayu da ga luu Tuhan. Batan Tuhan mismu bay makitahan sipat pagkaTuhan na ni mimon manusiya'. ²⁰ Bana na, Tuhan ya' takita, suga' lay baw ya mō' bukti' ni pagkaTuhan na ka ehe kawasa na ma ya' luu katapusan na. Bukti' na ilay, yana mimon-mimon ma bay papayak na. Sangkon ya' luu daawa man manusiya' ya' ngisbat iya. ²¹ Sila ina, tahadja' da ya' ngisbat Tuhan. Ndang katoonan da du luu Tuhan, suga' tud ndang ya' sila doman maehe iya atawa muwan pagsukuhan niya. Pamiki da ina ya' luu pūs na. Subay ga sila jama bagagap njawom lindom sabap ya' tahati da kabanahan. ²² Ni bistahan da, lawom akka da, bo' ko, akka da ilay ilooy na man da magkadupang. ²³ Batan subay si' Tuhan Sangat Kawasa ma llum saumu-umu sumba da. Bo' sila, ilooy ya sumba da siga tuhan-tuhan ma bay ja' pinabuwat me' dagbos manusiya', atawa me' dagbos ga manuk-manuk ka ga hayop sampay ga mananap.

²⁴ Dari sabapan karupangan da, lay na sila pinabiya me' Tuhan binoo-boo me' napsu da. Pag toklas na, buwat ja' sila jinis kasabuhan ma kadiyo' ninsila. ²⁵ Kon ilay me' looy sabap ya' sila kuhi pitsaya' ni kabanahan pasal Tuhan. Iya kapitsayaan da yana dusta'. Batan tatammu da ga ngisbat sampay numba kajinisan ma bay ja' pinapayak. Bo' Tuhan ma bay mapayak mimon-mimon, niya' san isbat da. Mingkan, isu-isu iya pata' pinudji me' mimon manusiya' saumu-umu. Amin.

²⁶ Dari sabapan kadarihan da, pinabiya na sila me' Tuhan nganduwan napsu da buwat jinis kalaatan ma kadiyo' ninsila. Sangkon meka na karandahan ya' na mogbogan pagkadanda da. Ya' na ga sila doman sitampu ka lalla. Gam pin iya pinaabak me' da sikameek-kameek ka pagkahi da danda. ²⁷ Damikiyan,

† Kitab Nabi Habakuk 2.4; Galatiya 3.11.

meka na du kalallahan lay na du ngalabbahan tabiat ma bay sinuku' ni kalallahan domanan danda. Sampay ya' na du ga tasagga' da napsu da sikameek-kameek ka pagkahi da lalla. Suga' luu du sina mintu hisab takissa da magtūk ka kalaatan da.

²⁸ Pagka bistahan da ya' luu pūs na bong kita ngisbat Tuhan, pinabiya na sina sila me' Tuhan pinagmundaan me' pamiki bingkak buwat kajinisan ma ya' pata' pinabuwat. ²⁹ Panno' atay da le' jinis kalaatan ka kabingkakan ka napsu mulakab. Dahulaka' sila maka dangki' sila. Inaa ja' jawom atay da, doman sila mapatoy jama, sasa', ngalilu, ka makaat jama. Pangalimut sila maka ³⁰ pamitna sila. Ya' luu guna Tuhan ninsila maka ya' sila magmaltabat ni jama. Langkaw atay da maka pangabbu sila. Tigi' sila nulun-nulun kalaatan maka ya' ngasip ni indu'-mma' da. ³¹ Pamiki da tud ya' luu pūs na. Ya' sila mme' ni lapa da, ya' sila maase', maka ya' sila manimbang. ³² San katoonan da na njawom siga panohoan Tuhan ga jama ma buwat me' looy tawop pinapatoy, amu-amu gi du sila maabak kalaatan. Bo' ilooy gi kagakan da bong sila ngita siga pagkahi da ngakig sila.

Intong hukuman Tuhan

2 ¹⁻² Na ga jama me' looy ilay, ndang katoonan tabi du, masti' kalabuan ja' hukuman Tuhan, batan Tuhan yana huwis intong. Na bong luu kam ngawnan jama dusahan me' looy maat, ituu bā' ku ningkaam: Kaam ina sibu' du ka sila batan sa' ba, luu du kalaatan bi me' ninsila? Dari bila kam ngawnan sila maat, sibu' du kam ka bay matabe' dī bi batan luu du kalaatan bi. Sangkon ya' sina luu kapatut bi os-os manding jama me' looy pa kalaatan. ³ Sangkon kaam ma ngawnan jama ma buwat kalaatan maat, bo' sibu' du kam ka sila buwat maat, ongoy kanna bi, tatangkis bi kina hukuman Tuhan ma llabu' ni jata' siga baldusa bbos-bbos? ⁴ Sangka bi mare' sukat mehe ase' Tuhan maka taha' pasensiya na ningkaam, ga ya' dari oy na niya san kam amu-amu buwat kalaatan. Maka ya' gi mare' tabista bi ngkon na amu-amu manimbang ningkaam, kawu-kawu tawbatan bi na dusa bi. ⁵ Sabana na, sagannap ma amu-amu tohas kōk da ya' kuhi nawbat, sibu' du sina sila ka sigi-sigi ngumpohan dī da pidjala'. Pinidjala' du sina mintu sila pag taabut llaw man huwis looy ma intong, yana Tuhan, ngalabu' hukuman na. ⁶ Ndaun bi sa, masti' tinungbasan ja' sina mintu me' Tuhan mimon manusiya' sali'-sali' magtūk ka bay pabuwatan da.

⁷ Na kasohean ina sigi-sigi buwat mahap sabap doman sila kole' sanglit ka kabantugan man Tuhan. Maka doman sila llum saumu ni okoman na. Jama me' looy ilay binuwanan me' Tuhan kasampulnaan nyawa saumu-umu. ⁸ Suga' luu baw sina kasohean ngulihal

pa kaayaran ni dī da sadja'. Bo' nuwak gi sila kabanahan. Pagka doman ja' sila pabingkok, masti' kalabuan ja' sina sila mulka' Tuhan ni kaehe duga na ninsila.

⁹ Ndaun bi sa, sikamimon manusiya' ma buwat maat, basta nammu ja' sina kalingogan sampay kasusahan, nagna' man bangsa Yahudi sampay pa kabangsa-bangsahan sa' Yahudi. ¹⁰ Suga' soysoy ina buwat mahap, masti' kole' ja' sina sanglit, kabantugan sampay kasannangan, nagna' man bangsa Yahudi sampay pa kabangsa-bangsahan sa' Yahudi. ¹¹ Batan Tuhan ina ya' magsitingka manusiya'.

¹²⁻¹³ Mimon manusiya' ma buwat maat masti' kalabuan ja' sina hukuman nalka'. Kuwan siga Yahudi ina, ngkon da kalabuan hukuman batan san katoonan da na sara' Tuhan, amu-amu llangga me' da. Bo' ndang katoonan tabi na du, bong jama doman initung me' Tuhan intong, ya' sukup sat sila toon sara', masti' subay du bogbogan da labbasakayi. Kuwan siga bangsa sarī ma awam ni sara' Tuhan, kon da ina mintu kalabuan hukuman sabap ya' sila mme' ni hona'-hona' da buwat mahap. Dari ilooy na man da kole' dusa.

¹⁴ Suga' bong si' ina sila buwat kaintongan me' karuha kaintongan ma tinaat ni sara' Tuhan, tumatanda' katoonan da mahap-maat san sila awam ni sara'. Batan hona'-hona' da ina sibu' du ka sara' mahati ninsila mahap-maat. ¹⁵ Dari ni kawul-piil da, tumatanda' me' sapantun lay du sinuwatan sara' njawom hona'-hona' da man da mindoga mahap-maat. Batan bong ina sila buwat kalaatan ma nguntra ni hona'-hona' da, magti lingog kōk da. Suga' bong baw sila buwat mahap, san nang pamiki da. ¹⁶ Dari oy-oy ja' ina bay pabuwat manusiya', ya' sina takupan ngabut sampay llaw bay ginanta' me' Tuhan man si Isa Almasi ngahukum. Ni llaw looy ilay mintu, sampay mimon ma bay tinapuk njawom atay manusiya' pinō' na me' Tuhan, bo' da hinukum na. Na mimon ilay ma bay sabbut ku si', tabe' du sina ni umanat mahap ma pasaplag ku.

Bangsa Yahudi ka sara' Tuhan

¹⁷ Kuwan kaam baw siga pagkahi ku Yahudi, katoonan ku du mangasa kam ni sangsā' bi mogbogan sara' Nabi Musa bilang kaintongan bi pa Tuhan. Maka pinag-abbu me' bi kaam bangsa ma lungbid ka Tuhan.

¹⁸ Katoonan bi kahandak Tuhan maka lān mahap banaan tinūs sabap bay adjian bi sara'. ¹⁹ Me' bi mista, tawop kam magmundaan jama ma me' sapantun buta ni kaawam da ni hāl Tuhan. Ni bistahan bi, kaam na me' sapantun sū' ni sagannap ma njawom lindom.

²⁰ Ni bistahan bi, tawop kam noan sagannap ma ya' luu pangahati da, ma me' sapantun anak-anak. Batan bangsa tabi ngantanan kitab ka sara' man bay nuwatan kabanahan ka ilmu' langkap.

²¹ Na pagka me' naa kadari bi, tilaw ta te' kam. Kaam ma pandoy maadji' jama, ongoy ya' bogbogan bi pangadji' bi? Bbuwatan bi noan jama ya' noho' nangkaw, bo' ko, bati' ta, kaam pun nangkaw du. ²² Ba'-bā' bi, ya' dari magjina, bo' ko, bati' ta, kaam pun magjina du.

Ba'-bā' bi, sinukang me' bi tuhan-tuhan siga kapil, bo' ko, bati' ta, nangkaw du kam kalangkapan ni panumbahan da. ²³ Kaam ina tigi' ngabbu ni hāl bangsa tabi bay pina-ntanan sara' Tuhan. Suga' oy sōng na bong kam kadiyo' ni awon Tuhan hangat kam ngalangga sara' na? ²⁴ Lay na silay tuwa' pa baran bi suwat nja-wom kitab, ilooy ma yuk na,

“Sabapan ehe laat bi bangsa Yahudi, kuwan siga bangsa kapil malaat awon Tuhan.” †

²⁵ Kitabi itu bangsa Yahudi manganna hagaan hāl me' tabi ngislam. Bo' bana du baw lay, basta bogbogan tabi ja' mimon sara' Tuhan ilooy kasohean. Bong niya', malaingkan sibu' du karuha tabi ka ya' bay inislam. ²⁶ Gam gi ina siga jama looy ma sa' bangsa Yahudi, minsan sila ya' bay inislam, bong sila buwat kaintongan me' ilooy ma tinaat njawom sara', ni bandingan Tuhan, sibu' du sila ka lay na inislam. ²⁷ Dari sila ma ya' bay inislam pata' nahawi kaam ma turunan bangsa Yahudi. Batan san ina kam bay pingka' inislam sampay kaam lagi ngantanan sara' Nabi Musa, ya' du kam pandoy buwat kaintongan. Bo' sila ina pandoy. Dari sabapan da, tumatanda' pata' bangsa Yahudi kalabuan hukuman Tuhan. ²⁸ Sangkon na, minsan jama turunan bangsa Yahudi sampay bay gi inislam, sa' du inaa man da initung me' Tuhan Yahudi sabanna atawa siga suku' na sabanna. ²⁹ Arapun ilooy ya initung siga Yahudi sabanna, yana jama ma luu na pangatayan da bahau, ma muhung sanglit man Tuhan, sa' ga sanglit manusiya'. Batan inislam sabanna ina yana pabuwatan Rū Tuhan njawom atay tabi nutsi', sa' ga pasal kuwit baran kinehet man mogbogan sara' Nabi Musa.

Tuhan kanaalla

3 Na adakala yuk kasohean na baw mintu, “Bong me' looy, san kita turunan bangsa Yahudi, ya' du luu haga' na maka san kita bay inislam, ya' na du luu pūs na.” ² Suga' daa kitabi mamiki me' looy. Basta mehe baw sina kaayaran ningkitabi bong kitabi turunan bangsa Yahudi. Numbul satu, kitabi bangsa bay tahalapan le' Tuhan ngantanan palman na njawom kitab. ³ Bana na, luu siga Yahudi ya' kanaalla mme' ni Tuhan, suga' bong Tuhan, masti' kanaalla ja' ya' numan ilooy ma bay janji' na ni kabbo'-bboan tabi. ⁴ Minsan mimon manusiya' ngandusta', bong Tuhan, masti' bonto ja'. Me' bay sinuwatan njawom kitab, yuk Nabi Daud,

† Kitab Nabi Isaya 52.5.

“Tuhan, bila kau magpalman, song hallom, tumatanda' du bana sadja' bay palman nu. Bong sinahawi hukuman nu, song hallom, tumatanda' du katuwa' ja' ko.” †

⁵ Na adakala yuk kasohean na baw mintu, “Mangkin kita buwat kalaatan, mangkin tumampak na kaintongan Tuhan sampay man na na sinanglitan. Dari bong kalaatan ta poonan man Tuhan sinanglitan, ongoy tag-gaha' subay na pin kita minulkaan?” Suga' baan ta kam banahan, bitsala me' looy ilay, karupangan ja' lakka man akka manusiya'. ⁶ Ya' silay dari binean pamiki me' looy, batan bong niya' katuwa' Tuhan ngamulkaan jama ma buwat kalaatan, pooy me' na taasahan huwis intong taabut na ngahukum mimon manusiya'? ⁷ Bo' ilooy gi laat na, luu gi habal kasohean ngaminan karupangan da sampay yuk da, “Bana du baw kung bilay. Subay silay kita ya' kalabuan hukuman Tuhan bong kita ngandusta'. Nandang-nandang, sabapan siga dusta' ta, tarang-tarang na bana ja' palman Tuhan sampay man na na pinudji.”

⁸ Na bong ilay akka da binean, sat da sa' mā' subay kita buwat kalaatan supaya paantup kaayaran. Ilooy gi laat na, luu gi kasohean nawakka mitnahan kami, bahasa tud ilooy na du tō' kami. Suga' daa kam hidjab. Jama ma halling me' looy ilay pata' kalabuan hukuman Tuhan.

Dusahan mimon manusiya'

⁹ Na pasal bangsa kami Yahudi, adakala pangahati kasohean ni bay bitsala ku nsini', patingkat kami man siga bangsa kasohean ni pangandaan Tuhan. Suga' sa' silay me' looy. Sa' ba, ndang bay na kam pahatyan ku, mimon manusiya' baldusa san gi oy bangsa da? ¹⁰ Bo' sikatuwa' du ka halling njawom kitab, ilooy ma yuk na, “Ya' luu san disu manusiya' intong pa Tuhan.

¹¹ Ya' luu ngantanan pangahati tuwa' pasal Tuhan. Damikiyan, ya' du luu miha bong pooy me' da tapit ka Tuhan.

¹² Sikamimon manusiya' bay nikutan Tuhan sampay lay na lungay kapansahaliyan da. Ya' luu buwat kaintongan, san disu. ††

¹³ Behe da wā mō' bitsala laka'-laka', subay ga kubu ya' bay llambunan man bawu sumpatoy pō'. Dalla' da panno' le' dusta'. Bitsala da subay ga latsun sō ma makaat jama. ‡

¹⁴ Sigi-sigi pō' sumpa' ka bitsala gigit man jawom behe da. ‡†

¹⁵ Dangkiti'-dangkiti' du sā' pagkahi da, ya' luu og-og da numpahan laha' na.

¹⁶ Maka paninggai-paninggai ja' sila, buwatan da makaat ka muwan kamalalahian ni jama.

¹⁷ Ya' sila pandoy miha kasalassayan. ‡

¹⁸ Maka ya' luu tawu da pa Tuhan.” ‡††

¹⁹ Na hantak bitsala looy ilay si' njawom kitab, tumatanda' na mimon manusiya' dusahan pa Tuhan. Tud ya' luu san disu nammu daawa man da nangkisan hukuman Tuhan, awla na bangsa Yahudi ma bay pinantanan sara', bo' langga da lagi. Sangkon mimon manusiya' pata' kalabuan hukuman. ²⁰ Tud ya' sina luu san disu initung me' Tuhan intong sabap me' na mogbogan sara'. ‡†† Gam pin, sabapan sara', tasayu jama na dusahan sila pa Tuhan.

Jalan man manusiya' initung me' Tuhan intong

²¹ Lipara, batnaa luu na pinalahil jalan man manusiya' initung me' Tuhan intong. Suga' sa' baw tu ga hāl me' mogbogan sara' man da initung intong. Kaintongan ma awnan ku ilay si' ndang luu bay tinuna' me' Nabi Musa ka ga pagkahi na kanabi-nabihan njawom kitab. ²² Dari man gantaan Tuhan, initung na manusiya' intong basta sila pitsaya' ja' ka mangando ni si Isa Almasi. Tuhan ina ya' magsibidda' san gi oy bangsa jama.

²³ Na mimon ina manusiya' lay ja' bay buwat dusa. Sangkon sali'-sali' sila ya' luu pangabut-ngabut da ni kaayaran Tuhan. ²⁴ Lipara ni kaehe ase' Tuhan, lay na kitabi kaladjikian initung me' na intong man sabapan pabuwatan si Isa Almasi bay muwasan dusa tabi. ²⁵ Si Isa ilay bay pinapitu me' Tuhan nongan umu na supaya tatanggung na dusa tabi. Dari sabapan laha' na bay tinumpahan kalna' kitabi, inaa na man tabi bay kole' kaampunan basta kitabi pitsaya' sadja'. Njata' kapatoy si Isa, ndooy na man Tuhan bay makitahan manusiya' kaintongan hukuman na. Batan bong ilay Tuhan bay mabiya manusiya' madara dusa da, bo' ya' san luu pidjala' ni bay dusa da, malaingkan ya' intong hukuman na.

Maruhu', ni kataha' pasensiya Tuhan, bantuk lay ja' ya mabiya manusiya' sigi-sigi buwat dusa. ²⁶ Suga' batnaa supaya tumatanda' na Tuhan hukum intong, boho' na bay ngalabu' hisab para ni dusa manusiya'. Suga' lay tiniggan me' na njata' si Isa. Sangkon saganap ma pitsaya' ni si Isa, initung na me' Tuhan intong.

²⁷⁻²⁸ Dari ya' luu tapag-abbu me' tabi saula-ula puwas na dusa tabi sabapan kaayaran bay pabuwat tabi atawa sabapan hulas-sangsā' tabi mogbogan sara'. Batan sa' silay poonan pabuwatan tabi man dusa tabi bay pinuwasan. Ilooy ya man dusa tabi bay puwas sabap me' tabi pitsaya' ni si Isa. ²⁹ Bo' timbang Tuhan ina, sa' sat para ni bangsa Yahudi, arapun sampay ni mimon bangsa. Batan bangsa Yahudi atawa ssa', basta iya du Tuhan tabi sali'-sali'. ³⁰ Disu du sina Tuhan,

† Kitab Jabul 51.4. †† Kitab Jabul 14.1-3; 53.1-3. ‡ Kitab Jabul 5.9. ‡† Kitab Jabul 10.7.

‡†† Kitab Nabi Isaya 59.7-8. ‡††† Kitab Jabul 36.1. ‡††† Ngkon jama ya' nammu kaintongan pa Tuhan me' da mogbogan sara' batan ya' luu san disu kabogbog sara' labbasakayi.

maka disu du jalan man na ngitung manusiya' intong, yana me' da pitsaya' ni si Isa, bangsa Yahudi atawa ssa'. ³¹ Suga' minsan itu lay na kitabi initung intong sabap me' tabi pitsaya' ni si Isa, sa' baw ina ga subay takupan tabi na sara' Nabi Musa, gam pin tanggehan tabi lagi. †

Nabi Ibrahim bay initung intong sabap me' na pitsaya' ni palman Tuhan

4 Na pasal jama initung me' Tuhan intong, mam-intang ja' kam ni bay jaman bbo' kami Nabi Ibrahim, yana poonan bangsa kami Yahudi. ² Iya ilay bay initung intong, sa' ga man sabapan siga pabuwatan na. Bong si' ilay bay man sabapan siga pabuwatan na, malaingkan luu na pinag-abbu me' na. Suga' bong pa Tuhan, tud ya' luu tapag-abbu le' Nabi Ibrahim. ³ Bo' magbē' du ka ilooy ma bay sinuwatan njawom kitab, ilooy ma yuk na,

“Lay pitsaya' si Ibrahim ni palman Tuhan sampay ilooy na man na bay initung me' Tuhan intong.” ††

⁴ Dari mandooy si', katoonan tabi na bay jaman Nabi Ibrahim bay initung intong, yana ladjiki' man Tuhan sabap me' na bay pitsaya', sa' ga tungbas ni bay pabuwatan na. Ladjiki' man Tuhan ina tadalil pa sīn ndean jama. Bong jama bay binuwanan sīn, bo' ya' san bay luu pabuwat na oy maka oy na, ilooy inawnan ladjiki'. Bo' jama ma bay magtuyul' buwat ni tawki, taabut na binuwanan sīn, ya' taawnan ladjiki', arapun gadji. ⁵ Dari bong ina jama buwat mahap sabap kanna da ilooy na man dusa da pinuwasan, magsā' sila. Batan man Tuhan ngitung siga baldusa intong, sa' ga sabap pabuwatan da, arapun sabap me' da pitsaya' ni si Isa. ⁶ Bitsala ku itu si' sikatuwa' du ka bitsala Nabi Daud njawom kitab pasal kagakan sagannap ma initung me' Tuhan intong san ya' luu bay pabuwat da.

⁷ Yuk na,
“Njawom supaat sagannap ma bay inampun, yana sagannap ma bay pinuwasan dusa da.
⁸ Njawom supaat sagannap ma ya' na kinira me' Tuhan dusa da.” †

⁹ Na ni hāl supaat njata' jama ma lay pinuwasan dusa da, tilaw ta te' kam, tuwa' pa bangsa ma bay inislam sadja' kilay, atawa sampay pa siga bangsa ma ya' bay inislam? Bong ya' katoonan bi, supaat looy ilay para ni bangsa sikamimon. Mindoga ja' kam ni salsila Nabi Ibrahim. Me' bay halling sambat ku na si', kon na bay initung intong sabap me' na bay pitsaya', ¹⁰ sa' ga sabap me' na bay pingka' inislam. Batan sa' ba, ndang lai na ya initung intong ya' gi san ya bay inislam?

† Siga sara' Nabi Musa ma tanggehan tabi batnaa lay na tinikmod pa duwa panoohan. Disu, subay kitabi maase' ni Tuhan. Kaduwa na, subay kitabi maase' ni pagkahi tabi manusiya' (ndaun Matiyu 22.36-40 Rom 13.9-10). †† Panagnaan ni Awwal Jaman 15.6.
‡ Kitab Jabul 32.1-2.

¹¹⁻¹² Na danan na ilay bay sinoho' ngislam mari luu sipat ni baran na ndang lai na ya initung intong sabap me' na bay pitsaya' ni palman Tuhan. Dari poonan man salsila Nabi Ibrahim, tahati tabi na kon jama initung intong, sabap me' da pitsaya', sa' ga sabap me' da bay inislam. Sangkon binilang na Nabi Ibrahim mma' mimon ma pitsaya' ni Almasi, bay inislam atawa niya'. Batan sali'-sali' na du sila ngikut Nabi Ibrahim pitsaya'.

Sagannap ma pitsaya' kole' ilooy ma bay njanji' me' Tuhan

¹³ Na ni awwal jaman, ndang bay nganjanji' Tuhan ni Nabi Ibrahim ngandean junya' niya sampay ni ga panubu' na bbos-bbos. Na Tuhan ilay bay nganjanji' me' looy, sa' ga sabap me' Nabi Ibrahim bay mogbogan sara', arapun sabap me' na pitsaya' pa Tuhan. Sampay ilooy na man na bay initung intong. Sangkon, bong inawnan mogbogan sara', ya' luu kabigi'-bigian na ni bay janji' Tuhan ni Nabi Ibrahim. ¹⁴ Dari bong itu kitabi subay na pin mogbogan sara' bo' tabi kole' ilooy ma bay njanji' me' Tuhan, malaingkan ya' luu pūs pitsaya' tabi ni janji' Tuhan. Maka ya' du luu guna janji' Tuhan. ¹⁵ Batan sabana na, bong ina jama mangasa ni hulas-sangsā' da mogbogan sara' man da kole' siga supaat Tuhan, ilooy ya takole' da yana mulka'. Batan sikamimon manusiya' ngalangga sara'. Disu du jalan man jama kailag me' ngalangga sara', bong tud samasakali ya' luu sara'.

¹⁶ Sangkon, man gantaan Tuhan, isu-isu sila ma pitsaya' niya kole' siga supaat ma bay njanji' me' na. Siga supaat looy ilay ndean me' Tuhan ni kaehe ase' na ni sikamimon ma binilang me' na siga anak Nabi Ibrahim. Na siga anak ma awnan ku ilay si', sa' silay sat siga Yahudi ma pitsaya', arapun sampay mimon bangsa ma pitsaya' ni janji' Tuhan me' bay jaman Nabi Ibrahim. Sangkon Nabi Ibrahim ilay binilang na mma' sikamimon manusiya' ma pitsaya'. ¹⁷⁻¹⁹ Bo' sikatuwa' bana ka suwat njawom kitab, ilooy ma yuk Tuhan ni Nabi Ibrahim,
“Lai na ko bay pene' ku binuwat mma' jinisan bangsa.” †

Na palman looy ilay si', lay na silay bana binakbul. Batan bong pa Tuhan, basta jama ngikut Nabi Ibrahim pitsaya', binilang na sila panubu' Nabi Ibrahim san gi oy bangsa da.

Na Nabi Ibrahim ilay, halloman ya' gi ya bay anakan, amu-amu ya pitsaya' ni janji' Tuhan binuwanan anak san nda' mata tunmanūn me' na tinuman. Bistahun bi do', mag-umu na ya ga dahatus taun. Inaa ko ngawon, mas mehe gi dapat jama lay na matoy hanak man iya. Sitti Sara pun, bantuk ya' na du luu dapat na battong

†† Panagnaan ni Awwal Jaman 17.5.

sabap tupa na. Suga' san me' looy, ya' du bay maglumba me' Nabi Ibrahim pitsaya'. Batan bistahan na, Tuhan ma asahan na, ya' luu sa' ya' tapabuwat na. San jama lay na matoy, tapakallum na du. Damikiyan, bbuwatan ma ya' gi bay luu, masti' tapaluu na du.

²⁰ Sangkon ya' bay pingka' hawal-hawalan Nabi Ibrahim ni bay janji' Tuhan niiya. Gam pin lay gi pabasag pangando na, pamaehe bantug pa Tuhan.

²¹ Tatantu na bong Tuhan bay nganjanji', masti' tinuman ja'. ²² Dari me' bay sinuwatan njawom kitab, pagka Nabi Ibrahim lay pitsaya', lay ya' initung intong.

²³ Na suwat looy ilay njawom kitab, sa' silay sat tuwa' pa Nabi Ibrahim, ²⁴ arapun sampay kitabi pun, lay na du tabe'. Batan soysoy ina pitsaya' ni Tuhan ma bay makallum Papu' tabi si Isa Almasi, initung na du intong. ²⁵ Si Isa ilay bay pinaglilla' me' Tuhan pinapatoy sabapan dusa tabi, bo' na pinakallum pabalik supaya kitabi taitung intong.

Mahap na kitabi pa Tuhan sabapan Papu' Isa

5 Na kitabi itu, lay na kitabi initung intong sabap me' tabi pitsaya' ni si Isa Almasi. Dari sabapan Papu' tabi si Isa, mahap na kitabi pa Tuhan. ² Lagi' na, sabapan si Isa Almasi maka pangando tabi niiya, tattap na sina kitabi kole' ase' ka tabang man Tuhan. Bo' tud gāk sina kitabi batan luu na holat tabi tumabe' ni ehe kabantugan Tuhan. ³ Dari bila kitabi lumangga ni kasusahan, magsuku ja' kitabi. Batan tabista tabi sabapan siga kasusahan tabi, magsasōng na pin me' tabi pandoy natas. ⁴ Bong ina kitabi pandoy natas, kasulutan sina Tuhan ningkitabi. Bo' bila ina Tuhan kasulutan ningkitabi, masti' luu na holat tabi tumabe' ni ehe kabantugan na. ⁵ Maka tiyap-tiyap ina tattap holat tabi ni siga janji' Tuhan, masti' ya' kitabi kaap-apan. Batan tinuman du sina me' Tuhan mimon janji' na ningkitabi. Man tabi katantu sabap takissa tabi na ase' Tuhan njawom atay tabi sabapan Rū Sutsi' lay na pinaasok me' na ningkitabi.

⁶ Bistahun bi do' ase' Tuhan ningkitabi. Bay jaman ya' gi luu gaos tabi nulut kahandak na, lay na ga ya mapitu Almasi noho' nongan umu na kalna' kitabi baldusa. ⁷ Jalangan sina jama nongan umu na kalna' pagkahi na manusiya', san gi kalna' jama intong. Marean ta luu baw disu-disu kuhi nongan umu da kalna' jama ma bay buwat mahap banahan ninsila. Suga' bong kalna' jama maat, ya' sina luu kuhi. ⁸ Bo' Tuhan ina, tanda' ehe ase' na ningkitabi, lay na ga bay pinaglilla' me' na Almasi pinapatoy kalna' kitabi jaman tabi masi gi baldusa. ⁹ Dari pagka lay na kitabi initung intong sabapan laha' Almasi bay tumpa, labi na kitabi sa' sinalamat me' na man mulka' Tuhan ni sinōng pagka suku' na na kitabi. ¹⁰ Dan jinis me' halling, bong jaman tabi masi lagi banta Tuhan, lay na kitabi mahap

niiya sabapan kapatoy Anak na, labi na sa' kitabi sinalamat pagka llum na Anak na pabalik sampay tibuuk na kitabi ka iya. ¹¹ Dari gāk na situ kitabi banahan batan lungbid na kitabi ka Tuhan sabapan pabuwatan Papu' tabi si Isa Almasi. Isu-isu iya poonan man tabi mahap na pa Tuhan.

Palsilangan ni antara' Bo' Adam ka si Isa Almasi

¹² Batnaa paintoman ta do' kam toklas ni bay pabuwatan Bo' Adam ka bay pabuwatan Almasi. Sabapan dusa Bo' Adam bay ngalangga panohoan Tuhan, ilooy na poonan mimon manusiya' ngikut iya buwat dusa. Maka sabapan dusa Bo' Adam, lay na ya kalabuan hukuman kapatoy. Bo' lay lagi talapay mimon manusiya' batan labbasakayi sila lay kalihyan me' Bo' Adam buwat dusa. ¹³ Na hāl dusa ina, halloman ya' gi luu sara' bay ndean Nabi Musa, ya' gi bay tumampak bong oy inawnan dusa. Sangkon, hallang-hallangan looy, san mimon jama bay buwat dusa, ya' gi baw sila taitung dusahan batan ya' gi luu sara' man mindoga. ¹⁴ Suga' pagka dusa manusiya' poonan kapatoy, labba man jaman Bo' Adam ngabut sampay jaman Nabi Musa, tattap ja' du manusiya' matoy san ya' sibu' dusa da ka Bo' Adam bay ngalangga panohoan Tuhan.

Na Bo' Adam ilay ka si Isa Almasi ma bay pinapitu me' Tuhan, luu pagkasibu' da batan toklas pabuwatan da sali'-sali' lay labu' pa jata' mimon manusiya'.

¹⁵⁻¹⁶ Suga' luu du baw pagbiddaan da mehe. Batan ni Bo' Adam, sabapan dusa na, mimon manusiya' lay kalabuan hukuman kapatoy ka mulka'. Bo' ni si Isa Almasi, sabapan pabuwatan na, mimon manusiya' lay kaladjikian ase'-tabang Tuhan. Batan san meka kalaatan bay pabuwat da, luu na dapat man dusa da puwas na labbasakayi. ¹⁷ Sangkon, sabasag-basag hukuman kapatoy ni manusiya' sabapan dusa Bo' Adam, mas basag gi ehe ase'-tabang ka kaintongan ma pamuwan Tuhan sabapan pabuwatan si Isa Almasi. Bo' ase'-tabang na ina, inaa na poonan saganap ma tibuuk ka si Isa ngantanan kawasa man da tumanjata' ni oy-oy katuwa' ninsila.

¹⁸ Dari me' halling sambat ku na si', sabapan disu dusa, mimon manusiya' lay talapay binotangan hukuman mulka'. Suga' sabapan disu pabuwatan intong, mimon manusiya' binuwanan na lawang man da initung intong sampay man da na kole' kaallum bahau. ¹⁹ Bong pasigla' ta bitsala, poonan disu jama ya' bay ngasip, sikamimon manusiya' bay dari baldusa. Suga' poonan disu jama bay ngasip ni panohoan Tuhan, meka na manusiya' bay initung intong.

²⁰ Balik ta pa sara' Nabi Musa, ngkon na ilay bay pinamuwan me' Tuhan niiya supaya tasayu na me' manusiya' meka na dusa da. Suga' saehe-ehe dusa manusiya', mas mehe gi ampun ka ase' Tuhan.

²¹ Sibuya ilay, mimon manusiya' takawum me' napsu da buwat dusa. Dari pag toklas na, matoy sila maka tiksa' nyawa da. Suga' batnaa, sabapan ase' Tuhan, lay na kitabi initung intong. Maka sabapan pabuwatan Papu' tabi si Isa Almasi, luu na kasampulnaan nyawa tabi saumu-umu.

Sagannap ma pitsaya' kole' kaallum bahau

6 Na adakala yuk kasohean na baw mintu, "Bong baw bilay saehe-ehe dusa ta mas mehe gi ase' Tuhan, marean ta subay kita sigi-sigi buwat dusa supaya pasampun gi ase' pakitahan Tuhan ningkita."

² Suga' ya' baw lay sikatuwa'! Sa' ba, me' tabi ngingat lay na kitabi tabe' ni si Isa matoy? Dari pagka me' looy, pooy gi baw me' tabi sigi-sigi buwat dusa? ³ Ongoy, ya' gi kina katoonan bi lay na kitabi tabe' ni kapatoy si Isa Almasi takdang tabi bay pinandi tanda' tabi tibuuk na ka iya? ⁴ Sangkon me' tabi ngingat, lay na du kitabi kinubu tabe' ni Almasi waktu tabi bay pinandi. Dari yana me' Almasi bay pinakallum pabalik man kawasa Mma' na, kitabi pun lay na du binuwanan kaallum bahau mari kitabi kapō' kawul-piil bahau. ⁵ Batan tiyap-tiyap ina lay na kitabi tabe' niiya ni kapatoy na, masti' luu na kaallum tabi bahau batan lay na du kitabi tabe' niiya pinakallum pabalik.

⁶ Dari tahati tabi na, pagkajama tabi maruhu' ma maabak dusa, lay na tabe' ni kapatoy si Isa nilansang ta' tehang. Sangkon batnaa, kawul-piil tabi ya' na sibuka maruhu'. Sibuya napsu tabi buwat dusa subay ga papu' tabi magbayaan kitabi. Pag batnaa lay na lunggay kawasa na njata' tabi. ⁷ Batan tiyap-tiyap ina jama lay na matoy, paddus na ya man kawasa napsu na ma bay kaboo-boo iya buwat dusa. ⁸ Sangkon batnaa, pagka lay na kitabi tabe' ni si Isa matoy, malaingkan pitsaya' na kitabi tabe' na du ni kaallum na. ⁹ Katoonan tabi na, pagka lay na pinakallum Almasi pabalik, ya' na luu kawasa kapatoy ni jata' na maka ya' na ya matoy pabalik. ¹⁰ Iya ilay bay matoy supaya tatanggung na dusa mimon manusiya' sakayi labba du. Suga' batnaa llum na ya pabalik maka kaallum na wā moo kabantugan pa Tuhan. ¹¹ Kuwan kitabi, pagka kitabi tibuuk na ka si Isa Almasi, subay ingat tabi pagkajama tabi maruhu' lay na matoy mari kitabi ya' na buwat dusa. Pag batnaa, luu na kaallum tabi bahau ma moo kabantugan pa Tuhan.

¹² Sangkon, daa na kitabi kuhi pinagbayaan me' napsu tabi ma moo-moo kitabi buwat dusa. ¹³ Amay-amay daa na pakoy tabi baran tabi buwat dusa. Gam pin paglilla' tabi na baran tabi labbasakayi pa Tuhan supaya tapakoy man buwat kaintongan. Batan pagkajama tabi maruhu' ma baldusa lay na matoy, pag batnaa, luu na kaallum tabi bahau. ¹⁴ Dari ya' na kitabi pinagbayaan me' napsu tabi buwat dusa sabap njaw-

man sakup ase' Tuhan na kitabi. Sa' na kitabi njawman sakup sara' Nabi Musa.

Soy papu' tabi?

¹⁵ Na adakala yuk kasohean na baw mintu, "Bong kitabi salamat sabapan ase' Tuhan, bo' sa' sabap me' tabi mogbogan sara', sa' ba, sumunsaya' na kitabi buwat dusa?" Na pamiki me' looy ilay ya' luu katuwa'-tuwaan na. ¹⁶ Bong ya' katoonan bi, soysoy ina duwan ta, inaa na sina papu' ta. Sangkon bong ina kita nganduwan napsu ta buwat dusa, malaingkan dusa yana papu' ta mahata kita. Pag toklas na, tiksa' nyawa ta. Suga' bong ina inaa ya duwan ta kahandak Tuhan, malaingkan Tuhan yana Papu' ta. Kuwan kita yana ata na. Pag toklas na, intong na ja' kawul-piil ta.

¹⁷ Na jaman bi ilay ya' gi bay mme' ni si Isa, masi gi silay kam pinahata me' napsu bi buwat dusa. Magsuku pa Tuhan, pag batnaa niya' na. Batan ni kahilas atay bi, lay na bean bi kabanahan ma bay tinō' ningkaam.

¹⁸ Batnaa lay na kam pinaddusan man sakup dusa maka lay na kam maglilla' pa Tuhan buwat kaintongan.

¹⁹ Na aku ilay si' bay makoy bitsala "ata" ka "papu'" man ku ja' bay ngandalil mari kam ya' kaawran ngahati. Maruhu', bay ja' kitabi makoy baran tabi buwat kasabuhan ka jinisana kalaatan. Sangkon sibuka du karuha tabi ka bay pinahata me' napsu tabi. Pag toklas na, magsasōng na pin me' tabi bay buwat kalaatan. Suga' batnaa, paglilla' tabi na baran tabi pa Tuhan bilang siga ata na buwat kaintongan. Pag toklas na, magsasōng na pin kasutsian tabi.

²⁰ Bay jaman tabi masi pinahata me' napsu tabi buwat dusa, kanna tabi dari na san kitabi ya' buwat kaintongan. ²¹ Suga' ya' silay luu paluntungan bay takole' tabi ni pamiki me' looy. Gam pin lay gi kitabi kole' katiksaan nyawa. Sarī gi, iya' na kitabi tuktuk taintom tabi bay kadarihan tabi. ²² Kahapan, lay na kitabi pinaddusan man kawasa napsu tabi ma bay kaboo-boo ningkitabi buwat dusa. Pag batnaa, lay na kitabi dari ata Tuhan. Dari sutsi' na arat-tabiat tabi maka luu na kasampulnaan nyawa tabi saumu-umu.

²³ Dan jinis me' halling, bong ina jama buwat dusa, masti' luu ja' ka hisab na, yana katiksaan nyawa labba man junya' sampay pa ahirat. Bo' sagannap ma tibuuk ka Papu' tabi si Isa Almasi, masti' binuwanan ja' sina me' Tuhan Iadjiki', yana kasampulnaan nyawa saumu-umu.

Siga suku' si Isa lay pinaddusan man jawman sakup sara'

7 Na siga danganakan, ya' du sina kam awam pasal sara'. Katoonan bi du njawman sakup sara' sadja' kitabi halloman tabi llum. Suga' bong itu kitabi lay na matoy, ya' na luu kawasa-kapatut sara' njata'

tabi. ² Nna' ta na pa disu danda llahan. Pamā' sara', njawman sakup lla na ya halloman lla na masi llum. Suga' bong ina lla na lay na matoy, paddus na ya man jawman sakup na. ³ Suga' bong sasang lla na masi llum, bo' lay na baw ya halla pa sarī, malaingkan pamā' sara' jina ya. Suga' bong lla na lay na matoy, ya' tinagga me' sara' bong ya halla pa sarī, maka ya' na ya taawnan jina.

⁴ Na siga danganakan, me' naa du sina karuha tabi batnaa. Sibuwā, njawman sakup sara' kitabi. Suga' batnaa, paddus na kitabi, batan me' tabi ngingat, lay na kitabi tabe' ni kapatoy Almasi ta' tehāng. Dari pagka lay na kitabi tabe' ni kapatoy na, sibū' na du karuha tabi ka danda ma sumunsaya' halin pa sakup sarī. Pag batnaa, luu na kitabi njawman sakup Papu' tabi ma bay pinakallum pabalik. Kon me' looy supaya kitabi kaboo kabantugan pa Tuhan. Kitabi itu sibuwā, ya' luu kapansahaliyan tabi pa Tuhan. Ibaratan poon kayu, sibuwā ya' kitabi bay buwā', pag batnaa bohō' kitabi buwaan.

⁵ Maruhu', jaman tabi ya' gi mme' ni si Isa, bay ja' kitabi nganduwan napsu tabi buwat jinisan ma tagga ni sara'. Batan mangkin na luu pabuwatan ma tasayu tabi tinagga me' sara', mangkin na tomo' dawom tabi ngalangga. Bo' ilooy du bay takole' tabi bay ngalangga sara', yana katiksaan nyawa. ⁶ Kahapan batnaa, pagka lay na kitabi tabe' ni kapatoy Almasi, paddus na kitabi man jawman sakup sara'. Dari pagka luu na kaallum tabi bahau, ya' na kitabi makutu' me' mogbogan sara' man tabi maehe Tuhan. Ilooy ya man tabi maehe Tuhan batnaa, yana me' tabi ngasip ni Rū Sutsi' ma patanna' njawom atay tabi.

Sara' maka dusa

⁷ Na adakala luu na baw mintu mista hatiyan bitsala ku si' ga maat sara'. Suga' daa kam hidjab. Mahap sina sara' batan inaa na man tabi bay kasayu bong oy pabuwatan tagga pa Tuhan. Bistahun bi do', bong ya' bay halling njawom sara', "Daa ko magnapsu ni alta' pagkahi nu," pooy me' tabi toon ga kalaatan ningkitabi buwat me' looy? ⁸ Salla na, takdil pa baran ku, pag tasayu ku ja' luu sara' me' looy si', mangkin llum na dawom ku ngalangga sampay magnapsu na ga ku ni jinisan alta' jama. Sangkon, bong ya' bay luu sara', ya' du tomo' napsu ku buwat dusa.

⁹ Jaman ya' gi bay katoonan ku sara', sangka ku jama mahap na ku. Suga' pag katoonan ku ja' sara', mangkin takka na dawom ku ngalangga. Dari man sabapan bay dusa ku ngalangga sara', sibū' du karuha ku ka jama matoy pa Tuhan. ¹⁰ Bong binista, subay si' pangahati ku ni sara' bay nampulna' kaallum ku, bo' ko, ilooy ya bay katiksa' ni nyawa ku. ¹¹ Batan pag lay ja' ku kale sara', mangkin lay na llum dawom ku

ngalangga. Dari lay na ku takole' ndupang me' napsu ku buwat dusa, bo' ilooy na poonan ku bay kole' katiksaan nyawa. ¹² Kamasa' bong inawnan sara', masti' ya' luu laa na samasakali. Mimon panohoan njawom sara' intong sadja' maka mahap sabap lakka man Tuhan.

¹³ Na adakala yuk kasohean na baw mintu, "Bong me' naa, sat nu sa' mā' pakaradjaan mahap bay moo kitabi pa jawom katiksaan nyawa." Suga' daa kam hidjab, batan ilooy ya ilay poonan katiksaan nyawa tabi, yana napsu tabi buwat dusa. Sangkon tabista tabi na maksud Tuhan bay ngandean sara' na supaya tumatanda' na ningkitabi ehe kalaatan tabi.

Kahalan si Pol bay jaman na njawman sakup sara'

¹⁴ Na kitabi itu, ndang katoonan tabi sara' mahap sabap lakka man Tuhan. Sangkon, bong ni dī ku, dōman ku mean sara'. Salla na, wā ku kalangga sabap sibū' du ku ka pinahata me' napsu ku ma wā kaboo-booy niyaku buwat dusa. ¹⁵ Ya' tahati ku dī ku sabap san ku dōman buwat kaintongan, ya' baw pabuwat ku. Bo' na, gam pin pabuwat ku lagi kalaatan ma sinukang me' ku. ¹⁶ Na pagka ku gigitan ni dī ku sabap me' ku bay ngalangga sara', tumatanda' na manganna ku mahap sara'. ¹⁷ Maka tabista ku na bila ku buwat kalaatan, ya' luu niyat atay ku buwat me' looy, arapun lay ja' ku taboo-booy me' napsu ku buwat dusa ma ndang luu na pin ni baran ku. ¹⁸ Sangkon, katoonan ku bong kinawnan tabiat pagkajama ku, ya' luu kaayaran ku samasakali. Batan san ku dōman buwat kaintongan, ya' luu gaos ku ni dī ku buwat mahap. ¹⁹ Dari me' halling sambat ku na si', kaintongan ma karomanan ku pinabuwat, ya' baw pabuwat ku. Bo' na, kalaatan ma sinukang me' ku, ilooy ya pabuwat ku. ²⁰ Kamasa' bong ku ilay buwat ilooy ma sinukang me' ku, tumatanda' na ya' luu niyat atay ku buwat me' looy, arapun lay ja' ku taboo-booy me' napsu baran ku buwat dusa. ²¹ Pangissahan ku, san luu dawom ku wā buwat kaintongan, luu na pin napsu ni baran ku kaboo-booy niyaku buwat jinisan dusa. ²² San njawom atay ku tud dōman ku mean sara' Tuhan, ²³ luu na pin napsu ku nagga'. Dari sibū' du ku ka ata pinagbayaan me' napsu ku buwat dusa sabap niat ku nganduwan iya.

²⁴⁻²⁵ Sangkon, tud kaluuy-luuy situ ku, batan minsan njawom pikilan ku magkainagon mean sara' Tuhan, gam pin sigi-sigi ku nganduwan napsu ku. †† Dari njawom atay ku, "Soy sa tu katabang niyaku mari ku ka-

† Bay bitsala si Pol ilay si' tuwa' pa bay jaman na baldusa njawman sakup sara'. Pag batnaa, pagka tibuuk na ya ka si Isa Almasi, ya' na ya pinahata me' napsu na buwat dusa. Ndaun Rom 6.18,22, 8.2 ka 1 Tesaloneka 2.10. †† Bay bitsala si Pol ilay si' ni siga ayat 14-24 tuwa' pa tabiat pagkajama na bay jaman na ya' gi mme' ni si Isa. Ndaun futnot ni 7.14.

paddus man komkoman napsu baran ku ma wā niksa' nyawa ku?"

Kahapan, magsuku pa Tuhan, lay na ya maddusan aku. Batan lay na ya muwanan aku kasalamatan njata' Papu' tabi si Isa Almasi.

Kaallum bahau njawman sakup Rū Sutsi'

8 Sangkon, pagka tibuuk na kitabi ka si Isa Almasi, ya' na luu hukuman mulka' njata' tabi. ² Lagi' na, pag lay ja' kitabi tibuuk ka si Isa Almasi, lay na kitabi binuwanan me' Rū Sutsi' kaallum bahau. Batan lay na kitabi paddusan Rū Sutsi' man kawasa napsu tabi buwat dusa. Sangkon ya' na tiksa' nyawa tabi.

³ Maruhu', holat tabi sara' Tuhan katabang ningkitabi buwat kaintongan mari kitabi salamat. Salla na, ya' luu manusiya' kabogbog batan landu' basag napsu da moo-moo sila buwat dusa. Kahapan, magsuku pa Tuhan, luu na bay soho' na pitu Anak na pa junya' nalamat kitabi. Iya ilay bay dari manusiya' me' kitabi du. Pagbidnaan na, kuwan iya, ya' luu dusa na samasakali. Kon na bay dari manusiya' me' kitabi supaya tasongan na umu na man nanggung mulka' ni mimon dusa tabi. Dari njata' kapatoy na, lay na llangkat me' Tuhan kawasa napsu tabi ma bay moo-moo kitabi buwat dusa. ⁴ Maksud Tuhan buwat me' looy supaya takaya tabi na buwat kaintongan me' iloooy ma tinō' njawom sara'. Dari batnaa, sa' na napsu tabi pakutu' tabi nduwan, arapun kahandak Rū Sutsi' na.

⁵ Na soysoy ina pinagbayaan me' napsu na, numbul satu njawom pamiki na me' na nulut dī na. Suga' sagannap ma pinagbayaan me' Rū Sutsi', numbul satu njawom pamiki da me' da nganduwan kahandak Rū Sutsi'. ⁶ Na bong ina kita maabak me' ta nganduwan napsu ta, iloooy du takole' ta katiksaan nyawa. Suga' bong ina kita makutu' me' ta nganduwan kahandak Rū Sutsi', iloooy ya takole' ta kasampulnaan nyawa ka kasannangan njawom atay ta. ⁷ Bo' sagannap ma maabak me' da nganduwan napsu da ina, manta Tuhan sabap ya' sila kuhi ngasip ni siga panohoan na. Bo' ni sabana na, jama me' sila ina, ya' takaya da ngasip Tuhan. ⁸ Sangkon tunmanūn me' jama ma pinagbayaan me' napsu da kasulut ni kahandak Tuhan.

⁹ Bo' kaam ina, ya' na kam pinagbayaan me' napsu bi. Ilooy sa bean bi kahandak Rū Tuhan pagka luu na ya patanna' njawom atay bi. Suga' bong baw ina luu gi kam nnaa ya' gi luu Rū Tuhan bay pinaasok pa jawom atay bi, malaingkan sa' du sina kam suku' Almasi.

¹⁰ Suga' bong ina luu na Almasi patanna' njawom atay bi, malaingkan baran bi ma bay pakoy bi man buwat dusa, me' bi ngingat, lay na matoy. Maka luu na Rū Sutsi' nampulna' nyawa bi sabap lay na kam initung

me' Tuhan intong. ¹¹ Dan jinis me' halling, pagka Tuhan bay makallum si Isa, masti' muwan du ya kasampulnaan nyawa ningkitabi man kawasa Rū na ma patanna' na njawom baran tabi.

¹² Siga danganakan, kabuddihan situ kitabi me' Tuhan. Sangkon, subay kahandak na bean tabi, sa' na napsu tabi ma moo-moo kitabi buwat dusa. ¹³ Batan bong ina bean tabi napsu tabi, iloooy du takole' tabi katiksaan nyawa. Suga' bong ina timanan tabi na kalaatan tabi man tabang Rū Tuhan, malaingkan kole' na kitabi kasampulnaan nyawa. ¹⁴ Batan sagannap ma pinagmundaan me' Rū Tuhan, sila na sina anak Tuhan.

¹⁵⁻¹⁶ Na jaman tabi ilay njawman sara', pagka daran kitabi ngalangga, sibu' du karuha tabi ka ata ma tawu pinidjala' me' papu' na. Pag batnaa, lay na lungay tawu tabi sabap lay na kitabi pinatannaan Rū Tuhan ma nabangan kitabi buwat kaintongan. Bo' na, maki-tau gi ya njawom atay tabi tud bana-bana du anak Tuhan na kitabi. Dari inaa sina kon tabi ngawnan Tuhan "Ma'." ¹⁷ Maka pagka anak Tuhan na kitabi, masti' mimon supaat ma dean Tuhan ni Almasi, dean na du sina ningkitabi. Maka hampit na du sina mintu tabi ni kabantugan Almasi basta kitabi mangatas ja' natasan jinis an kabinsanaan me' niiya.

Kaayaran ka kabantugan man Tuhan ni sinōng

¹⁸ Suga' kumpas ku, siga kamalasahiyan ma lingkaan tabi ni batnaa, sibu' du ka ya' luu bong binista ka kaayaran ka kabantugan takole' tabi bbos-bbos. ¹⁹ Llaw looy ilay mintu pag palahil Tuhan na kaayaran ka kabantugan ma bay hinalli' ni siga anak na, tud mahap na sa' alang-alang. Minsan mimon-mimon ma bay pinapayak ni junya', balnyawa maka sa' balnyawa, dari ko ngawon, pinagdautan du me' da llaw looy mintu. ²⁰ Kon na ilay me' looy sabap mimon-mimon ma bay pinapayak lay du talapay ni sumpa' Tuhan ni jaman Bo' Adam. Dari ya' gi bay magjatu kaayaran ma bay minaksud me' Tuhan ni mimon-mimon. Suga' luu gi du baw sina holat tabi ²¹ batan ndang bay silay ginanta' me' Tuhan mimon-mimon ma bay pinapayak, bbos-bbos pinaddusan du man jawom katiksaan ka kapatoy. Pag-anu, bo' pinahampitan na mimon-mimon ni kaayaran ma hinalli' ni siga anak na.

²² Kitabi itu, ndang katoonan tabi na labba man awwal jaman lagi ngabut sampay batnaa kajinisan kamalasahiyan njawom junya'. Sangkon mimon-mimon ma bay pinapayak njawom junya' magdautan masa Tuhan mabahauwan labbasakayi. Dari ko ngawon, sibu' du karuha mimon-mimon ka danda ngandahing magkamaddi-maddi. ²³ Kitabi pun itu, me' sapantun ngandahing na du, batan landu' na me' tabi magdautan llaw man baran tabi pinabahauwan. Bana na, lay na kitabi pinaasokan Rū Tuhan, yana sabahagi' ni mi-

mon supaat ma bay duhu' pinamuwan me' Tuhan ningkitabi. Suga' masi du kitabi magdautan llaw man Tuhan malahil kajatuhan mimon supaat ma ndang bay hinallian siga anak na. ²⁴ Bo' ndang ilooy na silay inagad me' tabi labba man jaman tabi boho' bay selamat ngabut sampay batnaa. Na inawnan llaw looy ilay mintu ma agad tabi, ndang ya' gi sina luu takka. Bong si' ina ndang luu na, oy gi tud tabi ngagad na pin. ²⁵ Suga' halloman ya' gi luu takka, tatasan tabi na pin situ ngagad.

Rū Tuhan nabangan kitabi maku duwaa

²⁶ Na tamūd ina luu pabuwatan ya' takaya tabi. Kaha-pan, luu na pin sina Rū Sutsi' nabangan kitabi. Nna' ta na pa maku duwaa pa Tuhan. Tamūd ya' san katoonan tabi bong oy pata' subay paku tabi mman Tuhan. Li-para, luu du Rū Sutsi' makuhan kitabi duwaa pasal pakaradjaan njawom atay tabi ma ya' luu bitsala tatammu bong pooy me' halling. ²⁷ Bo' Tuhan ina, ndang katoonan na du mimon njawom atay manusiya' maka tahati na du pamiki Rū Sutsi'. Bo' na, mimon ina ma pinaku me' Rū Sutsi' kalna' suku' si Isa sikatuwa' ja' ka kahandak Tuhan.

²⁸ Na kitabi itu, katoonan tabi du, bong kitabi maase' ni Tuhan, san gi oy katuwa' ningkitabi, pinakoy ja' du sina me' Tuhan pa kaayaran ningkitabi. Batan lay na kitabi lliyun me' na binuwat limbang na majatu gara' na. ²⁹ Labba man sibuwā, ndang katoonan Tuhan na bong soy tumabe' ni suku' na. Bo' ndang luu na silay gara' na ngahalin arat-tabiāt da supaya sumibu' na du ka arat-tabiāt Anak na, yana si Isa. Kon na ilay buwat me' looy supaya sila pata' inawnan siyali si Isa ma ginalla Anak Siyaka. ³⁰ Na sagannap ma bay pinene' me' Tuhan binuwat suku' na, lay do' silay sila duhu' lliyun me' Tuhan. Lay ja' sila takole' lliyun, lay na pinuwasan dusa da. Puwas ja' si' dusa da, lay na baw sila pinatabe' me' Tuhan ni kabantugan na labba man jun-ya' sampay pa ahirat.

Tud mehe banahan ase' Tuhan ningkitabi

³¹ Na pagka me' looy na ehe ase' Tuhan ni suku' na, tumatanda' na luu na pin ya nanggehan kitabi. Dari pagka iya sohe' tabi, ya' na sina luu kalappi' ningkitabi. ³² Maka pagka Tuhan bay mangatas nongan umu Anak na kalna' kitabi sikamimon, masti' dean na du sina mintu ningkitabi mimon supaat ma bay njanji' me' na. ³³ Dari pagka Tuhan bay mene' kitabi binuwat suku' na sampay bay ngitung kitabi intong, ongoy subay na pin paruli tabi bong luu ngawnan kitabi bal-dusa? ³⁴ Maka bong luu halling masti' pinidjala' ja' kitabi bbos-bbos sabapan dusa tabi, magsā' sila, batan lay na bay tinanggung me' si Isa dusa tabi jaman na bay nongan umu na kalna' kitabi. Kahapan, lay na du

ya pinakallum pabalik sampay lay na pinatingkō' ni bihing Tuhan huwin pa kawnan. Bo' ndooy na ya wā makuhan kitabi tabang pa Tuhan.

³⁵ Sangkon, basta ya' sina luu kalakkahan ase' si Isa Almasi njata' tabi. Minsan kitabi njawom katiksaan atawa kasusahan, basta ya' du sina kuhi lakka ase' na. Minsan tabi nilaugan, lingantu, kulang pamakoy, njawom bahaya atawa binono', basta ya' du sina kuhi lakka ase' Almasi ningkitabi. ³⁶ Na bong luu kasusahan tuwa' ningkitabi me' looy, daa sa kitabi jayip, batan ndang bay silay sinuwatan jawom kitab, ilooy ma yuk na,

“Papu', llaw pa dangallaw njawom bahaya ja' kami, adak-adak na kami pinapatoy kalna' kau. Pangandaan jama subay ga kami bili-bili ja' pata' san sinumbali'.” †

³⁷ Suga' san gi oy katuwa' ningkitabi, masti' tumanjata' ja' kitabi, batan luu na pin tabang ilooy ma maasean kitabi, yana si Isa Almasi. ³⁸⁻³⁹ Sangkon tatantu ku, kaalum-kapatoy tabi, masti' ya' du luu kalakkahan ase' Tuhan ningkitabi. San gi malaikat atawa seytan, maka san gi oy katuwa' ningkitabi labba man batnaa sampay ni sinōng, basta ya' sina luu kalakkahan ase' na ningkitabi. San gi soy ngantanan kawasa, labba man ta' gumi sampay ta' langit, basta tud ya' sina luu bay pinapayak kalakkahan ase' Tuhan ningkitabi. Bo' lay na du bana tumatanda' sabapan ilooy ma bay pabuwat Papu' tabi si Isa Almasi ningkitabi.

Si Pol susahan pagkahi na bangsa Yahudi

9 ¹³ Na pasal pagkahi ku bangsa Israil ma nuwak Almasi, yana tukang nalamat man Tuhan, bidda' na situ susa ku ninsila. Sila ilay sibuwā du ka danganakan ku. Tud ya' kuhi maglumba karukkaan njawom atay ku batan ya' sila pitsaya' ni Almasi. Bong si' bay dari, atas ku na pinaganti' ninsila minulkaan sampay man ku na sakkat man Almasi bong pin sila tasalamat ja'. Tud bana situ bitsala ku. Me' aku itu njawman Almasi, ya' ku nawakka ngandusta'. Luu du situ Rū Sutsi' mā' njawom hona'-hona' ku tud hilas bay halling ku si'. ⁴ Tud senseng ehe kabantugan njata' da. Bistahun bi do', sila ilay bangsa ku Israil, yana bangsa bay pinene' me' Tuhan binuwat anak na. Maka sila du man Tuhan bay makitahan ehe kawasa na. Bo' ninsila lagi man Tuhan bay mō' siga pagsulutan sampay man na bay ngandean sara' na ka siga aturan pasal lanan me' numba iya. Damikiyan, ninsila du man Tuhan bay muwan jinisan janji'. ⁵ Maka kabbo'-bboan kami ilay yana Nabi Ibrahim, Nabi Isahak ka Nabi Ya'kub. Bo' na, pō' man bangsa kami lagi Almasi bong inikut usuwan pagka-manusiya' na. Iya ilay yana Tuhan, ilooy ma magbaya' ni sikamimon. Pudji mehe niya saumu-umu. Amin.

† Kitab Jabul 44.22.

⁶ Siga pagkahi ku ilay bangsa Israil ma bay nuwak si Isa, sibuh' du sila ka bay nimanan mimon kabantugan looy si'. Suga' san me' looy, sa' ga hatiyan na ya' na bay tinuman me' Tuhan janji' na ni bangsa Israil. Sat na ja', sa' na mimon panubu' si Israil taawnan bangsa Israil sabanna. ⁷ Intong na, san mimon bangsa Israil panubu' Nabi Ibrahim, ya' baw sila sikamimon taawnan panubu' na sabanna. Batan yuk Tuhan ni Nabi Ibrahim,
"Si Isahak yana pindoga man siga panubu' nu initung bbos-bbos." †

⁸⁹ Na si Isahak ilay man na bay dari anak Nabi Ibrahim poonan janji' Tuhan. Bay halling Tuhan ni Nabi Ibrahim,
"Taun tuu ma sinōng, magkulang-labi ni buwan tuu, pabeleng du ku pitu. Pag taabut waktu looy ilay mintu, ndang anakan na sina si Sara lalla." ††

Na yana me' si Isahak bay dari anak Nabi Ibrahim poonan janji' Tuhan, damikiyan sagannap ma initung anak Tuhan, me' da bay dari anak na, sabapan janji' Tuhan du. Sangkon tahati tabi na sa' usuwan jama poonan man da initung anak Tuhan.

¹⁰ Maka sa' sat Nabi Ibrahim man Tuhan bay malahlil jalan man na majatu gara' na. Mamintang ja' kam ni salsila si Ribeka, nda bbo' kami si Isahak. Pag maddi na, kamba anak da, bo' lalla sikaduwa, yana si Esaw ka si Ya'kub. ¹¹ Suga' ya' gi san sila bay pinamaddihan, ndang bay ginanta' me' Tuhan bong oy suku' da man majatu gara' na. Dari sasang da masi njawom kün in-du' da lagi, jaman ya' gi san luu dapat da buwat mahap atawa maat, ¹² yuk Tuhan ni si Ribeka,
"Ilooy ma siyaka maglilla' sina mintu ni ilooy ma siyali." ‡

Na kon ilay Tuhan bay buwat me' looy mari luu pamintangan bong Tuhan mene' jama, sa' man sabapan pabuwatan da, arapun sabap ndang inaa gara' na.

¹³ Maka luu gi njawom kitab pasal ga kamba looy si', yuk Tuhan,
"Si Ya'kub ndang kaasean ku, bo' si Esaw ndang kalammisian ku." ††

¹⁴ Na adakala luu na baw mintu halling, "Sa' ga bina oy, bbuwatan Tuhan minig jama bong me' looy." Suga' magsā' sila. ¹⁵ Ongoy, ya' kina luu kapatut Tuhan buwat ilooy ma ndang bay ginanta' me' na? Mindoga ja' kam ni bay palman Tuhan ni Nabi Musa, ilooy ma yuk na,
"Aku ina magbaya' bong soy panimbangan ku atawa soy tabang ku." ††

¹⁶ Dari mandooy tahati tabi san gi oy karomanan manusiya' atawa san gi pooy me' da magtuyuy', isu-isu Tuhan, Sukup Timbang, magbaya' bong soy pene' na

man majatu gara' na. ¹⁷ Mamintang kam ni suwat njawom kitab pasal Pir-awun, sultan bangsa Ejipto matto'. Yuk Tuhan niya, "Aku bay ngangganta' buwat kau sultan mehe supaya man sabapan nu nulang aku, tapō' ku ehe kawasa ku mari tanyag awon ku ni sikaliput junya'." ¹⁸ Dari tahati tabi na bong Tuhan doman mabiya jama supaya patohas kōk da, pabiya na ja' sina. Damikiyan, manimbang du ya ni sagannap ma karomanan na tinimbangan.

¹⁹ Na adakala luu na baw kam mintu halling, "Bong bilay me' looy, ongoy subay na pin baw Tuhan nusunan jama bong sila buwat maat? Mingkan ilooy pabuwat da bay du ginanta' me' Tuhan ninsila." ²⁰ Suga' a' soy do' baw kam ina subay na pin ngusiat Tuhan? Kaam bina, dangoy na, lay ja' kam pinapayak. Ya' kam pata' ngusiat ilooy ma bay mapayak kaam atawa nilaw, "Ongoy ku bay pabuwat nu me' tuu?" ²¹ Mamintang kam ni tukang buwat kibus. Sa' ba, luu kapatut na magbaya' bong oy karomanan na pinabuwat? Bong ina karomanan na subay tonga' addunan na binuwat kibus lingkatan para siga llaw mulliya, bo' tonga' binuwat kibus basanaan sadja', iya du magbaya'.

²² Damikiyan, me' naa du sina Tuhan. Bong ya do-man makitahan ehe duga na ni kalaatan jama sampay ehe kawasa na midjala' sagannap ma pata' minulkaan, masti' iya du magbaya'. Suga' bong ina bistahan na mas mahap tatasan na lagi pahallom kalaatan sagannap ma pata' minulkaan, magbaya' na ja' du sina.

²³ Bong hati ya natasan kalaatan jama, maksud na makitahan sila bong pooy ehe kaayaran na ni sagannap ma tinimbangan me' na, yana sagannap ma bay pene' na hampit ni kabantugan na. ²⁴ Awnan ku ilay si' yana kitabi ma bay lliyun me' Tuhan binuwat suku' na. Bo' suku' na ina sa' sat lakka man bangsa Yahudi, arapun sampay lakka man mimon bangsa. ²⁵ Bo' magbē' du ka palman Tuhan njawom kitab Nabi Hoseya, ilooy ma yuk na,

"Siga jama ma sa' bay suku' ku, bbos-bbos aku ku na du sila suku' ku. Sila ma sa' bay kakasi ku, bbos-bbos awnan ku na du sila kakasi ku." †††

²⁶ Maka luu gi palman Tuhan, ilooy ma yuk na,
"Ni sinōng, ndooy ni paglahat siga jama ma bay awnan ku sa' suku' ku, meka na du sina mintu taawnan anak Tuhan sabanna ma llum saumu-umu." †††

²⁷ Suga' pasal bangsa Israil, luu du bay tinuna' me' Nabi Isaya njawom kitab, ilooy ma yuk na,
"San bangsa Israil me' eka ungu ni tapiyan, dangkiti' du sina mintu salam." †††

²⁸ Basta bigla' ja' sina mintu Tuhan ngalabu' hukuman na ni dusa manusiya' sakayi labba du." §

²⁹ Maka bay gi halling Nabi Isaya njawom kitab pasal bangsa na Israil, yuk na,

† Panagnaan ni Awwal Jaman 21.12. †† Panagnaan ni Awwal Jaman 18.10. ‡ Panagnaan ni Awwal Jaman 25.23. †† Kitab Nabi Malakay 1.2-3. †† Kalakka 33.19.

††† Kitab Nabi Hoseya 2.23. ††† Kitab Nabi Hoseya 1.10. § Kitab Nabi Isaya 10.22-23.

“Bong si' sa' man sabapan timbang Tuhan Sangat Kawasa bay ngapinan panubu' tabi dangkiti', mimon bangsa tabi lay na katis me' karuha siga jama ndooy ni Sodom ka Gomora matto'.” †

Kaekahan bangsa Yahudi ya' pitsaya' ni Almasi

³⁰ Dari hantak bitsala ku ilay si', kuwan siga jama ma sa' Yahudi, san sila ya' bay miha jalan man da initung me' Tuhan intong, lay na du nammu kaintongan sabap me' da pitsaya' ni si Isa. ³¹ Bo' bangsa Israil ilay ma bay magtuyu'-tuyu' mogbogan sara' bong pin sila initung intong, ya' du bay nduwan. ³² Kon me' looy batan ya' sila kuhi pitsaya' ni si Isa man da initung intong. Gam pin lay ja' sila mangasa ni bay hulasang-sangā' da mogbogan sara'. Sangkon na ilay si Isa tadaliil pa batu man siga Yahudi bay sumantuk. ³³ Bo' magbē' du bana ka suwat njawom kitab, ilooy ma yuk Tuhan, “Ndaun bi sa. Luu sina mintu nna' ku ni Zayon batu man jama sumantuk. Sampay ilooy na poonan man mandung imukka da. Suga' soysoy baw ina mintu pitsaya' ni batu looy, ya' kaap-apan saumu-umu.” ††

Isu-isu pitsaya' ni si Isa lān man manusiya' initung intong

10 Siga danganakan, ituu na pin pagdautan ku banaan: kainagon ku, takita ku na ga sibu' pagkahi ku Yahudi salammat man mulka' Tuhan. Bo' inaa na pin sina paku ku pa Tuhan. ² Sila ina, katoonan ku du baw magtuyu' sila matangge awon Tuhan, suga' pangahati da pasal me' nulut kahandak Tuhan ya' tuwa'. ³ Ni kaawam da, ya' sila kuhi mme' ni jalan bahau man manusiya' initung me' Tuhan intong. Ninsila, ilooy ya patangge da jalan sibuwa, yana hāl me' da magtuyu' mogbogan sara' Nabi Musa. ⁴ Ya' tahati da lay na ginantian me' Tuhan jalan sibuwa ka jalan bahau. Batnaa tu, Almasi na yana jalan bahau man manusiya' initung intong, basta sila pitsaya' ja' niiya.

Kaintongan ka kasalamatan ni soysoy pitsaya'

⁵ Na ni kapasal jama mogbogan sara' man da initung intong, luu bay sinuwatan me' Nabi Musa, ilooy ma yuk na, “Bong jama mogbogan panohoan labbasakayi njawom sara', kole' sila kasampulnaan nyawa.” ‡ Salla na, bong inawnan manusiya', ya' luu san disu kabogbog sara' labbasakayi. ⁶ Tanda' jama mista sara' Tuhan kalandu' awod binogbogan, kasohean magsambatan na ga subay jama bay do' duhu' dutai pa sulga' bo' na nammu kasalamatan. Suga' daa na

† Ndaun Panagnaan ni Awwal Jaman juran 19. †† Kitab Nabi Isaya 8.14; 28.16. Zayon yana gallahan ni दौरا Jerusalem. ‡ Kitab Tawrat, Libitikus 18.5.

sila susa. Luu na du Almasi bay duwai man sulga' nalamat manusiya'. Bo' inaa na sina umanat ma soho' kami kinapitsayaan ni manusiya'. ⁷ Damikiyan, kasohean magsambatan na ga subay jama bay do' duhu' duwai pa jawom tahanan jama matoy bo' na nammu kasalamatan. Suga' me' halling sambat ku na si', daa na sila susa. Lai na du Almasi bay pingka' pilay. Pag-anu, lay na ya lakka mandooy pag taabut na bay pinakallum pabalik tanda' luu na kasalamatan ni soysoy pitsaya' niiya. ⁸ Dari pagka umanat mahap pasal pitsaya' ka pangando ni Almasi pinasaplag na pin, ya' na sina kaawran manusiya' nammu kasalamatan. Bo' magtuntun du ka suwat njawom kitab, ilooy ma yuk na, “Umanat Tuhan ina luu na pin mman bi. Luu na njawom behe bi sampay njawom atay bi.” ††

Na mimon ma bay sabbut ku ilay si' tabe' du silay ni umanat ma pinasaplag me' kami pasal pangando ni si Isa. Dari tuktuk kami masaplag, yuk kami, ⁹ “Bong kam mā' ni pagkahi bi manusiya' si Isa yana Papu' sampay bana-bana kam pitsaya' lay ya pinakallum me' Tuhan pabalik, salammat na sina kam. ¹⁰ Batan bong ina jama bana-bana pitsaya' ni si Isa, malaingan initung ya intong. Damikiyan, bong ya mangaku mme' ni si Isa, salammat na du ya. ¹¹ Batan yuk njawom kitab, ‘Soysoy pitsaya' niiya ya' kaap-apan.’” ††

¹² Na kasalamatan tuu itu para ni mimon bangsa, sa' bidda' bong sila Yahudi atawa ssa', batan Tuhan ya' magsitingka manusiya'. Mimon kitabi manusiya', disu du Papu' tabi. Bo' meka sina kaayaran ndean me' na ni sikamimon ma maku tabang niiya. ¹³ Bo' magbē' du baw ka suwat njawom kitab, ilooy ma yuk na, “Soysoy maku kasalamatan ni Papu', nduwan ja' sina.” †††

¹⁴ Suga' ya' baw sina luu jama noho' sinalamat ni Papu' bong ya' do' sila bay duhu' pitsaya' niiya. Damikiyan, ya' du luu pitsaya' niiya bong sila ya' bay duhu' kale umanat mahap pasal iya. Maka ya' du luu bay kale bong ya' do' luu bay duhu' masaplagan sila. ¹⁵ Maka ya' du sina luu masaplag bong ya' bay sinoho' me' Tuhan. Ni kapasal sila ma bay sinoho', yuk njawom kitab,

“Tud kagak-gāk katakka sagannap ma moo umanat mahap pasal kasalamatan.” †††

¹⁶ Salla na, dangkiti' du jama pitsaya' ni umanat mahap. Me' bay halling Nabi Isaya njawom kitab, yuk na, “Ū Papu', adak ya' bitu luu pitsaya' ni umanat kami.” †

¹⁷ Suga' san baw me' looy, luu gi du baw tu pitsaya'. Danan da pitsaya' sabap lay sila kale umanat mahap pasal Almasi. Maka kon da bay kale sabap luu bay masaplagan sila.

†† Kitab Tawrat, Duteronomi 30.12-14. ††† Kitab Nabi Isaya 28.16. †††† Kitab Nabi Joel 2.32. †††† Kitab Nabi Isaya 52.7. § Kitab Nabi Isaya 53.1.

¹⁸ Na adakala luu na baw mintu mā' ngkon meka Yahudi ya' pitsaya' ni umanat mahap sabap ya' sila bay kabaan. Suga' daa kam hidjab, batan yuk njawom kitab,
"Umanat pasal Tuhan pinamahalayak ni mimon kalah-lahatan. Tanyag na umanat looy ni sikaliput jun-ya'." †

¹⁹ Na adakala luu na baw mā' ngkon siga Yahudi ya' pitsaya' sabap ya' tahati da umanat mahap. Suga' daa kam hidjab, batan minsan ina siga bangsa kasohean lay du kahati sampay pitsaya'. Sangkon luu bay sinuwatan me' Nabi Musa njawom kitab ma tuwa' pa bangsa Yahudi, ilooy ma yuk Tuhan,
"Padangki' ta kam sina sampay man bi na lasu sabap patabe' ku na du sina mintu ni suku' ku kabangsa-bangsahan ma tanyag ningkaam awam pasal aku." ††

²⁰ Nabi Isaya pun, lay du bay nuwat njawom kitab pasal siga bangsa ma sa' Yahudi, ilooy ma yuk Tuhan,
"Lay ku tatammu me' jama ma ya' bay miha aku. Maka san sila ya' bay pakiyaka pasal aku, aku mismu bay magpakila ninsila." ‡

²¹ Bo' ni kapasal bangsa Israil, yuk Tuhan,
"Hallom na silay ku bay nganjujung noho' sila patapit niyaku. Suga' ni katohas kōk da, doman ja' sila nguntra aku sampay ya' ngasip." ††

11 Na adakala kanna kasohean hantak bitsala ku si' tud lay na tinikutan me' Tuhan suku' na bangsa Israil. Suga' sa' silay me' looy. Ndaun bi ja' aku. Jama Israil du situ ku. Aku itu panubu' Nabi Ibrahim ka Bo' Benjamin. ² Sangkon tumatanda' na Tuhan ya' bay nikutan bangsa ma bay pene' na suku' na maruhu'. Intomun bi do' ilooy ma bay sinuwatan njawom kitab me' bay jaman Nabi Eliyas. Lay ya masamba pa Tuhan kalaatan siga pagkahi na bangsa Israil, yuk na,
³ "Ndaun do' ba Papu'. Bbuwatan da lay mapatoy siga nabi nu, sampay lay gi langkat da siga pangulbanan man kami magtaat ningkau. Aku sa bitu takapin ngisbat kau, bo' pinagdautan lagi me' da nyawa ku." ††

⁴ Suga' tampung Tuhan niiya, "Luu gi baw bilay pitu' libu ma masi itung ku suku' ku, batan ya' sila bay mme' sujud numba Baal." †††

⁵ Batnaa pun ina, luu gi du kasohean Yahudi, san lasa dangkiti', bay pinene' me' Tuhan suku' na ni kaehe timbang na ninsila. ⁶ Dari pagka ase' Tuhan man da bay dari suku' na, tumatanda' sa' du sangsā' da buwat jinisan taat kon da bay pinene'. Bong si' ilay sila bay tapene' sabapan sangsā' da, ya' silay taawnan ase' ninsila arapun yana tungbas atawa hasil ni bay sangsā' da.

† Kitab Jabul 19.4. †† Kitab Tawrat, Duteronomi 32.21. ‡ Kitab Nabi Isaya 65.1. ††† Kitab Nabi Isaya 65.2. †† Salsila Sibuwā pasal siga Sultan 19.10,14. †††† Baal ilay disu tuhan-tuhan sinumba me' kapil matto' (ndaun Salsila Sibuwā pasal siga Sultan 19.18).

⁷ Dari batnaa, me' tuu na situ kaadaan bangsa Israil: kaintongan ma bay pinagdautan me' da, ya' bay tini-ma' me' kaekahan pag taabut na bay ndean ninsila. Ilooy du bay nima', yana sagannap ma bay pinene' me' Tuhan. Bo' ilooy kasohean, gam pin lay gi patohas kōk da. ⁸ Bo' sikatuwa' du ka suwat njawom kitab, ilooy ma yuk na,

"Pamiki da me' bay na pinatuli me' Tuhan. Dari ngabut sampay batnaa, san luu tinga da, ya' du sila kale. San luu mata da, ya' du sila ngita." †††

⁹ Dari sumpa' njawom kitab Nabi Daud lay na labu' pa sila, ilooy ma yuk na,
"Ū Tuhan, kamura-murahan mimon supaat ma bay dean nu sila gam pin ilooy na poonan da binasa. Batan inaa hisab pata' ninsila. ¹⁰ Kamura-murahan tinambunan na mata da supaya sila ya' ngita kabanahan. Kamura-murahan paya na sila le' jinisan kamalahayan." †

¹¹ Na san ku ilay si' bay nabbut si Isa me' karuha batu man bangsa Yahudi sumantuk, sa' baw lay ga ya' na luu dapat da sinalamat. Suga' sabapan dusa da nuwak umanat kasalamatan, lay na takka kasalamatan pa mman siga kabangsa-bangsahan ma sa' Yahudi. Maksud Tuhan ilay me' looy, kawu-kawu ilohan na siga Yahudi ni kasalamatan ma bay tinuwak me' da pag takita da na eka jama ma sa' Yahudi salamatan. ¹² Dari bong kabangsa-bangsahan ma sa' Yahudi bay kole' supaat mehe sabapan dusa siga Yahudi ya' pitsaya' ni Almasi, labi na sa' mehe supaat ta' junya' bong mintu lay na siga Yahudi pitsaya'.

Palbiatan si Pol ni siga bangsa ma sa' Yahudi

¹³ Na kaam ina ma sa' bangsa Yahudi, katoonan bi du sina, lay ku pinene' me' Tuhan binuwat disu rasul si Isa noho' masaplag umanat mahap ningkaam. Dari man sabapan sangsā' ku, meka na supaat man Tuhan lay na takole' bi. Bo' wā situ ku nuntutan siga pagkahi ku Yahudi pasal pabuwatan ku ningkaam. ¹⁴ Kainagon ku ilohan na sila ningkaam sampay man da na pitsaya', bo' da sinalamat.

¹⁵ Balik ta pa bay halling ku si', sabapan siga pagkahi ku Yahudi bay nuwak kasalamatan, meka na sina jama ma sa' Yahudi mahap na pa Tuhan. Suga' bong ina mehe supaat njawom junya' man sabapan siga Yahudi bay nuwak umanat mahap, labi na sa' mehe supaat njawom junya' bong mintu sila bay pitsaya'. Bong ina mintu sila pitsaya' na, sibu' du sina karuha da ka jama lay na matoy llum na pabalik.

¹⁶ Siga Yahudi ina, me' da mista, pagka sila panubu' Nabi Ibrahim, suku' Tuhan sila labbasakayi. Sangkon luu sambatan da, ilooy ma yuk da, "Bong ina sabahagi'

†††† Kitab Tawrat, Duteronomi 29.4 maka Kitab Nabi Isaya 29.10. † Kitab Jabul 69.22-23.

addunan bay sinongan pa Tuhan, malaingkan lab-basakayi addunan suku' Tuhan na du." Maka yuk da, "Tiyap-tiyap poon kayu suku' Tuhan, malaingkan mimon engas na pun suku' Tuhan du."

¹⁷ Bana du baw silay bangsa Yahudi me' sapantun disu kayu jaytun bay tinanom me' Tuhan sampay inipat paayad. Salla na, meka na Yahudi me' kadari engas lay na sinappean sabap ya' sila kuhi pitsaya' ni Almasi. Bo' kaam ma sa' bangsa Yahudi, me' sapantun siga engas poon jaytun ma bay ja' tomo' di-di na jawom tawun. Suga' song hallom lay na kam kinaddo' man jawom tawun bo' pinatunggu me' Tuhan ni poon jaytun looy si' ma inipat paayad. Dari pag batnaa, hampit na du kam ni mimon ayad sambuhan poon jaytun looy ma inipat me' Tuhan. ¹⁸ Suga' daa na baw kam ngabbu saula-ula hagaan gi kam man siga Yahudi ma ya' pitsaya'. Intomun bi, sa' ga silay siga engas poonan kaallum poon kayu, arapun poon kayu ya poonan kaallum siga engas.

¹⁹ Suga' adakala pag tampung bi, "Bana silay, suga' kasohean engas lay na bay sinappean supaya kami na baw tapatunggu." ²⁰ Bana du baw bilay, suga' intomun bi, danan da bay sinappean sabap ya' sila pitsaya' ni si Isa. Bo' kaam ina, danan bi bay pinatunggu isu-isu sabap pitsaya' kam. Sangkon, daa kam malangkaw di bi. Gam pin subay kam tawu taggaha' binasa kam me' abbu bi. ²¹ Batan bong ina Tuhan bay nappean siga engas pulna' man poon jaytun na, kaam pun ina, sappean na du bong kam mme' me' uwahan da.

²² Dari tapamintangan tabi na bong pooy timbang Tuhan ka tohas na. Sila ina ma ya' pitsaya', tohasan na. Bo' kaam ina, panimbangan na, basta ya' ja' labbahan bi me' bi mangasa ni ase' na. Suga' bong ina labbahan bi, malaingkan kaam pun, me' karuha engas tinotoan du sina kam.

²³ Kuwan siga Yahudi ina ma ya' pitsaya' ni si Isa, san sila me' karuha engas sinappean, bong mintu sila lay na pitsaya', tapatunggu du sina sila pabalik batan ya' sina luu ya' takaya Tuhan. ²⁴ Batan bong ina siga engas lakka man jawom tawun sadja' lay takole' pinatunggu pa poon jaytun looy si' ma inipat paayad, labi na sa' takole' pinatunggu siga engas pulna' ma ndang bay pingka' langkit ka poon jaytun looy.

²⁵ Na siga danganakan, supaya kam ya' ngabbu saula-ula patingkat kam man siga Yahudi, bakkasan ta na kam disu kabanahan ma ya' gi bay tahati maruhu'. Minsan kaekahan Yahudi tohas kōk da ya' kuhi pitsaya', ndang ilooy silay gantaan ninsila ngkod-ngkoran ya' gi tatuman gara' Tuhan matabe' kabangsa-bangsahan sa' Yahudi ni suku' na. ²⁶ Me' looy ilay, sikamimon ma ginalla Israil selamat na. Bo' magbē' du ka suwat njawom kitab, ilooy ma yuk Tuhan matto',

"Takka sina mintu disu tukang nalamat pō' man Zayon. Iya sina mintu poonan man panubu' Nabi Ya'kub ngalabbahan kalaatan da. †

²⁷ Janji' ku ninsila, ni waktu looy ilay mintu, puwasan ku na mimon dusa da." ††

²⁸ Bana na batnaa tu, meka gi Yahudi manta Tuhan sabap ya' sila kuhi pitsaya' ni umanat mahap pasal si Isa. Dari sabap kadarihan da, lay na labu' pa kaam siga sa' Yahudi supaat kasalamatan. Suga' sabap Tuhan bay duhu' mene' bangsa Yahudi, masi gi du baw sina sila kinaasean me' na sabapan kabbo'-bboan da. ²⁹ Sangkon masi luu dapat siga Yahudi selamat batan Tuhan ina, bong lay na muwan ladjiki', ya' na mawi'. Damikiyan, bong ya ngaliyun jama pa mman na, ya' du ya nambo lawang.

³⁰ Kaam ina, siga bangsa sa' Yahudi, sibuwu ya' kam bay pitsaya' pa Tuhan. Pag batnaa, pitsaya' na kam. Kon na ilay me' looy sabap timbang ma bay tinuwak me' bangsa Yahudi lay na takka pa mman bi.

³¹ Damikiyan siga Yahudi, san sila ya' pitsaya' ni si Isa, luu du sina mintu lawang man da pinanimbangan me' bay jaman ningkaam du. ³² Batan man gantaan Tuhan, mimon manusiya' subay do' bay pingka' duhu' ya' ngasip niiya sampay tawop minulkaan supaya tapakitan na timbang na ni manusiya' labbasakayi.

Si Pol nanglitan Tuhan

³³ Tuhan ina, tud kahaylan-haylan kaayaran na. Ya' tabista tabi ehe lawom akka na ka kapandoyan na. Tunmanūn me' jama kahati siga gara' na ka pabuwatan na. ³⁴ Me' bay sinuwatan njawom kitab, yuk na, "Ya' luu pangabut-ngabut manusiya' ni ehe lawom akka Tuhan. Ya' luu san disu kapagpandoyan iya. ‡

³⁵ Ya' ya kabuddihan le' manusiya' saula-ula luu bay tadean tabi niiya." ††

³⁶ Kon na ilay me' looy batan mimon-mimon lakka man Tuhan. Maka iya magbayaan labbasakayi. Maksud mimon-mimon bay pinapayak supaya labbasakayi kaboo kabantugan niiya. Sangkon, subay ya pinudji saumu-umu. Amin.

Jalan me' tabi numba Tuhan

12 Sangkon siga danganakan, sabapan ehe ase' Tuhan ningkitabi, junjung ku na ningkaam, suhuran bi na di bi pa Tuhan. Ingatun bi na Tuhan dapu baran bi halloman bi llum. Labbahan bi na oy-oy arat-tabi'at ma ya' nulut ni kahandak Tuhan mari kam utsi'. Batan subay silay me' looy me' bi makitahan iya

† Me' kasohean mista, panubu' Nabi Ya'kub ni ayat tuu yana mimon ma pitsaya' ni si Isa, san gi oy bangsa da. Me' kasohean mista, tud panubu' Nabi Ya'kub sila mismu, yana bangsa Yahudi. †† Kitab Nabi Isaya 59.21 maka Kitab Nabi Jeremaya 31.31-34. ‡ Kitab Nabi Isaya 40.13. †† Job 41.11.

bana-bana kam ngisbat iya. ² Daa na kam mme' me' uwahan jama ma ya' pitsaya' ni Almasi. Halinun bi na pamiki bi mari sikatuwa' na ka pamiki Almasi. Me' looy ilay, tapabahauwan na le' Tuhan pangatayan bi supaya katoonan bi na kahandak na sampay tapabuwat bi na. Bo' inawnan kahandak Tuhan ina, masti' mahap ja', bo' kagak-gāk lagi maka ya' luu salla na.

³ Na me' aku tu bay pinene' binuwat disu rasul si Isa man ase' Tuhan, junjung ku na ningkaam, daa kam mista dī bi langkaw man pagkahi bi. Subay kam papatong mamiki pasal dī bi batan sa' sina sat kaam bay sinukuan kapandoyan me' Tuhan, arapun sampay mimon pagkahi bi ma pitsaya' ni si Isa. ⁴ Mamintang kam ni baran ta, san ina disu du, meka baw kalangkapan na, maka kaniya-kaniya ka suku' da. ⁵ Damikiyan, me' kitabi itu binilang baran Almasi, san kitabi meka, tibuuk du kitabi. Maka siguna-guna sina kitabi sali'-sali'. ⁶ Man sabapan ase' Tuhan njata' tabi, lay na kitabi binuwanan jinisan kapandoyan bilang ladjiki' ningkitabi. Dari subay situ tabi sali'-sali' makoy ladjiki' ma bay sinuku' ningkitabi para kaayaran ni pagkahi tabi suku' si Isa. Bong disu bay kaladjikian masampay siga umanat ma bay pinalahil me' Tuhan niiya, subay du pasampay na umanat ma kinapitsayaan me' na bay pinalahil niiya. ⁷ Bong disu bay kaladjikian nabangan jama, subay du ya tinagi nabang. Ma kaladjikian alistu noan jama kitab, subay du ya nō'. ⁸ Damikiyan, ma kaladjikian magamgaman atay jama, subay du pakutu' na. Ma bay kaladjikian sīnan, subay ya' tingot nulung siga pagkahi na ma sigpit. Bong luu bay kaladjikian alistu magpa-mmean, subay du ya tiggo magtakōk. Ma kaladjikian manimbang, subay du ya manimbang ni kagāk atay na nabangan jama.

Ase' suku' si Isa

⁹ Na me' kitabi itu sikaase'-kaase', subay hilas ase' tabi. Subay kitabi wā lammis ni kalaatan. Maka subay kitabi wā makutu' kaayaran. ¹⁰ Subay kitabi sikaase'-kaase' me' kadari jama danganakan. Maka subay kitabi tinagi magmaltabat ni mimon pagkahi tabi suku' si Isa.

¹¹ Ni kapasal me' tabi maghulas-sangsā' kalna' Papu' Isa, daa kitabi hūk. Gam pin pupusan tabi lagi basag tabi. ¹² Maka pagka luu holat tabi ayad man Tuhan, subay kitabi gāk. Bila luu kasusahan tabi, tatasan tabi na sadja'. Maka bila luu paku tabi pa Tuhan, daa kitabi jamu maku. ¹³ Maka bong pagkahi tabi suku' Tuhan kabus, subay tulung tabi. Maka daa kitabi paalang ngahulmat jama bong sila pa luma' tabi.

¹⁴ Na bila luu ngalaugan kaam, daa sumpa'an bi, gam pin pakuhan bi gi sila supaat man Tuhan. ¹⁵ Bong takita bi pagkahi bi gāk, mme' du kam gāk. Bong takita bi susa, mme' du kam susa. ¹⁶ Maka ingatun bi dī bi pan-

tay-pantay ka siga pagkahi bi. Daa kam maglangkaw atay, gam pin subay kam mangatas panun ka jama miskin. Maka daa kam mista halul-akka gi kam man kasohean. ¹⁷ Bong jama buwat maat ningkaam, daa tungbasan bi ka maat. Maka mō' kam kawul-piil ma ya' tasahawi le' jama. ¹⁸ Pagbuli-bulihan bi mogbogan kasalassayan ka mimon jama.

¹⁹ Siga kakasi ku, bong luu buwat maat ningkaam, daa na kam mawos, arapun suhuran bi ja' pa Tuhan. Batan yuk Tuhan njawom kitab, "Aku sa mawos; aku sa nungbasan sagannap ma buwat maat ningkaam." †

²⁰ Na me' kaam ina suku' Tuhan, sapatut na, ikutun bi ja' halling njawom kitab, ilooy ma yuk na, "Bong kam ngita banta bi lingantu, pakanun bi. Bong toho' kallong na, painumun bi. Me' naa ina, tud iya' sina ya ni dī na." ††

²¹ Daa kam kuhi takole' kinawum me' kalaatan, arapun buwat ja' kam kaayaran man bi nalloban kalaatan.

Subay kitabi ngasip ni sagannap ma marinta

13 Kitabi itu sikamimon subay lilla' ni siga pa-mmean parinta sabap ya' luu pa-mmean ngantan kapatut bong sa' man gantaan Tuhan. Mimon ina sila bay pinatangge man kahandak Tuhan. ² Sangkon, soysoy ina nagga' pa-mmean parinta, sibudu ya ka bay nagga' Tuhan. Bo' soysoy ina nagga' me' looy, masti' pinidjala' ja'. ³ Kamasa', bong ina kita buwat kaintongan, ya' sina luu katawuhan ta ni siga pa-mmean parinta. Bo' sagannap ma buwat maat, masti' subay sila tawu. Sangkon, bong kam ya' doman luu katawuhan bi, buwat ja' kam kaintongan. Bong ina asip bi ja' palbiatan tuu, malaingan kasulutan sina jama ningkaam.

⁴ Siga pa-mmean parinta ina bilang siga tindog Tuhan para kaayaran ningkitabi. Sangkon bong kam buwat maat, subay kam tawu ninsila. Batan sila ina lay binuwanan me' Tuhan kapatut midjala' sagannap ma buwat maat. ⁵ Sangkon, subay kita ngasip ni parinta. Suga' bila kita ngasip, daa sat sabap tawu kita pinidjala', arapun sampay sabap katoonan ta pata' subay kita ngasip. ⁶ Lagi' na, subay kita mayaran sukay parinta supaya luu hasil pa-mmean ta sasang da marinta bilang siga tindog Tuhan. ⁷ Sangkon, oy-oy tinaat ningkitabi subay kitabi ngasip. Oy-oy ja' sukay tinaat me' parinta, subay bayaran tabi. Damikiyan, subay du kitabi muwan maltabat ni sagannap ma pata' pinagmaltabatan sampay maehe sagannap ma pata' pinae-he.

† Kitab Tawrat, Duteronomi 32.35. †† Sambatan Jama Halul-akka 25.21-22.

Subay ya' maglumba ase' tabi ni pagkahi tabi
manusiya'

⁸ Siga danganakan, ya' sina mahap bong kita utangan ni jama. Suga' bong ni hāl ase', subay kita ngingat dī ta wā utangan ni jama. Intong na, subay kitabi wā maase'. Soysoy ina maase', sibu' du ya ka bay mogbogan mimon sara' Tuhan. ⁹ Batan mimon sara' Tuhan me' sapantun ilooy ma yuk na, "Daa kam magjina, daa kam mapatoy jama, daa kam nangkaw, daa kam mag-napsu ni alta' jama," me' naa, me' naa, lay na tinikmod labbasakayi ni disu sara' Tuhan, yana ilooy ma yuk na, "Kaasean bi pagkahi bi manusiya' sibu' ka ase' bi ni dī bi." ¹⁰ Sagannap ma maase', ya' sina buwat maat ni pagkahi da manusiya'. Sangkon bong jama maase', san ya' na luu sara'. Batan mimon sara' lay na tinikmod njata' ase'.

¹¹ Sangkon, darahan bi na me' bi maasean jama, labi na pagka katoonan bi na ituu na masa man jama namu kasalamatan. Ddong na kam tuli-tuli. Mati' na te' kam batan mas tapit na sina kajatuhan kasalamatan tabi man sibuwa tabi bay pitsaya' ni Papu' Isa. ¹² Waktu itu batnaa, ibaratan sangom, agon katis na dambahangi, maka tapit na pakallat mataallaw. Sangkon, mimon pabuwatan maat, ibaratan badju', urusan tabi na. Bo' saynan tabi na ka kaintongan. Batan kaintongan tabi ina, yana pakakas man tabi nalloban kalaatan. ¹³ Sangkon, subay mahap ja' kawul-piil tabi. Daa na kitabi mme' me' uwahan kasohean baanan danda ka lalla buwat kasabuhan. Maka daa na kitabi maglango-han, magjina atawa buwat oy-oy kalalamaan. Maka ilagan tabi na sasa' ka dangki'. ¹⁴ Akig tabi aratabiat Papu' tabi si Isa Almasi. Maka paayad-ayad kitabi mari ya' taduwan tabi oy-oy pamiki magnapsu ni kalaatan.

Hasiyun bi pagkahi bi ma ya' basag pangando da

14 Na kasohean pagkahi tabi ya' gi sina basag pangando da ni si Isa. ^{††} Suga' san me' looy, subay sila hasiyun bi bong sila luu palamud pa jawom baanan bi. Maka san luu pamiki da ma ya' numan ningkaam, san daa na kam magjawab. ² Sawpama ni hāl mangan lawuk, kuwan jama ma basag pangando da, mangan sila oy-oy karomanan da, ya' luu hinaram. Bo' sila ma ya' basag pangando da, isu-isu utangan kakan da. ³ Na sagannap ma mangan oy-oy lawuk, subay ya' diyo' me' da nganda' siga pagkahi da ma niya' mangan. Damikiyan, kuwan sila ma mangan utan-utanan sadja', daa du baw sila manding pagkahi da pa kalaatan ma mangan oy-oy lawuk. Ndang-ndang sali'-sali' du sila tinima' me' Tuhan.

[†] Kitab Tawrat, Libitikus 19.18. ^{††} Siga jama ma awnan si Pol ya' basag pangando da ni si Isa, tuwa' pa jama ma bosbos mangasa ni si Isa man da initung intong, bosbos mangasa ni sangsā' da mogbogan jinisan sara'.

⁴ Ddong na kitabi nahawi siga pagkahi tabi ata Tuhan batan sa' kitabi Papu' da. Papu' da sa si Isa manding bong tuwa' pabuwatan da atawa niya'. Maka iya sa nabangan sila supaya tuwa' pabuwatan da.

⁵ Na kasohean ina mista luu siga llaw mas mehe pa Tuhan man ga llaw kasohean. Bo' kasohean baw, me' da mista, mimon llaw sibu' du pa Tuhan. Na ni hāl me' naa ina, subay bean ta mamooy numan ni pamiki ta salta' na ya' nulang ni hona'-hona' ta. ⁶ San ina siga pagkahi ta magsitingka llaw atawa niya', sali'-sali' du maksud da maehe Tuhan. Damikiyan, sagannap ma ya' ngaharam kasohean lawuk sampay ma ngaharam, sali'-sali' du maksud da maehe Tuhan. Maka sali'-sali' du sila muwan pagsukuhan pa Tuhan ni lawuk da.

⁷ Kitabi itu sali'-sali' du suku' Papu'. Sangkon kaallum-kapatoy tabi, kahandak Papu' ja' sulut tabi, sa' ga dī tabi. ⁸ Batan maksud tabi itu llum atawa matoy supaya Papu' kole' kabantugan njata' tabi. Sangkon, kaallum-kapatoy tabi, basta suku' Papu' du kitabi. ⁹ Batan kon ilay Almasi bay matoy sampay pinakallum pabalik supaya ya' dari Papu' sikamimon ma pitsaya' niiya, sagannap ma lay na matoy sampay na sagannap ma masi llum. ¹⁰ Sangkon ddong na kitabi nahawi mbuwa' danganakan tabi suku' si Isa. Ya' sikatuwa' bong diyo' me' tabi nganda' sila. Indanan bi. Luu sina mintu masa tabi sikamimon siawop ka Tuhan hinukum. ¹¹ Bo' magbē' du silay ka suwat njawom kitab, ilooy ma yuk Tuhan,

"Me' aku Papu' llum saumu-umu, basta luu ja' sina mintu masa manusiya' labbasakayi nujud aku sampay mangaku bana-bana aku Tuhan." [‡]

¹² Na ni waktu looy ilay mintu, sali'-sali' na kitabi siawop ka Tuhan magsabanna pasal mimon ma bay pabuwat tabi.

¹³ Sangkon, pagka luu du Tuhan manding sikamimon, ddong na kita manding pagkahi ta pa kalaatan. Arapun inaa ya' bintusan ta njawom atay ta me' ta ngilagan siga pabuwatan ma kanna pagkahi ta tagga pa Tuhan. Ya' kita doman siga danganakan ta taboo-boo buwat ilooy ma dusa ninsila. ¹⁴ Kamasa' me' aku itu disu jama tibuuk ka Papu' Isa, basta katoonan ku baw tu, ya' luu lawuk hinaram me' Tuhan. Suga' bong baw luu pagkahi tabi mista luu lawuk haram niiya, malaingkan subay ya' kakan na. Bong ilay ya' bay mangan, dari dusa niiya batan nulang ni hona'-hona' na.

¹⁵ Sarī gi, bong ina mbuwa' danganakan ta bay ngita kita mangan lawuk ma kanna na haram, masti' lingog ja' kōk na. Dari bong ya' mangan sabapan ta san nulang ni hona'-hona' na, tumatanda' ya' luu ase' ta niya. Intomun bi, iya ina hagaan ni Almasi, batan atas Almasi bay nongan umu na bong pin salamat ja' ya. Sangkon, ya' sikatuwa' bong mintu pangando dan-

[‡] Kitab Nabi Isaya 45.23 maka Pilipi 2.10-11.

ganakan ta binasa sabap me' ta bay mangan lawuk ya' bidda' ni awpan na. ¹⁶ Sangkon oy-oy pabuwatan ma kanna danganakan tabi maat, daa na pabuwat tabi, san katoonan tabi ya' luu kalaatan na. Ilooy ilagan tabi taggaha' binitsala na baw pabuwatan tabi pa kalaatan. ¹⁷ Kamasa' ni sabana na, bong hāl me' nginum-mangan, ya' du sina luu kabigi'-bigian na ni pamarinta Tuhan. Ilooy ya hagaan ni pamarinta na yana kaintongan, kasalassayan ka kagakan njawom atay tabi lakka man Rū Sutsi'. ¹⁸ Na sagannap ma makutu' hāl me' looy sambayan da ngisbat Almasi, masti' kinahopan ja' sina me' manusiya' awla na Tuhan.

¹⁹ Sangkon, pagbuli-bulihan bi me' bi wā njawom kasalassayan ka siga pagkahi bi. Maka sipaintom-paintom kam supaya pataggu na pin iman bi dambaanan. ²⁰ Daa langkat tabi kaayaran ma pabuwat Tuhan njawom atay pagkahi tabi sat ga sabap lawuk. Bana na, ya' sina luu lawuk haram. Suga' sa' sina ase' bong kitabi mangan ya' bidda' ni pag-awpan siga danganakan tabi ma mista haram lawuk tabi. Ilooy ilagan tabi taggaha' kitabi na baw dari poonan man da ndusa bong sila mme' na pin mangan ilooy ma kanna da haram. ²¹ Sangkon, bong inawnan mangan lawuk, nginum tuba' anggul, atawa buwat oy maka oy na, bong ganta' man danganakan tabi ndusa, gam na ya' pabuwat tabi.

²² Dari oy-oy pamiki bi pasal ilooy ma bay sabbut ku si', sukup kaam na ja' ka Tuhan tau. Tud gāk sina kitabi bong katoonan tabi na kabanahan maka bong tatantu tabi tuwa' pabuwatan tabi. ²³ Suga' bong jama hawal-hawalan pasal lawuk na, malaingkan dapat dusa ya bong ya mangan. Kon na ilay me' looy sabap oy-oy pabuwatan pangissahan ta ya' tuwa', bo' darahan ta lagi, dari dusa ningkita batan ya' kita bay ngasip ni hona'-hona' ta.

Suku' si Isa sinoho' magdambuwa' atay mari sila ka-boo kabantugan pa Tuhan

15 Na kitabi itu ma basag pangando tabi, sapatut na, subay takissa tabi parasahan siga danganakan tabi ma kulang pangahati, ma ya' gi basag pangando da. Maka subay sila pinasensiya me' tabi ni kasaan pamiki da. Daa subay na pin kahandak tabi ja' duwan tabi. ² Arapun subay tabi ngagak dī tabi mari ya' lingog kōk siga pagkahi tabi sabapan tabi. Me' naa ina, katabang kitabi ninsila supaya pabasag pangando da. ³ Minsan Almasi mismu, ya' du bay magpasannang nganduwan dī na, gam pin kalna' kitabi, lay gi ya bay natasan jinisan kabinsanaan. Bo' sikatuwa' du ka suwat njawom kitab, ilooy ma yuk Almasi, "Ū Tuhan, bitsala pangka man jama madiyo' kau, lay na labu' pa jata' ku." †

† *Kitab Jabul 69.9.*

⁴ Na mimon ina ma bay sinuwatan njawom kitab man noan kitabi kabanahan. Man sabapan tō' njawom kitab, pataggu na pin iman tabi. Maka ilooy na muwansangan kitabi natas njawom katiksaan. Maka sabapan kitab, ya' maglumba holat tabi ni tabang Tuhan.

⁵ Tuhan ina yana poonan gaos tabi maka tukang mataggu iman tabi supaya kitabi natas njawom kasusahan. Kamura-murahan tinabangan du kam me' na supaya kam dambuwa' pamiki njawom kasalassayan sasang bi ngikut siga tō' si Isa Almasi. ⁶ Me' looy ilay, ya' na kam magsulema' pamiki. Gam pin dambuwa' na kam atay moo sanglit ka kabantugan pa Tuhan, yana Mma' Papu' tabi si Isa Almasi.

⁷ Sangkon sihasi-hasi kam. Yana me' Almasi bay ngahasi kaam, subay du kam ngahasi mbuwa' danganakan bi suku' si Isa, pamaehe bantug pa Tuhan.

⁸ Na Almasi ilay bay pinapitu pa junya' nabang bangsa Yahudi sampay makitahan sila mattan du Tuhan mme' ni lapa na. Batan njata' Almasi na silay man Tuhan bay numan siga janji' na ni kabbo'-bboan kami. ⁹ Suga' sa' silay sat kalna' siga Yahudi kon Almasi bay pitu, arapun sampay kalna' kabangsa-bangsahan ma sa' Yahudi. Sila pun lay na du pinanimbangan mari sila mudji Tuhan na du. Bo' ndang meka silay tuna' njawom kitab pasal siga bangsa ma sa' Yahudi mudji Tuhan. Yuk disu nabi,

"Ū Tuhan, luu du sina masa ni sinōng haboy-haboy na ku ka siga kabangsa-bangsahan ma sa' Yahudi mudji kau. Maka ngalang ku kalangan pudji ningkau." ††

¹⁰ Maka luu gi bay sinuwatan njawom kitab, ilooy ma yuk na,

"Kaam ma sa' bangsa Yahudi, mme' na kam gāk ni sagannap ma ndang bay pene' Tuhan suku' na." ‡

¹¹ Maka luu gi halling njawom kitab,

"Kaam ma sa' bangsa Yahudi, pudjihun bi na Papu'. Mimon manusiya' subay mudji iya." ††

¹² Maka luu gi tuna' bay sinuwatan me' Nabi Isaya, yuk na,

"Bbos-bbos luu du sina pō' panubu' si Jesse. ‡ Inuwakilan ya noho' magbaya' ni mimon kabangsa-bangsahan. Sampay iya na sina mintu asahan da man da kole' mimon ma bay janji' Tuhan ni suku' na." †††

¹³ Na me' Tuhan ina pag-asa tabi, kamura-murahan buwanan na du kam kagakan mehe maka kasannangan njawom atay bi sabap me' bi pitsaya' ni Papu' Isa. Kamura-murahan sabap me' bi pitsaya', ginaosan du kam me' kawasa Rū Sutsi' supaya pabasag na pin holat bi pa Tuhan.

†† *Kitab Jabul 18.49.* ‡ *Kitab Tawrat, Duteronomi 32.43.* †† *Kitab Jabul 117.1.* ††† *Si Jesse ilay yana mma' Nabi Daud. Bo' si Isa Almasi disu panubu' Nabi Daud. Sangkon si Isa na silay inawnan panubu' si Jesse ni ayat tuu.* ††† *Kitab Nabi Isaya 11.10.*

Maksud si Pol bay nuwat pa mman suku' si Isa ndooy ni Rom

¹⁴ Na siga danganakan, manganna situ ku kaam tud jama mahap maka lawom pangahati bi ni kabanahan pasal Tuhan. Sangkon, bistahan ku pandoy du sina kam sipaintom-paintom. ¹⁵ Suga' lay na pin si' ku nawakka maintoman kaam njawom suwat tuu batan ndang inaa pabuwatan bay hinalap me' Tuhan niyaku. ¹⁶ Aku itu bay pinene' binuwat sosohoan si Isa Almasi kalna' siga bangsa ma sa' Yahudi. Pabuwatan ku tu me' karuha imam batan masaplag ku umanat mahap man Tuhan ninsila. Kuwan sagannap ma pitsaya', sila me' sapantun jakat sinongan me' ku pa Tuhan. Bo' tin-ima' ja' sina sila me' Tuhan sabap lay na sinutsi' pangatayan da me' Rū Sutsi'.

¹⁷ Sangkon mehe me' ku gāk ni mimon tabang si Isa Almasi niyaku sasang ku maghulas-sangsā' kalna' Tuhan. ¹⁸ Suga' ya' baw tu ku nawakka mag-abbu ni oy maka oy na sarī man Almasi. Isu-isu iya du bay nampulna' pabuwatan ku sampay bitsala ku supaya pitsaya' na siga bangsa ma sa' Yahudi ni umanat mahap pasal iya. ¹⁹ Man kawasa Rū Tuhan njata' ku, lay na ku kapō' siga pabuwatan kahaylan-haylan. Maka man gaos Rū Tuhan, lay na du ku ngalataan lahat masaplag umanat mahap pasal Almasi labba man Jerusalem ngabut sampay pa Ilirikum. ²⁰ Man maruhu' lagi ndang lay na situ ku paruhu' masaplag pasal Almasi ni kalahat-lahatan ma ya' gi bay pingka' kale awon na. Bong si' ibaratan matangge luma', ndang ya' ku bay doman matangge luma' ni tana' ma ndang luu na tehing bay pinatangge me' jama sarī. ²¹ Bo' magbē' du bana ka tuna' njawom kitab, ilooy ma yuk na, "Sagannap ma ya' gi bay pingka' kabaan atawa ya' bay kale pasal iya, bbos-bbos kahati na du." †

²² Na sabapan pabuwatan ku masaplag, inaa sina kon ku ya' gi bay kapilu nganda'-nganda' kaam. ²³ Suga' batnaa, pagka ku lay na lupus masaplag ni kalahat-lahatan ntuu, maru na du situ ku pilu. Bo' ndang tau-nan na situ ku bay doman sitammu ka kaam. ²⁴ Balangkali ni lān ku mintu pilay pa lahat Kastila', kapahās do' ku duhu' ni lahat bi. Kamura-murahan sik-agāk-kagāk du kitabi pag takka ku pilu, bo' ku tatabangan bi ni palanan ku.

²⁵ Suga' batnaa, pilay do' baw ku duhu' pa Jerusalem moo patulungan ni siga danganakan tabi suku' si Isa ndooy. ²⁶ Batan ni gasad baya' suku' si Isa man Masidunya ka Akaya, lay sila ngumpo sīn man nulung siga pagkahi da suku' si Isa ma miskin ndooy ni Jerusalem. ²⁷ Bo' tud basag kainagon da nulung. Pangissahan da, subay ga sila jama utangan ni siga Yahudi ndooy ma pitsaya' ni si Isa. Batan bong sa' bay

† *Kitab Nabi Isaya 52.15.*

sabapan siga Yahudi ndooy, ya' sila bay kale umanat kasalamatan. Dari pagka siga bangsa sa' Yahudi bay kole' balanja' nyawa man siga Yahudi, pata' du baw sila nungbas san lasa ka balanja' baran. ²⁸ Dari pag mintu lay na tapasampay ku tulung ninsila ndooy ni Jerusalem, bo' ku sa pahās man lahat bi san lasa sakāng, bo' ku pawus pa lahat Kastila'. ²⁹ Bong ina ku mintu takka na pilu, basta sali'-sali' na sina kitabi kole' kaayaran man sabapan pagkatibuuk tabi ka Almasi.

³⁰ Siga danganakan, pagka kitabi njawman sakup Papu' tabi si Isa Almasi, maka pagka kitabi sikaase'-kaase' sabapan pabuwatan Rū Sutsi' njawom atay tabi, junjung ku na ningkaam, limbangan bi sa ku maku duwaa pa Tuhan. ³¹ Paku tabi na pin pa Tuhan, kamura-murahan ya' du ku kongoy-kongoy me' jama ma ya' pitsaya' ni si Isa ndooy ni Yahudiya. Maka kamura-murahan kasulutan du siga suku' Tuhan ni Jerusalem nambut patulungan ma song boo ku pa mman da. ³² Na lakka mandooy, bong itu ku mintu tinugutan du me' Tuhan pilu pa mman bi, tud gāk sina ku mintu batan tatantu ku pag taabut tabi sitammu-tammu, sannang na pamiki tabi sali'-sali'. ³³ Kamura-murahan inunungan na pin kam me' Tuhan, yana poonan kasannangan. Amin.

Si Pol masampay salam duwaa ni siga bagay na ndooy ni Rom

16 Dambuli man naa, pakila ku do' ningkaam disu danda, yana danganakan tabi inawnan si Pibi.

Iya ilay disu tukang nabangan baanan suku' si Isa ndooy ni Sengkariya. ² Na bong mintu ya takka pa lahat bi, hasiyun bi sa ya paayad sabap tibuuk du sina ya ka Papu' Isa. Bong luu kulang na, daa kam paagak nulung iya. Iya ilay, meka na bay tatabangan na sampay na aku.

³ Sarī man naa, pasampayun bi do' salam duwaa ku pa mman ga si Prisila ka si Akila. Sila ina limbang ku maghulas-sangsā' kalna' si Isa Almasi. ⁴ Bay sina sila pingka' narapan umu da kalna' aku. Tud mehe me' ku magsuku ninsila. Sampay mimon baanan suku' si Isa ni kalahat-lahatan siga bangsa ma sa' Yahudi magsuku du ninsila.

⁵ Maka salam duwaa du ni baanan danganakan tabi ma mme' numba ni luma' si Prisila ka si Akila.

Maka salam duwaa du ni disu kakasi ku si Epenetus ma bay duhu'-duhu' pitsaya' ni si Isa ndooy ni Asiya.

⁶ Maka salam duwaa du ni si Miriam ma magtuyu'-tuyu' maghulas-sangsā' kalna' kaam.

⁷ Maka salam duwaa du ni siga pagkahi ku Yahudi, yana ga si Andronikas ka si Hunyas ma bay pingka' dambuwa' ka aku njawom jil. Sila ina pinagmaltabatan me' mimon rasul si Isa. Maka duhu' gi sila man aku bay mme' ni si Isa.

⁸ Damikiyan, salam duwaa du ni si Ampliatus, kakasi ku njawman Papu' Isa.

⁹ Maka salam duwaa du ni si Urbanus yana limbang kami maghulas-sangsā' kalna' si Isa.

Salam duwaa du ni kakasi ku si Istakis ¹⁰ maka ni si Apelles ma tumatanda' magkanaalla mme' ni si Isa.

Maka salam duwaa du ni siga jama luma' si Aristobol ¹¹ sampay pa mman si Herodiyon, disu pagkahi ku Yahudi.

Maka salam duwaa ni sagannap suku' si Isa ni luma' si Narsisus.

¹² Salam duwaa du ni si Tripina ka si Triposa. Sila ina hutu maghulas-sangsā' kalna' Papu' Isa.

Maka salam duwaa du ni kakasi ku si Persis. Iya pun ina basag du maghulas-sangsā' kalna' Papu'.

¹³ Salam duwaa du ni si Rupus ma bay pinene' me' Papu' sampay pa mman nne' na ma iningat me' ku nne' ku na du.

¹⁴ Maka salam duwaa ni ga si Asinkritus, si Plegon, si Hermes, si Patrobas, si Hermas sampay na mimon danganakan tabi ma samod ka sila.

¹⁵ Maka salam duwaa du ni si Pilologus, si Juliya, si Nereyus ka danganakan na salta' na ni si Olimpasi ka mimon danganakan tabi suku' Tuhan ma samod ka sila.

¹⁶ Sarī man naa, bila kam sitammu-tammu, jara-jara kam me' ndang tabiat jama sikaase'-kaase'. Do' kam be', mimon baanan suku' si Isa ni sikaliput lahat tuu, lay du noho' masampay salam duwaa da pa mman bi.

Katapusan palbiatan si Pol ni suku' si Isa ndooy ni Rom

¹⁷ Siga danganakan, junjung ku na ningkaam, iyakin kam ni siga jama ma moo pagsagaan ni baanan bi sabap me' da nulang kabanahan ma bay tinō' ningkaam. Ilagan bi sila ¹⁸ batan sila ina, sa' Papu' tabi si Isa Almasi pakutu' da. Iya paabak da me' da nganduwan napsu da. Alistu sila mitsala sampay malambu tinga jama man da ngandupang jama awam. ¹⁹ Bo' kaam ina, kinatoonan na me' sikamimon kanaalla kam mme' ni kahandak Papu' Isa. Sangkon tud gāk ku

ningkaam. Suga' doman na pin baw ku maintoman kaam supaya tiggo kam buwat kaayaran maka supaya ya' luu kabigi'-bigian bi ni kalaatan. ²⁰ Luu du sina Tuhan, yana poonan kasannangan, tattap nabangan kaam nalloban Ibilis.

Dambuli man inaa, kamura-murahan luu na pin ase'-tabang Papu' tabi si Isa Almasi njata' bi.

²¹ Do' kam be', si Timuti pun, yana limbang ku maghulas-sangsā' kalna' Papu' Isa, lay du noho' masampay salam duwaa na pa mman bi. Maka siga pagkahi ku Yahudi, yana ga si Lusiyus, si Jeson ka si Sosipatel, lay du noho' masampay salam duwaa da.

²² Damikiyan aku pun, yana si Teltiyus ma bay soho' si Pol nuwatan iya suwat tuu, masampay du ku salam duwaa ku pa mman bi batan sali'-sali' du kitabi tibuuk ka Papu' Isa.

²³ Ituu batnaa, aku na baw situ, yana si Pol, pasīng mitsala pabalik. Si Gayus pun, lay du noho' masampay salam duwaa na pa mman bi. Iya situ dapu luma' man ku pahanti' sampay man baanan suku' si Isa ntuu kumpo-kumpo. Maka si Erastus ma tukang ngantanan sīn parinta ni दौरa tuu ka danganakan tabi si Kuwal-tus, lay du noho' masampay salam duwaa da pa mman bi.

²⁴ Kamura-murahan luu na pin ase'-tabang Papu' tabi si Isa Almasi njata' bi sikamimon. Amin.

²⁵ Na katapusan bitsala ku, pudji tabi Tuhan. Iya ina nganggaosan kaam mari kam ya' usik man umanat ma bay tinō' ningkaam. Umanat ma awnan ku yana umanat mahap pasal si Isa Almasi ma pinasaplag me' ku. Umanat mahap itu, ndang luu na njawom siga suwat kanabi-nabihan, sat na ja' ya' gi bay tumampak kamaatunan na. ²⁶ Pag batnaa, man kahandak Tuhan sabanna ma llum saumu-umu, lay na pinatallak umanat mahap ni mimon bangsa mari sila pitsaya' ni si Isa sampay ngasip niiya. ²⁷ Dambuli man naa, pudji tabi Tuhan ma toon mimon-mimon. Pudji tabi ya saumu-umu sabapan si Isa Almasi.

Wassalam

1 Korin

Pahati

Suwat tuu itu bay sinuwatan me' si Pol, yana disu rasul si Isa Almasi. Lay ya ngalataan kalahat-lahatan mas-aplag umanat mahap pasal si Isa. Lay do' ya pilay pa disu दौरा mehe inawnan Korin ndooy ni Akaya. Akaya ilay sabahagi' ni disu lahat mehe inawnan Greece ni batnaa.

Na pagka Korin ni bihing dilawut, jinisana bangsa maglilitu takka lu' pilay. Sangkon ya' taambat barang ndooy. Dari Korin ilay, tanyag दौरा lami bo' panno' lagi le' manusiya' buwat kasabuhan, kajinahan ka kalalamaan. Maka luu gi jama ndooy masaplag jinisana agama. Sangkon meka tuhan-tuhan sinumba ndooy.

Dari pag takka si Pol ndooy, lay ya masaplag ka magnasihat kabanahan pasal Tuhan luu ga dantaun ka tonga'. Dari meka na jama bay taboo na mme' ni si Isa (ndaun Salsila siga Rasul si Isa Almasi 18.1-18).

Na luu ja' si' ga tallun taun halloman si Pol bay lakka man Korin, sasang na ndooy ni Epesus, lay ya kahabalan luu na baw kono' ni baanan suku' si Isa ni Korin magsulema' pamiki ni hāl siga pa-mmean da. Maka lay du taaka na luu ndooy ni baanan da disu lalla buwat dusa mehe. Song hallom, lay kasambut si Pol suwat lakka mman da. Njawom suwat looy, luu siga tilaw da hāl sitampu maka pasal sumbalian sinongan me' siga kapil ni tuhan-tuhan da.

Dari maksud si Pol nuwat pa mman da man na nampungana siga tilaw da maka naggong sila ni bay pabuwatan da ma ya' mahap. Maka njawom suwat tuu si Pol muwanan sila palbiatan pasal jinisana kapandoyan binilang ladjiki' ma dean Rū Sutsi' ni suku' si Isa.

Suwat tuu tu hagaan ningkitabi sabap meka palbiatan maka tō' ayad ntuu ma subay inikut me' mimon suku' si Isa ni batnaa. Maka njawom suwat tuu lay du kitabi pinaintoman subay numbul satu ningkitabi maase' ni pagkahi tabi manusiya' (ndaun juran 13).

Ituu bay sinuwatan me' si Pol luu na ga duwampu'-mpat taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

1 KORIN

1 Ituu itu aku, yana si Pol, bay pinene' le' Tuhan binuwat disu rasul si Isa Almasi. Itu suwat kami ka danganakan tabi si Sostinis ² pa mman bi ma pitsaya' ni si Isa nnaa ni Korin. Kaam ina, lay na lliyun me' Tuhan pa jawom okoman na sampay lay na sinutsi' sabapan pagkatibuuk bi ka si Isa Almasi. Dari lay na kam dari suku' Tuhan tabe' ni sikamimon jama nnoy-nnoy lahat ma ngisbat si Isa Almasi, yana Papu' da sampay na ningkitabi labbasakayi.

³ Kamura-murahan binuwanan na pin kam kasanangan ka barakat me' Mma' tabi Tuhan ka Papu' tabi si Isa Almasi.

Magsuku si Pol pa Tuhan

⁴ Ya' situ bakkat me' ku magsuku pa Tuhan sabapan ase'-tabang bay dean na kaam pagka tibuuk na kam ka si Isa Almasi. ⁵ Man sabapan pagkatibuuk bi ka Al-

masi, lay na kam kaladjikian jinisana supaat. Sangkon luu na pangahati bi ni kabanahan. Maka pandoy na kam mahatiyan jama palman Tuhan, ⁶ tanda' pitsaya' na kam ni umanat mahap pasal si Isa Almasi. ⁷ Bo' na, ni hāl siga ladjiki' ma pamuwan Rū Sutsi', ya' na luu kulang bi samasakali halloman bi ngagad ni katakka Papu' tabi si Isa Almasi. ⁸ Maka ginaosan na pin sina kam me' Tuhan mme' ni kahandak na ngabut sampay pa katapusan supaya ya' luu susunan njata' bi pag beleng Papu' tabi si Isa Almasi. ⁹ Tuhan ina taasahan. Bo' iya na sina bay ngaliyun kitabi supaya kitabi kapagrahasiya' na ka Anak na, yana Papu' tabi si Isa Almasi.

Si Pol nahawi sagannap ma maglangkaw-langkawan siga guru da

¹⁰ Na siga danganakan, kalna' awon Papu' tabi si Isa Almasi, junjung ku na ningkaam, subay kam dambuwa' pamiki. Ya' sikatuwa' bong magsulema' pamiki bi dambaanan. Subay kam dambuwa' atay sampay dambuwa' angan-angan. ¹¹ Kon ku tu mitsala

me' naa, siga danganakan, sabap bay ku kaakahan me' siga paglūng si Kaluya luu kono' kam nnaa mag-jaw-jawap. ¹² Bbuwatan bi kono', yuk dangan, "Aku mme' ni si Pol." Yuk disu na baw, "Bong aku, mme' ku ni si Apolos." Yuk disu na baw, "Niyaku la, mme' ku ni si Pitel." Kuwan kasohean baw, yuk da kono', "Ningkami la, ilooy ja' bean kami Almasi."

¹³ Uy la, bitsala me' looy bilay subay tinagongan. Batan sat bi sa' mā' lay na ga sinalik-salik baran Almasi. Tilaw ta te' kam, ongoy subay na pin aku pinae-he? Sa' silay aku bay matoy llansang ta' tehng kalna' kaam. Bo' na, kaam ina bay pinandi, sa' du ga ni awon ku saula-ula suku' ta kam. ¹⁴ Magsuku pa Tuhan ya' luu nnaa bay tapandi ku sarī man si Kirispus ka si Gayus, ¹⁵ taggaha' yuk bi na baw mintu maksud ku mandi jama supaya tumatanda' mme' sila niyaku. ¹⁶ Do' kam be', lay du baw ba ku kapandi si Estepanas ka siga jama luma' na, suga' sarī mandooy, ya' na luu taintom ku bong soy na pin bay tapandi ku. ¹⁷ Ndang-ndang sa' du mandi jama pabuwatan numbul satu bay sinuku' me' Almasi niyaku. Iya bay sinuku' niyaku masaplag umanat mahap pasal iya.

Na bila ku masaplag, ya' situ ku makoy bitsala ganta' man jama hanga' ni kaalistu ku mitsala. Batan bong ina sila mandang ni kaalistu ku mitsala, taggaha' lungay na baw me' da isi umanat ku pasal kapatoy si Isa ta' tehng. Bo' inaa du sina umanat ma luu kawasa na moo jama pa jawom kasalamatan.

¹⁸ Na umanat pasal kapatoy si Isa ta' tehng ina, tuk-tuk na pinasaplag, bong ni sagannap ma song pa nalka', me' da mista, karupangan ja'. Bo' ningkitabi itu ma sinalamat, katoonan tabi na njata' umanat mahap luu na dapat manusiya' ngissa kawasa Tuhan nalamat. ¹⁹ Suga' pasal sagannap ma mista umanat mahap karupangan, tuwa' pa sila na sina palman bay sinuwatan njawom kitab, ilooy ma yuk Tuhan, "Palahil ku karupangan jama ma mista dī da halul-akka. Pabuwat ku lambi'-lambi' pangahati sagannap ma binilang pandoy." †

²⁰ Sangkon bong inawnan siga jama ma halul-akka atawa jama langkaw iskul da atawa ma pintal mitsala, bong ya' du sila pitsaya' ni Almasi, ya' du luu sōng kapandoyan da. Bong pa Tuhan, karupangan ja'.

²¹ Na Tuhan ina tud halul-akka batan ndang bay na ginanta' me' na jalan man manusiya' salamatan. Jalan ma awnan ku ilay si' yana me' manusiya' pitsaya' ni umanat mahap ma pinasaplag pasal Almasi. Salla na, binilang ja' karupangan me' sagannap ma mangaku halul-akka. Kon na ilay me' looy sabap ndang ya' katoonan da Tuhan. ²² Kuwan siga Yahudi, ya' kuhi pitsaya' bong sila ya' bay ngita sipat kawasa Tuhan. Kuwan bangsa Greek baw, ilooy du piha da ilmu' la-

wom. ²³ Bo' kami baw itu, bbuwatan kami masaplag pasal si Isa Almasi bay pinapatoy llansang ta' tehng kalna' manusiya'. Suga' bila takale me' siga Yahudi, sarī parasahan da. Kuwan siga bangsa sa' Yahudi baw, bila takale da, ba'-bā' da na baw karupangan ja'. ²⁴ Bo' ningkitabi baw tu ma lay na lliyun me' Tuhan binuwat suku' na, bangsa Yahudi atawa ssa', tabista tabi na Almasi ngantanan kawasa ka kapandoyan Tuhan. ²⁵ Dari san kasohean mista karupangan ja' gara' Tuhan nalamat manusiya', daa kam hidjab. Batan san du sina pooy diyo' kapandoyan Tuhan, masi ya' luu pangabut-ngabut kapandoyan manusiya'. Damikiyan, san du pooy lamma' kawasa Tuhan, masi du ya' luu pangabut-ngabut manusiya' san du pooy basag kawasa da.

Me' Tuhan mene' ya' sibu' ka manusiya'

²⁶ Siga danganakan, intomun bi do' bay kahalan bi jaman bi ya' gi bay lliyun me' Tuhan binuwat suku' na. Ya' du silay bay me' noy eka bi halul-akka ni lilingan manusiya'. Maka ya' du kam bay meka langkaw ntan bi. Damikiyan, ya' du kam bay meka lakka man paglūng balkanan. ²⁷ Batan Tuhan ina nabiat mene' jama binuwat suku' na ma binilang me' manusiya' ya' pandoy. Maksud na, man na mahina' sagannap ma mista dī da halul-akka. Maka pene' na jama ma ya' luu kawasa-kapatut da man na mahina' sagannap ma mista dī da kawasahan. ²⁸ Maka pene' Tuhan ga jama ma pilay-pitu, ma lludjum sampay ma ya' luu guna da ni bandingan manusiya' ma ya' pitsaya' ni Almasi. Maksud na, man na makitahan jama ma mandang hāl junya' ya' luu pus na niiya siga pakaradjaan ma hagaan ninsila. ²⁹ Kon ilay Tuhan buwat me' looy mari tabista manusiya' sikamimon ya' luu pata' man da ngabbu ni awpan Tuhan. ³⁰ Kahapan man kahandak Tuhan, tibuuk na kitabi ka si Isa Almasi, yana poonan man tabi kole' kapandoyan man Tuhan. Lagi' na, sabapan si Isa Almasi, lay na kitabi initung me' Tuhan intong sampay lay na kitabi dari suku' Tuhan. Maka sabapan si Isa, lay na kitabi pinaddusan man hukuman ni mimon dusa tabi. ³¹ Sangkon, me' halling sambat njawom kitab, "Bong jama doman ngabbu, gam na pabuwatan Papu' pinag-abbu me' na." ††

Si Pol mitsala pasal ehe haga' kapatoy si Isa

2 Siga danganakan, taintom bi du sina jaman ku bay pilu masaplag umanat Tuhan ma ya' lagi bay binakka maruhu'. Ya' situ ku bay pingka' makoy bitsala lawom, batan ya' luu maksud ku mailo-ilohan jama ni kaalistu ku mitsala. Damikiyan, ya' du luu maksud ku muhung binilang halul-akka. ² Batan ilooy du ilay bay

† Kitab Nabi Isaya 29.14.

†† Kitab Nabi Jeremaya 9.24.

hagaan niyaku bong pin tapasaplag ku ja' umanat pasal Almasi sampay kapatoy na ta' tehang. ³ Aku ilay bay pilu masaplag, tud bay tabista ku du ya' luu kawasa ku ni dī ku. Bo' agon mipig na ga ku ni ka-hanggaw ku, taggaha' ya' tapajatu ku pabuwatan ma bay hinalap me' Tuhan niyaku. ⁴⁻⁵ Aku ilay bay masaplag ka magnasihat nnaa, ndang katoonan bi na du, ya' du ku bay makoy alat bitsala. Batan kahandak ku bong kam pitsaya', subay sa' man sabapan kapintal ku mitsalahan kaam. Arapun kainagon ku bong kam pitsaya', subay man sabapan siga sipat kawasa Tuhan bay tasakup bi maka sabapan Rū Sutsi' bay muka' puad bi.

Kapandoyan Tuhan

⁶ Na kami tu, sa' baw ga ya' na kami mō' tō' lawom. Batan tuktuk kami noan sagannap ma taggu iman da, masti' mō' du kami. Suga' tō' lawom ma pinasampay me' kami sa' ga tō' ma hagaan ni jama ma ya' pitsaya' ni si Isa. Maka sa' du tō' ma hagaan ni siga pa-mmean ni junya' ma ya' ngisbat Tuhan, yana sagannap ma ya' luu kasongan da. ⁷ Arapun tō' ma awnan ku itu yana pasal lawom akka Tuhan ka gara' na ma ya' gi bay pinalahil maruhu'. Ya' gi luu junya', ndang luu na gara' Tuhan matabe' kitabi ni kabantugan na. ⁸ Suga' kuwan siga pa-mmean ma ngantanan kapatut ni junya' tuu, ndang awam sila ni gara' Tuhan. Bong si' ilay sila bay kasayu, ya' bay soho' da nilansang ta' tehang Papu' tabi ma ya' luu sibu' sabanding na. ⁹ Kahapan, sabapan kapatoy na, lay na bukisan Tuhan lawang man manusiya' kole' jinisan supaat. Bo' magbē' bana ka bay tuna' njawom kitab, ilooy ma yuk na, "Luu siga supaat ma ndang bay hinalli' me' Tuhan ni sagannap ma maase' niya. Siga supaat looy ilay ya' gi bay pingka' takita maka ya' gi bay takale sampay ya' san bay taingat me' pamiki manusiya'." †

¹⁰ Na siga supaat looy ilay si', lay na pinalahil me' Tuhan ningkitab man tabang Rū Sutsi' muwanan kitabi pangahati. Batan katoonan Rū Sutsi' mimon-mimon. Minsan hāl ma sinipuk banahan njawom atay Tuhan, katoonan na du. ¹¹ Yana me' ilooy njawom pamiki tabi ya' kinatoonan me' manusiya' sarī man dī tabi, damikiyan, ya' du luu toon njawom pamiki Tuhan sarī man Rū na. ¹² Bo' inaa na sina Rū ma bay pinaasok ningkitab. Sabapan na, ya' na sibu' pamiki tabi ka siga jama ma mandang hāl junya'. Kon na ilay bay ndean supaya tahati tabi na siga supaat ma bay pamuwan Tuhan ningkitab ni kaehe ase' na. ¹³ Dari pag taabut kami masaplag, ya' kami makoy bitsala ma bay ginuru lakka man manusiya'. Arapun iya pakoy kami yana bitsala ma lakka man Rū Sutsi'. ¹⁴ Suga' sagannap ma ya' pitsaya' ni Almasi, ya' sila doman pakale ni tō' lakka

† Kitab Nabi Isaya 64.4.

man Rū Sutsi' sabap kaawran sila kahati. Bong ninsila, karupangan ja'. Ya' tahati da hāl Tuhan sabap ya' luu Rū na njawom atay da muwanan sila pangahati. ¹⁵ Bo' kitabi itu ma luu na Rū Sutsi' njawom atay tabi, masti' tahati tabi ja' mimon ma pinalahil me' Rū Sutsi' ningkitab. Salla na, ya' kitabi tahati me' sagannap ma ya' luu Rū Sutsi' ninsila. ¹⁶ Me' halling sambat njawom kitab,

"Soy toon njawom pamiki Tuhan? Soy kapagpandoyan iya?" ††

Bo' kitabi itu, katoonan tabi bong oy njawom pamiki na batan sabapan Rū Sutsi', luu na ningkitab pamiki Almasi.

Magsulema' pamiki suku' si Isa ndooy ni Korin

3 Na siga danganakan, bay jaman ku ilay nnaa, san kam pitsaya' na ni si Isa, masi gi du hagaan ningkaam hāl junya'. Sangkon niya' gi kam bay tatoan ku me' karuha ilooy ma tinō' me' ku ni siga jama ma nabiat na mean kahandak Rū Sutsi'. Pangahati bi ni hāl Tuhan jaman looy sibu' du ka anak-anak boho' dilaw. ² Sangkon tō' ma bay pasampay ku ningkaam mu-ru ja' hinati. Bong ibaratan makanan, boho' bohe' duru' bay dean ku kaam. Batan ya' gi kam bay kagaos mapa' bong kam buwanan ku sumbalian. Bo' ilooy gi laot na, bistahan ku ngabut sampay batnaa, bong kam buwanan ku sumbalian, masi kam ya' kagaos. ³ Man ku itu si' halling me' tuu batan masi gi pamiki bi me' jama ma mandang hāl junya'. Batan taaka ku bbuwatan bi nnaa kasohean sikarangki'-karangki' sampay sasa'-manasa'. Sibu' du karuha bi ka jama ma ya' pitsaya' ni si Isa ⁴ batan tinagi kam maglangkaw-langkawan guru. Taaka ku, yuk dangan, "Aku, mme' ku ni si Pol," bo' yuk dangan na baw, "Bong niyaku, mme' ku la ni si Apolos." Pamiki me' looy ilay, subay ga kam sa' suku' si Isa.

⁵ Do' kam bi. Soy do' itu kami ka si Apolos? Kami bitu sosohoan sadja' ma bay mitsalahan kaam supaya kam pitsaya' ni si Isa. Kami itu dangoy na, buwat ja' kami sali'-sali' ma bay sinuku' me' Papu' ningkami.

⁶ Pabuwatan kami itu, bong ndalil pa huma, aku me' sapantun disu tindog bay sinukuan naburan bani. Kuwan si Apolos, me' sapantun bay sinukuan nata'. Suga' masti' isu-isu Tuhan du masulig. ⁷ Sangkon, bong sat ilooy ma nabud atawa ilooy ma nata', ya' du pata' pinaehe. Ilooy ya pata' pinaehe, isu-isu Tuhan sabap iya masulig.

⁸ Ilooy ilay ma nabud sampay ilooy ma nata', sibu' du maksud da. Maka sali'-sali' du sina mintu sila tinung-basan me' Tuhan magpata' ka bay hulas-sangsā' da.

⁹ Sangkon, bong inawnan kami ka si Apolos, sosohoan sadja' situ kami maglimbang buwat kalna' Tuhan.

†† Kitab Nabi Isaya 40.13.

Kuwan kaam ina, me' sapantun huma Tuhan inintu me' kami.

Dan jinis me' halling, kaam ina me' sapantun luma' Tuhan pinabuwat. ¹⁰ Kuwan aku, man kapandoyan bay dean Tuhan niyaku, aku me' sapantun disu tukang alistu bay nagna' buwat luma' na. Dari ko ngawon, aku bay matangge tehng luma' na. Hati na, aku bay duhu' masaplagn kaam. Pag-anu, luu na baw pasunu' siga tukang ma nangon kalangkapan ni tehng bay patangge ku. Suga' sagannap ma pasunu' subay paayad-ayad me' da buwat. ¹¹ Subay katoonan da bong inawnan tehng ma lay na patangge ku, ya' dari ginantian. Batan tehng ma awnan ku ilay si' yana si Isa Almasi. ¹² Sagannap ma kanaalla buwat ni luma' looy ilay, sibu' karuha da ka siga tukang buwat luma' ma makoy kalangkapan numbul satu me' sapantun mmas, pilak porol, ka palmata hagaan. Suga' sagannap ma ya' kanaalla ina, sibu' karuha da ka siga tukang buwat luma' ma makoy ja' kalangkapan simpisimpi me' sapantun baruti niyug atawa bō' ka parang. ¹³ Suga' kinatoonan du sina ni llaw hukuman bong mamoooy tukang buwat luma' bay kanaalla ni pabuwatan bay hinalap ninsila. Batan pabuwatan da ina mintu ibaratan kalangkapan luma', masti' sinuwayan ja' sina ka api bong natas ka niya'. ¹⁴ Na sagannap ma kanaalla buwat, masti' ya' sina mintu tung pabuwatan da. Dari binuwanan sila tungbas ayad. ¹⁵ Bo' sagannap ma ya' bay kanaalla buwat, masti' tutung ja' pabuwatan da. Dari mehe kalugian da. Bana na masi sila salamat, suga' sibu' du sina mintu karuha da ka jama bay pō' man jawom luma' tutung, ya' san luu oy maka oy na taboo da.

¹⁶ Na kaam, suku' si Isa, subay katoonan bi kaam luma' Tuhan batan luu na Rū na magluma' njawom atay bi. ¹⁷ Maka lay na kam pinabidda' me' Tuhan. Sangkon soysoy makaat luma' Tuhan, masti' pinakaat du ya me' Tuhan.

¹⁸ Na bong luu kam nnaa mista halul-akka kam ni hāl junya', bo' masi gi kam awam ni hāl Tuhan, ngandupang ja' kam dī bi bong kam manganna halul-akka kam. Gam na kam milang dī bi dupang supaya kam pinabuwat halul-akka me' Tuhan. ¹⁹ Batan ilooy ilay ma binilang akka lawom me' jama ma mandang hāl junya', bong pa Tuhan, karupangan ja' sina. Bo' magbē' du ka suwat njawom kitab, ilooy ma yuk na, "Sagannap ma mista dī da tud akkahan, akka da na mismu man Tuhan nalloban sila." †

²⁰ Maka yuk suwat njawom kitab,

"Bong pa Tuhan, basta akka manusiya' ma mandang hāl junya', ya' luu kapuspusan na." ††

²¹ Sangkon, ddong na kam maglangkaw-langkawan siga pa-mmean bi. Batan siga pa-mmean bi ina sam-

pay mimon-mimon lay ja' du ndean me' Tuhan para kaayaran ningkaam sikamimon. ²² Kami pun itu ka ga si Apolos ka si Pitel sali'-sali' bay ja' du ndean me' Tuhan para kaayaran ningkaam. Mimon njawom junya' tuu, labba man batnaa sampay ni sinōng, kaallum-kapatoy bi, basta mimon-mimon lay na sinuku' para kaayaran ningkaam, ²³ batan suku' Almasi na kam, bo' Almasi ina suku' Tuhan.

Sosohoan Almasi subay kanaalla

4 Dari me' halling sambat ku na si', kuwan kami ma noan kaam, subay ingatun bi sali'-sali' du kami sosohoan Almasi sadja'. Maka sali'-sali' du kami bay sinukuan me' Tuhan noho' masampay kabanahan ma ya' gi bay tumampak kamaatunan na maruhu'.

² Na tiyap-tiyap ina jama bay hinalapan pabuwatan, subay ya kanaalla buwat ilooy ma bay sinuku' niiya. ³ Suga' kaam na ka atawa pun jama sarī, bong ni bandingan bi ya' ku kanaalla buwat ilooy ma bay hinalap me' Tuhan niyaku, ya' du dari oy na niyaku. Minsan aku mismu, ya' du tatantu ku bong tuwa' bandingan ku ni dī ku atawa niya'. ⁴ Minsan ya' luu tasayu ku kasaan ku, ya' du baw tu ku kasiguru katuwa' na sadja' ku. Isu-isu Papu' kabā'. Iya sa manding bong tuwa' pabuwatan ku atawa niya'. ⁵ Sangkon daa subay na pin kam os-os manding pabuwatan jama. Agarun bi na do' katakka Papu'. Iya sa mungka mimon ma bay sinipuk sampay mimon niat atay jama. Bong ina mintu mahap du niat atay da, kole' ja' sina sila sali'-sali' sanglit Tuhan.

⁶ Na siga danganakan, aku ilay si' bay nabbut pabuwatan kami ka si Apolos man ku muwanan kaam pamintangan. Maksud ku mari kam ya' palabi man siga tō' njawom kitab. Intong na, ddong na kam mantug disu danganakan saula-ula patingkat ya man kasohean. ⁷ Kaam ina nnaa ma tigi' nilang jama, kanna bi mare' luu kam patingkat man pagkahi bi. Tilaw ta te' kam, luu kina kapandoyan bi ma sa' lakka man Tuhan? Na pagka ya' luu, ongoy taggaha' subay na pin kam ngabbu saula-ula kapandoyan bi lakka man dī bi?

⁸ Uy la, kaam tu, subay ga bitu ya' na luu kulang bi. Subay ga kam sultan langkap-samat na ni jawom pamarinta Tuhan. Bo' kami tu, siga rasul si Isa, saula-ula ya' luu pangabut-ngabut kami ningkaam. Kamasa' bong si' ilay bay mattan lay na kam dari pa-mmean ni pamarinta Tuhan, ilooy na karomanan ku mari luu na limbang kami. ⁹ Pangandaan ku, me' ga doman sa Tuhan kami siga rasul si Isa ni bukutan. Dari ko ngawon, lay na kami tinakdil me' na diyo' gi man jama mimon. Subay ga kami jama bay binotangan hukuman kapatoy. Labba man manusiya' sampay siga malaikat, matong kami na ja' saula-ula pabuwatan ag-agan kami. ¹⁰ Ni bandingan manusiya' ina, bidda' na dupang

† Kitab Job 5.13. †† Kitab Jabul 94.11.

kami sabap me' kami amu-amu masaplag pasal Almasi. Bo' kaam baw ina, kanna bi halul-akka na kam ni hāl Almasi. Kami itu, ni bandingan jama, lamma' kawasa kami. Bo' kaam baw tu, subay ga kam jama sukup kawasa. Kami itu pinag-udju'. Gam ina kaam, pinaehe gi. ¹¹ Ngabut sampay batnaa, daran gi kami kalingantuhan sampay katohoan kallong. Bo' kulang pamakoy lagi kami. Daran kami llagpi', bo' ya' san luu luma' kami. ¹² Kami tu llum, dī kami mismu maghulas-sangsā'. Bila kami sinumpaan me' jama, gam pin pakuhan kami gi sila supaat. Bila kami nilaugan, tinatasan na ja' me' kami. ¹³ Bila kami pinitnahan, pag tampung kami, bitsala mahap na ja'. Ngabut sampay batnaa, me' jama buwat kami, subay ga bobo' atawa hamo sadja'.

¹⁴ Na aku lay si' bay nuwat me' looy, ya' du silay ga man ku makiya' kaam, arapun man ku ja' maintong kaam, batan sibu' na kam ka anak ku, yana kakasi ku. ¹⁵ San ina meka bay pingka' ngayaran kaam mari kam ya' magsi' man Almasi, aku du tabilang mma' bi. Batan poonan bi bay pitsaya' ni si Isa Almasi sabap aku bay masampay umanat mahap ningkaam. ¹⁶ Sangkon, junjung ku na ningkaam, akigun bi ja' kadarihan ku. ¹⁷ Dari supaya luu suntuan man bi ngakig aku, soho' ku sa pilu si Timuti ganti' ku. Iya itu me' anak ku na du, disu kakasi ku ma magkanaalla mean kahandak Papu'. Iya sa maintoman kaam bong pooy kawul-piil ku njawman si Isa Almasi mari taakig bi. Batan kawul-piil ku itu magbē' ka mimon ma pinagtō' me' ku ni siga baanan suku' si Isa nnoy-nnoy ja' lahat.

¹⁸ Kaam ina nnaa kasohean, panno' na me' abbu batan kanna bi ya' na ku pabeleng pilu. ¹⁹ Bo' ko, ya' na situ hallom, pilu na du ku bong si' nugut ja' Papu'. Nda' ku te' sagannap ma ngabbu nnaa bong tud bana du luu kawasa Rū Sutsi' njata' da atawa ni bitsala da sadja'. ²⁰ Bong ina sila bana-bana njawman pamarinta Tuhan, talbukti' du sina ni siga kawul-piil da man tabang Rū Sutsi', sa' ga ni bitsala da sadja'. ²¹ Sangkon, kaam na mag-atas piki bong tagongan bi na arat bi atawa niya'. Doman kina kam pag takka ku pilu kasla bitsala ku nahawi kaam atawa pakitahan ta ja' kam ase' ka lamma' pangatayan?

Disu lalla jina

5 Siga danganakan, magpa'-pā' na sina habal luu kono' nnaa ni baanan bi disu lalla jina ka nda mma' na. Do' kam la, san bina siga laanat ya' du buwat me' naa! ² Bo' kaam baw nnaa, sannang ja' kam ngabbu saula-ula kanaalla kam buwat kaintongan. Subay si' gam pin magkasusahan kam. Maka subay si' bay pinō' me' bi lalla looy man baanan bi. ³ Bo' aku baw tu, tapus na pamiki ku, aku na motangan lalla

looy hukuman. Bana na, baran ku mismu ya' luu nnaa, suga' ingatun bi luu na du ku nnaa, batan atay ku ndang luu na ja' nnaa mman bi. ⁴ Dari pag mintu kam kumpo-kumpo balik numba Papu' tabi si Isa, ingatun bi luu na du ku nnaa mman bi. Maka ni kapatut bay ndean kitabi me' Papu' Isa, ⁵ pa-ntanun bi na lalla looy pa mman Ibilis supaya pinakaat na baran na. Kawu-kawu pag takissa na me' looy, tawbatan na na du dusa na sampay salammat na nyawa na pag taabut llaw Papu' Isa ngahukum manusiya'.

⁶ Bong ina luu na pin lamud kalalamaan me' naa ni baanan bi, ya' sina sikatuwa' bong kam ngabbu lagi bahasa kaam jama kanaalla mme' ni kahandak Papu'. Subay si' katoonan bi na bong kinawnan dusa pin-abiya, kalamini sikamimon. Bong dalil ta pa pasulig, san ina dangkiti' du, lata' na sina man na ngassob. ⁷ Sangkon yana me' bangsa Yahudi adil ngalakkahan mimon pasulig man luma' da padpad ya' gi nagna' paballangan Ngalingka', damikiyan, subay du kam adil ngalakkahan mimon dusa man jawom baanan bi. Me' looy ilay ya' langkat kasutsian bi me' dusa. Sa' ba, lay na kam sinutsi' me' Almasi jaman na bay nongan umu na man muwasan dusa tabi? Bo' kapatoy na ina, ndang luu na sipat na labba man awwal jaman lagi, yana bili-bili bay sinumbali' me' siga Yahudi taun-taun ni paballangan Ngalingka'. ⁸ Sangkon daa na takupan tabi kapatoy si Isa kalna' kitabi. Tikutan tabi na mimon kalaatan ka pabuwatan ma makaat pagkahi tabi manusiya'. Bogbogan tabi na kasutsian tabi. Maka subay kitabi wā mitsala kabanahan.

⁹ Na ni bay suwat ku ilay maruhu', ndang bay na kam bandaan ku ya' noho' palamud ni jama ma magjina. ¹⁰ Suga' sa' baw silay siga jama ma ya' mme' ni si Isa soho' ku inilagan. Batan subay kam lakka man junya' tuu bo' tailag bi jama me' sila ma magjina, ma mag-napsu mulakab ni alta', ma pangalupig, atawa ma numba siga tuhan-tuhan. ¹¹ Arapun ilooy ya' ilay si' bay maksud ku, ya' ku doman kaam palamud ni siga jama ma mangaku mme' ni si Isa bong maat pabuwatan da, yana me' sapantun magjina, magnapsu mulakab maka numba siga tuhan-tuhan. Maka ilagan bi du sagan-nap ma mangaku mme' ni si Isa bong sila pamitna, palalango ka pangalupig. San mangan, daa na kam palamud ninsila. ¹²⁻¹³ Kuwan sagannap ma ya' mme' ni si Isa, ya' sina luu kapatut tabi ngalabuan sila hukuman. Tuhan sa motangan sila hukuman. Ilooy du pata' subay kalabuan hukuman me' tabi, yana siga pagkahi tabi suku' si Isa bong luu buwat maat. Minsan njawom Kitab Tawrat yuk na, "Poun bi na pagkahi bi ma maat man jawom baanan bi." †

† Kitab Tawrat, Duteronomi 17.7.

Me' nalassay palkala' suku' si Isa

6 Na bong kam luu nnaa magsagga' ka pagkahi bi suku' si Isa, oy kadja bi noho' hinukum ni jama sarī ma sa' suku' si Isa? Sapatut na, bong luu palkala' bi, noho' na ja' kam sinalassay ni sibu' pagkahi bi suku' si Isa. ² Ya' kina katoonan bi, bbos-bbos kitabi suku' Tuhan ngahukum mimon manusiya' ma ya' pitsaya'? Dari bong ya' takaya bi nalassay sat palkala' dik-i' ni baanan siga danganakan bi, pooy na baw mintu me' bi pandoy ngahukum mimon ma sa' suku' Tuhan? ³ Bong ya' katoonan bi, sampay siga malaikat, kitabi du sina ngahukum ni sinōng. Pagka me' looy, subay si' labi na sa' takaya bi sinalassay sat siga palkala' pagkahi bi ni junya' tuu. ⁴ Sangkon bong luu palkala' bi ka pagkahi bi, ongoy subay na pin soho' bi lagi hinukum ni siga jama sarī ma ya' luu kabigi'-bigian da ningkaam ma mme' ni si Isa? ⁵ Hina' sina kam bong kam buwat me' naa! Sat bi sa' mā' ya' kam luu san disu suku' si Isa sukup akka nalassay palkala' bi. ⁶ Kaam ina, inawnan baw kam danganakan, suga' kaam na baw pagkahi sipalkala'-palkala'! Bo' ilooy gi laat na, tuhiyan bi lagi palkala' bi noho' hinukum ni siga sara' ma ya' san pitsaya' ni si Isa! ⁷ Baan ta kam banahan, bila kam sipalkala'-palkala', tarang-tarang lay na sina kam takole' me' sasat Ibilis. Sangkon, bong pagkahi bi buwat maat ningkaam atawa ngalupig kaam, pabiyahun bi sadja'. Gam na kam kuhi llupig. ⁸ Bo' kaam baw tu kasohean, gam pin kaam ya buwat maat sampay ngalupig. Bo' taaku bi lagi sampay ga danganakan bi suku' si Isa. ⁹ Ya' kina katoonan bi, kinawnan jama buwat maat, ya' luu kabigi'-bigian da ni pamarinta Tuhan? Daa kam ngandupang dī bi. Intomun bi, basta ina sagannap ma buwat maat me' sapantun kalalamaan ya' halal kawin, atawa ma numba kajinisan sarī man Tuhan, ma magjina, ma sikameek-kameek lalla ka pagkahi da lalla, atawa danda ka pagkahi da danda, masti' ya' sina luu suku' da ni pamarinta Tuhan. ¹⁰ Damikiyan, sagannap ma panangkaw, magnapsu mulakab ni alta', palalango, pamitna, maka pangalupig, masti' ya' du sina pinatabe' ni pamarinta Tuhan. ¹¹ Kaam pun ina maruhu', me' naa du bay kadarihan bi kasohean. Li-para, lay na kam sinutsi', maka lay na kam binuwat suku' Tuhan sampay initung intong. Na mimon kaayaran looy si', ya' silay bay takole' bi bong sa' sabapan pabuwatan Papu' tabi si Isa Almasi ka Rū Tuhan.

Kawul-piil suku' si Isa subay moo kabantugan pa Tuhan

¹² Na ba'-bā' kasohean, "Pagka njawman sakup Almasi na kitabi, maka sa' na kitabi njawman sakup sara' agama, sumunsaya' na kitabi buwat oy-oy karomanan

tabi." Suga' bong aku, san ku sumunsaya' na njawman Almasi, bong baw pabuwatan ganta' ya' katabang man ku lungbid ka Tuhan, basta ilagan ku baw. Atawa bong pabuwatan ganta' man ku takawum me' napsu ku, malaingkan basta ya' du pabuwat ku.

¹³ Luu gi sina kasohean halling, "Kinakan halli' man ngisihan battong, kuwan battong, halli' man ngisi kinakan. Maka hinansu ja' du sina mintu sikaduwa me' Tuhan bbos-bbos." Na hantak bitsala da ilay si', dari san lalla ka danda magjina, batan inawnan baran da, mahap-maat bay pakoy da, masti' hansu ja' du pag patoy da maka ya' du kono' nakka ahirat. Suga' ya' san tabista da kon ta magbaran, sa' ga man ta magjina, arapun man ta moo kabantugan ni Papu' Isa. Papu' Isa pun ina moo kabantugan du ni baran ta. ¹⁴ Batan pagka Tuhan bay makallum Papu' Isa pabalik, masti' kitabi pun ma suku' na, pinakallum na du ni kaehe kawasa na bbos-bbos.

¹⁵ Ya' kina katoonan bi baran tabi binilang na siga kalangkapan baran Almasi? Sangkon me' baran tabi tu suku' si Isa na, tud ya' dari tinibuuk ka puta. ¹⁶ Bong ya' katoonan bi, tiyap-tiyap lalla nibuuk dī na ka puta, binilang na du sila disu baran sa. Pagkatibuuk da ina sibu' du ka jama sitampu. Me' halling sambat njawom kitab pasal jama sitampu, "Bay duwa baran da, lay na tinibuuk pa disu baran sa." ¹⁷ Suga' luu gi sina pagkatibuuk labi gi ayad man inaa, yana pagkatibuuk tabi ka Papu' Isa. Batan soysoy ina nibuuk dī na ka Papu' Isa, malaingkan dambuwa' rū na sila. ^{††}

¹⁸ Sangkon bong kinawnan magjina, amay-amay ilagan bi. Dusa me' looy ilay pabidda' man dusa kasohean sabap sagannap ma magjina, ndusa sila sampay ni baran da mismu. ¹⁹ Bong ya' katoonan bi, baran tabi itu luma' Rū Sutsi' ma bay dean Tuhan kitabi. Sa' na sina kitabi dapu baran tabi, arapun Tuhan na dapu ²⁰ batan bidda' na bay ehe bayad na supaya kitabi dari suku' na. † Sangkon pakoyun bi baran bi man bi moo kabantugan niiya.

Palbhatian si Pol hāl me' sitampu

7 Na ni bay suwat bi ilay, bay kam nilaw bong mas mahap lalla ya' handa. Dari ituu tampung ku ningkaam. Luu du baw lay kaayaran na bong lalla ya' handa. ² Suga' pagka meka kajinahan, gam na kalallahahan handa. Damikiyan, gam na karandahan halla.

³ Na ni kapasal jama sitampu, subay lalla nganduwan napsu nda na ubay. Damikiyan, subay du danda nganduwan napsu lla na ubay. ⁴ Batan jama sitampu ina, danda na ka lalla na ka, baran dangan, sa' na sat iya

† Panagnaan ni Awwal Jaman 2.24. †† Me' jama nibuuk dī da ka Papu' Isa, subay tawbatan da dusa da ka pitsaya' Papu' Isa yana Anak Tuhan bay nongan umu na man muwasan dusa da. ‡ Bayad looy ilay si' yana laha' si Isa bay tumpa man muwasan mimon dusa tabi.

dapu, arapun sikaduwa na du sila dapu. ⁵ Sangkon, daa na kam sisagga'-sagga' ka dawom sohe' bi sitampu. Suga' bong baw luu pagsulutuan bi naggaan napsu bi sabap luu san lasa dangoy ngallow bay pagniyatan bi man maku duwaa, dari san kam ya' na do' sitapit. Suga' pag lupus waktu me' looy, subay du kam siduwan-duwan dawom, taggaha' ya' na taagak bi dī bi sampay man bi takole' sinasat me' Ibilis.

⁶ Na bitsala ku ilay si' ningkaam sa' du baw tu ga panohoan subay kam handa atawa halla, arapun lay ja' man ku muwanan kaam palbiatan. ⁷ Sabana na, kainagon ku mimon kalallahan me' aku du kaladjikian tanam san ya' ndahan. Suga' kaniya-kaniya baw situ kitabi ka ladjiki' ma bay sinuku' me' Tuhan ningkitab. Kasohean kaladjikian luu sohe' da sitampu, kasohean kaladjikian tanam san ya' luu sohe' da sitampu.

⁸ Na kuwan kaam ma ya' gi bay pingka' sitampu atawa ma bawu, ituu bā' ku ningkaam: Luu du sina kaayaran ningkaam bong kam me' aku du ya' luu sohe' ku sitampu. ⁹ Suga' bong baw ya' tasagga' bi, mahap gi kam handa atawa halla man bi nnaa tiksa' wā naggaan dawom bi.

¹⁰ Na kuwan kaam baw ma ndang luu na sohe' bi sitampu, luu du panohoan ningkaam. Panohoan tuu itu sa' lakka man aku, arapun man Papu' tabi si Isa Almasi. Me' tuu: Ya' dari danda napean Ila na.

¹¹ Damikiyan, ya' du dari lalla napean nda na. Suga' bong hati ndang lai na kam sape', ya' kam dari halla atawa handa pa sarī. Bong kam doman luu sohe' bi sitampu, gam na kam miha kasalassayan bo' bi pabeleng pa mman bay sohe' bi sitampu.

¹²⁻¹³ Na kuwan kaam siga danganakan ma luu na sohe' bi sitampu bo' ya' pitsaya' ni si Isa, luu gi situ bā' ku ningkaam san sa' na panohoan Papu' Isa. Bong sohe' bi sitampu masi doman dambuwa' ka kaam san ya' ya' mme' pitsaya' ni si Isa, subay ya' sapean bi.

¹⁴ Batan bong luu lalla ma ya' pitsaya' ni si Isa, bo' nda na pitsaya', lay na ya' pinabidda' me' Tuhan mari ya' hampit ni barakat njata' nda na ma pitsaya'. Danda pun ina ma ya' pitsaya', lay na du pinabidda' me' Tuhan mari ya' hampit ni barakat njata' Ila na ma pitsaya'. Damikiyan, siga anak da pun, lay na du pinabidda' mari hampit ni barakat njata' disu indu'-mma' da ma pitsaya'. Bong ilay sa' me' looy, masi sila binilang me' Tuhan anak kapil.

¹⁵⁻¹⁶ Suga' bong sawpama Ila bi atawa nda bi ma ya' pitsaya' ni Almasi doman pasakkat, daa na kam nagga'. Suga' kahandak Tuhan ina, bong luu dapat bi, pagbuli-bulihan bi miha kasalassayan ka Ila bi atawa nda bi ma ya' pitsaya'. Kawu-kawu kaam ma pitsaya' kaboo sohe' bi sitampu pitsaya' mari ya' salam. Suga' bong tud ya' na kuhi sohe' bi magdambuwa', malaingkan ya' na kam taingkot me' sohe' bi sitampu.

Palbiatan si Pol pasal kaadaan suku' si Isa

¹⁷ Na oy-oy kaadaan bi jaman bi bay lliyun me' Tuhan binuwat suku' na, san daa na halinun bi. Inaa ina yana aturan ma pinagtō' me' ku ni mimon baanan suku' si Isa. ¹⁸ Sawpama bong luu lalla taabut na pitsaya' ni si Isa ndang lay na inislam, daa na ya' makiluba'.

Damikiyan, bong luu lalla ma ya' bay pingka' inislam taabut na pitsaya', san daa na ya' noho' inislam.

¹⁹ Batan inislam ya' inislam ina, ya' du luu paluntungan na. Ilooy ya' mehe pa Tuhan bong tabi mme' ni kahandak na. ²⁰ Sangkon me' halling sambat ku na si', oy-oy kaadaan bi jaman bi bay lliyun me' Tuhan, san daa na halinun bi.

²¹ Bong kam ndang ata jaman bi bay lliyun mme' ni si Isa, saba ja' kam. Suga' bong baw luu na dapat bi pinaddusan man pagkaata bi, pilayun bi.

²² Ituu ja' kannahun bi: San ina kam ata, pagka lay na kam lliyun mme' ni Almasi, malaingkan luu na kaadaan bi bahau. Batan luu na kasumunsayaan bi ma ya' tasayu jama. Damikiyan, kaam pun ma sa' ata, luu na du sina kaadaan bi bahau. Batan pag taabut bi bay lliyun mme' ni Almasi, lay na kam dari ata na. ²³ Pagka Almasi bay nongan umu na bilang bayad mehe banaan man bi lay na dari suku' Tuhan, subay kahandak Tuhan na duwan bi, sa' ga kahandak manusiya'.

²⁴ Sangkon siga danganakan, me' halling sambat ku na si', oy-oy kaadaan bi takdang bi bay lliyun me' Tuhan, san daa na halinun bi. Ilooy ya' pakutuun bi me' bi ngisbat Tuhan.

Palbiatan si Pol ni siga kasubulan ka kabudjangan

²⁵ Na pasal kaam ma ya' gi lllahan atawa ndahan, luu du situ palbiatan ku ningkaam. Suga' sa' baw tu ga panohoan lakka man Papu' mismu, arapun ituu tu yana palbiatan pamuwan ku ningkaam me' aku disu jama kanaalla ni Papu' sabapan ase' na niyaku. ²⁶ Ni bistahan ku, pagka masi suku' si Isa njawom bahaya mehe, gam na kam ya' ngahalin kaadaan bi. ²⁷ Hati na, bong kam ya' gi ndahan-llahan, daa na do' kam miha nda atawa Ila. Kuwan kaam baw ma ndang luu na nda bi atawa Ila bi, subay kam ya' sape'. ²⁸ Na bong baw luu doman handa atawa halla, ya' du baw na luu laat na. Sat na ja', bong kam handa atawa halla ni timpu batnaa, nammu na baw sina kam jinisan kasusahan. Bo' ya' ku doman bong kam nammu lagi kasusahan.

²⁹ Siga danganakan, ituu ja' me' ku ka kaam: Ya' na situ hallom waktu tabi ta' junya'. Sangkon, labba man batnaa, subay Papu' numbul satu pakutu' tabi, luu ya' luu sohe' tabi sitampu. ³⁰ Kasusahan tabi atawa pun kagakan tabi, daa subay na pin inaa isbat tabi. Bong kitabi tukang maglilitu, daa subay na pin alta' me' punu njawom atay tabi. ³¹ Arapun iya subay numbul satu ningkitab. Yana hāl me' makutu' kahandak Papu',

sa' na hāl junya'. Batan mimon pakaradjaan njawom junya' tuu, song lungay ja' du sina.

³² Kon ku ilay si' halling me' looy mari kam sumunsaya' makutu' kahandak Papu'. Bong nna' ta pa lalla ya' ndahan, ya' luu kasanggalang niiya maghulas-sangsā' kalna' Papu' ka nulut kahandak na. ³³ Bo' lalla ma ndahan ina sarī. Meka gi sina kagampangan na ni junya' batan doman na pin ya magāk nda na.

³⁴ Sangkon ya' tattog pamiki na buwat kahandak Tuhan.

Siga karandahan pun ina, bong sila ya' llahan, labba man pamiki da sampay pa sangsā' da, sumunsaya' ja' du sila nulut kahandak Papu'. Bo' ilooy ma llahan, gampang gi sina ni hāl junya' bong pooy me' da magāk lla da. ³⁵ San baw ku tu si' bay halling ningkaam me' naa, sa' du baw tu ga man ku nagga' kaam ya' noho' handa atawa halla saumu. Arapun maksud ku maintom ja' para kaayaran ningkaam. Kainagon ku, ilooy ja' bean bi oy-oy ma nulut ni kahandak Tuhan. Ya' ku doman luu gi kasanggalang ningkaam ngisbat iya.

³⁶ Suga' bong sawpama disu lalla luu na danda karo-manan na, bong ganta' ya' na tasagga' na napsu na, subay ya handa na. Ya' du lay luu laat na kinawin.

³⁷ Suga' bong baw ya kasagga' gi, sampay tapiki na na ya' na do' lawsan na handa, tuwa' na du baw lay san ya ya' handa. ³⁸ Dari hantak bitsala ku ilay si', handa ya' handa, mahap ja' du sikaduwa, suga' ni timpu batnaa, mas mahap gi bong niya' na do'.

³⁹ Na ni kapasal danda llahan, taingkot gi sina ya hal-loman lla na llum. Suga' sawpama lay na matoy lla na, sumunsaya' na ya halla pabalik ni soysoy karomanan na basta mme' du lla na ni Papu' Isa. ⁴⁰ Suga' kumpas ku, mas mahap niiya bong si' ya' na ya halla pabalik. Na palbiatan ku itu si', manganna ku lakka man Rū Tuhan.

Palbiatan pasal sumbalian sinongan ni siga tuhan-tuhan

8 Na ni kapasal bay tilaw bi hāl mangan sumbalian ma sinongan me' siga kapil ni siga tuhan-tuhan da, ndang tahati tabi na du bong kinawnan siga tuhan-tuhan, ya' luu kawasa da samasakali. Suga' paayad-ayad kam, batan mangkin ina pasōng pangahati ta, pasōng du sina abbu ta. Bo' abbu ina, ya' kasambu ni nyawa pagkahi ta. Iya kasambu yana ase'. ² Soysoy mista dī na halul-akka, bo' ya' luu ase' na, masti' kulang pangahati na. ³ Suga' soysoy ina maase', iya na sina ngantanan pangahati sabanna.

⁴ Na balik ta pa hāl sumbalian ma bay sinongan me' kapil pa tuhan-tuhan da, katoonan tabi na du dari du kinakan. Batan bong kinawnan siga tuhan-tuhan, ya' du luu tahal-hāl da batan ya' san llum. Bo' na, katoonan tabi du disu du Tuhan, ya' luu sarī. ⁵ Labba man ta'

gumi sampay pa ta' langit meka sina pakaradjaan sinumba me' manusiya' bahasa tuhan da atawa papu' da. ⁶ Suga' bong baw ningkitab, basta disu du Tuhan, yana Mma' tabi ma bay mapayak mimon-mimon. Maka danan tabi itu llum kalna' iya. Damikiyan, disu du Papu' tabi, yana si Isa Almasi ma bay man Tuhan mapayak mimon-mimon. Maka njata' na du sina man tabi kole' kaallum bahau.

⁷ Suga' luu gi du baw sina kasohean pagkahi tabi masi kulang pangahati. Sangka da luu kawasa siga tuhan-tuhan. Me' da mista bong sila mangan sumbalian ma bay sinongan pa disu tuhan-tuhan, sibu' du sila ka bay numba tuhan-tuhan looy, batan ndang inaa na bay kabiyasahan da maruhu'. Dari bong sila alang-kapalang mangan sumbalian me' looy, bo' da amumu mangan, pangissahan da ndusa sila pa Tuhan, batan nulung sila ni hona'-hona' da. ⁸ Suga' ni sabana na, mangan ya' mangan, bong inawnan makanan, ya' du luu kaboo kitabi palawak man Tuhan. Damikiyan, ya' du luu kaboo kitabi tapit pa Tuhan.

⁹ Suga' san ina kita sumunsaya' na mangan oy maka oy na, subay du kita paayad-ayad taggaha' ndusa siga danganakan ta ma kulang pangahati sabapan ta.

¹⁰ Sangkon kaam ma luu na pangahati bi, bong kam bay kinaddo' mme' mangan ni luma' man jama numba siga tuhan-tuhan, ilagan bi dī bi. Bong ina kam bay takita me' disu danganakan bi ma kulang pangahati mangan lawuk ma bay sinongan pa tuhan-tuhan, adakala lay na baw ya mintu ngakig san nulung ni hona'-hona' na. ¹¹ Dari san tahati bi ya' tagga pa Tuhan mangan sumbalian me' looy, oy pus pangahati bi bong inaa na baw kabinasa ni danganakan bi ma kulang pangahati? Danganakan bi ina, tanda' na hagaan pa Tuhan, lay na ga si Isa Almasi nongan umu na kalna' iya. ¹² Sangkon subay tasayu bi, bong ina kaam poonan danganakan bi ma kulang pangahati buwat ilooy ma kanna na tagga pa Tuhan, sa' silay sat danganakan bi man bi ndusa, arapun sampay ni Almasi.

¹³ Sangkon bong niyaku, bong baw man danganakan ku ndusa sabap me' ku bay mangan sumbalian me' looy, ya' na ku mangan me' looy pabalik.

Kapatut si Pol me' iya disu rasul si Isa Almasi

9 Kamasa', me' aku tu disu jama ma mme' na ni Almasi, sumunsaya' ja' situ ku mangan oy-oy karo-manan ku. Nandang tahati ku hāl me' tuu batan aku disu rasul Almasi. Tanda' aku rasul sabanna, mata ku mis-mu ma duwa bay ngita iya bay nammuhan aku. Sarī gi, danan bi lay na dari suku' Almasi sabapan sangsā' ku du. ² Na san kasohean ya' mangaku aku disu rasul si Isa, bong baw ina kaam nnaa ni Korin, basta ya' baw sina luu dapat bi maylu. Njata' bi na sina bukti' mehe aku rasul Papu' Isa batan ya' kam bay dari suku' na

bong sa' bay man sabapan ku. ³ Dari inaa na sina man ku ngandapitan dī ku ni sagannap ma ya' kuhi mak-ibana aku rasul si Isa.

⁴ Na me' kami itu ka si Balnabas magpanoan suku' Almasi, sapatut na, subay kami binalanjaan me' siga jamaa ma tinoan. ⁵ Maka sa' ba, luu du kapatut kami handa ni danda ma pitsaya' ni si Isa sampay moo nda kami padisu-padisu lahat? San baw ga si Pitel ka siga rasul si Isa kasohean sampay siga danganakan si Isa moo nda da du. Bo' na, sapatut na, siga nda da pun subay du binalanjaan me' siga jamaa. ⁶ Salla na, kuwan kasohean, pag nda' da kami ka si Balnabas amu-amu ngusahān dī kami sasang kami noan sila, kanna da pata' na san kami ya' binalanjaan me' da. Bo' ko, ya' baw lay sikatuwa' me' looy. ⁷ Ibaratan sundalu, ya' sina luu san disu nganggastusan dī na sasang na magsundalu. Tuwa' pa jama ngabbun anggul, sapatut na, mangan du ya buwa' tinanom na. Damikiyan, tuwa' pa tukang ngipat kambing, sapatut na, kole' du ya kasohean bohe' duru' da.

⁸ Na siga dalil looy ilay si' ma bay dean ku kaam, ya' silay sat man kapandoyan manusiya' sadja', batan magbē' du bana ka tō' njawom kitab. ⁹ Batan luu bay sinuwatan njawom sara' Nabi Musa, ilooy ma yuk Tuhan, "Daa saggaun bi sapi' bi mangan jawom na binadjaan." † Na njawom sara' looy ilay si', sa' silay sat tuwa' pa sapi' inawnan me' Tuhan, ¹⁰ arapun sampay pa sagannap kitabi ma maghulas-sangsā' kalna' Papu' Isa. Intong na, yana me' siga tukang madja' atawa tukang ngattom ngaholat kole' hasil, damikiyan, siga jama pun ma magtuyu' kalna' Papu' Isa, pata' du ngaholat binuwanan hasil ni bay hulas-sangsā' da. ¹¹ Dari pagka kami bay muwanan kaam balanja' nyawa bi, sa' ba, sapatut na, subay du kam muwanan kami san lasa balanja' baran kami?

¹² Bong pata' guru bi ilooy kasohean binalanjaan me' bi, labi na kami. Suga' kami baw tu, san sakayi, ya' du kami bay maku hasil san luu kapatut kami. Gam pin lay ja' kami natasan katiksaan ngusahān dī kami bay jaman kami nnaa noan kaam. Ilooy ilagan kami taggaha' luu gi kasanggalang ningkaam pitsaya' ni umanat mahap pasal Almasi. ¹³ Suga' san itu kami bay mangatas buwat me' looy, pata' du baw silay bong kami bay kole' hasil. San baw siga jama ma tukang ngayaran langga mehe ndooy ni Jerusalem, binalanjaan du me' siga jamaa ndooy. Siga imam pun ma tukang numbali' kulban, masti' luu ja' du bahagi' da. ¹⁴ Bo' sikatuwa' du silay ka tō' Papu' Isa. Batan ndang bay ya mā' sagannap ma masaplag umanat mahap subay kole' gastus man da llum man jama ma pitsaya' ni umanat da.

¹⁵ Suga' san me' looy, ya' du ku bay makoy kapatut ku noho' ginastusan ningkaam. Bo' na, ya' du situ luu maksud ku njawom suwat tuu nagid-nagid kaam supaya ku kabuwanan. Gam na ku matoy kabobowan, basta ya' baw situ ku maku hasil ningkaam. Batan inaa kabantugan ma ya' ku doman maglumba njawom atay ku. ¹⁶ Bong ni hāl me' ku masaplag umanat mahap, ya' du ku tu kabantug dī ku sabap inaa pabuwatan bay hinalap me' Tuhan niyaku. Bong baw tu ya' pabuwat ku, malaingkan tud mehe sasso ku bbos-bbos.

¹⁷ Na bong itu ku masaplag ni gasad baya' ku, malaingkan luu tungbas man Tuhan niyaku. Suga' bong itu sa' ni gasad baya' ku, talpaksa' du ku masi masaplag sabap inaa pabuwatan bay hinalap me' Tuhan niyaku. ¹⁸ Na tungbas ma awnan ku ilay si', yana kagakan takissa ku bay masampay umanat mahap ni jama ya' mabayad sila. Sangkon, ya' ku doman makoy kapatut ku noho' binalanjaan.

¹⁹ Dari me' tuu situ kahalan ku: San ku sa' ata soy maka soy na, lay gi ku buwat dī ku subay ga ata sikamimon bangsa. Atas ku buwat me' tuu kawu-kawu paeka na pin jama taboo ku mme' ni Papu' Isa. ²⁰ Bila ku njawom baanan bangsa ku Yahudi, me' ku buwat dī ku subay ga ata da. Mme' ja' ku ni sara' agama da. Minsan ku sa' na njawman sara' da, atas ku na do' mme' ninsila bong pin luu ja' taboo ku mme' ni Papu' Isa. ²¹ Damikiyan, bila ku njawom siga bangsa ma ya' san toon sara' Yahudi, mme' du ku ni arat kabiyasahan da bong pin luu ja' taboo ku mme' ni Papu' Isa. Suga' bong baw nda' ku tagga pabuwatan da pa Tuhan, masti' ya' du ku mme', batan wā ku mean tō' Almasi. ²² Maka bila ku njawom siga suku' si Isa ma kulang gi pangahati da pasal kasumunsayaan da njawman si Isa, pabiya ku na do' kasumunsayaan ku bong pin pakale ja' sila ni bitsala ku. Dari me' halling sambat ku na si', san gi oy ntan jama atawa bangsa da, atas ku mme' me' uwahan da bong pin luu ja' taboo ku pa jawom kasalamatan. ²³ Dari aku ilay si' buwat me' looy supaya pasōng na pin eka pagkahi ku pitsaya' ni umanat mahap maka supaya ku hampit ni siga supaat njata' da ma pitsaya'.

²⁴ Kitabi itu ma mme' ni si Isa, subay pupusan tabi basag tabi makutu' kahandak na me' karuha jama maglumba' sonse mupusan basag da pin kole' ja' haddiya numbul satu. Na tiyap-tiyap jama maglumba' ina, disu du kole' haddiya numbul satu. Sangkon subay kam kanaalla makutu' kahandak Papu' mari takole' bi haddiya ma puhung bi. ²⁵ Jama lalumbaana ina, sabulibuli na nganad baran na. Inagak me' na napsu na bong pin takole' na ja' haddiya numbul satu. Suga' haddiya ma tuyuan na samantala' du sina. Bo' ilooy ma pinagtuyuan me' tabi natas saumu-umu.

²⁶ Sangkon yana me' jama lalumbaana mulan basag na mari kaā, aku pun pulan ku du basag ku kalna' Tuhan.

† Kitab Tawrat, Duteronomi 25.4;1 Timuti 5.17-18.

Ibaratan jama panuntuk, ya' ku nuntuk baliyu sadja'.
²⁷ Maka iyakinan ku dī ku. Ya' ku nganduwan napsu ku, taggaha' aku gi bay noan jama bong pooy me' da kole' haddiya numbul satu, aku na baw ya mintu ya' kole' oy maka oy na.

Pamintangan pasal jama ya' mme' ni kahandak Tuhan

10 Siga danganakan, paintoman ta do' kam salsila kabbo'-bboan kami Yahudi ka Nabi Musa bay jaman da pinaddusan man jawom pamarinta bangsa Ejjip. Mimon sila bay pinagmundaan me' Tuhan ka disu tayi' baliyu ni duhuan da. Maka man tabang Tuhan, lay na ga pasiha' dilawut man da bay palintas sikamimon pa dambila'.² Dari kahalan da ilay si' ni tayi' baliyu looy ka dilawut looy, tabilang lay sila pinandi tanda' da mme' ni Nabi Musa.³ Maka sikamimon sila lay kakakan makanan lakka man Tuhan.⁴ Sampay sali'-sali' sila lay kainum bohe' ma bay pinapō' me' Tuhan man jawom disu batu. Na batu looy ilay yana sipat ni Almasi ma bay ngunungan sila.⁵ Suga' san me' looy na si' ehe tabang Tuhan ninsila, kuwan kaekahan ninsila, amu-amu ya' mme' ni kahandak na. Dari tud ya' bay kasulutan Tuhan ninsila. Pag toklas na, kaekahan sila ya' na bay ngabut lahat ma tinilu' me' da. Lay na ja' sila magsunu'-sunu' matoy ni sikaliput lahat lau-lau ya' magluma' man da bay pingka'. †

⁶ Na ilooy ilay si' ma bay talingka' me' siga kabbo'-bboan kami, yana pamintangan ningkitab mari kitabi ya' ngakig sila maabak kalaatan.⁷ Kasohean, kalaatan da, bay sila numba siga tuhan-tuhan. Me' bay sinuwatan njawom kitab, "Lay sila ballang, nginum-mangan ka maglami-lami njawom da numba tuhan-tuhan da." †† Sangkon amay-amay, daa na kitabi mme' me' uwahan da numba siga tuhan-tuhan.⁸ Maka daa na kitabi ngikut sila kasohean bay magjina. Bistahun bi do', sabapan kalaatan da me' looy, njawom dangallaw du, duwampu'-tallu libu sila bay matoy.⁹ Maka daa na kitabi hangat maruga Papu' ya' ngasip niya. Ilooy na silay kon kabbo'-bboan kami kasohean lay matoy tininduk me' siga sō.¹⁰ Maka daa na du kitabi magdubdub me' bay jaman da kasohean. Sabapan da bay buwat me' looy, lay sila soho' Tuhan pinapatoy ni malaikat na.

¹¹ Na ilooy ilay ma bay katuwa' ni kabbo'-bboan kami bay sinuwatan man mandaan kitabi ni timpu batnaa na, yana timpu man siga tuna' njawom kitab pasal Almasi binakbul.¹² Sangkon, soysoy kam nnaa mista takko' banahan pangando bi pa Tuhan, paayad-ayad kam, taggaha' bong ya' iyakinan bi dī bi, lay du kam mintu kapabuwat dusa me' karuha sila du matto'.¹³ Intomun bi, oy-oy ina sasat ma tuwa' ningkitab,

sibu' du sina ka siga sasat ma tuwa' ni manusiya' sikamimon. Kahapan, kanaalla du Tuhan nabangan kitabi. Ya' du sina ya mabiya kitabi njawom sasat ma ganta' ya' takaya tabi. Oy-oy ina sasat njata' tabi, binuwanan du sina tabi me' na gaos supaya kitabi katatas ngilagan dusa.

¹⁴ Na siga kakasi ku, bong kinawnan numba siga tuhan-tuhan, daa na kitabi palamud.¹⁵ Kaam ina, luu du kam ka hona'-hona' bi. Sangkon bong ina kam mindoga paayad, tabista bi du sina bana bitsala ku.¹⁶ Katoonan bi na du, tuktuk tabi nginum tuba' anggul bilang pangintoman ni laha' Almasi, mangaku kitabi tibuuk ka iya. Maka muwan tabi pagsukuhan pa Tuhan. Damikiyan, tuktuk tabi mangan tinapay ma pinong-pōng me' tabi, mangaku du kitabi dambuwa' baran ka iya.¹⁷ Na pagka sali'-sali' kitabi mangan tinapay looy dambatang, hati na, san kitabi meka, ingat tabi dī tabi disu baran du.

¹⁸ Mamintang ja' kam ni arat bangsa Israil. Tuktuk da mangan sumbalian kulban ma bay sinongan pa Tuhan, magtibuuk sila numba Tuhan. Siga kapil pun ina, tuktuk da mangan sumbalian kulban ma bay sinongan ni tuhan-tuhan da, magtibuuk du sila numba tuhan-tuhan da.¹⁹ Suga' sa' baw silay hantak bitsala ku ga luu kawasa-kapatut siga tuhan-tuhan. Tud ya' sina luu. Maka kulban pun ma sinongan ni tuhan-tuhan, ya' du luu sōng na.²⁰ Arapun awnan ku, tuktuk siga kapil nongan kulban da, ilooy ya sinumba me' da siga seytan, sa' ga Tuhan. Bo' aku tu, bong kinawnan siga seytan, karomanan ku ya' luu lamud bi ninsila.²¹ Ya' sina dari bosbos mme' kam nginum-mangan para pangintoman ni kapatoy Papu', bosbos mme' na baw kam ni siga kapil nginum-mangan taabut da numba siga seytan.²² Ongoy, doman kam maruga Tuhan? Uy, bistahan bi kaatu manusiya' pa Tuhan?

²³ Suga' sambat kasohean, "Pagka suku' Almasi na kitabi, sumunsaya' na situ kitabi buwat oy-oy karomanan tabi." Bana du baw silay, suga' sa' baw lay mimon pabuwatan kasampulna' ningkitab.²⁴ Sangkon, oy-oy pabuwat ta, pamikihan ta do' duhu' bong kasampulna' ni pagkahi ta atawa niya'. Daa isu-isu pabuwat ta ma karomanan ta sadja'.

²⁵ Na balik ta pa sumbalian, oy-oy ja' sumbalian pina-ballihan ni tabu', takakan bi ja' sina. San kam ya' na nilaw bong bay sinongan pa siga tuhan-tuhan.²⁶ Katoonan bi du sina, junya' tuu sampay mimon-mimon njawom na, Tuhan du dapu. Sangkon, me' kitabi suku' na, dari san tabi mangan oy-oy lawuk.²⁷ Dari bong kam bay kinaddo' mangan ni luma' jama ma ya' pitsaya' ni si Isa, bo' doman du kam mme', pilayun bi ja'. Mangan ja' kam oy-oy pinaawop ningkaam. San kam ya' na nilaw bong bay sinongan pa siga tuhan-tuhan.²⁸ Suga' bong baw luu pagkahi bi ndooy, bo' yuk na, "Lawuk tuu bay pingka' sinongan pa tuhan-tuhan," daa na

† *Ndaun Kitab Tawrat, Siga Numbul 14.29-30.* †† *Kitab Tawrat, Kalakka 32.6.*

kam mangan kalna' iya, taggaha' lingog na baw pami-ki na bong ya ngita kaam mangan. ²⁹ Dari san ya' nulang ni hona'-hona' ta mangan lawuk me' looy, bong tabista ta kalingog ni pamiki pagkahi ta, subay kita ya' mangan.

Na adakala yuk kasohean, "Ongoy subay na pin ku naggaan dawom ku mangan sukat kanna sohe' ku maat niyaku mangan? Ndang-ndang, sumunsaya' du ku njawman Almasi. ³⁰ Bong ina lawuk ndang lay na pagsukuhan ku pa Tuhan, masti' ya' du luu laat ku ni bandingan Tuhan bong kakan ku. Sangkon batōy ku bong jama mista dari dusa niyaku bong ku mangan?"

³¹ Suga' ituu baw me' ku ka jama ma mitsala me' looy: Oy-oy kakan bi ka inum bi atawa oy-oy pabuwat bi, subay kaboo kabantugan pa Tuhan maksud bi.

³² Sangkon, iyakinan bi dī bi mari kam ya' kapabuwat oy maka oy na ma kaboo jama ya' doman pitsaya' ni si Isa. Bangsa Yahudi atawa ssa', suku' si Isa atawa ssa', daa kam buwat man da nuwak si Isa. ³³ Aku pun itu, inaa du aturan bean ku. Wā ku ngilag oy-oy pabuwatan ma binista me' jama maat. Batan ya' ku muhung kaayaran ni dī ku. Arapun ilooy ya puhung ku, kaayaran ni pagkahi ku manusiya' bong pin sila nammu ja' kasalamatan.

11 Kainagon ku, yana me' ku ngakig Almasi, akigun bi ja' ku.

² Na siga danganakan, sanglit ku baw ningkaam sabap ya' takupan bi suntuan bay takita bi njata' tangge-tingkō' ku. Maka ya' kam halin man siga tō' ma bay pinasampay me' ku ningkaam. ³ Suga' luu gi situ disu tō' ku ningkaam pasal kapatut. Dari me' tuu: Mimon kalallahan, takōk da yana Almasi. Kuwan karandahan, takōk da yana kalallahan. Kuwan Almasi, takōk na, yana Tuhan.

⁴ Sangkon, bila kam kumpo-kumpo numba, bo' luu lalla maku duwaa atawa masampay umanat ma bay pinalahil me' Tuhan niiya, subay ya ya' turung. Batan bong lalla turung sasang na numba, inaa na sipat takōk na manusiya' sadja'. Dari sibu' du ya ka madiyo' takōk na, yana Almasi. ⁵⁻⁷ Lalla ina bay pinapayak ni limbagan arat-tabiati Tuhan supaya ya kaboo kabantugan pa Tuhan. Sangkon, ya' sina sikatuwa' bong limbagan Tuhan, yana lalla, turung, saula-ula manusiya' magtakokan iya.

Bo' karandahan ina, pata' ninsila turung bila sila maku duwaa atawa masampay umanat man Tuhan njawom baanan bi. Kon da ina subay turung man da muwan sipat luu manusiya' magtakokan sila, yana lla da atawa mma' da. Bong sila ya' turung, kadiyo' ni takōk da. Sibu' du karuha da ka danda lay kuku pō' pa jawom mayran. Bong danda ya' kuhi turung, gam na pongan na na bū takōk na. Suga' pagka kaiyaan ni karandahan mongan bū takōk da atawa kuku, gam na sila turung. Dari yana me' lalla bay pinapayak man

moo kabantugan pa Tuhan, danda pun lay du sinuku' ninsila moo kabantugan ni kalallahan. ⁸ Kon na ilay me' looy, batan jaman manusiya' pinapayak, danda bay lakka man lalla, sa' ga silay lalla bay lakka man danda. ⁹ Maka sa' du lalla bay pinapayak kalna' danda, arapun danda ya bay pinapayak kalna' lalla.

¹⁰ Sangkon danda ina subay turung bong maku duwaa njawom baanan bi supaya luu sipat sampay ni siga malaikat iya ndiyoan kapatut lalla.

¹¹ Suga' sa' baw ina hantak bitsala ku diyo' haga' danda man lalla. Batan bong ningkitabiku suku' Papu' Isa, lalla na ka danda na ka, sibu'-sibu' haga' tabi maka sali'-sali' kitabiku siguna-guna. ¹² Batan san ina danda bay lakka man lalla, ya' na baw sina pasampun kalallahan bong sa' sabapan karandahan. Suga' mimon-mimon lakka man Tuhan.

¹³ Na kaam ina, luu du ka hona'-hona' bi. Sangkon bandingun bi do' paayad bong pata' danda maku duwaa ya' bay turung bila kam kumpo-kumpo numba.

¹⁴ Kadiyoan silay ni karandahan me' looy. Sibu' du karuha kadiyoan da ka ilooy ni kalallahan bong taha' dūn kōk da. ¹⁵ Bo' danda ina, bong taha' dūn kōk na, dorogan inanda'. Ndang bay sinuku' me' Tuhan dūn kōk taha' ni karandahan man muwan lingkat ninsila. Suga' san me' naa, subay du sila turung bila sila mme' numba.

¹⁶ Na bong luu doman nganjawap aku pasal tō' tuu, subay tabista da ndang ituu tabiat pinag-ikut me' kami sampay na mimon baanan suku' Tuhan nnoy-nnoy ja'.

Tō' si Pol pasal pangintoman ni Papu' Isa

¹⁷ Na pasunu' bitsala ku, ya' na ku la pandoy nangli-tan kaam, batan bila kam kumpo-kumpo numba, ya' luu toklas na pa kaayaran, gam pin pa kalaatan.

¹⁸ Duhu'-duhu', bay taaka ku bila kam kumpo-kumpo numba, magsulema' pamiki bi dambaanan. Bo' kira ku mura mawjud. ¹⁹ Kanna bi mare' subay na pin kam magsulema' pamiki bo' tumatanda' bong mamooy kam man Tuhan kasulitan.

²⁰ Bo' ilooy gi laat na, bila kam kumpo-kumpo ngikut tabiat tabi mangan tinapay ka nginum tuba' anggul para pangintoman ni Papu' Isa, sa' ga iya kinanna me' bi. Ilooy ya hagaan ningkaam yana dī bi. Me' ga mas mehe gi ningkaam me' bi magpaasso. ²¹ Batan kasohean kam magti mangan san ya' lagi kam kumpo labbasakayi. Dari kasohean sso na sampay lango na ga. Kuwan ma dambuli bay takka, lingantu na ga sabap ya' san bay kaambanan. ²² Subay si' sagannap ma do-man magpaasso, ndang mangan na do' sila ni luma'. Bong si' ilay bean bi me' looy, malaingkan ya' na kam buwat siga pagkahi bi suku' Tuhan subay ga jama ya' luu haga' na. Bong ina luu pagkahi bi ya' san bay kaambanan, sa' ga bina oy, tud ya' luu maltabat bi nin-

sila. Ya' na ku la pandoy bong pooy lagi me' ku mit-salahan kaam. Tud ya' sina kam pata' sinanglitan me' ku bila kam buwat me' naa.

²³ Batnaa, paintoman ta do' kam bay tō' ku ningkaam pasal pangintoman ni kapatoy Papu' Isa. Ituu tu bay sinoho' me' Papu' Isa inikut niyaku. Ni sangom man na bay tinipu, buwatan na, lay ya ngaddo' dambatang tinapay, ²⁴ bo' pinagsukuhan pa Tuhan. Pag lupus, pinong-pōng me' na, bo' na halling, "Ingatun bi tinapay tuu yana baran ku ma song paglilla' ku kalna' kaam. Buwat kam tabiat me' tuu bilang pangintoman bi niyaku." ²⁵ Damikiyan, pag lupus da mangan, lay na baw ya ngaddo' mbuwa' sawan tuba' anggul, bo' na halling, "Ingatun bi inuman tuu yana laha' ku ma muwan kasāhan ni pagsulitan bahau antara' Tuhan ka manusiya'. Buwat kam tabiat nginum me' tuu bilang pangintoman bi niyaku."

²⁶ Sangkon siga danganakan, tuktuk bi mangan tinapay me' looy ka nginum tuba' anggul me' looy, sibu' du ka bay pinamahalayak me' bi kapatoy Papu' Isa ngabut sampay masa man na pabeleng. ²⁷ Suga' bong ina kam mme' nginum-mangan me' looy, bo' sa' ni jalan ma sikatuwa' ka maksud bi ngisbat Papu', dapat dusa sina kam niya. Batan sat bi sa' mā' ya' luu pus baran Papu' bay pinakaat ka laha' na bay tumpa.

²⁸ Sangkon, tuktuk bi mangan tinapay ka nginum tuba' anggul me' looy, paliksaun bi do' duhu' kawul-piil bi bong tuwa' me' bi buwat pagkahi bi atawa niya'. Bong nda' bi ya' tuwa' pabuwatan bi, nawbat na do' kam duhu', bo' bi mangan ka nginum. ²⁹ Batan bong ina kam ngikut tabiat mangan ka nginum ni pangintoman me' looy, bo' ya' kam ngaddo'-ngaddo' pa lassa ni pagkahi bi ma dambuwa' baran ka kaam njawman Almasi, sibu' du kam ka noho' dī bi pinidjala' ni Tuhan. ³⁰ Bo' inaa na sina ngkon kam meka nnaa saki ka kulang anggawta' sampay lay na ga matoy kasohean.

³¹ Suga' bong si' ina paliksa' bi do' duhu' kawul-piil bi sampay labbahan bi na pabuwatan bi ma ya' tuwa', malaingkan ya' na kam kalabuan pidjala' me' looy.

³² Suga' bong ina ya' labbahan ta kalaatan ta, masti' pinidjala' ja' sina kita me' Tuhan. Suga' kon na ilay midjala' kita mari kita insap supaya ya' na kita pinatabe' ni hukuman ma llabu' njata' sagannap ma sa' suku' na bbos-bbos.

³³ Sangkon siga danganakan, bila kam kumpo-kumpo nginum-mangan para pangintoman Papu' Isa, siagad-agad kam. ³⁴ Bong hati kam ndang lingantu na, mangan na do' kam duhu' ni luma'. Ngilag kam, taggaha' ya' na baw mintu taagak bi dī bi sampay man bi na baw pinidjala' me' Tuhan.

Na ni kapasal bay tilaw bi kasohean, noy ku takka na pilu bo' bi baan ku.

Siga ladjiki' ma ndean me' Rū Sutsi' ni suku' si Isa

12 Batnaa siga danganakan, pahatiyan ta do' kam pasal jinisan kapandoyan bilang ladjiki' ndean me' Rū Sutsi' ningkitabi. Ya' ku doman kaam awam ni hāl me' tuu. Suga' duhu' do' ku muwanan kaam pindoga man bi ngila guru palsu. ² Batan bay jaman bi ina ya' gi pitsaya' ni si Isa Almasi, katoonan bi du, bay ja' kam taboo-boo numba siga tuhan-tuhan ya' san kabit-sala. ³ Dari me' tuu me' bi mindoga bong guru pata' binean atawa niya'. Soysoy ina malaat Papu' Isa, malaingkan bitsala na ya' lakka man Rū Sutsi'. Suga' soysoy ina mā' si Isa yana Papu', malaingkan pinagmundaan ya me' Rū Sutsi'.

⁴ Na balik ta pa hāl kapandoyan bilang ladjiki' ma ndean suku' si Isa, meka sina jinisan na, suga' disu du poonan da, yana Rū Sutsi'. ⁵ Damikiyan, kajinisan du pabuwatan sinuku' ningkitabi man masambu nyawa pagkahi tabi, suga' disu du Papu' tabi sali'-sali'. ⁶ Maka kajinisan jalan man tabi nabangan pagkahi tabi manusiya', suga' disu du nganggaosan kitabi sikamimon, yana Tuhan.

⁷ Kitabi itu sali'-sali' binuwanan ladjiki' me' Rū Sutsi' pa kaayaran ni sikamimon pagkahi tabi. ⁸ Kasohean kitabi kaladjikian me' Rū Sutsi' mō' pangahati lawom. Kuwan kasohean, kaladjikian maan jama hāl ma isu-isu Tuhan toon. ⁹ Kasohean kaladjikian me' Rū Sutsi' pangando basag ni kawasa Tuhan. Kuwan kasohean, kaladjikian ngulian jama sakihan. ¹⁰ Maka kasohean, kaladjikian mō' pabuwatan kahaylan-haylan man kawasa Tuhan. Kuwan kasohean, kaladjikian masampay siga umanat ma bay pinalahil me' Tuhan ninsila. Kasohean kaladjikian nilang bong bitsala jama bana-bana lakka man Rū Sutsi' atawa niya'. Kuwan kasohean, kaladjikian mitsala ni jinisan pallun ma ya' san bay pingka' kapandoyan da. Bo' luu gi kasohean kaladjikian muwan maana ni siga pallun me' looy. ¹¹ Mimon siga ladjiki' tuu si', sali'-sali' disu du poonan da, yana Rū Sutsi' ma muwanan kitabi kaniya-kaniya ka gantaan na.

Siga suku' si Isa Almasi binilang disu baran

¹² Na san ya' sibu'-sibu' ladjiki' bay ndean kitabi, masi du sina kitabi tibuuk. Mamintang kam ni baran jama. Tiyap-tiyap disu baran, san meka kalangkapan na, disu baran du ya masi. Damikiyan, kitabi pun itu, san kitabi meka, binilang disu baran du, batan ginalla kitabi baran Almasi. ¹³ Lay na kitabi tinibuuk me' Tuhan pa disu baran sa batan lay na kitabi sali'-sali' pinaasokan disu Rū, yana Rū Sutsi'. Kasohean kitabi bangsa Yahudi, kasohean ssa', kasohean ata, kasohean ssa', suga' sali'-sali' kitabi bay pinaasokan Rū Sutsi'.

¹⁴ Na tiyap-tiyap disu baran, meka sina kalangkapan na, sa' sat disu. Bo' gunahan labbasakayi. ¹⁵ Sangkon bong sawpama yuk battis, "Ya' luu lamud ku ni baran tuu sabap sa' ku tangan," magsā' ya batan luu ja' sina kapansahaliyan na ni baran. ¹⁶ Atawa bong yuk tinga, "Ya' luu lamud ku ni baran tuu sabap sa' du ku mata," damikiyan, magsā' du ya batan luu ja' du sina kapansahaliyan na ni baran. ¹⁷ Bong ina labbasakayi kalangkapan baran baanan mata sadja', pooy gi me' na kale? Atawa bong ina labbasakayi kalangkapan baanan tinga sadja', pooy gi me' na kaūk? ¹⁸ Lipara, mimon kalangkapan baran sali'-sali' ndang lay na pinagsibatuk-batuk me' Tuhan me' ndang karomanan na. ¹⁹ Bong ilay bay danjinis du mimon kalangkapan baran, ya' silay taawnan baran, ²⁰ sabap tiyap-tiyap ina disu baran, meka ja' jinis kalangkapan na.

²¹ Sangkon, ya' dari mata halling ni tangan, "Ya' ko gunahan niyaku." Damikiyan kōk pun, ya' du dari halling ni battis, "Ya' ko gunahan niyaku," ²² batan mimon kalangkapan baran hagaan. San siga kalangkapan baran ma bantuk ya' mehe kapansahaliyan da, masti' luu ja' du guna da. ²³ Minsan siga kalangkapan baran ma kaiya'-iya' bong takita, ya' du pabiya tabi, gam pin tinambunan me' tabi paayad. ²⁴ Bo' siga kalangkapan baran kasohean, san ya' na me' noy me' ngayaran sila. Tuhan ilay bay mapayak baran manusiya', ndang bay ginanta' me' na subay inayaran banahan sagannap kalangkapan ma mura binasa. ²⁵ Dan jinis me' halling, siga kalangkapan baran ina bay pinagsibatuk-batuk me' Tuhan supaya sila sama-sama sitabang-tabang, sa' ga supaya sila magsaw-sagga'. ²⁶ Bong ina disu kalangkapan baran tabi kapaddihan, ngissa du sina kalangkapan sikamimon. Damikiyan, bong disu kalangkapan binantug, gāk du sina kalangkapan sikamimon.

²⁷ Na hantak bitsala ku si', mimon kitabi ma pitsaya' ni Almasi binilang disu baran, yana baran Almasi. Maka sali'-sali' kitabi binilang kalangkapan ni baran na. ²⁸ Na me' kitabi itu njawom sakup Almasi na, luu jinis an pabuwatan bay sinuku' ningkitabi. Duhu', luu bay kawakilan le' Tuhan binuwat siga rasul si Isa. Kaduwa na, kasohean bay kawakilan masampay siga umanat ma bay pinalahil me' Rū Sutsi' ninsila. Ni katallu na, kasohean bay kawakilan binuwat siga guru. Sarī man inaa, luu gi sina bay kaladjikian mō' pabuwatan kahaylan-haylan man kawasa Tuhan. Kuwan kasohean, kaladjikian ngulian jama. Kasohean kaladjikian basag nabang, kasohean tukang magmalim maka luu gi kasohean kaladjikian mitsala ni jinis an pallun ma ya' san bay pingka' kapandoyan da. ²⁹ Na baran Almasi ina, ya' kuhi langkap bong danjinis du kalangkapan na labbasakayi. Sangkon, sa' du kitabi mimon bay pinene' binuwat rasul na atawa binuwat tukang masampay siga umanat Tuhan. Maka sa' du kitabi mimon guru

atawa kapō' pabuwatan kahaylan-haylan man kawasa Tuhan. ³⁰ Maka sa' du situ kitabi mimon bay binuwatan kawasa ngulian jama. Maka sa' du kitabi mimon kapō' jinis an pallun ma ya' san bay pingka' kapandoyan tabi atawa kabuwan maana ni siga pallun me' looy. ³¹ Suga' san me' naa, subay du kam magkainagon banahan ni siga ladjiki' ma kabuwan kaayaran mehe ni mimon pagkahi bi. Suga' batnaa, luu gi situ bā' ku ningkaam pasal disu pakaradjaan ma patingkat man mimon ladjiki', yana ase'.

Ase' numbul satu

13 San kita sawpama pandoy mitsala kajinisan pallun manusiya' sampay pallun siga malaikat, bong kita ya' du pandoy maase' ni pagkahi ta manusiya', ya' du luu pūs ta. Bong ya' luu ase' ta, sibu' du haga' bitsala ta ka agung pinepek ya' bidda' atawa sembal pinagsipangki' manunsāp. ² Damikiyan, san sawpama kita lay kaladjikian masampay siga umanat Tuhan, bo' katoonan ta lagi mimon ilmu' ma ya' gi bay pinalahil ni manusiya', bong ya' du luu ase' ta ni jama, ya' du luu pūs ta. Damikiyan, san sawpama ya' luu kulang pangahati ta ni mimon-mimon, bo' sukup lagi pangando ta pa Tuhan sampay takaya ta noho' punu paenseg, bong ya' du luu ase' ta ni jama, ya' du luu pūs ta. ³ San gi dean ta mimon alta' ta jama miskin, maka san gi atas ta baran ta tinunu kalna' si Isa, bong ya' du luu ase' ta ni jama, ya' du luu sōng na.

⁴ Na arat jama ina maase' me' tuu: Taha' pasensiya na, manimbang ni pagkahi na manusiya', ya' dangki', ya' ngabbu atawa malangkaw dī na ⁵ maka ya' ya halipulu. Ya' ya nabiya miha kaayaran ni dī na sadja'. Ya' ya mura dugahan, maka ya' ya nganna' njawom atay na dusa jama niya. ⁶ Bong jama maase', ya' gāk ni oy-oy pabuwatan maat. Ilooy ya kagakan na, bong jama buwat kaintongan. ⁷ Bong jama maase', tatasan na ja' sina salla arat pagkahi na manusiya'. Maka tat-tap ja' pangando na ka holat na. San gi oy katuwa' niya, natas na ja' ya.

⁸ Na mimon ladjiki' me' sapantun masampay siga umanat Tuhan atawa pun mitsala ni jinis an pallun ma ya' san bay pingka' kapandoyan na, ahi maka ahi na, luu ja' du sina ka katapusan da. Sampay ilmu', bbos-bbos tamban du sina. Bo' ase', ya' luu masa na. ⁹ Batnaa tu, pangahati tabi boho' sabahagi' batan ya' gi sukup. Maka bila tabi masampay siga umanat Tuhan, boho' du sabahagi', batan meka gi sina ya' bay pinalahil ningkitabi. ¹⁰ Suga' pag ina mintu taabut na llaw man magjatu na maksud Tuhan labbasakayi, ya' na luu guna siga ladjiki' looy si'. ¹¹ Batan me' tuu karuha na: Bay jaman tabi ina anak-anak, bitsala tabi ka pamiki tabi me' ni anak-anak du. Maka akka tabi pun, akka anak-anak du. Suga' pag lay ja' sangkad ehe

tabi, lay na labbahan tabi bay akka tabi jaman tabi anak-anak.

¹² Batnaa, kulang gi pangahati tabi. Pangandaan tabi hāl Tuhan sibu' du karuha na ka jama nganda' lingu na ni jawom sammin ginagat. Sakayi ina sukup pangahati tabi, noy mintu kitabi sitammu na ka Tuhan balharapan. Batnaa itu, boho' sabahagi' pangahati tabi, suga' bbos-bbos, ya' na luu kulang na, sibu' na du ka pangahati Tuhan pasal kitabi.

¹³ Dari luu situ tallu pakaradjaan subay tattap kinana me' tabi, yana pangando pa Tuhan ka holat ni siga janji' Tuhan sampay ase' pa Tuhan ka pagkahi tabi manusiya'. Suga' ni ituu si' sikatallu, ilooy patingkat hagaan, yana ase'.

Palbiatan si Pol pasal ladjiki' lakka man Rū Sutsi'

14 Siga danganakan, pakutuun bi na me' bi sikaase'-kaase'. Maka subay kam magkainagon banahan ni siga kapandoyan bilang ladjiki' ma lakka man Rū Sutsi', labi na hāl kapandoyan masampay siga umanat ma pinalahil me' Rū Sutsi'. ²⁴ Kaam ina, katoonan ku meka kam doman kaladjikian mitsala ni siga pallun ag-agan ma ya' san bay pingka' kapandoyan bi. Suga' soysoy ina mitsala ni pallun ag-agan, isu-isu nyawa da dī da pasambu da. Sa' sina ga manusiya' pakalehan da. Iya pakalehan da, yana Tuhan, batan isu-isu iya kahati ni bitsala da. Sangkon, gam na kam magkainagon kaladjikian masampay siga umanat man Rū Sutsi' sabap kasambu ni nyawa sikamimon ni baanan bi. Bo' na, ladjiki' me' naa ina mataggu iman pagkahi bi lagi sampay magamgaman atay da. ⁵ Suga' ya' baw tu ku kabā' ga ya' luu guna na mitsala ni siga pallun ag-agan. Gam pin kainagon ku mimon kam nnaa kaladjikian mō' siga pallun me' looy. Sat na ja', mas mehe tabang ni baanan bi bong kam kaladjikian masampay siga umanat man Rū Sutsi'. Kamasa', bong baw ina luu du kam nnaa kaladjikian muwan maana ni siga pallun ag-agan, malaingkan kasambu du ni nyawa sikamimon njawom baanan bi.

⁶ Siga danganakan, bong sawpama bay ku pilu, bo' bbuwatan ku mitsala ni siga pallun ag-agan, pooy me' bitsala ku katabang ni baanan bi? Suga' bong ina ku makoy pallun tabi mismu man ku masampay umanat ma bay pinalahil me' Rū Sutsi' niyaku, masti' katabang ja' sina ningkaam. Damikiyan, bong ku makoy pallun tabi mismu man noan kaam ilooy ma katoonan ku pasal Tuhan atawa pun magnasihati, masti' katabang ja' du sina ningkaam sikamimon. ⁷ Bo' kaam ina ma kaladjikian mitsala ni siga pallun ag-agan, bong ya' du luu ni baanan bi tukang muwan maana, ya' du katabang. Sibu' du karuha bi ka suling tiniyup sa' bidda' atawa biyulla kinehet sa' bidda'. Batan bong ina ya' du tahilali' laggo' na, oy pūs na? ⁸ Sibu' du sina karuha bi

ka tabuli' tiniyup sa' bidda' man ninyalan siga sundalu ni bono' mehe. Dari pagka ya' tahilali' da halling na, ya' tasinyal da bong sila noho' pasōng atawa pasuhut. ⁹ Kaam pun ina, bong kam mitsala, bo' sa' du ni pallun ma tahati, oy takole'-kole' pagkahi bi? Bitsala bi ina sibu' du ka baliyu pingka' ja' ni tinga jama.

¹⁰ Na ni junya' tuu itu, meka jinisan pallun. Maka labbasakayi luu ja' sina ka hatiyan da. ¹¹ Suga' bong sabagay luu disu pagkahi ku bay mitsala niyaku ka pallun ma ya' tahati ku, pangissahan ku jama sampi ya. Iya pun ina, bong ku bay mitsala niya ka pallun ya' tahati na, pangissahan na sampi du ku. ¹² Sangkon, pagka kam magkainagon ni siga ladjiki' man Rū Sutsi', ilooy pakuhun bi, yana siga ladjiki' ma kasambu ni nyawa mimon pagkahi bi suku' si Isa.

¹³ Sangkon, soysoy bay kaladjikian mitsala ni siga pallun ag-agan, subay du sila maku pa Tuhan mari sila binuwanan kapandoyan muwan maana ni pallun me' looy. ¹⁴ Na bong ina kita maku duwaa ni pallun ag-agan, inaa jalan man nyawa ta sadja' maku duwaa, suga' ya' baw luu tahati ta. ¹⁵ Dari pagka me' looy, aku itu, bong ku maku duwaa, tamūd maku ku duwaa ni pallun nyawa ku ma ag-agan, maka tamūd makoy ku pallun ku ma tahati me' sikamimon. Damikiyan, bong ku ngalang kalangan pudji, tamūd makoy du ku pallun nyawa ku maka tamūd makoy ku pallun ku ma tahati.

¹⁶ Dari bong ina kam mudji atawa muwan pagsukuhan pa Tuhan njawom baanan bi, bo' kam makoy isu-isu pallun nyawa bi, malaingkan ya' du luu san disu kahati. Maka ya' du luu dapat jama ngaminan kaam.

¹⁷ San gi pooy ayad me' bi bay muwan pagsukuhan pa Tuhan, bong ina ni pallun ma ya' tahati le' pagkahi bi, ya' du kasambu ni nyawa da.

¹⁸ Na san ku ilay si' bay halling me' looy, daa kam mista ga ya' luu guna na niyaku siga pallun ag-agan. Gam pin, magsuku gi ku pa Tuhan lay ku kaladjikian mitsala ni siga pallun me' looy. Maka bistahan ku basag gi ku makoy pallun me' looy man kaam sikamimon. ¹⁹ Suga' bong baw sasang ku njawom baanan siga jamaa, gam na ku makoy san lasa lima kabtang ja' ma tahati mari pasōng pangahati jama man ku nnaa mō' sapū libu kabtang ni pallun ma ya' tahati. Bo' kaam baw ina, ilooy ya ladjiki' patingkat ningkaam yana mitsala ni siga pallun ag-agan. ²⁰ Siga danganakan, kaam ina ma bay kaladjikian mitsala ni siga pallun ag-agan, sibu' du karuha bi ka anak-anak luu kuli-kulihan na bahau tud kinasengan me' na. Suga' ddong na kam ngakig pamiki anak-anak. Akigun bi na siga matatoa patong pamiki da. Luu baw be' disu pakaradjaan ma pata' man bi ngantanan pamiki anak-anak diki', yana hāl me' da ya' kapiki nulun-nulun kalaatan.

²¹ Intomun bi do' palman looy ma bay sinuwatan njawom kitab, ilooy ma yuk Tuhan,

“Bbos-bbos, soho' ku pilu jama man bangsa sarī ka pallun sarī mitsala ni ga jama looy ma ya' ngasip ni siga panohoan ku. Suga' san me' looy, masi du sila ya' kuhi pakale niyaku.” †

²² Dari bong tabi mindoga man bitsala looy si', tahati tabi na bong inawnan siga pallun ag-agan, yana sipat kawasa Tuhan para sagannap ma ya' pitsaya' ni Almasi. Bo' ladjiki' masampay siga umanat ma pinalahil me' Rū Sutsi' ina, yana sipat kawasa Tuhan para sagannap ma pitsaya'.

²³ Suga' ni kapasal siga pallun ag-agan, minsan inaa sipat kawasa para jama ma ya' pitsaya', bong ina man gundala' pamiki da ngita kaam, ya' du sina sila kole' kaayaran njata' bi. Nna' ta na, luu paasok ni baanan bi jama ma ya' pitsaya' ni Almasi atawa ma kulang pangahati ni hāl Tuhan, bong ina nda' da labbasakayi na kam mitsala ni jinisan pallun ag-agan, masti' pangan-na da bilawan na baw kam, sa' ba? ²⁴ Suga' bong ina luu paasok jama me' looy sasangan bi masampay siga umanat man Rū Sutsi' ni pallun ma tahati da, halin sina parasahan da. Batan man sabapan umanat bi, tabista da na sina baldusa sila. Maka tumatanda' na ninsila pata' sila kalabuan hukuman Tuhan. ²⁵ Lagi' na, tabista da na katoonan Tuhan mimon ma bay sinipuk njawom atay da. Dari pahangkop na sina sila numba Tuhan maka yuk da ina ningkaam, “Tumatanda' na la ningkami tud inunungan du kam me' Tuhan.”

Palbhatian ni suku' si Isa bila sila kumpo-kumpo numba

²⁶ Na siga danganakan, bila kam kumpo-kumpo numba, ituu palbhatian ku ningkaam. Mahap sina bong kasohean ngalang kalangan pudji pa Tuhan; maka mahap du bong kasohean nganasihat maka kasohean masampay umanat ma bay pinalahil me' Rū Sutsi' ninsila. Maka mahap du bong kasohean mitsala ni siga pallun ag-agan, basta luu ja' tukang muwan maana. Suga' junjung ku na ningkaam, oy-oy pabuwat bi, subay kasambu ni siga nyawa sikamimon njawom baanan bi.

²⁷ Maka bong luu kam mitsala ni siga pallun ag-agan, subay ga duwa-tallu ja' kam. Maka subay kam magsing-sing mitsala. Ya' dari sama-sama. Maka subay du luu nnaa ma pandoy muwan maana. ²⁸ Bong gantaan ya' du luu nnaa ma pandoy muwan maana, gam na kam ya' mō' pallun me' looy. Bong hati kam doman makoy pallun me' looy, subay ganta' ya' takale sarī man dī bi maka Tuhan.

²⁹ Ni kapasal jama ni baanan bi ma bay kaladjikian masampay siga umanat lakka man Tuhan, bong sila masampay, sapatut na subay me' looy du si' ga duwa-tallu ja' du sila. Maka umanat da subay binanding paayad me' sikamimon bong magbē' du ka tō' si Isa

† *Kitab Nabi Isaya 28.11-12.*

atawa niya'. ³⁰ Bong sasang disu masampay umanat me' looy, bo' luu na baw disu bay kabuwanan umanat man Tuhan, ngagad na do' ya. Noy lupus na ilooy ma bay duhu' mitsala bo' na pasing. ³¹ Batan bong ina kam siagad-agad ka ira bi masampay umanat man Tuhan, malaingkan mahap ja' sina me' sikamimon kale. Dari luu na dapat mimon pagkahi bi kole' pangahati. Bo' na, pataggu lagi iman da. ³² Kitabi itu ma lay na kaladjikian masampay siga umanat man Tuhan, ya' pata' bong kitabi sitaban-taban mitsala. Subay kitabi ngagak dī tabi ³³ batan kahandak Tuhan ina, subay hatu me' tabi numba iya. Ya' ya doman hipos njawom baanan tabi.

Na kuwan karandahan ma mme' numba, subay akig da tabiat inikut me' mimon baanan suku' Papu' Isa. ³⁴ Hati na, subay sila diyam-diyam sasang baanan bi numba. Ya' sila dari hibuk. Maka subay sila lilla' ni kalallahan me' ndang bay tinō' njawom kitab. ³⁵ Bong hati luu tilaw da, agad da na do' takka luma' bo' da nilaw ni lla da. Batan tampalasa sina bong sila hibuk sasang siga jamaa numba.

³⁶ Na bong luu nnaa ya' kasulutan ni palbhatian tuu si', intomun bi, sa' silay kaam bay duhu'-duhu' mō' umanat Tuhan. Maka daa kam mista isu-isu kaam bay tapasampayan umanat man Tuhan. ³⁷ Soysoy kam nnaa mista kaam tukang masampay umanat man Tuhan sampay tattap ngasip ni Rū Sutsi', bong ina banna du, tabista bi ja' sina ituu ma sinuwatan me' ku ningkaam tud lakka man panohoan Papu' Isa. ³⁸ Suga' bong baw ina luu nnaa tud ya' kuhi ngahasi bitsala ku, labi na bitsala da ya' dari hinasi.

³⁹ Dari siga danganakan, subay kam magkainagon banahan ni ladjiki' hāl me' masampay siga umanat man Tuhan. Suga' daa na baw taggahun bi siga pagkahi bi mitsala ni siga pallun ag-agan. ⁴⁰ Maka intomun bi. Bila kam kumpo-kumpo numba, oy-oy pabuwat bi, subay hatu sampay pata' ka kaam inawnan suku' si Isa.

Umanat mahap pasal Almasi pinakallum pabalik

15 Na siga danganakan, katoonan ku du tud hilas kam bay pitsaya' ni umanat mahap ma bay pasaplag ku ningkaam. Bo' masi du bean bi ngabut sampay batnaa. Suga' paintoman ta do' kam isi umanat mahap ² batan inaa sina poonan bi salamat, basta ya' ja' labbahan bi. Bong ina labbahan bi, ya' du luu kauspusan bi bay pitsaya'.

³ Kaam ina, ndang lay na pasampayan ku siga tō' ma hagaan banahan ni umanat mahap ma bay pinalahil niyaku. Duhu', yana si Isa Almasi bay nongan umu na supaya tatanggung na dusa tabi, me' ndang bay tinuna' njawom kitab. ⁴ Ni kaduwa na, lay na ya kinubu. Pag taabut ni katallu ngallow, lay na ya pinakallum.

Bo' sikatuwa' bana ka ilooy ma bay tinuna' njawom kitab. ⁵ Pag-anu, llum ja' si' ya pabalik, lay gi ya patammu ni si Pitel, bo' na bay nammuhan siga rasul na ilooy kasohean. ⁶ Paddus mandooy, lay gi ya patammu ni baanan siga danganakan tabi labi lima hatas eka da. Sila ilay si', agon masi gi llum sikamimon ngabut sampay batnaa. Suga' luu du baw kasohean, lay na duhu'-duhu'. ⁷ Pag-anu, lay na baw ya patammu ni si Ya'kub, bo' na patammu pabalik ni siga rasul na sikamimon. ⁸ Dambuli banahan, bay tammuhan na, yana aku na situ. Bo' na, me' ku bay dari rasul na, tud bay ag-agan maka talkadjut. Aku itu me' sapantun anak-anak bay pinamaddihan ya' gi sukup buwan na. ⁹ Me' ku ngingat, aku na pinakadiyo' ni rasul si Isa sikamimon. Ya' san ku tawop inawnan rasul na sabap bay ku ngalaugan sagannap ma pitsaya' niiya. ¹⁰ Suga' san me' looy, lay gi ku dari rasul man sabapan ase' Tuhan niyaku. Bo' ase' na ina ya' du bay pasensengan ku sabap labi gi tuyu' ku maghulas-sangsā' kalna' si Isa man mimon pagkahi ku rasul na. Suga' sa' du baw silay ni kabasag gaos ku, arapun man gaos Tuhan ni jata' ku. ¹¹ Kamasa', sa' baw tu ga mehe niyaku bong soy kami basag banahan masaplag. Ilooy ya hagaan banahan niyaku, basta lay ja' kami kapasaplag sampay lay na kam pitsaya' ni umanat kami.

Suku' si Isa pinakallum pabalik

¹² Na jaman kami bay masaplag umanat mahap pasal Almasi ningkaam, sa' ba, bay halling kami, pus Papu' Isa bay pinapatoy, lay na ya pinakallum pabalik? Pagka me' looy, ongoy baw taggaha' luu gi kasohean kam nnaa mā' ya' luu masa jama ma lay na matoy pinakallum pabalik? ¹³ Uy! Bong bilay bana jama matoy ya' na pinakallum, malaingkan sampay Almasi ya' na du bay pinakallum. ¹⁴ Maka bong ilay si' Almasi ya' bay pinakallum, senseng ja' sangsā' kami masaplag. Bo' na, pangando bi pun niiya ya' du luu pūs na. ¹⁵ Maka bong si' ilay bana jama matoy ya' na pinakallum pabalik, malaingkan dusta' ja' bitsala kami pasal Tuhan. Batan bbuwatan kami mā' Tuhan bay makallum Almasi. ¹⁶ Dari me' halling sambat ku na si', bong ilay jama matoy ya' na pinakallum pabalik, malaingkan sampay Almasi ya' na du bay pinakallum pabalik. ¹⁷ Maka bong si' ilay mattan Almasi ya' bay pinakallum pabalik, me' halling sambat ku na si', ya' du luu pūs pangando bi niiya maka masi du ya' puwas dusa bi. ¹⁸ Bo' na, bong si' ilay bay mawjud me' looy, malaingkan siga danganakan tabi suku' Almasi pun ma lay na matoy, ya' na du luu katimbuhan nyawa da. ¹⁹ Sarī gi, bong bana ya' du luu taholat me' tabi njata' Almasi paddus man kaallum tabi ntuu ni junya', malaingkan ya' luu manusiya' ni junya' tuu kaluuy-luuy labi man kitabi.

²⁰ Suga' ni sabana na, lai na silay Almasi pinakallum pabalik. Na pagka iya bay duhu'-duhu' pinakallum pabalik, inaa na bukti' mimon suku' na ma lay na matoy pinakallum du pabalik bbos-bbos.

²¹ Na manusiya' ina, kon da matoy, sabapan pabuwatan disu jama, yana Bo' Adam. Damikiyan, kon tabi pinakallum pabalik, sabapan pabuwatan disu jama du, yana Almasi. ²² Dan jinis me' halling, yana me' tabi sikamimon matoy sabap me' tabi panubu' Bo' Adam, damikiyan, pinakallum du kitabi pabalik sabap me' tabi tibuuk na ka Almasi. ²³ Suga' hāl me' tabi pinakallum itu, luu kitabi ka ira tabi. Almasi do' bay duhu' pinakallum, bo' pasunu' suku' na pag takka na. ²⁴ Pus me' looy, pina-ntan na me' Almasi pamarinta na pa mman Mma' na Tuhan. Suga' subay lay do' duhu' katis talloban Almasi mimon banta na, yana mimon kawasa-kapatut ka ga panghulu' ma nagga' pamarinta na. ²⁵ Batan ndang bay ginanta' me' Tuhan subay Almasi marinta ngkod-ngkoran ya' gi katis inanna' mimon banta na ndiyo' pāt battis na. ²⁶ Na banta na ina ma dambuli tinalloban, yana kapatoy. ²⁷ Bo' magbē' du bana ka suwat njawom kitab, ilooy ma yuk na, "Mimon-mimon inanna' me' Tuhan ndiyoan kawasa Almasi." †

Suga' ni ayat looy ilay, subay tallak ningkitabi ya' baw lay tabe' Tuhan ni diyoan kawasa Almasi. Batan kawasa-kapatut ma luu ni Almasi, Tuhan mismu bay ngandean. ²⁸ Pag katis ja' ina mimon-mimon inanna' ndiyoan kawasa Almasi, pina-ntan na me' Almasi dī na ndiyoan kawasa Tuhan supaya Tuhan sa patingkat langkaw magtakōk ni mimon-mimon.

²⁹ Balik ta pa hāl jama llum pabalik. Bong ilay bana jama ma lay na matoy ya' na pinakallum, oy sabap kasohean noho' pinandi para pagkahi da ma lay na matoy? Oy pus da buwat me' looy bong ya' na du pinakallum pabalik siga pagkahi da? ³⁰ Maka kami pun itu, oy tud kami subay lagi narapan umu kami mitsalahan jama noho' mme' ni Almasi bong mattan jama matoy ya' na du pinakallum? ³¹ Baan ta kam banahan, llaw-llaw situ ku nontongan kapatoy. Kanaalla situ bitsala ku. Subay ya' bana kagakan ku ni pagkatibuuk ku ka Papu' tabi si Isa Almasi, bo' ya' bana bay bitsala ku.

³² Ntuu tu ni Epesus, tanda' ehe duga jama niyaku, subay ga sila baanan sattuwa tawun me' da bay magkanaman aku. Na bong mattan ya' du luu masa jama pinakallum pabalik, oy tud ku amu-amu masaplag? Gam na tagongan ku, bo' ku mme' ni sagannap ma magsambatan, "Tu kam. Nginum-mangan ja' kitabi maglami-lami, taggaha' matoy na kitabi sumawung."

³³ Suga' daa kam ngandupang dī bi ngakig pamiki me' looy. Arapun ituu kannahun bi: Bong ina tabi samod ka jama maat, song hallom kalakkotan du tabi me'

† Kitab Jabul 8.6.

kadarihan da. ³⁴ Sangkon, mamiki do' kam paayad. Pakutuun bi na kaintongan maka tagongan bi na me' bi buwat dusa. Batan kaam ina nnaa ma amu-amu buwat dusa, tumatanda' na masi gi kam awam pasal Tuhan. Kon ku halling me' tuu mari kam iya'.

Karuha baran jama ma pinakallum pabalik

³⁵ Na adakala luu na baw nilaw, "Pooy me' Tuhan makallum jama matoy? Pooy bantuk baran tabi pag taabut tabi pinakallum pabalik?" ³⁶ Na jama ma nilaw me' looy ilay, ya' san bay pakoy da hona'-hona' da. Subay si' mindoga do' kam ni karuha bigi tinanom. Ya' sina tomo' bong ya' do' bay duhu' llabbong, bo' tinambunan me' kadari jama matoy.

³⁷ Pamintangan bi na bigi gandum. Bila ina bay na tinanom, pag tomo' na, mehe na pagbidnaan bantuk na ka jaman na bay llabbong. ³⁸ Pag sangkad na, luu na ya ka bantuk ma ndang bay ginanta' me' Tuhan ni-ya. Maka mimon jinisan bigi, kaniya-kaniya ka hantang na pag sulig da.

³⁹ Damikiyan, me' looy du silay karuha siga balnyawa ntuu ni junya'. San sila sibu'-sibu' balnyawa ma luu laha' da ka isi da, magjinisan du baran da. Luu manusiya', kahayop-hayopan, siga manuk-manuk ka daying, bo' ya' sibu'-sibu' baran da. ⁴⁰ Maka sarī man jinisan baran ntuu ni junya', luu du jinisan baran ta' langit. Bo' ya' du sibu' lingkak siga baran ta' langit ka siga baran ntuu ni junya'. ⁴¹ Bo' na, siga baran ta' langit ina, ya' du sibu' sahaya' da. Sahaya' mataallaw ya' sibu' ka sahaya' buwan. Siga potean pun, sarī du sahaya' da, bo' kaniya-kaniya du ka jinisan sahaya' da.

⁴² Dari yana me' siga baran ta' langit lawak pagbidnaan na ka siga baran ntuu ni junya', damikiyan, me' naa du sina pagbidnaan baran tabi ma kuhi gi matoy ka baran tabi ma llum saumu-umu. Kuwan baran tabi ma kuhi gi matoy, pag llabbong, ngahansu. Suga' taabut tabi pinakallum, luu na baran tabi ma ya' na kuhi matoy saumu-umu. ⁴³ Baran tabi itu ma llabbong, sallahan maka kulang basag. Suga' pag taabut tabi ina pinakallum, luu na baran tabi ma sukup kabantugan ka kawasa. ⁴⁴ Maka baran tabi itu ma llabbong, yana baran biyasa ma mandang ni hāl junya'. Suga' pag taabut tabi ina pinakallum, luu na baran tabi ma tattap mandang hāl Tuhan. Batan tiyap-tiyap ina luu baran ma mandang ni hāl junya', masti' luu du baran ma mandang ni hāl Tuhan. ⁴⁵⁻⁴⁷ Baran biyasa ina, ilooy ma luu isi na ka laha' na, luu bay sinuwatan njawom kitab bong pooy me' na bay pinapayak. Baran sibuwa ina yana tana' bay pinabuwat me' Tuhan lalla, bo' na bay pinakallum. Bo' ilooy na silay Bo' Adam ma ginalla Adam Sibuwa lakka man tana' junya'. Suga' hallom maka hallom na, luu na baw bay lahil Adam ni kaduwa, ginalla Adam Dambuli yana Almasi lakka man

sulga'. Bo' luu gi sina pagbidnaan da mehe, batan Adam Sibuwa ilay bay binuwatan kaallum. Bo' Adam Dambuli, lay ya dari Rū ma muwan kaallum ma natas saumu-umu. Sangkon, ndang masti' luu do' duhu' baran ma mandang ni hāl junya', bo' pasunu' baran ma mandang ni hāl Tuhan. ⁴⁸ Pagka me' looy, yana me' mimon manusiya' nutu lalla looy ma bay pinapayak lakka man tana', damikiyan, sagannap ma suku' Tuhan nutu na lalla looy ma bay lakka man sulga'.

⁴⁹ Dan jinis me' halling, sibuwa arat-tabiati lalla looy ma bay pinapayak lakka man tana' tutu tabi. Pag batnaa, arat-tabiati lalla looy na ma lakka man sulga' tutu tabi.

⁵⁰ Siga danganakan, hantak bitsala ku ilay si', baran tabi itu ma luu isi na ka laha' na, ya' luu lamud na ni pamarinta Tuhan. Batan baran tabi itu ma kuhi gi matoy sampay ngahalu', ya' luu kabigi'-bigian na ni hāl ma ya' luu masa na.

⁵¹ Batnaa baan ta do' kam hāl ma ya' gi bay pinalahil me' Tuhan maruhu'. Ni katakka Almasi ina bbos-bbos, kasohean suku' na ya' gi bay matoy, suga' mimon kitabi, ma llum ma matoy, pinabahauwan na. ⁵² Ilooy ilay mintu binakbul me' looy sakayi mata pakiraw du, magsabtan ka tabuli' ma dambuli tiniyup. Kuwan mimon suku' Almasi ma ndang lay na matoy, pinakallum na pabalik sampay luu na baran da bahau. Bo' ya' na kuhi matoy maka ya' na kuhi ngahalu'. Kuwan saganap ma masi llum, pinabahauwan na du baran da.

⁵³ Batan baran tabi itu ma kuhi gi matoy sampay ngahalu' masti' ginantian na ka ilooy ma ya' na kuhi matoy ka ya' na ngahalu' saumu-umu. ⁵⁴ Dari pag ina mintu luu na baran tabi ma ya' kuhi matoy, boho' na sina mintu binakbul na suwat njawom kitab, ilooy ma yuk na,

"Lay na ā kapatoy. †

⁵⁵ Ya' na luu dapat na makaat kitabi. Sampay ya' na luu kawasa na njata' tabi." ††

⁵⁶ Na kon ilay manusiya' matoy sabapan dusa. Ilooy man da ya' kailag buwat dusa sabapan sara'. Batan tiyap-tiyap luu sara', masti' tomo' ja' napsu manusiya' ngalangga. ⁵⁷ Suga' mehe me' tabi magsuku pa Tuhan sabapan pabuwatan Papu' tabi si Isa Almasi. Sabapan Papu' Isa, tumanjata' ja' kitabi man dusa sampay kapatoy.

⁵⁸ Sangkon siga danganakan ku, kakasi ku, pahallo-tun bi pangando bi ni Papu' Isa maka daa kam kuhi pinagsian. Gam pin pakutuun bi me' bi maghulas-sangsā' kalna' iya. Nandang ndang katoonan bi na du, ya' du senseng oy-oy pabuwat bi kalna' iya.

Sīn inanna' man nabangan siga suku' si Isa

16 Na pasal me' bi ngumpo sīn halli' ni pagkahi tabi suku' Tuhan ma sigpit ndooy ni Yahudiya,

† Kitab Nabi Isaya 25.8. †† Kitab Nabi Hoseya 13.14.

akigun bi ja' me' ilooy ma bay soho' ku ni siga baanan ma mme' ni si Isa ndooy ni Galatiya. ² Ahad-ahad subay kam sali'-sali' nganna' sīn ganta' tawop ka usaha bi. Bo' nnaun bi ja' supaya pag takka ku pilu, san ku ya' na maku mman bi sabap ndang sakap na tulung bi. ³ Bong ina ku mintu luu na nnaa, kuwan sagannap ma pene' bi masampay tulung bi pilay pa Jerusalem, buwanan ku sa sila suwat man makila sila ni siga danganakan tabi ndooy. ⁴ Maka bong baw bistahan bi pata' subay ku mme' ninsila, malaingkan hongan ku sa sila.

⁵ Batnaa maru situ ku pilay pa Masidunya. Lakka ku mandooy, bo' sa ku pilu nganda'-nganda' kaam. ⁶ Pag takka ku pilu pa mman bi, mura du situ ku hallom-hallom nnaa. Marean ta abut ku gi sampay paddus timpu tanne. Pag ku mintu sakap na palanja pa lahat sarī, bong ina ku tatabangan bi du ni biyahi ku, bilang mahap. ⁷ Bong itu nugut du Papu', ya' ku doman sat pahas-hās ja' nnaa ni lahat bi. Kainagon ku hallom-hallom do' ku nnaa mman bi.

⁸ Batnaa, ntuu na do' ku ni Epesus ngabut sampay paddus paballangan Pentekos, ¹⁹ batan luu na lawang mehe man ku masaplag ntuu. San meka ntuu nagga' aku, meka du baw doman pakale ni umanat ku sampay pitsaya'.

¹⁰ Na bong mintu bay takka pilu si Timuti, hasiyun bi sa paayad supaya ya' luu loman na ningkaam. Iya ilay, me' aku du, magtuyu' maghulas-sangsā' kalna' Papu'. ¹¹ Sangkon subay ya pag-aratan bi. Maka pag lakka na man lahat bi, tulungun bi sa ya supaya sannang pami-ki na lān na pitu pa mman ku. Iya ilay ka siga danganakan tabi ma sohe' na ndang inagad me' ku.

¹² Na kuwan danganakan tabi si Apolos, sabuli-buli ku situ bay nganjung iya noho' mme' ni siga danganakan tabi pilu nganda'-nganda' kaam, suga' ya' gi ya kono' kasakap. Bā' na, pilu sa ya bong luu na dapat na.

Katapusan bitsala si Pol

¹³ Na katapusan bitsala ku, daa kam kuhi usik man umanat mahap ma kinapitsayaan me' tabi. Iyakin kam mari kam ya' taboo magsi'. Subay kam bahani mō' kabanahan. Maka patagguhun bi iman bi. ¹⁴ Ni mimon kahalan bi, ilooy subay isbatun bi me' bi maasean jama.

¹⁵ Na nnaa ina ni Akaya, katoonan bi na du ga si Estepanas sampay na jama luma' na bay duhu' pitsaya' ni Papu' Isa. Sila ina basag nabangan siga suku' Tuhan. Sangkon na siga danganakan, junjung ku na ningkaam, ¹⁶ ngasip ja' kam ni jama me' sila sampay ni soysoy me' karuha sila maghulas-sangsā' kalna' Papu'.

¹⁷ Batnaa, tud gāk ku luu na takka ga si Estepanas, si Portunatus ka si Akikus man lahat bi. Dari san kam ya' luntuu, sila na ganti' bi mari kulang intom ku ningkaam. ¹⁸ Tud bay sila magāk atay ku. Nnaa pun ni lahat bi, katoonan ku du lay du sila magāk atay bi. Jama me' sila itu pata' pinakale.

¹⁹ Batnaa, pasampay ku do' ningkaam salam duwaa siga baanan suku' si Isa ni kakawum-kawman ntuu ni Asiya. Si Akila ka si Prisila pun sampay mimon suku' si Isa ma mme' numba ni luma' da, lay du noho' masampay salam duwaa da ningkaam. ²⁰ Sampay mimon danganakan tabi ntuu ni Epesus, lay du noho' masampay salam duwaa da pa mman bi.

Na bila kam sitammu-tammu, jara-jara kam me' ndang tabiat jama sikaase'-kaase'.

²¹ Ni katapusan suwat tuu, aku na situ si Pol, nuwat salam duwaa ku ningkaam ka tangan ku mismu. ††

²² Kamura-murahan soysoy ya' luu ase' na ni Papu' Isa sinumpa'an du me' Tuhan. Kamura-murahan takka na Papu' de'-dē'.

²³ Dambuli man inaa, barakat ningkaam man Papu' tabi si Isa Almasi. ²⁴ Tud mehe ase' ku ningkaam sikamimon pagkahi ku ma tibuuk ka si Isa Almasi.

Wassalam

†† *Tabiat si Pol tuktuk na nuwat pa mman suku' si Isa, luu soho' na tukang nuwatan iya. Suga' tuktuk ni katapusan bitsala na, iya na mismu nuwat.*

† *Ndaun futnot ni Salsila siga Rasul si Isa Almasi 2.1.*

2 Korin

Pahati

Suwat tuu itu bay sinuwatan me' si Pol, yana disu rasul si Isa Almasi. Iya ilay bay duhu' masaplag umanat mahap pasal si Isa ndooy ni दौर Korin. Dari sabap me' na bay masaplag, meka na jama Korin bay pitsaya' ni si Isa.

Pag-anu, lay gi palanja si Pol masaplag pa kalahat-lahatan sarī. Suga' sasang na masaplag, hallom maka hallom na, lay na baw taaka na luu kasohean magsian suku' si Isa ndooy ni दौर Korin. Dari lay si Pol nuwatan suku' si Isa man maintoman sila kabanahan.

Na song hallom, sabap gampang si Pol ninsila, lay soho' na si Taytus pilay pa दौर masā bong tud bay du sila mme' ni palbiantan na ni bay suwat na sibuwā. Dari sasang si Pol ndooy ni Masidunya, ilooy ma takka na si Taytus moo habal pasal suku' si Isa ndooy ni दौर Korin. Bā' na, tud lay du bay kinanna me' da palbiantan na sampay lay na du halin pangatayan da. Salla na, ni tuntut si Taytus, luu na baw kono' bay pasalluk siga guru palsu pa jawom baanan suku' si Isa sampay lay gi mitnahan si Pol. Ba'-bā' da, ya' luu kapatut si Pol magrasul. Bo' na, ya' ya kono' taasahan.

Dari sabapan bay tuntut si Taytus, lay du si Pol nuwatan ga suku' si Isa ni दौर pabalik, yana suwat tuu na ni kaduwa na. Njawom suwat tuu, si Pol nuntut jinisan kabinsanaan bay talingkaan na bong pin tapasampay na ja' umanat mahap pasal si Isa ni manusiya', awla na ninsila ndooy ni दौर Korin.

Maka luu gi njawom suwat tuu si Pol maintoman suku' si Isa ndooy ni दौर pasal gara' da nulung siga pagkahi da ma sigpit banahan ndooy ni Yahudiya.

Ituu bay sinuwatan me' si Pol luu na ga duwampu'-liman taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

2 KORIN

1 Ituu itu aku, yana si Pol, disu rasul si Isa Almasi man kahandak Tuhan. Suwat tuu lakka man kami ka danganakan tabi si Timuti pa mman bi ma mme' ni si Isa, yana suku' Tuhan nnaa ni दौर sampay ni sikaliput Akaya. †

² Kamura-murahan binuwanan na pin kam kasanngan ka barakat me' Mma' tabi Tuhan ka Papu' tabi si Isa Almasi.

Tuhan tukang magamgaman atay tabi

³ Pudji tabi Tuhan, Mma' Papu' tabi si Isa Almasi. Iya ina Mma' tabi du ma basag manimbangan kitabi maka magamgaman atay tabi. ⁴ Iya ina tukang magamgaman atay tabi tuktuk luu kasusahan tabi supaya kitabi na baw pandoy magamgaman siga pagkahi tabi ma njawom kasusahan. Dari pamiki ayad ma takole' tabi man Tuhan, man tabi na baw magamgaman jama.

⁵ Na me' kitabi itu suku' Almasi, masti' me' iya du kitabi lumingka' njawom jinisan kabinsanaan. Suga' sa basag-basag binsana' njata' tabi, mas basag gi me' tabi pinagamgaman me' Tuhan sabap me' tabi tibuuk ka Almasi. ⁶ Sangkon san itu kami bininsana' sabap me' kami masaplag, pa kaayaran du ningkaam sampay man bi na salamat. Batan pagka wā kami pinagamgaman me' Tuhan, ilooy na kon kami pandoy na magamgaman kaam. Pag toklas na, katatas na du kam ni kabinsanaan me' ilooy ma daran talingkaan kami. ⁷ Sangkon ya' kami gawa pasal kaam. Batan katooan kami bila kam bininsana' me' karuha kami, masti' me' kami na du kam pinagamgaman me' Tuhan.

⁸ Siga danganakan, tuntutan ta do' kam pasal kabinsanaan ma bay talingkaan kami ndooy ni Asiya. Tud bay landu' basag laug njata' kami. Agon ya' na tatatas kami sampay ya' na san kami bay ngaholat ga llum gi kami. ⁹ Kanna kami ndooy na bay katobtoban umu kami. Suga' ilooy na man kami bay mamintang subay Tuhan ja' asahan kami, sa' na dī kami. Batan iya Tuhan Sangat Kawasa ma tukang makallum jama matoy. ¹⁰ Ni kaehe kawasa Tuhan, lay ya maddusan kami man ba-

† Ni batnaa, Akaya yana lahat inawnan Greece.

haya looy ma adak na kapatoy ningkami. Dari iya sa sina asahan kami maddusan kami sumawung sumilan.¹¹ Na kuwan kaam, bong ina kam makuhan kami na pin duwaa, tabang mehe sina ningkami. Bo' na, meka na du sina mintu jama muwan pagsukuhan pa Tuhan pag taaka da kinabbul na duwaa bi ningkami.

¹² Siga danganakan, ituu itu kagakan kami: Tatantu kami sutsi' ja' niat atay kami ni mata Tuhan. Maka katoonan kami ya' luu pabuwat kami man kami taawnan ya' bonto ni mimon jama, awla na ningkaam. Ni mimon pabuwatan kami, ya' kami mangasa ni akka kami di kami. Ilooy ya asahan kami yana ase'-tabang Tuhan.

¹³⁻¹⁴ Na suwat kami itu sikamimon ningkaam, masti' tahati bi ja' sina pag batsa bi. Tud ya' luu maksud kami nindi-nindi. Kamura-murahan tuktuk bi matsa siga suwat kami, tabista bi du tud hilas ase' kami ningkaam. Batnaa tu, boho' sabahagi' njawom atay kami katoonan bi. Suga' kainagon ku, song hallom, katoonan bi du labbasakayi. Bo' na, ilooy banahan puhung ku, pag taabut ni llaw tabi sali'-sali' siawop ka Papu' tabi si Isa, tapag-abbu bi na du kami me' karuha kami mag-abbu ningkaam.

Gara' si Pol ya' tabawus

¹⁵⁻¹⁶ Na pagka ndang tatantu ku gāk kam sitammu ka aku, min duwa na ku bay bagara' pahās pilu pa mman bi. Sibuwaa, niat ku pahās lān ku pa Masidunya, pag balik ni lān ku pabeleng mandooy. Bong si' ilay bay tabawus, min duwa na kam bay tabuwanan ku supaat. Pag lupus, bo' ku tatulung bi lān ku palanja pa Yahudiya. ¹⁷ Suga' san baw tu ku ya' na bay tabawus pilu, ya' baw sina sikatuwa' bong luu kasohean nnaa mista aku jama ya' taasahan. Ya' ku me' jama ma ya' ngisbat Tuhan, os-os ngoho' pilu sa ku san ya' luu niat njawom atay ku. ¹⁸ Kami tu, akig kami ja' Tuhan magkanaalla. Sangkon bitsala kami ningkaam masti' bana ja' mimon. ¹⁹ Damikiyan Anak Tuhan, yana si Isa Almasi, ma bay pinasaplag me' kami ka ga si Saylas ka si Timuti ningkaam, masti' kanaalla du. Mimon bitsala na bana sadja', ya' kuhi baluba. ²⁰ Bo' na, mimon ma bay njanji' me' Tuhan, lay du bana tinuman njata' Anak na. Sangkon kabā' kitabi mattan du Tuhan kanaalla mme' ni lapa na. Bo' ilooy na silay kaboo kitabi mudji iya. ²¹ Lagi' na, Tuhan ina tattap nabangan kitabi mari kitabi tattog mme' ni Almasi. Maka iya na du sina bay mene' kitabi binuwat suku' na. ²² Damikiyan iya na du sina bay maasok Rū Sutsi' pa jawom atay tabi tanda' suku' na na kitabi. Bo' Rū Sutsi' ina yana bukti' man tabi kasiguru kole' mimon ma bay njanji' me' Tuhan ni suku' na.

²³ Na danan ku ilay ya' na bay tabawus pilu pa Korin, ilu na Tuhan pakale-kale, man ku ja' ngilagan paddi atay bi bong luu gi kam nnaa ma subay na pin sahawi

ku. ²⁴ Kamasa', ya' du baw tu ga subay na pin kam pas-tul kami ni hāl pangando bi ni Almasi. Nandang katoo-nan kami na du hallot na pangando bi niiya. Kami tu, doman ja' nabangan kaam supaya ya' maglumba kagakan bi.

2 Dari njawom atay ku, gam na ku ya' na do' pilu bong gantaan man bi gi magkasusahan me' karuha waktu ku bay pilu maruhu'. ² Batan bong ina kam buwanan ku na baw kasusahan, soy sa nnaa takapin magāk aku? ³ Sangkon lay na do' bay paruhu' ku suwat ku man mitsalahan kaam, taggaha' pag pilu ku, susa na baw ku le' bi. Bo' kainagon ku ilay si', tuktuk ku pilu, subay ku kole' ja' kagakan njata' bi. Batan katoonan ku, tiyap-tiyap ku gāk sabapan kadarihan bi, malaingan gāk du kam. ⁴ Jaman ku bay nuwatan kaam, lassa hansu na ga atay ku susah kadarihan bi nnaa, sampay lay na ga ngattap bohe' mata ku. Kamura-murahan tabista bi du maksud ku bay nuwat man makitahan kaam ehe ase' ku ningkaam, sa' ga man masusahan kaam.

Kaampunan ni lalla ma bay buwat dusa

⁵ Na ni kapasal lalla looy ni baanan bi ma bay buwat dusa, † bana lay du silay ku pingka' magkasusahan sabapan na. Suga' bistahan ku, sa susa-susa ku, mas mehe gi susa bi sikamimon. Sangkon ni hāl inaa, ya' na ku doman mitsala paeka taggaha' landu' me' bi susa. ⁶ Saddong na du silay me' bi bay mainsapan iya. ⁷ Sangkon batnaa, ampunun bi na ya. Pagamgaman bi na atay na, taggaha' lay na baw ya mintu patatak hangat ngandung kasusahan. ⁸ Junjung ku na ningkaam, pakitahan bi na ya bukti' masi kam maase' niiya.

⁹ Aku ilay bay nuwatan kaam maruhu' pasal lalla looy man ku ja' mindoga bong kam bana-bana du mme' ni kallong ku atawa niya'. Kahapan lay du kam mme'.

¹⁰ Dari batnaa tu, bong kam ngampun lalla looy, masti' ampun ku na du ya. Maka bong bistahan bi luu dusa na niyaku, ilu na Almasi pakale-kale, masti' ampun ku na du ya kalna' kaam, ¹¹ supaya kitabi ya' tumandiyo' me' Ibilis. Batan katoonan tabi na du angan-angan Ibilis ngalangkat pagkatibuuk tabi.

Gampang si Pol ni si Taytus

¹² Na ni bay palanan ku masampay umanat mahap pasal Almasi, lay ku bay nakka Troas. Ndooy si', lay na ku binuwanan lawang me' Tuhan masaplag. ¹³ Suga' san me' looy, gampang na pin ku sabap danganakan tabi si Taytus ya' bay kaluwa ni waktu man kami bay tugun. Dari lay na ku muwan salam duwaa ni siga

† Me' kasohean mista, jama looy ilay ma awnan si Pol yana disu pagkahi da suku' si Isa ni Korin ma bay magjina. Ndaun salsila na ni 1 Korin 5.1-5.

pagkahi ku ndooy ni Troas, bo' ku lay na pawus pa Masidunya miha iya.

Umanat mahap me' sapantun bawu insallan hamut

¹⁴ Suga' san me' looy, magsuku ku pa Tuhan sabap luu na pin ya magmundaan kami supaya wā kami tu-manjata' san gi oy katuwa' ningkami. Kon me' looy sabap tibuuk na kami ka Almasi. Batnaa pinakoy na pin situ kami me' Tuhan ngalataan kalahat-lahatan masampay umanat mahap pasal Almasi. Umanat mahap ina me' sapantun bawu insallan hamut ma muhag-muhag ni sikaliput lahat. ¹⁵⁻¹⁶ Bo' kasulutan bahanan Tuhan ni bawu na. Salla na, ya' sali' pangukan manusiya'. Ni sagannap ma song pa nalka', umanat kami subay ga bawu sumpatoy. Dari pagka ya' sila pitsaya', ilooy du takole' da katiksaan nyawa. Bo' ni sagannap ma song sinalamat, umanat kami subay ga bawu insallan hamut ninsila ma moo sila pa jawom kaallum bahau.

Suga' inawnan moo jama ma song tanalka' pa jawom kasalamatan, tud ya' sina takaya le' manusiya' ni dī da. ¹⁷ Kahapan, man tabang Tuhan, takaya kami na. Salla na, meka na batnaa ya' kanaalla masaplag umanat Tuhan. Ilooy du puhung da sīn. Bo' ningkami itu, ya' baw tapiki kami me' naa. Ilu na Tuhan pakale-kale, tud hilas situ me' kami masaplag. Me' kami itu sosohoan Tuhan sampay tibuuk ka Almasi, masti' kanaalla sadja' umanat kami.

Suku' si Isa ndooy ni Korin binilang suwat man makila si Pol

3 Na adakala luu na baw kasohean nnaa mista bit-sala ku nsini' man ku ja' mantug dī kami. Suga' oy tud kami buwat me' looy? Nandang katoonan bi na du bong soy kami, sa' ba? Sa' situ kami me' guru kasohean, subay na pin moo suwat pa mman bi man nanglitan sila supaya sila hinasi. Damikiyan, bong itu kami pa lahat disu, san kami ya' na maku suwat mman bi pin kami hinasi ja' me' jama. ² Batan kaam na sina mis-mu bilang suwat ma nanglit sampay makila kami. Batan tumatanda' na sina ehe pagbidnaan arat-tabiat bi batnaa ka maruhu' sabap me' bi bay pitsaya' ni umanat kami. Sangkon sibu' du sina kam ka suwat ma moo kabantugan ningkami binatsa me' sikamimon. Bo' ya' na sina kam kuhi lakka man jawom atay kami. ³ Dan jinis me' halling, sabap lay na kam pitsaya' ni umanat kami, tadalil na kam pa suwat bay sinuwatan me' Almasi pa mman sikamimon. Batan tuktuk liling jama kawul-piil bi, sibu' du ka bay na sila matsa kaayaran Almasi njata' bi. Suga' sa' baw ina kam me' karuha suwat ma bay sinuwatan ka ũng. Arapun kaam ina me' sapantun suwat ma bay sinuwatan ka Rū Sutsi' lakka man Tuhan sabanna ma llum saumu-umu.

Maka panohoan Tuhan ina lay na sinuwatan njawom atay bi, sa' na me' maruhu' bay gi sinuwatan ta' siga batu ni bay jaman Nabi Musa.

⁴ Na kami itu, ya' kami duwa-duwa, tud bay situ kami pinene' me' Almasi binuwat sosohoan na kalna' Tuhan. ⁵ Bo' na, katoonan kami na du bong inawnan kapandoyan kami, sa' situ lakka man dī kami, arapun lakka man Tuhan. ⁶ Maka Tuhan du sina nganggaosan kami masaplag pagsulutan bahau ni antara' iya ka manusiya' mari jama mahap na niiya. Ni pagsulutan bahau ina, Rū Sutsi' ndean me' Tuhan ni manusiya'. Bo' ni pagsulutan sibuwa, sara' bay ndean ni manusiya'. Ni pagsulutan sibuwa ina, bong jama do-man mahap na pa Tuhan, subay bogbogan da sara. Salla na, ilooy du takole' jama man sara' yana katiksaan nyawa batan ya' luu kabogbog labbasakayi. Bo' ni pagsulutan bahau ina, kole' na kitabi kaallum bahau sampay kasampulnaan nyawa saumu-umu man saba-pan Rū Sutsi'.

⁷ Paintoman ta do' kam jaman sara' ma bay sinuwatan ni batu bay pinasampay ni Nabi Musa. Lay na ga pingka' ninag luwa Nabi Musa me' sahaya' Tuhan. Bo' kasilawan na ga bangsa Israil ma bay nganda' ni luwa na. Suga' lay du baluba sinag looy sampay lay na lakka. Na bong bay kainu-inu katakka sara' san ilooy na sabapan man jama tiksa' nyawa da, ⁸⁻⁹ labi na sa' kainu-inu katakka Rū Sutsi' ma poonan kaallum bahau maka kasampulnaan nyawa. Bo' na, njata' pagsulutan bahau ina, inaa na man manusiya' initung intong. Bo' njata' pagsulutan sibuwa, inaa na sabapan man manusiya' kalabuan hukuman. ¹⁰ Dari minsan ina ayad sara', pag takka ja' pagsulutan bahau, san du pooy bay ehe kaayaran sara', lay na pababas le' ehe kaayaran pagsulutan bahau. ¹¹ Dan jinis me' halling, bong ayad pagsulutan sibuwa ma sanda'-sanda' ja', labi na sa' ayad bahanan pagsulutan bahau ma natas saumu-umu.

¹² Dari pagka bidna' na ehe kaayaran taholat tabi njata' pagsulutan bahau, ya' na situ kami alang-kapalang masaplag. ¹³ Sa' kami me' bay jaman Nabi Musa lay gi nambunan luwa na supaya ya' takita le' pagkahi na bangsa Israil sinag luwa na baluba sampay lakka. ^{†14-15} Salla na, kuwan pagkahi ku bangsa Israil, labba man maruhu' ngabut sampay batnaa, tud tohas kōk da. Sangkon tuktuk da matsa sara' Nabi Musa, masi du ya' tahati da kamaatunan na. Dari ko ngawon, tambun ni luwa Nabi Musa me' lay na sinaynan pa jata' pamiki da. Bong ina sa' Papu' ngalakka, ya' na kuhi lakka tambun ni pamiki da.

¹⁶ Kamasa' bong baw ina paling da na munda' da pa Papu', masti' kinaddoan na du sina tambun looy. ¹⁷ Na ilooy ilay si' ma bay awnan ku Papu', yana Rū Papu'.

† Ndaun Kalakka 34.29-35.

Dari soysoy ina pinaasokan Rū Papu', malaingkan sumunsaya' na ya batan paddus na ya man sakup sara'.¹⁸ Dari kitabi itu batnaa, pagka lai na kinaddoan tambun ni pamiki tabi, tumampak na ningkitabi ehe kaayaran Papu'. Maka hangat kinanna me' tabi kaayaran na, hinalin na pin sina pagkajama tabi le' Rū na ngabut sampay sumibu' na kitabi ka arat-tabi na.

4 Ni kaehe timbang Tuhan, lay kami pene' na masaplag umanat mahap. Sangkon ya' kami jamu maghulas-sangsā' kalna' iya.² Lay na labbahan kami mimon pabuwatan kaiya'-iya' ma subay na pin tinapuk. Dari ya' situ kami ngandupang jama atawa pun nabid isi umanat mahap ma bay hinalap ningkami me' Tuhan. Isu-isu kabanahan pasampay kami. Bong si' ina jama bonto, basta tabista da ja' situ bana bitsala kami. Lagi' na, katoonan Tuhan du sina.

³ Salla na, kasohean baw ya' tahati da umanat mahap ma pinasaplag me' kami. Suga' sabana na, kon da ina ya' kahati sabap ya' sila doman pitsaya'. Sangkon lān tinūs me' da song pa nalka'.⁴ Ya' sila pitsaya' sabap pikilan da lay na tinambunan me' Ibilis ma buwat dī na tuhan ni junya' tuu. Sangkon ya' tapadantaan pamiki da me' umanat mahap pasal ehe kaayaran ilooy ma pulna' limbagan Tuhan, yana Almasi.

⁵ Na kami tu masaplag, sa' ga man kami maehe dī kami, arapun man kami maehe si Isa Almasi. Sangkon pinasaplag me' kami iya yana Papu'. Maka kami tu, tukang ngintu kaam sadja' sabapan ase' kami ni si Isa.

⁶ Na jaman junya' ilay bay pinapayak, lay Tuhan noho' danta' ninag njawom lindom. † Pag batnaa, sibu' du ka lay balikan na batan lay na baw ya marantaan pamiki tabi. Dari tahati tabi na ehe kaayaran na man sabapan pabuwatan na bay mapitu si Isa Almasi pa junya'.

Alta' njawom siga kibut

⁷ Kami itu me' sapantun kibut ma mura ja' passa' bay inisihan alta' hagaan sa' alang-alang. Alta' ma awnan ku ilay si' yana ladjiki' ningkami bay kawakilan masaplag umanat mahap. Kami itu bay pene' Tuhan san ya' luu kawasa kami supaya oy-oy pabuwat kami, tumatanda' man kawasa na, sa' ga lakka man kawasa kami.⁸ Dari man kawasa Tuhan, minsan kami daran tumabba' njawom kabinsanaan kayli-kawnan, ya' du kami takole' llappi'. San tamūd sobot pamiki kami, ya' du tungkas iman kami.⁹ San kami nilaugan, luu na pin Tuhan ngunungan kami. San kami binono', ya' du baw man kami binasa.¹⁰⁻¹¹ Paninggai-paninggai kami masaplag, wā kami nontongan umu kami. Batan ndang bong ina kitabi tibuuk ka si Isa, lumingka' ja' sina kitabi ni kabinsanaan me' bay talingkaan na. Suga' atas kami binuwat me' looy bong pin takita jama ja'

† *Ndaun Panagnaan ni Awwal Jaman 1.3*

kaallum Almasi njata' kami.¹² Dari san tu kami wā nontongan kapatoy, lay du bay pa kaayaran ningkaam sabap pag toklas na, lay na kam kole' kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na.

¹³ Ya' kami jamu masaplag sabap pitsaya' kami ni umanat ma bay hinalap ningkami. Ikut kami ja' suwat njawom kitab, ilooy ma yuk Nabi Daud, "Pitsaya' ku, ngkon ku bay mitsala." ††

¹⁴ Dari masaplag na pin kami san gi man kami matoy. Batan katoonan kami pagka Tuhan lay makallum Papu' Isa, masti' pakallum na du kami sabap tibuuk na kami ka iya. Sarī man kami, sampay ina kaam, pinakallum du sina mintu supaya kam tabe' na ningkami binoo me' Tuhan pa awpan na.¹⁵ Dari san meka laug bay talingkaan kami, pa kaayaran du sina ningkaam. Bo' na, mangkin pasōng laug njata' kami, mangkin pasōng ehe tabang Tuhan ningkami. Pag toklas na, meka na sina jama muwan pagsukuhan pa Tuhan, pamaehe kabantugan niiya.¹⁶ Sangkon ya' kami kuhi jamu maghulas-sangsā' kalna' Tuhan. Kami itu, san palamma na pin anggawta' baran kami, magsasōng na pin baw taggu iman kami llaw pa dangallaw.

¹⁷ Na siga kabinsanaan ma tatasan tabi itu batnaa, tabilang maggaan du bong binista ka ehe kabantugan ma ngagad kitabi. Kabantugan looy ilay mintu natas samumu-umu, bo' kabinsanaan njata' tabi batnaa pingka' ja' du.¹⁸ Dari kitabi itu, kon tabi natas batan ilooy pinandang me' tabi ma ya' takita, yana hāl Tuhan. Batan siga pakaradjaan ma takita ina ntuu ni junya', sanda'-sanda' ja'. Bo' siga ilooy ma ya' takita natas saumu-umu.

Baran bahau

5 Na baran tabi itu me' sapantun luma' sanda'-sanda' ja' man tabi pahanti' halloman tabi ta' junya'. Maka katoonan tabi du, bong lay na langkat, masti' luu du ganti' na luma' bahau ndooy ni sulga'. Intong na, baran bahau. Bo' luma' looy ilay mintu sa' na me' hantang luma' ma pinabuwat me' manusiya', batan lakka man Tuhan ka natas saumu-umu.² Batnaa tu, dari ko ngawon, ngandahing na kitabi ni kaehe kainagon tabi kole' luma' looy. Awnan ku ilay si' yana baran bahau man sulga'.³ Baran tabi ilay mintu man sulga' tadali pa juba nyawa tabi mari kitabi ya' taawan nantang.⁴ Halloman tabi itu pahanti' ni baran tabi batnaa, dari ko ngawon, ngandahing na kitabi sabap meka kasusahan tabi. Suga' sa' baw tu ga hatiyan na doman na kitabi matoy. Sat na ja', agon ya' na kitabi kaagad masa man baran tabi ma kuhi gi matoy ginantian ka ilooy ma llum saumu-umu.⁵ Kitabi itu, ndang lay na sinaddiya me' Tuhan kole' baran lakka man sul-

†† *Kitab Jabul 116.10.*

ga'. Lagi' na, Tuhan du sina bay maasok Rū Sutsi' ningkitabī, yana bukti' man tabi kasiguru kole' mimon bay sinuku' ningkitabī bbos-bbos.

⁶ Sangkon tatantu tabi masti' luu ja' sina kasongan tabi ayad banahan. Kamasa', katoonan tabi du, hallo-man tabi itu ya' gi bay ngambanan baran tabi ma biyasa ntuu ni junya', ya' gi kitabī kapagdambuwa' ka Papu' Isa. ⁷ San me' looy, halloman tabi itu llum ni junya' tuu, mangando ja' kitabī ni Papu' Isa san ya' gi takita tabi ilooy ma bay hinalli' ningkitabī. ⁸ Sannang na pamiki tabi batan tatantu tabi masti' luu ja' kaa-yaran ngagad kitabī. Batan katoonan tabi na, mas mahap gi kitabī sakkat ka baran tuu supaya kitabī kapagdambuwa' na ka Papu' Isa. ⁹ Dari sabagay lay na kitabī ngambanan baran tuu atawa niya', pakutu' tabi na ja' me' tabi nulut kahandak Almasi. ¹⁰ Batan ndang bay sina ginanta' ningkitabī sikamimon pinaawop ni Almasi hinukum. Pag-anu, bo' tabi tinungbasan na sabapan mimon ma bay pabuwat tabi mahap-maat.

Angan-angan si Pol moo jama pa jawom okoman Tuhan

¹¹ Na pagka katoonan kami katawu-tawu hukuman Papu' Isa, sabuli-buli kami na situ mitsalahan jama noho' pitsaya' niiya. Katoonan Tuhan du sina ya' luu sarī niyat njawom atay kami. Kamura-murahan kaam pun, tabista bi du. ¹² Bitsala ku ilay si' ni suwat tuu, ya' luu maksud ku muhung sinanglitan. Arapun lay ja' ku maan kaam kabanahan supaya luu man bi ngandapitan kami ni siga guru palsu nnaa ma tigi' madiyo' kami. Sila ina, ilooy du hagaan ninsila mantug ntan da, bo' ya' san paruli da bong oy niyat njawom atay da. ¹³ Kasohean ina nnaa, pag nda' da bidda' na ehe tuyu' kami kalna' Tuhan, ba'-bā' da, lungay kami man panganna. Suga' ya' dari oy na bong bistahan da lungay kami man panganna atawa niya'. Ilooy du puhung kami bong pin sinanglitan ja' Tuhan maka bong pin kole' ja' kam kaayaran njata' kami. ¹⁴ Ngkon kami itu magtuyu' kalna' Almasi sabap tabista kami ehe ase' na ni manusiya'. Inaa sina muwansangan kami masaplag. Tanda' ehe ase' Almasi, lay na ga ya nongan umu na ganti' manusiya' sikamimon. Dari me' tabi ngingat, mimon kitabī lay na du tabe' matoy niiya. ¹⁵ Kon na ilay Almasi bay matoy ganti' sikamimon supaya sagannap ma kole' kaallum bahau makutu' kahandak na, sa' na kahandak da. Bo' pata' du baw lay batan iya bay matoy sampay pinakallum pabalik kalna' manusiya' sikamimon.

¹⁶ Sangkon batnaa, pagka pakutu' tabi na kahandak Almasi, ya' na sibu' me' tabi manding jama ka bay jaman tabi ya' gi pitsaya' ni Almasi. Jaman looy ilay, sampay Almasi sarī du bandingan tabi niiya. ¹⁷ Pag batnaa, tabista tabi na, soysoy tibuuk ka Almasi, sibu' du

karuha da ka jama bahau bay pinapayak. Pagkajama da maruhu' ma nabiat nulut dī da, ya' na luu. Ya' na sibu' ka maruhu' batan luu na pagkajama da bahau ka kaallum da bahau. ¹⁸ Na ilooy ilay si', sikamimon man gantaan Tuhan.

Bistahun bi do', san kitabī bay ndusa pa Tuhan sibuwa, lay gi ya buwat jalan man tabi mahap na niiya njata' pabuwatan Almasi. Bo' lay gi Tuhan nguwakilan kitabī noho' mahati jama bong pooy me' da mahap na niiya. ¹⁹ Dari me' tuu situ umanat bay soho' Tuhan pinasampay ningkitabī: Njata' kapatoy Almasi, ilooy na man Tuhan muwanan sikamimon manusiya' lawang man da mahap na niiya sampay ya' na initung me' na dusa da.

²⁰ Kitabī itu yana siga wakil Almasi. Sangkon bila kitabī mitsalahan jama, sibu' du karuha tabi ka Tuhan mitsalahan sila. Halling tabi ninsila, "Junjung kami na ningkaam kalna' si Isa Almasi, tusun bi na lān man bi mahap na pa Tuhan. ²¹ Bistahun bi do', san ya' luu dusa Almasi samasakali, lay na ga ya binuwat me' Tuhan subay ga baldusa batan mimon dusa tabi lay na tinanggung me' na. Kon na bay buwat me' looy supaya dari jama intong na kitabī me' karuha kaintongan Tuhan man sabapan pagkatibuuk tabi ka Almasi."

6 Na me' kitabī tu sali'-sali' limbang Tuhan ngaliyun manusiya' pa mman na, junjung kami na ningkaam, daa na pasensengan bi ase' Tuhan ningkaam. ² Intomun bi palman njawom kitab, ilooy ma yuk Tuhan, "Pag mintu taabut waktu bay ganta' ku, kabbul ku na duwaa bi. Tabang ta sa kam mari kam selamat." ^{††} Siga danganakan ku, baan ta kam banahan, ituu na situ waktu bay awnan Tuhan. Hati na, ituu na situ masa man manusiya' kole' kasalamatan.

³ Sangkon kami itu, sabuli-buli kami ngilagan oy-oy kawul-piil ganta' man kami tasahawi. Ilooy ilagan kami taggaha' luu gi sabapan man jama nuwak umanat kasalamatan ma pinasaplag me' kami. ⁴ Kainagon kami ni mimon tangge-tingkō' kami tumatanda' ni jama bana-bana kami sosohoan Tuhan. Inaa sina kon kami natasan jinisan kabinsanaan, kamalasa hiyan ka kasusahan. ⁵ Tamūd llagpi' kami sampay njil. Tamūd llān kami me' siga baanan jama hiluhala' nguntra kami. Sarī gi, daran ya' luu kahali kami hangat kami maghulas-sangsā' masampay umanat mahap. Tamūd natas na ja' kami ya' tuli timpus dambahangi sampay naggaan lingantu. ⁶ Maka tanda' kami sosohoan Tuhan, ya' luu pabuwat kami oy maka oy na man kami taawan sabu. Bo' na, tumatanda' du luu pangahati kami

† Maruhu' me' ga si Pol manding manusiya', hagaan sila bong luu pangadji' da, bong luu ntan da atawa balkanan sila. Pag batnaa, tabista da na mimon manusiya' hagaan pa Tuhan. Maruhu' me' da bay manding Almasi, manusiya' ja' ya. Pag batnaa, tabista da na Anak Tuhan ya. †† Kitab Nabi Isaya 49.8

ni kitab. Sarī gi, taha' pasensiya kami maka manimbang kami ni jama. Maka tumatanda' du pinagmundaan kami me' Rū Sutsi'. Maka hilas ja' ase' kami ni mimon manusiya'. ⁷ Bila kami magnasih, kabanaan ja' mimon ma pinō' me' kami, bo' tumatanda' luu ja' kawasa Tuhan njata' kami. Kaintongan kawul-piil kami yana pakakas kami man ngatuhan soysoy nguntra kami. ⁸ Dari kami itu, sinanglitan na ka kami atawa pinadiyo', pinitnahan na ka kami atawa binitsala pa kaayaran, basta buwat ja' kami kaintongan. Salla na, san kami bonto, ba'-bā' kasohean, pangandupang lagi kami. ⁹ Me' kasohean buwat kami, subay ga jama ya' takila. Mingkan, kinatoonan kami me' sikamimon. Daran gi kami nontongan kapatoy. Kahapan masi gi du baw kami llum. Damikiyan, daran kami binono'. Kahapan ya' gi du baw kami bay matoy. ¹⁰ San ya' taambat kamalasaheyan talingkaan kami, ya' du baw bay maglumba kagakan njawom atay kami. San kami miskin, meka na baw jama magkadayaan me' kami ka alta' ma natas saumu-umu. San ya' luu oy maka oy na ni junya' tuu ma taawnan kami dapu, pagka kami tibuuk na ka Almasi, mimon ma luu niya, ningkami na du.

¹¹ Na siga danganakan kami nnaa ni Korin, kami itu mitsala, ya' luu sinipuk njawom atay kami, batan tud maase' kami ningkaam. ¹² Bong sabagay lay na maglumba me' tabi sikaase', sa' na situ man kami. ¹³ Dari pagka me' ku ngingat anak ta na kam, bong si' dari, sibuan bi na ase' kami ningkaam.

Ya' dari suku' si Isa tibuuk ka jama ma ya' pitsaya'

¹⁴ Siga danganakan, daa kam nibuuk dī bi ka jama ma ya' pitsaya' ni si Isa. Batan ya' sina dari jama intong maglimbang ka jama ma ngalangga sara' Tuhan. Dan jinis me' halling, pooy me' danta' kapagtibuuk ka lindom? ¹⁵ Yana me' Almasi ya' luu kabigi'-bigian na ni tabiat Ibilis, damikiyan, kitabi pun ina ma pitsaya' ni Almasi ya' du sina luu kabigi'-bigian tabi ni tabiat jama ma ya' pitsaya' niya. ¹⁶ Lagi' na, yana me' luma' Tuhan ya' dari llamuran siga tuhan-tuhan, damikiyan kitabi pun, ya' du dari mme' me' uwahan jama ma ya' pitsaya' ni si Isa. Batan kitabi na situ binilang luma' Tuhan sabap Tuhan sabanna ma llum saumu-umu patanna' njawom baran tabi. Me' halling sambat palman Tuhan njawom kitab, yuk na, "Patanna' na sina ku mintu njawom baran da maka luu na pin ku ngunungan sila. Aku na sina mintu Tuhan da maka suku' ku na sila." †

Maka lay gi magpalman Tuhan, yuk na,

¹⁷ "Palawak na kam man sagannap ma buwat maat. Pasakkat na kam mman da. Maka daa na kam palamud ni oy-oy kalalamaan, bo' bi hasi ku. ††

¹⁸ Aku na Mma' bi, maka anak ta na kam."

Dari ilooy na silay si' palman Tuhan Sangat Kawasa.

7 Na siga kakasi ku, siga janji' Tuhan ilay para ningkitabi. Sangkon, labbahan tabi na mimon pamiki maat ka mimon pabuwatan ma katamak ningkitabi. Maka pakutu' tabi na me' tabi mō' kawul-piil sutsi' ma nulut ni kahandak Tuhan, pamaehe maltabat niya.

² Siga danganakan, junjung ku na ningkaam, pasalopun bi na ba kami njawom atay bi. Ndang-ndang ya' du kam luu san disu man kami bay kapagdusa atawa pun bay boo kami magsi'. Maka ya' du luu nnaa bay pingka' kinugut me' kami. ³ Aku tu mitsala me' tuu, sa' ga tu man ku malaat kaam, batan me' halling sambat ku na nsini', maase' kami ningkaam. Kaallum-kapatoy kami, tattap kam njawom atay kami. ⁴ Tud kasulitan ku ningkaam sampay daran gi kam pinagbantug me' ku. San ya' taambat kabinsanaan njata' kami, mehe me' ku kagamgaman sabapan bi. Kaam ina poonan kagakan mehe niyaku.

Gamgām atay si Pol ni katakka si Taytus

⁵ Baan ta kam, sibuwā kami takka pitu pa Masidunya, agon ya' na bay luu dapat man kami kapahali sampay tud lamma na ga kami. Waktu looy ilay, paninggai-paninggai kami, luu na ja' sasat pa jawom pa poan. Ni poan, meka jama bay nguntra kami. Maka njawom atay kami, kajinisan na kinagampang me' kami.

⁶ Kahapan lay du bay pinagamgaman atay kami me' ilooy ma tukang magamgaman atay manusiya', yana Tuhan, sabap me' na bay mapitu si Taytus pa mman kami. ⁷ Sarī man katakka si Taytus, lay gi pasampun kagakan kami pag lay ja' kami tabaan na pasal me' bi bay magāk atay na. Lay gi kami tuntutan na ehe kainagon bi sitammu ka aku pabalik. Maka bidda' na kono' bay sasso bi pag lay ja' batsa bi bay suwat ku nahawi kaam. Maka lay gi ku tuntutan na tud lay du kam kono' bana ngasip ni panohoan ku.

⁸ Ni kapasal bay suwat ku ningkaam, tud bay sasso du silay ku sabap tabista ku kasusahan ningkaam pag lay ja' tabatsa bi. Suga' pag lay ja' ku kabaan tud lay du kam ngasip, kagamgaman na du ku. Njawom atay ku, san kam bay susa samantala', tuwa' na du ku bay nuwat batan lay du bay pa kaayaran ningkaam.

⁹ Sangkon gāk situ ku. Suga' sa' baw lay ngkon ku gāk sabap me' bi bay susa. Arapun ituu man ku gāk sabap lay tapakoy Tuhan kasusahan bi man moo kaam nawbat. Sangkon san ilay bay bisa suwat ku, ya' du kam bay kasaniyaan, gam pin lay gi kam kole' kaayaran.

¹⁰ Batan bong ina kita susa sabapan dusa ta, bo' kasusahan ta lay dari poonan man ta nawbat, inaa ina susa pinagpiha me' Tuhan. Maka susa me' looy ilay moo kita pa jawom kasalamatan sampay kalakkahan

† Kitab Nabi Jeremaya 32.38 †† Kitab Nabi Isaya 52.11

sasso ta lagi. Bo' siga jama ma niya' ngisbat Tuhan ina, minsan tamūd magkasusahan sila ni bay dusa da, ya' du kuhi nawbat. Dari toklas na, tiksa' nyawa da.

¹¹ Bo' kaam ina, sabapan kasusahan bay takissa bi man sabapan bay suwat ku, meka na njawom atay bi lay tahalin me' Tuhan pa kaayaran. Batan sabapan susa atay bi, basag na kam makutu' kaintongan. Maka lay na ga kam dugahan ni dī bi sabapan bay kadarihan bi. Maka lay gi pasōng me' bi tawu pa Tuhan. Sarī gi, lay na kam magtuyu' magpahāp ningkami awla na pa Tuhan. Bo' na, lay du kam magti de'-dē' naup bay kasaan bi, batan lay na kam magti midjala' jama looy ma bay buwat dusa ni baanan bi. Sangkon tumatanda' na ya' na luu susun njata' bi.

¹² Aku ilay bay nuwat ningkaam, sa' du sat kalna' lalla looy ma bay buwat dusa atawa jama looy man na bay ndusa. Arapun ngkon ku ilay bay nuwat, ilu na Tuhan pakale-kale, supaya tabista bi na ehe ase' kami ningkaam.

¹³ Dari pagka lay na halin kadarihan bi, mehe me' kami kagamgaman pasal kaam. Ilooy gi man magsasōng kagakan kami, pag nda' kami tud bay gāk si Taytus sabapan bi. Batan lay kono' lungay susa atay na pag nda' na mahap me' bi bay ngahasi suwat looy. ¹⁴ Bo' ndang lay na silay kam pinag-abbu me' ku ni si Taytus halloman na ya' gi bay pilu pa mman bi. Kahapan ya' du ku bay parapatan bi, batan lay na du tasakup me' si Taytus ayad kawul-piil bi nnaa. Dari yana me' mimon tō' kami ningkaam bana sadja', damikiyan, tumatanda' na du ni si Taytus bana du bay sanglit ku pasal kaam. ¹⁵ Maka nda' ku, pag luu ja' si Taytus bay pabeleng pitu, tud lay na pasōng ehe ase' na ningkaam. Maka tud gāk ya kono' tuktuk taintom na lay ya hinasi me' bi paayad sampay inasip ni palbiatan na. Bo' hanggaw gi kam kono' taggaha' ya' kam kinahopan me' na. ¹⁶ Sangkon aku pun, gāk na du ku ningkaam sabap katoonan ku na taasahan ta kam buwat kahan-dak Tuhan.

Tulung ni suku' si Isa ma bay tuwa' le' gotom ni Yahudiya

8 Batnaa siga danganakan, tuntutan ta do' kam pasal kaayaran bay pabuwat siga baanan suku' si Isa ntuu ni Masidunya man tabang Tuhan ninsila. ² San sila njawom kamalasaheyan mehe sabapan kabin-sanaan njata' da, masi du ya' kuhi lakka ehe kagakan njawom atay da. Dari san sila miskin banahan, amu-amu sila magtuyu' nulung pagkahi da † ma sigpit.

³ Kabiyasahan jama, bong sila nulung, ngkod takaya-kaya da sadja'. Bo' ninsila, baan ta kam banahan, san

† Pagkahi da ma awnan si Pol yana siga Yahudi ma mme' ni si Isa ndooy ni Jerusalem ka ni sikaliput Yahudiya. Tud bay sigpit sila sabap bay tuwa' gotom. Ndaun Salsila siga Rasul si Isa Almasi 11.27-30 ka Rom 15.25-27.

sila sigpit, pinagtuyuan gi me' da. Tud basag banahan kainagon da nulung ⁴ batan sila gi mismu bay pa mman kami mogos mme' nulung ni pagkahi tabi suku' Tuhan. ⁵ Sarī mandooy, luu gi bay pabuwat da ma ya' bay holat kami. Batan ya' gi sila bay nulung, lay do' duhu' suhuran da dī da pa Tuhan. Pag-anu, bo' da maglilla' mme' ni oy-oy karomanan kami tanda' da doman mme' ja' ni oy-oy kahandak Tuhan ninsila.

⁶ Dari pag nda' kami me' looy, hona'-hona' kami, subay soho' kami si Taytus pabeleng pa mman bi nnaa ni Korin. Subay ya nabangan kaam majatu bay bbuwatan bi ngumpo sīn kalna' pagkahi tabi ndooy ni Yahudiya. Ndang-ndang iya du bay sohe' bi bagara' nulung jaman bi boho' bay kalangga piki mokon sīn.

⁷ Katoonan ku du ya' kam tamban ni hāl ma hagaan pa Tuhan, batan basag pangando bi ni si Isa maka alistu kam noan jama pasal iya. Bo' lawom gi pangahati bi ni kabanahan. Tiggo gi kam nabangan jama maka basag ase' bi ningkami. Sangkon sapatut na, subay du kam ya' tamban ni hāl nulung pagkahi bi ma tiksa' batnaa ndooy ni Yahudiya.

⁸ Suga' san ku tu si' bay mitsala me' tuu, ya' du ku tu ngalogos kaam. Arapun doman ja' ku toon bong kam bana-bana du maase' ni pagkahi bi. Inaa sina kon ku bay nabbut pasal pagkahi bi ntuu ni Masidunya magkainagon nulung, kawu-kawu kam ngakig sila.

⁹ Ngaddo' ja' kam pamintangan ni Papu' tabi si Isa Almasi. Katoonan bi na du ehe ase' na ningkitabi. San ya dayahan ni sulga', lay na ga ya pitu pa junya' niksa' dī na njawom miskin supaya luu na lawang man tabi kole' ladjiki' ma natas saumu-umu.

¹⁰ Ni kapasal gara' bi nulung, sa' ba, ni taun tuu ma bay pingka', ndang kaam bay duhu' man mimon pagkahi bi magkainagon nulung? Bo' lay na ga kam nagna' ngumpo sīn. Dari pagka me' naa, ¹¹ darahan bi na bay gara' bi. Dangoy-dangoy takaya bi, kumpohun bi na. Pagka kam bay gāk magkainganon nagna' nulung, subay du kam gāk mupus. ¹² Basta kam ina tinagi nulung, kasulutan ja' sina Tuhan ni saraka bi, dangoy-dangoy ja' takaya bi. Tuhan ina ya' du noho' siga suku' na muwan san ya' luu pangabut da.

¹³ Lagi' na, ya' situ luu maksud kami noho' kaam masannang jama bong ganta' man bi na baw tiksa'. Arapun ilooy du puhung kami bong pin luu ja' balanja' mimon suku' si Isa sali'-sali'. ¹⁴ Sangkon padpad maglabi gi balanja' bi batnaa, gam na hampitan bi siga pagkahi bi ma sigpit. Dari bong mintu kaam na baw talangga sigpit, bo' magsabtan ka maglabi balanja' da, sila na baw sina mintu pasīng muwanan kaam mari sali'-sali' luu balanja' bi. ¹⁵ Bong ina tapabuwat bi me' naa, magbē' na ka suwat njawom kitab, ilooy ma yuk na,

“Kuwan ilooy ma bay ngumpo paeka, ya' luu labi niiya; kuwan ilooy ma bay ngumpo dangkiti', ya' luu kulang niiya.”

Ga si Taytus sinoho' pilay pa Korin

¹⁶ Magsuku kami pa Tuhan batan lay ya muwanan si Taytus kainagon ngayaran kaam me' karuha ningkami du. ¹⁷ Batan magti ya bay ngoho' pag tilaw kami bong ya kuhi pilu pa mman bi. San kami ya' gi bay noho' iya, ndang basag na du kainagon na nganda'-nganda' kaam pabalik.

¹⁸ Sarī man si Taytus, luu gi situ soho' kami mme' ni- iya disu danganakan tabi. Iya itu sinanglitan me' mimon baanan suku' si Isa sabap me' na tiggo masaplag umanat mahap. ¹⁹ Lay gi situ ya pinene' me' siga baanan suku' si Isa noho' mme' ningkami pag mintu taabut kami masampay tulung tabi pa Jerusalem. Kamura-murahan pinudji du mintu awon Papu' sabapan tulung looy. Maka kamura-murahan tabista du me' siga danganakan tabi ndooy ehe kainagon tabi nulung sila. ²⁰ Kon na ilay soho' kami na do' mme' ni si Taytus pilu sabap sabuli-buli kami ngilag man kami sinusunan ni hāl tulung bi, me' naa na eka na.

²¹ Kainagon kami itu sa' sat ni mata Tuhan man kami buwat kaintongan, arapun sampay ni mata manusiya'.

²² Sarī man ga si Taytus, luu gi situ disu danganakan tabi soho' kami du mme' pilu. Min meka na situ ya bay takita kami tiggo maghulas-sangsā' kalna' Papu'. Bo' na, pag bay ya binaan pasal kaam, lay gi pabasag kainagon na nabangan kaam sabap tatantu na kanaalla du kam pa Tuhan. ²³ Na bong sawpama luu pakiyaka bong soy si Taytus, baan bi sila iya limbang ku ngayaran kaam. Maka kuwan siga danganakan tabi ilooy si' sikaduwa ma song mme' pilu ni si Taytus, baan bi jama nnaa sila ina wakil siga baanan suku' si Isa Almasi luntuu. Ni lilingan kami, aratabiat da ina mō' kabantugan ni Almasi. ²⁴ Dari bong anu, pag takka da pilu, kaasean bi sila supaya tumatanda' ni siga baanan suku' si Isa tud mattan du bay sanglit kami pasal kaam.

9 Na ni hāl me' bi mokonan suku' si Isa tulung, san situ si' ya' na kam bay paintoman ku njawom suwat tuu. ² Batan katoonan ku du ndang mehe kainagon bi nulung. Bo' lay gi kam sinanglitan me' ku ni siga danganakan tabi ntuu ni Masidunya. Yuk ku ninsila, kaam nnaa ni Akaya, bay taun tee lagi ma bay pingka', ndang sakap na kam nulung. Pag taaka da me' looy, adak mimon na du sila magkainagon mme' nulung.

³ Batnaa, soho' ku na pilu ga si Taytus nabangan kaam mari tahan hinās tulung bi. Me' looy ilay, pag mintu takka kami, ya' kami karapatan bay nanglitan kaam bong ndang sakap na tulung bi. ⁴ Batan bong

ina mintu luu bay mme' niyaku siga danganakan mantuu ni Masidunya ngahās tulung bi, bo' ya' gi kam bay sakap, labba man aku sampay kaam, hina' sina kitabi. ⁵ Sangkon hona'-hona' ku, subay soho' ku na duhu' pilu siga danganakan ilooy ma bay sabbut ku si'. Me' looy ilay, luu nabangan kaam mupus ngumpo tulung ma ndang bay njanji' me' bi. Dari pag mintu takka na kami, tahan bi nong. Bong ilay kam mintu bay muwan awwal-awwal, tumatanda' ni gasad baya' bi. Ilooy ilagan ta taggaha' me' bantuk subay na pin kam nilogos.

Sagannap ma nulung tadallil pa jama naburan bani

⁶ Hāl muwan ina, papaham kam. Sibudu sina karuha na ka jama naburan bani. Soysoy ngumit me' na bay naburan bani, pag kattom na, dangkiti' du. Suga' soysoy ina bay nabud paeka, pag kattom na, masti' meka du. ⁷ Sangkon, kaam na mag-atas piki bong dangoy karomanan bi pinamuwan, bo' deanun bi na ni gasad baya' bi. Ya' sina mahap bong kam muwan san kam ya' doman atawa sabap me' bi bay nilogos. Arapun subay hilas me' tabi muwan, batan kasulitan sina Tuhan banahan ngita jama gāk muwan.

⁸ Intomun bi, takaya du sina me' Tuhan muwanan kaam san labi gi man balanja' bi supaya wā luu man bi nulung ka buwat jinisan kaayaran ni jama. ⁹ Me' bay sinuwatan njawom kitab, yuk na, “Jama intong ina, basag nulung ni sagannap ma miskin. Kaintongan da ya' takupan saumu.”

¹⁰ Na bong kam hanggaw kabus, mamintang ja' kam ni siga tukang huma. Binuwanan ja' sina sila me' Tuhan bani sinaburan supaya pag taabut da ngattom, sarī man balanja' da, luu gi labi na pinabuwat bani sinaburan pabalik. Damikiyan ningkaam, binuwanan du sina kam me' Tuhan sukup man bi magbalanja' sampay labi gi. Bo' llipat lagi sina me' na supaya meka jama tatulung bi ni kaintong bi. ¹¹ Binuwanan du sina kam me' Tuhan jinisan supaat supaya wā kam katu- lung ni jama. Pag ina mintu pasampay kami tulung bi, meka na sina jama magsuku pa Tuhan sabapan bi.

¹² Dari duwa sina mintu kaayaran man sabapan tulung bi. Disu, kabuwan kam balanja' ni suku' Tuhan ma sigpit. Kaduwa na, inaa na poonan meka muwan pag- sukuhan pa Tuhan. ¹³ Batan pag ina mintu takita siga danganakan tabi ndooy ni Yahudiya hāp arat bi bay basag nulung ninsila sampay ni mimon jama, mudji na sila Tuhan. Bo' ilooy na silay mintu bukti' mehe ninsila tud bana-bana du kam mean umanat mahap pasal Almasi. ¹⁴ Maka haylan sina mintu sila ni kaehe ase' Tuhan njawom atay bi bay moo-moo kaam nulung me' looy. Dari tomo' na sina mintu dawom da makuhan kaam duwaa ni kaehe ase' da ningkaam.

¹⁵ Magsuku pa Tuhan lay na dean na kitabi ladjiki' mehe ma ya' luu sibudu sabanding na.

Si Pol ngandapitan dī na

10 ¹⁻² Na ba'-bā' kasohean nnaa, bahani ja' ku bong njawom suwat man katāhan, suga' bong ni pag-awpan, tammon ja' ku kono'. Maka ba'-bā' kasohean nnaa, ilooy du mehe ningkami me' kami nganduwan napsu kami. Suga' aku tu, akig ku na do' arat-tabiāt Almasi me' ku nganjungjung ningkaam. Sangkon mag-padiyo' na do' ku maka hanunut-hanunut mitsalahan kaam. Junjung ku na ningkaam, ilagan bi man ku tal-paksa' mō' bahani ku naggong sagannap ma mā' nganduwan ja' kami napsu kami.

³ Bana du baw situ luu napsu kami me' karuha mimon manusiya'. Suga' iya bean kami kahandak Tuhan, sa' ga napsu kami. Dari bong luu pamiki ma ya' nulut ni kahandak Tuhan, wā situ lobloban kami. Dari ko ngawon, wā njawom sibono' ja' situ kami ka pamiki maat. ⁴ Suga' siga pakakas † kami itu sa' situ me' pakakas biyasa ntuu ni junya', batan pakakas kami lakka man Tuhan maka mehe kawasa da man nalloban pamiki maat. Bo' kabinasa gi ni oy-oy pamiki bingkok ma pinakoy me' Ibilis man magsian manusiya' ka ngomkoman sila. ⁵ Maka mimon abbu, yana poonan man manusiya' ya' toon Tuhan, talangkat du me' siga pakakas kami. Dari mimon pamiki maat atawa ya' tuwa', masti' halin kami supaya magbē' ka kahandak Almasi.

⁶ Na kuwan kaam nnaa, pag takka kami pilu, nda' ta sa bong ngasip du kam ni kahandak Almasi. Bong ina mintu tumatanda' ngasip du kam, mahap sina. Suga' bong ina mintu amu-amu luu nnaa ya' ngasip, masti' malasahi ja' sina me' kami.

⁷ Kaam ina kasohean, me' bi manding jama, mindoga ja' kam ni hāl ma takita bi ni poan, bo' niyat njawom atay, niya' san paruli bi. Ba'-bā' kasohean nnaa, sila du bay binuwanan kapatut me' Almasi binuwat sosohoan na. Suga' subay si' tabista da, bong sila sosohoan Almasi, kami pun iyadu. ⁸ Na bong sawpama landu' me' ku magpabantug pasal kapatut ma bay ndean kami me' Papu', ya' du silay mintu man ku hina'. Ndang-ndang kapatut ku itu lay du pakoy ku man ku masambu nyawa bi, sa' ga man makaat kaam.

⁹ Kon ku mitsala me' tuu batan bistahan kasohean nnaa maksud ku ni siga suwat ku ningkaam man ku ja' makitawu kaam. ¹⁰ Batan ba'-bā' bi kasohean nnaa, bong njawom suwat, bantuk bahani ku nahawi ka naggong, suga' bong ni pag-awpan, lamma' gi ku kono' man obak maka ya' du me' noy pintal ku mitsala.

¹¹ Suga' indanan bi. Oy-oy ina bay halling kami njawom

† Siga pakakas lakka man Tuhan ina yana palman na ka pangan-do tabi ni si Isa Almasi sampay kabanahan ma wā pō' man jawom behe tabi. Maka tabe' du kaintongan tabi ka umanat mahap pasal si Isa. Pangahati tabi pun ni kasalamatan tabi ka siga duwaa tabi pa Tuhan, binilang du pakakas tabi. Ndaun Epesus 6.11-17.

suwat, pag taabut ni pag-awpan, masti' ilooy du sina mintu pabuwat kami.

¹² Na jama ina ma tigi' malaat kami, sa' ga oy, doman ja' sila ngangkat dī da batan ndang nabiat sila sibanding-banding bong soy patingkat. Padahal, mangkin da ina sibanding-banding sampay maglangkaw-langkawan, mangkin tumatanda' na ya' luu akka da. Bo' kami itu, ya' kami biyasa buwat me' looy. ¹³ Bong sawpama doman kami magpabantug pasal pabuwatan kami, basta ya' baw tu kami nawakka ngal-abihan kabanahan. Ilooy du tinuntut me' kami isu-isu pabuwatan ma bay sinuku' me' Tuhan ningkami. Bbuwatan ma awnan ku ilay si', yana hāl me' kami masaplag ngabut sampay pa lahat bi. ¹⁴ Bong si' ilay kami ya' bay nakka lahat bi masaplag umanat mahap pasal Almasi, bo' kami mangaku lai, malaingkan taawan kami kalandu' magpabantug. ¹⁵ Ya' kami biyasa magpabantug ni pabuwatan jama sampay mangaku saula-ula kami ya' bay maghulas-sangsā'. Ya' kami muhung sinanglitan, arapun puhung kami, bong pin pahallot ja' pangando bi ni si Isa. Kainagon kami, hal-lot na pangando bi mari kami sumunsaya' na ngaliput lahat bi masaplag supaya song paeka na pin jama pit-saya' ni si Isa. ¹⁶ Pus me' looy, dari na kami palanja masaplag umanat mahap ni kalahat-lahatan pa dam-bila' man lahat bi. Angan-angan kami itu, ya' kami nilu' kalahat-lahatan ma lay na man jama masaplag. Ya' kami doman taawan magpabantug ni pabuwatan ma ya' san bay luu kabigi'-bigian kami. ¹⁷ Ni sabana na, bong kita doman mantug, gam na bogbogan ta halling njawom kitab, ilooy ma yuk na, "Soysoy doman mantug, subay pabuwatan Papu' binantug me' na." ¹⁸ Na san du sina pooy me' tabi nanglitan dī tabi, bong ya' du Tuhan kasulutan ningkitabi, oy pus na? Sangkon ilooy ya' banahan subay mehe ningkitabi, basta kitabi sinanglitan ja' me' Tuhan.

Siga suku' si Isa subay iyakin ni siga jama ma mangaku rasul si Isa

11 Batnaa, tatasan bi na do' samantala' pakale niyaku ngakig jama dupang me' ku mantug dī ku. ² Aku itu, me' Tuhan na du sēng ningkaam. Batan me' ku ka kaam, sibu' du kam ka budjang bay pinagsitunang me' ku ka disu lalla, yana Almasi. Sangkon subay kam jagahan ku paayad. ³ Ilooy kahanggawan ku, taggaha' lay na baw kam mintu inakkahan me' karuha jaman Sitti Hawa bay takole' inakkahan me' sō matto'. Hanggaw ku taggaha' takole' na baw kam pinagsian sampay man lungay na kasutsian bi ka hilas atay bi ngisbat Almasi. ⁴ Gampang ku la ningkaam. Bong luu jama pilu moo tō' sarī pasal si Isa ma ya' magbē' ka tō' kami, kuhi-kuhi ja' kam pitsaya'. Damikiyan, bong luu noan kaam pasal Rū Sutsi' atawa pasal umanat ma-

hap, kuhi-kuhi ja' du kam pitsaya' san ya' sikatuwa' tō' da ka ningkami.

⁵ Suga' bistahan ku, san gi soy guru bi nnaa ma kana bi rasul si Isa ninggi ta' mimon rasul, basta ya' baw tu ku tamban le' da. ⁶ Marean ta ya' du situ ku pintal mitsala me' sila, suga' ni hāl pangahati pasal Tuhan, basta ya' baw tu ku tamban me' da. Kaam pun ina, katoonan bi na du, batan lay na du takale bi tō' ku.

⁷ Bay jaman ku noan kaam nnaa umanat mahap pasal Almasi, ya' ku bay pingka' maku hasil. Bay ja' ku magpadiyo' para kaayaran ningkaam. Bong ningkaam, dari dusa kilay niyaku sukat ku ya' bay maku hasil? ⁸ Halloman ku nnaa ni lahat bi, iya bay malanjaan aku yana siga baanan suku' si Isa man siga lahat sarī. Inaa ko ngawon, lay ja' ku mangan hulasangsa' da bong pin kam tatoan ku. ⁹ San ku bay kakatisan balanja' hallang-hallangan looy, ya' du ku bay pingka' maku hasil mman bi, batan luu na baw bay takka siga danganakan tabi lakka man Masidunya bay nulung aku. Dari labba man sibuwā sampay batnaa, sabuli-buli ku nagga' ya' maku hasil bong pin ya' ja' kam sigpit sabapan ku. Damikiyan, sumawung-sumilan, masi du sina me' naa me' ku ka kaam. ¹⁰ Me' aku itu disu jama mogbogan kabanahan pasal Almasi, kanaalla situ bitsala ku si'. Basta ya' baw sina luu san disu jama ni sikaliput Akaya kabā' ngandusta' ku bong sawpama ku magpabantug ni hāl me' ku ya' bay maku hasil mman bi. ¹¹ Ni bistahan bi, ya' kina kam kaasean ku sukat ku ya' kole' tulung lakka mman bi? Katoonan Tuhan du sina bong pooy ehe ase' ku ningkaam.

¹² Bo' darahan ku gi situ me' ku ya' maku hasil ningkaam. Me' looy ilay, sagannap ma mangaku rasul si Isa nnaa ya' luu dapat da ngabbu saula-ula sibuwā du pabuwatan da ka kami. ¹³ Sila ina rasul palsu. Pandoy sila ngandusta' sampay buwat dī da subay ga rasul Almasi. ¹⁴ Suga' daa na kitabi haylan, batan Ibilis pun ina ngakka du sampay manyalupa gi pa malaikat nahaya' na bahasa lakka man Tuhan. ¹⁵ Sangkon san tabi ya' na haylan bong siga sosohoan Ibilis mangaku sosohoan Tuhan saula-ula matangge sila kaintongan. Suga' ngagad na sila, basta hini sab du sina sila ni bay kalaatan da.

¹⁶ Na kamura-murahan ya' du kam luu mista aku jama dupang. Suga' bong sabagay luu, me' bay halling sambat ku na si', tatasan bi na do' pakale niyaku san ku magpabantug samantala'. ¹⁷ Kamasa' bila ku tu magpabantug, sa' ga arat Papu' Isa akig ku. Iya akig ku jama dupang. ¹⁸ Hona'-hona' ku, pagka meka nnaa ngakig arat jama ma mandang hāl junya' me' da mantug pabuwatan da, akig ku na do' sila samantala'.

¹⁹ Ndang-ndang ni kataha' akka bi, tinagi ja' du kam pakale ni siga jama dupang. ²⁰ Nda' ku, san kam binuwat me' kasohean nnaa subay ga ata da sampay kinugut lagi, kuhi-kuhi ja' kam. San sila ngandakag ka

malangkaw dī da, sampay nampa luwa bi lagi, sinagaan na sadja' me' bi. ²¹ Bong bay aku me' sila, tud iya' ku. Tud ya' ku kasogsog buwat kaam me' naa.

Si Pol nabbut siga kamalasaheyan na kalna' Papu' Isa

Dari pagka ndang tigi' du kam pakale ni jama nnaa ma bahani ngabbu, akig ku na do' sila magdupang-dupang mitsala. Ya' baw sina luu tapag-abbu me' da ma ya' tapag-abbu me' ku. ²² Bong pinag-abbu me' da sila bangsa Hibrani, aku pun bangsa Hibrani du. Bong yuk da sila panubu' si Israil † ka Nabi Ibrahim, aku pun iyadu. ²³ Bong yuk da sosohoan Almasi sila, labi na aku.

Na bong si' itu ya' talpaksa', subay ga ku jama ya' luu hona'-hona' na magpabantug me' tuu. Para na pin, bana du bitsala ku. Pooy-pooy ja' ina me' guru bi bay maghulas-sangsā' kalna' Almasi, basta ya' baw ina sila lumabi man aku. San du sila min dangoy bay tajil kalna' iya, basta ya' baw sina lumabi man niyaku. Maka bong ni hāl lagpi', basta min meka gi niyaku. Kansang gi ku nontongan kapatoy ku. ²⁴ Min lima na ku bay llagpi' me' siga Yahudi ma nguntra kami. Bo' lay lagi ikut da tabiat da ngalagpi' min tallumpu'-siyam sakayi labba. ²⁵ Min tallu na ku bay kinaka. Sakayi, lay gi ku pingka' pinagbaan-baan hiniyak ka batu. Min tallu na ku bay kabahayān ni tangnga' dilawut tumande ta' adjung. Sampay lay na ga ku pingka' dambahangi dangallaw magpilampung ja' ni tangnga' dilawut. ²⁶ Hangat ku ngalataan kalahat-lahatan masaplag, wā ku njawom bahaya. Lay na ga ku lumingka' njawom bahaya ngalintas sōng maka njawom bahaya me' mundu ka njawom bahaya me' bangsa ku mismu sampay me' siga bangsa ma sa' Yahudi. Pa dile, pa dilawut sampay njawom दौर, njawom bahaya na sadja' ku. Bo' lay gi ku tuwa' bahaya le' siga jama ma magbawu'-bawu' mme' ni Almasi. ²⁷ Min meka na situ ku bay lumingka' lamma banahan hangat magtuyu' kalna' Tuhan. Daran ku bay pingka' ya' tuli timpus dambahangi. Kansang gi ku bay naggaan lingantu sampay toho' kallong. Daran gi ku bay kakatisan balanja' sampay natasan tanne, bo' kulang pamakoy gi ku. ²⁸ Sarī man katiksaan baran ku, tiksa' gi sampay pamiki ku llaw pa dangallaw ni kagampang ku ni siga baanan suku' si Isa sikamimon. ²⁹ Bong luu danganakan tabi ya' basag pangando na ni si Isa, tud susa ku. Damikiyan, bong luu taboo magsi', paddi du pami-ki ku.

³⁰ Ni hāl magpabantug, ya' du situ ku tanam, suga' bong talpaksa', gam na ku magpabantug ni hāl gaos ku ya' luu. ³¹ Bay bitsala ku ilay si', tud bana silay. Tasayu du sina me' ilooy ma tawop pinudji saumu-umu, yana Tuhan, Mma' Papu' tabi si Isa.

† Si Israil yana Nabi Ya'kub.

³² Batnaa tuntutan ta do' kam disu waktu bay tu-matanda' ya' luu gaos ku. Bay jaman ku ndooy ni Damaskus, luu ndooy gubnul ndiyoan Sultan Aretas lay bay magpanoho' nganjagahan mimon lawang kuta' दौरا looy supaya ku tasungkub pag pō' ku. ³³ Li-para lay ku bay tinonton njawom baka' mehe man ta' panandawan kuta' looy supaya ku kapalahi.

Pakaradjaan kainu-inu bay pinalahil me' Tuhan ni si Pol

12 Na inawnan magpabantug, san katoonan ku ya' luu pūs na, gam pin talpaksa' darahan ku gi sabapan bi. Sangkon tuntutan ta do' kam siga pakaradjaan bay pinalahil me' Papu' niyaku ²³ luu na sapu-mpat taun bay pingka'. Jaman looy, luu disu lalla katoonan ku ma pitsaya' ni Almasi bay inangkat pa katallu pangkat sulga'. Ya' baw katoonan ku bong nyawa na sadja' ka, atawa lay tabe' sampay baran na. Isu-isu Tuhan tau. Suga' katoonan ku baw, basta matan ya bay nakka pa sulga'. ⁴ Ndooy si', luu bay takale na pakaradjaan kainu-inu ma ya' luu bitsala tatammu man mahati. Bo' na, ya' dari sinabbut me' manusiya'. ⁵ Na siga pakaradjaan ma bay talingkaan lalla looy ilay si', pata' binantug. Suga' pagka aku na lalla looy si', ya' du ku doman magpabantug hāl me' looy. Ituu du tu binantug me' ku yana hāl ya' luu kawasa ku ni dī ku. ⁶ Suga' bong si' ku ilay bay doman magpabantug ni hāl ma bay pinalahil niyaku, san ku ya' na magdupang-dupang ngalabihan bitsala batan ya' ku mitsala bong sa' kabanahan. Suga' agak ku gi situ dī ku nuntut hāl ma bay pinalahil niyaku. Karomanan ku bong ku binantug, subay ya' labi man ilooy ma bay tasakup jama ni jata' ku.

⁷ Dari supaya ku ya' takabbu sabapan jinisan pakaradjaan bay pinalahil me' Tuhan niyaku, lay na Tuhan mabiya disu sosohoan Ibilis niksa' aku. Bo' ndang ituu na situ kasanggalang niyaku me' sapantun sisib njawom isi ku. ¹⁸ Min tallu na situ bay njunjung me' ku noho' llakkahan ni Papu'. ⁹ Suga' ya' ku bay nduwan. Iya tampung na, "Mangasa ja' ko ba ni ase'-tabang ku. Mangkin na ina ya' luu kawasa nu, mangkin tumatanda' na basag kawasa ku njata' nu." Sangkon mas gāk gi ku magpabantug ni hāl ya' luu kawasa ku. Batan tuktuk ya' luu kawasa ku, patakka na baw kawasa Almasi ni jata' ku.

¹⁰ Sangkon, magsuku na du ku san ya' luu kawasa ku ni dī ku, san ku pinadiyo', nilaugan, sampay njawom katiksaan kalna' Almasi. Batan mangkin ya' luu kawasa ku, mangkin na takka kawasa Almasi njata' ku.

¹¹ Na man sabapan kadarihan bi, lay na ga ku talpaksa' mō' dupang ku magpabantug. Subay si' bay ku

† Ya' tatantu ta bong oy awnan si Pol sosohoan Ibilis ni ayat tuu. Me' kasohean mista, sosohoan looy yana jinisan kabinsanaan ka laug ma talingkaan si Pol. Kasohean mista disu saki.

dapitan bi tuktuk ku pinitnahan. Minsan ya' luu pūs ku, ya' baw tu ku samasakali tamban me' sagannap ma buwat dī da subay ga rasul si Isa patingkat man kasohean. ¹² Bong si' taintom bi bay jaman ku nnaa natasan kabinsanaan, tumatanda' na pagkarasul ku. Batan jinisan pabuwatan kahaylan-haylan maka sipat kawasa Tuhan bay takita bi njata' ku. ¹³ Suga' oy tu la bay dusa ku ningkaam taggaha' ya' na kam gakan aku? Napi ku ni dī ku, oy-oy bay pabuwat ku kalna' siga baanan suku' si Isa ni lahat sarī, me' looy du me' ku bay buwat kaam. Ilooy du pagbidnaan na, kuwan ningkaam, ya' kam bay pakuhan ku hasil taggaha' tiksa' na baw kam sabapan ku. Na bong baw gantaan dari dusa niyaku me' looy, ampunun bi lasa ku.

Ase' si Pol ni suku' si Isa ndooy ni Korin

¹⁴ Batnaa tu, song pilu na ku nganda'-nganda' kaam. Bong itu ku bay tabawus, kamintallu tuu na situ ku nakka lahat bi. Suga' san baw tu ku mintu pilu, masi du ku ya' maku hasil sabap kaam ya mehe niyaku, sa' ga sīn bi. Nandang-nandang sa' du sina suku' ga anak malanjaan indu'-mma', arapun indu'-mma' ya subay malanjaan ga anak. ¹⁵ Gāk du situ ku magtuyu'-tuyu' kalna' kaam san gi man sīn ku katis sampay anggawta' ku bong pin sambu ja' nyawa bi. Suga' tilaw ta te' kam, me' tuu na tamba-manamba na ase' ku ningkaam, sikatuwa' kina bong subay gi maglumba ase' bi niyaku? ¹⁶ Suga' biyahun na luu, basta ya' ja' kam patiksaan ku pinakuhan hasil. Ilooy baw man ku jayip, ba'-bā' kasohean, alistu ku kono' ngandupang kaam supaya luu tahīs ku njata' bi. ¹⁷ Do' kam bi, sila ma bay soho' ku pilu maruhu', luu kilay bay pabuwat da man ku taawnan bay ngugut kaam? ¹⁸ Tasiguru ku, bong ilay ga si Taytus ka danganakan tabi ilooy disu ma bay soho' ku pilu mme' niya, basta ya' baw luu bay pabuwat da ganta' man da mangan hāk bi. Nandang katoonan bi du bong inawnan si Taytus ka aku, sibu'-sibu' du arat kami maka sali'-sali' du kami mean ka-handak Rū Sutsi'.

¹⁹ Na kanna bi mare' maksud ku nuwat me' tuu man ku ja' ngandapitan dī kami. Suga' siga kakasi ku, sa' sina me' naa maksud ku. Me' kami tu tibuuk ka Almasi, ilu na Tuhan pakale-kale, mimon pabuwat kami ka bitsala kami ningkaam, numbul satu maksud kami masambu nyawa bi. ²⁰ Ituu baw tu kahanggawan ku taggaha' pag takka ku pilu, sarī holat ku, sarī na baw kadarihan bi. Bo' ya' du sina mintu kam kamahapan bong subay na pin ku nahawi kaam. Ilooy kagampangan ku taggaha' luu na pin kam nnaa sasa'-manasa', sikadangi'-kadangi', sikalasu-kalasu sampay ya' ngaddo'-ngaddo' pa lassa. Maka gampang ku taggaha' bbuwatan bi mitna, ngalimut, maglangkaw-langkawan sampay buwat kahiposan nnaa. ²¹ Bong ina

sipais, me' naa na pin kadarihan bi pag takka ku pilu, mehe me' ku hina' pa Tuhan sabapan bi. Maka mehe sina mintu me' ku magkasusahan bong luu gi nnaa ya' gi bay nawbatan dusa da sampay masi buwat jinisan kalalamaan ka kasabuhan sampay kajinahan.

Si Pol mandaan sagannap ma pitsaya' ni si Isa ndooy ni Korin

13 Na bong itu ya' du luu baya-baya, kamintallu tuu na ku mintu pilu pa mman bi. Kuwan kaam, bong luu nnaa pinalkala', intomun bi, subay sina luu duwa-tallu jama bay kasakup ni kalaatan na me' ndang bay sinuwatan njawom kitab. ² Na ni kamin-duwa ku bay pilu, ndang lay na bay saggong ku sagan-nap ma bay buwat dusa. Pag batnaa, ndang bandaan ta na kam pabalik padpad ya' gi ku takka pilu. Bong ina mintu nda' ku masi luu ya' bay ngalabbahan dusa da, ya' na du sina sila agak ku; basta sasso ja' sina sila me' ku. ³ Nandang-nandang doman du kam ngita bukti' aku rasul Almasi mitsala ningkaam. Ma ya' kuhi nawbat, pakissahan ku na sina mintu kawasa Almasi njata' ku. Daa kam ngaholat lamma' kawasa na mainsapan kaam. ⁴ Bana na, jaman Almasi llansang ta' tehang, bantuk ya' luu kawasa na, suga' man kawasa Tuhan njata' na, lay du ya' llum pabalik. Kami pun, siga rasul Almasi, me' bantuk ya' du tu me' noy kawasa kami. Suga' masti' takita du sina mintu kawasa Tuhan njata' kami mainsapan kaam nnaa ma amu-amu buwat kalaatan.

⁵ Sangkon na ina, pindogahan bi bana kawul-piil bi bong sikatuwa' du ka umanat mahap ma kinapit-sayaan me' bi. Bong ina tud bana-bana du si Isa Almasi patanna' njawom atay bi, masti' tumatanda' ja' sina ni ayad kawul-piil bi. Bong ina niya', sa' ga bina oy, me' bi pitsaya' ni kuwit tōng bi sadja'. ⁶ Bo' kami tu, kamura-murahan tabista bi du ya' kami pitsaya' ni kuwit tōng kami sadja'.

⁷ Maku na pin kami duwaa pa Tuhan, kamura-murahan ya' na kam luu buwat oy maka oy ma maat. Sa' baw tu kon kami makuhan kaam me' tuu supaya kami sinanglitan inawnan guru alistu nō'. Arapun binilang kami pandoy atawa niya', ilooy ya' puhung kami bong pin kam nūs ja' lān intong. ⁸ Suga' sinanglitan kami atawa niya', basta ya' baw tu kami buwat oy maka oy na ma nguntra kabanahan. Ilooy du angan-angan kami matangge kabanahan. ⁹ Dari basta hallot ja' pangando bi ni Almasi, gāk du situ kami san kami pinamā' na ya' luu gaos kami. Sarī man naa, paku kami duwaa pa Tuhan, kamura-murahan magsasōng na pin hāp kawul-piil bi ngabut sampay ya' na luu salla na samasakali. ¹⁰ Ngkon ku tu nuwat me' tuu halloman ku ya' gi bay pilu, kawu-kawu nawbat na sagannap ma buwat kalaatan nnaa. Dari pag takka ku pilu, ya' na ku talpaksa' mainsapan kaam. Nandang-nandang kapatut bay dean Tuhan aku itu para man mabasagan pangando bi ni Almasi, sa' ga man mabinasa kaam.

Katapusan bitsala si Pol

¹¹ Katapusan bitsala ku, siga danganakan, pagakun bi atay bi. Pagbuli-bulihan bi mogbogan kawul-piil ayad. Kannahun bi banahan palbiatan ku maka tuyuan bi me' bi dambuwa' atay. Miha kam jalan man bi wā njawom kasalassayan ka pagkahi bi. Bong si' ina bean bi ja', inunungan ja' sina kam me' Tuhan, yana poonan ase' ka kasannangan.

¹² Bila kam sitammu-tammu, jara-jara kam me' ndang tabiat jama sikaase'-kaase'.

Dambuli man naa, mimon suku' si Isa ntuu lay noho' masampay salam duwaa da pa mman bi.

¹³ Kamura-murahan luu na pin tabang Papu' tabi si Isa Almasi maka ase' Tuhan njata' bi. Maka kamura-murahan tattap me' bi lungbid ka Rū Sutsi'. Wassalam

Galatiya

Pahati

Galatiya ilay yana disu lahat mehe man si Pol bay masaplag umanat mahap pasal si Isa Almasi. Jaman looy ilay, adak mimon jama ndooy ni Galatiya kapil ja', bo' numba lagi sila jinisan tuhan-tuhan. Suga' song hallom, pagka si Pol lay na ngalataan Galatiya masaplag, meka na pitsaya' ni Papu' Isa. Salla na, pag lakka si Pol, luu na baw ga guru palsu bay pasunu'. Ba'-bā' da, bong jama doman selamat sampay initung me' Tuhan intong, ya' kono' sukup sat jama pitsaya' ja' ni si Isa. Pamā' da, subay du jama mogbogan sara' agama Yahudi, labi na sara' hāl ngislam.

Dari pag taaka si Pol luu suku' si Isa ndooy ni Galatiya binoo-boo magsi' me' siga guru palsu, ilooy ma lay ya mokonan sila suwat tuu man maintoman sila kabanahan njawom umanat mahap pasal si Isa.

Dari njawom suwat tuu, halling si Pol, ya' kitabi initung me' Tuhan intong ni hāl me' mogbogan sara'. Ilooy ya man tabi initung intong, bong kitabi pitsaya' si Isa bay paganti' ningkitab minulkaan me' Tuhan.

Njawom suwat tuu, lay du si Pol mā' kapatut na maka tō' na sa' lakka man manusiya' arapun lakka man si Isa Almasi mismu ka Tuhan. Maka mā' du si Pol, ilooy du puntukan banahan yana pangando tabi ni Almasi ka ase' tabi ni pagkahi tabi manusiya' (ndaun juran lima, ayat nnom).

Ituu bay sinuwatan me' si Pol luu na ga sapu-pitun taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

GALATIYA

1 ¹⁻² Ituu itu aku, yana si Pol, disu rasul si Isa Almasi. Itu suwat ku pa mman bi siga baanan suku' si Isa nnaa ni sikaliput Galatiya. Ni kapasal pagkarasul ku itu, sa' manusiya' bay nguwakilan aku noho' masaplag. Ilooy ya bay nguwakilan aku yana si Isa Almasi mismu ka Mma' tabi Tuhan ma bay makallum iya pabalik.

Duhu'-duhu' bitsala ku, salam duwaa ningkaam man kami ka mimon sohe' ku ntuu ma pitsaya' ni si Isa.

³ Kamura-murahan binuwanan na pin kam kasannangan ka barakat me' Mma' tabi Tuhan ka Papu' tabi si Isa Almasi ⁴ ma bay nongan umu na man muwasan dusa tabi. Maksud na supaya kitabi tapaddusan na man jawom sakup kalaatan ntuu ni junya'. Bo' ndang ituu na situ bay gara' Mma' tabi Tuhan man maruhu'-ruhu' lagi. ⁵ Kamura-murahan pinudji du Tuhan saumu-umu. Amin.

Disu du umanat mahap man jama nammu kasalamatan

⁶ Ngkon ku tu nuwat batnaa batan tud jayip ku ningkaam. Tud bay sigla' kam nikutan Tuhan. Mingkan, iya gi silay bay ngaliyun kaam pa jawom

okoman na man sabapan ase' Almasi. Pag-anu, tatammu bi na baw ga mme' ni umanat sarī man umanat mahap ma ndang lay na kinapitsayaan me' bi.

⁷ Mingkan, disu du sina umanat mahap, ya' luu sarī. Salla na, luu na pin nnaa ngalingu kaam. Bbuwatan da ina nabid umanat mahap pasal Almasi. ⁸ Suga' baan ta kam banahan, san gi situ kami atawa malaikat man sulga', bong masaplag umanat sarī man ilooy ma bay pasaplag kami ningkaam, minulkaan ja' sina sila. ⁹ Me' halling sambat ku na si', san gi sina soy, bong luu nnaa masaplag umanat ma ya' sikatuwa' ka ilooy ma ndang lay na kinapitsayaan me' bi, minulkaan ja' sina.

¹⁰ Na ni hāl bay halling ku ilay si', katoonan ku du luu nnaa kasohean ya' kasulutan niyaku. Suga' basta lay ja' ku nulut ni kahandak Tuhan, ya' du dari oy na san ku ya' na kinahopan me' manusiya'. Bong si' itu masi puhung ku subay na pin ku kinahopan le' manusiya', ya' du ku pata' inawnan sosohoan si Isa Almasi.

¹¹ Siga danganakan, indanan bi. Inawnan umanat mahap ma bay pasaplag ku ningkaam, ya' sina bay tinulun-tulun ja' me' manusiya'. ¹² Damikiyan, ya' du bay takole' ku man manusiya'. Ya' sina luu guru bay noan aku. Arapun umanat looy ilay bay pinalahil niyaku me' si Isa Almasi mismu. ¹³ Suga' sa' du baw lay ni kaayad ku. Sa' ba, lay na du bay taaka bi kadarihan ku jaman ku bay mogbogan agama Yahudi? Bidda' na

bay basag ku ngalaugan suku' si Isa. Wā ku bay magtuyu'-tuyu' minsana' sila pin labbahan da ja' pangan-do da ni si Isa. ¹⁴Jaman looy ilay, tud bay ngamasag ku mogbogan jinisan taat kabbo'-bboan ku Yahudi. Maka tud bay ku magtuyu' ngadji'. Bong inawnan siga pagkahi ku ma sibu'-sibu' umu ku du, tud bay meka tamban me' ku.

¹⁵Suga' pag taabut gantaan Tuhan, lay na ku lliyun me' na binuwat sosohoan na ni kaehe timbang na niyaku. Bo' ko hati, niya' gi san ku bay pō' man jawom kūn indu' ku, ndang lay na ku pene' Tuhan. ¹⁶Lay na palahil Tuhan Anak na niyaku supaya tapasampay ku na umanat mahap pasal iya ni kabangsa-bangsahan ma sa' Yahudi. Dari ya' na san ku bay mangaruha ni soy maka soy na bong oy subay pabuwat ku. ¹⁷San luu jama ndooy ni Jerusalem ma bay pinene' me' Tuhan binuwat siga rasul si Isa duhu' man aku, ya' na san ku bay pilay maku palbiatan ninsila. Gam pin, lay ku magti pilay pa Arabiya. Song hallom, lay na baw ku pa-beleng pa Damaskus.

¹⁸Paddus tallun taun halloman ku ndooy, boho' ku bay pilay pa Jerusalem sabap doman ku sikakila ka si Pitel. Dari lay do' ku ndooy mman na sapu-lima ngallow. ¹⁹Bo' sasang ku ilay si' ndooy, ya' san ku bay sitammu ka siga rasul si Isa kasohean sarī man si Ya'kub, yana danganakan Papu' Isa. ²⁰Bana situ bit-sala ku ni suwat tuu. Ilu na Tuhan pakale-kale. Ya' ku pandoy ngandusta'.

²¹Pus mandoooy si', lay na baw ku pawus pa kakawum-kawman ndooy ni Siriya ka Silisiya. ²²Dari kuwan siga baanan suku' si Isa ndooy ni Yahudiya, ya' gi bay pingka' ngita aku. ²³Suga' lay na baw taaka da ya' na ku sibu' ka maruhu', batan yuk da, "Lalla looy la ma magpangalaugan kitabi maruhu', batnaa mas-aplag na umanat mahap ma bay pagtuyuan na nilangkat!" ²⁴Dari sabap habal looy si', lay na ga sila mudji Tuhan sabapan ku.

Si Pol hinasi me' siga pagkahi na rasul si Isa ni Jerusalem

2 Na ni bay kalakka ku man Jerusalem jaman looy, noy bay na pingka' sapu-mpat taun bo' ku bay pa-beleng pabalik. Pag beleng ku pilay, haboy na kami ka si Balnabas. Maka luu gi si Taytus bay boo kami.

²Ngkon ku bay pabeleng sabap ilooy kahandak Tuhan bay pinalahil niyaku. Takka ndooy, lay ku nammuhan siga pa-mmean suku' si Isa ndooy. Dari sasang kami-kami du ndooy, lay na bakka ku ninsila isi umanat mahap ma pinasaplag me' ku ni kabangsa-bangsahan ma sa' Yahudi. Maksud ku ilay si' masā bong tud magbē' du umanat ku ka ninsila. Batan bong ilay bay niya', taggaha' senseng ja' bay hulas-sangsā' ku masaplag. Kahapan, pag bā' ku ninsila isi umanat ku, ³tabista da

du tud bay sikatuwa' isi umanat kami. Tanda' ya' luu man kami magsulema', minsan katoonan da na sohe' ku si Taytus sa' bangsa Yahudi, ya' na san ya bay llogos me' da inislam. Katoonan da du tud tabe' du ya ni suku' Tuhan san ya' bogbogan na sara' agama Yahudi. ⁴Suga' luu du baw kasohean pasalluk ndooy ya' kasulutan ni umanat ku. Kahandak da, mimon ma pitsaya' ni si Isa subay llogos noho' mogbogan sara' agama Yahudi. Suga' tabistu kami na du sa' sila danganakan kami sabanna. Lay ja' sila pasalluk ni baanan kami mayu-mayu bong kami mogbogan sara' agama atawa niya'. Suga' tabista kami du bong pamiki da binean, masti' kalangkat ja' ni kasumunsayaan tabi njawman si Isa Almasi. ⁵Sangkon ya' kami bay kuhi mme' ninsila samasakali taggaha' kasakotan na baw umanat mahap ma kinapitsayaan me' bi ka tō' palsu.

⁶Na san me' looy kadarihan kasohean, bong siga pa-mmean suku' si Isa ndooy, ya' san luu bay tatammu da njawom umanat kami ma subay na pin sinaup atawa pun sinampunan. Bo' na, minsan sila tanyag jama langkaw ntan da, ya' du ku bay loman ninsila batan ndang katoonan ku Tuhan ya' magsitingka manusiya'. ⁷Dari tabista du me' siga pa-mmean ndooy sibu' du kami ka si Pitel bay kawakilan le' Tuhan mas-aplag umanat mahap pasal si Isa. Sat na ja' niyaku, pa kabangsa-bangsahan ma sa' Yahudi. Kuwan niya, pa bangsa Yahudi. ⁸Batan tabista da du, yana me' Tuhan nampulna' pabuwatan si Pitel magrasul ni siga Yahudi, me' looy du me' na nampulna' pabuwatan ku ni siga bangsa ma sa' Yahudi.

⁹Dari sila si' tu ma ndang tanyag pa-mmean suku' si Isa, yana ga si Ya'kub, si Pitel, ka si Yahiya, tabista da na lay du ku pinene' le' Tuhan binuwat rasul si Isa. Sangkon gāk na sila ngaku kami ka si Balnabas limbang da. Batan magtaayun na pamiki kami ni hāl me' kami masaplag. Dari pagsulutan kami, kuwan kami ka si Balnabas pa kabangsa-bangsahan ma sa' Yahudi. Kuwan sila, pa bangsa Yahudi. ¹⁰Ilooy du bay amay-amayan da ningkami, subay kami ya' mabiya siga jama miskin. Bo' ndang tigi' du ku nulung ninsila.

Si Pitel sinahawi

¹¹Na hallom maka hallom na, kuwan si Pitel, lay pa Antiyok nganda'-nganda' kami. Suga' sasang na ndooy, tud bay magsā' ya. Dari lay ya sahawi ku bal-harapan. ¹²Sibuwa na takka, tuwa' arat na batan ya' ya magsibidda' jama. Mme' ya siharung-harung mangan ka soysoy ja' sampay siga jama ma sa' Yahudi. Suga' song hallom, luu na baw takka pagkahi na siga Yahudi man panohoan si Ya'kub lakka man Jerusalem. Dari bbuwatan si Pitel, lay tagongan na me' na paharung mangan ni siga danganakan na ma sa' Yahudi. Kon na tagongan na batan tawu ya sinahawi me' siga pagkahi

na Yahudi sabap me' na paharung mangan ni jama ma ya' bay pingka' inislam. ¹³ Dari pag takita siga Yahudi kasohean ndooy ni Antiyok kadarihan si Pitel, bbuwatan da ngakig na du ya' paharung mangan ni siga danganakan da ma sa' Yahudi. Sampay si Balnabas, lay na du ga taboo-boo me' da san katoo-nan na na ya' tuwa' pabuwatan me' looy.

¹⁴ Dari pag nda' ku bbuwatan da ya' sikatuwa' ka ka-banahan ni umanat mahap, ilooy ma yuk ku ni si Pitel ni pag-awpan sikamimon, "Kau tu, hallang-hallangan tuu, ya' na ko bay mogbogan sara' agama bangsa ta Yahudi. Pag batnaa, sarī na la tikmas nu. Sat nu sa' mā', subay na pin siga jama ma sa' Yahudi mean sara' agama ta bo' da tahasi nu danganakan."

¹⁵ Maka yuk ku gi niiya, "Nges, me' kita itu turunan bangsa Yahudi, kanna ta maruhu' intong gi kita man kabangsa-bangsahan sa' Yahudi sukat bangsa ta ngantanan sara' Tuhan. Bo' na, nabiati lagi bangsa ta ngawnan sagannap ma sa' Yahudi, siga baldusa.

¹⁶ Suga' batnaa, labbahan ta na pamiki me' looy. Batan katoonan ta na, ilooy ya man manusiya' initung me' Tuhan intong yana sabap me' da pitsaya' ni si Isa Almasi, sa' ga sabap me' da mogbogan sara'. Inaa sina kon kita bay pitsaya' niiya. Tabista ta na ya' luu san disu jama kole' kaintongan pa Tuhan me' na bay mogbogan sara'.

¹⁷ "Suga' kuwan siga pagkahi ta Yahudi, awnan da na baw kita baldusa pagka kita pitsaya' na isu-isu Almasi poonan kaintongan ta. Maka sukat ya' na kita mogbogan sara' da, bistahan da Almasi na baw moo-moo kita buwat dusa. Suga' katoonan ta du tunmanūn me' Almasi buwat me' looy. ¹⁸ Arapun ilooy ya man ta tud bana-bana baldusa bong kita nanggehan tō' ma lay na timanan ta, ilooy ma yuk na subay kita mogbogan sara' bong kita doman intong pa Tuhan.

¹⁹ "Bo' aku baw tu, tabista ku na, san pooy basag ku bay mogbogan sara', basta ya' du tabogbog ku labbasakayi. Dari lay na tikutan ku sara' mari tatūs ku lān ma bay ginanta' me' Tuhan man jama nulut ni kahandak na. Me' ku ngingat, pagkajama ku maruhu' lay na tabe' matoy ni Almasi llansang ta' tehang. ²⁰ Pag batnaa, Almasi na llum ni baran ku, sa' na aku. Sangkon kahandak na ja' bean ku, sa' na kahandak ku. Maka batnaa, halloman ku llum, mangando ja' ku ni Anak Tuhan. Batan maase' ya niyaku sampay lay na ga paglilla' na dī na pinapatoy kalna' aku. ²¹ Sangkon bong itu ku mangasa na baw ni hulas-sangsā' ku mogbogan sara' man ku initung intong, sibu' na du ka bay tuwak ku ase' Tuhan niyaku. Batan sat ku sa' mā' ya' luu kapuspusan kapatoy si Isa."

† Njawman sara' agama Yahudi, ya' sila dari paharung mangan ni siga bangsa ma sa' Yahudi sabap katamak kono' ninsila. Ya' gi tabista da njawman Almasi ya' luu pagsitingkahan bangsa Yahudi ka kabangsa-bangsahan ma sa' Yahudi.

Lawak pagbidnaan mogbogan sara' agama ka me' pitsaya' ni Almasi

3 Kuwan kaam baw nnaa ni Galatiya, subay ga kam jama ya' luu panayu bi. Me' bay na kam hinikmatan. Batan tatammu bi na baw ga mme'-mme' ni jama nnaa ma mā' subay bogbogan bi sara' agama Yahudi bo' bi dari initung intong. Bo' ko, isu-isu kapatoy Almasi ta' tehang poonan manusiya' initung intong. Tud tallak na bilay la me' ku bay mahatayan kaam.

² Tilaw ta te' kam. Pooy me' bi bay kole' Rū Sutsi'? Man sabapan me' bi kilay bay mogbogan sara'? Masti' ssa' silay! Arapun ngkon bi ilay bay pinaasokan Rū Sutsi' sabap me' bi bay pitsaya' ni umanat mahap ma bay takale bi man kami. ³ Kaam ina ma doman tabe' njawman sara' siga Yahudi, me' ga ya' luu panayu bi.

Sibuwa bi mme' ni Almasi, lay na kam mangasa ni tabang Rū Sutsi' man bi intong pa Tuhan. Pag batnaa, ongoy taggaha' kanna bi subay na pin luu gi jinisan taat pabuwat bi man bi majatu kaintongan bi? ⁴ Marean ta bistahan bi mimon kabinsanaan ma bay tatasan bi sabapan pangando bi ni Almasi ya' na luu pūs na. Sa' silay me' looy.

⁵ Sa' ba, lay na dean Tuhan Rū na ningkaam, bo' lay gi ya makitahan kaam jinisan pabuwatan kahaylan-haylan? Suga' sa' silay sabap me' bi bay buwat jinisan taat sara' agama. Arapun iya ilay bay buwat me' looy sabap me' bi bay pitsaya' ni umanat ma bay takale bi pasal si Isa.

⁶ Pamintangan bi na suwat njawom kitab, ilooy ma yuk na, "Lay pitsaya' si Ibrahim ni palman Tuhan sampay ilooy na man na bay initung me' Tuhan intong." ††

⁷ Sangkon pahamun bi banahan, sagannap ma pitsaya' ni janji' Tuhan me' karuha Nabi Ibrahim, sila na sina initung me' Tuhan siga anak Nabi Ibrahim. ⁸ Sarī gi, man maruhu'-ruhu' lagi, ndang luu na gara' Tuhan ngitung manusiya' intong lakka man mimon kabangsa-bangsahan basta sila pitsaya' ni Almasi. Umanat mahap looy ilay si' bay pinalahil me' Tuhan ni Nabi Ibrahim. Batan njawom kitab, yuk Tuhan niiya, "Bbos-bbos kau ina poonan man mimon kabangsa-bangsahan ta' babaw junya' kole' supaat." ‡

⁹ Na palman looy ilay, lay na du bay binakbul, batan meka na jama man kabangsa-bangsahan lay na sinupaatan sabap me' da pitsaya' ni panubu' Nabi Ibrahim, yana si Isa Almasi. Lay na sila initung intong me' karuha Nabi Ibrahim du bay initung intong sabap me' na bay pitsaya' ni palman Tuhan. ¹⁰ Bo' sagannap ma mangasa ni hulas-sangsā' da mogbogan sara' man

†† Panagnaan ni Awwal Jaman 15.6. ‡ Panagnaan ni Awwal Jaman 12.3.

da initung intong, ya' sina sila kole' supaat. Ilooy du takole' da mulka' batan ya' tabogbog da labbasakayi. Bo' magbē' du bana ka suwat njawom kitab, ilooy ma yuk na,

“Njawom mulka' soysoy ya' mogbogan mimon sara' njawom kitab.” †

¹¹ Sangkon tarang-tarang na ya' luu jama initung me' Tuhan intong sabap me' da mogbogan sara' agama. Bo' sikatuwa' du ka suwat njawom kitab, ilooy ma yuk na,

“Sagannap ma initung me' Tuhan intong sabapan pangando da niya, masti' kole' kasampulnaan nyawa saumu-umu.” ††

¹² Bo' sila ina ma mista intong sila pa Tuhan sabap me' da mogbogan sara', ilooy ja' pakutu' da me' da mag-taat, sa' ga pangando pa Tuhan. Batan ya' kuhi lakka man jawom pamiki da bitsala Nabi Musa, ilooy ma yuk na,

“Soysoy mogbogan siga sara' tuu labbasakayi kole' kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na.” ‡

¹³ Bo' kitabi itu, ndang katoonan tabi na mimon manusiya' ngalangga sara' Tuhan. Sangkon pata' kitabi minulkaan bbos-bbos. Lipara, luu na Almasi bay nongan umu na llansang ta' tehng supaya tapaddusan na na kitabi man mulka' Tuhan. Iya ilay ganti' tabi minulkaan. Bo' magbē' du silay ka suwat njawom kitab, ilooy ma yuk na,

“Soysoy pinapatoy siniitan ta' tehng, tumatanda' lay minulkaan me' Tuhan.” ‡‡

¹⁴ Na si Isa Almasi ilay bay maglilla' pinapatoy supaya takole' me' mimon kabangsa-bangsahan supaat ma bay njanji' ni Nabi Ibrahim, maka supaya kitabi ma pitsaya', pinaasokan na Rū Sutsi' ma bay njanji' me' Tuhan.

Sara' agama ya' luu kabigi'-bigian na ni jANJI' Tuhan

¹⁵ Siga danganakan, buwanan ta do' kam pamintangan. Bong sawpama luu duwa jama buwat pagsulutatan, bo' luu gi kasuwatan bay sinaynan me' da, masti' ya' dari sinampunan atawa kinulangan bitsala da. Bong ina lai, masti' ya' na sina sā pagsulitan da.

¹⁶⁻¹⁷ Me' naa du sina karuha bay pagsulitan Tuhan ka Nabi Ibrahim. Ya' du dari sinampunan atawa kinulangan. Hati na, jANJI' Tuhan ni pagsulitan da ka Nabi Ibrahim ya' du tasampunan ka sara' Nabi Musa ma bay pasunu' paddus mpat hatu tallumpū' taun. Na bong ina lay na baw sinampunan ka sara', malaingkan ya' na sā pagsulitan Tuhan ka Nabi Ibrahim.

Na njawom jANJI' Tuhan ni Nabi Ibrahim, yuk na, “Bbos-bbos mimon kabangsa-bangsahan sinupaatan man sabapan panubu' nu.” ‡‡ Na jaman Tuhan ilay bay

halling, “man sabapan panubu' nu,” sa' silay ga panubu' Nabi Ibrahim ma meka bay awnan Tuhan, arapun tuwa' pa disu du panubu' na, yana Almasi.

¹⁸ Dari ni kapasal jANJI' Tuhan ilay si' nupaatan mimon kabangsa-bangsahan, sa' ga me' mogbogan sara' man jama kole' supaat looy. Batan bong subay na pin jama mogbogan sara', malaingkan ya' na luu pūs bay jANJI' Tuhan ni Nabi Ibrahim. Arapun kon ilay tabi bay kole' supaat me' ilooy ma bay takole' Nabi Ibrahim sabap me' tabi bay ngikut iya pitsaya' ni jANJI' Tuhan.

Maksud sara' agama

¹⁹ Na adakala yuk kasohean na baw mintu, “Bong me' naa, ongoy baw lay lagi Tuhan malahil sara' na?” Bong ya' katoonan bi, ngkon ilay sara' bay pinalahil supaya tumatanda' ni manusiya' dusahan sila pa Tuhan. Suga' sara' ina, luu ka ngkoran na. Batan pag luu ja' bay takka panubu' looy disu ma bay njanji' me' Tuhan, sa' na sara' padduman tabi.

Sara' Tuhan ilay, bay sinoho' me' na pinalahil ni siga malaikat pa mman Nabi Musa. Pag-anu, bo' pinasampay na baw me' Nabi Musa ni kabbo'-bboan kami.

²⁰ Bo' jANJI' Tuhan ni Nabi Ibrahim ilay, ya' na ya bay mag-utusan. Iya na mismu bay nganjanji' ni Nabi Ibrahim.

²¹ Na adakala bistahan kasohean magsagga' sara' Tuhan ka jANJI' na. Suga' sa' silay me' looy. Sat na ja', ya' sibu' maksud da. Maksud sara' ina man makitahan manusiya' dusa da. Bo' jANJI' Tuhan ina yana poonan man dusa pinuwasan. Bong si' ina luu sara' ma kapuwas ni dusa atawa kabuwan kaallum bahau, malaingkan initung na sina kitabi intong sabap me' tabi mogbogan sara'. ²² Suga' tallak na silay njawom kitab mimon manusiya' takawum le' dusa. Sangkon ya' takaya da mogbogan sara'. Dari lay na Tuhan nganjanji' muwasan dusa da basta sila pitsaya' ja' ni si Isa Almasi.

²³ Na maruhu' ilay, ya' gi bay pinalahil me' Tuhan bong pooy me' manusiya' kole' kaallum bahau. Jaman looy, kami siga Yahudi me' sapantun tinalungku' ja' me' sara'. Sakayi kami paddus, noy lay na kami pitsaya' ni si Isa Almasi. ²⁴ Dan jinis me' halling, sara' ilay me' sapantun tukang jaga bay magbayaan kami ngkod-ngkoran ya' gi bay takka Almasi. Noy takka na Almasi bo' kami sumunsaya' sampay initung na intong sabap me' kami pitsaya' niya. ²⁵ Dari pagka luu na bay takka Almasi sampay kinapitsayaan na me' kami, ya' na kami njawman tukang jaga looy, yana sara'.

²⁶ Kaam pun ina labbasakayi, anak Tuhan na du kam sabap me' bi pitsaya' ni si Isa Almasi. ²⁷ Maka pag lay ja' kam pinandi tanda' bi mme' na ni Almasi, sibu' na

† Kitab Tawrat, Duteronomi 27.26. †† Kitab Nabi Habakuk 2.4; Hebrani 10.38; Rom 1.17. ‡ Kitab Tawrat, Libitikus 18.5. ‡† Kitab

Tawrat, Duteronomi 21.22-23. ‡‡ Panagnaan ni Awwal Jaman 22.18.

du kam ka lay na nibuuk dī bi ka iya. Arat Almasi ina bong nna' ta pa juba, lay na patuk bi. ²⁸ Sangkon ya' na kitabi magsitingka jama bong sila Yahudi atawa ssa', bong sila ata atawa ssa', bong sila danda atawa lalla. Sibū'-sibū' na kitabi sabap tibuuk na du kitabi sali'-sali' ka si Isa Almasi. ²⁹ Maka pagka suku' Almasi na kam, malaingkan initung na sina kam anak Nabi Ibrahim. Bo' na, kapakaam na mimon ma bay njanji' me' Tuhan.

4 Batnaa buwanan ta do' kam dalil. Bong luu disu anak sawraga lay na matoy mma' na, minsan mimon alta' mma' na pamusaka niiya, halloman na diki' lagi, sa' gi du iya ngantan. Sibū' du kapatut na ka ata ma ya' luu dapat na ngantanan oy maka oy na. ² Lagi' na, subay luu na pin nganjagahan iya sampay magpandoyan iya halloman ya' gi bay taabut waktu bay ginanta' me' mma' na man na kole' pusaka na.

³ Damikiyan, me' naa du sina bay karuha tabi hallo-man ya' gi bay takka Almasi. Sibū' du karuha tabi ka anak-anak ma subay na pin njagahan. Batan maruhu', ilooy du katoonan tabi me' mogbogan jinisan aturan ka tō' siga kabbo'-bboan tabi. ⁴ Suga' pag taabut na gantaan Tuhan, lay na papitu na Anak na pa junya', bo' na dari manusiya' pinamaddihan le' danda me' karuha kitabi du. Maka iya ilay bay du lumingka' njawman sakup sara' Nabi Musa. ⁵ Ngkon na ilay bay pina-pitu supaya tapaddusan na kitabi man jawom sakup sara' maka supaya kitabi taaku na me' Tuhan anak na ma kole' mimon supaat na.

⁶ Dari pagka anak Tuhan na kitabi, lay na kitabi pinaasokan le' Tuhan Rū Anak na pa jawom atay tabi. Maka ilooy na poonan tabi dari na ngawnan Tuhan Mma' tabi. ⁷ Maka sa' na kitabi me' sapantun ata ma ya' luu kapatut na, batan anak Tuhan na kitabi. Bo' na, tiyap-tiyap ina jama lay na dari anak Tuhan, masti' takole' na ja' mimon ma bay hinalli' me' Tuhan ni siga anak na.

Suku' si Isa ni Galatiya kinasusahan me' si Pol

⁸ Kaam ina nnaa ma sa' turunan bangsa Yahudi, sa' ba, bay jaman ya' gi katoonan bi Tuhan, bay ja' kam ngisbat siga tuhan-tuhan? Waktu looy ilay, subay ga kam ata siga tuhan-tuhan bi hangat bi numba sila. ⁹ Li-para batnaa katoonan bi na Tuhan sabanna. Bo' na, kaayaran labi man naa, batnaa iya na mismu ngahasi kaam. Suga' pag batnaa, ituu baw tu man ku jayip, me' ga doman na baw kam pabeleng pa bay kahalan bi maruhu' mogbogan jinisan aturan. Mingkan, ya' san silay katabang ningkaam man bi kinahopan me' Tuhan. Ongoy baw taggaha' pabalik na baw kam buwat dī bi ata siga aturan? ¹⁰ Habal takka niyaku, bbuwatan bi kono' magtuyu' mogbogan siga aturan bangsa Yahudi. Tatammu bi na baw ga ngakig siga Yahudi maehe siga llaw ka buwan, sampay siga musim

ka ga taun saula-ula inaa na katabang man nalamat kaam. ¹¹ Ituu kahanggawan ku, taggaha' lai ja' lopas mimon bay sangsā' ku noan kaam.

¹² Sangkon siga danganakan, junjung ku na ningkaam, akigun bi ja' ku mari kam me' aku na du paddus na man sakup sara' bangsa Yahudi. Bong si' taintom bi jaman ku nnaa mman bi, lay ja' ku buwat dī ku me' karuha kaam ma ya' ngantanan sara' Yahudi.

Siga danganakan, ya' situ takupan ku ayad me' bi bay buwat aku jaman ku nnaa. ¹³ Sibūwa ku bay pilu masaplag umanat mahap ningkaam, adak ya' san bay taboo ku baran ku ni kalamma ku. ¹⁴ Suga' san ku bay kasasat ningkaam, ya' du ku bay padiyo' bi, gam pin lay gi ku hasi bi. Me' bi buwat aku, subay ga ku malaikat man Tuhan atawa pun tud dī si Isa Almasi mismu. ¹⁵ Tud bay gāk kam niyaku. Suga' pag batnaa sarī na la me' bi ka aku. Maruhu' jaman ku nnaa mman bi, bong si' luu bay paku ku ningkaam, sarunduun du kam muwan. Kumpas ku, san gi mata bi, bong bay paku ku, atas bi nguwiri' bo' ndean aku.

¹⁶ Pag batnaa, me' bantuk binanta na ku la me' bi sukat ku maan kaam kabanahan.

¹⁷ Bong si' ina bay tasayu bi, kuwan siga jama nnaa ma ngalogos kaam mogbogan sara' Yahudi, san bantuk doman sila ngayaran kaam, bong niat atay da, basta sarī sina. Kainagon da ina ya' na kam palamud ningkami mari kam tiggo nanggehan sila. ¹⁸ Kamasa', mahap du baw silay bong kam tiggo nanggehan jama, luu-ya' ku luu nnaa, basta sikatuwa' ja' tō' da ka umanat mahap ma bay lakka man Almasi.

¹⁹ Siga anak, halloman ku ilay bay ngagad kaam pit-saya' ni Almasi, tud bay gampang ku ningkaam. Sibū' du parasahan ku ka danda magkamaddi-maddi ngagad anak na pō'. Pag batnaa, me' ga pabalik na baw gampang ku ningkaam, batan kahalloman ku la ngagad kawul-piil Almasi tumatanda' ni jata' bi.

²⁰ Kainagon ku luu na ku nnaa supaya kitabi kapagbit-sala balharapan. Kawu-kawu ya' na kam subay na pin sinahawi me' ku. Ni batnaa, ya' na ku pandoy bong pooy me' ku mamikihan kaam.

²¹ Tilaw ta te' kam. Kaam ma doman njawman sakup sara' agama Yahudi, tasayu bi kina bong oy halling njawom kitab? ²² Njawom kitab ilay, luu bay sinuwatan pasal Nabi Ibrahim bay anakan duwa lalla. Disu yana anak na ka ata na. Kuwan ilooy disu, yana anak na ka nda na poon ma sa' ata. ²³ Kuwan anak Nabi Ibrahim ka ata na, bay pinamaddihan me' kabiyasahan mimon danda du. Bo' anak na ka nda na ma sa' ata, tud kahaylan-haylan me' na bay pinamaddihan. Iya bay pinamaddihan man Tuhan bay numan janji' na ni Nabi Ibrahim.

²⁴⁻²⁵ Na ga danda looy ilay si' sikaduwa tabilang sipat ni duwa pagsulutan antara' Tuhan ka manusiya'. Pagsulutan sibūwa ilay yana sara' ma bay dean Tuhan ni

Nabi Musa ta' Punu Saynay ndooy ni Arabiya. Danda looy ma ata, yana si Hajal, yana sipat ni pagsulutan looy. Batan yana me' si Hajal ka anak na siga ata, damikiyan, mimon jama ma njawman sara' Nabi Musa me' karuha ata du. Maka si Hajal ilay tabilang du sipat ni दौरا bangsa Yahudi, yana Jerusalem. Batan yana me' si Hajal nne' ata, Jerusalem pun tabilang du nne' bangsa ata, batan siga jama ni दौरa looy pinahata me' sara'.²⁶ Bo' nda Nabi Ibrahim, ilooy ma sa' ata, yana Sitti Sara, yana sipat ni दौरa sarī yana Jerusalem ni sulga'. Batan yana me' Sitti Sara ka anak na sa' ata, damikiyan, siga raayat ni दौरa looy pun sa' du ata. Dari pagka mimon kitabi ma pitsaya' ni Almasi bay dari siga raayat ni दौरa looy, dari ko ngawon, inaa na दौरa ma tabilang nne' tabi.²⁷ Bo' luu gi bay sinuwatan njawom kitab disu tuna', ilooy ma yuk na, "Pagakun atay nu, Nang, minsan ko danda ya' bay pingka' hanak. Ngalang ko pahaddo san ko ya' bay pingka' maddi. Batan san ina ko bay pinabiya, meka gi sina mintu siga anak nu man danda looy ma llahan."[†]

²⁸ Na siga danganakan, kitabi itu lay dari anak Tuhan man sabapan janji' Tuhan bay kinapitsayaan me' tabi. Sibudu' du karuha tabi ka si Isahak ma bay pinamaddihan man sabapan janji' Tuhan bay kinapitsayaan me' Nabi Ibrahim.²⁹ Jaman looy ilay, si Ismail, yana anak looy ma biyasa ja' me' na bay pinamaddihan, wā ngalaugan ari' na si Isahak ma bay pinamaddihan man kawasa Rū Sutsi'. Me' naa du sina batnaa karuha tabi batan nilaugan du kitabi me' siga jama ma ngalagos noho' mogbogan sara' agama.³⁰ Suga' pindogahan bi do' bay halling jawom kitab, ilooy ma yuk na, "Palahiyun danda looy ma ata ka anak na sabap anak ata ya' luu kabigi'-bigian na ni pusaka ma bay hinalli' ni anak danda looy ma sa' ata."^{††}

³¹ Dari siga danganakan, kitabi itu ya' me' karuha anak si Hajal ma ata, arapun kitabi itu initung anak Sitti Sara ma sumunsaya'. Batan pag lay ja' tabi dari anak Tuhan, lay na kitabi pinaddusan man siga aturan ka taat ma bay mahata kitabi.

Sagannap ma tibuuk ka si Isa paddus na man sakup sara'

5 Na siga danganakan, kon ilay Almasi bay maddusan kitabi man jawom sakup sara' supaya kitabi sumunsaya' na. Sangkon amay-amay daa na kam kuhi pinahata me' sara' pabalik. Takkoan bi na kasumunsayaan bi.

[†] Kitab Nabi Isaya 54.1. Kuwan danda ma lay pinabiya, tuwa' pa ka bangsa-bangsahan ma sa' Yahudi batan maruhu' sa' sila suku' Tuhan. Suga' meka sila pitsaya' na ni Almasi sampay bay dari anak Tuhan. Kuwan danda looy si' ma llahan, tuwa' pa bangsa Yahudi batan sila bay pene' Tuhan binuwat suku' na matto'. Salla na, pag takka Almasi, ya' sila meka pitsaya' niya. Dari ya' du sila meka taaku me' Tuhan anak. ^{††} Panagnaan ni Awwal Jaman 21.10.

² Indanan bi bitsala ku. Bong ina kam noho' inislam sabap kanna bi inaa man bi initung me' Tuhan intong, malaingkan ya' sina luu pūs Almasi ningkaam samasakali.³ Maka baan ta kam banahan, sagannap ina ma noho' inislam man da initung intong, talpaksa' ninsila mogbogan sara' Nabi Musa labbasakayi.⁴ Lagi na, bong luu nnaa doman mangasa ni sangsā' da mogbogan sara' man da initung intong, sibudu' du sina sila ka bay palabba man si Isa Almasi. Maka tinuwak gi me' da ase'-tabang Tuhan ninsila.⁵ Bo' kitabi baw itu ma pitsaya' sampay mangasa ni gaos Rū Sutsi', holat tabi arat-tabi tabi sigi-sigi hinalin ngkod-ngkoran ya' gi kitabi intong gi man intong.⁶ Dari me' kitabi itu tibuuk na ka si Isa Almasi, katoonan tabi na ya' luu pagbidnaan pa Tuhan bong jama bay inislam atawa niya'. Ilooy du puntukan banahan yana pangando tabi niya ma takita ni ase' tabi ni pagkahi tabi manusiya'.

⁷ Kaam la maruhu', tud bay mahap me' bi mme' ni kabanahan. Suga' pag batnaa, soy na baw ina bay moo-moo kaam magsi'?⁸ Tō' da bina, tud sa' sina lakka man Tuhan. Batan Tuhan ina bay ngaliyun kaam mari kam paddus man jawom sakup sara' agama.⁹ Bong ina luu san disu ja' tō' bingkok tima' bi, song hallom pasampun bo' pasampun na pin. Bong dalil ta pa pasulig, song hallom, lata' na man na ngassob.¹⁰ Kamasa', pagka ina kam ndang luu na njawman Papu' Isa, tatantu ku masti' pabeleng du sina kam pa kabanahan ma bay tō' ku ningkaam. Bo' ga jama looy ilay ma ngalingog pamiki bi ka tō' palsu, soy maka soy na, basta kalabuan ja' sina sila hukuman me' Tuhan.

¹¹ Siga danganakan, bong luu nnaa mā' aku mag-nasihati talpaksa' subay binogbogan hāl me' ngislam man ta initung intong, daa kam hidjab. Bong ina bana bitsala da, ongoy taggaha' masi ku llaugan me' siga pagkahi ku Yahudi? Maka bong ina bana ninsila, ya' na lammis siga Yahudi niyaku san ku masaplag pasal kapatoy si Isa ta' tehang.¹² Bong para niyaku, kuwan sila ma ngalingog kōk bi nnaa nanggehan hāl me' ngislam, gam na soho' da na kinehetan sampay awpan da labbasakayi.

¹³ Kaam ina siga danganakan, lay na kam lliyun me' Tuhan pa jawom okoman na supaya kam paddus na man jawom sakup sara'. Suga' amay-amay daa pakoyun bi kasumunsayaan bi bilang daawa man nganduan napsu bi. Arapun pakutuun bi na me' bi sikaase'-kaase' sampay sitabang-tabang.¹⁴ Batan mimon ina sara' Nabi Musa, lay na tinikmod pa disu panohoan sa, ilooy ma yuk Tuhan, "Kaasean bi pagkahi bi manusiya' sibudu' du ka ase' bi ni dī bi."

¹⁵ Na bong ina kam ya' sikaase'-kaase' sampay wā kam sasa'-manasa', malaingkan buwat ja' kam dī bi subay ga ido' sitokob-tokob. Song hallom, sikalangkat-kalangkat na sina kam dambaanan.

Bong kita mean kahandak Rū Sutsi', ya' kita ngan-duwan oy-oy napsu maat

¹⁶ Sangkon ituu na bā' ku ningkaam: Mme' ja' kam ni kahandak Rū Sutsi'. Bong ina pakutu' bi du me' bi mean iya, malaingkan ya' na luu masa bi taboo-boo me' napsu bi buwat kalaatan. ¹⁷ Napsu ta ina wā nguntra kahandak Rū Sutsi'. Rū Sutsi' pun wā du nguntra napsu ta. Magsagga' ja' sila. Sangkon mamooy-mamooy ina paruli ta, luu na pin ilooy disu nagga'.

¹⁸ Suga' bong ina maglilla' na kitabi ni Rū Sutsi', malaingkan iya na padduman tabi, sa' na sara' agama.

¹⁹ Na bong ina jama pinagbayaan me' napsu da, tu-matanda' ja' sina ni kawul-piil da, batan kajinisan kalaatan da, me' sapantun magjina, buwat kasabuhan, ya' ngagak dī da, ²⁰ numba kajinisan sarī man Tuhan, ka makoy ilmu' seytan. † Bo' na, daran sila lammiss, sasa', dangki' ka pasu' kōk da. Tabiat da ina ngulihal kaayaran ni dī da sadja'. Maka mō' sila pagsaggaan atawa magsisasa' pagkahi da dambaanan. ²¹ Maka jama ina ma pinagbayaan me' napsu da, kainagon da kapasila na alta' pagkahi da, maka panginum sila, sampay mme' sila ni buwatan baanan danda ka lalla buwat kalalamaan, me' naa, me' naa. Suga' ndang bay kam silay baan ku maruhu', jama ma buwat me' looy, ya' luu kabigi'-bigian da ni okoman Tuhan.

²² Bo' jama ma pinagbayaan me' Rū Sutsi' ina, sibu' karuha da ka poon kayu ayad ja' buwa' na. Batan jinisan kahapan takita ni kawul-piil da, yana ase', kagakan, sannang atay, pasensiya, bbuwatan ayad ni pagkahi da ka arat mahap. Tapangandohan sila ²³ ka lamma' pangatayan da sampay pandoy ngagak dī da. Ga jama me' naa ina, san ya' na luu sara' maintong sila.

²⁴ Me' kitabi itu tibuuk na ka si Isa Almasi, bong kinawnan pabuwatan tagga pa Tuhan, timanan tabi na. Me' tabi ngingat, pagkajama tabi maruhu' ma wā pinagbayaan me' napsu tabi, lay na tabe' matoy ni si Isa Almasi llansang ta' tehang. ²⁵ Maka pagka lay na kitabi binuwanan kaallum bahau me' Rū Sutsi', sapatut na subay bean tabi na kahandak na. ²⁶ Sangkon daa na kitabi takabbu. Maka daa na kitabi siparuga-paruga atawa sikadangka'-kadangka'.

Sitabang-tabang kitabi

6 Siga danganakan, bong luu nnaa disu pagkahi bi suku' si Isa bay taboo-boo buwat dusa, kuwan kaam ma tattap mean Rū Sutsi', subay kam main-toman iya kawu-kawu ya takole' bi pinaintong. Suga' subay hanunut-hanut me' bi mitsalahan iya. Maka

† Bong jama makoy ilmu' seytan, bbuwatan da, buwat palkataan, nuna' kulis, manggi seytan, nilik, ngammahan panggiyas, me' naa, me' naa.

ilagan bi dī bi, taggaha' kaam na baw mintu takole' sinasat. ² Pakutuun bi me' bi sitabang-tabang mari tu-matanda' ngasip na kam ni panohoan Almasi sikaase'-kaase'. ³ Bong luu kam nnaa ya' nabangan pagkahi bi sabap me' bi mista lumabi kam man kasohean, ngandupang ja' kam dī bi. Tud ya' baw sina kam ha-gaan man pagkahi bi. ⁴ Gam na pindogahan tabi do' dī tabi bong tuwa' pabuwatan tabi atawa niya'. Bong ina tud tuwa' du, inaa ya pata' man tabi gāk. Daa ja' kitabi me' kasohean ma tigi' manding bong sila lumabi man pagkahi da. ⁵ Batan taabut ina mintu kitabi siawop ka Tuhan, sibu'-sibu' na du kitabi magsabanna ni mimon bay gula'-gari' tabi.

⁶ Kaam ma tinoan kitab, sapatut na subay kam nulung guru bi sampay ngahampitan sila balanja' bi.

⁷ Daa kam ngandupang dī bi saula-ula talimbuhan bi Tuhan. Oy-oy ina bay pabuwat tabi, masti' mole' du pa kitabi. Bong ibaratan tanom, oy-oy bay tanom tabi, inaa du sina kattom tabi. ⁸ Na hantak bitsala ku ilay si', bong kita nganduwan napsu ta, pag toklas na, binasa kita. Suga' bong kita mme' ni kahandak Rū Sutsi', sampulna' nyawa ta saumu-umu. ⁹ Sangkon daa kita jamu buwat kaintongan, batan masti' luu ja' sina masa ta kole' tungbas ayad. ¹⁰ Sangkon na, bong luu dapat bi buwat mahap ni jama awla na ni siga danganakan bi suku' si Isa, daa kam paagak.

Katapusan bitsala si Pol

¹¹ Na ni katapusan suwat tuu, aku na situ nuwat ka tangan ku mismu. Paehe ku na batang suwat ku supaya kinanna me' bi banahan. ¹² INDANAN BI, SAGAN-NAP MA MOGOS KAAM NOHO' INISLAM, INAA DU INA PUHUNG DA SINANGLITAN SABAP ME' DA MOGBOGAN SARA'. YA' SILA DOMAN MANGAKU ISU-ISU KAPATOY SI ISA ALMASI TA' TEHANG YANA JALAN MAN JAMA INITUNG INTONG. ILOOY ILAGAN DA, TAGGAHA' NILAUGAN NA BAW SILA ME' SIGA PAGKAHI DA YAHUDI. ¹³ Mingkan, sila ilay ma noho' kaam inislam, sila mismu ya' du san bogbogan da mimon sara' Nabi Musa. Kon da ina mogos kaam inislam, man da ja' magpaabbu bong kam bay takole'-kole' da mme' ninsila. ¹⁴ Bo' aku tu, ilooy du pinag-abbu me' ku yana kapatoy Papu' tabi si Isa Almasi ta' tehang kalna' kitabi. Me' ku ngingat, bay pagkajama ku maruhu' lay na tabe' ni si Isa nilansang ta' tehang. Pag batnaa, sarī na pagkajama ku. Sangkon lay na matoy kainagon ku ni kalaatan ma pinaabak me' jama ma mandang hāl junya'. Bo' jama ma mandang hāl junya' ina, ya' du luu kainagon da ni siga pakaradjaan ma hagaan niyaku.

¹⁵ Me' kitabi itu mme' ni Almasi, ya' na puntukan bong kitabi bay inislam atawa niya'. Ilooy ya puntukan bong luu na pagkajama tabi bahau.

¹⁶ Kamura-murahan sagannap ma pitsaya' ni bay bitsala ku jawom suwat tuu, binuwanan du kasannangan ka timbang me' Tuhan. Batan sila na sina bangsa Israil sabanna. Hati na, suku' Tuhan na sila san gi oy bangsa da.

¹⁷ Katapusan bitsala ku, kainagon ku ya' na kam kagundala' ni pamiki ku. Ya' sina sikatuwa' bong luu nnaa mā' ya' ku bay buwanan Almasi kapatut noan ja-

ma. Aku tu, tanda' ku sosohoan Almasi, lapat na baran ku me' pawut hangat llagpi' sampay hiniyak ka batu sabap me' ku nanggehan kabanahan pasal iya.

¹⁸ Siga danganakan, dambuli man inaa, kamura-murahan binuwanan na pin kam barakat me' Papu' tabi si Isa Almasi.

Wassalam

Epesus

Pahati

Epesus ilay yana दौरa mehe ni disu lahat inawnan Asiya Diki' yana Turkey ni batnaa. Ni bay jaman si Pol, tanyag Epesus sabap luu ndooy langga man siga kapil numba tuhan-tuhan da inawnan Altemis (ndaun Salsila siga Rasul si Isa Almasi 19.27).

Dari lay pilay si Pol pa Epesus masaplag umanat mahap pasal si Isa Almasi ni ga jama ndooy. Bo' lay gi ya tamban ndooy ga duwan taun. Sasang na ndooy, meka jama lay taboo na pitsaya' ni si Isa (ndaun Salsila siga Rasul si Isa Almasi 19.1-20; 20.17-38).

Ni waktu si Pol bay nuwat ituu, sasangan na njawom jil ndooy ni Rom sabap me' na masaplag.

Njawom suwat tuu malahil si Pol gara' Tuhan. Gara' Tuhan ilay nibuuk mimon-mimon labba man junya' sampay pa sulga' pa jawom sakup si Isa Almasi.

Bā' si Pol njawom suwat tuu si Isa yana takōk; kuwan sagannap ma pitsaya' niiya yana baran na. Maka yuk si Pol, sagannap suku' si Isa me' sapantun siga kalangkapan man Tuhan buwat langga man Rū na patanna'.

Kuwan si Isa me' sapantun batu pepan luha man matangge langga looy. Sarī gi, bā' si Pol, mimon ma pitsaya' ni si Isa ginalla pangantin ma danda. Kuwan si Isa, yana pangantin ma lalla.

Njawom suwat tuu mahati si Pol bong oy arat pata' ni siga jama sitampu maka oy arat pata' ni antara' anak-anak ka ga indu'-mma'. Damikiyan, mahati du ya bong oy arat pata' ni antara' siga ata ka ga papu' da.

Ni katapusan suwat tuu pinahatiyan du kitabi pasal siga pakakas ma pamuwan Tuhan ni suku' si Isa supaya sila ya' takole' me' sasat Ibilis ka ga pagkahi na seytan.

Ituu bay sinuwatan me' si Pol luu na ga tallumpu'-dambuwa' taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

EPESUS

1 Ituu itu aku, yana si Pol, disu rasul si Isa Almasi man kahandak Tuhan. Itu suwat ku pa mman bi siga suku' Tuhan, yana kaam ma magkanaalla mme' ni si Isa Almasi nnaa ni Epesus. ² Kamura-murahan binuwanan na pin kam kasannangan ka barakat me' Mma' tabi Tuhan ka Papu' tabi si Isa Almasi.

Njawom supaat sagannap ma tibuuk ka si Isa Almasi

³ Pudji tabi Tuhan, Mma' Papu' tabi si Isa Almasi. Me' kitabi itu tibuuk na ka Almasi, lay na dean Tuhan ningkitabi mimon supaat man sulga' ma kasampulna' ni nyawa.

⁴ Bistahun bi do', ya' lagi san bay pinapayak junya', ndang lay na kitabi pinene' me' Tuhan binuwat suku' na njawman Almasi. Maksud Tuhan ilay, subay kitabi sutsi' sampay ya' na luu sutsutan njata' tabi ni mata na. Ni kaehe ase' Tuhan, ⁵ man maruhu' lagi, ndang lay na ginanta' me' na subay kitabi dari anak na man sabapan pabuwatan si Isa Almasi, batan ndang ilooy

nulut ni kahandak na. ⁶ Sangkon tud pata' Tuhan pinudji. Bidda' na ehe ase' na njata' tabi ma tibuuk ka kakasi na, yana si Isa Almasi. ⁷ Sabapan laha' Almasi bay tumpa, ilooy na silay bay maddusan kitabi man pidjala' ni dusa tabi. Sangkon luu na kaampunan ningkitabi tanda' landu' ehe ase' Tuhan ningkitabi. ⁸ Ase' na ina lay na hinudhuran njata' tabi. Lay gi ya muwanan kitabi kapandoyan ka pangahati supaya tahati tabi gara' na. ⁹ Bo' gara' na ilay, ndang bay ginanta' pinajatu njata' si Isa Almasi, batan ndang inaa nulut ni kahandak na. Kamaatunan gara' na ilay ya' gi bay tasayu me' manusiya' maruhu'. Sakayi na pinalahil noy ningkitabi na ni timpu batnaa. ¹⁰ Na gara' Tuhan ilay me' tuu: Pag mintu taabut waktu bay ginanta' me' na, labba man junya' sampay pa sulga' subay tinibuuk mimon-mimon pa jawman sakup Almasi.

¹¹⁻¹² Na bangsa kami itu bay duhu' ngaholat ni katakka Almasi. Maka kami du bay ginanta' me' Tuhan binuwat suku' na ma subay moo sanglit ka kabantugan niiya. Labba man tagna' junya' lagi, ndang ilooy na silay bay gara' Tuhan. Bo' gara' Tuhan ina labbasakayi

masti' pinajatu ja' sina ni jalan ma sikatuwa' ka kahan-dak na.

¹³ Na kaam pun nnaa, me' kami na du sina kam bay lliyun binuwat suku' Tuhan. Batan pag lay ja' takale bi kabanahan, yana umanat mahap pasal kasalamatan, lay na du kam pitsaya' ni Almasi. Pag-anu, bo' bi bay pinaasokan Rū Sutsi' me' ndang bay njanji' me' Tuhan, tanda' suku' na na kam. ¹⁴ Bo' Rū Sutsi' ina yana katakkoan man tabi katantu takole' tabi mimon ma bay hinalli' me' Tuhan ni suku' na. Maka tatantu tabi na bbos-bbos puhu na kasalamatan tabi takole' tabi pamaehe sanglit ka kabantugan pa Tuhan.

Si Pol makuhan suku' si Isa duwaa

¹⁵ Siga danganakan, lay du silay taaka ku habal pasal pangando bi ni Papu' Isa ka ase' bi ni mimon pagkahi bi suku' Tuhan. ¹⁶ Sangkon ya' na situ bay bakkat me' ku magsuku pa Tuhan sabapan bi. Maka wā kam pakuhan ku duwaa. ¹⁷ Maku na pin situ ku duwaa pa Mma' tabi ma ya' luu sibu' sabanding na, yana Tuhan Papu' tabi si Isa Almasi. Kamura-murahan binuwanan du kam pangahati lawom ni hāl Tuhan supaya magsasōng na pin me' bi lungbid ka iya. ¹⁸ Maka pakuhan ta na pin kam duwaa, kamura-murahan binuwanan du kam me' Tuhan pangahati supaya tasayu bi na bong oy taholat bi pagka lay na kam lliyun pa jawom okoman na. Maka kamura-murahan pinalahil du ningkaam siga supaat hagaan sa' alang-alang ma bay hinalli' me' Tuhan ni suku' na. ¹⁹ Maka pakuhan ta du kam pangahati supaya katoonan bi na bong pooy ehe kawasa Tuhan para ningkitabi ma pitsaya' niiya. Kawasa na ilay, ²⁰ lay na tumatanda' njata' Almasi jaman na bay pinakallum sampay inangkat pa sulga'. Pag-anu, bo' na pinatingkō' ni bihing Tuhan huwin pa kawnan. ²¹ Ndooy ilay, Almasi ngantanan kawasa-kapatut langkaw banahan. Patingkat ya man mimon anakkura' ka sultan sampay ga malaikat ka seytan. Bong inawnan sagannap ma magkawasa, ya' luu awon langkaw lumabi man niiya labba man siga angkat-angkatan sibuwa sampay saumu-umu, labba man junya' tuu sampay pa ahirat. ²² Batan Almasi ilay bay inuwakilan me' Tuhan magbaya' ni mimon-mimon sampay magtakōk ningkitabi sikamimon ma pitsaya' niiya, ²³ yana kitabi ma binilang baran na. Baran na ina, ginaosan le' na malahil mimon arat-tabiat na, batan iya nganggaosan mimon-mimon nnoy-nnoy ja'.

Luu na kasampulnaan nyawa tabi sabapan si Isa Almasi

2 Na maruhu', kaam ina, bong pa Tuhan, matoy ja' kam sabapan dusa bi hangat ngalangga kahan-dak na. Ya' gi luu kaallum bi bahau. ² Jaman looy ilay, bbuwatan bi mandang hāl junya' ja' sabap bay kam

pinagmundaan me' panghulu' siga seytan, yana Ibilis. Iya ilay ndang magbayaan sagannap ma ya' doman mme' ni kahandak Tuhan. ³ Kamasa', mimon ilay kitabi lay ja' du bay lumingka' me' looy jaman tabi bay maabak me' nganduwan napsu tabi. Bay ja' du kitabi buwat oy-oy kalaatan bay talangga pamiki tabi. Dari pagka me' looy bay tabiat tabi, masti' tumilu' ja' kitabi pa jawom mulka' Tuhan me' karuha mimon manusiya' ma ya' ngisbat iya.

⁴ Lipara, bidda' na ehe timbang ka ase' Tuhan ningkitabi. ⁵ Batan minsan kitabi me' karuha jama matoy sibuwa ni mata Tuhan sabapan dusa tabi, lay na du kitabi tabe' ni Almasi pinakallum. Dari salamat na kitabi isu-isu sabapan ase' Tuhan. ⁶ Maka pagka kitabi lay na tabe' ni Almasi pinakallum, me' tabi ngingat, lay na du kitabi pinatabe' niiya pinatingkō' ndooy ni sulga'. ⁷ Kon ilay Tuhan bay buwat me' looy supaya tabista me' mimon angkat-angkatan ma pasunu' bong pooy ehe ase' na ka timbang na njata' tabi. ⁸ Ni kaehe ase' Tuhan, lay na kitabi sinalamat me' na sabap me' tabi pitsaya' ni Almasi. Suga' kasalamatan tabi ina, sa' ga tungbas ni bay hulas-sangsā' tabi buwat mahap, arapun ladjiki' man Tuhan. ⁹ Sangkon, ya' sina luu dapat tabi ngabbu saula-ula tawop kitabi sinalamat me' Tuhan man sabapan hāp pabuwatan tabi. ¹⁰ Suga' sa' baw ina ga ya' na puntukan hāl me' buwat mahap. Arapun Tuhan bay muwanan kitabi kaallum bahau njawman si Isa Almasi supaya tabi buwat siga pabuwatan mahap. Batan ndang inaa bay gara' na ningkitabi.

Tibuuk bangsa Yahudi ka siga bangsa ma sa' Yahudi sabapan si Isa

¹¹ Na kaam nnaa ma sa' bangsa Yahudi, intomun bi do' bay kahalana bi. Maruhu', kaam ina bay pinag-awnan me' bangsa Yahudi kapil sabap ya' kam bay ngikut sara' da inislam. Padahal, bila jama inislam, ilooy du bay halin, kuwit awpan da. Bong pangatayan da, sibu' du ka maruhu'. ¹² Sibuwa, ya' san bay katoonan bi bong soy Almasi. Maka ya' bay luu lamud bi ni bangsa Israil ma bay pene' Tuhan suku' na. Jaman looy, masi kam awam ni siga janji' Tuhan ninsila. Ya' bay luu holat bi maka ya' san bay katoonan bi bong soy Tuhan. ¹³ Lipara batnaa, pagka kam luu na njawman si Isa Almasi, san kam bay lawak man Tuhan, tapit na kam sabapan laha' Almasi ma bay tumpa ni kapatoy na.

¹⁴⁻¹⁵ Maruhu', ndang katoonan bi du, bong inawnan kami siga Yahudi ka kaam siga bangsa sa' Yahudi, wā magsagga'. Bo' poonan pagsaggaan tabi ilay yana sara' agama kami. Sangka kami hagaan gi kami man kaam sabap kami bay pene' Tuhan suku' na. Bo' kami lagi man Tuhan bay ma-ntan sara' na. Sangkon dari ko ngawon, sara' agama kami yana agpang man tabi ya'

kapagdambuwa'. Kahapan, lay na nilangkat me' Almasi agpang looy njata' kapatoy na ta' tehng. Kon na bay buwat me' looy supaya bay duwam baanan tapagsitibuuk na na kitabi pa disu baanan sa. Dari sabapan kapatoy Almasi, bilang disu bangsa bahau na kitabi. Maka luu na kasalassayan tabi batan buka' na lawang bahau man mimon manusiya' taitung suku' Tuhan. Sangkon bong inawnan sara' Yahudi ddas ka jinis an aturan tinaat, ya' na luu kabigi'-bigian na ni hāl me' jama initung suku' Tuhan. ¹⁶ Dan jinis me' halling, sabapan kapatoy Almasi ta' tehng, labba man kaam ma sa' Yahudi sampay na kami siga Yahudi, lay na pinagsitibuuk pa disu baran sa. Dari lay na matoy pagsaggaan tabi. Damikiyan, sabapan kapatoy Almasi, mahap na kitabi pa Tuhan. ¹⁷ Dari maksud Almasi ilay bay pitu pa junya' masaplag umanat mahap supaya luu na lawang man manusiya' mahap na pa Tuhan. Bo' umanat na ina, lay na pinasampay ni bangsa Yahudi ma milang dī da tapit pa Tuhan sampay na ningkaam ma bay lawak man Tuhan. ¹⁸ Dari sabapan Almasi, labba man kami siga Yahudi sampay na kaam ma sa' Yahudi, sali'-sali' na kitabi kapatapit pa mman Mma' tabi Tuhan. Batan sali'-sali' na kitabi lay pinaasokan Rū na, yana Rū Sutsi'. ¹⁹ Sangkon kaam ma sa' bangsa Yahudi, ya' na kam jama sampi pa Tuhan. Tabe' na du kam ni siga suku' na maka anak na na du kam njawom okoman na.

²⁰ Na kitabi itu suku' Almasi tadaliil pa siga kalangkapan luma' pinatangge me' Tuhan man Rū na patanna'. Kuwan si Isa Almasi, yana batu pepan luha man luma' looy pinatangge mari pagon. Sangkon iya patingkat hagaan man mimon kalangkapan luma' looy. Kuwan tō' siga rasul si Isa ka ga kanabi-nabihan, yana siga tehng luma' looy. ²¹ Dari njata' Almasi, mimon kalangkapan luma' looy nilangkit paayad mari pagon banahan. Maka hangat sigi-sigi sinampunan siga kalangkapan na, paayad na pin luma' looy ngabut sampay dari luma' tawop pa Tuhan. ²² Dari me' kaam ina tibuuk na du ka Almasi, lay na du kam nilangkit ni luma' looy man Rū Tuhan patanna'.

Si Pol yana sosohoan Almasi masaplag pa kabangsa-bangsahan sa' Yahudi

3 Dari kalna' kaam siga bangsa sa' Yahudi, itu na ga ku lay tajil sabap me' ku bay masaplagan kaam kabanahan pasal si Isa Almasi. ² Kira ku katoonan bi na du ngkon ku masaplag pasal ase' Tuhan sabap ndang inaa pabuwatan bay hinalap me' na niyaku pa kaayaran ningkaam.

³ Sarī gi, lay na pinalahil niyaku pakaradjaan pasal gara' Tuhan ma ya' gi bay pinalahil maruhu'. Sabahagi' lay na bay sabbut ku si' ni panagnaan suwat tuu.

⁴ Bong itu mintu lay na katis batsa bi suwat tuu,

malaingkan tabista bi na du sina tud tahati ku gara' Tuhan ma bay pinajatu njata' Almasi. ⁵ Me' halling sambat ku na si', kamaatunan gara' Tuhan ina bay llimbuan ni siga angkat-angkatan maruhu'. Noy batnaa na bo' lay na pinalahil me' Rū Sutsi' ni siga rasul si Isa ka ga jama ma kaladjikian masampay siga umanat man Tuhan. ⁶ Na gara' ma bay awnan ku ilay si' yana ituu: Mimon ma bay hinalli' me' Tuhan ni suku' na, sa' du silay sat para ni bangsa Yahudi, arapun sampay ni mimon kabangsa-bangsahan. Batan sikamimon ma pitsaya' ni umanat mahap tabilang na dambuwa' baran sabap me' da tibuuk ka si Isa Almasi. Maka sali'-sali' na sila hampit ni mimon bay njanji' me' Tuhan.

⁷ Dari man sabapan ase' Tuhan niyaku, lay ku kaladjikian binuwat sosohoan na masaplag umanat mahap ni kaehe kawasa Tuhan njata' ku. ⁸ Sabana na, ni mimon suku' Tuhan, aku ya labi ya' tawop inawnan suku' na. Lipara, lay gi baw ku tapene' noho' masaplag ni siga bangsa sa' Yahudi pasal siga supaat mehe sa' taangan-angan ma takole' da bong sila tibuuk na ka Almasi. ⁹ Bo' lay gi ku sinoho' me' iloooy ma bay mapayak mimon-mimon, yana Tuhan, mahatiyan jama gara' na ma bay llimbuan maruhu'. ¹⁰ Maksud Tuhan ina, njata' kawul-piil sagannap ma pitsaya' ni Almasi, pakitahan na mimon malaikat ka siga seytan bong pooy lawom akka na ka pangahati na majatu gara' na. ¹¹ Ilooy na silay si' bay gara' Tuhan man awwal jaman lagi. Bo' lay na pinajatu man sabapan mimon bay pabuwat Papu' tabi si Isa Almasi. ¹² Dari sabap tibuuk na kitabi ka Almasi sampay mangando na niya, kapatapit na kitabi pa Tuhan. San tabi ya' na alang-kapalang mangaruha niya batan tatantu tabi na masti' hinasi ja' kitabi.

¹³ Siga danganakan, san itu ku batnaa njawom jinis kabinsanaan, junjung ku na ningkaam, ya' dari man tungkas iman bi. Batan aku tu bay magka me' tuu pa kaayaran du ningkaam.

Si Pol maku duwaa pabalik

¹⁴ Bila tapanambung ku na mimon supaat ma lay na takole' bi sabapan Almasi, magti ku doman sujud pa Tuhan maku duwaa niya. Iya ina Mma' ¹⁵ sikamimon suku' na, yana sagannap ma inawnan me' na rahasiya' na ni luma' na, labba man ta' babaw junya' sampay pa sulga'. ¹⁶ Paku ku duwaa pa Tuhan Sangat Kawasa, kamura-murahan ni kaehe kawasa na ka ase' na, binuwanan du kam le' Rū na gaos mari magsasōng na pin taggu iman bi. ¹⁷ Maka kamura-murahan luu na pin Almasi patanna' njawom atay bi man sabapan pangando bi niya. Maka kamura-murahan tattog na pin ase' bi pa Tuhan sampay pa manusiya' me' karuha kayu nganggamut palawom njawom tana'. ¹⁸ Pakuhan ta na pin kam duwaa sampay na mimon suku' Tuhan,

kamura-murahan tahati bi na bong pooy ehe ase' Almasi ningkitab. Ase' na ina ningkitab ya' luu hād ganta' na. ¹⁹ Kamura-murahan pasampun bo' pasampun na pin pangahati bi ni ase' na supaya taakig bi na ngabut sampay sumibu' na arat-tabiati bi ka Tuhan.

²⁰ Pudji tabi Tuhan batan bidida' na situ ehe kawasa na ni kaallum tabi. Ni kaehe kawasa na, takaya na nganduwan san labi gi man oy-oy paku tabi atawa oy-oy tapiki tabi. ²¹ Kamura-murahan pinudji na pin Tuhan saumu-umu sabapan si Isa Almasi sampay man sabapan siga suku' na. Amin.

Sagannap ma pitsaya' ni si Isa dambuwa' baran

4 Na me' aku itu disu sosohoan Papu' njawom jil sabap me' ku masaplag, junjung ku na ningkaam, bogbogan bi kawul-piil ma tawop ni jama ma bay lliyun me' Tuhan binuwat suku' na. ² Subay diyoi' ka lamma' pangatayan bi sampay taha' pasensiya bi. Pagka kam sikaase'-kaase', tatasan bi ja' salla arat siga pagkahi bi. ³ Kaam ina, lay na pinagsidambuwa' atay me' Rū Sutsi'. Sangkon sabuli-buli bi wā miha kasalassayan mari ya' langkat pagkatibuuk bi. ⁴ Batan mimon itu kitabi ma tibuuk ka si Isa binilang disu baran sa. Maka disu du Rū magmundaan kitabi sali'-sali', yana Rū Sutsi'. Maka sibu' du kasongan ayad hinolat me' tabi sabap me' tabi sali'-sali' lay na lliyun pa jawom okoman Tuhan. ⁵ Maka kabanahan ma kinapitsayaan me' tabi sibu' du. Papu' tabi pun disu du. Damikiyan, pandihan tabi pun disu du. ⁶ Maka Mma' tabi Tuhan disu du. Iya ina magbaya' ningkitab sikamimon. Iya nganggaosan kitabi sikamimon. Maka iya du patanna' njawom baran tabi sikamimon.

⁷ Suga' san itu kitabi disu baran sa, ya' sibu'-sibu' kapandoyan ma ndean me' Almasi ningkitab. Bo' mimon kapandoyan ma bay dean na kitabi sali'-sali', masti' sikatuwa' ja' ka gantaan na. ⁸ Bo' magbē' du ka suwat njawom kitab, ilooy ma yuk na, "Pag lay ya pabeleng pa sulga', meka na jama ma bay pinalisu † taboo na. Maka lay gi ya muwan jinisan ladjiki' ni manusiya'."

⁹ Na pagka yuk njawom kitab, "Lay na Almasi pabeleng pa sulga'," masti' tabista tabi na lay do' ya duhu' bay lakka man sulga' duwai pitu pa junya'. ¹⁰ Maka subay tahati tabi iya bay duwai pa junya' sampay pabeleng pa sulga' supaya tumatanda' sinakup me' na sikaliput alam.

¹¹ Na ni kapasal jinisan kapandoyan bilang ladjiki' ma ndean me' Almasi, kasohean jama pinene' binuwat rasul na. Kasohean binuwat tukang masampay siga umanat bay pinalahil me' Rū Sutsi' ninsila. Kasohean binuwat tukang masaplag umanat mahap. Kasohean

† Siga jama ma bay pinalisu tuwa' pa sagannap ma bay njawom komkoman Ibilis. Pag batnaa, lay na sila pinaddusan me' si Isa.

pinene' binuwat pa-mmean ngayaran siga baanan suku' si Isa. Maka kasohean binuwat guru. ¹² Sila ilay bay binuwanan ladjiki' me' looy man da malangkapan siga suku' Tuhan majatu oy-oy sinuku' me' Tuhan ninsila, maka supaya pasōng na pin hāp sambuhan nyawa sikamimon ma binilang baran Almasi. ¹³ Pag toklas na, dambuwa' atay na kitabi mme' ni umanat mahap. Maka pasōng na pin me' tabi toon Almasi, yana Anak Tuhan. Dari song hallom, sukup iman na tabi ngabut sampay sumibu' na du arat-tabiati tabi ka Almasi.

¹⁴ Bong ina kitabi sukup iman na, ya' na kitabi me' anak-anak os-os pitsaya' ni oy-oy bitsala jama. Ya' na kitabi me' sapantun kumpit umatung kuhi ja' tinuran le' lamba ka baliyu. Intong na, ya' na kitabi takole' llingu me' siga guru palsu ma alistu moo-moo jama magsi'. ¹⁵ Gam pin mme' ja' kitabi ni tō' sabanna ka maase' ni jama ngabut sampay sumibu' na du mimon arat-tabiati tabi ka Almasi. Iya ina takōk tabi. ¹⁶ Kuwan kitabi ma pitsaya' niiya me' karuha baran na. Na tiyap-tiyap baran manusiya', mimon kalangkapan na langkit ka tibuuk. Maka baran ina, bong siga kalangkapan na sali'-sali' buwat ilooy ma bay sinuku' ninsila, masti' paehe ja' sina maka pabasag na pin. Damikiyan, me' naa du sina baran si Isa bong kitabi sikaase'-kaase' ka sama-sama buwat ilooy ma bay sinuku' me' na ningkitab.

Suku' si Isa Almasi subay ngalabbahan bay kadarihan da

¹⁷ Na ni kapatut bay dean Papu' Isa niyaku, ituu halap ku ningkaam: Amay-amay daa na kam mme' me' uwahan siga kapil batan ya' sina luu sōng pamiki da. ¹⁸ Ya' luu pangahati da pasal Tuhan. Ibaratan lumān, bagagap ja' sila njawom lindom ni kaawam da, batan tohas kōk da. Sangkon ya' sina luu suku' da ni kaallum bahau ma pinamuwan me' Tuhan. ¹⁹ Bong inawnan sasso ni bay kalaatan da, ya' san luu njawom pamiki da. Gam pin basagan da lagi me' da maabak jinisan kasabuhan ka napsu mulakab.

²⁰ Bo' ningkaam baw ina, ya' luu arat-tabiati me' ninsila bay takole' bi man tō' pasal Almasi. ²¹ Sa' ba, lay na takale bi umanat mahap sampay lay na kam tinoan kabanahan lakka man si Isa? ²² Maka ndang lay na kam binaan ni hāl pagkajama bi maruhu', bong ibaratan badju' lama', urusan bi na, batan kabinasa sina ni kaallum bi. Maruhu' ilay, bay ja' kam taboo-boo me' napsu bi buwat jinisan kalaatan. ²³ Suga' pag batnaa, bean bi na Rū Sutsi' mari tahalin na pamiki bi ka pangatayan bi. ²⁴ Sangkon ni hāl pagkajama bi ma bahau, ndang lay na du kam binaan, bong ibaratan badju' sutsi', patukun bi na. Batan lay na kam buwanan Tuhan kaal-

lum bahau supaya kam me' karuha iya na du sabana-bana intong ka sutsi'.

²⁵ Sangkon ddong na kitabi ngandusta'. Arapun subay kabanahan sadja' bitsala tabi ni pagkahi tabi. Batan tibuuk na kitabi bilang siga kalangkapan baran Almasi.

²⁶ Bong luu lasu bi, njawom iman kam taggaha' dap-at dusa na baw kam. Sangkon lasu batnaa, daa na pinagsumawung lagi, ²⁷ taggaha' luu gi lawang man Ibilis nasat kaam.

²⁸ Bong kam luu nnaa tangan-tanganan, tagongan bi na. Arapun miha na kam usaha halal mari luu sampay man bi nulung jama miskin. ²⁹ Timanan bi na mimon bitsala maat atawa laka'-laka'. Ilooy ya poun bi yana bitsala ma katabang atawa ma kasambu ni nyawa sagannap ma kale. ³⁰ Maka daa pasusahun bi Rū Sutsi' ka kawul-piil ma nagga' ni kahandak na. Iya ina yana katakkoan man tabi katantu suku' Tuhan na kitabi. Maka iya du sina katakkoan man tabi katantu masti' pinaddusan ja' kitabi man mimon kalaatan junya' bbos-bbos.

³¹ Sangkon sapatut na, labbahan tabi na mimon kato tabbuk tabi ka lasu tabi sampay lammis tabi. Ddong na tabi ngalebe'-lebean jama atawa mitna. Intong na, mimon kalaatan tabi ni pagkahi tabi manusiya', labbahan tabi na. ³² Batan me' kitabi itu suku' Tuhan, subay kitabi sikaase'-kaase' maka sikaluuy-kaluuy sampay siampun-ampun. Akig tabi na Tuhan bay ngampun kitabi man sabapan pabuwatan Almasi.

Subay akig tabi Tuhan maase'

5 Na pagka kitabi anak Tuhan kinaasean me' na, sapatut na akig tabi na arat-tabi na. ² Subay kitabi wā maasean pagkahi tabi manusiya' me' karuha Almasi bay maasean kitabi. Tanda' ase' na, lay na ga ya nongan umu na kalna' kitabi. Yana me' jama bay numbali' bili-bili man ngulban maruhu', Almasi pun lay na du bay pinapatoy binuwat kulban kalna' kitabi. Bay pabuwatan Almasi ilay nulut ni kahandak Tuhan. Bong ibaratan bawu, tud kahamutan ya.

³ Sangkon me' kaam anak Tuhan na, daa na kam buwat oy maka oy na man bi kaawnan lamud ni hāl jina, kasabuhan atawa napsu mulakab. ⁴ Maka ya' du sina pata' bong kam mō' bitsala laka'-laka' ka bitsala karupangan atawa mō' paglatahan tampalasa. Arapun inaa ya pata' ningkaam me' bi muwan pagsukuhan pa Tuhan. ⁵ Katoonan bi na du sina, sagannap ma magjina atawa buwat kasabuhan ya' tumabe' ni pamarinta Almasi ka Tuhan. Damikiyan, sagannap ma magnapsu mulakab ni alta' ya' du tumabe', batan bbuwatan ma kinanapsuhan me' da subay ga papu' da sinumba me' da.

⁶ Daa kam kuhi ndupang me' jama ma mā' ya' du maat siga kalaatan me' looy si'. Basta mehe baw silay

laat na. Batan siga kalaatan me' looy ilay yana poonan man Tuhan mō' mulka' na ni mimon ma amu-amu nulang kahandak na. ⁷ Sangkon, daa na kam mme' ninsila palamud ni kalaatan da.

⁸ Bana na, maruhu' sibu' du kam ka sila njawom kalindoman, bo' batnaa luu na kam njawom karantaan sabap tibuuk na kam ka Papu' Isa. Sangkon subay sikatuwa' tangge-tingkō' bi ka jama ma tattap njawom karantaan. ⁹ Batan tiyap-tiyap ina jama njawom karantaan, masti' tumatanda' ni tangge-tingkō' na kaa-yanan, kaintongan ka kabontohan.

¹⁰ Sangkon, wā paliksaun bi niat atay bi bong sikatuwa' ka kahandak Papu' atawa niya'. Bong ina tud ayad du niat atay bi, masti' kasulitan ja' sina Papu' ni tangge-tingkō' bi. ¹¹ Daa kam mme'-mme' me' uwahan jama njawom kalindoman buwat jinisan ma ya' pata' pinabuwat. Arapun pakitahan bi sila kaintongan kawul-piil bi mari tumatanda' kalaatan da.

¹² Tanda' ina ehe laat pabuwatan da ma sinipuk, san sinabbut, kaiya'-iya'. ¹³ Suga' bong ina kam maintoman sila ni bay kalaatan da, sibu' du kam ka sū' ninag na, batan tumampak na ninsila dusa da. ¹⁴ Ya' sina luu oy maka oy na tumampak bong ya' luu danta'. Sangkon indanan bi palman, ilooy ma yuk na, "Mati' na te' kam. Ddong na kam tuli-tuli buwat dī bi subay ga mayat. Bangun na te' kam bo' bi karantaan na me' Almasi."

¹⁵ Ilagan bi dī bi mari ayad ja' tangge-tingkō' bi. Daa kam mme'-mme' me' uwahan jama dupang, arapun ilooy ya akigun bi jama ma halul-akka. ¹⁶ Subay kam wā miha lawang man bi buwat mahap ni jama sampay mahatiyan sila kabanahan padpad luu gi waktu. Batan batnaa tu, ya' na taambat kalaatan ntuu ni junya'.

¹⁷ Sangkon, daa papondokun bi pamiki bi, arapun hatiyun bi bana bong oy kahandak Papu' Isa ningkaam, bo' pabuwatun bi. ¹⁸ Daa kam maglango-han batan inaa na sina poonan jama buwat jinisan kasabuhan. Arapun lilla' ja' kam pinagbayaan me' Rū Sutsi'. ¹⁹ Maka bila kam kumpo-kumpo, subay kam sipataggu-pataggu iman bi makoy bitsala man kitab ka jinisan kalangan pudji ni Papu'. Maka kalangan bi Papu' ni kaehe gāk atay bi. ²⁰ Subay kam wā magsuku ni Mma' tabi Tuhan sabapan mimon supaat na njata' tabi njawman Papu' tabi si Isa Almasi. ²¹ Maka magpadiyo' kam sali'-sali' ni pagkahi bi man bi ngisbat Almasi.

Tō' ni jama sitampu

²² Ni hāl jama sitampu, kuwan kaam siga karandahan, subay kam lilla' ni lla bi me' karuha me' bi maglilla' ni Papu' Isa. ²³⁻²⁴ Batan lla bi ina yana takōk bi me' karuha Almasi yana takōk mimon kitabi ma pitsaya' ni iya, ma binilang baran na. Bo' iya ina, sa' sina ya sat

takōk tabi, arapun tukang nalamat kitabi lagi. Sangkon, yana me' kitabi ma pitsaya' niiya maglilla' ja' niiya, damikiyan kaam pun siga karandahan, subay du maglilla' ni lla bi.

²⁵ Na kuwan kaam baw siga kalallahan ma ndahan, subay kam maasean nda bi. Akigun bi ja' ase' Almasi ningkitabi ma pitsaya' niiya. Tanda' ase' na, lay na ga ya bay nongan umu na kalna' kitabi ²⁶ supaya kitabi dari suku' na. Pag batnaa, lay na baw kitabi sinutsi' me' na sabap me' tabi bay pitsaya' ni umanat na sampay bay pinandi. ²⁷ Kon na nongan umu na supaya tahasi na kitabi bilang pangantin ma danda lingkatan sa' na tapandang, ma sutsi' sampay ya' luu salla na atawa tamak na. ²⁸ Sangkon, yana me' Almasi maasean kitabi, damikiyan kalallahan pun, subay du maasean nda da sibu' ka ase' da ni dī da. Soysoy ina maasean nda na, sibu' du ya ka maasean dī na. ²⁹ Ya' sina luu jama ya' maasean baran na, gam pin umiran na lagi paayad sabap tud sēng ya. Almasi pun ina, masti' ngumiran kitabi du ma pitsaya' niiya ³⁰ sabap kitabi itu yana siga kalangkapan baran na.

³¹ Ni hāl jama sitampu, mindoga ja' kam ni suwat njawom kitab, ilooy ma yuk na, "Bila lalla ndahan na, pasakkat na ya man indu'-mma' na, bo' na nibuuk dī na na ka nda na. Dari bay duwa gi sila, lay na dari disu baran sa." †

³² Na suwat looy ilay si', luu gi kamaatunan na lawom ma ya' gi bay kinatoonan maruhu'. Batan ilooy ilay tuwa' du pa Almasi ka kitabi sikamimon ma pitsaya' ni-ya, batan tibuuk na kitabi ka iya me' karuha jama sitam-mpu. ³³ Suga' ayat looy ilay tuwa' pa kaam du baw silay ma sitampu. Sangkon kaam, siga kalallahan, pooy-pooy ase' bi ni baran bi, subay me' naa du ase' bi ni nda bi. Kuwan kaam baw, siga karandahan, amay-amay subay kam magmaltabat ni lla bi.

Tō' ni siga anak-anak maka indu'-mma'

6 Na kuwan kaam, siga anak, asipun bi indu'-mma' bi, batan inaa sina pata' pinabuwat me' siga anak-anak ma mme' ni Papu' Isa. ² Kannahun bi panohoan njawom kitab, ilooy ma yuk na, "Mag-arat kam ni indu'-mma' bi."

Na panohoan looy ilay tabe' ni panohoan Tuhan sikas-apū. Bo' inaa na sina panohoan ma bay duhu'-duhu' ddas ka janji' na. Batan yuk Tuhan bong bean tabi panohoan looy, ³ mahap kaallum tabi maka humallom kitabi ta' junya'. ††

⁴ Na kuwan kaam baw siga indu'-mma', daa pasuan bi anak bi. Arapun anarun bi ja' sila paayad maka pabadjahun bi sila mme' ni tō' Papu' Isa.

Tō' ni siga ata ka papu' da

⁵ Na kuwan kaam ma ata, asipun bi siga papu' bi. Mag-arat kam ni kaloman bi ninsila. Ni mimon pabuwatan bi ninsila, subay kam magtuyu' buwat ni kahilas atay bi. Me' bi ngingat, sibu' du kam ka maghulas-sangsā' kalna' Papu' Isa. ⁶ Daa subay na pin ni awpan papu' bi bo' bi buwat paayad. Arapun takita kam atawa niya', subay kam magkanaalla buwat. In-gatun bi dī bi ata Almasi tiggo buwat kahandak Tuhan. ⁷ Sangkon buwat kam paayad ni kagāk atay bi, batan me' bi ngingat, kaam maghulas-sangsā' kalna' Papu' Isa, sa' ga kalna' manusiya'. ⁸ Katoonan bi du sina, oy-oy ja' kaayaran pabuwat tabi, masti' tinungbasan du me' Papu' Isa, sa' bidda' bong kitabi ata atawa ssa'.

⁹ Na kaam pun baw siga papu', subay du mahap me' bi ka ata bi. Daa sila pasuan bi batan Papu' da ina ni sulga' yana Papu' bi du. Bo' ya' du sina ya magsitingka manusiya'.

Kalangkapan man ngatuhan Ibilis

¹⁰ Na katapusan bitsala ku, pabasag kam mangasa ni kawasa Papu' nganggaosan kaam mari taggu iman bi.

¹¹ Yana me' sundalu makoy jinisan kalangkapan man na ngatuhan banta na njawom bono', kaam pun, subay pakoyun bi du mimon kalangkapan pamuwan Tuhan man bi ngatuhan banta bi Ibilis ma wā ngulihal me' na magsian kaam. ¹² Banta ta ina sa' manusiya', arapun siga seytan ni antalaan ma moo-moo jama buwat maat. Sila ilay ngantanan kawasa-kapatut mag-bayaan mimon manusiya' ma masi njawom lindom ntuu ni junya'. ¹³ Sangkon, pakoyun bi na mimon kalangkapan ma bay pamuwan Tuhan supaya kam kaatu ni siga seytan tuktuk luu nasat. Dari san gi oy katuwa' kaam, basta ya' baw sina kam ā me' da.

¹⁴ Na siga kalangkapan man bi ngatuhan siga seytan ina me' tuu: Duhu'-duhu' subay kam wā nanggehan kabanahan. Batan kabanahan ina bong dalil ta pa kalangkapan sundalu, yana kambot bi. Pasunu', subay kam wā paintong. Batan kaintongan bi ina binilang ampi bassi para dakan bi. ¹⁵ Pasunu', subay kam wā sakap masampay umanat mahap ma moo kasalasan man jama mahap na pa Tuhan. Inaa ina binilang tumpa' bi. ¹⁶ Maka sarī man mimon ilooy si', subay luu du pangando bi ni si Isa Almasi batan inaa binilang taming bi. Batan bong ina basag pangando bi, ya' na kam tuwa' le' siga anak pana' akket me' api, hati na, ya' na kam takole' me' siga sasat Ibilis. ¹⁷ Pasunu', pahamun bi paayad kabanahan pasal kasalamatan bi mari kam ya' magsi'. Batan pangahati bi ina ni kasalamatan bi binilang saruk bassi bi ma namingan kōk bi. Maka kannahun bi palman Tuhan ma ndean me' Rū Sutsi' ningkaam. Batan palman Tuhan ina, yana katali'

† Panagnaan ni Awwal Jaman 2.24. †† Kitab Tawrat, Duteronomi 5.16.

bi man bi ngatuhan banta bi. ¹⁸ Maka njawom bi makoy siga kalangkapan ma bay sabbut ku si', maku na pin kam duwaa pa Tuhan. Maka bean bi ja' Rū Sutsi' magmundaan kaam njawom bi maku tabang pa Tuhan. Me' kaam ina sundalu Almasi, iyakin kam. Maka daa kam jamu makuhan siga pagkahi bi suku' Almasi duwaa pa Tuhan.

¹⁹ Damikiyan aku pun, pakuhan bi du baw ku duwaa supaya ku binuwanan me' Tuhan bitsala hantap bila ku magnasihati. Maka pakuhan bi ku duwaa supaya ku tawakka masaplag umanat mahap ma ya' gi bay kina-tonan me' jama maruhu'. ²⁰ Ituu tu man ku halling me' tuu batan luu situ ku ntuu tatalungku' njawom jil sabap me' ku masaplag. Pakuhan bi na pin ku duwaa mari ku nawakka mitsala batan ndang inaa pata' sub-ay pabuwat ku.

Katapusan suwat si Pol

²¹⁻²² Na mari katoonan bi bong oy na pin bbuwatan ku maka mimon kahalan ku ntuu, soho' ku sa pilu danganakan tabi si Tikikus, disu kakasi tabi ma magkanaalla maghulas-sangsā' kalna' Papu' Isa. Iya sa nuntutan kaam mari gamgām pamiki bi pasal kami.

²³ Siga danganakan, kamura-murahan binuwanan na pin kam kasannangan me' Mma' tabi Tuhan ka Papu' tabi si Isa Almasi. Maka pakuhan ta na pin kam duwaa mari magsasōng na pin ase' bi ni pagkahi bi sampay pangando bi pa Tuhan. ²⁴ Maka kamura-murahan luu na pin barakat man Tuhan ni jata' sagannap ma ya' kuhi maglumba ase' da saumu-umu ni Papu' tabi si Isa Almasi.

Wassalam

Pilipi

Pahati

Pilipi ilay yana disu दौरा ndooy ni Masidunya. Ndooy ilay meka bangsa Greek ka bangsa Rom maglahat. Sibuwā si Pol takka pa Masidunya, lay ya nagna' masaplag ndooy ni Pilipi. Ndooy si', san meka bay nguntra iya, song hallom, luu na baw kasohean jama Pilipi lay takole' na noho' pitsaya' ni Papu' Isa (ndaun Salsila siga Rasul si Isa Almasi 16.6-40).

Njawom suwat tuu, si Pol noho' sagannap ma pitsaya' ni si Isa magpadiyo' me' karuha tabiat Papu' Isa. Disu palbiatan na noho' sila ngingat siga pagkahi da puntukan labi man dī da (ndaun Pilipi 2.3-8).

Maka njawom suwat tuu si Pol muwan pagsukuhan pa mman baanan suku' si Isa ndooy ni Pilipi sabap me' da bay mokonan iya sīn man nulung iya.

Si Pol ilay bay nuwat ituu sasang na njawom jīl ndooy ni Rom. Suga' san me' looy, masi ya' lungay kagakan na batan daran ya nabbut bitsala "gāk" ka "kagakan" atawa "pagakun bi atay bi" njawom suwat tuu.

Maka ni suwat tuu mā' du si Pol bong pooy me' ta nammu kasannangan njawom atay ta (ndaun Pilipi 4.4-7).

Ituu bay sinuwatan me' si Pol luu na ga tallumpu'-dambuwa' taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

PILIPI

1 Ituu itu kami, si Pol ka si Timuti. Kami itu siga ata si Isa Almasi. Itu suwat kami pa mman bi suku' Tuhan njawman Almasi nnaa ni Pilipi sampay pa mman siga pa-mmean bi ka siga tatabang da. ² Kamura-murahan binuwanan na pin kam kasannangan ka barakat me' Mma' tabi Tuhan ka Papu' tabi si Isa Almasi.

³ Tuktuk bi taintom ku, mehe me' ku magsuku pa Tuhan. ⁴ Maka tuktuk kam pakuhan ku duwaa, tud mehe me' ku gāk. ⁵ Batan ya' takupan ku mimon bay tulung bi niyaku masaplag umanat mahap labba man bi boho' bay pitsaya' ni Almasi ngabut sampay batnaa. ⁶ Ase' bi ina yana bukti' tud hinalin na pin me' Tuhan pangatayan bi pa kaayaran. Maka tatantu ku pagka Tuhan lay na nagna' ngahalin pangatayan bi, masti' ndarahan na pin sina me' na ngabut sampay magjatu na gara' na ningkaam ni llaw Almasi pabeleng. ⁷ Pata' du baw situ ku mamiki me' looy si' pasal kaam sabap ya' kam kuhi lakka man jawom atay ku. Batan man maruhu' lagi ngabut sampay batnaa, ya' kam bay jamu nabangan aku. Njawom jīl ku atawa ni poan masaplag sampay nampungang jama ma nual pasal umanat mahap, basta mehe du bay tabang bi niyaku.

⁸ Ilu na Tuhan pakale-kale, tud mehe sina me' ku ngin-

tom ningkaam sikamimon, batan ssob ku me' ase' si Isa Almasi ningkaam.

Pakuan si Pol ga pagkahi na suku' si Isa duwaa

⁹ Aku tu makuhan kaam na pin duwaa, kamura-murahan magsasōng na pin ase' bi pa Tuhan sampay pa mimon manusiya'. Maka kamura-murahan pasōng na pin pangahati bi ka bistuhan bi ¹⁰ mari kam pandoy mene' bong oy pata' subay pabuwat bi llaw pa dangallaw. Batan bong ina mahap pabuwatan bi, masti' sutsi' ja' kawul-piil bi sampay ya' na luu sutsutan njata' bi pag taabut llaw Almasi pabeleng. ¹¹ Kamura-murahan tattap na pin kam buwat kaintongan man tabang si Isa Almasi ni jata' bi, pamaehe sanglit ka kabantuan pa Tuhan.

San si Pol lay tajīl, masi meka jama kale umanat mahap

¹² Siga danganakan, bong ya' katoonan bi, minsan situ ku tatalungku' njawom jīl, ya' du kasanggalang niyaku. Gam pin ilooy gi poonan man umanat mahap magsasōng na pin me' na patanyag. ¹³ Batan sikamimon ntuu sampay siga sundalu ma nganjagahan astana' sultan, katoonan da na danan ku bay tajīl isu-isu sabap me' ku masaplag pasal Almasi. ¹⁴ Sarī gi, sabap me' ku masaplag san ku njawom jīl, kuwan kaekahan danganakan tabi ni lahat tuu, lay gi pasōng pangando

da ni Papu' Isa. Dari nawakka na ga sila masampay umanat mahap pasal iya.

¹⁵ Suga' kasohean baw, ya' hilas me' da masaplag pasal Almasi. Ni kadangk' da, doman ja' sila ngalabihan aku. Suga' kaekahan baw, mahap maksud da.

¹⁶ Sila itu masaplag ni kaase' da ni Almasi. Maka katoonan da na, aku bay katakdilan njawom jil supaya luu lawang man ku masaplag sampay nampungagan saganap ma nual pasal umanat mahap. ¹⁷ Bo' sila itu ma dangki' niyaku, ya' hilas atay da masaplag pasal Almasi. Doman ja' sila ngalangkawan sohe' da. Marean ta, me' da mista tasampunan da lagi katiksaan ku sasang ku ntuu njawom jil.

¹⁸ Suga' biyahun na luu. Hilas ya' hilas me' da masaplag, basta umanat mahap ja' pasal si Isa Almasi pinasaplag me' da. Inaa sina man ku gāk. Maka disu gi man ku gāk, ¹⁹ katoonan ku man sabapan siga duwaa bi maka tabang Rū si Isa Almasi ni jata' ku, pinō' du ku bbos-bbos. ²⁰ Kainagon ku ya' luu oy maka oy na pabuwat ku man ku iya' ni awpan Tuhan. Kamura-murahan batnaa, me' maruhu' na pin, ya' maglumba tawakka ku masaplag umanat mahap. Batan kaallum-kapatoy ku itu, kainagon ku pinaehe Almasi sabapan ku. ²¹ Batan bong niyaku, ya' luu maksud ku llum ni junya' tuu sarī man moo kabantugan ni Almasi. Bong sawpama ku matoy, paluntungan mehe du situ niyaku sabap magti ku pilay pa mman na. ²² Kamasa', bong itu ku masi binuwanan umu ta' junya', meka gi kaayaran tapabuwat ku kalna' iya. Sangkon bong luu pagpenean ku tamban ni junya' atawa mole' na pa mman Almasi, ya' katoon-toonan ku bong mamoooy na pene' ku. ²³ Kaawran ku mamiki. Bong si' aku kabean, doman na ku ngambanan junya' tuu batan mas mahap gi niyaku kapagdambuwa' na ka Almasi. ²⁴ Suga' kalna' kaam, gam na ku luu na pin ntuu ni junya'. ²⁵ Sangkon tatantu ku humallom gi situ ku ntuu ni junya'. Me' looy ilay, katabang na pin ku ningkaam supaya magsasōng na pin kagakan bi ka pangando bi ni Almasi. ²⁶ Sarī gi, bong itu ku mintu lay na kapilu pa mman bi, magsasōng lagi sina me' bi mudji si Isa Almasi sabapan tabang na mabeleng aku pa mman bi.

²⁷ Suga' san gi oy katuwa' niyaku, inaa puntukan banaan, basta subay pata' ja' kawul-piil bi ka kaam jama ma mme' ni umanat mahap pasal Almasi. Me' naa ina, luu-ya' ku luu nnaa, taaka ku du sina mintu kaam sama-sama magtuyuy' kalna' Almasi. Maka sibu'-sibu' kam magmaksud maka dambuwa' atay bi nanggehan umanat mahap mari jama pitsaya' ni si Isa.

²⁸ Siga danganakan, daa kam tawu san gi oy pabuwat sagannap ma nguntra kaam. Bong ina kam ya' tawu, tabistu na me' banta bi minulkaan sila me' Tuhan bbos-bbos. Bo' kaam ina, tabistu da na sinalamat. ²⁹ Daa kam tawu batan lay na sina kam sinupaatan me' Tuhan. Bo' supaat ma awnan ku ina sa' sat

pangando bi ni Almasi, arapun sampay hāl me' bi bay pinene' me' Tuhan natasan kabinsanaan kalna' Almasi. ³⁰ Sangkon na ina, kabinsanaan ma bay tasakup bi njata' ku maruhu' sampay ilooy ma bahau ja' bay taaka bi, daa kam jayip bila mintu lay na baw labu' pa jata' bi.

Akigun bi diyoy' pangatayan si Isa Almasi

2 Siga danganakan, sa' ba, gāk kam sabap tibuuk na kam ka Almasi maka kagamgaman na kam sabapan ase' na ningkaam? Maka sa' ba, lungbid na kam ka Rū Sutsi' sampay luuy na kam ni jama? Pagka me' naa, ² junjung ku na ningkaam, magdambuwa' pamiki na kam. Maka magtaayun na kam maasean mimon pagkahi bi. Bong si' ina pakutu' bi ja' me' naa, mehe me' ku gāk ningkaam.

³ Daa subay na pin kam magpasanglit atawa malangkaw dī bi man siga sohe' bi. Gam pin subay kam magpadiyo' maka ingatun bi pagkahi bi hagaan gi man dī bi. ⁴ Daa sat kam ngulihal pa kaayaran ni dī bi sadja', arapun ngulihal du kam pa kaayaran ni siga pagkahi bi. ⁵ Subay sibu' pamiki bi ka pamiki Isa Almasi.

⁶ Bistahun bi do', minsan sibu' pagkaTuhan na ka Mma' na, ya' du ya bay palogos noho' pinaehe.

⁷ Gam pin lay gi labbahan na kapatut pagkaTuhan na, bo' na bay padari manusiya' buwat dī na subay ga ata.

⁸ Tanda' na magpadiyo', lay gi ya maglilla' pinapatoy llansang ta' tehng man na ngasip ni mimon kahan-dak Mma' na.

⁹ Sangkon, lay na ya pinatingkat me' Tuhan man sikamimon. Maka lay gi ya binuwanan gallahan ha-gaan man mimon gallahan.

¹⁰ Kon ilay Tuhan bay buwat me' looy supaya sikamimon ni sulga' ka ta' babaw junya' sampay ni tahanan jama matoy nujud si Isa na bbos-bbos.

¹¹ Bo' da mangaku na si Isa Almasi yana Papu', pamae-he sanglit ni Mma' tabi Tuhan.

Suku' si Isa me' sapantun sū' ta' junya'

¹² Sangkon siga kakasi ku, yana me' bi bay adil ngasip ni Papu' bay jaman ku nnaa man bi, labihan bi lagi likutan ku ntuu. Subay kam tawu pa Tuhan ka ngisbat iya. Subay kam mme' ni kahandak na sampay maglilla' niya sigi-sigi ngahalin pangatayan bi. Me' naa ina, tapajatu na na maksud na bay nalamat kaam. ¹³ Ya' sina luu danan na sa' takaya bi batan luu na pin Tuhan muwanan kaam dawom ka gaos buwat mimon ma kasulut niya.

¹⁴ Batnaa junjung ku na ningkaam, ni mimon pabuwatan bi daa kam magdubdub atawa magjawab.

¹⁵ Me' naa ina, tumatanda' sutsi' na kam maka anak Tuhan na kam ma ya' luu sutsutan njata' bi. Dari saba-

pan hāp kawul-piil bi sasang bi maglahat ka jama angkat-angkatan batnaa ma bingkok ka sabu, tadalil na sina kam pa siga potean ninag njawom lindom.

¹⁶ Labi na bong pasampay bi lagi umanat ma kabuwan kaallum bahau ninsila. Dari pag ina mintu taabut llaw Almasi pabeleng, tud mehe na me' ku gāk, batan kaam na sina bukti' ya' bay lopas hulas-sangsā' ku noan jama kabanahan.

¹⁷ Me' ku ngingat, mimon hulas-sangsā' bi man saba-pan pangando bi ni si Isa me' karuha jakat ma bay sinongan me' siga imam pa Tuhan matto'. Kuwan aku itu, bong sawpama lay na ku mintu pinapatoy sabap me' ku masaplag, me' ku ngingat, laha' ku tumpa me' karuha tuba' anggul ma bay tinumpahan me' siga imam ta' kulban da matto'. Suga' san gi oy katuwa' aku, masi du ku gāk maka gāk du ku ningkaam.

¹⁸ Damikiyan kaam pun, kamura-murahan gāk du kam maka gāk du kam niyaku.

Si Timuti ka si Epaproditus

¹⁹ Na bong itu nugut ja' Papu' Isa, ya' hallom, soho' ku do' si Timuti pa mman bi supaya katoonan ku kahalan bi nnaa. Bong ina mintu tahabal ku ayad kahalan bi, masti' kagamgaman na ku. ²⁰ Pata' du baw tu si Timuti soho' ku pilu sabap ni mimon pagkahi ku, isu-isu iya magbē' pamiki ka aku doman ngayaran kaam.

²¹ Bo' ilooy kasohean ntuu, nda' ku sikamimon sila, mas hagaan gi ninsila kahandak da man kahandak si Isa Almasi. ²² Bo' si Timuti itu, katoonan bi na du, ndang kanaalla ya man maruhu' lagi. Nandang tigi' ya nabangan aku masaplag umanat mahap me' karuha anak-anak nabangan mma' na. ²³ Sangkon kamura-murahan tasoho' ku na ya de'-dē' pilu pa mman bi pag mintu lay na katoonan ku bong oy katappakan hukuman ni palkala' ku. ²⁴ Maka kamura-murahan sampay aku tinugutan na du me' Papu' Isa pilu pa mman bi.

²⁵ Batnaa, bistahan ku gam na soho' ku na danganakan tabi si Epaproditus pabeleng pa mman bi, ilooy ma bay soho' bi nuhiyan tulung bi niyaku. Tud mehe sina tabang na niyaku bilang limbang ku maghulas-sangsā' kalna' Almasi. Me' ku ngingat, iya disu pagkahi ku sundalu Almasi matangge kabanahan.

²⁶ Kon ku itu noho' iya mole' pa mman bi batan ngintom na kono' ya banahan ningkaam sikamimon. Maka susa ya taggaha' gampang na pin kam pagka lay taaka bi bay ya saki. ²⁷ Bo' bana du baw situ bay ya saki banahan sampay dak na ga ya matoy. Lipara luu timbang Tuhan niiya sampay na niyaku. Batan bong ilay ya bay matoy, pasampun na baw kasusahan ku ntuu.

²⁸ Sangkon papole' ku na ya de'-dē' pa mman bi supaya gāk na kam sali'-sali' pag mintu kam sitammu. Maka aku pun, kagamgaman na du pamiki ku. ²⁹ Pag mintu ya takka pilu, hasiyun bi ya njawom kagakan

batan ndang inaa pata' ningkitabi jama danganakan njawman Papu' Isa. Jama me' iya itu subay pinag-maltabatan. ³⁰ Iya itu dak na ga bay matoy magtuyu' kalna' Almasi. Batan lay na ga ya narapan umu na bong pin ku tatabangan na ja' bilang ganti' bi.

Sara' agama binogbogan ya' kasalamat

3 Na siga danganakan ku, pagakun bi atay bi sabap suku' Papu' Isa na sina kam. Ya' situ ku jammu magsibalik-balik bitsala njawom suwat tuu batan palbiatan ku itu pa kaayaran ningkaam mari kam ya' takole' pinagsian. ² Iyakin kam sabap luu sina nnaa kasohean mō' tō' palsu. Sila ina tadalil pa ido' pangeket, batan tō' da ina kabinasa ni jama. Ba'-bā' da, bong kitabi ya' bay inislam, ya' kitabi dari suku' Tuhan.

³ Suga' daa kam hidjab. Kitabi ya situ sabana-bana suku' Tuhan. Batan kitabi na situ pinagmundaan me' Rū Sutsi' numba Tuhan. Maka kitabi itu gāk sabapan pagkatibuuk tabi ka si Isa Almasi. Bo' na, poonan tabi salammat sabap me' tabi mangando niiya, sa' ga saba-pan pabuwatan tabi mogbogan jinisan sara' me' sapantun ngislam.

⁴ Kasohean ina, me' da mista, suku' Tuhan sila sukat sila turunan bangsa Yahudi atawa sabap me' da mogbogan sara' Nabi Musa. Na bong si' ilay bay bana me' looy, labi na aku sa' pata' initung suku' Tuhan. ⁵ Batan aku itu porol bangsa Yahudi, disu panubu' Nabi Ya'kub ka Bo' Benjamin. Sampay pallun kami ka ga indu' mma' ku pallun Hibrani lagi, yana pallun Yahudi porol. Bo' na, bay gi ku inislam pag taabut umu ku wawu' ngallaw man ngikut sara' Nabi Musa. Sarī man inaa, sikamimon sara' ka arat Yahudi bay du pingka' bogbogan ku. Batan jaman looy, aku itu disu Parisi, yana baanan guru ma pinakaadil mogbogan sara' Nabi Musa. ⁶ Tanda' ku bay ngamasag mogbogan agama Yahudi, lay na ga ku bay pingka' ngalaugan suku' si Isa. Kanna ku ilay, ilooy na bay numan ni kahandak Tuhan. Sangkon, bong ilay si' jama taawnan intong sabap me' da mogbogan sara', labi na aku sa' intong. Tud ya' bay luu sutsutan njata' ku ni hāl mogbogan sara'.

⁷ Suga' mimon ammal-ibarat ku maruhu' ma kanna ku kaboo kaayaran niyaku, binilang na me' ku ya' na luu kapuspusan na. Batan tibuuk na ku ka Almasi.

⁸ Sampay mimon-mimon, bilang ku na du ya' na luu haga' na bong bista ku ka ehe haga' pagkalungbid ku ka Papu' ku si Isa Almasi. Kalna' iya, lay na labbahan ku mimon ma bay hagaan niyaku maruhu'. Me' ku ngingat, mimon ilooy si' bobo' ja'. Kon me' looy batan ituu na batnaa hagaan niyaku pasal me' ku madara pagkalungbid ku ka Almasi. ⁹ Maka ituu gi tu hagaan niyaku ni hāl me' ku initung me' Tuhan intong. Suga' kaintongan ku itu, sa' ga sabap me' ku bay mogbogan

sara' agama, arapun sabap me' ku pitsaya' ni si Isa Almasi. Batan kaintongan ku tu, yana ladjiki' man Tuhan niyaku.

¹⁰ Kainagon ku magsasōng na pin me' ku toon Almasi. Maka kainagon ku luu na pin kawasa Tuhan njata' ku ngahalin pangatayan ku, me' karuha basag kawasa na bay makallum Almasi pabalik. Maka doman du ku nūs limpa' Almasi bay lumingka' ni jinisan kamalasaḥayan kalna' Tuhan. Maka doman du ku ngikut tabiat na. Dari me' iya na du ku ya' mean kahandak ku supaya tabean ku na kahandak Tuhan san gi man ku patuhut me' bay kapatoy Almasi. ¹¹ Batan doman ku ngabut kaallum ma tumanjata' man oy-oy ma katiksa' ni nyawa ku, yana kaallum ma ya' luu salla na pa Tuhan. ¹² Ya' baw tu ku kabā' ga lay na taabut ku kaallum me' looy atawa ya' na luu salla ku samasakali. Suga' tuyuan ku na pin ngabut kaallum me' looy batan ndang ilooy silay maksud Almasi bay ngaliyun aku binuwat suku' na.

¹³ Siga danganakan, me' halling sambat ku na si', ya' du baw tu ku mista ga lay na taabut ku kaallum me' looy. Suga' oy-oy bay pabuwat ku atawa bay lingkāan ku ma kasanggalang niyaku, palungay ku na. Maksud ku mari sumunsaya' na ku mupusan basag ku ngabut angan-angan ku kole' kaallum me' looy. ¹⁴ Aku itu me' sapantun jama lalumbaān magtuyū' sonse pa tōng lumbaān mari takole' ku haddiya ma ndean me' Tuhan. Batan ndang inaa sina maksud Tuhan bay ngaliyun kitabi pa jawom okoman na. Kahandak Tuhan ina, takole' tabi na kaallum me' looy man sabapan pagkatibuuk tabi ka si Isa Almasi.

¹⁵ Sangkon kaam ma taggu na iman bi, sapatut na dambuwa' pamiki na kam ka aku ni hāl angan-angan tabi. Suga' bong luu nnaa kasohean ya' numan ni pamiki da bay bitsala ku si', bbos-bbos pinalahil du sina me' Tuhan kabanahan ningkaam. ¹⁶ Suga' paku ku na ningkaam, basta bogbogan bi na ja' mimon ma ndang katoonan bi numan ni kahandak Tuhan.

¹⁷ Siga danganakan, akigun bi ja' kawul-piil ku. Maka bong kam ngita jama ma sibū' arāt-tabiat da ka ningkami, akigun bi du. ¹⁸ Kon ku tu daran maan kaam me' tuu, batan meka na sina jama mangaku mme' ni si Isa, suga' arāt-tabiat da ya' magbē' ka bitsala da. Sabap me' da amu-amu buwat dusa, sibū' du sila ka buwat kapatoy Almasi ta' tehāng kalabbīyan. San kam min meka na bay baan ku pasal jama me' sila, pag batnaa, paintoman ta na pin kam pabalik. Bila itu ku mamikihan sila, kapanangis na ga ku. ¹⁹ Ga jama me' looy ilay, sibogan da katiksaan njawom nalka' sabap tuhan da yana napsu da. Bila sila buwat kalaatan, ya' gi sila iya', gam pin pinag-abbu gi me' da. Ilooy du njawom pamiki da hāl junya'. ²⁰ Bo' kitabi baw tu suku' Tuhan, lahat tabi sabanna yana sulga'. Maka ilooy ma agad tabi lakka man sulga' du, yana Papu' tabi si Isa

Almasi ma tukang nalamat kitabi. ²¹ Maka iya du agad tabi nganggantian baran tabi ma sallahan ka baran ma llum saumu-umu me' karuha niiya. Iya ilay buwat me' looy ni kaehe kawasa na magbaya' ni jata' mimon-mimon.

Katapusan palbiatan si Pol

4 Sangkon siga danganakan ku, kakasi ku, kannahun bi bana bay bitsala ku si' mari kam tattog njawman Papu' Isa. Tud ngintom na situ ku ningkaam. Kaam ina yana poonan kagakan ka kabantugan mehe niyaku.

² Suga' kuwan ga si Yuriya ka si Sintiki, baan bi do' niyaku, junjung ku na ninsila, ddong na sila magsagga'. Subay sila magsulut batan ndang inaa pata' ni siga danganakan njawman Papu' Isa. ³ Maka Susugus, me' kau disu pagkahi ku magkanaalla mme' ni kahandak Tuhan, subay ko nabang nalassay supaya sikatuwa' na ga danda naa sikaduwa. Sila ina bay magtuyū'-tuyū' nabangan aku masaplag umanat mahap. Maka bay du sila nabangan si Kelemen ka siga limbang ku kasohean maghulas-sangsā' kalna' Almasi. Sila ilay sikamimon, lay na tabe' awon da njawom Būk Kaallum man ngalista awon sagannap ma luu kasampulnaan nyawa da saumu-umu.

⁴ Na siga danganakan, ni mimon kahalan bi, pagakun bi ja' atay bi sabap suku' Papu' Isa na kam. Sangkon, me' halling ku na si', pagakun bi atay bi. ⁵ Maka subay lamma' pangatayan bi ni jama sikamimon. Intomun bi, tapit na sina Papu'. ⁶ Oy-oy ja' katuwa' ningkaam, daa kam susa. Gam pin maku kam pa Tuhan oy-oy ja' gunahan ningkaam maka daa takupan bi muwan pagsukuhan niiya. ⁷ Bong ina suhuran bi kasusahan bi pa Tuhan, binuwanan du sina kam me' na kasannangan njawom atay bi ka njawom pamiki bi sabapan pagkatibuuk bi ka si Isa Almasi. Bo' kasannangan man Tuhan ina tud kainu-inu, ya' takaya hinati me' manusiya'.

⁸ Dambuli man naa siga danganakan, oy-oy mahap ka tawop sinanglitan, oy-oy ma bana, oy-oy pata' pinabuwat, oy-oy intong atawa sutsi', oy-oy lingkatan sampay tawop binantug, kannahun bi na pin njawom pamiki bi. ⁹ Maka ikutun bi na pin mimon ma bay takole' bi man ku, labba man siga tō' ku sampay na kawul-piil ma bay tasakup bi njata' ku. Bong si' ina inaa pakutu' bi, masti' inunungan ja' sina kam me' Tuhan ma muwan kasannangan njawom atay bi.

Gāk si Pol

¹⁰ Na ni hāl ase' bi bay nulung aku pabalik bay hal-lang-hallangan tee si', mehe me' ku gāk. Maka mag-suku du ku ni Papu' Isa. Katoonan ku du ndang hallom na kam gampang niyaku, suga' maruhu' ya' gi bay luu

dapat bi makitahan ase' bi niyaku. ¹¹ Suga' ya' baw ilay luu hantak bitsala ku si' ga muhung gi ku tinulung pabalik ni kahanggaw ku kakatisan balanja'. Batan luu baw situ pangahati bay takole' ku bong pooy me' ku magsuku ja' ni mimon kahalan ku. ¹² Sigpit ku atawa njawom sannang, lingantu atawa sso, lay na tatammu ku jalan man ku magsuku ni mimon kahalan ku. Maglabi balanja' ku atawa kabus ku, sannang ja' du njawom atay ku, ¹³ batan man sabapan Papu' Isa nganggaosan aku, ya' luu sa' ya' takaya ku. ¹⁴ Kamasa', mahap du baw lay gi ku tatulung bi sasang ku bay njawom tiksa'.

¹⁵ Sibywa ku masaplag umanat mahap nnaa ni Masidunya, taintom bi du silay, pag lakka ku, ya' luu baanan suku' si Isa bay nulung aku sarī man kaam nnaa ni Pilipi. ¹⁶ Damikiyan, jaman ku ndooy ni Tesaloneka, sa' sat sakayi ku bay pokonan bi tulung. ¹⁷ Na aku tu nabbut me' looy si', daa kam mista ga luu gi puhung ku noho' tinulung pabalik. Arapun iya puhung ku, kamura-murahan magsasōng na pin me' bi sinupaatan me' Tuhan sabapan kainagon bi nulung jama. ¹⁸ Batnaa, sabapan tulung ma bay pokonan bi man si

Epaproditus, luu na labi man balanja' ku. Tulung bi ilay niyaku binilang jakat ma kasulut banahan pa Tuhan. Bong ibaratan bawu, kahamutan ya.

¹⁹ Na Tuhan ma ngayaran aku, masti' ngayaran kaam du sina. Me' iya ina dapu mimon-mimon sampay ya' na kuhi katis alta' na, masti' buwanan na ja' sina kam mimon ma gunahan ningkaam man sabapan pagkati-buuk bi ka si Isa Almasi. ²⁰ Kamura-murahan pinudji na pin Mma' tabi Tuhan saumu-umu. Amin.

Katapusan bitsala si Pol

²¹ Do' kam be', pasampayun bi do' salam duwaa ku ni sikamimon suku' Tuhan nnaa, yana sikamimon ma tibuuk ka si Isa Almasi. Maka siga danganakan tabi pun ntuu mman ku, lay du noho' masampay salam duwaa da ningkaam. ²² Sampay mimon suku' Tuhan ntuu, awla na sagannap ma buwat ni jawom astana' Sultan, lay du noho' masampay salam duwaa ningkaam. ²³ Kamura-murahan luu na pin ase' Papu' tabi si Isa Almasi njata' bi sikamimon. Wassalam

Kolossa

Pahati

Kolossa ilay yana disu दौरा हुविन पा मताअल्लव मान एपेसुस न्दोयु नि डि सु लाहत इनवन्न आसिया डिकी, याना टुर्की नि बतना. जमान सि पोल बाय नुवत, या' गी या बाय पिंगका' सि ताम्मु का सगान्नाप मा पितसाया' नि सि आसा न्दोयु नि कोलोसा. आया इलाय बाय नुवत, सासंग ना न्जावुम जील न्दोयु नि रोम. न्गकन ना बाय तजिल साबाप लाय या मास-अप्लग पासल सि आसा अलमसी.

मकुसुद सि पोल बाय नुवत इतु सु बाबाप बाय या काकहान लु सु गुरु पालु नल्लुक नि बाानन सुकु' सि आसा न्दोयु नि कोलोसा. मान ना बाय काका याना सि एपाप्रास, लाला मा बाय दुहु' मासअप्लग पासल सि आसा अलमसी नि सुगा जामा कोलोसा.

युक सि एपाप्रास, बा'-बा' सुगा गुरु पालु न्दोयु, बंग जामा दमान सालामत, सुबाय सिला कनु' मोगबुगान जिनान अतुरान पासल लावुक का सुगा ललव मुल्लिया. माका सुबाय सिला कनु' नुम्बा मालाकत.

दारी लाय सि पोल नुवत मारी या' तालिगु सुकु' सि आसा. साङ्कन हालिङ्ग ना न्जावुम सुवत तु, या' लु पालिङ्गत लबी मान सि आसा अलमसी साबाप तिबुक या का तुहान. लगी' ना, न्जता' अलमसी मान तुहान बाय मापायक मिमन-मिमन.

दामिकियान, अलमसी दु माग्बायान मिमन-मिमन नि सिकालिपुत अलम मारी या' पुलक-पालिक.

नि कापाल जिनान अतुरान का सारा' याहुदी मे' सापान्तुन हल लावुक का सुगा ललव मुल्लिया, युक सि पोल, सिकामिमन याना सिलत सादजा' नि पाकारादजान मा पिलालिह मे' अलमसी नि बाय कातक्का ना. दारी बतना, या' ना सिना लु कापासहालियान सुगा अतुरान मे' लुयु.

न्जावुम सुवत तु, लु दु पालबिआत सि पोल नि सुकु' सि आसा बंग पुय मे' दा कापाबुवत सुतुन आयद कालना' सि आसा.

इतु बाय सिनुवतान मे' सि पोल लु ना गा तल्लुम्पु'-दाम्बुवा' तान पडुस सि आसा अलमसी बाय इनङ्गत पा सुल्गा'.

KOLOSSA

1 इतु इतु आकु, याना सि पोल, डि सु रासुल सि आसा अलमसी मान काहान्दक तुहान. इतु सुवत कामी का दानगानकन तबी सि तिमुती ² पा ममान बि सुगा सुकु' तुहान नना नि कोलोसा. मे' कामी सुगा दानगानकन कामी नना मा मागकानाअला ममे' नि अलमसी, कामुरा-मुरान बिनुवानान ना पिन काम कासान्गानकन का बारकत मे' ममा' तबी तुहान.

मगसुकु सि पोल पा तुहान साबापान सुकु' सि आसा नि कोलोसा

³ सुगा दानगानकन, तुक्तुक कामी इतु माकुहान कामी दुवाा, वा कामी मुवान पागसुकुहान पा तुहान, याना ममा' पापु' तबी सि आसा अलमसी. ⁴ बतान लाय सि तु कामी काकहान पासल पाङ्गान्दो बि नि सि आसा अलमसी का असे' बि नि मिमन सुकु' तुहान. ⁵ साबापान कानानान बाय ताकाले बि, याना उमानत माहप पासल सि आसा, इलुयु ना पुनान बि न्गालुत काले' मिमन सुपात मा बाय हिनल्लियान कामी नि सुल्गा'. माका इलुयु ना कन बि माङ्गान्दो नि सि आसा का मासेान पागकहि बि मानुसिया'.

⁶ उमानत माहप इना, लिपुत ना जुन्या' मान ना पिन-अप्लग सापय मेका ना जामा पितसाया'. दारी मागसाङ्ग ना पिन हाप कावुल-पिल दा मे' कारुहा कामी ना दु.

बतान साली'-साली' ना दु कामी लाय काले सापय काहति कानानान पासल असे' तुहान. ⁷ बो' इना ना कानानान मा बाय ताकाले' बि मान सि एपाप्रास, डि सु ललबान कामी सोसुहोान तुहान. आया इतु काकसी कामी माका तिगुगो या मागहुलास-साङ्सा' कालना' अलमसी पा कायारान नलङ्कााम. ⁸ माका आया ना दु बाय नुनुतुतान कामी पासल असे' बि नि पागकहि बि मानुसिया', याना असे' न्जावुम अतय बि लक्का मान रू सुत्सी'.

⁹ दारी ललबा मान ललव कामी बाय काकहान पासल कामी, या' ना सि तु बाक्कत मे' कामी माकुहान कामी दुवाा पा तुहान. कामुरा-मुरान बिनुवानान ना पिन कामी मे' रू सुत्सी' अक्का लावुम का पाङ्गाहति सुपाया ताहति बि ना कानानान बंग ओ काहान्दक तुहान नलङ्कााम. ¹⁰ माका कामुरा-मुरान मओ' ना पिन कामी कावुल-पिल मा कासुलुत नि पापु' आसा मारी कामी वा तावुप इनवन्नान सुकु' ना. माका न्जावुम दुवाा कामी, कामुरा-मुरान ताम्बा-मानाम्बा ना पिन कायारान पाबुवत बि माका मागसाङ्ग ना पिन मे' बि लुङ्गबिद का तुहान. ¹¹ माका कामुरा-मुरान बिनुवानान दु कामी

me' Tuhan gaos lakka man kawasa na ma ya' luu sibu' sabanding na. Dari san gi oy katuwa' ningkaam, katatas kam maka masi na pin kam gāk. Sarī gi, pataha' na pin pasensiya bi. ¹² Maka kamura-murahan tat tap du me' bi muwan pagsukuhan ni Mma' tabi Tuhan sabap me' na bay matawop † kaam tumabe' ni mimon kaayaran ma ndang bay hinalli' ni suku' na ma njawom danta'.

¹³ Kitabi itu lay na pinaddusan me' Tuhan man jawom komkoman Ibilis ma magbayaan jama njawom lindom. Sampay lay na tabi hinalin me' Tuhan pa jawom pamarinta Anak na, yana kakasi na. ¹⁴ Anak na ina bay nanggung pidjala' ni mimon dusa tabi supaya tabi taampun na le' Tuhan.

Patingkat Almasi man sikamimon

¹⁵ Na Tuhan ina ya' takita, suga' man sabapan si Isa Almasi, sibu' na du ka takita tabi arat-tabiāt Tuhan ka kawasa na. Batan si Isa ina pulna' limbagan Tuhan. Maka ginalla du ya Anak Siyaka sabap iya ngantanan kawasa-kapatut njata' mimon ma bay pinapayak. ¹⁶ Iya na sina man Tuhan bay mapayak mimon-mimon labba man ta' gumi sampay ta' langit. Mimon ma takita sampay ma ya' takita me' sapantun siga malaikat ka mimon rū ma ngantanan kawasa-kapatut ni antalaan, iya du man Tuhan bay mapayak. Intong na, mimon-mimon bay pinapayak me' Anak Tuhan. Maka maksud da bay pinaluu kalna' iya.

¹⁷ Ya' gi luu oy maka oy na bay pinapayak, ndang luu na Anak Tuhan, sampay iya na ngantanan mimon-mimon ni sikaliput alam supaya ya' pulak-palik. ¹⁸ Iya ina pa-mmean tabi sikamimon ma pitsaya' niiya. Dari iya takōk tabi maka kitabi binilang baran na. Iya ina yana poonan kaallum tabi bahau. Maka iya bay duhu' pinakallum pabalik ddas ka baran ma ya' na kuhi matoy. Kon na me' looy supaya tumatanda' iya patingkat man mimon-mimon. ¹⁹ Batan ndang bay silay ginara' me' Tuhan subay mimon arat-tabiāt na ka kawasa pagkaTuhan na takita njata' Anak na. ²⁰ Maka ndang luu du gara' Tuhan muwan lawang man mimon-mimon labba man junya' sampay ta' langit mahap na ni iya. Gara' na ilay bay pinajatu njata' laha' Anak na bay pinaduwai ta' tehāng.

²¹ Na kaam pun ina maruhu', ya' du kam mahap pa Tuhan. Man sabapan laat pamiki bi ka pabuwatan bi, sibu' du kam ka bay manta Tuhan. ²² Lipara, luu na Anak na bay dari manusiya', bo' na nongan umu na kalna' kaam supaya kam mahap na pa Tuhan. Pag batnaa, sabapan Anak na, sutsi' na kam. Ya' na luu sutsutan njata' bi ni mata Tuhan, ²³ basta kam tattap ja' pitsaya' ni umanat mahap pasal si Isa. Sangkon daa na

† Man Tuhan bay matawop sila, bay ya muwasan dusa da sabapan kapatoy si Isa Almasi ta' tehāng.

kam kuhi pinagsian man kabanahan njawom umanat mahap ma bay takale bi. Maka daa kam jamu ngaholat Tuhan numan mimon janji' na njawom umanat mahap. Umanat mahap ina, liput na junya' man na pinasaplag. Na ni sagannap ma bay pinene' masaplag, kuwan disu, yana aku na situ.

Magtuyuy' si Pol kalna' sagannap ma mme' ni si Isa

²⁴ Na san ku tu batnaa tiksa' sabap me' ku wā masaplag, ya' du tu lungay kagakan ku. Kon me' looy batan lay ja' du bay pa kaayaran ningkaam. San pun Almasi, bay du lumingka' njawom jinisan kamalasaheyan kalna' siga suku' na. Pag batnaa, aku na baw paganti' niiya ngissahan kamalasaheyan kalna' sagannap ma pitsaya' niiya, yana kitabi ma binilang baran na. ²⁵ Aku tu lay pinene' me' Tuhan binuwat sosohoan na kalna' kaam kabangsa-bangsahan ma sa' Yahudi. Sangkon tuyuan ku ngalataan kalahat-lahatan bi masaplag umanat Tuhan. ²⁶ Umanat Tuhan ina, yana pasal ladjiki' ma bay llimbuan man manusiya' ni siga angkat-angkatan maruhu'. Suga' pag batnaa, luu na bay pinalahil ni suku' Tuhan. ²⁷ Umanat Tuhan ina, yana pasal gara' na matabe' kaam ma sa' Yahudi ni ladjiki' lakka man iya. Ladjiki' looy ilay yana Almasi patanna' njawom baran bi. Bo' iya na sina poonan bi ngaholat ngabut arat-tabiāt na.

²⁸ Dari inaa na sina kon kami masaplag pasal iya ni sikamimon bangsa. Sabuli-buli kami na situ mupusan kapandoyan bay pamuwan Tuhan ningkami man kami noan sila sampay ngawalan sila. Batan kainagon kami sikamimon ma mme' ni Almasi ya' na luu sutsutan njata' da ni mata Tuhan. ²⁹ Sangkon man kawasa Almasi nganggaosan aku, magtuyuy'-tuyuy' ku majatu pabuwatan ma bay sinuku' niyaku.

2 Siga danganakan, karomanan ku tasayu bi na bong pooy basag ku magtuyuan †† kaam ka sila ndooy ni Leyodisiya, sampay mimon ilooy kasohean suku' si Isa ma ya' gi bay pingka' sitammu ka aku.

2 Kon ku magtuyuy' supaya pataggu na pin iman bi maka supaya kam wā dambuwa' atay ka tattap sikaase'-kaase'. Kainagon ku sukup na pangahati bi ni gara' Tuhan ma ya' gi bay tumampak ni siga angkat-angkatan maruhu', yana gara' na pasal Almasi. ³ Isu-isu Almasi kabuwanan kitabi akka lawom mari tahati tabi hāl Tuhan. Bo' pangahati ni hāl Tuhan ina yana ladjiki' hagaan.

⁴ Kon ku ilay si' bay maan kaam me' looy supaya kam ya' takole' pinagsian me' jama ma alistu nabid kabanahan. ⁵ San ku ya' luu nnaa, tattap kam njawom atay ku. Maka kaam ina kagakan mehe niyaku sabap

†† Me' si Pol magtuyuan sila, pakuhan na na pin sila duwaa maka toan na sila njawom suwat batan masi ya njawom jil.

magtaayun pamiki bi maka takko' na pangando bi ni Almasi.

Pangando tabi ni Almasi poonan tabi salam

⁶ Siga danganakan, pagka lay na kam mangando ni Papu' tabi si Isa Almasi sibuwā bi bay pitsaya' niya, subay du kam mangando niya ni mimon khalan bi llaw pa dangallaw. ⁷ Subay tattog pangando bi niya me' karuha kayu ma nganggamut palawom njawom tana'. Iktun bi na pin kabanahan ma bay tinō' ningkaam pasal iya mari magsasōng na pin pangando bi niya. Maka subay kam wā magsuku pa Tuhan.

⁸ Iyakin kam taggaha' takawum na baw kam me' jama ma mō' tō' palsu. Batan luu sina jinisan ilmu' pinō' ma mahap pinakale, suga' ya' luu kapuspusan na. Luu ina mō' tō' lakka man arat kabbo'-bboan da, bong sa' tō' lakka man jinisan aturan pinabuwat-buwat me' manusiya'. Tō' da ina sa' lakka man Almasi. ⁹ Mingkan, isu-isu Almasi subay binean, batan minsan ilay ya bay lahil pitu magbaran manusiya', mimon pagka Tuhan Mma' na ndang luu na njata' na. ¹⁰ Almasi ina magbaya' ni mimon ma ngantanan kawasa-kapatut sampay siga seytan ka malaikat. Sangkon kaam ina, langkap-samat na kam sabap tibuuk na kam ka iya.

¹¹ Dari san kam sa' bangsa Yahudi, pagka tibuuk na kam ka Almasi, sibu' na du kam ka lay na inislam tana' bi suku' Tuhan na. Sat na ja', islaman bi ina, niya' sibu' karuha na ka islaman biyasa ma lakka man kapandoyan manusiya'. Batan Almasi ina, me' na bay ngislam kaam, ya' ya bay ngalakkahan kuwit awpan bi, arapun iya bay lakkahan na yana pagkajama bi maruhu' ma nabiat buwat dusa. ¹² Batan takdang bi ilay bay llobloban pinandi, me' bi ngingat, lay na kam tabe' ni Almasi kinubu. Pag tunga bi man jawom bohe', damikiyan, me' bi ngingat, lay na du kam tabe' ni Almasi pinakallum pabalik. Dari sabap me' bi pitsaya' Tuhan bay makallum Almasi pabalik, kaam pun ina lay na du bay binuwanan kaallum bahau.

¹³ Maruhu' ilay, matoy kam ni mata Tuhan sabapan dusa bi. Bay ja' kam pinagmundaan me' napsu bi buwat kalaatan. Lipara batnaa, lay na kam binuwanan kaallum bahau sabap lay na kam tabe' ni Almasi pinakallum. Maka lay na kam inampun me' Tuhan ni mimon dusa bi. ¹⁴ Ni sabana na, kitabi itu sikamimon bay ja' du pingka' buwat jinisan dusa. Dari ko ngawon, taha' na bay listahan dusa tabi ngalangga siga sara' Tuhan. Lipara, lay na bay pawman Tuhan. Batan lay na tanggung Almasi dusa tabi jaman na bay nilansang ta' tehing. ¹⁵ Bo' na, man sabapan kapatoy na ta' tehing, lay na lappi' me' Tuhan Ibilis ka ga pagkahi na siga seytan ma ngantanan kawasa-kapatut. Dari ko ngawon, lay na sila hina' me' Tuhan ni awpan sikamimon man sabapan toklas kapatoy Almasi.

Ya' na kitabi njawman aturan agama

¹⁶ Sangkon, pagka kam tibuuk na ka Almasi, daa na parulihun bi bong luu manding kaam pa kalaatan sukat kam ya' mme' ni siga aturan agama da pasal lawuk atawa inuman. Maka daa parulihun bi bong kam sinahawi sukat kam ya' mogbogan siga paballangan ma tinaat me' agama da atawa siga llaw mulliya me' sapantun sahali buwan ka Llaw Pahali. ¹⁷ Batan siga aturan me' looy ilay, yana sipat sadja' ni siga su-paat ma bay binoo me' Almasi pag ya bay takka pa junya'. Dari ongoy subay na pin masi inikut siga aturan me' looy?

¹⁸ Sangkon daa na kam hidjab bong luu mā' ya' sā kasalamatan bi bong kam ya' bay niksa' dī bi ngikut jinisan aturan agama da. Maka daa kam mme' ni ilmu' kasohean ma noho' jama numba siga malaikat. Ga jama me' looy ilay tinagi nuntutan kaam kajinisan bahasa bay pinalahil me' Tuhan ninsila. Mingkan, ilooy du mehe ninsila ngabbu, me' ndang tabiat manusiya' ma mandang hāl junya'. ¹⁹ Ga jama me' looy ilay ya' na ngantanan tō' Almasi. Padahal Almasi ina, yana takōk ningkitabi ma binilang baran na. Iya sina poonan man mimon kalangkapan baran na kole' oy-oy gunahan ninsila. Dari tiyap-tiyap ina baran langkit ka kōk na, tibuuk ja' sina sikamimon. Mimon kalangkapan na sama-sama usik. Bo' magsasōng na pin me' da sampulna' magbē' ka gantaan Tuhan.

²⁰ Na kitabi itu suku' Almasi, me' tabi ngingat, lay na kitabi tabe' ni kapatoy na. Sangkon paddus na kitabi man siga aturan ma binista me' kasohean subay binogbogan man da salam. Suga' kaam baw tu, tatammu bi na baw ga mean siga aturan ma inikut me' jama ma sa' suku' Almasi. Kuhi-kuhi ja' kam mme' bong yuk da, ²¹ "Daa ntanan bi ituu. Daa kakanun bi in-aa. Daa sagirun bi ilooy." ²² Siga aturan me' looy ilay yana panohoan ka tō' lakka man manusiya' sadja', sa' ga man Tuhan. Sarī gi, lawuk ina ka inuman ma tinangga me' da, sanda'-sanda' ja', bosbos luu, bosbos katis. Hāl me' naa ina, ya' luu suku' na ni kasalamatan jama. ²³ Bong nda' mata, katuwa' na sila mogbogan siga aturan me' looy, saula-ula diyo' pangatayan da. Maka me' bantuk bana-bana sa sila bal-iman. Lagi' na, me' bantuk ya' sa sila mandang hāl junya' sabap me' da niksa' baran da. Bo' ko, ni mimon taat da, ya' luu san disu katabang nalloban napsu da ni kalaatan.

3 Na kitabi itu ma pitsaya' ni Almasi, me' tabi ngingat, lay na kitabi tabe' niya pinakallum pabalik sabap lay na kitabi buwanan Tuhan kaallum bahau. Sangkon, isbat tabi na hāl sulga' man Almasi ningkō' ni bihing Tuhan huwin pa kawnan. ² Pandangun bi na hāl ma hagaan pa Tuhan. Bong hāl junya', san daa na. ³ Batan pagkajama tabi ina maruhu' lay na matoy. Pag

batnaa, luu na kaallum tabi bahau njawom okoman Tuhan batan tibuuk na kitabi ka Almasi. ⁴ Dari pagka kaallum Almasi yana kaallum tabi, pag taabut na mintu pinalahil, malaingkan tabe' na du kitabi ni kabantugan na. [†]

⁵ Sangkon, timanan bi na mimon kalaatan me' sapantun jina ka mimon jinisan kasabuhan sampay pamiki maat. Maka daa na kam magnapsu mulakab ni alta'. Batan bong ina inaa tabiat bi, sibu' du kam ka numba alta'. ⁶ Jama ma buwat kalaatan me' looy ilay, tumatanda' ya' sila ngasip ni kahandak Tuhan. Bo' ilooy na silay poonan man da tuwa' mulka' bbos-bbos.

⁷ Maruhu' kaam pun ina, bay du kam pingka' buwat me' looy jaman bi ya' gi bay pitsaya' ni Almasi. ⁸ Suga' batnaa, timanan bi na mimon kalaatan me' looy. Gigit njawom atay pun, ka lasu, timanan bi na du. Damikiyan, pabuwatan ma makaat pagkahi bi sampay pitna ka bitsala laka'-laka' labbahan bi na du. ⁹ Maka daa na kam sidusta'-dusta'. Batan pagkajama bi ilay maruhu' ddas ka mimon kalaatan na, ibaratan badju', lay na urusan bi, ¹⁰ sampay lay na saynan bi ka pagkajama bahau. Dari mangkin pasōng pangahati bi ni ilooy ma bay mapayak kaam, mangkin magsasōng na pin me' arat-tabiat bi hinalin ngkod-ngkoran ya' gi taabut bi arat-tabiat na. ¹¹ Dari pagka tibuuk na kitabi ka Almasi sali'-sali', ya' na situ kitabi minig jama. Ya' na kitabi magsibidda' bong jama bangsa Yahudi atawa ssa', bong jama bay inislam atawa niya', iskulan atawa niya', bong ata atawa ssa'. Isu-isu Almasi pandang tabi. Bo' iya ina luu na patanna' njawom atay tabi sikamimon ma pitsaya' niya.

¹² Sangkon me' kaam ina kakasi Tuhan maka sutsi' na sampay lay na kam bay pinene' binuwat suku' na, subay kam manimbang ni jama ka buwat mahap ninsila. Subay diyoy' ka lamma' pangatayan bi. Maka subay taha' pasensiya bi. ¹³ Intong na, subay kam pandoy natasan salla arat pagkahi bi. Bong luu pagsaggaan bi ka pagkahi bi, siampun-ampun kam. Intomun bi, kaam pun ina, lay du kam bay inampun me' Papu'. Dari sapatut na, subay du kam ngampun. ¹⁴ Labi man sikamimon ma bay sabbut ku si', subay kam sikaase'-kaase'. Batan ase' ina, bong ibaratan ingkot, inaa na man makkos kaam mari kam dambuwa' atay sikamimon.

¹⁵ Tuhan ina bay ngaliyun kitabi supaya kitabi tibuuk pa disu baran sa njawman Almasi maka supaya kitabi wā njawom kasalassayan. Sangkon daa kam buwat oy maka oy na ma kalangkat ni kasalassayan ma lakka man Almasi. Maka subay kam tattap magsuku pa Tuhan. ¹⁶ Kannahun bi banahan mimon tō' Almasi. Ma-

[†] *Dan jinis me' jama ngahati ayat tuu, pag takita arat-tabiat Almasi ni jata' tabi, malaingkan tabe' na du kitabi ni kabantugan na. Kuwan kasohean baw, me' da ngahati, pag mintu Almasi pabeleng pa junya', malaingkan tabe' na du kitabi ni kabantugan na.*

ka pakoyun bi na pangahati ma bay dean Tuhan ningkaam man bi sito'-tō' atawa pun sipaintom-paintom. Maka ngalang kam siga kalangan pudji pa Tuhan me' sapantun kalangan man jawom Kitab Jabul atawa kalangan sarī ma kasulut ni Tuhan tanda' mehe me' bi magsuku niya. ¹⁷ Me' kaam ina wakil Papu' Isa, mimon bitsala bi ka pabuwatan bi subay magbē' ka ntan bi. Maka subay kam wā magsuku ni Mma' tabi Tuhan sabapan mimon bay pabuwat si Isa ningkaam.

Palbiatan si Pol ni jama sitampu ka ni siga indu'-mma' ka ni siga anak sampay ni siga ata

¹⁸ Na kaam, siga karandahan, subay kam ngasip ni lla bi batan ndang inaa pata' ningkaam suku' Papu' Isa.

¹⁹ Kuwan kaam, kalallahan, subay kaasean bi nda bi. Daa kabangisan bi.

²⁰ Kaam baw siga anak, asipun bi ja' indu'-mma' bi batan inaa nulut ni kahandak Tuhan. Bo' na, ndang inaa pata' ningkaam suku' Papu' Isa.

²¹ Kuwan kaam baw siga mma', daa hangat kalandu' me' bi nahawi siga anak bi taggaha' jamu sila nulut kaam.

²² Kaam pun baw siga ata, subay du kam wā ngasip ni siga papu' bi ntuu ni junya'. Daa subay na pin luu papu' bi nganjaga bo' bi magtuyu' buwat. Jama me' looy ilay, muhung ja' sanglit ni manusiya'. Sa' ga sanglit man Tuhan puhung da. Arapun luu-ya' luu papu' bi nganjaga, subay kam kanaalla buwat paayad pagka kaam jama ma ngisbat Papu' Isa. ²³ Oy-oy pabuwat bi, magtuyu' kam ni kahilas atay bi. Ingatun bi maghulas-sangsā' kam kalna' Papu' Isa, sa' ga kalna' manusiya'. ²⁴ Maka katoonan bi na du sina, pagka kam maghulas-sangsā' kalna' Papu' Isa, masti' luu ja' sina mintu tungbas ayad ningkaam. Tungbas ningkaam yana mimon kaayaran ma bay hinalli' ni suku' na. ²⁵ Suga' soysoy buwat maat, masti' luu ja' du sina mintu hisab ni jata' da magtūk ka bay kalaatan da san gi soy sila, batan Tuhan ina ya' minig.

4 Kuwan kaam baw siga papu', subay mahap du me' bi buwat siga ata bi ni lanan ma pata' ka intong. Intomun bi, kaam pun ina, luu du Papu' bi ni sulga'.

Katapusan palbiatan si Pol

² Na kaam sikamimon, maku na pin kam duwaa pa Tuhan. Maka bila kam maku duwaa, jagahan bi niyat atay bi maka muwan kam pagsukuhan pa Tuhan. ³ Maka pakuhan bi du kami duwaa. Kamura-murahan binuwanan na pin kami me' Tuhan lawang masaplag gara' na pasal Almasi. Gara' Tuhan ilay ya' gi bay tu-mampak maruhu', suga' ni timpu batnaa pinalahil na. Sangkon ituu na situ man ku lay tajil. ⁴ Maka pakuhan

bi du ku tabang pa Tuhan supaya tapatallak ku gara' na ni manusiya'.

⁵ Na bila kam maglaw-lamud ka jama ma ya' pitsaya' ni Papu' Isa, amay-amay buwat kam suntuan ayad. Bong luu dapat bi, pahampitan bi sila kabanahan pasal si Isa Almasi padpad luu gi waktu. ⁶ Bila kam magbitsala ka sila, subay kam magmaltabat ninsila maka makoy bitsala mahap. Maka miha kam lawang man bi matabe' bitsala ma kasambu ni nyawa da. Maka subay kam saddiya ka tampung ayad bong luu nual kaam. Bong si' ina kam kabitsala me' looy si', sibu' du kam ka bay nongan sila lawuk tabaan.

⁷ Na ni kapasal kahalana ku ntuu, si Tikikus sa nuntutan kaam. Iya itu disu danganakan tabi kinaasean me' sikamimon ntuu. Maka iya itu disu pagkahi ku soso-hoan Papu' Isa. Magkanaalla ya masaplag kalna' Tuhan. ⁸ Soho' ku sa ya pilu supaya katoonan bi na bong pooy kaadaan kami ntuu, bo' bi kagamgaman na. ⁹ Maka luu gi situ ntuu si Onesimas, jama lahat bi du, soho' ku ngahongan si Tikikus. Iya pun itu disu danganakan tabi du kanaalla mme' ni Papu' maka kinaasean du me' sikamimon ntuu. Sila sa mintu nuntutan kaam habal mantuu.

¹⁰ Sarī man naa, luu ntuu si Aristalkus, disu sohe' ku ntuu njawom jīl, lay noho' masampay salam duwaa na ningkaam. Si Malkus pun, yana kaki si Balnabas, lay du noho' masampay salam duwaa na ningkaam. Bong mintu ya bay pilu, me' ndang bay tugun ku na maruhu', hasiyun bi sa ya paayad. ¹¹ Maka luu gi ntuu si Justus ma inawnan du si Isa, lay du noho' masampay salam duwaa na ningkaam. Na siga lalla tuu itu si' sikatallu, sila du pagkahi ku bangsa Yahudi ntuu

maghulas-sangsā' masōng pamarinta Tuhan. Sabapan tabang da niyaku, tud bay kagamgaman ku.

¹² Maka luu gi ntuu jama lahat bi du, yana si Epapras, lay du bay noho' masampay salam duwaa na ningkaam. Iya itu sabana-bana soso-hoan si Isa Almasi. Basag ya makuhan kaam duwaa supaya taggu iman bi maka supaya tatantu bi bong oy kahandak Tuhan ningkaam. ¹³ Bong inawnan si Epapras, aku na mismu kabā' bong pooy basag tuyu' na ningkaam ka ni siga danganakan tabi ndooy ni Leyodisiya ka Hirapolis. ¹⁴ Maka luu gi ntuu siga kakasi tabi Duktul Lukas maka si Demas lay du noho' masampay salam duwaa da ningkaam.

¹⁵ Maka pasampayun bi do' salam duwaa ku ni siga danganakan tabi ndooy ni Leyodisiya, awla na ni si Nimpa maka ni mimon jamaa ma kumpo-kumpo numba ni luma' na.

¹⁶ Na pus bi mintu matsa suwat tuu, pokonan bi na baw pilay pa mman baanan suku' si Isa ndooy ni Leyodisiya supaya tabatsa da na du. Damikiyan, suwat ma bay pokonan ku pa mman da, pakuhun bi du ninsila bo' batsahun bi ni awpan siga danganakan tabi nnaa. ¹⁷ Maka baan bi si Alkipus, me' iya jama bay kawakilan noho' maghulas-sangsā' kalna' Papu', subay pabuwat na ilooy ma bay sinuku' niiya.

¹⁸ Na ni katapusan suwat tuu, aku na situ si Pol nuwat salam duwaa ku ningkaam ka tangan ku na mismu. † Me' aku disu danganakan bi ma tiksa' ntuu njawom jīl, intomun bi sa ku. Dambuli man naa, barakat man Tuhan ningkaam.

Wassalam

† *Tabiat si Pol, bila taha' suwat na, jama ja' soho' na nuwat. Sakayi na pasīng nuwat, noy tapit na lupus.*

1 Tesaloneka

Pahati

Ituu itu bay sinuwatan me' disu rasul Papu' Isa inawnan si Pol. Katakkan suwat tuu pa mman baanan jama ma mme' ni si Isa Almasi ni दौर Tesaloneka ndooy ni Masidunya, lahat pinag-awnan Greece ni timpu batnaa. Tesaloneka ilay, ndooy na man si Pol ka ga sohe' na si Saylas ka si Timuti bay pilay pus da bay masaplag umanat mahap pasal si Isa ndooy ni दौर Piliipi.

Sasang da ndooy ni Tesaloneka, meka na jama bay pitsaya' ni si Isa, labba man bangsa Yahudi sampay pa siga bangsa sa' Yahudi. Salla na, kuwan siga Yahudi ma ya' pitsaya', tud bay dangki' ni si Pol pag nda' da meka na jama pō' pakale niiya. Dari bbuwatan da lay na ga ngalingog ni sikaliput दौर looy. Pagka me' looy, lay na baw ga si Pol pilay pa दौर Bereya. Tabatsa bi du sina mimon salsila tuu si' ni Salsila siga Rasul si Isa Almasi 17.1-15. Na song hallom, taaka na me' si Pol basag laug njata' suku' si Isa ndooy ni Tesaloneka. Dari pagka gampang ya ninsila, lay soho' na si Timuti pabeleng nganda'-nganda' sila.

Sasang ga si Pol ni Korin, takka na si Timuti bay man Tesaloneka. Tuntut na ni si Pol, masi du kono' hallot pangando suku' si Isa ndooy. Dari kon si Pol bay nuwat ituu man na nanglitan sila haboyan maintoman sila.

Ni jawom suwat tuu, bā' si Pol ya' bakkat me' na magsuku pa Tuhan sabapan basag pangando da ni Papu' Isa maka sabap mahap me' da sikaase'-kaase'. Lay gi ya makitau sila pasal katakka Papu' Isa pa junya' pabalik ni sinōng. Maka luu gi palbiatan si Pol njawom suwat tuu ma katabang ni suku' si Isa nulut kahandak Tuhan.

Ituu bay sinuwatan me' si Pol luu na ga duwampū' taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

1 TESALONEKA

1 Ituu itu aku, yana si Pol. Itu suwat kami ka ga si Saylas ka si Timuti pa mman bi baanan suku' si Isa nnaa ni Tesaloneka. Me' kaam tabe' na njawom sakup Mma' tabi Tuhan ka Papu' tabi si Isa Almasi, kamura-murahan binuwanan na pin kam kasannangan ka barakat me' Tuhan.

Si Pol nanglitan suku' si Isa ndooy ni Tesaloneka

^{2,3} Tuktuk kami itu maku duwaa pa mman Mma' tabi Tuhan, wā kami muwan pagsukuhan niiya sabapan bi. Kon kami magsuku batan taintom kami kaayaran bay pabuwat bi sabapan pangando bi ni Papu' Isa maka ehe tabang bi ni jama sabapan ase' bi ni Papu'. Maka ya' du takupan kami me' bi ya' kuhu ngalabbahan holat bi kole' mimon ma bay njanji' me' Papu' tabi si Isa Almasi ni suku' na.

⁴ Siga danganakan, kakasi Tuhan, katoonan kami du lay na kam pinene' me' Tuhan binuwat suku' na.

⁵ Batan jaman kami ilay bay masampay umanat mahap pasal si Isa Almasi ningkaam, lay na kam pitsaya'. Bo' kaam ilay bay pitsaya', sa' du ga sat man sabapan

bitsala kami; luu du kawasa Rū Sutsi' bay muka' puad bi. Sarī gi, lay du bay tabistu bi bana halling kami batan lay na bay tasakup bi arat-tabiati kami nnaa. Maka katoonan bi na du, mimon bay pabuwat kami nnaa, ya' luu sa' ya' bay pa kaayaran ningkaam. ⁶ Kaam ilay bay ngahasi umanat kami, tud gāk kam man sabapan Rū Sutsi' san bay basag laug njata' bi. Dari sabap me' bi amu-amu natas ni laug ka kabinsanaan, tumatanda' na lay na kam ngakig kadarihan kami ka Papu' Isa.

⁷ Pag toklas na, lay na kam dari suntuan ayad ni sikamimon pagkahi tabi ma pitsaya' ni si Isa nnaa ni Masidunya ngabut sampay ntuu ni Akaya. ⁸ Maka sabapan bi, lata' na man umanat mahap pasal Papu' Isa pinasaplag ni sikaliput Masidunya ka Akaya sampay pa kalahat-lahatan ni katāhan. Batan paninggai-paninggai ja' kami, nda' kami luu na ja' jama bay kaakahan pasal pangando bi ni Tuhan. Dari san kami ya' na bay magtuyu' mahati ninsila oy maka oy na.

⁹ Gam pin sila na ya bay nuntutan kami pasal me' bi bay ngahasi umanat kami. Maka lay gi kami kabaan pasal kaam lay na ngalabbahan siga tuhan-tuhan bi supaya isu-isu Tuhan sabanna ma llum saumu-umu inisbat me' bi. ¹⁰ Maka lay gi sila mā' ngagad na kam ni Anak na, yana si Isa, pabeleng pa junya' man sulga'.

Maka yuk da, pitsaya' kam pus si Isa bay pinapatoy, lay na ya pinakallum me' Mma' na Tuhan. Maka pitsaya' na du kam iya tukang maddusan siga suku' na man mulka' Tuhan ma takka bbos-bbos.

Jaman si Pol ni Tesaloneka

2 ¹⁻² Siga danganakan, katoonan bi na du, jaman kami ya' gi bay pilu, bay kami pingka' bininsana' sampay hinina' ndooy ni Pilipi. Suga' sabap Tuhan bay nganggaosan kami, lay gi du baw kami nawakka pilu pa mman bi masaplag umanat mahap man Tuhan. Maka san meka jama bay nulang kami nnaa, ndang katoonan bi na du, ya' du bay senseng hulasa-sangsā' kami bay pilu. ³ Kami ilay bay masaplagan kaam, ya' bay luu njawom umanat kami ganta' man magsian jama. Damikiyan, ya' du bay luu niat kami maat maka ya' du bay luu maksud kami ngandupang jama. ⁴ Ni sabana na, kami itu masaplag, sa' ga man nulut kahandak manusiya'. Iya maksud kami nulut kahandak Tuhan pagka iya bay ngahalapan kami umanat na. Tuhan ina, tasayu na du kami jama kanaalla, batan masti' katoonan na ja' mimon niat njawom atay manusiya'. ⁵ Kami ilay, tamasa bi na du, san sakayi ya' kami bay pingka' ngabbu-ngabbu kaam. Maka ilu na Tuhan pakale-kale, ya' du bay luu niat kami ngulihal alta' bi. ⁶ Maka ya' du kami bay muhung subay na pin pinaehe me' bi atawa pinaehe me' jama sarī. ⁷ Kamasa', bong si' ilay kami bay ngakig arat manusiya', dari san kami bay ngaholat inintu pagka kami rasul Almasi. Suga' gam pin, bay ja' kami buwat dī kami me' karuha jama ma ya' luu kapatut na. Bo' lay gi kami ngayaran kaam me' saparati indu' ngipat siga anak na. ⁸ Tanda' ehe ase' kami ningkaam, sarī man umanat mahap man Tuhan bay pasampay kami ningkaam, lay gi du atas kami narapan umu kami kalna' kaam. Tud maase' kami ningkaam.

⁹ Siga danganakan, tamasa bi na du silay bay jaman kami masaplag umanat mahap man Tuhan ni दौरा bi, ya' du bay man bi tiksa'. Batan sangom-llaw na kami bay magtuyu' ngusahān dī kami bong pin ya' ja' kam paya malanjaan kami. ¹⁰ Labba man Tuhan sampay na kaam, lay na du tasakup bi bay kadarihan kami nnaa. Kaam ina sikamimon ma pitsaya' ni si Isa nnaa, masti' lay ja' tasakup bi kaintongan ka kasutsian tanggetingko' kami. Damikiyan, ya' du bay luu pabuwat kami man kami tasahawi. ¹¹ Me' kami bay buwat kaam subay ga kami mma' ngayaran siga anak na. ¹² Batan sigi-sigi kami bay maintoman kaam ka muwansangan kaam pa kaayaran. Maka bay gi kam tugun kami subay pagsitawpun bi kawul-piil bi ka kaam inawnan siga suku' Tuhan. Nandang-ndang Tuhan du bay ngaliyun kaam supaya kam tabe' ni pamarinta na sampay ni ehe kabantugan na.

¹³ Tud ya' na situ bakkat me' kami magsuku pa Tuhan pasal me' bi bay ngahasi umanat na ma bay pinasampay me' kami ningkaam. Nda' kami, pag lay takale bi, magti bay tabista bi ilooy na palman Tuhan, sa' ga umanat bay ja' tinulun-tulun me' manusiya'. Bo' palman Tuhan ina, ya' luu hanti' na ngahalin pangatayan bi, sagannap ma pitsaya'.

¹⁴ Siga danganakan, sibu' na du sina kadari bi ka siga baanan pagkahi bi suku' si Isa ndooy ni Yahudiya. Batan lay na du kam bay nilaugan le' bangsa bi me' bay karuha sila du bay nilaugan le' pagkahi da bangsa Yahudi.

¹⁵ Na siga Yahudi ma maat, sila na bay mapatoy kanabi-nabihan maruhu'-ruhu'. Damikiyan, sila na du silay bay mapatoy Papu' Isa. Pag ni timpu batnaa pun, sila na du sina basag ngalaugan kami. Tud ya' sila doman nulut kahandak Tuhan. Bo' na, tigi' sila manta mimon manusiya'. ¹⁶ Batan pag nda' da kami masaplag supaya luu dapat kabangsa-bangsahan sa' Yahudi salamat, buwatan da nulang kami. Tamba-manamba na pin eka dusa da sampay man da na song kalabuan mulka' Tuhan.

Doman si Pol nganda'-nganda' baanan suku' si Isa ni Tesaloneka pabalik

¹⁷ Siga danganakan, san itu kami lay pinaggos ngambanan kaam, bong atay kami, luu na ja' du nnaa mman bi. Sangkon maglogto' na pin situ kami doman sikita pabalik ka kaam balharapan. ¹⁸ Ni sabana na, bay na situ kami maru pilu nganda'-nganda' kaam, awla na aku, yana si Pol. Bo' sa' na ku sat sakayi bay magniyat pilu. Suga' ya' kami bay tabawus batan luu na pin sasat Ibilis kasanggalang ningkami. ¹⁹ Kainagon kami sitammu na kitabi pabalik batan pangando bi ni Papu' tabi si Isa poonan kagakan mehe ningkami. Maka sabapan pangando bi, tatantu kami magsasōng na pin me' bi nulut kahandak Tuhan ngabut sampay pa katapusan. Me' kami ngingat, kaam ina me' sapantun karuna dorogan ma bay sinangon ta' kōk kami man kami kole' kabantugan pag beleng Papu' Isa. ²⁰ Intong na, kaam ina sabana-bana poonan kagakan ka kabantugan mehe ningkami.

Si Timuti sinoho' me' si Pol pa Tesaloneka

3 ¹⁻² Na pagka ya' na bay tasagga' kami gampang kami ningkaam, ilooy na silay kon kami bay mapilu danganakan tabi si Timuti. Kuwan kami, bistan kami mas mahap lagi lay na do' kami bay tamban ni Aten. Si Timuti itu yana limbang kami masampay umanat mahap pasal Almasi kalna' Tuhan. Bay ya soho' kami maintoman kaam mari pahallot na pin pangando bi ni Papu', ³ taggaha' takole' na baw njadju' pangando bi hangat kam nilaugan. Kamasa', tasayu bi

du sina, ndang bay ginanta' ni sagannap ma mme' ni Papu' Isa, masti' lumingka' ja' njawom kabinsanaan. ⁴Jaman kami masi nnaa ni lahat bi, sa' ba, ndang bay kam baan kami masti' song nilaugan ja' kitabi? Pag batnaa, tasayu bi na du, lay na du bana binakbul bay bitsala kami. ⁵Sangkon, pagka ya' na bay tasagga' ku gampang ku ningkaam, lay na bay soho' ku si Timuti pilu nganda' bong masi hallot pangando bi ni Papu'. Ilooy kagampangan kami, taggaha' seng ja' bay hulasa-sangsā' kami bong mintu lay na baw kam patatak sabapan sasat Ibilis.

Kagamgaman ga si Pol ni katakka si Timuti man Tesaloneka

⁶Pag batnaa, ya' na luu kagampangan ku sabap bahau ja' si Timuti bay takka moo habal mahap pasal kaam. Bā' na, masi hallot pangando bi, maka masi kam basag sikaase'-kaase'. Maka bā' na, tud gāk kam tuktuk kami tapanambung bi. Maka yuk na, me' kami na du kam kono' wā maglogto' doman sitammu ka kami pabalik. ⁷Pag lay ja' kami katuntutan masi hallot pangando bi, siga danganakan, inaa na man kami kagamgaman. Dari san kami njawom jinisan kasalahan ka kabinsanaan ntuu, tud gāk kami. ⁸Dari ko ngawon, lassa sulig dahakka na ga kami pag lay ja' katooan kami ya' bay kuhi maglumba pangando bi ni Papu' Isa.

⁹Tud mehe me' kami magsuku pa Tuhan sabapan bi. Ilu na Tuhan pakale-kale, bidida' na situ ehe kagakan kami ni kadarihan bi. ¹⁰Dari sangom-llaw na situ tinigogohan me' kami maku duwaa pa Tuhan. Kamura-murahan nduwan na kami me' na sitammu ka kaam pabalik. Batan kainagon kami luu na kami nnaa muwansangan kaam mari magsasōng na pin hallot pangando bi. ¹¹Kamura-murahan pinatakka du kami pilu me' Mma' tabi Tuhan ka Papu' tabi si Isa. ¹²Maka kamura-murahan pinabasag na pin me' Papu' ase' bi ni pagkahi bi suku' si Isa sampay ni jama mimon me' karuha basag ase' kami ningkaam. ¹³Me' looy ilay, tatap na pin kasutsian bi maka ya' luu sutsutan njata' bi ni pag-awpan Mma' tabi Tuhan pag beleng Papu' tabi si Isa ka siga malaikat na. †

Kawul-piil ma sikatuwa' ka siga suku' Papu' Isa

4 Na siga danganakan, kaam ina ndang lay na toan kami pasal kawul-piil ma kasulut ni Tuhan, sampay lay na du bean bi. Na me' kitabi itu sali'-sali' na tibuuk ka Papu' Isa, junjung kami na ningkaam, duhunan bi lagi. ²Ya' na du sina kam awam ni bay tō' kami

ningkaam, yana tō' ma bay pasampay kami ni kapatut Papu' tabi si Isa.

³Kahandak Tuhan ina subay kitabi sutsi'. Sangkon bong kinawnan jina, basta palawak kam. ⁴Subay kam sali'-sali' njawom iman ka ngilagan hāl me' naa. Subay bogbogan tabi kasutsian tabi. Maka daa kitabi buwat oy maka oy na ma kadiyo' ni awon tabi. ⁵Daa na kam mme' me' uwahan jama ma ya' toon Tuhan, ma nganduwan ja' napsu baran da sampay man da na magkamuklahan. ⁶Daa kam buwat dusa ni siga pagkahi bi, labi na hāl jina. Sa' ba, ndang lay na kam bandaan kami, soysoy ina buwat me' naa, masti' pinidjala' ja' me' Tuhan.

⁷Kitabi ilay bay lliyun me' Tuhan pa jawom okoman na supaya kitabi mō' kawul-piil sutsi', sa' ga buwat kalalamaan. ⁸Na bong luu kam nnaa nuwak tō' tuu si' pasal kasutsian, sa' ga silay tō' manusiya' tuwak bi, arapun iya tuwak bi Tuhan mismu, batan iya bay ngandean Rū Sutsi' ningkitabi supaya kitabi sutsi'.

⁹Na ni hāl me' bi maasean siga danganakan bi suku' si Isa, san ya' na patabe' kami ni suwat tuu. Nandang ndang lay na du kam tinoan me' Tuhan sikaase'-kaase'. ¹⁰Bo' tumatanda' du, batan maase' na du sina kam ni mimon danganakan bi ni sikaliput Masidunya. Suga' siga danganakan, junjung kami na ningkaam, duhunan bi lagi.

¹¹Sarī man naa, pagbuli-bulihan bi mogbogan kasalassayan ka pagkahi bi manusiya'. Daa kam hangat nganjagahan kaadaan jama. Maka me' bay tungun kami na maruhu', subay kam ngusahān dī bi sikamimon. ¹²Dari bong si' tu bean bi ja' palbiatan tuu si', ya' luu me' bi diyo' ni mata jama ma ya' pitsaya' ni si Isa. Maka san kam ya' na ngaholat binalanjaan me' jama.

Pahati pasal suku' si Isa ma lay na matoy

¹³Siga danganakan, doman kami mahati ningkaam pasal siga pagkahi tabi suku' si Isa ma lay na matoy. Kon kami mahati, taggaha' kalandu' na baw kam susa me' karuha siga jama ma sa' suku' si Isa bila sila kapatoyan. Me' sila ilay, kon da susa, batan ya' luu kaa-yan hinolat me' da ni ahirat. ¹⁴Bo' ningkitabi itu, luu holat tabi, batan lay na kitabi mindoga ni bay kadarihan si Isa. Lay ja' si' ya matoy, lay du ya llum pabalik. Dari manganna na kitabi, pagka si Isa bay pinakallum me' Tuhan, malaingan siga suku' na pun ma lay na matoy, masti' pinakallum du, bo' da binoo me' Tuhan pa mman si Isa.

¹⁵⁻¹⁶Batnaa pasampay ku na ningkaam umanat bay pinalahil me' Papu' Isa ningkami pasal katakka na bbos-bbos. Me' tuu situ hantang na: Duwai ya sina mintu man sulga' sambayan na ngahowapan panohoan. Maka luu gi sina takale suwara disu

† Ni ayat tuu, me' kasohean ngahati "siga malaikat na" yana "siga suku' na sutsi'." Kon me' looy sabap ni pallun Greek dari du sikaduwa.

anakkura' malaikat ngingan sampay luu du halling tabuli' Tuhan tiniyup. Suga' kitabi ma masi llum ni masa looy mintu ya' dari paruhu' pilay nampang Papu' Isa. Subay lay na do' mintu duhu' pinakallum siga pagkahi tabi suku' si Isa ma lay na matoy. ¹⁷ Pag-anu, bo' kitabi ma masi llum haboy-haboy na ka sila inangkat pa jawom tayi' baliyu nampang iya ni anta-laan. Dari labba mandooy ilay mintu, dambuwa' na kitabi ka iya saumu-umu. ¹⁸ Na ni bay bitsala ku ilay si', inaa na pakoyun bi man bi sipaintom-paintom mari kagamgaman pamiki bi sali'-sali'.

Suku' si Isa subay saddiya ni katakka na

5 Na siga danganakan, ni kapasal llaw atawa masa ni katakka Papu', san situ kami ya' na nuwatan kaam. ² Batan katoonan bi na du, llaw katakka na ina mintu ya' tatuna'. Yana me' katakka sugaru sangom ya' kinatoonan bong sumilan, damikiyan, katakka Papu' me' looy du. ³ Ni masa looy ilay mintu, meka sina kapahalling sannang ja' lahat ka ya' luu piligru. Suga' sakayi da ina mintu kasayu, katakkahan na sila bala' ma ya' na katangkisan. Sibu' du sina mintu kahalan da ka danda battong. Sakayi na kasayu, paddi na battong na, bo' ya' na tatangkisan na.

⁴ Bo' kaam baw ina, siga danganakan ku, ya' na kam awam me' separati jama bagagap njawom lindom. Sangkon ya' du sina mintu kam kakuratan ni katakka llaw looy me' hantang jama takurat me' sugaru. ⁵ Me' kaam ina suku' si Isa, lay na pinadantaan pamiki bi. Sangkon pata' kam ginalla siga suku' danta' atawa siga suku' llaw. Ya' na kam me' sagannap ma ya' toon Tuhan ma pata' ginalla suku' lindom atawa suku' sangom. ⁶⁻⁸ Batan jama suku' sangom ina, katanaman da wā tuli atawa maglangohan. Sangkon pagka kitabi siga suku' llaw, daa na kitabi ngakig sagannap ma me' sapantun wā tuli. Arapun subay kitabi iyakin, wā saddiya buwat kahandak Tuhan. Maka subay kitabi papatong.

Kitabi itu me' karuha sundalu njawom bono' mehe. Tiyap-tiyap sundalu langkap, luu ampi bassi na para dakan na ka saruk bassi para kōk na mari ya ya' binasa. Kuwan kitabi baw itu, ilooy ya tabilang ampi dakan tabi, yana pangando tabi pa Tuhan ka ase' tabi niiya. Maka saruk bassi tabi yana holat tabi pa Tuhan majatu kasalamatan tabi. ⁹ Bo' pata' du silay ningkitabi ngaholat me' looy batan ndang gara' Tuhan ina nalamat kitabi. Inaa sina kon na bay mapitu Papu' tabi si Isa Almasi pa junya'. Sa' kahandak na ngalabuan kitabi mulka'. ¹⁰ Si Isa ilay, atas na bay nongan umu na kalna' kitabi supaya pag beleng na, kapagdambuwa' na kitabi ka iya saumu-umu, labba man siga suku' na ma masi llum sampay sagannap ma lay na matoy.

¹¹ Sangkon sipaintom-paintom kam mari kagamga-

man pamiki bi sali'-sali'. Maka patagguhun bi iman pagkahi bi me' ndang kabiyasahan bi.

Katapusan bitsala si Pol

¹² Sarī man naa, siga danganakan, junjung kami na ningkaam, magmaltabat kam ni siga pa-mmean bi suku' si Isa. Sila ina, mehe me' da maghulas-sangsā' noan kaam ka maintoman kaam. ¹³ Tud subay sila pag-aratan bi maka kaasean bi banahan sabapan pabuwatan da ngayaran kaam. Maka pagbuli-bulihan bi me' bi mogbogan kasalassayan bi dambaanan.

¹⁴ Maka siga danganakan, tugun kami na ningkaam, sohoun bi na buwat sagannap ma hūk nnaa. Kuwan siga pagkahi bi ma hanggaw, buwansangan bi mari pahallot pangando da ni Papu'. Sagannap ni baanan bi ma ya' gi taggu iman da, tabangan bi na pin. Maka subay taha' pasensiya bi ni sikamimon. ¹⁵ Luu-luu buwat maat ningkaam, daa subay na pin kam mawos. Gam pin, buwat na pin kam mahap ninsila sampay ni mimon manusiya', mme', ya' mme' ni Papu' Isa.

¹⁶ Ni mimon kahalan bi, pagakun bi atay bi. ¹⁷ Wā tiggohan bi maku duwaa pa Tuhan. ¹⁸ Maka mahap-maat kahalan bi, daa dohongan bi me' bi muwanan Tuhan pagsukuhan. Batan ndang inaa sina kahandak Tuhan ningkitabi ma tibuuk na ka si Isa Almasi.

¹⁹ Siga danganakan, daa saggaun bi pabuwatan Rū Sutsi'. ²⁰ Bila luu danganakan bi mā' luu umanat karo-manan na pinasampay lakka man Rū Sutsi', padarihun bi na ya. Daa ya sohoun bi diyam-diyam. ²¹ Suga' pus na masampay, pindogahan bi do' bong pata' hinasi umanat na atawa niya'. † Bong hati bistahan bi tud mattan lakka man Rū Sutsi', malaingkan kannahun bi; bong niya', san daa na. ²² Maka ilagan bi na mimon kalaatan.

²³ Kamura-murahan tinabangan du kam me' Tuhan, yana poonan kasannangan, supaya sutsi' na banahan mimon kawul-piil bi. Kamura-murahan inayaran na pin me' na nyawa bi, pamiki bi, sampay baran bi supaya ya' luu sutsutan njata' bi pag beleng Papu' tabi si Isa Almasi. ²⁴ Tuhan ina kanaalla. Dari pagka iya na mismu bay ngaliyun kaam pa jawom okoman na, masti' kinabbul ja' sina me' na mimon ma bay paku ku si' para ningkaam.

²⁵ Siga danganakan, kaam pun, pakuhan bi du kami duwaa.

²⁶ Maka pasampayun bi do' salam duwaa kami ka ase' kami ni mimon danganakan kami nnaa.

²⁷ Maka tugun ku ningkaam ni kapatut Papu' Isa, amay-amay batsahun bi sa suwat tuu ni siga danganakan tabi sikamimon nnaa.

† Me' da mindoga, bista da do' paayad bong sikatuwa' bitsala na ka tō' si Isa ka kabanahan njawom kitab.

²⁸ Dambuli man inaa, kamura-murahan binuwanan Wassalam
na pin kam barakat me' Papu' tabi si Isa Almasi.

2 Tesaloneka

Pahati

Ngkon si Pol bay nuwat balik pa mman baanan suku' si Isa ni Tesaloneka sabap lay na baw taaka na masi na pin sila nilaugan sabapan pangando da ni si Isa. Maka luu na pin jama ngalingog pamiki da ni hāl me' si Isa pabeleng pa junya'. Ba'-bā' kasohean ndooy, bay na pabeleng Papu' Isa. Dari lay na baw si Pol makitau njawom suwat tuu ya' luu kabanahan habal looy. Sampay lay na ya mahati ninsila bong pooy kahalan njawom junya' pag taabut Papu' Isa pabeleng bbos-bbos. Bā' si Pol subay do' duhu' pō' disu lalla ma nulang mimon sara' Tuhan sampay ga buwat dī na subay ga Tuhan. Ni waktu looy ilay mintu, kaekahan manusiya', me' iya na du, nulang ja' sara' Tuhan. Na pag ilay mintu pinanyata' me' looy, malaingkan tapit na katakka Papu' Isa. Njawom suwat tuu, luu du palbiatan si Pol ni suku' si Isa noho' mahallot pangando da ni Papu' Isa. Maka lay gi ya maintoman sagannap ma ya' buwat noho' ngusahān dī da. Ituu bay sinuwatan me' si Pol luu na ga duwampu'-dambuwa' taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

2 TESALONEKA

1 Ituu itu aku, yana si Pol. Itu suwat kami ka ga si Saylas ka si Timuti pa mman bi baanan suku' si Isa nnaa ni Tesaloneka, yana kaam ma tibuuk ka Mma' tabi Tuhan ka Papu' tabi si Isa Almasi. ² Kamura-murahan binuwanan na pin kam kasannangan ka barakat me' Mma' tabi Tuhan ka Papu' tabi si Isa Almasi.

Mehe pagsukuhan si Pol pa Tuhan

³ Siga danganakan, pata' na du situ kami wā muwan pagsukuhan pa Tuhan sabapan bi, batan pabasag na pin pangando bi ni si Isa maka magsasōng na pin me' bi sikaase'-kaase'. ⁴ Sangkon bila kami maglaw-lamud ka baanan suku' Tuhan ni kalahat-lahatan, wā kami nanglitan kaam. Bā' kami ninsila, minsan kam kansang nilaugan atawa pun tumabba' njawom kamalasa hiyan, basta tinatasan na ja' me' bi. Maka ya' na pin kam kuhi patatak pitsaya' ni Papu' Isa.

⁵ Na tatas bi ina ni jinisan laug ka kabinsanaan kalna' pamarinta Tuhan, yana sipat intong du bandingan Tuhan njata' bi. Batan ni bandingan na, masti' tawop ja' kam tabe' ni pamarinta na. ⁶ Maka ni kaintong hukuman na, kuwan sagannap ma niksa' kaam, masti' pinidjala' du sina mintu me' na. ⁷ Bo' kaam baw ina ma bininsana' sampay na kami, gam pin binuwanan sina mintu pahaliyan pag taabut katakka Papu' Isa man sulga' ddas ka siga malaikat na ni kaehe kawasa da.

⁸ Iya ina mintu duwai ddas ka api noleyab man na midjala' sagannap ma nuwak Tuhan ka sagannap ma ya' mme' ni umanat mahap pasal Papu' tabi si Isa. ⁹ Pidjala' njata' da ina mintu, inanna' sila ni nalka' saumu-umu lawak man Papu' tabi si Isa. Ya' sila hampit ni kabantugan na atawa pun ehe kawasa na saumu. ¹⁰ Ni llaw katakka na ina mintu, pinudji na ya sampay binuwanan kabantugan mehe me' siga suku' na, yana sikamimon ma pitsaya' niiya. Bo' tud haylan banahan mintu sila nganda' iya ni kaehe kawasa na. Kaam pun, masti' tabe' na du sina kam ni siga suku' na ni llaw looy mintu sabap lay na kam bay pitsaya' ni kabanaan ma bay pasaplag kami ningkaam.

¹¹ Dari wā situ kami makuhan kaam duwaa. Pakuhan kami kam tabang man Tuhan supaya wā nulut ni kahandak na kawul-piil bi. Me' looy ilay, initung na kam me' Tuhan tawop bay lliyun me' na pa jawom pamarinta na. Kamura-murahan man kawasa Tuhan njata' bi, tapajatu bi na mimon kaayaran ma karomanan bi pinabuwat man sabapan pangando bi ni si Isa Almasi. ¹² Me' looy ilay mintu, kole' na Papu' tabi si Isa kabantugan man sabapan bi. Damikiyan kaam pun, kole' na du kabantugan man sabapan na. Na ituu itu si', binakbul ja' sina mintu man sabapan ase'-tabang Tuhan tabi ka Papu' tabi si Isa Almasi ni jata' bi.

Pa-mmean ma nulang mimon sara' Tuhan

2 Na siga danganakan, ni kapasal katakka Papu' tabi si Isa Almasi ina maka ni hāl me' tabi kumpo-

kumpo nampang iya, me' tuu silay mintu karuha na: ² Bong mintu luu mā' ningkaam llaw Papu' pabeleng lai na pingka', daa do' lingog pamiki bi maka daa kam kuhi njadju' iman bi batan ya' luu kabanahan na. San gi ina sila mā' Rū Sutsi' mismu bay malahil ninsila, daa kam hidjab. Damikiyan, bong luu mā' bay taaka da atawa bay tabatsa da njawom suwat ma bay lakka man kami, daa du kam pitsaya'. ³ Daa kam mme'-mme' ninsila, batan inawnan llaw katakka Papu', ya' sina takita ngkod-ngkoran ya' gi luu duhu' sakiyan manusiya' nuwak Tuhan. Maka subay luu do' duhu' pō' disu pa-mmean ma tukang nulang sara' Tuhan. Iya ilay suku' nalka'. ⁴ Bbuwatan na ngangkat dī na saula-ula patingkat ya man mimon ma pinag-awnan me' manusiya' tuhan da atawa oy-oy sinumba me' da. Bo' patabba' gi sina ya pa jawom luma' Tuhan, yana langga mehe, bo' na ningkō' ndooy magladja'-ladja' ngawnan dī na Tuhan.

⁵ Sa' ba, jaman ku lagi ni lahat bi, ndang lay na kam bay baan ku siga pakaradjaan me' tuu si'? ⁶ Ni masa batnaa, ya' gi tanam man pa-mmean looy si' pō', batan luu gi mampan niat na. Katoonan bi du sina ilooy ma mampan iya. Dari ya' gi kapō' pa-mmean looy ma nulang sara' Tuhan ngkod-ngkoran ya' gi ngabut waktu bay ginanta' niiya. ⁷ Ni sabana na, minsan ni timpu batnaa, ndang luu na du me' akka pa-mmean looy moo-moo manusiya' ngalangga sara' Tuhan, sat na ja', ya' tasayu jama. Suga' kuwan pa-mmean looy ma nulang sara' Tuhan bbos-bbos, ya' gi pō' ngkod-ngkoran ya' gi bay kinaddoan ilooy ma mampan iya. ⁸ Dari pag taabut mintu waktu bay ginanta', pō' na du sina pa-mmean looy. Suga' ya' du sina mintu ya humallom batan ampud du sina ya me' huwa napas Papu' Isa pag beleng na. ⁹ Suga' halloman na ina mintu ya' gi bay ampud, luu na pin Ibilis muwanan iya kawasa man na buwat jinisan pabuwatan kahaylan-haylan man na magsian jama. ¹⁰ Kajinisan na jalan man na ngakkahan jama ma song pa nalka'. Binasa sina mintu sila sabap ya' bay hagaan ninsila kabanaan. Bong si' ilay bay hagaan ninsila, masti' sinalamat ja' sila me' Tuhan mari sila ya' binasa. ¹¹ Sangkon pinalingu na sina banahan me' Tuhan pamiki da supaya pitsaya' sila ni siga pakaradjaan ma ya' bana. ¹² Pag toklas na, kalabuan na sina sila hukuman ma hinalli' ni mimon ma ya' pitsaya' ni kabanahan ka tigi' buwat kalaatan.

¹³ Bo' kaam ina, siga danganakan, pabidda' man sila. Sangkon pata' du kami wā muwan pagsukuhan pa Tuhan sabapan bi, yana siga kakasi Tuhan. Labba man sibuwaga lagi, ndang lay na kam pene' Tuhan tabe' ni suku' na. Maksud Tuhan supaya kam selamat man sabapan Rū na nutsi' pangatayan bi maka sabap me' bi pitsaya' ni kabanahan. ¹⁴ Magsuku kami sabap lay na pakoy Tuhan umanat mahap lakka man kami man

ngaliyun kaam supaya kam tumabe' na ni kabantugan Papu' tabi si Isa Almasi. ¹⁵ Sangkon, siga danganakan, daa labbahan bi pangando bi. Maka kuwangkutan bi na siga tō' ma bay pinasampay me' kami ningkaam, labba man ilooy ma bay halling kami ningkaam balharapan sampay ni jawom suwat kami.

¹⁶⁻¹⁷ Na siga danganakan, kakasi Tuhan, kamura-murahan pinagamgaman na pin atay bi me' Mma' tabi Tuhan ka Papu' tabi si Isa Almasi. Kamura-murahan gi naosan na pin kam me' Tuhan mari mahap ja' mimon tangge-tingkō' bi ka bitsala bi. Batnaa, sabap Tuhan poonan tabang mehe ningkitabi, luu na kagakan njawom atay tabi saumu sampay holat ayad sa' alang-alang.

Si Pol noho' pinakuhan duwaa

3 Siga danganakan, sarī man inaa, luu situ paku ku ningkaam. Bong anu, pakuhan bi do' kami duwaa. Kamura-murahan tinabangan du kami me' Tuhan supaya patanyag na de'-dē' umanat mahap pasal Papu' Isa. Maka maku kam duwaa, kamura-murahan saganap ma kale umanat mahap, me' kaam na du pitsaya'. ² Maka pakuhan bi du kami duwaa, kamura-murahan man tabang Tuhan, ya' du kami kongoy-kongoy me' siga jama dahulaka' ma doman minsana' kami. Batan meka gi sina ya' pitsaya' ni umanat kami.

³ Kahapan kanaalla du Papu' tabi si Isa. Taasahan bi sina ya mataggu iman bi sampay nganjagahan kaam supaya kam ya' takole' sinasat me' Ibilis. ⁴ Maka pagka tibuuk na kam ka Papu' Isa, tatantu kami bean bi na sina mimon bay tugun kami ningkaam ngabut sampay ni sinōng. ⁵ Kamura-murahan tinabangan du kami me' Papu' mari pasōng pangahati bi pasal ase' Tuhan ningkaam. Maka kamura-murahan natas na pin kam njawom kabinsanaan me' bay karuha Almasi.

Suku' Papu' Isa subay ya' huskaw

⁶ Na siga danganakan, ni kapatut bay ndean kami me' Papu' tabi si Isa Almasi, luu gi situ panohoan ku ningkaam. Bong luu pagkahi bi suku' si Isa nnaa ma hūk buwat maka ya' mean bay tō' kami ningkaam, daa kam palamud ninsila. ⁷ Akigun bi ja' suntuan kami. Kaam na silay mismu bay kasakup bay kadarihan kami jaman kami nnaa ni lahat bi. Lay ja' kami magtuyu' buwat. Ya' kami bay takita bi nangge-nangge ja' hūk ngusaha. ⁸ Man kami bay magbalanja', ya' kami bay pingka' mangasa ni hulas-sangsā' jama. Sangom-llaw na kami bay magtuyu' buwat bong pin ya' ja' kam paya malanjaan kami. ⁹ Kamasa', me' kami itu soso-hoan si Isa, pata' du bong si' kami bay binalanjaan me' bi. Suga' hona'-hona' kami, gam na kami bay muwanan kaam suntuan ayad mari luu inakig me' bi. ¹⁰ Sa' ba, jaman kami lagi nnaa, ndang bay kam baan

kami bong luu pagkahi bi hūk buwat, subay ya ya' pinakan?

¹¹ Kon bi itu paintoman kami me' tuu, batan luu sina nnaa taaka kami ni baanan bi hūk buwat. Bbuwatan da bong sa' ningkō'-ningkō', maglanyawan ngusiat kahalan jama padisu-padisu luma'. ¹² Na sagannap ma me' looy arat da, ni kapatut Papu' tabi si Isa Almasi njata' kami, ituu tugun kami ninsila: Subay sila ya' hangat nganjagahan kaadaan jama. Maka subay sila ngusahān dī da.

¹³ Na siga danganakan, daa kitabi jamu buwat kaayan. ¹⁴ Bong nda' bi luu nnaa ya' maruli ni pituwa kami jawom suwat tuu, indanan bi. Daa na kam palamud ninsila supaya tabista da na ya' tuwa' pabuwatan da, bo' da iya' ni dī da. ¹⁵ Daa ja' baw sila pabuwatun bi

subay ga banta bi. Arapun paintoman bi sadja' sila. Ndang-ndang danganakan bi du sila njawman si Isa.

Katapusan bitsala si Pol

¹⁶ Kamura-murahan ni mimon kahalan bi, binuwanan na pin kam kasannangan jawom atay bi me' Papu', yana poonan kasannangan. Maka kamura-murahan luu na pin ya ngunungan kaam labbasakayi.

¹⁷ Ni katapusan suwat tuu, aku na situ, yana si Pol mismu, nuwat salam duwaa ku ningkaam ka tangan ku mismu. Ndang me' tuu situ tabiat ku mupus mimon suwat ku. ¹⁸ Kamura-murahan binuwanan na pin kam sikamimon barakat me' Papu' tabi si Isa Almasi. Wassalam

† *Ndaun futnot ni Kolossa 4.18.*

1 Timuti

Pahati

Si Timuti ilay yana disu subul bay boo si Pol limbang na ngalataan kalahat-lahatan masaplag umanat mahap pasal si Isa. Mma' si Timuti ilay bangsa Greek, kuwan nne' na, bangsa Yahudi.

Na jaman looy si', luu disu waktu si Pol ka si Timuti bay nganda'-nganda' suku' si Isa ni दौरا Epesus. Sasang da ndooy, lay na baw magkasusahan si Pol. Kon na susa batan pag nda' na, luu bay pasalluk pa jawom baanan suku' si Isa ndooy kasohean jama mō' tō' ma ya' sikatuwa' ka tō' si Isa.

Na pagka doman gi si Pol pawus pa Masidunya, lay na do' soho' na tamban si Timuti ndooy ni Epesus supaya tasaup na kasaan tō' ga jama looy.

Dari sasang si Pol ndooy ni Masidunya, lay ya nuwat suwat tuu pa man si Timuti. Njawom suwat tuu luu jinisan pituwa si Pol ni si Timuti. Lay gi si Pol muwan palbiatan ni si Timuti ni hāl me' nabang ni siga bawu danda ka ni hāl me' mene' siga pa-mmean para ni siga baanan suku' si Isa.

Ituu bay sinuwatan me' si Pol luu na ga tallumpu'-tallun taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

1 TIMUTI

1 Ituu itu aku, yana si Pol, disu rasul si Isa Almasi man panohoan Tuhan, yana poonan kasalamatan tabi maka man panohoan si Isa Almasi, yana pag-asa tabi. ² Itu suwat ku pa mman nu Timuti. Kau ina subay ga anak ku na rahasiya' sabap me' ta dambuwa' atay pitsaya' ni Papu' Isa. Kamura-murahan binuwanan na pin ko kasannangan ka timbang salta' na barakat me' Mma' ta Tuhan ka Papu' ta si Isa Almasi.

Siga jama ni Epesus ma mō' tō' palsu

³ Na Timuti, intomun bay halap ku ningkau waktu ku bay palakka man naa lān ku bay pitu pa Masidunya. Ngkon nu ilay bay soho' ku tamban nnaa ni Epesus supaya tasoho' nu patagong sagannap ma mō' tō' palsu njawom baanan suku' si Isa. Suga' batnaa tu, luhud ku gi ngahalap ningkau pabalik. ⁴ Sohoun na sila patagong masensengan waktu da mitsala pasal siga pali-pali ka usuwan kabbo'-bboan. Siga hāl me' naa ina ya' luu kapuspusan na. Bo' na, inaa na sina poonan pagjawapan. Dari pada me' naa, gam na sila mō' tō' ma katabang ni jama ngahati gara' Tuhan pasal kasalamatan njata' pangando ni si Isa. ⁵ Baan nu sila ngkon tabi noan jama umanat Tuhan supaya sila maasean pagkahi da manusiya'. Maase' ina, masti' takaya da ja' bong sutsi' niat atay da, maka ya' na sila buwat oy maka oy na ma nulang ni hona'-hona' da,

maka bong sila kanaalla mangando ni si Isa Almasi.

⁶ Salla na, kasohean jama bong ni hāl me' naa, ya' san paruli da. Iya hagaan ninsila magbilmaarup ni hāl ma ya' luu kapuspusan na. ⁷ Angan-angan da dari guru tanyag na sila ni sara' agama. Salla na, ya' san katooan da bong oy maksud sara'. Kanna da, katuwa' na sila nō', bo' ko, niya' san.

⁸ Na Timuti, katoonan ta bong inawnan sara', mahap ja'. Sat na ja', subay baw tuwa' me' makoy. ⁹ Tahati ta na bong inawnan sara' Tuhan, sa' para ni jama intong. Arapun kon na ina bay pinamuwan man motang hukuman ni jama maat, ni sagannap ma ya' pandoy ngasip, maka ni jama ma ya' tawu pa Tuhan. Sara' ina para ni siga baldusa, para sagannap ma ya' sutsi', para jama ma ya' ngisbat Tuhan, maka para sagannap ma mapatoy jama sampay ga mma' da atawa nne' da.

¹⁰ Damikiyan, sara' ina bay pinō' man motang hukuman ni jama ma magjina, maka ni siga bantut sampay ni jama ma dagangan pagkahi da manusiya' binuwat ata. Damikiyan, sara' ina para ni sagannap ma ngandusta', ma ya' pabonto naksi', sampay sagannap ma buwat jinisan kalaatan sarī ma nulang tō' sabanna.

¹¹ Inawnan tō' sabanna ina, yana oy-oy tō' ma magbē' ka umanat mahap pasal si Isa Almasi. Bo' umanat mahap ina, malahil ehe kaayaran Tuhan ma tawop pinudji saumu. Bo' inaa na sina umanat ma bay hinalap niyaku noho' pinasaplag.

Timbang Tuhan ni si Pol

¹² Mehe me' ku magsuku ni Papu' ta si Isa Almasi ma nganggaosan aku buwat kahandak na. Magsuku ku ni iya sabap lay na ku bilang na kanaalla sampay lay na ku pene' na binuwat sosohoan na. ¹³ Lay ku pene' na minsan ku bay pingka' malaat iya maruhu'. Sarī gi, daran ku bay ngalaugan siga suku' na. Bo' ya' luu pag-agak bila ku minsana' sila na. Lipara, ya' du baw ku bay tuwa' mulka'. Gam pin lay gi ku panimbangan Papu' Isa, batan halloman ku ya' gi bay pitsaya' niiya, kalaatan bay pabuwat ku ni kaawam ku sadja'. ¹⁴ Tud bidda' na sina ehe ase' Papu' ta si Isa Almasi! Bistahun do', lay gi buka' na puad ku pitsaya' niiya. Sampay lay gi ku buwanan na ase' ni pagkahi ku manusiya'!

¹⁵ Na ituu tu bitsala kanaalla ka pata' kinanna me' sikamimon: Maksud si Isa Almasi bay pitu pa junya' supaya tasalamat na siga baldusa. Man ku kasiguru, batan bong kinawnan baldusa, ya' luu bay lumabi man aku. ¹⁶ San me' looy, lay gi baw ku bay pinanimbangan me' Tuhan. Dari man sabapan bay kadarihan ku, luu na pamintangan mehe ni jama man da mindoga bong pooy taha' pasensiya si Isa Almasi ni siga baldusa. Kamura-murahan ilooy na poonan da pitsaya' na niiya sampay kole' kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na.

¹⁷ Pudji tabi Tuhan, yana Sultan Mahatinggi ma ya' takita maka ya' kuhi matoy. Magbaya' ya' ni sikamimon pangkat-mamangkat saumu batan isu-isu iya Tuhan. Kamura-murahan saumu-umu na ya' binuwanan pudji mehe ka kabantugan. Amin.

¹⁸ Na Timuti, me' kau sibu' na ka anak ku, amay-amay mimon ma bay tugun ku si' ningkau, pasampayun sa ni siga suku' si Isa nnaa. Ndang-ndang pabuwatan nu ina masampay kabanahan sikatuwa' bana ka bay tuna' siga pa-mmean suku' si Isa pasal kau. Bong ina tud kinanna du me' nu bay tuna' njata' nu, inaa na sina buwansang mehe ningkau nulang kalaatan. Dari sibu' du sina karuha nu ka sundalu basag ngatu njawom bono' mehe. ¹⁹ Njawom nu nulang kalaatan, subay wā hallot pangando nu ni Papu' Isa. Maka ilagan nu mimon pabuwatan ma nulang ni hona'-hona' nu. Luu sina kasohean ma ya' na maruli hona'-hona' da sampay man pangando da na ni Papu' Isa langkat. Pangando da ina, bong ndalil pa adjung, lay na binasa bay lumangga ni manunggu. ²⁰ Me' looy du silay kadari si Haymeneyus ka si Aleksandel. Sangkon lay na sila pa-ntan ku pa mman Ibilis. Dari pag taabut da mintu malasahi banahan, kawu-kawu magsiddik na sila buwat ilooy ma kadiyo' ni awon Tuhan.

² Na Timuti, luu situ tugun ku ma subay pasampay nu ni baanan suku' si Isa nnaa. Numbul satu, so-

houn sila makuhan mimon manusiya' duwaa pa Tuhan supaya sila sinalamat. Maka sohoun du sila muwan pagsukuhan pa Tuhan sabap me' na nalamat sila.

² Maka subay du pakuhan da duwaa siga sultan ka mimon ma ngantanan kawasa-kapatut marinta supaya ya' luu kalingogan ni siga paglahat tabi, maka supaya sumunsaya' na ja' kitabi ngisbat Tuhan ka buwat kahandak na. ³ Mahap sina kitabi maku duwaa me' naa. Bo' na, kasulut gi ni Tuhan, yana poonan kasalamatan tabi. ⁴ Kainagon Tuhan ina mimon manusiya' salamatan sampay kahati ni kabanahan. ⁵ Kabanahan ina me' tuu: Tuhan ina disu du. Damikiyan, disu du utusan ni antara' Tuhan ka manusiya', yana si Isa Almasi, pagkahi tabi manusiya'. ⁶ Iya ilay, atas na bay nongan umu na supaya tatanggung na dusa manusiya' sikamimon mari sila kapaddus man hukuman ni dusa da. Bo' ituu na situ masa bay ginanta' man umanat pasal iya pinasaplag. ⁷ Ituu situ kon ku bay pinene' me' Tuhan binuwat rasul na noho' masaplag umanat mahap ni siga bangsa sa' Yahudi. Toan ku sila supaya sila mangando ni si Isa Almasi ka pitsaya' ni tō' sabanna. Na pitsaya' jama atawa niya', basta kanaalla ja' baw situ bitsala ku. Ya' ku pandoy ngandusta'.

Palbiatan si Pol ni kalallahan ka karandahan

⁸ Na nnoy-nnoy ja' man suku' si Isa kumpo-kumpo numba Tuhan, tugun ku ni kalallahan, subay tatantu da sutsi' na kawul-piil da bo' angkat da tangan da maku duwaa. Subay ya' luu lasu da atawa laat atay da ni jama.

⁹ Kuwan siga karandahan, karomanan ku me' da makoy subay pakayan basanayan ma ya' kaiya'-iya'. Daa subay na pin me' punu njawom atay da hāl lingkat dagbos da. Daa sila ngakig tabiat kasohean ma tigi' magdanda-danda maka magmmas-mmas sampay matuk pamakoy hagaan. ¹⁰ Arapun ilooy ya pata' paku-tu' da me' da buwat kaayaran ni jama. Inaa ya sina arat tawop ni karandahan ma ngingat dī da ngisbat Tuhan. ¹¹ Maka bila luu na magnasihati ni baanan jama, kuwan karandahan, sapatut na, subay sila diyam-diyam ja' pakale. Daa subay na pin sila magpandoy-pandoyan siga lalla ma noan sila.

¹² Bong aku, ya' baw ku madari karandahan noan kalallahan ni langga atawa pun magtakōk ninsila. Subay sila diyam-diyam ja' pakale. ¹³ Minsan bay jaman manusiya' boho' bay pinapayak, duhu' du lalla bay pinapayak, yana Bo' Adam, bo' pasunu' Sitti Hawa, binuwat limbang na ka tatabang na. ¹⁴ Bo' na, sa' du silay Bo' Adam bay inakkahan me' Ibilis, arapun ma danda. Dari pag toklas na, iya bay duhu' dari baldusa. ¹⁵ Inaa na sina kon karandahan kabisahan maddi. Suga' masi du baw ina sila salamatan pa Tuhan bong ya' du

labbahan da pangando da ni si Isa, ka ase' da, sampay kasutsian da ma tumatanda' ni hatu kawul-piil da.

Arat-tabi'at pata' ni siga pa-mmean suku' si Isa

3 Timuti, ituu tu bitsala kanaalla: Bong luu doman magpa-mmean ni siga suku' si Isa, mahap du sina angan-angan na batan ntan me' naa ina tud punction. ² Sangkon, bila kam mene' pa-mmean, subay ya jama ma ya' luu sutsutan njata' na maka subay disu du nda na. Bo' na, subay ya jama pandoy ngagak dī na. Maka subay ya patong mamiki maka hatu. Subay ya pangahulmat maka alistu noan jama. ³ Subay ya ya' palalango maka subay ya' bangis. Gam pin subay lam-ma' pangatayan na maka subay ya pandoy ngilagan pagjawapan. Maka subay ya ya' magnapsu mulakab ni sīn. ⁴ Subay mahap me' na magpandoy ni anak-nda na. Maka subay ya inasip sampay pinag-aratan me' mimon anak na. ⁵ Batan bong ina ya ya' pandoy magtakōk ni jama luma' na mismu, pooy me' na pandoy magtakōk ni baanan pagkahi na suku' Tuhan? ⁶ Maka subay ya jama sa' bahau ja' bay mme' ni Papu' Isa, taggaha' takabbu na baw ya sampay man na na baw mintu tuwa' hukuman me' karuha ilooy ma bay katuwa' ni Ibilis.

⁷ Maka soysoy magpa-mmean, subay du mahap kawul-piil na sampay ni bandingan jama ma sa' suku' Papu' Isa. Me' naa ina, ya' na luu man na tabitsala pa kalaatan sampay ya' na luu lawang man na tadallot le' Ibilis. †

Arat-tabi'at pata' ni tukang nabang

⁸ Damikiyan, sagannap ma pinene' binuwat tukang nabang ni siga pa-mmean, subay du hatu. Maka subay sila mme' ni lapa da. Damikiyan, subay du sila ya' palalango atawa magnapsu mulakab ni sīn. ⁹ Subay sila tattap pitsaya' ni kabanahan ma bay pinalahil me' Tuhan ningkitabi. Maka subay sila ya' buwat oy maka oy na ma nulang ni hona'-hona' da. ¹⁰ Sangkon Timuti, subay bay do' duhu' lliling arat-tabi'at da. Bong hati tawop du sila, dari na sila binuwat tukang nabang. ¹¹ Damikiyan, kuwan nda tukang nabang, subay du hatu maka subay ya' pandoy mitna. Subay ya pandoy ngagak dī na sampay taasahan buwat mimon ma sinuku' niya.

¹² Tukang nabang ina, subay disu du nda da maka subay mahap me' da magpandoy ni anak da sampay ni mimon jama luma' da. ¹³ Na bong ina mintu kanaalla du sila ni mimon ma bay sinuku' ninsila, malaingkan mahap ja' awon da ni jama. Bo' na, pasōng na sina tawakka da mitsala pasal pangando da ni si Isa Almasi.

† *Bong ina tamakan awon pa-mmean suku' si Isa ni mata jama ni poan, malaingkan sibu' du ya ka bay tadallot me' Ibilis, batan ya' na luu jama doman pakale ni umanat na pasal si Isa.*

¹⁴⁻¹⁵ Na Timuti, kainagon ku tu de'-dē' na ku kapilu pa mman nu, suga' mura situ lantan gi katakka ku pilu. Sangkon suwatan ta na ja' do' ko duhu' supaya katoonan nu na arat-tabi'at tawop ni sagannap ma ginalla jama luma' Tuhan. Awnan ku ilay si' kitabi sikamimon ma pitsaya' ni Almasi. Kitabi na situ ngantanan kabanahan ma bay hinalap me' Tuhan sabanna ma llum saumu-umu ningkitabi. Dari suku' tabi itu nanggehan kabanahan ka nganjaga mari ya' tabaluba. ¹⁶ Kabanahan ina ma kinapitsayaan me' tabi, ya' tapakilubaan, bo' tud kahaylan-haylan. Maruhu' ya' gi bay tahati me' manusiya'. Pag batnaa, lay na pinalahil me' Tuhan ningkitabi. Me' tuu situ karuha na:

Almasi ina bay dari manusiya' ntuu ni junya'.

Maka iya ilay, luu na pin Rū Sutsi' bay mō' bukti' bong soy ya.

Bo' lay gi ya tinammuhan me' siga malaikat.

Awon na lay na pinasaplag pa kabangsa-bangsahan.

Maka kinapitsayaan na ya me' manusiya' ni sikaliput junya'.

Bo' lay gi ya inangkat pa sulga' njawom kabantugan mehe.

Banda' si Pol pasal jama ma mō' tō' palsu

4 Na Timuti, luu silay bay pinalahil me' Rū Sutsi' me' tuu: Bbos-bbos ina meka na jama nimanan tō' sabanna ma kinapitsayaan me' tabi. Kon me' looy sabap me' da maruli tō' palsu lakka man siga seytan. ² Sila ilay mintu ma magpamō' tō' me' looy yana jama ma magbawu'-bawu' ja' ngisbat Tuhan. Pangandusta' sila. Bo' na, ya' na san nulang ni hona'-hona' da bong sila buwat maat. ³ Dari njawom tō' da, bong jama doman sutsi' banahan, subay sila kono' ya' handa atawa halla. Maka ba'-bā' da, luu lawuk ya' dari kinakan. Mingkan ilay si', mimon lawuk ma pamā' da haram bay pinapayak me' Tuhan. Dari mimon ma pitsaya' ni si Isa ka toon tō' sabanna dari muwan pagsukuhan pa Tuhan sabapan lawuk looy sampay mangan. ⁴ Mimon ina ma bay pinapayak me' Tuhan, masti' mahap ja'. Sangkon daa na tuwak tabi makanan ma awnan kasohean haram. Gam pin subay tima' tabi sampay pinagsukuhan pa Tuhan. ⁵ Batan inawnan makanan ina, halal ja' labbasakayi sabap Tuhan bay mā' njawom kitab †† maka sabap pinagsukuhan me' tabi pa Tuhan.

⁶ Na bong itu pasampay nu du bay bitsala ku si' ni siga danganakan ta nnaa, malaingkan kau sosohoan si Isa Almasi kanaalla. Maka sasang nu nō' kabanahan ma kinapitsayaan me' ta sampay mme' ni tō' ayad ma ndang binean me' nu, masti' pasambu nu na nyawa nu. ⁷ Suga' bong baw kinawnan siga pali-pali sampay jinisan ilmu' ma bay ja' pinabuwat-buwat me'

†† *Ndaun Panagaan ni Awwal Jaman 9.2-3.*

manusiya', palawakun. Inaa ya pata' isbat nu, me' nu nganad dī nu ngakig arat-tabiāt Tuhan.

⁸ Bong kitabi nganad dī tabi man mabasagan baran tabi, luu du baw paluntungan na dangkiti'. Suga' bong kitabi nganad dī tabi ngikut arat-tabiāt Tuhan, tud mehe paluntungan na. Batan sa' sina sat paluntungan ni junya' tuu takole' tabi, arapun sampay ni ahirat kole' du kitabi paluntungan. ⁹ Bitsala ku itu kanaalla maka pata' kinanna me' sikamimon. ¹⁰ Sangkon magtuyu'-tuyu' na pin kita maghulas-sangsā' masampay umanat mahap man Tuhan. Batan tatantu ta Tuhan sabanna ma llum saumu-umu poonan kasalamatan para mimon manusiya'. Bo' masti' sinalamat ja' sina me' na mimon ma pitsaya' ni si Isa Almasi.

¹¹ Na ilooy si' sikamimon ma bay bā' ku ningkau subay man nu noan siga danganakan ta nnaa, maka sohoun inisbat ninsila.

¹² Timuti, daa ko loman nō' bong sabagay luu nnaa nahawi kau sukat ya' gi sangkad umu nu. Gam pin buwat na pin ko suntuan ayad ni mimon suku' si Isa nnaa. Pakitahan nu sila kawul-piil ayad ka ase'. Maka subay tumatanda' kasutsian nu ka basag pangando nu ni si Isa. ¹³ Na njawom nu ngagad katakka ku pilu, pakutuun na pin me' nu matsahan baanan suku' si Isa nnaa kitab. Passaun ninsila hatiyan na man nu maintoman sila ka noan sila. ¹⁴ Daa pasensengan nu ladjiki' ma bay dean Rū Sutsi' ningkau bay jaman siga pammean suku' si Isa nganna' siga tangan da njata' nu. Awnan ku ilay si' yana kapandoyan ma bay tinuna' me' da njata' nu. ¹⁵ Kamura-murahan mimon bay halap ku ningkau, bogbogan nu du supaya tumatanda' na ni mimon nnaa lay na du pasōng kapandoyan nu magpammean. ¹⁶ Paayad-ayad ko supaya ya' luu salla ni kawul-piil nu atawa pun ni tō' nu. Bong ina tud kanaalla du ko mme' ni palbiatan tuu, malaingan sa' sat kau salamat, arapun sampay mimon ma pakale ni tō' nu.

Jalan tuwa' me' maintom

5 Na bong luu nnaa ni baanan bi lalla bay magsā', bo' umuhan gi man kau, daa do' kasla me' nu naup iya. Buwatun ya me' saparati mma' nu sinaup hanunut-hanunut. Kuwan kalallahan ma sumiyali man kau, bong luu magsā', bila ko naup, buwatun sila me' saparati danganakan nu. ² Tuwa' pa karandahan ma umuhan gi man kau, subay du hanunut-hanunut me' nu naup sila. Buwatun sila me' saparati nne' nu. Kuwan karandahan ma sumiyali man kau, bila ko naup, buwatun du sila me' saparati danganakan nu. Maka subay sutsi' niyat atay nu ka sila.

Pasal me' nulung siga bawu danda

³ Na pasal siga bawu danda ni baanan bi, bong ya' luu paglūng da san disu mangatas ninsila, subay kaam

na dambaanan ngipāt sila. ⁴ Suga' bong baw bawu danda luu anak na atawa mpu na mehe na, subay sila na mangatas ngipāt iya. Subay tabista le' da bong sila bana-bana ngisbat Tuhan, duhu'-duhu' talpaksa' ninsila nungbasan indu'-mma' da. Pabuwatan me' looy ilay ndang kasulut ni Tuhan. ⁵ Siga bawu danda ma talpaksa' tinulung yana sagannap ma ya' luu lūng-kampung da samasakali mangatas ninsila. Siga bawu me' looy ilay, ya' luu pag-asa da sarī man Tuhan. Sangkon iya sa man da maku tulung sangom-llaw. ⁶ Suga' kuwan siga bawu danda ma ya' luu kainagon da sarī man nganduwan dī da ka oy-oy kinanapsuhan me' da, san daa na tulungun bi. Ga bawu danda me' looy ilay, minsan sila llum, sibu' du sila ka matoy bong ni bandingan Tuhan. †

⁷ Na ilooy si' ma bay bā' ku ningkau, pasampayun sa ni siga suku' si Isa nnaa. Maka sohoun inisbat ninsila supaya ya' luu man da sinahawi. ⁸ Batan bong ina luu ma pitsaya' ni si Isa ya' san ngayaran paglūng na, awla na jama luma' na, masti' lay na labbahan na tō' sabanna ma kinapitsayaan me' tabi. Bo' na, maat gi ya man laanat.

⁹ Na bong kam ngalista awon siga bawu danda nnaa ma pata' tinulung, me' tuu aturan na: Subay nnompū' taun umu da atawa labi. Maka subay sila ya' bay pingka' sape' ka lla da. ¹⁰ Lagi' na, subay sila bay tamasa nabiat buwat mahap. Hati na, subay mahap me' da bay nganad anak da maka ndang nabiat ngahulmat jama. Maka subay sila biyasa magpangintu siga pagkahi da suku' si Isa. Maka subay sila biyasa magpanulung jama njawom kasusahan. Hantak bitsala ku ilay si', subay sila bay tamasa buwat jinisan kaayaran.

¹¹ Na bong luu ni baanan bi siga bawu danda ma ya' gi toa, daa patabeun bi ni listahan. Batan bong ina sila bay nganjanji' ni Almasi ya' na halla pabalik, taggaha' baluba da na baw mintu bay janji' da pag taabut basag na dawom da halla. ¹² Dari bong ina mintu ya' na sila kanaalla ni bay janji' da, lay na baw mintu dari dusa ninsila. ¹³ Lagi' na, bong ina patabe' bi sila ni listahan, adakala ngahūk na baw sila buwat. Ilooy ilagan ta taggaha' maglanyawan na ja' sila padisu-padisu luma' ngusiat kahalan jama atawa ngalimut sampay mō' jinisan bitsala ma ya' pata' sinabbut.

¹⁴ Sangkon, me' tuu situ palbiatan ku ni siga bawu danda ma ya' gi umuhan: Gam na sila halla pabalik bo' da hanak sampay ngintu jama luma' da. Me' looy ilay, ya' na luu lawang man da tabitsala pa kalaatan me' sagannap ma doman nulung kitabi. ¹⁵ Kon ku tu halling me' tuu batan luu na kasohean bawu danda lay na magsi' sampay lay na mme' ni kahandak Ibilis.

† *Ndaun Epesus 2.1.*

¹⁶ Na bong luu danda suku' si Isa ma luu kampung na bawu danda, subay iya mangatas ngipat. Ya' sina sikatuwa' bong subay na pin baanan suku' si Isa mangatas malanjaan siga bawu me' looy. Ilooy ya subay inipat me' siga suku' si Isa yana sagannap bawu danda ma ya' luu lūng-kampung da.

Siga pa-mmean subay binuwanan hasil

¹⁷ Balik ta pa siga pa-mmean baanan suku' si Isa, bong ina sila pa-mmean mahap, subay sila binuwanan hasil ayad, awla na sagannap ma tiggo nō' ka mag-nasihati. ¹⁸ Batan tuwa' pa sila na silay panohoan njawom kitab, ilooy ma yuk na, "Daa saggaun bi sapi' bi mangan jawom na binadjaan." Maka luu du silay njawom kitab ilooy ma yuk na, "Tiyap-tiyap jama kinaddo' noho' buwat, masti' subay ginadjihan."

¹⁹ Na bong sawpama luu nnaa disu pa-mmean lay sinumbung, daa do' kam pitsaya' bong ya' luu duwattallu jama bay kasakup ni dusa na. ²⁰ Suga' bong mintu ya bay kamattanan, subay ya sinaggong ni pag-awpan baanan jamaa nnaa supaya tawu na du ilooy kasohean buwat dusa me' iya.

²¹ Timuti, ni mata Tuhan ka si Isa Almasi sampay ga malaikat na, ituu tugun ku ningkau ma subay binean: Amay-amay bogbogan nu mimon bay soho' ku ningkau. Maka daa ko magsitingka manusiya'. Ya' kitabi dari minig.

²² Na ni hāl me' nu mene' jama binuwat pa-mmean nnaa, daa ko os-os. Subay do' duhu' bay pingka' liling nu paayad arat-tabiati da bo' nu nappak bumbunan da nguwakilan sila. Paayad-ayad ko mene' taggaha' luu gi kalaatan da ma ya' tasayu. Batan bong ina masi luu, bo' mintu lay na bungka, taggaha' talapay na baw ko. Sarī man naa, bogbogan nu na pin kasutsian nu.

²³ Do' ko be' Timuti, pagka daran ko tuwa' saki ka paddi battong, daa sat bohe' ja' inumun. Arapun nginum du ko tuba' anggul dangkiti' batan katabang baw sina.

²⁴ Balik ta pa mene' pa-mmean, mindoga ko paayad. Kasohean ina jama, ndang tumatanda' na siga dusa da ni sikamimon ya' gi san bay pinalkala'. Bo' kasohean ina, hallom-hallom gi bo' bungka kalaatan da. ²⁵ Damikiyan kasohean ina jama, ndang tumatanda' na sila buwat mahap. Bo' kasohean, san sila buwat mahap, hallom-hallom gi bo' tasayu.

Pasal siga ata ka ga papu' da

6 Na ni kapasal siga ata ma mme' ni si Isa, toan nu sila me' tuu: Subay sila wā magmaltabat ni siga papu' da. Me' naa ina, ya' na sina mintu luu danan man jama malaat awon Tuhan atawa madiyo' tō' ma binean me' tabi. ² Kuwan siga ata ma luu papu' da pitsaya' du ni si Isa, daa subay na pin kulangan da me' da

magmaltabat ni papu' da sukat sila magdanganakan na pantay-pantay njawman si Isa. Gam pin subay duhunan da lagi kanaalla da ngintu. Batan papu' da ina ma tinabangan me' da yana sibu' pagkahi da suku' si Isa maka kakasi Tuhan na du sila.

Na Timuti, pasampayun sa tugun ku ni siga suku' si Isa nnaa bo' sohoun inasip ninsila. ³ Iyakin ko, batan kasohean ina jama, sarī tō' da. Tō' da ina ya' magbē' ka tō' ma kasampulna' lakka man Papu' tabi si Isa Almasi. Maka ya' katabang ni jama ngikut arat-tabiati Tuhan. ⁴ Ga jama me' looy ilay, ya' luu masayu da, bo' abbuhan lagi. Tigi' ja' sila magjawapan hatiyan bitsala ka hāl ma ya' luu kapuspusan na. Sabapan tō' da ina, sikadangi'-kadangi' na jama maka sasa'-manasa' na, sipitna-pitna na, sampay sitanggap-tanggap na. ⁵ Ga guru me' naa ina mō' ja' kalingogan. Bingkok pamiki da maka magsi' sila man kabanahan. Bong ninsila, agama yana lanan man da magkadayahan.

⁶ Bo' ko, ni sabana na, ilooy ya taawnan dayahan sabanna yana sagannap ma ngikut arat-tabiati Tuhan sampay ma magsuku luu-ya' luu alta' da. ⁷ Ndangndang, jaman ta ilay bay lahil pa junya', ndang ya' du luu bay taboo ta. Damikiyan, pag ina mintu lakka na kita man junya', masti' ya' du luu taboo ta. ⁸ Dari basta luu ja' kakan ta ka pamakoy ta, magsuku ja' kita. ⁹ Suga' a' jama ina ma maglogto' dayahan, luu ja' sina masa da takole' sinasat me' Ibilis. Takawum sila me' napsu da ni jinisan karupangan ma kamalajahi ninsila sampay man da na binasa. ¹⁰ Batan napsu mulakab ina ni sīn yana poonan jinisan pabuwatan maat. Kasohean jama, sabap ehe napsu da ni sīn, lay na sila magsi' man tō' si Isa ma kinapitsayaan me' tabi. Sampay meka na kasusahan bay uwan da njata' da.

Katapusan tugun si Pol ni si Timuti

¹¹ Sangkon Timuti, me' kau disu lalla pinakoy me' Tuhan, amay-amay palawak ko man kalaatan me' looy. Iya pakutuun me' nu buwat na pin kaintongan, me' nu ngikut arat-tabiati Tuhan, sampay me' nu mangando niya ka maase' ni jama. Maka bila ko njawom kabin-sanaan, tatasan nu na ja' maka poun na pin lamma' pangatayan nu. ¹² Pagbuli-bulihan nu matangge kabanahan pasal Papu' Isa san du pooy basag jama nu lang kau. Me' kau ina lay na lliyun pa jawom okoman Tuhan, kuwangkutan nu na kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na. Awnan ku ilay si' kasampulnaan nyawa ma bay takole' nu jaman nu bay mā' ni awpan baanan jama mme' na ko ni si Isa.

¹³ Na Timuti, ni mata Tuhan ma makallum labbasakayi ka ni mata si Isa Almasi ma bay nawakka mō' kabanahan bong soy ya ni awpan Gubnul Puntus Pilatu, ituu halap ku ningkau: ¹⁴ Amay-amay ilagan nu dī nu mari ya' luu man umanat mahap pasal si Isa bin-

uwat kalabbiyan. Subay bogbogan nu kasutsian nu mari ya' luu tamak ni umanat mahap ngabut sampay katakka Papu' tabi si Isa Almasi. ¹⁵ Pinatakka ja' sina ya pag taabut waktu ma ndang bay ginanta' me' Tuhan. Pudji mehe pa Tuhan. Isu-isu iya magbaya' ni mimon-mimon maka iya Sultan ninggi ta' mimon sultan, Papu' ninggi ta' mimon papu'. ¹⁶ Isu-isu iya ya' luu kapatoy na. Maglahat ya njawom danta' sa' alang-alang ma ya' tasōng le' manusiya' ni kasilaw na. Ya' luu manusiya' bay pingka' ngita iya batan ndang niya' ya takita. Maka iya du ngantanan kawasa magbaya' saumu-umu. Tawop ya binuwanan kabantugan mehe. Amin.

Tō' ni siga jama dayahan

¹⁷ Na ni kapasal suku' si Isa ma dayahan me' alta' junya', daa sila sohoun langkaw atay da. Maka daa sila sohoun mangasa ni alta' batan bosbos ina luu, bosbos lungay. Ilooy ya subay asahan da yana Tuhan, batan iya sina muwanan kitabi mimon-mimon para ni ka-

gakan tabi. ¹⁸ Maka baan nu sila subay sila tigi' buwat mahap ni jama. Mangkin meka na pilak da, mangkin subay meka na kaayaran pabuwat da. Daa sila sohoun sēng nulung jama njawom tiksa', gam pin subay sila mahampitan jama tiksa' paeka. ¹⁹ Bong ina tud bean da du palbiatan tuu, sibu' du sina sila ka bay ngannaan dī da alta' para ni ahirat ma ya' na kuhi lungay saumu. Maka takissa da na kaallum sabanna.

²⁰ Katapusan bitsala ku Timuti, iyakin ko supaya ya' kasallukan tō' ma bay halap ku ningkau ka tō' palsu. Ilagan nu tō' ma ya' luu kapuspusan na, ma ya' san luu kabigi'-bigian na ni hāl ma puntukan pa Tuhan. Palawak ko man tō' ma nulung ni kabanahan, ma pinagbahasa "ilmu' lawom" minsan ssa'. ²¹ Man sabapan ilmu' me' looy ilay, luu na sina jama lay magsi' man kabanahan ma kinapitsayaan me' ta.

Dambuli man inaa, kamura-murahan binuwanan na pin kam barakat me' Tuhan.

Wassalam

2 Timuti

Pahati

Kitab tuu itu bay sinuwatan me' si Pol sasang na njawom jil ndooy ni Rom. Me' na mista, ya' na hallom pinapatoy na ya sabap me' na bay masaplag pasal si Isa Almasi. Ilooy silay man na bay nuwat pabalik pa mman si Timuti. Me' na ngingat, si Timuti sibu' du ka anak na. Karomanan si Pol si Timuti na mintu ganti' na madara pabuwatan na masaplag sampay mabasagan pangando pagkahi da suku' si Isa.

Njawom suwat tuu, lay gi pinaintoman si Timuti ya' dari magsi' man kabanahan ma bay tinō' niiya. Lay gi ya noho' buwat suntuan ayad ni mimon manusiya', maka subay taggu na pin iman na.

Ituu bay sinuwatan me' si Pol luu na ga tallumpu'-mpat taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

2 TIMUTI

1 Ituu itu aku, yana si Pol, disu rasul si Isa Almasi man kahandak Tuhan. Aku itu bay sinoho' me' Tuhan masaplag pasal kaallum bahau ma bay njanji' me' Tuhan ni soysoy ma tibuuk ka si Isa Almasi. ² Itu suwat ku pa mman nu Timuti, kakasi ku. Kau ina sibu' na du ka anak ku. Kamura-murahan binuwanan na pin ko kasannangan ka timbang salta' na barakat me' Mma' ta Tuhan ka Papu' ta si Isa Almasi.

³ Mehe pagsukuhan ku pa Tuhan ma bay inisbat me' kabbo'-bboan ku sampay na aku. Me' aku itu ngisbat Tuhan, sannang na atay ku, batan katoonan ku ya' na luu pabuwat ku ma nulang ni hona'-hona' ku. Mag-suku ku pa Tuhan sabapan nu. Sangkon, tuktuk ku maku duwaa pa Tuhan, sangom na ka, llaw na ka, ya' situ lipas me' ku nabbut awon nu. ⁴ Timuti, tud basag situ kainagon ku sikita ka kau pabalik. Ya' na pin situ takupan ku bohe' mata nu ngattap waktu ta bay sakkat. Bong si' itu kita nduwan gi sitammu pabalik, landu' na ehe kagakan ku. ⁵ Niya' takupan ku hilas pangando nu ni Papu' Isa. Pangando nu ina, sibu' du hantang na ka pangando bbo' nu Da' Lowis ka nne' nu si Yunis. Tumatanda' na niyaku me' bay na sinaynan pangando da ni jata' nu. ⁶ Sangkon, pagka me' looy na du basag pangando nu, sapatut na subay ko paintoman ku pasal kapandoyan ma bay dean Tuhan ningkau llaw looy jaman ku bay nappak bumbunan nu. Ladjiki' looy ilay si' ma luu na ningkau subay pakoyun, daa pasensengan nu. Bong dalil ta pa bā api, diripan nu lagi mari lllum banahan. ⁷ Daa ko tawu buwat ma bay sinuku' me' Tuhan ningkau. Batan

Tuhan ilay bay matanna' Rū na njata' ta supaya luu na gaos ta ka ase' sampay tabang ngagak dī ta. Sa' ga silay supaya kita subay na pin tawu.

⁸ Sangkon daa na ko tawu maan jama pasal Papu' ta. Damikiyan, daa na du ko tawu mangaku ga aku sohe' nu sukat ku njawom jil. Gam pin, magpalapay na ko niyaku natasan oy-oy kamalasahiyan kalna' umanat mahap pasal Papu' ta. Ndang-ndang luu du kawasa Tuhan nganggaosan kita. ⁹ Maka ndang-ndang, iya du bay nalamat kita sampay ngaliyun kita supaya kita dari suku' na ma sutsi' halloman ta lllum. Suga' iya ilay bay nalamat kita, sa' baw ga man sabapan ni lilingan na mahap arat-tabiāt ta. Arapun kon na ilay bay nalamat kita sabap ndang inaa gara' na ya' gi san junya' bay pinapayak. Nandang luu na gara' na makitahan manusiya' ase'-tabang na njata' pabuwatan si Isa Almasi. ¹⁰ Bo' lai na situ pinalahil ase'-tabang na pag taabut na bay mapitu si Isa Almasi pa junya', yana tukang nalamat kitabi. Batan lay langkat si Isa kawasa kapatoy pag taabut na pinakallum pabalik. Maka lay gi ya masampay umanat mahap supaya soysoy pitsaya' niiya kole' kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na.

¹¹ Kuwan aku, lay na ku pene' Tuhan binuwat disu rasul ka guru supaya tapasaplag ku umanat mahap.

¹² Bo' ituu na situ kon ku tiksa' ntuu njawom jil. Kamasa', ya' du tu ku iya' batan katoonan ku iloooy ma asahan ku, yana si Isa Almasi. Bo' na, tatantu ku du masti' takaya na ja' ngayaran ma bay pa-ntan ku niiya ngabut sampay llaw katapusan. †

† *Atawa: Bo' na, tatantu ku du masti' takaya na ja' ngayaran ma bay pa-ntan na niyaku ngabut sampay llaw katapusan.*

¹³ Na Timuti, bila ko noan jama, amay-amay daa sihinan nu san dangkiti' tō' sabanna ma bay takole' nu man ku. Maka me' kau tibuuk na ka si Isa Almasi, subay tattap pangando nu niiya. Maka subay du tattap ase' nu ni siga pagkahi nu manusia'. ¹⁴ Siga tō' naa ina ma bay hinalap ningkau, hagaan ja' sina. Sangkon, man tabang Rū Sutsi' ma tattog njawom atay ta, jagahan nu paayad mari ya' kalamuran le' jinisan tō' palsu.

¹⁵ Na ndooy ilay ni Asiya, katoonan nu na du, adak katis na mimon danganakan ta nikutan aku. Sampay ga si Pijilus ka si Helmojinis, lai na du.

¹⁶⁻¹⁷ Suga' kuwan si Onesiporus ka ga paglūng na, kamura-murahan pinimbangan du sila me' Papu'. Batan takdang na ilay bay takka pitu pa Rom, ya' bay luu katagong na miha ngkod-ngkoran ku ya' gi bay tatammu na. Ya' san ya' bay iya' takita magpanganda' aku san ku bay taingkot ka karina. Daran ya' bay magamgamaman aku. ¹⁸ Kau pun ina, katoonan nu du, ya' taambat bay tabang na niyaku bay jaman ku nnaa ni Epesus. Kamura-murahan pinimbangan du ya' me' Papu' ni llaw hukuman.

Kitabi me' sapantun sundalu ndiyoan si Isa Almasi

2 Na Timuti, anak, mangasa ja' ko ni ase'-tabang si Isa Almasi nganggaosan kau. ² Siga tō' ma bay takale nu man ku, yana tō' ma bay pasaplag ku ni pagawpan siga baanan jama, pasampayun na ni kalallahan ma taasahan nu, ma pandoy noan jama sarī.

³ Magpalapay ko niyaku natasan jinisan katiksaan kalna' si Isa Almasi me' karuha sundalu kanaalla natas njawom bono' mehe. ⁴ Indanan nu bitsala ku. Bong ina sundalu kanaalla, ya' ya' palamud ni jinisan hāl ma pinandang le' siga sibilyan. Iya pandang na, me' na nulut kahandak komandel na. ⁵ Maka ngaddo' ko suntuan njata' jama maglumba' sonse. Bong ina ya' ya' mme' ni siga aturan lumbaan, malaingkan ya' luu hadiya takole' na. ⁶ Damikiyan ngaddo' du ko suntuan njata' tukang huma. Pagka iya bay maghulas-sangsā' tanom, sapatut na iya du sina duhu' mangan buwa' tinanom na. ⁷ Na tō' ku ilay si' ningkau, pamikihan nu sa paayad. Binuwanan du sina ko me' Papu' pangahati supaya takole' nu hantak bitsala ku si'.

⁸ Kannahun na pin kabanahan pasal si Isa Almasi. Numbul satu, pus na bay pinapatoy, lay du ya' pinakallum pabalik. Maka iya na Sultan bay tinuna' matto', ma panubu' Sultan Daud. Inaa ina yana umanat mahap ma ndang pinasaplag me' ku. ⁹ Salla na, sabap me' ku masaplag, daran na ga ku bininsana'. Sampay lay na ga taabut man ku tatalungku' njawom jil binuwat subay ga jama tukang ngalangga sara'. Suga' san itu ku pinusas ka karina, bong inawnan umanat Tuhan, basta ya' baw sina takole' kinarinahan. ¹⁰ Umanat Tuhan ilay si' kaboo kasalamatan ni

soysoy pitsaya'. Sangkon atas ku na natasan oy-oy ja' kamalasaheyan kalna' sagannap ma bay pinene' me' Tuhan. Kainagon ku kole' ja' sila kasalamatan njata' si Isa Almasi sampay tumabe' ni kabantugan na saumu-umu.

¹¹ Na ituu tu bitsala kanaalla:

Bong itu kitabi bay ngingat dī tabi lay na tabe' ni kapatoy Almasi, malaingkan tabe' na du kitabi ni kaallum na.

¹² Bong itu kitabi natas na pin njawom kamalasaheyan kalna' iya, masti' kapatabe' du kitabi niiya magsultan ni sinōng.

Suga' bong kitabi ya' kuhi mangaku suku' na kitabi, malaingkan ya' du kitabi aku na suku' na.

¹³ Bong itu kitabi ya' kanaalla, basta iya, masti' kanaalla ja' batan ndang inaa tabiat na. Bo' tunmanūn sina me' na maluba tabiat na.

¹⁴ Na pasal ilooy ma bay sabbut ku si', pasampayun sa ni suku' si Isa nnaa man nu maintoman sila. Maka baan nu sila, ilu na Tuhan pakale-kale, subay sila ya' na palamud ni pagjawapan jama pasal hatiyan siga bitsala. Ya' du sina luu sōng na. Gam pin, inaa na kaboo sagannap ma bay pakale magsi' man kabanahan.

¹⁵ Timuti, pagbuli-bulihan nu me' nu makitahan Tuhan kau disu sosohoan ma tawop niiya. Umanat kabanahan ma pinasampay me' nu, daa pabiyahun sinakotan ka tō' palsu. Bong si' ina takaya nu me' naa, ya' luu me' nu hina' ni mata Tuhan. ¹⁶ Ilagan nu pagbitsalahan pasal tō' ma ya' luu kapuspusan na, ma ya' san luu kabigi'-bigian na ni hāl ma puntukan pa Tuhan. Siga tō' me' looy ilay malawak jama na pin man Tuhan. ¹⁷ Sibub' du karuha tō' me' looy ka saki kansel ngalelet njawom baran jama ngabut sampay man na binasa. Bo' me' naa na du sina tō' si Haymeneyus ka si Pilitus. ¹⁸ Tud lay na silay sila magsi' man kabanahan. Ba'-bā' da, lai na bay pingka' masa jama matoy pinakallum pabalik. Dari sabapan tō' da, lay na ga jadju' pangando kasohean suku' si Isa. ¹⁹ Suga' san du ina dangoy tō' palsu pinaantup, bong inawnan kabanahan man Tuhan, masti' taasahan ja'. Sibub' du sina karuha na ka pananggehan luma' ma ya' takole' inusik. Maka luu gi sina duwa kabanahan bay sinuwatan ma subay iningat me' ta. Disu, "Kinatoonan du sina me' Tuhan bong soy suku' na," kaduwa na, "Soysoy mangaku suku' Tuhan, subay tagongan da na buwat dusa."

²⁰ Na ni kapasal Tuhan ka siga suku' na, me' tuu situ karuha na: Ni luma' sawraga, magjinisan manganan na. Kasohean manganan na pilak porol atawa pun mmas bay binaba halli' man motang ni siga llaw muliya. Kuwan kasohean, yana manganan biyasa, ma binasaan sadja'. ²¹ Na mimon manganan looy si' tuwa' pa siga suku' Tuhan. Sagannap ma lay na ngalabbahan mimon kalaatan, sibub' na sina karuha da ka ga manganan looy ma hinalli' ni siga llaw muliya. Sutsi'

sila maka kaboo kabantugan pa Tuhan. Tawop na sila pinakoy me' na man majatu jinisan pabuwatan ayad.

²² Sangkon, san meka me' pag-umuhan nu taboo-boo me' napsu da buwat jinisan karupangan, bong kau, basta palawak ko man arat-tabiati me' looy. Iya pakutuun, yana kaintongan, pangando ni si Isa, ase' ni jama maka kasalassayan. Sagannap ma ngisbat Papu' ni kasutsi' atay da, ndang me' naa sina angan-angan da. ²³ Maka daa ko palamud ni pagjawapan ma ya' luu kapuspusan na me' ilooy ma pinaabak me' jama awam ni kabanahan. Tasayu nu du sina, inaa na poonan jama sasa'-manasa'. ²⁴ Bo' inawnan sosohoan Papu' ina, ya' dari sasa'. Subay ya magpahāp ni sikamimon maka pandoy noan jama. Maka subay du taha' pasensiya na. ²⁵ Bong ya sinulang me' jama, pag tampung na, subay hanunut-hanut ja' me' na naup sila. Me' naa ina, balangkali binuka' na me' Tuhan puad da nawbat sampay kole' pangahati ni kabanahan. ²⁶ Ilooy puhung ta mari sila katuwa' na mamiki, bo' da lumappa na man komkoman Ibilis ma bay magbayaan sila noho' buwat kahandak na.

Arat-tabiati jama ni ahil jaman

3 Na Timuti, indanan nu bitsala ku. Ni ahil jaman, ya' na sina mintu taambat katiksaan njawom jun-ya'. ² Batan kaekahan na sina mintu manusiya', dī da du kaasean da. Maka magnapsu mulakab na sila ni sīn. Pangabbu gi sila ni kalangkaw atay da. Bo' meka gi sina ya' paagak mitsala jama pa kalaatan. Ya' sila ngasip ni indu'-mma' da, ya' ngintom buddi maka ya' tawu pa Tuhan. ³ Bbos-bbos meka na sina ya' manimbang ni jama atawa pun ya' kuhi miha kasalassayan, maka ya' kuhi ngampun. Gam pin sipitna-pitna gi sila. Meka na sina mintu ya' pandoy ngagak dī da. Maka meka na dahulaka' sampay ya' na luu dawom da ni kaintongan. ⁴ Meka na sina mintu panipu ka os-os buwat karupangan ni kapondok pamiki da sampay takabbu lagi. Ilooy du ina mintu hagaan ninsila me' da nganduwan ja' oy-oy kinanapsuhan me' da. Suga' bong ase' pa Tuhan, ya' luu ninsila. ⁵ Bong nda' mata, me' bantuk ngisbat sila Tuhan. Suga' sabana na, tuwak da Tuhan ka kawasa na ngahalin pangatayan da. Sangkon daa ko samod ka ga jama me' looy. ⁶ Kasohean ina sila dutai pa ta' luma' jama mō' tō' palsu. Bo' luu gi takole' da pitsaya' ni tō' da kasohean danda ma kulang iman da, yana sagannap danda ma ya' na taambat dusa da sabap takawum sila me' napsu da ni jinisan. ⁷ Ga danda me' naa ina, inaa katagihan da pakale ni jinisan tō' bahau. Salla na, ya' sila pandoy nilang mamooy tō' palsu ka mamooy tuwa'.

⁸ Kuwan sila ina ma tukang masampay siga tō' palsu, ndang bingkok na pamiki da. Ya' hilas pangando da pa Tuhan. Nulang sila kabanahan me' bay jaman ga si

Jannes ka si Jambres † bay nulang Nabi Musa matto'. ⁹ Suga' tō' jama me' looy ilay, ya' du sina hallom tatasan na. Batan tabista du sina mintu me' sikamimon karupangan da, me' bay karuha jaman ga si Jannes ka si Jambres.

¹⁰ Suga' kuwan kau Timuti, akigun ja' ku. Kau ina, ndang hallom na du bay taindan nu tō' ku sampay kawul-piil ku. Katoonan nu na du maksud ku. Lay na du tasakup nu pangando ku ni Papu' maka pasensiya ku sampay ase' ku. Maka tasayu nu na du bong pooy tatas ku njawom jinisan katiksaan kalna' Tuhan. ¹¹ Ya' na du ko awam pasal kabinsanaan maka laug bay talingka' ku jaman ku ndooy ni Antiyok ka ni Ikonyum sampay ndooy ni Listra. Kahapan song hallom, lay du ku bay pinaddusan me' Papu'. ¹² Suga' ni sabana na, mimon jama ma tibuuk ka si Isa Almasi, ma doman buwat kahandak Tuhan, masti' luu ja' du sina masa da nilaugan. ¹³ Batan jama maat ina ka jama pangakka, magsasōng na pin sina mintu kalaatan da. Ngakkahan sila jama, suga' sila pun inakkahan du.

¹⁴ Suga' kau, Timuti, subay ko kanaalla mme' ni kabanahan ma bay tinō' ningkau. Nandang-ndang sikabiyasa du ko banahan ka ga jama ma bay noan kau. Katoonan nu du tapangandohan nu sila. ¹⁵ Man kadiki' nu lagi, ndang lay na ko tinoan kabanahan njawom kitab. Inaa na sina man nu bay kole' pangahati pasal kasalamatan para ni soysoy pitsaya' ni si Isa Almasi. ¹⁶ Sikamimon ina njawom kitab yana palman Tuhan bay pinalahil me' na ni manusiya'. Mehe kapansahaliyan na man noan jama kabanahan maka man makitahan sila dusa da sampay man maintoman sila lān tuwa' bong luu kasaan da, maka man noan sila arat-tabiati intong. ¹⁷ Bong ina tud kinanna du me' siga suku' Tuhan isi kitab, malaingkan ya' na luu kulang da man da majatu mimon pabuwatan mahap bay sinuku' ninsila.

Si Timuti sinoho' masaplag

4 Na pag bbeleng Papu' Isa ina mintu pa junya' magsultan, ngahukum na ya manusiya' sikamimon, illum-matoy. Sangkon, itu na ni pag-awpan Tuhan ka si Isa Almasi, soho' ta na ko ² masaplag umanat Tuhan. Pagbuli-bulihan nu na noan jama kabanahan, doman-ya' sila doman mme'. Paintoman nu na pin sagannap ma magsā' atawa amu-amu buwat dusa. Bitsalahan nu sila noho' nawbat. Patagguhun na pin iman da. Maka bila ko noan sila, subay taha' ja' pasensiya nu.

† Si Jannes ka si Jambres ilay, bangsa Ejipt ma bay mō' majik ni awpan Nabi Musa ka sultan bangsa Ejipt matto'. Maksud da ilay si' makitahan sultan looy luu du kawasa da langkaw gi man kawasa bay dean Tuhan Nabi Musa. Ndaun Kitab Tawrat, Kalakka 7.11-22 ka 8.7-19.

³ Kon nu ina soho' ku na masaplag batnaa batan luu sina mintu masa kaekahan manusiya' ya' na doman pakale ni tō' sabanna. Ilooy du ina mintu katagihan da pinakale, yana tō' ma magbē' ka kainagon da buwat oy-oy kinanapsuhan me' da. Dari bbuwatan da ina mintu miha siga guru ma mō' bitsala ma lassa ni tinga da. ⁴ Suga' bong hāl kabanahan, tuwak da na. Ilooy ya pinakale me' da, yana pali-pali ma bay ja' tinulun-tulun me' manusiya'.

⁵ Na kuwan kau Timuti, subay ko wā ngagak dī nu ni mimon kahalana nu. Bong ko tumabba' njawom kamalahayan kalna' Papu', tatasan nu ja'. Pagbuli-bulihan nu masaplag umanat mahap pasal si Isa. Pajatuhun na mimon ma bay hinalap me' Tuhan ningkau.

⁶ Kuwan aku tu, ya' na me' noy taha' umu ku. Tapit na situ waktu man ku limbu man junya' tuu. ⁷ Suga' san situ ku matoy na, ndang-ndang lay na du ku bay magtuyu' matangge kabanahan san du pooy me' bay nagga' aku. Ibaratan sundalu ni bono' mehe, lay na du pupusan ku basag ku ngatu. Ibaratan jama maglumba' sonse, lay na pulan ku basag ku sampay lay na taabut ku tōng lumbaan. Tud lay na silay bogbogan ku kabanahan ma kinapitsayaan me' tabi. ⁸ Dari pag batnaa, ndang luu na silay haddiya ginalla karuna kain-tongan hinalli' niyaku. Bo' ndean du silay mintu aku me' huwis looy ma patingkat intong, yana Papu' Isa pag taabut llaw hukuman. Suga' sa' du baw sina mintu sat aku kabuwanan haddiya me' looy, arapun sampay mimon ma bay magkainagon ni katakka Papu', masti' kabuwanan du.

⁹ Timuti, pagbuli-bulihan nu na magde'-dē' pitu.

¹⁰ Gunahan niyaku tabang, batan si Demas lay na pilay pa Tesaloneka. Lay na ku mbanan na sabap hagaan niya nganduwan napsu na ni hāl junya'. Kuwan si Keresen, lay pa Galatiya. Kuwan si Taytus, lay pa Dalmatiya.

¹¹ Ituu sa sohe' ku tamban ntuu yana si Lukas. Bong anu, kaddoun do' si Malkus, bo' boonun pitu, batan katabang mehe sina ya ni pabuwatan ku. ¹² Kuwan si Tikikus, lay soho' ku pilu pa Epesus.

¹³ Do' ko be', bong ko pitu, boonun do' badju' kapa ku. Lay mbanan ku man si Kalpus ndooy ni Troas. Siga bük ku pun, boonun du. Maka amay-amay daa takupan nu siga logoran suwat ku.

¹⁴⁻¹⁵ Sarī man naa, iyakin ko ni si Aleksandel, lalla looy ma tukang maba tumbaga', batan tud bay basag sina ya bay nulang umanat kami. Maka meka sina kalaatan bay pabuwat na niyaku. Suga' biyahun na, hinisab du sina ya me' Papu' sikapata' ka bay pabuwatan na.

¹⁶ Ni kapasal palkala' ku ntuu, sibuya ku bay sinumariya me' huwis, ya' luu san disu danganakan ta bay pasabu nanggehan aku. Lay ja' ku pabiya da dangan-dangan ku. Suga' kamura-murahan inampun du sila me' Tuhan. ¹⁷ Para na pin, jaman ku bay sinumariya, lai du ku bana inunungan me' Papu' Isa. Bo' bay gi ya nganggaosan aku masaplag umanat na labbasakayi ni mimon jama sa' Yahudi ndooy. Sat na ja', sasang ku ilay si' bay sinumariya, parasahan ku subay ga ku hay-op liput na me' baanan halimaw. Kahapan, lay du ku sinalamat me' Papu' man bahaya looy. ¹⁸ Maka katooan ku du masti' sinalamat du sina mintu ku me' Papu' man mimon kalaatan ma song tumilu' njata' ku. Maka boo na du sina ku pa jawom pamarinta na ndooy ni sulga'. Pudji mehe niya pangkat-mamangkat saumu-umu! Amin.

¹⁹ Dambuli man inaa, pasampayun do' salam duwaa ku pa mman ga si Prisila ka si Akila sampay pa mman jama luma' ga si Onesiporus.

²⁰ Do' ko be' la, mari tahati nu, si Erastus lay tamban ni Korin. Kuwan si Tropimus lay saki. Dari lay do' ya mbanan ku ndooy ni Miletus noho' inintu.

²¹ Na me' halling sambat ku na si', pagbuli-bulihan nu na magde'-dē' pitu padpad ya' gi taabut timpu tanne. Luu gi be' ga si Yubulas, si Pudens, si Linus ka si Kladiya sampay mimon danganakan ta ntuu bay du noho' masampay salam duwaa da pa mman nu.

²² Katapusan bitsala ku, kamura-murahan inunungan na pin ko me' Papu' sampay binuwanan barakat. Wassalam

Taytus

Pahati

Si Taytus ilay bangsa Greek. Pitsaya' na ya ni si Isa Almasi sabap bay ya kale umanat si Pol. Song hallom, lay na ya bay mme' ni si Pol nabangan iya masaplag umanat mahap pasal si Isa ni kalahat-lahatan. Disu lahat bay tilu' da yana nusa Krit. Song hallom, lay na baw si Pol pawus pa disu lahat. Kuwan si Taytus, lay na do' bay soho' si Pol pasangkod ndooy ni Krit noan siga jama ma bahau ja' mme' ni si Isa.

Njawom suwat tuu, lay si Taytus soho' si Pol mene' kalallahan ndooy ni Krit binuwat pa-mmean ni siga baanan suku' si Isa. Maka lay gi ya sinoho' naup siga guru palsu ndooy supaya ya' na sila magsian jama man tō' sabanna. Maka meka du tō' si Pol njawom suwat tuu pasal kawul-piil ayad ma subay binogbogan me' suku' si Isa. Ituu bay sinuwatan me' si Pol luu na ga tallumpu'-tallun taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

TAYTUS

1 ¹⁴ Ituu itu aku, si Pol, disu ata Tuhan salta' na rasul si Isa Almasi. Itu suwat ku pa mman nu Taytus. Me' ku ngingat, sibu' du ko ka anak ku rahasiya' sabap me' ta dambuwa' atay pitsaya' ni umanat mahap pasal si Isa. Kamura-murahan binuwanan na pin ko kasanngan ka barakat me' Mma' tabi Tuhan ka tukang nalamat kitabi, yana si Isa Almasi.

Ndang katoonan nu du, me' aku disu rasul, bay ku kawakilan noan sagannap ma bay pene' Tuhan supaya patacko' pangando da ni si Isa. Kamura-murahan man sabapan umanat mahap ma pasampay ku, pasōng du dawom da ngakig arat-tabiāt Tuhan. Bo' na, bong si' ina umanat mahap kinapitsayaan, tatantu jama luu na kasampilnaan nyawa da saumu-umu. Kasampilnaan nyawa ina, ndang lay na bay njanji' me' Tuhan ni manusiya' maruhu'-ruhu' lagi. Bo' bila ina Tuhan, yana tukang nalamat kitabi, bay nganjanji', masti' mme' ja' ya ni lapa na.

Dari pag taabut masa ma bay ginanta' me' Tuhan, lay na pinalahil me' na si Isa yana lān man manusiya' kole' kaallum bahau. Na umanat mahap pasal kaallum bahau ina, yana umanat ma bay sinoho' pinasaplag niyaku.

Arat-tabiāt tawop ni jama ma binuwat pa-mmean baanan suku' si Isa

⁵ Na kau ina ndang katoonan nu na du, ngkon nu bay soho' ku pasangkod nnaa ni Krit supaya tapupus nu pabuwatan ma bay tagnaan ta. Bo' lay gi ko bay so-

ho' ku nguwakilan jama binuwat siga pa-mmean ga baanan suku' si Isa ni mimon दौरा nnaa.

⁶ Bila ko mene' pa-mmean, subay kalallahan ma ya' luu sutsutan njata' da. Subay disu du nda da. Maka siga anak da subay du pitsaya' ni Papu' Isa. Maka subay ya' luu tuntut njata' da bay buwat maat atawa pun ya' ngasip ni indu'-mma' da. ⁷ Tiyap-tiyap pa-mmean ina, me' halling sambat ku na si', subay ya' luu sutsutan njata' da. Tangge-tingkō' da ndang subay sikatawop ka sila limbang Tuhan ngayaran siga suku' na. Subay ya' langkaw atay da atawa pasu' kōk da. Maka ya' dari palalango. Subay sila ya' bangis maka subay ya' magnapsu mulakab ni sīn. ⁸ Iya pata' ninsila, subay sila pangahulmat ka tigi' buwat mahap ni jama. Subay patong mamiki maka subay sila intong. Subay sutsi' kawul-piil da ka subay sila pandoy ngagak dī da. ⁹ Maka subay kuwangkutan da siga tō' sabanna ma bay pinasampay me' ta ninsila. Basta ina sila ya' kuhu pagpagsi' man siga tō' looy, tapataggu da na sina iman siga pagkahi da. Sampay takaya da mō' salla ni tō' sagannap ma nulang sila.

Kahalan jama ni nusa Krit

¹⁰ Na nnaa ina ni Krit, meka sina jama nulang tō' sabanna. Bbuwatan da ina magsian jama ka tō' palsu. Bo' nabiāt lagi sila mitsala manunsāp, awla na saganap ma nanggehan hāl me' ngislam. ¹¹ Tud subay sila ya' padari nu noan siga jamaa nnaa sabap meka na paglūng magsi' sabapan tō' da. Isi tō' da ina ya' san pata' sinabbut. Suga' amu-amu sila nō' me' looy sabapan eka sīn takole' da. ¹² Kadarihan da ina magbē' du ka sambatan disu pagkahi da bangsa Krit ma halul-ak-

ka, ilooy ma yuk na, "Kinawnan bangsa Krit, pangan-dusta' ja' mimon. Maat ja' kasurahan da, huskaw lagi, lagak lagi." ¹³ Na bitsala looy ilay si', luu du bana na. Sangkon daa ko paagak maintoman sagannap ma ndiyoan nu supaya sila tattap mme' ni tō' si Isa ma kinapitsayaan me' ta. ¹⁴ Amay-amayan nu sila nnaa ya' noho' maruli pali-pali siga Yahudi atawa pun siga aturan binogbogan me' sagannap ma nuwak tō' sabanna. ¹⁵ Jama me' looy ilay ma ya' pitsaya' ni si Isa, ndang ya' du bay sinutsi' me' Tuhan atay da. Ya' luu niyat atay da sutsi' batan ndang lama' pamiki da. Maka ya' na san luu nulang ni hona'-hona' da bong sila buwat maat. Bo' sagannap ma pitsaya' ni si Isa ina, lay na sinutsi' atay da. Sangkon katoonan da na san gi oy sinagid atawa pun kinakan me' da, ya' du luu katamak ninsila. ¹⁶ Bo' sagannap ma nuwak tō' sabanna, san ina sila mā' katoonan da Tuhan, tumatanda' du ni tangge-tingkō' da ya' bana bitsala da. Pabuwatan da ina sinukang me' Tuhan. Ya' sila ngasip niya. Maka ya' sila tawop pinakoy ni oy-oy pabuwatan mahap.

Tō' ni siga matatoa

2 Suga' kau Taytus, inaa ja' pasampayun, yana tō' ma sikatuwa' ka kabanahan. ² Baan nu sagannap matatoa ma lalla, subay sila pandoy ngagak dī da. Maka subay sila pahatu-hatu ka patong mamiki mari sila tawop pinag-aratan. Subay sila tattap mme' ni tō' ma kinapitsayaan me' tabi ka maase' ni jama, sampay natas njawom katiksaan.

³ Damikiyan baan nu du sagannap matatoa ma danda, arat-tabiati da subay moo kabantugan pa Tuhan. Subay sila ya' mitna maka subay ya' minarat ni inuman kalango. Subay sila noan ⁴ karandahan ma ya' gi toa mari sila pandoy maasean lla da sampay ga anak da, ⁵ maka supaya sila patong mamiki sampay mō' kawul-piil sutsi'. Maka subay karandahan ma ya' gi toa tinoan mari sila hutu buwat ni luma' ka buwat kaayaran sampay maglilla' ni lla da. Bong si' ina bogbogan da me' naa, malaingkan ya' luu danan man umanat Tuhan ma pasaplag tabi binitsala pa kalaatan.

⁶ Damikiyan kalallahan pun ma ya' gi toa, sohoun du sila papatong mamiki. ⁷ Labi na kau Taytus, subay bogbogan nu hāp kawul-piil nu mari luu suntuan ayad inkig me' siga sohe' nu. Maka mimon tangge-tingkō' nu subay magbē' ja' ka kabanahan ma tinō' me' nu.

⁸ Amay-amay bila ko mitsala, subay bana ja' supaya ya' luu man nu tasahawi. Me' naa inaa, alang-kapalang sagannap ma nulang kitabi mitsala kitabi pa kalaatan.

⁹ Na ni kapasal siga ata ni baanan suku' si Isa nnaa, baan nu sila subay sila wā ngasip ni papu' da. Maka subay pagbuli-bulihan da kanaalla buwat paayad mari kasulutan papu' da ninsila. Daa sila me' kasohean atanjanjawan ¹⁰ atawa tangan-tanganan. Arapun subay

sila makitahan papu' da tud tapangandohan sila. Dari bong ina mahap du mimon kawul-piil da me' naa, tumatanda' na ni jama tud mahap du tō' tabi pasal Tuhan, yana poonan kasalamatan tabi.

¹¹ Kitabi itu sikamimon ma pitsaya' ni si Isa, subay ayad kawul-piil tabi pagka luu na bay pinalahil me' Tuhan ase'-tabang na ningkitabi. Batan luu na si Isa bay papitu na pa junya' supaya luu na dapat man mimon manusiya' kole' kasalamatan. ¹² Ase'-tabang Tuhan ina ningkitabi matomo' kainagon tabi nimanan kawul-piil ma ya' nulut ni kahandak na sampay nimanan oy-oy napsu ma maat. Maka ase'-tabang Tuhan sina matomo' kainagon tabi papatong mamiki ka buwat kaintongan sampay ngakig arat-tabiati na halloman tabi ni junya' tuu. ¹³ Ilooy ilay si' subay isbat tabi sasang tabi ngagad llaw kagak-gāk ma pinagdautan me' tabi. Awnan ku ilay si' katakka si Isa Almasi, yana Tuhan tabi Sangat Kawasa ma tukang nalamat kitabi. ¹⁴ Iya ilay, lay na ga bay nongan umu na kalna' kitabi supaya tapaddusan na na kitabi man tabiati tabi buwat dusa, maka supaya tapasutsi' na kitabi. Batan kahandak na ina, luu na suku' na ma tinagi buwat mahap, ma pabidda' man kasohean manusiya'.

¹⁵ Na Taytus, ituu si' sikamimon ma bay suwat ku ningkau, pasampayun sa ni siga baanan suku' si Isa nnaa. Buwansangan nu sila mme' ni tō' tuu. Bong luu pagkahi nu ya' doman mme' ni tō' tuu, daa pabiyahun. Nandang-ndang luu du kapatut nu naup sila.

Arat-tabiati tawop ni siga suku' si Isa

3 Paintoman nu siga danganakan ta nnaa noho' maglilla' ni siga pa-mmean parinta sampay ngasip ni sagannap ma ngantanan sara'. Maka subay sila pinaintoman noho' wā saddiya buwat mahap. ² Baan nu sila subay sila ya' mitsala soysoy pa kalaatan. Maka daa sila sohoun sasa'-manasa'. Arapun subay lamma' sampay diyo' ja' pangatayan da ni mimon manusiya'. ³ Nandang subay ya' langkaw atay tabi batan jaman tabi ilay ya' gi bay pitsaya' ni si Isa, kitabi pun awam du ni kabanahan. Ya' du tabi bay ngasip ni kahandak Tuhan. Bay du kitabi lingu. Bay ja' kitabi maabak me' tabi kole' parasahan ayad para ni dī tabi. Sibu' du kitabi ka bay pinahata me' jinisan napsu ma maat. Llaw pa dangallaw, maat ja' pamiki tabi ni pagkahi tabi manusiya'. Tud ya' bay kuhi lakka man jawom atay tabi me' tabi bay sikadangi'-kadangi' ka sikalammis-kalammis. ⁴ Lipara, pag taabut waktu bay ginanta' me' Tuhan, yana poonan kasalamatan tabi, lay na ya' malahil timbang na ka ase' na ni manusiya'. ⁵⁻⁶ Lay na ya' nalamat kitabi. Bo' tud kainu-inu silay batan ya' luu kaayaran bay pabuwat tabi ganta' man tabi pata' sinalamat. Arapun kon Tuhan bay nalamat kitabi sabap ehe timbang na ni manusiya'. Dari man

sabapan pabuwatan si Isa Almasi, tukang nalamat kitabi, lay na puwasan Tuhan dusa tabi. Dari ko ngawon, lay na kosoan na atay tabi supaya kinaddoan dusa tabi. Bo' lay gi ya nupaatan kitabi ka Rū na, yana Rū Sutsi' bay pinaasok njawom atay tabi. Dari sabapan Rū Sutsi', sibu' na du kitabi ka lay na pinamaddihan pabalik, batan luu na kaallum tabi bahau. ⁷ Ni kaehe ase' Tuhan, lay na kitabi initung me' na intong supaya tatantu tabi luu na kasampulnaan nyawa tabi saumu-umu.

⁸ Na siga tō' ku itu tud kanaalla. Sangkon Taytus, sohoun na kinanna ni mimon nnaa ma mangando pa Tuhan. Me' looy ilay, inisbat na me' da buwat jinisan kaayaran ni siga pagkahi da manusiya'.

Na bitsala ku itu, mahap ja' labbasakayi, bo' kasampulna' ni jama. ⁹ Suga' kasohean jama ya' doman ngahasi bitsala ku. Iya karomanan da magjaw-jawap ja' hāl ma ya' luu pus na. Tigi' sila maglangkaw-langkawan ni hāl usuwan kabbo'-bboan maka magsagga' pasal jinisan aturan agama Yahudi. Sangkon daa na ko palamud. Tud ya' sina luu sōng na, gam pin kalāt gi ni waktu. ¹⁰ Bong luu njawom baanan bi tigi' mō' pagsaggaan, sohoun patagong. Bong min duwa na sila bay sinaggong, bo' amu-amu ya' ngasip, daa na kam palamud ninsila. ¹¹ Batan katoonan bi na

du, jama me' looy ilay bingkok maka ndang nabiat buwat dusa. Bo' na, muhung ja' sila kalabuan hukuman Tuhan.

Katapusan bitsala si Pol

¹² Na Taytus, ya' na situ hallom, soho' ku na du pilu si Altemas atawa si Tikikus. Pag mintu luu na takka, pagbuli-bulihan nu de'-dē' pilay pa Nikopolis. Ndooy sa kita sitammu, batan katikmoran pamiki ku ndooy na do' ku pahanti' halloman timpu tanne.

¹³ Na pag mintu patuwak na ga si Apolos ka si Abugaw Senas man naa, palangkapan nu sa sila mari ya' luu kulang ninsila. ¹⁴ Kuwan siga pagkahi ta suku' si Isa nnaa, sohoun sila makutu' me' da buwat kaayaran. Maka sohoun sila nulung jama tiksa'. Me' naa ina, mehe kapansahaliyan da ni manusiya'.

¹⁵ Dambuli man inaa, mimon pagkahi ku ntuu lay noho' masampay salam duwaa da ningkau. Maka pasampayun do' salam duwaa kami ni mimon nnaa ma maase' ningkami, yana siga pagkahi tabi suku' Papu' Isa. Kamura-murahan binuwanan na pin kam sikamimon barakat me' Tuhan. Wassalam

Pilimun

Pahati

Si Pilimun ilay disu jama दौरा inawnan Kolossa ndooy ni Asiya. Lay na ya bay pitsaya' ni si Isa Almasi pag bay ja' ya kale tō' si Pol. Dari song hallom, lay na sila bagay.

Na si Pilimun ilay, luu ata na inawnan si Onesimas bay patangkaw pa दौरा Rom. Ni waktu looy si', kuwan si Pol, lay pinalisu ndooy ni Rom sabap me' na bay masaplag umanat mahap pasal si Isa Almasi.

Na ndooy si' ni Rom, lay sitammu si Onesimas ka si Pol. Ya' katoonan tabi bong pooy me' da bay sitammu, suga' ndooy na man si Onesimas bay taboo me' si Pol pitsaya' ni si Isa Almasi. Dari pagka mangando na si Onesimas ni si Isa, sapatut na subay ya pabeleng pa mman papu' na, yana si Pilimun. Sat na ja', tud hanggaw baw si Onesimas batan jaman looy bong luu ata bay patangkaw, tattap bisa pidjala' njata' na bong bay tatammu. Dari bbuwatan si Pol, lay bay nuwat pa mman si Pilimun, yana suwat tuu na. Njawom suwat tuu pakuhan si Pol si Onesimas kaampunan man si Pilimun. Maka maku ya junjung ni si Pilimun ya' na noho' ngingat si Onesimas ga ata na sadja'. Kahandak si Pol subay si Pilimun ngingat si Onesimas danganakan na, kakasi na, sabap sali'-sali' na sila tibuuk ka Papu' Isa.

Dari lay na pabeleng si Onesimas pa mman si Pilimun, sampay iya na bay moo suwat tuu.

Ituu bay sinuwatan me' si Pol luu na ga tallumpu'-dambuwa' taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

PILIMUN

1 Ituu itu aku si Pol njawom pilisu sabap me' ku masaplag umanat pasal si Isa Almasi. Ituu itu suwat kami ka danganakan ta si Timuti pa mman nu Pilimun. Kau ina kakasi kami salta' na limbang kami maghulas-sangsā' kalna' Papu'.

² Salam duwaa ningkaam ka danganakan tabi si Apiya. † Maka salam duwaa du ni si Alkipus, yana limbang tabi sundalu †† ndiyoan Almasi. Maka salam duwaa du ni mimon suku' si Isa nnaa ma magpakumpo-kumpo numba ni luma' bi. ³ Kamura-murahan binuwanan na pin kam kasannangan ka barakat me' Mma' tabi Tuhan ka Papu' tabi si Isa Almasi.

⁴ Tuktuk ku itu makuhan kau duwaa Pilimun, wā ku muwan pagsukuhan pa Tuhan sabapan nu. ⁵ Lay na silay taaka ku basag pangando nu ni Papu' Isa maka ehe ase' nu ni mimon pagkahi ta suku' Tuhan. ⁶ Maku na pin situ ku duwaa pa Tuhan, kamura-murahan man sabapan nu masampayan jama kabanahan, ya' hallom tahati da na du mimon supaat ma bay takole' tabi sabapan pagkatibuuk tabi ka Almasi. ⁷ Tud gāk ku dan-

† Me' kaekahan mista, si Apiya disu danda ni luma' si Pilimun, marean ta nda na. †† Soysoy mme' ni si Isa Almasi ginalla sundalu Almasi sabap sila masampay kabanahan pasal iya san wā luu jama nulang sila.

ganakan, maka hayang na situ pamiki ku sabapan ase' nu ni siga pagkahi nu suku' Tuhan nnaa. Dari man sabapan ase' nu ina, mehe na me' da gāk.

Si Pol makuhan si Onesimas kaampunan

^{8,9} Na bong si' kadarihan ningkau, luu situ si' la paku ku. Ni sabana na, me' aku disu rasul Almasi, luu du baw tu kapatut ku noho' kau buwat ma pata' subay pabuwat nu. Suga' pagka me' kita ndang jama sikaase'-kaase', gam na ku maku na ja' timbang ningkau. Dari me' aku tu toa laslas na, bo' lay gi tajil sabap me' ku masaplag pasal si Isa Almasi, ¹⁰ junjung ku na ningkau, buwanan nu na si Onesimas kaampunan san ya bay patangkaw. Iya ina batnaa subay ga anak ku na rahasiya' sabap aku bay kaboo iya mme' ni Papu' Isa sasang ku ntuu njawom jil. ¹¹ Bana na maruhu', agon ya' luu kapansahaliyan na ningkau. Bo' batnaa, lay na halin arat-tabiat na. Dari mehe na situ kapansahaliyan na ningkita sikaduwa.

¹² Batnaa, ilu na sina ya papole' ku pa mman nu minsan ya me' bigi jantung ku na. ¹³ Gāk situ ku bong si' ya bay dari tattog ntuu supaya ya katabang niyaku bilang ganti' nu sasang ku masi njawom jil sabapan umanat mahap pasal si Isa. ¹⁴ Suga' ya' baw tu si' ku bay doman noho' iya tamban ntuu bong ko ya' bay matugut. Bong ko doman nabangan aku subay ni

kaayad nu maggasad baya' nulung. Daa ja' paglogosan. ¹⁵ Marean ta man kahandak Tuhan na du bay kam sakkat ka si Onesimas samantala' supaya pag takka na pilu, lungbid na kam saumu-umu. ¹⁶ Maruhu' ilay, ata nu ja' ya. Pag batnaa, hagaan na ya man ata sabap lay na ya dari danganakan nu. Tud kinaasean sina ya me' ku, suga' bistahan ku labi na kau sa' maase' niiya batan lay na halin arat-tabi'at na. Batnaa ina, taasahan nu na ya. Bo' na, lay na ya dari danganakan nu tibuuk du ka Papu'.

¹⁷ Sangkon karomanan ku, bong tud ingat nu du ku limbang nu maghulas-sangsā' kalna' Tuhan, pag takka si Onesimas pilu, pooy-pooy me' nu ngahasi aku, subay du me' naa me' nu ngahasi iya. ¹⁸ Bong ya bay buwat dusa ningkau atawa bong ya utangan ningkau, aku sa mayad.

¹⁹ Batnaa, aku na situ si Pol nuwat janji' ku ningkau ka tangan ku mismu. Oy-oy utang si Onesimas ningkau, aku sa mayad. Kamasa', bong si' itu kita tud magbista, sa ehe-ehe utang si Onesimas ningkau, mas mehe gi buddi ku njata' nu. Batan danan nu bay nam-

mu kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na sabapan man aku. ²⁰ Sangkon danganakan, me' kita dambuwa' atay njawman Almasi, pagakun na atay ku. Duwanun na paku ku pasal si Onesimas. Pakitahan nu na ku kaayaran sabap me' nu mme' ni Papu'. ²¹ Kamasa', sasang ku itu nuwat suwat tuu, ndang tatantu ku du pag lay mintu tasambut nu, masti' duwan nu ja' sina paku ku. Maka bistahan ku san labi gi man naa.

²² Do' ko be' ha, ndang hallian nu na ku bilik ni luma' bi. Kamura-murahan pinō' na du ku sabapan bi magpamakuhan aku duwaa, bo' tabi kapagsitammu na pabalik.

²³ Sarī man naa, luu situ ntuu si Epapras, pagkahi ku du pilisu kalna' si Isa Almasi, noho' masampay salam duwaa na ningkau. ²⁴ Ga si Malkus pun ka ga si Aristalkus, si Dimas, ka si Lukas, siga pagkahi ku ma maghulas-sangsā' kalna' Almasi, lay du bay noho' masampay salam duwaa da ningkau. ²⁵ Dambuli man inaa, kamura-murahan binuwanan na pin kam barakat me' Papu' tabi si Isa Almasi.

Wassalam

Hibrani

Pahati

Kitab tuu tu ya' kinatoonan bong soy bay nuwat. Suga' katoonan tabi baw ituu bay pinokonan pa mman disu baanan bangsa Yahudi ma pitsaya' ni si Isa Almasi. Jaman kitab tuu bay sinuwatan, siga Yahudi pinag-awnan bangsa Hibrani. Maka pinag-awnan du sila bangsa Israil.

Jaman looy ilay, kuwan siga Hibrani ma pitsaya' ni si Isa, wā nilaugan me' pagkahi da Hibrani ma ya' pitsaya'. Dari lay sila pinokonan suwat tuu man mataggu iman da sampay man maintoman sila ya' luu lān pa Tuhan sarī man si Isa Almasi.

Njawom suwat tuu, duhu'-duhu' pinaintoman sila si Isa Almasi yana Anak Tuhan. Ya' luu panagnaan na maka ya' luu katapusan na. Maka pagka iya Anak Tuhan, masti' patingkat ya man mimon kanabi-nabihan sampay siga malaikat. Maka njawom kitab tuu, binaan du sila si Isa Almasi yana panghulu' imam ma asahan tabi.

Damikiyan, iya du poonan man manusiya' luu na dapat da mahap na pa Tuhan.

Maka njawom suwat tuu, min lima na siga Hibrani ma mme' ni si Isa bay inamay-amayan ya' noho' ngalabban pangando da ni Papu' Isa.

Kitab tuu itu, ya' tatantu ta bong sumilan bay sinuwatan. Me' kaekahan mista, ya' gi ngabut tallumpu'-siyam taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

HIBRANI

Anak Tuhan patingkat man mimon malaikat

1 Maruhu', njata' kanabi-nabihan man Tuhan bay masampay siga umanat na ni kabbo'-bboan tabi. Bo' kajinisan na jalan man Tuhan bay masampay siga umanat na ninsila kaniya-kaniya ka masa da. ² Suga' ni masa batnaa, yana ni ahil jaman, Anak na na mismu man Tuhan bay masampay umanat na ningkitabi. Anak na ilay, ilooy na man Tuhan bay mapayak alam sikamimon. Damikiyan man gantaan Tuhan, Anak na du dapu mimon-mimon. ³ Maka njata' Anak na, takita tabi na kawasa ka kaayaran Mma' na Tuhan, batan iya sabana-bana limbagan arat-tabiāt Tuhan. Pooy-pooy kadari Tuhan, me' naa du sina Anak na. Bo' Anak na ina magbayaan mimon-mimon ni sikaliput alam man kawasa palman na mari ya' pulak-palik. Maka iya ilay bay muwasan dusa tabi mari kitabi sutsi' na pa Tuhan. Pus me' looy, lay na ya pabeleng pa sulga' bo' na ningkō' ni bihing Tuhan Sangat Kawasa huwin pa kawan. ⁴ Sangkon tumatanda' na langkaw kapatut na man siga malaikat. Bo' ginalla gi ya me' Tuhan ka awon mas langkaw man ninsila. ⁵ Bukti' na langkaw gi

ya man siga malaikat, luu palman njawom kitab, ilooy ma yuk Tuhan ni Almasi,

"Kau ina Anak ku. Labba man llaw tuu tumatanda' na aku Mma' nu." †

Bo' siga malaikat ina, ya' luu san disu bay pingka' ginalla me' looy. Damikiyan, sa' du silay malaikat awnan Tuhan jaman na bay magpalman, ilooy ma yuk na, "Aku na Mma' na, maka iya na Anak ku." ††

⁶ Lagi' na, taabut Tuhan bay mapitu Anak Tungga na pa junya', yuk na,

"Mimon malaikat ku subay numba iya."

⁷ Bo' pasal siga malaikat, yuk Tuhan,

"Siga malaikat ina sosohoan ku sadja' ma tasoho' ku padari baliyu landos atawa pun api ngallab bong ku doman." ‡

⁸ Bo' ni Anak na ina, yuk Tuhan,

"Me' kau ina Tuhan, masti' natas saumu-umu pagkasultan nu. Maka intong ja' me' nu marintahan siga raayat nu.

⁹ Tud kasulutan ko ni kaintongan, suga' dugahan ko ni mimon kalaatan. Sangkon aku itu, yana Tuhan nu, bay muwanan kau kagakan ka kabantugan labi man sikamimon." ††

† Kitab Jabul 2.7. †† Kitab ni Kaduwa Lakka man Nabi Samwel 7.14. ‡ Kitab Jabul 104.4. †† Kitab Jabul 45.6-7.

¹⁰ Maka luu gi bay halling njawom kitab pasal Anak Tuhan, ilooy ma yuk na, "Papu', ndang katoonan ku kau bay mapayak junya' ka mimon ta' langit ka tangan nu.

¹¹ Tabista ku du ilooy si' sikamimon me' karuha badju' song padaan na. Bbos-bbos lanyap ja' du. Suga' kau wā luu saumu-umu.

¹² Bbos-bbos, llogoran na me' nu gumi ka langit me' karuha badju' daan llogoran sampay tinimanan, bo' ginantian ka bahau. Suga' kau, ya' ko halin saumu maka ya' luu katapusan umu nu." †

¹³ Maka disu gi tanda' Anak Tuhan patingkat man siga malaikat me' tuu: Sila ilay, ya' luu san disu bay baan Tuhan me' bay halling na ni Anak na, ilooy ma yuk na, "Ningkō' na ko ni bihing ku huwin pa kawnan bo' nna' ku mimon banta nu ni diyo' pāt battis nu." ††

¹⁴ Bo' siga malaikat ina sosohoan Tuhan sadja' sinoho' ngayaran mimon manusiya' ma kole' kasalamatan man Tuhan.

Ehe haga' kasalamatan

2 Na pagka me' looy na ehe haga' Anak Tuhan, subay kanna tabi umanat na, taggaha' lay na baw mintu kitabi patā man kabanahan. ² Mamintang kam ni siga sara' Tuhan ma bay pinasampay me' siga malaikat ni Nabi Musa. Sa' ba, talpaksa' binogbogan me' kabbo'-bboan tabi? Batan soysoy ilay bay ngalangga sara', lay du pinidjala' pinagsitawop ka bay dusa da. ³ Na bong me' looy bay katuwa' ninsila, pooy me' tabi kailag mulka' Tuhan bong pabiya tabi umanat kasalamatan, me' naa na ehe haga' na? Umanat looy ilay, Papu' Isa mismu bay duhu' masaplag. Pag-anu, kuwan sila ma bay kale niya balharapan, sila na baw bay masaplag sampay muwanan kitabi bukti' tud bana bitsala na. ⁴ Batan lay sila binuwanan me' Tuhan kawasa mō' jinis an pabuwatan kahaylan-haylan tanda' mawjud umanat da pasal Almasi. Sampay lay gi sila binuwanan ladjiki' man Tuhan, yana jinis an kapandoyan man Rū Sutsi' ganta' ma numan ni kahandak Tuhan.

Ehe kabantugan si Isa Almasi

⁵ Na ni kapasal junya' bahau ma bay sabbut ku nsini', sa' silay mintu siga malaikat binuwanan me' Tuhan kapatut marinta ndooy, arapun manusiya' du. ⁶ Bo' sikatuwa' du ka suwat njawom kitab, ilooy ma yuk na, "Tuhan, me' noy do' tu haga' manusiya', taggaha' subay na pin kami kinagampangan me' nu? Jayip ku wā kami kinanna me' nu.

⁷ Bana na, ndang bay ginanta' me' nu subay manusiya' diyo' dangkiti' man siga malaikat samantala'. Suga'

pag batnaa, lay na sila buwanan nu sanglit ka kabantugan me' kadari sultan.

⁸ Bo' lay gi nna' nu mimon-mimon ndiyoan kawasa-kapatut da." ‡

Na tiyap-tiyap halling njawom kitab mimon-mimon inanna' ndiyoan kawasa-kapatut manusiya', hati na, ya' luu sa' ya' tapagbayaan me' da. Bana na, ya' lagi baw bay manyatakan mimon-mimon ndiyoan kawasa-kapatut da san sila pinamā' magbaya' ni mimon-mimon. ⁹ Suga' mindoga do' kitabi ni si Isa. Iya ilay bay du ginanta' diyo' man siga malaikat samantala'. Kon na ilay me' looy supaya ya lumingka' do' njawom kabinsanaan sampay matoy kalna' manusiya' sikamimon, tanda' ase' Tuhan ninsila. Dari sabap bay ya nongan umu na man na nanggung dusa tabi, lay na hinduhuran njata' na pudji ka kabantugan mehe.

¹⁰ Na Tuhan ina bay mapayak mimon-mimon maka iya dapu mimon-mimon. Bo' na, iya du bay bagara' subay meka manusiya' dari anak na hampit ni ehe kabantugan na. Pag-anu, man na majatu gara' na, bay ya mapitu Anak na. Bo' lay gi bay ginanta' me' Tuhan subay Anak na ngalingkaan kabinsanaan supaya ya tawop binuwat pa-mmean tabi ka poonan kasalamatan tabi. ¹¹ Dari pagka si Isa bay nutsi' atay tabi, tibuuk na kitabi ka iya. Sangkon Mma' na ina, yana Mma' tabi na du. Dari ilooy na silay kon si Isa ya' iya' ngawnan kitabi ga danganakan na. ¹² Bukti' na, luu njawom kitab bay halling na ni Mma' na, ilooy ma yuk na,

"Baan ku siga danganakan ku pasal ehe kaayaran nu. Bila kami kumpo-kumpo, ngalang ku siga kalangan pudji ningkau." ††

¹³ Maka bay gi ya halling,

"Tikmod ku pangando ku njata' Tuhan." ††

Damikiyan, lay du ya halling,

"Itu na kami ka siga anak Tuhan ma bay hinalap me' na niyaku." †††

¹⁴ Na sila ilay si' ma bay awnan Almasi siga anak Tuhan yana manusiya'. Dari Almasi ilay bay du padari manusiya' supaya tapaglilla' na baran na pinapatoy kalna' kitabi. Dari atas na bay matoy supaya talangkat na kawasa Ibilis njata' tabi. Batan Ibilis ilay ndang man panagnaan lagi poonan kapatoy ni manusiya'. ¹⁵ Maka Almasi ilay bay matoy supaya talakkahan na na tawu tabi ni kapatoy, yana tawu ma me' sapantun bay mahata kitabi halloman tabi llum. ¹⁶ Sangkon tumatanda' na sa' silay maksud Almasi bay pitu nabang siga malaikat. Arapun iya bay pitu nabang kitabi ma initung anak Nabi Ibrahim. †††¹⁷ Sangkon talpaksa' ya bay dari manusiya' me' karuha kitabi du siga danganakan na. Maka talpaksa' du ya ngalingkaan jinis an ka-

‡ Kitab Jabul 8.4-6. †† Kitab Jabul 22.22. ††† Kitab Nabi Isaya 8.17.

†††† Kitab Nabi Isaya 8.18. †††† Njawom kitab, soysoy pitsaya' ni si Isa initung anak Nabi Ibrahim. Ndaun Galatiya 3.29 ka Rom 4.16-17.

† Kitab Jabul 102.25-27. †† Kitab Jabul 110.1.

malasahiyān manusiya' supaya takissa na parasahan tabi. Bo' na, bay tinakdil niya me' looy supaya ya tawop binuwat panghulu' imam ma kanaalla ni hāl Tuhan, maka supaya tasongan na umu na man muwasan mimon dusa tabi. ¹⁸ Sarī gi, sabap bay ya lumingka' njawom jinisan katiksaan ka siga sasat seytan, ilooy na man na pandoy nabang mimon manusiya' ma sinasat.

Si Isa Almasi patingkat man Nabi Musa

3 Na siga danganakan ku, yana suku' Tuhan, kaam ina, me' aku na du, lay na lliyun me' Tuhan pa jawom okoman na. Sangkon kannahun bi na si Isa ma pinagbā' me' tabi ni manusiya' iya rasul Tuhan ka panghulu' imam ma asahan tabi. ² Iya ilay bay magkanaalla majatu mimon ma bay hinalap me' Tuhan niya. Dansusun du karuha na ka bay jaman Nabi Musa bay magkanaalla ngayaran mimon ma ginalla jama luma' Tuhan. ³ Suga' kuwan si Isa, tawop pinaehe labi man Nabi Musa me' karuha tukang buwat luma' mas tawop pinaehe labi man luma' bay patangge na. ⁴ Ya' sina luu luma' bong ya' luu tukang matangge. Damikiyan, ya' du luu oy maka oy na bong sa' Tuhan bay mapayak ka palman na.

⁵ Na kuwan Nabi Musa ilay, kanaalla bay ngayaran siga suku' Tuhan me' karuha tindog ngayaran jama luma' bōs na. Bay pabuwatan na ilay yana sipat ni siga pakaradjaan ma pinalahil me' Tuhan ni batnaa. ⁶ Bo' Almasi baw ilay, sa' ya tindog me' karuha Nabi Musa, arapun iya ilay tud Anak Tuhan mismu kanaalla magtakōk ni siga jama luma' Mma' na. Bo' kitabi na situ initung jama luma' Tuhan basta tattap ja' pangando tabi ni Almasi, maka basta ya' ja' kitabi jamu ngagad ni mimon ma bay njanji' me' Tuhan ni siga suku' na.

Sagannap ma ya' doman pitsaya' ni si Isa, mehe kalugian da

⁷ Sangkon subay kanna tabi suwat njawom kitab, yana panohoan Rū Sutsi' ningkitabi, ilooy ma yuk na, "Llaw tuu, bong kam kale suwara Tuhan, ⁸ daa na pato hasun bi kōk bi me' kadari jaman kabbo'-bboan bi bay nulang kahandak Tuhan. Bbuwatan da sigi-sigi malasu iya ndooy ni lahat lau-lau, batan ya' sila kuhi ngasip ni iya."

⁹ Yuk Tuhan pasal sila, "San meka na pabuwatan kahaylan-haylan bay pinō' me' ku ninsila, masi sila bay nuway-nuwayan pasensiya ku me' da ya' ngasip.

¹⁰ Sangkon tud bay lasu ku ninsila. Mpatpū' taun na ku bay natasan arat da me' looy ndooy ni lahat lau-lau. Nda' ku, jawom atay da, doman ja' sila magsi'. Tud bay awam sila ni kahandak ku ka arat-tabiāt ku.

¹¹ Dari ni kalasu ku, lay na ga sila subalihan ku, basta ya' na sila padari ku paasok pa jawom pahaliyan ku." †

¹² Sangkon siga danganakan, iyakin kam taggaha' luu laat njawom pamiki bi moo kam ya' pitsaya' ni kabanahan sampay man bi na nikutan Tuhan sabanna ma llum saumu. ¹³ Sangkon llaw pa dangallaw, padpad luu gi waktu, sipaintom-paintom na pin kam supaya kam ya' tadupang me' napsu bi sampay man bi kapagdusa. Ilagan bi dī bi taggaha' patohas na baw kōk bi sampay man bi ya' na kuhi mean kahandak Tuhan.

¹⁴ Basta ina ya' ja' labbahan tabi pangando tabi ni Almasi ngabut sampay pa katapusan, masti' hampit ja' kitabi ni mimon supaat na.

¹⁵ Sangkon, daa na takupan tabi ilooy ma bay sabbut ku si' man jawom kitab, ilooy ma yuk na, "Llaw tuu, bong kam kale suwara Tuhan, daa na pato hasun bi kōk bi me' kadari jaman kabbo'-bboan bi bay nulang kahandak Tuhan." ††

¹⁶ Kitabi itu, ndang katoonan tabi na du, tud lay takale kabbo'-bboan tabi suwara Tuhan jaman da bay binoo me' Nabi Musa palakka man Ejjip. Salla na, ya' sila kuhi mean kahandak Tuhan. ¹⁷⁻¹⁸ Sangkon tud bay lasu Tuhan ninsila njawom mpatpū' taun jaman looy. Dari man sabapan bay kadarihan da ya' bay ngasip ni kahandak Tuhan, lay na sila subalihan Tuhan ya' na dari paasok saumu pa jawom pahaliyan ma bay halli' na ninsila. Pag toklas na, lay na ja' sila matoy ndooy ni lahat lau-lau ya' magluma'. ¹⁹ Maka tabista tabi na du, poonan da ya' bay kapaasok sabap ya' sila pitsaya' ni palman Tuhan ninsila.

Luu pahaliyan ni sagannap ma pitsaya'

4 Na san me' looy bay katuwa' ni kabbo'-bboan tabi, masi du situ luu pahaliyan ni timpu batnaa ma bay njanji' me' Tuhan ndean siga suku' na. Suga' paliksaun bi do' dī bi bong tud luu na kam njawom pahaliyan looy, taggaha' luu na pin kam ya' gi bay paasok. ² Batan kitabi pun itu, lay na du kale umanat mahap pasal pahaliyan bay hinalli' ningkitabi me' karuha umanat bay takale le' kabbo'-bboan tabi. Sat na ja' kuwan ninsila, ya' sila bay kapaasok sabap ya' sila bay pitsaya' ni umanat Tuhan ninsila. ³ Bo' ningkitabi, sagannap ma pitsaya', kapaasok na pa jawom pahaliyan ma bay hinalli' me' Tuhan ni suku' na. Bo' sagannap ma ya' pitsaya' ina, niya' luu dapat da paasok. Mamintang ja' kam ni bay halling Tuhan pasal kabbo'-bboan tabi ma ya' bay pitsaya', yuk na,

† Kitab Jabul 95.7-11. Pahaliyan Tuhan ma ya' bay taasok me' kabbo'-bboan bangsa Yahudi yana Kanan, disu lahat ayad ma bay hinali' me' Tuhan ninsila ni bay jaman Nabi Musa. Suga' Kanan ilay yana sipat sadja' ni pahaliyan sabanna ma taasok na ni batnaa le' sagannap ma mme' ni si Isa Almasi. Me' kasohean ngahati pahaliyan sabanna looy, yana kagakan ka kasannangan jawom atay ma takole' me' sagannap ma pitsaya' ni palman Tuhan ka mean kahandak Rū Sutsi'. †† Kitab Jabul 95.7-8.

“Ni kalasu ku ninsila, lay na ga sila subalihan ku, basta ya' na sila padari ku paasok pa jawom pahaliyan ma bay hinalli' me' ku ninsila.” †

Ni sabana na, inawnan pahaliyan ilay, ndang luu na bay pinanyap jaman Tuhan bay mapayak mimon-mimon. ⁴ Batan yuk njawom kitab,

“Pag taabut ni kapitu' ngallow, lay na Tuhan pahali, batan lay na magjatu mimon pabuwatan na.” ††

⁵ Sangkon, indanan bi na palman ma bay sabbut ku si' pasal jama ma ya' pitsaya', ilooy ma yuk Tuhan, “Basta ya' na sila padari ku paasok pa jawom pahaliyan ma bay hinalli' me' ku ninsila.”

⁶ Kon ilay Tuhan bay magpalman me' looy batan kabbo'-bboan tabi ilay, san lay na binaan umanat mahap pasal pahaliyan looy sampay sinoho' paasok, ya' du sila bay ngasip. Suga' ni masa batnaa, luu na pahaliyan sarī. Maka buka' na lawang na man manusiya' paasok. ⁷ Sangkon, amay-amay bean tabi na suwat njawom kitab, ilooy ma yuk na, “Llaw tuu, bong kam kale suwara Tuhan, daa na pato-hasun bi kōk bi.”

Bitsala looy ilay si' bay sinuwatan me' Nabi Daud hatusan taun na paddus bay jaman kabbo'-bboan tabi ya' ngasip ni Tuhan. Maksud suwat Nabi Daud ilay man mahati ni jama luu gi masa sarī bay ginanta' me' Tuhan man manusiya' kapaasok pa jawom pahaliyan na, yana batnaa na situ.

⁸ Dari katoonan tabi na, pahaliyan sabanna sa' silay ndooy ni Kanan man si Jasuwa ‡ bay moo kabbo'-bboan tabi. Bong si' ilay ndang lahat looy pahaliyan sabanna bay awnan Tuhan, masti' ya' na ya bay mahati ni jama ga luu gi masa bay ginanta' me' na man manusiya' paasok pa jawom pahaliyan na. ⁹ Sangkon pag batnaa, tabista tabi na luu na pahaliyan sarī man siga suku' Tuhan paasok ni timpu batnaa. Dari luu na du dapat tabi pahali me' karuha Tuhan bay pahali ni kapitu' ngallow pus na bay mapayak mimon-mimon. ¹⁰ Na soysoy ina bay paasok pa jawom pahaliyan sabanna ma bay hinalli' me' Tuhan ni suku' na, malaingkan patagong na sila mangasa ni hulasingā' da magtaat man da initung intong. Dari ko ngawon, boho' da kapahali ni bay pabuwatan da me' karuha Tuhan bay pahali pus na bay mapayak mimon-mimon. ¹¹ Sangkon, daa na kitabi paagak paasok pa jawom pahaliyan looy. Daa na kitabi ngakig kabbo'-bboan tabi ma ya' bay pitsaya' ka ya' bay ngasip ni palman Tuhan taggaha' sampay kitabi pun ya' na du kapaasok.

¹² Na palman Tuhan ina kawasahan bo' kabuwan gi kaallum bahau. Dari ko ngawon, palman na tawom gi man katali' batan ngassob sina pa jawom atay tabi

† Kitab Jabul 95.11. †† Panagnaan ni Awwal Jaman 2.2. ‡ Si Jasuwa ilay bay kawakilan me' Tuhan magtakōk ni bangsa Israil, ganti' Nabi Musa.

sampay pa nyawa tabi. Maka palman na ina, inaa na man tabi mindoga bong mahap atawa maat pamiki tabi ka niat atay tabi. ¹³ Tuhan ina ya' talimbuhan. Mimon-mimon masti' takita na ja'. Bo' na, iya na sina mintu man tabi paawop magsabanna ni mimon bay pabuwat tabi.

Si Isa panghulu' imam tabi ma asahan tabi

¹⁴ Lipara luu du panghulu' imam asahan tabi ma ya' luu sibu' sabanding na, lay na duhu' pilay pa sulga', yana si Isa Almasi, Anak Tuhan. Sangkon, subay ya' labbahan tabi ilooy ma kinapitsayaan me' tabi pasal iya. ¹⁵ Me' iya ina panghulu' imam tabi, tahati na ku-lang kawasa manusiya' man nagga' siga sasat seytan. Takissa na parasahan tabi sabap iya mismu lay du lumingka' ni jinisan sasat seytan me' karuha ningkitabi du. Sat na ja' kuwan niiya, ya' luu dusa na samasakali. ¹⁶ Dari pagka luu na panghulu' imam asahan tabi ma ya' luu sibu' sabanding na, daa na kitabi loman maku tabang pa Tuhan yana poonan ase'. Batan iya ina manimbang ningkitabi maka iya du muwanan kitabi tabang sumilan-sumilan gunahan ningkitabi.

5 Na maruhu', tuktuk luu panghulu' imam bay pinene' binuwat wakil bangsa Yahudi, iya na bay utusan da pa Tuhan. Iya tukang nong jakat ka siga kulban pa Tuhan supaya taampun Tuhan na siga Yahudi ni bay dusa da. ² Maka panghulu' imam ina, takissa na parasahan siga raayat na bong luu bay magsi' ni kaawam da, batan iya pun luu du salla na. ³ Maka pagka dusahan du ya, sarī man nong siga kulban para ni siga raayat na, talpaksa' du ya nong kulban para ni dī na.

⁴ Ni hāl me' mene' panghulu' imam, ya' dari jama mene' dī na ni ntan bantug me' looy. Ilooy du dari mene' yana Tuhan mismu me' bay karuha jaman na bay mene' Imam Harun. ^{†15} Damikiyan Almasi pun, ya' du ya bay mene' dī na panghulu' imam man na maehe dī na. Ilooy ya bay mene' iya yana Tuhan, batan bay magpalman Tuhan niiya, “Kau ina Anak ku. Labba man llaw tuu tumatanda' na aku Mma' nu.” ‡

⁶ Maka yuk Tuhan niiya, “Kau ina imam saumu-umu. Pagkaimam nu me' karuha pagkaimam si Melkisedek.” ††

⁷ Na jaman si Isa ntuu ni junya', daran ya maku duwaa maka tamūd njawom duwaa na ngattap na ga bohe' mata na sambayan na killahap. Bbuwatan na nganjunjung pa Tuhan batan isu-isu Tuhan kasalamat

†† Imam Harun ilay yana kaka' Nabi Musa. Iya bay duhu'-duhu' pinene' me' Tuhan binuwat panghulu' imam ni bangsa Hibrani.

‡‡ Kitab Jabul 2.7. ††† Kitab Jabul 110.4. Si Melkisedek ilay panghulu' imam ni bay jaman Nabi Ibrahim. Ndaun Panagnaan ni Awwal Jaman 14.18-20.

iya man kapatoy na. Dari sabap iya jama lilla' ja' pa Tuhan, lay du bay pinaruli duwaa na. ¹⁸ Iya ilay, san ya Anak Tuhan, lay du ya lumingka' njawom jinisan kabin-sanaan supaya takissa na parasahan manusiya' mean kahandak Tuhan tanne-pasu'. ⁹ Dari pagka wā ya mme' ni kahandak Tuhan, tanda' ya' luu salla na, lay du ya dari poonan kasalamatan ma natas saumu-umu para ni sikamimon ma ngasip niiya. ¹⁰ Sampay lay gi ya pinene' me' Tuhan binuwat panghulu' imam me' karuha pagkaimam si Melkisedek.

Palbiantan ni sagannap ma ya' gi taggu iman da

¹¹ Sarī man naa, meka gi situ si' karomanan ku tinō' ningkaam, suga' ya' mura-mura me' mahatiyan kaam sabap bilod kam. ¹² Bistahun bi do', hallom looy na kam bay mme' ni si Isa, subay si' pandoy na kam noan jama. Bo' kaam itu, subay na pin pinagbalik-balik tinoan hāl Tuhan ma subay si' ndang katoonan bi na. Sibudu' du karuha bi ka anak-anak ma subay na pin pinaduru', ya' gi kakakan sumbalian. ¹³ Jama ina ma masi kulang pangahati da ni palman Tuhan pasal kain-tongan, sibudu' du karuha da ka anak-anak diki' subay na pin pinaduru'. ¹⁴ Bo' jama ma nganna sampay tat-tap mean kabanahan, malaingan biyasa na sila nilang tō' ma mahap ka tō' palsu. Sila ilay me' sapantun jama mehe na ma takaya da na mangan sumbalian.

6 Sangkon, ddong na kitabi kataddasan ni tō' ma ndang lay na takole' tabi jaman tabi bahau bay mme' ni Almasi. Palanja na kitabi pa pangahati lawom mari pataggu na iman tabi. Ibaratan buwat luma', bong kita lay na matangge tehng, san kita ya' na matangge pabalik. Hati na, san ya' na pagsibalik-balik tabi tō' ma ndang katoonan tabi na. Awnan ku ilay si' yana hāl me' sapantun nawbatan dusa, pangando pa Tuhan, ² ka hāl mandi, hāl nappak bumbunan jama maka hāl me' manusiya' pinakallum pabalik sampay hāl me' Tuhan motangan hukuman ma natas saumu-umu njata' manusiya'. ³ Sangkon, bong si' nugut ja' Tuhan, sampunan tabi na pangahati tabi ni hāl Tuhan ⁴⁶ mari song patacko' na pin pangando tabi ni Almasi. Batan bong ina jama lay na ngalabbahan pangando da niiya, siya-siya sila.

Bistahun bi do', lay na sila pingka' pinadantaan pamiki da, maka lay na takissa da kaayaran ladjiki' †† man sulga' ma ya' luu sibudu' sabanding na. Sampay lay na sila pinaasokan Rū Sutsi'. Sarī gi, lay na sila ngissa kaayaran ma bay njanji' njawom palman Tuhan. Sampay lay na sila ngissa kawasa njata' da sasang da njawoman pamarinta Tuhan ma bahau ja' takka ni masa tuu.

† Hati na, pag patoy si Isa, lay du ya pinakallum pabalik tanda' lay du pinaruli duwaa na. Ndaun Kitab Jabul 21.2-5. †† Ladjiki' ma inawan yana si Isa Almasi atawa Rū Sutsi' atawa kasalamatan njata' si Isa Almasi. (Ndaun Yahiya 4.10 maka Salsila siga Rasul si Isa Almasi 1.4 ka Epesus 2.8.)

Na bong ilay ga jama me' looy lay na patatak, tunmanūn na silay me' da pinatawbak balik sabap sibudu' sila ka bay ngalansang Anak Tuhan ta' tehng pabalik. Batan man sabapan da, awon si Isa binuwat na ga kalabbian.

⁷ Na kitabi itu manusiya' me' kadari huma njawom panguwan. Kasohean tana' ni huma looy mura ja' inassob. Bo' na, tinanom na buwa' ja' paayad. Tana' me' looy ilay mehe kapansahaliyan na ni jama ma bay tanom. Bo' na, sinupaatan gi me' Tuhan. ⁸ Suga' kasohean tana' ni huma looy gam pin katomoan lumput itingan. Tana' me' looy ilay ya' luu pūs na. Pag toklas na, sinumpaam sampay tinunu na ddas ka tinanom na.

⁹ Siga kakasi ku, san ku ilay si' bay halling me' looy, ni bistahan ku, sa' baw lay tuwa' pa kaam me' karuha tana' looy ma ya' luu pūs na. Batan tatantu ku iya pabuwat bi kaayaran ma sikatuwa' ka jama ma salam na. ¹⁰ Tuhan ina intong. Sangkon mimon kaayaran bay pabuwat bi ya' luu takupan na. Takita na du sina ase' bi niiya sabap me' bi nabang ni siga pagkahi bi suku' si Isa ngabut sampay batnaa. ¹¹ Kainagon kami itu tiggohan bi na pin buwat me' naa halloman bi llum supaya tantu takole' bi mimon ma hinolat me' bi man Tuhan. ¹² Ngkon ina kam paintoman ku supaya kam ya' jamu makutu' kahandak Tuhan. Akigun bi ja' sagannap ma ya' jamu mangando pa Tuhan sampay natasan jinisan kasusahan kalna' iya. Jama me' sila ina, takole' da siga supaat bay janji' Tuhan ni suku' na.

Janji' Tuhan siguru tinuman

¹³ Intomun bi bay jaman Tuhan nganjanji' ni Nabi Ibrahim. Taabut Tuhan napa, pagka ya' luu awon langkaw labi man niiya, lay na ja' ya napa makoy awon na mismu. ¹⁴ Janji' na ni Nabi Ibrahim, yuk na, "Supaatan ta ko maka buwanan ta ko panubu' lipat man lipat." ‡

¹⁵ Dari si', pagka ya' bay kuhi jamu Nabi Ibrahim pit-saya' san ya bay hallom ngagad, lay du bay takole' na ilooy ma bay njanji' niiya.

¹⁶ Na tabiat manusiya' bong sila doman kinapit-sayaan, napa sila ni awon Tuhan batan basag gi kawasa na man ninsila. Dari pus da napa, ya' na luu pagjawapan da. ¹⁷ Tuhan pun, kainagon na subay tumatanda' du ya' kuhi baluba bay janji' na ni siga suku' na. Sangkon lay du ya bay napa. ¹⁸ Dari luu duwa pakaradjaan ma ya' tabaluba saumu, yana janji' Tuhan ka sapa na. Batan tunmanūn me' Tuhan karapatan. Sangkon kitabi ma lay na paasok pa jawom okoman Tuhan, ya' na maglumba me' tabi ngaholat kole' mimon ma bay janji' Tuhan ningkitabi. ¹⁹⁻²⁰ Holat tabi ina me' karuha bahudji' ngagot ni tana' diyo' mari kitabi ya' usik man okoman Tuhan. Kon luu holat tabi batan

‡ Panagnaan ni Awwal Jaman 22.16-17.

luu na pag-asa tabi, yana si Isa Almasi. Iya ilay panghulu' imam tabi. Bo' pagkaimam na ina sibuh karuha na ka ni si Melkisedek, ya' luu katapusan na. Si Isa ilay lay na duhu' man kitabi paasok pa jawom Lugar Pinakasutsi' ni pag-awpan Tuhan mari kitabi mahap na pa Tuhan. Sangkon ya' na kitabi alang-kapalang paawop pa Tuhan.

Pagkaimam si Melkisedek

7 ¹² Na si Melkisedek ilay yana sultan ndooy ni disu दौरा inawnan Salam matto'. Maka imam du ya man kahandak Tuhan Mahatinggi. Iya na silay bay nampang ga Nabi Ibrahim lān da mole' bay maā siga sultan ka baanan sundalu da ni bono' mehe. Bo' iya gi man Nabi Ibrahim bay muwan sabahagi' sapū ni mimon alta' ma bay takole' na paddus bono' looy. Maka lay gi ya nupaatan Nabi Ibrahim.

Na hatiyan awon Melkisedek ilay yana "sultan intong". Maka ginalla du ya "Sultan Kasannangan" sabap awon दौरा na yana Salam, hatiyan na kasannangan.

³ Si Melkisedek ilay sa' me' kaimaman ilooy kasohean. Ya' luu indu'-mma' na atawa usuwan kabbo'-bboan na. Damikiyan, kaallum na ya' du luu panagnaan na maka ya' du luu katapusan na. Batan me' Anak Tuhan du ya mag-imam saumu-umu.

⁴ Bistahun bi do' ehe kapatut si Melkisedek. Minsan Nabi Ibrahim pinakatanyag ni kabbo'-bboan tabi bangsa Yahudi, lay gi ya nong sabahagi' sapū ni mimon alta' bay takole' ni bono' looy ni si Melkisedek.

⁵ Na bong ni sara' Nabi Musa, ilooy du bay inuwakilan mag-imam yana sagannap siga panubu' si Libay. † Maka sila du bay inuwakilan nambut sabahagi' sapū ni bay usaha siga pagkahi da panubu' Nabi Ibrahim.

⁶ Suga' ni waktu ga Nabi Ibrahim ka si Melkisedek bay sitammu, kuwan pagkaimam si Libay, ya' gi luu sabap lawak kaduhuan jaman ga Nabi Ibrahim man si Libay. Dari san si Melkisedek sa' panubu' si Libay, ndang iya na mman Nabi Ibrahim bay nong sabahagi' sapū. Pag-anu, lay gi ya nupaatan Nabi Ibrahim.

Na Nabi Ibrahim ilay, san iya na bay njanjian me' Tuhan, ⁷ tumatanda' patingkat gi si Melkisedek man iya. Batan tiyap-tiyap ina jama ngantanan kapatut nupaat, masti' langkaw gi ya man ilooy ma supaatan na.

⁸ Sarī gi, ni kapasal siga panubu' si Libay ma bay binuwat imam sampay magpanambut sabahagi' sapū man siga raayat da, luu gi du masa da matoy. Bo' si Melkisedek, yuk njawom kitab, illum ya saumu-umu.

⁹ Lagi' na, dari ko ngawon, minsan si Libay mismu, yana bbo' kaimaman ma magpanambut sabahagi' sapū, tabilang du ya bay tabe' ni Nabi Ibrahim bay nong sabahagi' sapū ni si Melkisedek. ¹⁰ Batan jaman

† Si Libay ilay yana disu njawom sikasapu-duwa anak Nabi Ya'kub ma lalla. Kuwan Nabi Ya'kub, yana anak Nabi Isahak, yana anak Nabi Ibrahim.

Nabi Ibrahim bay sitammu ka si Melkisedek, san ya' gi bay pinamaddihan si Libay, bilang ndang isi Nabi Ibrahim na du ya batan Nabi Ibrahim yana bbo' tuut na.

Pagkaimam siga panubu' si Libay ginantian ka pagkaimam me' ni si Melkisedek

¹¹ Na ni bay jaman sara' bay ndean Nabi Musa, si Harun ka ga pagkahi na panubu' si Libay bay inuwakilan mag-imam. Maka bay sinuku' ninsila noan siga raayat da sara'. Suga' pagkaimam da ya' bay kasutsi' ni pangatayan siga raayat da. Bong si' ilay bay na takaya me' pagkaimam ga si Harun nutsi' pangatayan jama, san Tuhan ya' na bay nganggantian pagkaimam da ka pagkaimam me' ni si Melkisedek. ¹² Sangkon pagka lay na ginantian pagkaimam siga panubu' si Libay, damikiyan sara' da pun subay du ginantian.

¹³⁻¹⁴ Na pagkaimam man bay ngangganti' yana pagkaimam Papu' tabi si Isa Almasi. Pagkaimam na ilay, tumatanda' sarī na batan panubu' si Juda ya, sa' ya panubu' si Libay. Bo' halloman kabbo'-bboan tabi njawman sara', ya' bay luu san disu panubu' si Juda bay pingka' mag-imam. Sarī gi, jaman Nabi Musa mit-sala hāl imam, ya' du bay sabbut na paglūng si Juda.

¹⁵ Lagi' na, tumatanda' gi lay na ginantian pagkaimam siga panubu' si Libay sabap luu na bay pō' panghulu' imam bahau ma sibuh du karuha na ka si Melkisedek.

¹⁶ Awnan ku Papu' tabi si Isa. Maka me' na bay dari imam, sa' man poonan usuwan me' ilooy ma bay tinaat njawom sara'. Arapun iya bay dari imam sabapan kaallum na ma ya' luu katapusan na, tanda' ehe kawasa na. ¹⁷ Bo' sikatuwa' du ka palman njawom kitab pasal Almasi, ilooy ma yuk Tuhan, "Kau ina imam saumu-umu. Pagkaimam nu sibuh du karuha na ka pagkaimam si Melkisedek." ††

¹⁸ Sangkon subay tahati tabi, bong inawnan pagkaimam maruhu' ddas ka jinisan sara' na, lay na ginantian me' Tuhan sabap ya' luu kawasa na nalamat manusiya'. Maka ya' na luu kapansahaliyan na.

¹⁹ Batan ya' luu njawom sara' ma kasutsi' ni pangatayan manusiya' supaya sila mahap na pa Tuhan. Sangkon lay na Tuhan muwanan kitabi pag-asa mas mahap man sara' man tabi mahap na niiya. ²⁰⁻²¹ Pag-asa tabi ina yana si Isa Almasi. Iya ilay, taabut na bay inuwakilan magpanghulu' imam ma asahan tabi, lay gi Tuhan napa, yuk na ni Almasi, "Aku itu Magbaya'. Sapahan ku na, basta kau na imam saumu-umu. Bo' ya' na situ baluba ku."

Bo' siga imam lakka man panubu' si Libay ilay, ya' bay pingka' sapahan Tuhan me' looy jaman da bay binuwat imam. ²² Dari sabapan sapa Tuhan, lay na si Isa dari poonan man tabi katantu luu na pagsulutan ba-

†† Kitab Jabul 110.4.

hau antara' Tuhan ka siga suku' na. Bo' tā bidda' kaayan na man pagsulutan sibuwa.

²³ Na maruhu', meka panubu' si Libay bay pingka' mag-imam, batan tuktuk luu disu matoy, luu na baw pasunu' ganti' na. ²⁴ Bo' pagkaimam si Isa ilay, ya' na luu ganti' na sabap llum ya saumu-umu. ²⁵ Sangkon, tapajatu na na banahan nalamat sagannap ma doman mahap na pa Tuhan, basta sila pitsaya' ja' niiya. Iya ilay llum saumu-umu maka wā ya makuhan sila timbang pa Tuhan.

²⁶ Danan si Isa ilay tawop binuwat panghulu' imam ma asahan tabi sabap sutsi' ya. Ya' luu sutsutan njata' na maka ya' luu tamak na. Ya' ya bay pingka' mme' me' uwahan siga baldusa. Maka sa langkaw-langkaw langit, mas langkaw gi kabantugan na ka kapatut na. ²⁷ Ya' ya sibu' ka kaimaman panubu' si Libay ma subay na pin nongan kulban pa Tuhan llaw-llaw. Bbuwatan da duhu' nong para ni dusa da mismu, bo' da nong para ni dusa siga raayat da. Bo' ni si Isa ilay, sakayi labba du ya bay nongan umu na bilang kulban para ni dusa mimon manusiya'. San ya' na binalikan saumu. ²⁸ Bo' sagannap ma bay inuwakilan magpanghulu' imam njawman sara' Nabi Musa, sali'-sali' sila manusiya' sadja' ma ndang dusahan pa Tuhan. Kaha-pan, hallom maka hallom na, lay na baw Tuhan napa subay Anak na inuwakilan magpanghulu' imam saumu. Bo' Anak na ina ya' luu dusa na atawa salla na samasakali.

Panghulu' imam ma asahan tabi ka pagsulutan bahau antara' Tuhan ka suku' na

8 Na hantak bitsala ku ilay si', luu na panghulu' imam asahan tabi ma lay na ningkō' ni bihing Tuhan Sangat Kawasa huwin pa kawnan ndooy ni sulga'. ² Ndooy na ya mag-imam ni Lugar Pinakasutsi', yana langga sabanna ma bay pinatangge me' Tuhan, sa' bay pinatangge me' manusiya'. ³ Dari pagka ndang tinaat ni soysoy panghulu' imam nong siga jakat ka ga kulban pa Tuhan, malaingkan subay du luu sinongan pa Tuhan me' panghulu' imam ma asahan tabi.

⁴ Na bong si' ilay Almasi masi gi luntuu ta' junya', ya' du ya kapag-imam batan bay tinaat njawom sara' Nabi Musa, isu-isu panubu' si Libay dari mag-imam ni langga sampay nong siga jakat pa Tuhan. ⁵ Suga' langga looy ilay ni junya' sampay siga taat kaimaman matto' yana bay sipat sadja' man nabangan kitabi ngahati hāl Tuhan. Sangkon, ya' gi ga Nabi Musa bay buwat langga da ndooy ni lahat lau-lau ya' magluma', yuk Tuhan niiya, "Amay-amay subay sibu' banahan hātan na ka mimon bay pakitahan ku kau ndooy ta' punu." †

† Kitab Tawrat, Kalakka 25.40.

⁶ Na inawnan pabuwatan ma bay hinalap me' Tuhan ni si Isa mag-imam, mas hagaan man pabuwatan kaimaman maruhu'. Damikiyan, pagsulutan ma bay pinō' me' si Isa antara' Tuhan ka suku' na, mas hagaan du man pagsulutan sibuwa. Batan siga pakaradjaan bay janji' Tuhan ni pagsulutan tuu ma bahau, masti' mas mahap man siga ilooy ma bay njanji' ni pagsulutan sibuwa. ⁷ Bong si' ilay ya' bay luu kulang pagsulutan sibuwa, malaingkan ya' na silay bay ginantian ka pagsulutan bahau. ⁸ Suga' ndang katoonan Tuhan luu kulang pagsulutan sibuwa. Sangkon yuk na, "Luu sina masa ni sinōng buwanan ku siga panubu' si Israil ka siga panubu' si Juda †† pagsulutan bahau. ⁹ Bo' ya' na sina mintu sibu' hantang na ka pagsulutan kami ka kabbo'-bboan da jaman da bay pagmundaan ku pō' man Ejip. Jaman looy ilay, ya' sila bay kanaalla mogbogan pagsulutan kami. Sangkon bay sila tikutan ku.

¹⁰ Na pagsulutan kami ina mintu ka siga panubu' si Israil me' tuu karuha na: Nna' ku na sina mintu siga sara' ku njawom pamiki da. Maka suwatan ku na njawom atay da. ‡ Aku na sina mintu Tuhan da maka suku' ku na sila.

¹¹ Dari ya' na sina mintu sila husa' noan pagkahi da atawa ga danganakan da pasal aku. Batan labbasakayi sila ndang lungbid na sina mintu ka aku, balkanan sa' balkanan.

¹² Ni waktu looy, panimbangan ku na sina mintu sila san meka kalaatan da. Ya' na intom ku dusa da." ††

¹³ Na pagka Tuhan bay mā' luu pagsulutan bahau pasunu' bbos-bbos, hatiyan na, sōng katis na timpu pagsulutan sibuwa. Dari ya' na luu kapansahaliyan na.

Langga bangsa Israil matto'

9 Na njawom pagsulutan sibuwa ilay, luu siga aturan bong pooy me' kabbo'-bboan tabi numba. Maka luu du langga ma bay pabuwat da ka kuwit hayop. ² Na njawom langga looy ilay si', luu duwa bilik na. Kuwan ilooy ma duhu' inasok, ginalla Bilik Sutsi'. Ndooy ilay, luu palitaan ka lamisahan man da magpanganna' tinapay ma sinongan pa Tuhan. ³ Man jama paasok pa jawom bilik looy luu kultina. Maka ndooy ni kokan bilik looy luu du kultina ni sallangan bilik looy ka bilik ni kaduwa na ma ginalla Bilik Pinakasutsi'. ⁴ Njawom Bilik Pinakasutsi' luu lamisahan mmas man nunu bbūg. Maka luu du ndooy baul ginalla Baul Pagsulutan bay nilangkupan ka mmas pa jawom pa poan. Njawom baul looy luu disu katsa' mmas isihan makanan

†† Si Israil me' Tuhan ngawnan Nabi Ya'kub. Kuwan si Juda ilay, disu anak na. Bo' si Isa yana panubu' si Juda. Soysoy mme' ni si Isa initung siga panubu' si Israil ka si Juda. ‡ Hatiyan na, bbos-bbos pinaasokan na sila Rū Sutsi' ma muwanan sila pangahati ni kahan-dak Tuhan sampay gaos ka dawom mean kahandak na. †† Kitab Nabi Jeremaya 31.31-34.

inawnan manna. † Maka luu du tungkud Imam Harun ma bay pingka' pinasuring me' Tuhan. †† Maka luu du njawom baul looy siga batu pepan looy ma duwa bay man nuwatan siga panohoan Tuhan ni Nabi Musa. ⁵ Ni tangkop baul looy luu duwa jama-jama siawop ginalla Serabim Sahaya' Tuhan. Sila ilay yana sipat luu Tuhan ndooy. Sali'-sali' luu pikpik da bay pinabakkut pa duhuan da man namingan tangkop baul looy ma ginalla Lugar Kaampunan. Tangkop looy ilay, ndooy na man mesekan laha' kulban supaya inampun na me' Tuhan bangsa Israil ni bay dusa da. Suga' ddong na do' ku nuntutan kaam hāl me' looy batnaa.

⁶ Dari me' looy na silay si' kadari njawom langga looy matto'. Kuwan siga imam, bbuwatan da llaw-llaw paasok pa jawom bilik looy ma duhu' buwat ma bay tinaat ninsila. ⁷ Suga' bong ni bilik ni kaduwa, yana Bilik Pinakasutsi', bā' njawom sara' Nabi Musa, ya' luu dari paasok sarī man panghulu' imam, bo' sakayi du njawom dantaun. Maka taabut na paasok, subay luu boo na laha' kulban sinongan pa Tuhan para ni dusa na mismu ka dusa siga raayat na, dusa ma tasayu sampay ma niya'.

⁸ Dari sabap me' looy si', pinalahil na me' Rū Sutsi' ningkitabi inaa halloman jama njawman pagsulutan sibuwa, ya' luu dapat da paasok pa jawom Lugar Pinakasutsi' ni awpan Tuhan. ⁹ Sarī gi, langga looy ilay matto' sampay mimon ma tinaat ndooy yana siga sipat sadja' ni siga pakaradjaan ma bay binakbul njata' Almasi bbos-bbos. Batan ni sabana na, san jama bay nong siga jakat ka kulban pa Tuhan, masi du ya' bay kasutsi' ni atay da. Sangkon masi luu njawom hona'-hona' da ga dusahan gi sila pa Tuhan. ¹⁰ Sarī gi, siga aturan ma bay bogbogan da ilay tuwa' pa hāl ma ya' ngotab pa jawom atay, me' sapantun aturan hāl makanan ka inuman sampay jinisan pandihan. San pooy me' mogbogan siga aturan me' looy, ya' du kasutsi' ni atay. Suga' talpaksa' baw ninsila mogbog ngkod-ngkoran ya' gi bay pinasampay pagsulutan bahau.

Laha' si Isa yana kasāhan ni pagsulutan bahau antara' Tuhan ka manusiya'

¹¹ Lipara, bay na pitu Almasi sampay lay ya dari panghulu' imam ma asahan tabi. Dari takissa tabi na siga supaat poonan pagsulutan bahau ma bay pinasampay me' na. Kuwan langga man na bay paasok mag-imam, patingkat man langga kabbo'-bboan

† Manna yana makanan me' dagbos bastila' kayu ginigi bay llabu' me' Tuhan man ta' langit man makan bangsa Israil ni palanan da matto'. †† Tungkud Imam Harun yana disu njawom sapu-duwa tungkud siga pa-mmean bangsa Israil bay inanna' njawom langga da dambahangi. Yuk Tuhan ni Nabi Musa, "Soysoy tungkud na nuring, iya na lalla ma pene' ku binuwat panghulu' imam bangsa Israil." Pag sayu, takita da na tungkud si Harun du bay nuring, bo' ddas gi ka buwa' na tahak lagi.

tabi. Langga ma bay asok na, ya' luu kulang na sabap sa' manusiya' bay matangge. Intong na, sa' silay me' siga pakaradjaan ni junya' tuu. ¹² Dari me' Almasi bay paasok ni Lugar Pinakasutsi' ndooy ni sulga', ya' na ya bay moo laha' kambing atawa laha' sapi' lalla. Iya bay boo na, yana laha' na mismu. Maka iya bay paasok, sakayi labba du, sa' na me' karuha siga panghulu' imam matto' talpaksa' taun pa taun paasok ni Bilik Pinakasutsi'. Maka man sabapan laha' na bay tumpa, lay ya nanggung mimon dusa manusiya' supaya luu na lawang man da salamat saumu-umu.

¹³ Maruhu', njawman aturan pagsulutan sibuwa, bila baran jama tamakan sabap me' da bay kasagid mayat atawa bay buwat haram, subay sila sinutsi'. Me' nutsi' sila, subay pinesekan baran da me' imam ka laha' kambing ka laha' sapi' lalla sampay abu sapi' danda ma bay tinunu. ¹⁴ Na bong laha' hayop kasutsi', labi na bong laha' Almasi sa' kasutsi'. Batan laha' Almasi ina kasutsi' sampay ni hona'-hona' tabi ma bay tamakan sabap me' tabi bay maabak jinisan ma katiksa' ni nyawa tabi. Dari man kawasa Rū Sutsi' ma luu saumu-umu, lay na Almasi nongan umu na pa Tuhan bilang kulban ma ya' luu salla na. Kon na buwat me' looy supaya bean tabi na kahandak Tuhan.

¹⁵ Sangkon Almasi ilay, iya na bay mō' pagsulutan bahau antara' Tuhan ka suku' na. Batan ni jata' kapatoy na, lay na puwasan na mimon dusa tabi bay ngalangga siga sara' ni pagsulutan sibuwa. Dari sagannap ma bay lliyun pa jawom okoman Tuhan, takole' da na mimon supaat ma ndang bay njanji' me' Tuhan ni suku' na. Sila ina me' sapantun jama bay kole' pusaka mehe ma natas saumu.

¹⁶ Na jama altaan ina, bong bay buwat suwat pusaka, me' tuu aturan na: Subay lai na ya matoy bo' takole' pusaka na me' jama ma bay pinene' pinusakahan njawom suwat. ¹⁷ Batan ya' gi sina llum kapatut suwat wakil pusaka ngkod-ngkoran ya' gi bay matoy jama ma dapu alta'.

¹⁸ Damikiyan, ni hāl pagsulutan sibuwa antara' Tuhan ka ga suku' na ni bay jaman Nabi Musa, subay du luu bay matoy bo' na sā pagsulutan looy. Dari si', luu du bay matoy, yana hayop bay sinumbali' supaya sā pagsulutan looy. Me' tuu salsila na: ¹⁹ Pag lupus Nabi Musa bay matsahan siga raayat na sara' ni pagsulutan sibuwa, kitab sara' looy sampay mimon raayat na lay bay pesekan na ka laha' siga sapi' lalla ka laha' siga kambing bay sinakotan bohe'. Man na bay mesek, batang jambangan hisop bay llagotan bū bili-bili bay inakket. ²⁰ Njawom Nabi Musa mesekan sila, yuk na, "Laha' tuu tu yana kasāhan ni pagsulutan ma bay soho' Tuhan binogbogan ningkaam." ²¹ Pag-anu si', lay gi pesekan na langga looy ma bay pinabuwat ka kuwit hayop sampay mimon kalangkapan na ma pinagpakoy jawom da numba Tuhan. ²² Batan sabana na, bong ni

sara' Nabi Musa, agon mimon-mimon subay pine-sekan laha' bo' taawnan sutsi' pa Tuhan. Maka bong ina ya' luu laha' bay pinaduwai, malaingkan ya' luu da-pat manusiya' kole' kaampunan ni bay dusa da.

Si Isa Almasi yana kulban tabi sinongan pa Tuhan

²³ Na siga taat kaimaman ni langga jaman looy sipat sadja' ni siga pabuwatan Almasi ndooy ni sulga'. Dari yana me' langga looy matto' ka ga kalangkapan na tal-paksa' sinutsi' ka laha' kulban, damikiyan siga suku' sulga' pun, talpaksa' du sinutsi' ka laha'. Suga' subay laha' mas hagaan gi man laha' hayop pinaduwai bo' siga suku' sulga' takole' sinutsi'. ²⁴ Sangkon na ilay laha' Almasi na bay tumpa. Pag-anu, lay na ya paasok pa jawom sulga'. Pag batnaa, ndooy na ya ni awpan Tuhan kalna' kitabi. Ya' na ya bay paasok ni langga bay pinatangge me' manusiya' me' ilooy ma bay asok panghulu' imam matto'. Batan langga looy ilay sipat sadja' ni Lugar Pinakasutsi' ni sulga'. ²⁵ Maruhu', taun pa taun subay panghulu' imam paasok pa jawom Bilik Pinakasutsi' nongan laha' hayop pa Tuhan. Bo' ni Almasi, ilooy ya bay songan na laha' na mismu, bo' tasakup na me' laha' na man muwasan dusa manusiya' sakayi labba du. ²⁶ Batan bong si' ilay ya' bay tasakup laha' na muwasan dusa sakayi labba du, malaingkan talpaksa' ya min meka malasahi labba man waktu junya' bay pinapayak. Suga' iya ilay bay pitu pa junya' ni masa batnaa ma pinag-awnan ahil jaman supaya tasongan na na umu na man ngalakkan dusa tabi sakayi labba du.

²⁷ Na bong inawnan manusiya', ndang lay na sina ginenta' ninsila matoy sakayi du. Pag-anu, bo' da hinukum me' Tuhan. ²⁸ Damikiyan Almasi pun, sakayi du bay matoy mari tatanggung na dusa manusiya'. Pabeleng gi du ya ni sinōng, suga' sa' na maksud na mintu nanggung dusa. Arapun ilooy sa kon na lahil pabalik supaya tasalamat na sagannap ma ngagad ni katakka na.

Laha' hayop ya' kapuwas ni dusa

10 Na siga sara' Nabi Musa ilay matto', yana patta' sadja' man mahati pasal kaayaran ma song takka ni sinōng njata' Almasi. Sangkon minsan siga Yahu-di bay nong siga kulban taun pa taun man mean sara', ya' du bay luu ndooy kasutsi' ni atay da ganta' man ya' na luu sutsutan njata' da pa Tuhan. Noy takka na Almasi bo' da tasutsi'. ² Bong si' ilay tud ndang lay na sila tasutsi' le' siga kulban da, malaingkan hallom na sila bay patagong nong kulban batan ya' na luu njawom hona'-hona' da ga dusahan gi sila pa Tuhan. ³ Bo' ilooy, pagka tinaat na pin ninsila taun pa taun nong kulban, ilooy na maintoman sila masi sila dusahan pa

Tuhan. ⁴ Batan ndang tunmanūn baw silay me' laha' sapi' ka laha' kambing kapuwas ni dusa.

⁵ Sangkon, pag pitu Almasi pa junya', yuk na ni Tuhan,

“Katoonan ku du sa' siga hayop kinulban atawa siga jakat hagaan ningkau. Sangkon bay takdil nu baran tuu niyaku sinongan pa mman nu.

⁶ Batan bong sat siga hayop tinunu atawa sinumbali' para ni dusa, ya' du nulut ni kahandak nu.”

⁷ Sangkon yuk Almasi lagi pa Tuhan,

“Suga' itu na du ku nganduwan kahandak nu me' ndang bay tinuna' njawom kitab pasal aku.” †

⁸ Na ni hāl siga taat njawom sara', bana du silay subay luu sinongan pa Tuhan siga jakat maka subay du luu siga hayop tinunu atawa sinumbali' para ni dusa. Suga' me' bay halling sambat Almasi, sa' silay ilooy hagaan pa Tuhan maka sa' du ilooy bay nulut ni kahandak na. ⁹ Sangkon yuk Almasi si' pa Tuhan, “Itu na du ku nganduwan kahandak nu.” Na hantak bitsala na ilay si', lay ya pitu ngalakkan pagsulutan sibuwa dda ka siga kulban na, supaya ni jata' kapatoy na, kapatangge na ya pagsulutan bahau. ¹⁰ Dari pagka lay na si Isa Almasi nongan umu na man na nganduwan kahandak Tuhan, ilooy na bay poonan tabi initung sutsi' pa Tuhan. Bo' kapatoy na ilay, san ya' na binalikan, batan tasakup na na saumu-umu para muwasan dusa manusiya'.

¹¹ Bo' siga kaimaman maruhu', llaw pa dangallaw bbuwatan da wā nangge ni pangulbanan magbalik-balik nongan kulban pa Tuhan me' ndang bay tinaat ninsila. Salla na, ya' du bay kapuwas ni dusa. ¹² Bo' ni panghulu' imam ma asahan tabi ilay, yana si Isa Almasi, ilooy ya bay songan na yana baran na mismu sakayi labba du man muwasan dusa manusiya'. Bo' tasakup na na silay saumu-umu. Pag-anu, bo' na lay na ningkō' ni bihing Tuhan huwin pa kawnan. ¹³ Sampay ndooy na ya batnaa ngagad masa man mimon banta na inanna' ndiyo' pāt battis na. ¹⁴ Dari si', man sabapan Almasi bay nongan umu na sakayi labba du, puwas na dusa sagannap ma sinutsi' me' na. Bo' tasakup na na sina saumu-umu.

¹⁵ Na bay pabuwatan Almasi ilay, magtuntun du ka ilooy ma bay soho' Rū Sutsi' sinuwat njawom kitab, ilooy ma yuk Tuhan,

¹⁶ “Ituu tu yana pagsulutan bahau pō' ku ninsila bbos-bbos: Nna' ku na siga sara' ku njawom atay da maka suwatan ku na du njawom pamiki da.”

¹⁷ Maka yuk Tuhan lagi,

“Ya' na intom ku dusa da atawa kalaatan da.” ††

¹⁸ Dari pagka lay na kitabi inampun me' Tuhan sampay lay na puwas dusa tabi, san sina ya' na luu kulban sinongan niiya para ni dusa.

† Kitab Jabul 40.6-8. †† Kitab Nabi Jeremaya 31.33-34.

Dari na kitabi lungbid ka Tuhan sabapan Almasi

¹⁹ Na siga danganakan, pagka lay na bay pinaduwai laha' si Isa man muwasan dusa tabi, luu na kapatut tabi paasok pa jawom Lugar Pinakasutsi' ni awpan Tuhan. ²⁰ Ya' na kitabi me' kabbo'-bboan tabi ma ya' dari pasōng pa dambila' kultina ma bay man ngag-pangan jama man awpan Tuhan. Batan sabapan kapatoy si Isa, luu na lān bahau man tabi patapit pa Tuhan. Lān tuu itu yana si Isa na mismu ma llum saumu-umu. Iya ilay moo kitabi pa awpan Tuhan. ²¹ Sangkon, pagka luu na panghulu' imam asahan tabi ma ya' luu sibu' sabanding na, ma magtakōk ningkitab ma ginalla jama luma' Tuhan, oy agad tabi? ²² Patapit na kitabi pa Tuhan ni kahilas atay tabi ka ni kabasag pangando tabi niiya. Tatantu tabi na hinasi ja' kitabi me' Tuhan batan lay na sinutsi' atay tabi ka laha' si Isa. Baran tabi pun, lay na du bay pinandi ka bohe' sutsi'. † Maka ya' na du luu jawom hona'-hona' tabi ga masi kitabi dusa-han pa Tuhan. ²³ Sangkon daa na labbahan tabi holat tabi ma pinagbā' me' tabi ni manusiya'. San kitabi ya' na hawal-hawalan. Ndang-ndang kanaalla du Tuhan numan mimon janji' na.

²⁴ Sarī man naa siga danganakan, subay kitabi basag sipaintom-paintom mari pasōng na pin me' tabi sikaase'-kaase' sampay buwat kaayaran. ²⁵ Daa kitabi ngakig kasohean ma nabiat ya' mme' bila pagkahi da kumpo-kumpo numba. Arapun subay kitabi mme' sampay sibuwansang-buwansang pa kaayaran, labi na ni timpu batnaa pagka song patapit na pin llaw man Papu' Isa pabeleng.

²⁶ Na bong ina lay na kitabi pitsaya' ni kabanahan pasal si Isa, pag-anu bo' tabi nahadja' na baw amu-amu buwat dusa, ya' na sina luu tasongan pa Tuhan man muwasan dusa tabi. ²⁷ Ilooy sa katiluan tabi yana hukuman katawu-tawu ka api noleyab ma ngatisan siga banta Tuhan. ²⁸ Mamintang kam ni bay jaman Nabi Musa. Soysoy ilay bay nuwak siga sara' na bo' luu duwa-tallu jama bay kasaksi', malaingkan ya' luu timbang njata' na, masti' pinapatoy ja' ya. ²⁹ Na bong me' naa bohat pidjala' ni jama ma bay nuwak sara', labi na sa' bohat pidjala' ni sagannap ma nikutan Anak Tuhan saula-ula puus bobo' sadja' ya. Sat da sa' mā' ya' na luu kapansahaliyan laha' si Isa bay pinaduwai. Padahal, laha' na ilay bay man da pingka' sinutsi' sampay muwan kasāhan ni pagsulutan bahau antara' Tuhan ka manusiya'. Ga jama me' looy ilay, sibu' du sila ka bay mahina' Rū Sutsi' ma bay masampayan sila ase'. ³⁰ Jama me' sila ilay, ya' na du kitabi awam, masti' pinidjala' ja' sabap yuk Tuhan njawom kitab, "Aku sa makissahan sila hisab ni bay kalaatan da. Aku sa bahala' mawos."

† *Hatiyan na, lay sila pinandi tanda' da mme' ni si Isa.*

Maka luu gi bay sinuwatan njawom kitab ilooy ma yuk na,

"Papu' sa ngahukum siga raayat na." ††

³¹ Bo' katawu-tawu sina mintu ni soysoy bay kalabuan hukuman Tuhan sabanna ma llum saumu-umu.

³² Intomun bi do' bay kahalana bi sibuwa bi bay mme' ni si Isa, jaman pamiki bi boho' bay pinadantaan. Sa' ba, bidida' na ehe kabinsanaan bay tatasan bi? ³³ Maka bay gi kam pingka' pinahina' sampay nilaugan ni mayran. Tamūd san sa' kaam mismu kinalasuhan, lay gi du kam talapay pinapaddihan sabap me' bi nabang pagkahi bi ma bininsana'. ³⁴ Maka lay gi kam nulung siga pagkahi bi ma njawom jil. Minsan bay inagaw alta' bi, ya' du bay lunggay kagakan bi. Batan tasayu bi na luu na siga supaat njata' bi mas hagaan man alta' ni junya', bo' natas lagi saumu-umu.

³⁵ Sangkon daa na labbahan bi pangando bi ni Papu', batan pangando bi ina, inaa na poonan man bi kole' tungbas ayad sa' alang-alang. ³⁶ Subay kam natas njawom kabinsanaan supaya tapabuwat bi kahandak Tuhan sampay pa katapusan. Me' looy ilay, takole' bi na sina mintu mimon ma bay njanji' me' Tuhan ni suku' na. ³⁷ Batan luu palman Tuhan njawom kitab, ilooy ma yuk na,

"Ya' na hallom, takka na du ilooy ma agad bi. Ya' na du ya ngalantan katakka na.

³⁸ Kuwan sagannap ma initung me' ku intong, magbē' kawul-piil da ka pangando da niyaku. Suga' bong sila patatak, ya' na ku kasulutan ninsila." ‡

³⁹ Kahapan kuwan kitabi baw itu, ya' tabe' ni sagannap ma patatak. Jama me' sila ilay, song hallom minulkaan du. Bo' kitabi itu tabe' ni sagannap ma salamat sabap takko' pangando tabi.

Hatiyan pangando pa Tuhan

11 Na bong ina luu pangando tabi pa Tuhan, tatantu tabi takole' tabi ja' mimon ma agad tabi ma bay njanji' me' Tuhan. Minsan ya' lagi takita tabi ilooy ma hinolat me' tabi, pagka luu pangando tabi, ya' na tabi hawal-hawalan masti' luu ja' masa na takole' tabi. ²⁻³ Sabapan pangando tabi, manganna kitabi mimon-mimon ni sikaliput alam bay pinapayak me' palman Tuhan. Dari mimon ma takita tabi batnaa bay pinaluu me' ilooy ma ya' takita, yana palman.

Tud hagaan pangando pa Tuhan. Sabapan pangando siga kabbo'-bboan tabi, ilooy na man Tuhan kasulutan ninsila. ⁴ Pamintangan bi na si Habil ni awwal jaman. Sabapan pangando na pa Tuhan, kuwan ilooy ma bay songan na pa Tuhan mas mahap man ilooy ma bay songan kaka' na si Kayin. Man tabi tau sabap ilooy bay songan si Habil bay hinasi me' Tuhan. Maka saba-

†† *Kitab Tawrat, Duteronomi 32.35-36. ‡ Kitab Nabi Isaya 26.20; Kitab Nabi Habakuk 2.3-4; Rom 1.17; Galatiya 3.11.*

pan pangando na, lay na ya awnan Tuhan jama intong. Sangkon minsan hallom na si Habil lay matoy, luu na pin pamintangan lay mbanan na ningkitab sabapan pangando na. †

⁵ Damikiyan si Idris, sabapan pangando na pa Tuhan, lay ya inangkat pa sulga' ya' san bay pingka' matoy. Lata' na lahat man na bay piniha, ya' na san ya bay tatammu sabap lay na ya kinaddo' me' Tuhan. Bo' na, yuk njawom kitab, ndang iya jama bay kasulut ni Tuhan.

⁶ Na bong inawnan nulut ni kahandak Tuhan, tun-manūn me' jama kasulut niiya bong ya' luu pangando da niiya. Sarī man naa, soysoy doman patapit pa Tuhan subay pitsaya' luu ya. Maka subay ya pitsaya' Tuhan nupaatan sagannap ma magkainagon lungbid ka iya.

⁷ Damikiyan Nabi Nū, sabapan pangando na pa Tuhan, pag lay ja' ya binaan le' Tuhan luu takka dunuk mehe bbos-bbos, lay du ya pitsaya'. Dari lay du ya ngasip ni Tuhan noho' buwat bahitla' man nalamat ga paglūng na. Maka sabapan pangando na, lay ya intung me' Tuhan intong. Suga' kuwan jama lahat na, ya' kuhi pitsaya' pag binaan me' Nabi Nū luu takka dunuk. Batan inawnan dunuk, ya' gi san bay pingka' takita le' manusiya'. Dari sabap ya' sila mme' pitsaya' ni Nabi Nū, ilooy na man da bay kalabuan hukuman kapatoy ni bay dunuk looy.

⁸ Damikiyan Nabi Ibrahim pun, sabapan pangando na pa Tuhan, lay ja' du ya mme' ni panohoan Tuhan. Bay soho' Tuhan niiya, subay ya maglayin pa disu lahat ma bay njanji' me' Tuhan pinamuwan niiya. Dari lay na ja' ya ngambanan lahat na san ya' gi bay tasayu na bong ninggai lahat looy man na bay tumilu'. ⁹ Pag takka ga Nabi Ibrahim pa lahat looy, sabapan pangando na, pitsaya' du ya ni janji' Tuhan song hallom ka-paiya du lahat looy sampay ni siga panubu' na. Damikiyan ilooy na du silay lahat bay janji' Tuhan ni anak Nabi Ibrahim, yana si Isahak, sampay ni mpu na si Ya'kub. Suga' san lay sinuku' ni ga Nabi Ibrahim lahat looy, lay ja' sila me' karuha jama sampi ndooy tamban ni siga luma' luna. ¹⁰ Suga' ni katuwaan na bana, ilooy ya agad ga Nabi Ibrahim yana दौरa kakka bay pinatangge me' Tuhan mismu. Bo' ya' na kuhi langkat saumu-umu.

¹¹ Sitti Sara pun, sabapan pangando na pa Tuhan, lay na ya pitsaya' tattap tinuman me' Tuhan janji' na muwanan iya ka Nabi Ibrahim anak. Dari lay du ya bay hanak san toa na ya banahan sampay tupa na ga.

¹² Maka Nabi Ibrahim pun, subay si' ya' na du bay hanak batan agon me' anggawta' jama matoy na ya ni katoa na. Suga' sabap pitsaya' ya ni janji' Tuhan, lay ya

kabuwanan panubu' me' eka potean ta' langit ka un-gus ni tapiyan.

¹³ Na ga Nabi Ibrahim ilay ka ga anak-mpu na mangando na pin pa Tuhan ngabut sampay da bay matoy san ya' gi bay takole' da ilooy ma bay njanji' me' Tuhan ninsila. Suga' gāk baw sila batan tabista da bbos-bbos takole' da ilooy ma bay agad da. Sangkon me' da ngingat, jama sampi sadja' sila pahās ja' ni junya' tuu. ¹⁴ Na tiyap-tiyap ilay jama mista me' looy, tumatanda' luu gi lahat sarī pagdautan da. ¹⁵ Suga' sa' baw silay ndang bay lahat man ga Nabi Ibrahim maruhu' pagdautan da. Batan bong tud ilay ilooy du lahat pinagdautan me' da, sannang ja' me' da pabeleng. ¹⁶ Suga' iya bay agad da yana paglihat mahap gi man mimon paglihat ni junya', yana paglihat man sulga'. Dari sabapan kainagon da magdautan दौरa ma ndang bay pinanyap me' Tuhan ninsila, gāk sina Tuhan inawnan Tuhan da.

¹⁷⁻¹⁸ Sarī gi, sabapan pangando Nabi Ibrahim pa Tuhan, pag bay ya sinuwayan me' Tuhan noho' nongan umu anak na, yana si Isahak, lay du ya kuhi. Bis-tahun bi do', Nabi Ibrahim ilay bay njanjian me' Tuhan binuwanan panubu' paeka poonan man si Isahak. Suga' san me' looy, lay gi Nabi Ibrahim kuhi nongan umu anak na pa Tuhan. ¹⁹ Njawom atay na, san si Isahak bay matoy, masti' takaya Tuhan du makallum iya pabalik. Dari minsan Nabi Ibrahim ya' bay tabawus nongan umu anak na sabap me' Tuhan bay matagong iya, dari ko ngawon, lay du tabawi' na umu anak na.

²⁰ Na si Isahak pun, sabapan pangando na pa Tuhan, lay ya makuhan ga anak na si Ya'kub ka si Esaw supaat mari mahap kasongan da bbos-bbos.

²¹ Si Ya'kub pun, sabapan pangando na pa Tuhan, pag tapit ja' ya matoy, lay du ya makuhan siga mpu na anak si Yusup supaat. Pag-anu, bo' na mudji Tuhan sasang na patukod ni tungkud na.

²² Damikiyan si Yusup pun, sabapan pangando na pa Tuhan, pag tapit ja' ya matoy, lay ya maintoman siga pagkahi na bangsa Israil pasal Tuhan moo sila palakka man Ejipt ni sinōng. Sampay lay gi sila tugun na noho' moo siga towang mayat na pa lahat ma tilu' da bbos-bbos.

²³ Damikiyan siga indu'-mma' Nabi Musa, sabapan pangando na pa Tuhan, ya' du sila bay tawu nunggud panohoan sultan bangsa Ejipt, yana Pir-awun. †† Sangkon pag taabut Nabi Musa bay pinamaddihan, lay ya tinapuk njawom tallum buwan. Tabistu me' indu'-mma' na iya anak jalang-jalang.

²⁴ Damikiyan Nabi Musa, sabapan pangando na pa Tuhan, minsan ya sannang ja' njawman dayang-

† Ndaun Panagnaan ni Awwal Jaman 4.1-5.

†† Pag nda' Pir-awun adak lumabi na eka bangsa Israil man siga raayat na, lay ya mō' panohoan bisa. Panohoan na si', subay mimon anak lalla ma bahau pinamaddihan me' bangsa Israil hiniyakan pa jawom sōng mari matoy. Ndaun Kalakka 1.22 ka 2.1-10.

dayang, † yana anak Pir-awun, pag taabut na mehe, ya' na ya doman binilang anak na. ²⁵ Hona'-hona' na, gam na ya magpalapay ni kabinsanaan bangsa na suku' Tuhan man na nnaa magparasahan ayad maabak dusa ma moo kagakan samantala' du. ²⁶ Maka hona'-hona' na, gam na ya natas pinadiyo' sabapan holat na ni katakka Almasi †† bbos-bbos man na nnaa lakkop le' mimon alta' ni Ejip. Batan ilooy ya pandang na supaat man Tuhan ni sinōng.

²⁷ Dari sabapan pangando Nabi Musa pa Tuhan, lay du boo na mimon bangsa na lakka man Ejip. Bo' ya' na ya tawu san bidda' na lasu sultan niiya. San kajinisan katiksaan bay lingkaan na, lay ja' tatasan na sabap takita-kita na na Tuhan ma ya' takita ngunungan iya. ²⁸ Maka sabapan pangando Nabi Musa, lay soho' na pagkahi na bangsa Israil mesekan siga papagan lawang luma' da ka laha' bili-bili. Kon na bay noho' me' looy supaya ya' talapay siga anak da pag pō' malaikat Tuhan mapatoy mimon anak siyaka ma lalla ni sikaliput Ejip. Dari labba mandooy, luu na paballangan inawnan Ngalingka' bay tinagnaan me' Nabi Musa, yana pangintoman ni bangsa Israil bay llingkaan me' malaikat looy. ‡

²⁹ Maka sabapan pangando bangsa Israil pa Tuhan, lay sila kapalintas ni Dilawut Akket lumān ni tana' diyo' laggu'-lagguan. Subay ga lān ta' dile sadja' bay tinūs me' da sabap lay bay sinihān me' Tuhan bohe' dilawut looy. Suga' pag pauru ga sundalu bangsa Ejip bay ngonse sila, sarunduun du lay pinabalik bohe' looy pa bay limpa' na. Dari lay na ga katis baanan sundalu looy matoy limbo. ††

³⁰ Damikiyan sabapan pangando bangsa Israil pa Tuhan, lay na ga luntu kuta' Jeriko jaman da ngaliput दौरa looy pitu' ngallaw. ††

³¹ Maka si Rehab pun, sabapan pangando na pa Tuhan, ya' ya bay talapay pinapatoy ni siga pagkahi na ma ya' ngisbat Tuhan san iya disu puta. Tanda' pangando si Rehab, pag takka siga sundalu bangsa Israil mayu-mayuhan दौरa na, lay gi ya nabangan sila sabap pitsaya' ya ni Tuhan da. †††

³² Na bong itu padara ku na pin me' ku nuntut pasal basag pangando kabbo'-bboan tabi, hallom gi bo' lupus suwat tuu. Batan luu gi situ tatuntut ku pasal pangando ga si Gidyon, si Barak, si Samson, si Jepta, Sul-

† Paddus man tallum buwan Nabi Musa bay tinapuk, lay ya inana' njawom baka' pinaatung njawom sōng, bo' luu na pin kaka' na patuhut maiman. Pag-anu, ilooy ma lay tatammu Nabi Musa le' anak Pir-awun, sampay lay na ga pabuwat na anak. †† Tahati Nabi Musa luu pō' man bangsa na Israil ni sinōng disu lalla pinag-awnan Almasi. Hatiyān Almasi, ilooy ma bay inuwakilan me' Tuhan magsultan. Katakka na bay tinuna' me' kanabi-nabihan njawom kitab. Njawom tuna' da, Almasi disu panubu' Sultan Daud. Pag takka na, maā ya mimon banta suku' na sampay natas saumu pamarinta na. ‡ Ndaun Kalakka 12.1-30. †† Ndaun Kalakka 14.1-31. ††† Ndaun Kitab si Jasuwa 6.1-21. ††† Ndaun Kitab si Jasuwa 2.11-22 ka 6.22-25.

tan Daud, Nabi Samwel sampay na kanabi-nabihan ilooy kasohean. ³³ Ga jama looy ilay, sabapan pangando da pa Tuhan, jinisan bay takaya da. Luu na bay maā siga sultan ka sundalu da man kalahat-lahatan. Maka luu du bay tanyag matangge kaintongan ni lahat da sampay kole' jinisan supaat ma bay njanji' me' Tuhan. Maka luu du bay hiniyakan pa jawom baanan halimaw, bo' ya' san bay kongoy-kongoy. ³⁴ Luu du bay hiniyakan pa jawom api mehe, bo' ya' san bay lūs. Luu bay llān le' banta da ka katali', suga' lay du bay sinalamat. Maka luu gi kasohean ma lamma, suga' man sabapan pangando da pa Tuhan, lay du pinabasagan. Luu gi bay kabuwanan tawakka mehe ni bono' sampay man da bay malahi siga sundalu ma song ngagaw lahat da. ³⁵ Maka luu gi karandahan bay kapatoyan, suga' sabapan pangando da, lay na llum pabalik kakasi da.

Suga' luu du baw silay suku' Tuhan bay sigi-sigi pinakissahan paddi ngabut sampay man da matoy sabap me' da ya' kuhi ngalabbahan pangando da pa Tuhan. Bong si' ilay sila bay kuhi ngalabba, masti' lay ja' sila pinō'. Suga' hona'-hona' da, gam na tatasan da supaya sila sannang pag mintu taabut pinakallum pabalik mimon manusiya'. ³⁶ Luu gi silay kasohean, sabapan pangando da, bay lumingka' binuwat kalabbiyan sampay llagpi'. Kasohean pinusas na ga ka karina sampay tajil gi. ³⁷ Kasohean bay matoy hiniyak ka batu, kasohean bay sinebak duwa ka kehet-kehet, maka kasohean bay matoy tinigad ka katali'. Kasohean, ya' san luu pamakoy da sarī man kuwit bili-bili atawa kuwit kambing ni kasigpit da. Kasohean, sabapan pangando da pa Tuhan, lay gi bininsana' sampay nilaugan. ³⁸ Maka luu gi siga suku' Tuhan bay pinalahi. Dari lay na sila magpilulān ni siga lahat lau-lau sampay ni kapunupunuhan. Patannaan man da tuli ni siga lowang pam-pang sadja' atawa lowang tana'. Mingkan sabana na, manusiya' ma mandang hāl junya', ya' san tawop palamud ni jama me' sila ma mangando pa Tuhan.

³⁹ Ga jama looy ilay labbasakayi, pagka basag pangando da, kasulutan banahan Tuhan ninsila. Suga' san me' looy, halloman da llum, ya' gi bay takole' da supaat ma bay janji' Tuhan ninsila. ⁴⁰ Batan hona'-hona' Tuhan, mas mahap bong sila pinaagad ningkitabi ma dambuli supaya haboy na kitabi ka sila pinabuwat dambaanan ma ya' na luu salla na pa Tuhan.

Subay akig tabi pangando siga suku' Tuhan matto'

12 Na pagka meka jama matto' bay dari suntuan ayad ningkitabi sabap me' da mangando pa Tuhan, sabuli-buli tabi ngakig sila. Maka labbahan tabi na dusa tabi sampay oy-oy na pin ma kasanggalang ningkitabi buwat kahandak Tuhan. Bong dalil ta pa jama maglumba' sonse, subay lakkahan tabi oy-oy ka-

habo ningkitabī supaya kitabī katatas sonse ni lān ma bay sinuku' me' Tuhan ningkitabī. ² Maka subay kitabī tattap magpadduman njata' si Isa. Batan iya suntuan numbul satu man tabi ngita pangando sukup pa Tuhan. Maka sabapan na, patakkō' na pin pangando tabi. Bistahun bi do', atas na bay natasan kabinsanaan nilansang ta' tehang kalna' kitabī. Maka san kaiyaan niya binuwat me' looy, ya' du bay paruli na. Batan pinandang me' na kagakan ma takole' na ni sinōng pag taabut na ngita jama sakiyan selamat. Pag batnaa, lay na ya ningkō' ni bihing Tuhan huwin pa kawnan ndooy ni sulga'.

³ Na bila kam bininsana', intomun bi ja' katiksaan si Isa bay natasan siga baldusa sigi-sigi minsana' sampay nagga' iya. Me' naa ina, ya' kam kuhi jamu atawa dalla' mme' niya. ⁴ San ina kam malasahi hangat nagga' kalaatan, masi du ya' luu pangabut-ngabut bi ni bay kamalasaḥiyan si Isa. Intong na, kamalasaḥiyan bi ya' du man laha' bi tumpa. ⁵ Daa takupan bi palman njawom kitab, ilooy ma yuk Tuhan, "Kaam, siga anak ku, kannahun bi adjalan ku. Daa kam jamu mme' niyaku bong kam saḥawi ku. ⁶ Batan ndang adjal ku ja' sina sagannap ma kaasean ku. Maka ndang palingka' ku ja' sina njawom kamalasaḥiyan sagannap ma inaku me' ku anak." †

⁷ Sangkon na, bila kam njawom kabinsanaan, tatasan bi ja' sabap ndang me' naa sina me' Tuhan ngadjal sagannap ma initung anak na. Nandang bong ina inawnan anak, masti' inadjal ja' me' mma' na. ⁸ Bong ina kam ya' bay lumingka' ni adjalan Tuhan me' ndang bay ginanta' ni mimon anak na, malaingan sa' kam anak na. Sibū' du kam ka anak halambiyara' sadja' ma ya' luu mangatas ngadjal sila. ⁹ Bistahun bi do', san ina siga mma' tabi ntuu ni junya' bong ngadjal kitabī, pagmaltabatan tabi du. Labi na sa' kitabī subay lilla' ni adjalan Mma' tabi ni sulga' mari sampulna' nyawa tabi. ¹⁰ Siga mma' tabi ina bay ngadjal kitabī jaman tabi diki' para kaayaran ningkitabī. Tamūd magsā' sila san bistahan da tuwa' me' da ngadjal. Bo' Mma' tabi Tuhan, tuktuk na ina ngadjal, tattap pa kaayaran ja' ningkitabī supaya kitabī me' iya na du sutsi'. ¹¹ Bana na, samantala' tabi inadjal, masti' ya' ja' mahap parasahan tabi sabap bisa. Suga' pag toklas na, hayang ja' pamiki tabi sampay intong na kawul-piil tabi.

¹² Sangkon na, kaam ma lamma na natasan kabinsanaan, patagguhun bi na iman bi. Ibaratan jama maglumba' sonse, tohasan bi na balik tuut bi. ¹³ Nūs ja' kam lān intong supaya luu inuru me' pagkahi bi ma ya' gi takko' pangando da. Me' looy ilay, ya' sila magsi', gam pin pabasag pangando da sabapan bi.

¹⁴ Pagbuli-bulihan bi miha kasalassayan ka mimon manusiya'. Maka subay kam sutsi'. Batan ya' sina mintu luu sikita ka Papu' bong ya ya' sutsi'.

¹⁵ Sipaintom-paintom na pin kam mari kam ya' luu nikutan Tuhan sampay masensengan ase' na. Paayad-ayad kam taggaha' nganggamut na baw duga njawom atay bi. Batan bong ina luu ni baanan bi me' naa, malaingan kalingog sina ningkaam maka song hal-lom meka na kam kalakkotan ni arat na. ¹⁶ Maka iyakin kam taggaha' ubay na baw kam mintu ka jama ma sa' lla bi atawa nda bi. Maka daa pondok pamiki bi me' kadari bay jaman si Esaw †† ya' ngisbat Tuhan. Bistahun bi do', subay si' pagka si Esaw anak siyaka, lay na labu' pa iya siga supaat ma bay njanji' me' Tuhan ni mma' na. Salla na, lay ja' sambian na supaat pagkasiyaka na ka lawuk sakayi kakan du. ¹⁷ Dari si' song hallom jaman looy, katoonan bi na du, pag taabut si Esaw bay doman kole' supaat pagkasiyaka na, ya' na ya bay nduwan. Maka san du pooy me' na bay nangis mogos sinupaatan, ya' na du bay luu dapat na mabalik bay kaadaan na. Sangkon ilagan bi dī bi.

Punu Saynay ka Punu Zayon

¹⁸ Siga danganakan, me' tabi itu patapit pa Tuhan, ya' na sibū' ka ni siga kabbo'-bboan tabi ni bay jaman Nabi Musa. Jaman looy ilay, lay sila patapit pa Punu Saynay. Ndooy si', takissa da na jogjog maka ngallab na ga le' api punsak na. Bo' bay gi sila kalindoman sabap ngalikob na lahat looy sampay luu gi baliyu ngimpūs. ¹⁹ Maka bay gi sila kale halling tabuli' tiniyup pahaddo bo' pasunu' suwara Tuhan katawu-tawu. Tanda' da sinawan, lay na ga sila nganjujung Tuhan noho' patagong magpalman. ²⁰ Bo' tud bay tawu sila bay binandaan, ilooy ma yuk Tuhan, "Labba man jama sampay na hayop, bong luu bay nabba' punu tuu, subay hiniyak ka batu ngabut sampay na matoy." ††

²¹ Tanda' katawu-tawu siga pakaradjaan bay tasakup da, minsan Nabi Musa mismu bay du mā' ngegkeg na ga ya ni katawu na.

²² Bo' ningkitabī itu batnaa, sarī na punu bay inabut me' tabi. Awon na Punu Zayon, दौरا Tuhan sabanna ma llum saumu-umu, yana दौरا Jerusalem man sulga'. Ndooy ilay, libu-libuhan malaikat kumpo-kumpo njawom kagakan. ²³ Maka ndooy ilay, lay na tabi takka pa jawom kumpohan sagannap ma ginalla siga anak Tuhan siyaka, yana sagannap ma pitsaya' ni Almasi, ma lay na talista awon da ni sulga'. Maka lay na tabi takka pa jawom baanan siga rū jama intong matto' ma ya' na luu salla na. Maka lay na tabi takka pa mman Tuhan, yana tukang ngahukum manusiya' sikamimon.

†† Si Esaw kambahan Nabi Ya'kub. Ndaun salsila na ni Panagnaan ni Awwal Jaman 25.27-34, 27.1-41. ‡ Ndaun Kitab Tawrat, Kalakka 19.16-19; 20.18-19. †† Kitab Tawrat, Kalakka 19.12-13.

²⁴ Maka lay na kitabi takka pa mman si Isa ma bay mō' pagsulutan bahau antara' Tuhan ka manusiya'. Bo' toklas laha' na bay tumpa mas ayad man toklas laha' si Habil bay tumpa ni awwal jaman. Batan laha' si Habil bay moo sumpa', bo' laha' si Isa bay moo kasalamatan. †

²⁵ Sangkon, amay-amay daa tuwakun bi umanat Tuhan ningkaam batnaa. Mamintang do' kam ni bay jaman kabbo'-bboan tabi. Bong sila bay pinidjala' sabap me' da nuwak bitsala lalla looy man junya', yana Nabi Musa, labi na sa' kitabi pinidjala' bong tuwak tabi na baw bitsala lalla looy ma lakka man sulga'. ²⁶ Jaman Tuhan magpalman man ta' Punu Saynay ni kabbo'-bboan tabi, lay ga pingka' jogjog gumi me' suwara na. Suga' ni sinōng, sampay langit gi sina njogjog me' na, batan ndang bay ya nganjanji' njawom kitab, yuk na, "Luu gi situ masa ku nganjogjog sakayi gi, suga' sa' na sat gumi, sampay langit jogjog ku na du." ††

²⁷ Na Tuhan ilay mā' me' looy mari tallak ningkitabi bong inawnan pakaradjaan ma bay pinapayak, luu sina masa da njogjog sampay man labbasakayi lanyap. Kon subay me' looy supaya ilooy sa tamban, isu-isu siga pakaradjaan ma ya' kuhi usik san pooy me' njogjog.

²⁸ Sangkon, pagka Tuhan bay matabe' kitabi ni pamarinta na ma ya' tajogjog, subay kitabi magsuku ni-ya sampay kinanna me' tabi ehe ase' na ningkitabi. Maka sumba tabi ya ni lanan magpata' niya, hati na, ni kaehe maltabat tabi ka tawu tabi niya. ²⁹ Batan Tuhan ma sumba tabi ina, subay ga api noleyab ngampud sikamimon bong lasu na.

Subay suku' si Isa maase'

13 Na me' kaam ina magdanganakan pitsaya' ni si Isa, daa maglumba me' bi sikaase'-kaase'. ² Daa kam lupa. Minsan jama ya' takila bi, bong pilu pa mman bi, subay hulmatun bi. Batan luu silay bay pingka' ngahulmat jama, ya' san tasayu da ga malaikat hati bisita da. ³ Maka daa takupan bi pagkahi bi njawom jil atawa pun sagannap ma bininsana' ni poan. Ngaddo' kam pa lassa ninsila ma njawom tiksa'.

⁴ Ni hāl sitampu, ya' dari pinabuwat me' sapantun kuli-kulihan sadja'. Sangkon kaam ma sitampu, ya' dari ubay ka jama sa' lla bi atawa nda bi. Soysoy ina buwat kalalamaan me' naa, kalabuan ja' sina hukuman Tuhan.

⁵ Ilagan bi magnapsu mulakab ni alta'. Magsuku ja' kam ni oy-oy ma luu ningkaam. Nandang-ndang bay du halling Tuhan jawom kitab, "Ya' na sina luu masa bi mbanan ku atawa pabiya ku." ‡
⁶ Sangkon ya' situ kitabi alang-kapalang halling,

† *Ndaun Panagnaan ni Awwal Jaman 4.8-12.* †† *Kitab Nabi Haggay 2.6.* ‡ *Kitab Tawrat, Duteronomi. 31.6.*

"Papu' sa tukang nabangan aku. Sangkon ya' na ku tawu san gi oy pabuwat manusiya' niyaku?" ††

⁷ Sarī' man naa, daa takupan bi siga pa-mmean bi ma bay noan kaam palman Tuhan. Kannahun bi ayad kawul-piil da maka akigun bi pangando da ni si Isa.

⁸ Batan si Isa Almasi ilay, ya' halin arat-tabi na labba man awwal jaman ka batnaa sampay saumu.

⁹ Sangkon, daa na kam kuhi binoo magsi' ka jinisan tō' ma ya' sikatuwa' ka kabanahan bay hasi bi. Kasohean ina nō' luu lawuk haram. Tō' me' looy ilay ya' du luu paluntungan na ninsila ma mogbog. Batan hāl makanan ina ya' du kasambu ni nyawa tabi. Arapun iya kasambu yana ase'-tabang Tuhan ningkitabi.

¹⁰ Kitabi itu ma pitsaya' ni Almasi, takole' tabi na siga supaat ma lakka man kapatoy na ta' tehang. Bo' sagannap ma mangasa ni siga taat da ni langga bilang kaintongan da pa Tuhan, ya' luu lamud da ni siga supaat ma takissa tabi njawman Almasi.

¹¹ Na njawman pagsulutan sibuwa, panghulu' imam bay moo laha' kulban pa jawom Bilik Pinakasutsi' sinongan pa Tuhan para ni dusa bangsa Israil. Kuwan baran kulban da, sa' ba, lay binoo pa poan दौरa bo' ti-nunu? ¹² Damikiyan si Isa pun, lay du bay binoo pa poan दौरa. Maka ndooy na ya bay naggaan paddi sampay makkat. Maka sabapan laha' na bay pinaduwai, ilooy na man na nutsi' atay siga suku' na.

¹³ Sangkon, me' kitabi itu siga mulit si Isa, subay kitabi pilay pa mman na ni poan दौरa. Hati na, subay kitabi patuhut niya minsan man tabi pinahina' sibu' du ka bay lingkaran na. ¹⁴ Nandang-ndang, ya' du luu दौरa tabi kakka ni junya' tuu. Ilooy ya agad tabi yana दौरa ma natas saumu lakka man sulga'.

¹⁵ Dari me' kitabi itu tibuuk na ka si Isa, daa na tabi paagak mudji Tuhan. Maka baan tabi na jama pasal ehe kaayaran na. Batan pudji tabi ina me' sapantun jakat songan tabi pa Tuhan. ¹⁶ Maka daa na layam-layam tabi me' tabi buwat mahap ni jama sampay me' tabi nulung sagannap ma sigpit. Batan me' naa ina, sibu' du kitabi ka bay nongan jakat ma kasulut ni Tuhan.

¹⁷ Asipun bi siga pa-mmean bi suku' si Isa. Lilla' ja' kam ninsila batan sila ina ngayaran kaam mari sambu nyawa bi. Maka katoonan da du sina, luu ja' masa ni sinōng paawop na sila pa Tuhan magsabanna bong pooy me' da bay buwat ilooy ma bay sinuku' ninsila. Dari bong ina bean bi ja' sila, masti' gāk du sila ngayaran kaam. Suga' bong ina niya', susa sina sila. Bo' na, kalugian gi ningkaam.

¹⁸ Siga danganakan, pakuhan bi na pin kami duwaa supaya wā kami moo kabantugan pa Tuhan man sabapan kawul-piil kami. Kamasas', san itu kami maku me' tuu, katoonan kami du ya' luu ni kawul-piil kami ganta'

†† *Kitab Jabul 118.6.*

pata' man kami sinusunan. ¹⁹ Maka bong anu, junjung ku na ningkaam, pakuhan bi du ku duwaa mari ku de'-dē' kapabeleng pa mman bi.

²⁰ Tuhan ina poonan kasannangan. Ni kaehe kawasa na, lay ya makallum Papu' tabi si Isa. Dari si Isa na sina numbul satu tukang ngipat kitabi ma awnan na siga bili-bili na. Man sabapan laha' na bay tumpa, inaa na kasāhan ni pagsulutan bahau ma ya' luu katapusan na antara' Tuhan ka suku' na. ²¹ Kamura-murahan pinalangkapan na pin kam me' Tuhan ka mimon ma gunahan ningkaam supaya tapabuwat bi kahandak na. Kamura-murahan man sabapan pagkatibuuk bi ka si Isa Almasi, pinajatu du me' Tuhan maksud na ni kaallum bi. Ilooy ilay si' pamaehe sanglit niiya pangkat-mamangkat saumu. Amin.

²² Siga danganakan, junjung ku na ningkaam, daa kam jamu pakale ni bay palbiatan ku njawom suwat tuu si'. Ndang-ndang, ya' du situ taha' kalandu'.

²³ Na mari katoonan bi pasal danganakan tabi si Timuti, lay na ya pinō' man jawom jil. Bong ilay ya tak-ka du pitu de'-dē', malaingkan boo ku sa ya pilu nganda'-nganda' kaam.

²⁴ Katapusan bitsala ku, pasampayun bi do' salam duwaa ku ni siga pa-mmean bi sampay ni mimon suku' Tuhan nnaa. Damikiyan siga danganakan tabi pun man Itali, lay du bay noho' masampay salam duwaa da ningkaam.

²⁵ Barakat man Tuhan ningkaam sikamimon. Wassalam

Ya'kub

Pahati

Kaekahan mista si Ya'kub ilay ma bay nuwat kitab tuu, yana disu siyali si Isa Almasi. Sibuh-sibuh nne' da si Mariyam, suga' kuwan si Isa, sa' manusiya' mma' na sabap iya bay pinamaddihan man kawasa Rū Sutsi'. Bo' si Ya'kub, mma' na si Yusup. Si Ya'kub ilay disu pa-mmean baanan suku' si Isa Almasi ndooy ni Jerusalem. Katiluan suwat tuu yana mimon suku' si Isa, awla na bangsa Yahudi ma magkanatan ni kalahat-lahatan. Ni suwat tuu, luu bay binitsala me' si Ya'kub arat-tabi'at ga jama ma sabana-bana ngantanan agama. Maka mā' du ya bong kitabi mangaku pitsaya' ni Papu' Isa, subay luu bukti' takita ni kawul-piil tabi. Ni suwat tuu, meka sinabbut pasal jama miskin ka dayahan. Maka binaan du kitabi subay pantay-pantay me' buwat sila. Maka luu gi jinisan palbiatan ni kitab tuu ma kasampulna' ni nyawa ta. Ituu bay sinuwatan me' si Ya'kub luu na ga sapū pa duwampū' taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

YA'KUB

1 Ituu itu aku, si Ya'kub, disu ata Tuhan ka Papu' tabi si Isa Almasi. Itu suwat ku pa mman bi siga suku' Tuhan ma magkanatan ni kalahat-lahatan, yana kaam ma me' aku du tabe' ni panubu' siga anak Nabi Ya'kub sikasapu-duwa. Salam duwaa ningkaam sikamimon.

Palbiatan ni jama njawom kasusahan

² Siga danganakan, bila kam tumabba' njawom jinisan kasusahan, bilangun bi ja' kagakan. ³ Batan kaam pun ina, katoonan bi du katabang ningkaam. Batan luu-luu kasusahan bi ma nuwayan pangando bi pa Tuhan, bong kam amu-amu mangando niya, malaingkan pataggu na pin sina iman bi natasan oy-oy kamalahiyah. ⁴ Sangkon tatasan bi ja' san gi oy katuwa' ningkaam. Bong si' ina kam natas, pag toklas na, taggu na iman bi ngabut sampay ya' na luu salla ni kawul-piil bi samasakali.

Subay kitabi maku pangahati pa Tuhan

⁵ Bong luu ni baanan bi kulang pangahati, maku ja' kam pa Tuhan. Kabuwanan ja' sina kam batan Tuhan ina gāk nabangan mimon jama ma maku niya. Bo' ya' sina luu loog-loog atay na bong kitabi maku. ⁶ Suga' bila kam maku, subay kam tattap manganna nduwan me' Tuhan. Batan jama hawal-hawalan ina, sibuh' du karuha na ka parang maghapoy-hapoy me' baliyu. ⁷ Ja-

ma me' looy ilay, san niya' na ya ngaholat kole' oy maka oy na man Tuhan, ⁸ batan duwa-duwa ja' pamiki na. Bosbos ya mangando pa Tuhan, bosbos niya'. Oy-oy pabuwat na, ya' luu katantuhan na.

Palbiatan ni jama miskin ka dayahan

⁹ Siga danganakan, kaam ma miskin, luu du baw sina man bi gāk san kam miskin batan bong pa Tuhan, kaam jama balkanan. †

¹⁰ Kuwan kaam ma sawraga, luu du baw sina man bi gāk, batan me' kaam siga suku' si Isa na, lay na kam magpadiyo' mangasa pa Tuhan, sa' na alta' bi asahan bi. Katoonan bi na kaallum bi ka alta' bi sibuh' du karuha da ka sumping jambangan, samantala' du tatas da. ¹¹ Bo' inawnan jambangan ina, bong kapasuan kalandu' le' mataallow, masti' layu ja' sina sampay maglatakan na sumping da. Maka mimon lingkat da lungay du. Siga sawraga pun ina, me' naa du sina karuha da. Njawom da magtuyu' ngusaha, song hal-lom masti' matoy du sila, bo' ya' du taboo da alta' da.

Pasal kasusahan ka siga sasat

¹² Na sagannap ma amu-amu natas njawom kasusahan ma nuwayan pangando da ni si Isa, masti' sinupaatan ja' sina. Batan pagka tumatanda' na takko' pangando da, kole' ja' sina sila kasampulnaan nyawa saumu-umu ma ndang bay njanji' me' Tuhan ni sagan-nap ma maase' niya.

† *Kon da ilay taawnan balkanan sabap suku' si Isa na sila maka lay na sila inaku me' Tuhan anak.*

¹³ Na bong luu sasat moo-moo kam buwat dusa, daa kam halling man Tuhan. Batan Tuhan ina ya' nasat manusiya'. Bo' na, niya' du ya tasasat. ¹⁴ Arapun ilooy ya moo sasat ni manusiya' yana napsu da mismu moo-moo sila buwat kalaatan. ¹⁵ Bong ina duwan da napsu da buwat kalaatan, malaingkan dari dusa ninsila. Maka bong kala me' da buwat dusa, pag toklas na, tiksa' nyawa da.

¹⁶ Sangkon siga danganakan, kakasi ku, tud magsā' sina kam bong kam mista luu lamud Tuhan ni siga sasat njata' bi. ¹⁷ Mma' tabi Tuhan ina tattap mahap. Mimon ladjiki' sampay kaayaran ma takole' manusiya' lakka man ilooy ma bay mapayak mimon sū' ta' langit, yana Tuhan. Ya' luu me' na baluba san dangkiti'.

¹⁸ Man kahandak na, lay na ya muwanan kitabi kaalum bahau sabap me' tabi pitsaya' ni umanat kabanaan pasal Almasi. Maksud na supaya tumatanda' na kitabi patingkat niiya man mimon-mimon ma bay pinapayak me' na.

Palman Tuhan subay binean

¹⁹ Na siga danganakan, kakasi ku, indanan bi. Kitabi itu subay badja pakale. Daa hangat kitabi na ja' mit-sala. Maka daa kitabi os-os lasu. ²⁰ Batan bong ina jama lasu, ya' luu tapō' da arat-tabiat intong ma nulut ni kahandak Tuhan. ²¹ Sangkon labbahan bi na mimon ma katamak ningkaam ka mimon kalaatan ma pinaabak me' jama, bo' bi magpadiyo' na pa Tuhan. Maka ngasip na kam ni palman na ma lay na bay inanna' njawom atay bi. Batan palman na ina kasalamat ningkaam. ²² Daa sat pakale ja' kam ni palman na, arapun bean bi du. Batan bong ina ya' bean bi, ngandupang ja' kam dī bi bong kam mista salammat kam.

²³ Batan soysoy ina pakale ni palman Tuhan, bo' ya' du bean na, sibu' du karuha na ka jama bay ja' nanding dī na ni sammin ²⁴ bo' ya' san bay intu na. Bo' lay ja' ya pō' lumān sampay takupan na na salla ni dagbos na. ²⁵ Suga' soysoy ina maliksa' palman Tuhan paayad sampay tattap mean iya, malaingkan mehe supaat njata' na. Batan palman Tuhan ina, ya' luu salla na samasakali. Bo' na, kaboo jama lagi pa jawom kasumunsayaan soysoy ngasip. Daa ja' kita me' kasohean, pus da bay kale palman Tuhan, magti lay du takupan.

Agama sabanna

²⁶ Na bong ina kam luu mangaku mag-agama bo' ya' san pandoy ngagak behe bi, ngandupang ja' kam dī bi. Agama me' looy ilay ya' luu kapuspusan na. ²⁷ Ilooy ya binilang me' Mma' tabi Tuhan agama sabanna ma ya' luu tamak na, me' tuu: Subay kita nulung ga ilu'-ilu' iyatin ka ga bawu danda ma njawom tiksa'. Maka sub-

ay kita patā man mimon kalaatan ma pinaabak me' siga jama ma ya' ngisbat Tuhan.

Siga suku' si Isa subay ya' minig

² Siga danganakan ku, bong kam bana-bana pit-saya' na ni Papu' tabi si Isa Almasi ma tawop pinudji, daa kam minig jama. ² Nna' ta na, luu duwa jama takka pa langga bi. Disu, lakkop na tangan na me' simsim mmas ka ayad banahan pamakoy na. Bo' ilooy disu, miskin maka tud daan pamakoy na. ³ Na adakala ilooy du magti hasi bi yana ma ayad pamakoy na. Yuk bi, "Ningkō' ko ntuu ni duhuan." Bo' ilooy ma miskin, soho' bi ja' ningkō' ni bukutan. ⁴ Na bong ina kam sipais, buwat me' looy, sa' ga bina oy, minig ja' kam jama. Tud maat pamiki bi batan bandingan bi ilooy ma dayahan mas hagaan man ilooy ma miskin.

⁵ Siga danganakan ku, kakasi ku, pakale do' kam niyaku. Siga jama miskin ina subay du pinagmalta-batan batan sila bay pinene' me' Tuhan ngantanan pangando basag niiya. Bo' na, tabe' du sina sila ni mimon kaayaran pamarinta Tuhan ma bay njanji' me' na ni sikamimon ma maase' niiya. ⁶ Suga' kaam ina, gam pin madiyo' siga jama ma miskin, bo' siga sawraga angkat bi. Hati, sa' ba, siga sawraga na nakkon kaam sampay malkala' kaam pa sara'? ⁷ Sa' ba, sila na nabiats mitsala awon ma patingkat mahap pa kalaatan, yana awon si Isa Almasi ma binean me' tabi? ⁸ Sangkon sapatut na subay bogbogan bi na panohoan Tuhan njawom kitab ma puntukan banahan, ilooy ma yuk na, "Kaasean bi pagkahi bi manusiya' sibu' ka ase' bi ni dī bi." Na bong si' ina tabogbog bi me' naa, katuwa' na kam. ⁹ Suga' bong ina kam minig jama, malaingkan ndusa sina kam sabap tumatanda' lay langga bi panohoan looy si'.

¹⁰ Na siga sara' Tuhan ina tibuuk. San ina jama magtuyu' mogbogan mimon sara' Tuhan, bong luu ja' disu bay talangga na, initung du ya bay ngalangga sara' Tuhan labbasakayi. ¹¹ Batan me' tuu situ hantang na, yuk Tuhan, "Daa kam mapatoy jama," maka yuk na, "Daa kam maggina." Na san sawpama jama ya' maggina suga' mapatoy baw ya jama, masi du ya binilang bay ngalangga sara' Tuhan labbasakayi batan tibuuk siga sara' na. ¹² Sangkon labba man bitsala bi sampay tangge-tingkō' bi subay kam mme' ni panohoan Tuhan looy si' pasal ase'. Panohoan looy ilay, kapaddusan kitabi man hukuman Tuhan. Batan panohoan looy ilay yana pindoga man manusiya' kalabuan hukuman me' Tuhan atawa niya'. ¹³ Batan pag ina mintu taabut llaw hukuman, soysoy ya' bay manimbang ni pagkahi na manusiya', ya' du ya pinanimbangan me' Tuhan. Suga' sagannap ma bay manimbang, ya' na luu katawuhan da ni llaw hukuman.

Bong kita pitsaya' ni Papu' Isa, subay luu bukti' na

¹⁴ Siga danganakan ku, san ina kitabi mangaku pitsaya' ni Papu' Isa, bong ya' du luu bukti' na ni tangge-tingkō' tabi, oy pūs na? Kumpas bi, sinalamat kina me' Tuhan jama ma mangaku pitsaya' minsan ya' luu kaayaran pabuwat da? ¹⁵ Nna' ta na ngita kam disu danganakan bi suku' si Isa ya' sukup balanja' maka kulang pamakoy na. ¹⁶ Bo' ilooy du halling bi, "Kamura-murahan njawom kasannangan du ko. Kamura-murahan sukup du pamakoy nu sampay balanja' nu." Na bong me' looy du, oy pūs na bong ya' du kam nulung iya? ¹⁷ Damikiyan, bong ina kitabi mangaku pitsaya' ni si Isa, bo' ya' du luu kaayaran pabuwat tabi ni pagkahi tabi tanda' hilas me' tabi pitsaya', malaingkan ya' du luu pūs me' tabi pitsaya'.

¹⁸ Na adakala luu na baw halling, "Ya' bina sibu' pamiki jama. Kasohean mista sukup na basta pitsaya' ja' kitabi ni si Isa, bo' kasohean mista subay du luu tabe' pabuwatan mahap."

Na bong aku bay sohe' na magbitsala, yuk ku niiya, "Pooy me' ku toon mattan ko pitsaya' bong ya' luu bukti' na ni tangge-tingkō' nu? Bo' aku itu, tapakitan ta ko bukti' ku pitsaya' ni tangge-tingkō' ku."

¹⁹ Maka baan ku ya, "Bong ina sat pitsaya', ya' sukup. Pamikahan do' paayad. Sa' ba, pitsaya' ko disu du Tuhan? Mahap sina. Suga' minsan ina siga seytan, pitsaya' du me' looy sampay mipig na sila ni katawu da minulkaan bbos-bbos."

²⁰ Na kaam ina, bong kam mista sukup pitsaya' ja' ni si Isa, tud kulang pangahati bi. Subay si' soysoy pitsaya' niiya, masti' subay gapi' ka siga pabuwatan mahap. Bong ina niya', ya' du luu pūs me' na pitsaya'.

²¹ Pamintangan bi na bbo' tabi Nabi Ibrahim ma bay initung me' Tuhan intong. Sa' ba, talbukti' ya intong sabapan pabuwatan na ngasip ni panohoan Tuhan jaman na bay sinoho' numbali' anak na si Isahak ta pangulbanan? ²² Mandooy ilay tabista tabi na bay jaman Nabi Ibrahim pitsaya' pa Tuhan, lay du bay gapi' ka siga pabuwatan na. Sampay ilooy na man tabi toon tud bana-bana ya pitsaya'. ²³ Ilooy ilay si' hatiyan suwat looy njawom kitab, ilooy ma yuk na, "Lay pitsaya' si Ibrahim ni palman Tuhan sampay ilooy na man na bay initung me' Tuhan intong." ²⁴ Bo' lay gi ya ginalla bagay Tuhan. ²⁴ Dari mandooy si', tabista tabi na, siga jama ma initung me' Tuhan intong yana sagannap ma luu tangge-tingkō' da muwan bukti' bana-bana me' da pitsaya'. Sa' sat sabap sila pitsaya'.

²⁵ Pamintangan bi na salsila si Rehab matto'. Sibuya ilay, puta ya. Suga' lay na baw ya initung me' Tuhan intong sabapan bay pabuwatan na nabangan bangsa

† Ndaun Panagnaan ni Awwal Jaman 22.1-14. †† Panagnaan ni Awwal Jaman 15.6; Rom 4.3. ‡ Ndaun Kitab Nabi Isaya 41.8.

Yahudi. Batan sa' ba, lay na ga ya narapan umu na napuk siga Yahudi ma bay sinoho' mayu-mayuhan दौर man na maglahat? Sampay pag taabut da mole', lay gi sila pakitahan na lān tinūs man da ya' tasungkub. ‡

²⁶ Sangkon, hantak bitsala ku ilay si', bong inawnan pitsaya' ka tangge-tingkō' ayad, tadaliil ta pa baran ka napas. Baran ina, bong ya' magnapas, ya' du luu kapuspusan na. Damikiyan, bong ya' luu tangge-tingkō' tabi ayad, ya' du luu kapuspusan tabi pitsaya'.

Subay agak ta behe ta

3 Siga danganakan ku, mas mahap gi sina bong ya' kalandu' eka bi dari guru. Batan kitabi itu siga guru, mas adil hukuman Tuhan njata' tabi man sagannap ma sa' guru. ² Kamasa' kitabi itu manusiya', meka ja' du jalan man tabi magsā', labi na ni bitsala tabi. Bong si' ina luu ja' jama ya' kuhi magsā' mitsala, malaingkan iya jama ya' luu sutsutan niiya. Batan bong ina takaya na ngagak behe na, masti' takaya na du ngagak baran na labbasakayi. ³ Behe ta ina, minsan diki', mehe kawasa na. Pamintangan bi na kakkang. Minsan ina diki', bong sangon ta ni behe kura', malaingkan tapag-bayaan ta na baran na labbasakayi batan tapaling ta na paninggai-paninggai karomanan ta. ⁴ Damikiyan, sibu' du sina karuha na ka adjung. San mehe kasku adjung sinugan le' baliyu landos, ilooy man maling iya, bbuwatan diki' du, yana bansān. Dari tapaling na adjung looy paninggai-paninggai karomanan tukang mansān. ⁵ Me' naa du sina hantangan behe manusiya'. Minsan ya kalangkapan diki' ni baran, ni kabasag na ngabbu, ba'-bā' na takaya na buwat jinisan pakaradjaan mehe. Behe ina me' karuha api diki'. Bong api ya' njagahan, ngalelet na sampay tutung na guwangan mehe. ⁶ Damikiyan behe ta pun, bong ya' du njagahan, subay ga api nalka' ma kabinasa ningkita sampay ni pagkahi ta manusiya'. Ya' taambat kalaatan tapabuwat me' behe ta. Bo' inaa na katamak ni pagkajama ta labbasakayi.

⁷ Kitabi itu manusiya', takaya tabi magbayaan mimon jinisan sattuwa ka manuk-manuk ka balnyawa ma maglelehan ta' gumi sampay mimon balnyawa ni dilawut. ⁸ Suga' kinawnan behe manusiya', ya' luu jama bay kapagbayaan behe na supaya ya' mitsala maat. Behe ina os-os ja' mō' kalaatan sampay kabinasa ni jama me' karuha latsun makapatoy. ⁹ Bosbos kita makoy behe ta man mudji Mma' ta Tuhan; bosbos man ta numpaan pagkahi ta manusiya' ma bay pinapayak ni limbagan arat-tabi Tuhan. ¹⁰ Dari poonan disu du behe, mandooy na pō' pudji ka sumpa'. Suga' siga danganakan ku, tud ya' silay dari me' looy.

¹¹ Pamintangan bi na poon bohe'. Ya' sina luu haboy pō' bohe' langngin ka bohe' maasin. ¹² Damikiyan, ya'

‡† Ndaun Kitab si Jasuwa 2.1-21.

sina luu poon igira magbuwa' jaytun, atawa poon anggul magbuwa' igira. Maka ya' du luu jama kole' bohe' langngin man dilawut. Damikiyan behe ta pun, ya' du dari bosbos mitsala mahap, bosbos maat.

Arat-tabiati jama halul-akka

¹³ Na soysoy kam mista dī bi halul-akka salta' na ngantanan pangahati lawom, subay buktian bi ka kawul-piil ayad. Bo' na, subay diyo' pangatayan bi me' ndang tabiat jama halul-akka. ¹⁴ Suga' bong ina luu dangki' atawa gigit njawom atay bi atawa pun isu-isu parasahan bi du pinaruli me' bi, daa na kam ngabbu saula-ula luu pangahati bi lawom. Ya' du sina luu kabanahan ni bitsala bi. ¹⁵⁻¹⁶ Batan bong ina kita dangki' atawa baran ta ja' kagampangan ta, masti' luu ja' paantup kalingogan maka jinisan kalaatan. Akka me' looy ilay, sa' ga lakka man Tuhan, arapun lakka man seytan. Maka ilooy ilay akka manusiya' ma mandang ja' hāl junya'. ¹⁷ Bo' jama ma luu pangahati da lawom man Tuhan, duhu'-duhu', sutsi' kawul-piil da. Pasunu', tiggo sila ngulihal kasalassayan. Bo' na, gampang gi sila ni parasahan jama. Kuhi sila tinoan. Basag sila manimbang ni jama maka mō' sila jinisan kaayaran. Ya' sila minig jama maka arat-tabiati da wā magbē' ka kabanahan ma kinapitsayaan me' da. ¹⁸ Bo' na, jama me' looy ilay ma tiggo ngulihal kasalassayan, bong dalil ta pa pahuhuma, pagka sila bay naburan kasalassayan, pag toklas na, meka du kaintongan tomo' ni paglahat da.

Poonan pagsaggaan

4 Na ni kapasal pagsaggaan ka pagjawapan ni siga baanan bi, oy ilay bistahan bi poonan na? Sa' ba sabap luu napsu bi maat ma magsagga' ka pamiki bi ma mahap? ² Bila ina luu karomanan bi, bo' ya takole' bi, ilooy ma dangki' na kam sampay tomo' na dawom bi mapatoy. San ina kam magsagga' sampay sasa'-manasa', masi du ya' takole' bi ilooy ma kinailohan me' bi. Padahal, kon ina ya' takole' bi bbuwatan ma karomanan bi sabap ya' kam bay maku pa Tuhan. ³ Pun sakali lay na kam maku, bo' kam ya' bay kabuwanan, pin ilay me' looy sabap ya' mahap niyat atay bi maku. Iya paku bi yana isu-isu pakaradjaan ma masannang dī bi sadja'. ⁴ Bong ina pakaradjaan me' naa paabak bi, ya' kam magkanaalla pa Tuhan. Ilooy ya me' punu njawom atay bi hāl junya'. Bong ya' katoonan bi, tiyap-tiyap ina pakaradjaan junya' inisbat me' bi, malaingkan nikutan kam Tuhan maka sibu' du kam ka manta iya. ⁵ Daa kam mista suwat njawom kitab me' baliyu pingka' ja', ilooy ma yuk na, "Rū ma bay pinaasok me' Tuhan pa jawom atay tabi pangimbu. Kainagon na subay Tuhan numbul satu kinaasean me' tabi."

⁶ Na sasat ni junya' tuu itu tud basag, suga' mas basag gi ase'-tabang Tuhan njata' tabi. Sat na ja', subay diyo' pangatayan tabi. Batan yuk suwat njawom kitab, "Kinuntra me' Tuhan sagannap ma abbuhan, suga' tabangan na sagannap ma diyo' pangatayan da." †

⁷ Sangkon, subay kam wā lilla' ni kahandak Tuhan. Maka saggaun bi siga sasat Ibilis, bo' na palakka na mman bi. ⁸ Patapit na kam pa Tuhan, bo' na patapit pa mman bi. Kaam ma amu-amu buwat dusa, labbahan bi na dusa bi. Kaam ma duwa-duwa pikilan bi, patatto-gun bi na pamiki bi mme' ni Papu'. ⁹ Man bi nnaa tatto-tatto, gam na kam magtangisan ka magkarukkaan sabapan dusa bi. Man bi nnaa gāk, gam na kam sasso ni dusa bi. ¹⁰ Maka magpadiyo' na kam pa Tuhan, bo' bi inangkat me' na.

Daa kita os-os manding jama pa kalaatan ya' san luu bukti' ga dusahan sila

¹¹ Siga danganakan, daa kam mitsala pagkahi bi pa kalaatan. Bong ina kam buwat me' naa atawa pun os-os manding pagkahi bi pa kalaatan, sat bi sa' mā' ya' luu pūs sara' Tuhan pasal me' sikaase'-kaase'. Sibu' du karuha bi ka bay buwat dī bi magpandoy-pandoy manding sara' Tuhan bong tuwa' atawa niya'. Bo' sa' sina suku' bi manding sara' na. Kaam ina, suku' bi tinggal ngasip ja'. ¹² Disu du sina poonan sara' maka isu-isu iya huwis sabanna, yana Tuhan. Damikiyan, iya du ngantanan kawasa-kapatut nalamat manusiya' atawa ngahansu sila. Sangkon subay kam ya' os-os manding pagkahi bi pa kalaatan batan ya' luu kapatut bi ngahukum.

Ya' tatantu ta kaadaan ta ni sinōng

¹³ Na adakala mintu ngabbu na baw kam pasal kaadaan bi ni sinōng. Pakale do' kam. Kasohean ina, yuk da, "Sumawung atawa murambuwa' lome do' kami pa disu दौरा ngusaha. Ndooy na do' kami dantaun maglitu, bo' kami magkadayaan." ¹⁴ Na salla na, ya' san katoonan bi bong oy katuwa' kaam sumawung-sumilan. Kaallum bi ina me' karuha humbu du, batan samantala' du luu, pag-anu, lanyap du. ¹⁵ Subay si' gam na me' tuu halling bi, "Bong malaingkan mintu kami tinugutan du me' Tuhan sampay binuwanan umu, me' tuu, me' tuu pabuwat kami." ¹⁶ Suga' kasohean baw kam ina, ngabbu ja' kam saula-ula kaam magbaya' ni mimon-mimon. Bo' ko, maat silay ngabbu me' looy.

¹⁷ Indanan bi. Soysoy ina toon bong oy pata' subay pabuwat na, bo' ya' isbat na, ndusa sina ya.

† Sambatan Jama Halul-akka 3.34.

Kasusahan ni jama dayahan

5 Na kuwan kaam ma dayahan ma mumpung alta' para ni dī bi sadja', ituu bitsala ku ningkaam. Subay kam magtangisan sampay mag-ulawi sabapan kamalasaheyan ma song takka pa mman bi bbos-bbos. ²Alta' bi ina ma bay nna' bi, gabuk ja'. Siga pamakoy bi pun ma bay nna' bi, kineket ja' me' mananap. ³Damikiyan, mmas ka pilak porol ma bay pumpung bi, ginaha' ja' du. Bo' inaa na sina mintu tanda' bi bay magnapsu mulakab pag taabut llaw hukuman bbos-bbos. Lagi' na, napsu mulakab bi ina mintu kabinasa na ni baran bi me' karuha api katutung ni oy-oy taabut na. ⁴Kaam ina, sa' ba, ya' san pinō' me' bi gadji saganap jama ma bay buwat ni tana' bi, labba man siga ilooy ma ngalabas pa ilooy ma ngattom? Daa kam mista ga ya' takale Tuhan Sangat Kawasa bitsala da magdubduban kaam. ⁵Kaam ina, lay ja' ngumpohan dī bi alta' ka nganduwan oy-oy ja' ma kinanapsuhan me' bi ntuu ni junya'. Sibuh' du karuha bi ka sapi' pinalammok ya' san tabista na song sinumbali' na ya. ⁶Luu gi sina kam bay kaaku malkala' jama ma ya' san luu dusa da sampay man da pinapatoy sabapan bi. Bo' ya' san luu dapat da ngatu.

Siga suku' Papu' Isa subay natasan kabinsanaan

⁷Na kuwan kaam siga danganakan, bong hati kam bininsana', tatasan bi ja' halloman bi ngagad katakka Papu'. Akigun bi ja' pasensiya siga pahuhuma ngagad buwa' tinanom da. Pus da bay tanom, agad da ja' du uwan sibuhwa ngabut sampay katapusan panguwan, bo' da ngattom. ⁸Kaam pun, subay du luu pasensiya bi ngagad. Patagguhun bi iman bi mme' ni Papu' tanne-pasu' batan tapit na sina katakka na.

⁹Siga danganakan, daa kam mitsala pagkahi bi pa kalaatan taggaha' kalabuan na baw kam mintu hukuman. Batan tapit na sina katakka Huwis looy ma Pat-ingkat. Dari ko ngawon, luu na ya nangge ni poan lawang bi.

¹⁰Na siga danganakan, ni kapasal tatas njawom kabinsanaan, ikutun bi ja' bay kadarihan siga kanabinabihan ma bay malahil palman Tuhan matto'. Atas da bay natasan jinisan kabinsanaan kalna' Tuhan. ¹¹Siga suku' Tuhan me' sila ilay ma bay natas njawom kabin-sanaan, katoonan tabi na du, pag toklas na, sinupaatan sila. Pamintangan bi na Bo' Job. Bay du taaka bi bong pooy ehe tatas na naggaan jinisan kamalasaheyan matto'. Damikiyan, tasayu bi na du bong

pooy ehe supaat bay hinudhuran me' Tuhan niya ni katapusan. Dari mandooy, tabista tabi na, basta pan-no' atay Tuhan le' luuy ka timbang ningkitabi.

Katapusan palbiatan si Ya'kub

¹²Siga danganakan, luu gi situ bā' ku puntukan banaan ningkaam. Subay kam ya' napa. Me' kitabi itu suku' si Isa, pagka kitabi bonto, san kitabi ya' na napa batan ya' kitabi maluba bitsala tabi. Sangkon, daa na kam napa ni awon sulga' atawa junya' atawa awon oy maka oy na. Bong yuk bi, "Oho'," saddong oho' sadja'. Bong yuk bi, "Niya'," saddong niya' sadja'. San daa na kam napa, taggaha' dari laot bi na baw ni bandingan Tuhan.

¹³Bong luu ni baanan bi tuwa' kasusahan, subay ya maku tabang pa Tuhan. Kuwan kaam baw ma njawom kagakan, subay kam ngalang pudji pa Tuhan. ¹⁴Bong luu kam bay tuwa' saki, subay noho' kinaddoan siga pa-mmean langga noho' makuhan iya duwaa pa Tuhan. Njawom da maku duwaa, subay sila muusan bumbunan na ka insallan ni awon Papu' Isa. ¹⁵Na bong ina tud mangando du siga pa-mmean bi pa Tuhan ngabbul duwaa da, malaingkan kaulian ja' sina jama looy ma saki. Maka pinabalik na sina anggawta' na me' Papu'. Maka bong luu dusa na lay na akuhan na ni pag-awpan da, inampun na du sina ya me' Papu'. ¹⁶Sangkon bong kam bay kapabuwat dusa, subay du kam mangaku ni pagkahi bi sampay sipaku-paku duwaa supaya kam kaulian me' Tuhan.

Na bong ina jama intong maku duwaa pa Tuhan, masti' kawasahan ja' duwaa na. ¹⁷Pamintangan bi na bay jaman Nabi Eliyas. Iya ilay me' kitabi du manusiya' sadja'. Ni kaintong na, jaman na bay maku duwaa pa Tuhan ya' noho' uwan, ya' du bay uwan lahat njawom tallun taun ka nnom buwan. ¹⁸Pag-anu si', lay na baw ya maku duwaa pabalik mari uwan na lahat. Dari lai du bay uwan palandos sampay lay na tomo' pabalik katumbu-tumbuhan maka luu na balik balanja' ni lahat da.

¹⁹Siga danganakan ku, bong luu ni baanan bi bay magsi' man kabanahan, bo' luu kam disu bay moo iya mme' ni kabanahan pabalik, tud mahap sina. ²⁰Batan subay katoonan bi, bong ina luu jama bay takole' bi noho' ngalabbahan siga dusa na, lay na ya paddusan bi man jawom katiksaan nyawa. Dari san bay meka dusa na, lay na puwas.

Ngkod tuu ja' bitsala ku. Wassalam

1 Pitel

Pahati

Si Pitel ilay yana disu ni sikasapu-duwa mulit bay pinene' me' si Isa Almasi binuwat siga rasul na. Iya disu mulit ma bay kasakup ni mimon kahalan si Isa Almasi labba man waktu si Isa bay nagna' masaplag pasal pamarinta Tuhan ngabut sampay na inangkat pa sulga'. Bong batsa bi kitab Salsila siga Rasul si Isa Almasi juran disu pa juran sapu-lima, meka bay sinabbut pasal si Pitel ndooy.

Si Pitel ilay disu pa-mmean suku' si Isa ndooy ni Jerusalem. Basag ya noan jama kabanahan pasal si Isa sampay bay na ga ya pingka' tajil sabap me' na masaplag.

Suwat tuu pinokonan me' si Pitel pa mman siga pagkahi na suku' si Isa ni lima probins ndooy ni lahat mehe ma inawnan Turkey ni batnaa. Maksud na bay nuwat man na magamgaman atay da ka mataggu iman da, batan daran sila bininsana' ka nilaugan sabap me' da pitsaya' ni si Isa.

Ituu bay sinuwatan me' si Pitel luu na ga tallumpu'-duwan taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

1 PITEL

¹ Ituu itu aku, si Pitel, disu rasul si Isa Almasi. Itu suwat ku pa mman bi ma bay pinene' me' Tuhan, yana kaam ma sampi ni junya' tuu magkanatan nnaa ni Pontus, ni Galatiya, ni Kapadosiya, ni Asiya sampay ni Bitiniya. ² Halloman tabi ya' gi bay lahil pa junya', ndang katoonan Tuhan na pitsaya' kitabi ni si Isa bbos-bbos. Dari man gantaan Tuhan, lay na kitabi sinutsi' me' Rū na. Maksud na supaya kitabi ngasip ni si Isa Almasi, maka supaya puwas na dusa tabi sabapan laha' si Isa bay pinaduwai kalna' kitabi.

Kamura-murahan lipat man lipat na pin kasannangan ningkaam ka barakat man Tuhan.

³ Pudji tabi Tuhan, Mma' Papu' tabi si Isa Almasi. Ni kabasag timbang na, lay na ya bay muwanan kitabi kaallum bahau. Lay na kapakitabi kaallum bahau sabap me' tabi tabe' ni Almasi pinakallum pabalik. Sangkon tatantu tabi na ⁴ kole' kitabi mimon ma ndang luu na bay hinalli' me' Tuhan ni sulga' para ni siga suku' na. Bo' ilooy na silay tabilang pusaka ma ya' luu masa na, ya' luu salla na, sampay ya' kuhi baluba. ⁵ Maka man sabapan pangando bi ni si Isa, agpangan Tuhan na pin sina kam ni kaehe kawasa na ngkod-ngkoran ya' gi bay takole' bi kasalamatan ma song pinalahil ni llaw dambuli.

⁶ Dari sabap me' looy, ya' du lakka kagakan bi minsan kam tuwa' kamalasaheyan ka jinisan kabinsanaan samantala' ntuu ni junya'. ⁷ Kamalasaheyan me' looy

ilay nuwayan pangando bi ni si Isa bong bana atawa niya'. Pangando bi ina me' karuha mmas. Suga' saehe-ehe haga' mmas ma luu gi ngkoran na, mas mehe gi haga' pangando bi. Yana me' mmas subay do' bay pingka' njawom api man ngalakkahan sakot na mari porol maka hagaan, damikiyan, subay du kam lumingka' njawom kamalasaheyan mari tumatanda' na porol pangando bi. Dari bong ina mintu bana-bana du pangando bi, masti' kole' ja' sina kam sanglit ka kabantugan mehe pag beleng si Isa Almasi. ⁸ Minsan ina kam ya' bay pingka' ngita si Isa ngabut sampay batnaa, maase' du kam niiya maka tattap du pangando bi niiya. Sangkon panno' atay bi me' kagakan sa' alang-alang, ⁹ batan magsasong na pin me' bi pinaddusan man bay arat-tabi'at bi buwat dusa. Mimon ituu si' yana toklas pangando bi ni si Isa Almasi.

¹⁰ Ni kapasal ase' Tuhan nalamat kitabi, ndang bay silay tinuna' me' kanabi-nabihan. Suga' ya' gi bay tumampak banahan ninsila. Sangkon wā sila papiha-piha bong oy kamaatunan bay tuna' da. ¹¹ Bana na, ndang bay silay tahati da luu tukang nalamat lakka man Tuhan takka bbos-bbos. Suga' papiha-piha na pin baw sila bong soy ilooy ma bay tinuna' me' da maka sumilan ya lahil. Bay baw pinalahil ninsila me' Rū Almasi, † pag pō' tukang nalamat looy bbos-bbos, duhu' do' ya lumingka' njawom kabinsanaan bo' na kole' kabantugan mehe. ¹² Bo' lay gi pinalahil me' Tuhan ni kanabi-nabihan siga tuna' da ya' gi binakbul ni jaman

† Rū Almasi inawnan ni ayat tuu yana Rū Sutsi' ma inawnan du Rū Tuhan atawa Rū si Isa.

da. Sakayi da binakbul, noy ni sinōng na, yana ni angkat-angkatan tabi na situ batnaa. Batan boho' luu bay pinapitu pa junya' tukang nalamat looy si', yana Almasi. Pag-anu, luu na umanat mahap pasal iya bay pinasaplag ningkaam me' siga jama ma ginaosan me' Rū Sutsi', yana Rū Tuhan bay pinapitu man sulga'. Siga pakaradjaan ma bay sabbut ku si', minsan siga malaikat magkainagon du kahati banahan.

¹³ Dari pagka lay na kam sinalamat le' Tuhan, patatogun bi na pamiki bi makutu' kahandak na, maka agakun bi dī bi. Maka daa kam jamu ngaholat ni su-paat ma ndean kaam pag beleng si Isa Almasi. ¹⁴ Me' kaam ina anak Tuhan na ma ngasip niiya, daa na padarahun bi bay kadarihan bi maruhu'. Waktu looy ilay awam lagi kam pasal Tuhan. Sangkon lay na ja' duwan bi napsu bi ma maat. ¹⁵ Suga' batnaa, yana me' Tuhan ma bay ngaliyun kaam sutsi', subay du kam sutsi' ni mimon tangge-tingkō' bi. ¹⁶ Batan luu silay bay sinuwatan jawom kitab, ilooy ma yuk Tuhan, "Aku itu sutsi'. Sangkon subay me' aku du kam sutsi'." †

¹⁷ Na san ina kam magmma' na ni Tuhan, ingatun bi masi du sina ya tukang ngahukum. Iya du sina mintu nungbasan manusiya' sali'-sali' magbē' ka pabuwatan da mahap-maat. Ya' ya minig jama. Sangkon, hallo-man tabi magsampihan ni junya' tuu, subay luu tawu tabi pa Tuhan. ¹⁸ Intomun bi do' bong pooy ehe gastus man Tuhan bay maddusan kaam man arat-tabiāt bi maruhu'. Ya' silay luu sōng na arat-tabiāt bi maruhu' ma bay labu' pa kaam man kabbo'-bboan bi. Kahapan, lay na kam pinaddusan man arat-tabiāt looy. Suga' sa' ga silay mmas atawa pilak porol ma ya' natas saumu bay man maddusan kaam. ¹⁹ Arapun gastus bay man maddusan kaam ilay yana laha' Almasi bay pinaduwai, bo' hagaan sa' alang-alang. Man maruhu' lagi ilay ndang luu na sipat ni laha' na pinaduwai song hallom, yana laha' bili-bili ma bay kinulban me' imam taun pa taun sabapan dusa. Yana me' bili-bili looy ya' dari luu salla na atawa tamak na, damikiyan Almasi pun ya' du luu salla na. Hati na, ya' luu dusa na.

²⁰ Halloman junya' ya' gi bay pinapayak, ndang lay na bay ginanta' me' Tuhan Almasi maddusan kitabi man komkoman Ibilis. Suga' noy ni timpu batnaa na, ni ahil jaman, bo' luu na Almasi bay pinalahil me' Tuhan ningkaam. ²¹ Dari sabapan pabuwatan Almasi, pitsaya' na kam pa Tuhan ma bay makallum Almasi pabalik sampay lay muwanan iya kabantugan mehe. Dari tattog na pangando bi pa Tuhan maka luu na pag-asa bi kole' mimon ma bay janji' Tuhan ni suku' na.

²² Na pagka lay na du kam mme' ni tō' sabanna, pa-sutsi' na pin sina pangatayan bi. Sangkon pakutuun bi na me' bi sikaase'-kaase'. Maka subay hilas ase' bi me'

karuha jama magdanganakan. ²³ Batan sibu' du sina kam ka lay na pinamaddihan pabalik. Suga' kaallum bi ina ma bahau sa' na me' kaallum bi sibuwa ma lakka man indu'-mma' bi ma kuhi gi matoy. Arapun kaallum bi ina ma bahau lakka man Tuhan sabanna ma llum saumu-umu. Danan bi ilay bay kole' kaallum bahau sabap me' bi pitsaya' ni palman Tuhan. Batan palman na ina muwan kaallum bahau maka ya' kuhi baluba saumu-umu. ²⁴ Me' bay sinuwatan njawom kitab, yuk na,

"Kaallum manusiya' sanda'-sanda' ja' me' karuha parang ja' ngalayu. Damikiyan, kabantugan manusiya' pun sanda'-sanda' ja' du me' karuha sumping ma ngalatak.

²⁵ Suga' bong palman Tuhan, natas saumu-umu." Bo' na, palman ina yana umanat mahap ma bay pinasaplag ningkaam.

2 Na pagka luu na kaallum bi bahau, timanan bi na mimon pabuwatan maat maka mimon dusta'. Daa dan jinis bitsala bi, bo' sarī na baw pabuwat bi. Daa na kam dangki' atawa mitnahan pagkahi bi manusiya'. ²³ Pagka lay na takissa bi kaayaran Tuhan, kannahun bi na palman na. Yana me' anak-anak bahau pinamaddihan magkainagon ni bohe' duru', kaam pun subay du me' naa kainagon bi ni palman Tuhan. Batan palman Tuhan ina balanja' pulna' para ni nyawa bi. Sangkon kannahun bi na supaya magsasōng na pin me' bi ngikut arat-tabiāt Tuhan ngabut sampay mag-jatu na kasalamatan bi.

Si Isa me' karuha pananggehan luma' Tuhan

⁴⁵ Na kitabi itu ma pitsaya' ni si Isa ginalla luma' Tuhan sabap luu na Rū Tuhan bay pinaasok pa jawom atay tabi. Dari ko ngawon, kitabi itu me' sapantun batu llum man Tuhan buwat luma' na. Kuwan si Isa, me' sapantun batu lambu ma llum man luma' Tuhan pinatangge mari pagon. Suga' minsan ya hagaan sa' alang-alang sampay bay pinene' me' Tuhan, bay gi du ya tinuwak me' manusiya'. Bo' kitabi baw itu, lay na kitabi nibuuk dī tabi ka iya. Pag toklas na, lay na kitabi dari siga imam sutsi'. Dari yana me' siga imam maruhu' nongan kulban pa Tuhan, kitabi pun luu du songan tabi pa Tuhan, yana dī tabi buwat kahandak na. †† Bo' hinasi ja' kitabi me' Tuhan sabap lay na kitabi sinutsi' me' si Isa Almasi.

⁶ Na bitsala ku ilay si' pasal si Isa magtuntun du ka palman Tuhan njawom kitab, ilooy ma yuk na, "Ndaun bi sa. Luu sina mintu batu lambu ma hagaan banahan bay pene' ku binuwat pananggehan luma' ku. Nna' ku ya ndooy ni Zayon. Soysoy ina pitsaya' ni-ya, ya' luu masa na kaap-apan." ‡

† Kitab Tawrat, Libitikus 11.44-45; 19.2; 20.7.

†† Ndaun Rom 12.1. ‡ Kitab Nabi Isaya 28.16. Zayon yana galla-han ni दौरa Jerusalem.

⁷ Sangkon na ina, bong inawnan Almasi, masti' hagaan banahan ningkitab ma pitsaya' niiya. Bo' sagannap ma ya' pitsaya', niya' san ya gunahan ninsila. Subay si' mamintang do' sila ni halling njawom kitab, ilooy ma yuk na,

"Batu ma bay tinimanan me' siga tukang buwat luma' batu, ilooy ya bay dari patingkat kapansahaliyan na man sikamimon." †

⁸ Maka luu gi suwat njawom kitab pasal Almasi, ilooy ma yuk na,

"Iya na sina batu man jama sumantuk sampay habba'." ††

Na ngkon da ilay binilang sumantuk niiya sabap ya' sila kuhi pitsaya' ni umanat mahap pasal iya. Mingkan man maruhu' lagi, ndang ilooy na bay ginanta' ni soysoy ya' pitsaya'.

⁹ Bo' kaam ina ma pitsaya' ni Almasi, lay na kam pinene' me' Tuhan binuwat baanan siga imam ka sultan njawman pamarinta na. Bo' lay gi kam pabuwat Tuhan bangsa sutsi' ‡ ma inaku le' na suku' na. Kahandak na masaplag na kam kaayaran na. Batan lay na kam pinō' me' na man jawom kalindoman, sampay lay na kam lliyun pa jawom karantaan na ma ya' luu sibu' sabanding na. ¹⁰ Sibuwā ilay, sa' gi kam suku' Tuhan, pag batnaa suku' na na kam. Maka sibuwā ilay, ya' gi bay takissa bi ase' Tuhan, pag batnaa lai na.

¹¹ Siga kakasi ku, junya' tuu itu sa' lahat tabi sabanna. Sampi ja' kitabi ntuu. Sangkon junjung ku na ningkaam, daa na duwanun bi napsu maat ma pinaabak me' jama ma nabiat mandang hāl junya'. Batan siga napsu me' looy ilay, me' karuha banta bi ma niksa' nyawa bi. ¹² Tamūd ina, sagannap ma ya' pitsaya' ni si Isa mitsala kaam pa kalaatan san ya' luu dusa bi. Sangkon, amay-amay subay kam mogbogan kawul-piil ayad ni pag-awpan da. Kawu-kawu buka' na puad da pitsaya' hangat sila ngita hāp tangge-tingkō' bi. Dari pag taabut masa man Tuhan marantaan pami-ki da, pudji da na du sina ya.

Suku' Papu' Isa subay maglilla' ni siga pa-mmean parinta

¹³ Na ni kapasal mimon jama ma marintahan kaam, subay kam maglilla' ninsila supaya kam kaboo kabantugan ni Papu' Isa. Labba man sultan ma langkaw banahan kapatut na ¹⁴ pa siga gubnul sampay pa siga sara' ndiyoan da, subay sila inasip me' bi. Nandang sila ilay bay binuwanan kapatut para kaayaran du ni lahat supaya tapidjala' da sagannap ma buwat maat, maka supaya tabuwanan da kabantugan saganap ma buwat mahap. ¹⁵ Kainagon Tuhan ina, sabapan kaayaran bi, tapampan bi na behe jama ma kulang ak-

† Kitab Jabul 118.22; Lukas 20.17. †† Kitab Nabi Isaya 8.14. ‡ Inawnan sila bangsa sutsi' sabap puwas na dusa da man sabapan laha' Papu' Isa bay tumpa.

ka mitsala kaam pa kalaatan ni kaawam da. ¹⁶ Kaam ina, lay na kam pinaddusan man mulka' Tuhan. Suga' daa ja' buwatun bi kasumunsayaan bi subay ga katarangan man bi buwat kalaatan. Gam pin, bogbogan bi arat-tabiat ma ndang hinolat ni siga ata Tuhan. ¹⁷ Mag-arat kam ni mimon manusiya' maka maase' kam ni pagkahi bi ma pitsaya' ni si Isa Almasi. Subay kam tawu pa Tuhan sampay magmaltabat ni panghulu' ni lahat bi.

Palbiatan si Pitel ni siga ata

¹⁸ Kuwan kaam ma ata, mahap-maat me' siga papu' bi ka kaam, bong lamma' pangatayan da atawa bangis, lilla' ja' kam ninsila. Maka magmaltabat kam ninsila. ¹⁹⁻²⁰ Me' naa ina nulut kam ni kahandak Tuhan. Na bong sawpama luu laat bay pabuwat bi man bi pata' pinidjala', bo' tinatasan na ja' me' bi, daa na kam ngaholat sanglit man Tuhan. Suga' bong baw kam ina buwat ja' kaayaran, bo' bi bininsana' lagi, bong ina lilla' na ja' kam sabap pasando ja' kam pa Tuhan, ilooy ya nulut ni kahandak na. ²¹ Batan lay na kam bay lliyun me' Tuhan pa jawom okoman na supaya kam buwat kaayaran san gi man bi bininsana'. Sangkon tusun bi na limpa' Almasi ma bay natasan kabinsanaan kalna' kitabi. ²² Bistahun bi do', ya' san ya bay buwat dusa samasakali. Dusta' pun, ya' du luu bay pō' man jawom behe na san sakayi. ²³ San ya bay pinadiyo', ya' du ya bay ngumbang. San ya bay bininsana', ya' du ya bay nanggup mawos. Gam pin, lay ja' suhuran na pa Tuhan, yana huwis ma patingkat intong. ²⁴ Bo' lay gi paglilla' na baran na llansang ta' tehang bong pin tatanggung na ja' dusa tabi. Kon na buwat me' looy supaya patagong na kitabi buwat dusa bo' tabi maku-tu' me' buwat kaintongan. Dari me' halling njawom kitab, "Man sabapan siga bakat bisa ni baran na, kaulian na kitabi." ††

²⁵ Maruhu', sibu' du karuha bi ka siga bili-bili magsi'. Bo' batnaa, lay na kam pabeleng pa mman tukang ngipat kaam, yana Almasi ma ngayaran nyawa bi.

Palbiatan ni siga karandahan ma llahan

3 Na kuwan kaam karandahan, subay kam maglilla' ni lla bi. Me' naa ina, san sawpama lla bi nuwak umanat mahap pasal si Isa, balangkali taboo bi na sila pitsaya' sabapan hāp arat-tabiat bi. Minsan ina kam ya' na mitsalahan sila, kawu-kawu pitsaya' na du sila ni si Isa ² pag takita da na hāp arat bi maka ehe maltabat bi pa Tuhan. ³ Daa subay na pin isu-isu lingkat bi ni poan pakutu' bi me' kasohean ma wā magdanda-danda ka matuk pamakoy hagaan sampay magmmasmmas. ⁴ Arapun iya pakutuun bi, me' bi malingkat njawom atay bi me' sapantun magpadiyo' sampay pa-

†† Kitab Nabi Isaya 53.5.

hatu-hatu. Lingkāt me' naa ina ya' na kuhi baluba. Bo' na, hagaan lagi banahan pa Tuhan. ⁵ Maka inaa na sina arāt-tabiāt bay pinakutu' me' karandahan ma mangando pa Tuhan matto'. Me' da bay malingkat dī da, lay sila maglilla' ni lla da. ⁶ Disu danda me' looy ilay yana bay jaman Sitti Sara. Sa' ba, ngasip ja' ya ni lla na, yana Nabi Ibrahim, sampay bay gi bilang na subay ga papu' na? Na kaam karandahan ni batnaa, bong kam pauru ni hāp arāt-tabiāt Sitti Sara sampay ya' kam kuhi takawum le' tawu, malaingan binilang na sina kam siga anak Sitti Sara.

⁷ Na bitsala tuu ma pasunu' para ningkaam kalallahan. Subay kam pandoy mogbogan kasalassayan ka nda bi. Maka isbatun bi me' bi nabangan sila batan ya' sibu' anggawta' da ka lalla. Magmaltabat kam ninsila, batan sibu'-sibu' du kam bay kapusakahan ladjiki' man Tuhan, yana kasampulnaan nyawa saumu-umu. Bong ina ya' mahap me' bi buwat nda bi, malaingan ya' du kinabbul duwaa bi me' Tuhan.

Siga suku' si Isa subay sikaase'-kaase'

⁸ Na dambuli man inaa, me' kaam suku' si Isa sikami-mon, subay kam dambuwa' atay maka sikaddo'-kaddo' parasahan. Subay kam sikaase'-kaase' me' karuha jama magdanganakan. Sipanimbang-panimbang kam maka subay diyo' pangatayan bi sali'-sali'. ⁹ Sagannap ma buwat maat ningkaam, daa na tungbasan bi ka maat. Damikiyan, bong luu madiyo' kaam, san daa na umbangan bi. Gam pin buwat gi kam kaayaran ninsila, batan ndang inaa sina kahandak Tuhan ningkaam. Bong si' inaa bean tabi, masti' sinupaatan ja' kitabi me' Tuhan. ¹⁰ Me' halling sambat njawom kitab, "Soysoy domān kaallum mahap ka domān njawom kagakan, subay niya' mitsala pagkahi na pa kalaatan maka subay ya ya' ngandusta'.

¹¹ Subay timanan na mimon kalaatan supaya isu-isu kaayaran pabuwat na. Maka subay pagbuli-bulihan na miha kasalassayan ka jama.

¹² Batan Tuhan ina ngayaran sagannap ma intong maka wā ya saddiya pakale ni duwaa da. Suga' bong kinawnan sagannap ma buwat maat, kinuntra me' na." †

¹³ Na bong ina kam tigi' buwat mahap, jalangan sina jama makaat kaam. ¹⁴ Suga' sawpama kam bay bininsana' sabap me' bi paintong, masti' luu supaat Tuhan njata' bi. Sangkon daa kam hanggaw atawa tawu ni manusiya'. ¹⁵ Arapun ituu ya kannahun bi: Almasi yana Papu' bi. Sangkon isbatun bi ya. Maka bila luu nilaw kaam bong oy kamumpaatan hinolat me' bi taggaha' ilu na kam mme' ni Almasi, subay kam ndang wā saddiya ka tampung ayad. ¹⁶ Maka bila kam nampungān jama, subay bitsala hanunut-hanut man bi magmaltabat ninsila. Maka ilagan bi buwat oy maka oy na

† *Kitab Jabul 34.12-16.*

ma nulang ni hona'-hona' bi. Me' naa ina, bong luu bay mitsala kaam pa kalaatan, iya' ja' sina sila pag takita da hāp tangge-tingkō' bi njawman Papu' Isa.

¹⁷ Sangkon, bong hati ginanta' me' Tuhan subay kam ngalingkaan kabinsanaan, gam na sabap ni kaintong bi; daa ja' sabap me' bi bay buwat maat.

¹⁸ Mamintang ja' kam ni Almasi. San ya intong gi man intong, lay du ya bininsana'. Sampay lay na ga ya matoy sakayi labba du kalna' mimon baldusa pangkat-mamangkat. Lay na tanggung na mimon dusa tabi supaya kitabi mahap na pa Tuhan. Dari si', bay na pinapatoy jasad na, suga' lay na baw ya pinakallum ka jasad bahau ma ya' na kuhi matoy. ¹⁹ Suga' sasang jasad na masi matoy, kuwan Rū na bay pilay pa tahanan siga nyawa pinalisu. Ndooy si', lay ya masampay umānat ninsila. ²⁰ Sila ilay si' yana nyawa sagannap ma ya' bay kuhi ngasip ni Tuhan ni jaman Nabi Nū buwat bahitla'. San taha' pasensiya Tuhan ngagad ga jama looy nawbat, ya' du sila kuhi. Dari lay ja' sila katis matoy le' dunuk sampay lay na pinalisu nyawa da ni tahanan jama matoy. Ilooy du bay salamat wawu' jama, yana ga Nabi Nū batan lay sila ta' bahitla' inangkat me' bohe' dunuk.

²¹ Kasalamatan da ilay ni bohe' dunuk looy matto', tadali tabi pa bohe' man tabi bay pinandi tanda' tabi lay na salamat man hukuman Tuhan. Kitabi ilay bay pinandi, sa' ga pandihan man ngalakkahan lumut ni baran tabi. Arapun pandihan tabi ina yana sipat lay na kitabi maku ampun man Tuhan mari hayang na pamiki tabi. Bo' kasalamatan tabi itu mawjud na batan lay na pinakallum pabalik si Isa Almasi.

²² Na si Isa ilay, lay na inangkat pa sulga' sampay luu na ya ni bihing Tuhan huwin pa kawnan. Ndooy ilay, iya magbayaan mimon malaikat ka mimon ma ngantanan kawasa-kapatut mahap-maat.

Arāt-tabiāt suku' Papu' Isa ya' na sibu' ka maruhu'

4 Na pagka Almasi bay lumingka' njawom kabinsanaan jaman na ntuu ni junya', subay du kam ngingat masti' luu ja' du kabinsanaan takka pa jata' bi. Suga' san ilay mintu me' looy, pa kaayaran du ningkaam. Batan soysoy ina natas bininsana' kalna' si Isa, tumatanda' lay na labbahan na tabiat na buwat dusa. ² Hona'-hona' na, ddong na ya nganduwan napsu na ma maat. Ilooy sa karomanan na sinulut yana kahandak Tuhan halloman na masi llum. ³ Sangkon kuwan kaam, ddong na kam malātan waktu bi ngakig uwahan jama ma ya' ngisbat Tuhan. Sila ina maabak jinisan kalaatan me' sapantun magjina, maka nganduwan oy-oy napsu ma maat sampay maglangohan. Bo' mme' gi sila ni baanan danda ka lalla buwat kasabuhan. Maka luu gi sarī pabuwat da ma tagga pa Tuhan me' sapantun numba siga tuhan-tuhan. ⁴ Bo'

jayip gi sila pag nda' da ya' na kam mme' ninsila buwat kalaatan me' looy si'. Sangkon binitsala gi kam me' da pa kalaatan. ⁵ Suga' luu du sina mintu masa da tinanya pasal bay kadarihan da ni awpan Tuhan. Batan Tuhan ina tukang ngahukum mimon manusiya' llumatoy pag taabut llaw dambuli.

⁶ Na manusiya' ina sikamimon ndang bay ginanta' matoy sabapan hukuman bay llabu' ninsila. Dari sabapan dusa da, tiksa' na nyawa da. Lipara luu na umanat mahap bay pinasaplag. Dari sagannap ma pitsaya', san sawpama lay na matoy jasad da, sampulna' du nyawa da saumu-umu njawom okoman Tuhan.

⁷ Na katapusan junya' ina, ya' na hallom. Sangkon paayarun bi na pamiki bi maka ilagan bi dī bi supaya ya' na luu kasanggalang ningkaam maku duwaa pa Tuhan. ⁸ Maka numbul satu isbatun bi me' bi sikaase'-kaase' ni kahilas atay bi. Batan bong ina kam maasean siga pagkahi bi, masti' ampun bi ja' sila san du pooy eka dusa da ningkaam. ⁹ Bong luu pagkahi bi suku' si Isa pahās pa luma' bi, hulmatun bi. Daa kam magdub-dub.

¹⁰ Na me' kaam ina lay na kabuwanan jinisan kapandoyan bilang ladjiki' man Tuhan, pakoyun bi na. Subay kam kanaalla sitabang-tabang makoy kapandoyan bay dean Tuhan ningkaam. ¹¹ Sawpama lay kam kaladjikian kapandoyan magnasihāt, subay kam magnasihāt du. Suga' subay kabanahan ja' pō' man behe bi me' saparati Tuhan mismu mitsala. Maka kaam ma luu kapandoyan bi sarī, subay pakoyun bi man nabangan jama. Maka ingatun bi, mimon anggawta' man bi nabang lakka man Tuhan. Me' naa ina, man tabang si Isa Almasi, mimon pabuwat bi kaboo kabantugan pa Tuhan. Pudji tabi ya sabap tud tawop ya magbaya' saumu-umu! Amin.

Kabinsanaan njata' suku' Papu' Isa

¹² Siga kakasi ku, daa kam jayip ni kamalasaheyan ka kabinsanaan bisa tuwa' njata' bi ma nuwayan pangando bi. Maka daa bistahun bi ga jalang-jalang me' naa. ¹³ Gam na kam gāk sabap me' bi bay tabe' ni kabinsanaan bay lingkaan Almasi. Batan pag beleng na ina mintu sampay pinalahil na ehe kabantugan na, magdaruhun gi sina kagakan bi. ¹⁴ Bila kam pinadiyo'-diyo' sabap me' bi pitsaya' ni Almasi, njawom supaat kam sabap luu na pin Rū Sangat Kawasa nabangan kaam, yana Rū Tuhan ma bay pinatanna' ningkaam. ¹⁵ Daa ja' baw kon bi bininsana' sabap luu maat bay pabuwat bi, me' sapantun bay mapatoy, bay nangkaw atawa bay palamud ni hāl ma ya' luu kabigi'-bigian bi. ¹⁶ Suga' bong baw kam bininsana' sabap pitsaya' na kam ni Almasi, daa kam iya'. Gam pin pudjihun bi lagi Tuhan sabap suku' Almasi na kam.

¹⁷ Batnaa tu, taabut na masa man Tuhan ngahukum manusiya'. Bo' nagna' na ya ka kitabi siga suku' na. Na bong kitabi ma intong subay lumingka' njawom kamalasaheyan, bistahan bi oy na baw mintu katuwa' ni sagannap ma ya' kuhi mme' ni umanat mahap man Tuhan? ¹⁸ Yuk suwat njawom kitab, "Bong jama intong masti' lumingka' ja' njawom jinisan katiksaan bo' da selamat, pooy na baw lay mintu basag katiksaan ma tuwa' njata' siga baldusa ma ya' san ngisbat Tuhan?" †

¹⁹ Sangkon bong kaam batnaa njawom kabinsanaan man gantaan Tuhan, suhuran bi na ja' dī bi pa Tuhan, ilooy ma bay mapayak kaam salta' na tapangandohan. Maka darahan bi na me' bi buwat kaayaran.

Halap si Pitel ni siga pa-mmean suku' Papu' Isa

5 Na kaam, siga pa-mmean baanan suku' si Isa, luu situ halap ku ningkaam batan aku pun disu pa-mmean me' kaam du. Bo' bay gi ku kasakup ka mata ku ma duwa kabinsanaan njata' Almasi. Maka me' aku pun disu ma tabe' ni kabantugan Almasi ni sinōng, junjung ku na ningkaam, ² basta ayaran bi banahan siga suku' Tuhan ma njawman bi. Ipatun bi sila paayad me' karuha baanan bili-bili inayaran me' tukang ngipat sila. Daa kam magmaksud ngayaran sila supaya meka sīn takole' bi atawa man sabapan bay ja' kam llagos. Me' bi ngayaran sila, subay man gasad baya' bi ni kagāk bi salta' na ni katagi bi nulut kahandak Tuhan. ³ Maka daa kam buwat sagannap ma njawman bi subay ga tindog bi, saula-ula kaam na papu' da. Arapun subay kam makitahan sila kawul-piil ayad mari luu suntuan taakig da. ⁴ Me' naa ina, kole' ja' sina kam mintu kabantugan ma ya' kuhi baluba saumu yana tungbas ndean kaam ni katakka panghulu' siga tukang ipat, yana Almasi.

⁵ Na kuwan kaam ma masi baddung, subay kam lilla' ni siga matatoa ni baanan bi. Maka kitabi sikamimon subay magpadiyo' sali'-sali' ni pagkahi tabi, batan yuk njawom kitab, "Kinuntra me' Tuhan sagannap ma abbuhan, suga' tabangan na sagannap ma diyo' pangatayan da."

⁶ Sangkon, magpadiyo' ja' kam pa Tuhan Sangat Kawasa, bo' bi buwanan na kabantugan pag taabut masa bay ginanta' me' na. ⁷ Suhuran bi na mimon kasusahan bi pa Tuhan sabap hagaan kam niiya.

⁸ Iyakin kam maka papatong kam mamiki sabap Ibilis ina, yana banta bi, doman ja' nasat supaya kam patatak man si Isa. Sibudu sina karuha Ibilis ka hali-maw ngallong, parampong-parampong miha sabatan na. ⁹ Sangkon subay tattap me' bi mangando ni Papu' Isa man bi nagga' Ibilis. Ingatun bi, meka du sina pagkahi bi suku' si Isa ni sikaliput junya' tuwa'

† *Sambatan Jama Halul-akka 11.31.*

kabinsanaan me' ningkaam du batnaa. ¹⁰ Suga' pus bi bay natas samantala' njawom kabinsanaan, tinabang du sina kam me' Tuhan. Pahallotan na sina pangando bi maka pinataggu me' na iman bi supaya kam me' karuha poon kayu ma ya' kuhi habba' sabap lawom gamut na. Bistahun bi do', ni kaehe ase'-tabang Tuhan, lay na kam liyun na pa jawom okoman na. Maksud na supaya kam tumabe' ni kabantugan na man sabapan pagkatibuuk bi ka si Isa Almasi. Bo' kabantugan na ina ya' luu katapusan na. ¹¹ Pudji tabi ya sabap tud tawop ya magbaya' saumu-umu! Amin.

Katapusan bitsala si Pitel

¹² Na ni kapasal suwat tuu, luu situ bay soho' ku nuwatan bitsala ku, yana si Saylas, disu danganakan tabi kanaalla. Suwat tuu itu man ku mataggu iman bi maka man ku maintoman kaam pasal ehe ase'-tabang Tuhan ningkaam mari kasengan bi.

¹³ Sarī man naa, luu situ ntuu ni Babilon † siga pagkahi tabi ma pitsaya' du ni Papu' Isa lay noho' masampay salam duwaa da ningkaam. Me' kaam du situ sila bay pinene' me' Tuhan. Si Malkus pun, ma binilang na me' ku anak ku, lay du bay noho' masampay salam duwaa na ningkaam.

¹⁴ Na bila kam sitammu-tammu, jara-jara kam me' ndang tabiat jama sikaase'-kaase'. Dambuli man naa, sikamimon kam ma tibuuk ka Almasi, kamura-murahan binuwanan na pin kam me' Tuhan kasannangan njawom atay bi.

Wassalam

† *Daira man si Pitel ilay bay nuwat ituu yana daira Rom. Suga' ntuu ginalla me' si Pitel Babilon, yana awon daira matto' ma tanyag jahallis jama na ka ya' ngisbat Tuhan. Kon si Pitel ilay bay nganggal-la Rom Babilon sabap meka jama ni Rom sibu' du arat da ka jama maruhu' ni Babilon.*

2 Pitel

Pahati

Ituu tu suwat ni kaduwa na man si Pitel pa mman sagannap ma mme' ni si Isa Almasi ndooy ni lahat ma inawan Turkey ni batnaa. Jaman si Pitel nuwat ituu, katoonan na ya' na hallom matoy ya batan ndang bay na pinalahil me' Papu' Isa niiya (ndaun 2 Pitel 1.13-14).

Ngkon si Pitel bay nuwat ituu sabap gampang ya ni siga baanan pagkahi na suku' si Isa. Ni jaman looy ilay, luu na siga guru palsu mō' jinisana tō' ma kalingu ni jama. Bong ninsila, ya' na kono' Almasi pabeleng pa junya' sabap hallom looy na, ya' na san luu kaluwa. Mingkan ilay, ilooy man Papu' Isa ya' gi bay pabeleng batan do-man gi ya muwanan siga baldusa lawang man da nawbat supaya sila ya' tanalka' (ndaun 2 Pitel 3.9).

Hagaan situ kitab tuu batan tinantu me' si Pitel ningkitab masti' tinuman ja' me' si Isa Almasi bay janji' na pabeleng.

Njawom suwat tuu lay du si Pitel maintoman kitabi inaa mimon tuna' kanabi-nabihan masti' lakka man Rū Tuhan, sa' lakka man pamiki manusiya'.

Ituu bay sinuwatan me' si Pitel luu na ga tallumpu'-mpat taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

2 PITEL

¹ Ituu itu aku, si Saymon Pitel, disu ata si Isa Almasi. Maka aku itu disu rasul na. Itu suwat ku pa mman bi ma pitsaya' na du ni si Isa Almasi, yana Tuhan tabi ka tukang nalamat kitabi. Ni kaintong na, ya' ya minig jama, batan kaam pun ina, me' kami na du, bay kaladjikian sali'-sali' buwatan hagaan, yana pangando tabi niiya.

² Kamura-murahan lipat man lipat na pin kasannagan ka barakat ningkaam sabap me' bi lungbid ka Tuhan salta' na Papu' tabi si Isa.

³ Ni kaehe kawasa Tuhan, luu na bay dean na kitabi kaallum bahau sampay mimon ma gunahan ningkitab man ngikut arat-tabi na. Lay na dean na kitabi ilooy si' sikamimon pag lay ja' tabi lungbid ka iya. Maka lay na kitabi liyun na pa jawom okoman na supaya kitabi tumabe' ni kabantugan na ka kaayaran na. ⁴ Dari man sabapan ehe kabantugan na ka kaayaran na, lay na kitabi buwanan na siga supaat tud hagaan ka ayad banaan ma ndang bay janji' na. Maksud Tuhan ilay bay ngandean siga supaat me' looy supaya taikut tabi arat-tabi na. Maka maksud na supaya ya' na tabi pinagbayaan me' napsu tabi buwat dusa ma kabinasa ningkitab.

⁵ Sangkon subay pagbuli-bulihan bi me' bi matabe' kawul-piil ayad ni pangando bi ni Papu' Isa. Maka sub-

ay du pagbuli-bulihan bi me' bi kole' pangahati pasal kahandak Tuhan ningkaam. ⁶ Subay du kam ngagak dī bi. Maka subay taggu iman bi. Maka pakutuun bi me' bi ngikut arat-tabi Tuhan. ⁷ Njawom bi ngikut arat-tabi Tuhan, kaasean bi du siga pagkahi bi suku' si Isa sampay na mimon manusiya'.

⁸ Na bong si' ina tabogbog bi na mimon arat me' naa bo' duhunan bi lagi, malaingkan meka na sina kaayaran takita ni tangge-tingkō' bi. Maka tumatanda' na mehe kapansahaliyan bi ni manusiya' sabap me' bi lungbid ka Papu' tabi si Isa Almasi. ⁹ Suga' sagannap ma ya' mogbogan arat-tabi me' naa, sibu' du sina karuha da ka jama buta ni kaawam da. Tumatanda' landu' pondok pamiki da batan ya' na san taintom da mimon dusa da lay na pinuwasan maka pangatayan da bay sinutsi'. ¹⁰ Sangkon siga danganakan, pagbuli-bulihan bi na me' bi mean bay halap ku si' mari luu bukti' lay na kam lilyun sampay pinene' me' Tuhan binuwat suku' na. Me' naa ina, ya' na luu masa bi kapagdusa. ¹¹ Bo' na, hinasi na sina kam mintu paayad pa jawom sulga', ndooy man Papu' tabi si Isa Almasi, yana tukang nalamat kitabi, magsultan saumu-umu.

¹² Na minsan ina ndang katoonan bi na mimon ma bay sabbut ku si', sampay tattog na kam mme' ni kabanahan, masi na pin situ ku maintoman kaam. ¹³⁻¹⁴ Kon me' looy batan tasayu ku ya' na ku humallom ni junya' tuu. Man ku kasayu me' looy batan bay pinalahil me' Papu' tabi si Isa Almasi niyaku. Dari pad-

pad ya' lagi ku bay limbu, sapatut na, paintoman ta na pin kam tō' sabanna man ku mangun pamiki bi.

¹⁵ Sangkon itu na pin ku magtuyu' nuwat pa mman bi. Kainagon ku, san ku mintu lay na limbu, ya' na lungay saumu man jawom pamiki bi kabanahan ma bay bā' ku ningkaam.

Si Pitel mahati bong ongoy bitsala na subay kinapit-sayaan

¹⁶ Na mimon ilay bay bā' kami ningkaam maruhu' pasal kawasa Papu' tabi si Isa Almasi maka ni bay kalahil na pa junya', bana ja' silay labbasakayi. Sa' silay ga aka bay ja' pinabuwat-buwat me' jama ma alistu buwat kana-kana. Arapun tud mata kami mismu bay ngita ehe kawasa-kapatut na ma ya' luu sibu' sabanding na. ¹⁷⁻¹⁸ Kami mismu bay sohe' na ta' punu jaman Mma' na Tuhan bay matannaan iya sahaya' sampay muwanan iya kabantugan mehe. Bay gi takale kami suwara Tuhan Sangat Kawasa ndooy pō' man ta' langit jaman na magpalman, ilooy ma yuk na, "Inaa ina Anak ku, kakasi ku. Kasulutan ku banahan niiya."

¹⁹ Dari pagka lay takita kami sampay lay na takale kami ilooy si' sikamimon, magdaruhun na me' kami kasiguru tud bana du siga tuna' kanabi-nabihan pasal Almasi. Suwat da ilay njawom kitab me' sapantun sū' ninag njawom lindom. Sangkon subay indanan bi bitsala da ngabut sampay ninag na Kababbasan njawom atay bi sampay pakallat na mataallaw. Hati na, ngabut sampay takka na Almasi marantaan mimon pamiki bi.

²⁰ Ilooy puntukan subay tahati bi, inawnan siga tuna' kanabi-nabihan njawom kitab, sa' lakka man pamiki da dī da ²¹ atawa pun lakka man bistahan manusiya'. Arapun Rū Sutsi' mismu bay magmundaan kanabi-nabihan masampay siga umanat man Tuhan.

Si Pitel mahati siga suku' si Isa pasal guru palsu

2 Na kanabi-nabihan looy ilay si' intong. Suga' ni jaman looy, luu du baw ndooy ni Israil jama magnabi-nabihan. Damikiyan, luu na du sina mintu siga guru palsu ni baanan bi masalluk tō' bingkok ma kabinasa ningkaam. Bo' tuwak da lagi Papu' tabi. Padahal, lay na ga ya nongan umu na bong pin tapadusan na ja' sila man jawom komkoman Ibilis.

Sangkon, sa' ga bina oy, miha ja' sila man da de'-de' binasa. ² Meka na sina mintu ni baanan bi takole' binit-salahan me' da sampay mme' me' uwahan da buwat jinisan kasabuhan. Dari pag toklas na, binitsala na sina mintu pa kalaatan kabanahan ma inantanan me' tabi.

³ Ni kamulakab napsu ga guru me' looy ilay, bbuwatan da ina mintu nulun-nulun siga dusta' bong pin kole' ja' sila sīn mman bi. Suga' jama me' sila ina, man maruhu' lagi ndang bay sinuku' me' Tuhan minulkaan.

Bo' kabinasahan da ina mintu, ndang luu na bay sinaddiya.

⁴ Tattap ja' sina sila minulkaan. Mindoga ja' kam ni palas siga malaikat ma bay buwat dusa matto'. Ya' du sila bay pinabiya me' Tuhan amu-amu buwat dusa. Sangkon lay na sila tinahan pa njawom lowang tangob ngkod-ngkoran ya' gi taabut llaw hukuman bbos-bbos.

⁵ Damikiyan, manusiya' ma ya' tawu pa Tuhan ni bay jaman Nabi Nū, ya' du bay pinabiya me' Tuhan amu-amu buwat dusa. Sa' ba, palas njata' da, lay sila katis matoy ndunukan? Ilooy du bay sinalamat me' Tuhan yana Nabi Nū ma bay masaplag lān kaintongan ninsila. Maka luu gi sohe' na pitu' lay du salammat.

⁶ Damikiyan luu lagi silay siga jama ndooy ni Sodom ka Gomora lay du kalabuan hukuman Tuhan matto'. Sa' ba, lay ja' sila ampud le' Tuhan, sampay ga दौरa da pun, bay du dari abu sadja'. Dari njata' da, ndooy na kitabi ngaddo' matakaddam bong oy palas jama ma ya' luu tawu da pa Tuhan. ⁷⁻⁸ Suga' ndooy ilay ni Sodom, luu gi baw disu lalla, yana si Lut, lay sinalamat me' Tuhan. Iya ilay jama intong. Halloman na maglahat ka ga jama jahat ni दौरa looy, ndang tud kamaatan ya lassa nganda' kadarihan da. Batan llaw pa dangallow, takita na sila buwat jinisan kasabuhan sampay takale na jinisan bitsala da laka'-laka'.

⁹ Sangkon ni mimon bay sabbut ku si', tumatanda' na pandoy Tuhan maddusan jama ma ngisbat iya man jawom kasusahan. Damikiyan, pandoy du baw ya niksa' jama ma ya' intong njawom tahanan ngabut sampay sila pinidjala' ni llaw hukuman. ¹⁰ Maka tud bohat sina pidjala' na ni sagannap ma amu-amu nganduwan napsu da buwat jinisan kasabuhan sampay ni sagannap ma ya' kuhi lilla' ni kapatut na. Bo' me' looy na du silay bana kadari siga guru palsu ma bay sabbut ku si'. Tud takabbu sila sampay nawakka buwat oy-oy karomanan da san tagga pa Tuhan. Ya' san sila tawu madiyo' sagannap ma ngantanan kawasa-kapatut mehe, ma subay pinaehe. ¹¹ Minsan siga malaikat ma ngantanan kawasa-kapatut langkaw banahan man siga guru palsu, ya' du sila mitsala siga guru me' looy pa kalaatan ni pag-awpan Tuhan. ¹² Bo' siga guru palsu me' looy ilay, minsan pakaradjaan ma ya' tahati da, binitsala du me' da pa kalaatan. Sibū' du sila ka sattuwa tawun, ya' luu hona'-hona' da. Bo' sattuwa ina, ilooy du kasongan da sinungkuban sampay pinapatoy. Damikiyan, siga guru me' looy ilay, sabap kabinasa tō' da ni jama, masti' binasa ja' du sila mintu me' Tuhan.

¹³ Kalaatan bay pabuwat da, tinungbasan du sila ka kalaatan. Tud ya' luu kaiyaan da. Bbuwatan da nganduwan napsu da ja' mō' kasabuhan ni mayran. Tigi' sila maglaw-lamud ka kaam mangan-mangan bahasa dambuwa' atay sila ka kaam. Bo' ko, sarī maksud da. Sila ina me' sapantun tamak ni badju' pote'. ¹⁴ Bila sila ngita danda, lanji ja' njawom pamiki da. Tud ya' luu

dohong da buwat dusa. Bbuwatan da ngaliboy jama ma kulang iman mme' ni kalaatan da. Maka alistu sila ngulihal alta' jama ni kamulakab napsu da. Jama me' sila ilay minulkaan me' Tuhan. ¹⁵ Lay na sila magsi' man lān intong. Lay na sila ngikut tabiat si Balaam, † anak si Beyol matto'. Si Balaam ilay, ni kaehe kainagon na ni sīn, kuhi ja' ya buwat kalaatan bong pin ya ndugangan ja' paeka. ¹⁶ Suga' ya' na bay darahan na niyat na buwat karupangan sabap bay ya tapampan le' bitsala kura' na. San hayop ya' kabitsala, luu na ga suwara manusiya' bay pō' man behe kura' na.

¹⁷ Balik ta pa siga guru palsu, tud ya' luu pūs da. Kaap-apan ja' jama me' da. Sibuh' du karuha da ka taga' ya' magbohe'. Maka sibuh' du karuha da ka andom ma pingka' ja' bay tinuran me' baliyu ya' san uwan ni huma. Jama me' sila ilay, ndang luu na bay hinalli' ninsila kasusahan njawom lugar lindom. ¹⁸ Basag sila ngabbu saula-ula pandoy sila, bo' ko, karupangan ja' bitsala da. Ba'-bā' da, san gi oy kinanapsuhan me' jama, dari ja' nduwan. Sabapan tō' da me' looy, kasohean jama ma bahau ja' pitsaya' ni Papuh' Isa, ma bahau ja' bay ngalabbahan napsu da ma maat, lay na baw taboo-boo bbeleng pabalik pa bay kalaatan da. ¹⁹ Ba'-bā' ga guru me' looy, bong sila binean, nammu kono' kita kasumunsayaan buwat oy-oy karomanan ta. Mingkan, sila na mismu ya' sumunsaya' sabap takawum sila me' napsu da ni kalaatan ma makaat sila. Ya' tasayu da, oy-oy ina napsu ma ya' agak ta, inaa na baw magbayaan kita subay ga papuh' ta. ²⁰ Na sibuh' ilay, siga guru palsu looy si' bay ngahasi kabanahan pasal tukang nalamat kitabi, yana Papuh' tabi si Isa Almasi. Pag toklas na, lay na labbahan da mimon kawul-piil da maat ma katamak ni manusiya'. Pag batnaa, me' ga takawum na baw sila balik me' napsu da buwat dusa. Dari mas maat gi kaadaan da ni batnaa man jaman da ya' gi bay mme' ni si Isa. ²¹ Sagannap ma toon lān intong, gam na ya' bay katoonan da bong papagsi' du sila sampay ya' na ngasip ni siga panohoan Tuhan ma bay pinasampay ninsila. ²² Jama me' looy ilay, tud lay bana tuwa' pa sila sambatan ilooy ma yuk na, "Tiyap-tiyap ido' ina, pabeleng mangan uta' na," atawa yuk kasohean, "Tiyap-tiyap bawi ina, san sawpama bay na pinandi, pabeleng du tugub pa jawom pesak."

Llaw katakka Papuh'

3 Na siga kakasi ku, ituu itu suwat ku ni kaduwa na ningkaam. Ngkon ku itu nuwatan kaam ni kaduwa na man ku maintoman kaam kabanahan pabalik mari tattog na pamiki bi. ² Ya' ku doman takupan

† Si Balaam ilay disu jama bangsa Aram. Tanyag awon na ni jaman maruhu' sabap me' na pandoy buwat palkataan. Ndaun salsila si Balaam ni Kitab Tawrat, Siga Numbul juran 22-24 ka 31.13-16 sampay Siga Pakaradjaan bay Pinalahlil 2.14.

bi bay bitsala kanabi-nabihan ka siga panohoan Papuh' Isa, yana tukang nalamat kitabi. Bo' ilooy na silay siga panohoan ma bay pinasampay ningkaam me' kami siga rasul na.

³ Suga' ilooy duhu' subay tahati bi me' tuu: Ni ahil jaman, meka sina mintu pangaludjum. Ilooy du me' punu njawom atay da nganduwan napsu da sadja'. ⁴ Yuk da ina mintu ningkaam, "Sa' ba, Papuh' bi bay nganjanji' pabeleng? Bong mattan, ongoy ya' gi luu? Labba man jaman kabbo'-bboan tabi bay matoy ngabut sampay batnaa, masi du sibuh' kaadaan lahat. Junya' tuu ya' bay halin labba man jaman na bay pinapayak." ⁵ Suga' siga pangaludjum me' looy ilay, tahadja' da lupa. Nandang katoonan da du ngkon luu langit sabap Tuhan bay magpalman. Damikiyan, katoonan da du ngkon gumi bay mantuk sampay timbul man jawom bohe' man sabapan palman Tuhan du. ⁶ Maka mimon-mimon ta' babaw junya' matto' bay pingka' binasa me' dunuk mehe man sabapan palman Tuhan du. ⁷ Damikiyan, gumi ka langit ma luu ni batnaa, ampud le' api bbos-bbos man sabapan palman Tuhan du. Suga' nilantan gi sina ngkod-ngkoran ya' gi taabut llaw hukuman, yana llaw man Tuhan makaat saganap ma ya' luu tawu da niya.

⁸ Suga' siga kakasi ku, ya' baw sina tatuna' tabi bong sumilan binakbul mimon ituu si'. Ingatun bi, bong pa Tuhan, dalibu taun sibuh' du ka dangallaw. Damikiyan, dangallaw sibuh' du ka dalibu taun. ⁹ Sangkon saganap ma mista Papuh' lawun numan janji' na pabeleng, magsā' sila. Arapun lantan na ja' silay katakka na sabap taha' pasensiya na ngagad manusiya', kawukawu nawbat sila. Batan kainagon na ina ya' luu san disu jama tanalka'. ¹⁰ Suga' lantan ya' lantan, masti' luu ja' sina mintu llaw Papuh' pabeleng. Bo' kakuratan ja' sina mintu jama ni katakka na me' karuha jama kakuratan me' sugaru. Ni llaw looy ilay mintu, luu gi ngallub bo' magti ampud mimon-mimon ta' langit sampay lanyap na du langit. Damikiyan gumi pun sampay na mimon-mimon ta' babaw junya' ampud na du sina le' api. ¹¹ Na pagka mimon-mimon hinansu bbos-bbos, subay paliksa' tabi dī tabi bong pooy tangge-tingkō' tabi ni batnaa. Subay sutsi' kawul-piil tabi. Maka subay kitabi lilla' pa Tuhan ¹² halloman tabi ngagad sampay magdautan katakka Almasi ni llaw ma bay ginanta' me' Tuhan. †† Ni llaw looy ilay mintu, me' halling sambat ku na si', ampud na sina langit maka tunaw ga mataallow, buwan ka siga potean le' hawa api. ¹³ Suga' san me' looy, luu gi agad tabi pinasunu' langit bahau ka junya' bahau ma bay njanji' me' Tuhan para ni suku' na. ‡ Ndooy ilay mintu, isu-isu kaintongan sa pinabuwat.

†† Me' kasohean ngahati, subay sampunan tabi me' tuu: "Maka sasang tabi ngagad, subay kitabi tiggo buwat kahandak Tuhan mari tapasigla' tabi katakka llaw looy." ‡ Kitab Isaya 65.17; 66.22.

¹⁴ Sangkon, siga kakasi ku, halloman bi ngagad siga pakaradjaan looy mintu binakbul, subay kam tattap paintong. Maka subay ya' luu sutsutan njata' bi supaya mahap na ja' kam pa Tuhan. ¹⁵ Ingatun bi, tud taha' pasensiya Papu' tabi. Llantan me' na katakka na sabap muwanan na pin ya manusiya' dapat man da nawbat, bo' da selamat. Na siga pakaradjaan tuu itu si', lay na du bay sinabbut me' danganakan tabi si Pol njawom suwat na ningkaam. Iya bay nuwatan kam man sabapan pangahati bay dean Tuhan niiya. ¹⁶ Tuk-tuk na nuwat, masti' patabe' na ja' siga pakaradjaan me' ilooy ma bay sabbut ku si'. Suga' luu baw silay bitsala njawom siga suwat na awod hinati. Dari kasohean jama ma kulang pangahati da salta' na ya' luu katatongan pangando da ni si Isa, bbuwatan da nabid bitsala

na. Bo' ndang ilooy na silay tabiat da minsan ni kitab ilooy kasohean. Miha ja' sila man da binasa.

¹⁷ Sangkon, siga kakasi ku, pagka katoonan bi na mimon bay sabbut ku si', iyakinan bi tō' jama ma ya' ngisbat Tuhan, taggaha' lay na baw kam mintu takole' da binoo magsi' sampay man bi na ngalabbahan ntan bi.

¹⁸ Katapusan bitsala ku: Duhunan bi na pin me' bi ngikut arat-tabiat Papu' tabi si Isa Almasi, yana tukang nalamat kitabi. Maka mangasa na pin kam ni ase'-tambang na ningkaam. Songan bi lagi me' bi lungbid ka iya. Kamura-murahan pinudji na pin ya labba man batnaa sampay saumu-umu! Amin.

Wassalam

1 Yahiya

Pahati

Si Yahiya ilay yana disu mulit si Isa bay tabe' ni ilooy ma sikasapu-duwa bay pene' si Isa binuwat siga rasul na. Jaman si Yahiya bay nuwat ituu ndang toa na ya. Njawom Kitab Injil luu lima eka suwat si Yahiya. Suwat tuu itu bay sinuwatan pa mman siga baanan suku' si Isa ni jinisan दौरा ndooy ni Asiya Diki'. Kon si Yahiya bay nuwat sabap lay taaka na luu siga guru palsu nabid kabanahan pasal si Isa Almasi. Ba'-bā' da, Almasi sa' kono' Anak Tuhan. Bo' na, sarī man tō' da bingkok, sampay kawul-piil da bingkok du. Batan bong ninsila, inawnan siga suku' Tuhan, bahasa san ya' na patagong buwat dusa. Sangkon njawom suwat tuu, lay pinamā' me' si Yahiya si Isa Almasi yana Anak Tuhan ma bay dari manusiya'. Maka yuk si Yahiya bong jama bana-bana maasean Tuhan, subay du sila maase' ni pagkahi da manusiya' ka ngasip ni siga panohoan Tuhan. Njawom suwat tuu meka kaayaran takole' tabi. Sinoho' kitabi sikaase'-kaase' ngakig arat-tabiāt Tuhan maase'. Maka yuk si Yahiya, soysoy tibuuk ka Anak Tuhan, luu kasampulnaan nyawa da saumu-umu. Suga' soysoy ya' tibuuk ka Anak na, ya' luu ninsila kasampulnaan nyawa. Suwat tuu ya' tatantu tabi bong taun oy man na bay sinuwatan me' si Yahiya. Suga' kaekahan mista labi man mpatpu'-mpat taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

1 YAHIYA

Palman Tuhan muwan kaallum bahau

1 ¹⁻² Itu suwat ku ningkaam pasal si Isa Almasi, yana Palman Tuhan ma nampulna' nyawa manusiya' saumu-umu. Ya' gi luu oy maka oy na, ndang luu na ya mman Mma' na Tuhan. Pag-anu, lay ya dari manusiya' sampay bay maglahat ntuu ni junya'. Maka lay gi ya takita kami ka mata kami ma duwa. Damikiyan, lay du ya takale kami mitsala. Maka lay gi ya tapurut kami ka tangan kami mismu. ³ Dari tuntutan kami na kam ilooy ma bay tasakup kami niiya supaya dambuwa' atay na kitabi maka supaya sali'-sali' na kitabi dambuwa' atay ka Tuhan sampay Anak na si Isa Almasi. ⁴ Maka kon ku itu nuwatan kaam supaya panno' na atay tabi le' kagikan sali'-sali'.

Katattogon tabi yana njawom danta'

⁵ Batnaa pasampay ku na ningkaam umanat ma bay takale kami man si Isa Almasi, yana me' tuu: Tuhan ina sū' danta'. Ya' luu lindom niiya samasakali. ⁶ Dari bong itu kitabi mangaku lungbid ka Tuhan, bo' kitabi masi njawom lindom buwat kalaatan, malaingan ngandusta' kitabi. Maka ya' kitabi mme' ni kabanahan. ⁷ Suga'

bong itu kitabi tattog njawom danta' me' karuha Tuhan, dambuwa' atay na kitabi. Maka puwas na dusa tabi sabapan laha' Anak Tuhan, yana si Isa. Sangkon sutsi' na kitabi.

⁸ Na bong yuk tabi ya' luu dusa tabi, ngandupang ja' kitabi dī tabi maka lawak kitabi man kabanahan. ⁹ Suga' a' bong kitabi magsabanna pa Tuhan ni bay dusa tabi, masti' inampun ja' kitabi me' na. Maka sinutsi' na pin pangatayan tabi me' na mari ya' na luu kalaatan tabi. Batan Tuhan ina intong ka kanaalla numan bay janji' na.

¹⁰ Suga' bong itu kitabi mā' ya' bay pingka' buwat dusa, sibu' du kitabi ka bay madusta' Tuhan batan bay halling Tuhan mimon manusiya' magdusa. Bo' na, bong ilay kitabi mā' me' looy, ya' du luu pūs palman na ningkitabi.

Si Isa tukang makuhan kitabi timbang pa Tuhan

2 Na kon ku tu nuwat ningkaam, siga anak, supaya kam ya' buwat dusa. Suga' bong sipais, luu kam bay sumilap buwat dusa, luu du sina tukang ngan-jamin kitabi pa mman Mma' tabi Tuhan. Awnan ku ilay si' ilooy ma intong sa' alang-alang, yana si Isa Almasi. ² Ni gasad baya' na, lay na sambut na mulka' Tuhan mari tatanggung na mimon dusa tabi supaya tabi taampun na me' Tuhan. Bo' sa' sat mimon dusa tabi

bay tanggung na, arapun sampay dusa manusiya' lab-basakayi, lai du tanggung na.

³ Na bong itu kitabi ngasip ni siga panohoan Tuhan, malaingkan tatantu tabi na katoonan tabi Tuhan.

⁴ Suga' soysoy mangaku katoonan na Tuhan, bo' ya' baw ngasip ni siga panohoan na, malaingkan ngandusta' ya, maka bong inawnan kabanahan, ya' du binean me' na. ⁵ Suga' soysoy ngasip ni siga panohoan Tuhan, tumatanda' tattap ase' na pa Tuhan. Maka sabap me' tabi ngasip, inaa na man tabi katantu tibuuk kitabi ka Tuhan. ⁶ Na soysoy mangaku tibuuk ka Tuhan, subay nabiāt mō' arāt-tabiat me' kadari ni si Isa Almasi.

Panohoan pasal sikaase'-kaase'

⁷ Siga kakasi ku, bila kam soho' ku sikaase'-kaase' njawom suwat tuu, sa' sina ga panohoan bahau ja'. Batan ndang lay na takale bi jaman bi bahau ja' bay mme' ni si Isa. ⁸ Suga' kon na tabilang panohoan bahau batan bahau ja' tahati tabi bong oy ase' sabanna. Ase' sabanna ina, lay na takita njata' si Isa. Batnaa pun, takita na du njata' bi batan luu na kam jawom danta'. Ya' na kam njawom lindom batan ninag na sū' sabanna ningkaam.

⁹ Na soysoy mangaku njawom danta', bo' lammis baw ni pagkahi na, malaingkan masi du ya njawom lindom. ¹⁰ Suga' soysoy maasean pagkahi na, tattap njawom danta'. Maka ya' luu ni arāt-tabiat na man na ndusa. ¹¹ Suga' soysoy ina lammis ni pagkahi na, malaingkan masi ya njawom lindom. Ni kaawam na, me' karuha jama buta ya bagagap njawom lindom. Ya' san katoonan na lu' paninggai ya.

¹² Siga anak ku, suwatan ta kam batan lay na kam inampun me' Tuhan ni mimon dusa bi man sabapan abuwatan si Isa Almasi.

¹³ Kaam ma matatoa, kon bi ina suwatan ku sabap katoonan bi na ilooy ma ndang luu man awwal tagna'. Maka kaam ma anak-anak bahau, suwatan ta du kam batan lay na kam tumanjata' man ilooy ma poonan mimon kalaatan, yana Ibilis.

¹⁴ Siga anak, kon bi suwatan ku sabap katoonan bi na Mma' tabi Tuhan. Kaam pun siga matatoa, me' halling sambat ku na si', suwatan ta na kam sabap katoonan bi ilooy ma ndang luu man awwal tagna'. Maka kaam ma siga anak-anak bahau, suwatan ta du kam sabap basag pangando bi ni si Isa maka lay na nganggamut palman Tuhan njawom atay bi. Bo' na, lay na kam tumanjata' man ilooy ma poonan kalaatan.

¹⁵ Sangkon bong kinawnan hāl junya' atawa abuwatan ma kinasengan me' jama ma mandang hāl junya', daa na me' punu njawom atay bi. Batan bong hāl junya' numbul satu njawom atay bi, malaingkan sa' na Tuhan numbul satu. Intong na, ya' kam

maasean Tuhan. ¹⁶ Bong hāl junya' numbul satu ningkita, ilooy du puntukan ningkita, me' ta nganduwan napsu ta ni jinisan ma karomanan ta ka takita ta. Maka hagaan du ningkita me' ta kole' bantug para ni dī ta man sabapan alta' ta. Bo' mimon hāl me' naa, sa' sina lakka man Mma' ta Tuhan, arapun lakka man pikilan jama ma mandang hāl junya'. ¹⁷ Lagi' na, mimon ma kinanapsuhan me' manusiya' ntuu ni junya' sampay junya' tuu na mismu, lungay ja' du bbos-bbos. Suga' sagannap ma buwat kahandak Tuhan, masti' sampulna' ja' nyawa da saumu-umu.

Ilooy ma Tukang Nguntra Almasi

¹⁸ Na siga anak, sa' ba, ndang lay na kam binaan maruhu', pag mintu tapit na llaw dambuli, luu disu pō' inawnan Tukang Nguntra Almasi? Bo' ni sabana na, meka na sina pō' nguntra Almasi ni batnaa. Sangkon katoonan tabi na bong inawnan llaw dambuli, basta tapit na. ¹⁹ Ga jama ma nguntra ilay, lay du bay pingka' tabe' ningkitabi, suga' lay na pasakkat. Bong ilay si' tud bay dambuwa' atay sila ka kitabi, ya' du sila bay pasakkat. Suga' pagka lay na du sila pasakkat, tumatanda' na sa' du sila pagkahi tabi suku' si Isa.

²⁰ Suga' kaam ina ya' sibu' ka sila. Lay na kam pinaasokan Rū Sutsi' ma tattap muwanan kaam pangahati. Sangkon katoonan bi na kabanahan. ²¹ Dari aku tu nuwat ningkaam, sa' ga sabap me' ku mista awam kam ni kabanahan pasal Almasi. Tabista ku du katoonan bi kabanahan. Maka katoonan bi du tiyap-tiyap dusta', ya' luu kabigi'-bigian na ni kabanahan.

²² Sangkon bong luu mā' si Isa sa' Almasi bay njanji' me' Tuhan pinapitu nalamat, malaingkan pangandusta' ya. Siga jama me' looy ilay nguntra Almasi. Sarī man Almasi, sampay Mma' na Tuhan, tuwak da du. ²³ Maka soysoy mā' ya' ya pitsaya' Almasi yana Anak Tuhan, lawak ya man Mma' Almasi. Suga' soysoy mangaku Almasi yana Anak Tuhan, masti' lungbid ya ka Mma' Almasi.

²⁴ Sangkon amay-amay kannahun bi na pin tō' ma bay takale bi jaman bi bahau ja' bay pitsaya'. Me' looy ilay, masti' ya' maglumba me' bi lungbid ka Mma' tabi Tuhan ka Anak na. ²⁵ Maka kannahun bi na pin janji' Anak Tuhan muwanan sagannap ma pitsaya' niya kasampulnaan nyawa saumu-umu.

²⁶ Na kon itu ku si' nuwatan kaam supaya kam iyakin ni jama ma doman moo-moo kaam pitsaya' ni tō' da palsu. ²⁷ Bo' ni sabana na, san sina kam ya' na pinagpandoyan me' soy maka soy na. Nandang-ndang lay na du kam bay pinaasokan Rū Sutsi' me' Almasi. Rū Sutsi' ina tattog njawom atay bi. Maka iya magpandoyan kaam ni oy-oy ma talpaksa' subay katoonan bi. Bo' na, oy-oy ja' ina pamā' na ningkaam bana ja', ya' sina luu

palsu. Sangkon bean bi ja' suwara na mari ya' maglumba me' bi lungbid ka Almasi.

²⁸ Siga anak, darahan bi na pin me' bi dambuwa' atay ka Almasi supaya pag takka na, ya' luu kinatawuhun me' bi maka ya' luu danan man bi iya' siawop ka iya.

²⁹ Almasi ina, ndang katoonan tabi du, wā intong. Sangkon tatantu tabi soysoy buwat kaintongan, malaingkan anak Tuhan du ya.

Siga anak Tuhan

3 Bistahun bi do' ehe ase' Mma' tabi Tuhan njata' tabi. Lay na ga tabi awnan na anak na. Bo' tud ba-na du baw situ kitabi anak na. Suga' kuwan siga jama ma mandang ja' hāl junya', ya' tahati da ga anak Tuhan na kitabi batan ya' katoonan da Tuhan. ² Siga kakasi ku, batnaa anak Tuhan na situ kitabi, suga' ya' gi baw bay pinalahil ningkitabi bong pooy kadari tabi bbos-bbos. Ilooy du katoonan tabi, pag beleng Almasi, me' iya na du kitabi batan takita tabi na sina mintu bong pooy kadari na banahan. ³ Dari sagannap ma ngagad kajatuhan me' looy bbos-bbos, malaingkan labbahan da na mimon kawul-piil ma ya' mahap mari sila me' Almasi na du sutsi'.

⁴ Na sagannap ma buwat dusa ina ngalangga sara' Tuhan sabap hatiyan dusa, ngalangga sara'. ⁵ Suga' ndang katoonan bi na du, Almasi bay pitu pa junya' supaya tapuwasan na dusa manusiya'. Bo' iya ilay, ya' luu dusa na samasakali. ⁶ Sangkon sagannap ma tibuuk ka iya, tagongan da na me' da buwat dusa. Suga' sagannap ma amu-amu buwat dusa, tumatanda' ya' tahati da bong soy Almasi batan ya' san ya katoonan da.

⁷ Siga anak, daa kam kuhi pinagsian me' jama bong sila mā' bahasa dari san kitabi buwat dusa. Arapun ituu ya kannahun bi: Sagannap ma tattap buwat kaintongan, sila na jama intong me' karuha Almasi. ⁸ Suga' sagannap ma amu-amu buwat dusa, tumatanda' anak Ibilis sila. Kon sila taawnan anak Ibilis batan Ibilis ndang nabiat buwat dusa labba man awal tagna' lagi. Lipara bay na pinapitu Anak Tuhan pa junya' ngalangkat kawasa Ibilis ma moo-moo manusiya' buwat dusa.

⁹ Dari sagannap ma lay na dari anak Tuhan, labbahan da na sina me' da buwat dusa sabap luu na ninsila pangatayan bahau man Tuhan. Maka pagka Mma' da na Tuhan, ya' sila kasogsog buwat dusa. ¹⁰ Na me' tabi ngila bong soy siga anak Tuhan maka soy siga anak Ibilis me' tuu: Soysoy ya' buwat kaintongan maka ya' maasean siga pagkahi na manusiya', sa' ya anak Tuhan.

Siga anak Tuhan sikaase'-kaase'

¹¹ Na pagka anak Tuhan na kam, ya' dari ya' bean bi panohoan njawom umanat bay takale tabi labba man sibuwu. Panohoan ma awnan ku ilay si' yana subay kitabi sikaase'-kaase'. ¹² Daa na kitabi mme' me' uwan jaman si Kain. † Iya ilay suku' Ibilis, bo' tumatanda' du ni buwatan na bay mapatoy ari' na si Habil. Kon na ilay bay buwat me' looy sabap nabiat ya buwat kalaatan, bo' dugahan ya ni ari' na buwat kaintongan. ¹³ Sangkon siga danganakan, daa kam jayip bong kam kinalammisan me' siga jama ma ya' pitsaya' ni si Isa.

¹⁴ Kitabi itu, katoonan tabi na lay na kitabi pinaddusan man katiksaan nyawa, sampay lay na tabi kole' kaallum bahau sabap maase' na kitabi ni siga pagkahi tabi. Suga' soysoy ina ya' maase', tumatanda' masi tiksa' nyawa na. ¹⁵ Bo' na, soysoy ina lammis ni pagkahi na, initung me' Tuhan pamono'. Bo' katoonan bi na du, tiyap-tiyap ina pamono', ya' luu kasampulnaan nyawa na.

¹⁶ Na man tabi toon bong oy ase' sabanna, mindoga ja' tabi ni si Isa, batan lay na ga ya nongan umu na kalna' kitabi. Sangkon kitabi pun subay du mangatas nongan umu tabi kalna' siga pagkahi tabi suku' si Isa.

¹⁷ Damikiyan, subay du kitabi nulung siga pagkahi tabi ma njawom sigpit. Bong luu pangabut tabi, bo' ya' san kitabi nulung ninsila, pooy me' tabi kabā' maase' kitabi pa Tuhan? ¹⁸ Sangkon siga anak, daa kita maase' ni bitsala ja' atawa ni kuwit tōng sadja'. Arapun subay du takita ase' ta ni tangge-tingkō' ta batan inaa ase' sabanna.

¹⁹ Bong ina kita maase' ni pagkahi ta manusiya', inaa na man ta toon tud mme' kita ni kabanahan. Dari san nang atay ta pa Tuhan sabap katoonan ta pabuwatan ta nulut ni kahandak na. ²⁰ Suga' bong ina hona'-hona' ta mā' luu laat ta pa Tuhan, labi na Tuhan sa' kabā' batan katoonan na mimon-mimon. ²¹ Dari siga kakasi ku, bong ya' du mā' hona'-hona' tabi ga luu laat tabi pa Tuhan, malaingkan sannang atay tabi sabap mahap ja' kitabi niiya. ²² Bo' na, oy-oy paku tabi pa Tuhan, nduwan ja' sina kitabi batan asip tabi ja' siga panohoan na maka pabuwat tabi ilooy ma kasulut niya. ²³ Ga panohoan na ina me' tuu: Subay kitabi pitsaya' ni Anak na si Isa Almasi. Maka subay kitabi sikaase'-kaase' batan ndang inaa bay soho' si Isa ningkitabi. ²⁴ Soysoy ngasip ni siga panohoan Tuhan, tattog ya ni Tuhan maka Tuhan pun tattog du niiya. Man tabi toon tattog Tuhan ningkitabi man sabapan Rū na ma bay patanna' na njawom atay tabi.

† Si Kain ilay yana anak Bo' Adam ka Sitti Hawa ma siyaka.

Subay iyakin suku' si Isa ni guru palsu

4 Siga kakasi ku, daa kam os-os pitsaya' sukat jama mangaku bahasa tō' na lakka man Rū Tuhan. Ara-pun pindogahan bi do' duhu' tō' na mari katoonan bi bong mattan ya sosohoan Tuhan atawa niya'. Batan meka na sina guru palsu njawom junya'.² Man bi ngila guru ma pinagmundaan me' Rū Tuhan me' tuu: Soysoy mā' si Isa Almasi yana Anak Tuhan bay dari manusiya', tumatanda' bana-bana ya sosohoan Tuhan.³ Suga' sagannap ma nuwak kabanahan pasal si Isa, ya' sina luu Rū Tuhan mman da. Pikilan da ina sibu' du ka pikilan ilooy ma Tukang Nguntra Almasi. Man maruhu' lagi, sa' ba, ndang bay na takale bi bbos-bbos luu takka disu Tukang Nguntra Almasi magsian jama? San pun batnaa, luu na du siga jama me' karuha iya nguntra kabanahan pasal Almasi.

⁴ Bo' kaam ina, siga anak, suku' Tuhan na kam. Lay na sina kam tumanjata' man siga guru palsu batan ya' kam bay takole' pinagsian. Kon me' looy sabap mas mehe gi kawasa Rū Tuhan ningkaam man kawasa Ibilis ma magbayaan siga jama ma sa' suku' Tuhan.⁵ Bo' siga guru palsu ina, tabe' ni sagannap ma sa' suku' Tuhan. Tō' da ina lakka man akka manusiya' sadja'. Sangkon sagannap ma ya' pitsaya' ni si Isa tigi' pakale ninsila.⁶ Bo' kitabi baw tu, anak Tuhan na kitabi. Sangkon bong ina bana-bana jama toon Tuhan, masti' pakale ja' ningkitabi. Suga' kuwan sagannap ma sa' suku' Tuhan, ya' sina doman pakale ningkitabi. Dari inaa na sina man tabi mindoga bong soy pinagbayaan me' Rū Sutsi' ma malahil kabanahan maka soy pinagbayaan me' Ibilis ma magsian jama.

Tabiat Tuhan yana maase'

⁷ Siga kakasi ku, subay kitabi sikaase'-kaase' sabap inaa tabiat Tuhan. Jama ma maase' ina, tarang-tarang anak Tuhan maka katoonan na Tuhan.⁸ Soysoy ya' maase', tumatanda' ya' katoonan na Tuhan sabap tabiat Tuhan yana maase'.⁹ Man Tuhan bay makitahan ase' na ningkitabi me' tuu: Lay papitu na Anak Tungga na pa junya' supaya luu na dapat tabi kole' kaallum bahau njata' na.

¹⁰ Na inawnan ase' sabanna, sa' ga ase' tabi pa Tuhan, arapun ase' Tuhan ningkitabi. Batan atas na bay mapitu Anak na noho' nanggung mulka' ma subay si' bay labu' pa jata' tabi. Dari puwas na dusa tabi maka lay na kitabi inampun me' Tuhan.

¹¹ Na siga kakasi ku, pagka me' naa ase' Tuhan ningkitabi, subay du kitabi sikaase'-kaase'.¹² Man awwal tagna' lagi ya' luu manusiya' bay ngita Tuhan. Suga' bong ina kitabi sikaase'-kaase', tumatanda' tattog Tuhan njawom baran tabi. Maka njata' tabi pasampay na na ase' na ni manusiya'.

¹³ Na man sabapan Rū Sutsi' bay dean Tuhan kitabi, tatantu tabi na tattog na kitabi ni Tuhan maka Tuhan pun tattog na du ningkitabi.¹⁴ Kami situ mismu bay ngita Anak Tuhan. Sangkon kabā' kami tud mawjud Mma' na bay mapitu iya noho' nalamat manusiya'.¹⁵ Dari soysoy ina mangaku si Isa yana Anak Tuhan, malaingkan tattog Tuhan niiya maka iya pun tattog du ni Tuhan.¹⁶ Kitabi itu, katoonan tabi maka manganna kitabi tud kinaasean kitabi me' Tuhan.

Na me' halling sambat ku na si', tabiat Tuhan ina yana maase'. Sangkon soysoy ina tattap maase', masti' tattog Tuhan niiya, maka iya pun tattog du ni Tuhan.¹⁷ Bong ina tattap ase' tabi ni manusiya', tumatanda' du tattap ase' tabi pa Tuhan. Maka tatantu tabi na pagmintu taabut llaw hukuman, ya' na luu katawuhun tabi sabap lay na taakig tabi tabiat si Isa ntuu ni junya'.

¹⁸ Bong kita maasean Tuhan ka pagkahi ta manusiya', ya' na sina luu tawu ta pa Tuhan. Ilooy ya ilay man jama tawu bong bistahan da luu pidjala' Tuhan ngagad sila. Sangkon soysoy tawu pinidjala', tarang-tarang kurang me' na maase'.

¹⁹ Kitabi itu maase' sabap Tuhan bay duhu' maasean kitabi.²⁰ Bong luu halling, "Maase' ku pa Tuhan," bo' lammis baw ni pagkahi na manusiya', malaingkan ngandusta' ya. Batan bong ina ya ya' pandoy maasean pagkahi na ma takita, labi na Tuhan sa' niya' kaasean na ma ya' san takita.²¹ Sangkon na, luu panohoan Almasi ningkitabi me' tuu: Bong ina jama bana-bana maase' pa Tuhan, subay du ya maasean pagkahi na manusiya'.

Pangando ni si Isa yana poonan man tabi tumanjata' man Ibilis

5 Na sagannap ma pitsaya' si Isa yana Almasi, † sila na bay dari anak Tuhan. Maka bong ina kitabi maasean Mma' tabi Tuhan, masti' maase' du kitabi ni siga pagkahi tabi anak Tuhan.² Sangkon man tabi katantu maase' kitabi pa Tuhan ka mean siga panohoan na, bong kitabi maase' ni siga pagkahi tabi anak Tuhan.³ Me' tabi makitahan Tuhan ase' tabi niya, bean tabi ja' siga panohoan na. Bo' siga panohoan na ina ya' du bohat binogbogan⁴ batan lay na kitabi dari anak Tuhan. Bo' tiyap-tiyap siga anak Tuhan ina, masti' luu na gaos da nuwak sasat mimon njawom junya'. Bo' poonan gaos da yana pangando da ni Almasi.⁵ Dari sagannap ma pitsaya' si Isa yana Anak Tuhan, sila du sina ngantanan gaos nuwak siga sasat njawom junya'.

† *Hatyan Almasi, ilooy ma bay inuwakilan me' Tuhan magsultan saumu-umu.*

Siga sipat si Isa Anak Tuhan

⁶ Na si Isa ilay, luu bukti' man tabi toon iya Anak Tuhan bay pinapitu pa junya'. Disu bukti' yana jaman na bay tasakup me' jama pinandi ka bohe'. Kaduwa na, jaman laha' na bay pinaduwai. Dari si', sarī man jaman si Isa bay pinandi, kapatoy na pun, bukti' du iya yana Anak Tuhan. Katallu na, luu gi Rū Sutsi' makitau ningkitab. Bo' mimon ina ma pinakitau me' Rū Sutsi', masti' bana sadja'. ⁷ Dari luu tallu bukti' si Isa yana Anak Tuhan. ⁸ Disu, yana Rū Sutsi', kaduwa na, jaman si Isa pinandi, katallu na yana laha' na bay pinaduwai. Ilooy ilay si sikatallu mag-uyun mō' kabanahan si Isa yana Anak Tuhan.

⁹ Na bong kitabi pitsaya' ni tuntut manusiya' ni hāl ma bay tasakup da, labi na kitabi sa' subay pitsaya' ni bay halling Tuhan pasal si Isa. Batan bay ya magpalman si Isa yana Anak na. ¹⁰ Soysoy ina pitsaya' ni Anak Tuhan, katoonan da njawom atay da tud bana du si Isa Anak Tuhan. Suga' sagannap ma ya' pitsaya' ni bay halling Tuhan pasal Anak na, malaingkan madusta' sila Tuhan, batan ya' sila kuhi pitsaya' ni palman na. ¹¹ Palman Tuhan ina ningkitab me' tuu: Lay na ya muwanan kitabi kaallum bahau, yana kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na. Bo' kaallum looy ilay lakka man Anak na. ¹² Sangkon soysoy tibuuk ka Anak na, luu na kaallum looy mman na. Suga' soysoy ya' tibuuk ka Anak na, ya' du luu kaallum looy mman na.

¹³ Ituu tu si' man ku nuwat pa mman bi ma pitsaya' ni Anak Tuhan supaya katoonan bi na tud luu na kasampulnaan nyawa bi ma ya' luu katapusan na.

¹⁴ Dari tatantu tabi na oy-oy paku tabi man Tuhan, bong ina sa' du paku ma nguntra ni kahandak na,

masti' pinakale ja' sina kitabi me' na. ¹⁵ Dari pagka katoonan tabi na Tuhan pakale ni paku tabi, masti' katoonan tabi du nduwan ja' kitabi.

¹⁶ Na katapusan bitsala ku, bong kita ngita disu danganakan ta suku' si Isa buwat dusa, subay ya pakuhan ta duwaa supaya ya pinimbangan me' Tuhan sampay sinampulna' nyawa na pabalik. Suga' bong baw dusa na yana ilooy disu ma katiksa' ni nyawa saumu-umu, san kita ya' na mahusaan dī ta makuhan iya duwaa. ¹⁷ Bana na, oy-oy pabuwat ta ma ya' intong yana dusa. Suga' masi gi du tapuwasan basta sa' ja' dusa looy disu ma niksa' nyawa saumu-umu. †

¹⁸ Na kitabi itu, katoonan tabi na sikamimon jama ma bay dari anak Tuhan, patagong na sila buwat dusa batan luu na pin Anak Tuhan nganggaosan sila buwat kaintongan. Sangkon ya' na sila tumandiyo' me' Ibilis.

¹⁹ Maka katoonan tabi du san mimon manusiya' ma ya' pitsaya' ni si Isa lay na takawum le' Ibilis, bong kitabi, niya' na, batan suku' Tuhan na kitabi.

²⁰ Damikiyan, katoonan tabi na du luu na bay pitu Anak Tuhan pa junya'. Maka lay na ya muwanan kitabi pangahati supaya dari na kitabi lungbid ka Tuhan sabanna. Pag batnaa tibuuk na kitabi ka Tuhan sabanna sabap me' tabi tibuuk na ka Anak na si Isa Almasi. Iya ina Tuhan sabanna maka poonan kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na.

²¹ Na siga anak, ilagan bi dī bi mari kam ya' mag-tuhan ni oy maka oy na ma sa' Tuhan sabanna. Wassalam

† Me' kasohean ngahati dusa ma ya' tapuwasan bong jama nikutan si Isa Almasi ka kabanahan pasal iya. Ndaun Hibrani 6.1-6. Kasohean baw ngahati dusa looy yana bong jama mā' pabuwatan Rū Sutsi' yana pabuwatan seytan. Ndaun Matiyu 12.31-32.

2 Yahiya

Pahati

Suwat tuu itu bay pokonan si Yahiya pa mman disu danda ka ga anak na. Danda looy ilay, adak mimon na jama ma lahal ni kitab mista iya yana sumping bitsala tuwa' pa disu baanan suku' si Isa. Kuwan siga anak danda looy, tuwa' pa siga jamaa ni baanan looy.

Minsan ya' taha' suwat tuu, luu baw kabanahan hagaan takole' tabi njata' na. Batan yuk si Yahiya subay sikaase'-kaase' suku' si Isa sampay iyakin ni siga guru palsu ma magsian jama.

Suwat tuu ya' tatantu tabi bong taun oy man na bay sinuwatan me' si Yahiya. Suga' kaekahan mista labi man mpatpu'-mpat taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

2 YAHIYA

¹ Ituu itu aku, yana si Yahiya, disu pa-mmean ni suku' si Isa. Itu suwat ku pa mman danda looy ma bay pinene' me' Tuhan sampay pa mman siga anak na. Maase' ku banahan ningkaam. Sarī man aku, sampay mimon ntuu ma toon kabanahan, maase' du ningkaam. ² Kaasean kami kam sabap sali'-sali' kitabi pitsaya' ni kabanahan, bo' kabanahan naa ina, ya' na kuhi lakka man jawom atay tabi saumu-umu.

³ Kamura-murahan tattap na pin timbang ka barakat salta' na kasannangan ningkitabi man Mma' tabi Tuhan ka Anak na si Isa Almasi. Kinabbul ja' situ njata' kitabi ma sikaase'-kaase' maka mme' ni kabanahan.

⁴ Tud bay gāk ku sitammu ka kasohean anak nu batan nda' ku mme' du sila ni kabanahan ma bay soho' Mma' tabi Tuhan ningkitabi. ⁵ Na kuwan kau Nang, paku ku ningkau subay kitabi sikaase'-kaase'. Inaa ina sa' panohoan bahau, batan ndang bay na takale tabi man maruhu' lagi, jaman tabi boho' bay mme' ni si Isa. ⁶ Bong ina kitabi maase' ni Tuhan ka siga pagkahi tabi manusiya', masti' bean tabi ja' oy-oy soho' Tuhan ningkitabi. Bo' man maruhu' lagi, ndang bay na kitabi soho' na sikaase'-kaase'.

⁷ Batnaa tu, meka na guru palsu ni junya' magsian jama. Ba'-bā' da, si Isa sa' Almasi bay pitu pa junya' magbaran manusiya'. Pangandusta' sila maka tukang nguntra Almasi. ⁸ Sangkon iyakin kam mari ya' senseng mimon bay hulas-sangsā' kami noan kaam maka supaya takole' bi du mimon supaat ma bay hinalli' me' Tuhan ningkaam. ⁹ Batan soysoy ya' tattap mme' ni tō' Almasi, bo' magsi' lagi, masti' ya' ya tibuuk ka Tuhan. Suga' soysoy tattap mme' ni tō' Almasi, malaingkan tibuuk ya ka Tuhan sampay Anak na.

¹⁰ Na bong luu jama pilu pa mman bi nō' sarī man tō' Almasi, daa na padutaihun bi maka daa san gallakun bi. ¹¹ Batan bong ina sila bay hinasi me' bi, malaingkan binilang du kam bay tabe' ni kalaatan da.

¹² Meka gi situ karomanan ku pinamā' ningkaam, suga' ya' na do' patabe' ku ni suwat tuu. Bong ya' luu baya-baya, pilu sa ku nganda'-nganda' kaam, bo' tabi kapagbitsala balharapan mari panno' na atay tabi le' kagakan sali'-sali'.

¹³ Dambuli man inaa, siga anak danganakan nu ma bay du pinene' me' Tuhan noho' masampay salam duwaa da ningkau.

Wassalam

3 Yahiya

Pahati

Ituu tu suwat si Yahiya pa mman disu bagay na inawnan si Gayus. Sinanglitan si Gayus me' si Yahiya sabap wā ya nulung siga sosohoan si Isa ma ngalataan lahat masaplag umanat mahap.

Suwat tuu ya' tatantu tabi bong taun oy man na bay sinuwatan me' si Yahiya. Suga' kaekahan mista labi man mpatpu'-mpat taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

3 YAHIYA

¹ Ituu itu aku, yana si Yahiya, disu pa-mmean suku' si Isa. Itu suwat ku pa mman nu Gayus. Kau ina bagay ku ma kaasean ku banahan.

² Gayus, kakasi ku, kamura-murahan sampulna' ja' kaallum nu. Maka kamura-murahan sambu baran nu me' karuha nyawa nu du. ³ Tud bay gāk ku ni katakka kasohean danganakan ta pitu batan bay sila nuntut pasal kau magkanaalla mme' ni kabanahan. Intong na, kawul-piil nu magbē' ja' ka kabanahan. ⁴ Gāk ku banahan tuktuk ku kale aka pasal siga anak ku njawman Almasi mme' ni kabanahan. Bong niyaku, ya' luu kagakan labi gi man naa.

⁵ Bagay ku, kakasi ku, tumatanda' na kanaalla ko pa Tuhan. Batan bong luu siga danganakan ta pahās ni kawum bi, basag ko ngayaran sila san kam ya' sikakila. ⁶⁻⁷ Sila ina, bbuwatan da ngalataan lahat masaplag pasal si Isa. Bo' bay gi sila nuntut ni baanan suku' si Isa luntuu pasal ase' nu ninsila ka me' nu bay nulung sila ni bay palanan da. Darahan nu na me' naa sabap inaa pata' me' buwat siga sosohoan Tuhan. Sila ina ya' kuhi nambut oy-oy tulung man siga jama ma sa' suku' si Isa. ⁸ Sangkon subay kita nulung sila supaya kita taitung limbang da masampay tō' sabanna.

⁹ Hallang-hallangan looy, lay na situ ku nuwat pa mman baanan suku' si Isa nnaa, suga' bitsala ku ya' san bay pinaruli me' si Deotrepes batan doman ja' ya

magpatingkat nnaa. ¹⁰ Bong ku mintu takka pilu, basta bungka ku du sina kalaatan na. Tuntutan ta du sina kam bong pooy me' na bay mitnahan kami. Ya' lagi ya sarang-suku me' looy, sampay niya' san ya ngahasi siga danganakan ta ma pilu noan jama kabanahan. Sarī gi, soysoy doman ngahasi sila, sinaggong gi me' na sampay pinō' gi man baanan suku' si Isa.

¹¹ Bagay ku, kakasi ku, daa kita ngakig kalaatan jama me' looy, arapun iya pakutu' ta kaayaran. Batan soysoy ina buwat kaayaran, tumatanda' suku' Tuhan sila. Bo' sagannap ma buwat maat, ya' katoonan da Tuhan.

¹² Disu danganakan ma arat na mahap inakig, yana si Demetiri. Mimon danganakan ta nanglitan iya batan kawul-piil na magbē' ja' ka kabanahan. Kami pun ntuu kabā' du mawjud iya jama mahap. Bo' bong itu kami mā', katoonan nu na du, ya' kami ngandusta'.

¹³ Meka gi situ karomanan ku binā' ningkau suga' ya' na do' patabe' ku ni suwat tuu. ¹⁴ Bong ya' luu baya-baya, ya' na du hallom sitammu na du kita, bo' ta kpagbitsala balharapan.

¹⁵ Kamura-murahan luu na pin kasannangan njawom atay nu. Sarī man naa, mimon kabagayan nu ntuu lay du noho' masampay salam duwaa da ningkau. Maka pasampayun do' salam duwaa ku ni mimon kabagayan ta nnaa.
Wassalam

Jūd

Pahati

Si Jūd ilay ma bay nuwat suwat tuu magdanganakan ka si Ya'kub. Si Ya'kub ilay yana pa-mmean baanan suku' si Isa Almasi ndooy ni Jerusalem. Kaekahan jama mista si Jūd ka si Ya'kub siga siyali si Isa Almasi. Sibu'-sibu' nne' da si Mariyam, suga' kuwan si Isa, sa' manusiya' mma' na sabap bay ya pinamaddihan man kawasa Rū Sutsi'. Bo' si Jūd ka si Ya'kub ilay, mma' da si Yusup.

Maksud si Jūd bay nuwat man na ngawalan siga suku' si Isa mari sila ya' takole' pinagsian me' siga guru palsu. Kon me' looy batan bay taaka na luu siga guru palsu bay pasalluk ni siga baanan suku' si Isa.

Meka situ bitsala ni suwat tuu dak sibu' ka bitsala ni suwat si Pitel ni kaduwa. Batan njawom suwat tuu pun lay du bay pinaintoman siga suku' Tuhan ya' noho' ngalabbahan pangando da ni Papu' Isa. Maka lay gi sila noho' sēng ni ase' Tuhan ninsila sampay maasean mimon pagkahi da manusiya'.

Ituu bay sinuwatan me' si Jūd luu na ga tallumpu'-mpat taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

JŪD

Si Jūd ngawalan suku' si Isa

1 Aku itu si Jūd, disu ata si Isa Almasi. Maka aku itu danganakan si Ya'kub. Itu suwat ku pa mman bi, sagannap ma bay lliyun me' Mma' tabi Tuhan binuwat suku' na, yana kaam ma kinaasean me' na sampay in-ayaran me' si Isa Almasi. ² Kamura-murahan lipat man lipat na pin timbang ka ase' sampay kasannangan man Tuhan ningkaam.

³ Siga kakasi ku, sibuwa ilay, tud doman ku nuwat ningkaam pasal kasalamatan ma lay na takole' tabi sali'-sali'. Suga' bistahan ku gam na ku nuwat noho' kaam ngandapitan siga tō' ayad ma kinapitsayaan me' tabi. Batan siga tō' naa ina, si Isa mismu bay masampay ni siga suku' na. Bo' saumu na sina ya' na baluba samasakali. ⁴ Kon ku itu ngawalan kaam sabap luu na sina nnaa bay pasalluk ni siga baanan bi ga jama ya' mahap. Ya' san luu tawu da pa Tuhan. Bo' tinabid lagi me' da kabanahan pasal ase' Tuhan ni manusiya'. Ba'-bā' da, dari na kono' san kitabi buwat oy-oy kasabuhan ma kinanapsuhan me' tabi. Nandang-ndang mehe du kono' ase' Tuhan ngampun. Na man saba-pan laat kawul-piil da ina, tumatanda' ya' sila kuhi mangaku isu-isu si Isa Almasi yana Papu' sikamimon. Suga' ndang luu na sina mulka' hinalli' ninsila me' ndang bay tinuna' jawom kitab maruhu'-ruhu'.

Pamintangan ni mulka' Tuhan ni sagannap ma maat maruhu'

⁵ Siga danganakan, san katoonan bi na pakaradjaan tuu si' sikamimon, paintoman ta na pin kam. Masti' luu ja' sina mintu masa Tuhan midjala' siga baldusa. Pamintangan bi na jaman bangsa Yahudi bay pinahata ndooy ni Ejiip matto'. San sila bay pinaddusan me' Tuhan mandooy, song hallom, adak na sila bay katis sikamimon matoy sabap ya' sila bay pitsaya' ni janji' Tuhan.

⁶ Maka pamintangan bi na siga malaikat matto' ma bay ngalabbahan ntan da sampay ngambanan paglahat ma bay sinuku' ninsila ndooy ni sulga'. † Pag-ka sila ya' bay mean kahandak Tuhan, lay du sila tinalungku' njawom tahanan lindom, bo' bay gi pinusas ka karina ma ya' tapaddusan. Maka ndooy na ja' sila halloman ya' gi takka llaw hukuman Tuhan.

⁷ Damikiyan, pamintangan bi na palas ni siga दौर Sodom ka Gomora †† ka ga दौर ma ngaliput sila matto'. Sabapan kajinahan jama ndooy ka kasabuhan kalallahahan ubay ka pagkahi da lalla, lay na ampud siga दौर looy me' api pinalabu' me' Tuhan man ta' langit. Dari labba mandooy, luu na matakaddam ningkitabi bong oy palas njata' baldusa bbos-bbos. Nandang luu na silay hinalli' ninsila api ma ya' na kuhi pawom saumu.

⁸ Na siga jama naa ina si' ma pasalluk ni baanan bi sampay nabid kabanahan, sila pun ina buwat

† Ndaun Panagnaan ni Awwal Jaman 6.1-5. †† Ndaun Panagnaan ni Awwal Jaman 19.1-24.

kasabuhan du. Ba'-bā' da, ilmu' da bay pinalahil ninsila njawom ga upihan da. Bo' ko, ilmu' da ilay yana daawa ja' man da buwat jinisan kasabuhan ma kata-mak ni baran da. Tud ya' sila kuhi maglilla' ni khandak Papu'. Bo' nawakka lagi sila madiyo' sagannap ma pata' pinaehe, ma ngantanan kawasa-kapatut langkaw. ⁹ Minsan baw Mikail yana disu malaikat langkaw banahan kawasa-kapatut na, ya' du bay nawakka buwat me' sila. Batan jaman Mikail ilay bay magsagga' ka Ibilis pasal mayat Nabi Musa, ya' du ya bay nawakka madiyo' Ibilis. Ilooy du bay halling na ni iya, "Papu' sa bahala' naggong kau." ¹⁰ Bo' ga jama naa ina si' ma pasalluk ni baanan bi, oy-oy pakaradjaan ma ya' tahati da inudju' ja' me' da. Sibuh du sila ka siga sattuwa ya' luu hona'-hona' da. Ilooy du paabak da me' da nganduwan oy-oy kinanapsuhan me' baran da. Bo' iloooy na silay mintu poonan man da binasa.

¹¹ Tud siya-siya silay sila bbos-bbos batan iya inikut me' da arat-tabiati si Kayin † ni awwal jaman. Maka iya inakig me' da arat-tabiati bay jaman si Balaam †† ma bay nulang kahandak Tuhan ni kamulakab napsu na ni sīn. Maka sibuh du akka da ka Imam Kora ‡ ma bay nulang kapatut Nabi Musa matto'. Suga' ngagad na sila, me' Imam Kora du sina mintu sila binasa.

¹² Siga jama naa ina ma nabid kabanahan sibuh du karuha da ka tamak ni badju' pote'. Tuktuk bi ina kumpo-kumpo mangan-mangan, mme' sina sila ningkaam bahasa dambuwa' mukalna' sila ka kaam sikaase'-kaase'. Bo' ko, maksud da ina ngulihal kasongan para ni dī da sadja'. Ya' luu tawu da pa Tuhan. Kaap-apan ja' jama me' da. Sibuh du karuha da ka andom ma pingka' ja' bay tinuran me' baliyu ya' san uwan ni huma. Maka sibuh du karuha da ka poon kayu ya' kuhi buwa' san taabut na timpu na, atawa me' karuha poon kayu tud matoy na ma lay na pungkad.

¹³ Pabuwatan da ina kaiya'-iya'. Sibuh du karuha da ka lamba dilawut ma sigi-sigi nuran bobo' ma kasabu ja' ni tapiyan. Hangat sila magsian jama, subay ga sila potean gaga ya' taasahan man mindoga. Suga' ndang luu na silay lugar lindom sa' na ganta' na bay hinalli' ninsila. Bo' ya' na silay mintu sila kapō' mandooy saumu-umu. ¹⁴ Kasongan jama me' looy ilay ndang luu bay tinuna' me' Nabi Idris, lalla ma pitu' pangkatan owangan na ka Bo' Adam. Yuk na, "Indanan bi. Pitu du sina mintu Papu' ddaas ka libu-libuhan malaikat na ¹⁵ ngahukum mimon manusiya'. Ngalabu' na sina mintu ya hukuman njata' siga baldusa sabapan mi-

mon tagga pa Tuhan bay pabuwat da sampay mimon bitsala da pangka pasal iya."

¹⁶ Na sila ilay si' ma bay inawnan baldusa ni bay tuna' Nabi Idris, yana sagannap ma nabiat magdubdub ka nusunan jama. Bo' na, nabiat gi sila nganduwan napsu da ma maat. Basag sila malangkaw dī da. Maka tigi' gi sila malambu tinga jama supaya luu tahis da, me' naa, me' naa.

¹⁷ Suga' kaam, siga kakasi ku, intomun bi ja' bay tuna' siga rasul Papu' tabi si Isa Almasi. ¹⁸ Sa' ba, ndang lay sila halling ningkaam, luu ni sinōng pō' siga pangaludjum ma nganduwan napsu da sadja' ni jinisan hāl tagga pa Tuhan? ¹⁹ Na siga jama ma bay inawnan me' siga rasul looy ilay si' yana sagannap ma mō' pagsaggaan ni baanan bi. Mas hagaan ninsila khandak da man kahandak Tuhan batan ya' luu Rū Sutsi' njawom atay da.

²⁰ Kahapan kaam, siga kakasi ku, sa' du me' naa. Sangkon sibuwansang-buwansang na pin kam mari patakkō' na pin pangando bi pa Tuhan. Daa labbahan bi tō' sutsi' ma kinapitsayaan me' tabi. Maka maku na pin kam duwaa pa Tuhan man tabang Rū Sutsi' njata' bi. ²¹ Maka subay kam sēng ni ase' Tuhan ningkaam sasang bi ngagad timbang Papu' tabi si Isa Almasi moo kaam pa jawom kasampulnaan nyawa ma ya' luu katapusan na.

²² Na bong luu nnaa pagkahi bi mangando sa' mangando ni Papu' Isa, bitsalahan bi sila. Maka daa kam jamu makitahan sila ase'. ²³ Kuwan sagannap ma bay magsi', paintoman bi sila. Bong ina mintu tud bay du sila takole' mme' ni bitsala bi, sibuh du sina sila ka bay dagmit bi man jawom api mari selamat. Bong luu pagkahi bi amu-amu buwat dusa, daa du kam jamu makitahan sila ase'. Suga' iyakin kam taggaha' lay na baw kam mintu kalakkotan me' dusa da. Dusa da ina me' karuha tamak mehe ni badju' pote'.

Katapusan bitsala si Jūd

²⁴ Pudji tabi Tuhan. Iya na sina katabang ningkitabi supaya ya' na kitabi taboo-boo buwat dusa. Damikiyan, iya na du sina kapuwasan dusa tabi supaya ya' na luu sutsutan njata' tabi pag mintu taabut tabi nangge ni awpan sahaya' na. Ndooy ilay mintu ni pag-awpan na, tud gāk na kitabi sa' alang-alang. ²⁵ Isu-isu iya Tuhan. Maka iya na sina bay nalamat kitabi man sabapan pabuwatan Papu' tabi si Isa Almasi. Kaa-yaaran Tuhan ina ya' luu sibuh sabanding na. Pudji tabi ya. Iya ina Tuhan Mahatinggi, Sangat Kawasa ma magbaya' ni mimon-mimon labba man kapayak alam ngabut batnaa sampay saumu-umu ni sinōng. Amin! Wassalam

† Si Kayin ilay anak Bo' Adam ma siyaka. Ndaun salsila na ni Kitab Tawrat, Panagnaan ni Awwal Jaman 4.1-8. †† Ndaun salsila si Balaam ni Kitab Tawrat, Siga Numbul juran 22-24 ka 31.13-16.

‡ Ndaun salsila Imam Kora ni Kitab Tawrat, Siga Numbul 16.1-35.

Pinalahil

Pahati

Kitab tuu bay sinuwatan me' si Yahiya ni katoa na na. Iya ilay bay disu rasul si Isa Almasi tumabe' ni rasul na sikasapu-duwa. Jaman na bay nuwat ituu sasang na bay tinahan ndooy ni nusa inawnan Patmos. Lay ya llawud lakka man lahat na pilay pa Patmos sabap ya' doman sultan bangsa Rom iya sumunsaya' masaplag pasal si Isa Almasi.

Maksud si Yahiya bay nuwat ituu man na mataggu iman sagannap ma mme' ni si Isa supaya sila katatas nja-wom kabinsanaan. Batan jaman looy ilay, tud basag laug njata' sagannap ma pitsaya' ni si Isa. Kon na me' looy batan kahandak sultan bangsa Rom subay iya sinumba, sa' ga Papu' Isa.

Njawom kitab tuu, si Yahiya nuntut lay ya bay tinammuhan me' si Isa sampay pinakitahan jinisan pakaradjaan ma tinakdil ni sinōng.

Njawom kitab tuu, meka sumping bitsala salta' na bitsala lawom ma awod hinati. Suga' san me' looy, tud tallak baw ni kitab tuu si Isa pabeleng pa junya' bbos-bbos. Pag takka na ina mintu, kaddo' na na siga suku' na mari sila dambuwa' na ka iya saumu-umu njawom kaayaran sa' na ganta' na.

Ni katapusan suwat tuu, luu bay sinabbut pasal langit bahau ka junya' bahau bbos-bbos. Maka luu gi Jerusalem bahau pinaduwai man sulga'.

Ya' tatantu tabi bong taun oy ituu bay sinuwatan me' si Yahiya. Kaekahan mista luu na ga nnompū' pa nnom-pu'-liman taun paddus si Isa Almasi bay inangkat pa sulga'.

SIGA PAKARADJAAN BAY PINALAHIL

¹ Isi kitab tuu yana siga pakaradjaan ma bay pinalahil me' si Isa Almasi, yana hāl ma ya' na hal-lom talpaksa' tinakdil. Labbasakayi lay na bay pinamā' me' Tuhan ni si Isa supaya tapalahil na me' na ni siga sosohoan na. Me' si Isa bay malahil, lay ya bay noho' malaikat na pa mman sosohoan na si Yahiya, yana aku. ² Dari suwatan ku na mimon ma bay tasakup ku sampay umanat Tuhan ma bay pinalahil me' si Isa Almasi niyaku.

³ Njawom supaat sina soysoy matsa kitab tuu. Damikiyan, njawom supaat du sagannap ma pakale sampay nganna mimon isi na, batan ya' na situ hallom binakbul na siga tuna' ni suwat tuu.

Si Yahiya nuwat pa mman pitu' baanan suku' si Isa

⁴ Ituu tu si Yahiya nuwat pa mman siga baanan suku' si Isa ni pitu' दौर nnaa ni Asiya. Kamura-murahan binuwanan na pin kam kasannangan maka barakat me' Tuhan sabanna, ilooy ma ndang luu na man maruhu'-ruhu' ngabut batnaa sampay saumu ni sinōng. Maka kamura-murahan binuwanan na pin

kam kasannangan ka barakat me' ilooy ma ginalla Rū Sikapitu', † yana Rū Tuhan ma luu na pin ni awpan pan-ingkoan man Tuhan ningkō' marinta. ⁵ Maka kamura-murahan binuwanan na pin kam kasannangan ka barakat me' si Isa Almasi, ilooy ma kanaalla masampay kabanahan pasal Tuhan. Iya ilay bay duhu' pinakallum pabalik ka baran ma ya' na kuhi matoy. Maka iya du marintahan mimon panghulu' ni sikaliput junya'. Ni kaehe ase' na ningkitabi, atas na man laha' na bay tumpa supaya tapaddusan na kitabi man hisab ni dusa tabi. ⁶ Bo' lay gi kitabi pinatabe' me' na ni pagkasultan na sampay lay gi kitabi binuwat siga imam njawman Mma' na Tuhan. Tud tawop ya binuwanan kabantugan mehe sampay kapatut mag-bayaan mimon-mimon saumu-umu. Amin.

⁷ Indanan bi sa. Takka ja' sina mintu si Isa Almasi liput le' tayi' baliyu sampay takita me' mimon manusiya'. Minsan sagannap ma bay ngalansang iya ta' tehng, ngita iya du sina bbos-bbos. Maka manusiya' ina mintu man mimon kabangsa-bangsa-han magkarukkaan na ni kasasso da bay nuwak iya.

† Ni bangsa Yahudi, hāl ma sukup atawa langkap daran inawnan "pitu'." Sangkon Rū Tuhan san disu du, tamūd ginalla Rū Sikapitu' batan ya' luu kulang na samasakali.

Na ilooy ilay si' ma bay sabbut ku, tattap binakbul ja' sina mintu. Amin.

⁸ Na yuk Papu' tabi Tuhan, "Aku itu yana Alpa ka Omega Sangat Kawasa, † yana ilooy ma ndang luu na man maruhu'-ruhu' lagi ngabut batnaa sampay saumu ni sinōng."

Si Yahiya tinammuhan me' si Isa Almasi

⁹ Na ni kapasal aku itu ma nuwat, me' halling sambat ku na si', aku itu si Yahiya, disu danganakan bi me' kaam du tibuuk ka Papu' Isa. Aku itu sibu' du ka kaam bininsana'. Sali'-sali' du kitabi natasan laug ma tuwa' ni sagannap ma tabe' ni pamarinta Tuhan. Lay situ ku tasungkub sampay luu na ku bay binoo pitu tinahan ni nusa Patmos. Kon ku bay tasungkub sabap me' ku bay masaplag palman Tuhan ka umanat pasal si Isa.

¹⁰ Na luu disu llaw, yana llaw man jama kumpo-kumpo numba Papu', lay ku bay pinakitahan pandapat me' Rū Tuhan. Njawom pandapat ku, lay ku kale suwara ni bukutan ku me' haddo tabuli'. ¹¹ Yuk na, "Suwatan nu mimon pakaradjaan ma song takita nu na. Pag-anu, bo' nu mokonan siga akigan na pa mman siga baanan suku' ku ni pitu' दौर; disu akigan pa mman siga suku' ku ndooy ni दौर Epesus, disu pa दौर Ismirna, disu pa दौर Pergamam, disu pa दौर Tayatira, disu pa दौर Saldis, disu pa दौर Piladelpiya, maka disu pa दौर Leyodisiya."

¹² Pag tele' ku nganda' bong soy mitsala niyaku njawom pandapat ku, lay ku ngita pitu' palitaan ddas ka siga pananggehan da pulna' mmas. ¹³ Ni tangngaon siga pananggehan palitaan looy si', luu bay takita ku me' bantuk manusiya'. Pamakoy na juba taha' ngkod battis na, maka luu gi kindang na mmas. ¹⁴ Dūn kōk na pote' malaas, me' pote' kapas na, maka mata na me' api noleyab. ¹⁵ Kuwan battis na ninag subay ga tumba-ga' binaba njawom api basag. Suwara na mitsala ngal-lub me' karuha bohe' sōng tumpa man ta' pampang. ¹⁶ Njawom tangan na huwin pa kawnan luu pitu' potean, maka luu pō' man jawom behe na katali' tawom sikaduwambila' mata na. Kuwan luwa na ninag me' karuha silaw mataallaw.

¹⁷ Pag nda' ku me' looy, ilooy ma takkahan tawu na ku sampay lay na ga ku humantak ni awpan na subay ga jama matoy. Pag-anu, lay tappak na baran ku ka kawnan na sambayan na halling, "Daa ko ba tawu. Aku na situ panagnaon sampay katapusan ni mimon-mimon. ¹⁸ Aku na situ ginalla 'Ilooy ma Llum.' Bay baw ku situ pingka' matoy, suga' ndaun na, itu na ku lllum pa-balik, bo' saumu-umu na situ kaallum ku. Aku na situ ngantanan kawasa-kapatut maddusan manusiya' man kapatoy sampay man tahanan jama matoy. ††¹⁹ Batnaa,

† Alpa ka Omega yana siga batang suwat ni pallun Greek me' karuha Alip ka Ya' ni pallun Arab. Hantak bitsala Tuhan, iya panag-

tugun ku ningkau, suwatan nu sa njawom bük ilooy ma bay takita nu si'. Maka suwatan nu mimon hāl ma song pakitahan ku kau labba man hāl ma binakbul batnaa sampay hāl ma ya' na hallom pasunu'. ²⁰ Batnaa, palahil ku na ningkau kamaatunan siga potean sikapitu' ma bay takita nu ni kawnan ku sampay siga palitaan looy si' sikapitu' ddas ka pananggehan da mmas. Na kuwan siga potean looy ilay si', tuwa' pa pitu' pa-mmean ‡ ma ngantanan baanan suku' ku ndooy ni siga दौर sikapitu' ma bay sabbut ku si'. Kuwan siga palitaan looy ddas ka pananggehan da sikapitu', tuwa' pa pitu' baanan suku' ku ni siga दौर looy."

Umanat si Isa pa mman baanan suku' na ndooy ni Epesus

2 Pag-anu si', yuk na lagi niyaku, "Nuwat ko pilay pa mman pa-mmean looy ma ngantanan baanan suku' ku ndooy ni Epesus. Bong ko nuwat, yuk nu me' tuu,

"Bitsala tuu lakka man ilooy ma ngantanan siga potean sikapitu' ni kawnan na sampay ma lumān ni tangngaon pananggehan palitaan mmas sikapitu'. Yuk na me' tuu,

² "Kaam ina, katoonan ku du kadarihan bi nnaa. Nda' ku, basag kam maghulas-sangsā' kalna' awon ku sampay basag kam natasan jinisan kamalasahtyan. Maka katoonan ku du nulang kam jama maat. Sampay lay na tatongkad bi niat atay siga jama nnaa ma buwat dī da rasul ku, maka tabistu bi na ngandusta' ja' sila.

³ Damikiyan, katoonan ku du basag kam natasan jinisan laug kalna' awon ku. Maka nda' ku, ya' kam jamu nanggehan aku. ⁴ Suga' luu gi du baw tu disu man ku kasallahan ningkaam. Ase' bi niyaku lay na pakulang, sa' na me' maruhu' jaman bi boho' pitsaya' niyaku.

⁵ Kamura-murahan tabista bi du ehe pagbidnaan bay ase' bi niyaku maruhu' maka batnaa, bo' bi nawbat. Bong ina kam ya' nawbat, pilu du sina ku, bo' lakka-han ku palitaan bi ddas ka pananggehan na. ⁶ Suga' luu du baw tu sanglit ku ningkaam sabap me' aku du kam lammis ni kalaatan siga jama ma mme' ni tō' ga si Nikolay.

⁷ "Na kaam ma pakale, kannahun bi paayad halling Rū Tuhan ningkaam siga baanan suku' ku.

"Soysoy ina kanaalla mme' niyaku tanne-pasu', malaingan buwanan ku ya kapatut mangan buwa' kayu looy ma muwan kaallum ma ya' luu katapusan na ndooy ni sulga'."

naam sampay katapusan mimon-mimon ni junya'-ahirat. †† Ni pallun Greek, tahanan jama matoy inawnan Hades. ‡ Ni pallun Greek yuk na pitu' malaikat, suga' me' kaekahan mista inaa sumping bitsala tuwa' pa pitu' pa-mmean ma ngantanan siga baanan suku' si' Isa ni siga दौर looy sikapitu'. Damikiyan me' naa du ni 2.1, 8, 12, 18 ka 3.1, 7, 14.

Umanat si Isa pa mman baanan suku' na ndooy ni Ismirna

⁸ Pasunu', yuk na niyaku, "Nuwat gi ko pilay pa mman pa-mmean looy ma ngantanan baanan suku' ku ndooy ni Ismirna. Bong ko nuwat, yuk nu me' tuu, "Bitsala tuu lakka man ilooy ma panagnaan ka kata-pusan ni mimon-mimon, yana ilooy ma bay pingka' matoy bo' lay du llum pabalik. Yuk na me' tuu,

⁹ "Kaam ina, katoonan ku du kabinsanaan njata' bi sampay kamiskinan bi. Suga' ni sabana na, dayahan kam. † Tasayu ku du pitna inuwan njata' bi me' siga Yahudi ma nulang kaam. Sila ina mangaku suku' Tuhan, mingkan kumpulan suku' Ibilis sila. ¹⁰ Na mari katoonan bi, luu gi sina mintu kabinsanaan mehe tuwa' njata' bi. Kasohean kam ina tajil man kapandoy-an Ibilis. Sinuwayan sina mintu pangando bi niyaku. Njawom sapū ngallow ya' sina luu hanti' laug njata' bi. Suga' daa kam tawu. Magkanaalla ja' kam mme' niyaku san gi man bi matoy, bo' bi sa tungbasan ku ka kaallum ma ya' luu katapusan na.

¹¹ "Na kaam ma pakale, kannahun bi paayad halling Rū Tuhan ningkaam siga baanan suku' ku.

"Soysoy ina kanaalla mme' niyaku tanne-pasu', malaingkan niya' na ya lumingka' njawom katiksaan nalka' ma ginalla kapatoy ni kaduwa."

Umanat si Isa pa mman baanan suku' na ndooy ni Pelgamam

¹² Pasunu', yuk na niyaku, "Nuwat gi ko pilay pa mman pa-mmean looy ma ngantanan baanan suku' ku ndooy ni Pelgamam. Bong ko nuwat, yuk nu me' tuu,

"Bitsala tuu lakka man ilooy ma dapu katali' tawom sikaduwambila' mata na. Yuk na me' tuu,

¹³ "Kaam ina, katoonan ku du maglahat kam ni lahat ma pinagbayaan me' Ibilis. Suga' tumatanda' masi gi du baw kam tattap mme' niyaku. Ya' du bay labbahan bi pangando bi niyaku san lay na tasakup bi si Antipas, yana sosohan ku ma kanaalla, bay pinapatoy nnaa ni दौरا bi ma kinomkoman me' Ibilis. ¹⁴ Suga' luu gi du baw ina man ku kasallahan ningkaam. Kasohean kam nnaa, bbuwatan bi ngikut akka si Balaam matto' ma bay magpandoyan Sultan Balak bong pooy me' na magsian bangsa Israil. Sabapan palbiatan si Balaam, lay na ga bay taboo-boo siga suku' Tuhan mangan sumbalian ma bay pingka' sinongan pa siga tuhan-tuhan, bo' lay gi sila taboo-boo magjina. ¹⁵ Pag batnaa, sampay kaam kasohean nnaa, sibu' du karuha bi ka si Balaam magsian suku' Tuhan, yana kaam ma mme' ni tō' ga si Nikolay. ¹⁶ Sangkon tawbatan bi na dusa bi.

† Dayahan sila sabap anak Tuhan na sila.

Bong ina kam ya' nawbat, pilu du sina ku de'-dē' mono' kaam ka katali' ma pō' man behe ku. ††

¹⁷ "Na kaam ma pakale, kannahun bi paayad halling Rū Tuhan ningkaam siga baanan suku' ku.

"Na soysoy ina kanaalla mme' niyaku tanne-pasu', malaingkan buwanan ku ya kinakan man sulga' inaw-nan manna. ‡ Maka buwanan ku ya disu batu pote' man bay nuwatan awon na bahau ma ya' luu toon sarī man iya ma binuwanan."

Umanat si Isa pa mman baanan suku' na ndooy ni Tayatira

¹⁸ Pasunu', yuk na niyaku, "Nuwat gi ko pilay pa mman pa-mmean looy ma ngantanan baanan suku' ku ndooy ni Tayatira. Bong ko nuwat, yuk nu me' tuu, "Bitsala tuu lakka man Anak Tuhan. Mata na me' dagbos api noleyab ka battis na subay ga tumbaga' porol ma bay pinangiin. Yuk na me' tuu,

¹⁹ "Kaam ina, katoonan ku du basag ase' bi ka pangando bi niyaku. Maka basag kam maghulas-sangsā' kalna' awon ku sampay natasan jinisan ka-malasahean. Maka nda' ku, basag gi kam batnaa man maruhu' buwat kaayaran. ²⁰ Suga' luu gi du baw situ man ku kasallahan ningkaam. Bbuwatan bi mabiya si Jesebel †† magsian sagannap ma ngisbat aku. Iya ilay danda jahallis, bahasa iya tukang masampay palman Tuhan. Bo' ko, njawom tō' na, ya' du kono' dari hāl na san jama buwat kajinahan atawa pun mangan sum-balian ma bay pingka' sinongan pa siga tuhan-tuhan. ²¹ Hallom na situ ku bay paagad-agad, kawu-kawu taw-batan danda looy na kajinahan na, suga' ya' du ya kuhi nawbat. ²² Sangkon buwanan ku na sina ya saki paya ganta' man na ya' na kapabangun man ta' bangku' na. Kuwan sagannap ma bay kapagjina ka iya, bong ya' tawbatan da bay kasabuhan da ka danda looy, malaingkan patannaan ku du sila kamalasahean mehe. ²³ Mimon ma mme' me' uwahan na, papatoy ku du sina. Dari pag mintu me' looy, tabista na sina me' mimon baanan suku' ku, masti' tasayu ku ja' bong oy njawom atay manusiya' ka pamiki da. Maka aku du nungbasan sila sali'-sali' magbē' ka pabuwatan da mahap-maat.

²⁴ "Na kasohean kaam nnaa ni Tayatira ya' bay ngikut tō' danda looy. Ya' kam bay mme' ni ilooy ma pinagbaha me' kasohean ilmu' lawom. Bo' ko, ni sabana na,

†† Katali' ma pō' man behe na yana palman na man na ngalabu' hukuman. ‡ Manna yana balanja' ingbas ka bastila' kayu ginigi bay llabu' me' Tuhan man ta' langit matto' man makan bangsa Israil pag lakka da man Ejipt. Dari ni ayat tuu, manna yana sumping bitsala ni siga supaat lakka man sulga' ma kasampulna' ni nyawa jama.

‡† Matto' ilay, luu disu danda kapil inawnan si Jesebel bay sitampu ka disu sultan bangsa Israil. Tanyag ya ngaliboy bangsa Israil supaya talabba da me' da ngisbat Tuhan, maka supaya mme' na sila ni siga kapil numba siga tuhan-tuhan da. Dari ni ayat tuu, si Jesebel tuwa' pa sagannap ma ngikut tabiat na, awla na siga guru palsu ma magsian suku' si Isa.

lakka man Ibilis. Dari ituu me' ku ka kaam: Ya' du baw tu ku doman mabognahan kaam ka jinisan panohoan.²⁵ Basta daa ja' labbahan bi ntan ma ndang luu na bay bogbogan bi ngabut sampay ku pabeleng ni sinōng.

²⁶⁻²⁷ "Na soysoy ina kanaalla mme' niyaku tanne-pasu' maka amu-amu buwat kahandak ku ngabut sampay pa katapusan, malaingkan buwanan ku sila kapatut me' ilooy ma bay dean Mma' ku niyaku. Sila na marintahan kabangsa-bangsahan. Bo' tud adil sina mintu me' da marinta. Soysoy ina nulang sila, hinansu me' saparati pinggan pinassa' ka takaka bassi.²⁸ Maka dean ku na du sila Kababbasan. †

²⁹ "Na kaam ma pakale, kannahun bi paayad halling Rū Tuhan ni siga baanan suku' ku."

Umanat si Isa pa mman baanan suku' na ndooy ni Saldis

3 Pasunu', yuk na niyaku, "Nuwat gi ko pilay pa mman pa-mmean looy ma ngantanan baanan suku' ku ndooy ni Saldis. Bong ko nuwat, yuk nu me' tuu,

"Bitsala tuu lakka man ilooy ma luu niiya Rū Tuhan †† sampay ma ngantanan potean looy si' sikapitu'. Yuk na me' tuu,

"Kaam ina, katoonan ku du meka jama mā' kaam baanan tapit pa Tuhan, suga' sabana na, sibu' du kam ka matoy pa Tuhan.² Sangkon mati' na te' kam. Patakkoun bi na pangando bi niyaku padpad luu gi takapin dangkiti', taggaha' lungay na baw mintu labbasakayi. Batan nda' ku tangge-tingkō' bi ya' gi sikatuwa' ka kahandak Tuhan.³ Kannahun bi na umanat ma bay takale bi sampay bay kinapitsayaan me' bi sibuwu. Daa takupan bi. Maka tawbatan bi na dusa bi. Bong ina kam ya' mati', malaingkan kakuratan sina kam mintu ni katakka ku ngahukum manusiya'. Sibu' du sina mintu karuha bi ka jama kakuratan me' sugaru batan ya' katoonan bi bong sumilan katakka ku.⁴ Suga' ya' du baw tu ga labbasakayi na kam susunan ku, batan luu gi du baw sina disu-disu nnaa ni Saldis masi sutsi'. Dari ko ngawon, ya' sila bay matamakan pamakoy da. ‡ Sila ina mintu kapahaboy niyaku ddas ka pamakoy pote' sabap tawop sila niyaku.

⁵ "Na soysoy ina kanaalla mme' niyaku tanne-pasu', malaingkan pinapatukan du sina mintu pamakoy pote'. Maka basta ya' du sina pawman ku awon da

† Kababbasan yana potean danta' ma takita de' subu. Marean ta hatiyan "dean ku sila Kababbasan," yana sahaya' si Isa pinahampitan sila me' karuha danta' Kababbasan. †† Ni pallun Greek yuk na Rū Sikapitu'. Ndaun futnot ni juran disu ayat mpat. ‡ Bong jama pitsaya' si Isa Almasi bay muwasan dusa da, malaingkan initung sila sutsi' pa Tuhan. Ndalil sila pa jama bay pinapatukan me' Tuhan pamakoy pote'. Dari pus ta bay sinutsi', bong lay na baw kita amu-amu buwat dusa pabalik, sibu' du karuha ta ka bay matamakan pamakoy pote' ta.

man jawom Būk Kaallum man ngalista awon sagan- nap ma luu kasampulnaan nyawa da saumu-umu. Bo' na, mangaku du sina ku sila suku' ku ni awpan Mma' ku Tuhan ka ga malaikat na.

⁶ "Na kaam ma pakale, kannahun bi paayad halling Rū Tuhan ningkaam siga baanan suku' ku."

Umanat si Isa pa mman baanan suku' na ndooy ni Piladelpiya

⁷ Pasunu', yuk Papu' Isa niyaku, "Nuwat gi ko pilay pa mman pa-mmean looy ma ngantanan baanan suku' ku ndooy ni Piladelpiya. Bong ko nuwat, yuk nu me' tuu,

"Bitsala tuu lakka man iya, ilooy ma Mahasutsi' ka intong sa' alang-alang. Iya ilay ngantanan kungsi' lawang pa jawom pamarinta Tuhan me' karuha kawasa-kapatut Sultan Daud bay ngantanan pamarinta na. Bong iya bay mukisan lawang looy, ya' luu soy maka soy na katambo. Damikiyan bong ya bay nambo, ya' du luu kabukis. Yuk na me' tuu,

⁸ "Kaam ina, katoonan ku du ya' me' noy gaos bi, suga' masi gi du kam tattap ngasip ni bitsala ku. Maka tuktuk jama mā' suku' ta kam, ya' du kam bay maylu. Sangkon lay na sina kam bukisan ku lawang ma ya' luu katambo.

⁹ "Na luu siga jama nnaa ma mangaku bangsa Yahu-di sila bahasa suku' Tuhan sila, suga' ngandusta' ja' sina sila. Ni sabana na, suku' Ibilis sila. Ndaun bi sa, pasujud ku du sina mintu sila ni battis bi. Maka boho' da ina mintu makibana na kaasean ta kam.¹⁰ Pagka kam tattap mean bitsala ku noho' natasan kabin-sanaan kalna' awon ku, agpangan ta sa kam mintu pag taabut luu katiksaan ni mimon kalahat-lahatan. Batan song takka na sina katiksaan mehe ma nuwayan iman mimon manusiya' ta' babaw junya'.

¹¹ "Indanan bi. Basta tapit na sina katakka ku. Sangkon kuwangkutan bi na pin kabanahan ma ndang luu na natanan bi mari ya' luu kataban karuna bi. Hati na, mari ya' lungay tungbas ayad ma bay hinalli' me' Tuhan ningkaam.

¹² "Na soysoy ina kanaalla mme' niyaku tanne-pasu', malaingkan pabuwat ku ya me' karuha teheng pagon ni luma' Tuhan batan tattap ndooy na ya saumu-umu. Maka sāpan ku ya ka awon Tuhan sampay awon दौरa Tuhan, yana Jerusalem ma bahau ma pinaduwai man sulga' lakka man Tuhan. Damikiyan sāpan ku du ya ka awon ku ma bahau.

¹³ "Na kaam ma pakale, kannahun bi paayad halling Rū Tuhan ningkaam siga baanan suku' ku."

Umanat si Isa pa mman baanan suku' na ndooy ni Leyodisiya

¹⁴ Pasunu', yuk na niyaku, "Nuwat gi ko pilay pa mman pa-mmean looy ma ngantanan baanan suku' ku ndooy ni Leyodisiya. Bong ko nuwat, yuk nu me' tuu,

"Bitsala tuu lakka man ilooy ma ginalla Amin, yana ilooy ma kanaalla maka taasahan masampay kabanaan pasal Tuhan. Iya na sina man Tuhan bay mapayak mimon-mimon. Yuk na me' tuu,

¹⁵ "Kaam ina, katoonan ku du kadarihan bi nnaa. Nda' ku, mme'-sa' kam mme' niyaku. Bong nna' ta pa bohe' ininum, ya' baw kam pasu', ya' baw kam tanne. Suga' kahandak ku, bong kam mme' niyaku, subay mme' banahan. Bong kam mme'-sa' mme', gam na kam daa na mme' samasakali. ¹⁶ Batan me' kaam ina tonga'-tonga', tud sukang ku. Bong ibaratan inuman, tud kamaatan ku lassa sampay song luwaan ta na kam sina. ¹⁷ Kaam ina, ba'-bā' bi dayahan na kam maka ya' na luu kulang bi. Suga' bong pa Tuhan, miskin sina kam, kaluuy-luuy kam, buta kam, nantang kam, maka kasipin-sipin kam. ¹⁸ Sangkon soho' ta na kam malli niyaku mmas porol ma bay na llakkahan sakot na ka api † supaya kam dayahan na ni mata Tuhan. Maka malli na kam pamakoy pote' †† niyaku mari katambunan na kaiyaan bi nantang. Maka malli na kam niyaku uli' ‡ man bi muusan mata bi mari kam ngita.

¹⁹ "Na soysoy ina kaasean ku, masti' saggong ku sampay adjal ku. Sangkon bong kam doman paintong, tawbatan bi na dusa bi, bo' pupusan bi na me' bi mme' niyaku.

²⁰ "Aku itu me' sapantun jama nangge ni poan lawang bi nugtug kawu-kawu binukisan. Na soysoy ina bay kale suwara ku sampay noho' aku paasok, malaingkan paasok du ku pa mman na sampay mme' na ku pasawu mangan niya. ‡

²¹ "Na soysoy ina kanaalla mme' niyaku tanne-pasu', malaingkan buwanan ku sina mintu kapatut ningkō' ni bihing ku mme' marinta niyaku. Aku pun itu, lay du ku magkanaalla mme' ni Mma' ku tanne-pasu' sampay luu na pin ku ningkō' ni bihing na mme' marinta.

²² "Na kaam ma pakale, kannahun bi paayad halling Rū Tuhan ningkaam siga baanan suku' ku."

Si Yahiya pinakitahan siga pakaradjaan ni sulga'

4 Pus me' looy, takita ku na baw lawang sulga' buka'. Maka takale ku na baw balik suwara looy si'

† Mmas porol ma awnan Papu' Isa tuwa' pa pangando niya. Ndaun Epesus 1.3 ka 2 Pitel 1.3. †† Pamakoy pote' ma inawnan tuwa' pa kasutsian ma takole' tabi man Papu' Isa. ‡ Uli' ma inawnan yana pangahati ni kabanahan ma dean Papu' Isa ni soysoy ma maku niya. ‡† Maksud Papu' Isa halling "Mme' ku pasawu mangan niya," man na muwanan manusiya' sipat doman ya lungbid ka sila.

ma me' haddo tabuli' mitsala niyaku, yuk na, "Dutai ko pitu, bo' nu pakitahan ku ga pakaradjaan ma talpaksa' tinakdil ni sinōng." ² Pag-anu si', sarunduun du lay ku pinakitahan pandapat me' Rū Tuhan. Njawom pandapat ku, luu na ku ndooy ni sulga'. Pag nda' ku, luu ni awpan ku disu paningkoan mehe-dorogan me' bantuk paningkoan sultan. Bo' luu disu ningkō' ndooy. ³ Dagbos na ngillap me' sahaya' palmata jaspel ka palmata kalnilyan. ‡ Maka luu ngaliput paningkoan looy bangaw nginggat na me' dagbos palmata emerald. ‡† Maka luu gi ndooy ngaliput paningkoan mehe looy si' duwampu'-mpat paningkoan me' paningkoan sultan du. Maka luu duwampu'-mpat matatoa ningkō' ta' ga paningkoan looy. Pamakoy da pote' maka sali'-sali' luu ka karuna mmas ta' kōk da. ⁵ Maka luu na pin mangirat ka ngallub sampay guntu pō' man paningkoan mehe looy ni tangnga da. Luu gi ni awpan paningkoan looy pitu' paliyatut noleyab na, yana sipat ni Rū Tuhan ma ginalla Rū Sikapitu'. ⁶ Maka ndooy si' ni awpan paningkoan looy, luu gi me' bantuk dilawut tallak me' sammin na.

Ndooy si', luu gi ngaliput paningkoan looy mpat balnyawa lapat me' mata pa awpan pa bukut. ⁷ Disu ingbas ka halimaw, disu ingbas ka sapi'. Kuwan ilooy disu, ingbas luwa na ka manusiya'. Maka ilooy disu, ingbas ka belle' lomeng. ⁸ Ga balnyawa looy si' sika-mpat, sali'-sali' luu ka pikpik da nnom lapat me' mata pa jawom pa poan. Bbuwatan da mudji Tuhan sangom-llaw. Ya' luu hogna' da halling,

"Sutsi', sutsi', sutsi' Tuhan Sangat Kawasa, yana Papu' ma ndang luu na maruhu'-ruhu' ngabut batnaa sampay saumu ni sinōng."

⁹ Wā sila mudji ka mantug sampay muwan pag-sukuhan pa ilooy ma llum saumu-umu, yana Tuhan, ilooy ma ningkō' ta' paningkoan looy marinta. Na sasang da me' looy, ¹⁰ kuwan ga matatoa looy baw si' sikaduwampu'-mpat, bbuwatan da sujud sampay numba ilooy ma ta' paningkoan looy marinta, yana ilooy ma llum saumu-umu. Maka bbuwatan da nganna' siga karuna da ni awpan paningkoan looy ‡ sam-bayan da halling,

¹¹ "Kau ina Papu' kami maka Tuhan kami. Tawop ko binuwanan pudji ka kabantugan mehe. Kau Sangat Kawasa batan kau bay mapayak mimon-mimon. Ya' luu oy maka oy na bong sa' man kahandak nu."

‡ Jaspel ka kalnilyan duwan jinis batu hagaan banahan man buwat palmata. Kuwan jaspel, walna' na garung; kuwan kalnilyan, walna' na akket. ‡† Emerald yana danjinis batu hagaan man buwat palmata. Walna' na garung. ‡‡ Sila ilay si' nganna' karuna da ni awpan paningkoan Tuhan man da magpadiyo' niya. Sat da sa' mā', iya patingkat man sikamimon.

Logoran suwat ddas ka pitu' kanji' na

5 Pag-anu si', ngita na baw ku logoran suwat ni kawnan ilooy ma ta' paningkoan looy. Logoran suwat looy si' lay bay sinuwatan parambila'-parambila' maka lay bay pinalakkotan kanji' pitu' eka na mari ya' pabakka. ² Maka luu gi bay takita ku disu malaikat basag kawasa na lay ngahowap, yuk na, "Soy ina tawop ngalukapan siga kanji' logoran suwat naa sampay matsa?" ³ Suga' ya' luu bay katampung. Labba man ta' babaw junya' ngabut pa ta' langit sampay pa ahirat, ya' luu bay tatammu tawop ngungkad logoran suwat looy sampay matsa isi na. ⁴ Dari si', lay ga ku kapanangis ni kasusa ku pag nda' ku ya' luu san disu bay tawop ngungkad suwat looy.

⁵ Lipara, luu disu ni baanan ga matatoa looy si' bay maan aku, yuk na, "Daa na ko ba nangis. Luu du ilooy ma ginalla Halimaw, yana panubu' Sultan Daud, pō' man paglūng si Juda. [†] Lay na silay ā me' na mimon banta manusiya'. Ngkon luu kapatut na ngalukap kanji' looy sikapitu' sampay ngungkad suwat looy."

⁶ Pag-anu si', ngita na ku Bili-bili ^{††} nangge ni bihing paningkoan mehe looy si' ni tangngaan siga balnyawa looy si' sika-mpat ka ga matatoa looy sikaduwapu'-mpat. Pangandaan ku, luu siga pawut na me' bantuk bay na ya pingka' sinumbali'. Eka tanduk na, pitu'. Mata na pun, pitu' du, yana sipat ni Rū Tuhan ma ginalla Rū Sikapitu'. Rū looy ilay sinoho' ngalataan sika-mpat pidju alam.

⁷ Pag-anu si', lay na pasōng Bili-bili looy pa paningkoan looy ngaddo' logoran suwat looy man kawnan ilooy ma ningkō' ndooy. ⁸ Luu ja' si' mman na, kuwan ga balnyawa looy si' sika-mpat ka ga matatoa looy sikaduwapu'-mpat, lay magti sujud ni awpan na. Sali'-sali' na luu ka biyulla da sampay pinggan mmas panno' me' bbūg. Kuwan bbūg looy, yana sipat ni siga duwaa ga suku' Tuhan. ⁹ Maka bbuwatan da ngalang kalangan bahau man mudji Bili-bili looy, yuk da, "Kau du tawop ngaddo' suwat naa sampay ngalukap siga kanji' na sabap lay ko bay nongan umu nu man maddusan manusiya' man komkoman Ibilis. Laha' nu bay pinaduwai supaya dari suku' Tuhan na jama ni mimon kalahat-lahatan ka mimon kabangsa-bangsahan, kaniya-kaniya ka jinisan pallun da. ¹⁰ Bo' lay gi sila

[†] Ilooy ma inawan Halimaw ni ayat tuu yana Papu' Isa. Si Juda yana disu njawom sikasapu-duwa anak Nabi Ya'kub ma lalla. Sultan Daud yana disu panubu' si Juda. Njawom tuna' kanabi-nabihan luu pō' disu panubu' Sultan Daud nalamat siga suku' Tuhan man jawom komkoman banta da, sampay magsultan saumu-umu. Panubu' looy ilay yana si Isa na. ^{††} Bili-bili tuu tuwa' pa si Isa Almasi. Njawom sara' Nabi Musa, subay bangsa Yahudi numbali' disu bili-bili taun pa taun man nambunan bay dusa da. Suga' ilooy ilay yana sipat sadja' ni pabuwatan si Isa Almasi bbos-bbos bay nongan umu na man muwasan dusa manusiya'. Dari ilooy ngkon si Isa ginalla Bili-bili.

pabuwat nu bangsa sultan ka bangsa imam ma ngibat Tuhan tabi. Maka sila na sina mintu tumabe' ningkau marinta ni junya' bbos-bbos."

¹¹ Mindangoy ko, ngita na baw ku sampay kale gi ku laksa'-laksan malaikat ni sikaliput paningkoan looy ka ga balnyawa looy sika-mpat sampay ga matatoa looy.

¹² Bbuwatan da labbasakayi haboy-haboy ngahowap, yuk da, "Bili-bili tuu ma bay pingka' sinumbali' tud tawop pinudji sampay binuwanan kabantugan mehe. Tawop ya ngantanan mimon kawasa, mimon daya, mimon pangahati, ka mimon gaos."

¹³ Pag-anu si', lay na baw ku kale suwara mimon balnyawa ma bay pinapayak, labba man junya' sampay pa ahirat, labba man ta' langit sampay pa ta' gumi ka dilawut, yuk da, "Pudji tabi ilooy ma ningkō' ta' paningkoan sultan. Maka pudji tabi Bili-bili looy. Paehe tabi sila maka buwanan tabi sila kabantugan mehe batan sila magbaya' saumu-umu!"

¹⁴ Pag-anu si', nampung na baw siga balnyawa looy sika-mpat, yuk da, "Amin." Kuwan siga matatoa looy baw si' tu sikaduwapu'-mpat, haboy-haboy labbasakayi sujud sampay numba Tuhan ka Bili-bili looy.

Bili-bili ngalukap kanji' logoran suwat looy

6 Pag-anu si', sasang ku magliling-liling ndooy, ilooy ma lay na llukapan kanji' sibuwā me' Bili-bili looy. Maka lay ku kale disu ni siga balnyawa looy si' sika-mpat mitsala me' halling guntu, yuk na, "Pō' na ko pitu." ² Pag nda' ku, luu na pō' kura' pote'. Ilooy ma bakura' luu ka pana' na. Pag-anu si', pinapatukan na baw ya karuna yana sipat ni kawasa-kapatut ndean iya. Iya ilay paglallahan wā kaā sibono'. Dari lay na ya lakka mandooy maā banta na sikamimon.

³ Na pag lukap Bili-bili looy kanji' ni kaduwa na, lay ku kale balnyawa looy ni kaduwa na mitsala, yuk na, "Pō' na ko pitu." ⁴ Pag nda' ku, luu na baw pō' kura' akket. Ilooy ma bakura' lay pina-ntanan katali' mehe, bo' na binuwanan kawasa-kapatut ngalakkahan kasalassayan ta' junya' supaya sibono'-bono' na manusiya'.

⁵ Pag lukap Bili-bili looy kanji' ni katallu na, lay ku kale balnyawa looy ni katallu na mitsala, yuk na, "Pō' na ko pitu." Dari pag nda' ku, luu na baw pō' kura' itom. Kuwan ilooy ma bakura', mengket timbangan.

⁶ Pag-anu si', kale na baw ku suwara lakka man tangngaan siga balnyawa looy si' sika-mpat, yuk na, "Luu sina mintu takka gotom mehe ni sikaliput junya'. Gadji jama dangallow, sakilu du taligu taballi na. Atawa gadji jama dangallow, mba' gantang bohas du taballi na. Suga' daa palangkawan nu haga' insallan ka tuba' anggul."

⁷ Pag lukap Bili-bili looy kanji' ni ka-mpat na, lay ku kale balnyawa looy ni ka-mpat na mitsala, yuk na, "Pitu na ko." ⁸ Dari pag nda' ku, luu na pō' kura' pusat. Kuwan ilooy ma bakura', awon na Kapatoy. Maka luu patuhut niiya inawnan Tahanan Jama Matoy. † Pag-anu si', lay sila binuwanan kapatut mapatoy sabahagi' mpat manusiya' ta' babaw junya' makoy bono', go-tom, saki ka siga sattuwa tawun.

⁹ Pag lukap Bili-bili looy kanji' ni kalima na, ngita na baw ku pangulbanan. Ndiyo' na luu ndooy siga nyawa sagannap ma bay pinapatoy sabap me' da bay mas-aplag palman Tuhan ka me' da kanaalla masampay kabanyakan pasal Almasi. ¹⁰ Bbuwatan da mitsala pahad-do, yuk da, "Ū Tuhan, me' kau sutsi' ka intong, me' noy gi tu hallom na bo' nu ngalabu' hukuman ni siga jama maat ta' junya'? Sumilan kami bawsan nu sabapan laha' kami bay tumpahan da?" ¹¹ Pag-anu si', lay na sila binuwanan juba pote' sali'-sali' bo' da noho' ngagad-ngagad gi dangkiti'. Noy kono' mintu ngabut na gantaan eka pagkahi da ata Tuhan pinapatoy me' karuha da du, bo' da binawsan.

¹² Pag-anu si', takita ku na baw Bili-bili looy ngalukap kanji' ni ka-nnom na. Magsabtan du baw, sarunduun du luu linug basag ta' junya'. Kuwan mataallaw, lay na palindom me' karuha kakana' itom. Kuwan buwan, lay na paakket, subay ga laha'. ¹³ Kuwan siga potean, maglatakan na pa ta' junya', subay ga buwa' kayu mata' maglabuan bay jogjog me' bagju. ¹⁴ Sampay langit mismu, lay na ga salik duwa bo' na palogod subay ga katas llogoran. Maka mimon punu sampay mimon nusa mag-usikan na man bay limpa' da. ¹⁵ Dari manusiya' ni sikaliput junya', sa' bidda' bong oy ntan da, lay na miha man da tapuk. Siga sultan ka siga jama balkan, siga pa-mmean sundalu, ga jama miskin atawa dayahan, jama luu kawasa da ka siga ata ka sa' ata, mimon sila lay na tapuk pa jawom siga lowang pampang ka ni sallangan kabatuhan mehe ni kapunu-punuhan. ¹⁶ Ni katawu da, lay na ga sila ngahowapan kabatuhan sampay kapunu-punuhan, yuk da, "Luntuhan bi na kami supaya kami ya' takita me' ilooy ma ningkō' ta' paningkoan mehe looy, maka supaya ya' na kami taabut mulka' Bili-bili looy! ¹⁷ Batan sa' ga bitu oy, ituu na llaw man da mupusan mulka' da! Soy katatas me' tuu?"

Dahatus mpatpu'-mpat libu panubu' si Israil sinapan

7 ¹⁻² Paddus me' looy si', luu na baw takita ku mpat malaikat nangge ni sika-mpat pidju alam lay binuwanan kapatut makaat gumi ka dilawut. Dari lay sila mampan mimon baliyu lakka man sika-mpat pidju alam mari ya' niyup pa dile pa dilawut sampay ta' kakayu-kayuhan.

† Ni pallun Greek, tahanan jama matoy inawnan Hades.

Pag-anu, luu gi takita ku disu malaikat pō' man mataallaw ngantanan sâp Tuhan, yana Tuhan sabanna ma lllum saumu-umu. Bbuwatan na lay ngahowapan siga malaikat looy si' sika-mpat, ³ yuk na, "Daa do' darahan bi makaat gumi ka dilawut sampay kakayu-kayuhan ngkod-ngkoran ya' gi bay tasapan kami tundun sagannap ma ngisbat Tuhan tabi."

⁴ Pag-anu si', lay ku kabaan luu kono' dahatus mpatpu'-mpat libu jama bay sinapan, turunan siga anak si Israil sikasapu-duwa. ††

⁵ Sapu-duwa libu yana panubu' si Juda, sapu-duwa libu yana panubu' si Ruben, sapu-duwa libu yana panubu' si Ged, ⁶ sapu-duwa libu yana panubu' si Asel, sapu-duwa libu yana panubu' si Naptali, sapu-duwa libu yana panubu' si Manasse, ⁷ sapu-duwa libu yana panubu' si Simiyun, sapu-duwa libu yana panubu' si Libay, sapu-duwa libu yana panubu' si Isakal, ⁸ sapu-duwa libu yana panubu' si Zebulun, sapu-duwa libu yana panubu' si Yusup, sapu-duwa libu yana panubu' si Benjamin.

Sakiyan manusiya' ni awpan Tuhan

⁹ Pus me' looy, ngita na baw ku sakiyan manusiya' nangge ni awpan ilooy ma ningkō' ta' paningkoan mehe looy ka ni awpan Bili-bili looy. Ni kaeka da, ya' na taitung. Luu na ndooy manusiya' lakka man mimon kalahat-lahatan ka mimon kabangsa-bangsahan, kaniya-kaniya ka jinisan pallun da. Bo' sali'-sali' sila jubahan pote' maka sali'-sali' sila ngalabad-labaran papp'a' kalapa'-sawit ni kagāk da. ¹⁰ Maka haboy-haboy sila ngahowap, yuk da, "Pudji tabi Tuhan, ilooy ma magsultan njata' mimon-mimon. Maka pudji tabi Bili-bili looy, batan ya' kitabi salamat bong sa' sabapan da."

¹¹ Pag-anu si', lay na baw takita ku sikamimon malaikat nangge ndooy ni sikaliput paningkoan mehe looy ka ga matatoa looy si' sikaduwampu'-mpat sampay ga balnyawa looy si' sika-mpat. Bbuwatan da sujud sampay numba Tuhan, ¹² yuk da, "Bana-bana du Tuhan tabi subay binuwanan kabantugan sampay pagsukuhan. Tawop ya pinaehe. Pudji mehe niiya batan iya ngantanan gaos sa' na ganta' na ka akka lawom ma ya' luu sibu' sabanding na. Iya Sangat Kawasa saumu-umu. Amin."

¹³ Pag-anu si', kuwan disu ni baanan ga matatoa looy lay nilaw aku, yuk na, "Ga jama looy ma jubahan pote', katoonan nu kilay bong soy sila atawa lakka man ninggai sila?"

†† Me' kaekahan mista, kuwan dahatus mpatpu'-mpat libu jama ni ayat tuu yana sumping bitsala tuwa' pa mimon jama ni junya' ma pitsaya' ni si Isa Almasi san gi oy bangsa da.

¹⁴ Pag tampung ku, "Tuwan, ya' katoonan ku. Kau ya bina toon." Dari yuk na niyaku, "Inaa na sina ga jama ma bay na lumingka' njawom kabinsanaan mehe. Lab-basakayi sila bay mopoan juba da ka laha' Bili-bili looy supaya pote' na, hati na, puwas na dusa da.

¹⁵ Sangkon luu na sila ntuu ni awpan paningkoan Tuhan ni sulga'. Bbuwatan da ina makutu' kahandak Tuhan sangom-llaw njawom langga ntuu ni okoman Tuhan. Dari Tuhan na mismu sohe' da dambuwa' sampay iya na ngayaran sila. ¹⁶ Ya' na sina luu masa da lingantu atawa pun katohoan kallong. Maka ya' na sila kapasuan atawa malasahi le' pasu' llaw, ¹⁷ batan inipat sila me' Bili-bili looy ma ni bihing paningkoan Tuhan. Binoo na sila me' na pa siga poon bohe' ma muwan kaallum ma ya' luu katapusan na. Maka puusan Tuhan na sina mimon bohe' mata da, hati na, ya' na sila susa pabalik."

Kanji' ni kapitu' na llukapan

8 Pus me' looy, pag lukap Bili-bili looy kanji' ni kapitu' na, sarunduun du ya' luu halling oy maka oy na ga tonga' jām ndooy ni sulga'. ² Pag-anu si', ngita na baw ku pitu' malaikat, yana sikapitu' malaikat ma ndang luu nangge ni awpan Tuhan. Bo' lay gi sila binuwanan tabuli' sali'-sali'.

³ Pag-anu si', luu gi disu malaikat pasōng ngantanan pinggan mmas man ngisi bbūg, bo' na pawus pa lamisahan mmas yana panunuhan bbūg ni awpan paningkoan mehe looy. Pag-anu, lay na baw ya binuwanan bbūg paeka tinunu ni awpan paningkoan looy supaya tapahaboy na humbu na ni siga duwaa suku' Tuhan sikamimon. ⁴ Dari pag nna' na bbūg looy ta' bā api ni pinggan looy, lay na patilu' humbu na pa Tuhan haboy ka siga duwaa siga suku' Tuhan. ⁵ Lupus ja' si' me' looy, lay na baw ya ngisihan pinggan looy si' pabalik ka bā api lakka man ta' lamisahan looy man nunu bbūg. Pag-anu si', lay na baw hiyakan na pa ta' junya' sampay ngallub na ga lahat haboyan guntu ka mangirat. Bo' luu gi siga linug.

Siga malaikat niyup tabuli' da

⁶ Na balik ta pa siga malaikat looy si' sikapitu', lay na sakap niyup tabuli' da. ⁷ Pag tiyup malaikat looy ma duhu' tabuli' na, ilooy ma luu na sakiyan ayis batu labu' ta' junya' haboyan api magsakot ka laha'. Dari lay tutung sabahagi' tallu gumi maka sabahagi' tallu kakayu-kayuhan sampay siga parang sikamimon.

⁸ Pag tiyup malaikat ni kaduwa na tabuli' na, ilooy ma luu me' bantuk punu mehe noleyab me' api lay hiniyakan pa dilawut. Dari sabahagi' tallu dilawut lay na dari laha'. ⁹ Maka lay na ga matoy sabahagi' tallu balnyawa ni dilawut. Maka lay na du binasa sabahagi' tallu mban ndooy.

¹⁰ Pag tiyup malaikat ni katallu na tabuli' na, ilooy ma luu na potean mehe lay labu' man ta' langit noleyab me' karuha api paliyatut. Bo' lay labu' pa ta' sabahagi' tallu sōng ka siga poon bohe' ta' junya'. ¹¹ Awon potean looy si' yana Pait. Dari lay na ga papait sabahagi' tallu bohe' langngin ta' junya', bo' meka jama bay matoy pag inum da bohe' looy.

¹² Pag tiyup malaikat ni ka-mpat na tabuli' na, lay pinalindoman sabahagi' tallu mataallaw, buwan sampay siga potean. Dari si', llaw pa dangallaw ngalindom du lahat sabahagi' tallu njawom dangallaw. Maka sangom-sangom, lindom sa' alang-alang sabahagi' tallu njawom dambahangi.

¹³ Pag-anu, ngita na baw ku belle' lomeng ni antalaan. Bo' lay gi takale ku belle' looy ngahowap, yuk na, "Tud kaluuy-luuy sina mintu manusiya' ma masi ta' junya' pag taabut tiniyup siga tabuli' ga malaikat looy sikatallu ma dambuli."

Tabuli' ni kalima na tiniyup

9 Pag-anu si', malaikat looy na baw ni kalima na pasōng niyup tabuli' na. Pag pō' halling na, luu takita ku me' bantuk disu potean lay labu' pa ta' junya'. Pag-anu, lay na baw ndean iya kungsi' tangkop lowang tangob ma ya' mag-ngkoran lawom na. ² Pag unklad na tangkop na, ilooy ma pō' humbu kapa pa jata' me' humbu lakka man api mehe banahan. Tanda' kapa humbu looy, sampay mataallaw ka langit ngalindom na ga. ³ Maka luu pō' man jawom humbu looy tompang ya' taambat ngalataan junya'. Bo' lay gi sila binuwanan kawasa mapaddihan manusiya' me' lassa keket patikā'. ⁴ Suga' ya' sila pinadari me' tabiat tompang biyasa makaat kakayu-kayuhan ka katumbutumbuhan sampay tinanom. Ilooy du bay sinuku' ninsila, mapaddihan sagannap manusiya' ma ya' luu sāp Tuhan ta' tundun da. ⁵ Suga' ya' baw bay noho' pinapatoy ninsila. Ilooy du kapatut bay ndean sila noho' mapaddihan ga jama looy njawom limam buwan ka bisa me' lassa keket patikā'. ⁶ Ga manusiya' looy ilay ni waktu looy mintu, ni kapaya da, kainagon da matoy na sila, suga' ya' sila nduwan. San du pooy me' da magdaut matoy, ya' du luu dapat da.

⁷ Na bantuk ga tompang looy si', subay ga kura' tahan binoo pa jawom bono' mehe. Sali'-sali' luu ta' kōk da me' bantuk karuna mmas. Luwa da ingbas ka manusiya'. ⁸ Maka luu dūn kōk da me' taha' dūn kōk karandahan. Bo' luu gi impon da me' taling halimaw. ⁹ Maka luu gi me' bantuk ampi bassi ni dakan da. Sila ilay lomeng, nagubtub na pikpik da subay ga baanan kura' pinasu ddas ka kalesa da lān sibono'. ¹⁰ Maka luu gi ingko da me' ingko patikā' man da nabbok. Bo' ilooy na poonan kawasa da man da mabisahan manusiya' njawom limam buwan. ¹¹ Maka luu sultan da, yana

malaikat ma ngantanan lowang tangob looy ma ya' mag-ngkoran lawom na. Awon na bong ni pallun Hi-brani, "Abaddon"; bong ni pallun Greek, "Apoliyon". Hatiyan na, Tukang Ngahansu.

¹² Na ilooy ilay si' boho' bala' sibuwā, batan luu gi duwa pasunu'.

Tabuli' ni ka-nnom na tiniyup

¹³ Pag-anu si', tiniyup na me' malaikat ni ka-nnom na tabuli' na. Pag pō' halling na, kale na baw ku suwara pō' man tagan sika-mpat tanduk ni sika-mpat pidju lamisahan mmas looy man nunu bbūg ndooy ni awpan Tuhan. ¹⁴ Yuk suwara looy ni malaikat looy si' ni ka-nnom ma bay niyup tabuli' na, "Paddusan nu na malaikat looy sika-mpat ma pinusas ndooy ni bihing Sōng Yupretes." ¹⁵ Na siga malaikat looy ilay si' sika-mpat ndang hallom na bay sinaddiya me' Tuhan. Sinuku' ninsila mapatoy manusiya' sabahagi' tallu ta' babaw junya'. Suga' noy taabut na taun na, ka buwan na, ka llaw na sampay jām na bay ginanta' me' Tuhan bo' da llappahan. Dari si', ilooy ma lay na du sila llappahan.

¹⁶ Pag-anu si', nda' ku, luu patuhut ninsila baanan sundalu ta' kura'. Lay ku kabaan eka da duwa hatas milyun. ¹⁷ Njawom pandapat ku, lay na du takita ku bantuk ga sundalu looy ka ga kura' da. Kuwan ga sundalu looy si', sali'-sali' luu ampi bassi para dakan da. Walna' ampi dakan da akketan api ka biluhan itom maka kunitan manilang. Kuwan kōk ga kura' da me' kōk halimaw. Bo' luu gi pō' man jawom behe da api ka humbu haboyan manilang. ¹⁸ Dari sabahagi' tallu manusiya' ta' junya' lay matoy sabapan api, humbu ka manilang ma bay pō' man jawom behe ga kura' looy. ¹⁹ Kuwan tōng ingko ga kura' looy, me' bantuk kōk sō. Bo' ninduk lagi man da mapaddihan jama. Dari labba man behe ga kura' looy sampay pa ingko da, ilooy na man da mapaddi sampay mapatoy jama.

²⁰ Suga' san me' looy, kuwan manusiya' ma ya' bay matoy le' siga bala' looy, masi du ya' bay kuhi magsid-dik. Gam pin amu-amu sila numba siga seytan ka ga tuhan-tuhan ma bay ja' pinabuwat ka mmas, pilak porol, tumbaga', batu atawa kayu. Mingkan siga tuhan-tuhan me' looy ilay, ya' san ngita, ya' san kale, sampay ya' san kapalān. ²¹ Ga jama looy ilay si' masi ya' kuhi nawbatan dusa da mapatoy jama, makoy ilmu' seytan, † nangkaw sampay magjjina.

Si Yahiya sinoho' mangan logoran suwat

10 Pag-anu si', ngita na baw ku disu malaikat ma basag kawasa na duwai man sulga' lakkop me' tayi' baliyu. Luwa na silaw me' karuha mataallaw maka

† *Jama ma makoy ilmu' seytan ilay buwat palkataan, nuna' kulis, manggi seytan, nilik, ngammahan panggias, me' naa, me' naa.*

luu bangaw pa jata' man kōk na. Kuwan buwa' battis na, me' dagbos tehāng api. ² Maka luu ni tangan na logoran suwat diki' ndang lay na binallat. Pag-anu, lay nindak battis na huwin pa kawnan ta' dilawut. Kuwan kayli na, lay nindak ta' gumi. ³ Pag-anu, bo' na nga-howap subay ga halling halimaw ngallong. Bo' lay gi ya sinambag me' pitu' guntu mitsala me' karuha manusiya'. ⁴ Saddong ku dak bay nuwatan bitsala ga guntu looy si', lay na baw ku kale suwara pō' man sulga', yuk na, "Daa na ba suwatan nu bitsala ga guntu looy. Ya' dari pinalahil."

⁵ Pag-anu, pus malaikat looy si' ma nangge ta' gumi ka dilawut bay ngahowap me' looy, lay ya matangge kawnan na ⁶ napa, yuk na, "Sapahan ku ni awon Tuhan sabanna ma llum saumu-umu, ma bay mapayak gumi, langit, ka dilawut sampay mimon njawom da, basta ya' na situ llantan gara' Tuhan magjatu na. ⁷ Batan pag taabut ja' mintu masa malaikat ni kapitu' na niyup tabuli' na, hāl ma hallom na bay sinipuk me' Tuhan, pinalahil na. Gara' Tuhan ma bay pasampay na ni siga ata na, yana kanabi-nabihan, boho' magjatu na."

⁸ Pag-anu, lay na baw takale ku balik suwara looy si' man sulga', yuk na niyaku, "Kaddoun pilay logoran suwat looy ma ndang lay na binakka ni tangan malaikat looy ma ninggi pa gumi pa dilawut."

⁹ Dari si', lay du ku pilay pa mman malaikat looy, bo' lay paku ku logoran suwat looy. Halling na niyaku, "Ā, kaddoun na, bo' kakanun. Pag kakan nu ina, me' gowa' buwani na mamis na. Suga' paddi sina mintu battong nu ni kapait na." ¹⁰ Dari lay na kaddo' ku man tangan malaikat looy. Pag kakan ku, me' mamis gowa' buwani du ni behe ku. Suga' pag tallon ku, lay du bay paddi battong ku ni kapait na.

¹¹ Pus me' looy, luu suwara mitsala niyaku, yuk na, "Luu gi sina pinalahil ningkau umanat Tuhan pasal pakaradjaan ma song pinatakka ni kabangsa-bangsaan sampay ga sultan da, kaniya-kaniya ka jinisan pallun da. Amay-amay subay ko mahati ni manusiya' ilooy ma bay pinalahil ningkau."

Duwa sosohoan Tuhan

11 Pag-anu, lay na baw ku binuwanan me' disu malaikat sukuran kayu-kayu me' karuha tungkud, bo' ku sinoho' me' na, yuk na, "Batnaa subay ko nukud luma' Tuhan sampay pangulbanan ndooy. Maka itungun sagannap jamaa ma numba ndooy. ² Suga' haman ni poan luma' looy, daa na sukurun batan lay na sinuku' me' Tuhan ni siga manusiya' ma kapil. Giniok-giok sina mintu me' da दौरا Tuhan, yana Jerusalem. Pakaat da दौरا sutsi' looy njawom mpat-pu'-duwam buwan, ³ yana dalibu duwa hatas nnompū' ngallaw. Suga' ni waktu looy du ilay mintu, luu duwa

sosohoan ku soho' ku masaplag umanat ku. Pamakoy da karut kasap tanda' tud mehe me' da susa."

⁴ Na ga sosohoan looy ilay mintu sikaduwa, ndang lay na tinuna' njawom kitab kanabi-nabihan. [†] Njawom kitab ginalla sila duwam poon jaytun ma ndang luu na pin ni awpan Tuhan sabanna ma magbayaan sikamimon ta' babaw junya'. Maka sikaduwa sila ginalla du pananggehan palitaan. ⁵ Soysoy ina mintu doman minsana' ga sosohoan looy, ya' luu dapat da batan binasa sila me' api pō' man jawom behe ga sosohoan looy. Kapatoy me' looy ilay ndang bay ginanta' ni soysoy doman makaat sila. ⁶ Luu gi sina kapatut ga sosohoan looy nambo langit supaya ya' uwan samasakali ni siga buwan timpu man da masampay umanat Tuhan. Maka luu du sina kapatut da madari siga poon bohe' pa laha'. Sarī gi, takaya da du mō' jinisan bala' ta' junya' sumilan-sumilan ja' karomanan da.

⁷ Lupus ja' ina mintu sila masaplag mimon ma bay hinalap me' Tuhan ninsila, luu na baw disu sattuwa pō' man jawom lowang tangob looy si' ma ya' mag-ngkoran lawom na. Pag-anu, bo' na mono' ga sosohoan looy. Bo' ya' sina mintu sila kaatu ni sattuwa looy, bo' pinapatoy gi sila. ⁸ Kuwan mayat da ina mintu, pinabiya ja' palege ni tangnga' lān दौरa tanyag looy, yana दौरa looy man Papu' da si Isa bay pinapatoy llansang ta' tehng. Ni kajahat siga jama ndooy, दौरa looy ilay mintu subay ga दौरa Sodom atawa pun Ejjip matto'. ⁹ Njawom tallu ngallaw ka tonga', maglegehan ja' silay mintu mayat da ndooy pinaimanan me' mimon kabangsa-bangsahan man mimon kalahat-lahatan, kaniya-kaniya ka jinisan pallun da. Bo' ya' luu pinadari ngubu sila. ¹⁰ Jama ni sikaliput junya', mehe me' da gāk pag mintu lay na matoy ga sosohoan looy sikaduwa ma masampay umanat Tuhan. Maglami-lami na silay mintu sila sampay sibuwān-buwān gīp sabap lay na pinapatoy ga sosohoan looy ma bay kalingog ninsila.

¹¹ Suga' pag paddus ja' ilay mintu tallu ngallaw looy ka tonga', pinabalik du me' Tuhan napas ga sosohoan looy sampay bangun na sila. Dari sagannap ma ngita sila mintu me' looy, tud takkahan sawan na silay.

¹² Pag-anu ilay mintu, kale na baw ga sosohoan looy suwara haddo man sulga' noho' sila dutai pa jata'. Dari dutai du sina mintu sila pa sulga' njawom tayi' baliyu ni pag-awpan siga banta da. ¹³ Lay ja' ilay mintu sila dutai, luu du linug mehe sampay binasa na दौरa looy sabahagi' sapū. Maka luu sina mintu pitu' libu manusiya' matoy me' linug looy. Kuwan sagannap ma masi llum, tud tawu na sina mintu sampay mudji na sila Tuhan sabanna ma magbaya' ni sulga'.

¹⁴ Dari ilooy na silay mintu bala' ni kaduwa na, bo' luu gi silay magti pasunu' bala' ni katallu na.

Tabuli' ni kapitu' na tiniyup

¹⁵ Pag-anu si', pasīng na baw malaikat looy ni kapitu' na niyup tabuli' na. Pag pō' halling na, ilooy ma luu siga suwara ngahowap ni sulga', yuk da, "Labba man batnaa, ya' na luu pamarinta manusiya' ni junya', isu-isu pamarinta Papu' tabi Tuhan ka ilooy ma bay pene' na, yana Almasi. Bo' iya sa marinta saumu-umu."

¹⁶ Kuwan ga matatoa looy baw si' tu sikaduwampu' mpat ma ningkō' ta' paningkoan da ni awpan Tuhan, bbuwatan da sujud sampay numba Tuhan, ¹⁷ yuk da, "Tuhan, tud mehe me' kami magsuku ningkau. Kau du Sangat Kawasa ma ndang luu na man maruhu'-ruhu' ngabut sampay batnaa. Lay na pakitahan nu ehe kawasa nu sampay itu na ko matangge pamarinta nu ta' junya'.

¹⁸ Kuwan sagannap ni junya' ma ya' mme' ningkau, tud lasu ningkau. Suga' taabut na waktu man da ngis-sa mulka' nu. Taabut na waktu bay ginanta' man nu ngahukum sikamimon ma bay matoy. Maka taabut na du waktu man nu makaat sagannap ma bay makaat junya'. Kuwan siga ata nu, yana kanabi-nabihan sampay mimon suku' nu balkanan maka sa' balkanan ma ngisbat kau, binuwanan na du me' nu tungbas ayad."

¹⁹ Pag-anu si', binuka' na baw langga ndooy ni okoman Tuhan ni sulga' sampay luu na takita ku ndooy baul pangannaan pagsulutan antara' Tuhan ka manusiya'. Maka luu na pin pō' ngallub ka mangirat haboyan guntu. Bo' linug na ga lahat sampay labu' na uwan ayis batu man ta' langit.

Naga ka danda battong

12 Pag-anu si', luu na baw kahaylan-haylan takita ku ta' langit. Batan luu ndooy disu danda ma pamakoy na mataallow, bo' lay gi nangge ta' buwan. Maka luu sapu-duwa potean ta' kōk na me' bantuk karuna. ² Iya si' tu battong maka magkamaddi-maddi na ya. Dari bbuwatan na ngandahing kabisahan maddi.

³ Pag-anu si', luu na baw pasunu' kahaylan-haylan takita ku ta' langit du, yana naga akket ka mehe. Eka kōk na pitu', sali'-sali' ddas ka karuna da. Maka luu gi tanduk na sapū. ⁴ Pag-anu si', lay ya bay ngalabaran ingko na sampay maglatakan na ga sabahagi' tallu potean pa ta' junya'. Pus me' looy, lay ya patilu' pa danda looy ma magkamaddi-maddi na, bo' na nangge ni awpan na supaya tahan na nabbat anak na pag pō' na.

⁵ Na pag maddi danda looy si', anak na lalla. Dari saddong anak-anak looy dak sinabbat me' naga looy,

† Ndaun Kitab Nabi Zekaraya 4.1-14.

ilooy ma lay ya ndagmit inangkat pa Tuhan, bo' na lay pinatingkō' ni paningkoan Tuhan. Anak-anak looy si' tu ndang bay ginanta' marintahan mimon kabangsa-bangsahan ta' babaw junya'. Bo' tud adil pamarinta na. ⁶ Kuwan danda looy si', lay na lahi pa lahat lau-lau ya' magluma' ndooy ni lahat ma ndang bay hinalli' me' Tuhan niiya. Maka ndooy na ya bay inayaran njawom dalibu duwa hatas nnompū' ngallaw.

⁷ Pag-anu si', luu na baw bono' mehe ni sulga'. Mikail ka siga malaikat ndiyoan na lay sibono' ka naga looy ka siga malaikat ndiyoan na. ⁸ Bo' lay ā naga looy me' Mikail. Dari lay na pinaggos naga looy ka malaikat na noho' lakka man sulga'. ⁹ Sampay lay na sila hiniyakan pa junya'. Na naga mehe looy ilay si', yana sō looy na ni awwal jaman ma pinag-awnan Ibilis atawa panghulu' seytan. Iya ilay tukang magsian manusiya' ni sikaliput junya'.

¹⁰ Pag-anu si', kale na baw ku suwara haddo lakka man sulga', yuk na, "Batnaa luu na takka kasalamatan ka kawasa man Tuhan tabi ddas ka pamarinta na. Maka luu na takka kawasa-kapatut Almasi, ilooy ma bay pinene' me' Tuhan marinta. Batan lai na Ibilis pinō' man sulga', panumbung looy ma sangom-llaw malaat siga pagkahi tabi suku' Almasi pa Tuhan.

¹¹ Lipara lay na tumanjata' siga pagkahi tabi man Ibilis man sabapan laha' Bili-bili looy bay tumpa man muwasan dusa da. Maka disu gi danan man da bay tumanjata' sabap me' da bay masaplag umanat Tuhan. Ya' na sila bay sengan umu da san gi man da matoy kalna' Bili-bili looy."

¹² Maka halling suwara looy lagi, "Na kaam ma luu na ntuu ni sulga', subay kam gāk banaan sabap lai na Ibilis pinō' mantuu. Suga' kaluuy-luuy kam nnaa ta' junya', pa dile pa dilawut, batan luu na Ibilis bay duwai pilu pa mman bi. Bidda' na sina lasu na batan katoonan na dangkiti' sa masa man na madara maksud na."

¹³ Na pag nda' naga looy si' lay na ya hiniyakan pa junya', lay na onse na danda ma bay maddihan anak-anak looy. ¹⁴ Suga' danda looy si' tu, lay na baw binuwanan me' Tuhan duwa pikpik me' karuha pikpik belle' mehe supaya ya kapalomeng pa lahat lau-lau ya' magluma'. Lahat looy ilay ndang bay hinalli' me' Tuhan niiya. Ndooy si', lay ya bay inayaran njawom tallun taun ka tonga' sampay ya' na ya taabut me' naga looy.

¹⁵ Dari buwatan naga looy baw si' tu, napputan bohe' paeka man behe na, subay ga sōng, man na ngalimbo danda looy ka liyud landos. ¹⁶ Suga' ya' bay luu dapat na sabap danda looy lay tinabang me' gumi. Batan lay bakka' gumi sampay nallon mimon bohe' ma bay sapputan naga looy. ¹⁷ Pag nda' naga looy ya' luu dapat na, tud bay dugahan ya ni danda looy. Dari lay ya lak-

ka mandooy ngalān siga anak danda looy ilooy kaso-hean. Siga anak na ilay, yana sagannap manusiya' ma mean panohoan Tuhan ka magkanaalla ngantanan tō' si Isa. ¹⁸ Pag-anu si', lay na baw naga looy nangge ndooy ni tapiyan.

Sattuwa pō' man jawom dilawut

13 Pag-anu, ngita na baw ku disu sattuwa pō' man jawom dilawut. Luu tanduk na sapū maka eka kōk na pitu'. Sali'-sali' tanduk na ddas ka karuna na. Maka lay gi ku ngita ta' siga kōk na sali'-sali' siga awon pangka ma madiyo' Tuhan. ² Sattuwa looy si' ingbas ka miyong tawun ma mehe banahan. Battis na subay ga battis baluwang. Kuwan behe na, me' behe halimaw. Pag-anu si', lay na dean naga looy kawasa-kapatut na ka pamarinta na ni sattuwa looy man na marinta ta' junya'. ³ Ni jata' disu kōk sattuwa looy, luu limpa' bakat mehe adak bay kapatoy niiya. Suga' pagka lay gi ya kaulian, manusiya' ni sikaliput junya' tud bay hilbat ni sattuwa looy sampay lay na ga mme' niiya. ⁴ Dari si', manusiya' lay na ga numba naga looy sabap iya poonan kawasa-kapatut sattuwa looy. Sattuwa looy pun lay na du bay sinumba me' manusiya' sampay kapa-halling na ga sila, "Ya' na bilay la luu sibu' sabanding sattuwa looy! Ya' luu kaatu niiya."

⁵ Na sattuwa looy si' tu lay ja' pinabiya me' Tuhan ngabbu ka malaat iya. Bo' lay gi ya nduwan marinta njawom mpatpu'-duwam buwan. ⁶ Tud ya' ya bay paa-gak malaat Tuhan. Wā ya madiyo'-diyo' awon Tuhan sampay patannaan na ni sulga' sampay sagannap ma maglahat ndooy. ⁷ Lay ja' ya pinabiya ngalān siga suku' Tuhan sampay lay sila tumandiyo' me' na. Maka lay gi ya binuwanan kawasa-kapatut marintahan manusiya' ni mimon kalahat-lahatan ka ni mimon kabangsa-bangsahan, kaniya-kaniya ka jinisan pallun da. ⁸ Dari dak mimon na manusiya' ta' babaw junya' numba sattuwa looy na. Ilooy du ya' numba iya yana sagannap ma lay na sinuwatan awon da njawom Būk Kaallum man ngalista awon sagannap ma luu kasampulnaan nyawa da saumu-umu. Awon da ilay ndang lay na sinuwatan njawom būk looy labba man kapayak junya'. Ilooy ma dapu būk looy yana Bili-bili looy ma bay pingka' pinapatoy.

⁹ Na kaam ma pakale, kannahun bi paayad bitsala tuu. ¹⁰ Sagannap kam ma luu kadal bi tasungkub, masti' tasungkub ja' sina kam. Damikiyan sagannap kam ma luu kadal bi pinapatoy, masti' pinapatoy ja' sina kam. Sangkon me' kaam siga suku' Tuhan, subay kam pandoy natas njawom kamalasa-hayan sampay tattap mangando ni si Isa.

Sattuwa pō' man gumi

¹¹ Pag-anu si', ngita na baw ku disu sattuwa pō' man jawom gumi. Luu tanduk na duwa me' tanduk bili-bili. Bila ya mitsala, subay ga suwara naga. ¹² Lay pakoy na kawasa-kapatut bay ndean iya me' sattuwa looy ma duhu', ilooy ma lay na kaulian, dak bay matoy le' bakat mehe. Bbuwatan na maggos mimon manusiya' ni sikaliput junya' numba sattuwa looy ma duhu'. ¹³ Lay gi ya bay buwat pakaradjaan kahaylan-haylan. Takaya na sampay api pinalabu' man ta' langit pa ta' gumi ni pag-awpan jama. ¹⁴ Dari man sabapan siga sipat kawasa bay tapabuwat sattuwa looy ma dambuli kalna' sattuwa looy ma duhu', lay takole' na inakkahan mimon manusiya' ni junya' ma sa' suku' Tuhan. Sampay lay gi sila soho' na buwat jama-jama ni limbagan sattuwa looy ma duhu', ilooy ma lay na kaulian, dak bay matoy me' bakat katali'. ¹⁵ Bo' sattuwa looy si' ma dambuli, lay gi binuwanan kawasa man na muwanan jama-jama looy si' napas supaya kabitsala. Dari bbuwatan jama-jama looy, lay noho' mapatoy soysoy ya' kuhi numba iya. ¹⁶ Pag-anu si', sattuwa looy ma dambuli lay maggos sikamimon, balkanan sa' balkanan, miskin-dayahan, ata sa' ata, noho' sinapan tangan da huwin pa kawnan atawa ta' tundun da. ¹⁷ Sāp looy si' yana awon sattuwa looy ma duhu' bong sa' numbul ma sipat ni awon na. Bo' ya' luu kaballi atawa kapadagang bong ya' luu sāp looy.

¹⁸ Na numbul looy ilay si' luu kamaatunan na. Bong jama tawom pamiki na, takaya na makkasan kamaatunan na. Numbul looy ilay nnom hatas nnompu'-nnom maka inaa tuwa' pa manusiya'.

Bili-bili ka siga suku' na

14 Pag-anu si', takita ku na baw Bili-bili looy nange ta' Punu Zayon. Maka meka du manusiya' ndooy ni bihing na. Eka da si' dahatus mpatpu'-mpat libu maka sali'-sali' sila bay sinuwatan ta' tundun da awon Bili-bili looy ka awon Mma' na. ² Maka luu takale ku man sulga' me' halling bohe' sōng ngallub tumpa man ta' pampang. Bo' luu gi guntu basag magtagubtub. Maka luu gi me' halling biyulla meka kinabbit. ³ Kuwan ga jama looy si' ma dahatus mpatpu'-mpat libu, bbuwatan da ngalang kalangan bahau ni awpan paningkoan Tuhan ka ni awpan ga balnyawa looy si' sika-mpat sampay ga matatoa looy sikaduwapu'-mpat. Bo' ya' luu toon kalangan looy sarī man ga jama looy si' sikadahatus mpatpu'-mpat libu, yana sagannap ma lay na nilakkat † me' Bili-bili looy man komkoman Ibilis jaman da masi ni junya'.

† Soysoy pitsaya' ni si Isa yana suku' Tuhan. Bayad man da bay nilakkat man komkoman Ibilis yana laha' si Isa Almasi ma ginalla Bili-bili.

⁴ Sutsi' sila. Kanaalla sila pa Tuhan. Sibū' du karuha da ka lalla ma ya' kuhi magjina. Maka paninggai-paninggai Bili-bili looy, luu na pin sila patuhut niya. Sila ilay yana sagannap manusiya' ma lay nilakkat man komkoman Ibilis supaya sila dari suku' Tuhan. Sila me' sapan-tun buwa' kattoman ma pabidda' ayad na sinongan pa Tuhan ka Bili-bili looy. ⁵ Ya' sila ngandusta' maka ya' luu sutsutan njata' da.

Tallu malaikat moo tallu umanat

⁶ Pag-anu si', ngita na baw ku disu malaikat lomeng ta' langit moo umanat mahap ma ya' halin saumu. Umanat looy si' pinasaplag me' na ni sikamimon kabangsa-bangsahan ta' babaw junya' ni mimon kalahat-lahatan, kaniya-kaniya ka jinisan pallun da. ⁷ Dari lay ya ngahowap, yuk na, "Isbatun bi Tuhan maka pudjihun bi ya, batan taabut na situ waktu man na ngahukum mimon manusiya'. Me' iya bay mapayak gumi ka langit, dilawut ka mimon poon bohe' langngin, sumbahun bi ya."

⁸ Pag-anu si', luu na baw pasunu' disu malaikat, yuk na, "Binasa na Babilon! Binasa na दौर tanyag looy. †† Batan siga jama दौर looy ilay bay kaboo-boo jama man mimon kabangsa-bangsahan nikutan Tuhan. Sibū' du karuha दौर looy ka disu puta ma bay mainum jama alak na supaya sila mme' me' uwahan na magjina."

⁹ Pag-anu si', luu na baw malaikat ni katallu na pasunu' ngahowap, yuk na, "Sagannap ma numba sattuwa looy ka jama-jama bay pinabuwat ni limbagan na sampay lay sinapan tundun da atawa tangan da ka sāp sattuwa looy, ¹⁰ ya' luu pag-agak, masti' pinakissahan na sina mintu mulka' Tuhan. Ibaratan nginum, pinaggos na sila nginum inuman pait sa' alang-alang. Pinidjala' na sina sila ka api noleyab magsakot ka manilang ndooy ni awpan siga malaikat Tuhan ka Bili-bili looy. ¹¹ Humbu lakka man api looy ina mintu ma niksa' sila, paangkat saumu. Llaw-sangom ya' luu hanti' da kabisahan. Ilooy na silay mintu palas sagannap ma bay numba sattuwa looy ka jama-jama looy sampay bay kuhi sinapan ka awon sattuwa looy."

¹² Sangkon sagannap suku' Tuhan, yana sagannap ma ngasip ni siga panohoan na, subay takko' pangando da ni si Isa maka subay pandoy natas njawom kabinsanaan.

¹³ Pag-anu si', kale na baw ku suwara lakka man sulga', yuk na, "Suwatan nu ituu: Labba man batnaa, njawom supaat sina sagannap ma matoy sabap me' da mme' ni Papu' Isa."

Pag-anu si', sinambag na baw me' Rū Tuhan, yuk na, "Bana sina, njawom supaat sila. Boho' da kapahali

†† Me' kaekahan mista, Babilon yana sumping bitsala tuwa' pa mimon manusiya' ma ya' ngisbat Tuhan.

man mimon bay hulas-sangsā' da. Maka taboo da du sina mintu pa ahirat mimon kaayaran bay pabuwat da."

Manusiya' ni junya' me' sapantun kinattom

¹⁴ Pag-anu si', ngita na baw ku tayi' baliyu pote' malaas. Njata' na luu ningkō' me' bantuk Anak Manusiya' ddas ka karuna mmas ta' kōk na ka tasang-got tawom ni tangan na.

¹⁵ Pag-anu, luu na baw disu malaikat pō' man langga ni sulga' mitsala pahaddo ni ilooy ma ningkō' ta' tayi' baliyu looy, yuk na, "Pilayun na. Labaran nu na tasang-got nu. Taabut na situ timpu ngattom batan buwa' tinanom ni junya' tahak na." ^{†16} Dari si', lai na labaran na tasanggot na, sampay lay na katis kaddo' na kat-toman ni junya'.

¹⁷ Paddus me' looy si', luu gi disu malaikat pasunu' pō' man jawom langga looy du ndooy ni sulga'. Bo' luu du ka tasanggot na tawom.

¹⁸ Pag-anu si', luu na baw disu malaikat pō' man tagan lamisahan man nunu bbūg ndooy ni langga looy. Iya ilay tukang nungguan api ni lamisahan looy. Bbuwatan na ngahowapan malaikat looy si' ma ngantanan tasanggot tawom, yuk na, "Pilayun na. Labaran nu na tasanggot nu. Sanggotun na siga pungutan anggul ni junya' sabap tahak na." ^{††}

¹⁹ Dari si', lai na sanggot malaikat looy siga pungutan anggul ni junya'. Pag lupus, lay na sila kinumpo, bo' da hiniyakan pa jawom tapagga' mehe. Kamaatunan siga pungutan anggul looy njawom tapagga' mehe, yana sagannap manusiya' ma pinakissahan basag mulka' Tuhan. ²⁰ Dari siga manusiya' looy si' ma ya' ngisbat Tuhan lay na pinapatoy ndooy ni poan दौरा. Laha' da ilay bay tumpa, subay ga disu sōng paliyud. Taha' liyuran na luu ga tallu hatas batu. Lawom na, lay na ngabut ga sa ila ka tonga'. Dari ko ngawon, liyuran laha' da me' karuha liyuran bohe' lakka man buwa' anggul sakiyan njawom tapagga' mehe.

Pitu' malaikat matakka siga bala'

15 Paddus me' looy, ngita na baw ku balik sipat kahaylan-haylan ta' langit. Luu pitu' malaikat bay kabuwanan kapatut matakka pitu' bala', yana siga bala' katapusan. Batan pag ilay mintu katis na siga bala' looy pinatakka, ilooy na katobtoban mulka' Tuhan.

² Pag-anu si', ngita na baw ku me' bantuk dilawut talak me' sammin na magsakot ka api. Ndooy si', meka manusiya' nangge. Sila ilay si' yana sagannap ma bay tumanjata' ni sattuwa looy ka jama-jama bay

[†] Me' kasohean mista, buwat tinanom ni junya' ni ayat tuu yana sagannap ma pitsaya' ni si Isa. Ndaun Matiyu 9.37-38; Lukas 10.2; Yahiya 4.35-38. ^{††} Ga pungutan anggul ntuu tuwa' pa mimon manusiya' ma ya' mme' ni si Isa. Taabut na waktu man da kalabuan hukuman Tuhan sabapan siga dusa da.

pinabuwat ni limbagan na, batan ya' sila bay kuhi sinapan ka numbul awon sattuwa looy. Sali'-sali' sila ngantanan biyulla bay dean Tuhan ninsila ³ sambayan da ngalang kalangan ata Tuhan matto', yana Nabi Musa. Kalangan looy si' yana kalangan Bili-bili looy du. Kalangan looy si' me' tuu:

"Papu', me' kau Tuhan Sangat Kawasa, mimon pabuwat nu kainu-inu ka bidda' na hāp na. Kau sultan mimon kabangsa-bangsahan. Mimon-mimon ma pabuwat nu intong ja' maka ya' luu salla na.

⁴ Papu', soy ya' ngisbat kau ka maehe awon nu me' naa na isu-isu kau sutsi'. Manusiya' man mimon kabangsa-bangsahan kumpo-kumpo sina mintu numba kau sabap katoonan da intong ja' mimon ma pabuwat nu."

⁵ Paddus me' looy, takita ku na langga buka' ndooy ni sulga'. Maka takita ku na du Bilik Pinakasutsi' njawom. ⁶ Maka luu pō' man langga looy ga malaikat looy si' sikapitu' ma bay kabuwanan kapatut matakka pitu' bala'. Pamakoy da si' malaas na pote' na, ya' luu tamak na samasakali. Maka sali'-sali' sila luu ka kindang da mmas. ⁷ Pag-anu si', sikapitu' sila sali'-sali' lay pina-ntanan pinggan mmas me' disu ni siga balnyawa looy si' sika-mpat. Siga pinggan looy si' sali'-sali' panno' me' mulka' lakka man Tuhan sabanna ma llum saumu-umu. ⁸ Pag-anu si', panno' na baw langga looy me' humbu sabapan sahaya' Tuhan ka kawasa na. Bo' ya' luu kapaasok pilay ngkod-ngkoran ya' gi bay katis tinumpahan bala' looy si' sikapitu' me' siga malaikat looy.

Pitu' pinggan panno' le' mulka' Tuhan

16 Pag-anu si', kale na baw ku suwara haddo pō' man jawom langga looy, yuk na ni malaikat looy sikapitu', "Pilay na kam. Tumpahan bi na pa ta' junya' mulka' Tuhan man jawom pinggan bi sikapitu'."

² Dari si', lai na malaikat looy ma duhu' lakka sampay lay na tumpahan na isi pinggan na pa ta' junya'. Dari si', sagannap manusiya' ma bay sinapan ka sāp sattuwa looy sampay bay numba jama-jama bay pinabuwat ni limbagan na, sali'-sali' lay na ga tuwa' kato bisa ma kasipin-sipin.

³ Pag tumpahan malaikat looy ni kaduwa na isi pinggan na, lay tuwa' pa dilawut. Dari si', bohe' ni dilawut lay na ga padari laha' me' karuha laha' jama matoy, sampay lay na ga matoy mimon balnyawa ni dilawut.

⁴ Pag tumpahan malaikat looy ni katallu na isi pinggan na, lay tuwa' pa jawom siga sōng sampay siga poon bohe' langngin ni sikaliput junya'. Dari si', mimon bohe' ndooy lay na du dari laha'.

⁵ Pag-anu si', takale ku na baw suwara malaikat ma ngantanan kapatut njata' mimon bohe' ni junya', yuk na, "Ū Tuhan Mahasutsi' ma ndang luu man maruhu'-

ruhu' sampay batnaa, tud intong hukuman nu ni manusiya'. ⁶ Sagannap ma bay maduwai laha' siga suku' nu sampay laha' kanabi-nabihan, pag batnaa, pata' na du sila buwanan nu laha' man mainum sila."

⁷ Pag-anu si', kale na baw ku suwara lakka man tagan lamisahan man nunu bbūg, yuk na, "Ū Tuhan, Papu' Sangat Kawasa, tud intong siga hukuman nu. Ya' luu salla na."

⁸ Na pag tumpahan malaikat looy ni ka-mpat na isi pinggan na, lay tuwa' pa ta' mataallaw. Dari si', lay na ga magdaruhun pasu' na sampay lay na ga lūs manusiya'. ⁹ Suga' san sila lay na lūs me' hawa pasu' sa' na alang-alang, masi du sila ya' kuhi nawbatan dusa da. Maka masi sila ya' kuhi maehe Tuhan. Gam pin, palaat da lagi pagka iya poonan ga bala' looy.

¹⁰ Pag tumpahan malaikat looy ni kalima na isi pinggan na, lay tuwa' pa parinta sattuwa looy si' ma bay pō' man jawom dilawut. Dari si', ilooy ma ngalindom na mimon kalahat-lahatan njawom sakup na. Kuwan siga raayat na, buwatan da ngattop dalla' da na ga sabapan basag kamalasaheyan da. ¹¹ Suga' san me' looy, masi du sila ya' kuhi nawbatan dusa da. Gam pin darahan da lagi me' da malaat Tuhan sabapan bisa ka-to da.

¹² Pag tumpahan malaikat looy ni ka-nnom na isi pinggan na, lay tuwa' pa jawom Sōng Yupretes. Dari si', ilooy ma lay na kumatta' bohe' na. Kon na bay tinakdil me' looy supaya kamurahan siga sultan ka ga sundalu da pagattas pag pō' da man kalahat-lahatan huwin pa mataallaw.

¹³ Pag-anu si', ngita na baw ku tallu seytan me' dagbos bingkatak. Disu pō' man jawom behe naga looy si', disu man jawom behe sattuwa looy si' ma duhu', kuwan ilooy disu man jawom behe sattuwa looy si' ni kaduwa na, yana disu nabi palsu. ¹⁴ Siga seytan looy si' luu kawasa da buwat jinisan pakaradjaan kahaylan-haylan. Dari bbuwatan da, lay patilu' pa mman siga sultan ni sikaliput junya'. Maksud da moo-moo siga sultan kumpo-kumpo nagga' Tuhan Sangat Kawasa ni bono' mehe pag taabut llaw bay ginanta' me' Tuhan man na ngahukum manusiya'.

¹⁵⁻¹⁶ Na siga sultan looy si', lay du takole' me' siga seytan looy inoyo-oyohan sampay lay na binoo ddas ka ga sundalu da pa lahat inawnan Armageddon ni pallun Hibrani.

Pag-anu si', takale ku na baw suwara Papu' Isa, yuk na, "Indanan bi. Ni katakka ku ina mintu, kakuratan sina manusiya' me' karuha jama kakuratan me' sugaru. Suga' njawom supaat sina soysoy ma ngilagan di na ka saddiya ni katakka ku. Sibuh du sina mintu karuha na ka jama ndang lay na mamakoy, saddiya ni katakka bōs na. Ya' sina ya mintu me' karuha jama kaiya'-iyaan taabut nantang."

¹⁷ Na pag tumpahan malaikat looy ni kapitu' na isi pinggan na, lay tuwa' pa ta' baliyu. Pag lupus, luu na baw pō' suwara haddo man tagan paningkoan looy ni langga looy ni sulga', yuk na, "Lupus na." ¹⁸ Pag-anu, ilooy ma ngallub na ga lahat haboyan guntu ka mangirat. Bo' luu gi linug bidde' na basag na. Halloman manusiya' ta' junya', ya' gi bay luu lumingka' linug me' looy na basag na. ¹⁹ Bo' lay na ga sobak tallu Babilon, दौरا tanyag looy. Sampay katis na ga lubu siga दौरا ni sikaliput junya'. Dari ilooy na silay si' hisab njata' jama Babilon sabapan kalaatan da. Tud ya' du bay takupan Tuhan kajahatan da. Dari lay na pupusan Tuhan mulka' na njata' ga jama Babilon sabap bidde' na duga na ninsila. Ibaratan nginum, pinaggos na sila nginum inuman pait sa' alang-alang. ²⁰ Sabapan linug looy si', mimon kanusa-nusahan lay na limun sampay mimon kapunu-punuhan ya' na du luu. ²¹ Pag-anu, luu gi sakiyan ayis batu labu' man ta' langit sali'-sali' luu ga limampū' kilu bohat da. Dari sabapan ehe kamalasaheyan manusiya' le' bala' looy, magdaruhun gi me' da malaat Tuhan.

Daura Babilon ndalil pa disu puta

17 Pus me' looy, luu na baw pasōng pa mman ku disu ni siga malaikat looy sikapitu' ma bay numpahan isi pinggan da, yuk na, "Tu ko, pakitahan ta ko bong pooy me' indu' siga puta minulkaan, yana ilooy ma ningkō' ni tagan sōng meka. ² Sampay siga sultan ni sikaliput junya' lay du bay pingka' magjina ka iya. Manusiya' pun ni sikaliput junya' lay na du bay taboo-boo me' na palamud ni kasabuhan na. Sibuh du karuha da ka siga jama ma bay pinalango me' danda looy ka alak na supaya ya' na luu kaiyaan da buwat kalalamaan."

³ Dari si', lay na baw ku pinakitahan pandapat le' Rū Tuhan. Njawom pandapat ku, lay ku binoo me' malaikat looy nsini' pa lahat lau-lau ya' magjama. Ndooy si', ngita na baw ku disu danda bakura' ta' disu sattuwa akket. Sattuwa looy si' luu kōk na pitu' ka tanduk na sapū. Maka lapat baran na me' jinisan awon ma pangka pa Tuhan. ⁴ Kuwan danda looy si', ayad bahan pamakoy na, walna' na tawuk ka akket. Maka lakkop ya me' mmas ka ga palmata hagaan sampay ga mutsa'. Maka luu ntanan na sawan mmas panno' me' inuman yana sipat ni jinisan kasabuhan sampay na kajinahan ma pinaabak me' na. ⁵ Ta' tundun danda looy si', luu bay sinuwatan awon lawom kamaatunan na. Batsahan na:

"Aku itu Babilon, दौरا tanyag, indu' siga puta ka poonan mimon kasabuhan ta' junya'."

⁶ Pag nda' ku, lango na danda looy me' laha' siga suku' Tuhan bay ininum me' na, yana laha' sagannap

ma bay pinapatoy sabap me' da bay masaplag pasal si Isa. Dari si', tud bay inu-inu ku nganda' iya.

⁷ Pag-anu si', yuk malaikat looy niyaku, "Ongoy subay na pin ko inu-inu? Baan ta sa ko ba bong oy kamaatan danda looy ka sattuwa looy man na bakura' ma pitu' kōk na ka sapū tanduk na. Me' tuu situ: ⁸ Kuwan sattuwa looy si' ma bay takita nu, ndang bay luu silay maruhu'-ruhu', pag batnaa lay na ya limbu. Suga' ya' na du sina hallom, luu na du ya kaluwa pabalik man jawom lowang tangob looy ma ya' mag-ngkoran lawom na. Suga' pag beleng na ina mintu, ya' du hallom, tanalka' du ya. Pag ilay mintu pō' sattuwa looy, tud inu-inu jama suku' junya', yana sagannap ma ndang ya' bay sinuwatan awon da njawom Būk Kaallum lababa man kapayak junya'. Ngkon da ina mintu inu-inu ni sattuwa looy sabap ndang luu na ya maruhu', pag-anu, lay na limbu, suga' luu na sina mintu kaluwa pabalik."

⁹ Maka yuk malaikat looy lagi, "Na ituu tu batnaa subay jama tawom pamiki na, bo' na kahati. Na kōk sattuwa looy si' sikapitu' yana sipat ni pitu' punu man danda looy si' ningkō'. Suga' dari du tuwa' pa pitu' sultan. ¹⁰ Ni siga sultan looy sikapitu', kuwan lima, lay na lungay ntan da marinta. Kuwan ilooy disu, luu gi sampay batnaa marinta. Kuwan ilooy ma katapusan, ni sinōng gi bo' na magkawasa. Suga' pag pō' na ina mintu, ya' du humallom pamarinta na. ¹¹ Na kuwan sattuwa looy ma bay awnan ku si' ma bay luu maruhu'-ruhu', pag batnaa niya' na, iya pun disu sultan du ni ka-wawu' na pasunu' man siga sultan looy si' sikapitu'. Suga' ndang luu na silay gantaan niya pinidjala' njawom nalka'.

¹² "Na kuwan ga tanduk looy si' sikasapū bay takita nu, yana sapū sultan ma ya' gi bay nagna' marinta. Binuwanan silay sila mintu kapatut magsultan haboy ka sattuwa looy si', suga' ya' du sina mintu humallom pagkasultan da. ¹³ Sila ilay si' sikasapū, dambuwa' mukalna' sampay magtaayun ma-ntan kawasa-kapatut da pa mman sattuwa looy man nanggehan pagkasultan na. ¹⁴ Bbuwatan da ina mintu, moo Bilibili looy sibono'. Suga' ā du sila me' Bili-bili looy ka siga suku' na, yana sagannap ma bay pene' na sampay liyun na pa jawom okoman na, ma magkanaalla mme' niya. Kon na ina mintu ga Bili-bili looy kaā sabap iya Papu' ninggi ta' mimon papu'; Sultan ninggi ta' mimon sultan."

¹⁵ Maka yuk malaikat looy lagi niyaku, "Kuwan siga sōng looy ilay si' ma bay takita nu man puta looy si' ningkō', yana sipat ni manusiya' man mimon kalahatlahatan ka kabangsa-bangsahan ddas ka jinisana pallun da. ¹⁶ Na sattuwa looy si' ka siga tanduk na sikasapū, yana sikasapū sultan looy si', luu sina mintu masa da lammis na ni puta looy. Bbuwatan da ina mintu nantangan puta looy sampay ngaddo' mimon alta' na. Bo'

kakan da lagi isi baran na sampay tunu da lagi oy-oy ma takapin. ¹⁷ Kon ilay mintu sila buwat me' looy batan Tuhan matannaan sila pamiki mari binakbul na njata' da bay gara' na. Sangkon magtaayun na sina mintu pamiki da ma-ntan kawasa-kapatut siga pamarinta da pa mman sattuwa looy. Bo' ndang bay silay ginanta' me' looy ngabut sampay magjatu na mimon ma bay pinalman me' Tuhan. ¹⁸ Kuwan danda looy ilay si' ma bay takita nu, yana sipat ni दौरa tanyag looy ma magbayaan siga sultan ni sikaliput junya'."

Binasa Babilon

18 Pus me' looy, ngita na baw ku disu malaikat mehe kawasa-kapatut na duwai man sulga'. Ni kabasag sahaya' na, danta' na ga ni sikaliput junya'. ² Bbuwatan na ngahowap, yuk na, "Binasa na Babilon! Binasa na दौरa tanyag looy! Lai na dari katattogan jinisana seytan ka siga sattuwa haram ma kasipin-sipin. Sampay pinagsangan na ga le' mimon manuk-manuk ma haram. ³ Kon na binasa na sabap iya bay moo-moo manusiya' ni mimon kabangsa-bangsahan buwat jinisana kalaatan. Babilon ina tadaliil pa disu puta ma bay moo-moo jama nginum alak na supaya sila mme' me' uwahan na magjina. Sampay siga sultan ni sikaliput junya', bay du mme' magjina ka iya. Ni kamulakab napsu danda looy, ya' na taambat alta' bay balli na para dī na. Sangkon lay na magkadayahan siga tukang maglilitu ni sikaliput junya'."

⁴ Pus me' looy, kale na baw ku suwara pō' man sulga', yuk na, "Kaam, siga suku' ku, palawak na kam man Babilon supaya kam ya' kalakkotan me' dusa na maka supaya kam ya' talapay ni siga bala' ma song takka pa jata' na. ⁵ Batan siga dusa Babilon ina, ibaratan lambunan, nungku' langit na langkaw na. Bo' ya' na sina takupan me' Tuhan kalaatan na."

⁶ Maka yuk suwara looy si', "Talpaksa' ja' sina Babilon kalabuan mulka' magpata' ka bay kalaatan na ni jama, bong sa' lipat min duwa lagi. Bong nna' ta pa inuman pait, sa basag-basag pait inuman ma bay painum Babilon ni jama, pag iya pinainum, subay lipat min duwa lagi pait na.

⁷ Babilon, kau ma indu' siga puta, bay ja' ko ngumpohan dī nu alta' sakiyan, bo' tud abbuhan lagi ko. Dari pooy-pooy eka alta' nu ka ehe abbu nu, masti' me' naa du eka kamalahiyana ka ehe dukka labu' pa jata' nu. Batan ni kabasag abbu nu, halling njawom atay nu, 'Aku bitu disu danda ma magpanghulu' ngantanan kawasa mehe. Basta ya' na bitu luu masa ku malasahi atawa maglindu me' kadari bawu.'

⁸ Dari pagka me' looy akka Babilon, luu du sina mintu masa na sarunduun llabuan siga bala', yana kapatoy, kasusahan ka gotom. Sampay ampud du sina ya me' api tanda' ehe kawasa Tuhan ngalabuan iya hukuman.

⁹ Kuwan siga sultan ni sikaliput junya' ma bay pingka' magjina ka Babilon sampay bay hampit ni alta' na sakiyan, nangis banahan na sina mintu pag takita da dutai na humbu lakka man दौरa looy tutung.

¹⁰ Suga' maiman sa sina sila man katāhan batan tawu sila talapay ni mulka' njata' na. Yuk da ina mintu sali'-sali', 'Allanē! Tud senseng la दौरa looy me' looy na bay ehe tanyag na ka kawasa na! Njawom danjām du lay na ya magti timmos kalabuan bala'.'

¹¹ Damikiyan, siga tukang maglilitu pun ni sikaliput junya', nangisan दौरa looy du sina mintu ni kaehe dukka da batan ya' na luu jama man दौरa looy malli barang da.

¹² Labba man mmas da, pilak porol da, siga palmata, ga mutsa', ka kakana' hagaan yana lanay ka kakana' tawuk atawa akket, ya' na luu jama man Babilon malli. Sampay kakayu-kayuhan hamut ka jinisan barang pinabuwat ka tanduk gadja, sampay kayu ma hagaan ka tumbaga', bassi, ka malbol, ya' na du luu malli.

¹³ Damikiyan, ya' na du luu malli jinisan lampa-lampahan da, mana da, bbūg, insallan hamut, insallan, tuba' anggul, taligu, bohas, ga sapi', kura', bili-bili, ka kalesa da. Sampay jama ma pinadagangan me' da binuwat ata, ya' na du luu malli.

¹⁴ Yuk siga tukang maglilitu looy ilay mintu ni Babilon, 'Mimon ma kinasengan me' nu lay na lungay. Mimon alta' nu ka mimon dorog nu, ya' na luu. Bo' ya' na sina tabawi' saumu.'

¹⁵ Maka siga maglilitu looy ilay, yana sagannap ma bay magkadayaan sabapan दौरa looy, maiman sa du sina mintu man katāhan, batan tawu du sila talapay ni mulka' njata' na. Maka bbuwatan da ina mintu, nangisan दौरa looy ni kaehe dukka da.

¹⁶ Yuk da ina mintu, 'Allanē! Tud senseng la दौरa looy me' looy na tanyag na sa' alang-alang! Sibuya subay ga ya danda bay matuk pamakoy tawuk ka akket ma tud hagaan, bo' langkap gi ya me' mmas ka ga palmeta hagaan sampay ga mutsa'.

¹⁷ Pag batnaa, njawom danjām du, magti lay katis mimon alta' na.'

Na ni waktu looy du ilay mintu, mimon kapitan adjung ka ga tindog da ka siga pasahero sampay mimon jama ma ngusaha pa dilawut, maiman sa du sina mintu man katāhan ¹⁸ pag takita da humbu दौरa looy tutung na. Yuk da ina mintu, 'Noy gi man tabi nammu ganti' दौरa tanyag me' looy?'

¹⁹ Ni kaehe susa da ina mintu, bbuwatan da nimbuhan momok tana' pa ta' kōk da sambayan da nangis ni kadukka da, yuk da, 'Allanē! Tud senseng la दौरa looy! Bistahun bi do', mimon jama ma luu adjung da lay na

magkadayaan sabapan barang दौरa looy sakiyan. Suga' njawom danjām du, lay na lubu labbasakayi! "

²⁰ Pag-anu, yuk suwara looy lagi,

"Kaam, siga kanabi-nabihan ka ga rasul sampay mimon suku' Tuhan ma luu na ntuu ni sulga', subay kam gāk banahan. Subay kam gāk sabap lai na दौरa looy llabuan me' Tuhan hukuman, yana hisab ni kalaatan bay pabuwat na ningkaam."

²¹ Pag-anu si', luu na baw takita ku disu malaikat ma basag kawasa na ngangkat batu mehe banahan, bo' hiniyakan pa dilawut sambayan na halling, "Me' naa du sina mintu me' Tuhan mabinasa दौरa Babilon. Ya' na luu masa na takita pabalik. ²² Ya' na sina mintu luu halling jama ngalang atawa halling siga biyulla ka ga suling atawa tabuli' ndooy. Damikiyan, siga tukang buwat oy-oy sadja', ya' na du sina mintu luu tatammu ndooy pabalik. San talutub jama magginduwa nappa, ya' na du sina luu takale ndooy pabalik. ²³ Ya' na sina mintu luu palitaan akket ni Babilon pabalik.

Damikiyan, ya' na du luu takale jama maglami-lami ngawin ndooy batan ya' na luu jama na. Inaa na sina mintu palas Babilon batan bbuwatan siga tukang maglilitu ni दौरa looy subay ga siga sultan magbayaan manusiya' ni sikaliput junya'. Ilooy gi ilay mintu man Babilon talpaksa' tuwa' hisab sabap luu ilmu' seytan na man na bay magsian mimon kabangsa-bangsahan. ²⁴ Maka ndooy na du silay ni Babilon man laha' kanabi-nabihan ka ga pagkahi da suku' Tuhan bay tumpa. Sarī man sila, mimon manusiya' ma bay pinapatoy ta' junya', ndang man sabapan Babilon du."

Kagakan ni sulga' sabapan kabinasahan Babilon

19 Pus me' looy, luu na baw takale ku siga suwara manusiya' sakiyan ni sulga' ngahowap, yuk da, "Pudji mehe pa Tuhan tabi! Iya du kasalamatan tabi. Bidda' na ehe kawasa na. Kabantugan na ya' luu sibuy sabanding na.

² Pudji tabi ya sabap intong sadja' mimon hukuman na, ya' luu salla na. Lay na labuan na hukuman Babilon, puta looy ma tanyag, ma bay moo-moo manusiya' ni sikaliput junya' mme' ni kasabuhan na. Lay na ya hinasab me' Tuhan sabap me' na bay mapatoy siga sosohoan na."

³ Pag-anu si', bbalik na baw ngahowap ga jama looy si' ni sulga', yuk da, "Pudji mehe pa Tuhan! Humbu दौरa looy tutung ya' na luu hanti' na dutai saumu."

⁴ Kuwan ga matatoa looy baw si' tu sikaduwapu-mpat ka ga balnyawa looy si' sika-mpat, pag lay ja' takale da me' looy si', ilooy ma lay na sila sujud numba Tuhan ma ningkō' ta' paningkoan na sambayan da halling, "Amin! Pudji mehe ningkau Tuhan!"

⁵ Pag-anu si', luu na baw suwara pō' man tagan paningkoan Tuhan, yuk na,
 "Kaam, siga sosohoan Tuhan, yana kaam ma ngisbat iya, balkanan sa' balkanan, pudjihun bi du Tuhan tabi."

⁶ Pag-anu si', luu na baw takale ku me' halling manusiya' sakiyan ngahowap, subay ga halling sōng mehe tumpa man ta' pampang ngallub atawa me' halling guntu nagubtub pabasag, yuk da,
 "Pudji mehe pa Tuhan Sangat Kawasa batan iya Papu' tabi magbaya' ni mimon-mimon!

⁷ Subay mehe me' tabi gāk. Maka subay tabi muwan kabantugan mehe niya. Batan taabut na llaw man ilooy ma ginalla Bili-bili kinawin. Kuwan pangantin ma danda, lay na nakapan dī na mari tahan da kinawin.

⁸ Pakayan bay ndean ni pangantin ma danda kakana' ayad banahan, pote' malaas na, ya' luu tamak na." Na kakana' pote' ma ya' luu tamak na tuwa' pa mimon kaintongan siga suku' Tuhan.

⁹ Pag-anu si', yuk disu malaikat niyaku, "Suwatan nu ituu: Njawom supaat sina soysoy bay kinaddo' noho' ngaluruk pangawinan Bili-bili looy." Maka yuk na lagi, "Bitsala tuu itu si', masti' bana ja' batan lakka man Tuhan."

¹⁰ Pag takale ku me' looy, ilooy ma lay na ku sujud ni battis na numba iya. Suga' yuk na, "Daa ko ba buwat me' naa. Tuhan ja' sumbahun. Aku bitu ata Tuhan sad-ja' me' kaam du ka siga danganakan nu ma ngantan-umanat Papu' Isa. Bo' umanat looy ilay ma bay pinasampay me' Papu' Isa yana kabanahan ma bay tinuna' me' kanabi-nabihan matto'."

Si Isa Almasi takita ta' kura' pote'

¹¹ Pus me' looy si', takita ku na langit buka' maka luu ndooy kura' pote'. Ilooy si' ma bakura' njata' na inawnan Kanaalla ka Bonto. Intong ja' hukuman na, maka bila ya mono' banta na, masti' intong ja' du sabapan na. ¹² Mata na, me' api noleyab maka meka karuna ta' kōk na. Bo' luu gi awon bay sinuwatan ta' tundun na, suga' ya' luu toon bong oy hatiyan na sarī man dī na. ¹³ Pamakoy na juba bay tinalloban njawom laha', maka me' nganggalla iya, Palman Tuhan. ¹⁴ Ni dambulihan na luu patuhut baanan sundalu man sulga' sali'-sali' ta' siga kura' pote' du. Maka pamakoy da sikamimon kakana' ayad banahan, pote' malaas na ma ya' luu tamak na. ¹⁵ Kuwan ilooy si' ma ginalla Palman Tuhan, luu ka katali' tawom pō' man jawom behe na man na ngalān sagannap ma ya' ngahasi iya ni mimon kabangsa-bangsahan. Sagannap ma nulang iya, masti' pinakaat ja' me' na me' karuha jama kinaka ka bassi. Sibu' du sina mintu karuha da ka siga pungutan anggul giniok-giok sampay pinagga'. Batan pakissa-

† *Kasohean mista baanan sundalu ni ayat tuu yana baanan malaikat. Kasohean mista siga suku' si Isa. Ndaun Malkus 8.38; 2 Tesaloneka. 1.6-7.*

han na na sila duga ka mulka' Tuhan Sangat Kawasa yana hisab ni siga dusa da. ¹⁶ Na ni juba ilooy si' ma ginalla Palman Tuhan, luu bay sinuwatan ni tagan paa na me' tuu:

"Sultan ninggi ta' mimon sultan maka Papu' ninggi ta' mimon papu'."

¹⁷ Pag-anu, ngita na baw ku disu malaikat nangge ta' mataallaw. Bbuwatan na si' nginganan sikamimon manuk-manuk ma mangan sumpatoy, yuk na, "Kumpo kam pitu. Luu na situ ntuu makanan meka sinaddiya me' Tuhan ningkaam. ¹⁸ Pitu na kam, bo' kakanun bi na isi mayat banta Tuhan sikamimon. Kakanun bi na isi mayat siga sultan ka ga sundalu da ka siga komandel da sampay isi siga kura' ddas ka jama ma bay makuraan sila. Kakanun bi na isi ata, sa' ata, jama balkanan sa' balkanan."

¹⁹ Pag-anu, takita ku na baw sattuwa looy si' ma bay pō' man dilawut. Maka luu mme' niya siga sultan ni sikaliput junya' ddas ka ga baanan sundalu da. Bbuwatan da kumpo-kumpo sibono' ka ilooy ma bakura' ta' kura' pote' ka ga baanan sundalu na. ²⁰ Suga' ya' bay luu dapat sattuwa looy sabap lay ya tasungkub haboy ka nabi palsu looy ma bay mō' siga sipat kahaylan-haylan kalna' sattuwa looy. Sabapan siga sipat bay pō' na, lay takole' na inakkahan sagannap ma bay sinapan ka sāp sattuwa looy, sampay mimon ma bay numba jama-jama looy ma bay pinabuwat ni limbagan na. Dari si', hisab ni sattuwa looy ka nabi palsu looy, lay hiniyakan, kaallum-llum da, pa jawom danaw looy ma panno' le' api ka manilang ngere'. ²¹ Kuwan ga baanan sohe' da, lay pinapatoy ka katali' ma pō' man behe ilooy ma bakura' ta' kura' pote' looy si'. Dari baanan ga manuk-manuk looy si', lay na pilay magpakaruwan mangan siga mayat ndooy.

Naga pinusas njawom dalibu taun

20 Pag-anu, ngita na baw ku disu malaikat duwai pō' man sulga' mengket karina mehe. Maka luu gi ntanan na kungsi' tangkop lowang tangob looy ma ya' mag-ngkoran lawom na. ²⁻³ Pag-anu si', lay sungkuban na naga looy si', yana sō looy ma ndang luu ni panagnaan awwal jaman, yana Ibilis, panghulu' seytan. Pag-anu, bo' na pinusas me' malaikat looy sampay hiniyakan pa jawom lowang tangob looy. Pag lupus, lay tangkop malaikat looy lowang looy, bo' lay lagi kinunsi' patakho' supaya ya' na luu dapat naga looy pō' magsian kabangsa-bangsahan. Naga looy si' lay katimpuhan tinahan ndooy njawom dalibu taun. Paddus ja' timpu na, pinō' du ya suga' ya' du humal-lom.

⁴ Pag-anu si', ngita na baw ku siga paningkoan ga sultan. Kuwan siga jama ma ningkō' ndooy, lay kabuwanan kapatut ngahukum. Maka luu gi bay takita

ku tabe' ninsila siga nyawa sagannap ma bay pinong-golan kallong da sabap me' da bay masaplag pasal si Isa Almasi ka palman Tuhan. Ya' sila bay pingka' numba sattuwa looy atawa jama-jama bay pinabuwat ni limbagan na. Damikiyan, ya' du sila bay kuhi sinapan ka sãp sattuwa looy ni tundun da atawa ni tangan da. Dari llum na sila pabalik sampay lay na tumabe' ni Almasi magsultan njawom dalibu taun. ⁵⁶ Ga jama looy si' yana baanan manusiya' ma duhu' pinakallum pabalik. Njawom supaat sila maka initung me' Tuhan sutsi'. Ya' sila ngissahan kapatoy ni kaduwa na, yana kamalahiyen njawom danaw looy ma panno' le' api. Gam pin lay gi sila binuwat baanan imam ma numba Tuhan ka Almasi. Bo' na, tumabe' gi sila ni Almasi magsultan njawom dalibu taun looy.

Kuwan manusiya' ilooy kasohean ma lay na matoy, noy paddus na dalibu taun looy bo' da pinakallum.

Kasongan Ibilis ni katapusan

⁷ Na pag mintu paddus dalibu taun looy, pinõ' na du silay Ibilis man jawom pilisu na yana lowang tangob looy. ⁸ Pag põ' na ina mintu, ngalataan sika-mpat pidju alam ngandungang jama ni mimon kabangsa-bangsaan pabalik. Inoyo-oyohan sila me' na noho' kumpo-kumpo magtaayun ngalãn siga suku' Tuhan. Bo' eka da ina mintu subay ga unguis ni tapiyan. Gallahan ninsila Gog ka Magog. ¹⁹ Pag taabut da ina mintu ngalãn, palintas sina sila ni kaluhãn junya' bo' da ngappung दौरा ma kinasengan me' Tuhan man siga suku' na maglahat. Suga' ya' du luu dapat da batan kalabuan sina sila api man ta' langit sampay man da na katis ampud. ¹⁰ Kuwan Ibilis ma bay ngoyo-ngoyohan sila, hiniyakan na sina pa jawom danaw looy ma panno' le' api ka manilang ngere'. Bo' ndooy na ya tiniksa' llaw-sangom saumu-umu dambuwa' ka sattuwa looy ka nabi palsu looy ma ndang bay duhu' hiniyakan pilay.

Llaw hukuman Tuhan

¹¹ Pag-anu si', ngita na baw ku disu paningkoan sultan, tud mehe ka pote'. Maka luu na du takita ku ilooy ma ningkõ' ndooy. Kuwan junya' ka langit, lay na lanyap man pag-awpan na sampay ya' na takita pabalik.

¹²⁻¹³ Pag-anu si', takita ku na baw mimon manusiya' ma bay matoy, balkanan maka sa' balkanan, nangge ni awpan paningkoan looy. Mimon manusiya' ma bay matoy pa dile pa dilawut, yana mimon manusiya' ma bay njawom tahanan jama matoy, luu na nangge ndooy ni awpan paningkoan looy. Dari si', inungkad na Būk Kaallum man bay ngalista awon sagannap ma luu kasampulnaan nyawa da saumu-umu. Maka lay na du inungkad siga būk man bay nuwatan mimon kawul-piil

† Ndaun Kitab Nabi Esikyel siga juran 38 ka 39.

manusiya' mahap-maat halloman da bay ta' junya'. Sampay lay na binotangan hukuman ga jama looy si' labbasakayi pinagpata' ka bay pabuwatan da jawom siga būk looy si'. ¹⁴⁻¹⁵ Dari sagannap ma ya' bay tasuwat awon da njawom Būk Kaallum, lay na hiniyakan pa jawom danaw looy ma panno' le' api. Na ilooy ilay si' inawnan kapatoy ni kaduwa na. Kapatoy pun sampay tahanan jama matoy, lai na du hiniyakan pa jawom danaw looy. Dari labba mandooy ilay mintu, ya' na luu kapatoy maka tahanan jama matoy.

Jerusalem bahau

21 Pag-anu si', luu na baw takita ku langit bahau ka junya' bahau, batan langit maruhu' ka junya' maruhu' lay na lanyap. Dilawut pun, ya' na du luu.

² Maka luu gi takita ku duwai man sulga' दौरा sutsi', yana Jerusalem bahau lakka man Tuhan. दौरा looy si' tud dorogan. Bong nna' ta pa danda, subay ga disu pangantin danda ayad gamis na. Maka lakkop na ya me' mmas man na magpalingkat banahan pag taabut na kinawin ka pangantin ma lalla.

³ Pag-anu si', kale na baw ku suwara haddo lakka man tagan paningkoan looy, yuk na, "Batnaa tu magdambuwa' na Tuhan ka manusiya'. Batan patannaan na sibu' du ka ninsila. Batnaa suku' na na sila maka iya na Tuhan da ma tattap lungbid ka sila. ⁴ Sagannap ma tumabe' njawom दौरा looy, pinuusan na sina me' Tuhan mimon bohe' mata da. Ya' na luu kinasusahan ndooy. Kapatoy pun, ya na du luu. Damikiyan dukka maka tangis sampay paddi, ya' na du luu ndooy, batan siga pakaradjaan maruhu' me' looy lay na lanyap."

⁵ Pag-anu si', yuk ilooy ma ningkõ' ni paningkoan mehe looy si', "Batnaa, pabahuwan ku na situ mimon-mimon!" Maka yuk na niyaku, "Suwatan nu mimon ma bay takale nu si' batan bitsala looy ilay si' kanaalla maka taasahan."

⁶ Maka yuk na lagi, "Magjatu na situ mimon ma bay ginanta' me' ku. Aku itu Alfa ka Omega, †† yana panagnaan ka katapusan mimon-mimon. Soysoy toho' kallong na, painum ku bohe' man poon bohe' looy ma muwan kaallum ma ya' luu katapusan na. Bo' bohe' looy ilay libre ja', san ya' na luu bayad na. ⁷ Na sagannap ma kanaalla mme' niyaku tanne-pasu', pusakahan ku ka ilooy mimon ma bay sabbut ku si'. Aku na Tuhan da maka anak ku na sila. ⁸ Suga' kuwan sagannap ma nuwak aku sabap tawu sila bininsana' sampay sagannap ma ya' kuhi pitsaya' niyaku, sa' sila suku' ku. Sila ina ka sagannap ma buwat kasabuhan, ma mapatoy jama, ma magjina, ma makoy ilmu' seyatan, ma numba siga tuhan-tuhan, sampay mimon ma ngandusta', ilooy du suku' da yana danaw looy ma panno' le' api

†† Ndaun futnot ni juran disu ayat wawu'.

ka manilang ngere'. Bo' ilooy na silay inawnan kapatoy ni kaduwa na."

⁹ Pag-anu si', luu na baw pasōng disu ni siga malaikat looy sikapitu' ma bay numpahan isi pinggan da panno' le' katapusan bala' looy si' sikapitu', yuk na niyaku, "Tu ko, pakitahan ta do' ko pangantin ma danda † ma song kinawin ka Bili-bili looy."

¹⁰ Dari lay ku pinakitahan pandapat me' Rū Tuhan. Njawom pandapat ku, lay na ku binoo me' malaikat looy pa ta' punsak punu mehe-langkaw. Ndooy si', lay na ku pakitahan na दौरa sutsi' looy, yana Jerusalem bahau duwai man sulga' lakka man Tuhan. ¹¹ दौरa looy si' ninag na ga me' sahaya' Tuhan. Maka nginggat na subay ga palmata jaspel ma tallak me' karuha sammin na. ¹² Kuwan kuta' ma ngaliput दौरa looy, tud langkaw bo' kapa lagi. Eka lawang na sapu-duwa, maka sali'-sali' ddas ka malaikat na nganjaga. Ni siga lawang looy si', sali'-sali' bay sinuwatan ka awon anak Nabi Ya'kub sikasapu-duwa, yana poonan bangsa Israil. ¹³ Lawang looy si' sikasapu-duwa, tallu awop pa mataallow, tallu awop pa utara', tallu awop pa sātan, maka tallu awop pa saddopan. ¹⁴ Pananggehan kuta' दौरa looy si' batu mehe, sapu-duwa eka na. Bo' siga batu looy si', sali'-sali' bay sinuwatan ka awon siga rasul sikasapu-duwa ma bay pinene' me' Bili-bili looy.

¹⁵ Kuwan malaikat looy si' ma bay mitsala niyaku, luu ntanan na sukuran mmas me' hantang batang kayu-kayu man na nukud दौरa looy ka kuta' na sampay ga lawang na. ¹⁶ दौरa looy si' masagi'. Sibu' du taha' na ka lambu na. Pag sukud malaikat looy, taha' na ka lambu na sali'-sali' duwa libu mpat hatas batu. Langkaw na pun me' looy du. ¹⁷ Pag-anu, lay na baw sukud malaikat looy kuta' ma ngaliput दौरa looy. Langkaw na ga nnompu'-liman meter. Sukuran ma bay pinakoy me' malaikat looy sibu' du ka sukuran manusiya'. ¹⁸ Kuta' looy si' bay pinabuwat ka palmata jaspel. Kuwan दौरa looy, labbasakayi lay pinabuwat ka mmas porol banahan, bo' tallak me' sammin na.

¹⁹ Kuwan siga batu pananggehan kuta' looy, lakkop me' jinisan palmata hagaan. Ni batu looy ma duhu', lay inari-arihan ka palmata jaspel. Ni batu ni kaduwa na, lay inari-arihan ka palmata sapayil. Batu ni katallu na yana palmata salsidoni, ka-mpat na yana palmata emerald, ²⁰ kalima na, yana palmata oniks, ka-nnom na, yana palmata kalnilyan, kapitu' na, yana palmata krisalayt, kawawu' na, yana palmata beril, kasiyam na, yana palmata topaz, kasapū na, yana palmata krisopres, kasapu-dambuwa' na, yana palmata jasin. Kuwan batu looy ni kasapu-duwa, yana palmata amatis man bay ngari-ngarihan iya. ²¹ Kuwan ga lawang kuta' looy si' sikasapu-duwa, mutsa' mehe ja' sali'-sali',

† Pangantin ma danda tuwa' pa mimon manusiya' ma mme' ni si Isa Almasi.

njawom disu lawang, disu mutsa'. Maka lān दौरa looy mmas porol, tallak me' sammin na.

²² Bong langga, ya' ku bay ngita ni दौरa looy batan ndang luu na pin ndooy Papu' tabi Tuhan Sangat Kawasa ka Bili-bili looy. Dari ni pag-awpan da na mismu man manusiya' numba. ²³ Maka ni दौरa looy, san ya' na luu mataallow atawa buwan, batan ndang luu na sahaya' Tuhan ninag ndooy. Maka Bili-bili pun yana sū' ni दौरa looy. ²⁴ Mimon kabangsa-bangsahan ni junya' ngita sabapan danta' pō' man sinag दौरa looy. Maka siga sultan man sikaliput junya' moo alta' da pa jawom दौरa looy. ²⁵ Siga lawang kuta' दौरa looy si' wā buka'. Niya' luu masa da tinambo batan ya' luu sangom ndooy. ²⁶ Mimon kabantugan ka alta' kabangsa-bangsahan luu na binoo me' jama pa jawom दौरa looy. ²⁷ Suga' oy-oy ja' kalalamaan ma katamak ni manusiya', saumu ya' dari paasok pa jawom दौरa looy. Damikiyan, soysoy buwat kasabuhan atawa ngandusta' ya' du dari paasok. Ilooy du kapaasok pilay yana sagannap ma bay tasuwatan awon da njawom Būk Kaallum. Ilooy ilay si' yana Būk Bili-bili looy man ngalista awon sagannap ma luu kaallum da saumu-umu njawom okoman Tuhan.

Sōng ma muwan kaallum

22 Pag-anu si', pinakitahan na baw ku me' malaikat looy disu sōng ma muwan kaallum saumu bohe' na. Sōng looy si' nginggat na maka tallak me' sammin na, pō' man paningkoan Tuhan ka Bili-bili looy. ² Bo' ngaliyud ni tangnga' lān दौरa looy. Ni sikaduwambila' sōng looy luu poon kayu ma muwan du kaallum saumu. Kayu looy si' tu buwa' buwan-buwan, min sapu-duwa njawom dantaun. Kuwan dawun na, pinakoy man ngulian jama ni mimon kabangsa-bangsahan. ³ Ni दौरa looy si', ya' luu sumpa' Tuhan ni oy maka oy na. Maka luu na du ndooy paningkoan Tuhan ka Bili-bili looy man da ningkō' marinta. Siga suku' Tuhan pun sikamimon, luu na du ndooy numba iya ⁴ sampay takita da na luwa na. Bo' luu gi awon na bay sinuwatan ni tundun da. ⁵ Njawom दौरa looy si', ya' luu sangom. San ya' na luu palitaan siga suku' Tuhan atawa danta' mataallow ndooy sabap luu du Papu' da Tuhan mismu muwan danta' ninsila. Maka maglimbang na sila ka iya marinta saumu-umu.

Katapusan bitsala

⁶ Pag-anu, yuk malaikat looy si' niyaku, "Na ilooy ilay si' mimon ma bay binā' ningkau, kanaalla ja' silay maka taasahan. Maruhu' ilay, siga kanabi-nabihan bay soho' Papu' ta Tuhan malahil kabanahan. Pag batnaa, itu na baw ku, disu malaikat na, soho' na malahil ningkaam, siga sosohoan na, hāl ma de'-dē' na binakbul."

⁷ Pag-anu si', yuk Papu' Isa na baw, "Pakale kam. Tapit na sina katakka ku. Njawom supaat sina saganap ma nganna siga tuna' njawom kitab tuu."

⁸ Na ilooy ilay si' mimon ma bay tuntut ku, aku na mismu, yana si Yahiya, bay kale sampay bay ngita. Pus ku bay pinakitahan mimon pakaradjaan looy si' me' malaikat looy, ilooy ma magti ku sujud numba ni battis na. ⁹ Suga' yuk na niyaku, "Uy, daa ba. Tuhan ja' sumbahun. Aku bitu ata Tuhan sadja' me' kau du ka siga danganakan nu suku' Tuhan. Sali' du kitabi ata Tuhan sadja' me' karuha kanabi-nabihan ka mimon ma mogbogan isi kitab tuu."

¹⁰ Maka yuk malaikat looy si' niyaku, "Amay-amay daa sipukun siga tuna' njawom kitab tuu, batan tapit na situ masa man da binakbul. ¹¹ Kuwan sagannap ma nabiat buwat kalaatan ka kasabuhan, pabiyahun bi na ja' sila amu-amu maabak kalaatan da ka kasabuhan da. Kuwan sagannap ma buwat kaintongan, subay bogbogan da lagi kaintongan da. Damikiyan sagannap ma sutsi', subay du bogbogan da kasutsian da."

¹² Pag-anu, yuk Papu' Isa, "Iyakin kam batan tapit na sina katakka ku. Pag takka ku, tungbasan ku na sina mintu sikamimon manusiya' magpata' ka bay pabuwatan da. ¹³ Aku itu Alpa ka Omega. Aku na situ ilooy ma duhu'-duhu' ka ilooy ma dambuli banahan. Aku yana panagnaan ka katapusan ni mimon-mimon.

¹⁴ "Njawom supaat sina sagannap ma mopoan juba † da mari ya' na luu tamak na, batan binuwanan sila kapatut pingka' man siga lawang paasok pa jawom दौरa looy. Maka binuwanan du sila kapatut mangan buwa' kayu looy ma muwan kaallum ma ya' luu katapusan na. ¹⁵ Suga' kuwan sagannap ma jahallis, me' sapan-tun jama ma makoy ilmu' seytan, ma magjina, ma mapatoy jama, ma numba siga tuhan-tuhan, ma tigi'

† Mopoan juba da yana sumping bitsala tuwa' pa buwatan jama pitsaya' sutsi' na sila sabap si Isa bay nongan umu na mari puwas na mimon dusa da.

ngandusta' ka ngalilu, ya' dari paasok pa jawom दौरa looy."

¹⁶ Yuk si Isa lagi, "Aku na mismu bay noho' malaikat ku malahil siga pakaradjaan tuu si' ningkaam siga baanan suku' ku. Aku na situ panubu' Sultan Daud ma bay tinuna' njawom kitab. †† Maka aku itu ginalla Kababbasan Danta'."

¹⁷ Pag-anu, yuk Rū Tuhan ka sagannap ma ginalla pangantin ma danda, yana mimon suku' Papu' Isa, "Pitu na ko." Damikiyan sagannap ma pakale ni bitsala njawom kitab tuu si' halling du, "Pitu na ko."

Na soysoy toho' kallong bi, pitu na kam nginum bohe' ma muwan kaallum. Libre ja' sina ni soysoy domain nginum.

¹⁸ Na kaam mimon ma bay kale ni siga bitsala ka ga tuna' ni kitab tuu, bandaan ta kam: Amay-amay daa kam ngalabihan umanat na. Soysoy ina bay ngalabi, masti' pinakissahan ja' sina me' Tuhan siga bala' ma bay sinabbut njawom kitab tuu. ¹⁹ Damikiyan, bong luu bay ngulangan siga bitsala atawa ga tuna' ni kitab tuu, masti' kinaddoan ja' sina me' Tuhan suku' na ni poon kayu looy ma muwan kaallum. Maka kinaddoan du suku' na ni दौरa sutsi' looy.

Katapusan bitsala si Yahiya

²⁰ Na mimon pakaradjaan looy ilay si' ma bay pinalahil niyaku, Papu' Isa mismu mā' masti' bana sadja'. Sampay bay gi ya halling, "Ya' na hallom, pilu na du ku."

Pag tampung ku, "Oho' Papu' Isa. Pitu na ko de'-dē!"

²¹ Dambuli man inaa, barakat man Papu' Isa ningkaam sikamimon.

Wassalam

†† Njawom siga tuna' kanabi-nabihan, luu kono' pō' disu panubu' Sultan Daud sinoho' nalamat siga suku' Tuhan sampay magsultan njata' mimon-mimon saumu-umu. Ndaun janji' Tuhan ni Sultan Daud ni Kitab ni Kaduwa Lakka man Nabi Samwel 7.12-16.